

Topa Yōg Tappet

New Testament in Maxakalí (BR:mbl:Maxakalí)

Topa Yõg Tappet

New Testament in Maxakalí (BR:mbl:Maxakalí)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Maxakalí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Maxakalí

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

a212b59e-62d7-5a38-9773-b0ce1d5b248b

Contents

MĀ'CEO	1
MĀ'AK	59
NOK	96
YOĀM	159
'AT	208
HÔMĀN	261
1 KON᷑N	286
2 KON᷑N	308
GAT	324
'EPEX	333
PINIP᷑N	342
KONOX᷑N	348
1 TEXAN᷑N	353
2 TEXAN᷑N	358
1 TÎM᷑N	361
2 TÎM᷑N	368
TIT	373
PIN᷑M	376
'EMEO	378
TIAK	397
1 PET	403
2 PET	411
1 YOĀM	416
2 YOĀM	422
3 YOĀM	423
YOT	424
APOKALIPSE	426

MĀTEO TE HĀM'ĀPAK MAX'AX 'ĀKTUX

Yeyox Kunnix yōg mōnāyxop

¹ Yeyox Kunnix yōg mōnāyxop xohix xop te tik hittap Namix hā' mōkputox, ha mōnāyxop hittap 'Amanām hā' mōkputox.

² 'Amanām te 'Iyak mūg tak, ha 'Iyak te Yako mūg tak, ha Yonah mūg tak, xi' taknōy xop mūg tak. ³ Ha Yonah te Pet mūg tak, xix Yet mūg tak, ha' mūg tut 'āxet'ax Tām. Ha Pet te 'Exnōg mūg tak, ha 'Anām mūg tak, ⁴ ha 'Āmīnānap mūg tak, ha Nāy mūg tak, ha Xanmōm mūg tak, ⁵ ha Moax mūg tak, ha' mūg tut 'āxet'ax Hap. Ha Moax te 'Omet mūg tak, ha' mūg tut 'āxet'ax Hot, ha 'Omet te Yexe mūg tak, ⁶ ha Namix mūg tak. Yā hōmā Namix te 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix xat.

Ha Namix te 'Onit xetut mūg, ha Xanomām put, ⁷ ha Homo'ām mūg tak, ha 'Amit mūg tak, ha 'Axa mūg tak, ⁸ ha Yoxapah mūg tak, ha Yonām mūg tak, ha 'Oyit mūg tak, ⁹ ha Yotām mūg tak, ha 'Akax mūg tak, ha 'Eyekit mūg tak, ¹⁰ ha Mānāxex mūg tak, ha 'Āmōm mūg tak, ha Yoyit mūg tak, ¹¹ ha Yekōnīn mūg tak, xi' taknōy xop mūg tak, 'ihā puknōg xop te 'Iyaet yōg tikmū'ūn mōgāhā', nūy hām puknōg ha' mōgā', tu hāpxexka Maminōn tu' mōgāhā', pu tu pi'.

¹² Tu Maminōn tu' pip, 'ihā Yekōnīn te Xanatit mūg tak, ha Yonomameo mūg tak, ¹³ ha 'Amiot mūg tak, ha 'Enitkīy mūg tak, ha 'Ayoh mūg tak, ¹⁴ ha Xanok mūg tak, ha 'Akīy mūg tak, ha 'Eniot mūg tak, ¹⁵ ha Mātā mūg tak, ha Yako mūg tak, ¹⁶ ha Yoye mūg tak, ha Mānix mūtik yāytaha', ha' put Yeyox 'āxet'ax Kunnix.

¹⁷ Kaxīy 'Amanām mōkputox te homik-tok put, ha tehomik-tok put, ha tehomik-tok put, tu mōktu xohix te 14, tu mōktu Namix te 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat, ha tehomik-tok put xohix te 14, tu mōktu 'Iyaet yōg tikmū'ūn te hāpxexka Maminōn tu' mōg, ha mōkputox nōy xohix te 14 kamah, ha mōktu Yeyox Kunnix mūg tut te' put.

Yeyox mūg tut te' put

¹⁸ Tu' put hā xīy: Tute yāytap-tup Yoye mūtik, pa nōm mūtik nōm 'ohnāg 'ihā Topa Koxuk tek-tok putnāhā'. ¹⁹ Ha Mānix te yāy kutox xuk, ha Yoye te' yūmmūg, yā hāmyok mīy, tu' yīy 'ohnāg, tu hāmpe'paxex, hu: "Pūyā tikmū'ūn Mānix kummuk 'āktux hok!" Kaxīy. Tu' xaptop tu' nīm putup, ²⁰ tu hāmpe'paxex, 'ihā pexkox yōg nūl'kutnā'ax nūn, Yoye mō'yōn 'ihā' nūn, tu' yōtkup tu hām'āktux, hu:

—Yoye, 'āmūn yā Namix hā' āmōkputox, hu 'ākuxanōg hok, nūy Mānix mūy, nūy nū mūtik yāytax. Yā' max Mānix, ha Topa Koxuk tek-tok putnāp-tup, ²¹ hak-tok pit put putup, ha xate' xuxet'ax mīy putup Yeyox, ha yāy yōg tikmū'ūn kuxa kummuk xit putup, nūy kuxa max tat 'uyānān tu'.

²² Topa te hāpxopmā ka'ok, yā hōmā tik te Topa pupi hām'āktux tikmū'ūn pu', yīy: ²³ "Ūn hok yūm tek-tok xuk putup, hak-tok 'āxet'ax te: 'Ēmānēo.' Yā tikmū'ūn yīy'ax hā: "Topa te yūmūg mūtik tihi'." Kaxīy. Tu ta tu' kux. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Mānix te yāy kutox xuk nōm hā.

²⁴ Ha Yoye yāy koxak, tu' yīpkox pip, tu Mānix mūg, ²⁵ pa nōm mūtik nōm 'ohnāg, mōktuk-tok put, ha Yoye te' xuxet'ax mīy Yeyox.

2

Tik puknōg xop te hāmyūmmūg nūn

¹ Yeyox mūg tut te' put kōmēn Menēg tu', yā hāpxexka Yonex yōg kōmēn, ha 'Enot te hāpxexka yōg tikmū'ūn xohix xat, 'lhā Māníx tek-tok put, ha tik puknōg xop te hāmyūmmūg nūn, māyōn xupep'ax ha' nūn, tu māyōnnāg xop yūmmūg, tu Yenoyanēn ha' nūn, tu' nūn tu nūktu mōxaha', ² nūy kakxop pit xax, tu' yīkopit, hu:

—Pi'yā' xip tik te tikmū'ūn xat'ax kutok? Yā' tut te' put nōmhā, pu Yoneo yōg tikmū'ūn xohix xat. Hāptox tukmūg tihī', tu kakxop yōg māyōnnāg pēnāhā pepi pexkox tu', tu māyōn xupep'ax ha māyōnnāg pēnāhā', tuk nūn tu nūktu nūkt-tettx kakxop pu'. Kaxīy.

³ Ha 'Enot te' xupak, tu' xutīgāhā', xix Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix xutīgāhā', ⁴ yīy 'Enot te' 'āmānex xexka xop xānāhā', xix hāmyūmmūg xop xānāhā', pu yāy tu nūnnāy, tu ta' nūn tu nūktu mōxaha', ha 'Enot te:

—Tep mūn 'āktux Topa yōg tappet te'? Pi'yā' xip putup 'ūtut 'lhāk-tok put, Topa te nōm yāykutnāhā'? Kaxīy.

⁵ Ha:

—Kōmēn Menēg kopa' put putup, hāpxexka Yonex tu'. Yā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', tu kakxop nā'ax 'āktux, hu:

⁶ "Menēg mūn kōmēn kutōgnāg, pa Topa te' xexkānāp-tup,
'uyāykutnā'ax yōg kōmēn hah,
yīy Topa te kōmēn xexkānāp-tup,
ha yāykutnā'ax te yōgnū tikmū'ūn xat max putup,
tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat putup." Kaxīy.

⁷ Ha ta 'Enot te tik xop xānāhā', nōm tik te hāmyūmmūg xop te hāptox tu' nūn, ha' xānāhā', pu nū', ha' xaptop tu' nūn, pu tikmū'ūn 'ūpēnāhā hok, ha 'Enot te' yīkopit, hu:

—Hām 'ūm 'lhā 'āxop te nō māyōnnāg pēnāhā'? Kaxīy.

Ha' xuktux, ⁸ yīy 'Enot te mō'pok Menēg hah, tu:

—Mōy kakxop pit xax, nūy xipi', nūy nūy 'ā' xuktux, 'uyīy kama nūk xup kakxop keppah. Kaxīy.

⁹ Tu hām'āktux kux, ha ta tik xop mōg, tu ta' mōg putat hā, tu mōktu Menēg tu' mōxaha', tu māyōnnāg pēnāhā 'ūxeheh. Hōmā māyōnnāg te māyōn xupep'ax tu' xip hāmnōgnōy tu', yā hōnhā pepi' xip, tu tik keppa' mōg, nūy tik xop mōgā', tu mōktu mīptut tu' xupep, ha kakxop pit xip, yīy māyōnnāg hup, tu' xup pepi' tu pexkox yokama' xup, ¹⁰ ha tik xop kuxa hittup xexkah, māyōnnāg pēnāhā tu' kuxa hittup, ¹¹ tu mīptut hā' mōxakux, tu kakxop pēnāhā', 'ūtut Māníx mūtik tihī', yīy nūktettx kakxop keppah, tu' kuxa te' yēy. Hak-nāy tu hāpxop max popmāhā', ha takat xexkah, yā pipkup yānām 'āta popmāhā', xix hāpxop puk hāxnāg tu' hōm xix mīxux hep 'ūhaxnāg mīha tu' hōm.

¹² Tu mō'yōn 'lhā Topa te' yōtkup hā hāmyūmmūgāhā', puyīy 'Enot ha putpu' mōg hok, yīy ta' mōg, putat nōy hā' mōg, tu mōktu yāy yōg hām tu' mōxaha'.

Hāpxexka 'Eyit tu nū'paha'

¹³ Ha pexkox yōg nūl'kutnā'ax te Yoye ha' mōg, 'lhā mō'yōn, tu' yōtkup hā hām'āktux, hu:

—Āpu 'āyok, nūy 'āknīhā xihip. Āk-tok put, xi' tut mōgā', nūy hāpxexka 'Eyit tu mōy 'āmōxān, nūy nō te nox pi', ha mōktu 'āte xa hām'āktux. Yā 'Enot te kakxop xak, 'ūp-tex putup tu'. Kaxīy.

¹⁴ Yī Yoye yok, tu kakxop put, xi' tut mōgāhā', tu hāpxexka 'Eyit 'ünūpa tu' mōg 'ihā 'āmnīy, ¹⁵ tu' ti ka'ok, ha mōktu 'Enot tu' xok. Hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', tu Yeyox 'āktux, hu: "Ātek kutok xānāhā', 'ihā hāpxexka 'Eyit ta tu' xip." Kaxīy. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox nox xip hāpxexka 'Eyit kopa nōmhā'.

'Enot te xonat xop xat pu kakxop kix'

¹⁶ Ha ta 'Enot te' hip, tu tik puknōg te hāmyūmmūg xop hip, pa 'ap nūn'ah, tu yā mō'āmā'. Yī 'Enot gāy xexkah, tu' xat, pu kōmēn yōg kakxop pit xohix xexka kix, nūy kakxop yōg hāmyāxatamuk 2 xohix kix Menēg kopah, xix kōmēn kūnāpā' pip kakxop pit kix. Yā hōmā, hāmyāxatamuk 2 'ihā tik puknōg te hāmyūmmūg xop te māyōnnāg pēnāhā', hu' nūn, nūy kakxop xax, yī 'Enot te' xat, pu kakxop pit kutōgnāg xohix kix, nūy kakxop puxet putex. ¹⁷ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix xexka 'ihā, tik hittap Yenemīn te Topa pupi hām'āktux, nūy tappet tu kax'āmi', yī:

¹⁸ "Kōmēn Hāmā yōg tikmū'ūn potaha',
yā Haket potaha', 'ūk-tok xak tu',
tu' kuxa teknōg, 'ūk-tok xakix hah." Kaxīy.

Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā' xat'ax gāy te kakxop kix nōmhā'.

'Yāy yōg hām tu' putpu' nūn'

¹⁹ Hāpxip kutōgnāg 'ihā 'Enot xok, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'Eyit ha' mōg, tu Yoye ha' mōg, tu hām'āktux 'ihā Yoye mō'yōn, 'uyōtkup hā hām'āktux, ²⁰ hu:
—Āpu, 'āyok, kakxop put, xi' tut mōgā', nūy 'Iyaet yōg hām ha putpu mōg. Yā tik kummuk xok, nōm te kakxop xak, nūy putex. Yī mōg. Kaxīy.

²¹ Ha Yoye yok, tu kakxop put, xi' tut mōgāhā', ha ta' mōg 'Iyaet ha', tu' mōg tu mōktu' mōxaha', ²² ha tikmū'ūn te hāmyūmmūgāhā', tu 'Enot kutok 'Akenap 'āktux, ha Yonex yōg tikmū'ūn xat, yāy tak yānān tu' xat, yī Yoye kuxānōg, pa Topa te hāmyūmmūgāhā', 'ihā mō'yōn, 'uyōtkup hā hāmyūmmūgāhā', yī Yoye mōg hāpxexka Ganinet tu', xix kakxop mōg, xi' tut mōg, ²³ nūy tu ti ka'ok kōmēn Nāyane kopah. Yā hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu Yeyox 'āktux, hu: "Tikmū'ūn te' xuxet'ax māy putup, tu Nāyane yōg tik 'āxet'ax putup." 'Ūkux. Kaxīy. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox xip ka'ok kōmēn Nāyane tu' nōmhā'.

3

Yoām te Topa pupi hām'āktux

¹ Hāpxip 'ihā Yoām tep-tox pix, tu hāpxexka Yonex yōg hām panip xexka ha' mōg, nūy Topa pupi hām'āktux, ² tu:

—Mā', yāyhāhup, nūy hāpkummuk māy kux. Yā hōnhā Topa te 'āxat nūnte' Kaxīy.

³ Yā hōmā tik hittap 'Iyait te Yoām 'āktux, 'ihā Topa pupi hām'āktux, yī:
"Tik xip hām panip xexka tu', tu' yī ka'ok, tu:

'Āpu, Topa yōg putat max māy,
nūy Topa pu putat kohe tu' yo'a."

'Ūkux. Kaxīy.

⁴ Yoām te kāmēn xeh hā topixxax māy, nūy tu xokxop xax hāg-nāy hīy, tu kunit māhā', xix puk hep xup. ⁵ Ha ta kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix nūn, xix hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn, xix tikmū'ūn te kōnāg xexka Yohnām

yïka' pip, tu' nün,⁶ ha Yoäm te tikmū'ün xohip-tox pix, Ìhã tikmū'ün te yãy yõg hãpkummuk mÿ'ax 'äktux, tu yãyhãhup tu hãm'äktux, nüy nõm kuxyã'.

⁷ Ha Paniye xop nün kamah, xix Xanoxeo xop nün, puyïy Yoäm kamap-tox pix. Pa Yoäm te:

—Äxop kummuk xop te kãyäk-tok putuk! Piyã 'äxat, xayïy 'õg hãpkummuk mÿ'ax tu kux, puyïy Topa 'äha gãy hok, nüy 'äkummugã hok? ⁸ Äpu hãpxopmã max, pu tikmū'ün xohix xate yãyhãhup yümmüg. ⁹ Häm'äktux hok, hu: "Yã mõnãyxop 'Amanäm yã yümmü'ä hã mõnãyxop xe'e', a Topa te 'ügkummugäptup'ah," Kaxïy. 'Üxuktux hok! Yã Topa mün ka'ok, tu mïkax xap hã 'Amanäm mõkputox mÿ'ax. ¹⁰ Tikmū'ün te mïm kup kummuk xak, kupuk hã' xak, tu kuxap hã mõlhap, pu tu nõg, ha kaxïy Topa te tikmū'ün kummuk kix putup, tu' nõa'. ¹¹ Äte 'äp-tox pix, tu kõnäg hã 'äp-tox pix, xa yãyhãhup, nüy hãpkummuk mÿ hok 'üxeheh, pa tik puxet tek pe' nün putup, tu' ka'ok, ha tak pu'uk. 'Ap max'ah 'äte nõ pataxax tat, yãk mün kutõgnäg. Hamün te Topa Koxuk xa mõ'kutnäp-tup puyïy 'äkuxa ka'ogä', nüy 'äkuxa kummuk tupmä'. ¹² Yã pënén paha', nüy xuxnäg xetox xap mõy mïxux kopah, nüy xap xix mïptut kopah, 'ihã mïxux naknäg mõ'hap kuxap tu', ha kaxïy Topa te yãy yõg tikmū'ün xex max, pa' yïpkox 'ohnäg xop xüygäp-tup, kuxap hã' puk putuk nõ xüygäp-tup, ha' xüy xuxix tapax 'ohnäg. 'Ükux. Kaxïy.

Yoäm te Yeyox putox pix

¹³ Hãpxip kutõgnäg Ìhã Yeyox mõg, tu ta hãpxexka Gаниnet tu' xip, tu kõnäg xexka Yohnäm ha' mõg, pu Yoäm putox pix, ¹⁴ pa Yoäm te:

—Ämhok! Kaxïy hok! Pak mün putox pix 'üyänän tu'! 'Äxexka, hak mün kutõgnäg. Teptu xatek xat, 'üg 'äp-tox pix? Kaxïy.

¹⁵ Ha Yeyox te:

—Topa te 'äp-tup, xak putox pix. Yã puxi'. Kaxïy.

Ha: —Ya hamün. Kaxïy. Tup-tox pix.

¹⁶ Ha' pix kux, Ìhã Yeyox te kõnäg kox tu' xu pep, ha pexkox xõn, ha Yeyox te Topa Koxuk pënähä', ha ta tu' yïxohoh kuxxuxtut putuk, tu mõktu Yeyox putox tonnok, tu yïmü' xip, ¹⁷ ha ta Topa yïy, tu hãm'äktux pexkox tu', hu:

—Nühü 'ügkutok pit. 'Äte nõm mõ'yãy xe'ëgnäg, hak kuxa hittupmähä'! Kaxïy.

4

Hämäyägnäg te Yeyox xapit puyïy hãpkummuk mÿ

¹ Ha Topa Koxuk te Yeyox mõgähä hãm panip tu', ha Hämäyägnäg te Yeyox xapit, puyïy hãpkummuk mÿ. ² Yã 'ämnÿ xohix te 40 hã 'ap xit'ah Yeyox, ha putup tep-tex, ³ yïy Hämäyägnäg te' yïka xupep, tu:

—Pax xa yã Topak-tok, 'äpu' xat, pu nühü mïkaxxap yãyhã pãm xe'e', xayï' mä'. Kaxïy.

⁴ Ha Yeyox te:

—Topa yõg tappet te tikmū'ün xat, pu pãm puxet hã tu hi ka'ok hok, pãyä' xat, pu Topa yõg hãm'äktux hã tikmū'ün kuxa hi ka'ok. Kaxïy.

⁵ Ha Hämäyägnäg te kõmën Yenoyanën ha' mõgähä', yã Topa yõg kõmën, ha Topa pet xexka tu' mõgähä', pu' pet tox xanep yïmü 'äti', ⁶ ha:

—Pax xa Topak-tok, xa nüy nühäy hãm tu'. Yã Topa yõg tappet te:

—Topa te pexkox yõg xop nü'pok putup, nüy 'äpënä max, tu 'ästat putup, 'üyim hã 'ästat putup,

ka mīkaxxap 'āpata xūy."

'Ūkux. Kaxīy.

7 Ha:

—Pa Topa yōg tappet te hām'āktux kamah, hu: “Ógnū Topa hā hāpkutex' ex hā gāyā hok.” Kaxīy.

8 Ha Hāmgāyāgnāg te' mōgāhā yīktix tox xanep yīmū', tu hām xexka max xohix tu' mūg, tu hāpxompmā'ax max xohix tu' mūg, **9** tu:

—Pēnā! Úgmūn pu nū'āxup, kopxix xa' hōm hāpxop xohix. Kaxīy.

10 Ha Yeyox te:

—Ākmūn'ah. Mōg, nūy 'āpep. Yā Topa yōg tappet te: “Topap-xehnāg pu nū'āxup, nūy 'ākuxa' yēy.” Kaxīy.

11 Yīy Hāmgāyāgnāg te' nīm, ha pexkox yōg nū'pok xop nūn, nūy Yeyox pēnā max.

Yeyox te hāpxompmā kōnāmāhā'

12 Ha ta' nūn xonat xop, tu Yoām mūg, tu kanet hā mō'tat, ha Yeyox te' yūmmūg, tu hāpxexka Gанинет tu' mōg, **13** tu kōmēn Nāyane nīm, nūy kōmēn Kapānān tu' xip, ha kōnāg xexka Gанинет te' yīka' xup, yā' xip hāpxexka Yemonōm xix Nāptanix tu'. **14** Hōmā, hāmyāxamatuk xohix 'Thā Topa te hām'āktux, ha tik hittap 'Iyait te nōm pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', nūy tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgā', nūy Yeyox xip'ax 'āktux. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox te kōmēn Kapānān tu' nox xip, yīy:

15 “Yemonōn yōg hahām, xix Nāptanix yōg hahām, yā kōnāg xexka kux tu' pip, tu kōnāg xexka Yohnām xatapa' pip, nō'ōm puknōg yōg Gанинет.

16 Yā' puknōg xop te hāpkoxtap kopa' pip, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tu kuyānām xexka pēnāp-tup, puyīy hāptupmā', puyī' puknōg xop hāmyūmmūg, ha kuyānām te hāpkoxtap tu māp-tup, nūy nōm puknōg xop kuxa hittupmā'.” 'Ūkux. Kaxīy.

17 Ha Yeyox te hām'āpak max'ax 'āktux hāmāxap, hu:

—Āpu, yāyhāhup, tu 'ōg hāpxompmā'ax kummuk kux! Yā hōnhā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. 'Āpu ūpkox pi'! Kaxīy.

Yeyox te tik te 4 xānāhā'

18 'Āmnīy 'ūm 'Thā Yeyox te hāpkumep, tu kōnāg xexka Gанинет yōg hāpkux tu' hāpkumep, 'Thā tik taknōy 2 pēnāhā', ha mām xuk, tu' xuxet'ax Xīmām, yā' xuxet'ax nōy te: Pet, xi' taknōy 'āxet'ax 'Ānene', tu mō tut panip yōn, tu mām xuk pax, **19** ha Yeyox te:

—Āpu, 'ūkpe mōg 'ūg 'āyūmmūgā', xayīy tikmū'ūn tuk ha nūnnā'. Kaxīy.

20 Yīy tut panip nīm, nūy Yeyox mūtik hāpkumep.

21 Ha' mōg 'Thā tik taknōy 2 nōy pēnāhā', ha' xuxet'ax Tiak, xi' taknōy 'āxet'ax Yoām, yā Yemeneo kutok, tu yāy tak yōg mīpkox kopa' mām, nūy tut panip mīy. Ha Yeyox te' xapit, puyīy nū mūtik hāpkumep, **22** ha hāpxip 'ohnāg 'Thā' mōg, tu yāy tak nīm, xix mīpkox nīm, nōm te kōnāg yīmū' mōg, ha Yeyox pe' mōg.

Yeyox te hāmyūmmūgāhā xix hittupmāhā'

23 Ha Yeyox te hāpkumep punethok, tu ta Gанинет yōg hāpxexka xohix hā hāpkumep, tu Topa pet xohix kopa hāmyūmmūgāhā', tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, xix Topa te tikmū'ūn xat'ax 'āktux, tu tikmū'ūn pakut xop

hittupmāhā', ²⁴ ha hāpxexka Xit yōg tikmū'ün xohix te' xupak, hu' pakut xop tat Yeyox hah, yā hāmpakut xohix te tikmū'ün pakutnāhā', xix yāmīy kummuk te' pakutnāhā', ha nōm tikmū'ün te yāy pu xu'ux xop tat, xix hāpkumep hok xop tat, ha Yeyox te' xohix hittupmāhā'. ²⁵ Ha tikmū'ün xohix punethok te' pe' mōg, yā Ganiet yōg tikmū'ün, xix kōmēn te 10 yōg tikmū'ün, xix Yenoyanēn yōg tikmū'ün, xix Yonex yōg, xix Yohnām xatapa' pip xop. Yā' xohix te Yeyox pe' mōg.

5

Yeyox te hām'āktux yīktix yīmū'

¹ Jesus te tikmū'ün xohix pēnāhā', tu yīktix tu' mōg, tu mōktu pepi' xip, tu' yūm. Ha yāy yōg tik xop te' yīka' mām, ² ha hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxompmā'ax yūmmūgāhā', hu:

³ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ün kuxa kopa' hok xop.

Yā Topa te nōm tikmū'ün xat xe'e', hu' kuxa hittupmāhā'.

⁴ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ün pota punethok xop.

Yā Topa te' kuxa hittupmāp-tup.

⁵ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ün te yāy kutōgnāg pe'paxex.

Yā Topa te nōm pu hām'āktux xex, tu' xaxok 'ohnāg, yīy pexkox yōg hāpxop pop putup.

⁶ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ün yīpkox pip xop, nōm te' xak, nūy Topa pu' yīpkox pi', tu hāmyok mīy putup xūy.

Yā Topa te' kuxa māmmāhā'.

⁷ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ün te' nōy kuxa ka'.

Yā Topa te nōm tikmū'ün kuxa ka'.

⁸ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ün kuxa tup xop.

Yā nōm te Topa pēnāp-tup.

⁹ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ün te yāykix kuxyāhā'.

Yā 'ōm te Topa hāk-tox xe'e'.

¹⁰ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ün xūy, nōm tikmū'ün xūy nūy hāpxompmā max.

Yā Topa te' xexkānāp-tup 'īhā' hep xop xohix xat.

¹¹ —'Ākuxa hittup'ax 'īhā' gāyxop te 'āxūygāhā', xix 'āmānōg, xix 'ākte'ex kummuk, xix 'ākupex, 'ūkpē 'āmōg hah. ¹² 'Ākuxa hittup'ax, yā Topa te xa popmāp-tup pexkox yōg hāpxop xohix. Yā hōmā tik gāy xop te Topa yōg tik hittap xop xūygāhā', tu' pupi hām'āktux xop xūygāhā kamah, 'āmūn putuk.

Yeyox te 'āmot xuxpex 'āktux xix kuyānām

¹³ —'Āmot xuxpex te' xit'ax xuxpexgāhā', ha xogyīn kutnat, puyīy tuk-tox hok. Ha kaxīy 'āxop te Topa hā' puknōg xop pu hāmmāxnāhā'. Pax pu 'āmot ku'uk kummuk hāk-tox, puxix tikmū'ün xep-tup nōg, nūy hāptopa pūtyōn, ha' xohix te' tonnok.

¹⁴ —Kuyānām te hāptupmāhā', ha kaxīy 'āxop te tikmū'ün pu Topa pupi hām'āktux, tu' kuxa hittupmāhā'. Tikmū'ün xohix te kōmēn pēnāhā', yā kōmēn te yīktix yīmū' pip. ¹⁵ Piyā kuyānām tat'ax paha', nūy nō manax kopa' yūm, tu mō'nīy? 'Ap yūm'ah, pāyā mīmpe yīmū' yūm, puyīy mīptut xohix tupmā', puyīy tikmū'ün nō hāmpēnā max. ¹⁶ Ha kaxīy 'āxop te tikmū'ün pu Topa yōg hām'āktux 'āktux, pu tu hittup, ha kaxīy 'āxop te hāpxompmā max, pu tikmū'ün pēnā', nūy 'Ātak Topa pu hām'āktux, hu: "Yā' 'āmax xe'ēgnāg"! Kaxīy.

Tu Topa yōg xat'ax 'āktux

17 —'Üpe'āpaxeh hok, hu: "Yeyox nūn, nūy Mōyyex yōg xat'ax nōa!" Kaxīy. 'Āmhok. 'Aknūn'ah 'üg tik hittap xop yōg hām'āktux nōa', nōm hittap xop te Topa pupi hām'āktux, 'ap nōāp-tup'ah, pak nūn nūy hām'āktux yūmmūgā max. **18** —'Ūxaxok hok. Yā' xat'ax xip ka'ok, tu' nōg 'ohnāg. Yā Topa yōg tikmū'ūn te' xuktux putup mō'kuma' mōg. Yā kax'āmi'ax kutōgnāg xut 'ohnāg, 'lhā pexkox xip, 'lhā' xip hahām. 'Ūnōg 'ohnāg. **19** Yīy tikmū'ūn yīpkox pip 'ohnāg Topa yōg xat'ax pu', xi' nōy yūmmūgā'ax, pu' yīpkox hok, puxix 'ōm kutōgnāg. Yā Topa te nōm kutōgnāg 'āktux putup 'lhā yāy yōg tikmū'ūn xat. 'A xexkānāptup'ah. Pa tikmū'ūn yīpkox pip, tu' nōy yūmmūgā'ax, pu' yīpkox pi', puxix Topa xexka 'āktux putup, 'lhā yāy yōg tikmū'ūn xat. **20** Yīy hāpxomā max Topa pu', tu' 'āyīpkox pip pax Topa pu', puyīy Topa 'āxop pu pexkox xōn, 'lhā yāy yōg tikmū'ūn xat, nūy: Mōnāy! Kaxīy. Pa hāmyūmmūg xop yīpkox 'ohnāg xop, xix Paniye xop te' mōxakux 'ohnāg.

Tu tep-tup nōg 'āktux

21 —Tik hittap te mōnāyxop pu hām'āktux, tu' xat, hu: "'Üp-tex hok. Tikmū'ūn te' nōy putex, puxix' mōgā tik pa te hāmyūmmūg keppah, puyī' yōg hāpkummuk mīy'ax kopit." Kaxīy. **22** Pa 'āte 'āxat, hu: Tikmū'ūn te' nōy hā' gāy, puxix tik pa te hāmyūmmūg kopit. Ha tikmū'ūn te' nōy pu hām'āktux, hu: "'Ākummuk," kaxīy, puxix tik xexka xop hāpkummuk mīy'ax kopit. Ha tikmū'ūn te' nōy putup nōg, hu nōm pu hupmāhā', hu: "'Āp-tox kummuk!" kaxīy, puxix nōm mōgā Hāmgāyāgnāg Pet hah. **23** 'Āmōg Topa pet hah, nūy Topa pu hāpxop mō'hap, nūy tu' haxyā', tu hāmpe'paxex, hu: "Hamūn, 'ūgnōy gāy, tute 'ā tu' gāy," kaxīy. **24** 'Āpu, 'ōg hāpxop mō'hap'ax nīm, nūy mōg mō'ka'ok 'ānōy hah, pu 'ānōy mūtik yāyhā'āxape 'ūxeheh, hak-nāy tu' 'ōg hāpxop mō'hap Topa pu'.

25 —Tikmū'ūn te xa tu' gāy, xix 'ākupex, tu' 'āmōgā'ax tik pa te hāmyūmmūg hah, 'āpu nū mūtik yāyhā'āxape, ka 'āmōgā tik pa te hāmyūmmūg hah, ha' xat pu 'āmūy, nūy kanet kopa mō'ātat. **26** Pax xa kanet kopa 'āxip, hu ta 'āxupa hok, tu mōktu tayūmak xexka hā pago, xayīy 'āpep.

Ūnōy hā' xupxet 'āktux

27 —'Āxop te Topa yōg xat'ax yūmmūg, ha: "'Ānōy hā' xupxet hok!" Kaxīy. **28** Pa 'āte 'āxat, hu: 'Ūn 'āpa hā' pēnā hok, nūy 'ūn putup hok. Tikmū'ūn te 'ūn pēnāhā' puxix' kuxa kopa' xonnix. **29** Pax xa 'āpa xe'e xa hāpxomā kummugā', 'āpu 'āpa xut, nūy putyōn. Yā' max 'āpap-xet, ha ta' kummuk, xa Hāmgāyāgnāg Pet ha 'āmōg. **30** Pax xa 'āyīm xe'e xa hāpxomā kummugā', 'āpu 'āyīm xax mīkax hā', nūy putyōn. Yā' max 'āyīm puxet, ha ta' kummuk xa Hāmgāyāgnāg Pet ha 'āmōg.

Tik te yāy xetut nīm 'āktux

31 —Tikmū'ūn te 'āxat kamah, hu: "Tik te' xetut nīm putup, puxix tappet mīy, pu tu' nīm." Kaxīy. **32** Pa 'āte 'āxat xe'e': 'Āxetut nīm hok. Pēyā' xetut te tik nōy mūtik xonnix, 'ūtux hok pu nīm, pāyā' xetut te tik nōy mūtik xonnix hok, 'ūtux hok pu nīm hok, ka tik nōy mūy, nūy nū mūtik tu' xonnix. Yā tik te' nōy xetut mūg, tu nōm hā' xupxet, yā hāpkummuk mīy.

Tute hām'āktux xex'ax 'āktux

33 —Mōnāyxop hittap te Topa yōg hām'āktux 'āpak, hu 'āxat, hu: "Xate Topa pu hām'āktux xex, 'āpu' xaxok hok, nūy mīy." Kaxīy. **34** Pa 'āte: Topa 'āxet'ax

'äktux hok 'ihã hãm'äktux xex, xix pexkox 'äktux hok. Pexkox yã Topa xip'ax xe'ëgnãg hah, ³⁵ xix hãm xexka 'äktux hok, 'ihã hãm'äktux xex. Yã hãm xexka xohix Topa yõg, yã' yõg hãptonnok'ax. Ha Yenoyanẽn 'äktux hok. Yã Topa te' xat xe'ëgnãg, yã' yõg kõmẽn xe'e', ³⁶ xix 'axe 'äktux hok, 'ihã hãm'äktux xex. Pi'yã' yây xe yâyhã yãm-nok, xip-nãy? 'Ap yâyhã yã yümmüg'ah, yïy 'axe 'äktux hok, 'ihã hãm'äktux xex. ³⁷ Hu hãm'äktux kutõgnãg, hu: "Ämhok," kaxiõ, xix: "Hamün," kaxiõ. Puxi'. Yã Hämഗায়াgnãg mûn te tikmû'ün yümmügâhã, pu hãm'äktux tox. Hãm'äktux tox hok!

'Ünõy pu hãpkummuk hã' yânän 'äktux

³⁸ —Tikmû'ün te: "Yã' max tikmû'ün kummuk pu hãpkummugã 'üyânän tu', nûy tu pago." Kaxiõ. ³⁹ Pa 'âte: Tikmû'ün kummuk pu hãpkummugã hok, nûy tu pago hok, pa tik te 'äpayïn kix, 'äpu' tux hok pu 'äpayïn nãg nöy kix kamah. ⁴⁰ Tikmû'ün te 'ög topixxax xut, 'äpu 'ög kayak tu' hõm kamah, ha tu paxmõg. ⁴¹ Xonat puknõg te 'äxat, xayïy 'üyõg hãpxop putux tat, 'äpu' tat. Ha 'äxat pu kinõm puxet hã' tat, 'äpu kinõm 2 hã' tat. ⁴² Tikmû'ün te hãpxop 'üm xak, nûy ta putpu xa' hõm, 'äpu tu' hõm. Tikmû'ün te' hok xak hãpxop 'üm, 'äpu tu' hok hõm.

'Ähã' puknõg xop putup pax

⁴³ —Tikmû'ün te: "Äxapep-tup pax, pa' puknõg xi' gãy xop putup hok." Kaxiõ. ⁴⁴ Pa 'âte': Gãy xop putup pax, xi' puknõg xop, xix Topa tu' xax, pu nõm hã hãmmaxnã', ⁴⁵ xa 'äxop yâyhã Topa hã 'äk-tok xop xe'e'. Yã Topa te mäyõn xat, pu' hep xop xohix pu hãm pukgã', yã hãpxomä kummuk xop pu' mÿ, xix hãpxomä max xop pu' mÿ kamah. Tute tex nû'kutnãhã' hep xop xohix pu. Yã tikmû'ün te hãmyok mÿ xop pu nû'kutnãhã', xix tikmû'ün te hãpkohe' mÿ xop pu tex nû'kutnãhã kamah. ⁴⁶ Äxop te 'äxapep-tup xix tikmû'ün gãy xop putup nõg, puxix Topa xa pexkox yõg hãpxop 'üm hõm hok. Yã tik kummuk xop te gohet pupi tayümak pop, tute yây xape xop mûn putup pax, xi' puknõg xop putup nõg. ⁴⁷ Äxop te 'äxape xop mütik hãm'äktux puxehnãg, ha ta' puknõg xop te yây xape mütik hãm'äktux kamah, nõm xop te Topa hã' puknõg xop.

⁴⁸ —'Äpu hãpxomä max xe'ëgnãg, nûy 'Ätak Topa putuk, ha pexkox kopa' xip, tu hãpxomä max xe'ëgnãg mõ'kuma' mõg.

6

'Änõy pu hãmmaxnãhã'

¹ —'Ög pa 'äti! Hãpxomä max hok, nûy mõ'ämä hok, puyïy tikmû'ün pënä'. Ämhok. Pa Topa pu hãpxomä max xe'e, puyïy Topa pënä'. Pâyä xate' mÿ puyïy tikmû'ün pënä', puxix Topa yümmüg Tak xa pexkox yõg hãpxop 'üm hõm putup hok.

² —Xate tikmû'ün hok xop pu hãpxop hok hõm, 'äpu 'iy hok. Yã mõ'ämä'ax xop pa max, pâyä' kuxa kummuk, tu yây yõg hãpxomä max'ax 'äktux, tu Topa pet kopa hãm'äktux, xix kõmẽn kopa hãm'äktux, pu tikmû'ün hãpxomä'ax yümmüg, tu: "Yã tik max, 'öhõm!" Kaxiõ. Yã Topa tep-tup nõg, tu: "Puxi'." Kaxiõ. Tu pexkox yõg hãpxop 'ap hõm putup'ah, mõ'ämä pax xop pu' hõm putup'ah. ³ Xate tikmû'ün hok hã nõ teheh, 'äpu hãm'äktux hok, pu tikmû'ün 'üm yümmüg hok, pu 'äxape xe'e yümmüg hok. ⁴ Tikmû'ün 'üm pu' xuktux hok, puxix Topa xa pexkox yõg hãpxop hõm. Yã Topa te hãpxomä'ax xohix pënähã'.

Tute Topa pu hãm'äktux 'äktux

⁵ —Tikmū'ūn te mō'āmā, yā' pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu Topa pu hām'āktux hitop, tu kōmēn yōg putat hā' xuktux, xix Topa pet kopa' xuktux, pu tikmū'ūn pēnā', nūy tu: "Ūmax nō'ōm! Yā Topa pu hām'āktux pax!" Kaxīy. Pāyā yā' koit. ⁶ Pa 'āpet ha mōg, nūy mōhāmyīnnīn, nūy 'āp-xehnāg hā' ōg 'Ātak Topa pu hām'āktux, Thā xate nōm pēnā 'ohnāg, ha' xupak, tu xa' hōm pexkox yōg hāpxop. Yā Topa 'ōg 'Ātak te hāpxomā'ax xohix pēnāhā'.

⁷ —Topa pu 'āp-xehnāg hā hām'āktux, tu hām'āktux 'āhīynāg hok, 'ūpuknōg xop putuk. Nōm te Topa pu hām'āktux tox, tu hām'āktux 'āhīynāg, puyī Topa' xupax. ⁸ Kaxīy mīy hok! Topa yā 'ōg 'Ātak, tu hāmyūmmūg xe'ēgnāg, tu xatep-tup yūmmūg tap. ⁹ Yīy Topa pu hām'āktux kaxīy, hu:

"Yūmūg 'Ātak, nōm te pexkox tu' xip, pūyā' xohix kuxa' yēy 'ākeppah, tu 'āmax xe'ēgnāg 'āktux.

¹⁰ Pūyā tikmū'ūn xohix 'ōg xat'ax pu' yīpkox pi' nūhū hāhām tu'.

Yā pexkox yōg xop xohix yīpkox pip nōmhā.

¹¹ 'Āmnīy xohix 'īhāk mū'ā hāpxop 'ūm nū'kutnā', 'ūyī' mā',

¹² hak mū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux.

Tikmū'ūn tek mūg kummugāhā', hak mū'āte nōm mīy'ax xaxogāhā kamah, ha' kux.

¹³ 'Ūtux hok puk mūg kopit hok, 'ūgmū'ā hāpxomā kummuk hok, pak mūg ka'ōgā', 'ūyīy hāpxomā max.

Yā 'āxexka xe'ēgnāg, hu tikmū'ūn xohix xat, xix hāpxop xohix xat, ha' xat kuxyā 'ohnāg, 'āka'ok xe'ēgnāg hah, xix 'āmax xe'ēgnāg kamah. Hamūn."

¹⁴ —'Ānōy yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', puxix 'Ātak Topa 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', ¹⁵ pa 'ānōy yōg mīy'ax xaxogā hok, puxix Topa 'ōg mīy'ax xaxogā 'ohnāg.

Āxit hok nūy Topa pu hām'āktux

¹⁶ —Āxit hok nūy Topa pu hām'āktux, hu ta 'āpa hittup. Tikmū'ūn te mō'āmā', yā' pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu' xit hok 'īhā pa kummuk, puyī tikmū'ūn pa kummuk pēnā', tu' xit hok yūmmūg, pa Topa te nōm xop pu pexkox yōg hāpxop hōm 'ohnāg. ¹⁷ Āxit hok, nūy Topa pu hām'āktux, 'āpu 'āpayīn pix, xix 'āxe yo'a', ¹⁸ puyī tikmū'ūn 'āxit hok yūmmūg hok. Yā 'Ātak Topa puxehnāg te' yūmmūg, ha tikmū'ūn te Topa pēnā hok, ha hāpxomā'ax xohix pēnāhā', tu xa pexkox yōg hāpxop hōm putup.

Pexkox yōg hāpxop 'āktux

¹⁹ —Hāpxop xohix pop hok, xix tayūmak xexka pop hok, nūy yāy tu nū'xok, tu mōktu 'ōg tayūmak xohix nūnte hām xexka tu'. Yā' kut te' māhā', hak-nox, ha' nōg, ha tik kummuk te' nōy yōg hāpxop hā' xupxet, xix 'ōg tayūmak hā' xupxet'ax, yīy pop hok, ²⁰ pa pexkox yōg hāpxop pop, tik 'ūm te nōm hāpxop hā' xupxet hok, xik-nox 'ohnāg. ²¹ Tikmū'ūn kuxa te yāy yōg hāpxop xak, yīy pexkox yōg hāpxop xax, puyī 'ākuxa hittupmā'.

Kuyānām 'āktux

²² —Kuyānām te tikmū'ūn pa putuk, tu hāptupmāhā', ha tikmū'ūn te hāmpēnā max. 'Ūpa max, puxix nōmhā hāmpēnā max kamah. ²³ 'Ūpa kummuk, puxix hāmpēnā kummuk. Pax xa 'āpa hok, puxix hāmpēnā 'ohnāg. Yā 'āmnīy koxtap pax!

Tute 'ūptexop xexka 'āktux

24 —Tikmū'ün te' xuxyā 2 pu hām hok. Yā' xuxyāp-xet putup nōg, tu ta' nōy putup pax. Kaxīy tikmū'ün te Topa pu hām hok īhā tayūmak xak pax.

25 —Yīy 'āte xa hām'āktux, hu: Xutigā hok, nūy tu: "Ātep-tep mā'ax?" Kaxīy. Xix: "Ātep-tep mūn xo'op'ax?" Kaxīy. Xix: "Pi'a 'āte mō'tat'ax?" Kaxīy. Yūmmūg. Tikmū'ün yīn max hāmāxap, hak-nāy tu hāpxop xit'ax xix topixxax. **26** Putuxnāg pēnā', ha' topaha'. 'Ap hāpxop xap xok'ah, xix hāpxop ta nūnnā 'ohnāg, tu' pet kopa' xex 'ohnāg, pa Ātak Topa te pexkox tu' xip, tu pēnānā' xip, puyīy putuxnāg xit. Pi'yā Topa tep-tup? Yā Topa te tikmū'ün putup xekkah, tu putuxnāg xop putup kutōgnāg. **27** Pax pu tikmū'ün 'üm yāykuxop xekkah, puxi' xutigā'ax hā' hi tox 'ohnāg.

28 —Teptu hāmpē'āpaxex, hu: "Tep tek mō'tat'ax?" Kaxīy. Pēnā mīnnut. 'Ūtuk max, tu' hām 'ohnāg, tu topixxax xap 'ohnāg yāy pu', **29** pa 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Mōnāyxop hittap Xanomām yā' xekkah, tu 'Iyaet yōg tikmū'ün xohix xat, tup-texop xekkah, tu topixxax max mō'tat, pa Xanomām xax 'ānuk max, ha mīnnut xax 'ānuk māynāg. **30** Yā Topa te mīnnut xop xax mīy, xix mīxux xop xax, ha hōnhā' xip, tu hāptup īhā' tap, ha kuxap hā mō'xut, ha' nōg, yīy Topa te xa topixxax mō'tatnāhā kamah, pa 'ākuxa mām pu'uk Topa kopah. **31** Yīy yāy xutigā hok, nūy 'āxit'ax xax hok, nūy xo'op'ax xax hok, nūy topixxax xax hok. Āmhok. Kaxīy hok. **32** 'Upknōg xop te Topa yūmmūg 'ohnāg, hu' yāykuxop punethok, pa Topa yā' 'āxop hā' Ātak, tu pexkox tu' xip, tu 'āpēnānā' xip, nūy xa hāpxop xohix mō'pok, **33** yīy Topa xax hāmāxap, tu nōm pu 'āyīpcox pi', nūy nō xat'ax mīy, ha xa' popmāp-tup hāpxop xohix. **34** Yīy xutigā hok īhā hāptup pe'āpaxex. Yā hāptup mō'nāp-tup, ha xate hāpxop xak putup punethok, nūy yāykuxop. Pa hōnhā yā yāykuxop punethok. Yā' puxi'.

7

'Ūnōy yōg hāpxopmā'ax 'āktux kummuk

1 Tikmū'ün nōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok, nūy nō kummuk 'āktux hok, ka Topa 'ōg hāpxopmā'ax kopit, nūy 'ākummuk 'āktux kamah. **2** 'Āxop te 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit, ha kaxīy Topa te 'ākopit putup; 'ōg panat hā 'ānōy pu hāpxop xap hāmenex, puxix nōm panat hā xa hāmenex hāpxop xap kamah 'ūyānān tu'. 'Ānōy puk-tōgnāg hōm, puxix xa' hōm 'āk-tōgnāg kamah. 'Ānōy pu punethok hōm, puxix xa' hōm punethok 'ūyānān tu'. **3** Xate 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kummuk pēnāhā'. Teptu xate pēnā hok yāy yōg hāpxopmā'ax kummuk? **4** Xate 'ānōy pu hām'āktux, hu: "Nāy, tux hok 'ü xa hāmyūmmūgā'", kaxīy, īhā 'āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg. **5** 'Āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg, yā mō'āmā'. Yāy yōg hāpxopmā kummuk kux hāmāxap, xayīy kunāy tu 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kummuk kuxyā'.

6 —Topa yōg hāpxop max hōm hok kokex putuk xop pu', ka gāy ha 'āp-top. 'Ōg kupxat xap max hōm hok xapup putuk xop pu', ka' gāy ha nōm tonnok. Kaxīy Topa yōg hām'āktux 'āktux hok hāmgāy xop pu', ka 'āp-tex 'ūgāy tu'.

Topa mūn max

7 —Topa tu' xax, puxix xa' hōm. 'Ūxax, hu ta' xipi', hāptopa 'āxip, tu' xānā', puxix xa' xōn. **8** Tikmū'ün te ta tu' kax, puxi' pop, ha tikmū'ün te' xak, puxi' xipi', ha Topa te hāpxōn putup īhā tikmū'ün te hāptopa xānāhā', hu: "Hāpxōn!" Kaxīy. **9** 'Āk-tok te pām xak. 'Ok hōm putup mīkaxxap, nūy tu yānān? 'Āmhok! **10** 'Āk-tok te mām xak. 'Ok hōm putup kāyā gāy, nūy tu yānān? 'Āmhok. 'Ap

yānān putup'ah. ¹¹ Tikmū'ūn kuxa kummuk, tu hāpxopmā kummuk, pak-tok putup pax, tu tu hāpxop max hōm, ha 'Ātak Topa kuxa max xe'ēgnāg, tu pexkox tu' xip, tu' yāy kutok xop pu hāpxop max xe'e popmāhā', Thāk-tok xop te ta tu' kax, pu' popmā'.

¹² —Xatep-tup tikmū'ūn xa hāmmmaxnā', yīy nōm pu hāpxopmā max hāmāxap. Yā Mōyyex te' xat, xix tik xop hittap te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā'.

Tute putat 2 'āktux

¹³⁻¹⁴ —Hāmpak'ax yīkox kutōgnāg hā mōy mōnāy. Ha ta' xip hāmpak'ax yīkox xexkah, 'uyōg putat te Topa yōg putat xakgāhā', ha tikmū'ūn punethok te putat xexka hā' mōg, yīy mōnāy hok, pak-tōgnāg nōm hāmpak'ax yīkox hā mōnāy, nūy Topa yōg putat xe'e hā mōg, xayīy 'āhi xe'ēgnāg mōkuma mōg.

Tute tik xop te mō'āmā'ax 'āktux

¹⁵ —'Óg pa 'āti'! Yā tik xop te mō'āmā', tu Topa pupi hām'āktux xop putuk, pāyā hamūn'ah. Yā' koit. 'Ūpa te kahnēn pa putuk, pāyā' kuxa kopa kokex gāynām putuk. ¹⁶ Tu hām'āktux max, pa hāpxopmā kummuk. Xate tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax pēnāhā', nūy tikmū'ūn yūmmūg. Mīm kup te xāpxox taha', pāyā' a xupxak ta'ah, xix gōyap ta'ah. ¹⁷⁻¹⁸ Kaxīy mīm kup max xohix te mīnta max taha', ap max kummuk 'ūm ta'ah, ha mīm kup kummuk te mīnta kummuk taha', ap max mūn ta'ah, ¹⁹ ha tikmū'ūn te' kup kummuk xak, pu hām tu nāy, pu kuxap hā mō'xut, ha' nū' nī' nūy nōg. ²⁰ Ha kaxīy 'āxop te tik te mō'āmā'ax pēnāhā', tu' yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy yōg hāpxopmā'ax kummuk yūmmūg.

Tikmū'ūn te Yeyox pu' yīpkox pip

²¹ —Tikmū'ūn tek xānāhā', hu' ātu: "Yāyā', Yāyā!", kaxīy, pa' ūyāg yīpkox 'ohnāg, ha yōgnū 'Ātak Topah, tu pexkox tu' xip, tu nōm yīpkox hok xop xat putup 'ohnāg. Pa tikmū'ūn yāg yīpkox pi', puxix Topa nōm xat. ²² Yā' yōg hāptup xe'e mō'nā'ax, 'ihā tikmū'ūn punethok te: "Yāyā', Yāyā', 'ūgmū'āte 'āxuxet'ax 'āktux nūy hām'āpak max'ax 'āktux, tu yāmīy kummuk mōy tikmū'ūn kuxa kopah, tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tikmū'ūn puxet te' mīy hok," kaxīy, ²³ kopxix hām'āktux putup, nūy tu nōy yānān, hu: "'Āte 'āyūmmūg 'ohnāg. Mōy, mōg, nūy 'āpep, 'āte 'āp-tup'ah, 'āxop te hāpxopmā kummuk punethok hah." Kaxīy.

Tute mīptut mīy'ax 'āktux

²⁴ —Tikmū'ūn te yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pi', puxix ta tu hāmyūmmūg, yā' tik pet max putuk, ha mīkaxxap xexka yīmū' yā' pet, ²⁵ ha tex gāy mō'yūm, tu' xupep, tu yā kōnāg xet, ha 'āmuuh gāy te mō'kouk xexkah, pa mīptut yūm ka'ok mīkaxxap xexka hā.

²⁶ —Ha tikmū'ūn te yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox 'ohnāg, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tu tik pet kummuk putuk, ha 'āmot yīmū' yā' pet. ²⁷ Ha tex gāy ka'ok, ha mīptut te 'āmot tu mō'yūm, tu' pu'uk, tu yāy koxyōy, tu nū'nānām. Ta tu' kux.

Yeyox te hām'āktux ka'ok

²⁸ Tu hām'āktux kux, ha tikmū'ūn kuxānōg. Yā hām'āktux ka'ok hā Yeyox te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'. ²⁹ Tik te hāmyūmmūg xop te hām'āktux pu'uk, pāyā Yeyox mūn te hām'āktux ka'ok, 'ūxat tu'.

8

Yeyox te tik xax kunutnām tapmāhā'

¹ Yeyox te yīktix tu' yīxohoh, 'lhā tikmū'ūn xohix punethok te' pe' mōg, ² ha tik pakut nūn, tu' xax kunut, tu Yeyox keppa' kopaxux hā' nāhā', tu tu nū' xup, tu:

—Yāyā', 'ok xatek putup 'ūg hittupmā? Kaxīy.

³ Ha Yeyox mō'yīm kutit, tu tik 'āpit, tu:

—Hamūn. 'Āte 'āp-tup, 'Āhittup. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg lhā tik xax max xupep, ⁴ ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn pu 'āktux hok, pa 'āmānex ha mōg hāmāxap, pu 'āxax pēnā', nūy 'āhittup yūmmūg, hak-nāy tu Topa pu hāpxop mō'hap, pu tu hax. Yā hōmā mōnāyxop Mōyyex te hāpxop mō'hap xat, pu tikmū'ūn pu yāy hittup'ax yūmmūgā'. Kaxīy.

Yeyox te kāmānat hittupmāhā'

⁵ Tu ta' mōg, Yeyox mōg kōmēn Kapānān ha', tu' mōg tu mōktu' xupep, pa' xip tik te Hōm yōg gohet puknōg pu' hām, tu Yeyox ha' nūn, tu ta tu' xak, pu' yōg kāmānat hittupmā', ⁶ hu:

—Notot, yōgnū kāmānat tek pet tu' xip, tu pakut xexkah, tu hāpkumep hok. Yā' xūy xexkah. Kaxīy.

⁷ Ha Yeyox te:

—'Ūgmōg, nūy nō' hittupmā'. Kaxīy.

⁸ Ha gohet yōg tik te:

—'Āmhok! 'Āmōg hok! Nāy. 'Āxexkah, hakmūn kutōgnāg, yīk pet ha mōg hok. 'Āpu, hāmpakut'ax xat, pu kāmānat nīm, ha' hittupmāp-tup. ⁹ 'Ūgmūn yīpkox xip yōgnū xexka xop pu', tu xonat xop xat 'ūyānān tu', hakmūn pu yīpkox pip. 'Āte xonat puxet xat, hu: "Mōg," kaxīy, ha' mōg, ha xonat nōy xat, hu: "Mā'", kaxīy, ha' nūn. Ha' nōy xat, hu: "Mōy mīy!" kaxīy, ha' mīy. Kaxīy.

¹⁰ Ha Yeyox te' xupak, tu' kuxa hittup, tu tikmū'ūn te' pe' mōg pu hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Nūhū tik kuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn kuxa mām pu'uk, yūmū yōg tikmū'ūn kuxa mām pu'uk. ¹¹ 'Ūxaxok hok! Hāmpuknōg xop nūn putup, tu hām xexka xohix tu' nūn putup, nūy 'āmuk xexka mā Yoneo xop mūtik, 'lhā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha mōnāyxop hittap 'Amanām mūtik xit putup, xix mōnāyxop hittap 'Iyak mūtik xit putup, xix mōnāyxop hittap Yako mūtik xit putup, ¹² ha Topa te 'Iyaet yōg tikmū'ūn mō'pok putup hāptopa', tu' papuk putup, hāpkoxtap kopa' pip putup, 'ūkuxa mān 'ohnāg hah. Tu' xūy xexkap-tup, hu potaha hāptopa' pip tu'. Kaxīy.

¹³ Tu gohet yōg tik pu hām'āktux, hu:

—'Āpet ha mōg. 'Ākuxa yūm ka'ok 'ūgmūn kopah, yīy Topa te 'ōg kāmānat hittupmāhā'. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'lhā kāmānat hittup.

Yeyox te tikmū'ūn punethok hittupmāhā'

¹⁴ Ha ta' mōg Yeyox, tu Pet xetut mūg tut ha' mōg, tu' mōg tu mōktu mīptut tu' xupep, tu mō'nāhā', pa' xetut mūg tut pip, 'ūpakut tu', tu' xax pukpex, ¹⁵ ha Yeyox te 'ūn yīm 'āpit, ha' xuxi', ha' yok, tuk-nīhā' xip, tu hāpxop xit'ax puk, ha nō' xit.

¹⁶ Ha 'āmāxak 'lhā tikmū'ūn te' pakut xop nūnnāhā Yeyox hah, puyīy yāmīy kummuk mōy, puyīy hittupmā', tu' xat, tu' yīy'ax hā yāmīy kummuk mōy, tu

tikmū'ün pakut hittupmāhā'. ¹⁷ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix īhā, tik hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu Topa yōg yāyakutnā'ax 'āktux, yā Yeyox 'āktux, tu: "Tik te yūmū yōg hāmpakut hā'tot, tu yūmūg xūy'ax hā'tot." Kaxīy. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox te tikmū'ün hittupmāhā nōmhā'.

Tikmū'ün te Yeyox mūtik hāpkumep

¹⁸ Ta Yeyox te tikmū'ün xohix xexka pēnāhā', hu' xat, pu yāy tik xop mōg, ha kōnāg xexka xak. ¹⁹ Ha tik te hāmyūmmūg nūn, tu:

—Notot, 'āte 'āmūtik hāpkumep putup. Yā hām 'üm hā 'āmōg'ax, kamak mōg'ax 'āpehe'. Kaxīy.

²⁰ Ha:

—Kokexmax hex te hāpkox kopa' pet, ha putuxnāg te mīm yīkpak tu' pet, pak mūn Tikmū'ün Kutok, 'ak pet 'üm xip'ah, nūy 'ūkpihi'. Kaxīy.

²¹ Ha ta tik nōy te Yeyox mūtik hāpkumep, tu:

—Yāyā', tux hok 'ūktak nō hāpkot hāmāxap. Kaxīy.

²² Ha Yeyox te:

—'Ügmūtik hāpkumep. Pūyā' xakix xop 'ūxakix nōy xop nō 'āpkot. Kaxīy.

Yeyox te 'āmuuh gāy 'āxi'

²³ Tu ta' mōg, tu mīpkox hā mō'nāhā', nūy kōnāg xexka yīmū' mōg, ha yāy yōg tik xop te nū mūtik mōg. ²⁴ Hāpxip 'ohnāg īhā kōnāg gāy, ha 'āmuuh gāy kamah, tu mīpkox mō'yōn, ha yāy mahamnām kōnāg yīmū', ha kōnāg te mīpkox hā mō'yūm, pa Yeyox mō'yōn. ²⁵ Ha tik xop te Yeyox yīkāgnāg hā' mōg, tu tuhuk, ha yāy koxak, ha:

—Yāyā! Mō'ōn hok, ka yūmūg xakix! Kaxīy.

²⁶ Ha Yeyox te:

—Teptu yā 'ākuxānōg? 'Ākuxa mām pu'ūgnāg 'ūgkopah! Kaxīy.

Tu' yok, tu 'āmuuh gāy tu' xat, xix kōnāg gāy tu' xat, pu tu xuxi', ha' xuxi'.

²⁷ Ha tik xop te' pēnā ka'ok, 'ūkuxānōg tu', tu:

—Tik 'üm 'ōhōm? Yā 'āmuuh gāy xat, xix kōnāg gāy xat, ha' yīpkox pip, hu' xuxi'! Kaxīy.

Yeyox te yāmīy kummuk mōy

²⁸ Ha ta' mōg Yeyox, tu hāpxexka Ganat tu' mōg, tu' mōg Ganinet yōg kōnāg xexka xatapa', tu mōktu' xutep, pa tik 2 nūn, ha yāmīy kummuk tek-te'ex kummuk, yīy xukpot tu' tīhi'. Ha yāmīy te' gāyāhā', yīy tikmū'ün xohix te' yīpkutuk, tu xukpot yōg putat nōā'yēn, hu yīmmap hā' mōg. ²⁹ Hāpxip 'ohnāg īhā tik yīy ka'ok, tu:

—Xate tep mūn putup? 'Āmūn yā Topak-tok. 'Ok nūn, nūy 'ügmūg kummugā hāmāxap? Kaxīy.

³⁰ Ha ta' pip xapup, tu mīxux māhā', ³¹ ha yāmīy te:

—Pēyā xatekmūg mōy, 'āpu' xat 'ū xapup kopak mūg mōxakux. Kaxīy.

³² Ha:

—Mōg, nūy mōxakux. Kaxīy.

Ha' mōg, tu xapup xop hā' mōxakux, ha yīktix yīmū' pip, tu yīxo mō'ka'ok, tu kōnāg xexka tu' mōxaha', tu kōnāg hā' mōxakux, tu' xakix kōnāg xexka kopah.

³³ Ha tik xop te xapup pēnāhā', tu nū'paha', tu kōmēn ha' mōg, tu mōktu mōxaha' kōmēn tu', tu hām'āktux, tu yāmīy kummuk 'āktux, xix tik 2 'āktux, yāmīy te nōm gāyāhā'. ³⁴ Ha ta' nūn kōmēn yōg tikmū'ün xohix, tu Yeyox ha' nūn, tu' pēnāhā', īhā tu' xak, pu nōm hāpxexka nīm, nūy mōg, ha' mōg.

9

Yeyox te tik te hāpkumep hok hittupmāhā'

¹ Ha ta mō'nāhā Yeyox, tu mǐpkox hā mō'nāhā', tu kōnāg yīmū' mōg, tu' mōg, tu mōktu kōmēn Kapānān tu' xupep. ² Ha ta tīkmū'ūn te tik nūnnāhā', ha hāpkumep hok, yī tīkmū'ūn te tutpe hā mō'tat. Ha Yeyox te' pēnāhā', tu tīkmū'ūn kuxa mām ka'ok pēnāhā', tu tik te hāpkumep hok pu hām'āktux, hu:

—'Ugnix 'āhittup. Yā Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā' pu tu kux. Kaxīy.

³ Ha tik xop te hāmyūmmūg 'ūm te:

—Nūhū tik te yāy 'āktux Topah! Yā' koit. Kaxīy.

⁴ Ha Yeyox te tik xop yōg hāmpē'paxex yūmmūg, hu:

—Teptu 'āxop te hāpkummuk pe'āpaxex? ⁵ Piyā' ka'ok, pe hāpkummuk mīy'ax xaxogā'ax 'āktux, pe' yok nūy hāpkumep'ax 'āktux? ⁶ 'Ugmūn yā Tīkmū'ūn Kutok, tu xa hāmyūmmūgāhā', xayīy hāmyūmmūg. Yā Topa te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax 'ūyīy hām xexka tu hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā'. Kaxīy.

Tu' yōkānām, tu tik te hāpkumep hok xat, hu:

—'Ayok, nūy 'āknīhāxip, tu tutpe pepi' xup, nūy 'āpet ha mōg. Kaxīy.

⁷ Ha' yok, tuknīhā' xip, tu yāy pet ha' mōg. ⁸ Ha tīkmū'ūn te' pēnāhā', tu kuxānōg, tu Topa max 'āktux. Yā Topa te tīkmū'ūn ka'ogāhā pu tu' nōy hittupmā'!

Yeyox xix Māteo

⁹ Tu ta' mōg Yeyox, tu hāpkumep, 'ihā tik nōy pēnāhā', ha tik te gohet puknōg pu' hām, nūy nōm pupi tayūmak pop, tu' xuxet'ax Māteo, tu gohet yōg petnāg kopa' xip, nūy tayūmak pop, ha Yeyox te:

—'Ukpe mōg. Kaxīy.

Ha Māteo yok, tuknīhā' xip, tu ta' mōg Yeyox mūtik, ¹⁰ tu'yāy xip'ax ha' mōg, nūy tu' xit, ha Yeyox te nōm mūtik mōg, tu' xit, 'ihā Māteo xape xop nūn, xix tik te nōm mūtik tayūmak pop nūn, xix tīkmū'ūn kummuk nūn, tu Yeyox mūtik xit, xix 'ūyōg tik xop mūtik xit, ¹¹ ha Paniye xop te' pēnāhā', tu Yeyox yōg tik xop yīkōpit, hu:

—Teptu 'ōgnū Notot xit tayūmak pop xop mūtik, xix tīkmū'ūn kummuk mūtik xit? 'Ap max'ah. Kaxīy.

¹² Ha Yeyox te' xupak, hu:

—Tīkmū'ūn hittup te notot xak 'ohnāg, pa 'ūpakut xop te' xak. ¹³ Mōg, nūy Topa yōg tappet mō'kupix, nūy hāmyūmmūg, ha: "A 'ātep-tup'ah xokxop mō'hap 'ūg hax. 'Āmhok. Pa 'āte tīkmū'ūn te hāpxopmā maxp-tup." Kaxīy. Yāk nūn, nūy tīkmū'ūn kummuk xānā', 'ūyīy tu hupmā', ha 'āte' xānā 'ohnāg tīkmū'ūn te yāy max pe' paxex. Kaxīy.

Yeyox te' xit hok 'āktux

¹⁴ Hāpxip kutōgnāg 'ihā Yoām yōg tik xop nūn, nōm tep-tox pix yōg tik xop nūn, tu Yeyox ha' nūn, tu nūktu' yīkōpit, hu:

—'Ugmūg xit hok punethok, xix Paniye xop xit hok punethok. Teptu 'ōg tik xop xit hok'ah? Kaxīy.

¹⁵ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu:

—Tik te yāytaha', tu 'āmuk xexka mīy, tu' xape xop xānāhā', puyīy nū mūtik xip? 'Ap potaha 'ūxape xop 'ihā tik te yāytaha'ax te nū mūtik xip? 'Ap pota'ah.

Yā' hittup! Pa tik te yāyta'ax mōg, tu 'āmuk xexka kuxyāhā', ha nōmhā' xape xop hittup 'ohnāg. 'Ap xit putup'ah. 'Ūgmōg, puxik yōg tik xop xit hok kamah.

¹⁶ —Tikmū'ūn te topixxax kutut tu nō yāg xex, tu' xap, 'ap yāg tup xap'ah topixxax kutut tu', ka yāy pot. Kaxīy Yoām yōg tik xop te mōnāyxop yōg hāpxompmā'ax hittap tat, ha' yōg tik xop te yōgnū hāpxompmā'ax tup tat. ¹⁷ Ha tikmū'ūn te xupyāg hep mīy, tu' xokxax kutut kopa' xuk 'ohnāg, ka nō xax kutut tu yāy pot, ha' hep te hām tu nū'nāhā', ha' nōg. 'Āmhok. Pa xupyāg hep tup xuk xokxax tup kopah, nūy ti ka'ok. Kaxīy Yoām yōg tik xop te hāpxompmā'ax hittap tat putup, tu nōm tup putup nōg. Kaxīy.

Yeyox te 'ūn xix kakxop hex hittupmāhā'

¹⁸ Yeyox te hām'āktux 'Thā Yoneo xop yōg tik te' xat'ax nūn, tu nūktu' kopaxux hā' nāhā', tu:

—Hōnhāk-tok hex xok. Mā', nūy 'ūkpet ha mōg, nūy tu tukūm yīmū yīm xeh, nūy putpu' hīnnā'. Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox mōg, ha ta tik pe' mōg, ha tik xop te nū mūtik mōg kamah.

²⁰ Ha 'ūn nūn, tu hāmyāxatamuk xohix te 12 hā' pakut, ha 'ūn yōg hāmpakut'ax hā' pakut, tu Yeyox xāmpa' xip, tu' xax kuxyā' āpit, hu: ²¹ "Āte' xax 'āpit putup mō'ka'ok, 'ūghittupmā'." Kaxīy.

²² Ha yōkānām, tu 'ūn pēnāhā', tu:

—Ākuxānōg hok, Nixix! 'Āhittup, 'ākuxa yūm ka'ok tu'. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'Ihā' 'ūn hittup.

²³ Ha ta' mōg Yeyox, Yoneo xop yōg tik te' xat'ax pe' mōg, tu mōktu mōxa tik pet tu', tu' mōxakux, tu nō hāpkot yōg kax 'āpak, ha tikmū'ūn xohix te mīptut kopa' pip, ²⁴ ha Yeyox te:

—Mōg, nūy 'āpep hāptopa'. 'A kakxop 'ūm xok'ah, yā mō'yōn! Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te nō yīxix, ²⁵ tu' mōg, 'Thā Yeyox te kakxop hex pet ha mō'nāhā', tu' yīm mūg, ha' yok, tuknīha' xip, ²⁶ ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg, tu' xe' xuktux hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn pu'.

Yeyox te tik pa hok 2 pa nāhā'

²⁷ Ha ta' mōg Yeyox, tu putat hā' mōg, pa tik pa hok 2 tihi', tu' pe' mōg, tu' yīy ka'ok, tu:

—Āmūn yā mōnāyxop Namix mōkputox, yīk mūg kuxa ka'! Kaxīy.

²⁸ Ha Yeyox te mīptut hā mō'nāhā', ha tik pa hok te' yīka' tihi', ha:

—'Ok 'ākuxa mām ka'ok 'ūgmūn kopah? 'Ok 'āhittupmā'ax 'āte'? Kaxīy.

Ha:

—Hamūn! Kaxīy.

²⁹ Yīy Yeyox te' pa 'āpit, tu:

—Hāmpēnā'! 'Ākuxa mām ka'ok 'ūgkopah. Yā' puxi'. Kaxīy.

³⁰ Tu' pa maxnāhā', ha hāmpēnā max. Ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn xop pu' xuktux hok! Kaxīy.

³¹ Pa tu ta' mōg, tu Yeyox 'āktux hāpxexka yōg tikmū'ūn xohix pu'.

Yeyox te tik yīy hok yīgāhā'

³² Tu' mōg, 'Ihā' tikmū'ūn te tik yīy hok nūnnāhā', tu Yeyox ha' nūnnāhā', ha yāmīy kummuk te tik kummugāhā', pu tu yīy hok, ³³ ha Yeyox te yāmīy xut, tu tu' mō'kutnāhā', tu' xat pu mōg, 'Ihā' tik yīy, tu hām'āktux. Ha tikmū'ūn kuxānōg, tu:

—Tep te 'ūm nūhū'? Yā hōnhā 'Iyaet yōg tikmū'ūn te hāpxompmā ka'ok xe'ēgnāg pēnā hāmāxp. Hōmā 'ap pēnā'ah. Kaxīy.

³⁴ Pa Paniye xop gāy, tu:

—Yā Hāmgāyāgnāg mūn te Yeyox ka'ogāhā pu yāmīy kummuk mōy. Kaxīy.

Yeyox te tikmū'ūn kuxa ka'

³⁵ Ha ta Yeyox te hāpkumep, tu kōmēn xohix ha' mōg, xix xip tu xexka xohix ha' mōg, tu hāmyūmmūgāhā Topa pet kopah, tu hām'āpak max'ax 'āktux, xix Topa te tikmū'ūn xat'ax 'āktux, tu tikmū'ūn pakut hittupmāhā', yā hāmpakut'ax xohix mōy, nūy nō tu hittupmā', ³⁶ 'ihā tikmū'ūn pēnāhā', tu' kuxa ka', 'up-xehnāg pip hah, tu kahnēn xop putuk, tik te nōm pēnā 'ohnāg putuk, ³⁷ yīy yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Yā hāpxop ta punethok, puyīy pet ha yīkūy, nūy kopa nū' xok, pa tikmū'ūn kutōgnāg pip nūy nō yīkūy. ³⁸ 'Apu, hāpxa xuxyā tu' xax, pu tikmū'ūn xānā', puyīy hāpxop ta nūnnā'. Kaxīy. Ha kaxīy Yeyox te tikmū'ūn 'āktux. Yā punethok te Topa xak, pāyā 'a' xipi yūmmūg'ah. 'Apu Topa tu' xax, pu tik nū'pok, puyīy tikmū'ūn yūmmūgā max, nūy Topa ha mōgā'.

10

Yeyox yōg tik xop te 12

¹ Tu ta yāy yōg tik xop xānāhā', nūy mō'pok, tu yāy 'āxet'ax hōm pu yāmīy kummuk tu mōy, nūy tīkmū'ūn pakut xohix hittupmā', ² ha tik xohix te 12 mō'pok, ha' xuxet'ax te: Xīmām, yā' xuxet'ax nōy Pet, xi' taknōy 'Ānene', xix Tiak, xi' taknōy Yoām. Yā Yemeneo kutok 2, ³ xix Pinip, xix Matōmēo, xix Tōmē, xix Māteo, nōm te gohet pupi tayūmak pop, xix 'Appeo kutok 'āxet'ax Tiak kamah, xix Tanep, ⁴ xix nōm tik te Yoneo xop xexkanāp-tup, tu' xuxet'ax Xīmām kamah, xix Yot 'Ixkanot, nōm te mō'āmā', nūy gāyxop mōgā Yeyox hah.

Yeyox te tik te 12 mō'pok

⁵ Ha Yeyox te mō'pok, tu:

—Hāmpuknōg xop ha 'āmōg hok, xix Xāmānit yōg kōmēn ha 'āmōg hok, ⁶ 'āmhok. Pa 'Iyaet yōg tikmū'ūn xax, yā Yōneo xop, yā kahnēn te hāmyūmmūg hok putuk nō'om, tikmū'ūn te nōm xaxok hah. 'Uxax, nūy 'ūm pipi', ⁷ nūy hām'āpak māx'ax 'āktux, hu: "Hōnhā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, puyīy tu yīpkox pi'." Kaxīy. ⁸ Tikmū'ūn hittupmā', xi' xax kunut xop pu' xax tapmā', xix hāmpakut xop xohix tupmā'. Tikmū'ūn xakix xop hīnnā putpu', xix yāmīy kummuk mōy tikmū'ūn kopah, pu tu hittup. Topa te xa' hok hittupmāhā', yīy tayūmak pop hok 'uyānān tu', 'ihā 'ānōy hittupmā'. Yā' hok hittupmā'. ⁹ Tayūmak xexka ta hok, ¹⁰ xix tut ta hok, nūy hāpxop xuk, xix topixxax punethok ta hok, xix pataxax, xi' kuptōy ta hok. 'Āmhok. Tikmū'ūn hām, puxix tu xit max, puxix tu' pip max kamah, yīy hāpxop punethok ta hok. Pūyā tikmū'ūn xa' popmā hāpxop xohix.

¹¹ —Kōmēn xix xip tu xexka ha mōxakux, 'āpu tikmū'ūn max xax, xayīy 'ūpet kopa 'āpi', 'āpihi nūy nox pi', 'ihā kōmēn kopa hām'āpak max'ax 'āktux, tu mōktu putpu 'āmōg. ¹² Tikmū'ūn pet ha mōxakux, 'āpu' xuxyā pu hām'āktux, hu: "Pūyā tikmū'ūn kuxa mām, nōm te 'āpet kopa' pip," Kaxīy. ¹³ Tikmū'ūn te 'āxop pu: "Mōnāy, nūy pihi' nūnteh," kaxīy, yīy ta' pi', ha nōm tikmū'ūn kuxa mām putup. Pa tikmū'ūn te: "Mōnāy hok, pa mōg!" kaxīy, hu ta nōm tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg. ¹⁴ Pēyā kōmēn yōg tikmū'ūn 'āp-tup nōg, tu 'āxīnnā hok, 'āpu mōy,

tu hāpkōnōn xit 'āpata tu', pu tikmū'ūn xohix pēnā', nūy yūmmūg. Yāp-tup nōg xop yīpkox 'ohnāg. ¹⁵ 'Ūxaxok hok: hāptup mō'nāp-tup 'lhā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxomā'ax kopit, tu kōmēn Xonōm yōg tikmū'ūn kuxa kap-tup, xix kōmēn Gōmōg yōg tikmū'ūn kuxa kap-tup, pa tikmū'ūn yīpkox hok xop kuxa ka 'ohnāg.

Tute hāpkummugā'ax 'āktux

¹⁶ — 'Ūg 'āpax: 'Āte mō'āpok tikmū'ūn gāy kopah. Pa mōxip, nūy hāmyūmmūg, pu 'ākix hok, nūy hāmgāy te kahnēn kix putuk hok. Kāyā gāy xop te hāmyūmmūg, xix kuxxuxtut gāy 'ohnāg. Xapi 'āxop gāy hok kamah, pāyā hāmyūmmūg, nūy hāpkummuk mīy hok. ¹⁷ 'Ōg pa 'āti! Tikmū'ūn gāy te 'āmūg putup, nūy 'āhīy, nūy 'āmōgā tik pa te hāmyūmmūg keppah, tu xikot hā 'ākix putup Topa pet kopah. ¹⁸ Yā 'āxop mōg 'ūgmūtik, yīy tikmū'ūn te 'āmōgāp-tup gohenanok xop keppah, xix hāpxexka yōg tik te' xat'ax keppah, pu 'ōg hāpxomā'ax kopit, yīy 'āxop te hām'āpak max 'āktux putup 'ūxat'ax xop pu', xi' puknōg xop pu'. ¹⁹ 'Āmōgā', 'āpu 'āxutigā hok, hu: "Āte putep 'āktux'ax?" kaxīy, xix: "Āte hām'āktux 'ūm 'āktux'ax?" kaxīy. 'Āxutigā hok. Hāpxip 'lhā Topa te xa hām'āktux yūmmūgāp-tup, xa hām'āktux. ²⁰ Yā yāy yōg hām'āktux xa yūmmūgāp-tup, xayīy hām'āktux, tu 'ōg 'Ātak Topa Koxuk pupi hām'āktux.

²¹ — Ha tikmū'ūn punethok te yāy xape mōgāp-tup pu gāyxop tu kix, ha' tak xop tek-tok xop mōgāp-tup pu' kix, hak-tok xop te' tak mūtik yāytukmīy putup, tu' kix putup, ²² yā tikmū'ūn xohix te 'āp-tup nōg putup, 'āmōg 'ūgmūtik hah, pa 'āpu nōā' tot, ha mōktu' kux. Yā Topa te' gāyxop nōāp-tup, tu 'āmōy putup hāpkummuk mīy xop kopah, xa mōg. ²³ Tikmū'ūn te xa hāpkummugā', 'āpu nūmān, nūy kōmēn nōy ha mōg. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'A 'āxop te hām'āktux kux putup'ah 'Iyaet yōg kōmēn xohix kopa, 'lhāk nūn, 'a xate hāpxomā' kux putup'ah, 'lhāk nūn, 'lhā 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok nūn.

²⁴ — Tik te hāmyūmmūgāhā', tu hāmyūmmūg max, pa tik nōy te hām'āpak, tu hāmyūmmūg kutōgnāg. Ha' xuxyā te' xat, hu' ka'ok, pa kāmānat yīpkox pip, hu' pu'uk. ²⁵ Yā' max tik te hāmyūmmūgā'ax yōg hām'āktux 'āpak, tu mōktu hāmyūmmūg, nūy 'uyōg yūmmūgā'ax putuk. Ha kāmānat max hām, nūy māyñāg mīy, tu' xuxyā putuk. Pax pu' xuxyā yā Meyemo', puxix tu kummuk nām, ha' yōg kāmānat kummuk xexka kamah.

²⁶ — Yīy tikmū'ūn yīpkutuk hok. Tikmū'ūn te hāpxomā'ax xaptop, pa Topa te hāpxomā' xaptop'ax tu' mūg putup, puyī' xohi' pēnā'. ²⁷ 'Āte xa hām'āktux 'āmīy 'lhā', nūy xe' xuktux hāptup 'lhā'. 'Āte 'āxop 'āp-xet pu hām'āktux, ha 'āxop te hām'āktux ka'ok putup, puyī' xohi' yūmmūg. ²⁸ Tikmū'ūn yīpkutuk hok. Yā 'āyīn putex'ax, pa 'ākoxuk putex hok. 'Āpu Topa yīpkutuk. Tute 'āyīn nōā'ax xix 'ākoxuk, nūy kuxap hā mō'hap Hāmgāyāgnāg Pet tu', ha 'āxūy xuxi 'ohnāg. ²⁹ Putuxnāg ta manat, yā tayūmak kutōgnāg hā hāmenax, pa Topa te nōm xop putup pax, tu' pēnā max, pu hām tu tu nā hok, ha' xaxok 'ohnāg, ³⁰ tu 'āxop mō'āyāy xe'ēgnāg, tu mō'āxe kupix, nūy 'āxe xohix te xīy yūmmūg, 'āp-tup pax tu'. ³¹ Yā Topa te mō'āyāy xe'ēgnāg, yīy 'ākuxānōg hok!

Yeyox yūmmūg hok 'āktux

³² — Tikmū'ūn xohix te: "Ūgmūn yā Yeyox yōg," kaxīy, puyīy tikmū'ūn xupax, kopxix 'Ātak Topa pu' yānān tu hām'āktux, nōm te pexkox tu' xip pu hām'āktux, hu: "Ōhōm yōgnū!" Kaxīy. ³³ Pa tikmū'ūn te' nōy xop keppa

hām'āktux, hu: ““Ügmūn 'ã Jesus yõg'ah,” kaxīy, kopxix 'Ātak Topa pu' yānān tu hām'āktux, yā yõg 'Ātak te pexkox tu' xip pu hām'āktux, hu: ““Ōhōm 'ap yõg'ah.” Kaxīy.

Tute yāytukmīy 'āktux

³⁴ —Ak nūn'ah, nūy 'ūhep xop xohix kuxa māmmā'. 'Āmhok. Pak nūn, hām tuk nūn, pu tikmū'ūn yāytukmīy, ³⁵ xik nūn puk-tok pit xop yāy tak xop mūtik yāytukmīy, xik nūn puk-tok hex xop yāy tut xop mūtik yāytukmīy, puk-tok xetut xop yāy yīpxox mūk tut mūtik yāytukmīy. ³⁶ Yā tikmū'ūn te yāy xape hā' puknōg, 'ūgāy tu'.

³⁷ —Tikmū'ūn te' tak putup pax hāmāxap, pe' tut putup pax hāmāxap, tuk-nāy tuk putup, puxix 'ūgmūtik tu hāpkumep hok. Ha tikmū'ūn tek-tok pit putup hāmāxap, pek-tok hex putup hāmāxap, tuk-nāy tuk putup, puxix 'ūgmūtik tu hāpkumep hok. ³⁸ Pa tikmū'ūn tek putup hāmāxap, nūy 'ūgmūtik xok, puxix 'ūgmūtik tu hāpkumep mō kuma' mōg. ³⁹ Tikmū'ūn xok 'ohnāg putup, puxix tu xok, ha tikmū'ūn te Topa tu' xok, puxix tu hi mōkuma' mōg.

Topa te hāpxopmā max hā'yānān

⁴⁰ —Tikmū'ūn te 'āp-tup, puxix 'ūkputup, ha Topap-tup kamah, nōm te nūgkutnāhā'. ⁴¹ Tikmū'ūn te Topa yõg nū'kutnā'ax putup, Topa te nū'kutnāhā' puyīy yāy pupi hām'āktux, puxix pexkox yõg hāpxop pop, nū'kutnā'ax mūtik pop putup. Ha tikmū'ūn te tik max putup, 'ūmax hah, yā tik max xop mūtik pop putup pexkox yõg hāpxop.

⁴² —‘Uxaxok hok: Tikmū'ūn te Topa yõg tik kutōgnāg pu kōnāg tat, puyīy xo'op, tu' tat tik tek mūtik mōg hah, puxix pexkox yõg hāpxop pop xe'e. Tu ta tu' kux.

11

Yoām nōm tep-tox pix te Yeyox ha mōtik pok

¹ Tu hām'āktux kux, tu yāy yõg tik xop pu' xat kux, tu ta' mōg Yeyox, nūy hāmyūmmūgā', nūy kōmēn xohix yīkāgnāg hā hām'āktux. ² Ha ta' xip Yoām kanet kopah, Yoām nōm tep-tox pix, tu Kunnix 'āpak, hu yāy yõg tik xop mō'pok, ³ pu Yeyox yīkopit, hu:

—‘Ok 'āmūn yā Topa yõg yāykutnā'ax xe'e', pe tik nōy nūn? Kaxīy.

⁴ Ha Yeyox te:

—Putpu mōg, nūy Yoām pu hām'āktux, nūy hāpxopmā'ax ka'ok xe'eñnāg 'āktux, 'āte nōm hāpxopmāhā'. Yā 'āxop te' pēnāhā', tu' xupak. ⁵ Hām'āktux te kaxīy: Tikmū'ūn pa hok te hāmpēnā max, xix hāpkumep hok xop te hāpkumep, xix yāy xax kunut xop xax tup, xix hām'āpak hok xop te hām'āpak max, xi' xakix xop te putpu' hi', xi' hok xop te hām'āpak max'ax 'āpak. ⁶ Yā tikmū'ūn kuxa hittup, nōm kuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, tuk yīkopit 'ohnāg. Kaxīy.

⁷ Ha Yoām yõg tik xop mōg, 'ihā Yeyox te tikmū'ūn pu Yoām 'āktux, hu:

—‘Āmōg hām panip xexka hah, nūy Yoām pēnā'. Tep-tep pēnāhā'? 'Ok mūtkup pēnāhā', 'āmuuh te nōm mahap? ⁸ Tep-tep pēnāhā'? 'Ok pēnāhā tik te topixxax max tat? 'Āmhok! 'Ūptexop mūn te mīptut xexka tu' pip. ⁹ 'Āpu, 'āyīy: Xatep-tep pēnāhā'? 'Ok pēnāhā tik te Topa pupi hām'āktux? Hamūn! 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Yoām te Topa pupi hām'āktux xe'e'. ¹⁰ Yā Topa yõg tappet te Yoām 'āktux, yā Topa te Yoām 'āktux, hu: ““Āte mōtik kutnāhā', 'āte nōm mō'kutnāp-tup 'ākeppah, nūy 'og putat maxnā!” Kaxīy. ¹¹ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tik xop hittap yā' xexka miax, ha ta Yoām xexka xe'e'. Pāyā tikmū'ūn

yīpkox pip xop xexka xe'ēgnāg. ¹² Hōmā Yoām te Topa yōg hām'āktux 'āktux, xix hōnhā', ha tikmū'ūn te hāpxomā xe'ēgnāg, Topa te' ka'ogā hah, ha' yīpkox pip. ¹³ Yā tik xop te Topa pupi hām'āktux xop xohix te hām'āktux, tu Topa te tikmū'ūn xat 'āktux, ha Mōyyex yōg xat'ax te' xuktux kamah. ¹⁴ Ha Topa yōg tappet te mōnāyxop hittap 'Enit 'āktux, yā Topa pupi hām'āktux nō'ōm, yā Yoām xix 'Enit te yāy putuk, Topa te nōm nū'pok hah. ¹⁵ 'Āyīpkox pi', nūy hām'āpax.

¹⁶ —Hōnhā tikmū'ūn tep-tep putuk? Tute kakxop putuk. Kakxop te hāmnuhnōg tu' mām, ha yā' yīl ka'ok 'ūnōy xop pu', hu: ¹⁷ "Ūgmū'āte kāyāhā', yāyta'ax kāyā putuk, pa 'āxop te hāmyā 'ohnāg. Ha ta kāyāhā nō'āpkot kāyā'ax putuk, pa 'āxop pota 'ohnāg." Kaxīy. ¹⁸ Kaxīy Yoām tep-tox pix, tu' xit hok, xix xupyāg xo'op hok, ha' xohix te: "Yāmīy kummuk te nōm kopa' xip." Kaxīy. Payā' koit. ¹⁹ Hak mūn Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn, tuk xit xi' xo'op, ha' xohix te: "Pēnā!" 'Ōhōm xit xexka nām, xi' xo'op xexka nām, tu tik kummuk hā' xape, xix nōm xop te gohet pupi tayūmak pop hā' xape," kaxīy. 'Ok max, pe' kummuk nō'ōm? Xate' yōg hāpxomā'ax kopit, hu' yūmmūg. 'Ūkux. Kaxīy.

Kōmēn yōg tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg

²⁰ Tu ta xe kōmēn yōg tikmū'ūn 'āktux kummuk, ha kōmēn yōg tikmū'ūn te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg pēnāhā', tikmū'ūn puxet te nōm mīy hok, pāyā hāpkummuk mīy kux 'ohnāg, tu yāyāhāhup 'ohnāg. Yīl Yeyox te:

²¹ —Kōmēn Konāy yōg tikmū'ūn xūy putup, xix kōmēn Metxax yōg tikmū'ūn xūy putup. Tute hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg pēnāhā', tikmū'ūn puxet te nōm mīy hok, ha yāyāhāhup 'ohnāg, nūy hāpkummuk mīy kux. Pax pu kōmēn hittap Tinok yōg tikmū'ūn pēnā', pax pu kōmēn hittap Xinōm yōg tikmū'ūn pēnā', puxix yāyāhāhup, nūy xagok hā mō'tat, tu putok nū'xok yāy putox yīmū', puyī' xohix yāyāhāhup yūmmūg. ²² Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'ūxaxok hok: 'Āmnīy 'ūm mō'nāp-tup 'Thā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxomā'ax kopit, tu kōmēn hittap Tinok yōg tikmū'ūn kuxa kap-tup, xix kōmēn hittap Xinōm yōg tikmū'ūn kuxa kap-tup, pāyā kōmēn Konāy yōg tikmū'ūn kuxa ka 'ohnāg, xix kōmēn Metxax yōg tikmū'ūn kuxa ka 'ohnāg. ²³ Ha Kapānān yōg tikmū'ūn te hāmpe'paxex, hu: "Ūgmūg mōg pexkox hah." Kaxīy. Pāyā' mōg 'ohnāg. Yā Hāmgāyāgnāg Pet ha' mōg. Tu hāpxomā'ax ka'ok xe'ēgnāg pēnāhā', tikmū'ūn puxet te nōm mīy hok, pāyā' kuxa mām 'ohnāg. Pax pu Xonōm yōg tikmū'ūn hittap pēnā', puxi' kuxa mām ka'ok, nūy kōmēn tu tu' pip nōmhā. ²⁴ 'ūxaxok hok: 'Āmnīy 'ūm mō'nāp-tup 'Thā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxomā'ax kopit, tu Xonōm yōg tikmū'ūn kuxa kap-tup, pa Kapānān yōg tikmū'ūn kuxa ka 'ohnāg. 'Ūkux.

Tute tikmū'ūn xapit pu tu' kuxa mām

²⁵ Ta xe Topa pu hām'āktux, hu:

—Ātak, 'āmūn yā pexkox hā 'āxuxyā', xix hām xexka hā 'āxuxyā'! 'Āmax, tu tikmū'ūn te hāmyūmmūg hok xop yūmmūgāhā', puyīy hāmyūmmūg, 'Thā tikmū'ūn te hāmyūmmūg pu' xaptop, puyī' yūmmūg hok. ²⁶ Hamūn. Yā kaxīy xatep-tup. Kaxīy.

²⁷ Tu yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Yōgnū 'Ātak te 'ā' popmāhā' hāpxop xohix. Yāk tak puxehnāg tek-tok yūmmūg, hak puxet te 'Ātak Topa yūmmūg, nūy tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā'.

²⁸ —Mā', 'ūg ha nū', 'Thā 'āteknōg, 'Thā 'ōg hāpxop xak hā' tot hok, ha 'āte 'ākuxa yūmmāp-tup. ²⁹ 'Ūg pe mōg, 'ū xa hāmyūmmūgā', 'Ūgmūn yāg max, tu yāy kutōgnāg pekpaxex, yīy 'ākuxa yūm putup, ³⁰ ha 'āte 'āxat'ax, xayīy mīy, ha'

ka'ok 'ohnāg yōg xat'ax, yīy 'āyipkox xip, nūy yōgnū hāpxop xak'ax tat, hap-tux 'ohnāg. 'Ūkux. Kaxīy.

12

Yeyox te nit xap 'āktux

¹ Āmnīy xohik-tōgnāg nōg, 'lhā nit xap, ha Yeyox te hāpkumep, tu ta hāpxa xexka xak, ha xuxnāg xetox xap ta', ha tik xop te' pe' mōg, tu' xap mōy, nūy mā', 'ūp-tup te' kix hah, ² ha Paniye xop te' pēnāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Pēnā! 'Ōg tik xop te xuxnāg ta xetox xap mōy, ha yūmū yōg xat'ax te' xat hok, pu' xut hok nit xap 'lhā'. Kaxīy.

³ Ha:

—'Ok mō'kupix Topa yōg tappet? Hōmā putup te mōnāyxop hittap Namix putex, ha putup te' kix tik te nū mūtik mōg, ⁴ yīy Topa pet xexka hā' mōxakux, tu pām pop, nōm pām te Topa keppa' pip pop, tu' māhā', ha Topa te' xat hok, pu tikmū'ūn mā hok. Yā 'āmānex xop puxet te' mā'ax. ⁵ 'Ok mō'kupix hok xate'? Mōyyex te' xat, pu 'āmānex xop hām nit xap 'lhā', Topa pet xexka kopa hāpxompmāhā', tu hāpxompmā max. ⁶ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa pet xexkah, pak mūn xexkah xe'ēgnāg. ⁷ 'A 'āxop te hāmyūmmūg'ah, tu Topa yōg tappet mō'kupix, 'lhā hāmyūmmūg'ohnāg, ha: "Ātep-tup xa hāpxompmā max, pa hāpxop mō'hap'ax 'ūyī hax 'ātep-tup nōg." Kaxīy. Pax xa 'āxop nōm hām'āktux'ax yūmmūg, puxix yōg tik xop 'ūhitop kopit 'ohnāg. ⁸ Yākmūn Tikmū'ūn Kutok, tu nit xap hāk xuxyā kamah. 'Ūkux. Kaxīy.

Tik yīm nīā hittupmāhā'

⁹ Tu ta' mōg, tu Topa pet ha' mōg, ¹⁰ pa tik xip, tu' yīm nīā', ha tikmū'ūn te Yeyox yōg hāpxompmā'ax kopit putup, nūy kupeh, nūy nit xap 'lhā hām hā' kupeh, hu' yīkopolit, hu:

—'Ok yūmū yōg xat'ax te' xat, 'ok pe' xat hok, 'ūhittupmā nit xap hā? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Tikmū'ūn yōg kahnēn puxet, tu nit xap 'lhā hāpkox kopa' nāhā', puxix tik xut, mō'ka'ok, ¹² ha kahnēn kutōgnāg yā manat, ta tikmū'ūn xexkah, Topa te mō'yāy xe'ēgnāg, tu te takat putuk. Yīy yūmū yōg xat'ax te' xat 'ū yūmūg nōy hā tehet nit xap 'lhā'. Kaxīy.

¹³ Tu tik yīm nīāa pu hām'āktux, hu:

—' hu:

—'Āyīm koa'! Kaxīy

Ha' koa', tu' hittup, ha' yīm te' yīm nōy putuk.

¹⁴ Yīy ta' mōg Paniye xop, tu yāy mūtik hām'āktux, Yeyox putex putup tu'.

Topa te yāy tik yāykutnāhā'

¹⁵ Ha Yeyox te hāmyūmmūg, hu ta' mōg, ha tikmū'ūn te' pe' mōg, ha' pakut xop xohix hittupmāhā', ¹⁶ tu' xat, pu tikmū'ūn nōy pu' xuktux hok, nūy Yeyox 'āktux hok. ¹⁷ Hōmā 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', pu tikmū'ūn mō'kupix, ha Yeyox 'āktux, yīy:

¹⁸ —Topa te hām'āktux, hu: "Āte nūhū tik yāykutnāhā", nūy mō'kutnā', tu mō'yāy xe'ēgnāg, hak kuxa hittupmāhā'.

'Ūgkoxuk te nōm kopa' xip putup, nūy 'ūgmūn 'āktux, pu yōgnū putat 'āktux 'ūhep xop xohix pu', tu hāpxe'e 'āktux putup.

¹⁹ Tu hām'āktux hā' nōy yānān putup 'ohnāg, tu' yīy ka'ok putup 'ohnāg,

tu kōmēn yōg putat hā hām'āktux 'āhīynāg putup'ah.

²⁰ Tu tikmū'ūn hok xop kuxa kap-tup,
tu' pu'ūgnāg xop mō'nīlynām putup, puyī tu ka'ok,
tu hāpxopmā ka'ok putup, nūy tikmū'ūn pu hāmmaxnā mō'kuma' mōg.

²¹ Ha' hep xohix xop kuxa mām ka'ok 'ūkopah, tu hāmmax hip."

'Ūkux. Kaxīy.

Yeyox xix Meyemo

²² Ha ta' xip tik pa hok, ha' mōgāhā Yeyox hah, ha' yīy hok kamah, yā yāmīy kummuk te tik kopa' xip. Yeyox te' hittupmāhā', ha hāmpēnāhā', tu hām'āktux.

²³ Ha tikmū'ūn xohix kuxānōg, tu' yīkopic, hu:

—'Ok nū tik mōnāyxop Namix hā' mōkputox? Kaxīy.

²⁴ Ha Paniye xop te' xupak, tu:

—Meyemo te yāmīy xop xohix xat, tu Yeyox ka'ogāhā' pu yāmīy kummuk xop mōy. Kaxīy.

²⁵ Pa Yeyox te nōm xop te hāmpe'paxex yūmmūg, hu:

—Hāpxexka yōg tikmū'ūn te yāytukmīy, puxix tu nōg, xi' xape xop nōg'ax, 'yāytukmīy tu'. ²⁶ Pax pu Hāmgāyāgnāg xop yāytukmīy, tu yāy mōy, puxix tu nōg kamah. ²⁷ Āxop te: Meyemo te Yeyox ka'ogāhā' pu yāmīy kummuk mōy. Kaxīy. Xate' koit. 'Ū 'ūm te 'ōg tik xop ka'ogāhā' pu' mōy? 'A' Meyemo'ah. Ha kaxīy 'ūxohix te xate yā' koit yūmmūg. ²⁸ Pa Topa Koxuk tek ka'ogāhā' ū yāmīy mōy, xa' 'āxop yūmmūg. Yā hōnhā Topa te tikmū'ūn xat nūnte'.

²⁹ —Tik 'ūm ka'ok xip, yīy tik te hāpxop hā' xupxet te' pet hā 'ā mō'nā'ah, nūy tu' xupxet. Pa tik ka'ok kīy, puxix hāpxop xohix hā tu xupxet, yīy 'āte Hāmgāyāgnāg kīy hāmāxap, nūy kūnāy tu yāmīy kummuk mōy tikmū'ūn kopah.

³⁰ —Tik tek mūtik mōg hok, puxik tukmīy. Ha ta tik te 'āhā te hok, puxik kummūgā', ³¹ yīy 'āte xa hām'āktux xe'e': Tikmū'ūn te Topa 'āktux kummuk, puxix Topa' xaxogā pu tu kux, pa timū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, puxi' xaxogā 'ohnāg, pu tu xip. ³² Tikmū'ūn te Tikmū'ūn Kutox 'āktux kummuk, puxix Topa' xaxogā pu tu kux, pa tikmū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, puxi' xaxogā 'ohnāg mō kuma' mōg.

Mīpkup max xix mīnta max

³³ —Mīpkup max te mīnta ta max taha', ha ta mīpkup kummuk te mīnta ta kummuk taha', yīy tikmū'ūn te mīnta pēnāhā', tu' kup yūmmūg kamah, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk. ³⁴ Āxop yā kāyā gāy kutox xop! 'Ākummuk, hu hām'āktux kummuk. 'Ap hām'āktux max yūmmūg'ah. Tik kuxa kummuk, puxix tik hām'āktux kummuk, pa tik kuxa max, puxix tik hām'āktux max. ³⁵ Tikmū'ūn max te' kuxa max tu hāmmax 'āktux, ha ta tikmū'ūn kummuk te' kuxa kummuk tu hāpkummuk 'āktux.

³⁶ —'Āte xa hāpxe'e' 'āktux: Topa yōg hāptup mō'nāp-tup, 'Ihā Topa te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax xohix kopit, tu' yōg hām'āktux hitop kopit putup, 'ok pe yā' max, 'ok pe yā' kummuk. ³⁷ Yā 'ōg hām'āktux hā Topa te 'āxop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy yūmmūg, 'ok pe 'āmax, 'ok pe 'ākummuk. Kaxīy.

Yoneo xexka xop te hāpxopmā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak

³⁸ Ha ta' pip tik te hāmyūmmūg xop, tu Yeyox pu hām'āktux, ha Paniye xop 'ūm te:

—'Ūgmū'āte 'āp-tup xa hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tikmū'ūn te nōm mīy hok, 'ūgmūg pēnā'. Kaxīy.

39 Ha:

—Hōnhā tigmū'ūn kuxa kummuk, tu' mām 'ohnāg Topa yōg hām'āktux kopah. Āxop te hāpxomā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak, 'a' mīy 'ātep-tup'ah. Āxop te Topa yōg tappet mō'kupix, ha tik hittap Yōn 'āktux, nōm te Topa pupi hām'āktux, yīl 'āxop te mōnāyxop Yōn yōg hāpxomā'ax puxet pēnāp-tup. **40** Yōn te mām xexka tex kopa' xip, tu 'āmnīy tikoxyuk hā' kopa' xip, ha kaxīy 'ūgmūn te hāpkox kopak xip putup, yāk mūn Tikmū'ūn Kutok, tu 'āmnīy tikoxyuk hā' hāpkox kopak xip putup. **41** Topa yōg hāptup mō'nāp-tup, 'lhā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxomā'ax kopit, ha Nīn yōg tikmū'ūn te 'āxop 'āktux'ax kummuk. Yā nōm te Yōn yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox pip, tu yāyhāhup, nūy kuxyā hāpxomā'ax kummuk, ha Yōn 'ūk-tōgnāg, ha tak mūn xexkah, pa xate yāyhāhup 'ohnāg. **42** Topa yōg hāptup mō'nāp-tup, 'lhā hāpxexka Xamah yōg 'ūn tu yok, nōm te hāpxexka yōg tikmū'ūn hittap xat, tu' yok putup, nūy 'āxop kummuk 'āktux. Yā hāptox tu' nūn, nūy tik te' xat'ax hittap Xanomām pēnā', ha ta Xanomām 'ūk-tōgnāg, ha tak mūn xexka'.

Yāmīy kummuk te put pu' mōg

43 —Yāmīy kummuk te tikmū'ūn 'ūm kopa' xip, tu' nīm, tu hām panip ha' mōg, tu' xak, nūy ta pihi'. 'Uxip hok, **44** puxix tute: "Ükpet ha putpuk mōg." Kaxīy. Tu' mōg, tu mōktu tikmū'ūn tu' xupep, tu' mō'nāhā', ha' hok yūm, ha hāpkunut xit, ha mōktu yā' max, **45** ha xe' mōg, tu yāmīy kummuk xop nōy xānāhā pu nū mūtik mōg, tu' tili', yīl tikmū'ūn xūy xexkah. Ha kaxīy nōm tikmū'ūn kummuk xūy'ax nōmhā. Kaxīy.

Yeyox xape nūn

46 Tu hām'āktux ha ta' tut nūn, xi' taknōy xop nūn, tu hāptopa' pip, tu' xak, nūy Yeyox mūtik hām'āktux, **47** yīl tik te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Pēnā! 'Ātut xix 'ātaknōy xop te hāptopa' pip, nūy 'āmūtik hām'āktux. Kaxīy.

48 Ha:

—Pi'yāk tut? Pi'yāk taknōy xik hex? Kaxīy.

49 Tu tikmū'ūn te yāy mūtik hāpkumep xop pēnāhā', tu' yīm xix, tu:

—Pēnā! Nū xop yāk tut, xik taknōy xop xe'e'! **50** Yā tikmū'ūn xohix te 'Ātak Topa pu' yīpkox pip, nōm te pexkox tu' xip, puxix yāk xape, tuk taknōy, xik hex, xik tut. Kaxīy.

13

Tik te hāpxop xap xok

1 Hāpxip kutōgnāg 'lhā Yeyox mōg hāptopa', tu kōnāg xexka ha' mōg, tu ta' mōg tu mōktu hāpkux tu' xupep, tu' yūm, tu tikmū'ūn yūmmūgāhā', ha tikmū'ūn te' xakot, nūy xupax. **2** Yā' xohix xexkah, yīl Yeyox te mīpkox hā mō'nāhā', tu mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, ha mōktu mō'nāhā', tu' yūm, ha tikmū'ūn te yāykote' pip, tu' xakot hāpkux tu', **3** ha Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', hu:

—Tik mōg, nūy hāpxop xap xok, **4** tu hāpxa xexka tu' xok, ha' yāg te putat yīka te tu' nāhā', ha putuxnāg te' mānām, ha' nōg. **5** Ha ta' yāg nōy te mīkax xap tu' nāhā', ha hām xet kutōgnāg, tu mīkax xap yīmū' pip, ha xap xokax mō'ka'ok, **6** ha māyōn xupep, tu' nakgāhā', 'ūyīpxatit kutōgnāg pip tu' nakgāhā', **7** ha ta' yāg nōy te mīmyām xop kopa' nāhā', tu' tuk mīmyām xop mūtik, pa' xupep 'ohnāg, mīmyām kopa' pip tu', ha' nōg. **8** Ha ta' yāg te hām max tu' nāhā', hu'

tuk max, tu mōktu xexkah, tu' xap xohix xexka popmāhā', yā' xap puxet te 30 popmāhā', ha ta' xap nōy te 60 popmāhā', ha ta' xap nōy te 100 popmāhā', 'Ukux. Kaxīy.

⁹ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Üg 'āpax, xa 'āyīpkox pi'. Kaxīy.

Teptu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā'?

¹⁰ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' nūn, tu nūktu Yeyox yīka' pip, tu' yīkopit, tu:

—Teptu xate hām'āktux'ax hā tikmū'ūn nōy pu hāmyūmmūgāhā'? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Topa te 'āxop pu hāmyūmmūgāhā', xayīy hāmyūmmūg. 'Ap nōy xop pu' xuktux'ah, tu yāy yōg tikmū'ūn xat, pa tikmū'ūn nōy te pexkox yōg hāpxopmā'ax yūmmūg'ah, yīy hām'āktux'ax hā 'āte hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā'. ¹² Yā 'āxop te hāmyūmmūg tap, yīy xa 'ā 'ūm yūmmūgāp-tup, ha mōktu hāmyūmmūg xexkah, ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg hok, tu hāpxaxok putup, tu mōktu hāmyūmmūg 'ohnāg. ¹³ Yīy 'āte hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā' nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā'. Yā pa mām, pāyā' pēnā' 'ohnāg, tu hām'āktux'ax 'āpak, pāyā' yūmmūg 'ohnāg. ¹⁴ Yīy tik hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu:

“Āxop te hām'āpak, pāyā' a hām 'ūm 'āpak 'ohnāg,
tu' pēnāhā', pāyā' hām 'ūm pēnā 'ohnāg.

¹⁵ Yā tikmū'ūn putox ka'ok, tu mō'yāy yīpkox yīnnīn, nūy hām'āpak hok, xi' pa kīy ka'ok, nūy hāmpēnā hok,
ka hāmyūmmūg, xix yāyhāhup, ka Topa yōg putat hā' mōg 'ūxeheh.
Yā 'āte nōm hittupmā'ax, pāyāp-tup nōg.

Yā Topa te' xuktux tap.” Kaxīy.

¹⁶ Tu xe hām'āktux, hu:

—Pa 'āxop kuxa hittup xop, hāmpēnā max tu', xix hām'āpak max tu'!

¹⁷ 'Uxaxok hok: Tik xop te Topa pupi hām'āktux, pu tikmū'ūn yūmmūgā', tu' xak, nūy pexkox yōg hāpxop pēnā', 'āxop te nōm pēnāhā nōmhā, xix Topa yōg tikmū'ūn punethok te' xak, nūy pēnā', nūy xupax, pāyā' pēnā 'ohnāg, xi' xupak 'ohnāg.

Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā'

¹⁸ Yīy 'ūm 'āpax, nūy yōg hām'āktux 'ūm yūmmūg max, nūy yōg hāpxopmā'ax yūmmūg. ¹⁹ Hāpxop xap te putat kuxyā' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te yōg hām'āktux'ax 'āpak, ha 'āte Topa te tikmū'ūn xak'ax 'āktux, ha' xupak, pa hāmyūmmūg 'ohnāg. Hāmgāyāgnāg nūn, tu yōg hām'āktux xaxogāhā', pu tikmū'ūn yīpkox pip hok. ²⁰ Ha ta hāpxop xap yāg te mīkax xap tu' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa hittup. ²¹ Pa hāpxip kutōgnāg 'ihā' xūy, ha' gāy xop te' kummugāhā', yīy Topa yōg hām'āktux'ax xaxok mō'ka'ok, 'Ukuxa yūm pu'uk tu'. ²² Ha ta' yāg nōy te mīmyām xox xop kopa' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te hām'āktux 'āpak, pa hāpxip kutōgnāg 'ihā' yāykuxop punethok, ha tayūmak nōg, ha hām'āktux xaxok, ha' nōg. ²³ Ha' yāg nōy te hām max tu' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te hām'āktux'ax 'āpak, tu hāmyūmmūg, tu' yīpkox pip, tu Topa yōg putat hā' mōg kuma' mōg. Tu ta tu' kux.

²⁴ Tu xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāmpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Tik te hāpxop xap xuxnāg xetox xok, ha kaxīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. ²⁵ 'Āmnīy 'ūm 'īhā' nūn tik gāy, tu' xap kummuk xok hāpxop xap max kotīnnāhā', tu' xok kux, tu' mōg, ²⁶ ha' xap xokax, tu' tuk, ha mīxux kummuk punethok te nōm max kotīnnāhā', ²⁷ yīy kāmānat xop te hāpxa xexka xuxyā xānāhā', tu: "Yāyā", xate hāpxop xap max xok nūhū hām tu'. Teptu' mām mīxux kummuk kamah?" Kaxīy.

²⁸ —Ha: "Yā tik gāy te' xap kummuk xok," kaxīy.

—Ha: "Xatek mū putup 'ū mōy?" kaxīy.

²⁹ —Ha: "Ūmōy hok, pūyā' pi', ka hāpxop mōy kamah mīxux kummuk mūtik.

³⁰ —Ūtux hok pu tu' tuk, nūy mōy yā tu ta', 'īhā' 'āte' xat, pu mō' yāy pot, tu mīxux kummuk putyōn hāmāxap, nūy nō kuxap hā mō'xut, nūy xuxnāg ta xetox nūnnā', tuk pet kopa' xex." Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Tute mōytat xap 'āktux

³¹ Tu xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', yā Topa te tikmū'ūn xat,

—Hāpxop xap mōytat yāk-tīgnāg, ha tik te' xap xok hām kopah, ³² ha' xokax, tu' tuk tu mōktu yā' kup xexkah, ha putuxnāg xop te' mīmmāg tu' pet. Kaxīy Topa te tikmū'ūn kutōgnāg xat hāmāxap, ha tikmū'ūn nōy nā' mōg, tu mōktu tikmū'ūn xohix te Topa pu' yīpkox pip. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Pām yōg tokatogā'ax 'āktux

³³ Tu xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—'Ūn te pām yōg tokatogā'ax paha', xix xuxnāg ta xetox xap kōnnōn, tu' yōg xox tix paha', nūy 'ūyōg kānēy 3 tu nōm kanop, tu mōktu 'ūpohot, ha' tokatogā'ax te' mōmmāhā', ha kaxīy Topa te tikmū'ūn kutōgnāg xat hāmāxap, ha' mōg, nūy nōy pu' xuktux, hak-nāy tu tikmū'ūn xohix xexka xat. 'Ūkux. Kaxīy.

Teptu Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā'?

³⁴ Yā Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā' tikmū'ūn pu', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax 'āktux, tu hām'āktux nōy hā' xuktux 'ohnāg. ³⁵ Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox te hāmyūmmūgāhā', yā Topa yōg tappet hittap te' xuktux. Hōmā tik hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', tu Yeyox 'āktux, hu:

"Āte yāy pupi hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy tikmū'ūn yūmmūgā', nūy hāpxopmā'ax hittap xop 'āktux, yā hōmā Topa te hām xexka xohix mīy xix hōnhā, ha tikmū'ūn te nōm hāpxopmā'ax ka'ok yūmmūg 'ohnāg." Kaxīy

Yeyox te hām'āktux hā' yānān

³⁶ Ha ta Yeyox mōg, tu tikmū'ūn nīm, nūy yāy xip'ax ha' mōg, ha tikmū'ūn te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' yīgāhā' mōg, tu' yīkopit, hu:

—'Ūgmū'ā hām'āktux. Putep yūmmūgāhā xate', 'īhā mīxux kummuk 'āktux? Kaxīy.

³⁷ Ha Yeyox te:

—'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox Pit, tu tik putuk, nōm te hāpxop xap max xok, ³⁸ tu hāpxa xexka tu' xok, ha hām xexka putuk, ha hāpxop xap max te tikmū'ūn max putuk, Topa te nōm xat, ha mīxux kummuk te Hāmgāyāgnāg yōg tikmū'ūn kummuk putuk, ³⁹ ha tik gāy te Hāmgāyāgnāg mūn putuk. Yā tikmū'ūn te

hăpxop ta nūnnāhā', ha kaxīy hăm xexka nōg putup, 'lhă pexkox yōg nū'pok xop nūn, nūy mō'pot. ⁴⁰ Kāmānat xop te mīxux kummuk mōy, nūy kuxap kopa mō'pok, pu mō'xut, ha kaxīy pexkox yōg nū'pok xop te hăpxomā kummuk xop mōy putup, nūy kuxap xe'ēgnāg kopa mō'pok. ⁴¹ 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, tu pexkox yōg xop nū'pok putup, nūy tikmū'ūn kummuk xeh ya'oma', 'ūp-tup nōg tu', yā mō'pok putup, pu tu pip hok, 'lhă 'āte yāy yōg tikmū'ūn xat. Yā nōm kummuk xop te' nōy pu hăpkummuk yūmmūgāhā'. Yā' kummuk xop xohix te hăpxomā kummuk ya'oma'mōg, ⁴² nūy kuxap xe'ēgnāg kopa mō'pok. Tu potap-tup, 'ūxūy xexka tu'. ⁴³ Ha Topa yōg tikmū'ūn xexkanāp-tup xe'ēgnāg, māyōn putuk, tu' yōg 'Ātak Topa mūtik pip putup pexkox tu'. 'Āxop te hām'āpax, 'āpu 'āyīpkox pi'. Kaxīy.

Tu hăpxop takat xexka 'āktux

⁴⁴ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hăpxomā'ax yūmmūgā', hu:

—Tik te hăpxaha 'lhă hăpxop te takat xipihi hăpkox kopah, tu xe' xaptop, tu' kuxa hittup xexkah, hu' mōg mō'ka'ok, tuyāy hăpxop xohix hămenex hămāxap, nūy tayūmak punethok pop, tuk-nāy tu hăpxa pa yāy pu'. Ha kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tuyāy yōg hăpxop xohix xaxok, 'ūhittup tu', nūy Topa pu tu' yīpkox pi'. Ha kaxīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. 'Ūkux.

Tute kupxat xap max 'āktux

⁴⁵ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hăpxomā'ax yūmmūgā', nūy tu tikmū'ūn xat 'āktux, hu:

—Tik te' xap max pop, yā kupxat xap max pop, nūy xe nōmenax, tayūmak xexka hā' nōy yānān, ⁴⁶ tu nōm xap max xipihi', hu' mōg, tu yāy yōg hăpxop xohix hămenex, nūy tayūmak xexka pop, nūy ta tu' xap max pa'. Ha kaxīy tikmū'ūn te hăpxop xohix xaxok, nūy Topap-xehnāg pu' yīpkox pi'. 'Ūkux.

Tute măpxamut 'āktux

⁴⁷ —Topa te hăpxomāhā', tuyāy yōg tikmū'ūn xat hā kaxīy: Tikmū'ūn te măpxamut kōnāg xexka kopah, tu mām xohix pop, ⁴⁸ ha nū'xip 'lhă hăpkux ha' nūnnāhā', tu hām tu' mām, nūy mām mō'pot. Tu' yīy max ya'oma'mōg manax kopah, tu' yīy kummuk ya'oma'mōg kōnāg kopah. Ha kaxīy Topa te' hep xop xohix mō'pot putup, ⁴⁹ ha kaxīy mō'āgmūg xohix kux putup, 'lhă pexkox nū'pok xop te' hep xop xohix mō'pot, ⁵⁰ tu' yīy kummuk xop ya'oma' mō'pok, tu kuxap xe'ēgnāg kopa mō'pok putup, ha potap-tup, 'ūxūy xexka tu'. 'Ūkux. Kaxīy.

Tute hām'āktux xe' e' āktux

⁵¹ Ha Yeyox te yāy yōg tikmū'ūn yīkopit, hu:

—'Ok yūmmūg hăpxomā'ax 'āte xa' xuktux? Kaxīy.

Ha:

—Yā 'āte' yūmmūg. Kaxīy.

⁵² Ha:

—Yā tik te hāmyūmmūg xop tek mūtik hăpkumep, nūy 'ūgmūn puxehnāg pu tu yīpkox pi', puxix mīptut xuxyā putuk, tu hăpxop kutut xex, yāy pet kopa' xex, xix hăpxop tup xex, nūy kūnāy tu' mōy. Kaxīy.

Yeyox te kōmēn Nāyane tu' xip

⁵³ Tu hām'āktux kux, tu ta' mōg, ⁵⁴ tuyāy yōg kōmēn ha' mōg, tu' mōg tu mōktu' xupep, tu Topa pet kopa tikmū'ūn yūmmūgāhā', ha tikmū'ūn te hām'āpak, tu' yēy, tu:

—'Ok hāmyūmmūg 'ūm 'ōhōm? Tute xīy 'ōhōm te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg?
 55 Yā Yoye kutox, nōm te mīmpe mīy'ax, ha' tut Mānix, ha' taknōy xop
 yūmmū'āte' yūmmūg. 'Ūxohix te: Tiak, xix Yoye, xix Xīmām, xix Yot. 56 Yā' hex
 xop nūnēt 'āti kamah. 'Ū 'ūm te Yeyox ka'ogāhā', pu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg?
 Yā tīkmū'ūn puxet te' mīy hok. 'Īntu'. Kaxīy.

57 Tup-tup nōg, yīy Yeyox te:

—Tik te Topa pupi hām'āktux, yā hāpxexka yōg tīkmū'ūn xohix te' xexka
 'āktux, pāyā yāy xape xop tek-tōgnāg 'āktux, xix kōmēn yōg tīkmū'ūn tek-tōgnāg
 'āktux kamah. Kaxīy.

58 'Ap hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg'ah, tīkmū'ūn 'ūm kuxa mām 'ohnāg hah.

14

'Enot te Yoām putex, nōm tep-tox pix

1 Hāpxip 'īhā 'Enot te hāpxexka Ganimet yōg tīkmū'ūn hā gohenanok, tu nōm
 tīkmū'ūn xat, ha tīkmū'ūn te Yeyox 'āktux, ha 'Enot te' xupak, 2 yīy kāmānat
 xop pu hām'āktux, hu:

—Hamūn! 'Ōhōm yā Yoām, nōm tep-tox pix! Yā' xok, pa' putpu' hi', hu
 hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg nōmhā, tīkmū'ūn te nōm mīy hok. Kaxīy.

3-4 Hōmā 'Enot te yāy taknōy Pinip xetut mūg, ha' xuxet'ax 'Enonit, ha Yoām
 te' mānōg pax, tu: "Yāyta hok! Topa yōg xat'ax te' xat hok, pu yāy taknōy xetut
 mūy hok!" Kaxīy. Ha 'Enot gāy, 'ūyāytap-tup tu', hu' xat, pu xonat xop Yoām
 mūy, ha' mūg, tu' yīm kīy, tu kanet ha mō'tat, ha' kopa' xip.

5 Yā 'Enot tep-tex putup, pa Yoneo yōg tīkmū'ūn yīpkutuk, tīkmū'ūn te
 Yoām 'āktux max hah, tu: "'Ōhōm te Topa pupi hām'āktux!" Kaxīy. Tu'
 xexka pe'paxex. 6 'Āmnīy puxet 'īhā 'Enot te' āmuk xexka mīy, nūy yāy yōg
 hāmyāxatamuk xohix hā' hittup, ha 'Enonit kutox hex te hāmyāg, 'ūxexka xop
 keppa' hāmyāg, 7 ha 'Enot tep-tup pax, hu hām'āktux xex, tu Topa 'āxet'ax 'āktux
 nūy hām'āktux xeh 'ūtuk tup hex pu', hu:

—Topa tek yūmmūg, 'āte xa' hōm hāpxop xohix xatep-tup. Kaxīy.

8 Ha tukūm te' tut tu' xak, pu tu hāmyūmmūgā', ha' tut te hāmyūmmūgāhā',
 yīy putpu' nūn 'Enot keppah, tu:

—'Āte Yoām putox putup, tu nōm tat putup kānēy pet xax yīmū nōmhā'.
 Kaxīy.

9 Ha 'Enot kuxa hittup 'ohnāg, pāyā yāy hāhup, hām'āktux xex tu', 10 hu' xat,
 pu Yoām putox xax, 11 ha' xak, tu kānēy pet xax yīmū' yūm, tu' tuk tup hex
 pu' hōm, ha homi' tut pu' hōm. 12 Ha Yoām yōg tik xop te' xokxax paha', tu'
 mōgāhā', tu mōktu nō hāpkot, tu hāpkot kux, 'īhā' mōg, nūy Yeyox pu' xuktux.

Yeyox te tīkmū'ūn xīnnāhā'

13 Ha' xupak, tu ta' mōg, tu mīpkox hā mō'nāhā', nūy kōnāg yīmū' mōg, tu yāp-
 xehnāg mōg, hām panip ha' mōg, tu mōktu' xupep, pa tīkmū'ūn te' yūmmūg,
 tuyāy pip'ax nīm, tu hāmnak hā' pe' mōg. 14 ha Yeyox te mīpkox mōktu' xupep,
 tu ta tīkmū'ūn pēnāhā', yā tīkmū'ūn xohix xexkah, ha' kuxa ka', tu' pakut xop
 hittupmāhā'. 15 Ha 'āmāxak 'īhā' yōg tik xop nūn, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Māyōn mog, ha hām panip tu yūmūg pip. 'Āpu tīkmū'ūn mō'pok, pu' xip tu
 xexka ha mōg, nūy tu' xit'ax pop kōmēn tu'. Kaxīy.

16 Pa Yeyox te:

—A' mōg putup'ah. 'Āpu, nōmhā xīnnā'. Kaxīy.

17 Ha:

—'Ũxit'ax yāk-tōgnāg; yā pām te 5 pip, xix mām 2 mām. Kaxīy.

18 Ha:

—Paxnū! Kaxīy.

19 Tu' xat pu tikmū'ūn te mīxux yīmū' mām, tu pām pop, xix māhām, tu pexkox tu' pēnāhā', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—'Āmax Topah. Xate tikmu'ūn xohix pu' xit'ax popmāhā'. Yā' puxi! Kaxīy.

Tu pām koxip, tuyāy yōg tik xop pu' popmāhā', ha tikmū'ūn xohix xexka pu' popmāhā',²⁰ ha' māhā', tu nō hi ka'ok, pāyā' pip xit'ax punethok, yīy tik xop te manax hā' tat, tu mōktu manax te 12 nū' tihigāhā',²¹ ha tikmū'ūn xohix xexka te' māhā', tik xohix te 5.000 te' māhā', ha 'ūn xit kamah, xix kakxop, pāyā' ap tikmū'ūn te nōm mō'kupix'ah.

Yeyox te kōnāg xexka yīmū' hāpkumep

22 Hāpxip kutōgnāg 'lhā Yeyox te' xat, pu yāy yōg tik xop mīpkox hā mōxakux, nūy tu mōg hāmāxap, nūy kōnāg xexka xak, 'lhā Yeyox te tikmū'ūn xat pu yāy pet ha mōg,²³ ha' mōg, ha Yeyox te yīktix tu' mōg, tu mōktu yīmū' xip, tu Topa pu hām'āktux 'üp-xehnāg hā', ha mōktu yā 'āmmīy, hap-xet xip,²⁴ 'lhā mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, tu kōnāg xexka kote' xup, ha 'āmuuh ka'ok, tu kōnāg mahapnām, ha' mōg putux,²⁵ ha hāptup 'lhā māyōn xupep putup, 'lhā Yeyox te kōnāg xexka yīmū' hāpkumep,²⁶ ha tik xop te' pēnāhā', tu' kuxānōg xexkah, tu:

—Yā' koxuk 'ōhōm! Kaxīy.

Tu' yīy ka'ok, 'ūkuxānōg tu',²⁷ 'lhā Yeyox te:

—'Ākuxānōg hok! Yākmūn xe'e'! 'Ūkyīpkutuk hok! Kaxīy.

28 Yīy Pet te:

—'Āmūn xe'e', 'āpuik xat, 'ū kōnāg xexka yīmū' hāpkumep kamah, nūy 'āhakmōg! Kaxīy.

29 Ha:

—Mā! Kaxīy.

Ha' mōg, pa 'āmuuh gāy te mō'ko'uk,³⁰ yīy Pet te' yīpkutuk, tu kōnāg hā mō'nā'ax, hu' yīy ka'ok tu:

—Yāyā', 'ūkxut! Kaxīy.

31 Hāpxip 'ohnāg 'lhā Yeyox yīm yok, tu Pet yīm tu' mūg, tu' xut, tu:

—'Ākuxa yūm pu'uk 'ūgkopah. Teptu 'ākuxa tek yīkopit, 'ākuxānōg tu'? Kaxīy.

32 Tu mīpkox hā' mōxakux, ha 'āmuuh kux,³³ ha tik xop kuxa te' yēy, tu:

—'Āmūn yā Topak-tok xe'e'! Kaxīy.

Yeyox te hāpxexka Gēnēyane tu hāpxopmā'ax

34 Tu kōnāg xexka xak, tu hāpkux tu' mōxaha', tu hāpxexka Gēnēyane tu' mōxaha',³⁵ ha' yōg tikmū'ūn te Yeyox pēnāhā', tu' yūmmūg, tu' pakut xop xohix pu' xuktux, nōm te hāmhūmnāg tu' pip, ha' pakut xop nūnnāhā Yeyox hah,³⁶ tu' xak, pu tux hok, pu topixxax 'āpit. Ha tikmū'ūn te' xupit, hu' hittup,

15

Yeyox te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax 'āktux

1 Ha Paniye xop xix tik xop te hāmyūmmūg nūn, tu ta Yenoyanēn tu' nūn, nūy Yeyox mūtik hām'āktux, tu' yīkopit, hu:

²—Teptu 'ōg tik xexka xop te mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat hok? 'Ap yāy yīm pix'ah, nūy kūnāy tu tu' xit, tu kaxīy mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat 'ohnāg. Kaxīy.

³ Ha:

—Teptu 'āxop te Topa yōg hām'āktux tu 'āyīpkox hok, pa mōnāyxop yōg hām'āktux tu 'āyīpkox pip? ⁴ Yā Topa te: "Ōg 'ātak pu 'āyīpkox pi', xix 'ātut pu'." Kaxīy. Tu xe: "Pūyā tu xok tik te' tak 'āktux kummuk, xi' tut 'āktux kummuk." Kaxīy. ⁵ Pa 'āxop te tikmū'ūn yūmmūgāhā', hu: "Tikmū'ūn 'ūm yōg tayūmak pip, tu' tak 'ūm hā tu te hok, xi' tut hā tu te hok, nūy Topa pu' hōm, puxix hāpxomā max, ⁶ 'ihā' tak, pe' tut hā te 'ohnāg. Kaxīy. Yā kaxīy 'āxop te Topa yōg hām'āktux putup nōg, nūy yāy yōg hāpxomā'ax tat. ⁷ 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! Yā tik hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu 'āxop 'āktux, hu:

⁸ "Topa te hām'āktux, tu tikmū'ūn 'āktux, hu:
'Nūhū tikmū'ūn tek mūn 'āktux max, pāyā' kuxa tek nūm pax.

⁹ Tu yā hitop hā hām'āktux, nūy nūk-tetex 'ūgkeppah.

Yā Topa yōg hām'āktux xaxogāhā',
nūy yāy yōg hām'āktux 'ūyānān tu hāmyūmmūgā'. Kaxīy. Tu ta tu' kux." Kaxīy.

Yeyox te' kuxa kummuk 'āktux

¹⁰ Tu xe tikmū'ūn xānāhā', hu:

—'Ūg 'āpax, nūy hāmyūmmūg: ¹¹ 'Ūxit'ax te tikmū'ūn kuxa kummugā 'ohnāg. Āmhok. Pa yāy yī'ax te' kuxa kummugāhā'. Kaxīy.

¹² Ha tik xop te nū mūtik hāpkumep, tu' nūn, tu' yīkāgnāg hā' pip, tu:

—Yāyā', 'ok xate hāmyūmmūg? Yā Paniye xop te 'ōg hām'āktux putup nōg, tu' gāy. Kaxīy.

¹³ Ha:

—Yōgnū 'Ātak te pexkox tu' xip, tu mīxux puknōg xohix mōy putup, nōm xok 'ohnāg tu'. ¹⁴ Pūyā' pi'! 'Ōm te' pa hok xop putuk, tu' nōy mōgāp-tup, pāyā hāmpēnā 'ohnāg, hāmyūmmūg 'ohnāg tu', hu' pēnā hok nōy mōgā', puxi' pēnā hok 2 te hāpkox kopa nā'. Kaxīy.

¹⁵ Ha Pet te:

—'Āpu hām'āktux 'ūgmū'a yūmmūgā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha:

—'Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tikmū'ūn nōy putuk. ¹⁷ Hāpxop te' yīkox hā mō'nāhā', tu' tex ha' mōg, ha mōktu mō'yōn, ha' kux, ¹⁸ pa' yī'ax te' kuxa kopa pip hāpxomā'ax 'āktux, tu' kummugāhā', ¹⁹ yā' kuxa kopa' pip hāpxomā'ax te' nōy hā' xupxet, xi' nōy putex, xix hāpxomā kummugāhā', yā hāmpē'paxex kummuk te' xupxetnāhā', xi' koitnāhā', xi' kupexyāhā'. ²⁰ Hā kaxīy 'ūkuxa kopa' pip hāpxomā'ax te tikmū'ūn kummugāhā', pa tu yīm pix hok, nūy tu xit, yā hāpkummugā 'ohnāg. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Tuyā' ūn puknōg 'āktux

²¹ Tu ta' mōg, tu kōmēn Tinok ha' mōg, xix kōmēn Xinōm ha' mōg, ²² ha hāpxexxa Kānā'āg yōg 'ūn xip, tu ta' nūn tu nūktu Yeyox yīka' xip, tu' yīy ka'ok, tu:

—Notot! Mōnāyxop Namix hā 'āmōkputox xe'ēgnāg, tuk kuxa ka! Yāmīy kummuk tek kutok hex kopa' xip, ha' xok putūmnāg. Kaxīy.

²³ Ha Yeyox yīy 'ohnāg, yīy tik xop te' yīka' nūn, tu:

—'Āpu' xat, pu mōg. Yak mūk pe' nūn, tu' yīy ka'ok! Kaxīy.

24 Ha:

—Topa te nūgkutnāhā 'Iyaet yōg tikmū'ūn puxehnāg hah, nūy nōm tikmū'ūn xaxok xop xax. Kaxīy.

25 Ha 'ūn te' kopaxux hā' nāhā' Yeyox keppah, tu:

—Notot, 'āhā' ātehet! Kaxīy.

26 Ha:

—'A' max'ah 'ūk-tok yōg xit'ax xut, nūy kokex pu mō'yōn. Kaxīy.

27 Ha 'ūn te:

—Hamūn. 'Ap koit'ah, pāyā pāmnāg te hām tu' nāhā', 'īhā kakxop xit, puxix kokex mā'. Kaxīy.

28 Ha:

—Xok 'ūm, 'ākuxa yūm ka'ok xexka 'ūgkopah. Pūyā Topa' mīy xate nōm putup. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'īhā kakxop hex hittup.

Yeyox te tikmū'ūn punethok hittupmāhā'

29 Ha ta' mōg Yeyox, tu kōnāg xexka Ganimet ha' mōg, tu mōktu yīktix tu mō'kanīn, tu' yūm, **30** ha tikmū'ūn punethok te hāpkumep hok xop nūnnāhā', xi' pa hok xop, xi' yīy hok xop, xi' pakut xop xohix nūnnāhā', tu Yeyox keppa nū'xok, ha' xohix hittupmāhā'. **31** Ha tikmū'ūn te' yēy, 'īhā hāpkumep hok xop te hāpkumep, xi' pa hok xop te hāmpēnāhā', xi' yīy hok xop te hām'āktux, ha tikmū'ūn te Topa pu hām'āktux, hu:

—Topah, yā 'āmax, 'āmūn yā 'Iyaet yōg Topah, tu tikmū'ūn hittupmāhā'. Kaxīy.

32 Yeyox te yāy yōg tik xop xānāhā', tu:

—Āte tikmū'ūn kuxa ka'. Yā' pip 'āmnīy tikoxyuk hā, 'ap hāpxop 'ūm pip'ah, pu yīl mā'. Āte' xat putup'ah, pu mōg, ka puāthaāt kopa' xakux, 'ūpu'uk tu'. Kaxīy.

33 Ha:

—Pi'yā' xip 'ūxit'ax xohix, pu yīl tikmū'ūn xohix xīnnā'? Yā kōmēn tu hāptox tu' pip. Kaxīy.

34 Ha:

—'Ōg pām xohix te xīy? Kaxīy. Ha: —Pām xohix te 7, xix māhām. Kaxīy.

35 Ha Yeyox te tikmū'ūn xat, pu hām tu' māhām, ha' mām, **36** ha pām pop, xix māhām, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Topah, yā 'āmax. Xatek mū'ā 'ūkxit'ax punethok hōm. Yā' puxi'. Kaxīy.

Tu pām koxip xix māhām, tu tik xop pu' popmāhā', pu tu tikmū'ūn xohix pu' nīm. **37** Ha' xohix te' māhā', tu' hi ka'ok. Yā' pip pām punethok, yīl tik xop te' xuk manax xohix te 7 kopah, ha nū' tihi'. **38** Yā tik xop te' māhā', 'ūxohix te 4.000, ha 'ūn te' māhā kāmah, xix kakxop, 'ap nōm xop mō'kupix'ah.

39 Ha Yeyox te tikmū'ūn xat pu mōg, ha' mōg, ha Yeyox te mīpkox hā mō'nāhā', tu kōnāg yīmū' mōg, tu mōktu hāpxexka Māganāg tu' xupep.

16

'Ūxexka xop te hāpxopmā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak

1 Paniye tik xop xix Xanoxeo tik xop te Yeyox ha' mōg, nūy nū mūtik hām'āktux, nūy yīkopolit, tu ta tu' xak pu pexkox yōg hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tikmū'ūn puxet te nōm mīy hok, pu' xexka xop hāmyūmmūg, nūy Topa Yeyox ka'ogā' yūmmūg, **2** pa Yeyox te:

—'Āmnīy hā' āxop te: "Hāptup 'lhā' max. Yā hōnhā pexkox xax 'āta'." Kaxīy.
 3 Tu hāptup 'lhā pexkox pēnāhā, tu: "Tex tip-tup. Yā pexkox xax 'āta xim-nīy." Kaxīy. 'Āxop te pexkox pēnāhā', xayīy yūmmūg, pa hōnhā Topa te hāpxopmā max xe'ēgnāg, ha 'āxop te' pēnāhā', tu hāmyūmmūg 'ohnāg. 4 Hōnhā' kummuk tikmū'ūn, tu' kuxa mām 'ohnāg. 'Āxop te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg xak, pa Yōn yōg hāpxopmā'ax puxehnāg pēnāp-tup. Kaxīy.

Tu' mōg, tu tikmū'ūn nīm.

Yeyox te Paniye xop xix Xanoxeo xop 'āktux

5 Ha tik te nū mūtik hāpkumep te mǐpkox hā kōnāg yīmū' mōg, tu pām xaxok, tu' paxmōg 'ohnāg.

6 Ha Yeyox te:

—'Ōg pa 'āti', nūy Paniye xop yōg pām yōg tokatogā'ax pa hok, xix Xanoxeo xop yōg. Kaxīy.

7 Ha tik xop te yāy mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, tu:

—Tu te' xuktux, yūmū'āte pām xaxok halh. Kaxīy.

8 Ha Yeyox te' xupak, tu' yīkopit, hu: Tep tu yāy tukmīy hām'āktux hā, pām xaxok tu'? Ākuxa mām pu'uk! 9 'Ok hāmyūmmūg hok? 'Ok xaxok? Yā 'āte pām te 5 koxip, nūy tik xohix te 5.000 xīnnā', 10 xix 'āte' koxip pām te 7, nūy tik xohix te 4.000 xīnnā'. 'Ok xate' xaxok? Manax xohix te xīy nū'tihī pām hā? 11 'Ok hāmyūmmūg hok xate'? A pām 'āktux 'ohnāg. 'Ōg pa 'āti', nūy Paniye xop xix Xanoxeo xop yōg tokatogā'ax pa hok! Kaxīy.

12 Ha tik xop te hāmyūmmūg. Yā Yeyox te Paniye xop yōg hāmyūmmūgā'ax 'āktux, xix Xanoxeo yōg, tu pām xe'e'āktux 'ohnāg.

Pet te Yeyoxyā Kunnix 'āktux

13 Tu ta' mōg Yeyox, Pinip yōg kōmēn Xeyanet ha' mōg, tu' mōg tu mōktu kōmēn kūnāpa' xip, ha' pip tik xop te nū mūtik hāpkumep xop, ha Yeyox te' yīkopit, hu:

—Tikmū'ūn tep-tep 'āktux 'ā'? 'Ū 'ūm Tikmū'ūn Kutok? Kaxīy.

14 Ha:

—Tikmū'ūn 'ūm te: "'Ōhōm Yoām, nōm tep-tox pix," kaxīy, ha ta' nōy te: "'Ōhōm 'Enit," kaxīy, ha ta' nōy te: "'Ōhōm yā Yenemīn, 'ok pe tik nōy te Topa pupi hām'āktux," Kaxīy.

15 Ha:

—Xix 'āxop? 'Āxop tep-tep 'āktux? 'Ū 'ūm 'ūgmūn? Kaxīy.

16 Ha Xīmām Pet te:

—'Āmūn yā Kunnix, Topa yōg hāmyāykutnā'ax, yā Topak-tok xe'ēgnāg! Kaxīy.

17 Ha:

—'Ākuxa hittup Xīmān, Yoām kutok. Yā tikmū'ūn te xa nōm tup yūmmūgā 'ohnāg. 'Āmhok, pa 'Ātak Topa te pexkox tu' xip, tu xa hāmyūmmūgāhā', 18 yīy 'āte xa hāpxe'e' 'āktux: 'Āmūn Pet, yā tikmū'ūn yīy'ax hā: Mīkaxxap. Kaxīy. Tikmū'ūn te mīkaxxap yīmū' pet, nūy mīptut ka'ogā', ha kaxīy 'āte 'ōg hām'āktux'ax hā tikmū'ūn kuxa māmmāhā', puyīy tikmū'ūn kuxa mām ka'ok xop nōy nā' mōg, tu mōktu yā' xohix xexkah, ha yāmīy kummuk xop xohix te' kuxyā 'ohnāg, yā' pip ka'ok, tu nōāp-tup 'ohnāg. 19 'Āte xa pipkup mōhāmyīnnīn'ax hōm putup, xayīy pexkox mō'yīnnīn xi' xōn, xayīy Topa mūtik xat. Xate' tux hok pu mōnāy hām xexka hā, hu ta kama mō'nā pexkox hā.

Xate' tux hok puyīy mōtutnā hok hām xexka hā, hu ta mō'nā hok kama pexkox hā. Kaxīy.

20 Tu tik xop xat, puyīy tikmū'ūn pu hām'āktux hok, puyīy Topa Yeyox yāykutnā yūmmūg hok.

Yeyox te yāy xok'ax 'āktux, xi' putpu' hi'ax 'āktux

21 Nōm 'āmnīy 'lhā Yeyox te hām'āktux xe'e', 'ūyōg tik xop pu hām'āktux xe'e', hu:

—'Ūgmōg Yenoyanēn tu', ha 'ōnte Yoneo xexka xop tek xūygāp-tup, xix 'āmānex xexka xop tek xūygāp-tup, xix tik te hāmyūmmūg xop tek xūygāp-tup. 'Ūkxok putup, ha 'āmnīy tikoxyūk nōg, 'lhā Topa tek hīnnāp-tup putpu'. Kaxīy.

22 Ha Pet te Yeyox xapit, tu' mōgāk-tōgnāg, nūy yā tup-xet hā hām'āktux, tu:

—Pūyā Topa 'ātux hok xa 'āxok hok! Kaxīy hok! Kaxīy.

23 Ha Yeyox te yōkānām, tu Pet mānōg, hu:

—Mōy, 'ūkxāmpa mōg, nūy 'āpep! Xate Hāmgāyāgnāg! Xatek putup 'ūxax Topa yōg putat. Xate hāmpe'āpaxex tikmū'ūn putuk, pa Topa te hāmpe'paxex nōy. Kaxīy.

24 Tu yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn 'ūgmūn mūtik hāpkumep putup, puxix yāy pe tu paxex kutōgnāg, tu mōktu yā yāy putup'ax xaxok, kaxīy tute yāy yōg mīpkupnix tat, nūy xūy, 'ūgmūn putuk, tuk mūn mūtik hāpkumep. **25** Tikmū'ūn te yāy xaxok hok, puxi' kuxa tu hi 'ohnāg, pāyā yāy xaxok pax, puxi' kuxa tu hip-tup mō kuma' mōg.

26 'Ok max tikmū'ūn putexop, tu hām xexka yōg tayūmak xohix xexka pop, pāyā' xok? 'A' max'ah. Yā' xok, tu tayūmak xohix xaxok, tu yā' hok xe'ēgnāg, ha tayūmak xohix te tikmū'ūn putpu hīnnā hok. **27** Yāk mūn Tikmū'ūn Kutox, tuk nūn putup putpu', 'Ūkxexkap-tup 'Ātak Topa putuk, tu pexkox yōg nū'pok xop mūtik nūn putup, tu tikmū'ūn xohix yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy yūmmūg, 'ok pe hāpxopmā max 'ok pe hāpxopmā kummuk. **28** 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn tihī', tu' xakix putup'ah 'lhāk nūn, 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, tuk nūn putpu', nūy 'ūhep xop xohix xat. 'Ūkux. Kaxīy.

17

Yeyox xix Mōyyex xix 'Enit

1 Āmnīy te 6 nōg, 'lhā Yeyox te Pet mōgāhā', xix Tiak, xix Yoām, pa' nōy xop mōgā hok, tu yīktix tox mō'kanīn, tu mōktu mōxaha', **2** ha Yeyox tu' pēnāhā', ha' pa te yāyhā yānām putuk, māyōn yānām putuk, ha' yōg topixxax te yāyhām-nok, kūyānām putuk. **3** Ha tik tikoxyuk te mōnāyxop hittap Moyyex pēnāhā', xix mōnāyxop hittap 'Enit pēnāhā', ha Yeyox mūtik hām'āktux hā' nōy yānān.

4 Ha Pet te:

—Yāyā', yā' max yūmūg pip nūnte! 'Ok xate putup, 'ūnūnteh 'āte 'āpet 3 mīy? 'Āpet puxet, xi' nōy mōnāyxop Mōyyex pet puxet, xi' nōy mōnāyxop 'Enit pet puxet. Kaxīy.

5 Pet te hām'āktux, 'lhā hāmgōy xexka te kūyānām mō'nīy, ha ta Topa yīy, tu:

—'Ōhōm 'ūgkutok, 'āte 'ōm mō'yā xe'ēgnāg, hak kuxa hittupmāhā'. 'Ūxupax! Kaxīy.

6 Ha tik xop te Topa yīy'ax 'āpak, 'lhā' kuxānōg xexkah, tu hām tu' xakux, ha' kuxa te' yēy, **7** ha Yeyox nūn, tu nōm hā' xupit, tu:

—'Āpu, 'āyok, 'ākuxānōg hok. Kaxīy.

8 Ha' yok, tu' yōkānām, tu hāmpēnāhā', tu Yeyox puxet pēnāhā'.

⁹ Ha' xat, pu yīktix tu yīxox, ha ta' mōg, 'Ihā Yeyox te' xat pu tikmū'ün pu' xuktux hok. Yā Yeyox te' putpu' hi, 'Ihā yāy tik xop te hāpxompmā'ax xohix 'āktux. ¹⁰ Yīy tik xop te yīkopit, hu:

—Teptu tik xop te hāmyūmmūg te 'Enit 'āktux, tu nōm nūn putup hāmāxap 'āktux? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Hamūn. Mōnāyxop 'Enit nūn hāmāxap, nūy Topa yōg hāmyāykutnā'ax keppa mōg, ¹² pa 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Mōnāyxop 'Enit nūn tap, 'ap tikmū'ün te' yūmmūg'ah, tuk-tex'ex kummuk, tu Tikmū'ün Kutok kute'ex kummuk putup kamah, hak xūy xexkap-tup. Kaxīy.

¹³ Yīy tik xop te hāmyūmmūg. Yā Yeyox te Yoām 'āktux, nōm tep-tox pix.

Yeyox te tik kutok hittupmāhā'

¹⁴ Ta putpu' mōg tikmū'ün hah, tu' mōxaha', 'Ihā tik te Yeyox ha' nūn, tu' kakak hā' nāhā', ¹⁵ tu:

—Yāyā', 'āpu xōnnū kuxa ka! 'Ūpakut, tu hām tu' nāhā', xix kuxap kopa' nāhā', xix kōnāg kopa' nāhā', tu yāy pu xu'ux, ha yīkonnop te' yīkox hā' xupep, 'uyīy xax tu' xupep, ¹⁶ ha' nūnnāhā 'ōg tik xop hah, pāyā' hittupmā yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te:

—'Āxop kummuk xop! 'Ākuxa mām 'ohnāg! Yā 'āmnīy xohix hā' 'āte 'āxop hā' tot. Hām 'ūm hā' kux'ax? 'Āk-tok nūnnāhā'. Kaxīy. Ha' nūnnāhā'.

¹⁸ Ha Yeyox te' xat, ha yāmīy kummuk mōg, 'Ihā tik tup hittup.

¹⁹ Ha tik xop te Yeyox yīka' nūn, tup-xet hā' pip, 'Ihā' yīkopit, hu:

—Teptuk mū'āte yāmīy kummuk xut hok? Kaxīy.

²⁰ Ha:

—'Ākuxa mām pu'uk, hu' xut hok. 'Ūxaxok hok: Tikmū'ün kuxa mām kutōgnāg, mīpkup mōytat xap kutīgnāg putuk, puxi' xat, pu yīktix mōg, nūy kōnāg xexka kopa yūm, hu' yūm'ax. Yā kaxīy 'āxop ka'ok, nūy hāpxompmā ka'ok xohix. ²¹ Topa mūtik hām'āktux pax, 'Ihā xit hok, hu ta nū yāmīy kummuk papux. Kaxīy.

Yeyox te xe hām'āktux, tu yāy xok'ax 'āktux

²² Ha ta' 'āmnīy 'ūm 'Ihā nōm tik xop te yāy tu nū'nāhā hāpxexka Gанинет tu', ha Yeyox te:

—Timū'ün te' gāyxop mōgāp-tup 'ūghah, ²³ hak putex putup, yāk mūn Tikmū'ün Kutok. 'Āmnīy tikoxyuk nōg putup, 'Ihāk hip-tup putpu'. Kaxīy.

Ha tik xop kuxa hittup 'ohnāg.

Yeyox te Topa pet tu pago

²⁴ Tu ta' mōg kōmēn Kapānān tu', Yeyox mūtik mōg, ha tik tihi', tu Topa pet pupi tayūmak pop, tu Xīmām Pet yīkopit, hu:

—'Ok'āxop xuxyā te Topa pet tu tayūmak hā pago? Kaxīy.

²⁵ Ha:

—Yā' pago. Kaxīy.

Tu mīptut hā mō'nāhā', 'Ihā Yeyox te hām'āktux hāmāxap, hu:

—Xīmām, xatep-tep mūn pe'āpaxex? 'Ū 'ūm te gohet pu tayūmak hā pago? 'Ok pe tikmū'ün, ok pe puknōg xop?

²⁶ Ha:

—Puknōg xop. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn. Yī tikmū'ūn te pago hok, ²⁷ pa yūmū'āte tikmū'ūn gāyāp-tup'ah, yīy mōg, nūy māpxamut. Yā mām te māxap mō'xuk, puxi' yīkox tu' xut'ax tayūmak, nūy Topa pet tu tayūmak hā pago. Mōg, nūy yūmūg pupi pago. Kaxiy.

18

Pi'yā tik xexka nām?

¹ Tu hām'āktux kux, 'Thā tik xop nūn, tu Yeyox yīkopit, hu:

—'U 'ūm yā Topa yōg tikmū'ūn xat'ax, 'Thā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat? Kaxiy.

² Ha kakxop xānāhā', tu tik xop keppa' nūnnāhā', ³ tu:

—'Üxaxok hok: 'Āxop kuxa te kakxop kuxa putuk hok, hu ta pexkox hā mōxakux 'ohnāg, 'Thā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. ⁴ Topa yōg tikmū'ūn xe'e kuxa te kakxop kuxa putuk, tu yāy kutōgnāg pe'paxex, tu Topa pu' yīpkox pip, yā nū kakxop putuk. ⁵ Ha tikmū'ūn te kakxop putup, 'ūgmūn putup tu', kopxik xip nōm tikmū'ūn mūtik kamah.

Hāpkummuk mīy'ax hā'yā pu hāpkummūgāhā'

⁶ —Kakxop kuxa mām ka'ok 'ūgpoh, ha tikmū'ūn te' mōgāhā', nūy Topa yōg putat xax, puxix Topa te nōm tikmū'ūn kummugāp-tup 'ūyānān tu'. Yā' max māykox hīy, xix mīkaxxap putux, nūy nō kōnāg kox kopa nū'xok, puyīy tu xok. ⁷ Yā' kummuk tikmū'ūn te kakxop mōgā kummuk! Topa te nōm tikmū'ūn kummugāp-tup xe'e'!

⁸ —Pax xa 'āyīm 'ākummugā, xa hāpkummuk mīy, pax xa 'āpata 'ākummugā', xa hāpkummuk mīy, 'āpu kuyut, nūy xak, nūy putyōn. Yā' max pexkox hā mōnāy 'āyīm hok xix 'āpata hok hā. Pāyā' kummuk 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āyīm 2, xix 'āpata 2. Yā nōm kuxap xok 'ohnāg. ⁹ Pax xa 'āpa 'ākummugā', xa hāpkummuk mīy, 'āpu' xut, nūy putyōn. Yā' max 'āpap-xet hā pexkox hā mōnāy, tu ta' kummuk 'āpa 2 hā Hāmgāyāgnāg Pet ha 'āmōg, ha 'āputyōn kuxap kopah. Yā nōm kuxap xok 'ohnāg.

Yeyox te kahnēn te yāyxaxogāhā' āktux

¹⁰ —'Ög pa 'āti! Kakxop pe'āpaxeh kutōgnāg hok. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Üyōg nū'kutnā'ax te 'āmnīy xohix hā 'Ātak Topa keppa' xip pexkox tu'. ¹¹ Yāk mūn Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn, nūy tikmū'ūn kummuk xop xax, nūy pipi', puyīy tu kuxa hi xe'ēgnāg.

¹² —'Āxop tep-tep pe'āpaxex? Tikmū'ūn yōg kahnēn xohix te 100, ha ta kahnēn puxet te yāy xaxok. Putep mūn mīy'ax 'ūxuxyā'? Tu kahnēn te 99 nīm, nūy kahnēn puxet xax. ¹³ 'Āte xa xe hāpxe'e 'āktux: 'Üxipihi', 'Thā' xuxyā kuxa hittup xexka kahnēn puxet hā, tu' hittup kutōgnāg kahnēn te 99 hā. ¹⁴ Hā kaxiy 'Ātak Topa te pexkox tu' xip, tup-tup nōg, pu tikmū'ūn kutōgnāg yāy xaxok, kahnēn putuk, nūy hāpkummuk mīy.

¹⁵ —'Ānōy te xa hāpkummugāhā', 'āpu, mōg, nūy hāpkummugā'ax yūmmūgā'. 'Āp-xet hā mōg, nūy nū mūtik hām'āktux. 'Ānōy yīpkox pip, puxix 'āmōn hā 'āxape 'ūxeheh. ¹⁶ 'Ānōy yīpkox hok, 'āpu mōg, 'ānōy puxet mūtik 'āmōg, nūy hāpkummugā'ax yūmmūgā', xa hām'āktux hā nōy yānān. Yā Topa tappet te: "Ok pe tikmū'ūn 2 tihi", 'ok pe tikmū'ūn 3 tihi', tu hām'āktux puxet, puxix tik pa te hāmyūmmūg kopit max, tu nōm tikmū'ūn hām'āktux puxet ha'kopit max." Kaxiy. ¹⁷ Pa tikmū'ūn yīpkox hok, 'āpu tikmū'ūn kuxa mām ka'ok xop pu'

xuktux. 'Ūkuxa mām ka'ok xop pu' yīpkox hok, puxix 'ōm 'āxop hā tu puknōg, 'āyuhuk putuk, xix tik te gohet puknōg pupi tayūmak pop putuk, yā' puknōg.

Tu' xat pu mīy, xi' xat hok puyīy mīy hok

¹⁸ —Yīy 'āte xa hām'āktux, hu: 'Āxop te' xat hok pu mīy hok hām xexka tu', puxix Topa' xat hok pu mīy hok pexkox tu' kamah. 'Āxop te' xat pu mīy, puxix Topa' xat pu mīy kamah pexkox tu'.

¹⁹ —Āte kama xa hām'āktux, hu: Xatix te Topa ta tu' xak pu hāpxomā', tup-tox puxet hā' xax, xix kuxap-xet hā' xax, puxix 'Ātak Topa xip pexkox tu', tu hāpxomāp-tup xa'. ²⁰ Yā tikmū'ūn 2 pe 3 te yāy tu' xakux, kopxik xip nōm tikmū'ūn mūtik. Kaxīy.

Kāmānat kummuk 'āktux

²¹ Ha ta Pet te Yeyox yīka' nūn, tu:

—Yāyā', hāpkummuk mīy'ax xohix te xīy 'āte' xaxogā'ax, pu tu kux? Yāk taknōy tek kummugāhā', tu xek kummugāhā', tu mōktu yā' xohix. Hām 'ūm hā' 'āte' xaxogā' kux'ax? 'Ok xaxogā'ax xohix te 7? Kaxīy.

²² Ha:

—'Āmhok. 'Ūxaxogā' ūxohix te 7, tu xe xaxogā' ūxohix te 7, tu' xe xaxogā', tu mōktu xe xaxogā' te homi' 70, yā' xohix te 490 xate xaxogāp-tup. ²³ Yā Topa te' xat kaxīy, yīy 'āte xa hām'ūmmūgā'ax, nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', hu: Hāpxexka yōg tik te' xat'ax, tu kāmānat xop xānāhā' pu nū', pu tayūmak te ta nemēn hā pago, ²⁴ yīy kāmānat puxet nūnnāhā', ha ta nemēn tayūmak xohix xexka punethok, ²⁵ pāyā' hok, 'ap xip'ah tayūmak, yīy tik te' xat'ax te' xat pu nōm kāmānat hāmenax, xi' xetut, xik-tok xop, xi' yōg hāpxop xohix, pu tu' hok hā' hām, nūy tayūmak xexka hā' yānān, nūy tu pago. ²⁶ Pa kāmānat kopaxux hā' nāhā', tu' xat'ax tu' xak, pu mīy hok, tu: "Ūgmūn hā tot, nūy 'ūghip, 'ū xa pago. Yā 'āte tayūmak xohix xexka hā xa pagop-tup. Kaxīy.

²⁷ —Ha' xat'ax te kāmānat kuxa ka', tu te ta nemēn'ax yōg tayūmak xaxogāhā', ha' mōg, ²⁸ pa kāmānat nōy pēnāhā', īhā' mōg, ha ta nemēn tayūmak kutōgnāg te 10 'ūnōy pu', yī' nōy māykox mūg, tu' nuhuk, tu: "Hōnhā' a' pago. 'Āte hōnhā yāy yōg tayūmak putup!" Kaxīy.

²⁹ —Ha' nōy te' kopaxux hā' nāhā', tu tu' xak, hu: "Ūgmūn hā' tot, nūy 'ūghip, xa pago, yā 'āte xa tayūmak xohix hā pagop-tup." Kaxīy

³⁰ —Pap-tup nōg, tu' mōg, tu kanet hā mō'tat, tu' kopa' xix, puyīy tayūmak xohix hā pago. ³¹ Ha ta kāmānat xop te' pēnāhā', tup-tup nōg, tu' gāy, hu tik te' xat'ax ha' mōg, tu tu' xuktux, ³² ha' xat'ax te kāmānat kummuk xānāhā', tu:

—'Āxupkumīy, 'ākummuk! 'Āte 'ōg ta nemēn xaxogāhā', ha' kux, xate 'ā' xak hah, ³³ pa 'ākummuk, tu 'ānōy kuxa ka 'okpa 'āte 'ākuxa ka'." Kaxīy.

³⁴ —Tu' gāy xexkah, tu' xat, pu kāy mōgā kanet hah, nūy nō kummugā kanet kopah, ha mōktu tayūmak xohix ta nemēn hā' pago. 'Ūkux. Kaxīy.

³⁵ Tu hām'āktux kux, tu:

—Ha kaxīy 'Ātak Topa te pexkox tu' xip, tu' pēnānā' xip. 'Āxop te 'ānōy yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā' hok, puxix Topa 'ōg kummuk mīy'ax xaxogā' hok kamah. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

¹ Tu hām'āktux kux, tu' mōg, tu hāpxexka Ganimet nīm, tu ta' mōg, tu mōktu hāpxexka Yonex tu' xupep, tu kōnāg xexka Yohnām xatapa' xip, ² ha tikmū'ūn xohix te' pe' mōg, ha' pakut xop hittupmāhā', ³ ha Paniye yōg tik xop mōxaha kamah, tu' yīkopic, nūy hām'āktux 'ax hā' kupeh, hu' yīkopic, hu:

—'Ok yūmū yōg xat'ax te' tux hok, pu tik yāy xetut nīm? Kaxīy.

⁴ Ha:

—'Ok 'āxop te mō'upix hok Topa yōg tappet? Ha kax'āmi', hu: "Topa te tik mīy hāmāxap, xik-nāy tu' ūn mīy." Kaxīy. ⁵ Ha Topa te: "Pūyā tik yāy tak nūm, xix yāy tut nīm, nūy tu' xetut mūy, nūy nū mūtik yāytax, ha yāyhā' yīn puxet." Kaxīy. ⁶ Ha kaxīy Topa te yāyta tix hā' mīy yāp-xet, yā' yīpxox xī' xetut yāyhāp-xet. Yīy Topa te' xat hok puyīy tu yāyxatat hok. Kaxīy.

⁷ Ha Paniye xop te:

—Teptu Mōyyex te' tux hok pu mōnāyxop tu xetut nīm? Teptu' tux hok pu' xetut pu tappet hōm hāmāxap, nūy kūnāy tu' nīm? Kaxīy.

⁸ Ha:

—Mōyyex te' tux hok 'āxop kuxa kummuk hah. Pa Topa te tik mīy xī' ūn, puyīy yāy mūtik nox tu ti ka'ok. ⁹ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: "Ūxetut xonnix hok, ha' yīpxox te' nīm, puxix tik te hāpkummuk mīy, 'ūhūn nōy mūg tu'. Kaxīy.

¹⁰ Ha Yeyox yōg tik xop te:

—Tik te yāy xetut nīm hok, puxi' max tu yāyta hok. Kaxīy.

¹¹ Ha Yeyox te' yānān, hu:

—Topa te tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgā'ah, pa' yāg kutōgnāg pu hāmyūmmūgāhā'. ¹² Tik xop yāg te yāyta 'ohnāg. 'Ūtut te' put kaxīy hah, 'ap yāyta'ah. Ha tikmū'ūn yāg yāyhā' Ennōk, hu' yāyta 'ohnāg. Ha' yāg kutōgnāg yāyta 'ohnāg, nūy Topa pu' yīpkox pi', Topa te' xat hah. Tikmū'ūn hām'āpax, puxi' yōg hām'āktux yūmmūg. Kaxīy.

Yeyox xix kakxop

¹³ Hāpxip kutōgnāg ha ta tikmū'ūn te kakxop nūnnāhā', tu Yeyox ha' nūnnāhā', pu tup-tox yīmū' yīm nōm, nūy Topa pu hām'āktux kakxop pupi', pa tik xop te' mānōg, tu' xat hok, pu Yeyox ha nūnnā hok, ¹⁴ yīy Yeyox te:

—'Ūtux hok pu kakxop nūnnā', 'ūmānōg hok. Yā Topa te kakxop kuxa tu' xat putup, puyī' yīpkox pi'. Ha' yīpkox pip xop xohix xat putup, nōm te kakxop putuk tu hām'āpax. Kaxīy.

¹⁵ Tup-tox yīmū' yīm nōm, tu ta' mōg.

Tu tep-texop xexka 'āktux

¹⁶ 'Āmmīy nōy 'Thā tik nūn, yā Yeyox ha' nūn, tu' yīkopic, hu:

—Notot, 'ātep-tep mīy'ax, nūy tuk kuxa hi xe'ēgnāg mō' kumak mōg? 'Āte hāpxomāhā hā xīy? Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te hām'āktux hā' yānān, hu:

—Teptuk yīkopic, nūy hāmmax 'ūm yūmmūg? Topap-xehnāg max. 'Āhi xe'ēgnāg putup, 'āpu, Topa yōg xat'ax pu 'āyīpkox xip. Kaxīy.

¹⁸ Ha:

—'Ūxat'ax 'ūm? Kaxīy.

Ha:

—“'Ūp-tex hok,” xix “'ānōy hā' xupxet hok,” xix “'ānōy yōg hāpxop hā' xupxet hok,” xix “koit hok,” ¹⁹ xix “'ōg 'ātak pu 'īpkox pi', xix 'ātut pu 'īpkox pi'”, xix “'ānōy putup pax, xate yāy putup'ax putuk.” Kaxīy.

²⁰ Ha tik te:

—Yā 'āte' xat'ax xohix puk yípkox xip tap. 'Ātep-tep mīy'ax homi', nūy hāpxopmā max? Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te:

—Mōy, 'ōg hāpxop xohixnāg hāmenax hāmāxap, xayīy Topa hā 'āmax xe'ēgnāg, tu 'ōg tayūmak pop, nūy 'ūhok xop pu' nīm, xayīy pexkox yōg hāpxop pop 'ūyānān tu', nūy kūnāy tuk pe mōg. Kaxīy.

²² Ha tik te hām'āpak, tu' mōg, tu Yeyox nīm, 'ūkuxa hittup 'ohnāg tu'. Yā 'ūptexop xexkah, ²³ yīy Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūptexop kutōgnāg te Topa yōg putat hā' mōg, 'uyōg xat'ax pu' yípkox pip hok tu'. ²⁴ Yā xok xexka kāmēn te 'āmuñxna ta kup kox ha mō'tat hok, ha tap-texop 'ūm te Topa pu' yípkox pip hok kamah. Kaxīy.

²⁵ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūtik hāpkumep xop te' xupak, tu' yēy, tu:

—Yā kaxīy tikmū'ūn 'ūm mō'nā hok pexkox kopah! Kaxīy.

²⁶ Ha Yeyox te' pēnāhā', tu:

—Hamūn. Tikmū'ūn 'ūm mō tu nā hok, pa Topa te' ka'ogā'ax pu mōnāy. Kaxīy.

²⁷ Ha Pet te:

—'Ūgmū'āte' xohix nīm, nūy 'āpek mōg. 'Ok mū'āte hāpxop 'ūm popmāp-tup 'ūyānān tu'? Kaxīy.

²⁸ Ha:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutoł, ha 'āmnīy xe'e mō'nāptup, 'ihāk yūm putup, tik te' xat'ax yōg mīmpe max yīmūk yūm putup, nūy 'Iyaet xop te 12 yōg hāpxopmā'ax xohix kopit, ha 'āxop mām putup kamah, mīmpe max te 12 yīmū 'āmām putup, nūy kama' kopit. ²⁹ Tikmū'ūn xohix tek mūn hā mīptut 'ūm nīm, xi' taknōy nīm, xi' hex nīm, xi' tutnōy nīm, xi' pit nīm, xi' tak nīm, xi' tut nīm, xik-tok nīm xix hām nīm, puxi' xohix pop, tu mōktu tehomip te 10 pop, tu' kuxa hip-tup xe'ēgnāg, ³⁰ pa tikmū'ūn te māxap yāyhā ka'ax putup, ha ta' ka'ax xop yāyhā māxap putup. Kaxīy.

20

Yeyox te kāmānat xop 'āktux

¹ Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu hāpxa xuxyā 'āktux, nūy Topa yāy yōg kāmānat pu pago 'āktux, tu hāmyūmmūgāhā, tu Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat yūmmūgāhā', hu:

—Tik yōg mīnta 'op kup punethok, ha' ta mīnta', yī' mōg hāptapkoa 'ihā', nūy kāmānat xop xax, nūy nō nūnnā', pu mīnta ta put, nūy nūnnā'. ² Yā 'āmnīy xohix 'ihā' mōg, tu tayūmak 'ānuk puxet hā' pago kāmānat pu', 'āmnīy puxet yōg tayūmak te takat hā' pago kāmānat pu', hu hōnhā' mōg kamah, nūy kāmānat xop xānā'. ³ Ha māyōn te pexkox puka' yūm 'ihā' mōg, tu' putpu' mōg, nūy kāmānat xop nōy xānā', pu nūy tu hām, ha kōmēn yōg hāmnūhnōg tu' 'tihī', yāmhok tu' pip, ⁴ yīy hāpxa xuxyā te: "Mōg, nūy 'āhām yōg hām tu', ha 'āte xa pago maxp-tup." Kaxīy.

⁵ —Ha' mōg. Māyōn yāykote' yūm 'ihā' xuxyā mōg 'ūxeheh, xix māyōn he 'ihā' putpu' mōg, nūy kāmānat xop nōy xānā', pu nūy tu hām, tu' nūn, ⁶ ha xe' mōg 'āmāxak 'ihā', tu kōmēn yōg hāmnūhnōg tu' mōg, tu tik xop nōy pēnāhā', ha yāmhok pip, yīy: "Tep tu' 'āpip 'ihā māyōn mōg? 'E 'āhām 'ohnāg." Kaxīy.

⁷ —Ha: "Yā tik tek mūk xānā 'ohnāg," kaxīy. Ha' xuxyā te: "Mōy, nūy 'āhām kamah yōg hām tu', nūy mīnta nūnnā'." Kaxīy.

8 —'Āmn̄y īhā' xuxyā te kāmānat te māxap xat, nōm te kāmānat xohix xat 'ūxuxyā pupi', yīy: Kāmānat xohix xop xānā', nūy tu pago. Kāmānat nōm hām ka'ax pu' pago hāmāxap, tuk-nāy tu kāmānat nōy xohix hām'ax pu' pago, tu mōktu kāmanat hām hāmāxap pu' pago 'ūka'ax hā.' Kaxīy.

9 —Ha kāmānat xop te 'āmāxak īhā' nūn, nūy tu hām. 'Ūxohix te tayūmak 'ānuk puxet paha', **10** yīy kāmānat xop te māxap hittup, tu' hipnām, nūy tayūmak xexka tu pop, pa' xohix te tayūmak 'ānuk puxet paha kamah. **11** Tu' paha', tu' gāy, tu' xuxyā pu hām'āktux, **12** hu: "Nū xop te ka'ax hā' nūn, nūy tu hām, tu 'ot puxet hā' hām, pak mūg hām xexkah, māyōn tox hāk mūg hām, ha māyōn pukpex tek mūg mō'hap koxūgnāg, īhāk mūg hām, pāyā yūmūlāte tayūmak kutōgnāg pop, nōm xop te 'ka'ax hā' nūn putuk." Kaxīy.

13 —Ha' xuxyā te: "Nāy. 'Ūg'āpax. 'Āte hāmyok mīy, 'ūyā tu 'āxop pu pago max. 'Āte 'āxānāhā', tu xa hām'āktux, tu tayūmak 'ānuk puxet hā pagop-tup, ha 'ānūn, tu 'āhām, nūy pa tayūmak, **14** hu pa 'ōgnū tayūmak, nūy ta 'āpet ha mōg. Yā 'āte kāmānat xohix pu tayūmak puxet hā pagop-tup, 'āxop pu pago putuk. **15** Yā tayūmak yōgnū', 'āte 'āxop xohix pu pagop-tup, 'āxop hā yāyputuk, 'ūyīy pago. 'Ok xate 'ānōy yīpkumīy, 'āte nōm xop ha hāmmaxnāhā', ha' yīpkumīy?" Kaxīy. 'Ūkux.

Yeyox te yāy xok'ax 'āktux 'ūxehē

17 Tu putat hā pepi' mōg, nūy kōmēn Yenoyanēn ha' mōg, yāy yōg tikmū'ūn mūtik mōg, ha nōm mōg putat tu', nūy tup-xet hā hām'āktux, īhā hāpkumep, tu:

18 —Pēnā! Kōmēn Yenoyanēn ha yūmū mōg. 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, hak mōgāp-tup 'āmānex xexka xop hah, xix tik te hāmyūmmūg xop hah, ha tak putex putup, **19** tuk mōgāp-tup 'ūpuknōg xop hah, hak kute'ex kummuk putup, tuk kix putup, tuk xup putup mīpkupnix tu', nūy 'ūkputex, pa 'āmn̄y tikoxyuk hā' nōg putup, īhā putup hip-tup. Kaxīy.

Tiak xix Yoām mūg tut te Yeyox pu hām'āktux

20 Hāpxip kutōnāg ha ta Yemeneo xetut nūn, tuk-tok pit 2 nūnnāhā', tu Yeyox keppa nū' xup, nūy ta tu' xax, yīy Yeyox te:

21 —Xatep-tep putup? Kaxīy.

Ha:

—'Āpu, hām'āktux xeh 'ūgmūtik, puk kutox pit puxet 'āyīm xe'e hā' yūm, xi' nōy 'āyīm xax hā' yūm, īhā xate yāyāhā 'āxexkānā'. Tikmū'ūn te' hep kohāgnāg xo'op, ha kaxīy 'ūkxūy xexka putup. 'Ok xatix 'āxūy xexka hā' tot? Kaxīy.

22 Ha Yeyox te 'ūn kutox 2 pu hām'āktux, hu:

—Xate hāmyūmmūg 'ohnāg, tu 'ā' xak pu 'āxexkānā'. Tikmū'ūn te' hep kohāgnāg xo'op, ha kaxīy 'ūkxūy xexka putup. 'Ok xatix 'āxūy xexka hā' tot?

Kaxīy.

Ha:

—'Ūgmū'āte nōā'tot. Kaxīy.

23 Yīy Yeyox te:

—Yā' xo'op putup hep xūy, hu 'āxūy putup, 'ūkxūy putup, pa 'āte yāykutnā hok, xak yīm xe'e hā yūm, xik yīm xax hā yūm. Yōgnū 'Ātak te' yīmōgātux, pu' mām. Kaxīy.

24 Ha tik xop te 10 te hām'āpak, hu' gāy 'ūtaknōy 2 tu', **25** yīy Yeyox te' xohix xānāhā', pu' yīkahnāg nū', ha:

—Gohenanok xop te tigmū'ūn xat, ha' xexka xop te tigmū'ūn xat, **26** pa 'āxop kopa kaxīy mīy hok. Āmhok. Tigmū'ūn 'ūm te yāy xexkānāp-tup, puxi' nōy hā tu' tehet, 'ūyōg kāmānat putuk, **27** ha tigmū'ūn te yāyhāp-tup hāmāxap, puxi' nōy xop tu hok hā' hām. **28** 'Ūgmūn yā Tigmū'ūn Kutok, pak nūn hok, puyīy tigmū'ūn 'ā' hāpxompmā'. Āmhok. Yāk nūn 'ūhep xohix xop pu hāpxompmā', nūy 'ūkxok, nūy tigmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'ūyānān tu'. Kaxīy.

Yeyox te tik pēnā hok pu' pa max nāhā'

29 Tu hāpxip 'īhā' mōg, tu kōmēn Yenikot nīm, ha tigmū'ūn xohix xexka te' pe' mōg, **30** ha tik 2 pa hok mām, putat yīka te tu' mām, tu tigmū'ūn yīy 'āpak, tu Yeyox nūn yūmmūg, hu' yīy ka'ok, tu:

—Notot, yā mōnāyhop Namix hā 'āmōkputox, 'ūg 'ūm kuxa ka! Kaxīy.

31 Ha tigmū'ūn te' mānōg, tu:

—'Āhup, 'āyīy hok! Kaxīy. Pāyā' yīy ka'ok 'ūxeheh, tu:

—Notot, yā mōnāyhop Namix hā 'āmōkputox, 'ūg 'ūm kuxa ka! Kaxīy.

32 Yīy Yeyox hup, tu tik pa hok xānāhā', tu' yīkopit, hu:

—Xatep tek mūn putup, 'ūmīy xa'? Kaxīy.

33 Ha:

—Notot, 'ūgmūg 'ūm pa nā', 'ūgmūg hāmpēnā! Kaxīy.

34 Ha Yeyox te' kuxa ka', tu' pa'āpit, ha hāpxip 'ōhnāg 'īhā' pa', tu hāmpēnāhā', tu Yeyox pe' mōg.

21

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn tu' xupep

1 Ha ta' mōg, tu mōktu kōmēn Yenoyanēn yīka' pip, 'īhā' pip'ax Metpaye tu' mōxaha', ha yīktix 'Onimet yīka' yūm, tu' yōg tik 2 mō'kutnāhā', pu' keppa mōg, **2** tu' xat, hu:

—Mōg, nōm xip tu xexka ha mōg, tu mōktu mōxaha', ha yohmēn hex pēnāp-tup, hak-tok te nū mūtik tihi', ha' mīm tu' hīy, ha mōy hīy'ax koa', nūy nūnnā'.

3 Tigmū'ūn te xa' yīkopit, 'āpu yīy, tu: " 'Ūgmūg xuxyā te yohmēn putup, tu' putpu' nūnnāp-tup," kaxīy, ha 'ātux hok putup xa yohmēn 2 nūnnā'. Kaxīy.

4 Ha hāpxompmāhā', tu Topa yōg hām'āktux hittap hā yohmēn nūnnāhā'. Hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', **5** hu:

"Pu, Xiām yōg kōmēn kopa' pip xop pu hām'āktux, hu:

Hōnhā tik te tigmū'ūn xat'ax xupep,

tu yāk-tōgnāg, tu yohmēn yīmū' yūm,

tu yohmēn kutok yīmū' yūm." Kaxīy.

6 Ha ta' tik xop mōg, tu Yeyox keppa' mōg, tu' xat'ax mīy, **7** tu yohmēn nūnnāhā', xik-tok nūnnāhā', tu yāy kap xix yohmēn yīmū', pu Yeyox yīmū' yūm, ha' yūm, **8** ha tigmū'ūn xohix yāy yōg kap mō'yōn hām tu', pu yohmēn mōy yīmū' mōg, **9** ha mōktu tigmū'ūn te' keppa' mōg, xix tigmū'ūn te' pe' mōg, yīy ka'ok, tu:

—Mōnāyhop hittap Namix mōkputox xexka xe'ēgnāg! Pūyā Topa xa hāmmānā! Yā xa' hōm yāy 'āxet'ax, xa nū! Yā Topa mūn xexka xe'ēgnāg! Kaxīy.

10 Tu kōmēn Yenoyanēn tu' mōxaha', 'īhā' tigmū'ūn xohix te' xupak, tu:

—Putep mūn mīy? 'Ū 'ūm 'ōhōm? Kaxīy.

11 Ha tikmū'ūn te Yeyox mūtik mōxaha, tu:

—Yā nō'ōm Yeyox, tu Topa pupi hām'āktux, yā hāpxexka yōg kōmēn Nāyane yōg tihik. Kaxīy.

Yeyox te Topa pet xexka hā mō'nāhā'

12 Yeyox te Topa pet xexka hā mō'nāhā', tu tikmū'ūn papuk, nōm te' kopa hāpxop hāmenax, tu tayūmak yānān'ax xop yōg mīmpe putxok, xix yāy yūm'ax putxok kamah, tu tik xop te putuxnāg hāmenax yōg yūm'ax putxok. **13** Ha Yeyox te:

—Topa yōg tappet te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ha: “Ūkpet xexka 'āxet'ax Topa pu hām'āktux'ax pet,” kaxīy, pa 'āxop te Topa pet xexka kummugāhā', ha yāyāhā hāpxupxet pet! Kaxīy.

14 Ha tikmū'ūn pa hok xop nūn, xix tikmū'ūn te hāpkumep hok xop nūn, Topa pet xexka ha' nūn, puyī Yeyox hittupmā', ha' hittupmāhā', **15** yīy 'āmānex xexka xop gāy, xix tik te hāmyūmmūg xop gāy, 'lhā Yeyox te hāpxopmā max xe'ēgnāg, ha' pēnāhā', ha kakxop yīy ka'ok Topa pet xexka kopah, tu:

—Mōnāyxop hittap Namix mōkputox xexka xe'ēgnāg! Kaxīy. Ha' xexka xop te' xupak.

16 Tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Ok xate kākxop yīy 'ūm 'āpak? Kaxīy.

Ha:

—Yā 'āte' xupak. 'Ok 'āxop te Topa yōg tappet 'ūm mō'kupix hok? Yā: “Topa te kakxop pu hāmyūmmūgāhā', pu tu Topa 'āktux māynāg.” Kaxīy.

17 Tu ta' nīm, tu kōmēn nīm kamah, tu' pip'ax Metān ha' mōg, tu mōktu' pip'ax tu' xip 'āmnāy tox hā.

Yeyox te piget kup mānōg

18 Hāptup 'lhā' mōg, Yenoyanēn tu putpu' mōg, ha putup te Yeyox putex, **19** ha ta mīnta kup piget pēnāhā', ha putat puka' yūm, yī' mōg, pa mīnta 'ūm ta 'ohnāg, 'ūxux puxet mō'tat, yīy Yeyox te' kup xat, hu:

—Mīnta 'ūm ta hok! Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'lhā mīnta kup yā tāmnāg, **20** ha tik xop te' pēnāhā', tu' kuxa te' yēy, tu:

—Yā' kup tāmnāg mō'ka'ok! Kaxīy.

21 Ha Yeyox te:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ākuxa mām ka'ok xix yāy kuxa yīkopit hok, hu ta mīnta kup nakgā kamah, tu' xat'ax hā' nakgāhā', pāyāp-xet'ah. 'Āxop te yīktix xat'ax, pu 'āpep, nūy kōnāg xexka kopa mō'yāyutnā', puxix mō'kutnā'. **22** 'Ākuxa mām ka'ok, puxix Topa xa' hōm hāpxop 'ūm 'āxop te ta tu 'ākax. Kaxīy.

Yeyox te' xat'ax

23 Tu Topa pet xexka ha' mōg putpu', tu hāmyūmmūgāhā', 'lhā 'āmānex xexka xop nūn, xix Yoneo xexka xop nūn, tu Yeyox yīka' pip, tu' yīkopit, hu:

—Tep te xa' hōm yāy 'āxet'ax, xayīy hāpxopmā ka'ok xix hāmyūmmūgā'? Kaxīy.

24 Ha:

—Āte 'āyīkopit'ax kamah, xa 'āxop hām'āktux 'ūyānān tu', kopxix xa hām'āktux, tup-tep te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax, ha xa' xuktux. **25** 'Āyīy! Tep te Yoām pu 'āxet'ax hōm, pu tup-tox pix? 'Ok pe Topa te tu' hōm? 'Ok pe tikmū'ūn te tu' hōm? Kaxīy.

Ha' xexka xop te yāy pu hām'āktux hā' nōy yānān, hu:

—Pax 'ū yūmū'āte: Topa te tu 'āxet'ax hōm," kaxīy, puxi' yānān tu' yīkopit, hu: "Teptu 'ākuxa mām 'ohnāg Yoām kopah?" kaxīy. ²⁶ Pax 'ū yūmū'āte: "Tikmū'ūn te' xuxet'ax tu' hōm," kaxīy, puxix tikmū'ūn gāy, ha yūmū'āte' yīpkutuk. Yā' xohix te Yoām pe'paxex 'ūxexkah, tu pe'paxex Yoām te Topa pupi hām'āktux. Kaxīy.

²⁷ Hu' yānān tu hām'āktux, hu:

—'Ap yūmmūg'ah 'āte'. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'A 'āte xa hām'āktux putup'ah kamah, tu yāy 'ūm 'āxet'ax 'ā' hōm 'āktux putup'ah. Kaxīy.

Tik kutoł 2

²⁸ Tu xe hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', tu:

—Xatep tep pe'āpaxex? Tik kutoł pit 2, tuk-tok hāmāxap xat, nūy: "Xōnnū", mōy nōmhā nūy yōgnū mīnta 'op yōg hāpxa'ax tu 'āhām." Kaxīy.

²⁹ —Hak-tok te māxap te: "Ap 'ūgmōg putup'ah." Kaxīy.

—Pa hāpxip kutōgnāg 'ihā yāyhāhup, tu' mōg.

³⁰ —Ha' tak tek-tok kuhnōy xat kamah, pu mōy tu hām, hak-tok te kuhmōy te: "Yāk mōg." Kaxīy.

—Pa' mōg 'ohnāg. Kaxīy.

³¹ Tu hām'āktux kux, tu' xexka xop yīkopit, hu:

—'Ūk-tok te xīy te' tak pu' yīpkox xip? Kaxīy.

Ha:

—Yāk-tok te māxap. Kaxīy. Yīy Yeyox te:

—Gohet pupi tayūmak pop xop xi' xotit xop te Topa pu' yīpkox pip, pāyā 'āyīpkox 'ohnāg. ³² Yā Yoām tep-tox pix, tu 'ākeppa' mōg nūy xa Topa yōg putat mūg, ha 'ākuxa mām 'ohnāg Yoām kopah, pāyā tayūmak pop xop xi' xotit xop kuxa mām ka'ok. Ha 'āxop te' yūmmūg, tu yāyhāhūp 'ohnāg, nūy hāpkummuk mīy kux, nūy 'ākuxa mām ka'ok Yoām kopah. Kaxīy.

Tute kāmānat kummuk 'āktux

³³ Tu xe:

—'Ūg 'āpax! Hām'āktux'ax nōy hā' 'āte xa hāmyūmmūgā'ax, nūy Topa yōg hāpxomā'ax xa hāmyūmmūgā', hu: Tikmū'ūn te hāpxaha', tu mīnta 'op xok, tu hāmpak'ax hā' yīmmap, tu mīkaxxap xox tix hā' tat'ax mīy, pu tox hep 'op tonnok, nūy' hep xut, nūy ta hep xupyāg mīy, xix mīptut tox mīy, nūy hāpxa xexka pēñā', ha tikmū'ūn nōy pu' nīm, tayūmak hā' nōy yānān tu', tu ta hāpkumep hāptox tu'. ³⁴ Ha ta hāmyāxatamuk 'ihā' xuxyā te kāmānat tikoxyuk nū'pok, pu tu' xuxyā yōg tayūmak nōm pupi pa'. ³⁵ Pa hāpxa xexka yōg kāmānat te' mūg, tup-xet kix, xi' nōy putex, xi' nōy mīkaxxap hā' tux. ³⁶ Hāpxip 'ihā' xuxyā te xe kāmānat xop nū'pok, tu ta kāmānat punethok nū'pok, pu tu' xuxyā pupi tayūmak pop, ha hāpxa xexka yōg kāmānat xop te xe hāpxomā' kummuk. ³⁷ Yīy hāpxip 'ihā' xuxyā te nū yāy kutoł kutnāhā', tu hāmpe'paxex, hu: "Yāk kutoł xexka pe'paxex'ax, 'ap kummugāp-tup'ah." Kaxīy. ³⁸ Ha ta' nūn, pa hāpxa xexka yōg kāmānat te' pēñāhā', tu: "Yā' xuxyāk-tok xe'e'! 'Āpu yūmūp-tex, nūy hāpxa xexka pa'!" Kaxīy.

³⁹ —Tuk-tok mūg, tu hāpxa xexka kūnāpa ha' mōgāhā', tu' mōg, tup-tex, ha' xok. 'Ūkux. Kaxīy.

⁴⁰ Yeyox te' yīkopit, hu:

—Tep mūn mīy'ax 'ūxuxyā', 'īhā' putpu' nūn, nūy hāpxa xexka yōg kāmānat xop 'ūyānān tu' kummugā'? Kaxīy.

⁴¹ Ha tikmū'ūn te:

—Ya' kix'ax, nūy hāpxa xexka hōm tikmū'ūn nōy pu', pu tu' xuxyā pu hāpxa yōg tayūmak hā pago hāmyāxatamuk xohix 'īhā'. Kaxīy.

⁴² Yīy Yeyox te xe' yīkosit, hu:

—'Ok 'āxop te Topa yōg tappet 'ūm mō'kupix hok? Ha: "Tikmū'ūn pet, tu mīm xexka putup nōg, pa hōnhā yāyāhā mīptut māykup xix mīptut koxuk, yā mūm xexka xe'ēgnāg. Topa mūn te' xekānāhā', ha yūmūg kuxa te' yēy." Kaxīy.

⁴³ Tu hām'āktux kux, tu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'A Topa te 'āxop 'ūm xat putup'ah, pāyā' nōy xat putup, nōm te Topa pu' yīpkox pip, tu hāpxopmā max. ⁴⁴ Tikmū'ūn te mīkaxxap hā' nā', puxix tu yāy koxyōy. Mīkaxxap te tikmū'ūn yīmū' nā', puxix yā' xohix koxyōynām. Kaxīy.

⁴⁵ Ha 'āmānex xexka xop xix Paniye xop te Yeyox yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu hāmyūmmūg. Yā' xexka xop 'āktux 'īhā hām'āktux hā hāmyūmmūgāhā', ⁴⁶ yī' gāy, tu' mūg putup, pa tikmū'ūn yīpkutuk, ha Yeyox yā' xexka pe'paxex, tu: "Yeyox te Topa pupi hām'āktux xe'e'." Kaxīy.

22

Tik te' xat'ax te 'āmuk xexka mīy

¹ Yeyox te xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy Topa yā' hep xohix xānā' 'āktux, tu:

² —Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip, ha kaxīy hāpxexka 'ūm yōg tik te' xat'ax te 'āmuk xexka mīy, 'ūk-tok pit te yāytap-tup hah, ³ yī' tak te kāmānat mō'pok pu tikmū'ūn xānā', pāyā' ap nūn putup'ah, ⁴ yīy kāmānat nōy mō'pok, pu tikmū'ūn pu hām'āktux, hu: "'Āte 'āmuk xexka mīy tap, tu mūnūytut tak kix, xix mūnūytut kutox kix, xa nū', nūy 'āxit!" Kaxīy.

⁵ —Pāyā tikmū'ūn tep-tup nōg, tu yāy kuxop punethok, tup-tup-nōg. 'Ūpxet te' yōg hāpxa xexka hā' mōg, xi' nōy te' yōg mēn ha' mōg, ⁶ ha tikmū'ūn nōy te kāmānat xop mūg, tu' kix kakixnāg, tu' kix ha mōktu' xakix. ⁷ Ha hāpxexka yōg tik te' xat'ax gāy xexkah, hu' xat, pu tu kummuk xop kix 'ūyānān tu', xi' yōg pip'ax mō'xut kuxap hā', pu tu nōg. ⁸ Ha' xat'ax te kāmānat xop xe xānāhā', tu: "Xōnnū te yāytaha', ha 'āte' mīy 'amuk xexka, tu tikmū'ūn xānāhā put nū', pāyā' kummuk, tu' nūn 'ohnāg, ⁹ pa hōnhā mōg, putat hā mōg, nūy tikmū'ūn xohix xānāhā". Kaxīy.

¹⁰ —Ha putat hā' mōg, tu tikmū'ūn xohix xānāhā put nū', tu tikmū'ūn max xānāhā', xix tikmū'ūn kummuk xānāhā', yā' xohix xānāhā', ha' xat'ax yōg mīptut max ha' mōg tikmū'ūn xohix, nūy 'āmuk xexka mā', ha mōktu mīptut xexka nū'xīnnāg. ¹¹ Ha tik te' xat'ax xexka te hām'āta kox hā mō'nāhā', nūy nūy tikmū'ūn pēnā', tu tik puxet pēnāhā', 'a' 'āmuk xexka yōg topixxax max mō'tat'ah. Yā mōnāyhop yōg hāpxopmā'ax tat 'ohnāg, ¹² yīy tik te' xat'ax te: "Tep te xīy hā mō'ānāhā', pa 'āmuk xexka yōg topixxax mō'tat hok?"

—Ha tik yīy kīy ka'ok, tu' yīy 'ohnāg, ¹³ yīy tik te' xat'ax te kāmānat xat, tu: "'Ūyīm kīy, xi' kup kīy, tu' putyōn hāpkoxtap kopah, ha' potap-tup, 'ūxūy xexka tu'." Kaxīy. 'Ūkux.

¹⁴ Yeyox te hām'āktux kux, tu:

—Topa te tikmū'ūn punethok xānāhā', pak-tōgnāg hā yīmōgatux. Kaxīy.

Tik xop te' puknōg yōg gohet 'āktux

¹⁵ Ha Paniye xop mōg, tu yāy mūtik hām'āktux, nūy Yeyox yōg hām'āktux'ax hā' yīkopit, nūy tu' kummugā', ¹⁶ hu yāy tik xop nū'pok 'Enot xop mūtik, nūy Yeyox tu yīkopit. Yā tik xop pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu:

—Notot, yūmū'āte 'āyūmmūg, ha hāpxe'e 'āktux, tu hāmyūmmūgā max, pu tu tikmū'ūn Topa yōg hāmputup'ax yūmmūg. Yā tikmū'ūn 'ūm pu 'āyīpkox 'ohnāg, nūy hāpxopmā'ax hitop hā' kopit hok, yīy yūmū'āte 'āyīkopit, ¹⁷ hu: Xatep-tep mūn pe'āpaxex? 'Ok yūmū' yōg xat'ax te' xat hok, pu tayūmak hā pago hok gohet puknōg pu'? 'Ok pe' xat pu pago? Xatep-tep mūn pe'āpaxex? Kaxīy.

¹⁸ Tu yā mōd'āmā', pāyā' Yeyox te' yūmmūg, hu:

—'Āxop pa max, pāyā' ākuxa mūn kummuk! Tep tuk yīkopit putup xate?

¹⁹ Paxnū tayūmak! Kaxīy.

Ha ta' paxnūn, tu tu' mūg, ²⁰ yīy Yeyox te' yīkopit, hu:

—'Uxuxet'ax nūhū tik koxuk? Kaxīy.

²¹ Ha:

—Yā' puknōg yōg gohet te tikmū'ūn xat'ax koxuk. Kaxīy.

Yīy Yeyox te:

—Gohet pu' hōm gohet yōg yā hāpxop, xix Topa pu' hōm Topa yōg hāpxop. Kaxīy.

²² Ha' xupak, tu' yēy, tu' yīkopit kux, tu ta' mōg.

Xanoxeo xop te put pu' hi'ax 'āktux

²³ Hāpxip 'lhā Xanoxeo xop nūn, tu' kuxa mām 'ohnāg putpu' hi'ax kopah, tu nūktu Yeyox yīka' nūn, ²⁴ tu:

—Notot, Mōyyex te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', hu: "Tik 'ūm xok, 'lhā' xetut tek-tok put hok, puxix tik taknōy xe' xetut mūy, nūy nū mūtik yāytax, pu ta tu tuk-tok put, pūyīk-tok 'uyīpxox nōm te māxap yōg hāpxop pop." Kaxīy. ²⁵ Yā yūmūg tikmū'ūn kopa'pip taknōy 'uyohix te' 7'axā', ha' taknōy nōm hāmāxap te yāytaha', ha' xetut tek-tok put 'ohnāg, ha' yīpxox xok, ha ta' taknōy tu' kuhmōy te' mūg, ²⁶ tu nū mūtik yāytaha', ha' xetut tek-tok put 'ohnāg, ha' yīpxox xok kamah, ha' taknōy tu' kuhmōy te' mūg, tu nū mūtik yāytaha', ha mōktu' taknōy xohix te 7 te 'ūn mūtik yāytaha', tu' xok, ha' xetut tek-tok put 'ohnāg. ²⁷ Yā 'ūn te ka'ax ha' xok kamah. ²⁸ 'Utaknōy 'ūm yā 'ūn hā' xetut xe'e'? Pax pu tikmū'ūn putpu hi, puxi' taknōy 'ūm 'ūxetut mūy? Yā' taknōy xohix te 'ūn mūtik yāytaha'. Yā yāytā xohix. Ta tu' kux. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te' yānān hā hām'āktux, hu:

—'Āxop te yā yāy pu mōd'āmā', 'ap Topa yōg tappet 'ūm yūmmūg'ah, xix Topa yōg hāpka'ok'ax yūmmūg 'ohnāg. ³⁰ 'Uxakix xop te' putpu' hip-tup, hu ta pexkox yōg nū'pok xop putuk, tu yā yāytā 'ohnāg. ³¹ 'Āte yā xa putpu yāy hi'ax yūmmūgā'ax. 'Ok 'āxop te Topa yōg tappet 'ūm mō'kupix hok? Yā Topa te: ³² "Ügmūn yā mōnāyxop 'Amanām yōg Topa, xix mōnāyxop 'Iyak yōg Topa, xix mōnāyxop Yako yōg Topah." Kaxīy. Yā' hi xop mūn hā Topah, pa' xakix xop 'ap hā Topa'ah. Kaxīy.

³³ Ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg'ax 'āpak, tu' yēy.

Topa yōg xat'ax te māxap

³⁴ Ha Paniye xop te hām'āpak kamah, tu yāy tu nū' nāhā', 'lhā hāmyūmmūg. Yā Yeyox te Xanoxeo xop pu hām'āktux hā tu' hupmāhā', ³⁵ ha Paniye xop yōg

tilk 'ūm te' xat'ax yūmmūg max, tu Yeyox yōg hāmyūmmūgā'ax yīkopit putup, hu:

³⁶ —Notot, pi'yā' mūn 'ūxat'ax xohix hā' māxap? Kaxīy.

³⁷ Ha:

—“Ógnū Topa mūn putup pax, 'ākuxa xexka hāp-tup pax, xix 'āp-tox xexka hāp-tup pax.” ³⁸ Yā' xat'ax xohix hā' māxap. ³⁹ Ha' xat'ax kūnāy tu te' nōy putuk, tu: “Ānōy putup pax, xate yāy putup pax putuk.” Kaxīy. ⁴⁰ Yā' xat'ax 2 te Mōyyex yōg xat'ax xohix yūmmūgāhā', ha tīk hittap xop te Topa pupi hām'āktux, tu' yūmmūgāhā kamah. Kaxīy.

Yeyox te Topa yōg hāmyāykutnā'ax 'āktux

⁴¹ Ha Paniye xop te yāykoṭinñāhā', 'lhā Yeyox te' yīkopit, hu:

⁴² —'Āxop tep-tep mūn pe'āpaxex Topa yōg hāmyāykutnā'ax tu'? Tik 'ūm mūn hā' ūmōkputox 'ōhōm? Kaxīy.

Ha:

—Yā mōnāyxop hittap Namix hā' mōkputox. Kaxīy.

⁴³ Ha xe' yīkopit, hu:

—Tep tu Topa Koxuk te mōnāyxop hittap Namix pu hāmyūmmūgāhā', puyīy Topa yōg hāmyāykutnā'ax 'āktux, hu: “'Ūkxuxyā'.” Kaxīy. ⁴⁴ Yā Namix te: “Topa tek xuxyā pu hām'āktux, hu: 'Yūhūm 'ūgyūm xe'e hā, 'lhā 'āte' gāyxop nōdā'.” Kaxīy. ⁴⁵ Yī yōnāyxop Namix te hāmyāykutnā'ax pu: “'Ūkxuxyā'.” Kaxīy. 'Ok yāyakutnā'ax yā mōnāyxop Namix hā' mōkputox xe'e'? Kaxīy.

⁴⁶ 'Ap yānān tu hām'āktux yūmmūg'ah, hu' yēy, tu xep yīkopit 'ohnāg.

23

Yeyox xix Yoneo xexka xop

¹ Ha Yeyox te hām'āktux yāy mūtik hāpkumep xop pu', xix tikmū'ūn xohix pu', tu:

² —Tik xop te hāmyūmmūg, xix Paniye xop te Mōyyex yōg xat'ax yūmmūgāhā', ha Topa te yāy 'āxet'ax hōm puyīy hāmyūmmūgā', ³ yīy 'āyīpkox pi', nūy tu 'ūm hāpxopmā max, pāyā' xexka xop yōg hāpxopmā'ax hitop tat hok, 'ūyāy yōg hām'āktux pu' yīpkox 'ohnāg hah. ⁴ Yā' xat, pu tikmū'ūn hāpxop putux tat, ha hā tu te 'ohnāg. ⁵ Tu hāpxopmāhā', pu tikmū'ūn pēnā', tu Topa yōg tappet tox kax'āmi', nūy kux tu' tat, xi' yīm kō'ō tu tu mō' tat. 'Ok 'āxop te' pēnā hok? Ha kayak xexka mō'tat, ⁶ tu 'āmuk xexka ha' mōg pax, tu yāy mām'ax max xak, nūy ta tu' mām, tu Topa pet kopa' xexka xop yōg mām'ax yīmū' mām. ⁷ Tup-tup tikmū'ūn te: “Notot!”, kaxīy, kōmēn kopah, nūy tu' xexkānā'. ⁸ 'Ūtux hok pu tikmū'ūn 'āxānā hok, hu: “Notot,” kaxīy. Yā 'āxop te 'ānōy hā yā 'āxape', hak mūn puxet te 'āxop yūmmūgāhā'. ⁹ 'Ōg 'Ātak xe'e te pexkox tu' xip, yīy hām tu' xip tik xānā hok, hu: “'Ātak,” kaxīy. ¹⁰ Tu 'ānōy xānā hok, hu: “Yā yūmūg xuxyā'” kaxīy. Yā Kunnix mūn puxet 'āxop hā' xuxyā'. ¹¹ Tikmū'ūn te hāpxopmāhā', nūy tu' nōy hā tu tehet, puxix yā 'ākopa' ūxexkah. ¹² Tikmū'ūn te yāy xexka pe'paxex, pūyā yāy yāyhāhup kutōgnāg, ha Topa te' xexkānāp-tup.

Yeyox te' xat hok pu mō'āmā hok

¹³ —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa hitop tu max, pāyā 'ākux mūn kummuk. Tikmū'ūn kuxa te Topa xak, puyīy yōg putat hā mōg, pa 'āxop te' xat hok, pu mōg hok, 'lhā kama 'āmōg 'ohnāg.

14 —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa hitop tu max, pāyā 'āktux mūn kummuk. **15** Yā 'āxop te hāpkumep hāpxexka xohix tu', tu kōnāg xexka xohix mep, puyīt tikmū'ūn puxet 'ōg hāpxomā'ax tat, tu' tat, puxix yā tu' kummuk xexkah, ha ta 'āxop kummuk miax, nūy yā 'āxohix 'āpet Hāmgāyāgnāg mūtik.

16 —Yā 'ākuxānōg 'āpa hok xop, tu tikmū'ūn pa hok xop mōgāhā', yā tikmū'ūn yūmmūgā kummuk, tu: "Tikmū'ūn te Topa pet xexka 'āktux, nūy nōy pu hām'āktux xeh, puxix yā' hitop hā' xex, 'ap ta nemēn'ah. Yā' max tu' mīy hok. Pāyā tikmū'ūn te Topa pet xexka yōg pipcup yānām 'āta 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix hām'āktux xex ka'ok, tu ta nemēn. Pūyā tu' mīy," kaxīy. **17** 'Āxop putox kummuk xix 'āpa hok! Pi'yā' mūn yā' xexkah, 'ok pe pipcup yānām 'āta', 'ok pe Topa pet xexkah? Yā' pet yā' xexkah! **18** 'Āxop te hāmyūmmūgāhā kamah, hu: "Tikmū'ūn te mīmpe pipcup mō'hap'ax 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix tu' hitop hā yā' xex, 'ap ta nemēn'ah. Pa tikmū'ūn te xokxop mō'hap'ax 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix tu ta nemēn, nūy tu' mīy.", kaxīy. **19** 'Āpa hok xop! Pi'yā' mūn te māxap, 'ok pe xokxop mō'hāp'ax, 'ok pe mīmpe mō'hāp'ax, nūy Topa pu' haxyā'? Yā mīmpe te māxap! **20** Yī 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn te mīmpe 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix xokxop mō'hap'ax xohix 'āktux, tikmū'ūn te mīmpe yīmū mō'hāp'tu'. **21** Tikmū'ūn te Topa pet xexka 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix kama Topa 'āktux, yā' xip yāy pet tu'. **22** Tikmū'ūn te pexkox 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix Topa xip'ax xe'ēgnāg 'āktux kamah, xix Topa mūn 'āktux, yā' xip pexkox tu'.

23 —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āxop te Topa pu mīxux kutīgnāg popmāhā', 'uyāg te 9 'ōgnū', tu' yāg puxet hōm Topa pu', tu mīxux 'otāg yōg yāg hōm, xix mīxux 'emanox yōg yāg hōm, xix mīxux kōmīn yōg yāg hōm Topa pu', tu yā tu' hōm māynāg, pāyā hāpxomā max'ax xaxok, xix hāmyok mīy'ax xaxok, xix hāmmāxnā'ax xaxok, xix 'āyīpkox pip'ax Topa puxate' xaxok. 'Āpu hāpxomā max, xix hāpxop hōm Topa pu kamah, xayīy hāpxomā max xohix xaxok hok! **24** 'Āpa hok xop te tikmū'ūn mōgā kummuk! Tikmū'ūn te kumāyōnāg xut nūy putyōn, pāyā' xok xexka kāmēn tōmāhā', ha kaxīy 'āxop te hāpxomā'ax kutīgnāg mīy māynāg, pāyā hāpxomā'ax max 'āxop te' xaxok!

25 —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! Yā 'āxop te kānēy pet xax pix, xix kānēy xām pix, pāyā kānēy kox kopa yā' īgā', ha kaxīy 'ākuxa kummuk. Yā 'āxop te 'ānōy hā yīpkumīy, xi' yōg hāpxop hā' xupxet, xix 'ānōy yōg hāpxop hā' xupkumīy kamah. **26** Paniye pa hok 'āxop! Kānēy kox pix hāmāxap, puxix tu xām max kamah.

27 —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! Yā' xukpot putuk, hāptopa mūn max, pāyā' kopa' xuk xokxax, xi' kup, yāk-tox xe'ēgnāg. **28** Ha kaxīy 'āxax max, pāyā 'ākuxa kopa 'ākummuk, yā' 'āxop te koit, tu hāpxomā kummuk xohix.

Topa te' kuxa kummuk xop nōāp-tup

29 —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! 'Āxop te xukpot māynāg 'āhā mīy, nūy Topa pupi hām'āktux xop no hāpkot, ha tik xop hittap te Topa pupi hām'āktux, tu' max, ha 'āxop te xukpot maxnāhā', **30** tu: "Pax 'ūgmūg pip hōmā', 'īhā tik xop te Topa pupi hām'āktux, kopxix tu mōnāyxop yōg hāpxomā kummuk tat hok, nūy tu tik max xop kix. 'Āmhok!" kaxīy. **31** Hamūn. 'Āxop yā mōnāyxop kummuk

hā 'āmōkputox, ha Topa pupi hām'āktux xop kix, ³² ha 'āxop te mōnāyxop yōg hāpxomā'ax kummuk tat, nūy tu' mīy kamah. ³³ Āxop te kāyā gāynām xop putuk, xix kāyā gāy hā 'āk-tok! Ha Topa te 'ākummugāp-tup 'uyānān tu', xa' xupmā hok Hāmgāyāgnāg Pet tu'. ³⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āte xa ha mō'pok putup, tik te Topa pupi hām'āktux xop, xix tik te hāmyūmmūg xop, xix tik te hāmyūmmūgā'ax xop, ha 'āxop te' yāg kix putup, xi' yāg xupmāp-tup mīpkupnix tu', xi' yāg kix kakixnāg putup Topa pet kopah, tu kōmēn xohix tu 'ūpapuk putup. ³⁵ Yī Topa te 'āxūygāp-tup, xix 'ōg mōnāyxop yōg hāpxomā'ax kummuk hā 'āxūygāp-tup. Ha mōnāyxop hittap max 'Ameo putex, hōmā, hāmyāxatamuk hittap 'lhāp-tex, xix mōnāyxop Manakit kutok Yakanit putex, 'lhā Topa pet xix mīmpe mō'hāp'ax tu yāy kote' xip, tu hāpkummuk mīy 'ohnāg, yī Topa te 'āxūygāp-tup. ³⁶ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Yā Topa te yā hōnhā' pip xop xūygāp-tup 'uyānān tu', nūy mōnāyxop yōg hāpxomā'ax kummuk hā pago. Kaxīy.

Yeyox te mō tikmū'ūn yāy xe'ēgnāg

³⁷ Yeyox te hām'āktux kux, tu kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Üg 'āpax! Topa te xa mō tik xop pok, pu xa Topa pupi hām'āktux, ha 'āxop te' kix, tu mīkaxxap hā' tux, pāyā 'āte mō'āyāy xe'ēgnāg. Xokakkak tek-tok xānāhā', nūy mō'tat yāy kaka', ha kaxīy 'āte tikmū'ūn xānāhā', pāyāk ha 'ānūn putup 'ohnāg! ³⁸ Yī 'āpet hōgnāg putup. ³⁹ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxop tek pēnāp-tup 'ūxeheh, 'lhāk mūn 'āktux, hu: "Pūyā Topa tu hāmmaxnā! Yā tu yāy 'āxet'ax hōm pu nū!" Kaxīy

24

Yeyox te Topa pet xexka nōg'ax 'āktux

¹ Hāpxip 'lhā Yeyox te Topa pet xexka kopa' xu pep, tu' nīm, tu ta' mōg, 'lhā yāy yōg tikmū'ūn mōxaha', tu' yīka' pip, tu tu' mūg Topa pet xexkah, ² yī Yeyox te:

—'Ok 'āxop te' pēnāhā'? 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Yā' koxyōy putup Topa pet, tu mōktu yōg mīkaxxap xohix hām tu nū'hāp-tup. Kaxīy.

Yeyox te hāpkummugā'ax 'āktux

³ Hāpxip 'lhā Yeyox te yīktix 'Onimet yīmū' yūm, ha yāy yōg tikmū'ūn nūn, nūy yā tup-xet hā hām'āktux hā' nōy yānān, ha:

—Hām'ūm hā Topa pet koxyōy putup? Hāpxomā'ax 'ūm te xīy pēnā'ax, 'lhā' putpu 'ānūn, nūy hāpxomā'ax 'ēgnāg xohix tu ku xyā'? Kaxīy.

⁴ Ha Yeyox te:

—'Ōg pa mōxip, pu tikmū'ūn yā 'āmō'āmā hok! ⁵ Yā tik punethok nūn putup, tuk 'ūm 'āxet'ax 'āktux putup, nūy yā tu' koit, hu: "Ügmūn yā Kunniix. Yā Topa tek mūn yāykutnāhā', 'ūnū'!". Kaxīy. Tu tikmū'ūn xohix mōgāp-tup kummuk. ⁶ Xate yāykix'ax 'āpak putup, ha tikmū'ūn te xa yāykix'ax 'āktux putup. Yā 'ākuxānōg hok. 'Uyāykix xexkap-tup, pāyā 'a hāmyāxatamuk xohix xox putox'ah. ⁷ Ha hāpxexka 'ūm yōg xonat xop te hāpxexka nōy yōg xonat mūtik yāykix putup, ha' hep xop te' hep xop nōy mūtik yāykix putup, ha hām yāynuhuk putup, xix hāmhōgnāg, ha putup te tikmū'ūn kix putup. ⁸ Yā nōm xūy hāmāxap, tu 'ūn tek-tok put xūy putuk.

9 —Hak-nāy tu' gāy xop te 'āxop mūg putup, nūy 'ākix kakixnāg, tu' xat putup, pu 'ākix. Yā' xohix te 'āp-tup nōg 'ūgmūn hā. **10** Yī tikmū'ūn punethok tek nīm putup, tu Topa yōg putat xak putup, tu yāy xape kummugāp-tup, 'ūp-tup 'ohnāg tu', **11** 'lhā yātik xop nūn, nōm te yāmō'āmā', nūy Topa pupi hām'āktux, pāyā' mō'āmā', yā yāy pupi hām'āktux, tu tikmū'ūn punethok mōgāp-tup kummuk, tu yā' koit tu'. **12** Ha tikmū'ūn te hāpxomā kummuk putup, tu mōkту hāpxomā kummuk xexkah, yī' kuxa mām ka'ok xop kuxa tekñōg, nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, tu yā' nōy putup pax xaxok putup. **13** Pa tikmū'ūn te Topa yōg putat hāmō'āp kuma' mōg, puxix Topa' mōy hāpkummuk mīy'ax xop kopah, tu' hīmnāp-tup xe'ēgnāg. **14** Yī hām'āpax max'ax 'āktux putup hām xexka xohix tu', puyī' hep xop xohix hām'āpax, nūy tu hāmyūmmūg. Yā' Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip. Ha hāmyāxatamuk xohix xox putox mō'nā'ax. Kaxīy.

Tute hāpxūy xexka 'āktux

15 Tu xe hām'āktux, hu:

—Topa pet kopa' xip hām'āta yīkox 'āxet'ax Topa xip'ax. Hōmā mōnāyxop hittap Nanī'eo te Topa pupi hām'āktux, tu Topa yāy xip'ax 'āktux, tu yā hāpxop yāy 'īgā xexka 'āktux, ha Topa yāy xip'ax kopa' xip putup. (Pūyā tikmū'ūn mō'kupix, nūy hāmyūmmūg.) **16** Tikmū'ūn te hāpxexka Yonex tu' pip, puxix yīktix tu nūmān. **17** Tikmū'ūn te mīptut pepi tu' pip, puxix tu nūmān, yā' hok tu 'ānūmān, pāyā hāpxop 'ūm pa hok, nūy mōg mō'ka'ok. **18** Tikmū'ūn te hāpxa xexka tu' pip, puxix yāy pet ha tu mōg hok, nūy yāy xax pa'. 'Āmhok. **19** Ha 'ūn mūnōp xop xūy xexkap-tup, 'ok pek-tok xuk, 'ok pek-tok yāy yōgtat hep xo'opmāhā'. **20** Topa tu' xax, xayīy hām 'āxi hok 'lhā 'ānūmān, nūy nit xap 'lhā 'ānūpa hok. **21** Yā' xūy xexka nām putup nit xap 'lhā', xix hām 'āxi 'lhā'. Hōmā Topa te hām xexka mīy, xix hōnhā, 'ūxūy kutōgnāg, pāyā nōm xūy xexkanām. **22** Yī Topa te' xūy'ax yōg 'āmnīy xohix kuxyāhā', pu tikmū'ūn nōdā'tot. Pa Topa te yāy yōg tikmū'ūn yīmōgatux, pu tu kuxa hi xe'ēgnāg, yīy 'āmnīy xohix hā' kuxyāhā'.

23 —Tikmū'ūn 'ūm te xa: “'Ūpēnā!' Topa yōg hāmyāyutnā'ax xip!” kaxīy, xix: “Nāy, yā 'ōnte' xip!” kaxīy, 'āpu 'āyīpkox hok. **24** Yā' tik te mō'āmā'ax xop punethok nūn putup, tu Topa pupi hām'āktux 'ohnāg, xix yā hāmyāyutnā'ax 'ohnāg. Pāyā hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg putup, tikmū'ūn puxet te nōm mīy hok, tu' mīy pu tikmū'ūn pēnā', puyīy nōtikmū'ūn mōgā kummuk. Yā' xak, nūy Topa yōg tikmū'ūn mōgā kummuk kamah, mō'āmā'ax hā', puyīy Topa yōg putat xax. **25** 'Ūg'āpax, nūy hāmyūmmūg, nūy hāpxomā'ax yūmmūg tap.

26 —Tikmū'ūn te: “'Ūpēnā!' Hām panip tu' xip!” kaxīy, 'lhā 'āmōg hok. Yā' koit. Xix: “'Ūpēnā!' Tute yāy xaptop 'ōnte'!” kaxīy, 'lhā 'āyīpkox hok. 'Āmōg hok. Yā' koit. **27** Tex yānām te pexkox xexka tupmā mō'ka'ok, ha kaxīy 'ūgnūn putup, 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutoł, tu putruk nūn putup.

28 —Kuptap xop te yāy tu nū'nāhā', nūy xok yīn xakot. Kaxīy.

Tikmū'ūn Kutoł nūn putup

29 Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ūxūy'ax yōg 'āmnīy xohix nōg putup, 'lhā māyōn xok putup, xix māyōnhex. Māyōnnāg xop te hām tu nū'nāp-tup, ha hāmnōgnōy yōg xexka xop yāyuhuknām putup, **30** 'lhā tikmū'ūn te hāpxomā'ax xe'ēgnāg pēnāp-tup pexkox tu', hak nūn'ax 'āktux. Yāk mūn Tikmū'ūn Kutoł, tu putruk nūn. Ha Topa hā' gāy xop tek pēnāp-tup, hu 'ātu potap-tup, ha hāmgōy xexka kopak

yīxop-tup, 'ūkxexka xe'ēgnāg tu', ³¹ ha mīxuxxop tut kāyāp-tup, ha yāk mūn Tikmū'ūn Kutox, tu pexkox yōg xop nū'pok putup, nūy Topa yōg tikmū'ūn yīmōgatux'ax nūnnā', ha hām xexka tu' xexka xop xohix mōxap-tup, nūy yāy tu nūnnāy. Kaxīy.

Yeyox te piget kup 'āktux

³² Yeyox te xe hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā', hu:

—Mīnta kup piget te xa hāmyūmmūgāhā', 'Ūmīxux xokax, yā mīxux puk 'lhā 'āxop te hāmyūmmūg. Yā hāmpukpex mō'nāp-tup. ³³ Ha kaxīy 'āxop te hāpxopmā'ax xexka pēnāhā', 'lhā hāmyūmmūg kamah. Yā' xūy'ax yōg 'āmnīy mō'nāp-tup. ³⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'Ūxaxok hok: Tikmū'ūn 'ūm pip nōmhā, 'ap xakix putup'ah, 'lhā nōm 'āmnīy mō'nāhā'. ³⁵ Pexkox te yāyxaxogā'ax, xix hām xexka te yāyxaxogā'ax, pāyā yōgnū hām'āktux xip ka'ok, tu' nōg 'ohnāg. Kaxīy.

Hām 'ūm hā Tikmū'ūn Kutox nūn putup

³⁶ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āmnīy 'ūm 'lhāk nūn putup, yā 'Ātak Topa puxet te' yūmmūg. Pexkox yōg nū'pok xop te' yūmmūg 'ohnāg, xik mūn yā Topak-tok, pāyā 'ātep yūmmūg'ah kamah. ³⁷ 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, tu putruk nūn putup, 'lhā tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk pax. Hōmā hāmyāxatamuk xohix 'lhā mōnāyxop hittap Nōe xip, ³⁸ 'lhā tikmū'ūn hittap xit pax, xix yā' xo'op pax, xix yāyta pax, tu mōktu Nōe te mīptut xexka hā mō'nāhā', nōm te kōnāg yīmū' mōg, ³⁹ ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' yīpkox 'ohnāg, ha tex xexka nāhā', ha kōnāgkox xet xexkah, tu hāmnak hā' xupep, tu tikmū'ūn xohix kopugnām, ha' xakix. Hā kaxīy putruk nūn putup, yākmūn Tikmū'ūn Kutox, tuk nūn 'lhā ⁴⁰ tik 2 te hāpxa xexka tu' hām, hap-xet mōgāp-tup, ha ta yā' nōy te nox xip. ⁴¹ 'Ūn 2 te xuxnāg xetox xap kōnōnnāhā', hap-xet mōgāp-tup, ha ta' nōy te' nox xip. ⁴² 'Ōg pa mōxip! Yāy 'ūm pupi hāmpēnā max. 'A 'āxop te 'āmnīy 'ūm yūmmūg'ah 'lhā 'āxuxyā nūn. ⁴³ 'Ūxaxok hok. Pax pu tikmū'ūn te hāpxop hā' xupxet'ax nūn yūmmūg, puxix tu pēnānā' pi' kamah, puyīy tu' xupxet hok. ⁴⁴ Yīy 'āxop pēnānā' pi' kamah. 'A' yūmmūg'ah 'āmnīy 'ūm 'lhāk nūn. Yāk mūn Tikmū'ūn Kutox, tuk nūn putup, 'lhā yā 'āxop tek hip 'ohnāg. Kaxīy.

Kāmānat max xix kāmānat kummuk 'āktux

⁴⁵ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Tep te kāmānat max? Kāmānat max yā tik te hāmyūmmūg, tu yā hāmyōk mīy pax. Ha' xat, pu kāmānat xop tu pēnānā' pi', nūy tu xīmā max. ⁴⁶ Ha' xuxyā nūn, 'lhā hām max, yī' kuxa hittup. ⁴⁷ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ūxuxyā te kāmānat max xexkānāp-tup, pu tu hāpxa xexka yōg hāpxop xohix pēnā'. ⁴⁸ Pa kāmānat kummuk te hāmpēl paxex, hu: "Ak xuxyā nūn putup'ah," kaxīy, ⁴⁹ tu yā hāpkute' ex kummuk, tu kāmānat nōy kix, tu yā' xit xexkah, tu yā' xo'op xexkah, tu mōktu yā' paptux, tikmū'ūn paptux xop mūtik. ⁵⁰ Ha' xuxyā nūn, ha ta kāmānat te' hip 'ohnāg, tu yā' nūn yūmmūg 'ohnāg, ⁵¹ puxi' xuxyā gāy nām, tu kāmānat xūygā'ax 'ūyānān tu', tu' mōgā'ax, nūy tu kummugā tikmū'ūn kummuk mūtik, nōm pa max, pāyā' kuxa kummuk. Ha' potap-tup, 'ūxuy xexka tu'. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

¹ Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu 'ün tuk tup xop te yāyta hok 'āktux, nūy tikmū'ün pu hāmyūmmūgā', puyīy tu' xuxyā nūn'ax hip, ha:

—Topa te yāyta hok te 10 te 'āmuk xexka ha' mōg, 'āmnīy 'lhā' mōg, tu kuyānām tat'ax pop, nūy tik te yāyta'ax hip putat kopah, puyīy tik yāyta'ax mōgā 'āmuk xexka hah, ² ha ta 'ün te 5 pa te hāmyūmmūg 'ohnāg, ha ta 'ün te 5 pa te hāmyūmmūg, ³ ha 'ün xop pa te hāmyūmmūg 'ohnāg te kuyānām tat'ax pop, pāyā' hep tox xaxok, ⁴ pa' nōy xop te kānēy tat kamah, ha yā' hep tox kopa' xup, nūy tat'ax hā' pux.

⁵ —A tik te yāyta'ax 'üm nūn'ah, yīy kūmīm tetet' kix, ha mō'yōn putat pukah.

⁶ —'Āmnīy kote 'lhā tikmū'ün yīy ka'ok, hu: "Tik te yāyta'ax nūn! Mā', yūmū nūn mūtik mōg!" Kaxīy.

⁷ —Ha 'ün xop yāykoak mō'ka'ok, tu kuyānām mō'xup. ⁸ Ha 'ün pa te hāmyūmmūg 'ohnāg te' nōy xop pu hām'āktux, hu: "'Ā' hōm 'ōg hep tox, 'ū mōy yāy yōg ta'ax hā' pux. Yāk mū' yōg kuyānām xakix." Kaxīy.

⁹ —Ha:

—"Ak mū'āte xa popmāp-tup'ah. Yāk-tōgnāg 'üm hep tox. 'Āxop putup, mōy mōg kōmēn hah, nūy 'üm pa." Kaxīy.

¹⁰ —Ha' mōg, tu' paha', 'lhā tik te yāyta'ax xupep. Ha 'ün pa te hāmyūmmūg te nū mūtik mōg 'āmuk xexka hah, tu mōktu' mōxaha', tu' mōxakux, ha ta mō'yāy yīnnīn.

¹¹ —Hāpxip kutōgnāg 'lhā' 'ün xop nōy mōxaha 'yānān tu', tu hāptopa' pip, tu' xānāhā', hu: "Yāyā', Yāyā', hāpxōn! Yāk mū' nūn!" Kaxīy.

¹² —Ha tik te yāyta'ax te: "A' āte 'āxop 'üm yūmmūg'ah. Mōy, nūy 'āpep! Kaxīy. 'Ükux.

¹³ Yeyox te hām'āktux kux, tu:

—Yīy 'āpa mōxip! Yā hām 'üm hāk nūn 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

Kāmānat tikoxyuk 'āktux

¹⁴ Tu xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy yūmūg hām max 'āktux, nūy Topa pu yūmūg hām max 'āktux, hu:

—Topa te yāy yōg tikmū'ün xat kaxīy: Tik te hāpkumep putup, ha kāmānat xop xānāhā', pu hāpxa xexka pēnānā 'āti', ¹⁵ tu tu tayūmak popmāhā', tu tik te hāmyūmmūg xexka pu' hōm tayūmak te 5.000, tu' nōy te hāmyūmmūg miax pu tayūmak te 2.000 hōm, tu tik te hāmyūmmūg kutōgnāg pu tayūmak te 1.000 puxet hōm, tu ta' mōg. ¹⁶ Ha kāmānat te 5.000 paha', tu' mōg, tu hāpxop hāmenax, tu mōktu tayūmak nōy te 5.000 paha'. ¹⁷ Ha kāmānat nōy te 2.000 paha', tu' mōg, tu hāpxop hāmenax, tu mōktu tayūmak nōy te 2.000 paha'. ¹⁸ Pa tik te 1.000 paha', tu' mōg, tu hāpkot, tu' xuxyā yōg tayūmak xaptop hām kopah.

¹⁹ —Hāpxip punethok tap 'lhā' xuxyā nūn, nūy ta yāy yōg tayūmak pop, ²⁰ ha kāmānat te 5.000 paha', tu' nūn hāmāxap, tu tayūmak te 10.000 hōm 'ūxuxyā pu', tu: "'Ūpēnā!' Xate 'ā' hōm tayūmak te 5.000. 'Āte hāpxop nōy yānān hā tayūmak te 5.000 nōy paha'." Kaxīy.

²¹ —Ha: "Yā' max! 'Āhām max. Xate hāmyok mīy tayūmak kutōgnāg hā, yīy 'āte 'āxexkānāhā', xayīy hāpxop punethok pēnā max. 'Āpu yūmū'āte 'āmuk xexka mīy!" Kaxīy.

22 —Ha kāmānat te 2.000 paha', tuk-nāy tu' nūn, tu: "Xate 'ā' hōm tayūmak te 2.000. Yā 'āte hāpxop nōy yānān hā tayūmak te 2.000 nōy paha'. 'Ūpēnā'!" Kaxīy.

23 —Ha' xuxyā te: "Yā' max! 'Āhām max! Tayūmak kutōgnāg hā xate hāmyok mīy, yīy 'āxekānāhā', xayīy hāpxop 'ūm xexka pēnā max. 'Āpu yūmū'āte 'āmuk xexka mīy!" Kaxīy.

24 —Ha kāmānat te 1.000 puxet paha', tu' nūn, tu: "'Āte 'āyūmmūg. Xate 'ūm kuxa ka 'ohnāg. 'Ūnōy te hāpxop xap xok, ha xate' nūnnāhā', **25** yīy 'ūgkuxānōg, tu' ōg tayūmak xaptop hāpkox hā mō'tat. 'Ūpēnā 'ōgnū tayūmak, nūy pa'." Kaxīy.

26 —Ha' xuxyā te: "'Āhām kummuk, 'āteknōg tu'. Xatek yūmmūg, ha 'āte hāpxop xap xok 'okpa hāpxop ta nūnnāhā'. **27** Teptu xate tayūmak xex hok tayūmak xut'ax pet kopah? 'Ūyīy putpu nū', tu yōgnū tayūmak paha', 'ūnōg nōy nā' mōg, tu mōktu yā' kux." Kaxīy. Tu yōkāmā' tu kāmānat nōy pu' xat, hu:

28 —"Kāmānat kummuk yōg tayūmak xut, nūy kāmānat nōy pu' hōm, nōm te tayūmak te 10.000 pop. **29** Yā tikmū'ūn te punethok pop, puxix tu xe' pop, tu mōktu yā' xohix pop, pa tikmū'ūn te' pa hok, puxi' yōg hāpxop kutōgnāg xut kamah, pu tu' hok xip. **30** Yā kāmānat kummuk, tu' hitop hā' hām. 'Āpu, nōm mō'yōn hāptopa', puyīy hāpkoxtap kopa tu xip ka'ok. 'Ōnte potap-tup, 'ūxūy xexka tu'. Kaxīy. 'Ūkux.

31 Yeyox te hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā kux, tu:

—Yāk mūn Tikmū'ūn Kutox, tu yā putpu kox nūn putup, tu' xat xe'ēgnāg putup, 'lhāk nūn, ha pexkox yōg nū'pok xop te nū mūtik nūn putup, hāk yūm putup, nūy tu hep xop xohix xat. **32** Ha' hep xop xohix te yāy tu nū'nāp-tup 'ūgkeppah, ha 'āte tikmū'ūn yāg mō'pot putup. Yā kaxīy tik pēnā'ax te kahnēn mō'pot xix mot, **33** tu kahnēn mō'pot, pu tu yīm xe'e hā mō'xip, xix mot mō'pot, pu tu yīm xax hā mō'xip, ha 'āte yīpkox pip xop mō'xip putup 'ūgyīm xe'e hā, tu' yīpkox hok xop mō'xip putup 'ūgyīm xax hā, **34** ha 'āte hām'āktux putup, tikmū'ūn tek yīm xe'e hā' pip pu hām'āktux putup, hu: "Mā! 'Ōgnū 'Ātak te 'āxop ha hāmmāxnāhā'. Mā', nūy pexkox yōg hāpxop xohix pop. Yā Topa te xa' xex tap 'lhā hām xexka xip 'ohnāg. **35** Yā 'āxop tek xīnnāhā 'lhā putup tek putex, tu 'ā' xo'opmāhā', 'lhā 'āte kōnāg tat xak, tuk xānāhā', 'ūxihip 'āpet kopa, 'lhā 'āte xa hak puknōg. **36** 'Ak xax 'ūm xip'ah, ha 'ā' 'āxax 'ūm hōm, 'ūyīy mōktat, tuk pakut, hak pēnā max. Kanet kopak xip, ha 'āxop 'ūg ha mōg, nūy mōy mōgnīynām." Kaxīy.

37 —Ha tikmū'ūn max te: —Yāyā', hām 'ūm hāk mū'āte 'āpēnāhā', 'lhā putup te 'āp-tex, ha 'āxīnnāhā'? **38** Hām 'ūm hā 'āmūn 'ūgmū'āhā puknōg, ha 'āxānāhā', xa 'ūgmūg pet kopa xihip? Hām 'ūm hāk mū'āte xa topixxax 'ūm nīm, xa mō'tat? **39** Hām 'ūm hā 'āpakut, hak mū'āte 'āpēnā max? Hām 'ūm hā kanet kopa 'āxip, hak mūg mōg, nūy mōy mōgnīynām?" Kaxīy.

40 —Ha 'āte hām'āktux'ax hā' nōy yānān putup, tu: "'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxop tek xape 'ūm kutōgnāg hā 'ātehet, huk mūn yā 'ātehet kamah. Kaxīy.

41 —Tu tikmū'ūn kummuk pu hām'āktux putup, nōm tek yīm xax hā' pip, hu: "Mōy, nūy 'āpep! Yā Topa te xa hāpkummugāhā". Mōg, pu kuxap xe'e mō'āhap mō kuma mōg. Topa te kuxap mīy tap nūy Hāmgāyāgnāg xūygā', nūy 'ūyōg nū'pok xop kummuk xūygā'. **42** Ya putup tek putex, pak xīnnā 'ohnāg, ha 'āte kōnāg tat xak, pa 'ām xo'opmā 'ohnāg. **43** 'Ūgmūn xa hāk puknōg, pa 'āxop te

'ūkxānā 'ohnāg, 'ūxihip 'āpet kopah. 'Ak xax 'ūm xip'ah, 'a 'āxax 'ūm nīm'ah, 'ū mōktat. 'Ūkpakut, xix kanet kopak xip, pāyā 'āxop tek pēnā 'ohnāg." Kaxīy.

⁴⁴ —Yīy tikmū'ūn te: "Yāyā", hām 'ūm hāk mū'āte 'āpēnāhā', ha putup te 'āptex, ha xate kōnāg tat xak, xikmū'ā hā 'āpuknōg, xix 'āxax hok, xix 'āpakut, xix kanet kopa 'āxip, hak mū'āte xa hā te 'ohnāg?" Kaxīy.

⁴⁵ —Ha 'āte: "Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxop tek xape kutīgnāg hā 'ā te 'ohnāg, hu tu 'ā te 'ohnāg kamah." Kaxīy. Tu ta tu' kux.

⁴⁶ Yeyox te hām'āktux kux, tu:

—Tikmū'ūn kummuk xūy putup mō'kuma' mōg, ha' kuxyā 'ohnāg, pāyā tikmū'ūn max hi xe'ēgnāg mō'kuma' mōg, ha' kux 'ohnāg kamah. Kaxīy.

26

'Ūxexka xop te hāpxopmā kummuk 'āktux

¹ Yeyox te hāmyūmmūgā kux, tu ta yāy yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

² —'Āxop te hāmyūmmūg, yā 'āmnīy 2 nōg, puxix tikmū'ūn 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy, ha tikmū'ūn tek mōgāp-tup, nūy mīpkupnix tu Tikmū'ūn Kutok putex, yāk putex putup. Kaxīy.

³ Tu hām'āktux, 'ihā 'āmānex xexka xop yāy tu nū'nāhā', xi' xexka xop yāy tu nū'nāhā', tu ta 'āmānex xat'ax Kaxpax pet xexka kopa yāy tu nū'nāhā', ⁴ nūy hāmpe tu paxex, nūy putep te xīy Yeyox putex'ax yūmmūg, nūy xaptop hā' mūy, ⁵ tu:

—'Āmuk xexka mīy 'ihā 'ap putex putup'ah. Nāy, pu 'āmuk xexka tu kux, kopxi' xat, nūy 'ūp-tex, nūy ta tu tikmū'ūn gāyā hok. Kaxīy.

Yeyox te' pip'ax Metān tu' xip

⁶ Hāpxip 'ihā Yeyox te xip tu xexka Metān kopa' xip, tu Ximām pet kopa' xip, ha' xuxet'ax nōy te: 'Ūyāy xax kunut nām. Kaxīy. ⁷ Ha 'ūn te nōm mō'nāhā', tu Yeyox yīka' mōg. Ha naxnāg 'anamax tat, ha' hep haxyā max xup, takat xexkah. Ha Yeyox xit 'ihā 'ūn te' hep pux, yā Yeyox putox yīmū' pux. ⁸ Ha' yōg tik xop te' pēnāhā', tu' gāy, tu' mānōg, hu:

—Teptu 'ūn te' hep haxnāg xaxogāhā'? Yā takat xexkah! ⁹ 'Ūyōg naxnāg hāmenax, puxix tayūmak xexka pa', nūy tu tikmū'ūn hok xop pu' nīm. Kaxīy.

¹⁰ Pa Yeyox te hāmyūmmūg, tu:

—Teptu xate 'ūn hā 'āgāy? Yā tute hāpxopmā māynāg! ¹¹ Hāmyāxatamuk xohix hā' hok xop te 'āmūtik pip, pāyāk mūn'ah, ¹² yīy 'ūn te' pux, nūy 'ūgyīn haxyā max, puyīy nō hāpkot. ¹³ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn te hām'āpak max'ax 'āktux putup, tu hām xexka xohix tu' xuktux putup, yā kama 'ūn yōg hāpxopmā'ax 'āktux putup, nūy 'ūn xaxogā hok. Kaxīy.

Yot te hāpkummugāhā'

¹⁴ Hāpxip kutōgnāg 'ihā Yeyox yōg tik 'āxet'ax Yot 'Ixkanot mōg, nūy 'āmānex xexka xop mūtik hām'āktux, ¹⁵ tu:

—Tayūmak xohix te xīy 'ā' hōm putup, 'ūyīy 'āxop mōgā', xayīy Yeyox mūy? Kaxīy.

Ha' xexka xop te' yōg tayūmak mō'kupix, tu tayūmak te 30 xut, tu tu' hōm. ¹⁶ Yīy Yot mōg, tu hāmpe'paxex, tu' xak, nūy gāy xop mōgā', pu ta Yeyox mō'tat kanet hah.

Yoneo xop te 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy

17 'Āmnīy nōg 'īhā Yoneo yōg tikmū'ūn te 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy, tu pām tokatok hok māhā', ha 'āmnīy te māxap Yeyox yōg tik xop te Yeyox ha' mōg, tu' yīkopit, hu:

—Xatep-tep putup? Piyā' mīy'ax 'āmuk xexkah, nūy tu pām tokatok hok mā'āmnīy hā? Kaxīy.

18 Ha:

—Kōmēn ha mōg, tu tik 'ūm xax, nūy tu' xax, hu: "Ūgmūg xuxyā te' xat, 'ū xa hām'āktux, hu: Yā hōnhā yōgnū tik xop xik mūn te 'āmuk xexka mīy putup, tu 'āpet kopa 'āte' mīy putup." Kaxīy.

19 Ha' yōg tik xop te hām'āpak, tu' mīy, tu 'āmuk xexka mīy tik pet kopah.

20 Ha 'āmnīy hā Yeyox xix tik xop mām, 'āmuk tu' xakot, nūy tu xit, **21** tu' xit, 'īhā Yeyox te:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āp-xet 'ūm te' gāy xop mōgāp-tup 'ūghah. Kaxīy.

22 Ha tik xop kuxa hittup 'ohnāg, yā' xohix te yāy yīkopit, tik puxet hāmāxap te' yīkopit, hak-nāy tu' nōy, xi' nōy te' yīkopit, tu mōkту xohix, tu:

—'Ū 'ūm? Yāyā', xatep-tep pe'āpaxex? 'Ok 'Ūgmūn tik kummuk? Kaxīy.

23 Ha Yeyox te:

—Tik te' gāy xop mōgā'ax, tu pām xup kānēy pet xax kopah, 'Ūgmūtik tu pām xup nōmhā. **24** 'Ūkxok putup, yā Topa yōg tappet te hām'āktux tap, pāyā tik kummuk xīy putup, nōm tek kummugāp-tup! 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, hak kummugāp-tup, yā hāpxomā'ax kummuk. Pax pu' tut te nōm put hok, puxix hāpkummuk mīy hok. Kaxīy.

25 Ha Yot te' yīkopit kamah, tik te' mōgā'ax kummuk te hāmyīkopit, hu:

—Yāyā', xatep-tep pe'āpaxex? 'Ok yākmūn tik kummuk? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn. Xate' xuktux. Kaxīy.

Yūmūg xuxyā xit'ax

26 Ha' xit, 'īhā Yeyox te pām paha', tu Topa tu:

—Āmax Topah! Xatek mū'ā hāpxop xit'ax hōm. Puxi'. Kaxīy.

Tu pām koxip, tu tik xop pu' popmāhā', tu:

—'Ūpa', nūy mā'. Yāk yīn. Kaxīy.

27 Tuk-nāy tu kānēy paha', tu Topa pu:

—Āmax Topah! Xatek mū'ā hep max hōm, 'ū xo'op. Puxi'. Kaxīy.

Tu yāy yōg tik xop pu' hōm, tu:

—'Ūpa', nūy 'āxop xohix xo'op. **28** Yāk hep 'āta', ha yā' xohix pupi nū'nāhā', pu Topa te hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. 'Ūghep 'āta hā Topa te' pa'ax tup mīy tikmū'ūn mūtik. **29** 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āte mīnta hep xupyāg xe' xo'op hok, pāyā yōgnū 'Ātak mūtik 'ūkti', kopxi' xo'op, 'īhā 'Ātak te yāy yōg tikmū'ūn xat xe'e'. Kaxīy.

30 Ha Topa puk-tex, tuk-tex kux, tu ta' mōg 'Onimet yōg yīktix hah.

Yeyox te Pet pu hām'āktux

31 Tu ta' mōg, 'īhā Yeyox te tik mūnōm xop pu hām'āktux, hu:

—Hōnhā 'āmnīy 'īhā', 'āxop xohix nū'pap-tup, tuk nīm putup. Yā Topa yōg tappet te hām'āktux tap, tu: "Āte kahnēn yōg pēnā'ax putex, yīy kahnēn nū'paha!" Kaxīy. Yīy hām'āktux hittap hā 'āxop tek nīm putup nōmhā, **32** pāyā putpuk hi', kopxix 'ākeppak mōg hāpxexka Ganinet hah. Kaxīy.

33 Yīy Pet te:

—'Ak mūn'ah! 'Āte 'ānīm 'ohnāg. 'Ūnōy xohix te 'ānīm, kopxix 'ānīm hok. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ūg 'āpax, nūy tu xaxok hok! 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Yā hōnhā, 'āmnīy 'ihā, xate koit putup, tuk yūmmūg hok 'āktux, tu' xuktux putup tikoxyuk, 'ihā xokakkak tak xatap-xet. Kaxīy.

³⁵ Ha Pet te:

—'Āmhok! 'Āte koit 'okpa 'āmūtik 'ūkxok! Pāyā 'āyūmmūg hok 'āte hām'āktux 'ohnāg! Kaxīy.

Ha tik xop xohix te:

—Ya hamūn! Kaxīy.

Yeyox te Topa pu hām'āktux Yetxēm tu'

³⁶ Ha ta' mōg tu mōktu Yetxēm tu' mōxaha', ha Yeyox te:

—Nāy, māhām, 'ihāk mōg 'ākeppah, nūy Topa pu hām'āktux. Kaxīy.

³⁷ Tu Pet mōgāhā nū mūtik, xix Yemeneo kuto 2, tu' kuxa tekñōg, 'ūxūy xexka tu', ³⁸ tu:

—'Ūgkuxa xūy xexka tu mōktuk kuxa tekñōg, tuk xok putūmnāg. Nūnte' tihi', nūy pēnānā 'āti 'ūgmūtik. Kaxīy.

³⁹ Tu ta' keppa' mōg kutōgnāg, tu nū'xup hām tu', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—'Ātak, 'ūkxūy xexkah, 'ap hā' tot'ah. 'Ūktux hok 'ūkxūy hok, kopxik hittup. Pāyāk tux hok 'ūkxūy, kopxik xūy. 'Āpuk xat, yāk yīpkox xip 'āmūn pu'. Kaxīy.

⁴⁰ Tu put pu' nūn, tu tik tikoxyuk pēnāhā', ha mō'yōn, kūmīm te' kix hah, yīy Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āxop te pēnānā 'āti hok, nūy yāk mūtik pēnā kutōgnāg? ⁴¹ Mō'ōn hok, pāyā Topa pu hām'āktux pax, xayīy hāpkummuk mīy hok. 'Ākuxa te hāpxopmā maxp-tup, pāyā 'āyīn pu'uk. Kaxīy.

⁴² Tu xe' mōg, tu:

—'Ātak, xatek putup 'ūkxūy, kopxik xūy. Yāk yīpkox xip. Kaxīy.

⁴³ Tu xe putpu' nūn, ha tik xop mō'yōn 'ūxeheh, yā kūmīm xūy xexkah, tu' pa xax mōm. ⁴⁴ Yīy Yeyox xe' mōg, tu Topa pu hām'āktux.

⁴⁵ Tu putpu' nūn tik xop hah, tu nūktu' yīkopit, hu:

—'Ok 'ūm yāykoak hok, 'āteknōg tu'? Hāmpēnā! Yā hōnhā' gāy xop nūn, nūy 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kuto kūmūk mōgā 'ūghah. ⁴⁶ 'Āyok, 'āpu yūmū mōg. Yā tik kummuk nūn nōmhā. Kaxīy.

'Ūgāy xop te Yeyox mūg

⁴⁷ Ap hām'āktux kux'ah, 'ihā Yot nūn, yā Yeyox yōg tihik, tu tikmū'ūn punethok nūnnāhā', ha mīkax xexka taha', xix mīm kix'ax taha'. 'Āmānex xexka xop xix Yoneo xexka xop te mō'pok. ⁴⁸ Yā Yotte' xexka xop pu hām'āktux tap, tu: "Āte tik puxet yāy kep ha' mūg putup, nūy tu 'āneo, xayī' mūy. 'Āte Yeyox mūn kep ha' mūg putup, xayī' pēnā', nūy mūy. Kaxīy. ⁴⁹ Tu' xupep, tu Yeyox ha' nūn, tu:

—Yāyā', pūyā Topa 'ākuxa yūmmā! Kaxīy.

Tu yāykep ha' mūg. ⁵⁰ Ha Yeyox te:

—'Ūkxape', xate hāpxopmā'ax. Pūyā hāpxopmā mō'ka'ok, nūy ta tu kuxyā'. Kaxīy.

Ha' gāy xop te' mūg, tu' yīm kīy. ⁵¹ Pa tik puxet te Yeyox mūtik hāpkumep, tu mīkax xexka xut, tu 'āmanex xat'ax yōg kāmānat yīpkox xak, ⁵² ha Yeyox te:

—'Ōg mīkax mō'xix 'ūxax kopah. Yā tik te mīkax xexka hāp-tex, puxi' nōy putex mīkax xexka hā 'ūyānān tu'. ⁵³ Āte yāy yōg 'Ātak tu' xax, puxix nū'pok pexkox yōg xonat xop xohix, pu tu 'āhā tu tehet. ⁵⁴ Pa Topa yōg tappet te hām'āktux tap, yī' tux hok pu tu hāpxomā nōmhā, nūy hām'āktux hittap hā hāpxomā'. Kaxīy.

⁵⁵ Tut xexka xop yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Āxop nūn, tu mīkax xexka taha', xix mīm topnāg paha', nūy tuk mūy. Āxop tep-tep pe'āpaxex? 'Ok yākmūn tik kummuk, tik te hāpxop hā' xupxet putuk? Yā 'āmnīy xohix 'ihā Topa pet xexka kopak xip, nūy hāmyūmmūgā', ha 'āxop te 'ūgmūg 'ohnāg. ⁵⁶ Pāyā hōnhā Topa te' tux hok pu hāpxomā kummuk, yā Topa pupi hām'āktux xop te tappet tu kax'āmi tap, yīy Topa yōg hām'āktux hittap hāk mūg nōmhā. Kaxīy.

Ha yāy yōg tik xop te hām'āpak, tu nū'paha'.

Yoneo xexka xop te Yeyox yīkopol

⁵⁷ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūg, tu Kaxpax pet ha' mōgāhā', ha Kaxpax yā 'āmānex xop xat'ax, ha tik xop te hāmyūmmūg pip, xix Yoneo xexka xop nūn, tu yāy tu nū'nāhā Kaxpax pet kopah. ⁵⁸ Ha Pet te Yeyox pe' mōg, hāptox tu' pe' mōg, tu' pet yōg hāmnuknōg tu mōktu' xupep, tu mō'nāhā', tu mōktu' yūm xonat xop mūtik, nūy 'ūyōg hāpxomā'ax pēnā', ⁵⁹ ha' xexka xop xak nūy Yeyox kupeh, nūy tup-tex, tu' koit'ax hā' kupex, ⁶⁰ pāyā tep tup-tex'ax 'ūm yūmmūg 'okpa tik punethok te koit, ha hām'āktux hā' nōy yānān punethok. Hāxpip 'ihā tik 2 te hām'āktux, ⁶¹ tu:

—Yeyox te yāy ka'ok'ax 'āktux, tu: “Āte Topa pet xexka koxyōy'ax, tu xe' pet'ax 'āmnīy tikoxyuk hā.” Kaxīy.

⁶² Ha Kaxpax yok, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yā tik te 'ākupex. 'Ok xate yāy 'āktux hok, nūy yūmūg yūmmūgā'? 'Ok pe tik te hāpxe'e 'āktux, 'ok pe yā xa' koit? Kaxīy.

⁶³ Pa Yeyox yīy 'ohnāg, yīy 'āmānex xop xat'ax te hām'āktux 'ūxeheh, hu:

—Topa te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax 'ūyīy 'āyīkopol, hu 'āxat. Āyīy. 'Ok Topa xe'ēgnāg te 'āyāykutnāhā'? 'Ok yā 'āmūn Topak-tok xe'e'? Kaxīy.

⁶⁴ Ha Yeyox te:

—Ya hamūn. Xate' xuktux. Pāyā 'āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxop te Tikmū'ūn Kutok pēnāp-tup, ha Topa xe'ēgnāg yīm xe'e hak yūm putup pexkox tu', tuk yīxop-tup, hāmgōy xexka hāk yīxop-tup. Kaxīy.

⁶⁵ Ha 'āmānex xop xat'ax te yāy xax pot, nūy yāy kuxa xūy'ax tu' mūg, tu:

—Puxi! Yā Topa 'āktux kummuk pax 'ōhōm! 'Āxop te' xupak nōmhā. ⁶⁶ Hu putep 'āktux'ax? Kaxīy.

Ha:

—Yā hāpkummuk mīy xexka! Pūyā tu' xok! Kaxīy.

⁶⁷ Tu mō yīy hep yōn, xi' payīn kix, 'ihā' yīkopol, ⁶⁸ hu:

—'Āmūn yā Topa yōg hāmyāykutnā'ax. 'Āpu, Topa pupi hām'āktux, nūy 'āyīy: 'Ū 'ūm te 'ākix? Kaxīy.

Pet te Yeyox yūmmūg hok 'āktux

⁶⁹ Ha ta' xip Pet hāptopa', ha ta kāmānat hex te:

—'Āxip kama Ganinet yōg Yeyox mūtik. Kaxīy.

⁷⁰ Ha:

—Xatep-tep mūn 'āktux? 'A 'āte' yūmmūg'ah. Kaxīy.

⁷¹ Tu hāmyīkox tu' mōg, ha ta kāmānat hex nōy te' pēnāhā', tu xonat xop pu hām'āktux, hu:

—'Ōhōm xip Nāyane yōg Yeyox mūtik. Kaxīy.

⁷² Ha Pet te xe:

—'Ak mūn'ah. Topa tek yūmmūg. 'Ap 'ūkxip'ah. Yā 'āte 'a kāy yūmmūg'ah. Kaxīy.

⁷³ Hāpxip kutōgnāg 'ihā tik xop te Pet yīka' nūn, tu:

—'Āyī'ax te Gанинет xop yīy'ax putuk! Yā Yeyox mūtik xate hāpkumep. Kaxīy.

⁷⁴ Yīy Pet te:

—Topa tek yūmmūg. 'Āte nōm kāy yūmmūg 'ohnāg. Pax 'ū koit 'āte', puxix Topa 'ūkxūygā'. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'ihā xokakkak tak xataha', ⁷⁵ ha Pet te Yeyox yōg hām'āktux'ax xutigāhā', ha: "Xate yā koit putup 3, xate hām'āktux putup 'ūgyūmmūg hok te 3, 'ihā xokakkak tak xatap-xet." Kaxīy.

Tu ta' mōg, tu pota punethok.

27

Xonat xop te Yeyox mōgāhā Pinat keppah

¹ Hāptup, māyōn te hāpkanet tu' xupep 'ihā', 'āmānex xexka xop xix Yoneo xexka xop xohix te yāy tu nū'nāhā', nūy Yeyox putex, ² tu' kīy, tu Gohenanok Pinat ha' mōgāhā'.

Yot te yāy putex

³ Hōmā Yeyox yōg tik Yot te' mōgā kummuk, nūy tu tayūmak pa', tu' xexka xop yōg hāmpex yūmmūg nōmhā, yā Yeyox putex putup, ha yāyhāhup xexkah, tu tayūmak te 30 paxmōg, nūy mōy putpu' hōm 'ūxexka xop pu', tu' xexka xop pu hām'āktux, ⁴ hu:

—'Āte hāpkummuk mīy 'ihā 'āxop mōgāhā tik max, xa tup-tex. Kaxīy.

Ha:

—Patīy! 'Apu, yāy yōg hāpkummuk mīy'ax tat! Kaxīy.

⁵ Ha Yot te tayūmak hā putnū Topa pet xexka kopah, tu ta' mōg, tu yāy māy hīy, tu' xok xe'e'.

⁶ Ha 'āmānex xexka xop te tayūmak paha', tu:

—'Ap max'ah, yūmū yōg xat'ax te' xat hok, pu tayūmak hōm hok Topa pu'. Yā nūhū tayūmak tu tik putex. Yūmū'ātep-tep mūn mīy'ax? Kaxīy.

⁷ Hu tayūmak paha', tu 'Onet yōg hām xexka paha', puyī' xukpot mīy, pu tu' puknōg xop nō hāpkot. ⁸ Yīy tīkmū'ūn te' xukpot 'āxet'ax, hu: "Ūhep 'āta'ax tu hahām." Kaxīy. Yā hōmā 'ūlxuxet'ax 'ūhep 'āta, xix hōnhā'. ⁹ Hōmā tik hittap Yenemīn te Topa pupi hām'āktux, yīy: "Tīkmū'ūn te tayūmak te 30 paha', tu te tik hāmenax tayūmak te 30 hā, Iyaet yōg tīkmū'ūn xohix te yā pagop-tup, ¹⁰ tu tayūmak hā' nōy yānān, nūy 'Onet yōg hām paha'. Yā Topa tek xat tap, yīy 'āte' mīy." Kaxīy. Ha Topa yōg hām'āktux hittap hā' xexka xop te hām paha nōmhā.

Yeyox te Pinat keppa' xip

¹¹ Ha Yeyox te Gohenanok Pinat keppa' xip, ha' yīkopit, hu:

—'Ok xate Yoneo yōg tīkmū'ūn xat xe'e'? Kaxīy.

Ha:

—Xate' xuktux. Kaxīy.

¹² Pâyã' yîy 'ohnâg 'ihâ 'ämänex xexka xop xix Yoneo xexka xop te' kupex, ¹³ yîy Pinat te:

—'Ok xate hâm'äpak hok? Yâ 'äyat'ax xop te 'äkupex! Kaxîy.

¹⁴ Pâyã' ap yîy'ah, ha Gohenanok kuxa te' yêy.

Pinat te' xat, pu Yeyox putex

¹⁵ Hâmyâxatamuk xohix 'ihâ', 'ämük xexka 'äxet'ax Nôa'yên mîy 'ihâ', Pinat te tik kummulk xut kanet kopah, tikmû'ün te ta tu' xak, ha' xut. ¹⁶ Ha tikmû'ün xohix te tik kummuk Mahamax yümmüg, ¹⁷ tu yây tu nû'nâhâ Gohenanok pet tu', ha Pinat te tikmû'ün yîkopit, hu:

—'Äxop tep-tep putup? Piyâ' mûn 'äte' xut'ax? 'Ok pe Mahamax xut'ax, 'ok pe Yeyox xut'ax? Yâ' xûxet'ax nôy Kunnix. Kaxîy.

¹⁸ Ha' xexka xop te Yeyox yîpkumîy, tup-tex putup, ha Pinat te' yümmüg.

¹⁹ Tu yây yôg yûm'ax xexka yîmû' yûm, nûy tu' xat, nûy tu' yîkopit, ha yây xetut te hâm'äktux nû'kutnâhâ', tu:

—Tik max koa pu mõg. Yâ 'ämniy kote 'ihâk yõnkup, tuk xûy xexkah nõm tik max hah. Yî' xut, pu mõg. Kaxîy.

²⁰ Ha 'ämänex xexka xop xix Yoneo xexka xop te tikmû'ün hâm'äktux hâ' gâyâhâ', puyîy tikmû'ün Pinat tu' xax pu Mahamax xut, nûy tu' xax, pu Yeyox putex. ²¹ Ha Gohenanok te:

—Tik 'üm 'äte' xut'ax pu mõg? Kaxîy.

Ha tikmû'ün te:

—'Äpu, Mahamax xut. Kaxîy.

²² Ha xe' yîkopit, hu:

—'Ätep-tep mûn mîy'ax Yeyox hâ? Yâ yây 'äxet'ax nôy Kunnix. Kaxîy.

Ha:

—Mîpkupnix tup-tex! Kaxîy.

²³ Ha Pinat te xe' yîkopit, hu:

—'Üyôg hâpkummuk mîy'ax 'üm texîy? Kaxîy.

Pâyã tikmû'ün yîy ka'ok, tu:

—Mîpkupnix tup-tex! Kaxîy.

²⁴ Yîy Pinat kuxa teknõg tikmû'ün gây hah, tu' xat, pu kõnâg tat, pu tu' yîm pix tikmû'ün keppah, tu:

—'Äxop te tik max putex putup. 'Ak mûn'ah! 'Ap hâpkummuk 'üm mîy'ah. 'Äpu yây yôg hâpkummuk mîy'ax tat! Kaxîy.

²⁵ Ha' yânân, tu:

—Pûyâ Topa 'ügmüg kummugâ 'üyânân tu', xik mûk kutox xupep tup xop kummugâ kamah! Kaxîy.

²⁶ Yîy Pinat te Mahamax xut tikmû'ün pu', tu' xat, pu tu Yeyox kix xikot hâ, ha' mõgâhâ', nûy mîkupnix tup-tex.

Xonat xop te Yeyox kute'ex kummuk

²⁷ Hâpxip kutõgnâg 'ihâ Pinat yôg xonat xop te Yeyox mõgâhâ Gohenanok Pinat pet xexka hah, ha xonat xop te yây tu nû'nâhâ', tu Yeyox yîmmap hâ' pip,

²⁸ tu Yeyox xax xut, tu kap 'äta hâ mõ'tat, ²⁹ tu mîmyâm xox hâ' kux xax mîy, tup-tox yîmû' yûm, tu mîm xahix Yeyox yîm xe'e kopa' hõm, tu nûktu nûktettx Yeyox keppah, nûy tuk-tex'ex kummuk, tu:

—Pûyâ Yoneo xop tu xat mõ'kuma' mõg' Kaxîy.

30 Tu yāy yīy hep mō'yōn, nūy tu hupmā', tu mīm xahix paha', tu nōmp-tox hā' tak, **31** tuk-te'ex kummuk kux, tu kap xut, tu xe yāy xax hā mō'tat, tu' mōgāhā', nūy mīpkupnix tup-tex.

Yeyox te mīpkupnix tu' xup

32 Tu ta' mōg, 'ihā tik nūn, 'ūxuxet'ax Xīmām, yā Xīnēn yōg tihik, ha' xat, pu mīpkupnix tat, tu' taha'. **33** Ha' mōg, tu mōktu' xip'ax tu' mōxaha', ha' xuxet'ax Gok, tu tikmū'ūn yīy'ax hā: "Üp-tox kup." Kaxīy. **34** Tu xupyāg kanop peo mūtik, tu Yeyox pu' xo'opmāhā', ha yā xo'op kutōgnāg, tup-tup nōg. **35** Ha xonat te Yeyox xup mīpkupnix tu', tu' xax koxit, tu mō'xap yōn, nūy xonat puxet te' xax max pa', **36** tu' mām, tu' pēnānā' pip, **37** tu mīmpehnāg yīmū kax'āmi', tu mīpkupnix tu' xup, nūy Yeyox yōg hāpkummuk mīy'ax yūmmūgā', ha: "Nūhū Yeyox, tu Yoneo yōg tikmū'ūn xohix xat." Kaxīy. **38** Ha tik kummuk 2 xup kamah, nūy mīpkupnix tu' kix, ha hāpxop hā' xupxet pax. 'Üp-xet te Yeyox yīm xe'e hā' xup, xi' nōy te' yīm xax hā' xup.

39 Ha tikmū'ūn te putat hā' mōg, tu mōktu' pēnāhā', tuk-te'ex kummuk, tup-tox mahap, tu Yeyox 'āktux kummuk, tu:

40 —Kāy te yāy 'āktux ka'ok, nūy Topa pet xexka koxyōy, tuk-nāy tu' pet 'āmnīy 2 hā'! Paxpu Topak-tok xe'e', puxix tu mīpkupnix tu' yīxox, nūy yāy hā tu' tehet, nūy tu xok hok! Kaxīy. **41** Ha 'āmānex xexka xop, xix tik te hāmyūmmūg xop, xix Yoneo xexka xop tek-te'ex kummuk kamah, tu:

42 —Hamūn te tikmū'ūn punethok mōy, pāyā yāy mūn xut yūmmūg'ah. 'Ok 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat xe'e'? Paxpu mīpkupnix tu yīxox, puxix 'ūgmū kuxa mām ka'ok 'ōm kopah! **43** 'Ūkuxa yīm ka'ok Topa kopah, tu yā Topak-tok 'āktux. Nāy! 'Āpu yīmū hip, puyīl Topa' xut nōmhā'! Kaxīy.

44 Ha tik te hāpxupxet'ax 2 te hāpkute'ex kummuk kamah, tu hām'āktux kummuk.

45 Māyōn te nūktu yāy kote' yīm, tu ta' xok, ha hām xexka xohix hāpkoxtap.

46 Ha māyōn he tu ta' putpu' hi 'ūxeheh, ha Yeyox yīy ka'ok, tu:

—“Enix, 'Enix, nēmā xamatān!” Kaxīy. Tu tikmū'ūn yīy'ax hā: “Yā yōgnū Topah, tep texīy hā xatek nīm?” Kaxīy.

47 Ha tikmū'ūn 'ūm te' xupak, tu:

—Yā 'Enit mūn xānāhā'! Kaxīy.

48 Ha tik mōg mō'ka'ok, tu hāpxop patok, 'ūhep xupyāg kummuk hā' patok, nūy Yeyox pu' xo'opmā', **49** pa tikmū'ūn nōy te:

—Nāy! Pa nū 'Enit, puyīl xut! Kaxīy.

50 Ha Yeyox yīy ka'ok 'ūxeheh, tu' xok xe'e'.

51 Hāpxip 'ohnāg 'ihā Topa pet xexka yōg topixxax mō'yīnnīn'ax te yāy pot, 'ūxax pepi yāy pot hāmāxap, tu mōktu kakak yāy pot mōg. Ha hām yāynuhuk, ha mīkaxxap xexka yāy pot, **52** ha' xukpot te yāy xōn, ha Topa yōg tikmū'ūn xakix hittap xop punethok te putpu' hi, **53** tu hāpkox kopa' mōxaha', tu hāpkumep, ha Yeyox te putpu' hi, 'ihā' nōm xop te kōmēn Yenoyanēn hā' mōxakux, yā Topa yōg kōmēn, ha tikmū'ūn xohix te' pēnāhā'.

54 Hāpxexha Hōm yōg kapitām xip, yā' puknōg, xix xonat xop te pēnānā' pip, tu hāpxopmā'ax xe'ēgnāg xohix pēnāhā', xix hām yāynuhuk pēnāhā', tu kuxānōg, tu:

—Yā hamūn yā Topak-tok xe'ēgnāg! Kaxīy.

55 Ha ta 'ūn xop te hāptox hā yā' pēnāhā', yā nōm te Yeyox mūtik hāpkumep tap, tu Ganinet tu' mōxaha', tu Yēyox hā' tehe'. **56** 'Ūxohix te: Mānix Mānanēn,

xix Māníx yā Tiak xix Yoye hā' tut, xix Yemeneo xetut, yāk-tok pit 2 te Yeyox yōg tik xop kopa' tihí'.

⁵⁷ Hāpxip kutōgnāg yā 'āmāxak, 'īhā Yoye nūn, tuptexop xexkah. Yā kōmēn 'Ānimātex yōg tihix, tu kama' mōg Yeyox pehe', ⁵⁸ tu' mōg, tu Pinat tu' xak, puyī' tux hok pu Yeyox xokxax hā hāpkot, ha' tux hok, ⁵⁹ yīl Yoye te' xokxax kīy topixxax xexkap-nok hā', yā' xax tūmnāg. ⁶⁰ Ha Yoye te yāy yōg mīkaxxap kox xexka hā mō'tat, tu nō kopa hāpkot, ha mīkaxxap putux yīkūy, nūy nō kox mō'yīnnīn, tu ta' mōg, ⁶¹ 'īhā Māníx Mānanēn xix Māníx nōy mām, tu mīkaxxap kox xexka yīka' mām.

Xonat xop te' xukpot tu pēnānā' pip

⁶² Hāptup nōy yā nit xap, 'īhā 'āmānex xexka xop xix Paniye xop te yāy tu nū'nāhā Pinat mūtik, tu:

⁶³ —Gohenanok: hōmā kāy te koit pax, tu: "Āmnīy 3 nōg, 'īhā putpuk hip-tup." Kaxīy. ⁶⁴ Yīl xa' xak, xa xonat xop mō'pok xukpot ha, 'āmnīy 3 hā', ka' yōg tik xop te' xokxax xut, nūy nō tu' xupxet, nūy tīkmū'ūn pu: "Yā' hi putpu!" Kaxīy. Yā' koit'ax xexka nō'ōm. Kaxīy.

⁶⁵ Ha Pinat te:

—Xonat xop mōgā pu pēnānā' pi', pu hāpxopmā kummuk hok. Kaxīy.

⁶⁶ Ha ta' mōg, tu puk hi hā mīkaxxap hāmyīnnīn'ax muk, puyīy tīkmū'ūn yīkūy hok, nūy tu' xōn hok, ha xonat xop te' pēnānā' pip.

28

Yeyox te putpu' hi'

¹ Hāptup nōy yā ye nomīn, ha māyōn xutep 'īhā Māníx Mānanēn xix Māníx nōy mōg, mīkaxxap kox xexka ha' mōg, nūy pēnā'. ² Hāpxip 'ohnāg 'īhā hahām yāynuhuk, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, tu mīkaxxap xexka xut, nōm te mīkaxxap kox mō'yīnnīn, ha' xut, tu mīkaxxap yīmū' yūm. ³ Tu tex yānām putuk, yā topixxax tūmnāg ponrok, yā hām 'āxi yōg hāpxop xapxūy'ax putuk. ⁴ Ha xonat xop te yā yīpkutuk xexkah, tu' yāy pu xu'uxnām, tu' xakix kōmnāg, ⁵ ha nū'kutnā'ax te' ūn xop pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxānōg hok! 'Āxop te Yeyox xak, nōm te mīpkupnix tu' xok. 'Āte' yūmmūg. ⁶ 'Ap xip'ah. Yā' hi putpu', tu xa hām'āktux tap. Mā', nūy pēnā'! Yā hōmā' xip mīkaxxap xexka kox kopah, pāyā' ap xip'ah nōmhā. ⁷ Yīl mōg mō'ka'ok, nūy tik xop pu hām'āktux, hu: "Yā putpu' hi', tu 'ākeppa' mōg hāpxexka Ganinet hah. 'Ōnte 'āxop te' pēnā'ax." Kaxīy. 'Āxutigā max, xayī' xaxok hok! Kaxīy.

⁸ Ha ta' mōg 'ūn xop, tu' mōg mō'ka'ok, tu kuxānōg, pāyā' kuxa hittup xexkah, tu tik xop ha' mōg, nūy tu' xuktux. ⁹ Hāpxip 'ohnāg 'īhā Yeyox te 'ūn mūtik yā' tihí', tu:

—Pūyā Topa 'ākuxa māmmā'! Kaxīy.

Ha' yīkahnāg ha' mōg, tu tu nūktettex, tu' nōy pata mūg, tu' kuxa te' yēy.

¹⁰ Ha Yeyox te:

—'Ākuxānōg hok. Mōg, nūy mōy 'ūlkxape xop pu hām'āktux, pu Ganinet ha mōg, nūy 'ūgmūn pēnā'. Kaxīy.

Xonat xop te xupmāhīy hā mō'āmā'

¹¹ Ha 'ūn xop mōg, ha xonat xop te kōmēn ha' mōg, nūy 'āmānex xexka xop pu hām'āktux, tu hāpxopmā'ax xohīx 'āktux. ¹² Yīl yāytu nū'nāhā Yoneo xexka

xop mūtik, nūy hāpxopmā'ax 'ūm te xīy 'āktux, tute tayūmak xexka popmāhā xonat xop pu',¹³ tu' xat, hu:

—Mōg, nūy tikmū'ūn xohix pu hām'āktux, nūy yā tu te mō'āmā', hu: "Yeyox yōg tik xop te' xokxax hā' xupxet 'āmñiy koxtap hā, hak mūg mōkyōn." Kaxīy.¹⁴ Gohenanok te 'ōg hām'āktux 'āpax, kopxik mūg hām'āktux, puyīy 'āxop kummugā hok. Yā 'āxutigā hok! Kaxīy.

¹⁵ Ha xonat xop te tayūmak pop, tu' mōg, tu nōm hām'āktux'ax 'āktux 'ūxohix pu', yīy hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn te' xuktux pax.

Tik xop te Yeyox pēnāhā'

¹⁶ Ha ta tik xop te Ganinet ha' mōg, tu mōktu yīktix tu' mōxaha', yā Yeyox te' xat tap, puyīy yīktix ha mōg, yī' mōg,¹⁷ tu Yeyox pēnāhā', tu nūktettex, ha' kuxa te' yēy, pa tik 'ūm kuxa te yāy yīkopit. 'Ap mām'ah,¹⁸ yīy Yeyox te:

—Topa tek ka'ogāhā 'ū xat pexkox tu', xix hām xexka xohix tu xat. ¹⁹ 'Āmōg, nūy hep xop xohix ha 'āmōy, nūy hāmyūmmūgā', puyīy yōgnū tikmū'ūn. 'Āpuptox pix kamah. Yā Topa te 'āxop pu' hōm yāy 'āxet'ax, xa yōgnū tikmū'ūn putox pix,²⁰ tu hāmyūmmūgā', puyīy tu yīpkox pi' yōgnū xat'ax pu'. 'Ūxaxok hok. Yā 'āxop mūtik 'ūkxip mō'kumak mōg putup. Yā hāmyāxatamuk xohix xox putox 'īhā 'āmūtik 'ūkpiip putup, nūy 'ānñim hok. Kaxīy. Tu ta tu' kux.

MĀ'AK TE TOPA YŌG HĀM'ĀPAK MAX 'ĀKTUX

Yoām tep-tox pix, tu hām'āktux

¹ Nūhū', yā Yeyox Kunnix yōg hām'āpak max'ax, yā Topak-tok yōg. ² Hōmā 'ūhittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, hu Yeyox Kunnix yōg hām'āpak max'ax 'āktux, hu nō kax'āmix tappet tu, hu:

"Topa te: 'Āte tik mōkutnāp-tup, puyīy 'ūg pupi hām'āktux, puyīy 'ākeppa mōg, puyīy xa hāmmaxnā'. ³ Tute hām'āktux ka'ok putup hām panip xexka tu', hu hām'āktux, hu: Yūmūg xuxyā nūn putup. 'Āpu yā tu hāmmaxnā'. 'Āpu yā hāmmax mīy." Kaxīy.

⁴ Hāpxip 'ihā' nūn Yoām, nōm tep-tox pix. 'Ūnūn, tu nūktu' xupep hām panip xexka tu', tu tikmū'ūn putox pix, tu hām'āktux, hu:

—'Āpu yā yāyāhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux, ha 'āte 'āp-tox pix putup, puyīy Topa 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu' kux. Kaxīy.

⁵ Ha ta' nūn hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn xohix xix kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix, nūy Yoām yōg hām'āktux 'āpax. 'Ūnūn xohix, nūktu' mōxaha', tu Yoām yōg hām'āktux 'āpak, tu yāyāhāhup, nūy hāpkummuk mīy'ax 'āktux, ha Yoām tep-tox pix kōnāg kox Yohnām kopah. ⁶ Yoām te' tat topixxax, yā kāmēn xe hā' mīy, tu xokxax hāg-nāy hīy, tu kunit māhā', tu puk hep xup. ⁷ Yoām te:

—Hāpxip 'ihā' nōy tek pe' nūn putup. Yā' ka'ok nō'om, ha tak pu'uk. 'Ūxexka xop te' yōg pataxax ko'a, pu' max, pak pu'uk, hu yōg pataxax ko'a, pu' kummuk. ⁸ 'Āte 'āp-tox pix kōnāg hā, pa tute 'āxop ha Topa Koxuk nū'kutnāp-tup, nūy 'āxop ka'ogā'. Kaxīy.

Yoām te Yeyox putox pix

⁹ Ha ta' xip Yeyox kōmēn Nāyane tu' hāpxexka Ganinet kopah, tu ta' nūn, tu nūktu' xupep Yoām tu', ha Yoām te Yeyox putox pix kōnāg kox Yohnām kopah, ¹⁰ tup-tox pix kux, ha kōnāg kopa' xupep Yeyox, tu' pēnāhā', ha ta pexkox xōn, ha ta' yīxohoh Topa Koxuk, yā kuxxuxtut putuk. 'Ūnūn, tu nūktu' Yeyox yīmū' xupep. ¹¹ Ha ta pexkox kopa Topa te:

—Xōnnē', 'āte mō'āyāy xe'ēgnāg. Xatek kuxa hittupmāhā'. Kaxīy.

Hāmgāyāgnāg te Yeyox xapit

¹² Hāpxip 'ihā' Topa Koxuk te Yeyox mōkutnāhā hām panip xexka tu', ¹³ ha ta' mōg, tu' xip, ha Hāmgāyāgnāg te Yeyox xapit, puyīy hāpkummuk mūn mīy, pa' mīy 'ohnāg, ha ta' pip xokxop gāy, pa pexkox yōg nū'pok xop te Yeyox pēnā max. Yā' xip Yeyox 'āmnīy xohix te' 40 hā.

Yeyox te hāpxopmā kōnāmāhā hāpxexka Ganinet tu'

¹⁴ Hāpxip ha ta xonat te Yoām mūg, tu kanet ka'ok kopa' xix, 'ihā' putpu' nūn Yeyox, tu nūktu' xupep hāpxexka Ganinet tu', tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ¹⁵ tu':

—Hōnhā Topa te yāyāhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux. 'Āpu yā 'ākuxa mām Topa yōg hām'āktux kopah, puyīy Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Kaxīy.

16 Ta' mōg Yeyox kōnāg xexka Gанинет kux tu', pa' pip tik tix, yā Xīmām Pet xix taknōy 'ūxuxet'ax 'Ānene', ha kōnāg xexka tu mō tutpanip yōn. Yā māpxexex putuk, hu mām xukpax. **17** Ha Yeyox te:

—Mā, nūy 'ūg pe mōg. 'Āxop te mām xuk, pa 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup, xayīy 'ūg ha tikmū'ūn nūnnā'. Kaxīy.

18 Ha tik te tutpanip nīm, tu ta' mōg Yeyox peheh,

19 tu' mōg, pa' pip tik tix nōy, yā Tiak xi' taknōy Yoām, yā Yemeneo kutox, tu mīpkox kopa' mām, tu tutpanip māynāg mīy, **20** ha Yeyox te tik xānāhā', ha' tak nīm xix kāmānat xop nīm mīpkox kopah, tu Yeyox pe' mōg.

Tik kopa' xip yāmīy kummuk

21 Tu' mōg Yeyox xix yōg tihik, tu mōktu' mōxaha kōmēn Kapānām tu', tu' nox pip. Nit xap ha ta' mōg Yeyox, tu Yoneo xop yōg Topa pet hā mō'nāhā', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', **22** ha tikmū'ūn te' xupak, tu hāmyūmmūg'ax putuppax. Yā Yeyox 'ūka'ok, tu hāmyūmmūg, tu hāmyūmmūgā max, 'ap tik te hāmyūmmūg xop putuk'ah.

23 Ha ta' nūn tihik, ha' kopa' xip yāmīy kummuk, ha tik te hām'āktux ka'ok, hu:

24 —Kōmēn Nāyane yōg Yeyox, putep mūn mīy putup? 'Ok 'ānūn, nūy 'ūkputex? 'Āte 'āyūmmūg. Topa te 'āyāykutnāhā! Kaxīy.

25 Pa Yeyox te yāmīy kummuk xat, hu:

—Hām'āktux hok, nūy ta' āpep! Kaxīy.

26 Yāmīy kummuk te tik yāy nuhugāhā', tu hām'āktux ka'ok, tu ta hāptopa' xupep, **27** ha tikmū'ūn kuxa te' yēy, tu' yīlkopit, hu:

—Pute 'ūm? 'Ok tute hāpxop tup yūmmūgāhā'? Tute yāmīy kummuk xat, ha' yīpkox pip, nūy xupep. Kaxīy.

28 Hāpxip kutōgnāg 'īhā tikmū'ūn xohix te' yūmmūg hāpxexka Gанинет xexka tu', Yeyox te hāpxopmā max xe'ēgnāg.

Yeyox te Xīmām Pet xetut mūktut hittupmāhā'

29 Tu ta' mōg Jesus xix Tiak xix Yoām, tu mōktu' mōxaha Xīmām Pet pet hā, yā 'Ānene pet kamah. **30** 'Ūxip Xīmām Pet xetut mūktut, tu' pip, tu' xax pukpex, ha tikmū'ūn te nōm 'āktux mō'ka'ok, **31** ha ta' mōg Yeyox 'ūn yīkāgnāg, tu' nōy yīm mūg, tu' yīm xīnnāhā', ha' yūm, tu' xuxi', tu' nōy pu' hām mīptut kopah.

Yeyox te tikmū'ūn pakut xohix hittupmāhā'

32 'Āmāxāgnāg, ha ta tikmū'ūn te' nūnnāhā tikmū'ūn pakut xohix xix yāmīy kummuk te tikmū'ūn kopa' pip xop nūnnāhā Yeyox tu' **33** ha ta' nūn kōmēn yōg tikmū'ūn xohix xexka', tu nūktu mīptut yīkāgnāg tu' pip, nūy pēnā', **34** ha Yeyox te tikmū'ūn pakut xohix hittupmāhā', tu hāmpakut xohix mōy, tu yāmīy kummuk xohix mōy, ha yāmīy kummuk xohix te Yeyox yūmmūg, yīy Yeyoy te nōm xat, pu hām'āktux hok.

Yeyox xip hāpxexka Gанинет tu'

35 Hāptup nūn, ha ta Yeyox yāy koxak, tu ta' mōg, tu mōktu hām panip xexka tu' xupep, tu Topa pu hām'āktux, **36** pa Xīmām Pet te Yeyox xak xi' xape xop te' xak punethok, **37** tu' nūn, tu nūktu' xipihi', tu:

—Tikmū'ūn xohix te 'āxak. Kaxīy.

38 Ha Yeyox te:

—Āpu yūmū mōg xiptuxexka xohix mōyāykoxip, tu' tikmū'ūn nōy hah, nūy Topa yōg hām'āpk max'ax 'āktux hato'a kamah. Yā 'ūgnūn hām xexka tu', nūy tikmū'ūn xohix pu Topa yōg hām'āpk max'ax 'āktux. Kaxīy.

³⁹ Tu ta' mōg, tu hāpkumep punethok hāpxexka Ganinet xexka tu', tu Topa yōg hām'āpk max'ax 'āktux punethok Yoneo xop yōg Topa pet xohix kopah, tu yāmīy kummuk mōy.

Yeyox te tik xax kunutnām tapmāhā'

⁴⁰ Ha ta' nūn tihik, tu' xax kunutnām, 'ūnūn, tu nūktu Yeyox yīkāgnāg 'ūkopaxux hā' xip, tu ta tu' xak, hu:

—Āte' yūmmūg. Xatep-tup, nūy ta 'ūkxax tapmā yūmmūg. Kaxīy.

⁴¹ Ha' kuxa ka' punethok, tu' nōy yīmū yāy yīm xix, hu:

—Hamūn, 'ātep-tup. 'Āxax tap. Kaxīy.

⁴² Hāpxip 'ohnāg 'ihā' xax kunutnām tap. Yā' hittup.

⁴³⁻⁴⁴ Ha Yeyox te' xat ka'ok, hu:

—'Ūxupax. Tikmū'ūn pu nū hāpxompā'ax 'āktux hok. Mōg 'āmānex hah, puyīy 'āxax pēnā'. Āpu 'āmānex pu hāpxop hōm, puyīy Topa pu nōm hōm, xayīy Mōyyex yōg xat'ax mīy. Hā kaxīy tikmū'ūn te' yūmmūg, 'āxax tap. Kaxīy.

Tu tik xat, pu mōg. ⁴⁵ Ha ta' mōg tihik, tu' xohix pu hām'āktux kōnāmāhā', hu:

—Pēnā', Yeyox tek xax tapmāhā'. Kaxīy.

Hā kaxīy Yeyox te kōmēn xohix hā' mō'nā xaptop 'ohnāg. Yā tikmū'ūn te Yeyox yūmmūg, yīy ta' nox xip hām panip xexka tu', ha ta' nūn tikmū'ūn xohix, nūy Yeyox xax.

2

Yeyox te tik hāpkumep hok hittupmāhā'

¹ Āmnīy xohix nōg, 'ihā putpu' mōg Yeyox kōmēn Kapānām tu', tu nūktu mīptut hā mō'nāhā'. Pa hāpxip 'ihā tikmū'ūn te hām'āktux, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg, 'ūxip Yeyox, ² tu ta' nūn tikmū'ūn, yā yāytunū'nāhā 'ūxohix, ha mōktu mīptut hā nū'xīnnāg xix hāmyīkox yīka nū'xip kama hāptopah, ha Yeyox te tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ³ ha ta' nūn tik te' 4, tu tik hāpkumep hok nūnnāhā', yā tutpe hā mō'tat. ⁴ 'Ūnūn pa' pip tikmū'ūn xohix, yīy ta Yeyox ha' mōg 'ohnāg mīptut kopah, hu ta pepi' mōg, tu mōktu mīptut yīmū' mām, tu hāpxax mōy Yeyox xuka', tu ta hām tu tutpe hā tik pakut xix Yeyox keppa', ⁵ ha Yeyox te' yūmmūg tik kuxa mām ka'ok. Yeyox te tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu:

—'Ūgnix, Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux. Kaxīy.

⁶ Ha ta' pip tik te hāmyūmmūg xop, tu' kuxa kopa' yīkopol, hu: ⁷ "Texīy hām'āktux? Tute Topa 'āktux kummuk! Tep te hāpkummuk mīy'ax xaxogā yūmmūg? Yā Topap-xehnāg te'!" Kaxīy.

⁸ Pa Yeyox te tik yōg hāpe'paxex'ax yūmmūg, tu:

—Texīy 'ākuxa kopa' yīkopol? ⁹ Hām'āktux 'ūm yāyxat 'ohnāg? 'Ok pe tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu: "Āte 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux," kaxīy, 'ok pe hām'āktux, hu: "Āpu 'āyīpxit, nūy pepix xihip, nūy 'ōg tutpe pepix xup, nūy ta mōg"? Kaxīy. ¹⁰ Āte hāpxompā putup, ha 'āxop te' pēnāp-tup, hu yūmmūg, 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā'ax nūnte hām xexka tu'. Kaxīy.

Tu tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu:

¹¹ –'Āpu 'āyīpxit, nūy pepi xihip, nūy 'ōg tutpe pepi' xup, nūy ta mōg yāy pet hah. Kaxīy.

¹² Hāpxip 'ohnāg 'Ihā tik te hāpkumep hok yīpxit, nūy pepi' xip, nūy yāy yōg tutpe pepi' xup, tu ta' mōg, ha tikmū'ūn xohix te' pēnāhā', tu' kuxa te' yēy, tu Topa 'āktux max, hu:

–Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax nōy hā kaxīy pēnā 'ohnāg! Kaxīy.

Yeyox xix Nemi'

¹³ Ta xe' mōg Yeyox, tu mōktu' xutep kōnāg xexka Gанинет tu', ha ta' nūn tikmū'ūn xohix Yeyox hah, ha' xohix pu hāmyūmmūgāhā'.

¹⁴ Tu ta' mōg, pa' xip Nemi', yā 'Āppeo kutok, tu' yūm gohet pupi tayūmak pop'ax pet kopah, ha Yeyox te Nemi pu hām'āktux, hu:

–Mā, nūy 'ūkpe mōg. Kaxīy.

Nemi pepi' xip, tu ta pe' mōg, tu mōktu Nemi pet hā' mōxaha', ¹⁵ ha hāpxip 'Ihā' xit Yeyox xix yāy yōg tik xop xix gohet pupi tayūmak pop'ax xop xix hāpkummuk mīy'ax xop nōy, ¹⁶ ha ta' nūn tik te hāmyūmmūg xop xix Paniye xop nūn, tu nūku' pēnāhā', Yeyox xit tik mūtik xix gohet pupi tayūmak pop'ax xop mūtik, tu Yeyox yōg tik xop pu' yīkopit, hu:

–Teptu Yeyox xit 'ūkummuk xop mūtik? Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te' xupak, tu tik te hāmyūmmūg xop pu hām'āktux, hu:

–Nonot xop te' hitup xop hā te 'ohnāg, pa pakut xop hā tehet. Hā kāxīy 'ūgnūn, nūy hāpkummuk mīy'ax xop xānā', pa' max xop xānā 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox te' xit hok 'āktux

¹⁸ Ha ta' pip Yoām mūtik mōg xop xix Paniye xop, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux.

Ha ta' xip Yeyox, ha ta' nūn tikmū'ūn, tu nūktu' yīkopit, hu:

–Yoām mūtik mōg xop xit hok, nūy Topa pu hām'āktux xix Paniye xop te' kamah. Texīy 'ōg tik te' 12 xop xit hok 'ohnāg, nūy Topa pu hām'āktux? Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox te:

–Tikmū'ūn te yāyta pēnāhā', ha' xip tik te yāytap-tup. 'Ok tikmū'ūn xit hok nōmhā'? 'Āmhok, yā' xit. ²⁰ Nāy, pu tik te yāyta mōg, ha tikmū'ūn xit hok nōmhā'. Hā kaxīy 'ūkxip, 'Ihā yāy yōg tik te' 12 xit hok 'ohnāg. Nāy, 'ūgmōg putup, 'Ihā' xit hok putup. Kaxīy.

²¹ Tu Yeyox te xe:

–Tikmū'ūn te' xap 'ohnāg topixxax yāg tup, yā' pix 'ohnāg, xix topixxax kunox. Ka' xap, ha' pix, puxix yāg yāy nū'nā', ha topixxax yāy pot. ²² Ha ta' pux 'ohnāg tikmū'ūn te xupyāg tup xokxax kox kutut kopah. Ka' pux, puxix xupyāg xokxax kox koxyōy, ha' xaxok xupyāg, ha' kummuk xokxax kox. Pa' pux xupyāg tup xokxax kox tup kopah, pu' max. Hā kaxīy tikmū'ūn te mōnāy xop yōg hāpxopmā'ax tat, xix kama yōgnū hāpxopmā'ax tat, pu' kummuk. Kaxīy.

Yeyox te' āmnīy hām hok 'āktux

²³ Nit xap, yā' āmnīy hām hok, ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik te 12 xop, tu mōktu xuxnāg ta xe tox yōg hām mep, tu xuxnāg ta xe tox mep, nūy mā', ²⁴ ha ta' nūn Paniye xop tu' yīkopit, hu:

–Teptu 'ōg tik xop te' mep 'āmnīy hām hok 'Ihā'? Yā' kummuk. Yūmū yōg xat'ax kax'āmi tappet tu', tu' xat, pu hām hok 'āmnīy hām hok 'Ihā'. Kaxīy.

²⁵ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āxop te' mōkupix tappet tu'? Putep mūn mīy Namix? Yā putup tep-tex Namix xix yāy yōg tihik. ²⁶ Namix mōg, tu mōktu Topa pet hā mō'nāhā', pa' mām pām, yā Topa keppa' mām, ha Namix te' pām pop tu' māhā', tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', puyīy mā', 'lhā 'āmānex yā 'Amit, tu 'āmānex xop xohix xat 'ükax'āmi yūmū yōg xat'ax yōg tappet tu'. 'Uxat, pu 'āmānex te nōm pām mā', pa' nōy mā hok, pa Namix te' māhā'. Kaxīy.

²⁷ Ha Yeyox te xe:

—Topa te tikmū'ūn pu 'āmnīy hām hok mīy, pa 'ap 'āmnīy hām hok pu tikmū'ūn mīy'ah. Yā 'āmnīy hām hok te tikmū'ūn yōg kāmānat putuk, pa tikmū'ūn te 'āmnīy hām hok yōg kāmānat putuk 'ohnāg, ²⁸ ha tak mūn Tikmū'ūn Kutok te' xat 'āmnīy hām hok yōg hāpxopmā'ax. Kaxīy.

3

Yeyox xix tik yūm te nū' yāy nūnnāhā'

¹ Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu Yoneo xop yōg Topa pet hā xe mō'nāhā', pa' xip tihik, tu' yīm te nū' yāy nūnnāhā', ² ha ta' pip tikmū'ūn, tup-tup, nūy Yeyox hāpkummuk mīy pēnā' nit xap 'lhā', nūy hām'āktux, hu:

—Yeyox te' xat'ax mīy 'ohnāg. Kaxīy.

³ Ha Yeyox te tik pu hām'āktux, hu:

—Mā'. Kaxīy.

⁴ Tu ta tikmū'ūn pu hām'āktux hu:

—Putep xat Topa yōg xat'ax yōg tappet? Putep xat, puyīy tikmū'ūn hāpxopmā nit xap 'lhā', yā 'āmnīy hām hok 'lhā': 'ok pe hāpxopmā max, 'ok pe hāpxopmā kummuk? 'Ok pe tikmū'ūn hīnnāhā, 'ok pe tikmū'ūn nīm, puyīy xakix? Kaxīy.

Pa tikmū'ūn te hāmaāktux 'ohnāg. ⁵ Ha' gāy Yeyox, tu' kuxa hittup 'ohnāg, tikmū'ūn te hāmyūmmūg putup 'ohnāg hah.

Ta Yeyox te tik pu:

—Āpu yā 'ūyoa 'āyīm. Kaxīy.

Ha' yo'a, ha' yīm hittup.

⁶ Hāpxip ha ta' mōg Paniye xop, tu mōktu xat'ax xexka 'Enot yōg xop mūtik hām'āktux, tu hām'āktux texīy Yeyox putex putup.

Yeyox te pakut xop nōy hittupmāhā'

⁷ Ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik te 12 xop, tu mōktu' mōxaha kōnāg xexka Ganinet kux tu'. Ha ta' nūn tikmū'ūn xohix, yā hāpxexka Ganinet yōg xop, xix hāpxexka Yonex yōg, ⁸ xix kōmēn Yenoyanēn yōg, xix hāpxexka 'Inumēn yōg, xix kōnāg kox Yohnām kūnāpa yōg xop, xix kōmēn Tinok yōg, xix Tinok yīmap pip xop, xix kōmēn Xinōm yōg, xix Xinōm yīmap pip xop. Yā' xohix te Yeyox yōg hāpxopmā'ax 'āpak, hu' nūn, nūy Yeyox pēnā', ⁹ ha ta yāy yōg tik xop mō'pok Yeyox te, puyīy mīpkox nūnnā', puyīy tikmū'ūn xohix Yeyox mō'yōn hok. ¹⁰ Yā tikmū'ūn xohix hittupmāhā Yeyox te', yīy ta tikmū'ūn pakut xohix nūn, nūy yāy mō'yōn, nūy Yeyox 'āpit, puyīy hittupmā'. ¹¹ Ha ta' pip tikmū'ūn, tu' kopa' pip yāmīy kummuk, tu' nūn, tu nūktu kup tomāhā Yeyox keppah, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—Āmūn yā Topak-tok! Kaxīy.

¹² Pa Yeyox te yāmīy kummuk xat ka'ok, hu:

—Hām'āktux hok, yāg-mūn yā Topak-tok 'āktux hok. Kaxīy.

Yeyox te yāy yōg tik te 12 yīymōgātux

¹³ Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu yīktix tu' pūnāmep, tu' nōy xānāhā', ha ta' nūn,
¹⁴ ha Yeyox te tik te 12 yīmōgātux, puyīy Yeyox mūtik mōg, puyīy Yeyox tik
 mō'pok, puyīy tik Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, yā' xuxet'ax Yeyox yōg
 mō'pok xop. ¹⁵ Yeyox te nōm ka'ogāhā, pu yāmīy kummuk mōy. ¹⁶ Tik te
 12 xop kopa' pip yā Xīmām, kama' xuxet'ax Pet, ¹⁷ xix Tiak xi' taknōy Yoām,
 yā Yemeneo kutok, yā Tiak xix Yoām 'āxet'ax nōy Motnēy, yā tīkmū'ūn yīl'ax
 kopa yā' yāy no'ok kutok, ¹⁸ xix 'Ānene', xix Pinip, xix Matōmēo, xix Māteo,
 xix Tōmē', xix 'Appeo kutok Tiak, xix Tanep, xix Xīmām, yā tutep-tup, puyīy
 'Iyaet xop yāyhā xexkah, ¹⁹ xix Yot 'Ixkanot, yā tute' gāy xop mōgāhā Yeyox
 hah, puyīy xūygā'.

Yeyox xix Hāmgāyāgnāg

²⁰ Ha ta' nūn Yeyox, tu nūktu mīptut hā mō'nāhā', ha tīkmū'ūn xohix nūn,
 ha Yeyox xit putup, pa yā' xit 'ohnāg, yā tīkmū'ūn xohix pip. ²¹ Ha ta' nūn
 Yeyox xape xop, nūy Yeyox mōgā', yā' xupak tīkmū'ūn te' xuktux Yeyox putox
 kummuk, ²² ha kōmēn Yenoyanēn yōg tik te hām yūmmūg xop te:

—Yeyox kopa' xip Meyemo', yā yāmīy kummuk xop yōg xat'ax, ha Meyemo
 te Yeyox ka'ogāhā', puyīy yāmīy kummuk mōy. Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te tīkmū'ūn xohix xānāhā', nūy hāmyūmmūgā', tu hām'āktux'ax
 hā hāmyūmmūgāhā'. Tute:

—Texīy Hāmgāyāgnāg te tīkmū'ūn kopa yāy xut? ²⁴ Hāpxexka yōg tīkmū'ūn
 te yāy pot, nūy yāy kix, tu hāpxip 'Thā' xakix 'ūxohix. ²⁵ 'Ūxape xop te yāy pot,
 nūy yāy kix, tu hāpxip 'Thā' nōg 'ūxape xop. ²⁶ Hā kaxīy Hāmgāyāgnāg xop te
 yāy pot, nūy yāy kix, puxix xakix 'ūxohix.

²⁷ —'Ūxupxet te hāpxop hā' xupxet putup mīptut kopah, pa' xip tik ka'ok
 mīptut kopah. Texīy hāpxop xupxet putup? Yā tik ka'ok poxit hā' hīy hāmāxap,
 tu nōmhā' xupxet. Hā kaxīy 'āte Hāmgāyāgnāg hīy, nūy tīkmū'ūn kopa yāmīy
 kummuk mōy.

²⁸ —Āpu 'ūxaxogā hok. Topa te tīkmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xohix
 xaxogā yūmmūg, pu tu' kux. Tīkmū'ūn te Topa 'āktux kummuk, ha Topa te'
 xaxogā yūmmūg, pu tu' kux. ²⁹ Pa tīkmū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk,
 ha Topa te' xaxogā yūmmūg 'ohnāg. Yā' xip 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax mōkuma'
 mōg, tu' kux 'ohnāg. Kaxīy.

³⁰ Hā kaxīy hām'āktux Yeyox. Hamūn, tīkmū'ūn te hām'āktux, 'ūxip yāmīy
 kummuk Yeyox kopah. Pa 'āmhok, yā Topa Koxuk te' kopa' xip.

Yeyox mūktut xi' taknōy xop

³¹ Ha ta' nūn Yeyox mūktut xi' taknōy xop, tu nūktu hāptopa' pip, tu' nōy
 mō'kutnāhā', puyīy Yeyox xānā'. ³² Ha ta kopa' mām tīkmū'ūn Yeyox mūtik,
 tu hām'āktux, hu:

—Hāptopa' pip 'ātut xix 'ātaknōy xop, tu 'āxānāhā'. Kaxīy.

³³ Ha:

—Tep-te 'ūktut putuk xik taknōy xop putuk? Kaxīy.

³⁴ Tu' yāy yīmap xop pēnāhā', tu:

—Pēnā nūhūl', yāg tut xik taknōy xop.

³⁵ Nōm te' mīy Topa te nōm putup, yāg taknōy xop xik hex xik tut yāg xape
 xop. Kaxīy.

¹ Ta xe tikmū'ün pu hāmyūmmūgāhā Yeyox te kōnāg xexka Gанинет kux tu', ha ta' pip tikmū'ün xohix, yīy ta' mō'nāhā mīpkox hā, tu' yūm, ha' pip tikmū'ün hāmhūmnāg hām kux tu', ² ha Yeyox te hām'āktux'ax hā hāpxop xohix yūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgāhā', tu:

³ –'Ügxupex, 'ümōg tihik, nūy hāpxopxap mō'pok, ⁴ tu hāpxopxap mō'pok, ha yāg te nū'nāhā putat kopah, ha ta' nūn putuxnāg, tu' xohix māhā', ⁵ ha ta' yāg nōy te nū'nāhā hām kutōgnāg kopa mīkaxxap yīmū' yūm, tu hāpxip kutōgnāg 'lhā' xokax hām tūnēmnāg tu', ⁶ pa māyōn xip, ha mō'hap, tu' nak, yā' yīpxatit kutōgnāg, hu' nak, ⁷ ha ta' yāg nōy te nū'nāhā mīmyām kup kakak, tu' xokax, tu' tuk, ha mīmyām kup tuk, tu' nōy mō'nīy, ha' ta' 'ohnāg, ⁸ ha ta' yāg nōy te nū'nāhā hām max kopah, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu kup puxet te mīnta te' 30 popmāhā', ha ta kup nōy ta' tu 60, ha ta kup nōy ta tu 100. Kaxīy.

⁹ Tu xe:

–'Äyīpkox pip, nūy ta 'äpu yā xupax. Kaxīy.

Yeyox te hāpxopxap 'āktux

¹⁰ Ha ta' mōg tikmū'ün punethok, ha ta' yāg xip Yeyox mūtik xix Yeyox yōg tik te 12 xop mūtik, tu yāy tu nū'nāhā', nūy Yeyox mūtik hām'āktux, tu:

–Hāmyūmmūg'ax 'üm yūmmūgāhā xate? Kaxīy.

¹¹ Ha:

–Texīy Topa te yāy yōg tikmū'ün xat, ha' yīpkox pip? Topa te xa' mūg. Pa Topa te 'äxop kūnāpa pip xop pu hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, ¹² puyīy hāmpēnā', pa hāmyūmmūg 'ohnāg, puyīy hām'āpak, pa hāmyūmmūg 'ohnāg, puyīy yāy yōg hāpkummuk mīy'ax nīm hok, puyīy Topap-tuppax hok, puyīy Topa tikmū'ün yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā hok, pu tu' kux 'ohnāg. Kaxīy.

¹³ Tu xe:

–'Äxop te hām'āktux'ax yūmmūg 'ohnāg. Texīy 'äxop kūnāpa pip xop te nōm yūmmūg? Kaxīy.

¹⁴ Tu xe:

–Tīk te hāpxopxap mō'pok. Hā kaxīy tikmū'ün te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ha hāpxopxap te Topa yōg hām'āktux putuk, ¹⁵ ha ta hāpxopxap yāg te nū'nāhā putat kopah, ha ta' nūn putuxnāg, tu' māhā'. Hā kaxīy tikmū'ün te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, pa Hāmgāyāgnāg nūn, tu Topa yōg hām'āktux'ax xut. ¹⁶ Ha ta hāpxopxap yāg te nū'nāhā hām kutōgnāg kopa mīkaxxap yīmū' yūm, tu' xokax, tu' nak mō'ka'ok 'üyīpxatit kutōgnāg hah. Hā kaxīy tikmū'ün te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tu' kuxa hittup, ¹⁷ pa hāpxip 'lhā tikmū'ün te' kuxa mām xop kute'ex kummuk, ha' kuxa mām kux. ¹⁸ Ha ta hāpxopxap yāg te nū'nāhā mīmyām kup kakak, tu' xokax, ha mīmyām te' nōy mō'nīy, ha' ta 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ün te Topa yōg hām'āktux 'āpak, ¹⁹ pa hām xexka yōg hāpxopmā'ax pe'paxex punethok, tu 'üp-texop xexkap-tup, tu hāpxop xohix putup, hu Topa yōg hām'āktux xaxok, tu hāpxopmā max mīy'ah. ²⁰ Ha ta hāpxopxap yāg te nū'nāhā hām max kopah, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu kup puxet te mīnta te' 30 popmāhā', ha ta kup nōy ta' tu 60, ha ta kup nōy ta' tu 100. Hā kaxīy tikmū'ün te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa mām nōm kopah, tu hāpxopmā max punethok. Kaxīy.

Kuyānām

²¹ Tu Yeyox te xe:

–'Ok tikmū'ün te kuyānām tat'ax xex manax kopah? 'Ämhok. 'Ok tikmū'ün te kuyānām tat'ax xex mīmpe mō'yōn'ax kakak? 'Ämhok. Pa tikmū'ün te

kuyānām tat'ax yōg yūm'ax yīmū' xex, ha nōmhā kuyānām max, ha tikmū'ūn te hāpxop pēnāhā'. ²² Hā kaxīy tikmū'ūn te hāpxopmā xaptop hōnhā', ha tikmū'ūn te' pēnā 'ohnāg, pa hāpxip 'ihā tikmū'ūn xohix te' pēnāp-tup.

²³ Áyīpkox pip, nūy ta 'āpu yāx xupax. Kaxīy.

²⁴ Ta Yeyox te xe:

—'Āpu 'ākuxa hā' xupax. Xate 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit, puxix Topa te 'ōg hāpxopmā'ax kopit, yā' yāy putuk, yā Topa te 'ōg hāpxopmā'ax kopit xe'ēgnāg putup. ²⁵ Tikmū'ūn yōg hāpxop pip, puxix hāpxop nōy pop putup. Tikmū'ūn yōg hāpxop kutōgnāg pip, puxix nōm xaxok putup.

Hāpxopxap

²⁶ Tu Yeyox te xe:

—Texīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip? Yā' putuk, tik te hāpxopxap mō'pok, ha' xokax, tu' tuk. ²⁷ Texīy 'ūxokax? Texīy 'ūtuk? Tik te' yūmmūg 'ohnāg. Ámnīy hā mō'yōn, tu hāptup hā hāpkumep, 'ihā' tuk.

²⁸ Hāpxopxap te hām hā' mōxaha', tu' xokax, tu' tuk, ha' tut pip, ha' xap ta punethok. ²⁹ Yā' ta, ha tik te' mep kupukhe hā, tu' nūnnāhā'. Hā kaxīy Topa yōg tikmū'ūn xohix nōy nā' mōg, Topa te nōm xat. Kaxīy.

Mōytat xap

³⁰ Tu Yeyox te xe:

—Texīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip? Texīy 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup? ³¹ Yā hāpxopxap putuk, yā mōytat xap putuk. Yā' kutōgnāg mōytat xap, pa hāpxopxap nōy xohix 'ūxekah. ³² Tikmū'ūn te mōytat xap xok, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu kup tox, ha ta' kup nōy kutōgnāg, ha mōytat kup māg xexkah, ha ta' nūn putuxnāg, tu yāy pet mīy mīm māg tu'. Hā kaxīy Topa yōg tikmū'ūn xop kutōgnāg hāmāxap, pa' xohix nōy nā' mōg tu mōktu' xohix. Kaxīy.

³³ Hā kaxīy Yeyox te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā punethok hām'āktux'ax hā, yāy tikmū'ūn te hāmyūmmūg. ³⁴ Yā tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, pa yāy yōg tik te 12 xop mūtik hām'āktux nōy, nūy hāmyūmmūgā'.

Yeyox te 'āmuuh xat xix kōnāg tot

³⁵ Ámnīy ha ta yāy yōg tik xop pu Yeyox te:

—'Āpu yūmū kōnāg xexka xak, nūy kūnāpa mōg. Kaxīy.

³⁶ Ha Yeyox yōg tik xop te tikmū'ūn mō'pok hato'ah, ha' mōg, ha ta' mōg tihik Yeyox hah, tu yōg mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg Yeyox mūtik, ha ta mīpkox xape mōg kama nūmūtik, ³⁷ pa hāpxip 'ihā' 'āmuuh xexka nūn, ha ta' nūn kōnāg tot xexka', tu nūktu mīpkox hā' mōxaha', ha mīpkox te kōnāg hā nū'xip, ³⁸ ha Yeyox mō'yōn mīpkox xahixpa tu', tup-tox tep-tox yūm'ax yīmū' yūm, ha Yeyox yōg tik xop te' nuhuk, ha' koxak, ha hām'āktux, hu:

—Yāyā, yūmūg xakix putup. 'Ok 'ūgmūg kuxa ka'? Kaxīy.

³⁹ Ha Yeyox yok, tu 'āmuuh xat xix kōnāg tot, puyīy tu xuxix, ha' xuxix, tu nū'yēy. ⁴⁰ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu yīkopit, hu:

—Texīy 'ākuxa nōg? 'Ok 'ākuxa mām 'ohnāg? Kaxīy.

⁴¹ Ha tik kuxanōg, tu:

—'U'ūm tihik? Yā tute 'āmuuh xat xix kōnāg tot, ha' xuxix, tu nū'yēy! Kaxīy.

¹ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop mīpkox hā, tu mōktu' mōxaha kōnāg xexka Ganinet kux tu' hāpxexka Yenax tu', ² tu mīpkox nīm, tu ta' mōg, pa' xip tihik, ha tik kopa' pip yāmīy kummuk. ³ Yā tik pet yūm xukpot tu', ha' nūn. Yā' gāy, ha tikmū'ūn te' hīy yūmmūg 'ohnāg mākxap hā. ⁴ Yā tikmū'ūn te' mūg punethok, nūy mākxap hā' hīy 'yūm xi' pata', pa tik te' koxyōy 'ūxohix, tu' mōg. Yā tikmū'ūn te' hīy yūmmūg 'ohnāg. ⁵ Hāptup 'īhā' xip tihik yīktix tu' xix xukpot tu' xix 'āmnīy 'īhā' kamah, tu' xahok ka'ok, tu yāy po'oxnām mīkaxxap hā. ⁶ Ta Yeyox pēnāhā hāptox tu, tu ta' nōy ha' nūn mō'ka'ok, nūktu Yeyox pu nū'xup, ⁷ tu hām'āktux ka'ok, hu:

—Yeyox, yā Topa xexka xe'ēgnāg kutok, 'āte xa tatu' xak: 'Āpu yā 'ūgkummugā hok! Kaxīy.

⁸ Yā hamūn, Yeyox te: "Yāmīy kummuk, tik kopa 'āpep!" Kaxīy.

⁹ Tu Yeyox te:

—'Āxuxet'ax texīy? Kaxīy.

Ha:

—'Ūlxuxet'ax 'Ūxohix Xop, yā 'ūgmūgmūn punethok. Kaxīy.

¹⁰ Tu xe:

—'Āpu 'ūgmūg mō'pok hato'a hāptox tu'. Kaxīy.

¹¹ Ha ta' pip xapup xohix, tu' xit yīktix tu' hāmhūmnāg.

¹² Ha yāmīy kummuk te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ūgmūg xat, 'ūyīy xapup hā mōxān' Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te' xat, ha tik nīm, tu ta' mōg, tu mōktu xapup hā' mōxaha'. Yā' xohix xapup, yā' xohix te' 2000 kōmnāg, tu ta' mōg mō'ka'ok, tu mō'yīxoho', tu mōktu kōnāg xexka hā' mōxaha', tu' xakix xit hā.

¹⁴ Ha ta' nū'paha xapup pēnā'ax xop, tu nōm 'āktux kōmēn yōg tikmū'ūn pu xix hām panip yōg tikmū'ūn pu', ¹⁵ ha ta' nūn tikmū'ūn xohix, nūy hām pēnā', tu' nūn, tu nūktu Yeyox yīka' pip, tu tik pēnāhā', pa' pip'ah yāmīy kummuk tik kopah, ha tikmū'ūn kuxa te' yēy. Yā tik yūm, tu' xax taha', tup-tox max.

¹⁶ Ha ta tikmū'ūn pu hāpxopmā'ax xohix 'āktux nōm te tik pēnāhā xix xapup,

¹⁷ tu Yeyox pu tatu' xak, puyīy mōg hato'ah, ¹⁸ ha ta' mōg Yeyox, tu mīpkox hā mō'nāp-tup, ha tik nūn, tu:

—'Ūgmōg putup 'āmūtik. 'Ok max? Kaxīy.

¹⁹ Pa Yeyox te:

—'Āmhok. 'Āpu mōg yāy pet hah, nūy 'āxape xop pu' xuktux yūmūg xuxyā Topa te xa' mīy. Kaxīy.

²⁰ Ha ta' mōg tihik, tu mōktu hām'āktux Kōmēn te' 10 tu', xix kōmēn yīkak, yā' xuktux Yeyox te' mīy, ha tikmū'ūn xohix tep-tup pax.

Yax te Yeyox xānāhā'

²¹ Ha ta' mōg Yeyox mīpkox hā, tu kōnāg xexka xak putpu', tu mōktu' xupep, ha ta' nūn tikmū'ūn xohix, nūy Yeyox pēnā', ²² ha ta' nūn tihik 'ūxuxet'ax Yax, yā' Yoneo xop yōg Topa pet yōg tik xat'ax, 'ūnūn, tu nūktu Yeyox pata yīka' mōhāmnīy, ²³ tu:

—'Ūk-tok hex xok putūmnāg. 'Āpu mōg, nūy 'ūyīmū 'āyīm nōm, puyīy xuxix, puyīy hi'! Kaxīy.

²⁴ Ha ta' mōg Yeyox tik mūtik xix tikmū'ūn xohix mūtik. Yā tikmū'ūn xohīynāg, hu yāy mō'yōn.

Yeyox te 'ūn pakut hittupmāhā'

²⁵ Ha ta' nūn 'ūhūn, yā' pakut, yā' ūn hep kux 'ohnāg hāmyāxatamuk xohix te' 12 hā. ²⁶ Yā nonot punethok te tu' popmāhā hehmēn, yīl tayūmak noa'. Yā' hittup 'ohnāg, pa' pakut xexka nōy nā' mōg. ²⁷ Tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, ha 'ūn te' xupak, tu ta' mōg, tu tikmū'ūn xohix kopa' mōg, tu Yeyox pe' mōg, tu' topixxax 'āpit. ²⁸ Yā 'ūn te hāmp'e'paxex, hu: "Āte 'ūyōg topixxax 'āpit, kopxix hittup." Kaxīy. ²⁹ Hāpxip kutōgnāg 'ihā' hep kux, ha 'ūn te' yūmmūg 'ūhittup xe'e', ³⁰ ha Yeyox te' yūmmūg yāy kopa' xupep hāpk'a'ok. Yeyox yōkānām, tu tikmū'ūn pu' yīkopit, hu:

—'Ū'ūm te yōg topixxax 'āpit? Kaxīy.

³¹ Ha Yeyox yōg tik te 12 xop te:

—Tikmū'ūn xohix te yāy mō'yōn 'āyīmap. Texīy xate' yīkopit? Kaxīy.

³² Pa Yeyox yōkānām, nūy pēnā nōm te' xupit,

³³ ha 'ūn te' yūmmūg, hu' nūn, tu nūktu Yeyox pata yīka mōhāmnīy, tu' yīpkutuk, hu yāy puxu'ux, tu hāpxopmā xohix 'āktux. ³⁴ Ha Yeyox te:

—Tukūm, 'ākuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, hu 'āhittup. Āpu 'ākuxa nōg hok. Mōg! 'Āhittup! Kaxīy.

Yeyox xix Yax kutox

³⁵ Yeyox te 'ūn mūtik hām'āktux, ha ta' nūn Yax yōg kāmānat, yā Yax pet tu' nūn, nūktu:

—Yax, 'āk-tok hex xok. Āpu notot Yeyox xānā hok. Kaxīy.

³⁶ Pa Yeyox te nūmūtik hām'āktux 'ohnāg, pa Yax pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ākuxa nōg hok. Āpu 'ākuxa yūm ka'ok! Kaxīy.

³⁷ Yeyox te tikmū'ūn xohix xat, pu mōg hok yāy mūtik, pa' xat, pu mōg Pet xix Tiak xix Yoām, ³⁸ tu ta' mōg, tu mōktu Yax pet hā' mōxaha', pa' pip tikmū'ūn, tu' potaha', tu' xaho ka'ok, ³⁹ ha Yeyox te:

—Texīy 'āxop potaha', nūy xaho ka'ok? 'Ūk-tok hex xok tāmnāg 'ohnāg. Yā mō'yōn. Kaxīy.

⁴⁰ Ha tikmū'ūn yīxix, pa Yeyox te xohix xat, pu hāptopa mōg. Yā' mōg 'ūxohix. Ha ta' mōxaha Yeyox xix yāy yōg tik te' 3 xik-tok hex mūktak xi' tut 'ūk-tok hex yōg mīptut kox hā, ⁴¹ ha Yeyox tek-tok yīm mūg, tu:

—“Tanita kōmīy” Kaxīy. Yā tikmū'ūn yīly'ax hā: “Nixix, 'āpu 'āk-nīhāxip!” Kaxīy.

⁴² Yā hāpxip 'ohnāg 'ihāk-tok hex yīpxit, nūy pepi' xip, nūy hāpkumep, ha tikmū'ūn te' yēy. Yāk-tok hex yōg hāmyāxatamuk xohix te 12, ⁴³ ha Yeyox te tikmū'ūn xat, puyīy tikmū'ūn pu nōm 'āktux hok, tu' xat, puk-tok hex pu xit'ax hōm.

6

Yeyox xip Nāyane tu'

¹ Tu ta' nūn putpuk Yeyox xix yāy yōg tik xop kōmēn Nāyane tu', tu nūktu kōmēn hā' mōxaha'. ² Nit xap 'ihā' mōg, tu mōktu Yoneo xop yōg Topa pet hā' mō'nāhā', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', ha tikmū'ūn te' xupak, tu hām'āktux'ax putup nōg, tu:

—Texīy tik te hāpxop xohix yūmmūg? Tep te tik pu hāmyūmmūgāhā'? Texīy tik te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg? ³ Yūmū'āte tik yūmmūg. Yā mīmpe mīy, yā Māníx kutox, yā taknōy 'ūxuxet'ax Tiak, xix Yoye', xix Yot, xix Xīmām. Yā' hex tīhi nūnteh kamah. Kaxīy.

Yā tikmū'ūn te' yūmmūg putup'ah, Yeyox yā Topak-tok. ⁴ Pa Yeyox te:

—Tikmū'ün te yāy xape 'āpak 'ohnāg nōm te Topa pupi hām'āktux. Kaxīy.

⁵ Yeyox te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg, pa' mīy kutōgnāg. Yā' pakut xop yīmū' yīm xex, nūy hittupmā' yā' a' xohix'ah hittupmāhā' kōmēn Nāyane tu'. ⁶ Yā tikmū'ün kuxa mām 'ohnāg, ha Yeyox kuxa hittup 'ohnāg.

Yeyox yōg tik te 12 xop mōg

Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu xiptuxexka xohix yōg tikmū'ün pu hāmyūmmūgāhā kōmēn Nāyane yīkak. ⁷ Tu ta' xānāhā yāy yōg tik te 12 xop, ha' nūn, ha Yeyox te nōm ka'ogāhā', puyīy yāmīy kummuk mōy. Tute tik mō'pok, pu mōg 'ūtix tu pe' tix hā kaxīy, puyīy yāmīy kummuk mōy. ⁸ Yeyox te:

—Hāpxop tat hok, yā xit'ax tat hok, xix tayūmak tat hok, pa mīm hām tonnognā' āmōg. ⁹ Āpu pataxax tat. Āpu kāmīn puxehnāg mō'tat. Kaxīy. ¹⁰ Tu xe:

—Āxop mōg putup, tu kōmēn hā' āmōxap-tup, tu mīptut hā' āmōxap-tup. Āpu nox pi' mīptut puxet kopah, tu mōktu 'āmōg, tu kōmēn nīm. ¹¹ Pa kōmēn yōg tikmū'ün te 'āp-tup nōg, tu hām'āktux'ax putup nōg, nūy ta mōg. Āpu nox pi' hok. Āxop te yāy pataxax tu hāpxut nuhuk putup, xayīy hām'āktux 'ūkummuk tikmū'ün. Kaxīy.

¹² Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu tikmū'ün pu hām'āktux, hu:

—Āpu 'āyāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux. Kaxīy.

¹³ Tik te yāmīy kummuk mōy, tu tikmū'ün punethok pakut putox pix heptox hā, tu nōm hittupmāhā'.

Yoām xok

¹⁴ Ha ta' xip 'Enot, yā tikmū'ün yōg xat'ax xexkah, tu nōm hāpxomā'ax 'āpak, yā tikmū'ün xohix te Yeyox yūmmūg, tu hām'āktux punethok. Tikmū'ün yāg te:

—Yā' putpu' hi Yoām nōm tep-tox pix, tu hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg. Kaxīy.

¹⁵ Ha ta yāg te:

—Yā' 'Enit. Kaxīy.

Ha ta yāg nōy te:

—Yā' tute Topa pupi hām'āktux, yā Topa pupi hām'āktux xop hittap putuk. Kaxīy.

¹⁶ Ha 'Enot te' xupak, tu:

—Yā Yoām nōm tep-tox pix. Hōmā' āte' xat, pup-tox xax, ha' kuyut, pa hōnhā putpu' hi! Kaxīy.

¹⁷ Hamūn, hōmā' 'Enot te' xat, puyīy xonat Yoām mūy, puyīy 'ūyīm hīy, puyīy kanet ka'ok kopa' xix. Texīy? Yā hōmā' 'Enot xix 'Enonit te yāy taha', pa 'Enonit yā' 'Enot taknōy Pinip xetut, ¹⁸ yīy ta Yoām te 'Enot pu hām'āktux, hu: "Yā' max'ah. Topa yōg xat'ax kax'āmix tappet tu, tu' xat, xayīy yāyta hok 'ātaknōy xetut mūtik!" Kaxīy.

¹⁹ Yīy ta' gāy 'Enonit, tu Yoām putup nōg, hup-tup, puyīy Yoām putex. Pa 'āmhok, ²⁰ yā' 'Enot te Yoām yīpkutuk, yā tute' yūmmūg yā' max xe'ēgnāg Yoām, ha Yoām putex putup'ah. Yoām te 'Enot pu hām'āktux punethok, ha 'Enot kuxa hittup 'ohnāg, pa 'Enot te 'nōy yōg hām'āktux'ax putuppax.

²¹ Pa hāpxip 'īhā' 'Enot te yāy yōg hāmyāxatamuk yōg 'āmuk xexka mīy, ha ta' nūn gohet yōg xexka xop, yā' xat'ax xexka xop, xix xonat yōg xat'ax xop, xix hāpxexka Ganimet yōg xat'ax xop. ²² Ha ta' nūn 'Enonit kutok hex, nūktu' hāmyā max, ha 'Enot tep-tuppax xexka', yā hāmyā max. 'Enot tek-tok hex pu hām'āktux, hu:

—Xate putep-tup? Āte xa' hōm putup. Kaxīy.

²³ Tu xe hām'āktux xex, hu:

—Xate putep-tup? Yā' āte xa popmāp-tup hāpxop xohix, tu mōktu yōg hāpxop xahix, yā' xahix yōgnū hāhām, xi' xahix yōgnū tikmū'ūn! Kaxīy.

²⁴ Ha ta' mōg 'ūk-tok hex, nūy tut mūtik hām'āktux, nūy yīkosit, ha' tut te:

—Āpu tatu' xax Yoām putox nōm tep-tox pix. Kaxīy.

²⁵ Ha putpu' nūn 'ūxat'ax tu', tu:

—Ā' hōm mō'ka'ok Yoām putox kānēpetxax yīmū' yūm! Kaxīy.

²⁶ Ha ta' kuxa hittup 'ohnāg' Enot, pa yā hām'āktux xex tu Topa 'āxet'ax 'āktux ha tikmū'ūn xohix te' xupak, yīy ta' hōm putup, ²⁷ hu hāpxip 'ohnāg' īhā xonat mō'kutnāhā', puyīy Yoām putox nūnnā', ha ta' mōg xonat kanet ka'ok tu', tu Yoām putox xak, ²⁸ tu kānēpetxax yīmū' nūnnāhā', tuk-tok hex pu' hōm, ha ta' mōg, tu' tut pu' hōm. ²⁹ Ha ta' yūmmūg Yoām mūtik mōg xop, tu ta' nūn, tu nūktu Yoām xokxax paha', tu ta' mōg, tu mōktu mīkaxxap kox kopa' xix xukpot tu'.

Yeyox te tikmū'ūn xohix pu' xit'ax popmāhā'

³⁰ Ha ta' nūn Yeyox yōg tik te 12 xop Yeyox hah, tu nūktu yāy yōg hāpxopmā'ax xohix 'āktux xix yōg hāmyūmmūg'ax xohix, ³¹ pa' pip tikmū'ūn xohix, tu xohix te hāpkumep, yīy ta' xit' ohnāg Yeyox yōg tik xop, yā tikmū'ūn xohix pip. Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Āpu yūmū mōg hām panip xexka tu', nūy hām hok. Kaxīy.

³² Tu ta' mōg, tu mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg, tu kōnāg xak. ³³ Pa tikmū'ūn punethok te mōg'ax pēnāhā', yā' Yeyox pēnāhā xix tik xop. Ha ta' nūn xiptuxexka xohix yōg tikmū'ūn, tu pata hā' nūpaha hām kux tu', tu nūktu' mōxaha', tu' nōy hip. ³⁴ Ha ta' xupep mīpkox kōnāg xexka kux tu', ha Yeyox te' pēnāhā tikmū'ūn xohix, tu' kuxa ka'. Kahnēn yōg pēnā'ax xip'ah. Hā kaxīy tikmū'ūn putuk. Yā' hittup 'ohnāg, yīy' kuxa ka', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā hāpxop punethok.

³⁵ Māyōn mō'nāp-tup 'īhā' nūn Yeyox yōg tik xop, tu nūktu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Māyōn mō'nāp-tup, yā' hām panip xexka nūnteh, yā xit'ax pip 'ohnāg.

³⁶ Āpu yā tikmū'ūn xat, pu mōg hāpxa'ax tu' xix xiptuxexka tu', puyīy xit'ax pop. Kaxīy.

³⁷ Pa Yeyox te:

—Āpu tikmū'ūn pu xit'ax popmā'. Kaxīy.

Ha tik xop te:

—Texīy pām popmā tikmū'ūn xohix pu'. 'Ūyōg tayūmak xohix, yā tayūmak 'ānuk xohix te' 200, yā tayumak yānām ponrok. Kaxīy.

³⁸ Ha:

—Pām xohix texīy pip 'ōhnū'? Mōy pēnā' Kaxīy.

Tik mōg, tu putpu' nūn, tu:

—Yā pām te' 5 xix mām tix. Kaxīy.

³⁹ Ha Yeyox te tikmū'ūn xat, puyīy xux yīmū' mām, puyīy yānōm xohix hā' mām, ⁴⁰ ha' yānōm hā' mām, yā' yānōm kopa' mām xohix te' 100 xi' nōy kopa' mām xohix te' 50 hā kaxīy. ⁴¹ Ha Yeyox te' pām te' 5 pop xix mām tix, tu pexkox pēnāhā', tu:

—Topa, xate nū' popmāhā'. Yā 'āmax. Kaxīy.

Tu pām koxip, tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', puyī tikmū'ūn pu popmā'. Tik te' popmāhā'. Ha ta mām tix koxip, tu' popmāhā kamah,⁴² ha tikmū'ūn xohix te' māhā', tu mōktu xe xit putup'ah. Puxix.⁴³ Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu pām yāg pop xix mām yāg. Yā pām yāg hā nū'xip manax xohix te' 12 xix mām hā, ha' nūnnāhā'.⁴⁴ Hamūn, yā' xohix te pām māhā', yā' tik xohix te' 5000.

Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā

⁴⁵ Hāpxip 'ihā Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux hu:

—'Āpu mīpkox hā mōkakux, nūy mōg kūnāpa hāpkux nōy tu' xiptuxexka Metxax tu', ha' āte tikmū'ūn mō'pok putup. Kaxīy.

⁴⁶ Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, ha ta' mōg Yeyox, tu yīktix yokoma', nūy Topa pu hām'āktux. ⁴⁷ 'Āmnīy 'ihā' pip Yeyox yōg tik xop mīpkox kopa kōnāg xexka kote', ha ta yāp-xehnāg xip Yeyox hāpkux tu',⁴⁸ tu yāy yōg tik xop pēnāhā'. Tik te mīpkox hā mōgāhā', pa yā mōg putux, yā 'āmuuh te ha' nūn. Hāmyākyuhmōy ha ta' mōg Yeyox, tu kōnāg xexka yīmū' mōg pata hā, tu nōa' yēn putup.

⁴⁹ Ha tik te' pēnāhā yā Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā, ha hāmpe'paxex yā yāmīy putuk, tu' xahok. ⁵⁰ Yā' xohix te' pēnāhā', tu' yīpkutuk. Pa hāpxip 'ihā Yeyox te:

—'Ākuxa nōg hok! Yāg mūn. 'Ugyīpkutuk hok! Kaxīy.

⁵¹ Tu ta mīpkox hā mō'nāhā Yeyox, tu' xip yāy yōg tik xop mūtik, 'ihā' kux 'āmuuh. Ha tik xop kuxa te' yēy,⁵² yā tik te' yūmmūg 'ohnāg texīy Yeyox te tikmū'ūn te' 5000 xitnāhā', yā tik putox ka'ok.

Yeyox te tikmū'ūn hittupmāhā Yēnēyane tu'

⁵³ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu kōnāg kox kux tu' mōxaha' hāpxexka Yēnēyane tu', tu mīpkox tutxit hā hīy kōnāg kux tu',⁵⁴ tu ta' mōg, pa tikmū'ūn pip, tu Yeyox pēnāhā',⁵⁵ tu ta' mōg, tu' pet xohix ha' xupaha', tu tikmū'ūn pakut tutpe hā' put nūn, tu nūktu Yeyox ha' nūnnāhā', ha Yeyox te nōm hittupmāhā'.⁵⁶ Tu ta' mōg Yeyox, tu hāpkumep xiptuxexka xohix tu' xix kōmēn xohix tu' xix yānōm xohix tu', pa' pip tikmū'ūn xohix, tu' nūnnāhā tikmū'ūn pakut, tu nūktu nāpet hām tu' sex, tu Yeyox tu' xak, pu tux, puyīy pakut xop Yeyox yōg topixxax kuyāg 'āpit, ha pakut xohix te' xupit, tu' hittup.

7

Yoneo xop te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat

¹ Ha ta' nūn Paniye xop xix tik te hāmyūmmūg xop, yā kōmēn Yenoyanēn tu' nūn, tu nūktu Yeyox ha yāy tu nū'nāhā'.² Yā hōmā nōm te' pēnāhā Yeyox yōg tik xop xit 'yīm xut putūynāg hā, yā 'ap yīm pix'ah. Yā Paniye xop te tikmū'ūn xat, pu yāy yīm pix. ³ Yā Yoneo xop te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat, ha Paniye xop te Yoneo xop kopa' xip, tu mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat punethok, tu yāy yīm pix max, tu nōmhā' xit,⁴ tu nāpet tu' nūnnāhā hāpxop, tu nōm pix 'ūxohix, tu mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax nōy tat. Yā kōnāg xo'op'ax pix xix nax xix kanenām.

⁵ Tu ta' yīkopit Paniye xop te xix tik te hāmyūmmūg xop te', hu:

—Texīy 'ōg tik xop te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat 'ohnāg, hu yāy yīm xut putūynāg hā' xit? Kaxīy.

⁶ Ha Yeyox te:

—'Āpa max, pa yā' ākuxa kummuk. Hōmā' Iyait te 'āxop 'āktux! Tute kax'āmi, hu: "Topa te: 'Tikmū'ūn tek mūn 'āktux max, pa yā' kuxa tek mūn xak 'ohnāg.' ⁷ Tikmū'ūn tek mūn pu nūktettex, pa yā' kummuk. Yā tikmū'ūn te yāy yōg hām'āktux'ax 'āktux, tu: Yā Topa yōg xat'ax nūhū!' " Kaxīy.

⁸ Tu Yeyox te xe:

—'Āxop te Topa yōg xat'ax mīy 'ohnāg, nūy mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat. Kaxīy.

⁹ Tu Yeyox te xe:

—'Āxop te Topa yōg xat'ax nīm pax, nūy yāy yōg xat'ax mīy. ¹⁰ Yā hōmā Mōyyex te' xat, hu: "'Āpu 'ātak mō'yāy xe'ēgnāg, nūy nōm pu hāpxopmā max. 'Āpu 'ātut mō'yāy xe'ēgnāg, nūy nōm pu hāpxopmā max." Kaxīy. ¹¹ Pa 'āxop te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', hu: "'Ūxi p tikmū'ūn yōg hāpxop, tu Topa pu' hōm, tu yāy 'ātak pu' hōm 'ohnāg xi' tut pu' hōm 'ohnāg. Nōmhā' max. ¹² Nōmhā' hōm hok." Kaxīy. ¹³ Pa 'āmhok, hām'āktux kummuk. Hā kaxīy 'āxop te Topa yōg hām'āktux 'āpak 'ohnāg, pa yāy yōg ham'āktux 'āpak, tu 'āk-tok pu nōm yūmmūgāhā', tu 'āxop te hāpxopmā kummuk nōy punethok hā kaxīy. Kaxīy.

Tep te hāmkummugāhā?

¹⁴ Yeyox te xe tikmū'ūn xānāhā', ha' nūn, ha hām'āktux, hu:

—'Āpu yōg hām'āktux'ax 'āpax max, nūy hāmyūmmūg: ¹⁵⁻¹⁶ Tikmū'ūn hāptopa' pip hāpxop, tu tikmū'ūn hā' mōxaha', tu' kopa' pip nōmhā. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugā 'ohnāg. Pa hāpxop pip tikmū'ūn kopah tu' mōxaha', tu mōktu hāptopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugāhā'. Kaxīy.

¹⁷ Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu mīptut hā mō'nāhā', ha ta' nūn Yeyox yōg tik xop, nūy Yeyox yōg hām'āktux'ax yīkōpit, ¹⁸ ha Yeyox te:

—'Āxop te tikmū'ūn xohix putuk, yā hāmyūmmūg 'ohnāg. Hāpxop te hāptopa' pip, tu tikmū'ūn yīkox hā' mōxaha', tu kopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugā 'ohnāg. ¹⁹ Yā' kuxa hā' mōxa 'ohnāg, pa yā' tex hā' mōxaha', tu hāpxip 'īhā' mōg hāptopah. Kaxīy. Yā Yeyox te' xuktux, yā' max xit'ax xohix.

²⁰ Yeyox te xe:

—Hāpxop 'ūm te tikmū'ūn kummugāhā'? Hāpxop 'ūm te tikmū'ūn kopa' pip, tu' mōxaha', tu' mōg hāptopah? ²¹ Yā' pip hāpxop kummuk tikmū'ūn kuxa kopah, yā tikmū'ūn te hāmp'e paxex kummuk, nūy hāpxop kummuk mīy, yā' xupxet, tu tikmū'ūn putex, ²² tu' nōy hā' xupxet, tu' xupkūmīy, tu hāpkummugā pax, yā' koit, tu hāmkute' ex pax, tu' yīpkumīy, tu' mānōg kummuk, tu yāy xexka pe'paxex, tup-tox kummuk. ²³ Yā nōm xohix hāpxop kummuk te tikmū'ūn kopa' pip, tu' mōxaha', tu mōktu hāptopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugāhā'. Kaxīy.

'Ūn puknōg

²⁴ Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu hāpxexka tu' mō'nāhā kōmēn Tinok yīkak, tu mīptut hā mō'nāhā', tu yāy xaptop putup, pa 'āmhok, yā tikmū'ūn xohix te' yūmmūg. ²⁵ Ha ta' nūn 'ūhūn, hak-tok hex kopa' xip yāmīy kummuk. Yā tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, ha 'ūn te' xupak, hu' nūn, tu nūktu' kopaxux hā' xip Yeyox yīkak. ²⁶ Yā 'ūn puknōg, yā hāpxexka Xitpenīy yōg, tu Yeyox tu' xak, puyīy yāmīy kummuk xut 'ūk-tok hex kopah. ²⁷ Ha Yeyox te:

—Tikmū'ün tek-tok pu xit'ax hōm hāmāxap. Āp max'ah kakxop yōg xit'ax paha', tu kokex pu' hōm. Hā kaxīy Yoneo yōg hāpxop hōm hok puknōg xop pu'. Kaxīy.

²⁸ Pa 'ün te:

—Yāyā', hamūn, pa kokex kutok te mīmpe xit'ax kaka' pip, ha kakxop yōg pām yāgnāg xaha', ha' māhā'. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—Xate hām'āktux max. Āpu mōg yāy pet hah. Xip'ah yāmīy kummuk 'āk-tok kopah. Yā' mōg. Kaxīy.

³⁰ Tu ta' mōg 'ūhūn yāy pet hah, tu nūktu' xutep, pa' xip 'ūk-tok hex, tu mīmpe mō'yōn'ax yīmū' pip, ha yāmīy kummuk xip'ah 'ūkopah.

Tikyīpkox hok, tu hām'āktux yūmmūg 'ohnāg

³¹ Ha ta' xip Yeyox kōmēn Tinok yīkak, tu ta' mōg, tu kōmēn Xinōm hā' tep, tu Kōmēn te' 10 yōg hāpxexka tep, tu mōktu kōnāg xexka Ganinet tu' xutep.

³² Ha ta' nūn tikmū'ün, tu' nūnnāhā tihik, yā' yīpkox hok, tu hām'āktux yūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ün te Yeyox pu' xak, puyīy tik yīmū' yīm xex, puyīy hittupmā'.

³³ Ha ta' mōg Yeyox xix tihik tikmū'ün xohix kūnāpah. Yeyox te yāy yīpkutok hā' nōy yīpkox 'āpit, tu' yīynīn, tu' yīkox hep hā' nōy yōyxōg 'āpit yāy yīpkutok yā, ³⁴ tu pexkox pēnāhā pepix, tu xit xut xexkah, tu:

—“Epatahl!” Kaxīy. Yā' tikmū'ün yīy'ax hā': “Pu yā' a'yīpkox xōn, nūy hām'āpax!” Kaxīy. ³⁵ Ha' yīpkox max, tu hām'āpak, ha' yōyxōg max, tu hām'āktux max.

³⁶ Ha Yeyox te tikmū'ün xat puyīy nōm 'āktux hok. Yeyox te' xat punethok hā kaxīy, pa tikmū'ün te nōm 'āktux punethok, ³⁷ ha tikmū'ün te' xupak, tu' kuxa te' yēy, tu:

—Tik te hāpxopmā max xe'ēgnāg' Tute tik yīpkox hok xupakgāhā', tu tik te hām'āktux yūmmūg 'ohnāg xat, puyīy hām'āktux! Kaxīy.

8

Yeyox te tikmū'ün te' 4,000 pu xit'ax popmāhā'

¹ Hāpxip ha ta' yāy tu nū'nāhā tikmū'ün xohix, tu yōg xit'ax pip'ah. Ha' xip Yeyox, tu yāy yōg tik te 12 xop xānāhā', tu:

—Āte tikmū'ün kuxa ka', yā' a'mnīy tiko yuk hā' pip tikmū'ün 'ūgmūtik, ta hōnhā 'ūyōg xit'ax 'ūm pip'ah. ³ U'mā hok, ha 'āte tikmū'ün mō'pok 'ūpet hah, puxix xakux putat kopah, 'ūpu'uk tu'. Yā hāptox tu' nūn tikmū'ün. Kaxīy.

⁴ Ha Yeyox yōg tik xop te:

—Tep-te tikmū'ün pu xit'ax hāmenex nūnte hām panip xexka tu'? Yā' pip'ah xit'ax. Yā tikmū'ün xohix. Kaxīy.

⁵ Ha Yeyox te:

—Pām xohix texīy 'ōgnū? Kaxīy.

Ha:

—'Uxohix te' 7. Kaxīy.

⁶ Ha tikmū'ün xat, pu hām tu' mām, tu pām te' 7 pop, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Xate 'ūgmū'ā pām popmāhā'. Āmax. Kaxīy.

Yeyox te pām koxip, tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', puyīy tikmū'ün pu popmā'. ⁷ Ha ta' pip māhām kamah, yā' xohix'ah, ha Yeyox te Topa pu mām 'āktux, tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', puyīy tikmū'ün pu' popmā', ⁸ ha tikmū'ün te' māhā', tu mōktu xe xit putup'ah, yā puxix, ha Yeyox yōg tik xop

te' xit'ax yāgnāg yāy tu nū'xok manax te' 7 hā nū'xip. ⁹ Yā tikmū'ūn xohix te' 4.000 te' māhā pām xix māhām.

Ha ta tikmū'ūn mō'pok hato'a Yeyox te', ¹⁰ tu ta' mōg yāy yōg tik xop mūtik, tu mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg tu mōktu' mōxaha hāpxexka Namānot tu'.

Peniye xop te Yeyox tu' xak, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg

¹¹ Ha ta' nūn Paniye xop, tu Yeyox mūtik hām'āktux, tup-tup, puyīy Yeyox hām'āktux kummuk, hu ta tu' xak, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, pu tikmū'ūn pēnā', puyīy tikmū'ūn yūmmūg Topa te Yeyox ka'ogāhā', ¹² ha Yeyox te xit xut xexka, tu:

—Teptu tikmū'ūn te hāpxopmā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak, puyīy tikmū'ūn pēnā'. 'Āte xa hām'āktux, 'āte xa hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg putup'ah, xayīy pēnā'. Kaxīy.

¹³ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg, tu kōnāg xexka xak.

Paniye xop yōg pām tokatokgā'ax xix 'Enot yōg

¹⁴ Ha Yeyox yōg tik xop yōg pām 'ūm xip'ah, yā' xaxok. Yā pām puxet xip mīpkox kopah, ¹⁵ ha Yeyox te:

—Pa 'ātix. 'Ūkummuk Paniye xop yōg pām yōg tokatokgā'ax xix 'Enot yōg. Kaxīy.

Yā 'ap tokatokgā'ax 'āktux'ah, pa yā 'ūyōg hāmyūmmūgā'ax.

¹⁶ Ha Yeyox yōg tik xop te yāy mūtik hām'āktux punethok, tu:

—Hamūn. Yūmū yōg pām 'ūm xip'ah, yīy ta nōm 'āktux. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te' xupak, tu:

—Teptu yāy mūtik hām'āktux pām 'ūm xip'ah? 'Ok 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg yōgnū hām'āktux? Texīy 'āp-tox ka'ok? ¹⁸ Āpa te hāmpēnā 'ohnāg, xix 'āyīpkox te hām'āpak 'ohnāg. 'Ok 'ūxutigāhā' ¹⁹ 'āte pām te' 5 koxip, nūy tikmū'ūn te' 5.000 pu' popmā'? 'Ūmā kux, ha pām yāgnāg xe' pip, manax hā nū'xip. 'Āxop te manax xohix texīy pop? Kaxīy.

Ha':

—12. Kaxīy.

²⁰ Ha Yeyox te xe:

—'Āte pām te' 7 koxip, nūy tikmū'ūn te' 4.000 pu' popmā'. 'Ūmā kux, ha pām yāgnāg xe' pip, manax hā nū'xip. 'Āxop te manax xohix texīy pop? Kaxīy.

Ha':

—7. Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āxop te hāmyūmmūg nōmhā'? Kaxīy.

Yeyox xix tik pa hok Mettax tu'

²² Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu' mōxaha xiptuxexka Mettax tu', ha ta' nūn tikmū'ūn, tu tik pa hok nūnnāhā', tu Yeyox tu' xak, puyīy 'ūyīm xex tik yīmū', nūy hittupmā'. ²³ Ha Yeyox te' nōy yīm mūg, tu ta' mōg tik mūtik tikmū'ūn xohix kūnāpa', tu yīypu'īn tik pa kopah, tu nōy yīmū yāy yīm xex, tu:

—'Ok hāpxop pēnāhā'? Kaxīy.

²⁴ Ha tik te hāmpēnāhā', tu:

—'Āte' pēnāhā tihik, pa yā mīm te hāpkumep putuk. Kaxīy.

²⁵ Ha Yeyox te xe yāy yīm xex tik pa yīmū', ha tik te hāmpēnā mō'ka'ok, tu hāmpēnā max xe'ēgnāg. Yā' hittup. ²⁶ Ha Yeyox te tik xat, pu' pet ha mōg, puyīy xiptuxexka tu mōg hok.

Pet te hām'āktux max

²⁷ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop tu xiptuxexka Pinip yōg Xeyanet tu'. Yeyox te tik pu hām'āktux, hu:

—Putep xuktux tikmū'ūn? 'Ū'ūm 'ūgmūn? Kaxīy.

²⁸ Ha tik te:

—Yā' yāg te: "Yā Yoām, nōm tep-tox pix." Kaxīy. Ha ta' yāg nōy te: "Yā 'Enit." Kaxīy. Ha ta' yāg nōy te: "Yā nōm te Topa pupi hām'āktux." Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—Xix 'āxop, putep xuktux 'āxop, 'ū'ūm 'ūgmūn? Kaxīy.

Ha Pet te:

—Yā Topa te 'āyāykutnāhā'. Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te tik xat, puyīy nōm 'āktux hok.

Yeyox te' xuktux 'ūxok putup, tu putpu' hip-tup

³¹ Tu ta hām'āktux Yeyox te yāy yōg tik xop pu, tu:

—'Ūgmūn, yā Tikmū'ūn Kutok, tuk xūy xexkap-tup, yā Yoneo xop yōg xexka xop tek putup nōg putup, xix 'āmānex xexka xop te', xix tik te hāmyūmmūg xop te', tu' nōy xat putup, puyīy 'ūkputex. 'Ūkxok xe'e putup, pa 'āmnīy tikoyuk nōg, Thā putpuk hip-tup. Kaxīy.

³² Yā hām'āktux xe'e Yeyox te', ha Pet te:

—'Āmhok. Kaxīy hok! Kaxīy.

³³ Ha Yeyox yōkānām, nūy yāy yōg tik xop pēnā', nūy Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ōg hām'āktux'ax yā Hāmgāyāgnāg yōg. 'Āpu 'ūkxāmpa mōg! Xate hāmpē'āpaxex, yā tikmū'ūn te hāmpē'paxex putuk, yā 'ap Topa te hāmpē'paxex putuk'ah. Kaxīy.

³⁴ Tu ta tikmū'ūn xānāhā Yeyox te, xix yāy yōg tik xop xānāhā', ha' nūn, ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn tek mūn mūtik hāpkumep putup, puxix yāy kutōgnāg pe'paxex, puxix yāy yōg putup'ax mīy 'ohnāg, nūy 'āmnīy xohix hā' yāy yōg mīpkupnix tat, nūy xūy, nūy 'ūkxūy putuk, tuk mūn mūtik hāpkumep putup nōmāhā'. ³⁵ Ha tikmū'ūn te' yāy xaxok hok, puxix tu' hi xe'e 'ohnāg, pa tikmū'ūn xok 'ūgmūn hah, puxix tu hip-tup mōkuma' mōg, tu hi kux 'ohnāg. ³⁶ Teptu hām xexka yōg hāpxop xohix pop, pāyā' xok? 'Ūp-texop, tu' xok, tu hāpxop xohix xaxok, 'ūxok tu', puxix' hok xe'ēgnāg. ³⁷ 'Ok max, pu tikmū'ūn putexop xexkah, tu hām xexka yōg tayūmak xohix xexka pop, pa' xok? 'A' max'ah. Yā' xok, tu tayūmak xohix xaxok, tu hok xe'ēgnāg, ha tayūmak xohix te tikmū'ūn putpu' hūnnā hok. ³⁸ Tikmū'ūn tek mūn hā yāyhāhup, xix yōgnū hām'āktux ha yāyhāhup, yā 'ūnōy xop pu yāyhāhup, hu: "Agmūn Yeyox yōg'ah." Kaxīy. Kopxix 'āte nōm hā yāyhāhup, 'ūyānān tu'. 'Ātak Topa pu 'āte nōm xop hā yāyhāhup, Thāg nūn, tu: "'Ōhōm 'a' yōg'ah." Kaxīy. Thāg xexka xe'ēgnāg nūn 'ātak Topa putuk, xix pexkox yōg nū'pok xop putuk.

—'Āte xa hām'āktux, yā' pip tikmū'ūn nūnteh, tu xakix hāmāxap'ah, pa' pēnāp-tup hāmāxap Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat xe'e putup, ha' yípkox pip putup. Kaxīy.

Yeyox, xix Mōyyex, xix 'Enit

² Ta 'āmnīy xohix te' 6 nōg, 'Ihā' mōg Yeyox, tu Pet mōgāhā', xix Tiak, xix Yoām, tu' nōy mōgā 'ohnāg, tu' mōg yīktix tox tu', tu' mōxaha', ha' xip Yeyox tik keppah, tu yāyhā kuyānām putuk, ³ ha' topixxax yāyhā 'ūmnok tūmnāg, tu yōg kuyānām pip. Yā tikmū'ūn te topixxax pix hā kaxīy yūmmūg 'ohnāg. ⁴ Ha tik tikoyuk te' pēnāhā 'Enit te Yeyox mūtik hām'āktux, xix Mōyyex te', ⁵ ha Pet te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yāyā, yā' max yūmmūg pip nūnteh. 'Ūgmū'āte xa' mīy putup 'āpetnāg, yā 'ōgnū', xix Mōyyex yōg, xix 'Enit yōg. Kaxīy.

⁶ Yā' kuxa nōg tihik, yīy hām'āktux hitop Pet te'. ⁷ Hāpxip 'Ihā' nūn hāmgōy xexkah, nūktu kūyānām mō'nīy, ha Topa te hām'āktux hāmgōy xexka kopah, hu:

—Yā 'ūgkutok pit nō'ōm. 'Āte mō'yāy xe'ēgnāg. 'Āpu 'uyōg hām'āktux 'āpax! Kaxīy.

⁸ Ha tik te yāy yīmap pēnāhā mō'ka'ok, pa Yeyox puxet pēnāhā'. Yā' nōy pip'ah.

⁹ Tu ta yīktix hā kulpā yīxohoh Yeyox xix tihik, ha Yeyox te:

—'Āpu hāmpēnā'ax 'āktux hok. Nāy. 'Ūgmūn Tikmū'ūn Kutok te putpuk hip-tup, ha nōmāhā nōm 'āktux putup. Kaxīy.

¹⁰ Ha tik te nōm 'āktux 'ohnāg, pa yāy yīkopit, hu:

—Putep xuktux 'ūputpu' hip-tup? Kaxīy.

¹¹ Tu Yeyox pu yīkopit, hu:

—Teptu tik te hāmyūmmūg xop te hām'āktux 'Enit nūn putup hāmāxap? Kaxīy.

¹² Ha Yeyox te:

—Hamūn, 'Enit nūn hāmāxap, nūy hāmmāxnā'. Pa Topa tappet tu hām'āktux 'ūgmūn Tikmū'ūn Kutok xūy putup, ha tikmū'ūn tek putup nōg putup, ¹³ pa 'āte xa hām'āktux, hōmā yā' nūn 'Enit nūnteh, ha tikmū'ūn te' kute'ex kummuk pax. Yā hōmā Topa tappet tu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te 'Enit kute'ex kummuk putup. Kaxīy.

Yeyox te kakxop hittupmāhā'

¹⁴ 'Ūpip Yeyox yōg tik xop, tu tik te hāmyūmmūg xop mūtik hām'āktux, ¹⁵ ha tikmū'ūn xohix pip 'uyīmap, tu Yeyox pēnāhā', hu' nūn, nūy Yeyox mūtik hām'āktux. ¹⁶ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Putep 'āktux 'āxop yāy mūtik? Kaxīy.

¹⁷ Ha ta' xip tihik tikmū'ūn kopah, tu:

—Notot, 'āte yāy kutok pit nūnnāhā', yā' kopa' xip yāmīy kummuk, ha 'ūgkutok te hām'āktux yūmmūg 'ohnāg. ¹⁸ Yāmīy kūmmuk te' mūkpax, tu hām tu mō'yōnpax, ha' yīkox hā' konnoppax, tu' xox hā' nōy nahatpax, hu' pu'uk 'ūgkutok. Ha 'āte yāy kutok nūnnāhā, puyīy 'ōgnū tik xop yāmīy kummuk xut, pa' xut yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox te:

—Yā tik kuxa mām kutōgnāg 'ūgkopah! 'Āmnīy xohix texīy hāg nox xip'ax 'āxop mūtik, xayīy 'ākuxa mām? 'Āmnīy xohix texīy hā' 'āte 'ōg hāpkummuk hā tot putup? 'Āpu' nūnnāhā 'āk-tok. Kaxīy.

²⁰ Yā' nūnnāhā', ha yāmīy kummuk te Yeyox pēnāhā', tu kakxop yāy nuhugā ka'ok, ha' nāhā', tu' yōkanām nā' mōg, tu' yīkox hā konnop. ²¹ Ha Yeyox te 'ātak pu hām'āktux, hu:

—Hāmyāxatamuk xohix texīy hā' kummuk hā kaxīy? Kaxīy.

Ha 'ātak te:

—Yā hōmā yā' pu'ūgnāg xix hōnhā'. ²² Yā yāmīy kummuk te mō nōy yōn punethok kuxap kopah, xix kōnāg kopah, nūy putex. Xate hāpxopmā yūmmūg, hu tak mū'ā teh. 'Āpu 'ūgmūg kuxa ka'. Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āte xa hāpxopmā yūmmūg? 'Ok 'ākuxa yūm ka'ok? Yā 'āte' kuxa mām ka'ok xop pu hāpxopmā xohix yūmmūg. Kaxīy.

²⁴ Ha hām'āktux ka'ok, hu:

—Yā 'ūgkuxa yūm 'ākopah. 'Āpu 'ūgka'ogā', 'ūyīy 'ūgkuxa yūm ka'ok punethok. Kaxīy.

²⁵ Ha tikmū'ūn xohix yīnnāhā' tu' nūn, ha Yeyox te yāmīy kummuk xat, hu: Yāmīy kummuk, xate' nōy yīpkox hogāhā'. Yāmīy kummuk, 'āpep, nūy putpu mōnā hok. Kaxīy.

²⁶ Ha yāmīy kummuk te hām'āktux ka'ok, tu kakxop yāy nuhugā xexkah, tu ta' mōg, ha ta' pip kakxop, ha tikmū'ūn te:

—Yā' xok. Kaxīy.

²⁷ Pa Yeyox te' nōy yīm hā' mūg, tu' yīm xīnnāhā', hak-nīhā' xip.

²⁸ Ha ta' mōg Yeyox, tu mōktu mīptut hā mō'nāhā', ha Yeyox yōg tik xop te:
—Teptuk mū'āte yāmīy kummuk xut yūmmūg 'ohnāg?

²⁹ Ha:

—Tikmū'ūn te Topa pu hām'āktux. Hā kaxīy nōm yāmīy kummuk xut. Kaxīy.

Yeyox te xe hām'āktux 'ūxok putup, tu putpu' hip-tup

³⁰ Tu ta' mōg Yeyox yāy yōg tik xop mūtik, tu mōktu hāpxexka Ganinet tu hāpkumep. Yeyox te yāy xaptop putup, puyīy tikmū'ūn pēnā hok, ³¹ yā yāy yōg tik xop pu hāmyūmmūgāhā', tu:

—Tik te' gāy xop mōgāp-tup, puyīy 'ūgmūy, nūy 'ūkputex, yā Tikmū'ūn Kutok putex, hak xok putup, pa' āmnīy tikoyuk nōg 'lhā putpuk hip-tup. Kaxīy.

³² Pa tik te Yeyox yōg hām'āktux yūmmūg 'ohnāg, pa' kuxa nōg, hu xe yīkopit 'ohnāg.

Tik 'ūm xexkanām

³³ Ta' mōg Yeyox yāy yōg tik xop mūtik, tu mōktu kōmēn Kapānām tu' mōxaha', tu mīptut hā' mōxaha'. Yeyox te tik te 12 xop pu hām'āktux, hu:

—Āxop te putep yāy mūtik hām'āktux putat kopah? Kaxīy.

³⁴ Pa yā' yēy. Yā tik te hām'āktux, hu:

—Tik 'ūm xexkanām Yeyox yōg tik xop kopah? Kaxīy.

³⁵ Yeyox yūm, tu' xānāhā' yāy yōg tik xop, ha' nūn, ha:

—'Ok xatep-tup, xayīy xexkah? 'Āpu yāy kutōgnāg pe'āpaxeh, nūy nōy pu'āhām, yā' xohix yōg kāmānat. Kaxīy.

³⁶ Yeyox te kakxop paha', tu tik xop kopa' xix, tu' nōy yīmū' yīm xex, tu:

³⁷ —Tikmū'ūn 'ūm te kakxop te kaxīy putup, nūy kakxop pēnā', 'ūkputuppax tu'. Yā nōm tek putup kamah. Tikmū'ūn 'ūm tek putup, yā Topap-tup kamah, yā nōm te nūgkutnāhā'. Kaxīy.

Tikmū'ūn te yūmūg hā' gāy 'ohnāg, puxix yūmūg hā xape'

³⁸ Ha Yoām te:

—Yāyā', 'Ūgmū'āte' pēnāhā tihik, ha yāmīy kummuk mōy. Tute:
“Yeyox te 'ā yāy 'āxet'ax hōm, 'ūyīy yāmīy kummuk mōy. Yāmīy kummuk,
'āpep!” Kaxīy.

Hak mū'āte:

“Āmhok! 'Ūmōy hok!” Kaxīy.

Yā tik xip'ah 'ūgmūg xop kopah. Kaxīy.

³⁹ Ha Yeyox te:

—Kaxīy hok. Yā' max. 'Āte yāy 'āxet'ax hōm, puyīy yāmīy kummuk mōy, puxix tik 'ūgmūn 'āktux kummuk putup'ah. ⁴⁰ Yā yūmūg hā' gāy 'ohnāg, puxix yūmūg hā xape tikmū'ūn. ⁴¹ Āpu 'ūxaxok hok, tikmū'ūn te xa kōnāg tat, 'ūkuxa mām 'ūgkopah tu', puxix Topa nōm hā maxnā'. Kaxīy.

Pa 'ātix. Hāpkummuk mīy hok

⁴² Tu xe:

—Tikmū'ūn 'ūm te' kuxyāhā kakxop kutōgnāg kuxa yūm'ax 'ūgkopah. Yā' max, pu nōm kummuk xop xuknīkup tu mīkaxxap xexka hīy poxit hā, nūy kōnāg xexka kopa mō'yōn. ⁴³ Paxpu 'āyīm te 'ākummugā', xayīy hāpkummuk mīy, 'āpu kuyut, nūy 'ūxak, nūy putyōn. Yā' max, pexkox hā mōnāy 'āyīm puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āyīm tix pip. Yā kuxap xok 'ohnāg. ⁴⁴ Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg. ⁴⁵ Paxpu 'āpata te 'ākummugā', xayīy hāpkummuk mīy, 'āpu kuyut, nūy 'ūxak, nūy putyōn. Yā' max, pexkox hā mōnāy 'āpata puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āpata tix pip. ⁴⁶ Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg. ⁴⁷ Paxpu 'āpa te 'ākummugā', xayīy hāpkummuk mīy, 'āpu 'ūxut, nūy putyōn. Yā' max, Topa yōg xop hā mōnāy 'āpa puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āpa tix pip. ⁴⁸ Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg.

⁴⁹ Kuxap te pipkup kopit, pe' max pe' kummuk. Hā kaxīy Topa te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit putup. ⁵⁰ Tikmū'ūn te' putyōn 'āmotxuxpex kummuk. Hā kāxīy Topa te hāpkummuk mīy xop putyōn putup. Pa 'āpu hāmmmax mīy, nūy tikmū'ūn pu hāmmmaxnā'. Kaxīy.

10

'Ok 'īpxox te' xetut nīm, pu' kummuk

¹ Tu ta' mōg Yeyox hāpxexka Yonex tu', tu kōnāg kox Yohnām xak. Ha ta' yāy tu nū'nāhā tikmū'ūn xohix Yeyox yīmāp 'ūxehet, ha xe tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'. Yā Yeyox te hāmyūmmūgā pax. ² Ha ta' nūn Paniye xop, tup-tup, puyīy Yeyox koit, tu:

—Putep kax'āmi yūmū yōg xat'ax yōg tappet tu? Topa te putep xat? 'Ok xat, pu tik xetut nīm? Kaxīy.

³ Ha Yeyox te:

—Mōyyex te putep xat? Kaxīy.

⁴ Ha:

—Mōyyex te' xat, pu tik tappet kax'āmi, nūy xetut nīm, puyīy xetut mōg. Kaxīy.

⁵ Ha Yeyox te:

—Hamūn. Hōmā tikmū'ūn yīpkox 'ohnāg, yīy' xat'ax te kaxīy kax'āmi'. ⁶ Pa 'āmhok. Hōmā Topa te' mīy hāhām xix hāpxop xohix, 'īhā Topa yōg tappet te: “Topa te' mīy tihik xix 'ūhūn, ⁷ yīy ta tik te' tak nīm xi' tut, nūy xetut

mūtik yāytax, ⁸ ha nōmhāp-xet. Yā' tix'ah īpxox xix xetut, yāp-xet. ⁹ Yā Topa te yātagāhā', ha tīkmū'ūn te nōm nīmmāhā', pu' kummuk. Kaxīy.

¹⁰ Ta' mōg Yeyox xix yāy yōg xop, tu nūktu mīptut hā' mōxaha', ha Yeyox yōg tik xop te:

—Putep xuktux hato'ah? Kaxīy.

¹¹ Ha Yeyox te:

—īpxox te' xetut nīm, nūy nōy mūy, yā hāpkummuk mīy. Yā' nōy hā' xupxet.

¹² Ha ta' xetut te īpxox nīm, nūy nōy mūy, hā hāpkummuk mīy. Yā' nōy hā' xupxet. Kaxīy.

Yeyox xix kakxop

¹³ Hāpxip īhā tīkmū'ūn te kakxop nūnnāhā Yeyox tu', puyīy Yeyox kakop pu hāmmaxnā', pa Yeyox yōg tik xop te:

—Āmhok, 'ūnūnnā hok. Kaxīy.

¹⁴ Pa Yeyox te' xupak, tup-tup nōg, tu:

—Ūtux, puk ha nū' kakxop. Hām'āktux hok, hu: “Ūnūnnā hok.” Kaxīy. Yā Topa te yāy yōg tīkmū'ūn xat, ha' yīpkox pip. Yā nōm xop te kakxop putuk.

¹⁵ Āte xa hāpxe'e 'āktux: Kakxop yīpkox pip Topa xat'ax pu', ha Topa tep-tup, pu tīkmū'ūn yīpkox pip kamah, kakxop putuk, nūy Topa yōg tīkmū'ūn kopa' pi'. Kaxīy.

¹⁶ Yeyox te kakxop yīmū' yīm xex, tu kakxop pu hāmmaxnāhā'.

Tik 'ūp-texop xexka'

¹⁷ Tu ta xe' mōg Yeyox, tu' mōg kutōgnāg, ha ta nū'xupaha tihik, tu nūktu Yeyox keppa' kopaxux hā' xip, tu:

—Notot max, 'āte putep mūn mīy putup, nūy hi xe'ēgnāg mōkumakmōg, ha' kux 'ohnāg? Kaxīy.

¹⁸ Ha Yeyox te

—Teptu xate: “Notot max”? Kaxīy. Yā Topa 'ūmax, yāp-xet 'ūmax, ha ta' nōy max 'ohnāg. ¹⁹ Xate' yūmmūg Topa te' xat, hu: “Tīkmū'ūn putex hok, 'ānōy hā xupxet hok, hām xupxet hok, 'ānōy hā kupex kummuk hok, koit hok, 'ōg 'ātak tu 'āyīpkox pi' xix 'ātut tu'.” Kaxīy.

²⁰ Ha tik te:

—Notot, 'āte' mīy xohix. Yā hōmā' ūgmūn yā kakxop xix hōnhā hā' mīy xohix. Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te tik pēnāhā', tu mō'yāy xe'ēgnāg, tu:

—Xate hāpxopmā'ax puxet xip'ax hok. Mōg, nūy 'ōg hāpxop xohix hāmenex, nūy tayūmak pop, nūy 'ūhok xop pu' nīm, nūy pi' 'ōg hāpxop max xe'ēgnāg pexkox kopah, nūy nū', nūy 'ūkpe mōg. Kaxīy.

²² Yā tik te hām'āktux 'āpak, tu' yēy, tu' kuxa hittup 'ohnāg, tu ta' mōg nūpeheh. Yā 'ūp-texop xexkānām.

²³ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop te' yīmap pēnāhā', tu:

—Yā 'ūp-texop xexka kutīgnāg te Topa yōg putat hā' mōg, Topa yōg xat'ax pu' yīpkox pip hok tu'. Kaxīy.

²⁴ Ha Yeyox yōg tik xop te' yēy, ha Yeyox te:

—Ūgnix mūnōm xop, yā tīkmū'ūn kutīgnāg te Topa yōg putat hā' mōg, nūy Topa yōg xat'ax pu' yīpkox pi'. Yā hāpxopmā ka'ok. ²⁵ Xok xexka kāmēn te 'āmūxnāg ta kup kox hā mō'tat hok, ha tap-texop xexka xop te Topa yōg putat hā' mōg 'ohnāg, tu Topa yōg xat'ax pu' yīpkox pip 'ohnāg.

²⁶ Ha Yeyox yōg tik xop kuxa te' yēy, tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—'Ok Topa te tikmū'ün kuxa kummuk xit 'ohnāg? Kaxīy.

²⁷ Ha Yeyox te' nōy pēnāhā, tu:

—Hamūn, Topa tep-texop xexka xop kuxa kummuk xit yūmmūg, nūy kuxa max mō'tat 'uyānān tu', pa yā tikmū'ün te kuxa kummuk xit yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

²⁸ Ha Pet te:

—Xate' yūmmūg, 'ūgmū'āte yāy yōg hāpxop xohix nīm, nūy 'āpek mūg mōg. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux, tikmū'ün te' yāy pet nīm, nūy 'ūkpe mōg, pe' taknōy nīm, pe' pit, pe' tutnōy, pe' hex, pe' tut, pe' tak, pek-tok, nūy 'ūkpe mōg, nūy 'ūkpipi hāpxopmā', nūy Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. ³⁰ Ha Topa te nōm pu popmāp-tup nūnte hām' xexka tu', yā' popmāp-tup 'ūpet xohix te' 100, xi' taknōy 100, xi' pit 100, xi' tutnōy 100, xi' hex 100, xi' tut 100, xī-tok 100, xīx hām te' 100, ha tikmū'ün te nōm kute'ex kummuk xexkap-tup. Hāpxip 'lhā Topa te nōm hīnnāp-tup, puyīy hi xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. ³¹ Yā tikmū'ün te māxap yāyhā ka'ax putup, ha ta ka'ax xop yāyhā māxap putup. Kaxīy.

Yeyox te xe hām'āktux 'ūxok putup, tu putpu' hip-tup

³² Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu putat hā' mōg kōmēn Yenoyanēn tu', ha Yeyox yōg tik xop te Yeyox pe' mōg, ha tikmū'ün te' pe' mōg kamah, ha Yeyox yōg tik xop kuxa te' yēy, ha tikmū'ün kuxa nōg, ha Yeyox te yāy yōg tik xop mōgāhā', tu tikmū'ün nīm, tu:

³³ —'Uyūmmūg? Yūmūg mōg kōmēn Yenoyanēn tu', ha ta 'ōnte tik te 'āmānex xexka xop mōgāp-tup xix tik te hāmyūmmūg xop mōgāp-tup, puyīy 'ūgmūn Tikmū'ün Kutok mūy, tu hām'āktux putup, hu:

—'Āpu 'ūp-tex! Kaxīy.

Tu puknōg xop puk hōm putup, ³⁴ hak mūn 'āktux kummuk putup, tu' yīypu'īn putup, tuk kix putup, tuk putex putup, hak xok putup. Pa 'āmnīy tikoyuk nōg putup, 'lhā putpuk hip-tup. Kaxīy.

Tiak tep-tup hāpxop xix Yoām te'

³⁵ Hāpxip 'lhā' nūn Yemeneo kutok Tiak xix Yoām, nūktu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yāyā, 'ūgmū'ātep-tup, xayīy hāpxopmā'. Kaxīy.

³⁶ Ha Yeyox te:

—Putep putup? Kaxīy.

³⁷ Ha:

—Hāpxip 'lhā' 'āyūm putup 'ūxexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg yīmū', nūy yāy yōg tikmū'ün xat. 'Āpuk mūg xat, 'ū mām yāpxet 'āyīm xe'e ha xi' nōy 'āyīm xax ha 'ōnteh. Kaxīy.

³⁸ Ha Yeyox te:

—'Āxop te' yūmmūg 'ohnāg 'āxop te nōm putup. Hāpxip 'lhā tikmū'ün tek xūygāp-tup, tuk kute'ex kūmmuk putup, tup-tex putup. 'Ok 'āxop te' xūy hākaxīy tot kamah? Kaxīy.

³⁹ Ha:

—Yā hamūn. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Yā hamūn. Tikmū'ūn te 'āxop xūygāp-tup, tu 'āxop kute'ex kummuk putup, tu 'āxop kix putup, ⁴⁰ pa'a 'āte' xat'ah, pa Topa te' xat, pu tikmū'ūn mām 'ūgyīm xe'he a xix 'ūgyīm xax hah, yā 'ūnōy yōg xip'ax. Kaxīy.

⁴¹ Ha ta' xupak Yeyox yōg tik te 10 te', hu' gāy.

⁴² Ha Yeyox te yāy yōg tik xohiz xānāhā', yīy ta' nūn. Yeyox te:

—'Āxop te' yūmmūg, 'ūxat'ax xop te' xat pax 'ūkuxa mām kūnāpa pip xop. ⁴³ Pa 'āxop kopa hā kaxīy yā' kummuk. 'Āpu Topa kopa kuxa mām xop xat pax hok. 'Ok xatep-tup, xayīy 'āxexka'? 'Āpu tikmū'ūn pu hāpxopmā max, yā tikmū'ūn yōg kāmānat max putuk. ⁴⁴ 'Ok xatep-tup, xayīy 'āxexka'? 'Āpu tikmū'ūn xohix yōg kāmānat putuk. ⁴⁵ Yā 'ūgmūn Tikmū'ūn Kutok nūn nūnte hām xexka tu', nūy tikmū'ūn pu hāpxopmā max, yā tikmū'ūn yōg kāmānat putuk. 'Ūgnūn, nūy tikmū'ūn pupik xok, nūy tikmū'ūn xohix kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Kaxīy.

Yeyox xix Matimēo yā pa hok

⁴⁶ Tu ta' nūn Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu nūktu' mōxaha kōmēn Yenikot tu'. 'Ūpip kōmēn tu', tu ta' mōg kōmēn kūnāpa', ha ta' mōg tikmū'ūn xohix kamah, pa' xip tihik, yā pa hok, yā' xuxet'ax Matimēo, yā Timeo kutok. Tik yūm putat pukah, tu tayūmak xak, puyīy tikmū'ūn tayūmak nīm. ⁴⁷ Ha tikmū'ūn te hām'āktux Yeyox te kōmēn Nāyane tu' nūn, ha Matimēo te' xupak, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—Yeyox, yā Namix mōkputox, 'āpu 'ūgmūn kuxa ka! Kaxīy.

⁴⁸ Ha tikmū'ūn te:

—'Āyīy hok! Kaxīy.

Pa tik yīy ka'ok nōy nā' mōg, hu:

—Namix mōkputox, 'āpu 'ūgmūn kuxa ka! Kaxīy.

⁴⁹ Ha Yeyox hup, tu:

—'Āpu tik pa hok nūnnā'. Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te tik pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxa nōg hok. 'Āpu 'āyok. Tute 'āxānāhā', xa nū'! Kaxīy.

⁵⁰ Ha Matimēo te yāy kayak putxok, tu pepi' xip, tu ta' mōg Yeyox hah, tu mōktu' xupep.

⁵¹ Ha Yeyox te:

—Putep putup, 'ū mīy? Kaxīy.

Ha:

—Notot, 'ātep-tup, 'ūyīy hāmpēnā 'ūxeheh. Kaxīy.

⁵² Ha Yeyox te:

—Mōg! 'Āpa hittup, 'ākuxa yūm ka'ok 'ūgkopa hah. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'ihā Matimēo te xe hāmpēnāhā', tu ta' mōg Yeyox peheh.

11

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn tu' nūn

¹ Ta xe' nūn Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu nūktu kōmēn Yenoyanēn yīka' pip yīktix 'Onimet Kup tu' xiptuxexka Metpaye yīka' xix xiptuxexka Metān yīka'. Ha Yeyox te yāy yōg xop xat, ² hu:

—Mōg xiptuxexka tu'. Xiptuxexka tu 'āmōxap-tup, pa' xip putup yomēnnāg, yā' hīy, yā tikmū'ūn te nōm yīmū' yūm 'ohnāg. 'Āpu 'ūko'a', nūy nūnnā'. ³ Ka tikmū'ūn te: "Teptu 'ūmōgāhā'" Kaxīy. Ha 'āxop te hām'āktux putup, hu: "Yā 'ūgmūg xuxyā tep-tup. Hāpxip 'ihā' nūnnāp-tup 'ūgmū'āte'" Kaxīy.

⁴ Ha ta' mōg, pa' xip yomēnnāg, 'ūhīy hāmyīkox yīka'. Tik te' ko'a', ⁵ ha ta' nūn tikmū'ūn, tu:

—Teptu yomēn ko'a? Kaxīy.

⁶ Ha tilk te:

—Yā 'ūgmūg xuxyā tep-tup. Hāpxip 'īhā' nūnnāp-tup 'ūgmū'āte'. Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te:

—'Āpu yomēnnāg mōgā'. Kaxīy.

⁷ Ha ta' mōg tihik, tu yomēnnāg nūnnāhā Yeyox tu', tu yāy yōg kayak xex yomēnnāg yīmū', ha Yeyox te nōm yīmū' yūm. ⁸ Ha ta tikmū'ūn xohix te putat yīmū yāy yōg kayak xatat ha' mōg, ha ta tikmū'ūn xohix nōy te mīm tu' mep mīmmāg, tu nōm putat yīmū' xatat ha' mōg. ⁹ Ha ta' mōg tikmū'ūn Yeyox keppah, ha ta' mōg tikmū'ūn nōy Yeyox peheh. 'Ūxohix te hām'āktux ka'ok, hu:

—Yā' max xe'ēgnāg Topah! Topa te nū'ākutnāhā', tu 'āka'ogāhā'! ¹⁰ Yā' max xe'ēgnāg, xate yāy yōg tikmū'ūn xat kōnāmāhā', hā yīpkox pip. Xate mōnāyxop Namix putuk, yā tikmū'ūn xat putup. Yā' max xe'ēgnāg Topah! Kaxīy.

¹¹ 'Ūnūn Yeyox, tu nūktu' xupep kōmēn Yenoyanēn tu', tu ta' mōg, tu mōktu Topa pet xexka hā mō'nāhā', tu hāpxop xohix yīmap pēnāhā'. 'Āmāxak'ax ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik te 12 xop, tu nūktu xiptuxexka Metān hā' moxaha'.

Piget kup

¹² Hāptup ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, ha Yeyox putup xūy, ¹³ pa hāptox tu' pēnāhā piget kup, ha yōg mīxux punethok, ha ta' mōg, nūy piget ta pēnā', tu' mōg, pa piget ta pēnā 'ohnāg, yā mīxux pēnāhā', yā piget ta yōg mō'āgmūg'ah, ¹⁴ ha Yeyox te piget kup pu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te 'ōg mīnta xe māp-tup'ah. Kaxīy.

Ha Yeyox yōg tik xop te' xupak.

Yeyox xip Topa pet xexka tu'

¹⁵ 'Ūnūn Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu nūktu' mōxaha kōmēn Yenoyanēn tu', tu ta' mōg Topa pet xexka tu', ha' nūn Yeyox, pa' pip tikmū'ūn, tu' nōmenex, tu' pop tayūmak Topa pet xexka kopah, ha Yeyox te' xohix papuk, ha ta' mōg hāptopah, ha ta' mām tikmū'ūn, tu tāyūmak nōy yānān, ha Yeyox te yōg mīmpe xit'ax putxok, ha ta' mām tikmū'ūn, tu kuxxuxtut hāmenex, ha Yeyox te yōg mīmpe yūm'ax putxok, ¹⁶ tu' xat, pu Topa pet xexka kopa hāpxop tat hok, ¹⁷ tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', hu:

—Topa yōg tappet tu' kax'āmi Topa yōg hām'āktux. Yā Topa te: "Ūkpet 'āxet'ax putup 'ūhep xop xohix yōg Topa pu hām'āktux'ax pet." Kaxīy. Pa 'āxop te' mīy xupxet'ax pet, nūy yāy xaptop! Kaxīy.

¹⁸ Yā 'āmānex xexka xop te' xupak xix tik te hāmyūmmūg te', tu hāmpe'paxex texīy Yeyox putex, pa' yīpkutuk, yā tikmū'ūn tep-tup pax Yeyox yōg hāmyūmmūg'ax.

¹⁹ 'Āmāxak ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop kōmēn kūnāpa'.

'Āpu 'ākuxa mām Topa kopah

²⁰ Hāptup ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu piget kup yīka' mōg, tu' pēnāhā', yā' nak piget kup, yā' xexka 'ūnak, ²¹ ha Pet te' xutigāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, pēnā'. Hōmā xate piget kup mānōg, ha ta hōnhā' nak. Kaxīy.

²² Ha Yeyox te:

'Ākuxa mām Topa kopah, ²³ hu ta yīktix pu hām'āktux, hu: "Āpep, nūy mōg kōnāg xexka tu", kaxīy, puxix' mōg putup kōnāg xexka tu'. 'Ākuxa mām ka'ok Topa kopah, puxix mōg kōnāg xexka tu'. ²⁴ Yā 'āte xa hām'āktux: 'Āxop te Topa pu hām'āktux, nūy tatu hāpxop 'ūm xak. 'Āpu 'ākuxa mām Topa kopah, nūy yūmmūg xe'e Topa te xa' popmāp-tup, ha Topa te xa' popmāp-tup 'ūxohix. ²⁵ 'Āxop te Topa pu hām'āktux. 'Āpu 'ūxaxogā', 'ūnōy te 'ākute'ex kummuk. 'Āpu 'ūxaxogā', putu' kux, ha ta pexkox tu Topa te' xaxogap-tup 'ōg hāpkummuk mīy'ax, putu' kux. ²⁶ Xate tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'ohnāg, puxix 'Ātak pexkox yōg te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'ohnāg. Kaxīy.

Tep-te Yeyox pu yāy 'āxet'ax hōm

²⁷ Ta' nūn Yeyox xix yāy yōg tilk xop, tu nūktu' mōxaha kōmēn Yenoyanēn tu', tu ta' mōg tu mōktu Topa pet xexka hā' mōxaha', ha ta' nūn 'āmānex xexka xop xix tilk te hāmyūmmūg xop, xix Yoneo xop yōg xexka xop, tu nūktu Yeyox pu hām'āktux, hu:

²⁸ —Tep-te xa yāy 'āxet'ax hōm, xayīy hāpxopmā nūhū? Tep-te' xat, xayīy mīy? Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—Āte xa yīkopit kamah. 'Āxop te hām'āktux xe'e', kopxix xa nōm 'āktux. ³⁰ 'Āpu hām'āktux: Tep-te Yoām pu yāy 'āxet'ax hōm, puyīy tikmū'ūn putox pix? 'Ok pe Topa te 'ok pe tikmū'ūn te'? Tep-te' xat? Kaxīy.

³¹ Ha yāy mūtil hām'āktux, hu:

—Yūmū'āte hām'āktux yā Topah, puxix yīkopit putup, hu: "Teptu 'ākuxa mām 'ohnāg Yoām kopah?" ³² Pa yūmū'āte hām'āktux yā tikmū'ūn, puxix xok 'ūm? Kaxīy.

Yā nōm te tikmū'ūn yīpkutuk. Yā tikmū'ūn te hāmpe'paxex Yoām te Topa pupi hām'āktux. ³³ Ha:

—'Intu', 'ap yūmmūg'ah 'ūgmū'āte'. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Tep-te 'ā yāy 'āxet'ax hōm, 'ūyīy hāpxopmā nūhū? 'Āte xa nōm 'āktux putup'ah kamah. Kaxīy.

12

Kāmānat kummuk

¹ Hāpxip 'lhā Yeyox te tikmū'ūn pu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu:

—Tik yōg mīnta 'op tox pip hām xa'ax xexka kopah, tu hām pak'ax mīy tu' yīmap, tu hep tat'ax xexka mīy, nūy nōm kopa xupyāg mīy, tu mīptut tox mīy, nūy nōm kopa tik xix, puyīy hāpxop xohix pēnā'. Tik te kāmānat pu' hōm hām xa'ax, puyīy pēnā', tu ta' mōg hāt'o'. ² Hāpxip 'lhā mīnta yāy koxuk, ha hām xa'ax yōg xuxyā te tik nū'kutnāhā', puyīy mīnta yōg tayūmak pop, ³ ha ta' mōg, pa kāmānat te tik mūg, tu' kix, tu nū'kutnāhā', 'ūhok tat. ⁴ Ha hām xa'ax yōg xuxyā te xe tik nōy nū'kutnāhā', pa kāmānat xop te nōm hāpkute'ex kummuk kamah, tu tik putox kix. ⁵ Ha hām xa'ax yōg xuxyā te tik nōy nū'kutnāhā', pa kāmānat xop tep-tex. Ha xe' punethok mō'pok, pa kāmānat xop te yāg kute'ex kummuk, tu' yāg kix, ha' xakix. ⁶ Nōmhā' xip yāp-xet, puyīy mō'kutnā', yā hām xa'ax yōg xuxyā kutox pit, ha hām xa'ax yōg xuxyā te hāmpe'paxex hu: "Kāmānat tek-tok 'āpak putup." Kaxīy, tuk-tok nū'kutnāhā', ⁷ pa kāmānat xop

te yāy mūtik hām'āktux, hu: "Yā hām xa'ax yōg xuxyāk-tok. Āpu yūmūp-tex, nūy pa hām xa'ax, nūy yūmū yōg hām xa'ax." Kaxīy.

⁸—Kāmānat tek-tok mūg, tuptex, tu xok-xax putyōn hām xa'ax nāpah. Kaxīy.

⁹ Tu Yexox te xe:

—Putep mūn mūy putup hām xa'ax yōg xuxyā nōmhā? Yā' mōg putup, nūy kāmānat kix, ha' xakixp-tup, ha kāmānat nōy pu hām xa'ax hōm putup.

¹⁰ 'Ok 'āxop te mō'kupix Topa yōg tappet tu'. Yā' kax'āmi, hu: "Mīptut mīy'ax te mīkaxxap paha', tu hāmpe'paxex, yā' kūmmuk, tu' putyōn. Pa 'āmhok, yā' max xe'ēgnāg mīkaxxap, ¹¹ Yā Topate' mīy, yā' max xe'ēgnāg!" Kaxīy.

¹² Ha ta' yūmmūg nōmhā Yoneo xop yōg xexka xop te', yā Yeyox te nōm xop 'āktux. Ya nōm tep-tup, nūy Yeyox kute'ex kummuk, pa 'āmhok, 'ūmīy 'ohnāg, yā tikmū'ūn yīpkutuk. Yā hāpxop mīy 'ohnāg, tu ta' mōg hato'a'.

'Ok max gohet pu tayūmak pagok

¹³ Hāpxip 'lhā tik te nū'pok Paniye xop xix 'Enot xop, puyīy Yeyox koit'ax xak. ¹⁴ 'Unūn tu nūktu:

—Notot, 'ūgmū'āte' yūmmūg xate hāpxe'e 'āktux, tu tikmū'ūn yīpkutuk 'ohnāg. Xate' xexka xop yīpkutuk 'ohnāg, pa xate tikmū'ūn pu' yūmmūgāhā Topa te nōm putup. Āpu hām'āktux: putep xuktux yūmū yōg Topa yōg tappet tu'. 'Ok pe' max gohet pu tayūmak tanemēn'ax pagok, yā Hōm xop yōg xat'ax Xet pu pagok? 'Ok pe' kummuk? Kaxīy.

¹⁵ Pa Yeyox te' yūmmūg, tik pa max, pa yā' kuxa kummuk. Yeyox te:

—Teptu 'āxop te' xak 'āte' koit. Paxnū tayūmak 'ānuk, 'ū pēnā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha ta' mōg, tu putpu' nūnnāhā', ha Yeyox te:

—'Ū'ūm yōg 'āxet'ax kax'āmi tayūmuk 'ānuk tu'? Xix 'ū'ūm yōg xumix xip tayūmak 'ānuk tu'?

Ha:

—Yā gohet yōg xat'ax Xet yōg. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te:

—Āpu gohet yōg xat'ax pu gohet yōg xat'ax yōg hāpxop pagok. Āpu Topa pu Topa yōg hāpxop pagok kamah. Kaxīy.

Ha' kuxa te' yēy.

Texīy tikmū'ūn te putpu' hix

¹⁸ Ha ta' nūn Xanuxeo xop, yā Xanuxeo xop te hāmpe'paxex tikmū'ūn putpu' hip-tup'ah. 'Unūn, tu nūktu Yeyox pu hām'āktux hu:

¹⁹ —Notot, hōmā Mōyyex te yūmū'ā tappet kax'āmi, hu: "'Ūxok tihik, ha ta' xip xetut, pak-tok 'ūm xip'ah. Mōyyex te' xat, tik taknōy te xetut hokyūm mūtik yāytaha', pu' max, nūy nōy xok pu' pop kakxop. ²⁰ Hōmā' pip 'ūtaknōy xohix te' 7. Tik māxap te 'ūn mūtik yāytaha', pak-tok 'ohnāg, tu' xok. ²¹ Ha' taknōy 'ūg-nāy tu te' yāytaha', tuk-tok put 'ohnāg, tu' xok, ha' taknōy yāykote hā kaxīy kama'. ²² Hā kaxīy 'ūxohix te' 7 te yāytaha 'ūn mūtik, 'ūl-tok 'ūm pop 'ohnāg, tu' xakix 'ūxohix. Hāpxip 'lhā' xok kama 'ūhūn. ²³ Hāpxip 'lhā' Topa te tikmū'ūn xohix putpu' hīnnāp-tup, 'ū'ūm yōg xetut nōmhā? Yā xohix te' 7 te yāytaha 'ūn mūtik! Kaxīy.

²⁴ Ha Yeyox te:

—Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg! Texīy? Yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg Topa yōg tappet. 'Āxop te' yūmmūg 'ohnāg Topa 'ūka'ok xexka'. ²⁵ Yā xakix xop putpu' hip-tup. Topa yōg nū'pok xop te yāyta 'ohnāg pexkox tu'. Hā kaxīy tikmū'ūn

te yāyta 'ohnāg pexkox tu'. ²⁶ Hōmā Mōyyex te' kax'āmi tappet tu', tu putpu' hīnnā'ax kax'āmi'. 'Ok 'āxop te nōm mōkupix 'ohnāg? Yā 'ūkax'āmi Topa te mīm pahok kup puk kopa Mōyyex pu hām'āktux, hu: "Ūgmūn yā 'Amanām yōg Topah, xix 'Iyak yōg, xix Yako yōg." Kaxīy. ²⁷ Hā kaxīy Topa te' xuktux 'ap xakix xop yōg Topa'ah, pa yā hi xop yōg. 'Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

Topayōg xat'ax xexkanām

²⁸ Ha ta' xip thiik, tu' xip tik te hāmyūmmūg xop kopah, tu hām'āktux 'āpak, tu' yūmmūg Yeyox te hām'āktux max. Tik te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Topa te tikmū'ūn xat. Xat'ax 'ūm xexkanām? Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—Yā Topa te tikmū'ūn xat, hu: "Iyaet xop, 'āpu 'ūxupax. Yūmūg xuxyā yā yūmū yōg Topa yāp-xet, yā' nōy xip'ah. ³⁰ 'Āpu 'āxuxyā Topap-tuppax 'ākuxa xexka hā xix 'ākoxuk xexka hā xix 'āp-tox xexka hā xix 'ōg ka'ok'ax xexka hā!" Kaxīy. ³¹ Ha Topa te xe tikmū'ūn xat, yā xat'ax 'ūk-nāy tu'. Topa te: "Āpu 'ānōy putup pax xate yāy putup pax putuk." Kaxīy. Yā' xat'ax tix 'ūxexkanām, ha ta xat'ax nōy 'ūxexka'. Kaxīy.

³² Ha tik te:

—Notot, yā hām'āktux max! 'A' koit'ah. Yā' xip Topap-xet, ha ta' nōy 'ūm 'ap xip'ah. ³³ Yā' max yūmū'āte Topap-tuppax yāy kuxa xexka hā xix yāy putox xexka hā xix yāy ka'ok'ax xexka hā. Yā' max kama yūmū'āte yāy nōy putup pax yūmū'āte yāy putup pax putuk. Yā' max xexka yūmū'āte xat'ax tix mīy nō'ōm, ha ta' max miax yūmū'āte xokxop mō'hap, nūy Topa pu haxyā'. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te' yūmmūg tik te hāmyūmmūg, yā hām'āktux max. Yeyox te:

—'Āxip Topa yōg xop yīka' Topa te nōm xat, ha' yīpkox pip. Kaxīy. Ha tikmū'ūn kuxa nōg, hu xe hāpkox nōy yīkopit 'ohnāg.

Topayōg yāykutnā'ax

³⁵ 'Ūxip Yeyox Topa pet xexka tu', tu tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Teptu tik te hāmyūmmūg xop te tikmū'ūn pu' yūmmūgāhā Topa yōg yāykutnā'ax yā Namix mōkputox? ³⁶ Pa Topa Koxuk te Namix kax'āmiyāhā', ha tute kax'āmi', hu: "Yūmūg xuxyā Topa te 'ūgxuxyā pu hām'āktux, hu: Yūhūm 'ūgyīm xe'e tu', ha 'āte puknōg gāy xop xix putup 'āpata yīkāgnāg." Kaxīy. ³⁷ Yā Namix te: "Ūkxuxyā!" Kaxīy. Yā Topa yōg yāykutnā'ax xānāhā, hu: "Ūkxuxyā!" Kaxīy. Texīy Topa yōg yāykutnā'ax yā Namix mōkputox? Kaxīy.

Yeyox xix tik te hāmyūmmūg xop

Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox yōg hām'āktux putup pax. ³⁸ Ha Yeyox te:

—Pa 'ātix, tik te hāmyūmmūg xop tep-tup pax, nūy hāpkumep, nūy topixxax xē'ēgnāg ta', puyīy tikmū'ūn nōm 'āktux max, yā nōm 'āpak nāpet tu'. Tik te hāmyūmmūg xop te' pop 'ūxexka xop yōg pip'ax Yoneo xop yōg Topa pet kopa ³⁹ xix 'āmuk xexka tu', ⁴⁰ tu hokmām xop yōg hāpkox pop, tu' xupxet, tu Topa pu hām'āktux, puyīy tikmū'ūn hāmpē'paxex yā' max. Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax yānān xexkap-tup! Kaxīy.

Ūn hokyūm te tayūmak nīm

⁴¹ 'Ūxip Yeyox Yoneo yōg Topa pet kopa tayūmak tat'ax mīpkox yīkak, tu' pēnāhā tikmū'ūn nūn, nūy tayūmak nīm tayūmak tat'ax kopah. Tikmū'ūn punethok 'ūp-texop xexka te tayūmak xohix nīm, ⁴² ha ta' nūn 'ūhūn, yā hok

yūm, yā hām hōgnāg. 'Uñün, tu nūktu tayūmak 'ānuk tix mō'tat mīpkox kopah, yā tayūmak kutōgnāg. ⁴³ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop xānāhā', tu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux, nū 'un hok yūm, yā hām hōgnāg, pa yā hāpxop xohix mō'tat, pa nōm nōy xohix te hāpxop kutīgnāg mō'tat. ⁴⁴ Yā 'ūp-texop xexka xop yōg hāpxop punethok, tu tayūmak yāgnāg xut, nūy mō'tat, ha yōg hāpxop punethok pip, pa 'un hok yūm te yāy yōg hāpxop xohix mō'tat, ha' nōg. Kaxīy.

13

Topa pet xexka kōyyōy putup

¹ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, ha tik xop te:

—Yāyā, pēnā Topa pet xexka 'ūmax xe'ēgnāg, yā mīptut max!

² Ha Yeyox te:

—'Ok mīptut max xe'ēgnāg pēnāhā'? Hāpxip 'lhā yōg mīkaxxap te' nōy yīmū' mām putup'ah, yā' xohix xexka koxyōy putup! Kaxīy.

Tikmū'ūn te 'āxop xīyāp-tup

³ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu yīktix 'Onimet yīmū' mām, ha Pet te' yīkopit, xix Tiak te, xix Yoām te, xix 'Ānene te', hu:

⁴ —Hām'ūmhā nōm hāpxopmāp-tup? Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax 'ūm pēnāp-tup, 'lhā nōm hāpxopmāp-tup? Kaxīy.

⁵ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā', hu:

—Pa 'ātix, nūy hāmyūmmūg, nūy 'ākuxa mām hok koit'ax kopah. ⁶ Yā' nūn putup 'ūxohix, tu hām'āktux putup, hu: "Ūgmūn nō'ōm, Topa tek mūn yāy kutnāhā', yā Yeyox 'ūgmūn!" Kaxīy. Ha tikmū'ūn xohix kuxa mām putup koit'ax kopah. ⁷ 'Āxop te' xupak putup hāmnūhūn xexka hāmhūmnāg, yā tikmū'ūn te yāy kix kakīynāg. Ha tikmū'ūn nūn putup, tu: "Yā yāy kix kakīynāg tikmū'ūn hāptox tu." Kaxīy. 'Āpu 'ākuxa nōg hok. Yā tikmū'ūn te yāy kix putup te kaxīy, pa hāpkux 'ohnāg. ⁸ Hāpxexka yōg tikmū'ūn te hāpxexka nōy yōg tikmū'ūn mūtik yāykix putup, ha ta' hep xop te' hep xop nōy mūtik yāy kix putup, ha ta hām xexka yāy nuhuk nām panip putup, ha ta hāmhōgnāg, ha putup te tikmū'ūn kix putup. 'Ūn tek-tok put putup, tu' xūy xexka'. Hā kaxīy tikmū'ūn xūy putup, ha mōktu hāpkux.

⁹ Pa 'ātix, tikmū'ūn te 'āxop mōgāp-tup 'ūpa te hāmyūmmūg xop tu', puyīy 'āxop kopit, yā 'āxop kummugāp-tup. Ha tikmū'ūn nūn putup kamah, nūy 'āxop kix xikot hā Yoneo xop yōg Topa pet kopah. Yā 'ākuxa mām 'ūgkopah, yīy ta' nūn putup tikmū'ūn, nūy 'āxop mōgā gohenanok tu' xix gohet yōg xat'ax xexka tu', puyīy 'āxop kopit, ha 'āxop te nōm pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ¹⁰ ha tikmū'ūn te' hep xop xohix xexka pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux putup hāmāxap, hak-nāy tu hāpkux. ¹¹ Tikmū'ūn te 'āxop mūg, nūy 'āxop mōgā gohet yōg xexka xop tu'. 'Āpu 'ākuxa nōg hok. 'Āpu hāmpe 'āpaxē hok, hu: "Āte putep xuktux putup?" Kaxīy. Pa 'āmhok, 'āmōg putup gohet yōg xexka tu', ha Topa te xa hām'āktux'ax hōm putup, xayīy hām'āktux, yā 'ōg hām'āktux 'ohnāg, pa yā Topa Koxuk mūn yōg. ¹² Tikmū'ūn punethok te yāy taknōy mōgāp-tup gohet yōg xexka xop tu', puyīy nōm kix, ha ta 'ātak te yāy kutok mōgāp-tup kamah xi' tut te', puyīy nōm kix. Ha tak-tok te 'ātak mōgāp-tup kama xi' tut, puyīy nōm kix, ha' xakix putup 'ūxohix. ¹³ 'Ākuxa mām 'ūgkopah, yīy tikmū'ūn te 'āp-tup nōg putup, pa 'āpu 'ākuxa mām ka'ok mōkuma'āmōg, ha Topa te 'āhīnnāp-tup. Kaxīy.

'Üxüy xexka'

14 Yeyox te xe:

—Āxop te' pēnāp-tup hāpxop yāy 'īgā xexka 'ūnōy yōg xip'ax tu'—xate nū mōkupix, 'āpu hāmyūmmūg—'āxop pip hāpxexka Yonex tu', nūy ta mōg mō'ka'ok yīktix tu'. **15** 'Āxop mām mīptut yīmū, nūy ta mōg mō'ka'ok. Mīptut hā mōxa hok, nūy hāpxop pa'. **16** 'Āxop pip hāpxa tu', nūy ta mōg mō'ka'ok, yāy pet hā mōxa hok, nūy topixxax pa' **17** Yā' kummuk xexkap-tup 'ūn tek-tok xuk xop pu' xix 'ūn tek-tok put xop pu'. **18** 'Āpu Topa pu hām'āktux, nūy ta tu' xak, puyīy tikmū'ūn 'āxop kummugā mō'āgmūg pukpex 'īhā'. **19** Yā nōm 'āmnīy hā 'āxop xūy xexkap-tup, pa hōmā Topa te' mīy hām xexka xix hōnhā' xūy kutōgnāg. **20** Topa te' xat, xayīy 'āmnīy xohix'ah hā 'āxop xūy putup. Topa te' xat hok, puxix xakix xohix xexka'. Pa' pip Topa kopa kuxa mām ka'ok xop, yā Topa te nōm yīmōgātux, nūy nōm hīnnā', hu' xat putup, puyīy 'āmnīy xohix'ah hā' xūy.

21 —Tikmū'ūn te hām'āktux putup, hu: "Mū, nūy pēnā", Topa yōg yāykutnā'ax xip nūnteh." Kaxīy. Ha ta' nōy te hām'āktux putup, hu: "Mōg, nūy pēnā", Topa yōg yāykutnā'ax xip 'ōnteh, yā' xip Yeyox." Kaxīy. 'Āpu 'āyīpkox pip hok. Yā' koit. **22** Yā nōm koit xop te Topa pupi hām'āktux xop putuk putup, tu Topa yōg yāykutnā'ax putuk putup, tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, nūy Topa putuk, puyīy tikmū'ūn kuxa' yēy. Nōm tep-tup, nūy Topa yōg yīmōgātux xop kuxa mām koit'ax kopah. **23** Pa 'ātix. 'Āte 'āxop pu hāmyūmmūgāhā' hōnhā'. Hāpxip 'īhā nōm hāpxopmā'ax pēnāp-tup, tu' yūmmūg putup. Kaxīy.

Tikmū'ūn Kutok putpu' nūn

24 Yeyox te xe:

—Yā' xūy xexka nōg putup, ha ta māyōn yāyhāp-tup hāpxoxtap, ha ta māyōn hex yānām pip putup'ah, **25** ha ta māyōnnāg pip pexkox yo'oma', pa xakux putup, ha ta hāpxop xohix ka'ok nuhuk putup pexkox yo'oma' xix pexkox kopah, **26** ha ta pexkox tuk yīxop-tup, yā Tikmū'ūn Kutok, tu hāmgōy xexka kopak yīxop-tup, yā' max xe'ēgnāg, ha tikmū'ūn xohix te' pēnāp-tup, **27** ha 'āte yāy yōg pexkox yōg nū'pok xop mō'pok putup hāpxexka xohix tu'. 'Ūmōg putup, nūy Topa yōg yīmōgātux xop nūnnā', puyīy xohix yāy tu nū'nā'. Kaxīy.

Piget kup

28 Yeyox te xe:

—'Āpu hāmyūmmūg. 'Üxip piget kup, tu yōg mīmmāg tup, tu yōg mīnxux xupep. 'Āxop te' pēnāhā' tu' yūmmūg mō'āgmūg pukpex, yā tex tihix. **29** Hā kaxīy xate nōm hāpxopmā'ax pēnāp-tup 'āte xa nōm 'āktux, tu' yūmmūg putup 'ūgnūn putup putpu'. **30** 'Āpu hāmyūmmūg, hōnhā' pip tikmū'ūn, ha ta' yāg te nōm hāpxopmā'ax xohix pēnāp-tup, pa yā' yāg te' pēnāp-tup 'ohnāg, pa xakix putup hāmāxap. **31** 'Ūnōg putup hāmnōgnōy xix hām xexka', pa yōgnū hām'āktux pip mōkuma'mōg, tu' nōg putup 'ohnāg. Kaxīy.

Hām'ūmhā

32 Yeyox te xe:

—Hām'ūmhā tikmū'ūn te nōm hāpxopmā'ax pēnāp-tup? Hāptup 'ūm, pe 'āmnīy 'ūm? Māyōn yūm 'ūm? Yā pexkox nū'pok xop te' yūmmūg 'ohnāg, ha Topak-tok te' yūmmūg 'ohnāg, pa 'ātak Topa puxehnāg te' yūmmūg. **33** Pa 'ātix. 'Āpu 'ūkhip, nūy hāmpēnā'. Yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg. Hām'ūmhā nōm hāpxopmā'ax pēnāp-tup? Yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg. **34** Yā hā kaxīy putuk. Tik mōg putup hāptox tu', tu kāmānat xex, puyīy hām, tu hāmyīkox pēnā'ax xat,

puyīy hāmpēnā', tu ta' mōg tihik. ³⁵ Hām'ūmhā putpu' nūn putup tihik, 'ok pe 'āmāxak, 'ok pe 'āmnīy kote hā, 'ok pe xokakkak tak xata hā, 'ok pe hām yāy kuhmōy hā? Yā kāmānat te' yūmmūg 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ūn te' yūmmūg 'ohnāg, hām'ūmhā 'ūgnūn putup putpu'. ³⁶ 'Ugnūn putup, pa tikmū'ūn mō'yōn, yā' kummuk. ³⁷ 'Āte xa hām'āktux, xix tikmū'ūn xohix pu nōm 'āktux, hu: "Pa 'ātix!" Kaxīy.

14

'Ūp-tup, nūy Yeyox putex

¹ Hōnhā 'āmnīy tix Thā 'āmuk xexka xip'ax, yā 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn xix Pām Tokatok Hok. Ha 'āmānex xexka xop tep-tup xix tik te hāmyūmmūg xop tep-tup, puyīy xonat xop Yeyox mūy, puyīy kīy, 'ūp-tex putup hah, ² tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Pa 'āmhok hōnhā'ah. Yā 'āmuk xexka xip. Hōnhā yūmū'āte Yeyox putex, puxix tikmū'ūn gāy xexkah. Nāy, pu 'āmuk xexka mā kux. Kaxīy.

Yeyox xip xiptuxexka Metān tu'

³ 'Ūxip Yeyox xiptuxexka Metān tu' Ximām pet kopah, yā Ximām xax kunutnām. Ha ta' nūn 'ūhūn, tu mīkaxxap koxnāg max nūnnāhā', yā mīkaxxap 'anamax hā' mīy, ha' kopa' xip hep haxnāg max 'ūxuxet'ax nān, yā takat xexkah. 'Un nūn, tu nūktu mīkaxxap koxnāg koxyōy, tu Yeyox putox yīmū hep pux. ⁴ Ha ta' pip tikmū'ūn, tu' gāy, tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Yā' kummuk. Teptu hā kaxīy hep haxnāg max putyōn? ⁵ Yā hep nōmenex, pu' max, nūy tayūmak pop, nūy 'ūhok xop pu nōm popmā'. Yā yōg tayūmak xexkah, yā yōg tayūmak 'ānuk, yā yānām ponrok hā mīy, yā xohix te' 300 'ūyōg tayūmak 'ānuk. Kaxīy.

Yā tikmū'ūn te 'ūn mānōg, ⁶ pa Yeyox te:

—'Ūmānōg hok' Teptu 'āxop gāy xexkah? 'Un te hāpxopmā max. ⁷ Yā' hok xop pip mōkuma'mōg 'āxop kopah. 'Āxop tep-tup, nūy ta nōm hā tehet, pak xip ka'ok 'ohnāg 'āxop kopah. ⁸ 'Un te hāpxopmā max yūmmūg, hu' mīy. 'Ūlxok putup, hak hāpkot putup, yīy ta hōnhā 'ūn tek yīn muk, nūy haxyā max, xokxax putuk. ⁹ 'Āte xa' hāpxe'e' 'āktux tikmū'ūn te hāpxexka xohix tu' Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux putup, tu nū 'ūn 'āktux putup kamah.

Yot te gāy xop mōgāp-tup Yeyox ha

¹⁰ Ha ta' mōg Yot 'Ixkanot, yā' xip Yeyox yōg tik te 12 xop kopah, tu' mōg, tu mōktu 'āmānex xexka xop mūtik hām'āktux, nūy gāy xop mōgā Yeyox ha, puyīy xūygā', ¹¹ ha 'āmānex xexka xop te' xupak, hu' kuxa hittup, tu:

—'Ūgmū'āte xa tayūmak popmāp-tup. Kaxīy.

Hā kaxīy Yot te gāy xop mōgāp-tup Yeyox ha, puyīy xūygā'? Yā Yot te hāmpe'paxex.

'Āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn

¹² 'Āmuk xexka xip 'āxet'ax Pām Tokatok Hok, yā 'āmnīy māxap, 'īhā Yoneo xop te kahnēn kutox kix 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn pu'. Ha ta' pip Yeyox yōg tik xop, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Pi'yā xatep-tup? Pi'yā 'ūgmū'āte 'āmuk xexka Nōa' Yēn mīy putup? Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te yāy yōg tik mō'pok, tu' xat, hu:

—Mōg kōmēn tu'. 'Āmōg putup, pa' mōg putup tihik, tu naxtox hā kōnāg tat putup. 'Āpu nōm pe mōg. ¹⁴ Tik te mīptut hā mō'nāp-tup. 'Āpu nōm hā mōxā

kamah, nūy xuxyā pu hām'āktux. 'Āpu hām'āktux, hu: "Yāyā te' yīkopic. Pi'yā' yūm hām'āta kox? 'Ūgmū'āte 'āmuk xexka Nōa' Yēn mīy putup 'ōnteh, 'ūgmūn xix yāy yōg tik xop." Kaxīy. ¹⁵ Ha tik te xa' mūg hām'āta kox max, yā pepi' yūm, ha' pip mīmpe max. 'ōnte 'āxop te' mīy putup 'āmuk xexkah. Kaxīy.

¹⁶ Ha ta' mōg Yeyox yōg tik tix, tu mōktu hāpxop xohix pēnāhā Yeyox te nōm xuktux, tu 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn mīy.

¹⁷ 'Āmāxak ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu hām'āta kox hā' mōxaha', ¹⁸ tu mīmpe xit'ax tu' mām, tu' xit, ha Yeyox te:

—Hamūn, 'āte xa hām'āktux. 'Ūxip tihik 'āxop kopah, tuk mūtik xit. Tute' gāy xop nūnnāp-tup, puyīy 'ūgxūygā'. Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox yōg tik xop kuxa hittup 'ohnāg, ha yāp-xet te:

—Yāyā, 'ū'ūm? 'Ok 'ūgmūn? Kaxīy.

Ha ta' nōy te yīkopic, ha' nōy te, tu mōktu xohix te' yīkopic kamah.

²⁰ Ha Yeyox te:

—Yā tik puxet 'āxop kopah, yā nōm te pām pix putup kānēy pet xax kopah.

²¹ Yā 'ūkxok putup, yā Tikmū'ūn Kutok xok putup. Yā hā kaxīy Topa yōg tappet te nōm 'āktux. Tik te gāy xop mōgāp-tup Tikmū'ūn Kutok ha, puyīy xūygā'. Yā' kummuk xexka nōm pu'. 'Utut te nōm put 'ohnāg, pu' max! Kaxīy.

Pām māhā', tu xupyāg xo'op, nūy Yeyox pe'paxeh

²² 'Ūxit Yeyox xix yāy yōg tik xop, ha Yeyox te pām paha', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Xatek mū'ā pām popmāhā'. 'Āmax. Yā' max. Kaxīy.

Yeyox te pām koxip, tu yāy yōg tik xop pu nōm popmāhā', tu:

—'Āpu 'ūpop. Nūhū yā 'ūgyīn. Kaxīy.

²³ Tu kānēy xo'op'ax paha', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Topa, yā' max, 'āmax. Kaxīy.

Tu ta yāy yōg tik xop pu' hōm, ha' xo'op. ²⁴ Ha Yeyox te:

—Nūhū yā 'ūkhep 'āta. 'Āte yāy hep 'āta tikmū'ūn xohix pupi nū'nāp-tup. 'Ūkhep 'āta yā pa'ax tup Topa yōg xix tikmū'ūn yōg. ²⁵ 'Āte xa hām'āktux xe'e', 'āte xe xupyāg xo'op putup'ah. Nāy, pu Topa yāy yōg tikmū'ūn xat putup, ha' yīpkox pīp, Thā xe' xo'op. ²⁶ Ha' xohix te Topa puk-tex, tu ta' mōg yīktix 'Onimet tu'.

Yeyox te Pet pu hām'āktux

²⁷ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—'Āxop xohix tek nīm putup. Yā Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn te kahnēn pēnā'ax putex putup, ha ta kahnēn xumāp-tup." Kaxīy. ²⁸ Pa putruk hip-tup 'ūgmūn, tu tak mōg putup 'āxop keppa hāpxexka Ganinet tu'. Kaxīy.

²⁹ Ha Pet te:

—'Āmhok! 'Āte 'ānīm putup'ah. Nōm xohix te 'ānīm putup, kopxix 'ānīm putup'ah. Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hām'āktux xe'e: 'āmnīy ha ta hām'āktux tikoyuk xate, hu: "'Āte Yeyox yūmmūg 'ohnāg!" Kaxīy. Hāpxip Thā xokakkak tak xatap-tup tix. Kaxīy.

³¹ Pa Pet te xe hām'āktux ka'ok, hu:

—'Āmhok! 'Āte nōm 'āktux putup'ah, 'āyūmmūg 'ohnāg. 'Ūkxok 'āmūtik, kopxix nōm 'āktux putup'ah. Kaxīy.

Ha ta nōm 'āktux kamah Yeyox yōg tik xohix xop.

Yeyox xip mīm mātiknāg Yetxēm tu'

³² Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop mūtik mīm mātiknāg tu' 'ūxuxet'ax Yetxēm, tu' mōg, tu mōktu' mōxaha', ha Yeyox te:

—Māhām nūnteh, 'lhāg mōg, nūy Topa pu hām'āktux. Kaxīy.

³³ Tu ta' mōg Yeyox, tu' mōgāhā Pet, xix Tiak xix Yoām, tu hāpxip 'lhā Yeyox kuxa hittup 'ohnāg kōhnāmāhā', tu' kuxanōg xexkah, ³⁴ tu:

—'Ugkuxa hittup 'ohnāg, yāg xok putup putuk. 'Āpu nox 'āti nūnteh, nūy 'ūkhip. Pa 'ātix. Kaxīy.

³⁵ Tu ta' mōg kutōgnāg, tu mō hām nīy, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Topa, xate' xat, kopxik xūy putup'ah. ³⁶ Tak yōgnū 'ātak, xate hāpxopmā xohix yūmmūg. 'Āpu xat, 'uyly xūy hok. Pa 'ātep-tup'ah 'āte nōm putup, pa 'ātep-tup xate nōm putup. Kaxīy.

³⁷ Tu ta' nūn putpu', tu nūktu yāy yōg tik tikoyuk pēnāhā', ha mō'yōn, ha Yeyox te Pet pu:

—Xīmām, 'ok mō'ōn? 'Ok māyōn mōg kutōgnāg hāg hip 'ohnāg? ³⁸ 'Āpu 'āpa ka'ok, nūy Topa pu hām'āktux, puyly nōy 'āxapit hok, xayly hāpkummuk mīy. 'Ākokuk tep-tup, nūy mō'yōn hok, pa 'āyīn tep-tup, nūy mō'yōn, yā 'ākokuk ka'ok, pa 'āyīn pu'uk. Kaxīy.

³⁹ Tu ta xe' mōg Yeyox, nūy Topa pu hām'āktux, tu yōg hām'āktux 'āktux 'ūxehet, yā' yāy putuk, ⁴⁰ tu ta xe' nūn putpu', pa' pip yāy yōg tik xop, tu mō'yōn. Yā kūmīm tep-tex xexkah, tu' pa ka'ok yūmmūg 'ohnāg, tu yānān hām'āktux yūmmūg 'ohnāg.

⁴¹ Ha ta' xe' mōg Yeyox, tu xe' nūn putpu', yā' nūn tikoyuk, tu:

—'Ok mō'ōn kux'ah, 'ok kūmīm te 'āp-tex? Puxix! Yā nōmhā! Yā nōmhā tik nūn, nūy hāpkummuk mīy xop nūnnā', puyly 'ūgmūn Tikmū'ūn Kutok xūygā'.

⁴² Pepix 'āpip. 'Āpu yūmū mōg. Pēnā', 'ūnūn tihik, tu' gāy xop nūnnāhā, puyly 'ūkxūygā'! Kaxīy.

Tikmū'ūn te Yeyox mūg

⁴³ Yeyox te hām'āktux, 'lhā' xupep Yot, yā nōm te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, ha nūmūti' mōxaha tikmū'ūn, ha' taha mīkaxxexka xix mīptopnāg. Yā 'āmānex xexka xop te nū'pok, xix tik te hām yūmmūg xop te', xix Yoneo xop yōg xexka xop te'. ⁴⁴ Yā Yot tep-tup, nūy gāy xop mōgā', puyly Yeyox xūygā', hu nūmūtik hām'āktux, "Āte tik kep hā' mūg putup. 'Āpu nōm mūy, nūy mōgā'. Yā nō'ōm." Kaxīy.

⁴⁵ Hāpxip 'lhā' nūn Yot, tu nūktu Yeyox yīkāgnāg xip, tu:

—Yāyā'! Kaxīy.

Tu' nōy kep hā' mūg, yā xape xop putuk. ⁴⁶ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūg, tu' hīy. ⁴⁷ Ha ta' xip tihik, tu mīkaxxexka xut, tu tik te 'āmānex xop xat yōg kāmānat yīpkox xak, ⁴⁸ ha Yeyox te tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āxop nūn, tu' taha mīkaxxexka xix mīptopnāg, nūy xupxet hīy? Yā' putuk. ⁴⁹ Hōmāg xip ka'ok 'āxop kopah, nūy 'āxop pu hāmyūmmūgā' Topa pet xexka tu', pa 'āxop tek hīy 'ohnāg. Pa hōmā 'ūhittap nōm te kax'āmi Topa yōg tappet tu', ha ta hōnhā nōm putuk. Kaxīy.

⁵⁰ Ha Yeyox yōg tik xop te Yeyox nīm, tu hāpxūmānām.

⁵¹ Yā' xip tik tuktup, tu komenok ponnox hā' taha', ha tikmū'ūn te' hīy putup, ⁵² pa tik te' nīm komenok, tu' xaxtop, tu ta' mōxupaha'

Yoneo xop yōg xexka xop te Yeyox kopit

53 Hāpxip 'lhā tikmū'ūn te Yeyox mōgāhā tik te 'āmānex xop xat pet tu', tu mōktu' mōxaha', ha' pip 'āmānex xexka xop, xix Yoneo xop yōg xexka xop, xix tik te hāmyūmmūg xop.

54 Ha ta' xip Pet, tu hāptox tu Yeyox pe' mōg, tu mōktu' xupep tik te 'āmānex xop xat pet yōg hāmnuhnōg tu', tu' yūm kuxap yīkak xonat xop mūtik, nūy xapuk. **55** Ha ta' pip 'āmānex xexka xop, xix tik pa te hāmyūmmūg xop te hāmp'paxex, texīy Yeyox 'āktux kummuk putup, puyī putex. Pa 'āmhok, 'ap yūmmūg'ah. **56** Tikmū'ūn xohix te' kupex, tu' koit, pa' yāy yōg hām'āktux te' nōy yōg putuk 'ohnāg.

57 Yā tikmū'ūn tek-nīhā' pip, tu' koit, hu:

58 —'Ugmū'āte Yeyox yōg hām'āktux 'āpak, yā tute: "Tikmū'ūn te Topa pet xexka mīy, ha ta' 'āte' koxyōy putup, pa' 'āte xe' mīy putup 'āmnīy tikoyuk hā. Yā tikmū'ūn te nōm mīy putup 'ohnāg." Kaxīy.

59 Tikmū'ūn te hām'āktux, pa' yōg kupex'ax te yāy putuk 'ohnāg.

60 Ha tak-nīhā' xip tik te 'āmānex xop xat tikmū'ūn kopah, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ok xate hām'āktux yānān 'ohnāg? Kaxīy.

61 Pa' yēy. Yā hām'āktux yānān 'ohnāg, ha tik te 'āmānex xop xat te xe:

—'Ok Topa te 'āyāykutnāhā'? 'Ok Topa xe'ēgnāg kutok? Kaxīy.

62 Ha Yeyox te:

—Yā hamūn. 'Āxop xohix tek pēnāp-tup, yā Tikmū'ūn Kutok pēnāp-tup. 'Ugyūm putup Topa ka'ok yīm xe'e tu'. 'Āxop te kamak pēnāp-tup, 'ūkxip putup pexkox kopah, tu ta yīxop-tup hāmgōy xexka kopah! Kaxīy.

63 Ha tik te 'āmānex xop xat te yāy topixxax pot, yā' gāy, tu:

—Puxix. Yā hām'āktux kummuk! **64** Tute Topa 'āktux kummuk. 'Āxop te' xupak. Putep hāmp'āpaxex nōmhā'? Kaxīy.

Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox putup nōg, tu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ūp-tex! Kaxīy.

65 Ha tikmū'ūn te yīynīn xōn kōnāmāhā Yeyox tu', tu' nōy putox mō'nīy, tu' kix, tu:

—'Āpu hām'āktux. Tep-te 'ākix? Kaxīy.

Ha ta' pip xonat, tu Yeyox kix yāy yīm hā.

Pet te hām'āktux Yeyox yūmmūg 'ohnāg

66 Ha ta' xip Pet kukpa hāmnuhnōg tu', ha' nūn tik te 'āmānex xop xat yōg kāmānat hex, **67** tu nūktu Pet pēnāhā', tu:

—Hōmā'āxip kōmēn Nāyane yōg Yeyox mūtik, yā yōg xop kopa 'āxip. Kaxīy.

68 Pa Pet te:

—'Ap 'āte nōm yūmmūg'ah. Putep 'āktux? Kaxīy. Tu ta' mōg Pet hāmpak'ax mō'nīnyīn'ax tu', 'lhā xokakkak tak xataha'. **69** Ha kāmānat hex te Pet pēnāhā', ha yīka' nōy pip, ha kāmānat hex te:

—Hamūn, tihik 'ōhōm yā Yeyox yōg xop kopa' xip. Kaxīy.

70 Pa Pet te:

—'Āk mūn'ah. Kaxīy.

Hāpxip 'lhā tikmū'ūn te:

—Hamūn. 'Ugmū'āte' yūmmūg xe'e. 'Āxip Yeyox yōg tik xop kopah. Hamūn, 'āmūn yā hāpxexka Ganinet yōg tihik kamah. Kaxīy.

71 Ha Pet te:

—'Āte xa hām'āktux, ha Topa te' xupak, tu' yūmmūg. 'Āxop te tik 'āktux, pa 'āte nōm yūmmūg 'ohnāg! 'Āte' koit, puxix Topa 'ūgkix! Kaxīy.

⁷² Hāpxip 'ohnāg 'lhā xe' xataha xokakkak tak, ha Pet te' xutigāhā', yā hōmā Yeyox te: "Xate hām'āktux tikoyuk, hu: 'Āte Yeyox yūmmūg 'ohnāg! Kaxīy. 'lhā xokakkak tak xatap-tup tix." Kaxīy.

Ha Pet kuxa hittup 'ohnāg, hu' potaha'.

15

Yeyox xip Pinat keppah

¹ Māyōn xu pep 'lhā yāytunū'nāhā 'āmānex xexka xop, xix Yoneo xop yōg xexka xop, xix tik te hāmyūmmūg xop, tu hām'āktux tik pa te hāmyūmmūg xop mūtik.

Ha ta xonat xop te Yeyox hīy, tu ta' mōgāhā Pinat hah, tu mōktu Pinat pu Yeyox hōm. ² Ha Pinat te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ok xate Yoneo xop xat? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn. Xate hām'āktux. Kaxīy.

³ Ha 'āmānex xexka xop te Yeyox 'āktux kummuk punethok. ⁴ Ha Pinat te xe yīykopit, hu:

—'Ok xate hām'āktux hā yānān 'ohnāg? 'Āpu 'ūxupax, nōm xop te hām'āktux 'ākummuk! Kaxīy.

⁵ Pa Yeyox te xe hām'āktux yānān 'ohnāg, yīy Pinat kuxa kopa' yēy.

Tikmū'ūn te hām'āktux Yeyox 'ūkummuk

⁶ Āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn xip, ha tikmū'ūn te ta tu' xak, yīy ta Pinat te tik xut kanet ka'ok kopah, pu mōg. Yā hāmyāxatamuk xohix hā kaxīy. ⁷ Ha ta' xip tihik 'āxet'ax Mahamax kanet ka'ok kopa yāy xape xop mūtik. Yā hōmā tikmū'ūn te gohet yōg xop mūtik yāy kix, ha Mahamax te tikmū'ūn kix, ha' xakix.

⁸ Ha ta' nūn nōmhā tikmū'ūn, nūy ta tu' xak, puyīy tik xut kanet ka'ok kopah, pu mōg, Yā hāmyāxatamuk nōy xohix putuk. ⁹ Ha Pinat te:

—'Ok 'āxop tep-tup, 'ūyīy xut, pu mōg Yoneo xop yōg xat'ax Yeyox? Kaxīy.

¹⁰ Yā Pinat te' yūmmūg 'āmānex xexka xop Yeyox hā yīpkumīy, hu Yeyox nūnnāhā Pinat hah, ¹¹ tu hām'āktux hā tikmū'ūn gāyāhā', puyīy ta tu' xak, puyīy Pinat Mahamax xut pu mōg, 'ap Yeyox'ah, ¹² ha Pinat te:

—'Āxop te putep-tup, 'ū mīy tik mūtik? Yā 'āxop te nōm xānāhā nōm te Yoneo xop xat. Kaxīy.

¹³ Ha tikmū'ūn te:

—'Āpu mīpkup nix yīmūp-tex pipkup hā. Kaxīy.

¹⁴ Ha Pinat te:

—Teptu, putep kummuk mīy? Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te hām'āktux ka'ok nōy nā' mōg, hu:

—'Āpu mīpkupnix yīmūp-tex! 'Āpu mīpkupnix yīmūp-tex! Kaxīy.

¹⁵ Ha Pinat tep-tup, nūy tikmū'ūn kuxa hittupmā', hu Mahamax xut, pu mōg, tu hāpxip 'lhā xat, puyīy xonat Yeyox kix xikot hā, tu xonat xop pu Yeyox hōm, pup-tex.

Xonat te Yeyox kute'ex kummuk

¹⁶ Ha ta' mōg xonat xop, tu Yeyox mōgāhā gohenanok pet tu', tu mōktu' mōxaha', ha xonat xohix te yāy tu nū'nāhā'. ¹⁷ Hāpxip 'lhā xonat te Yeyox pu

mō xax tat, yā topixxax tox 'āta', puyīy xexka xop putuk, tu Yeyox putox yīmū' xix kuxxax, puyīy xexka xop putuk, yā mīmyāmtoxmāg hā' mīy. ¹⁸ Xonat te:

—'Āmax xe'ēgnā! Xate Yoneo xop xat! Kaxīy.

¹⁹ Xonat te Yeyox putox kix mīm xahix hā, tu mōg yīyhep yōn, tu kopaxux tu' pip Yeyox keppah, yā' xexka xop keppa putuk, yā' xexka xop 'āpak putuk, ²⁰ tu Yeyox kute'ex kummuk kux, tu topixxax tox 'āta xut, tu mō xax tat, yā Yeyox yōg, tu Yeyox mōgāhā hāptopah, nūy mīpkupnix yīmūp-tex.

Yeyox putex mīpkupnix yīmū'

²¹ Tu ta' mōg, tu putat hā' mōg, pa' xip tihik 'āxet'ax Xīmām, yā hām panip tu' nūn, tu kōmēn tu' mōg, yā kōmēn Xinēn yōg tihik, yā 'Anexān mūktak xix Hop mūktak. Ha ta' xat xonat te, pu Xīmām mīpkupnix tat, ha' taha', ²² ha xonat xop te Yeyox mōgāhā hām tu 'āxet'ax Gok, yā tikmū'ūn yīy'ax hā: "Hām tu' xip putox kup." Kaxīy. Tu' mōg tu mōktu' mōxaha', ²³ ha xonat te Yeyox pu' hōm xupyāg xix hehmēn, yā xupyāg hā' kanop hehmēn, pa yā' xo'op'ah, ²⁴ ha xonat te Yeyox xix mīpkupnix yīmū' pipkup hā, tu mō' xap yōn, nūy xonat puxet pu Yeyox xax hōm, ha ta' nōy pu' nōy hōm hā kaxīy. ²⁵ Yā māyōn te pexkox puka' yūm 'ihā mīpkupnix yīmū' xup Yeyox pipkup hā.

²⁶ Ha ta 'ōm xip, tu' kax'āmi, hu: "Tik te Yoneo xop xat". Kaxīy. Tu nōm xix mīpkupnix yīmū'.

²⁷ Ha xonat xop te mīpkupnix yīmū' xupxet tix kix pipkup hā, yāp-xet xup Yeyox yīm xe'e tu', ha ta' nōy xup 'ūyīm xax tu'. ²⁸ Hā kāxīy Topa yōg tappetxax te hām 'āktux xe'e'. Yā Topa yōg tappetxax te, "Yā' xip 'ūkummuk xop mūtik."

²⁹ Ha ta' nūn tikmū'ūn, tu nūktu Yeyox mānōg, tup-tox mahap, tu:

—'Ūgāyñām! Tute hām 'āktux Topa pet xexka koxyōy yūmmūg, tu xe' mīy yūmmūg 'ānnīy tikoyuk hā' ³⁰ Pu yā yīyxox mīpkupnix tu', nūy xok hok. Kaxīy.

³¹ Ha ta Yeyox mānōg kama 'āmānex xexka xop te' xix tik te hāmyūmmūg xop te', tu:

—Tute tikmū'ūn hīnnā yūmmūg, pa yāy hīnnā yūmmūg 'ohnāg! ³² Topa te 'āyāykutnāhā, ha xate Yoneo xop xat. 'Āpu mīpkupnix tu yīyxox. 'Ūgmū'āte' pēnāp-tup, huk mūg kuxa mām putup 'ākopah! Kaxīy.

Ha ta xupxet te Yeyox kute'ex kummuk kamah.

Yeyox xok

³³ Māyōn te yāykote' yūm, pa hām xohix tu hāpkoxtap, tu mōktu māyōn he'.

³⁴ Ha māyōn he 'ihā Yeyox te hām 'āktux ka'ok, hu:

—"Enix, Enix, nēmā xamatān?" Kaxīy. Yā tikmū'ūn yīy'ax hā: "Yōgnū Topa, yōgnū Topa, teptuk nūm?" Kaxīy.

³⁵ Ha tikmū'ūn te' xupak, tu:

—'Ūxupax! Tute 'Enit xānāhā'! Kaxīy.

³⁶ Ha 'ōm xip, tu ta' mōg, tu tohok hā xupyāg kummuk xup, tu mīm hā' xuhmīy, tu' nūnnāhā', tu Yeyox pu' hōm, pu xo'op. Tute:

—'Āpu yūmū'āte pēnā'. 'Ok 'Enit nūn, nūy mīpkupnix tu' xut? Kaxīy.

³⁷ Ha Yeyox te hām 'āktux ka'ok, tu' xok xe'e'.

³⁸ Ha ta Topa pet xexka yōg topixxax mōhāmnīyīn'ax pot 'ūpepix mōktu' kakak. ³⁹ Ha ta' xip xonat yōg kapitām Yeyox keppah, tu Yeyox te hām 'āktux ka'ok 'āpak, tu Yeyox xok pēnāhā', tu:

—Hamūn, tihik nūhū' yā Topak-tok! Kaxīy.

⁴⁰ Ha ta' pip 'ūhūn hāptox miax tu', tu' pēnāhā', yā 'ūn xop kopa' pip Mānix Mānānēn, xīx Xanomē', xīx Manix, yā Yoye mūktut xix Tiak mūktut, yā Tiak

yā tuktup. ⁴¹ Yā hōmā 'ūn te Yeyox mūtik mōg pax tu hāpxexka Ganimet tu', tu Yeyox pu hāpxop max mīy. Ha ta' pip kama 'ūn nōy xohix. Yā' nūn Yeyox mūtik kōmēn Yenoyanēn tu'.

Yeyox yīn xix mīkaxxap kox kopah

⁴²⁻⁴³ 'Āmāxak 'īhā' nūn Yoye', yā kōmēn 'Animātex yōg tihik, yā' xexkah, tu tik pa te hāmyūmmūg xop kopa' xip. Yā tute' hip Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip. Yā sexta pet 'āmāxak 'īhā' Yoneo xop te hāmmmaxnāhā nit xap pu', yīy ta Yoye kuxanōg 'ohnāg, hu ta' mōg Pinat hāh, nūy ta tu Yeyox xokxax xax. ⁴⁴ Pinat te' xupak Yeyox xok xe'e nōmhā, tu' yēy, yā' xok mō'ka'ok. Pinat te' xānāhā Hōm yōg xonat xop yōg xat'ax, yīy ta' nūn, tu nūktu' xupep. Ha Pinat te:

— Ok xok tāmnāg Yeyox? Kaxīy.

⁴⁵ Ha:

— Hamūn. Kaxīy.

Ha Pinat te Yoye pu xokxax hōm.

⁴⁶ Ha ta' mōg Yoye, tu topixxax paha', tu ta' mōg, tu mīpkupnix tu Yeyox yīn putxok, tu topixxax hā' kīy, tu' nūn, tu nūktu mīkaxxap kox kopa' xix, tu mīkaxxap xexka yōkānāmāhā hāmyīkox kopah, ⁴⁷ ha Mānix Mānanēn te' pēnāhā xix Mānix te', yā Yoye mūktut. Yā Yeyox yīn pēnāhā' xix mīkaxxap kox.

16

Yeyox te putpu' hix

¹ Nit xap 'āmnīy tuknōg nōg 'īhā' mōg Mānix Mānanēn, xix Xanomē', xix Mānix, yā Tiak mūktut, tu hep hāynāg max paha', nūy Yeyox yīn muk. ² Yenomīy māyōn xupep 'īhā' mōg mīkaxxap kox tu', ³ tu putat kopa yāy mūtik hām'āktux, hu:

— 'U'ūm tek mū'ā mīkaxxap xexka yōkānāmāp-tup, nūy xut hāmyīkox tu'? Kaxīy.

⁴ Yā' xexkanām mīkaxxap, yīy nōm 'āktux. Pa' pēnāhā', pa' xip'ah hāmyīkox tu'. Tep-te' yōkānāmāhā'? ⁵ 'U'ūn te mīkaxxap kox hā' mōxaha', pa' yūm tihik, tu yōg topixxax tox ponrok, yā' yūm 'ūn yīm xe'e tu', yīy 'ūn te' yīpkutuk xexkah.

⁶ Pa tik te:

— Ākuxanōg hok! 'Āte' yūmmūg, 'āxop te' xak kōmēn Nāyane yōg Yeyox. 'Ap xip'ah nūnteh. Yā putpu' hi'. Pēnā 'uyōg xip'ax nūnteh. ⁷ Mōg, nūy Pet pu hām'āktux xix Yeyox yōg tik nōy pu'. 'Āpu hām'āktux, hu: "Yeyox te 'ākeppa mōg hāpxexka Ganimet tu'. 'Āxop te' pēnāp-tup 'ōnteh. Yā Yeyox te xa nōm 'āktux hōmā." Kaxīy.

⁸ Ha ta' mōg 'ūhūn, tu' mōg mō'ka'ok, yā' yīpkutuk, yā' kuxanōg, hu' yēy, yā hām'āktux 'ohnāg.

Yeyox te Mānix Mānanēn pu yāy mūg

⁹ Hāptup yenomīy 'īhā' putpu' hix Yeyox, tu Mānix Mānanēn pu yāy mūg hāmāxap. Yā hōmā Yeyox te' mōy yāmīy kummuk te' ⁷ Mānix Mānanēn kopah, ¹⁰ ha ta' mōg, pa' pip Yeyox mūtik mōg xop, tu' kuxa hittup 'ohnāg, tu' potaha', ha Mānix Mānanēn te:

— 'U'putpu' hix Yeyox. Kaxīy.

¹¹ Ha' xupak, yā putpu' hi', tu tikmū'ūn pu yāy mūg, pa' kuxa mām 'ohnāg hām'āktux kopah.

Yeyox te yāy yōg tik tix pu yāy mūg

¹² Hāpxip 'ihā Yeyox te yāy yōg tik tix pu yāy mūg. Yā tik mōg hām panip tu', tu Yeyox pēnāhā', ¹³ tu putpu' nūn, tu nūktu Yeyox yōg tik nōy pu nōm 'āktux, pa' kuxa mām 'ohnāg hām'āktux kopah.

Yeyox te yāy yōg tik te 11 xop pu yāy mūg

¹⁴ Ha ta' mōg Yeyox, tu yāy yōg tik te 11 xop pu yāy mūg. Yā' xit tihik, ha' nūn Yeyox, tu tik pu yāy mūg, tu:

—Teptu 'ākuxa mām 'ohnāg. Tikmū'ūn te: “‘Ūgmū'āte' pēnāhā Yeyox. Yā putpu' hi”. Kaxīy. Pa 'ākuxa mām 'ohnāg hām'āktux kopah. Yā' kummuk. Kaxīy.

¹⁵ Tu xe:

—'Āpu mōg hāpxexka xohix xexka tu', nūy Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux tikmū'ūn xohix xexka pu'. ¹⁶ Tikmū'ūn 'ūm kuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, hap-tox pix, puxix Topa kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. ¹⁷ Topa te' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāp-tup, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Yā yāmīy kummuk mōy putup, tu' yīy'ax tup punethok hā' xuktux putup. ¹⁸ Kāyā gāy tep-top, puxix xūy 'ohnāg. Hep kummuk xo'op nōm te tikmū'ūn kix, puxix xūy 'ohnāg, tu pakut xop yīmū yāy yīm xex, puxix hittup.

Yeyox mōg pexkox tu'

¹⁹ Yūmūg xuxyā Yeyox te hām'āktux kux, ha' nōy te' mōgāhā pepix pexkox tu', ha' yūm Topa yīm xe'e tu'. ²⁰ Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux hāpxexka xohix tu'. Ha yūmamūg xuxyā te yōg hām'āktux ka'ogāhā', yā nōm mō'nīgnām, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Hā kaxīy tikmū'ūn te' yūmmūg 'ūxe'e yōg hām'āpak max'ax.

Tu ta tu' kux.

NOK TE YEYOX 'ĀKTUX

Nok te Teop pu kax'āmi'

¹ Teop: —Hōmā tikmū'ūn te hāpxompā ka'ok pēnāhā', tu' pēnā hāmāxap, tu nōm hāpxompā'ax 'āktux, ² ha tik xop te nōm hām'āktux kax'āmi tappet tu', ³ yīy 'āte mō'kupix punethok, tu hām'āpak, tu' yīkopit, nūy nōmhā yūmmūg max, tu hāmpe'paxex, hu: Yā' 'āte hāpxompā'ax xohix kax'āmi', tu tappet tu kax'āmi', nūy xa mō'kutnā', ⁴ xa 'ākuxa yūm ka'ok, nūy hāpxompā'ax kopa' yūm ka'ok, tikmū'ūn te xa nōm yūmmūgāhā'.

Pexkox yōg nū'kutnā'ax te Yakanit pu hām'āktux

⁵ Hōmā 'Enot te hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn xat, 'lhā Yakanit xip, tu 'Amit xop yōg 'āmanex, 'ūxetut 'āxet'ax 'Iyamet, ha 'Iyamet pa 'āmānex kutox hex. ⁶ Yā' max Yakanit xi' xetut, tu hāpxompā max, ha Topa te' pēnāhā', tu' xat, ha' yīpkox pip xi' xetut, 'ūmīnāg hu' mīy, ⁷ pa 'Iyamet ka'ok, tuk-tok 'ohnāg, 'ūk-tok pip 'okpa kutut 'Iyamet xi' yīpxox.

⁸ 'Āmnīy 'ūm 'lhā Yakanit te 'āmānex yōg hām hā' hām, tu Topa pet kopa' hām, ha 'Amit yōg xop xohix hām, ha nōm xop te mō' xap yōn, tu' xap tu' yūmmūgāhā', ha' xut Yakanit, nūy hām, 'ūnōy yānān tu', ⁹ pu mīm xax 'ūm puk, nūy haxyā, xix mīm hep 'ūm puk, nūy Topa pu' haxyā', ha Yakanit te Topa pet xexka ha' mō'nāhā', ¹⁰ ha Yoneo yōg tikmū'ūn tek-nīhā' pip hāptopa', tu Topa pu hām'āktux pax, 'lhā 'āmānex xop te mīm hep puk, mīmpe yīmū' yūm ha' puk, nūy Topa pu' haxyā'. ¹¹ Hāpxip 'ohnāg 'lhā Yakanit te pexkox yōg nū'kutnā'ax pēnāhā', ha mīmpe puk'ax yīka' xip, 'ūyīp xe'e hā' xip, ¹² ha' kuxānōg, tu' kuxa te' yēy, ¹³ pa nōm nū'kutnā'ax te:

—Ākuxanōg hok, nūy 'āka'ok. Topa te 'ōg hām'āktux'ax 'āpak, ha 'āxetut te 'āk-tok pit put putup, ha xate' xuxet'ax mīy putup Yoām. ¹⁴ 'Āk-tok put 'lhā 'ākuxa hittup putup, ha tikmū'ūn hittup putup kamah, ¹⁵ yā Topa te 'āk-tok pit xexka mīy putup, 'ūtut tex kopa' xip 'lhā Topa Koxuk te 'āk-tok ka'ogāptup, yīy xupyāg xat hok puyīy xo'op hok, ¹⁶ tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn punethok mōgāp-tup, tu 'Iyaet yōg Topa ha mōgāp-tup. ¹⁷ Yā Topa te 'āk-tok nū'kutnāp-tup tikmū'ūn hah, pu yāy pupi hām'āktux. Hōmā mōnāyxp hittap 'Enit te Topa pupi hām'āktux, tu' ka'ok, ha kaxiy 'āk-tok ka'ok putup, tu' tak xop pu: “Āpu, yāyhāhup”, kaxiy, puk-tok tu gāy kuxyā', nūy nōm putup pax 'ūxeheh, ha 'āk-tok te' yīpkox 'ohnāg xop pu humpāp-tup, pu hāmpe'paxex, nūy yāy hāmyoa', 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat'ax nūn ha hāmyoa'. Kaxiy.

¹⁸ Ha Yakanit te:

—'Intu'. 'Ātep yūmmūg'ah. 'Ūgkuxa yūm 'ohnāg hām'āktux kopah. 'Ūgkuxa te xa tu' pa yūm ka'ok, 'ūgkutut xi'k xetut hah. Kaxiy.

¹⁹ Ha nōm nū'kutnā'ax te:

—'Ūgmūn Gamineo. Topa keppak xip, tu Topa puk hām, ha xa nūgkutnāhā', 'ūyīy xa hāmyūmmūgā', tu xa hām'āpak max 'āktux, ²⁰ pāyā xate 'ātu 'āpa yūm ka'ok, tu kuxa yūm 'ohnāg. Xapi 'āyīy hok, tu mōktu 'āxetut te 'āk-tok put, yīy ta 'āyīy'ax 'ūxeheh, ta tu 'āte' koit 'ohnāg hah. Kaxiy. Tu' mōg pexkox ha' put pu'.

²¹ Ha tikmū'ūn te hāptopa' pip, tu Yakanit hip, tu' hip, tu xe' hip, pa' nūn 'ohnāg, ha' yēy. ²² Ha ta Yakanit te Topa pet xexka kopa' xip, tu hāptopa' mōg, tu' yōyxōg ka'ok, tu' yīy tapax 'ohnāg, ha tikmū'ūn te:

—'Üpēnā', Yakanit te Topa pet kopa' xip, 'lhā hām yāy koxuk pēnāhā'. Kaxīy. Ha' yīm xix, 'üyly hok tu'.

²³ Tu 'ämänex yōg hām'ax kux, tu ta' mōg, tu mōktu yāy pet tu' xupep.

²⁴ Hāpxip kutōgnāg 'lhā' xetut te kopak-tok yūm, tu mēy te 5 hā' yāy pet kopa' xip, tu hāpkumep 'ohnāg, tu:

²⁵ —Hōmā 'āte yāyhāhup, 'ügkutok 'ohnāg tu', pa Topa tek pēnāhā', tuk kuxa ka', tu yōgnū yāyhāhup nōah, yā hōnhāk kutok yūm 'ügkopah. Kaxīy.

Pexkox yōg nū'kutnā'ax te Māníx pu hām'āktux

²⁶ Tuk-tok xuk mēy te 6 'lhā Topa te nū Gamineo kutnāhā', tu hāpxexka Gaminet yōg kōmēn Nāyane tu nū'kutnāhā', ha ta' nūn pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu nūktu Nāyane tu' xupep, ²⁷ tu 'ūn yāyta hok ha' mōg, ha' xuxet'ax Māníx, tu mōnāyxop Namix xop yōg Yoye mūtik yāytap-tup, pāyā' hok yūm. ²⁸ Ha Gamineo te Māníx pet ha mō'nāhā', tu:

—Āneo. Topa te xa hāmmaxnāhā', tu nū mūtik tihi'. Kaxīy.

²⁹ Pa Māníx kuxānōg, tu yāy pu hām'āktux, hu: Putep mūn 'āktux nō'ōm? Kaxīy. ³⁰ Ha nū'kutnā'ax te:

—Māníx, Topa te xa hāmmaxnāhā', yīy 'ākuxānōg hok. ³¹ Xate 'āk-tok pit put putup, tu' xuxet'ax mīy putup Yeyox. ³² Ha tikmū'ūn xohix xat putup, yā' xuxet'ax nōy te: Topa Xe'ēgnāg kutok pit. Kaxīy. Hōmā mōnāyxop Namix te tikmū'ūn xat, ha kaxīy 'āk-tok te tikmū'ūn xat putup, ³³ tu mōnāyxop hittap Yako mōkputox xat putup, tu hāmāyāxatamuk xohix hā tikmū'ūn xat putup mōg kuma' mōg, 'ap xat kux putup'ah Yeyox. Kaxīy.

³⁴ Pa Māníx te:

—'Intu'. 'Ātep yūmmūg'ah. 'Ügkutok put te xīy? Yāk hok yūm. 'Āte tik 'ūm mūtik 'ügnōm 'ohnāg. Kaxīy.

³⁵ Ha nōm nū'kutnā'ax te:

—Topa Koxuk ka'ok, tu 'āk-tok putnāp-tup, 'lhā hok yūm, yīy 'āk-tok max xe'ēgnāg, yā Topak-tok xe'ēgnāg. ³⁶ Yūmmūg. 'Āxape Iyamet kutut, tuk-tok te' kopa' yūm, ha mēy te 6 'ūk-tok xuk, 'ūk-tok nōm hāmāxap xuk. ³⁷ Topa te hāpxompmā'ax xohix. Kaxīy.

³⁸ Ha Māníx te:

—Hamūn. 'Āte Topa puk kopaxux hāk xip, tu nūk xup, tu Topa tu hāpxompmāhā'. Xate hām'āktux max. Kaxīy.

Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax mōg.

Māníx mōg 'Iyamet pet hah

³⁹ 'Āmnly kutōgnāg 'lhā Māníx yok, tu ta' mōg mō'ka'ok, tu hāpxexka Yonex yōg kōmēn tu' mōg, tu hām xanep tu' mōg, ⁴⁰ tu mōktu Yakanit pet tu' xupep, tu mō'nāhā', tu 'Iyamet pu 'āneo, ⁴¹ ha' xupak, tuk-tok te' tut tex kopa' hittup, tu yāy xit, ⁴² ha 'Iyamet yīy ka'ok, hu:

—Topa te 'ūn xop pu hāmmaxnāhā', ha xa hāmmaxnāx xexkah. Xate 'āk-tok put putup, ha Topa te nōm pu hāmmaxnāp-tup kamah. ⁴³ Tik tek xat mūk tut nūn. Putep tuk ha 'ānūn? 'Ap yūmmūg'ah 'āte pute 'ūm. 'Ügkuxa te' yēy. ⁴⁴ 'Āte xa hāpxe' e'āktux: 'Āte 'ōg 'āneo 'āpak, 'lhāg kutok tek tex kopa' kuxa hittup, tu yāy xit. ⁴⁵ Topa te hām'āktux, ha 'ākuxa yūm ka'ok, hu' hip, pu Topa hāpxompmā', ha 'ākuxa hittup. Kaxīy.

Māníx tek-tex

⁴⁶ Ha Māníx te:

—'Ügkuxa te 'ã Topa xexka 'äktux,
⁴⁷ tuk koxuk te Topa tu' hittup kamah, hak hïnnähã',
 tuk pëñä max, ⁴⁸ ïhãk mün kutõgnäg,
 yã Topa hã kämänat hex,
 yïy tikmũ'ün xohix te häm'äktux putup mõ'kuma' mõg, hu:
 "Topa te Mänix pu hämmaxnähã." Kaxïy.
⁴⁹ Ha Mänix te xe':
 —Topa ka'ok xe'ëgnäg, tu tek mün pu häpxopmähã',
 yã Topa max xe'ëgnäg,
⁵⁰ tu yäy yõg tikmũ'ün kuxa ka', nõm xop yïpkox pip Topa pu',
 ha tikmũ'ün kuxa ka', xik-tok xop,
 xik mõkputox kuxa ka' Topa te',
 nõm xop yïpkox pip Topa pu' kuxa ka',
⁵¹ ha häpxopmähã max xe'ëgnäg, tu' gäy näm xop hã häpxummähã',
 nõm xop te hämpe'paxex, hu: "Ügmün xexkah." Kaxïy.
⁵² Topa te' xexka xop xupepmähã, puk-tõgnäg xop yâyhã tu xexkah,
⁵³ ha' hok xop pu häpxop punethok popmähã',
 tup-texop xexka pu häpxop popmähã 'ohnäg,
 tu: "Mõg, mõgl!" Kaxïy. Tu' xupepmähã'.
⁵⁴ Tu häm'äktux xex mõnäy xop pu', tu' xutigähã',
 tu 'Iyaet yõg tikmũ'ün mõ'nlynam,
 tu' yõg kämänat xop xaxok 'ohnäg, tu mõ'nlynam.
⁵⁵ Hõmä, hämäyäxatamuk xohix 'ihä',
 Topa te mõnäy xop 'Amanäm pu häm'äktux xex, tu' xaxok 'ohnäg.
 Ta tu' kux. Kaxïy.

⁵⁶ Mëy 3 hã Mänix te 'Iyamet mütik tihi', ha mëy 3 kux, 'ihä yäy pet ha' mõg,
 tu' mõg tu mõktu xupet 'üyäy pet tu'.

Iyamet tek-tok 'äxet'ax Yoäm put

⁵⁷ Ämnïy xohix nõg 'ihä 'Iyamet tek-tok put, ha' pit, ⁵⁸ ha' xape xop xix
 tikmũ'ün te' yïmap hã' pip te' xupak, tu Topa te nõmhã hämmax mïy yümmüg,
 ha 'Iyamet kuxa hittup xix tikmũ'ün.

⁵⁹ Tíkmũ'ün nün, 'ämnïy te 7 nõg 'ihä' nün, 'Iyamet pet ha' nün, nüy 'ük-tok pit
 yäy xax xak kutõgnäg, tu' xuxet'ax mïy putup Yakanit, 'üta'äxet'ax hã xanäpp-
 tup, ⁶⁰ pâyä' tut tep-tup nõg, tu:

—Ämhok, kaxïy hok! 'Äte' xuxet'ax mïy'ax yäy xe'e tu Yoäm. Kaxïy.

⁶¹ Ha tikmũ'ün te:
 —Putep xuktux? Yoäm te xïy? 'Äxape 'üm 'äxet'ax Yoäm? 'Ap xip'ah. Teptu'
 xuxet'ax mïy putup Yoäm? Ü 'üm te nõ Yoäm? Kaxïy.

⁶² Tu' yïm xix, pu Yakanit tek-tok 'äxet'ax yümmügä',

⁶³ ha Yakanit kax'ämi putup, yïy tik 'üm te tappet tu' hõm, xix tappet kup, ha
 Yakanit kax'ämi', hu: "Üxuxet'ax pi' Yoäm." Kaxïy. Ha tikmũ'ün kuxa te' yëy.
⁶⁴ Häpxip 'ohnäg 'ihä Yakanit yöyxiog pu'uk, tu häm'äktux, tu Topa max 'äktux,
 hu:

—'Ümax Topah. Kaxïy.

⁶⁵ Ha tikmũ'ün te Yakanit pet tu' yïmap hã' pip, tu kuxänoõg, tu tikmũ'ün pu'
 xuktux, tu Yonex yõg häm xanep tu tikmũ'ün pip xop pu' xuktux, ha' xohix te
 nõmhã yümmüg, ⁶⁶ hu' kuxa te' yëy, tu hämpe'paxex, hu:

—Kakxop xe'e', tu' tuk kux, 'ihä tik xexka putup. Kaxïy.

Yā Topa te nōm ka'ogāhā', tu nū mūtik tihi'.

Yakanit te Topa pupi hām'āktux

67 Ha' tak Yakanit te Topa Koxuk hā nū' xip, tu Topa pupi hām'āktux, hu:

68 —'Āpu yūmū'āte Topa max 'āktux, yā 'Iyaet yōg Topa max,

tu' nūn, nūy yāy yōg tikmū'ūn mōy pu mōg,

69 tu tik xe'ēgnāg yāyutnāhā', tu nū' kutnāhā',

ha' ka'ok, hamūn yā mōnāxop Namix hā mōkputox,

tu yūmūg yōg tikmū'ūn mōy gāy xop kopah, 'ūmōg,

70 Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'lhā' Topa te tik max xop yīymōgāktux,

puyīy yāy pupi hām'āktux, puyīy mōnāyxop pu hām'āktux,

tu Topa te' mōy putup 'āktux,

71 tu Topa te hām'āktux xex 'āktux, hu:

Topa te' lāmōy putup gāy xop kopah,

nōm xop te' āxop putup nōg. Kaxīy.

72 Topa te mōnāyxop kuxa ka', tu yāy yōg hām'āktux xex,

tu' pa'ax max xuūgāhā',

73 tu mōnāyxop hittap 'Amanām mūtik hām'āktux,

tu nōm pu hām'āktux xex,

yāy yāy 'āxet'ax hā hām'āktux xex,

74 nūy gāyxop kopa yūmūg mōy, pu Topa keppa yūmūk pip,

nūy 'āktettex, nūy Topa pu hāpxopmā', tu' yīpkutuk 'ohnāg,

75 'ūyīy hāmyok mīy, 'ūyīy tu max xe'ēgnāg, Topa putuk,

yūmūg hi'ax tox hā yūmūg max, mōg kuma' mōg.

76 Ha' āmūn, xōnnū', 'āxuxet'ax nōy mīy putup, hu:

Topa xe'ēgnāg pupi hām'āktux'ax. Kaxīy.

Xate Topa keppa 'āmōg, nūy 'ūyōg putat max mīy,

77 nūy yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

"Topa te' ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu',

tu 'ōg kummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu kux."

78 Yā Topa te yāy yōg tikmū'ūn kuxa ka',

hu tik nū'utnāhā', ha yūmūg ha' nūn,

tu yūmūg yūmmūgāhā'.

79 Tu' nūn putup, tu hāmyūmmūg hā tikmū'ūn kuxa hittupmāhā',

tu tikmū'ūn te hāpxoxtap ta ka' mām xop pu hāptupmāhā',

ha kaxīy Topa te yāy yōg putat yūmmūgāhā',

tu yūmūg kuxa māmmāhā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

80 Ha Yakanit kutox pit 'ūtuk, tu mōktu xiptap ka'ok, tu' tuk kux, tu hām panip xexka kopa' xip, tu mōktu' xupep, pu 'Iyaet yōg tikmū'ūn pēnā'.

2

Mānix tek-tok put

1 Hāmyāxatamuk 'ūm 'lhā hāpxexka Hōm yōg xat'ax xexka 'āxet'ax 'Agōy, tu hāpxexka yōg tikmū'ūn xohix xat, pu yāy yōg kōmēn tu mōg, puyīy gohet te tikmū'ūn mō'kupix, nūy tikmū'ūn xohix te xīy yūmmūg, **2** ha Hōm yōg gohet te tikmū'ūn mō'kupix hāmāxap, 'lhā Kinīn te hāpxexka Xit yōg tikmū'ūn xat. **3** Ha tikmū'ūn mōg, pu tu mō'kupix, ha yāy yōg kōmēn tu' mōg.

4 Yoye xip, tu hāpxexka Ganinet yōg kōmēn Nāyane tu' xip, tu' mōg, tu mōktu hāpxexka Yonex yōg kōmēn Menēg tu' xupep. Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'lhā, mōnāyxop hittap Namix mūk tut te' put, tu Menēg kopa Namix put, ha Namix

mūn te 'Iyaet yōg tikmū'ūn hittap xat, yīy hōnhā Yoye mōg Menēg tu', Namix mōkputox 'ūm tu', tu' mōg, ⁵ tu' xetut mūtik mōg, ha Māníx tek-tok xuk xexka, ha' mōg. ⁶ Yoye mōg, xix Māníx, tu ta' mōg, tu mōktu Menēg tu' mōxaha', tu tihī 'lhāk-tok nāhā'. ⁷ Kōmēn yōg 'āmuk nū'xip, yīy Māníx tek-tok pit māxap put, tu mūnūytut pet kopa' put, tu topixxax hā' kīy, tu mūnūytut yōg mīpkox xit'ax kopa' xex.

Tik xop te kahnēn pēnā max 'lhā pexkox yōg nū'pok xop nūn

⁸ Ha kōmēn kūnāpa' pip tik xop te kahnēn pēnāhā', 'āmnīy tox ka'ok hā' pēnāhā', ⁹ 'lhā pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, ha Topa yōg kuyānām te' yīmap 'ūxakot, ha kuxānōg xexkah, ¹⁰ ha nū'kutnā'ax te:

—'Ākuxānōg hok! 'Ūg 'āpax! 'Āte xa hām'āpak max 'āktux, nūy tikmū'ūn kuxa xohix hittupmā': ¹¹ Yā hōnhā, 'āmnīy 'lhā, Namix yōg kōmēn Menēg kopa' nāhā' Kunnix, nō'ōm 'axop hā 'āxuxyā'. Topa te nōm yāyutnāhā', tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn ha nū'kutnāhā'. Hamūn te tikmū'ūn kuxa kummuk xit putup, nūy 'uyānān tu' kuxa max mō'tat nō'ōm. ¹² 'Āmōg, nūy xax, nūy xipi'. Pēnā! Kakxop te mūnūytut yōg mīpkox kopa' pip, ha topixxax hā' kīy, ha kaxīy xate nō kakxop yūmmūg'ax. Kaxīy.

¹³ Hāpxip 'ohnāg 'lhā pexkox yōg nū'pok xohix pip, 'ūnōy mūtik pip, tu Topa 'āktux max, hu:

¹⁴ —Topa mūn xexka xe'ēgnāg pexkox kopah, tu tikmū'ūn kuxa māmmāhā hām tu', mō'yāy xe'ēgnāg tu' kuxa māmmāhā'. Kaxīy.

¹⁵ Ha pexkox yōg nū'pok xop mōg, tu pexkox ha' mōg putpu', ha kahnēn pēnā xop te yāy pu hām'āktux hu:

—Topa te yūmūg yūmmūgāhā'. 'Āpu mōg, yūmūg mōg kōmēn Menēg tu', nūy pēnā'. Kaxīy.

¹⁶ Tu ta' mōg mō'ka'ok, tu mōktu mōxaha kōmēn Menēg tu', tu Māníx pēnāhā', xix Yoye pēnāhā', xix kakxop, ha kakxop te mūnūytut yōg xit'ax kox kopa' pip.

¹⁷ Ha' pēnāhā', tu hāpxopmā'ax ka'ok 'āktux, tu kakxop 'āktux, ¹⁸ ha tikmū'ūn te' xupak, tu kahnēn pēnā xop yīy'ax 'āpak, tu' kuxa te' yēy, ¹⁹ ha Māníx hāmpe'paxex nām, tu' xutīgāhā'. ²⁰ Ha kahnēn pēnā'ax xop put pu' mōg, tu Topa 'āktux, hu:

—Topa mūn 'ūxexkah. Kaxīy. Tu Topa 'āktux max, tu:

—Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux hāmāxap, hāpxip 'lhāk mū'āte' pēnāhā'. Yā xexka xe'ēgnāg Topah! Kaxīy.

Yā' xuxet'ax mīy Yeyox

²¹ Ha 'āmnīy te 8 nōg, 'lhā kakxop pit yāy xax xak kutōgnāg, tu' xuxet'ax mīy Yeyox. Hōmā pexkox yōg nū'kutnā'ax te Yoye pu' xat, 'lhā Māníx te yāy kutok xuk, ha' xat tap pu' xuxet'ax mīy Yeyox, yīy hōnhā' mīy.

Yoye xix Māníx te Yeyox tat Topa pet xexka tu'.

²² Ha 'āmnīy te 40 hā Māníx yīpkox pip, tu Mōyyex yōg xat'ax pu' yīpkox pip, 'ap Topa pet xexka kopa mō'nā'ah, ha 'āmnīy te 40 nōg, 'lhā' mōg, Yoye mūtik mōg, tu kakxop tat, tu kōmēn Yenoyanēn tu' xutep, nūy xōnnū hōm Topa pu'.

²³ Yā Topa te' xat, hu: "Iyaet yōg tikmū'ūn kutok māxap 'ūpit, puxix 'ūktok yā Topa xe'ēgnāg yōg." Kaxīy. ²⁴ Yīy putuxnāg 2 popmāhā', 'ūk-tok tu' yānān popmāhā', yā Topa te' xat.

²⁵ Ha Xīmēām te Yenoyanēn tu tihī, 'ūkutut, tu' max, tu hāpxopmā max, tu Topa xak, tu hāmmax hip, pu Topa 'Iyaet yōg tikmū'ūn mōy puknōg xop kopah,

ha' hip, ha Topa Koxuk te Xīmēām ka'ogāhā', ²⁶ tu' kuxa pu hāmyūmmūgāhā', hu: "Ap 'āxok putup'ah tu mōktu Topa te yāy yōg tik nū'kutnāhā', hak-nāy tu 'āxok putup." Kaxīy. Hāmyāxatamuk xohix punethok hā 'Iyaet yōg tigmū'ün te Topa yōg hāmyāykutnā'ax hip, ha Topa te hām'āktux xex mōnāyxop hittap pu', ²⁷ ha Topa Koxuk te Xīmēām mōgāhā', Topa pet xexka ha' mōgāhā', ha' mōg, tu mōktu Topa pet xexka tu' xupep, ha Yoye xix Mānix te kakxop putmōg, tu Topa pet xexka tu' mōxakux kamah, Topa te' xat ha. ²⁸ Ha Xīmēām te kakxop put, tū Topa pu hām'āktux, hu:

—Āmax Topah!

²⁹ Hōmā xate hām'āktux xex, tu hām'āktux hittap hā' mīy nōmhā, hak kuxa hittup yīk mōg putup, yīk tux hok 'ū mōg, yāk kuxa yūm hāk mōg.

³⁰ 'Āte nō kakxop pēnāhā', xate nōm nū'kutnāhā', pu tigmū'ün kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' max tat,

³¹ ha tigmū'ün xohix te Topa yōg tik pēnāp-tup, xix' hep xohix xop te' pēnāp-tup,

³² ha Xate nōm nū'kutnāhā puknōg xop hah, nūy nōm kuxa kummuk tupmā',

pu puknōg xop xohix 'ōg putat max hā mōg, pu 'Iyaet yōg tigmū'ün xexkanā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

³³ Ha Yeyox mūg tak te' xupak, xix' tut te' xupak, tuk-tok pit ha kuxānōg, tu' yēy. ³⁴ Ha Xīmēām te:

—Pūyā Topa 'āxop ka'ogā', yā' max xe'e Topah! Kaxīy.

Tu Yeyox mūg tut Mānix pu hām'āktux, hu:

—Topa te 'āk-tok pit nū'kutnāhā 'Iyaet yōg tigmū'ün hah, ha' yāg tep-tup putup, ha' yāg tep-tup nōg putup, ³⁵ ha Topa te 'āk-tok hā tigmū'ün yāy kuxa kummuk yūmmūgāp-tup, ha yāy yōg hāmpe'paxex yūmmūg putup. Tikmū'ün te mīkax xexka hā' xuhmīy, ha' xūy, ha kaxīy tigmū'ün te 'ākuxa xūygāp-tup, yīy 'ākuxa teknōg putup. Kaxīy.

³⁶ Ha 'ūn xip, 'ūxuxet'ax 'Ān, tu Topa pupi hām'āktux. 'Ūkutut 'Ān, tu 'Axeħ yōg Pānēo hāk-tok hex. Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'ihā 'Ān te yāytaha', tu' yīpxox mūtik tihi hāmyāxatamuk te 7 hā, ha' xok, ha 'Ān hok yūm, ³⁷ tu hāmyāxatamuk te 84 hā yāyā' hok yūm, xix hōnhā' hok yūm, tu kōmēn Yenoyanēn kopa' xip, tu Topa pet xexka kopa' xip, tu 'āmnīy hā' xip, xix hāptup, tu hāpkumep 'ohnāg, tu Topa max 'āktux, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux. ³⁸ Tu hōnhā kakxop 'āktux Yenoyanēn yōg tigmū'ün pu', tu 'Iyaet yōg tigmū'ün xexkānā'ax 'āktux, tu tigmū'ün pu hām'āktux, nōm te Topa yōg hāmyāykutnā'ax hip pu' xuktux.

Yoyex xix Mānix te' putpu' mōg Nāyane tu'

³⁹ Ha Yoye te Topa yōg xat'ax mīy, xix Mānix te' mīy, tu' mīy kux, tu ta Ganinet tu putpu' mōg, tu mōktu yāy pet tu' mōxaha', ha' pet te kōmēn Nāyane kopa' yūm.

⁴⁰ Ha kakxop tuk tu mōktu ka'ok, tu hāmyūmmūg, ha Topa te nōm pu hāmmaxnāhā'.

Yeyox mōg Topa pet xexka tu'

⁴¹ Hāmyāxatamuk xohix nōg 'ihā' mōg, nūy Yoneo xop yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy, tu' mōg, 'ūtak xix' tut te kōmēn Yenoyanēn tu mōg, ⁴² ha kakxop yōg hāmyāxatamuk te 10 xix' 2 mīy, 'ihā Yoneo xop yōg kakxop pit tuk tup mōg, tu Yenoyanēn tu' mōg, 'ūyāy tak mūtik mōg, nūy 'āmuk xexka mīy,

nūy yāy yōg tikmū'ūn mūtik mīy, ha Yeyox mōg kamah,⁴³ ha ta' mōg, tu' pip, ha 'āmuk xexka mīy, tu 'āmnīy xohix hā' mīy, ha' kux, ha ta' mōg, tu yāy pet ha' mōg. 'Ap Yeyox mōg'ah, pāyā' tak xix' tut te' yūmmūg'ah,⁴⁴ hu hāmpe'paxex, hu: "Yeyox tek xape mūtik mōg." Kaxīy. Tu' mōg 'āmnīy puxet hā', tuk-tok pit xak, tu' xape xop kopa' xak, xix' nōy xop kopa' xak,⁴⁵ pāyā' a' xip'ah, ha putpu' mōg Yenoyanēn tu', nūy xax,⁴⁶ tu 'āmnīy tikoyuk hā' xak, tu' xipihi', ha Yeyox te Topa pet xexka kopa' yūm, ha hāmyūmmūgā xop te' xakot, ha Yeyox te hām'āpak, tu' yīkōpit,⁴⁷ ha nōm xop te hām'āpak hā' yānān, tu' yōg hām'āktux ka'ok 'āpak, yā hāmyūmmūg xexkah, yī' yēy.⁴⁸ Ha Yeyox mūk tak te' pēnāhā', xix' tut, ha' yēy, ha Mānix te:

—Xōnnū', teptu' mīy xate'? Pēnā', 'ātak xik-mūn te 'āxak, yāk kuxa hittup ohnāg xa tu'. Kaxīy.

⁴⁹ Ha Yeyox te:

—Teptu' 'āxop tek xak? Topa yā yōgnū 'Ātak xe'e', yīy 'āte yōgnū 'Ātak pet xexka kopak xip. 'Üyūmmūg hok xate'? Kaxīy.

⁵⁰ 'A' tak tek-tok pit hām'āktux yūmmūg'ah, xix' tut te' yūmmūg'ah.

⁵¹ Ha Yeyox mōg, 'uyāy tak mūtik mōg, xix' tut mūtik mōg, tu ta' mōg tu mōktu kōmēn Nāyane tu' mōxaha', tu nōm pu' yīpkox pip, ha' mūg tut te hāmpe'paxex, tu' xutīgāhā'.

⁵² Ha Yeyox tuk tu mōktu xexkah, tu hāmyūmmūg tu mōktu hāmyūmmūg xexkah, ha Topa tep-tup pax, xix tikmū'ūn xohix tep-tup pax.

3

Yoām te Topa pupi hām'āktux

¹ Ha Hōm yōg tik te tikmū'ūn xat'ax yā 'āxet'ax Timet Xex, tu' xat hāmyāxatamuk xohix te 15 hā, 'Ihā Pōn Pinat mūn te hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn xat, ha 'Enot te hāpxexka Ganinet yōg tikmū'ūn xat, ha' taknōy Pinip te hāpxexka Itonet xix Tanakōnit yōg tikmū'ūn xat, 'Ihā Nixān te 'Aminēn yōg tikmū'ūn xat. ² Tu' xat 'Ihā 'Anān yā Topa yōg 'āmānex xexkah, xix Kaxpax kamah, ha Topa te Yoām mō'kutnāhā', tu hām panip xexka tu mō'kutnāhā', puyīy Topa pupi hām'āktux, ha Yoām yā Yakanit kutox. ³ Tu' mōg, tu kōnāgkox xexka Yohnām yīka' mōg, tu hām'āktux, tu Topa te hām'āktux 'āktux, tu tikmū'ūn pu' xuktux, tup-tox pix 'āktux, hu:

—'Āpu yāy hāhup, nūy kummuk mīy kux, ha 'āp-tox pix, pu Topa 'ōg kummuk mīy'ax xaxogā, pu tu kux. Kaxīy.

⁴ Hōmā mōnāyxop hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tikmū'ūn pu' xuktux, tu tappet tu' kax'āmi', hu:

“Üg'āpax. Tik yīy ka'ok, tu hām panip xexka kopa' yīy ka'ok, hu: 'Āpu Topa yōg putat max mīy, tu' yōg putat yoā',

⁵ yīktix tu mōm yūm, ha' xut, nūy kox kotit kopa mōm tox yūm, 'ūkohe xit, nūy ta' yoā', hāpkummuk xit tap, nūy ta tupmā'.

⁶ Ha' hep xop xohix te nōm pēnāp-tup, Topa te nōm tik nū'kutnāp-tup,

pu tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'uyānān tu'." Kaxīy.

⁷ Ha hāpxexka yōg tikmū'ūn punethok nūn nūktu Yoām hah, puyīy Yoām putox pix, pāyā' mānōg, tu:

—'Āxop yā kāyāk-tok xop putuk! 'Ākummuk! Piyā' xat, xa nū, nūy hāp kummuk mīy tu kux, xayyī xupmān, ka Topa xatu' gāy, hu 'ākummugā 'uyānān tu'? ⁸ 'Āpu yāyhāhup, tu 'ōg hāpxompā kummuk kux, nūy hāpxompā max, pu tikmū'ūn xohix' pēnā', nūy xate yāyhāhup yūmmūg, ha hāmpē'āpaxeh hok, hu: 'Amanām mūn yā 'ūgmū'ā hā mōnāyhop, yīy Topa tekmu'g kummugāp-tup'ah. Kaxīy. Yā' koit. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa mūn yā' ka'ok, nū mīkaxxap hā 'Amanām mōkputox xop mīy'ax! ⁹ Mīnta kup 'ūm te mīnta pip hok, puxix tikmū'ūn 'ūkup xax, tu kuxap kopa mō'pok, nūy mō'hap, ha kaxīy Topa te nōm tikmū'ūn pu hāpkummugāp-tup 'uyānān tu', yā hōnhā' kummugāp-tup, ha' xūy xuxix tapax 'ohnāg. 'Āpu hōnhā yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux. Kaxīy.

¹⁰ Ha tikmū'ūn te Yoām pu hām'āktux, hu:

—Putep mīy'ax 'ūgmū'ūg? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Tikmū'ūn xax 2 pip, pūyā' koxip, nūy 'ūnōy pu' xax nīm, 'ūnōy hok hōm. Ha tikmū'ūn xit'ax pip, pūyā' koxip, nūy 'ūnōy pu' hōm, 'ūnōy hok pu' xit'ax hōm. Kaxīy.

¹² Ha tik te Hōm yōg gohet pupi tayūmak pop, tu' nūn, pup-tox pix, ha Yoām pu hām'āktux, hu:

—Notot, putep mūn mīy'ax 'ūgmū'ūg? Kaxīy.

¹³ Ha:

—'Ōg kapitām te 'āxop xat, 'āpu' mīy, tu nōm tayūmak pop puxehnāg, pāyā tayūmak te xexka nōy pop hok, ka tikmū'ūn yōg tayūmak hā xupxet. Kaxīy.

¹⁴ Ha xonat xop te kama' yīkopit, hu:

—Putep mūn mīy'ax 'ūgmū'ūg? Kaxīy.

Ha Yoām te:

—'Ānōy xop yōg tayumak mōy hok 'āgāy tu', tu kupex hā' yōg tayūmak xut hok. 'Ōg yāy yōg tayūmak pa', ha puxi'. Kaxīy.

¹⁵ Ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn te' hip, 'lhā Yoām pe'paxex, hu: "Ok nō'ōm Kunnix? 'Ok Topa te nōm yākutnāhā xe'e?" Kaxīy. ¹⁶ Ha Yoām te tikmū'ūn pu hām'āktux 'ūxeheh, hu:

—'Āte 'āp-tox pix, pa' nōy nūn putup, tu' ka'ok, hak mūn pu'uk, tuk kopaxux hāk yūm putup, nūy tu pataxax koah, pāyāk-tōgnāg, huk yāyhāhup. Nō'ōm te Topa Koxuk yīxōnnāp-tup, puyīy 'ākuxa ka'ogā', nūy 'ākuxa kummuk tupmā', tu' yīpkox 'ohnāg xop nōap-tup kuxap hā. ¹⁷ Tu pēnēn pa', nūy xap mō'po'ok, nūy xuxnāg xetox xap xeh miptut kopah, tu' xux puk putup, tu kuxap hā' puk putuk, ha nōm kuxap xok 'ohnāg, yī' xūy xuxix tapax 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁸ Tu hām'āktux punethok, nūy tikmū'ūn ka'ogā', tu hām'āpak max 'āktux.

¹⁹ Pa Yoām te' xexka 'Enot mānōg, yī' gāy. Hōmā 'Enot te' taknōy xetut 'Ēnonit mūg, ha Yoām te' yūmmūg, tu:

—'Āmhok. Xate hāpxompā kummuk! Topa tep-tup nōg, xix hāpxompā kummuk xohix xate' mīy Topa tep-tup nōg. Kaxīy.

Ha 'Enot gāy, tu' xat pu' mūy, tu kanet kopa' xix. ²⁰ Ha 'Enot te hāpxompā kummuk tu mōktu xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu Yoām xix kanet kopah.

Yoām te Yeyox putox pix

²¹ Yoām te tikmū'ūn xohip-tox pix, tu Yeyox putox pix kamah, ha Yeyox te Topa pu hām'āktux, 'lhā pexkox xōn, ²² ha Topa Koxuk yīxōhoh Yeyox hah, putuxnāg putuk tu' yīxōhoh, ha Topa yīy, tu pexkox kopa' yīy, tu:

—'Āmūn 'ūgkutok, yā mō'āyāy xe'ēgnāg, yā xatek-kuxa hittupmāhā'. Kaxīy.

Yeyox yōg mōñāyxop xohix

²³ Ha Yeyox yōg hāmŷāxatamuk te 30, ha 'Iyaet yōg tikmū'ün hāmpe'paxex, hu: Nō'ōm Yoye kutok, kaxīy. Ha Yoye te 'Enix kutok, ²⁴ ha Mātat kutok, ha Nemī' kutok, ha Mākix kutok, ha Yānāy kutok, ha Yoye kutok, ²⁵ ha Mātatit kutok, ha 'Āmōy kutok, ha Nāōm kutok, ha 'Exnix kutok, ha Nāgax kutok, ²⁶ ha Māt kutok, ha Mātatit kutok, ha Xēmēy kutok, ha Yoye kutok, ha Yot kutok, ²⁷ ha Yoānāg kutok, ha Hex kutok, ha Yonomameo kutok, ha Xanatit kutok, ha Nenix kutok, ²⁸ ha Mēkix kutok, ha 'Anix kutok, ha Koxāg kutok, ha 'Enmānāo kutok, ha 'Eh kutok, ²⁹ ha Yoyoe' kutok, ha 'Eniex kutok, ha Yōy kutok, ha Mātat kutok, ha Nemī' kutok, ³⁰ ha Ximeām kutok, ha Yona kutok, ha Yoye kutok, ha Yonāg kutok, ha 'Enitkīy kutok, ³¹ ha Mēnea' kutok, ha Mēnā' kutok, ha Mātat kutok, ha Nātāg kutok, ha Namix kutok, ³² ha Yexe' kutok, ha 'Omet kutok, ha Moax kutok, ha Xat kutok, ha Nāxōg kutok, ³³ ha 'Āmīnanap kutok, ha 'Atmīy kutok, ha 'Ahnīy kutok, ha 'Exnōg kutok, ha Pet kutok, ha Yonah kutok, ³⁴ ha Yako' kutok, ha 'Iyak kutok, ha 'Amām kutok, ha Tet kutok, ha Nākoh kutok, ³⁵ ha Xenok kutok, ha Haga'ok kutok, ha Panek kutok, ha 'Ep kutok, ha Xat kutok, ³⁶ ha Kaxnāg kutok, 'Ahpaxat kutok, ha Xēy kutok, ha Nōe' kutok, ha Namēk kutok, ³⁷ ha Mētoyānēg kutok, ha 'Ēnōk kutok, ha Yanet kutok, ha Māneneo kutok, ha Kaxnāg kutok, ³⁸ ha 'Enōy kutok, ha Xet kutok, ha 'Anāo kutok, ha Topak-tok.

4

Yeyox te hām panip xexka tu' xip

¹ Ha Topa Koxuk te Yeyox kuxa ka'ogāhā', ha' xip kōnāg xexka Yohnām tu', ha Topa Koxuk te' mōgāhā', ha ta' mōg tu mōktu hām panip xexka tu' xupep, ² ha Hāmgāyāgnāg te Yeyox xapit puyīy hāpxomā kummuk, 'āmnīy te 40 hā' xapit, ha Yeyox xit 'ohnāg, ha putup tep-tex, ³ yīy Hāmgāyāgnāg te:

—'Ok 'āmūn yā Topak-tok xe'e'? Pax xa Topa hā' āktok, 'āpu' xat, pu nūhū mīkaxxap yāyhā pām, xayī' mā, nūy 'āhi'. Kaxīy.

⁴ Pa Yeyox te:

—'Ap xat putup'ah 'āte'. Yā Topa tappet te: "A tikmū'ün kuxa te pām puxet hā' hi'ah, yā pām puxet hā' kuxa hi 'ohnāg." Kaxīy.

⁵ Ha Hāmgāyāgnāg te Yeyox mōgāhā yīktix yīmū', tu hām xexka xohix tu' mūg, ⁶ tu:

—Hām xexka xohix 'āte xa' hōm'ax xix tayūmak xohix xa' hōm'ax, xa' xat tikmū'ün xohix, 'ūgmūn te hām xexka yōg xop xohix xat hah, yā hām xexka xohix yōgnū, hu 'āte xa' hōm'ax. ⁷ Ākopaxux hā' nū' 'āxup 'ūgmūn pu', xik mūn xexka 'āktux, hata hām xexka xohix 'ognū'! Kaxīy.

⁸ Pa Yeyox te:

—A nūk xup putup'ah. Topa tappet te: "Topa tu nū 'āxup, tu nōm tu hāpxomā'. 'Unōy tu nū 'āxup hok, nūy nōm pu 'āyīpkox pip hok." Kaxīy.

⁹ Ha Hāmgāyāgnāg te kōmēn Yenoyanēn ha' mōgāhā', tu Topa pet xexka tu' mōgāhā', tu' mōg tu mōktu Topa pet xexka yīmū' pip, tu:

—Pax xa yā Topa-tok xe'e', 'āpu, mō'āyōn, nūy hahām tutnāy. ¹⁰ Yā Topa yōg tappet te: "Topa te pexkox yōg xop nū' pok'ax 'āha, puyīy 'āpēna max, ka mīkaxxap hā' 'āpata xūy." Kaxīy. ¹¹ Topa tappet te xe hām'āktux, hu: "Pexkox yōg nū'pok xop te 'ātat'ax yāy yīm hā, xayīy 'āpata xūy hok mīkaxxap tu'." Kaxīy.

¹² Ha Yeyox te:

—Topa yōg tappet te: “Ӧgnū Topa hā hāpkute' ex hā gāyā hok.” Kaxīy.

¹³ Ha Hāmgāyāgnāg te' xapit kux, hu' mōg, tu Yeyox nīm nōmhā.

Yeyox mōg hapxexka Ganinet tu', tu hāpxopmā kōmēn hāhā'

¹⁴ Ha Yeyox mōg, tu ta putpu' mōg, Ganinet tu', tu mōktu xutep, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā', ha tikmū'ūn te Yeyox 'āktux hāpxexka xohix tu', ¹⁵ ha Yoneo yōg Topa pet kopa hāmyūmmūgāhā', ha tikmū'ūn xohix te nōm 'āktux max.

Yeyox xip kōmēn Nāyane tu'

¹⁶ Ha Yeyox mōg, tu ta tu' mōg, tu mōktu kōmēn Nāyane tu' xutep, tu yāy yōg hām tu' xutep, tu nit xap xohix 'ihā' mōg, tu Topa pet ha' mōg, tu hōnhā' mōg, tu mōktu xutep, tu mō'nāhā', tuknīhā' xip, nūy Topa tappet mō'kupix, ¹⁷ ha tik te mōnāyxop hittap 'Iyait yōg tappet paha', tu Yeyox pu' hōm, pu mō'kupix. Hōmā 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu' kax'āmi, ha hōnhā Yeyox te tappet paha', tu hām'āktux xak tappet kopah, tu' xipihi', tu mō'kupix, hu:

¹⁸ “Topa Koxuk tek mūn ka'ogāhā', tuk yāyutnāhā', ū hām'āpak max 'āktux, ū 'hok xop pu hām'āktux, hak mūn tu' xat, ū kanet kopa' pip xop pu hām'āktux, hu:

“Topa te kanet xōn xa 'āmōg.” Kaxīy.

Hak mūn nūgkutnāhā' ūpa hok xop pu', ū hām'āktux, pu hāmpēnā max. Kaxīy.

Ha nūgkutnāhā' ū kuxa hittup 'ohnāg xop pu hām'āktux, hu: 'Ūnīm, 'ūkummuk xop nīm. Kaxīy.

¹⁹ Yā hōnhā Topa te tikmū'ūn mō'yāy xe'ēgnāg, tu hāpxopmā max tikmū'ūn pu', tu 'kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat üyānān tu'.”

Ta tu' kux. Kaxīy.

²⁰ Ha Yeyox mō'kupix kux, tu tappet mō'xex, tu Topa pet yōg tik pu' hōm, tu' yūm, ha tikmū'ūn xohix te' pēnā ka'ok, ²¹ ha Yeyox te:

—'Āxop te Topa te hām'āktux 'āpak, 'āte xa mō'kupix nōmhā, yā hōmā Topa te' xuktux, tuk mūn 'āktux, tu Topa tappet hā 'ūgmūn 'āktux, yā hōnhāk nūn. Kaxīy.

²² Ha tikmū'ūn xohix te' xupak, tu' yēy, tu Yeyox 'āktux max, hām'āktux max hah, tu:

—'Ok hamūn yā Yoye kutox pit? Yamūn. Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Pe 'āxop tekmūn pu hām'āktux'ax, tu tikmū'ūn yāy yōg hām'āktux hā' xuktux'ax, hu: Notot, 'ōg yāy yōg hehmēn xo'op. Kaxīy. Tu xe': Xate hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg kōmēn Kapānān kopah. 'Āpu, 'ōg kōmēn kopa' mīy kamah. Kaxīy.

²⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn xohix te Topa yōg tik xop putup pax, nōm te Topa pupi hām'āktux, pāyā yāy xape 'ūm putup nōg, xix nōm xop te kōmēn kopa tihī tep-tup nōg, 'ihā nōm tik te Topa pupi hām'āktux. ²⁵ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōmā 'ūn hok mām punethok hāpxexka 'Iyaet kopah, 'ihā mōnāyxop hittap 'Enit te Topa pupi hām'āktux, yā 'Iyaet yōg tihik, ha tehex 'ohnāg, yā hāmyāxatamuk tikoyuk hā hāmhōgnāg, ²⁶ tu Topa te nū 'Enit kutnā 'ohnāg 'Iyaet yōg hāpxexka tu', tu 'Iyaet yōg 'ūn hok mām ha nū'kutnā 'ohnāg. 'Āmhok. Topa te' puknōg 'ūn hok yūm hah mō'kutnāhā', tu kōmēn Xanep yōg 'ūn ha mō'kutnāhā', ha Xanep te hāpxexka puknōg Xinōm tu' yūm, ²⁷ ha

'Iyaet yōg tikmū'ün te' xax kunut punethok, 'İhā mōnāyxop 'Eniyeo te Topa pupi hām'äktux, tu 'Iyaet yōg tihik kamah, pa Topa te nōm hittupmā' ohnāg. 'Ämhok. Pa hāpxexka Xit yōg tik puknōg 'äxet'ax Naamā, tu yāy xax kunut nām, ha Topa te' hittupmāhā'. Hamün. Kaxīy.

²⁸ Ha tikmū'ün te' xupak, hu' gāy, ²⁹ tuknīha' pip, tu Yeyox müg, tu' yīkūy, tu kōmēn kūnāpa hā' yīkūy, tu yīktix pepi' mōgāhā', ha kōmēn te yīktix yīmū' yūm, ha tikmū'ün te hām tu Yeyox putyōn putup. ³⁰ Pāyā Yeyox te tikmū'ün xop kōtit hā' mōg, tu' mōg, tu' xupaha',

Yāmīy kummuk te tik kummugāhā'

³¹ Tu ta' mōg tu mōktu kōmēn Kapānān tu' xupep, ha Kapānān te hāpxexka Ganimet kopa' yūm, ha Yeyox te tikmū'ün yūmmügāhā', nit xap 'İhā' yūmmügāhā', ³² ha tikmū'ün kuxānōg, Yeyox te hāmyūmmügāhā' hah. Tikmū'ün xexka xop te hām'äktux ka'ok, ha kaxīy Yeyox te hām'äktux ka'ok kamah, 'üxat'ax tu'. ³³ Ha tik xip, tu Topa pet kopa' xip, ha yāmīy kummuk te tik kopa' xip, yīy tik yīy ka'ok, tu:

³⁴ —Nāyane yōg Yeyox, 'ok xatek mūp-tex putup? 'Äte 'äyūmmüg. 'Ämün yā Topa yōg nū'kutnā'ax xe'e! Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox te' mānōg, tu:

—'Äyīy hok, nūy tik nīm, nūy 'äpep! Kaxīy.

Ha yāmīy kummuk te mō tik yōn hām tu', tu' xupep, tu tik xūygā 'ohnāg, ³⁶ ha tikmū'ün xohix kuxānōg, tu' yēy, tu' nōy pu hām'äktux, hu:

—Hām'äktux 'üm nūhū'? Yeyox te yāmīy xat, tu' xupepmāhā', yāy yōg hām'äktux'ax hā' xupepmāhā', tik te tikmū'ün xat'ax putuk. Kaxīy.

³⁷ Ha tikmū'ün te Yeyox 'äktux punethok, tu kōmēn Kapānān yīka' xuktux,

Yeyox te tikmū'ün punethok hittupmāhā'

³⁸ Ha Topa pet tu' xip, tu ta' mōg tu mōktu Xīmām pet tu' xupep, ha' xetut müg tut pakut, tu' xax pukpex nām, ha Yeyox tu' xak pu tu hittupmā', ³⁹ yīy mōg, tu mīmpe yīka' xip, tu' xat pu tu xax 'äxi', ha xuxi', ha 'ün yok, tuknīhā' xip, tu hāpxop xit'ax puk.

⁴⁰ Ha māyōn mō'nāhā 'İhā tikmū'ün te pakut xop popnūn Yeyox hah, ha' xape xop te tikmū'ün pakut popnūn, ha Yeyox te pakut xop yīmū' yīm nōm, tu' xohix hittupmāhā', ⁴¹ tu yāmīy kummuk xop xupepmānām, ha' yīy ka'ok, tu:

—'Ämün yā Topak-tok xe'e! Kaxīy.

Ha Yeyox te' xat, hu:

—'Äyīy hok! Kaxīy.

Tu' tux hok pu hām'äktux hok, yāmīy kummuk te Yeyox yūmmüg hah, tu Yeyox yā Kunniy yūmmüg, yā Topa te' yāykutnāhā xe'e, ha' yūmmüg, yīy Yeyox te' tux hok pu yīy hok.

Yeyox te hām'äpak max'ax 'äktux

⁴² Hāptup 'İhā Yeyox te kōmēn kopa' xip, tu ta' mōg tu mōktu hām panip tu' xupep, ha tikmū'ün te' xak, tu' xipihi', tu:

—'Ämōg hok 'üxeheh! Kaxīy.

⁴³ Pāyā Yeyox te:

—Topa te nūgkutnāhā pu hām'äpak max'ax 'äktux, puyīy Topa yōg hām'äktux pu' yīpkox pi', yā Topa te tikmū'ün xat xe'ēgnāg, ha kōmēn nōy yōg tikmū'ün pu' 'äte' xuktux putup, huk mōg. Kaxīy.

44 Tu ta' mōg, tu 'Iyaet yōg hāpxexka Ganimet ha hāpkumep, tu Yoneo yōg Topa pet ha' mōg, tu hām'āpak max 'āktux Topa pet kopah.

5

Yeyox te yāy yōg tik xop yūmmūgatux

1 'Āmnīy 'ūm 'lhā Yeyox te kōnāg xexka Gēnēyane yōg hāpkux tu' xip, tu hām'āktux, ha tikmū'ūn punethok pip, tu' xupak xūy, hu Yeyox yīkāgnāg hā' pip, nūy xupak max, **2** ha Yeyox te' pēnāhā', tu kōnāg tu mīpkox hā' mōg pēnāhā', tu nōm mīpkox 2 pēnāhā', ha tikmū'ūn te mīpkox hā' mōxakux, nūy kōnāg yīmū mōg, nūy māpxamut, tu' nīm nōmhā, nūy māpxamut'ax pix, **3** ha Yeyox mōg, tu mīpkox kopa' yūm, tu Xīmām yōg mīpkox kopa' yūm, tu Xīmām tu' xak, pu mīpkox te kōnāg xet hā' mōg kutōgnāg. Ha' mōg, ha Yeyox te tikmū'ūn yūmmūgāhā'.

4 Tu hāmyūmmūgā kux, tu Xīmām pu':

—Mōg, kōnāg xexka tu' mōg, xayīy mām pop, pu 'āxape xop māpxamut. Kaxīy.

5 Ha:

—Yāyā', 'āmnīy tox hāk mūg mām xut 'ohnāg, pāyā xate' xat, yīk mū'āte māpxamut'ax putyōn kōnāg kopah. Kaxīy.

6 Tu' mīy, tu mām xohix punethok pop, māpxamut hu' pop, ha mām putux ha' koxyōy, **7** yīy' xape xop xānāhā', pu mō'ñynām, ha mō'ñynām, tu mām pop, tu mīpkox nōy te kōnāg yīmū' mōg kopa' xex, ha mīpkox putux nām, yīy mō'ñāhā 'ūptux hah. **8** Ha Xīmām te' pēnāhā', 'lhā' kopaxux hā' nāhā', nūy Yeyox keppah 'ūxup, tu:

—Yāyā, 'āmōg, tuk nīm, 'ūgkummuk hah! Kaxīy.

9 Tu kuxānōg, xi' xape xop kuxānōg māpxamut xexka hah, **10** ha Yemeneo kutok Tiak xi' taknōy Yoām, tu kuxānōg kamah, tu Xīmām mūtik mām pop, ha Yeyox te Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxānōg hok. Hōmā xate mām pop. Hōnhā xix hāptup 'lhā xate tikmū'ūn nūnnāp-tup pax 'ūgmūn hah. Kaxīy.

11 Ha mīpkox yīkūy, tu hāpkux ha' yīkūy, tu' nīm, tu ta Yeyox mūtik mōg.

Yeyox te tik xax tapmāhā'

12 Ha 'āmnīy 'ūm 'lhā Yeyox te kōmēn 'ūm tu' xip, ha tik xip, yā yāy xax kunut, tu Yeyox pēnāhā', tu' kopaxux ha' nāhā', tu:

—Notot, 'ok xatek putup 'ūghittupmā? Kaxīy.

13 Ha Yeyox te yāy yīm yok, tu' xupit, tu:

—'Āte 'āp-tup, 'āhittup. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'lhā tik hittup, ha' xax tup. **14** Ha Yeyox te' xat, hu:

—Tik 'ūm pu 'y hok, pa mōg 'āmānex hah, pu 'āxax pēnā', ha xokxop 'ūm Topa pu mō'hap. Hōmā Mōyyex te' xat, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg'ax, tu Topa te 'āhittupmā yūmmūg'ax. Kaxīy.

15 Pāyā tikmū'ūn xohix te' xupak, tu' nūn, pu Yeyox yōg hām'āktux 'āpax, pu Yeyox hittupmā', **16** pāyā Yeyox mōg, tu hām panip xexka ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux.

Yeyox te tik te hāpkumep hok hittupmāhā'

17 'Āmnīy nōy 'lhā Yoneo yōg Paniye xop, xix hāmyūmmūg xop te hāpxexka Ganimet yōg kōmēn xohix tu' pip, xix hāpxexka Yonex yōg kōmēn xohix tu' pip, xix kōmēn Yenoyanēn tu' pip, tu' nūn tu nūktu mōxaha mīptut tu', tu' mām, nūy Yeyox 'āpax, ha tikmū'ūn yūmmūgāhā', ha Topa te Yeyox ka'ogāhā pu pakut

xop hittupmā', ¹⁸ ha tik xop nōy nūn, tu tik pakut tat, tu tutpe hā tat, yā tik te hāpkumep hok, ha' nūn tu nūktu mōxaha mīptut tu', tu mōxakux putup, nūy tik pi Yeyox keppa', pāyā mīptut nū'xip, ¹⁹ tu' xak, pāyā' mōxa 'ohnāg, hu mīptut tu pepi' mōg, tu hāpxax mōy, tu tik pakut te hām tu' nāhā', tu mīptut kopa' nāhā', ha Yeyox keppa' pip, ²⁰ ha' pēnāhā', ha' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, yūy tik pakut pu hām'āktux, hu:

—'Āmūn, 'āte xa hām'āktux, Topa te 'ōg hāpkummuk mī'yax xaxogāhā', pu tu' kux. Kaxīy.

²¹ Ha hāmyūmmūg xop xix Paniye xop tep-tup nōg, tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu' yāy pu yīkopic, hu:

—Tik 'ūm 'ōhōm? Topap-xehnāg te hāpkummuk mī'yax xaxogā 'āktux, pāyā Yeyox te yāy 'āktux, hu Topa 'āktux kummugāhā'. Tik 'ūm 'ōhōm? Kaxīy.

²² Ha Yeyox te' yūmmūg, tu hāmpe'paxex yūmmūg, hu:

—Putep mūn tu 'āpe'āpaxex 'ākuxa kopah? ²³ Pi'ya xatep-tup, pe 'āte mī'yax kummuk xaxogā 'āktux, pe 'āte' kup yok, nūy hāpkumep 'āktux. Pi'ya xatep-tup? ²⁴ 'Āte xa hām'āktux, xa hāmyūmmūg. 'Ūgmūn yā tikmū'ūn kutok pit. 'Ūgka'ok, ha Topa te' yāy 'āxet'ax hōm 'ā', 'ūyīy hāpkummuk mī'yax xaxogā 'āktux. 'Iy hok, nūy tak 'āpax. Kaxīy.

Tu tik te hāpkumep hok pu:

—'Ayok, nūy 'āgnīhāxip, tutpe tu pepi' xup, nūy 'āpet ha mōg. Kaxīy. Tu' xat'ax hā hittupmāhā'.

²⁵ Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā' yok, tuknīha' xip, tu tutpe pepi' xup, tu yāy pet ha' mōg, tu Topa max 'āktux. ²⁶ Ha tikmū'ūn kuxānōg, tu Topa max 'āktux, hu:

—Hōnhā yūmū'āte hāpxopmā max xe'ēgnāg pēnāhā'! Kaxīy.

Yeyox xix Nemix

²⁷ Ha ta' mōg, Yeyox mōg, tu tik nōy pēnāhā', ha tik te gohet pupi tikmū'ūn yōg tayūmak pop, tu' xuxet'ax Nemix, tu gohet yōg pet kopa' yūm, ha Yeyox te nōm pu:

—'Ūkpe mōg. Kaxīy.

²⁸ Ha' yok, tuknīhā'xip, tu hāpxop xohix nīm, nūy Yeyox mūtik mōg. ²⁹ Tu 'āmuk xexka mī'yāy pet tu', Yeyox tu' mī'y, ha tik punethok pip, tu gohet pupi tayūmak pop, tu mīmpe xit'ax yīmap mām, ³⁰ ha Paniye xop tep-tup nōg, xix hāmyūmmūg xop tep-tup nōg kamah, tu tik xop yīkopic, nōm xop te Yeyox mūtik hāpkumep xop, hu:

—Tep tu 'āxit nōm tayūmak pop xop mūtik, xix tik kummuk xop mūtik xit? Kaxīy.

³¹ Ha Yeyox te' xupak, hu:

—Tikmū'ūn hittup xop 'a' hehmēn putup'ah, 'ap notot xānā'ah, pāyā pakut xop mūn te hehmēn putup, hu notot xānāhā'. ³² Ha kaxīy 'ūgnūn nūy tikmū'ūn kummuk xop xānā', pu nū', nūy yāyhāhup, nūy hāpkummuk mī'yax nīm, pāyā tikmū'ūn 'ūm te yāy pe'paxex, hu: "Ūgmax." Kaxīy. 'A 'āte xop xānā'ah pu nū'. Kaxīy.

Yeyox te' xit hok 'āktux

³³ Ha tikmū'ūn te:

—Tik xop te Yoām mūtik hāpkumep, Yoām nōm tep-tox pix, ha 'āmnīy punethok hā' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux, ha Paniye xop yōg mūtik hāpkumep xop xit hok kamah, pāyā' 'ōg tik xop xit hok'ah, xi' xo'op. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu:

—Tik te yāytaha', ha' xape xop hittup, tu 'āmuk xexka mīy, ha' xape xop xit punethok, īhā' xip, īhā' tik te yāytā' xip, ³⁵ pāyā hāpxip īhā' tik nōy te nōm mōgāhā', ha' mōg, īhā' xape xop kuxa teknōg, tu' xit 'ohnāg. 'Ūgmōg, puxix yōg tik xop xit hok kamah. Kaxīy. ³⁶ Tu xe hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxomā'ax 'āktux, tu hām'āpak'ax tup 'āktux, hu:

—Tikmū'ūn xax kunox. 'Ok 'ūn te ta tu mō'yāg nōm, tu 'ūn 'ūm tu' yāg tup paha', pu tu xax kunox tu mō'xeh? 'Ap pa'ah. Topixxax tup ka'ok, ha' xax kunox pu'uk, tu yāy pot'ax. Kaxīy Yoām yōg tik xop te mōnāyxop yōg hāpxomā'ax hittap tat, ha yōg tik xop te yōgnū hāpxomā'ax tat, yā hāpxomā'ax tup tat. ³⁷ Ha tikmū'ūn te' hep xupyāg mīy, tu xokxax tup hā' xuk, pāyā 'ū 'ūm te xupyāg tup xuk, tu xokxax kutut hā' xuk? Yāmhok. Xokxax tup ka'ok, ha' xax kutut pu'uk, tu' yāy pot'ax, ha xupyāg nū'nā'ax, tu mōktu nōg, ³⁸ yīy tik te' hep xupyāg tup mīy, mūy xokxax tup hā' xuk. ³⁹ Ha tik te xupyāg kutut putup, tu ta' hep tup putup nōg, tu: "Nōm kutut nōm 'ūmax. 'A' tup max'ah." Kaxīy Yoām yōg tik xop te hāpxomā'ax hittap tat putup, tu nōm tup putup nōg. Ta tu' kux. Kaxīy.

6

Yeyox te nit xap 'āktux

¹ Nit xap te Yoneo yōg tikmū'ūn hā hāptup xe'e', ha nit xap 'ūm īhā Yeyox hāpkumep, tu hāpxop yāy koxuk mep, ha xuxnāg xetox ta', xi' xap te' kopa' xip, ha tik xop te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' xap mōy, tu' xap yōg xax nak mōy, tu' yīm hā kuyōnnāhā', tu' xap xut, tu' māhā'. ² Ha Paniye xop pip, tu' yīkopit, hu: —Tep tu xate xuxnāg ta xetox xap mōy nit xap īhā'? Mōnāyxop hittap Mōyyex te' xat hok pu yūmūg xut hok nit xap īhā'. Nō'ōm yā Topa yōg hāptup xe'e'. Kaxīy.

³ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āxop mō'kupix Topa yōg tappet? Hōmā putup te mōnāyxop hittap Namix putex, xix tik xop te Namix mūtik hāpkumep kix kamah, ⁴ tu Topa pet xexka hā mō'nāhā', tu pām pop, ha pām te Topa keppa' mām, ha Topa te' tux hok pu tikmū'ūn nōm mā hok, 'āmānex xop yāp-xet te' māhā', pāyā mōnāyxop hittap Namix te' māhā', tu nōm xop te mūtik hāpkumep pu' popmāhā', ha' māhā'. 'Ūkux. Kaxīy.

⁵ Tu xe':

—'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, hu nit xap xohix hāk xuxyā'. Kaxīy.

Tik yīm xe'e nīā'

⁶ Ha nit xap nōy īhā Yeyox te Topa pet ha' mōg, tu' mōg, tu mōktu xupep Topa pet tu', tu mō'nāhā', tu hāmyūmmūgāhā', ha tik 'ūm xip, ha' yīm xe'e nīā', tu' pu'ūgnāg, ⁷ ha tik xop te hāmyūmmūg te' pēnāhā', xix Paniye xop te' pēnāhā', nūy Yeyox pēnā', nūy tik hittupmā pēnā', 'ok pe nit xap īhā' hittupmā', pu Yeyox kupeh, ⁸ pāyā Yeyox te nōm pe'paxex yūmmūg, hu tik te yīm nīā' pu hām'āktux, hu:

—'Āyok, nūy 'ā'kīhāxip, pu tikmū'ūn 'āxakot. Kaxīy.

Ha' yok, tuk-nīhā'xip, ⁹ ha Yeyox te:

—'Āte 'āyīkopit, putep xat Mōnāyxop Mōyyex? Mōyyex te putep tux hok pu mīy hok nit xap hā'? 'Ok xat pu hāpxomā max, 'ok pe hāpxop mā kummuk? 'Ok xat pu tik kōnāg kopa tu' xut pu tu xok hok, pe tik nīm pu tu xok? Kaxīy.

10 Tu' pēnā ka'ok, tu tikmū'ūn yīmmap xop pēnā ka'ok, tu tik yīm nīā pu hām'āktux, hu:

—Ím yoah. Kaxīy.

Ha' yok, ha' hittupmāhā'. **11** Ha tikmū'ūn xexka xop gāy, tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu Yeyox kummugāp-tup 'āktux.

Yeyox te yāy yōg tik xop te 12 yīmōgatux

12 Ha 'āmnīy 'ūm 'lhā Yeyox te yīktix tox tu' mōkānīn ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux, ha 'āmnīy tox hā Topa pu hām'āktux. **13** Ha hāptup, tu tik te mūtik hāpkumep xop xānāhā', tu tik te 12 yīmōgātux nūy mō'pok, tu' xuxet'ax mīy yāy yōg mō'pok xop. Kaxīy. **14** Ha' xohix te: Xīmām, 'ūxuxet'ax nōy Pet xix' taknōy 'Ānene', xix Tiak, xix Yoām, xix Pinip, xix Matōmēo, **15** xix Māteo xix Tōmē, xix 'Appeo kutok Tiak, xix Xīmām nōy, nōm te yāy yōg Yoneo xop xexkanāptup, **16** xix Tiak kutok Yot, xix Yot nōy, 'ūxuxet'ax nōy 'Ixkanot, nōm te' gāy xop mōgāhā Yeyox hah.

Yeyox te hāmyūmmūgāhā' xix hittupmāhā'

17 Ha Yeyox te yīktix yīxohoh, xix' yōg tik xop yīxohoh, tu hām yok tu' mōg, ha tikmū'ūn punethok te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' pip, yā hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn, xix kōmēn Yenoyanēn yōg, xix kōmēn Tiro yōg, xix Xinōm yōg, nōm kōmēn 2 te kōnāg kox xexka hūmnāg tu' mām, **18** ha' nūn, tu Yeyox te hām'āktux 'āpak, pūyī' pakut xop hittupmāhā', ha tikmū'ūn te yāmīy kummuk kopa' pip xop nūn, ha' hittupmāhā'. **19** Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox 'āpit putup, Yeyox mūn ka'ok hah, yīy tikmū'ūn kuxa hittup.

Tikmū'ūn kuxa hittup xi' teknȏg

20 Yeyox te yāy mūtik hāpkumep xop pēnāhā', tu:

—Ākuxa hittup 'āhok xop nōmhā. Yā Topa te 'āxop xat, ha Topa yōg tikmū'ūn xe'e'.

21 —Ākuxa hittup 'āp-tup xūy xop nōmhā. Topa te 'ātex hi ka'ok putup.

—Ākuxa hittup 'āpotā xop nōmhā. Topa te 'āxop kuxa hittupmāp-tup.

22 —Ākuxa hittup 'lhā tikmū'ūn te 'āp-tup nōg, tu 'āxop mānōg, 'ūkpē 'āmōg hah, hak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, tu 'ākeppak mōg. **23** —Ākuxa hittup 'lhā 'āp-tup nōg. Yā pūn, pūn 'ākuxa hittup tu', yā Topa te xa' hōm putup pexkox yōg hāpxop xohix. Hamūn. Hōmā mōnāyxop kummuk tep-tup nōg Topa pupi hām'āktux xop kamah.

24 —Pa 'ākuxānōg 'āptexop xexka tu'. Hōnhā xate hāpxop xohix pip, yā' puxi'.

25 —Ākuxānōg 'āxop hi ka'ok nōmhā, putup te 'ākix putup hah.

—Ākuxānōg 'āxop yīxix nōmhā, 'āpotap-tup tu'.

26 —Ākuxānōg 'lhā tikmū'ūn xohix te xa 'āktux max. Hōmā mōnāyxop kummuk te' koit'ax xop 'āktux max kamah.

Xatu' gāy xop putup pax

27 —'Ūg 'āpax. 'Āte xa hapxe'e 'āktux. 'Āpu, tikmū'ūn gāy xop putup pax, tu hāpxopmā max 'āp-tup nōg xop pu', **28** nōm xop te xa hāpkumugāhā', yīy 'āxop te nōm pu hāmmaxnā', tu Topa tu' xak pu nōm hā hāmmaxnā', nōm xop te 'āxuygā pu hāmmaxnāhā'. Nōm xop te xa': "Pūyā Topa xa hāpkumugā!" Kaxīy. Pāyā 'āxop te nōm pu: "Pūyā Topa xa hāmmaxnā!". Kaxīy. **29** Tik 'ūm te 'āpayīn kix, 'āpu' tux hok pu 'āpayīnnag nāg nōy kix kamah, ha tik 'ūm te 'ōg kāmīn xut, 'āpu' tux hok pu 'ōg kayak xut nūy paxmōg kamah. **30** Tik 'ūm te 'āxak pu hāpxop 'ūm hok hōm, 'āpu, tu' hōm, ha tik te 'ōg hāpxop xut, 'āpu' tux hok pu'

xut, yīy putpu' xak hok 'ōg hāpxop. ³¹ Xatep-tup, pu 'ānōy xa hāmmaxnā', yīy 'ānōy pu hāmmaxnā hāmāxap.

³² —Āxop te 'āxape xop putup pax, tu' puknōg xop putup nōg. Teptu 'āmpe'āpaxex, hu: Topa tek mūn pu hāmmaxnāp-tup, 'ūgmūn max hah? Kaxīy. 'Āmhok, yā' koit. Tikmū'ūn kummuk te yāy xape xop putup pax kamah, pa Topa te nōm hā hāmmaxnā 'ohnāg. ³³ Tikmū'ūn te xa hāpxopmā max, ha xate nōm pu hāpxopmāhā' 'uyānān tu'. Teptu 'āmpe'āpaxex, hu: Topa te 'ā hāmmax nāp-tup, 'ūgmūn max hah. Kaxīy. 'Āmhok. Tikmū'ūn kummuk te' xapep-tup pax kamah, tu hāpxopmā max 'uyānān tu', pa Topa te nōm xop pu hāmmaxnā 'ohnāg. ³⁴ Xate hāpxop 'ūm hōm, tu ta' putpu' paha', tu 'āmpe'āpaxex, hu: Tik te pagop-tup. Kaxīy. Teptu 'āmpe'āpaxex, hu: "Topa te 'ā hāmmax nāp-tup, yāk mūn te hāpxopmā max." Kaxīy. 'Āmhok. Tik te hāpkummuk mīy, tu hāpxop 'ūm hōm kamah, tu' nōy xop pu' hōm, nūy ta put pu pa'. ³⁵ A 'āmūn'ah. 'Ōg hāpxop xak hok, nūy put pu pa'. Āpu' puknōg xop putup pax, tu hāmmaxnā', tu hāpxop hōm, pāyā' xak hok 'uyānān tu', ha Topa te xa hāmmaxnāp-tup, yīy 'āxop yā Topa xe'ēgnāg hā 'āktok xop, yā Topa mūn max, tu hāmmaxnāhā tik max xop pu', xix tik kummuk xop pu'. ³⁶ Topa yā 'Ātak, tu tikmū'ūn kuxa ka', 'āpu tikmū'ūn nōy kuxa ka kamah, 'Ātak Topa putuk 'ūkuxa ka', yā Topa max xe'ēgnāg.

Topa te hāpxopmā'ax xohix kopit putup

³⁷ —Ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok, nūy hām'āktux kummuk, puyīy Topa 'ōg hāpxopmā'ax kopit hok. 'Ānōy yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', ha Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu' kux. ³⁸ Ānōy pu' hōm, ha Topa te xa' hōm putup, ha xate hāpxop punethok pop putup, yā Topa te hāpxop punethok xa popmāhā', yīy 'āyīm 2 nū'xip putup. 'Ōg panat hā 'ānōy pu hāpxop xap hāmenex, puxix nōm panat hā xa hāmenex hāpxop xap kama 'uyānān tu'. 'Ānōy puk-tōgnāg hōm, puxix xa' hōm 'ūk-tōgnāg kamah. 'Ānōy pu punethok hōm, puxix xa' hōm punethok 'uyānān tu'. Kaxīy.

³⁹ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tīk pa hok te' nōy pa hok mūg, puyīy mōgā', puxix tik 2 hāpkox ha' mōnāy.

⁴⁰ Tik te hāmyūmmūgā'ax, tu hāmyūmmūg xexkah, ha tik te tappet mīy yā hāmyūmmūg kutōgnāg, pāyā tappet mīy kux, tute hāmyūmmūg xexkap-tup, nūy hāmyūmmūgā kamah. ⁴¹ Xate 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kummuk pēnāhā'. Teptu xate' pēnā hok yāy yōg hāmpxopmā'ax kummuk? ⁴² Hu hām'āktux hok 'ānōy pu', hu: "Nāy, 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup." Kaxīy, 'īhā 'āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg. Xate' yūmmūg hok? Yāy yōg hāpxopmā kummuk kux hāmāxap, xayīy kūnāy tu 'ānōy yōg hāpxopmā kummuk kuxyā".

Mīm kup max xix mīm kup kummuk 'āktux

⁴³ —Mīm kup max te mīnta max taha', 'ap mīnta kummugā'ah, ha' kup kummuk te mīnta max ta' 'ohnāg. ⁴⁴ Tikmū'ūn te mīnta pēnāhā', nūy tu' kup kopit. Mīnta tu max, puxix' kup tu max, ha mīnta tu kummuk, puxix' kup tu kummuk. A tikmū'ūn te tepta xut'ah mīmyām kup tu', tu xupxāk xak 'ohnāg mīmyām kup tu'. ⁴⁵ Tik max te hāpxopmā max, 'ūkuxa max tu' mīy, ha tik kummuk kuxa kummuk, tu hāpxopmā kummuk. 'Uyīy'ax te yāy kuxa kopa hāpxop yūmmūgāhā'.

Tikmū'ūn pet max xix' kummuk 'āktux

46 —Āxop te: “Āmūn yāk xuxyā'”, kaxīy, pāyā' āyīpkox 'ohnāg. Āte 'āxat, pāyā' xate' mīy 'ohnāg. **47-48** 'Āte xa hāmyūmmūgā'ax, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy ta tikmū'ūn yīpkox pip 'āktux. Tikmū'ūn te yōg hām'āktux 'āpak, pūyā' yīpkox pi', puyīy tu ta hāmyūmmūg, tu tik pet max putuk. Ha hāpkot, tu mīkaxxap tu' xutep, pu tu kox tox tu nōm mō'tat, tu nō māykup mō'xix mīhīm, ha' ka'ok, ha tex mō'yūm tu' xutep, tu nū'xip, tu mīptut kopa' xup, tu' xet xexkah, pāyā' mīptut kopa mō'yūm hām hā, tu' nak, tu' ka'ok, ha kaxīy tik nūn, 'ūgha' nūn, nūy yōgnū hām'āktux 'āpak, tuk xupak, tu' yīpkox pip, tu' ka'ok kamah, mīptut max mō'yūm hām hā putuk. **49** Pāyā' tik nōy pet, tu' ap hāpkot'ah, tu mō'tat mīhīm hām pepi', tu mō'xix hām tu', ha' pu'uk, ha tex gāy te mīptut xit, ha' topaha', tu hāpxop patōnnāhā', tu' koxyōy mīptut. Ha kaxīy tik te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox 'ohnāg, tu pu'uk kamah, mīptut kummuk putuk. Ta tu' kux. Kaxīy.

7

Yeyox te kāmānat hittup māhā'

1 Ha Yeyox te hām'āktux kux, tu tikmū'ūn pu hām'āktux kux, tu ta' mōg tu mōktu xutep kōmēn Kapānān tu', **2** ha tik puxet yā Hōm yōg gohet hā kāmānat, ha' hām max, yīy' xat'ax tep-tup pax, ha' pakut, tu' xok putūmnāg, **3** ha tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, yīy gohet yōg tik te Yoneo xexka xop tu' xak, pu nū', pu Yeyox tu' xax, pu mōg, nūy tik pakut hittupmā'. **4** Ha Yeyox ha' nūn, tu' mōxaha', tu tu' xak, hu:

—Gohet yōg tihik max, 'āpu, nōm mō'nīynām. **5** Tute yūmū yōg tikmū'ūn putup pax, tu Topa pet mīy yūmū yōg tikmū'ūn pu'. Kaxīy.

6 Ha ta' mōg, 'ūxexka xop mūtik mōg, tu gohet yōg kāmānat ha' mōg, ha' pet hūmnāg tu' yūm, ha gohet yōg tik te' xape nū'pok, tu Yeyox ha nū'pok, nūy yāy pupi hām'āktux, nūy Yeyox pu' hām'āktux, hu:

—Ānūn hok, 'āxexka tu', hak-tōgnāg, hu' āte yāyhāhup 'ākeppah. **7** 'Āte hām'āktux yūmmūg'ah. 'Āka'ok, nūy hāmpakut'ax mānōg, pu mōg. 'Āpu, hāmpakut'ax xat, puyīy kāmānat hittup, nūy xat'ax hā' hittup. **8** Yūmmūg, gohet yōg xexka xop tek xat kamah, ha' āte yōgnū xonat xop xat, ha' yīpkox pip. 'Āte xonat pu: "Mōg, mōg," kaxīy, ha' mōg, ha xonat nōy pu: "Mā", 'ānū!" kaxīy, ha' nūn, ha' āte kāmānat pu' xat, hu: " 'Umīy," kaxīy, ha' mīy. Puxi'. Kaxīy.

9 Ha Yeyox hup, tu tik pakut ha' mōg'ah, tu gohet yōg tik te hām'āktux 'āpak, tu' hittup, tu tikmū'ūn te' pe' mōg xop pu hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tik kuxa yūm ka'ok yōgnū hām'āktux'ax kopah. Yā' puknōg, pāyā' Iyaet yōg tikmū'ūn kuxa mām pu'uk, yūmū yōg tikmū'ūn kuxa mām pu'uk. Kaxīy.

10 Ha gohet yōg tik xape xop putpu' mōg, kāmānat pet ha' mōg, tu' mōg tu mōktu mōxaha', ha kāmānat xip, tu' hittup nōmhā, 'ūxat'ax hā' Yeyox te nōm hittupmāhā'.

Yeyox te' putpu hīnnāhā 'ūn kutok pit

11 Hāpxip kutōgnāg 'īhā Yeyox mōg, tu ta' mōg tu mōktu kōmēn Nāyī tu', ha' xop te Yeyox mūtik hāpkumep xop pip, xix tikmū'ūn punethok pip, **12** tu kōmēn yīka' pip, 'īhā tikmū'ūn nūn, tu kōmēn yīka' nūn, nūy tik nō hāpkot. 'Ūn hok yūm, tuk-tok pit puxehnāg, ha' xok, ha tikmū'ūn punethok te 'ūn mūtik nūn, nūy tuk-tok nō hāpkot, **13** ha Yeyox te' pēnāhā', tu 'ūn kuxa ka', hu:

—'Āposta hok, 'ūxak hok. Kaxīy.

¹⁴ Tu' mōg, tu tik xok yōg mīpkox 'āpit, ha tikmū'ūn hup, tu' mōg 'ohnāg, yīy Yeyox te:

—'Ūgnix! 'Ate 'āxat, hu: 'Āyok. Kaxīy.

¹⁵ Ha put pu hi', tu' yoah, tu' yūm, tu hām'āktux, ha Yeyox te' mūk tut pu' hōm, ha' hittup. ¹⁶ Ha' xohix kuxānōg, tu Topa 'āktux max, hu:

—Topa te nū tik yāykutnāhā', puyīy yāy pupi hām'āktux, tu' nūn, nūy tikmū'ūn pu hām'āktux, ha' xexkah! Topa nūn, nūy yāy yōg tikmū'ūn mōl'nīnām. Kaxīy.

¹⁷ Ha kaxīy tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, tu hāpxexka xohix kopa hām'āktux, xix hāpxexka hāmhūmnāg tu hām'āktux.

Yoām te mō tik pok

¹⁸ Tik xop te Yoām mūtik hāpkumep, tu nōm tep-tox pix mūtik hāpkumep, ha tik xop te Yoām pu hām'āktux, tu Yeyox te tik xok putpu' hīnnā' 'āktux, ha Yoām te' yōg tik 2 mōg yīmōgatux, ¹⁹ tu Yeyox ha mō'pok, nūy yīkopit, hu: "Ok 'āmūn tihik, Topa te nōm yāykutnāhā'? 'Ok pe Topa te' nōy nū'kutnā'ax?" Kaxīy. ²⁰ Ha tik xop te Yeyox ha' mōg, tu hām'āktux, tu Yoām te hām'āktux 'āktux, hu:

—'Ok 'āmūn yā tihik, Topa te nōm yāykutnāhā'? 'Ok pe Topa te' nōy nū'kutnāp-tup? 'Ūkux. Kaxīy.

²¹ ūhā Yeyox te tikmū'ūn punethok hittupmāhā nōmāhā, tu yāmīy kummuk kopa' pip xop hittupmāhā', xi' pa hok xop hittupmāhā', ²² tu hām'āktux hā' nōy yānān Yoām yōg tik xop mūtik, hu:

—Putpu mōg, nūy Yoām pu hām'āktux, tu hāpxopmā'ax xohix pēnā'ax 'āktux, hu: 'Ūpa hok xop te hāmpēnāhā, xix hāpkumep hok xop te hāpkumep, xix yāy xax kunut xop yā' xax tup, xi' yīpkox hok xop te hām'āpak, ha' xok tihik, tu putpu hi', ha' hok xop te hām'āpak max'ax 'āpak. ²³ Ha tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok 'ūgmūn kopah, tu' kuxa hittup, tuk yīkopit 'ohnāg. 'Ūkux. Kaxīy.

²⁴ Ha Yoām yōg tik xop mōg, ha Yeyox te Yoām 'āktux tikmū'ūn pu', hu:

—'Āmōg hām panip tu', nūy Yoām pēnā'. Putep xate pēnāhā'? 'Ok mōg nūy mīnxox tox pēnā'? 'Ok 'āmuuh te nōm mīnxox nuhuknām? 'Ap pēnā'ah.

²⁵ Xatep-tep pēnāhā'? 'Ok mōg nūy tik pēnā', tik te topixxax maxnāg mō'tat? 'Āmhok. Yoām te xoxtut xax mō'tat, 'ap xax max'ah. Yūmmūg. Tikmū'ūn nōy te topixxax max xe'e mō'tat, tu mīptut max xe'e kopa tihī', tu 'āmuk xexka mīy pax, tu' xexka xop mūtik tihī', pāyā panip xexka tu' ti'ah xexka xop, ha Yoām hok xip, tu panip xexka tu' pet. ²⁶ Pāyā xatep-tep pēnāhā'? 'Ok tik te Topa pupi hām'āktux pēnāhā'? Hamūn. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Yoām mūn te Topa pupi hām'āktux xe'e'. ²⁷ Xate yūmmūg. Hōmā tik hittap te Yoām 'āktux, tu Topa yōg tappet tu kax'āmi', hu: "Topa te hām'āktux, ha tik te' nōm pupi hām'āktux. Topa te nōm tik 'ākeppa mō'l'kutnāp-tup, nūy 'ōg putat maxnā!" Kaxīy.

²⁸ —'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tik xop hittap xexkak-tōgnāg, ha Yoām xexka xe'e', pāyā tik kutōgnāg, tu' yīpkox xip, Topa te nōm xat hah, nō'ōm xexka xe'ēgnāg. Kaxīy.

²⁹ Ha tik xop te gohet pupi tayūmak pop, tu Yeyox yōg hām'āktux 'āpak. Hōmā Topa te nōm xat, ha' yīpkox pip, ha Yoām tep-tox pix.

³⁰ Pāyā Paniye xop xix yūmmūgā xop yīpkox 'ohnāg, yīy Yoām tep-tox pix 'ohnāg kamah.

³¹ Ha Yeyox te xe hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā', hu:

—Hōnhā tikmū'ūn tep-tep putuk? ³² Tu kakxop putuk, nōm te hāmnuhnōg tu' mām, ha hāmkute'ex, tu' nōy pu' yī ka'ok, hu: “Ügmū'āte kāyāhā', yātya'ax kāyā putuk, payā'āxop te hāmyā'ohnāg, hakmū'āte kāyāhā, nō hāpkot kāyā'ax putuk, pāyā'āxop tekmu' mūtik pota 'ohnāg.” Kaxīy. ³³ Yoām tep-tox pix, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux, tu' hep xupyāg xo'op hok, ha'āxop te: “Yāmīy kummuk te nōm kopa' xip.” Kaxīy. Pāyā'koit. ³⁴ Ügnūn, ügmūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn, tuk xit xi' xo'op, ha'āxop tek mūn kummuk 'āktux, hu: “Pēnā', 'ūxit xexka nām, tu xo'op xexka nām kamah, tu tix kummuk hā' xape, xix tik xop te gohet pupi tayūmak pop xop hā' xape.” Kaxīy. ³⁵ Tukmūn 'āktux kummuk, pāyā Topa te hāmyūmmūg, ha tikmū'ūn yāg te nōm hāmyūmmūg putup, tu nōm max 'āktux, tu' hāpxe'e 'āktux. Ta tu' kux. Ūkux. Kaxīy.

Yeyox te Paniye tik pet ha' mōg

³⁶ 'Āmnīy 'Um 'lhā Paniye xop yōg tik te Yeyox xānāhā, pu yāy pet tu' xit, ha' mōg, tu mō'nāhā', tu' yūm, tu' xit, ³⁷ ha kōmēn yōg xotit xip, ha tikmū'ūn te nōm pu hām'āktux, hu: 'Ok yūmmūg xate'? Yeyox te tik pet kopa' xit. Kaxīy. Yīy nax tōynāg paha', yā naxnāg max, takat xexkah, ha hāpxop hax max kopa' xuk, tu kamah takat, ³⁸ ha Yeyox yīkāgnāg hā' xip, tu potaha', ha' pa hep te Yeyox pata tu' nāhā', tu' pa hep hā' pata pix, hu Yeyox pata nakgāhā', tu yāy xetox hā' 'ūktux tu' nakgāhā', tu Yeyox pata hax, tu hāpxop hax max pux, tu Yeyox pata tu' pux. ³⁹ Ha Paniye yōg tik te' pēnāhā', tu hāmpe'paxex, hu: “Ok yūmmūg hok Yeyox te'? Paxpu tu Topa pupi hām'āktux xe'e', puxix 'ūn xotit yūmmūg, hu' tux hox pu tu' xupit hok.” Kaxīy.

⁴⁰ Ha Yeyox te Paniye yōg tik pu hām'āktux, tu:

—Xīmām, 'āte xa hām'āktux putup. Kaxīy.

Ha:

—Āyīy. Kaxīy.

⁴¹ Ha hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxompmā'ax yūmmūgā', hu:

—Hōmā tik 2 ta nemēn tik nōy pu', tu' nōy pu ta nemen tayūmak hā, ha tik 'ūm ta nemēn tayūmak te 500, ha' nōy ta nemēn tayūmak te 50. ⁴² Pāyā' nōm tik te tayūmak 'ūm xip'ah, 'ap pagok yūmmūg'ah, ha tik max te' homip tu' kax 'ohnāg, ha' kux. 'Āte xa yīkopit, hu: Tik 'ūm kuxa hittup xe'e', nūy tik max tup-tup pax xexkah, pe tik ta nemēn tayūmak te 50, pe tik ta nemēn tayūmak te 500? Putep pe'āpaxex? Kaxīy.

⁴³ Ha Xīmām te:

—Nōm tik ta nemēn kutōgnāg 'ūkuxa hittup kutōgnāg, ha tik ta nemēn xexka kama' kuxa hittup xexkah, hu tik max tup-tup pax xexkah. Kaxīy.

Ha:

—Hamūn. ⁴⁴ Nū'ūn pēnā'. Āpet tu mōknāhā', ha kōnāg 'ūm xate tat'ah, puk pata pix, ha'ūn tek pata pix, yāy pa hep hā' pix, tu xetox hā' nakgāhā', ⁴⁵ hak mūg 'ohnāg yāy kep ha, nūy 'aneo, pāyā'ūn tek pata hax punethok. ⁴⁶ Xate 'ā' hōm'ah mīxux hep tox, puk xe 'ānnut, pāyā'ūn te hāpxop hax max hep pux 'ūkpata tu', ⁴⁷ yīy 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa te 'ūn kuxa kummuk xit nūy kuxa max tat 'ūyānān tu', yīy ha Topap-tup pax xexkah. Topa te tikmū'ūn yōg kummuk mīy'ax xexka xaxogāhā', yīy ha Topap-tup pax xexka 'ūyānān tu', ha Topa te tikmū'ūn yōg kummuk mīy'ax kutōgnāg xaxogāhā', yīy ha Topap-tup pax kutōgnāg. Kaxīy.

⁴⁸ Tu 'ūn pu hām'āktux, hu:

—Topa te'ōg kummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux. Kaxīy.

⁴⁹ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūtik mām te:

—'Ü 'üm nühü? Topap-xehnäg te häpkummuk mÿ'ax xaxogä 'äktux. Yeyox te xaxogä 'äktux hok! Kaxïy.

⁵⁰ Ha Yeyox te 'ün pu häm'äktux, hu:

—'Akuxa yüm ka'ok 'ügmün kopah, yä' puxi'. Mõg. Püyä 'äkuxa yüm. Kaxïy. Ha' mõg.

8

'Ün xop te Yeyox müтик häpkumep

¹ Hâpxip kutögnäg 'ihä Yeyox häpkumep, tu kõmën xohix kotit hä' mõg, xi' xip tu xexka xohix kotit hä' mõg, tu häm'äpak max'ax 'äktux, tu Topa te yäy yõg tigmü'ün xat 'äktux, tu nõm xop yïpkox pip 'äktux, ha tik te 12 nü müтик mõg, ² ha 'ün xop mõg kamah. Hömä Yeyox te nõm xop hittupmähä', tu yämäy kummuk mõy 'ükopah, ha 'ün xohix te: Mänix 'äxet'ax Mänanen, ha Yeyox te yämäy kummuk te 7 mõy 'ükopah, ³ ha 'ün nõy Yoän, tu Koy xetut, ha' xat'ax 'Enot yõg kämänat te mäxpah, tu nõm yõg häpxop pënähä', ha 'ün nõy Xoyän, xix 'ün punethok te Yeyox mõ'nïynäam, tu tik te 12 mõ'nïynäam kamah, tu yäy yõg häpxop tu' popmähä'.

Tik te häpxop xap xok

⁴ Ha tigmü'ün punethok nün, yä kõmën xohix yõg tigmü'ün, tu Yeyox ha' nün, tu yäy tu nü'nähä', ha Yeyox te' yümmügähä', tu häm'äktux hä' hämyümmügähä', nüy Topa yõg häpxopmä'ax yümmügä', puyïy tigmü'ün Topa yõg häm'äktux pu' yïpkox pi', hu:

⁵ —Tik 'üm mõg nüy häpxop xap xok, tu' xap nähä häm kopah, nüy tu' xok, ha' yäg te putat yïka tu' xok, yïy tigmü'ün te pata hä' totnök, tu' koxyöy, ha putuxnäg te' mänäam, ⁶ ha' xap yäg te mïkax xap tu' nähä', tu' xokax, päyä hämnak, ha' tap, tu yäy xaxogähä'. ⁷ Ha' xap yäg te mïmyäm xop kopa' nähä', tu' xokax, tu' tuk, tu mïmyäm müтик tuk, tu möktu xexkah, päyä' xut 'ohnäg, mïmyäm kopa' xip tu'. ⁸ Ha' xap yäg te häm max tu' nähä', tu' xokax, tu' tuk, tu möktu xohix xexkah, tu' xap max xohix punethok hõm. Yä' xap puxet te' xap te 100 popmähä'. Ta tu' kuñ. Kaxïy. Tu xe häm'äktux, hu:

—'Üg'äpax, xa 'äyïpkox pi'. Kaxïy.

Yeyox te hämyümmügähä'

⁹ Ha tigmü'ün te Yeyox müтик häpkumep, tu' yïkopit, hu:

—'Ok häm'äktux 'üm nühü? Teptu xate häm'äktux'ax hä hämyümmügähä'? Kaxïy. ¹⁰ Ha Yeyox te:

—Topa te xa hämyümmügähä', tu yäy yõg tigmü'ün xat, hu' yümmügähä', puyïy Topa yõg häpxopmä'ax yümmüg, päyä' a' tigmü'ün nõy pu hämyümmügä'ah, yïy Topa te nõm pu hämyümmügähä häm'äktux'ax hä, pu tu pa pip, päyä' a' hämpëñä'ah, xix häm'äpak, päyä' a' yümmügähä häm'äktux'ax hä, pu tu pa pip, päyä' a' hämpëñä'ah, xix häm'äpak, päyä' a' yümmüg'ah.

¹¹ —Nõm häm'äktux te 'äyümmügähä kaxïy: Mixux xap te Topa yõg häm'äktux 'äktux. ¹² Häpxop xap te putat yïka tu' nähä', hä kaxïy tik 'üm te Topa yõg häm'äktux 'äktux, ha tigmü'ün te' xupak, päyä Hämgäyägnäg te häm'äktux putup nõg, tu' kuxa kopa' xut, yïy' kuxa yüm 'ohnäg Topa yõg häm'äktux kopah, ha Topa te' kuxa kummuk xit 'ohnäg. ¹³ Ha häpxop xap te mïkax xap tu' nähä', hä kaxïy tigmü'ün te häm'äktux 'äpak, tu' kuxa hittup, päyä' kuxa yüm kutögnäg, tu möktu' xüy, hu' xaxok, tu Topap-tat xak. ¹⁴ Ha' xap te mïmyäm xop kopa' nähä', hä kaxïy tigmü'ün te nõm häm'äktux'ax 'äpak, päyä'

yāy yōg hāpxop xak punethok, tu hāpkute' ex punethok, tu' kuxa yūm 'ohnāg, hu Topap-tat hā' mōg pu' ūgnāg. ¹⁵ Ha hāpxop xap te hām max tu' nāhā', ha kaxīy tikmū' ūn te hām' āktux' ax' āpak, tu' yīpkox pip hām' āktux xe'e pu', tu' kuxa yūm ka'ok hām' āktux' ax' kopah, tu' xaxok 'ohnāg, tu Topa yōg putat hā' mōg, yā' mōg kumak mōg. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Kūyānām' āktux

¹⁶ Tu xe hām' āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā' ax yūmmūgā', hu:

—Tikmū' ūn te kuyānām tat' ax yūm mīpe yīmū', pu tikmū' ūn xohix pu tupmā', ap mīmpe kaka' yūm' ah, xix mana kopa' yūm 'ohnāg. ¹⁷ Ha kaxīy Topa te hāpxopmā' ax xaptop' ax yūmmūgāp-tup, tu tikmū' ūn xohix yūmmūgāp-tup.

¹⁸ —Paxip, 'ūg'āpax max. Tikmū' ūn te hāmyūmmūg, Topa te nōm pu hāmyūmmūgāp-tup, pu tu hāmyūmmūg xohix, pāyā tikmū' ūn nōy te hāmyūmmūg 'ohnāg. Topa te nōm pu hāpxaxogāp-tup. Kaxīy.

Yeyox mūg tut nūn xi' taknōy xop

¹⁹ Yeyox mūg tut nūn, xi' taknōy xop nūn tu nūktu Yeyox tu' mōxaha', pāyā 'ā' pēnā' ah, tikmū' ūn punethok hah, ²⁰ ha tik te Yeyox pu hām' āktux, hu:

—Ātut nūn xix 'ātaknōy xop nūn, tu nūktu hāptopa' tihi', tu 'āhip, nūy 'ā mūtik hām' āktux. Kaxīy.

²¹ Pa Yeyox te:

—Yā tikmū' ūn te Topa yōg hām' āktux' āpak, tu' yīpkox pip, yāk tut, xik taknōy, xik hex, tuk mūn hā' xape'. Kaxīy.

Yeyox te 'āmuuh xat, pu tu' xuxi'

²² 'Āmīñy ūm 'lhā Yeyox te kōnāg xexka ha' mōg, tu ta mīpkox xup hā nōm mō'nāhā', xix yāy mūtik hāpkumep xop te' mōxakux, nūy kōnāg yīmū' mōg, ha Yeyox te:

—Āpu, yūmū mōg nūpehe, kōnāg xexka xatapak hāpkux nōy tu'. Kaxīy.

Tu' mōg, ²³ 'lhā Yeyox pip mīpkox kopah, tu mō'yōn, ha 'āmuuh ka'ok mō'ko'uk kōnāg xexka tu', ha kōnāg te mīpkox mahap, tu' mōm tu mīpkox kopa mō'nāhā', ha mīpkox putux, tu kōnāg kopa mō'nāp-tup, yīy tik xohix xok'ax, tu kuxānōg, ²⁴ tu Yeyox yīlka ha' mōg, tu' tuhuk, ha' yāy koxak, yīy:

Yāyā', Yāyā', yūmūg xakix putup! Kaxīy.

Ha yāy koxak, tu 'āmuuh xat, xix kōnāg gāy xat, pu tu xuxi', ha' xuxi', ²⁵ ha Yeyox te tik xop pu hām' āktux, hu:

—Piya' kuxa mām' 'ūgkopah? Kaxīy.

Ha Yeyox yīpkutuk, tu yāy pu hām' āktux, hu:

—'U 'ūm nō'ōm? Tu 'āmuuh gāy xat, xix kōnāg gāy xat, ha' yīpkox pip, tu' kux. Kaxīy.

Yeyox te yāmīy kummuk xupemāhā'

²⁶ Yeyox mōg, xix' yōg tik xop te nōm mūtik mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Yenax tu, ha Ganimet yōg kōnāg xexka kux tu' yūm, ²⁷ ha Yeyox te mīpkox kopa' xupem, tu' mōg hām nak ha', ha kōmēn yōg tihik nūn tu nūktu Yeyox hah, tu 'āmīñy xohix hā xax top, tu' pet xip 'ohnāg, pāyā' xukpot tu' xip, yāmīy kummuk xop te' kuxa kopa' pip hah. ²⁸⁻²⁹ Hāpxip punethok 'lhā yāmīy kummuk xop te' kummukgāhā', ha' gāy, yīy tikmū' ūn te tik yīm hīy, xi' kup hīy, pip kup mūg xap hā' hīy, pāyā' tik te' koxyōy, ha yāmīy kummuk te panip xexka tu' mōgāhā', yīy Yeyox te yāmīy xat pu mōg, ha tik te Yeyox pēnāhā' tu' yīy ka'ok, tu kopaxux ha' nāhā', tu nū'xup, tu:

—Yeyox, 'ämün yã Topa xe'ëgnäg kutok. Xatep-tep tup? 'Äte xa tu' xak 'ügkummugä hok. Kaxïy.

³⁰ Ha Yeyox te' yïkopit, hu:

—'Ok 'äxuxet'ax te xïy? Kaxïy.

Yã yämÿ punethok te tik kopa tihi', hu' yänän tu häm'äktux, hu:

—'Ükxuxet'ax 'Üxohix Xop. Kaxïy. ³¹ Tu Yeyox tu' xak pu Hämägyägnäg Pet ha mõ'pok hok.

³² Ha xapup punethok te yïktix tu' pip, tu hämühmnäg, yïy yämÿ te tu' xak, pu' tux hok pu tu xapup xop kopa' mõg, ha' tux hok pu mõg, ³³ tu tik nïm, tu mõktu xapup xop hã mõxakux, ha xapup xop te yïktix tu' yïxo mõ'ka'ok, tu kõnäg xexka tu' mõxaha', tu kõnäg kopa näm, tu' xakix.

³⁴ Ha tik xop te xapup pënähä', tu xapup xakix pënähä', tu nü'paha', tu' mõg, tu kõmën ha' mõg, nüy 'ükopa häm'äktux, xix häpxexka tu' häm'äktux, ³⁵ ha tikmü'ün nüñ nüy tu pënä', tu Yeyox ha' nüñ, tu tik pënähä', yämÿ kummuk te' nïm, ha' nüñ, ha topixxax mõ'tat, tu' Yeyox yïkägnäg hã' yüm, ³⁶ ha tik xop te xapup xop pënä'ax mõg, tu tikmü'ün nöy pu häm'äktux, tute tik hittup 'äktux, ³⁷ ha Yenax yög tikmü'ün te xapup tu Yeyox yïpkutuk, hu nõm xat pu mõg, pu häpxexka nïm, ha Yeyox 'üpapuk ha' mõg, tu kõnäg xexka ha' mõg, tu mïpkox tu mõ'nähä', nüy mõg, ³⁸ ha tik hittup, tu Yeyox tu' xak, hu:

—'Üktux hok 'ü mõg 'äxop mütik. Kaxïy.

Päyä Yeyox te:

³⁹ —Yäy pet ha mõg, Topa te xa hämmaxnähä', yïy tikmü'ün pu häm'äktux, Kaxïy.

Ha ta' mõg, tu tikmü'ün xohix pu häpxopmä'ax xe'ëgnäg 'äktux, Yeyox te nõm häpxopmähä.

Yeyox te 'ün hittupmähä' xix kakxop hex

⁴⁰ Ha ta' mõg Yeyox, tu häpkux nöy ha' mõg put pu', tu mïpkox hã' mõg, tu kõnäg xexka yïmü' mõg, tu mõktu xutep häpkux tu', xix yäy mütik häpkumep xop mõxa kamah, ha tikmü'ün xohix te' hip, hu' hittup, ⁴¹ ha tik nüñ, 'üxuxet'ax Yax, 'üxexkah, tu Yoneo yög tikmü'ün xat, tu kõmën yög Topa pet kopa' xat'ax, tu' kopauxx ha' nähä', tu Yeyox tu' xak, pu' pet ha mõg, ⁴² hak-tok hex puxehnäg, 'üyög hämyäxatamuk xohix te 12, 'ütkut tup, tu' pakut, tu' xok putümnäg, yïy Yeyox mõg.

Ha tikmü'ün xohix te nü mütik mõg, yä' xohix punethok, tu yäy tu nü'nähä', tu' müg ka'ok, ⁴³ lhä' 'ün nüñ, tu' pakut, yä' 'ün yög hämpakut'ax, ha yäy hep 'äta xutep, ha hämyäxatamuk xohix te 12 hã' pakut, 'lhä' 'ün te notot xop xohix tu' xak, pu tu hittupmä', ha 'ün te tayümak xohix hã pago, tu' hitop popmähä notot xop pu', päyä hittup 'ohnäg, ⁴⁴ hu Yeyox pe' mõg, tu' yög topixxax 'äpit, tu' hittup, ⁴⁵ ha Yeyox te:

—'Ü 'üm tek 'äpit? Kaxïy.

Ha tikmü'ün xohix te:

—'Intu. 'Äkmüñ'ah. Kaxïy.

Ha Pet te:

—Yäyä', tikmü'ün xohix te 'äyïmap pip, tu 'ämüg ka'ok. Kaxïy.

⁴⁶ Pa Yeyox te:

—Tikmü'ün 'üm nõm tek 'äpit, 'a' yümmüg. Topa tek ka'ogähä' 'ü hittupmä', ha tikmü'ün 'üm nõm tek 'äpit xe'e', 'üyïy hittupmä'. Kaxïy.

⁴⁷ Ap 'ün te yāy xaptop yūmmūg'ah, hu' nūn, tu kuxānōg, tu yāy nuhuk, tu' kopaxux ha' nāhā' Yeyox keppah, tu hām'āktux, tu Yeyox xax 'āpit 'āktux, ha tkmū'ün xohix te' xupak. ⁴⁸ Ha Yeyox te:

—Nixix, 'ākuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, yīy Topa te 'āhittupmāhā', Mōg 'āpet hah, 'ihā' 'ākuxa yūm. Kaxīy.

⁴⁹ Tu hām'āktux 'ihā' tik nūn, yā Yax yōg kāmānat, tu nōm pu hām'āktux, hu:

—Yax, 'āk-tok hex yā' xok. 'Ūtux hok pu Notot put pu mōg, mō'kutnā' pu yāy xip'ax tu xihip. Kaxīy.

⁵⁰ Ha Yeyox te' xupak, tu Yax pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxānōg hok, 'ākuxa yūm ka'ok, ha Topa te 'āk-tok hittupmāp-tup hok'ah. Kaxīy.

⁵¹ Tu' mōg tu mōktu Yax pet tu' xutep, ha tkmū'ün mōxaha kamah, ha Yeyox te' tux hok pu tkmū'ün mōxakux hok, tu Pet yīmōgatux, xix Tiak, xix Yoām, pu yāy mūtik mōg, ha' mōxakux Yeyox mūtik, xix kakxop hex mūg tak xi' mūg tut mōxakux.

⁵² Pa tkmū'ün nōy 'ap mōxakux'ah, tu hāptopa' pip, tu kakxop hex hā' potaha', ha Yeyox te:

—'Āpotu hok. Kakxop hex 'ap xok xe'e'ah, yā mō'yōn. Kaxīy.

⁵³ Ha tkmū'ün yīxix kummuk, tu Yeyox 'āktux kummuk, tu:

—Yā' xok xe'e'! 'Ūgmū'āte' yūmmūg! Kaxīy.

⁵⁴ Pa Yeyox mōg, tu kakxop yīm mūg, tu' yīy ka'ok, tu:

—Nixix, 'āyok nūy 'āknīhā' xihip! Kaxīy.

⁵⁵ Ha' put pu hi', tu' yok, tuknīhā'xip, ha' xat, pu xit'ax hōm kakxop pu', puyīy mā'. ⁵⁶ Ha' tak xi' tut kuxānōg, tu tu' kuxa hittup, pa Yeyox te:

—Tikmū'ün 'ūm pu' xuktux hok! Kaxīy.

9

Yeyox te tik te 12 mō'pok

¹ Yeyox te yāy yōg tik xop te 12 xānāhā', tu yāy 'āxet'ax hōm pu yāmīy kummuk xohix xit tkmū'ün kopah, nūy tu tkmū'ün pakut xop hittupmā', ² Ha' xat, pu Topa yāy yōg tkmū'ün xat 'āktux, xi' xat, pu 'yīpkox pip 'āktux, xi' xat pu tkmū'ün pakut xop hittupmā', ³ tu:

—'Āhok mōg, tu hāpxop 'ūm ta hok, xi' kup hā tu 'āmōg hok, xi' tut ta hok, xix topixxax nōy ta hok. ⁴ Ha tkmū'ün te: "Ūkpet kopa 'āxip'ax," kaxīy, 'āpu xihip ka'ok, tu' nīm hok, 'ihā' kōmēn kopa 'āti'. ⁵ Pa tkmū'ün te: "Mōg, mōg," kaxīy, 'āpu mōg mō'ka'ok, tu nōm tkmū'ün nīm, tu hāpkōnōn 'āpata ha' xit, nūy tkmū'ün kummuk 'āktux. Ta tu' kux. Kaxīy.

⁶ Tu mō'pok, ha' mōg, tu hāpkumep, tu' xip tu xexka xohix kotit kopa' mōg, tu hām'āpak max 'āktux, hu Topa te tkmū'ün xat 'ātux, ha yīpkox pip 'āktux, tu kōmēn yōg pakut xop hittupmāhā', ⁷ tu hāpxopmā ka'ok.

'ihā' tkmū'ün nōy te Gаниет yōg gohenanok pu Yeyox 'āktux, tu' yōg hāpxopmā'ax 'āktux, ha gohenenaok 'āxet'ax 'Enot, tu:

—Pi'ya nō'ōm? Kaxīy.

Ha tkmū'ün yāg te Yoām putpu hi 'āktux, nōm tep-tox pix, ⁸ ha' yāg te:

—Mōnāyxop hittap 'Enit te put pu hi 'āktux. Yā' xohix te hāmpe'paxex, hu: "Ū'ūm nōm Yeyox?" Kaxīy. ⁹ Yīy 'Enot te:

—'Āte' xat pu mōy Yoām putox xak, pu tu xok, hap-tex, pa 'ū 'ūm nō'ōm, tu hāpxopmā ka'ok? Kaxīy.

Tu' xak, nūy Yeyox pēnā'.

Yeyox te tikmū'ūn xohix xexka xīnnāhā'

¹⁰ Ha Yeyox yāy yōg mō'pok xop nūn, tu putpu' nūn, tu nūktu hām'āktux Yeyox pu', tu hāpxopmā ka'ok 'āktux, ha Yeyox te tik xop te 12 mōgāhā', ap nōy mōgāhā, tu' mōg tu mōktu kōmēn kutōgnāg Metxax tu' mōxaha', ¹¹ pa tikmū'ūn te' yūmmūg, tu' pe' mōg, ha Yeyox kuxa hittup, tu:

—'Ok 'āxop nūn? Kaxīy.

Tu hāmyūmmūgāhā', hu:

—Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. Kaxīy.

Tu' pakut xop hittupmāhā'.

¹² Ha 'āmnīy, yīy mō'pok xop te 12 te:

—Putup te' kix tikmū'ūn, 'āpu mō'pok pu mōg putpu', nūy xip tu xexka kopa hāpxop pop, nūy mīptut 'ūm kopa nū'xok, nūnte hām panip hah. Kaxīy.

¹³ Pa Yeyox te:

—'Āpu, 'ūxīnnā', pu'yīy tu hi ka'ok. Kaxīy. Ha:

—'Ūxit'ax 'ūm? 'Ap xip'ah. 'Ūgmū'āte pām xohix te 5 pip, xix mām tix mām, ha tikmū'ūn xohix xexka punethok. Pi'yā' mōg putup, nūy pām xohix pop, nūy tikmū'ūn pu popmā', nūy tu' xīnnā'? 'Ap kōmēn xexka yūm'ah. Kaxīy.

¹⁴ Ha tikmū'ūn yōg tik xop xohix te 5.000, ha Yeyox te yāy yōg mō'pok xop xat, pu tikmū'ūn hām tu mō'xip, ha' yāg puxet te 50 mō'xip, xi' nōy te 50 mō'xip, tu mōktu xohix.

¹⁵ Ha mō'pok xop yīpkox pip, ha tikmū'ūn xohix te hām tu' mām, ¹⁶ ha Yeyox te pām xohix te 5 pop, xix mām 2, tu pexkox ha' pēnāhā', tu Topa 'āktux max, hu:

—Topa 'āmax. Xatek mūg hāpxop max xohix popmāhā'. Puxi'. Kaxīy.

Tu yāy yōg mō'pok xop pu pām koxip, tu xe' koxip, tu nōg nōy nā' mōg tu mōktu xohix, nūy tikmū'ūn xohix xīnnā', ¹⁷ ha' xohix te' māhā', tu' hi ka'ok, pāyā pām pip punethok, ha tikmū'ūn xit tap 'īhā tik xop te pām pop, tu manax kopa' xex, ha manax te 12 nū'xip pām hah, xix mām hah.

Pet te' Yeyox yā Kunniix 'āktux

¹⁸ 'Āmnīy nōy 'īhā Yeyox puxehnāg xip, tu Topa pu hām'āktux, ha yāy yōg mō'pok xop nūn, tu Yeyox yīkāgnāg hā' pip, ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn te putep 'āktux 'ā'? Kaxīy.

¹⁹ Ha tik xop te:

—'Ūyāg te' 'āmūn yā Yoām 'āktux, nōm tep-tox pix, ha' yāg nōy te' 'āmūn yā 'Enit 'āktux, hōmā nō'om 'Enit te' Topa pupi hām'āktux, ha' yāg nōy te: "Yeyox yā tik hittap nōy, tu Topa pupi hām'āktux, yā putpu hi nōmhā." Kaxīy.

²⁰ Ha:

—Xix 'āxop? Putep 'āmpe'āpanōm? 'Ok pek mūn? Kaxīy.

Ha Pet te:

—'Āmūn yā Kunniix, Topa te xa yāykutnāhā'. Kaxīy.

Yeyox te' xok'ax 'āktux, xi' putpu' hi'ax 'āktux

²¹ Ha Yeyox te:

—Nāy, hām'āktux hok tikmū'ūn nōy pu'. Kaxīy.

²² Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, tuk xūy xekap-tup, ha Yoneo xexka xop tek mūn putup nōg, xix 'āmānex xexka xop, xix hāmyūmmūg xop tek mūn putup nōg, tuk putex putup, ha' 'āmnīy tikoyuk nōg, 'īhā put puk hip-tup. Kaxīy.

²³ Tu hăpxip kutōgnāg Thā xe hăm'ăktux, tu' xohix pu hăm'ăktux, hu:

—Tikmū'ün tek mün mütik hăpkumep putup, puxix yăy pe'paxekx-tōgnāg, tu mōktu yăy putup'ax xaxok, nüy 'ämniy xohix hă' yăy yōg mîpkupnix tat, nüy xüy, nüy 'ügmün putuk xüy, tuk mün mütik hăpkumep xe'egnāg. ²⁴ Ha tikmū'ün te yăy xaxok hok, puxix tu' hi xe'e 'ohnāg, pa tikmū'ün xok 'ügmün hah, puxix tu hip-tup mō kuma' mōg, tu' hi kux 'ohnāg. ²⁵ Teptu hăpxexka yōg hăpxop xohix pop, păyā' xok? 'Üp-texop xexkah, tu' xok, tu hăpxop xohix xaxok, 'üxok tu', puxix yă' hok xe'egnāg. ²⁶ Tikmū'ün tek mün hă yăyhăhup, xix yōgnū hăm'ăktux hă yăyhăhup, 'ünöy xop pu yăyhăhup, hu: "Akmün Yeyox yōg'ah", kaxīy, kopxix 'ăte nōm tikmū'ün hă yăyhăhup 'üyänän tu'. 'Ătak Topa pu 'ăte nōm xop hă yăyhăhup, 'ihăk nün, hu: "'öhōm 'ă' yōg'ah," kaxīy, 'ihăk xexka xe'egnāg nün, 'Atak Topa putuk, xix pexkox yōg nü'pok xop putuk. ²⁷ 'Ăte xa hăpxe'e 'ăktux: 'Axop 'ăyāg xok putup hok, tu mōktu Topa te yăy yōg tikmū'ün xat xe'egnāg. Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox xix Mōyyex xix 'Enit

²⁸ Ha 'ämniy te 8 nōg, Thā Yeyox te Pet mōgăhă', xix Tiak, xix Yoām, ha yăktix tu mō'kānăñ ha' mōg tu pünâmep, nüy Topa pu hăm'ăktux. ²⁹ Yeyox te hăm'ăktux Thā' pa yänäm putuk, ha topixxax tümnāg, tu kuyänän putuk. ³⁰ Hăpxip 'ohnāg Thā tik 2 tihi', tu Yeyox pu hăm'ăktux hă' nöy yänän, tik puxet 'ăxet'ax Mōyyex, ha' nöy 'ăxet'ax 'Enit, yă Yoneo yōg tikmū'ün hă mōnăyxop hittap, hōmă Topa te' mōgăhă' pexkox tu', nüy tihi' hămyăxatamuk xohix hă, ³¹ ha Topa yōg yänäm xe'egnāg te pexkox tu' xakot, ha tik 2 te Yeyox xok'ax 'ăktux, tu' xok putup kōmēn Yenoyanën kopa 'ăktux, tu Topa tep-tup kaxīy 'ăktux, ³² 'ihă Pet xi' nöy xop mō'yōn ka'ok, tu yăy koxak, tu Yeyox xexka xe'egnāg pĕnăhă', tu tik 2 xexka xe'egnāg pĕnăhă', ³³ ha tik hittap 2 mōg putup, 'ihă Pet te:

—Yăyā', yă' max nüntek mūg pip. 'Āpu, yümū măptut kumex tikoyuk măy, yăpxet 'ă pu', xix nöy Mōyyex pu', xix' nöy 'Enit pu'. Kaxīy.

Păyă hămyümmüg 'ohnāg. ³⁴ Tu hăm'ăktux, 'ihă hămgōy xexka nün, tu tik 2 xaxogăhă', tu mō'năñ, ha tik xop kuxăñōg, 'ihă hămgōy kopa' xip, hămpĕnă 'ohnāg hah, ³⁵ ha Topa yăy, tute hămgōy xexka kopa hăm'ăktux, hu:

—Nühū 'ügkutok pit xe'egnāg. 'Ăte nōm yăykutnăhă'. 'Üxupax!. Kaxīy.

³⁶ Tu hăm'ăktux kux, ha Yeyox puxehnāg xip, ha yăy yōg mütik hăpkumep xop yăy 'ohnāg, 'ap hăm'ăktux'ah, tu hăpxompă 'üm pĕnă'ax 'ăktux 'ohnāg 'ünöy xop pu nōmăhă.

Yeyox te kakxop pit hittupmăhă'

³⁷ Hăptup 'ihă yăktix tu 'üyixohoh, ha tikmū'ün xohix punethok pip, tu Yeyox hip, ³⁸ ha tik xip, tu' yăy ka'ok tu:

—Notot, mă! 'Ügkutok pit puxehnāg pakut. ³⁹ Yämŷ kummuk te' pakutnăhă', ha' yăy ka'ok, tu hăm tu' năhă', tu yăy pu xu'ux, ha yăkonnop te yăkox tu' xupep, 'üyăy xax tu' xupep. Yă yämŷ te' xüygăhă', tu' năm 'ohnāg. ⁴⁰ 'Ăte 'ōg tik te 'ämütik hăpkumep xop tu' xak, tu nōm xop tu' xak, pu yämŷ xit pu mōg, păyă 'ap xit yümmüg'ah. Kaxīy.

⁴¹ Ha Yeyox te:

—Tikmū'ün kuxa măm 'ohnāg, tu' kummuk 'ämniy xohix hă, 'ăte 'ăxop nōă'tot. Hăm 'üm hă' kux'ax? Kaxīy.

Tu' tak pu hăm'ăktux, hu:

—'Āk-tok putnū'. Kaxīy.

⁴² Ha' putnūn, 'lhā yāmīy kummuk 'ūkopa nuhukgāhā', tu hām tu' putxok, ha Yeyox te yāmīy xat pu mōg, yī' mōg, ha kakxop hittpup, ha Yeyox te' tak ha' mōgāhā'. ⁴³ Ha tikmū'ün xohix kuxānōg, Topa mūn xe'ēgnēg ka'ok hah, tu' yēy,

Yeyox te' xok'ax 'āktux 'ūxeheh

Tikmū'ün kuxa te' yēy, 'lhā Yeyox te yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

⁴⁴ —'Ūg'āpax, 'ūxaxok hok! 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ūgmūn yā Tikmū'ün Kuto, ha tik puxet te gāy xop mōgāp-tup 'ūghah, 'ūkoit'ax hāk mōgāp-tup, pu tuk putex. Kaxīy.

⁴⁵ Ha' xupak, pāyā nōm hām'āktux ka'ok, yīy tik xop kuxa yūm 'ohnāg, hu' yūmmūg'ah, 'ap yīkopit putup'ah.

'Ū 'ūm xexkah?

⁴⁶ Tik xop te yāy mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, nūy pi'yā tik yāy xexka yūmmūg, nūy pi'yāk-tōgnāg yūmmūg, hu: —'Ūgmūn yāk xexkah, kaxiy, ha' nōy te: —'Ap 'ūxexka'ah, yāk-tōgnāg, pāyā' nōy yā' xexkah. Kaxīy. ⁴⁷ Ha Yeyox te' yūmmūg, ha kakxop te' yīka' xip, yī' put, ⁴⁸ tu:

—Tikmū'ün tek putup, ha 'āte kakxop putup, nōm yīpkox pip, puxix nōm tikmū'ün yā kakxop putup kamah. Tikmū'ün tek putup, puxix 'Ātak Topa putup kamah, nōm te nūgkutnāhā'. 'Ūk-tōgnāg xop yīpkox pip, nōm xop te yāyhāp-tup xexkah xop, 'āxop mūtik. Kaxīy.

Tikmū'ün te 'āxop tukmīy hok, puxix 'āxop mūtik tu hāpxopmā'

⁴⁹ Ha Yoām te:

—Yāyā', 'ūgmū'āte tik pēnāhā', tu yāmīy kummuk xit, tu xa' xuktux, tu 'āxuxet'ax 'āktux hā' xut, hak mū'āte' tux hok pu mīy hok, hamūn tek mūk mūtik hāpxopmā 'ohnāg hah. Kaxīy. ⁵⁰ Ha Yeyox te hām'āktux Yoām pu', xix yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūtux hok pu mīy. Tik te 'āxop mūtik yāy tu yānān hok, puxix tu 'āmūtik hāpxopmā'. Kaxīy.

Xāmānit yōg tikmū'ün te Yeyox putup nōg

⁵¹ Hāpxip kutōgnāg 'lhā 'ūxexka xop te Yeyox putex putup, yā' xok'ax hūmānāg, ha' yūmmūg, hu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg putup, ⁵² tu tik xop mō'pok hāmāxap, ha' mōg, tu mōktu hāpxexka Xāmānit tu' mōxaha', nūy pip'ax xax, tu' mōg, nūy 'āmuk xax, ⁵³ pāyā hāpxexka yōg tikmū'ün tep-tup nōg, tu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg pēnāhā', hup-tup nōg. ⁵⁴ Ha Tiak xix Yoām gāy, tu:

—'Ok xatep-tup 'ūgmū'āte' xat, pu kuxap pexkox tu nū'yōn, nūy tikmū'ün kummuk kix? Kaxīy.

⁵⁵ Pa Yeyox te' mānōg, tu' yokānām, ⁵⁶ tu' kep ha' mōg, tu xip tu xexka, nōy ha' mōg, ha yāy mūtik hāpkumep xop mōg kamah.

Tikmū'ün te Yeyox pe' mōg putup

⁵⁷ Tu' mōg, 'lhā tik te Yeyox pu hām'āktux hu:

—'Āte 'āmūtik hāpkumep putup, yā' hām 'ūm tu 'āmōg'ax 'ūgmōg kamah. Kaxīy.

⁵⁸ Ha Yeyox te:

Kokexmax hex pet, xix putuxnāg xohix pet, pak mūn yā Tikmū'ün Kuto, 'āk pet 'ūm pip'ah 'ū kopak pih'. Kaxīy.

59 Tu tik nōy xānāhā', hu:

—'Ügmütik hāpkumep, kaxīy.

Pa' nōy te:

—Nāy. Yāy pet hak mōg tap nūy 'ātak nō hāpkot, nūy 'āmütik hāpkumep kūnāy tu'. Kaxīy.

60 Ha:

—Pūyā xakix xop 'ūnōy xop nō hāpkot, pa nū', nūy 'ügmütik hāpkumep, nūy Topa yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux. Kaxīy.

61 Ha tik nōy te:

—'Ügmōg 'āpehe, pak tux hok 'ū xape xop pu 'āneo, nūy hāpkumep'ax 'āktux. Kaxīy.

62 Ha:

—Tik hām, tu ta' taxutnak nīm, nūy hām kumāgnāg mōg, puxix Topa nōm xe homip xat putup 'ohnāg. Kaxīy.

10

Yeyox te tik te 72 mō'pok

1 Hāpxip kutōgnāg 'ihā Yeyox te tikmū'ūn pēnāhā', tu tik nōy yīmōgātux, ha tik xohix te 72 yīmōgātux, tu tik 2 mō'pok, xix tik 2 nōy mō'pok, xix tik 2 nōy gā hu mō'pok, tu mōkту xohix, nūy 'ūkeppa' mōg kōmēn xohix hah, xix xip'ax xohix hah, **2** 'ihā' xat, hu:

—Hāpxop xohix ta', xix yīmpa', pa kāmānat pip'ah pu hāpxop nūnnā'. Āpu, Topa tu' xax, pu tikmū'ūn nū'pok, pu hāpxop nūnnā'. Āpu, Topa tu' xax, pu tikmū'ūn nū'pok, pu hām'āpak max 'āktux. **3** Mōg. 'Āxop yā' gāy hok xop, kahnēn putuk, ha 'āte mō'āpak hāmgāy xop kopah, nōm gāy xop te kokex gāy putuk. **4** Tayūmak paxmōg hok, xix tuhut, xix pataxax tat hok. Putat kopa' hip hok, nūy hām'āktux hā' nōy yānān. **5** Mīptut 'ūm tu 'āmōxap-tup, hu ta hām'āktux hāmāxap, hu: "Pūyā' kuxa mām nū mīptut kopah," kaxīy, tuknāy tu' mōxa'ax. **6** Tikmū'ūn max te mīptut kopa tihi', puxi' kuxa mām, pa tikmū'ūn kummuk tihi', puxi' kuxa mām 'ohnāg, pa 'ākuxa mām pax putup.

7 —Mīptut kopa' nox pihi', hu ta' mōg hok mīptut nōy tu', pāyā pi', nūy xit, nūy xo'op. Mīptut yōg tikmū'ūn te 'āp-tup, pu pihi', hu ta pi'. Yā' max tikmū'ūn hām punethok, tu' xit max kamah. **8** Tikmū'ūn te 'āp-tup, tu xa' hōm xit'ax, 'āpu, 'ūpa', nūy mā', 'ihā kōmēn tu' pip. **9** Kōmēn yōg pakut xop hittupmā', tu hām'āktux, hu: "Hōnhā Topa te 'āxop xat nūnte". Āpu 'āyīpkox pi', kaxīy.

10 —Pa kōmēn tu mōxaha, ha nōm tikmū'ūn te 'āp-tup nōg, 'āpu kōmēn kotit hā mōg, nūy hām'āktux, hu: **11** "Ap max'ah kōmēn, tu Topa yōg hām'āktux putup nōg, yīy kōmēn yōg hāpkōnōn tek mūk pata tu' mōy, nūy Topa gāy 'āktux. Pāyā' xaxok hok. Hōnhā Topa te 'āxop xat nūnte, ha 'āxop tep-tup nōg, tu yīpkox 'ohnāg." Kaxīy.

Tu xe hām'āktux, hu:

12 —'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hāptup xe'e mō'nāp-tup, 'ihā Topa te kōmēn kummuk yōg tikmū'ūn kopit pūtup, tu' kummukgāp-tup 'ūyānān tu', tu kōmēn kummuk yōg tikmū'ūn kuxa kak-tōgnāg, ha kōmēn hittap Xonōm yōg tikmū'ūn kuxa ka xexka putup. Kaxīy.

Kōmēn xexka yōg tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg

13 Tu xe:

—Kõmēn Konāy yōg tikmū'ūn xūy putup, xix kõmēn Metxax yōg tikmū'ūn xūy kamah. Topa te hāpxomā xe'ēgnāg kõmēn kopah, pāyā hāpkummuk hā yāyhāhup 'ohnāg, hu hāpkummuk mīy pax. Paxpu Topa hāpxomā xe'ēgnāg kõmēn hittap Tinok yōg tikmū'ūn keppah, xix kõmēn hittap Xinōm yōg tikmū'ūn keppah, puxix yāyhāhup xexkah, nūy tu kummuk mīy kux, tu xagok hā mō'tat'ax, tu putok hā yāy mō'nīy, pu tikmū'ūn xohix yā yāyhāhup pēnā'. ¹⁴ Hāptup mō'nāp-tup 'ihā Topa te hāpxomā'ax xohix kopit putup, tu kõmēn Metxax yōg tikmū'ūn kuxa kak-tōgnāg, xix kõmēn Konay yōg tikmū'ūn kuxa kak-tōgnāg, pāyā kõmēn Tinok yōg tikmū'ūn kuxa ka xexkah, xix kõmēn Xinōm yōg tikmū'ūn kuxa ka xexkah. ¹⁵ Ha kõmēn Kapānān yōg tikmū'ūn kummuk te pexkox ha' mōg putup, pāyā yāyhāhup 'ohnāg, nūy tu kummuk mīy kux, yīy Topa te mō'pok putup Hāmgāyāgnāg pet hah. Kaxīy.

¹⁶ Tu yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te 'ōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip, puxik mūn pu yīpkox pip kamah, yāy putuk yīnmūn. Tikmū'ūn te 'āp-tup nōg, puxik mūn putup nōg kamah. Tikmū'ūn tek mūn putup nōg, puxix Topap-tup nōg kamah, nōm tek mūn nūgkutnāhā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tik te 72 nūn putpu'

¹⁷ 'Āmnīy 'ūm 'ihā tik xop put pu' nūn nām, tik xop te 72 nūn, tu' kuxa hittup xexkah, tu:

—Yāyā! Xate 'āxuxet'ax 'ā' hōm, 'ūyīy yāmīy kummuk xop xit, hak mūk'āte' xit, pu mōg xupaha! Kaxīy.

¹⁸ Ha Yeyox te:

—Hamūn. 'Āte Hāmgāyāgnāg pēnāhā'. Tex yānām te hām tu' xakot mō'ka'ok, hā kaxīy Hāmgāyāgnāg te pexkox tu' nāhā', tex yānām putuk. ¹⁹ 'Ūg'āpax, 'āte yāy 'āxet'ax xa' hōm, xa nō kāyā gāy tonnok, nūy tup-tex, xi' xok pata kuhmīy tonnok nūy tup-tex, nūy Hāmgāyāgnāg yōg hāpxomā'ax kuxyā', pu 'āxūygā hok, ²⁰ pa 'ākuxa hittup hok, 'āxop ka'ok tu'. 'Āmhok. Topa te 'āxuxet'ax mō'kupix pexkox kopah, yā' xip'ax max xa' popmāhā' pexkox tu', pu 'āhittup. Kaxīy.

Yeyox kuxa hittup xexkah

²¹ Hāpxip 'ohnāg 'ihā Topa Koxuk te Yeyox kuxa hittupmāhā', ha Topa pu hām'āktux, hu:

—'Ātak, 'āmūn yā pexkox hā 'āxuxyā', xix hām xexka hā 'āxuxyā'. 'Āmax, xate tikmū'ūn 'ūk-tōgnāg xop pu hāmyūmmūgāhā', tu tikmū'ūn xexka xop pu' xaptop, puyīy tu yūmmūg hok. Hamūn. Kaxīy xatep-tup. Kaxīy.

²² Tu xe:

—Yōg 'Ātak te 'ā' popmāhā hāpxop xohix, 'ū puxehnāg 'ātak yūmmūg, xix tik xop 'āte hāmyūmmūgā xop te 'Ātak Topa yūmmūg. Kaxīy.

²³ Tu yāy yōg xop xānāhā', nūy tup-xehnāg pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxa hittup, hāpxomā pēnā nūy, ha tikmū'ūn kuxa hittup te nōm pēnāhā kamah. ²⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'ihā tik te Topa pupi hām'āktux, nūy tikmū'ūn pu' xuktux, tu nōm hāpxomā'ax xe'ēgnāg xak, nūy pēnā', ha' xat'ax xop hittap te' pēnāp-tup kamah, pāyā' pēnā'ah, tu hām'āktux 'āpak putup, pāyā' xupak'ah, ha 'āxop te' xupak nōmāhā. Kaxīy.

Xāmānit yōg tik max

²⁵ Tik te hāmyūmmūg xip, tu Yeyox yīkopit putup, tu ta' nūn, nūy Yeyox yīkopit, tu:

—Notot, 'ätep-te mün mÿ'ax nüy Topa mütik 'üghi xe'ëgnäg mög kumak mög, ha' kux 'ohnäg? Kaxïy.

²⁶ Ha:

—Tep-te 'ümägähä Topa yõg tappet hä? Topa tep-tep xat xa? 'Ok xate' yümmüg? Kaxïy.

²⁷ Ha tik te:

—Yamün. Topa tappet te Topap-tup pax xat hämäxap, tu tikmū'ün te Topap-tup pax xat, tu' kuxa hâp-tup pax xat, tup-tup pax ka'ok xat, tup-tox hâp-tup pax xat, tu yä' nöy putup pax xat, yäy putup pax putuk. Kaxïy.

²⁸ Ha:

—Yamün. 'Äpu mÿ, tu hip-tup 'ap nög'ah Topa mütik. Kaxïy.

²⁹ Ha' nöy te yäy pe'paxex max, hu:

—'Ü 'üm tek mün häk nöy? Kaxïy.

³⁰ Ha Yeyox te häm'äktux hä hämyümmügähä', nüy Topa yõg häpxopmä'ax yümmügä', nüy 'ünöy pu hämmänä'ax 'äktux, hu:

—Kömën Yenoyanën te yïktix yïmū' yüm, ha ta Yoneo yõg tik te kömën tu kekpa' mög, tu kömën Yenikot ha' mög putup, 'lhä tik kummuk xop te' müg, tu' yõg topixxax hä' xupxet, tu' kix kakixnäg, tu' nïm, ha' xok putümnäg. ³¹ Ha 'ämänex puxet tep-tat hä' nün, tu Yenikot ha' mög, tu tik pënähä', päyä nöä'yëñ, tu' mög, ³² ha Nemix xop yõg tik kama' nün, tu tu' pënähä', tu nöä'yëñ, tu' mög. ³³ Pa häpxexxa Xämänit yõg puknög te putat hä' nün, tu nüktu xupep, tu tik pënähä', tu tik kayax punethok ha' kuxa ka', ³⁴ tu hümnäg tu' xip, tu heptox hä' kayax ku'uk, tu topixxax ponrok hä' kïy, tu kämänok yïmû tu yäy keppa' yüm, tu' mög, tu möktu pip'ax tu' xupep, tu 'ämuk ha' mög, nüy ti ka'ok, tu tik pakut pënämax. ³⁵ Häptup nöy 'lhä' puknög te' pip'ax tu tu pagok, tu tayümak hõm, tu: "Üpënä max, xa tik häpxop xex, nüy ta' xïnnä'. Putpuk nün putup, tu xa' hõm'ax tayümak nöy." Ta tu' kux. Kaxïy.

³⁶ Tu tik te hämyümmüg pu' yïkopit, hu:

—Putep 'ämpe'äpxex? 'Ü 'üm te tik hä' xape', nöm häpxupxet xop te' kix kakixnäg? Kaxïy.

³⁷ Ha:

—Tik puknög te nöm tik kuxa ka', hu' nöy hä' xape'. Kaxïy.

Ha:

—Hamün. Mög, nüy kaxïy 'änöy pu häpxopmä'. Kaxïy.

Yeyox te Mä'at xix Mänix pet ha' mög

³⁸ Yeyox mög, tu ta' mög, xix yäy yõg mütik häpkumep xop, tu ta' mög, tu möktu xip tu xexka tu' möxaha', ha 'ün xip, 'üxuxet'ax Mä'at, tu' xänähä', pu nü', ha' nün, tu ta tu' pip, ³⁹ ha 'ün tutnöy 'äxet'ax Mänix, tu Yeyox nüktu keppa' yüm, nüy yõg häm'äktux 'äpak, ⁴⁰ 'lhä Mä'at te 'ämuk xexka, tup-xehnäg te 'ämuk, tu häpxop kutet, hu Yeyox yïkägnäg ha' nün, tu:

—Yäyä', putep 'äpe'äpxex: 'ok max yäk puxet te 'ämuk? 'Äpu, 'üktutnöy xat, pu nü', nüy häk tehet. Kaxïy. ⁴¹ Ha Yeyox te:

—Mä'at, Mä'at 'äyäyku xop punethok, ⁴² pa häpxop puxet 'ümax, ha 'ätutnöy te nöm häpxop max xe'ëgnäg yäykutnähä', tu Topa yõg häm'äktux 'äpak hämäxap, ha tik 'üm te' kuxa kopa' xut 'ohnäg. Kaxïy.

¹ 'Āmnīy puxet 'Ihā Yeyox xip, tu yāy yōg xop mūtik 'āti', tu Topa pu hām'āktux, ha' yōg tik puxet te:

—Yāyā', 'ūgmūk yūmmūgā kamah, 'ūyīy Topa pu hām'āktux. Hōmā Yoām te yāy yōg tik xop yūmmūgāhā'. Kaxīy.

² Ha Yeyox te:

—'Āpu Topa pu hām'āktux kaxīy, hu:

“Ātak,
pūyā tikmū'ūn xohix kuxa' yēy 'ākeppa, nūy 'āmax xe'ēgnāg 'āktux.
Pūyā hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn 'ōg xat'ax pu' yīpkox pi'.

³ 'Āmnīy xohix 'Ihāk mūk 'ā hāpxop 'ūm nū'kutnā, puyīy' mā',

⁴ hak mū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. Tikmū'ūn nōy tek mū'ā
kummugāhā', hak mū 'āte nōm mīy'ax xaxogāhā kamah,

tu xa tu' xak, xak mūg kopitnā hok. 'Ūkux.' Kaxīy.

⁵ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy tikmū'ūn kuxa teknōg hok 'āktux, hu:

—'Āmnīy kote 'Ihā 'āmōg'ax 'āxape pet hah, tu mōktu xupep, nūy ta tu' xak, hu:
“Hāpxop hak nūn, 'ōgnū 'Ihā tu' hōm, ⁶ 'ūkxape nūn, tu' xit pip 'ohnāg." Kaxīy.

⁷ —'Ok 'āxape te xa hām'āktux'ax kummuk? Hu: "Mōg, 'āpep, 'āmnīy koxtap hah, hak kutok tek mūn mūtik nōm, xa' xōn putup'ah 'āte', tu hāpxop xit'ax xa' hōm putup'ah." Kaxīy. 'Ok 'āxape te xa' xuktux'ax kaxīy? 'Āmhok.

⁸ —'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxape yok putup hok, pāyā xate tu' xak, tu xe' xak, tu xe' xak, puxix 'āxape tu' yok'ax, tuknīha' xip, tu' pa'ax hāpxop nūy xa' hōm, 'āmōg xak tu'. Ta tu' kux. ⁹ Yā 'āte xa hāpxe'e 'āktux, hu: 'Āpu Topa tu' xax, ha xa' hōm putup, 'ūxa' mōg, tu' xipihi'. Hāptopa tu xip, tu' xānā', puxix xa hāpxōn. ¹⁰ Tikmū'ūn xohix te tu' xak, tu' xipihi', ha mō'yīnnīn'ax xōn putup, 'Ihā tikmū'ūn 'ūm te hāptopa' xip tu' xānāhā'. ¹¹ 'Āk-tok 'ūm te xa tu' xak hu: 'Ām mām 'ūm hōm. Kaxīy. Xate nōm pu kāyā gāy hōm 'ohnāg 'ūyānān tu'. 'Āmhok. ¹² 'Āk-tok te xa tu' xak'ax puyīy xok xu'uk tu' hōm. Xate nōm pu' hōm xok pata kuhmīy 'ohnāg 'ūyānān tu'. 'Āmhok. ¹³ 'Āxop kummuk, tu hāpxopmā kummuk, pāyā 'āk-tok pu hāpxop max popmāhā', ha 'Ātak Topa te pexkox kopa' xip, tu' max xe'ēgnāg, tu xa yāy Koxuk nū'kutnāp-tup, nōm xop te ta tu' xak ha nū'kutnāp-tup, tikmū'ūn xop te 'Ātak Topa ta tu' kax, puyīy nū'kutnā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox xix Meyemo

¹⁴ Hāpxip kutōgnāg 'Ihā Yeyox te yāmīy kummuk xit, tu yāmīy yīy hok xit pu mōg, tu' mōg, 'Ihā tik te hām'āktux max, ha tikmū'ūn kuxa te' yēy. ¹⁵ Pa' yāg te:

—Meyemo te yāmīy xit, hu' yōg xat'ax, tu Yeyox xat pu yāmīy xit tikmū'ūn kopah, pu tu hittupmā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha' yāg te' yīkopit putup, tu Yeyox tu' xak, hu:

—'Āpu, yī' mā' hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, 'ūgmū'ā' pēnā, nūy 'ūgmū'ā yūmmūg, 'ūyīy Topa te 'āp-tup pax yūmmūg. Kaxīy. ¹⁷ Pa Yeyox te tikmū'ūn yōg hāmpē'paxex yūmmūg, tu:

—Hāpxexka yōg tikmū'ūn yāykix, puxix' nōg. 'Ūxape xop yāykix yāy mūtik, puxix hāpxummānām. ¹⁸ Pax pu Hāmgāyāgnāg yōg yāmīy yāykix, puxix 'ūnōg kamah. 'Āxop tek mūn 'āktux, tu Meyemo tek xat 'āktux, 'ū xit yāmīy kummuk.

¹⁹ Xate yā koit. 'Ōgnē tik xop te yāmīy kummuk xit kamah. 'Ū 'ūm te

'āxop ka'ōgāhā', xa mōy? 'Ap Hāmgāyāgnāg'ah. Topa te 'āka'ogā hok'ah. Ha kaxīy 'ūxohix te 'āxop te koit'ax yūmmūg. ²⁰ Topa tek mūn ka'ogāhā 'ū yāmīy xupepmā', ha kaxīy 'ūxohix te' yūmmūg, tu Topa ka'ok yūmmūg, tu yāy yōg tikmū'ūn xat kamah yūmmūg, nūnte 'āxop te' pēnāhā'.

²¹ —Tik ka'ok xup mīkax xexkah, tu yāyhā pēnānā' xip, ha' nūn 'ohnāg kummuk xop, nūy xupxet, ²² pa tik ka'ok xexka nūn, nōm ta tut, tu' nōy yāyhā topoh, tu yāy mūg, tu mīkax xexka xut, 'ūxexka tu', tu' nōy yōg hāpxop xohix hā' xupxet, tu' pop, tu yāy yōg tik xop pu' koxip.

²³ —Tikmū'ūn tek mūn mūtik hāpxopmā hok, puxik mūtik yāy tukmīy. Tikmū'ūn tek mūn mō'nīynām hok pu hāpxop nūnnā', puxix hāpxummāhā'. Kaxīy.

Yāmīy kummuk te put pu' nūn

²⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—Yāmīy kummuk te tikmū'ūn kopa' xip, tu' mōg, nūy 'ūnīm, tu hāmnak tu hāpkumep, tu' xip'ax nōy xak, nūy xihip. 'Ūxipihok, puxix yāy pu hām'āktux, hu: Put puk mōg putup nōm tikmū'ūn hah, nūy xihip. Kaxīy. ²⁵ Tu' nūn tu nūktu xupep, pa tik te yāy kopa' xit, ha' max nōmhā, ²⁶ yīy yāmīy mōg, tu yāy nōy xop te ⁷ xānāhā' pu nū mūtik nūn, ha yāmīy kummuk xe'e, tu tikmū'ūn ha' mōxaha', tu kopa' pip, ha tikmū'ūn kuxa te' yēy. Hōmā 'ūkopa' xūy kutōgnāg, pāyā hōnhā' xūy xexkah. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tikmū'ūn kuxa hittup xe'e'

²⁷ Hāpxip kutōgnāg 'īhā tikmū'ūn xohix xexka pip, ha 'ūn xip kamah, tu' yīy ka'ok, hu:

—'Ūn kuxa te 'āput hittup, xix xa pu yāy xo'opmāhā', tu' kuxa hittup. Kaxīy.

²⁸ Ha Yeyox te:

—Hamūn, pāyā hittup'ax xexka tikmū'ūn kuxa te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip. Kaxīy.

Tikmū'ūn te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg xak

²⁹ Ha tikmū'ūn te yāy tu nū'nāhā', tu Yeyox 'ūxakot ha' pip, tu' xak pu tikmū'ūn pu hāpxopmā ka'ok, puyīy' pēnā', nūy Topa tep-tup yūmmūg, yīy Yeyox te:

—Hōnhā' pip tikmū'ūn kummuk, tu Topa tu' xak pu nōm pu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, pāyā 'ap hāpxopmāp-tup'ah, ha mōnāyhop hittap Yōn yōg hāpxopmā ka'ok puxehnāg pēnāp-tup. ³⁰ Hōmā Yōn te kōmēn xexka Nīn yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, tu Topa ta tu' gāy 'āktux. Yā hōnhā' 'ūgmūn, Tikmū'ūn Kutok te tikmū'ūn pu hām'āktux nōmhā, tu Topa te ta tu' gāy 'āktux kamah. ³¹ 'Āmnīy mō'nāp-tup 'īhā Topa te 'Iyaet yōg tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' xūygāp-tup, ha 'ūn hittap te hāpxexka Xamah yōg tikmū'ūn xat, tu hōnhā' pip tikmū'ūn kummuk 'āktux'ax. Hōmā, yā hittap, tu' nūn, nūy Xānomām yōg hām'āktux 'āpak, ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat, tu hāmyūmmūg xexkah. Pāyā nūntek xip, tuk mūn hāmyūmmūg yīn koxuk xe'ēgnāg. ³² 'Āmnīy mō'nāp-tup 'īhā Topa te hōnhā' pip tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' xūygāp-tup, ha Nīn yōg tikmū'ūn te hōnhā' pip tikmū'ūn kummuk 'āktux'ax, yāyhāhup 'ohnāg hah. Hōmā Yōn te Topa pupi hām'āktux, nūy ta tikmū'ūn pu' xuktux, tu Topa te Nīn yōg tikmū'ūn tu' gāy 'āktux, ha nōm tikmū'ūn te yāyhāhup, tu hāpkummugā'ax kux, pa hōnhā' pip tikmū'ūn te yāyhāhup 'ohnāg, tu hāpkummugā'ax kux, ha Yōn xexka kutōgnāg, yāk mūn xexka xe'ēgnāg. Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox te Topa yōg kūyānām 'āktux

³³ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Tikmū'ūn te kūyānām tat'ax paha', tu mīmpe yīmū' xix, nūy hāptupmā max, yī tikmū'ūn te mīptut ha mōxakux, tu hāmpēnām max, pa nax kopa' xuk 'ohnāg kūyānām tat'ax, ka mō'nī. Yā kūyānām max te hāptupmāhā', ha tikmū'ūn xohix tep-tup pax. ³⁴ 'Ūpa te kūyānām putuk. 'Ūpa tup te' kuxa hittupmāhā', pāyā' pa ku'uk te' kuxa hittupmā 'ohnāg, tu yāyhā hāpkoxtap. ³⁵ 'Ōg pa 'āti', 'ōg kūyānām tat'ax xaxok hok, ka yāyhā hāpkoxtap, kaxīy Topa yōg hāmyūmmūg xaxok hok kamah, xayīy Topa yōg putat hā mōg kuma mōg. ³⁶ Kūyānām te mīptut kopa' xakot, tu hāptupmāhā', ha kaxīy 'āte hām'āktux'ax hā xa hāmyūmmūgāhā', pūyīy hāmyūmmūg, nūy yōgnū hām'āktux pu' yīpkox pi', nūy 'ākuxa tu hittup. 'Ūkux. Kaxīy.

Yeyox te' xexka xop pu hām'āktux

³⁷ Tu hām'āktux kux, Thā Paniye xop yōg tik te' xānāhā', pu' xit, ha ta' mōg tik pet hah, tu' xit, ³⁸ ha Paniye yōg tik te:

—Pute 'ūm? Teptu 'āxit, pāyā' ap yāy yīm 'ūm pix'ah? Kaxīy.

³⁹ Ha:

—'Āte xa hāmyūmmūgāhā'. 'Āxop te kānēy xām pix, xix kānēy xo'op'ax xām pix, pa 'āxop kuxa kopa tupmā 'ohnāg, ha yāy 'īgā, yā 'ākopa kummuk xix yāykix yāy tukmīy pax. ⁴⁰ 'Āp-tox kummuk xop, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Topa te 'ākuxa mīy xix 'āyīn xax mīy, pūyīy 'ākuxa tup, xix 'āxax, pu tu' max. ⁴¹ 'Āpu, 'ōg hāpxop hōm 'ūhok xop pu', nōm hāpxop xate kānēy kopa' xex, tu tu' hok hōm, nūy 'ākuxa tupmā'.

⁴² —'Ākuxānōg, 'āxop Paniye xop! Xate mīxux xuxpex te 100 pop, 'ūmā yīmū putup, tu Topa pu popmāhā te 10, pa xate hāmyok mīy'ax xaxok, xix Topap-tup pax xate' xaxok. Yā' max hāmmax xohix mīy, tu' xaxok 'ohnāg.

⁴³ —'Ākuxānōg 'āxop Paniye xop! 'Āxop te mīmpe yūm'ax max xak, Topa pet kopa tu' xup, tu' yūm, tup-tup pu tikmū'ūn 'āxānāl, hu: Notot. Kaxīy. Nūy 'āxexka 'āktux kōmēn tu'.

⁴⁴ —'Ākuxānōg, 'āxop te xukpot putuk, ha tikmū'ūn te 'āyīmū hāpkumep, tu' xukpot pēnāl'ah. 'Ūkux. Kaxīy.

⁴⁵ Ha hāmyūmmūg xop yōg tik te:

—Nāy, xatek mūg mānōg kamah! Kaxīy.

⁴⁶ Ha:

—'Ākuxānōg, 'āxop hāmyūmmūg xop! 'Āxop te tikmū'ūn xat, tu hāpxop putux tatnāhā', ha 'īm hā' tot 'ohnāg, pa 'āxop te nōm mō'nīlyānām 'ohnāg. ⁴⁷ 'Ākuxānōg! Hōmā tikmū'ūn hittap te Topa pupi hām'āktux, nūy tikmū'ūn pu' xuktux, ha 'ōg mōnāyxop hittap te' kix, ha 'āxop te nōm hām'āktux xop pu xukpot maxnāhā', ⁴⁸ pu tikmū'ūn xohix yūmmūg, yā 'āxop te 'ōg mōnāyxop kummuk putuk. Mōnāyxop te' kix, ha 'āxop te' yōg xukpot maxnāhā', ⁴⁹ yīy Topa te hāmyūmmūg, tu hām'āktux, hu: "Āte yāy pupi hām'āktux'ax xop mō'pok putup, pu tikmū'ūn pu hām'āktux, ha tikmū'ūn te' yāg kix putup, xi' yāg xūygāp-tup." Kaxīy. ⁵⁰ Yīy Topa te hōnhā' pip tikmū'ūn xūygāp-tup, 'ūyānān tu' xūygāp-tup, yā hāmyāxatamuk xohix xexka hā tikmū'ūn kummuk te Topa yōg tik xop kix. ⁵¹ Tikmū'ūn hittap te 'Ameo putex hām'āxap, yā 'Anāo kutoł 'Ameo putex, tu Topa yōg xop xohix kix, tu mōktu Yakanit putex, nōm Topa pet kopa' xip,

nūy nōm pu xokxop mō'hap nūy haxyā', pāyā tik kummuk te Topa pet kopap-tex. 'Āte xa hāpxe' āktux, yā hōnhā Topa te tīkmū'ūn xūygāp-tup, hāpkummuk xohix mīy hā' xūygāp-tup, nūy hāpkummugā'ax hā' pago.

⁵² —'Ākuxānōg, 'āxop hāmyūmmūg xop! Topa te xa' hōm pipkup mō'ħāmyīnnlñ'ax, nūy hāmyūmmūg'ax xōn, pāyā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' xat hok pu tīkmū'ūn yūmmūgā'ax kamah. 'Ūkux. Kaxīy.

⁵³ Tu' mōg, ha hāmyūmmūg xop xix Paniye xop gāy, tu Yeyox 'āktux kummuk, tu' xupmāhīy, tu' yīlkopit, ⁵⁴ tu Yeyox yōg hām'āktux'ax hā' kopit, tu' xupak, pūyīy hām'āktux kummuk.

12

Yeyox te Mō'āmā'ax Āktux

¹ —'Ōg pa 'āti! Paniye xop mō'āmā', yā' pa mūn max, pāyā' kuxa kummuk, tu' koit pax, tu pām yōg tokatogā'ax putuk, ha pām kopa' xip, tu' mōmmāhā tu mōktu xexkah, ha kaxīy Paniye xop mō'āmā tīkmū'ūn kopah, tu mō'āmā mūn mīy. ² Tīkmū'ūn kummuk te yāy yōg hāpkummuk mīy'ax xaptop, tu mō'nīy, pa Topa te tīkmū'ūn xohix tu' mūg putup, pu tīkmū'ūn xohix' pēnā'. ³ Tīkmū'ūn yīy pu'ūgnāg 'āmnīy koxtap hā, pa Topa te tīkmū'ūn xohix pu' xupakgāp-tup, ha hām'āktux'ax pu'uk mīptut kopah, pa tīkmū'ūn xohix te' xuktux'ax ka'ok, tu hām'āktux'ax ka'ok hā' xupak putup. Kaxīy.

Tep-te'yīpkutuk?

⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āxop tek mūn hā' āxape'. Tik xop kummuk yīpkutuk hok. Nōm te 'āyīn xe'ep-tex, pa 'ākoxuk putex 'ohnāg, ⁵ pa Topa mūn ka'ok xe'ēgnāg, yīy nōm yīpkutuk, nō'ōm te 'āp-tex'ax, tu mō'ākutnā'ax Hāmgāyāgnāg Pet ha, pu' xihip. Hamūn. Topa mūn yīpkutuk.

⁶ —Putuxnāg xop 'a' takat'ah, tu tayūmak kutōgnāg hā' nōy yānān, pāyā Topa te nōm xop xaxok 'ohnāg, ⁷ tu 'āxe mō'kupix, tu' xohix te xīy yūmmūg. 'Ākuxānōg hok. Topa te putuxnāg xop xohip-tup kutōgnāg, tu 'āxop mūn putup xexkah. Kaxīy.

Yā' max Kunnix 'āktux 'ānōy pu'

⁸ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ūgmūn ya Tīkmū'ūn Kutox, tu xa hām'āktux nām. Tīkmū'ūn te' xohix pu hām'āktux, hu: 'Ūgmūn yā Yeyox yōg, kaxīy, kopxix 'āte hām'āktux putup, tu pexkox yōg nū'pok xop pu' xuktux putup, hu: Hamūn yā yōgnū'. Kaxīy.

⁹ Pa tīkmū'ūn te' xohix pu hām'āktux, hu: 'Ak mūn yā Yeyox yōg'ah, kaxīy, tuk mūn hā' yāyhāhup tu' xuktux, kopxix 'āte hām'āktux putup, tu pexkox yōg nū'pok xop pu hām'āktux putup, hu: "Hāmūn 'ap yōgnū'ah." Kaxīy.

¹⁰ —Tīkmū'ūn tek mūn 'āktux kummuk, puxix Topa xaxogāp-tup, pa tīkmū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, puxix Topa xaxogāp-tup 'ohnāg.

¹¹ —Yūmū yōg tik te tīkmū'ūn xat'ax te 'āxop mōgāp-tup Topa pet hah, nūy 'āyīlkopit, tu gohenanok keppa 'āyīlkopit, xix 'ūxexka xop keppa 'āyīlkopit, pa kuxānōg hok, tu xutigāhok, hu: "Pute 'ūm 'āte 'āktux putup, 'āte 'ūggā'?" Kaxīy.

¹² Yā Topa Koxuk te xa hāmyūmmūgāp-tup, tu hām'āktux'ax xa hāmyūmmūgāp-tup. Kaxīy.

'Ūptexop xexka pa te hāmyūmmūg 'ohnāg

¹³ Ha tik te tīkmū'ūn mūtik tihī', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, 'āpu, 'ūktaknōy mānōg, nūy hāmyūmmūgā'. Hōmāk mūg tak xok, hak taknōy te 'ātak yōg hāpxop xohix pop, tu' yāgnāg 'a' hōm putup'ah. 'Āpu, tu' xat, pu hāpxop koxip. Kaxīy.

¹⁴ Ha Yeyox te:

—'Ak pa te hāmyūmmūg'ah, nūy hāpxop koxip. Kaxīy.

¹⁵ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ūg'nāpax max. 'Āxupkūmīy hok. 'Ānōy yōg hāpxop putup hok. Tikmū'ūn hi xe'e', puxix 'ūptexop xi' hok xop te yāy putuk, yīy 'āxupkūmīy hok, xa' hi xe'e'. Kaxīy.

¹⁶ Tu tikmū'ūn yūmmūgāhā', hām'āktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy xupkūmīy hok 'āktux, hu:

—'Ūptexop yōg hahām xexkah, ha hāpxop ta xohix xexkah, tu ta hāpxop nūnāhā', tu mīptut kutōgnāg kopa nū'xok hā' xohix, ha nū'xip, ¹⁷ yīy hāmpe'paxex, hu: "Yōgnū hāpxop punethok 'āte nūnnāhā', pi'yā' xex putup 'āte'? 'Īntu'. ¹⁸ Nāy. 'Āte mīptut kutōgnāg koxyōy'ax, nūy 'nōy xexka mīy, nūy yōgnū hāpxop xohix nū'xok, ¹⁹ tu yāy pu hām'āktux'ax, hu: 'Ūghittup xexkah, tuk mūn 'ūptexop xexkah, yā hōnhā puxi', 'ak hām putup'ah 'ūxeheh. 'Ūkux. 'Ūkteknōg, huk xit'ax punethok, xix' xo'op'ax punethok, tuk kuxa hittup." Kaxīy. ²⁰ Pa Topa te: "'Āp-tox kummuk, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Hōnhā, 'āmnāy hā, 'āxok putup, ha 'ū 'ūm te' pop'ax 'ōgnū hāpxop, 'ōg hāpxop xate nōm nū'xok?" Ta tu' kux. Kaxīy.

²¹ Tu xe:

—Kaxīy 'ūptexop xohix xakix, nōm xop te Topa keppa 'ūhok xop. Kaxīy.

Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Topa kopah

²² Tu yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Yīy 'āte xa hām'āktux, hu: 'Āxutigāhok, yīy: "Putep mūn 'āte' mā'ax?" Kaxīy, xix: 'Āte pi'yā' mūn tat'ax topixxax?' Kaxīy. ²³ 'Āhi'ax mūn max xexkah, ha 'āxit'ax max kutōgnāg, xix 'āyīn max xexkah, ha topixxax max kutōgnāg.

²⁴ Putuxnāg katāmnāg pēnā'. Yā hāpxop xap xok 'ohnāg, tu hāpxop ta'ax nūnnā 'ohnāg, nūy pet kopa nū'xok, pa Topa te nōm pu hāpxop hōm, pūyī' mā'. 'Ūyūmmūg hok, xate'? Topa te putuxnāg xop putup pax kutōgnāg, pa 'āxop putup pax xexkah. ²⁵ Tik te: "'Ūkxok putup, pāyā 'ūghi'ax tox xak, nūy hāmyāxatamuk kutōgnāg nōy hi'." Kaxīy. Pa' xutigā'ax hā' tik hi tox 'ohnāg. ²⁶ Tikmū'ūn te hāxopmā kutōgnāg 'a' yūmmūg'ah, nūy tu hi tox, hu hāpxomā xexka yūmmūg 'ohnāg, hu xutigā hok. ²⁷ 'Āpu mīnnut pēnā'. 'Ūtuk max, tu' hām 'ohnāg, tu topixxax xap 'ohnāg yāy pu', ha' xax max. Hōmā mōnāy xop hittap Xanomām yāp-texop xexkah, tu topixxax max mō'tat mōg kuma', pa Xanomām xax 'ānuk kutōgnāg, ha mīnnut xax 'ānuk xe'e'. ²⁸ Topa mūn te xax max hōm mīnnut xop pu', pu mō'tat, tu hōnhā' xip, pa hāptup 'īhā' tu tap, ha kuxap kopa mō'yōn. Yūmmūg hok xate'? Topa te xa' hōm putup topixxax max kamah, xa mō'tat. 'Ākuxa yūm pu'uk Topa kopah. ²⁹ 'Ākuxānōg hok, tu yāy yōg hāpxop xak hok, nūy xit, nūy xo'op. ³⁰ 'Āmhok. Tikmū'ūn te Topa yūmūg'ah, hu ta' xak, pāyā Topa yā 'Ātak xe'e', tu pexkox tu' xip, tu 'āpēnā max, tu 'āxix ka'ok,

³¹ tu yāy yōg tikmū'ūn xat, yīy 'īpkox pi' Topa pu hāmāxap, ha ta xa' popmāp-tup hāpxop xohix. Kaxīy.

Pexkox yōg hāpxop xohix

32 Tu xe:

—'Ākuxānōg hok. 'Āxop yā 'Ātak Topak-tok xop, ha mō'āyāy xe'ēgnāg, hu 'āxat xe'ēgnāg kamah. ³³ 'Ōg hāpxop xohix hāmenax, nūy tayūmak pop, nūy hok xop pu' nīm. 'Āpu 'āxap tuhut nūy tayūmak tat, nūy mō'uk ponnok, ha hāmyāxatamuk nōg putup, 'ihā' tut ponnok tup, yīy 'ōg tayūmak xeh, nūy mō'uk pexkox kopah, ha tik kummuk te nō' xupxet 'ohnāg, ha' kut te' mā 'ohnāg. ³⁴ 'Ākuxa te yāy yōg hāpxop xak, yīy xeh pexkox kopah, nūy yāy mūn mōg putup pexkox ha kamah, 'Ūkux. Kaxīy.

Kāmānat xop te' pēnānā' pip

³⁵ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy tikmū'ūn mō'ōn hok 'āktux, hu:

—'Āyok, mōg 'āxax tat, nūy hām, tu 'ōg kūyānām mō'tat. ³⁶ Kāmānat hām 'ihā yāy xuxyā' hip, yā' xuxyā xape yāytaha', yīy 'āmuk xexka ha' mōg, tu putpu' nūn tu nūktu yāy pet ha' nūn, tu hāptopa ha' xānāhā', ha kāmānat xop te hāpxōn, tu hāpxōn mō'ka'ok. ³⁷ Kāmānet xop hām max yāy xuxyā pu', puxix yāy kuxa hittup, ha nōm xuxyā kuxa hittup pax, hu kāmānat xop pu hāpxop popmāp-tup, tu' xat pu' xit'ax puk, ha kāmānat xop pu' hōm, ³⁸ yīy kuxa hittup, 'ūyōg hāpxop pēnā max hah, tu mō'yōn 'okpa 'āmnīy koxtap, 'ihā' xuxyā xupep. ³⁹ 'Ūxaxok hok. Paxpu mīptut xuxyā hāmyūmmūg, tu hām 'ūm hā tik te hāpxupxet nūn yūmmūg, puxi' xuxyā yāy pet pēnā max, puyīy tik tu nō hāpxop hā xupxet hok. ⁴⁰ 'Āxop kamah mō'ōn hok, nūy 'āmnīy xohix hā pēnāmax. 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn putup putpu', ha hām 'ūm hāk nūn putup, 'ap 'āxop tek yūmmūg'ah 'ūgnūn'ax, hu 'ōg pa 'āti!! Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Kāmānat max**41 Ha Pet te:**

—Yāyā', 'ok xatek mūg puxehnāg pu' hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux hā hāmyūmmūgāhā', pe tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgāhā'? Kaxīy.

42 Ha hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Tik te hāmyūmmūg, tu hām max yāy xuxyā pu', ha' xuxyā kuxa yūm ka'ok nō'ōm kopah, tu' xat, puyīy kāmānat xop hā māxap, nūy hāpxop xohix pēnā max, tu 'āmnīy xohix 'ihā tikmū'ūn kāmānat xop xīnnā max. ⁴³ Ha' xuxyā nūn putpu', tu kāmānat pēnāhā', ha' hām max, hu' kuxa hittup xexkah. ⁴⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ūxuxyā te kāmānat pu hām'āktux putup, hu: "Hōmā xate yōgnū hāpxop pēnā max. Hōnhā yōg hāpxop xohix pēnā'ax, nūy xeh max, tu yōgnū kāmānat xop xohix xat'ax kamah." Kaxīy. ⁴⁵ Paxpu kāmānat hāmpe'paxex, hu: "Yāk xuxyā mōg, tu putpu' nūn 'ohnāg," kaxīy, tu' pit xop kute'ex kummuk, xī' hex xop kute'ex kummuk, xīx kenmuk xo'op xexka tu mōktu' paptux, tu' xit xexkah, tu' hām 'ohnāg, ⁴⁶ puxi' xuxyā nūn mō'ka'ok, 'ap kāmānat te' yūmmūg'ah, ha' gāy, tu: Mōg, mōg, nūy 'āpep! Kaxīy. Tu' kix hā' yānān putup, 'yīpkox 'ohnāg hah.

⁴⁷ —Kāmānat te yāy xuxyā pu' hām, tu hāmyūmmūg, tu' xuxyāp-tup'ax yūmmūg, ha' yīpkox 'ohnāg, puxi' xuxyā te' kix kakixnāg, 'ūp-tox ka'ōgnāg hā' kix putup. ⁴⁸ Pa kāmānat nōy te yāy xuxyā pu' hām, tu' nōm tep-tup'ax yūmmūg 'ohnāg, hu 'ūhām kummuk, puxi' xuxyā te' kix kutōgnāg putup. Topa te tikmū'ūn hōm punethok, puxi' xat pu tu' hām punethok 'ūyānān tu'.

Tikmū'ūn te Yeyox hā yāy tukmīy

49 Tu xe:

—Ügnūn nūn Topa gāy 'āktux, ha Topa gāy tikmū'ūn kummuk tu'. Kuxap te hāmpuk, hā kaxīy Topa te nōm tikmū'ūn xūygāp-tup. Paxpu hāmpuk nōmhā, kopxik hittup. ⁵⁰ Tikmū'ūn te kōnāg kox hā' mōxakux pup-tox pix, ha kaxīy tikmū'ūn tek xūygāp-tup, tu mōktu' xūy xexkah, yīk kuxa teknōg. ⁵¹ 'Ok 'āmpe'āpaxex, hu: "Yeyox nūn pu hāpxexka xohix yōg kuxa māmmā!", kaxīy? 'Āmhok. 'Ap hamūn'ah. Ügnūn pu tikmū'ūn te yāytuk-mīy, ⁵² 'Ūxape xop te 5 te yāytuk-mīy putup, ha 3 yāytuk-mīy putup 2 nōy mūtik, ha 2 yāytuk-mīy putup 3 mūtik. ⁵³ Yā 'ātak xop tek-tok pit xop mūtik yāytuk-mīy putup, hak-tok pit xop te' tak xop mūtik tuk-mīy putup yāy tu', 'ūtut xop tek-tok hex xop mūtik yāytuk-mīy putup, hak-tok hex xop te' tut xop mūtik tuk-mīy putup yāy tu', ha' yīpxox mūk tut xop te' xetut xop mūtik yāytuk-mīy putup, ha' xetut xop te' yīpxox mūk tut xop mūtik kūmīy putup. Kaxīy.

54 Tu tikmū'ūn pu hām'āktux kamah, hu:

—Āxop te texgōy pēnāhā', tu: "Tex tip-tup." Kaxīy. Yā tehex xe'ēgnāg. Yamūn. ⁵⁵ Ha 'āmuuh xexka mō'ko'uk, ha: "Hāmpukpex mīy putup." Kaxīy. Yā' pukpex. Yamūn. ⁵⁶ 'Ok hāmyūmmūg hok xate'? Yā 'āpa hitop tu max, pāyā 'ākuxa kummuk! Tu hām yōg hāpxop yūmmūg, xix hāmnōgnōy yōg, pa hōnhā Topa te hāpxopmā ka'ok, ha xate' yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

'Ūgāy kuxyāhā'

57 Tu hām'āktux kux putup, hu:

—Teptu 'āxop te yāy yīkopit hok, nūn hāpxopmā'ax yūmmūg hāmāxap, pe' kummuk, pe' max? ⁵⁸ Tik te 'ākupex, tu pa te hāmyūmmūg xop ha 'āmōgāp-tup, 'āpu, nūmūtik mōg, 'Ihā yāykix kuxyāhā', ka hāmyūmmūg xop xa' hōm xonat xop pu, pu mōg 'ātat hah, nūn xip ka'ok. ⁵⁹ Āte xa hāpxe'e' 'āktux: Xate 'ā xupap-tup hok, 'Ihā xate pago hok tayūmak xexka hā. Kaxīy.

13

'Āpu, hāpkummuk mīy kux, ka 'āxok

¹ Ha' nūn tikmū'ūn, tu hām'āktux Yeyox pu', tu hāpxexka yōg tikmū'ūn xat'ax Pinat 'āktux, ha hōmā' xat pu xonat xop tik xop kix, ha hāpxexka Gанинет yōg tik xop xakix, 'Ihā hāpxop mō'hap, nūn Topa pu' haxyā!. ² Ha Yeyox te:

—Gанинет yōg tik xop xakix. Putep hāmpe'āpaxex? 'Ok tik xop kummuk xe'e 'ohnōm? 'Ok Gанинет yōg tikmū'ūn nōy max? ³ 'Āmhok. Xate yāyhāhup hok, nūn yōg hāpkummukgā kux hok, hu ta xakix putup kamah, tik xop putuk. ⁴ 'Ok xate xip'ax Xino'e yōg tik te 18 yūmmūg? Mīptut tox te yāy koxyōy, tu tik yīmū' koxyōy tu tu' nāhā', tu' kix. 'Ok tik kummuk xe'e nō'ōm? 'Ok kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn nōy max? ⁵ 'Āmhok. Xate yāyhāhup hok, nūn yōg hāpkummukgā hup hok, hu ta xakix putup kamah, tik xop te 18 putuk. Kaxīy.

⁶ Tu hām'āktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā', nūn Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā, nūn tikmū'ūn yāyhāhup 'āktux, pu tu hāpkummuk mīy kux, hu:

—Tik te hāpxa'ax tu' xip, ha nanūy kup xip, pa mīnta 'ūm xip 'ohnāg, ⁷ ha kāmānat te hāpxop pēnāhā', ha' xuxyā te: "Pēnā! Hāmyāxatamuk tikoyuk hā 'āte mīnta ta xak, pa' xip 'ohnāg. Mōg, tu' kup xak, 'ūkummuk hah, pu mīnta kup nōy xok hām kopah." Kaxīy. ⁸ Pa kāmānat te: "Nāy, 'ūxup nōg, tu hāmyāxatamuk nōy hip. 'Āte' kup yīmap kot putup, tu 'anop hāpkox kopa' xuk putup, ⁹ ha hāmyāxatamuk nōy nōg, kopxix tu ta' pēnā', pe tut max, tu mīnta punethok

'üta xu pep. 'Ükup kummuk, tu m̄inta 'ohnāg tu ta panipnāg, kopxi' xak." Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox te 'ün hittupmāhā 'ihā nit xap

¹⁰ Hāpxip kutōgnāg 'ihā, nit xap 'ihā, Yeyox te Topa pet kopa hāmyūmmūgāhā', ¹¹ ha' 'ün xip, tu hāmyāxatamuk xohix te 18 hā xām xok, ha yāmīy kummuk te' pakutnāhā', ha' xām yok 'ohnāg, ¹² ha Yeyox te' pēnāhā', tu' xānāhā', hu:

—Mā', yā hāg, Kaxīy.

Tu xe':

—Topa te 'āhittupmāhā'! Kaxīy.

¹³ Tu 'ün yīmū' yīm xex, ha' yok, tu Topa max 'āktux. ¹⁴ Pa tik te Topa pet kopa' xat, tu' gāy, Yeyox te nit xap hā' tikmū'ün hittupmā', ha' gāy, tup-tup nōg, hu tikmū'ün pu hām'āktux, hu:

—'Āmnīy te 6 hā tikmū'ün hām, tu' nūn, pūyīy hittupmā', pa 'ap nit xap'ah. Kaxīy. Nō'ōm Yoneo xop yōg hāptup xe'e', ha Yoneo yōg tikmū'ün hām 'ohnāg nit xap 'ihā'.

¹⁵ Ha Yeyox te:

—Xate mō'āmā'. 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! Tikmū'ün te mūnūytut tak xip, 'ok pe yohmēn xip, tu' hīy tu' xix hāmpak'ax kopah, tu nit xap 'ihā koah, nūy mōgā kōnāg hāh, pu' xo'op, yā' max, ¹⁶ pa 'ün xip, tu mōnāyxop hittap 'Āmanām hā' mōkputox, ha Hāmgāyāgnāg te' xām hīy ka'ok, tu hāmyāxatamuk xohix te 18 hā' hīy. Teptu 'āxop tek tux hok pu' xut hok pu mōg? Kaxīy.

¹⁷ Ha' gāy xop te yāyhāhup, tu' yīy 'ohnāg, 'ihā tikmū'ün te Yeyox yōg hāpxopmā'ax xohix putup pax, tu' kuxa hittup.

Mōytat xap

¹⁸ Ha Yeyox te hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā',

—Topa te tikmū'ün xat te xīy? 'Ok xate' yūmmūg? 'Āte xa hāmyūmmūgā'ax, hu: ¹⁹ Tik te mīpkup mōytat xap paha', tu hāpkot, ha' kopa' xok, ha xokax, tu' tuk, tu mōktu mōytat kup xupax, ha putuxnāg te yāy pet mīy mīmmāg kopah. Kaxīy tikmū'ün kutōgnāg te Topa pu' yīpkox pip hāmāxap, hak-nāy tu tikmū'ün nōy yīpkox pip, ha tikmū'ün nōy xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tokatogā'ax

²⁰ Tu xe' yīkpit, hu:

—Topa te tikmū'ün xat te xīy? 'Āte xa hāmyūmmūgā'ax, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax xa hāmyūmmūgā'hu: ²¹ 'Ün te pām yōg tokatogā'ax paha', tu' xap xoxtix tinik kōnōn kopa' kanop, tu mōktu 'üpohot, ha pām mōmmāhā'. Kaxīy tikmū'ün kutōgnāg yīpkox pip hāmāxap, ha' nāg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix yīpkox pip. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Hāmyīkox kutōgnāg

²² Yeyox te hāpkumep xix yāy yōg tik xop, tu ta kōmēn tu' mōg, xix xip tu xexka tu' mōg, tu hāmyūmmūgāhā', tu kōmēn xexka Yenoyanēn ha' mōg, ²³ ha tikmū'ün 'üm te' yīkpit, hu:

—Yāyā', 'ok tikmū'ün kutōgnāg te' kuxa kummuk xit, nūy tu kuxa max 'üyānān tu' tat? Kaxīy.

²⁴ Yīy Yeyox te:

—Ãpu, hăpxomā punethok, nūy hămyikox kutōgnāg hă' mōxakux. Tikmū'ūn punethok mōxakux putup, pa' mōxakux 'ohnāg, tu ta yā 'ātihī'.

²⁵ —Ha mīptut xuxyā yok putup, tu mō'yinnīn'ax hă mō'yinnīn, īhă 'āxop tihī' hăptopa, tu' xānā-tup, hu: "Hăpxōn, hăpxōn," kaxīy, pa' xuxyā te: "Kōmēn 'ūm yōg 'āxop? 'Āte 'āyūmmūg'ah, 'apxōn putup'ah, xayīy pexkox ha mōxakux hok." ²⁶ Ha 'āxop te hăm'āktux putup, hu: "'Ūgmū'āte hăpxop māhā 'āmūtik, nūy ta xo'op. Xate yōg kōmēn kopak hămyūmmūgāhā!" Kaxīy. ²⁷ Ha' yānān tu hăm'āktux putup, hu: "A 'āte 'āxop yūmmūg'ah. Mōg, mōy, nūy 'āpep, yā 'āxop te hăpkummuk mīy pax!" Kaxīy. ²⁸ Ha Topa te' xat yāy yōg tikmū'ūn pexkox tu', ha 'āxop te pēnāp-tup hăptox tu', tu mōnāyxop pēnāp-tup, ha pexkox kopa' pip, ha mōnāyxop hittap 'Amanām pēnāp-tup, xix mōnāyxop 'Iyak, xix mōnāyxop Yako pēnāp-tup pax xix Topa pupi hăm'āktux xop pēnāp-tup, īhă hăptopa 'ātihī', ha mō'āxakux putup, pa mō'āxakux 'ohnāg, tu potap-tup, hu 'āxox kāyāhā', 'āxūy xexka tu'. ²⁹ Ha hăpxexka xohix yōg tikmū'ūn nūn putup, hăptox tu' nūn putup, nūy 'āmuk xexka mīy, tu' mām putup, nūy tu' xit, tu Topa pu' yīpkox pip. ³⁰ Pa nōm xop mōxa tap xop hă' ka'ax putup, ha nōm ka'ax hă nōm nūn, tu' māxap putup. Ta tu' kux. Kaxīy.

³¹ Hăpxip 'ohnāg īhă Paniye yōg tikmū'ūn nūn, tu:

—Mōy, mōg. 'Ūxat'ax 'Enot te 'āp-tex putup! Kaxīy.

³² Ha Yeyox te:

—Mōg, 'āte mō'āpok, xa nōm mō'āmā'ax pu hăm'āktux, hu: 'Āte' xupepmāhā yāmīy kummuk, tu tikmū'ūn hittupmāhā', 'āte' hōnhā' mīy, xix hăptup hă, nūy hăptup nōy, kopxix hăpxomā'ax kux. ³³ 'Ūgmōg putup kōmēn Yenoyanēn hah, yā hōnhā' 'āte hăpkumep putup, xix hăptup, xix hăptup nōy hăpkumep putup, nūy Yenoyanēn tuk xupep, pu tikmū'ūn tek putex, tu Topa pupi hăm'āktux xop kix, yā hōmā nōm xop xohix kix Yenoyanēn kopah.

³⁴ —'Ūg'āpax, kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn! 'Āxop te Topa pupi hăm'āktux xop punethok kix, Topa te kōmēn ha nū' pok tik xop, ha xate mīkaxxap xexka tux hă' kix. Xokakkāk tek-tok xānāhā', nūy mō'tat yāy kaka, hă kaxīy 'āte kōmēn yōg tikmū'ūn xānāhā', pāyā 'ūgha 'ānūn putup 'ohnāg. ³⁵ Yīy 'āpet 'ūhok yūm putup, ha xatek pēnāp-tup 'ūxeheh, īhă 'ā 'āktux, hu: "Topa te yāy 'āxet'ax hōm xa', pu nū'. Pūyā xa hāmmax nā!" Tu ta tu' kux. Kaxīy.

14

Yeyox te tik hittupmāhā'

¹ Ha nit xap nōy īhă Yeyox te Paniye yōg tik ha' mōg, tu' pet ha' mōg, ha yā' xexkah, ha tikmū'ūn te' pēnā ka'ok Yeyox, ² ha tik nūn, 'ūyīpkup mōm, xix patacup, tu Yeyox ha' nūn, ³ ha Yeyox te hămyūmmūg xop pu hăm'āktux, xix Paniye xop pu hăm'āktux, hu:

—Mōnāyxop hittap Mōyyex te Topa yōg xat'ax kax'āmi'. 'Ok xat hok pu tikmū'ūn hittupmāhā' hok nit xap hă? Kaxīy.

⁴ Ha' yīy 'ohnāg, yīy Yeyox te tik pakut mūg, tu' hittupmāhā', tu' pet ha mō'kutnāhā', ⁵ tu' xexka xop pu hăm'āktux, hu:

—Pe 'āk-tok te hăpkox kopa mō'nāhā', pe 'ōg mūnūytut tak te hăpkox kopa mō'nāhā' nit xap hă, 'ok hăpxip 'ohnāg 'īhă xate' xut'ax pu mōg? Yā' xut'ax mō'ka'ok. Yā kaxīy 'āte tikmū'ūn hittupmāhā nit xap 'īhă. Kaxīy.

⁶ Ha' xutigāhā', tu hăm'āktux yūmmūg 'ohnāg.

Yeyox te 'āmuk xexka hă' mōg'ax 'āktux

⁷ 'Üyüm Yeyox, tu' xexka xop pẽnãhã', ha' yãm'ax max yãykutnãhã yãy pu', ha tigmũ'ün te' mütik mãm yümmügãhã', tu hãm'äktux'ax hã hãmyümmügãhã, nüy Topa yõg hãpxopmã'ax yümmügã, hu:

⁸ —Tikmũ'ün yãytaha', ha' nöy te' ãxãnãhã pu' ãmuk xexka ha mõg, 'äpu mõg, pa' yãm'ax max xak hok yãy pu'. Ämhok. Peyã tik xexka mõg kamah, ha' äktõgnãg, ⁹ puxix mïptut xuxyã xa hãm'äktux, hu: "Äpu, yãm'ax nöy xax nüy tu yãm. Tik xexka te nü yãm'ax max putup, nüy tu yãm." Kaxïy. Ha xate yãyhãhup, tu' yãm'ax nöy xak. ¹⁰ Kaxïy mïy hok. Pa tik te' ãxãnãhã pu' mõg 'üpet hah, 'äpu, mõg, pa' yãm'ax kummuk yãykutnã', nüy yãm, ha tigmũ'ün te' xa hãm'äktux'ax hu: "Ämün tek mün hã' äkape', mä', nüy 'üyüm'ax max yãm' yãm." Kaxïy. Ha 'ähittup xexkah, yã tikmũ'ün xohix te' pẽnãhã', tu' äkape te' äp-tup pax pẽnãhã, ha 'ähittup. ¹¹ Kaxïy Topa te' hupmäp-tup tikmũ'ün te yãy xexka pe' paxex, ha tigmũ'ün te yãy pe'paxexk-tõgnãg te yãyhãp-tup xexkah. Ükux. Kaxïy.

¹² Tu Paniye yõg tik pu hãm'äktux, tu tik te' xãnãhã pu hãm'äktux hu:

—Xate' ãmuk xexka mïy, 'äpu 'äkape xop xãnã hok pu tu' xit, xix 'änöy xop xãnã hok, xip-texop xexka te' äyimap pip xãnã hok, yã' xohix xâna hok, ka nõm xop te' yãnân tu' äxãnã', nüy pago. ¹³ Pa' ãmuk xexka xate' mïy, 'äpu hãpxop hok xop xãnã', xix hãpkumep hok xop xãnã', xi' pa hok xop xãnã'. ¹⁴ Hamün. Ha Topa te xa hãmmaxnãp-tup, 'ühok xop te xa pago 'ohnãg hah, yã Topa mün te xa pago putup, 'ühã tikmũ'ün te hãmyok mïy xop hi' putpu'. Ükux. Kaxïy.

'Ämuk xexkah

¹⁵ Tik te mïmpe xit'ax tu' yãm, tu' xupak, tu hãm'äktux Yeyox pu', hu:

—Tikmũ'ün kuxa hittup, nõm te Topa yõg 'ämuk xexka mäp-tup. Kaxïy.

¹⁶ Ha Yeyox te hãmyümmügãhã', nüy Topa yõg hãpxopmã'ax yümmügã', nüy Topa te tikmũ'ün xãnã' äktux, hu:

—Tik te' ãmuk xexka mïy, tu tikmũ'ün punethok xãnãhã', pu' pet ha' nü', nüy xit, ¹⁷ tu' ãmuk xexka mïy, ha' puk, ha kãmãnat xat, pu tikmũ'ün yümmügã', hu: "Yã' puk, mä', nüy xit." Kaxïy.

¹⁸ —Pa tikmũ'ün tep-tup nõg, yãy tik puxet te: "Äte hãm max nõmenax, tu tayümak 'üyânân tu' hõm, nüy pop. 'Ügmõg putup, nüy pẽnã', 'a' mäp-tup'ah." Kaxïy.

¹⁹ —Ha' nöy te: "Äte mox te 10 pop. 'Ügmõg putup nüy pẽnã', 'ak xit putup'ah." Kaxïy.

²⁰ —Ha nöy te: "Äte yãytaha, huk mõg putup'ah." Kaxïy.

²¹ —Ha kãmãnat nün put pu', tu yãy xuxyã pu' xuktux, ha' gãy, tu: "Mõg, 'ämõ'ka'ok, kõmõn kotit ha mõg, nüy kõmõn yõg tikmũ'ün hok xop nünnã', 'ük pet tu nünnã!." Kaxïy.

²² —Ha' mïy, tu hãpxip kutõgnãg 'ühã putpu' nün, tu: "Xate' xat, ha 'äte' mïy, pa' ãmuk xexka punethok." Kaxïy.

²³ —Ha' nöy xe mõ'kutnãhã', hu: "Mõg, putat xexka hã mõg, xix putat kutõgnãg hã mõg, nüy tikmũ'ün xapit, tu nünnã', pu' ãmuk xexka xohix mä'.

²⁴ —Äte hãpxe'e' äktux xa', hu: 'Üxexka xop 'äte' xãnãhã', hap-tup nõg, hu' yõg 'ämuk xexka mäp-tup 'ohnãg." Ta tu' kux. Kaxïy.

Tikmũ'ün te Yeyox mütik hãpkumep'ax

²⁵ 'Ämnïy nöy tu ta hãpkumep, ha tikmũ'ün punethok te' mütik hãpkumep, ha' yõkänäm, tu hãm'äktux, hu:

²⁶ —Tikmū'ün tek mün müistik häpkumep putup, püyäk putup pax xexkah, tu yäy yög xape xop putup kutögnäg. Tikmū'ün tek mün müistik häpkumep, püyä yäy tak putup kutögnäg, xi' müg tut, xi' xetut, xik-tok, xi' tutnöy xop, xi' pit xop, xi' hex xop putup kutögnäg, xix yäy pe'paxex kutögnäg, nüy 'ükputup xexkah. ²⁷ Tikmū'ün te yäy yög mäpkupnix tat hok, tu' xüy hok 'ügmün putuk, puxix yögnü tikmū'ün müistik häpkumep hok. ²⁸ Xate mäptut tox mäy'ax, hu 'äyüm hämäxap, nüy yäy yïkopit, hu: Tayümak xohix te xiy yögnü? Kaxïy. Tu 'ög tayümak mõ'kupix. Paxpu 'ög tayümak punethok, äpu, mäptut mäy. ²⁹ Paxpu mäptut häm tu' xup, pa 'ög tayümak kutögnäg, puxix mäptut kuxyä hok, ha' nöy te xa 'äktux'ax kummuk, hu: ³⁰ “Üpa te hämyümmüg 'ohnäg 'öhöm. 'Üyög tayümak xohik-tögnäg, päyä mõ'kupix yümmüg 'ohnäg kamah.” Kaxïy. Ta tu' kux.

³¹ Tu xe häm'äktux, nüy Topa yög häpxopmä'ax yümmügä', hu:

—Häpxexka yög tik te' xat'ax, tu xonat xop xohix te 10,000 mõ'pok, nüy häpxexka nöy yög xonat xop müistik yäykix, pa xonat xop nöy xohix te 20,000, yïtik te tikmū'ün 'xat'ax yüm, nüy yäy yïkopit hämäxap, hu: “Ok yögnü xonat xop ka'ok, pe xonat nöy xop ka'ok?” Kaxïy. ³² Xonat xop nöy ka'ok, puxix tik xop mõ'pok häpxexka nöy hah, pu ta' xexka xop tu' xax, pu yäykix kuxyä', ha häptox tu mõ'pok'ax, nüy gäy kuxyä'.

³³ —Kaxïy 'äxop te yäy yög häpxop xohix nüm hok, hu 'ügmün müistik xate häpkumep hok kamah. Kaxïy.

'Ämot Xuxpex

³⁴ Tu xe häm'äktux, hu:

—Ämot xuxpex mün max, pa yäy xuxpex nög, puxix max'ah 'ehe', ³⁵ ha tikmū'ün tep-tup nög, hu häptopa mõ'yön. 'Üg'äpax, nüy 'äyïpkox pi'. Kaxïy.

15

Kahnën te yäy xaxok

¹ Häpxip kutögnäg 'ihä tik xop nün, nüy Yeyox yïy 'äpax, tu gohet pupi tikmū'ün yög tayümak pop, ha Yoneo yög tikmū'ün te nõm tik xop putup nög, ² ha Paniye xop xix hämyümmüg xop te Yeyox 'äktux kummuk, hu:

Nü tik te tik kummuk hä' xape, tu nõm müistik xit. Yä kummuk Yeyox. Kaxïy.

³ Ha Yeyox te hämyümmügähä', tu Topa yög häpxopmä'ax yümmügä', tu kahnën 'äktux hä hämyümmügähä', nüy tu Topa te tikmū'ün kummuk xak 'äktux, hu:

⁴ —Tikmū'ün yög kahnën te 100, tu kahnën puxet xaxok, hu' mõg, tu' xip'ax kox, tu kahnën xop te 99 nüm, nüy kahnën puxet xak, tu' xak, tu mõktu xipihi', ⁵ tu xipihi', tu ta' kuxa hittup xexkah, tu' nün putpu', tu kahnën te' yïpak hä' tat, ⁶ tu' nün tu nüktu xupep yäy pet tu', tu' xape xop xänähä', xix häm yïmap ha' pip xop xänähä', tu: “Äkuxa hittup 'ügmütik! Yä 'äte yäy yög kahnën xipihi!” Kaxïy. Ta tu' kux.

⁷ —Kaxïy pexkox kopa' pip xop kuxa hittup xexkah, tik kummuk yäyhähup hä' hittup xexkah, pa' kuxa hittup kutögnäg 'ihä tik xop te yäy pe'paxex, hu: “Ügmax.” Kaxïy.

⁸ Ha Yeyox te tayümak hä hämyümmügähä', nüy Topa yög häpxopmä'ax yümmügä', nüy Topa te tikmū'ün kummuk xak 'äktux, hu:

—Ün puxet te tayümak 'änuk te 10 pip, tup-xet xaxok, tu' xak, tu kuyänäm hä' xak, tu' pet kunut xit max, tu' xak, ⁹ tu' xipihi', tu' paha', tu' kuxa hittup,

tu' xape xop xānāhā', xix hāmhūmnāg ha' pip xop, tu: 'Ākuxa hittup 'ūgmūtik, 'āxop. 'Āte yāy yōg tayūmak 'ānuk xipihi!' Kaxīy. Ta tu' kux.

¹⁰—Kaxīy pexkox yōg mō'pok xop kuxa hittup, tik kummuk ta yāyhāhup ha' kuxa hittup. Kaxīy.

Tik kutox xupaha'

¹¹ Tu xe hām'āktux nūy hāmyūmmūgā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy Topa te tikmū'ūn kummuk putup 'āktux, pu tu yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux. Tu hām'āktux, hu:

—Tik tek-tok pit 2, yā' xip tap, ¹² hak-tok te' nōy hā' kuhmōy te yāy tak pu hām'āktux, hu: "Ātak, 'āxok, kopxix 'āte 'ōg hāpxop pop, 'ūyāg pop'ax, pa hōnhā 'āte' yāg putup, yā tayūmak putup tek putex. 'Āte' hip putup'ah, xa 'āxok. 'Ā' hōm nōmhā, 'ūyīy nōmenax, nūy tayūmak pop, nūy mōg hāptox tu'." Kaxīy.

—Ha' tak te hāpxop xohix koxip, tuk-tok te kuhmōy tu tu' yāg popmāhā'.

¹³ Hāpxip kutōgnāg 'lāhāk-tok te 'ūyāg tayūmak pop, tu' mōg hāptox tu', tu mōktu hāpxexka puknōg tu' xupep, tu hāpkummuk mīy pax, tu tayūmak xexka xaxogānāg, ha' nōg.

¹⁴ —Ha' hok, 'ūyōg tayūmak hoknāg, ha hāmhōgnāg hāpxexka xohix tu', yīy putup tep-tex, xix hāpxexka yōg tikmū'ūn xohix kix, ¹⁵ ha hāpxop 'ūm xak, nūy mā', tu: 'Ūm hōm. 'Ūgmā', kaxīy, ha' nōy te yāy yōg hām tu mō'kutnāhā', pu xapup pēnā', ¹⁶ ha putup tep-tex, hu xapup xit'ax xak, pa' hōm 'ohnāg tik te', ¹⁷ yīy yāy koxak, tu yāy mūtik hām'āktux, hu: "Ātak yōg kāmānat xop xit punethok, tu tu' hix ka'ok, ha putup tek putex. ¹⁸ Put puk mōg 'ātak hah, yāy 'Ātak pet hak mōg'ax, tu hām'āktux'ax, hu: "Ātak, 'āte hāpkummuk mīy pax, tu yāyhāhup Topa tu', xix xa tu', ¹⁹ 'Āmax, hak mūn kummuk, tu xa' hupmāhā', puk mūn yā 'āk-tok 'āktux. 'Ūktux hok puk hām 'ōg kāmānat xop mūtik." Kaxīy.

²⁰ Tu putpu' mōg yāy tak pet hah.

—Tu mōktu' pet tu' xupep, hak-tok te hāptox tu' xip, 'lāhā' tak te' pēnāhā', tuk-tok te' nōy hā kuhmōy kuxa ka', tu' mōg mō'ka'ok, tuk-tok mūg yāy kep hah, nūy tu 'āneo, ta tu' kuxa hittup tu 'āneo, ²¹ hak-tok te: "Ātak, 'āte hāpkummuk mīy pax, tu Topa tu hāpkummugāhā', xix 'āmūn pu', tu xa hupmāhā puk mūn yā 'āk-tok 'āktux." Kaxīy.

²² —Pāyā' tak te kāmānat xat, tu: "Mō'ka'ok, mōg, tu topixxax max popnū', pu xōnnū tat, ha hāpxop 'ūm yānām paxnū pu xōnnū tu yīpkutok ha mō'tat, ha pata xax max popnū', pu' tat, ²³ ha mūnūytut kutok tuktup max nūnnā', tup-tex. 'Āpu yūmū nō 'āmuk xexka mīy 'ūghittup tu'. ²⁴ Xōnnē nūn, ha yūmūg kuxa hittup. 'Hōmā' xok putuk, tu' hittup nōmhā, hōmā' xupaha, tu' putpu' nūn nōmhā." Kaxīy.

—Tu 'āmuk xexka mīy!

²⁵ —Hak-tok te māxap xip, hāpxa xexka tu' xip, tu putpu' nūn yāy pet hah, tu kāyā 'āpak, xix hāmyā 'āpak, ²⁶ yīy: "Pute 'ūm nūhū'? Tep tu tikmū'ūn kāyāhā yāy hāmyā?" Kaxīy.

²⁷ —Ha: "Ātaknōy nūn, ha 'ātak xat pu mūnūytut kutok putex, 'ūkuxa hittup tu', 'ūk-tok putpu' nūn ha' kuxa hittup." Kaxīy.

²⁸ —Pak-tok te māxap gāy, tu' mō'nāp-tup'ah mīptut hā', ha' tak nūn, tu ta tu' xapit, pu mōnāy, ²⁹ pak-tok te: "Hāmyāxatamuk xohix hā xatek-xat, hak yīpkox xip, tu' mīy, pāyā xate hāpxop 'ūm 'a' hōm'ah, xate mot kutok kutōgnāg 'a' hōm 'ohnāg, puk xape xop mūtik 'āmuk xexka mīy, ³⁰ pa 'āk-tok nōy nūn, tu' xotit

xop punethok pēnāhā', tu 'ōg tayūmak hā' pagok, ha tayūmak nōg, ha 'āha' nūn putpu', ha xate 'āmuk xexka mīy!" Kaxīy.

³¹ Ha' tak te: "Xōnnū! Hāmyāxatamuk xohix hā 'ūgmūtik 'āxip, ha 'āte yāy yōg hāpxop xohix popmāp-tup xa'. ³² Yā' max yūmūg kuxa hittup, nūy 'āmuk xexka mīy, 'ātaknōy put pu' nūn, ha yūmūg kuxa hittup. Yā' xok putuk, pāyā' hi', tu' xupaha', pāyā' putpu' nūn." Kaxīy. Tu ta tu' kux. Kaxīy Yeyox te tikmū'ūn yūmmūgāhā', tu Topa te tikmū'ūn kummuk xak 'āktux, puyīy yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux, nūy tu kuxa hittup.

16

Kāmānat te māxap te hāpkohe' mīy

¹ Yeyox te xe hām'āktux yāy yōg tik xop pu', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Üptexop xexka xip, ha tik te nō pēnānā' xip, yā kāmānat te māxap, ha tik nōy nūn, tup-texop xexka pu hām'āktux, hu: "Nōm kāmānat te māxap te 'ōg hāpxop xohix pēnāhā', tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' kmū'ūn kummuk xak 'āktux, puyīy yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux, nūy tu kuxa hittup.

Kāmānat te xaxogānāg 'ōg hāpxop." Kaxīy.

² Hap-texop te yāy yōg kāmānat ha' xānāhā', tu: "Xatep-te' mūn mīy? Tikmū'ūn te 'ākummuk 'āktux. Hōnhā xate nō pēnā kux. Puxi'." Kaxīy.

³ —Ha kāmānat te yāy pu hām'āktux, hu: "Ātep-te mūn mīy'ax? 'Ūkxuxyā tek mūn putup nōg. 'Ak mūn ka'ok'ah, 'ūyīy mūl'hāpxa'. Hāpxop 'ūhok tu' kax 'ātep-tup'ah, 'āte yāyhāhup tu'. ⁴ Nāy. 'Āte' yūmūg. 'Ūkxape xe'e xop max, ha 'āte nōm xop pu hām'āktux hā hāmmaxnā'ax, puk mūn pu hāmmax hā yānān, 'ū pet kopak xihip, 'ihāk xuxyā tek xat pu mōg." Kaxīy.

⁵ —Hu' xuxyā yōg kāmānat nōy ha' xānāhā', xix kāmānat nōy ha' xānāhā', tu mōktu xohix, tu 'ōm te māxap pu hām'āktux, hu: "Hāpxop xohix te xīy xate ta nemēn yūmūg xuxyā pu?" Kaxīy.

⁶ —Ha' nōy te: "Hep tox yōg kānēy te 100 'āte ta nemēn." Kaxīy.

—Ha: "Ta nemēn yōg pa' tappet, tu mō'kupix, hu: 50 'ūyānān tu', nūy 'ōg hāpxop yāggā xate ta nemēn." Kaxīy.

⁷ —Tu tik tek-nāy tu' xānāhā', tu: "Xate ta nemēn hā xīy hāpxop?" Kaxīy.

—Ha: "Āte ta nemēn xuxnāg yōg panat xohix te 1.000." Kaxīy.

—Ha xe': "Ōgnū ta nemēn yōg pa' tappet, nūy mō'kupix ha' yūm, hu: 800 nūy 'ōg 'ūyānān tu'." Kaxīy.

⁸ —Ha' xuxyā te hāmyūmmūg, tu' yōg kāmānat te hāpkohe mīy yūmūg, tu hāmyūmmūg 'āktux kamah. Ta tu' kux.

—Kaxīy Topa hā' puknōg xop te hāmyūmmūg xexkah, pāyā Topa yōg tikmū'ūn te hāmyok mīy, tu hāmyūmmūg kutōgnāg, ⁹ yīy 'āte xa hām'āktux: Yā' max tikmū'ūn te tayūmak hā hāmmaxnā', nūy' xape xop pu hāpxopmā' max, puyīy nōm xop mō'āñynām 'ūyānān tu', 'ihā' 'ōg tayūmak nōg, puxix 'āmōgā pexkox hah, xa xihip ka'ok. ¹⁰ Tik te hāmyok mīy, tu hāpxop kutōgnāg pēnā max, puxix hāpxop xexka pēnā max kamah. Kaxīy tik kummuk te hāpxop kutōgnāg pēnā kummuk, puxix hāpxop xexka pēnā kummuk kamah. ¹¹ Tik te hāpkohe' mīy, tu tayūmak hā' pēnā kummuk, puxix kamah Topa yōg hāpxopmā' max pēnā kummuk. ¹² Xate 'āndōy yōg hāpxop pēnā kummuk, puxix tikmū'ūn kuxa 'ākopa yūm 'ohnāg, tu hāpxop max xa' hōm putup 'ohnāg kamah. 'Āmhok.

13 —Tikmū'ün te yāy xuxyā 2 pu' hām hok, ka xuxyāp-xet putup pax, 'īhā' nōy putup nōg. Ha tikmū'ün xupkūmī, puxix tayūmak tu' hām, pa tikmū'ün te Topa xak, puxix Topa tu' hām. 'Ūkux. Kaxīy.

Yeyox te hām'āktux

14 Ha Paniye yōg xop te' xupak, tu Yeyox hah yīxix kummuk, hu' xox yīxix, tu tayūmak hā kūmī, hu' gāy, tu' yīxix kummuk. **15** Pa Yeyox te:

—Tikmū'ün te 'āpēnāhā', tu: 'Ūmax, kaxīy, 'āhā, pāyā Topa te 'ākuxa kopa pēnāhā', tup-tup nōg, 'ākuxa kummuk hah.

16 —Hōmā mōnāyhop hittap Mōyyex te Topa yōg xat'ax kax'āmi, ha' nōy xop te Topa pupi hām'āktux, nūy tikmū'ün pu' xuktux, tu hāmyāxatamuk xohix hā hāmyūmmūgāhā', tu mōktu Yoām xip, nōm tep-tox pix, ha hōnhā Topa te yāy yōg tikmū'ün xat, ha hām'āpak max 'āktux, ha' xohix yīpkox pip, puyī Topa yōg putat ha' mōg.

17 —Ha pexkox te yāy xagogāp-tup, xix hahām, pāyā Topa yōg hāmāktux xip ka'ok, ha' xaxogā 'ohnāg.

18 —Tikmū'ün te' xetut nīm, tu 'ün nōy mūg, yā hāpxomā kummuk, ha tik nōy te' nōy xetut mūg, nūy yāytax, yā hāpxomā kumuk kamah, tu' nōy hā' xupxet. Kaxīy.

'Ūptexop xexka xix Nay

19 Tu xe hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā', nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', puyī Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox pip, hu:

—'Ūptexop xip, tu topixxax max tat, tu ta' mīy pax 'āmuk xexkah, **20** ha tik hok xip, tu' pakut, tu' pip 'Ūptexop yōg hāmyīkox tu', 'Ūxuxet'ax Nay, 'Ūkayax punethok tu' pip, **21** tu' xit'ax 'üm xak, putup tep-tex hah, ha kokex xop te tik kayax xup, tu' yōyxōg hā' xup. **22** Hāpxip kutōgnāg tik hok 'āxet'ax Nay xok, ha pexkox yōg nū 'pok xop te' put, tu' tat, tu pexkox ha mō'tat, ha mōnāyhop hittap 'Amanām mūtik tihi pexkox kopah, tu' hittup, 'īhā 'ūp-texop xok kamah, ha nō hāpkot, **23** ha' xakix xop yōg pip'ax tu' mōg, tu' xūy xexkah, tu mōnāyhop hittap 'Amanām pēnāhā', ha hāptox tu' xip pepi', pa Nay te 'Amanām mutik pepi' tihi', **24** yīp-texop te' xānā ka'ok, hu: "Yā 'āmāxap 'Amanām'" kaxīy, ha: "Putep mūn putup xate?" Kaxīy. Ha' nōy te: "Ūg 'üm kuxa ka', 'ūkxūy hah. 'Āpu, Nay nū'kutnā', nūy yīpkutok hā 'ūgyōyxōg 'üm pix, kōnāg hā' pix. Yāk xūy xexka kuxap kopah." Kaxīy.

25 —Pa 'Amanām te: "Xōnnū', Topa te xa hāmmaxnāhā hām tu', 'īhā Nay ha hāpkummugāhā', yā hōnhā' hittup pax 'īhā 'āxūy, **26** ha hāpkanet xexka xip, ka mōnāy 'ūghah, ha kamak mōg 'ohnāg 'āha ku'u mōnāy." Kaxīy.

27 —Hāp-texop te: "Nay nū'kutnā 'ūktak pet hah. **28** 'Ūktaknōy xohix te 5 tihi', yīy mō'kutnā hām tu', ka nū pip'ax ha' nūn, hu' xūy." Kaxīy.

29 —Pa 'Amanām te: "'Āmhok. A mō'kutnāp-tup'ah 'ātaknōy xop hah. Yā' xip Tropa tappet, nūy mō'kupix, nūy yīpkox pi'. Yā' puxi'." Kaxīy.

30 —Ha' nōy te: Yāk-tōgnāg, 'ap punet'ah. 'Ūktaknōy xop kuxa mām 'ohnāg Tropa yōg tappet kopah. 'Āpu, mō Nay kutnā', nūy taknōy xop ha' mōg. Pax pu tik xok xe'e', tu put pu hi', tuk taknōy xop pu hām'āktux, puxi' kuxa mām ka'ok hām'āktux'ax kopah, tu yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux." Kaxīy.

31 —Pa 'Amanām te: "'Ūkuxa mām 'ohnāg Tropa yōg tappet kopah, hu' mām hok tikmū'ün hām'āktux'ax kopa kamah, tu tik xop tu putpu hi' 'āpak'ax, 'īhā' kuxa mām 'ohnāg." Ta tu' kux.

17

Hăpkummuk mĭy'ax xaxogăhă', pu tu' kux

1 Yeyox te yăy yōg mūtik hăpkumep xop pu hăm'ăktux, hu:

—'Āmnăy xohix 'ihă hăpxompă'ax kummuk te' kummukgă'ax, pa tikmū'ün te hăpkummuk mĭy, nûy nōy kummukgă', puxix Topa nōm xüygă xexka. **2** Yă' max nōm tik te' kummukgă mūg, nûy măkax xexka hÿ 'ümăkykox tu', tu kōnăg xexka kopa tu' xok, ha' kummuk nōm te tikmū'ün kutōgnăg pu hăpkummuk mĭy'ax yümmügăhă'. **3** 'Ög pa 'ăti! 'Ānăy te hăpkummukgăhă'. 'Āpu' mānōg, pu yâyhăhup, ha ta xaxogă'. **4** 'Ānăy te xa hăpkummukgă pax, tu xe' mĭy pu tu 7, 'ihă xa tu' xak pu kummugă'ax xaxogă'. 'Āpu' 'ānăy kuxa ka', nûy hăpkummuk mĭy'ax xaxogă', pu tu kux. Kaxîy.

'Ūkuxa yǖm ka'ok

5 Ha yăy yōg xop te:

—'Ūgmă kuxa măm kutōgnăg. 'Āpuk mă kuxa mămmă', pu tu măm ka'ok. Kaxîy.

6 Ha Yeyox te:

—'Ok 'ăkuxa măm kutōgnăg? Pĕnă măm xexka kup 'ăxet'ax mōytat, ha măm xap kutōgnăg. Pax xa kuxa măm kutōgnăg kaxîy, hu ta măm xexka kup nōy piget pu' xat, hu: "Hăm tu yăy xut, nûy kōnăg xexka kopa 'ăxip, nûy kōnăg kăkă yōg hăm kopa 'ăxok," kaxîy, puxix măm xexka kup yîpkox pi', nûy' mĭy. Kaxîy.

Kămănat hăm'ax

Tu xe:

7 —'Og kămănat te hăpxa', pe mănuytut pĕnă', tu 'ămnăy hă putpu' năn' 'ăpet tu', păyă xate' xapit hok pu yühüm, nûy xit. **8** 'Āmhok, păyă' xat, hu: "Hăpxop 'ǖm puk, tu măktu max, tu hăpxop ke'et, tu kăneý yîmă' xak-năy 'ükxit. 'Ükxit kux yîy ta 'ăxit 'ük-năy tu xix xo'op." Kaxîy. **9** Tu 'ög kămănat pu hăm'ăktux hok, nûy: "Puxi', 'ăhăm max," kaxîy. 'Āmhok. **10** Kaxîy 'ăxop yă Topa hă kămănat xop. Topa xat'ax xohix pu 'ăyîpkox pip, xapix tu hăm'ăktux, hu: " 'Ūgmăg hăm kummuk Topa pu', 'ükxat'ax măy puxehnăg tu'." Kaxîy.

Yeyox te tikmū'ün xax kunut xop hittupmăhă'

11 Tu ta hăpkumep, tu kōmĕn Yenoyanĕn ha' măg, ha hăpxexka Xamănit te' keppa' yăm, xix hăpxexka nōy Ganinet te' xăm pa' yăm. **12** Tu' măg tu măktu' xupep xip tu xexka tu', ha tik te 10 pip, tu pakut, tu yăy xax kunutnăm, kayax punethok tu', hăptox tu' pip xip'ax tu', **13** tu' xănnăhă', hu:

—Yeyox, Notot! 'Ūgmă kuxa ka! Kaxîy.

14 Ha' pĕnăhă', tu:

—Măg, 'ămănex xop ha măg pu 'ăpĕnă'. Kaxîy.

Ha' măg. 'Umăg, 'ihă' hittup, ha' xax tap tup xupep tu max, **15** Ha tik puxet yă hăpxexka Xamănit yăg, yă' puknăg, tu yăy xax tap max pĕnăhă', yă' putpu' năn, tu' yă ka'ok, tu Topa max 'ăktux, 'ühittup tu', **16** tu' kopaxux ha' năhă', tu Yeyox pu hăm'ăktux, hu: 'Āmax xe'ëgnăg! Kaxîy.

17 Ha:

—Tik xohix te 10 hittup. Pi'yă' pip nōm tix xohix te 9? **18** Tu putpu' năn 'ohnăg, tu Topa max 'ăktux 'ohnăg, păyă' puknăg puxehnăg te Topa max 'ăktux. Kaxîy.

19 Tu' puknăg pu:

—'Āyok, nūy mōg, 'ākuxa yūm ka'ok, yīy Topa te 'āhittupmāhā'. Kaxīy.

Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat putup

²⁰ Hāpxip kutōgnāg 'ihā Yeyox te hāmyūmmūgāhā', yīy Paniye yōg xop te' yīkopit, hu:

—Hām 'ūm 'ihā Topa te hām xexka xohix yōg tikmū'ūn xat putup hām tu'? Kaxīy.

Ha:

Tikmū'ūn te' xak, tu' pēnāp-tup, ²¹ A hām'āktux putup'ah, hu: "Hēnā", 'ūxip nūnte", kaxīy. 'Āmhok. Xix 'ap hām'āktux putup'ah, hu: "Pēnā", 'ōnte' xip," kaxīy. 'Āmhok. Tikmū'ūn te' pēnā 'ohnāg 'ihā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. 'Āmhok. Yā Topa te tikmū'ūn kuxa kopa' xat. Kaxīy.

²² Tu yāy yōg mūtik mōg xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, ha 'āmnīy punethok nōg putup, 'ihā xe 'āxop tek mūn pēnāp-tup, pāyā 'ak pēnā'ah, ²³ ha tikmū'ūn te xa hām'āktux putup, hu: "Hēnā", Yeyox xip," kaxīy. Ha' nōy te: "Pēnā", 'ōnte' xip," kaxīy. Pak xip putup'ah. 'Āmōg hok nūy pēnā'. 'Ak xip putup'ah. ²⁴ 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, huk nūn putup mō'ka'ok, 'ūgnūn putup tex yānām xexka putuk, ha hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn tek pēnāp-tup, ²⁵ pa hōnhāk xūy nām putup hāmāxap, ha tikmū'ūn tek putup nōg. ²⁶ Hōmā tikmū'ūn hittap te mōnāyxop Nōe putup nōg kamah, ²⁷ tu' xit, tu' xo'op, tu yāytaha', tu hāmyāxatamuk xohix hā' yīpkox pip 'ohnāg Topa yōg hām'āktux pu', tu mōktu Nōe te mīptut xexka hā mō'nāhā', nōm mīptut te kōnāg hā' mōg ha mō'nāhā', ha tex xexkah, ha kōnāg kox xohix nū'xip, tu' hāmnak hā' xupep nām, ha mōktu tikmū'ūn xohix xakix kōnāg kopah. ²⁸ Ha tikmū'ūn hittap te mōnāyxop No putup nōg kamah, tu' xit, tu' xo'op, tu hāpxop hāmenax, tu' hām, tu' pet punethok, tu hāmyāxatamuk xohix hā' yīpkox pip 'ohnāg Topa yōg hām'āktux pu', ²⁹ tu mōktu No te kōmēn Xonōm nīm, ha hāpxip 'ohnāg 'ihā kuxap te pexkox tu' xakot, xix mīkax xap pukpex te pexkox tu' nāhā', tu tikmū'ūn koxyōy, 'ūpuk ha' nōa'. ³⁰ Kaxīy tikmū'ūn te hāpxopmāp-tup 'ihā nūn, hak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, ³¹ tuk nūn 'ihā xupmān mō'ka'ok, pe yā mīptut kopa' pip, pe yā hām tu tihī'. 'Ūhip hok, 'ōg hāpxop nīm, pūyā' pi', pāyā 'āxupmān mō'ka'ok, ka 'āxok. ³² Mōnāyxop te xa No xetut 'āktux, tu' yōkānām hu' xok, 'ūxaxok hok nō'om! ³³ Tikmū'ūn xak, pūyīy hi, puxix tu' xok, pa tikmū'ūn xok puxix hi xe'ēgnāg. ³⁴ Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'ūgnūn putup, 'ihā tikmū'ūn 2 mō'yōn, ha yā mōgāp-tup 'ūpxet, tu' nōy nīm putup, ³⁵ ha 'ūn 2 te xuxnāg xetox xap koxyōy putup, nūy nō pām mīy, hā mōgāp-tup 'ūn puxet, tu' nōy nīm putup, ³⁶ ha tik 2 hām putup, hā mōgāp-tup tik puxet, tu' nōy nīm putup. Kaxīy.

³⁷ Ha' yōg xop te Yeyox yīy'ax 'āpak, hu' yīkopit, hu:

—Yāyā', pi'ya' xip nūhū? Kaxīy.

Ha:

—Kuptap xop te yāy tu nū' nāhā' nūy xokxax tu hāmhūmnāg pip. Kaxīy.

18

Tik pa te hāmyūmmūg xix 'ūn hokyūm

¹ Yeyox te hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', pūyīy tikmū'ūn Topa pu hām'āktux pax, nūy kuxa teknōg hok, tu:

² —Tik pa te hāmyūmmūg, tu' xip kōmēn kopah, tu' kuxānōg 'ohnāg, hu Topa yīpkutuk hok, xix tikmū'ūn yīpkutuk 'ohnāg. ³ Ha kōmēn kopa' xip 'ūhūn, tu'

hok yūm, tu 'āmnīy xohix hā tik pa te hāmyūmmūg ha' mōg, nūy ta tu' xak, hu: "Āpu, mōknīynām. Tikmū'ūn kummuk hupmā, pu tu 'ā hāpkummugā kux," kaxīy. Pa tik te hāpkohē' mīy, tu' kuxyā 'ohnāg.

⁴—Ha 'āmnīy xohix hā tik te' kuxyā 'ohnāg, pa 'āmnīy xohix hā 'ūn nūn, nūy ta tu' xax, pu hāpkummuk mīy kuxyā', hu 'āmnīy xohix hā' mīy, tu mōktu tik te yāy pu hām'āktux, hu: "Āte Topa yīpkutuk 'ohnāg, tu tikmū'ūn puk yīpkox 'ohnāg kamah, ⁵ pa 'ūn te 'a' xak pu' kummuk mīy xop kuxyā', tuk kuxa teknōg, 'ūn nūn kux 'ohnāg hah. Puxi'. Āte 'ūn mō'nīynām putup, puk putox kummugā hok." Kaxīy. Ta tu' kux.

⁶ Tu xe:

—Tik pa te hāmyūmmūg, pāyā hāpkohē' mīy, ha 'ūn te ta tu' xak, tu xe tu' xak, tu' hop 'ohnāg, tu mōktu tik te mō'nīynām. ⁷ 'Ok Topa te yāy yōg tikmū'ūn mō'nīynām hok, mō nōm yāy xe'ēgnāg tu'? Hamūn. Yā' yīmōgatux, tu mō'nīynām xe'ēgnāg, nōm xop te 'āmnīy xohix hā ta tu' xak, xix hāptup xohix hā, pu tu mō'nīynām. ⁸ Āte xa hāpxe'e' āktux: Topa te hāpkummuk mīy xop kuxyāhā', nūy yāy yōg tikmū'ūn mō'nīynām mō'ka'ok. 'Ūgmūn yā' Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn putup putpu'. 'Ok tikmū'ūn kuxa mām putup 'ūgkopa 'Thāk nūn? 'Intu'! Kaxīy.

Paniye yōg tihik, xix tik te gohet pupi tāyūmak pop

⁹ Tu hām'āktux nōy hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', pu tikmū'ūn yāy pe'paxex max hok, nūy nōy pe'paxexk-tōgnāg hok kamah, tu:

¹⁰—Tik 2 mōg, tu Topa pet xexka ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux, ha tik puxet Paniye xop yōg, xi' nōy te gohet pupi tāyūmak pop, ¹¹ ha Paniye yōg tik te yāy pe'paxex max, tu Topa pu hām'āktux, tu yāy pu' xuktux, hu: "Topah, 'ūgmūn max. Tikmū'ūn xohix kummuk pax, tu hāpxop hā' xupxet, xi' nōy hā' xupxet, tu hāpkummuk mīy, nū tik kummuk putuk, tik te gohet pupi tāyūmak pop putuk, yā' kummuk, ha tak mūn max. ¹² 'Ūkxit hok xegōn pet xohix 'Thā', xix kīn pet xohix 'Thāk xit hok, nūy ta Topa pu hām'āktux, tu yōg tāyūmak yāg 'āte Topa pu' hōm, yā' tāyūmak xohix te 10 yōgnū', hu Topa pup-xet hōm. Puxi. 'Ūkux." Kaxīy. Pa Topa te nōm pe'paxex kummuk.

¹³—Ha tik te gohet pupi tāyūmak pop, tu yāyhāhup, tu hāptopa tu' xip 'ūgnīha', tu Topa yīpkutuk, hu pexkox pēnāp-tup 'ohnāg, tu nū' xup, tu yāy kep to'ok, tu: "Topa, 'ūg 'ūm kuxa ka', 'āte hāpkummugā pax hah." Kaxīy. Ta tu' kux.

¹⁴ Tu xe:

—Āte xa hāpxe'e' āktux: Tik te gohet pupi tāyūmak pop, tu te yāy pet ha' mōg putpu', ha Topa te' kuxa yūmmāhā', pa Paniye yōg tik kuxa yūm 'ohnāg, Topa te' kuxa yūmmā 'ohnāg hah. Tik te yāy xexka pe'paxex, puxix Topa' hupmā', ha tik te yāk-tōgnāg pe'paxex, puxix tu yāyhā' xexkah. Kaxīy.

Yeyox xix kakxop

¹⁵ Ha 'ūn xop tek-tok tat Yeyox hah, pu' xupit, pūyīy kakxop pu hām 'ūm maxnā', ha yāy yōg mūtik hāpkumep xop te' pēnāhā', tu 'ūn xop mānōg, ¹⁶ pa Yeyox te' xānāhā', hu:

—Mā'. Pūyā kakxop nū 'ūghah, tu' tux hok pūyīy nū', yā' Topa te' xat putup kakxop kuxa tu'. ¹⁷ Āte xa hāpxe'e' āktux, 'ūxaxok hok: Kakxop yīpkox pip Topa yōg xat'ax pu', ha Topa tep-tup pu tikmū'ūn yīpkox pip kamah, kakxop putuk, nūy Topa yōg tikmū'ūn kopa' pi'. Kaxīy.

'Üp-texop xexka

¹⁸ Ha Yoneo yōg tik te' xat'ax, tu' nūn, tu Yeyox yīkopit, hu:

—Notot, xate yūmmūgā'ax, yā 'āmax. 'Ātep-tep mūn mīy'ax nūy 'ūghi xe'ēgnāg mō'kumak mōg? Kaxīy.

¹⁹ Ha:

—Tep tu xatek mūn 'āxet'ax max? 'Ap xip'ah tikmū'ūn kuxa max. Topa mūn puxehnāg max. ²⁰ Xate Topa yōg xat'ax xohix yūmmūg, hu: "Ānōy' hā' xupxet hok, xip-tex hok, xix 'ānōy yōg hāpxop hā' xupxet hok, xī' koit hok, xix 'ōg 'ātak pu 'āyīpkox pi', xix 'ātut pu 'āyīpkox pi'." Kaxīy.

²¹ Ha tik te:

—'A' yūmmūg. Hāmyāxatamuk xohix hā 'āte' xat'ax yūmmūg, tuk yīpkox xip. Kaxīy.

²² Ha' xupak, tu:

—Pāyā hāpxopmā'ax puxet xate' xaxok, 'ap mīy'ah. Mōy, nōmenax 'ōg hāpxop xohix, nūy tayūmak pop, tu' nīm 'ūhok xop pu', ha Topa te pexkox yōg hāpxop xa' xex putup pexkox kopa, ha nūn tu nūktu 'Ūkpe mōg. Kaxīy.

²³ Ha tik te hām'āpak, tu' kuxa hittup 'ohnāg, 'üp-texop xexka tu', tu Yeyox nīm. ²⁴ Ha Yeyox te' pēnāhā', tu:

—'Üp-texop te yōg hāpxop nīm putup hok, puxix Topa yōg xat'ax pu' yīpkox hok kamah. ²⁵ Ha xoktut kāmēn te 'āmuxnāg ta kup kox hā mō'tat 'ohnāg, yā hāpxopmā' ka'ok miax, pāyā 'üp-texop te Topa pu' yīpkox xip, yā hāpxopmā' hok xe'ēgnāg. Kaxīy.

²⁶ Ha yāy yōg xop te' xupak, tu:

—'Ü 'ūm mūn te Topa pu' yīpkox xip'ax? Yā hāpxopmā ka'ok xexkah. Kaxīy.

²⁷ Pa Yeyox te:

—Tikmū'ūn 'a' ka'ok'ah, pa Topa mūn ka'ok xexkah, nūy tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Kaxīy.

²⁸ Ha Pet te:

—Pēnā', 'ūgmūg yāy pet nīm, nūy 'āpek mōg. Kaxīy.

²⁹ Ha:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn te yāy pet nīm, tu' xetut nīm, tu' tak yīmot nīm, tu' tut nīm, tuk-tok nīm, tu' nīm nūy yāyhā Topa yōg tikmū'ūn, puyīy Topa nōm xat, ³⁰ puxix Topa nōm pu hāmmax hā' yānān putup hām tu', ha' hi xe'ēgnāg putup pexkox tu', ha' kūx 'ohnāg. Kaxīy

Yeyox te' xok'ax 'āktux, xi' putpu hi'ax

³¹ Ha' mōg, ha Yeyox te yāy yōg tik xop xapit, tu:

—Pēnā', pūm, yūmū mōg kōmēn Yenoyanēn tu', pu tik kummuk 'ūkputex. Hōmā tik xop te Topa pupi hām'āktux, tu kax'āmi tappet tu', tuk mūn Tikmū'ūn Kutok 'āktux. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hāk kummugāp-tup, ³² ha puknōg xop hak mōgāp-tup, pu 'ā tu yāyhāhupmā', tu' yīy hep nū'xok putup, ³³ tu 'ā' kix kakixnāg putup, tuk putex putup, 'ūtik xok xe'e', ha 'āmnīy tikoyuk nōg 'īhā putpuk hip-tup. Kaxīy.

³⁴ Pa yāy yōg tik xop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Hām'āpak, tup-tox ka'ok.

Yeyox te tik pa hok pu' pa nāhā'

³⁵ Ha ta' mōg, tu mōktu mōxa kōmēn Yenikot hāmhūmnāg tu', ha tik pa hok yūm, tu putat yīka te tu' yūm, nūy hāpxop hok xak, ³⁶ tu hām'āpak nīm 'īhā tikmū'ūn xohix xexka nūn, tu' yīkopit, hu:

—Tep ha' mōg tikmū'ūn xohix? Kaxīy.

37 Ha:

—Kōmēn Nāyane yōg Yeyox te putat ha' nūn. Kaxīy.

38 Ha tik pa hok te' xānāhā', hu:

—Yeyox, 'āmūn yā mōnāyxop hittap Namix hā 'āmōkputox, 'ūg 'ūm kuxa ka'. Kaxīy.

39 Ha tikmū'ūn nōy te' keppa' pip, tu:

—Puxi', 'āyīy hok. Kaxīy.

Pa' yīy nōy ka'ok, hu:

—'Āmūn yā mōnāyxop hittap Namix hā 'āmōkputox. 'Ūg 'ūm kuxa ka'. Kaxīy.

40 Ha Yeyox tu tu' hop, tu' xat, pu nūnnā', hu nūnmāhā', ha' yīka' xip, ha Yeyox te:

—Xatep-tek putup 'āte xa' mīy? Kaxīy.

Ha:

—Notot, 'Āte hām 'ūm pēnāp-tup. Kaxīy.

42 Ha Yeyox te:

—'Āpu, hāmpēnā'. 'Ākuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, yīy Topa te 'āpa maxnāhā'. Kaxīy.

43 Hāpxip 'ohnāg 'ihā hāmpenā max, tu' kuxa hittup xexkah, tu Topa max 'āktux, xix Topa ka'ok 'āktux, ha tikmū'ūn te' pēnāhā', hu Topa max 'āktux kamah.

19

Yeyox xix Yakeo

1 Yeyox te kōmēn Yenikot tu' xu pep, tu' kotit ha' mōg, **2** ha tik 'āxet'ax Yakeo xip. Hamūn te puknōg yōg gohet pupi tayūmak pop, tu tikmū'ūn yōg tayūmak pop, tup-texop xexkah, **3** tu Yeyox pēnāp-tup, nūy tu' yūmmūg, pāyāk-tōgnāg, 'a' tox'ah, ha tikmū'ūn xexka punethok, yīy' pēnā 'ohnāg. **4** Tikmū'ūn xop mōg 'ihā tik yokoma' mōg, tu mōktu' nōy hip, tu' kup xexka piget pepi' mōg, tu' xip ha mōkahmāg, nūy Yeyox pēnā', putat ha' nūn hah, **5** tu' xu pep, tu mōkahmāg tu' penāhā', tu Yakeo pu hām'āktux, hu:

—Yakeo, hām tu 'ānū mō'ka'ok, Hōnhā 'ūkxip'ax 'āpet kopah. Kaxīy.

6 Ha' kuxa hittup, tu hām tu' nāhā', tu hām tonnok, tu yāy pet ha' mōgāhā', 'ūkuxa hittup tu'. **7** Ha tikmū'ūn te' pēnāhā', tup-tup nōg, hu:

—Yeyox te tik kummuk hā' xape', tu tik te hāpxop hā' xupxet mūtik mōg, nūy xihop, nūy tu xit. Kaxīy.

8 Ha' xit kux 'ihā Yakeo yok, tu hām'āktux Yeyox pu, nūy tikmū'ūn xupax, tu:

—Yōgnū hāpxop xohix 'āte' koxip putup, nūy xahix nūm 'ūhok xop pu'. Hōmā 'āte' nōy yōg tayūmak puxet hā' xupxet, koxpix hōnhā nōm pu tayūmak tehomi te 4 popmāp-tup, 'ūnōy yānān tu'. Kaxīy.

9 Ha Yeyox te:

—Hōnhā Topa te 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu', xix 'āxape kuxa kummuk xit kamah, 'āxape te 'āpet kopa tihi'. 'Āmūn yā mōnāyxop hittap 'Amanām hā 'āmōkputox kamah. **10** 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, tuk nūn, nūy tikmū'ūn xax, nūy xaxnām, nōm tikmū'ūn te Topa yōg putat xak, 'ū mōgā, pu yīy Topa yōg putat ha' mōg 'ūxeheh. Kaxīy.

Tayūmak 'ānuk te

11 Ha hām'āpak tikmū'ūn te', 'ihā Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', pūyīy Topa pu hāpxopmā max, ha kōmēn Yenoyanēn hāmhūmnāg tu Yeyox xip, tu yāy yōg xop yūmmūgāhā', ka'

pe'paxex, hu: "Topa te tigmū'ün xop xohix xat putup nōmhā," pāyā 'ap xohix xat'ah nōmhā.¹² yīy Yeyox te:

—Tik te' xat'ax yāy kutox mōg hāpxexka nōy tu', hāptox tu' mōg, nūy yāyhā hāpxexka yōg tik te tigmū'ün xohix xat, nūy hāmyāxatamuk kutōgnāg nōg, puxix putpu nū'.¹³ Tu kāmānat te 10 xānāhā', tup-xet pu tayūmak puxet hōm, xix kāmānat tuk-nāy tu' hōm tayūmak puxet, tu mōktu xohix pu tayūmak puxet hōm, tu: "Hāpxop hāmenax nūy tayūmak punethok pop, tu mōktu 'ūkxupep put pu'." Kaxīy.

¹⁴ —Tu' mōg, pāyā 'uyōg tigmū'ün tep-tup nōg, tu tik xop mō'pok hāptox tu', 'ōm xat'ax ha mō'pok, nūy nō: "Ūgmū'āte 'āp-tup nōg. 'Āpu, xihip hāptox tu'. Putpu 'ānūn hok, nūy mū'ā xat." Kaxīy.

¹⁵ —Pa hāmyāxatamuk kutōgnāg nōg 'lhā' xupep putpu', tu kāmānat te 10 xānāhā', nōm xop te' yōg tayūmak pop, tu hāpxop hāmenax xi' nō' nōy yānān nūy tayūmak xexka pop, ha' xat'ax te tik xop te 10 xānāhā nūy' yīkopit, nūy tayūmak xohix te xīy tik xop te' pop yūmmūg.¹⁶ Ha kāmānat hāmāxap nūn, tu: "'Āte 'ōg tayūmak hā tayūmak nōy te 10 pop." kaxīy.

¹⁷ Ha' xat'ax te:

—Yā' max, 'āhām max. 'Āte mō'ākutnāp-tup kōmēn xohix te 10 hah, xa pēnānā' xip. Kaxīy.

¹⁸ —Ha kāmānat tuk-nāy tu' nūn, tu: "'ōg tayūmak hā 'āte tayūmak nōy te 5 pop." Kaxīy.

¹⁹ —Ha: "'Āte mō'ākutnāp-tup kōmēn xohix te 5 hah, xa pēnāhā' xip." Kaxīy.

²⁰ —Ha kāmānat te ka'ax tu' xip, tu' nūn, tu: "Nō pa 'ōg tayūmak. 'Āte topixxax hā' kīy, tu' xaptop,²¹ 'ūgkuxānōg tu'. 'Āte 'āyīpkutuk, 'āmūn xupkūmīy hah. Xate 'ānōy yōg tayūmak paha', ha tik nōy te hāpxop xap xok, ha 'āmūn te nō nūnnāhā'." Kaxīy.

²² —Ha' xat'ax te: "'Āhām kummuk. 'Āte 'ākopol'ax, 'ōg hām'āktux'ax hā' 'āte 'āhām kummuk yūmmūg. Xatek xupkūmīy 'āktux, tu 'ātu hāpxop nūnnā' 'āktux.²³ Pax xa yōgnū tayūmak ma'āg kopa' xex, pu tigmū'ün nōy hāpxop hāmenax, puxix tayūmak tu xohix punethok nōmhā." Kaxīy.

²⁴ —Tu tigmū'ün te' yīmmap tu 'ōm pip pu hām'āktux, hu: "Tayūmak xut tik tu', tu tik nōy pu' hōm, tik te tayūmak te 10 pop pu' hōm." Kaxīy.

²⁵ —Ha tigmū'ün te: "Yā' pip tayūmak punethok, yā' pip tayūmak te 10." Kaxīy.

²⁶ —Ha: "'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tigmū'ün te hāpxop punethok pip ha hāpxop nōy nā' mōg'ax tu mōktu yā' xohix, ha hāpxop xohix xut'ax, tu' hok tu'.²⁷ Tik xop nūnnā nōmhā, tik xop tek putup nōg, tuk mūn te' xat putup nōg. 'Āpu, 'ūnūnnā', nūy 'ūgkeppa' kix." Ta tu' kux.

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn tu' xupep

²⁸ Tu hām'āktux kux, 'lhā' mōg, tu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg, ha' yōg mūtik hāpkumep xop te' pe' mōg,²⁹ tu' mōg, tu' xip'ax Metpaye te hāmhūmnāg tu' pip, xi' xip'ax Metān te hāmhūmnāg tu' pip, tu yīktix 'Onimet yīka' pip, ha yāy yōg tik 2 mō'pok, pu mōg nū peheh, tu:

³⁰ —'Āmōg xip tu xexka tu', tu yohmēnnāg tuk tup pēnāp-tup, ha tigmū'ün 'ūm te' yīmū' yūm hok. 'Ūxut, nūy nūnnā'.³¹ Tik te 'āyīkopit, 'āpu, tu hām'āktux, hu: "'Ūgmūg xuxyā tep-tup, puyīy nō yīmu' yūm." Kaxīy.

³² Ha' mōg, tu Yeyox te' xat'ax hā' mīy.³³ Tu yohmēnnāg xut, 'lhā yohmēn xuxyā nūn, tu:

—Tep tu' xut 'āxop te nū yohmēn? Kaxīy. ³⁴ Ha:

—Ügmūg xuxyā tep-tup, 'ūg mūg xut, yīk tux hok 'ū xut. Kaxīy. Ha' tux hok, ha' hīy'ax koah.

³⁵ Tu Yeyox ha' nūnnāhā', tu topixxax te yohmēn yīmū' yūm, tu' yūm, ³⁶ tu' mōg, ha tikmū'ūn te nū yāy xex topixxax putat kopah, ha Yeyox te nūktu yīmū' mōg, ³⁷ tu yīktux 'Onimet tu hāmhūmnāg tu' xip, ha tixmū'ūn xohix xexka te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' kuxa hittup xexkah, tu Topa max 'āktux, xix Topa ka'ok 'āktux, tu' yīy ka'ok hāpxopmā max xe'ēgnāg pēnāhā tu', ³⁸ tu hām'āktux, hu:

—Pūyā Topa tik te' xat'ax pu hāmmax nā!. Yā yāy 'āxet'ax tu hōm pu nū', ha pexkox kopa' pip xop kuxa mām, yā Topa xexka xe'ēgnāg. Kaxīy.

³⁹ Ha Paniye yōg xop te tikmū'ūn mūtik pip, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, 'āpu 'ōg tik xop mānōg, pu yīy hok. Kaxīy.

⁴⁰ Ha:

—Āte xa hām'āktux: Pax pu tik xop yīy hok, puxix mīkaxxap yīy ka'ok, 'uhittup tu'. Kaxīy.

Yeyox te Kōmēn Yenoyanēn ha' potaha'

⁴¹ Tu' mōg, tu kōmēn Yenoyanēn te hāmhūmnāg tu' xip, tu kōmēn pēnāhā', hu' potaha', ⁴² tu kōmēn yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Pax xa hāmyūmmūg, tu hāmmax xak, nūy tu kuxa mām, puxix Topa xa hāmmaxnā', pāyā hāmyūmmūg 'ohnāg xate', ⁴³ ha hāmyāxatamuk 'ūm nōg īhā' puknōg gāy xop te kōmēn yīmmat pu' pip putup, ha 'ānū'pap-tup, pāyā 'ānū'pa 'ohnāg', ⁴⁴ ha kōmēn koxyōy putup, xix tikmū'ūn te kōmēn kopa' pip kix putup, xix kakxop, tu mīptut yōg tiyot xohix koxyōy putup, 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg hah. Topa te 'āha' nūn, pāyā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox xip Topa pet xexka kopah

⁴⁵ Hāpxip 'ohnāg īhā Yeyox te Topa pet xexka ha' mō'nāhā', tu tikmū'ūn te' kopa' pip xop papuk, nōm xop te hāpxop hāmenax Topa pet xexka kopa' papuk, ⁴⁶ tu:

—Hōmā tik te Topa tappet hā' kax'āmi, hu: "Tikmū'ūn te Topa pet xexka hā' mōxakux nūy Topa pu hām'āktux," kaxīy, pāyā 'āxop tep-tūynāg, ha yāyhā hāpxupxet pet. Kaxīy.

⁴⁷ 'Āmnīy xohix hā Yeyox te tikmū'ūn yūmmūgāhā' Topa pet kopah, ha Yoneo yōg 'āmānex xop, xix hāmyūmmūg xop, xix tikmū'ūn xexka xop te Yeyox putup nōg, tup-tex putup, ⁴⁸ īhā tikmū'ūn xohix kuxa mām ka'ok Yeyox yōg hām'āktux'ax kopah, yīl xexka xop te' xaptop, tu' gāy.

20

Topa te Yeyox tu' hōm yāy 'āxet'ax

¹ 'Āmnīy puxet īhā Yeyox xip Topa pet xexka kopah, tu tikmū'ūn yūmmūgāhā', xix hām'āktux max 'āktūx, ha Yoneo xexka xop nūn, xix 'āmānex xexka xop nūn, xix hāmyūmmūg xop nūn, xix tikmū'ūn xat'ax xop nūn, ² tu Yeyox yīkopit, hu:

—Ü 'ūm te xa' hōm yāy 'āxet'ax, xa hāmyūmmūgāhā' tikmū'ūn? Kaxīy.

³ Ha' nōy yānān tu' yīkopit, hu:

—Āpu 'ā' hām'āktux: ⁴ Ü 'ūm te Yoām nū'kutnāhā', pup-tox pix tikmū'ūn? 'Ok Topa te nū'kutnāhā', pe tikmū'ūn te nū'kutnāhā'? 'Āyīy. Kaxīy.

⁵ Ha' xexka xop te yāy pu hām'āktux hā' nōy yānān, tu:

—Yūmū'ātep-putep mūn 'āktux'ax? Pe yūmū'āte Topa te' xat 'āktux, puxix tu hām'āktux, hu: "Putep-te xīy 'ākuxa yūm 'ohnāg 'ūp-tox pix'ax kopah?" Kaxīy.

⁶ Pe yūmū'āte tikmū'ūn te' xat'ax 'āktux, puxix tikmū'ūn mīkaxxap pop, nūy nō' yūmūg kix. Yoām putup pax tu', yā' xohix te hāmpe'paxex, hu: "Yoām te Topa pupi hām'āktux." Kaxīy.

⁷ Hu' xexka xop te hāmyūmmūg, pa hām'āktux 'ūm putup'ah, hu:

—Íntu', ap yūmmūg'ah. Kaxīy.

⁸ Ha Yeyox te:

—A 'āte xa hām'āktux putup'ah kamah, tu 'ū 'ūm te 'ā' xat 'āktux putup 'ohnāg. Kaxīy.

Kāmānat xop Kummuk

⁹ Tu hām'āktux hā' tikmū'ūn yūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy yāy xok'ax 'āktux, 'ihā' xuxyāk-tok 'āktux, hu:

—Tikmū'ūn 'ūm te mīnta 'op xap xok punethok, tu yāy yōg hāpxa'ax hōm tikmū'ūn nōy pu', ha tik te pupi pagok, ha' nōy yōg hahām, ha ta hāpxexka nōy ha' mōg, tu mōktu mōxaha', tu hāmyāxatamuk xohix hā' nox xip, ¹⁰ ha hāmyāxatamuk xohix nōg, 'ihā' hāpxa'ax xuxyā te mīnta 'op yōg tayūmak xak, hu yāy yōg hām tu kāmānat nū'kutnāhā', tu nū'kutnāhā', pūyī mīnta 'op yōg tayūmak pop, ha' nūn tu nūktu xupep, pāyā tikmū'ūn xop te' kix kakixnāg, tu yā' hok mō'kutnāhā yāy pet hah. ¹¹ Ha nōm xuxyā te xe nū'kutnāhā', tu kāmānat nōy nū'kutnāhā' nūy tayūmak pop, ha' nūn tu nūktu xupep, pāyā tikmū'ūn xop te' kix kakixnāg kamah, tu' humpmāhā', tu yā' hok mō'kutnāhā yāy pet hah. ¹² Ha hāpxa'ax xuxyā te xe nū'kutnāhā, ha tikmū'ūn te' kix kamah, xix mō'kutnāhā'. ¹³ Yī' xuxyā te: "Āte putep mūn mī'y'ax? Tikmū'ūn te kāmānat xop putup nōg, tu' yīpkox 'ohnāg. Nāy, 'āte 'ūgkutok pit mō'kutnā'ax, nōm te māxap mō'kutnā'ax, pūyī tikmū'ūn nōm tu' yīpkox pi'. 'Uxexka pe'paxex tu'." Kaxīy. Tu nū'kutnāhā', ha' nūn, tu nūktu xupep 'ūtak yōg hahām tu'.

¹⁴ —Ha tikmū'ūn te hām pupi pagok, tu' kummuk, tu hāpxa'ax xuxyāk-tok xe'e pēnāhā', tu yāy pu hām'āktux, hu: "Ōhōm 'ūxuxyāk-tok te māxap. Āpu, yūmūp-tex, pūyī yūmū yōg yāyhā hāpxa'ax." Kaxīy.

¹⁵ —Tu hāpxa'ax tu hāptopa mōgāhā', tup-tex, ha' xok. Putep mūn pe'āpaxex, putep mūn mī'y' putup mīnta xuxyā te? ¹⁶ 'Uñūn putup tikmū'ūn kummuk hah, tu' kix'ax, pu tu xakix xe'ēgnāg, tu mīnta yōg hāpxa'ax hōm putup tikmū'ūn nōy pu'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te' xupak, tu:

—Āmhok! Pūyā Topa tux hok pu' hōm hok! Kaxīy.

¹⁷ Pa Yeyox te' pēnā ka'ok, tu:

—Hōmā tik te Topa pupi hām'āktux, tu tappet hā kax'āmi', hu: "Tikmū'ūn te mīptut xexka mī'y'ax, tu mīm xekkap-tup nōg, pa Topa te' mī'y' mīptut māykup xix mīptut koxuk, yīy mīm xexka xe'ēgnāg." Kaxīy. ¹⁸ Tikmū'ūn te nōm mīm xexka tu' nāhā', tu yāy putex, pa mīm xexka te tikmū'ūn yīmū' nāhā', tu' koxo yōg'ax tu mōktu' xok xe'e. Kaxīy.

Gohet pūknōg pu tayūmak hōm

¹⁹ Ha tik te hāmyūmmūg xop gāy, xix 'āmānex xexka xop gāy, tu Yeyox te' xuktux kummuk yūmūg, tu' mūg putup nōmāhā, nūy 'ūp-tex, pāyā tikmū'ūn yīpkutok, ²⁰ yī' xexka xop te' hip, tu Yeyox pēnānā' pip, tu tik xop mō'pok, pu tu' pēnā max, yā' pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu Yeyox yōg hām'āktux 'āpak,

nūy yāy xexka xop pu' xuktux, xaptop hā hām'āktux'ax, pūyī' xexka xop Yeyox kuperex, nūy mūg, nūy gohet yōg xonat pupi' mūg, ²¹ ha' pēnā'ax xop te Yeyox hā' mōg, tu:

—Notot, xate tikmū'ūn yūmmūgā'ax, tu' yūmmūgā max, hak mū'āte' yūmmūg, ha xatep-tup tikmū'ūn xohix, tu hāpxe'e 'āktux pax, hu tikmū'ūn xohix mōgāhā, hāmyok mīy hā nō mōgāhā". ²² Äyīy. 'Ok Topa yōg xat'ax te' xat hok, 'ū puknōg yōg gohet pu tayūmak hōm hok, 'ok pe' xat 'ū tu' hōm? Kaxīy.

²³ Pa Yeyox te nōm tik xop yā mō'āmā'ax yūmmūg, tu nōm pēnā'ax yōg hāmpe'paxex yūmmūg, 'ap max'ah, yīy hām'āktux, hu:

²⁴ —'Ā' mūg tayūmak 'ānuk. Putep koxuk nūhū'? Kaxīy.

Ha:

—Gohet yōg tik te' xat'ax koxuk. Kaxīy.

²⁵ Yīy:

—Gohet pu' hōm gohet yōg hāpxop, xix Topa pu' hōm Topa yōg hāpxop. Kaxīy.

²⁶ Ha tik pēnā'ax xop te' yēy, tu' yīy 'ohnāg, Yeyox te hāmyūmmūg, yīy 'ohnāg.

Yeyox te putpu hi'ax 'āktux

²⁷ Ha Xanoxeo yōg tik xop nūn, ha nōm xop te putpu tikmū'ūn hi 'ohnāg 'āktux, tu Yeyox yīkopolit, hu:

—Notot, xate tikmū'ūn yūmmūgā'ax. Hōmā mōnāyxop hittap Mōyyex te' xat'ax kax'āmi', tu: "Tik te yāytaha", tu' xok, tuk-tok 'ohnāg, pūyā yāy taknōy 'ūxetut mūy, nūy yāy taknōy nōm xok pupik-tok put." 'Ūkux. Kaxīy. ²⁹ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ūtaknōy xop xohix te 7 tihi 'āxa', ha 'ōm te māxap te yāytaha', tu' xok, pāyāk-tok xip 'ohnāg, ³⁰ ha' taknōy tek-nāy tu' yāytaha', tu' taknōy nōm xok xetut mūg, tu' xok kamah, tuk-tok xip 'ohnāg. ³¹ Ha' taknōy tek-nāy tu', tu' taknōy nōm xok yōg xetut mūg, tu' xok, tuk-tok 'ohnāg, tu mōkту taknōy xop xohix te 7 te 'ūn mūg, tu' xok, tuk-tok 'ohnāg, ³² ha' taknōy xop xetut puxet xok, 'ūka'ax hā' xok 'āxa'. ³³ Hāptup mō'nāp-tup, 'īhā Topa te putpu hīnnāp-tup tikmū'ūn xakix xop. Tep te' xetut mūg'ax? Yā' taknōy xop xohix te 7 te 'ūn puxet hā' yīpxox. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te:

—Hōnhā tikmū'ūn te yāytaha', ³⁵ pa Topa te yāy yōg tikmū'ūn xexkānāp-tup, pu tu hi 'ap kux'ah, hu yāytap-tup 'ohnāg, ³⁶ tu pexkox yōg nū 'pok xop putuk, yā Topa hāk-tok xop xe'e', 'ūhi putpu hah, tu xakip-tup 'ohnāg, ³⁷ ha mōnāyxop hittap Mōyyex te putpu hi'ax 'āktux, 'īhā Topa yā mōnāyxop yōg Topa 'āktux, tu 'Amanām yōg Topa 'āktux, xix 'Iyak yōg Topa 'āktux, xix Yako yōg Topa 'āktux, ³⁸ yīy Topa te tikmū'ūn hi'ax xop yōg Topa, 'ap xakix xop yōg Topa'ah, yā 'ūxohix te Topa tu' hi xe'e". Kaxīy.

³⁹ Ha hāmyūmmūg xop te:

—Xate hām'āktux max, xate yā hāmyūmmūgā max. Kaxīy.

⁴⁰ Ha' yēy, hu xe' yīkopolit 'ohnāg.

Topa yōg hāmyāykutnā'ax 'āktux

⁴¹ Yīy Yeyox te' yānān tu' yīkopolit, hu:

—Tep te xīy Topa tappet te: "Topa yōg hāmyāykutnā'ax te mōnāyxop hittap Namix hā' mōkputox?" ⁴² Namix mūn tek-tex'ax yōg tappet tu kax'āmi, hu: "Topa xe'ēgnāg tek xuxyā pu hām'āktux, hu: "Ügyīp xe'e ha 'āyūm, ⁴³ tu mōkту

'äte tik xop te 'äha gäy nõa', " kaxïy. ⁴⁴ Yümmüg. Namix te yäy xuxyä 'äktux, tu kama yäy mõkputox 'äktux. Tep tu Namix te' mõkputox'ax yäy xuxyä 'äktux? Kaxïy.

Yeyox te tik te hämyümmüg xop 'äktux

⁴⁵ Ha tigmü'ün xip, 'ihä Yeyox te yäy yög xop pu häm'äktux, tu:

⁴⁶ —'Ög pa mõxip! Hämyümmüg xop te topixxax tox mõ'tat, tup-tup, pu tigmü'ün 'âneo kõmën kopah, ha' yüm'ax max xak, tu Yoneo xop yög Topa pet kopa mõmpe max xak, nüy mähäm, tu 'ämuk xexka ha' mõg pax, ha tigmü'ün te: "Üxexka 'öhöm." Kaxïy. ⁴⁷ Ha Topa pu häm'äktux kumaknäg, pu tigmü'ün pënä', tu 'ün hok mäm xop tu' mõy tayümak xexkah, tu mõ'ämä hää Topa pu häm'äktux. Pa Topa te hämyümmüg, tup-tup nõg, hu' xüygäp-tup, Topa te mõ'ämä'ax xop xüygäp-tup xexka. Kaxïy.

21

'Ün hok yüm te Topa pu tayümak hõm

¹ Ha Yeyox te Topa pet xexka kopa' xip, tu tigmü'ün pënähää', ha 'üp-texop xexka nün, tu tayümak punethok mõ'tat Topa pet yög mõpkox kopah, ² ha Yeyox te 'ün pënähää kamah, 'ün hok yüm ha' pënähää', ha tayümak ka'ok 2 hõm.

³ Yiy:

—'Äte xa häpxe'e 'äktux: Nühü 'ün te tayümak kutõgnäg hõm, päyä' xexkah, 'üxohix tu', ⁴ ha 'üp-texop xexka xop te tayümak xexka hõm, päyäk-tõgnäg, 'üyä tu', ha 'ün 'uhok te yäy yög tayümak xohix hõm. Kaxïy.

⁵ Ha tigmü'ün te Topa pet xexka 'äktux, tu mõkaxxap max hää' pet 'äktux, hõmä tigmü'ün hittap te' xap põpmähää, ha nõ' pet, ha Yeyox te:

⁶ —Hämyäxatamuk mõ'näp-tup, 'ihä' puknõg gäy xop te Topa pet koxyöy putup, ha' yög mõkaxxap max xohix putyõn putup. Kaxïy.

Häpkummugä'ax 'äktux

⁷ Ha tigmü'ün te' yïkopit, hu:

—Yäyä', häm'üm hää' mÿ'ax? 'Ok häpxopmä'ax pënäp-tup, nüy tu häm'üm hää' yümmüg? Kaxïy.

⁸ Ha Yeyox te:

—'Ög pa 'äti', ka tigmü'ün kummuk xop putat kummuk hää 'ämõgä', yä mõ'ämä'ax hää 'ämõgä'ax, tu: "Ügmün yä Topa yög hämyäyutnä'ax 'äxet'ax Kunnix" kaxïy, xix: "Hõnhäk nün," kaxïy. 'Ög pa 'äti'! Nõm tigmü'ün pe 'ämõg hok! ⁹ Ha xa häm'äktux'ax, tu tigmü'ün xop xohix yäykix'ax 'äktux, pa 'äkuxänõg hok. Yä yäykix punethok putup, päyä 'ap 'ämñy mõg putõynäg'ah. Kaxïy.

¹⁰ Tu xe:

—Häpxexka yög tigmü'ün te yäy nõy yög tigmü'ün gäyä'ax, xix gohet te yäy nõy gäyä'ax. ¹¹ Ha hämyäynuhuk xexka putup, xix hämõgnäg, ha tigmü'ün te' xit'ax xak putup, päyä hämõgnäg, xix hämpakut xexka pip putup, ha tigmü'ün te häpxopmä'ax pënäp-tup, ha pexkox tu yimü näp-tup, ha tigmü'ün xohix kuxänõg putup.

¹² —Ha' gäy xop te 'ämüg putup hämäxp, tu 'äxüygäp-tup, xix yäy tu nü'nä'ax pet ha 'ämõgäp-tup, nüy 'äyïkopit, tu' xat'ax xop ha 'ämõgäp-tup, 'ügmün häh, ¹³ yïy 'äxop te häm'äpak max 'äktux'ax, ¹⁴ hu xutigähok, 'äkuxänõg hok, nüy: "Putep mün 'äktux'ax 'äte'?" Kaxïy. 'Ämhok. ¹⁵ Häpxip 'ohnäg 'ihä 'äte 'äyümmügäp-tup, ha häm'äktux max'ax, pu tu 'äkupex xop yëy. ¹⁶ Ha yäy 'atak

te 'āmūg putup, xix 'ātaknōy xop, xix 'āxape xop, tu 'āmūg putup, tu kanet ha mōgāp-tup, pūyīy 'āp-tex, tu 'āxop yāg putex putup,¹⁷ ha tikmū'ūn xohix te 'āp-tup nōg, 'āxop yāg yōgnū tikmū'ūn hah,¹⁸ pa Topa te 'āpēnā max, tu 'āpēnānā' xip, yīy 'āxe te 'āp-tox tu 'ap nāp-tup'ah, nūy tu yāyxaxok hok,¹⁹ yīy Topa yōy putat xak hok, nūy 'āhi xe'ēgnāg. Kaxīy.

Gāy xop te Yenoyanēn koxyōy putup

²⁰ Tu xe hām'āktux, hu:

—Āxop te kōmēn Yenoyanēn pēnāp-tup, ha' puknōg yōg xonat xop te kōmēn Yenoyanēn xakot putup, nūy kōmēn koxyōy, tu' koxyōy putup, hōnhā xate' yūmmūg.²¹ Pūyā hāpxexka Yonex kopa' pip tikmū'ūn nū'mān, tu yīktix tu' mōg nū'paha', pūyā kōmēn kopa' pip tikmū'ūn yāy papuk, pūyā kōmēn tu hāptopa' pip tikmū'ūn kōmēn tu mō'xakux hok.²² Ha Topa gāy Yoneo yōg tikmū'ūn mūtik, tu' xūygāp-tup. Hōmā tik te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu' kax'āmi', yā Topa yōg hām'āktux hittap hā' pēnāp-tup nōmhā.²³ Pa 'ūn tek-tok xuk yāy kopah, tu' xūy xexkap-tup, xix 'ūn tek-tok pu yāy xo'opmāhā', tu' xūy xexkap-tup. Nū tikmū'ūn xohix potap-tup, ha hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn xūy putup, yā Topa te' xūygāp-tup xexka,²⁴ ha' kix'ax mīkax xexka hā, yī' yāg'ax tikmū'ūn 'uyāg, tu' yāg nōy mūg putup, tu hāpxexka puknōg ha' mōgāp-tup. Hāmpuknōg xop te kōmēn Yenoyanēn tonnok putup, nōm xop te Topa yūmmūg 'ohnāg, tu mōktu Topa te puknōg xop pu hām'āktux, hu: "Puxi'." Kaxīy.

²⁵ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax ka'ok pēnāp-tup, māyōn tu hāpxopmā'ax pēnāp-tup, xix māyōn hex tu', xix māyōnnāg tu', ha hāpxexka yōg tikmū'ūn xohix kuxa teknōg, tu kōnāg xexka yo'ok xexka 'āpak'ax, hu' kuxānōg.²⁶ Tik xop kuxa teknōg putup, 'ūkuxānōg tu', ha hāpxop te hāmnōgnōy tu' pip xop te yāy nuhuk putup,²⁷ hak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn putup put pu', 'īhā tikmū'ūn tek pēnāhā', hāmgōy xexka kopak nūn putup, 'ūgka'ok xe'ēgnāg tu', tuk xexka xe'ēgnāg nūn putup.²⁸ Āxop te nōm hāpxopmā'ax ka'ok pēnā', 'āpu pexkox yokomak pēnā'. Yā 'āxuxyā' nūn, pu 'āmōy, nūy 'āxūy kuxyā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tute piget kup 'āktux

²⁹ Yeyox te hām'āktux nōy hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Mīm kup piget pēnā', xix mīm kup xohix pēnā',³⁰ 'ūmīxux xutep, 'ūxokax puk tup, 'īhā xate' yūmmūg, yā hām pukpex xutep.³¹ Kaxīy 'āxop te hāpxopmā'ax ka'ok pēnāhā', 'īhā hāmyūmmūg, tu Topa nūn yūmmūg, ha' nūn, pu yāy yōg tikmū'ūn xat, yā' hāmhūmnāg.

³² —Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōnhā' pip tikmū'ūn yāg te hāpxopmā'ax xohix pēnāp-tup.³³ Pax pu yōgnū hām'āktux'ax nōg, puxix pexkox xix hahām nōg hāmāxap, hām'āktux'ax ka'ok xe'ēgnāg hah. Kaxīy.

Pu tikmū'ūn yā' pēnānā' pip

³⁴ Tu hām'āktux kux, tu:

—Ōg pa mōxip! Yāy pupi' pēnā max, pu yāy yōg hāpxop xak'ax 'āhīy hok, pu 'āmuk xexka xix kenmuk xo'op xexka 'āhīy hok, ka 'āxop hāmyūmmūg 'ohnāg, 'īhā Topa yōg hāptup xe'e mō'nāhā'.³⁵ Yā mō'nāp-tup hāpxexka xohix tu', xix tikmū'ūn xop xohix tu', ha pāmāg te xokxop mūg, 'ūxaptop ha' mūg, kaxīy Topa yōg 'āmnīy mō'nāp-tup, 'īhā tikmū'ūn pa pip 'ohnāg.³⁶ Ōg pa mōxip, xix yāy pupi' pēnā max. Topa pu hām'āktux, pūyīy 'āka'ogā', pu hāpxopmā kummuk tu

hăpxupmā', nūy 'ūgmūn keppa' pi', 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok hah. Ta tu' kux. Kaxīy.

³⁷ 'Āmnīy xohix hā Yeyox te Topa pet xexka kopa hāmyūmmūgāhā', tu 'āmānak xohix 'lhā' mōg, tu yīktix 'Onimet yīmū' mōg, nūy yīmū' pi', ³⁸ ha māyōn kūynāg xut xohix, 'lhā' putpu' nūn, tu Topa pet xexka ha' nūn, nūy hāmyūmmūgā', ha tikmū'ūn xohix xexka nūn, māyōn xupep 'lhā' nūn, nūy Yeyox te hām'āktux 'āpax.

22

Yoneo xexka xop te Yeyox putex putup

¹ Ha Yoneo yōg tikmū'ūn te 'āmuk xexka mīy putup, 'ūxuxet'ax pām tokatok hok, ha' xuxet'ax nōy te Nōa'yēn, ² ha 'āmānex xexka xop xix hāmyūmmūg xop te Yeyox putex putup, tu' xaptop hāp-tex putup, tikmū'ūn yīpkutuk tu'. Yā tikmū'ūn te Yeyox putup pax.

Yot pa mūn max, pāyā' kuxa kummuk

³ Ha Hāmgāyāgnāg te Yot kuxa kummugāhā, ha Yeyox yōg tik xop mūtik hāpkumep. ⁴ Pāyā' mōg, tu 'āmānex xexka xop mūtik hām'āktux, ha yāy yānān, ha Yot te:

—'Āte 'āxop mō'nīlynām'ax, xayīy Yeyox mūy. Kaxīy.

⁵ Ha' hittup, tu tu' hōm'ax tayūmak, ⁶ ha Yot te tayūmak putup, hu hāmpe'paxex punethok, nūy xexka xop mō'nīlynām, pu' xaptop hah Yeyox mūy, pūyīy tikmū'ūn yūmmūg hok.

'Āmuk xexka Nōa'yēn mīy

⁷ Ha 'āmnīy punethok nōg, 'lhā Yoneo xop te 'āmuk xexka Nōa'yēn mīy, tu pām tokatok hok māhā', tu kahnēn kutox putex, tu mō'hap, pu tikmū'ūn xohix' mā', ⁸ ha Yeyox te Pet xix Yoām mō'pok, tu:

—Mōg, nūy yūmū'ā 'āmuk xexka mīy, nūy yūmūg mā'. Kaxīy.

⁹ Ha:

—Pi'yā' mīy'ax? Kaxīy.

¹⁰ Ha:

—'Ūg'āpax. Kōmēn xexka tu mōnāy, tu tikmū'ūn 'ūm pēnāp-tup, ha nax tox hā kōnāg tat, tu 'āha' nūn putup. 'Ūpe mōg, tu mōkту mōxaha mīptut tu', tu' mōxakux, ¹¹ tu mīptut xuxyā pu hām'āktux, hu: "Ūgmūg xuxyā tek mūg xat, pu 'āyīkopit, hu: Pi'a' xip mīptut 'ūm kox, pu 'āte 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy yāy yōg tik xop mūtik?" Kaxīy. ¹² Ha xa' mūg putup hāpkox xexkah, yā mīmpe yūm'ax punethok, xix mīmpe xit'ax punethok mām, ha mīptut mōkānīn yīmū' yūm. 'Ōnte 'āmuk xexka mīy, 'ūxuxet'ax Nōa'yēn. Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te' xat kux, 'lhā Pet mōg, xix Yoām, tu' xat'ax xohi' mīy, yā Yeyox yōg hām'āktux'ax hā hăpxopmāhā', tu' 'āmuk xexka mīy nōm mīptut kopah.

Yūmūg xuxyā yōg xit'ax

¹⁴ Tu' mīy kux, ha Yeyox yūm, tu mīmpe xit'ax yīmū' yūm, ha yāy yōg mō'pok xop te nū mūtik mām, ¹⁵ ha:

—'Āte' xak, 'ūxit 'āxop mūtik, nūy 'āxop mūtik 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy hāmāxap, tuk-nāy tuk xūy putup, ¹⁶ tu xa hām'āktux, hu: 'Ak 'ūm xit 'āmuk xexka 'ūxeheh nūnte, pāyā tikmū'ūn te Nōa'yēn xe'e yūmmūg, kopxik xit putup, 'lhā Topa yōg tikmū'ūn xohix yīpkox pip. Kaxīy.

¹⁷ Tu kānēy paha', tu Topa pu:

—'Āmax! Kaxīy.

Tu xe:

—'Ūpa kānēy, xayīy 'āxop xohi xo'op. ¹⁸ 'Āte xa hām'āktux: 'A 'āte mīnta hep xupyāg xe xo'op putup'ah, pa Topa yōg tikmū'ūn xohix yīpkox pip, kopxi' xo'op putup 'ūxeheh. Kaxīy.

¹⁹ Tu pām paha', tu' koxip, tu Topa pu: 'Āmax! Kaxīy. Tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', tu:

—Nūhū 'ūgyīn, yāk xok 'āxop pupi', 'ūkoxip, nūy tak xaxok hok. Kaxīy.

²⁰ Ha' xit kux, 'lhā Yeyox te:

—Nū kānēy pa kamah, yā' hep te' kopa' xup. Topa te pa'ax tup mīy tikmū'ūn mūtik, hak hep 'āta nūl'nāhā 'āxop pu', pu pa'ax tup mīy. ²¹ Pa tik mō'āmā'ax te yūmūk mūtik xit, tu gāyxop mōgāp-tup 'ūghah. ²² 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk xok putup, pa Topa gāynām, tu tik mō'āmā'ax hā' gāy. Kaxīy.

²³ Yeyox yōg tik xop te yāy yīkopit, hu:

—Pi'yā' nōm te' kummugā'? Kaxīy.

Pi'yā' tik te' xohix xat'ax

²⁴ Tu kamah hām'āktux hā' nōy yānān, nūy tik 'ūm 'ūxohix xat'ax yūmmūg, ²⁵ yīy Yeyox te:

—Hāmpknōg xop yōg tik te' xat, ha' yōg tikmū'ūn yīpkox pip, tu' yōg gohenanok 'āxet'ax mīy, hu: Tik te tikmū'ūn hā' xape'. Kaxīy. ²⁶ Pa 'āxop kopa 'ānōy xat hok. Pūyā' xat'ax hāpxopmā'ūnōy xop pu', 'ātaknōy tu' ka'ax putuk, yā' yāyhā'ax kutōgnāg, nūy tikmū'ūn xohix pu yīpkox pi'. ²⁷ Pi'yā mūn xexka? 'Ok tik te mīmpe tu' yūm, nūy tu xit, pe tik te hāpxop tat nūy nōy xīnnā'? Nōm te' yūm yā' xexkah, pāyā' 'āxop xohix pu 'āte hāpxopmāhā'!

²⁸ 'Āxop tek mūtik hāpkumep, tuk mūtik hāpxopmāhā' xix 'āxūy. ²⁹ Yōg 'ātak te 'ā yāy 'āxet'ax hōm 'ū tikmū'ūn xat, yā' kaxīy 'āte yāy 'āxet'ax xa' hōm, xa tikmū'ūn xat, ³⁰ nūy 'ūgmūtik 'āxit xi' xo'op, yōgnū hāpxexka tu' 'āxit'ax, xa' yūm'ax max yīmū' yūm, nūy 'Iyaet yōg tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax xohix kopit.

Yeyox te Pet pu hām'āktux

³¹ Tu xe:

—Xīmām, 'ūg'āpax max. Hāmgāyāgnāg te 'āp-tup, nūy 'ānuhuk. Tikmū'ūn te xuxnāg nuhuk, pēnēn hā nuhut, hā kaxīy Hāmgāyāgnāg te 'āxut putup, ³² pa 'āte Topa pu hām'āktux, ta tu 'ā xak, pu 'ākā'ogā', nūy 'ākuxa yūmmā ka'ok. 'Ūg ha 'ānūn'ax putpu', 'āpu 'ānōy xop ka'ogā'. Kaxīy.

³³ Ha Xīmām Pet te:

—'Āte 'āmūtik 'ūgmōg, tu kanet hak mōg'ax 'āmūtik nōmhā, nūy xok 'āmūtik. Kaxīy.

³⁴ Yīy:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux, Pet: Xate tikmū'ūn yīpkutuk, huk nīm putup, tu hām'āktux putup, tu: "Yeyox 'ātep yūmmūg'ah." Kaxīy. Tu xe' xuktux putup, tu xe' xuktux putup. Xate koit kux, 'lhā xokakkak te xatap-xehnāg putup. Kaxīy.

Yeyox te yāy yōg tik xop yūmmūgāhā'

³⁵ Tu yāy yōg xop pu hām'āktux hu:

—Hōmā 'āte mō'āpok, 'ūhok mō'āpok, 'ap pata xax 'āptat'ah, xix tayūmak 'ap tat'ah, xix xagok 'āxop tep tat'ah. 'Ok putup te 'āp-tex 'lhā 'āmōg? Kaxīy.

Ha:

—Āmhok, yā puxi'. Kaxīy.

³⁶ Ha:

—Pa hõnhā 'õg tayūmak tat, xix xagok mõ'tat. 'Õg kayak hāmēnax, nūy tayūmak pa', nūy mīkax xexka 'ūm pa', tu' mõ'tat. ³⁷ Hōmā tik hittap xop te Topa pupi hām'āktux, tu' yõg hām'āktux yā tappet tu kax'āmi', hu: "Tik te' kummuk xop mūtik mõg." Kaxīy. Huk mūn'āktux, ha Topa yõg hām'āktux hittap hā tikmū'ūn kummuk te hāpxopmāp-tup nōmhā, 'ūkxok hāh hāpxopmāp-tup. Kaxīy.

³⁸ Ha' yõg tik xop te:

—Hēnā', mīkax xexka 2 thi'. Kaxīy.

Ha: —Puxi'. Kaxīy.

Yeyox te yïktix 'Onimet tu' xip

³⁹ Tu' mõg, tu' āmnīy hā yïktix 'Onimet ha' mõg, tu' āmāxak xohix 'Thā' mõg, ha' yõg tik xop te' mūtik mõg, ⁴⁰ tu yïktix yīmū' mōxaha', ha Yeyox te:

—Topa tu' xax, pu' āka'ogā', xa hāpkummuk mīy hok. Kaxīy

⁴¹ Tup-xehnāg ha' mõg kutōgnāg, tu' kopaxux hā' xip, tu Topa mūtik hām'āktux, hu:

⁴² —Ātak, 'āte xa tu' xak 'ūyīk xūy hok. Ka 'āte yāy yõg putup'ax mīy, 'ūyā 'õg putup'ax mīy hāmāxap. Kaxīy.

⁴³ Ha pexkox yõg nūl'kutnā'ax xupep, tu Yeyox ka'ogāhā', ⁴⁴ ha' xūy xexka, hu hāmpukpex hep te' xax tu' nāhā', yā' hep punethok, 'ūhep 'āta putuk, tu hām tu nūl' nāhā'.

⁴⁵ Ha Topa pu hām'āktux nām, tu' kux, tuknīhā' xip, tu yāy yõg tik xop xak, tu' pipihi', ha mō'yōn ka'ok, 'ūkuxa tekñōg tu mō'yōn, ⁴⁶ ha:

—Te xīy hu mō'ōn? 'Āyok, 'āknīhā' 'ati', nūy Topa tu' xax, pūyī 'āka'ogā', xa hāpkummuk mīy hok. Kaxīy.

Xonat xop te Yeyox mūg, tu' kīy

⁴⁷ Yeyox te hām'āktux, Thā tik xop nūn, ha Yot te' nūnnāhā', 'āmnīy xohix hā tu Yeyox mūtik mõg, hu yāy kep ha' mūg, nūy tu 'āneo. ⁴⁸ Pa Yeyox te:

—Xatep-tep mūn mīy putup, Yot? 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok. 'Ok xatek mūg yāy kep hah, mōlāmā'ax hak mūg, nūy gāy xōp tuk mūg? Kaxīy.

⁴⁹ Ha tik xop te' pēnāhā', nōm tik te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' pēnāhā', tu hāmyūmmūg, hu:

—Yāyā', 'ok xatek putup 'ūkix mīkax xexka hā? Kaxīy.

⁵⁰ Hu tik te mīkax xexka paha', tu' āmānex xat'ax yõg kāmānat yīpkox xak, tu' yīpkox xaxit, 'ūyīpxe'e hā nōm xip, ⁵¹ ha:

—Hup! Kaxīy.

Tu' yīpkox 'āpit, tu' tapmāhā', ⁵² tu 'āmānex xop pu hām'āktux, xix Topa pet yõg kapitām pu' xuktux, xi' xexka xop pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'ānūn, nūy tik te hāpxop hā' xupxet'ax mūy? Tep tu 'āxop te mīkax xexka tat, xix mīlhīm? ⁵³ Āmnīy xohix hā 'āte tikmū'ūn yūmmūgāhā', Topa pet xexka kopa hāmyūmmūgāhā', ha 'āxop tek mūg 'ohnāg. 'Āka'ok nōmhā, xix Hāmgāyāgnāg ka'ok nōmhā, nōm te hāpkoxtap kopa' xip. Kaxīy.

Pet te Yeyox yūmmūg hok 'āktux

⁵⁴ Ha' mūg, tu' mōgāhā' 'āmānex xat'ax pet hah, ha Pet te hāptox tu' pe' mõg, ⁵⁵ ha 'āmānex yõg kāmānat xop te kuxap xexka mīy hāptopa', tu kuh xexka yīmmap ha' mām, ha Pet te kāmānat xop mūtik mām, ⁵⁶ ha kāmānat hex te Pet pēnāhā', kuxap yõg kuyānām hā' pēnāhā', tu:

—Nū kāy te Yeyox mūtik hāpkumep! Kaxīy.

⁵⁷ Pa Pet te:

—Āmhok! Āte nō'ōm 'ap yūmmūg'ah! Kaxīy.

⁵⁸ Hāpxip kutōgnāg 'ihā tik te' pēnāhā', tu:

—Xate Yeyox yōg tik xop mūtik ti kamah. Kaxīy.

Pa Pet te:

—'Ak mūn'ah. Kaxīy.

⁵⁹ Hāpxip kutōgnāg 'ihā yā 'ūnōy te:

—Hamūn, tute Yeyox mūtik hāpkumep! 'Ūyīy'ax yā hāpxexka Gаниет yōg kamah! Kaxīy.

⁶⁰ Pa Pet te xe hām'āktux, hu:

—Pute 'ūm? Xate putep mūn xuktux? 'A 'āte' yūmmūg'ah! Kaxīy.

Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā xokakkak tak xataha', ⁶¹ ha Yeyox te ha' yokānām, tu Pet pēnā ka'ok, ha Pet te Yeyox yōg hām'āktux pe'paxex. Yā hōmā Yeyox te hām'āktux, hu: "Xate koit tikoyuk putup, tuk mūn yūmmūg hok 'āktux, 'ihā xokakkak tak xatap-xehnāg." Kaxīy. ⁶² Ha Pet te yāyhāhup xexkah, tu hāptopa' mōg, tu' pota punethok.

Xonat xop te Yeyox kix

⁶³ Ha tik xop te Yeyox mūg, tuk-tex'ex kummuk, tu' kix, ⁶⁴ tu topixxax hā Yeyox pa mō'nīy, tu' yīkopit, hu:

—Āpu, 'ūgmū'ā Topa pupi hām'āktux. 'Ū 'ūm nōm te 'ākix? Kaxīy.

⁶⁵ Tu hām'āktux hā Yeyox kuxa xūygāhā', 'āmnīy tox hā' xūygāhā'.

Yoneo xexka xop te Yeyox yīkopit

⁶⁶ Ha māyōn xupep, 'ihā' Yoneo xexka xop te yāy tu nū' nāhā ta tu 'āmānex xexka xop mūtik, xix hāmyūmmūg xop mūtik yāy tu nū' nāhā', ha Yeyox mōgāhā', 'āmānex xat'ax pet ha' mōgāhā', puyīl yīkopit. ⁶⁷ Tu:

—'Ok 'āmūn yā Kunnix? 'Ok Topa te xa yāykutnāhā'? 'Āpu, 'ūgmū'ā' xuktux. Kaxīy.

Pa Yeyox te:

—Ākuxa mām 'ohnāg yōgnū hām'āktux tu'. ⁶⁸ Āte 'āyīkopit, puxix 'āxop 'ap hām' 'ūm 'āktux putup'ah, ⁶⁹ pak mūn yā Tikmū'ūn Kutok, yā hōnhāk yūm'ax Topa yīpxe'e hāh, Topa ka'ok xe'ēgnāg yīpxe'e hak yūm'ax. Kaxīy.

⁷⁰ Ha' xexka xop te:

—'Ok 'āmūn yā Topak-tok xe'ēgnāg? Kaxīy.

Ha:

—Xate' xuktux. Kaxīy.

⁷¹ Ha' xexka xop te:

—Puxi! Kāy yāy yīy'ax hā' 'ūgmū'āte' xupak! Kaxīy.

23

Pinat te Yeyox yīkopit

¹ Ha' xexka xop xohix 'ūknīha' tīhi', tu Yeyox mōgāhā gohenanok ha', 'ūuxuet'ax Pinat, ² ha' kupex nām, hu:

—Kāy te tikmū'ūn yūmmūgā kummuk, tu' xat hok pu tayūmak hōm hok gohet pu', tu yāy mūn yā tik te tikmū'ūn xat'ax 'āktux, tu Topa te' yāykutnā 'āktux. Kaxīy.

³ Ha Pinat te Yeyox yīkopit, hu:

—'Ok xate Yoneo yōg tikmū'ūn xat xe'ēgnāg? Kaxīy.

Ha:

—Ā xate' xuktux. Kaxīy.

⁴ Yīy Pinat te 'āmānex xop pu hām'āktux, xix tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Yeyox te hăpkummugā 'ohnāg. Yā' max. Kaxīy.

⁵ Pāyā' xexka xop te:

—Yā' kummuk ta pax! Tute tikmū'ūn gāyāhā', tu hāmyūmmūgā'ax hā' gāyāhā hăpxexka xohix tu', yā Yonex tu', xix Ganinet tu', xix nūnte kamah. Kaxīy.

⁶ Ha Pinat te' xupak, tu' yīkopit, hu:

—'Ok kāy mūn yā Ganinet yōg? Kaxīy.

⁷ Ha' kupeax'ax xop te:

—Hamūn. Kaxīy.

Yīy Pinat te' xat, pu 'Enot ha' mōgā', ha 'Enot te Yoneo yōg tikmū'ūn xohix xat, tu kōmēn Yenoyanēn tu' xip. ⁸ Ha xonat xop te' mōgāhā', tu mōktu mōxaha 'Enot pet hah, ha' pēnāhā', hu' kuxa hittup, tu 'āmnīy xohix hā' pēnāp-tup, pāyā pēnā 'ohnāg, yā hōnhā pēnā'ax, ha tikmū'ūn te Yeyox 'āktux 'Enot pu', ha 'Enot xak, puyīy Yeyox hăpxomā ka'ok xe'ēgnāg. ⁹ hu' yīkopit, tu xe yā' yīkopit, pāyā Yeyox te' yēy. ¹⁰ Ha 'āmānex xexka xop xix hāmyūmmūg xop tihī', tu Yeyox kupeax nām. ¹¹ Ha 'Enot tup-tup nōg, xix yōg xonat xop, tu' kute'ex kummuk, tu' xexka xop yōg topixxax mūn mō'tat nūy Yeyox kummukgā', tu put pu' mōgāhā Pinat hah. ¹² Hōmā 'Enot gāy Pinat hā', xix Pinat gāy 'Enot hā', pa hōnhā yāy tu' gāy xit, tu yāy hā' xape.

Pinat te' xat pu Yeyox putex

¹³ Ha Pinat te 'āmānex xop xānāhā', xi' xexka xop xānāhā', hay yāy tu nū'nāhā', ¹⁴ ha:

—Āxop te nūktu tik nūnnāhā', tu' kupeax, tu tikmū'ūn gāyā' 'āktux, pa 'āte' yīkopit, ha yā' max, 'ap hăpkummuk 'ūm mīy'ah, ¹⁵ ha 'Enot te yīkopit kamah, tu' put pu nū'kutnāhā'. Hăpkummuk 'ūm mīy 'ohnāg, puyīy tu xok, ¹⁶ Yīy 'āte' xat putup pu' kix xikot hā, nūy xut pu mōg. Kaxīy.

¹⁷ Hāmyāxatamuk xohix 'ihā Pinat te tik kummuk xut, 'āmuk xexka Nōa'yēn 'ihā' xut, tu kanet kopa' xip tik xut, pu mōg, ha Yoneo yōg tikmū'ūn te yāyutnā tik puxet, pu mōg, ha Pinat te Yeyox xut putup pu mōg, ¹⁸ pa Yoneo yōg tikmū'ūn xohix yīy ka'ok, hu:

—'Umōgā Yeyox, nū' putex. 'Ūgmū'ātep-tup nōg, pa Mahamax xut pu mōg. Kaxīy.

¹⁹ Ha Mahamax te' nōy putex, tu kanet kopa' xip, tu tikmū'ūn gāyāhā', pu tu' kix gohet yōg xonat xop.

²⁰ Pa Pinat te:

—Nāy. Hāmē'āpaxex max, 'ūyā xa' xut tik max, tu Yeyox xa' xut'ax. Kaxīy.

²¹ Pa tikmū'ūn tep-tup nōg, tu' yīy ka'ok, tu:

—'Ūp-tex, 'Ūp-tex, mīpkupnix hăp-tex! Kaxīy.

²² Ha Pinat te xe hām'āktux tikmū'ūn pu', hu:

—Putep mūn mīy Yeyox te', xap-tex? Yā' max, hăpkummuk mīy 'ohnāg tute', yīy 'āte' xut'ax pu mōg. Kaxīy.

²³ Ha xe tikmū'ūn yīy ka'ok, tu Yeyox putup nōg 'āktux, ²⁴ yīy Pinat te' xat, pu Yeyox putex, xix Mahamax xut pu mōg, ²⁵ ha' xut tik kummuk Mahamax, pu tikmū'ūn gāy Yeyox mōgā'.

Mīpkupnix tu Yeyox putex

²⁶ Ha' mōgāhā', 'ihā xonat xop te Xinēn yōg tik Ximām xat, pu mīpkupnix tax, tu Yeyox pe' mōg, tu' taha'. ²⁷ Ha tikmū'ūn xohix xexka te' pe' mōg, xix kōmēn yōg 'ūn xop, tu' potahā' mōg, ²⁸ ha Yeyox te' hā yokānām, tu:

—'Ügmün hā 'āpota hok, pāyā yāymün hā 'āpotaha', xix 'āk-tok hā potaha'.
29 'Āmnīy mō'nāp-tup, 'ihā tigmū'ūn te hām'āktux, hu: "Ühün kuxa hittup, nōm tek-tok 'ohnāg, ha kama' kuxa hittup nōm 'ūn tek-tok yāy xo'opmā hok." Kaxīy. **30** Ha tigmū'ūn kuxa teknōg'ax, tu: "Pūyā yīktix 'ügmük tu' nāy, nūy mōknīy." Kaxīy. **31** Yā hōnhā mīm yīxux, ha' puk putup. Putep mün mī'yax mīm nak hā? Yā' puk putūmnāg. Kaxīy hōnhā tik max xok. Putep mün mī'yax tik kummuk hā? Kaxīy.

32 Ha xonat xop te tik kummuk 2 mōgāhā', nūy tu' kix Yeyox mūtik, **33** ha' mōg tu mōktu yīktix hāmhūmnāg tu' mōxaha, ha yīktix 'āxet'ax Gok, 'ūkuxoh tox putuk tu', ha xonat xop te Yeyox yīm xuhmīy, xix pata xuhmīy, pu mīpkupnix tu' xup, ha Yeyox te yāy kote' xip: yā tik puxet te 'ūyīpxe'e hā' xup, xix tik nōy te 'ūyīpxax hā' xup.

34 Ha Yeyox te:

—'Ātak, 'ūyōg hāpkummuk mī'yax xaxogā', pu ta tu' kux, hāmyūmmūg 'ohnāg hah. Kaxīy.

Ha xonat xop te Yeyox xax koxip, pāyā' max, 'ūkoxyōy putup'ah, hu mō'xap yōn, nūy tik yāykutnā', pu pa'. **35** Ha tigmū'ūn xohix mō'xip, tu' pēnāhā', ha' xexka xop kute'ex kummuk, tu:

—Tute tigmū'ūn hīnnāhā putpu'. Pūyā yāy xit hōnhā', nūy mōg, puyīy tu' xok hok! Pax pu yā Kunnix, nōm Topa te yāykutnahā', puxix yāy xit hōnhā nūy mōg! Kaxīy.

36 Ha xonat xop kama xox yīxix kummuk, tuk-tex'ex kummuk, tu' xupyāg kummuk xo'opmāp-tup, **37** tu:

—'Ok xate Yoneo tigmū'ūn xat xe'e'? 'Āpu, mīpkupnix tu yāy xit. Kaxīy.

38 Ha tappet tu kax'āmi', tup-tox yīmū' hīy, mīpkup nix tu' hīy, tu kax'āmi', hu: "Nūhū tik te Yoneo yōg tigmū'ūn xohix xat." Kaxīy.

39 Ha tik nōy te mīpkupnix tu' xup, tuk-te'ex kummuk kamah, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āmün yā Kunnix? 'Ok Topa te xa yāykutnahā'? 'Āpu yāy xit, xikmūg mōy kamah. Kaxīy.

40 Pa tik nōy te' mānōg, hu:

—'Ok xate Topa yīpkutuk hok? Hōnhā 'āxok, xate hāpkummugāhā' tu xok.

41 'Ügmū'āte hāpkummuk mīy punethok, yīk mūg kix, pa nū tik te hāmyok mīy, tu hāpkummugā 'ohnāg. Kaxīy.

42 Tu Yeyox tu' xak, hu:

—Yeyox, 'ūkxaxok hok, 'ihā xate yāy yōg tigmū'ūn xohix xat. Kaxīy.

43 Ha:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōnhā xatek mün mūtik 'āxip putup pexkox kopah. Kaxīy.

Yeyox xok

44 Ha māyōn te pexkox kote' yūm, 'ihā hāpkoxtap te hāpxexka xohix tu' xip, tu 'ot 3 hā' xip māyōn he', **45** 'ihā māyōn kuyānām xok, ha Topa pet xexka yōg topixxax yāy koxip, nōm te hāmyīkox mō'yīnnīn. **46** Ha Yeyox yīy ka'ok, tu:

—'Ātak, 'āte xa' hōm yāy koxuk!. Kaxīy.

Tu hām'āktux kux, tu' xok xe'e'. **47** Ha xonat xop yōg kapitām te Topa max 'āktux, tu:

—Yamūn! Nū tik te hāpkummugā 'ohnāg! Kaxīy.

⁴⁸ Ha tikmū'ūn xohix xexka nūn, tu yāy tu nū'nāhā', tu' pēnāhā', tu' kuxānōg, tu yāy kep to'ok, tu' yēy, 'ūkuxa tekñōg tu'. ⁴⁹ Ha tikmū'ūn te Yeyox hā' xape pip, xix 'ūn pip, nōm xop te' pe' mōg, tu Ganimet tu' pip kōnāmāha', tu Yeyox mūtik hāpkumep tap, tu hāpxomā'ax xohix pēnāhā' nōmhā'.

Yoye te Yeyox nō hāpkot

⁵⁰ Ha tik max xip, 'ūxuxet'ax Yoye, tu hāpxexka Yonex tu' nāhā', tu kōmēn 'Animātex yōg tihik, tu Yoneo xexka xop mūtik mōg, yā' max, tu hāmyok mīy, ⁵¹ tu' xexka xop yōg hāpxomā'ax putup nōg, tu' kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, tu' xak, pu Topa pu' yīpkox pi', ⁵² tu' mōg Pinat hah, tu ta tu' xak, pu Yeyox xokxax tu' hōm, puyīy nō hāpkot, ha' hōm. ⁵³ Ha mīpkupnix tu' xup Yeyox, ha Yoye te' xokxax xut, tu topixxax max hā' kīy, tu mīkax xap kox kopa nō hāpkot, ha' hōk xip, mīkax xap 'ūkox, 'ūxokxax nōy te' kopa' xip 'ohnāg. ⁵⁴ Yā xexta pet, 'īhā Yoneo yōg tikmū'ūn te nit xap yōg hāpxop mīy, yā' āmāxak, 'īhā nit xap mō'nāhā'.

⁵⁵ 'Uħūn xop te Ganimet tu' pip tap, tu Yeyox pe' nūn pax, tu xukpot pēnāhā', ha Yoye te Yeyox xokxax xex mīkax xap kox kopa ha' pēnāhā', ⁵⁶ tu putpu' mōg, tu hāpxop hax max'ax mīy, nūy xokxax xutxok.

Tu nit xap hā' hip. Yā hōmā, hāmyāxatāmuk hittap 'īhā', Topa te Yoneo xop xat hok, pu tu nit xap 'īhā hām hok.

24

Yeyox te putpu' hi'

¹ Ha yenomīn 'īhā, māyōn te hāpkanet tu' xutep 'īhā, 'ūn xop te xokpot ha' mōg, tu hāpxop hax max'ax tat, ² tu' mōg tu mōktu mōxaha mīkax xap kox tu'. Hōmā mīkax xap te mō kox nīy, pāyā hōnhā' yīkūy tap, tu mīkax kox xōn, ha 'ūn xop te' kox kopa pēnāhā'. ³ Ap Yeyox xokxax 'ūm xip'ah, tu mīkax xap kox kopa' xip 'ohnāg, ⁴ yīy 'ūn te: "Pute 'ūm?" Tu hāpe'paxex, 'īhā tik 2 te' yīka' tihī', 'ūpata hā' tihī', yā' yōg topixxax tūmnāg, kuyānām putuk, ⁵ ha 'ūn xop kuxānōg, tu nūktettx, tu yāy pa mō'nīy, tu' yēy, ha pexkox yōg xop te:

—Tep tu 'āxop te yāy hī'ax xop xak hāmxukpot tu'? ⁶ Ap xip'ah Yeyox, yā' putpu' hi'! 'Ok 'āxop te' xaxok? Tute xa hām'āktux 'īhā hāpxexka Ganimet tu' tihī', ⁷ ha tik kummuk te' mō'āmā', nūy gāyxop mōgā Yeyox hah. Yeyox yā Tikmū'ūn Kutok, tu xa hām'āktux, tu yāy yōg xok'ax 'āktux, tu mīpkunix hā' xok'ax xa' xuktux, tu putpu' hi'ax 'āmnīy tikoyuk 'īhā xa hām'āktux. Kaxīy.

⁸ Ha 'ūn xop te hāmpē'paxex, tu: "Hamūn! Hōmā Yeyox tek mū'ā hām'āktux." Kaxīy. ⁹ Tu putpu' mōg, tu Yeyox yōg tik xop te 11 pu hām'āktux, xix tikmū'ūn te nōm mūtik hāpkumep pu' xuktux. ¹⁰ Nōm 'ūħūn 'āxet'ax Manix Mānanēn, xi' nōy 'āxet'ax Yoān, xi' nōy 'āxet'ax Mānix, ha Mānix yā Tiak mūk tut, ha 'ūn xop te Yeyox yōg mō'pok xop pu hām'āktux, ¹¹ pa tik xop kuxa mām 'ohnāg 'ūn yōg hām'āktux tu', tu: "Yā' xupmāhīy!" Kaxīy. ¹² Pāyā Pet yok, tu' mōg mō'ka'ok 'ūxukpot tu', tu' xutep, 'īhā pēnātu' mōg, nūy mīkax kox kutōgnāg hā' mōnāy, tu topixxax te xokxax kīy'ax pēnāhā', yāp-xehnāg yūm, tu putpu' nūn mīptut tu', tu' kuxa te' yēy.

Ēmā'ox yōg putahat

¹³ 'īhā tik 2 hāpkumep, tu xip tu xexka 'Ēmā'ox ha' mōg, ha mō'āgmūg 2 kōmēn Yenoyanēn tu', ¹⁴ ha yāy pu hām'āktux, tu hāpxomā'ax xohix 'āktux, ¹⁵ tu hām'āktux, 'īhā Yeyox xip, hāpxip 'ohnāg 'īhā' xip, tu tik mūtik mōg, ¹⁶ ha tik xop te' pēnāhā', pāyā' yūmmūg'ah. ¹⁷ Ha Yeyox te:

—Tep-tep 'äktux 'äxop te', 'ihā hāpkumep? Kaxīy.

Ha tik xop hāpkumep kux, 'ūhittup 'ohnāg tu', ¹⁸ ha tik puxet 'äxet'ax Kene'op, tu:

—Tikmū'ūn xohix te kōmēn kopa' pip, tu hāpxopmā kummuk yūmmūg. 'Ok 'äp-xehnāg te' yūmmūg hok? Kaxīy.

¹⁹ Ha:

—Hāpxopmā'ax tute xīy? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Kōmēn Nāyane yōg Yeyox te Topa pupi hām'äktux, tu hāpxopmā ka'ok, Topa keppa' mīy, xix tikmū'ūn keppa' mīy, tu hāmyūmmūgā ka'ok kamah, ²⁰ ha 'ämānex xop xik mū yōg xexka xop te xonat xop pu' hōm, pu tup-tex, tu mīpkupnih hāp-tex, ha' xok xe'ēgnāg, ²¹ pak mū'äte hāmpe'paxex tap, hu: "Pe Yeyox yā Topa yōg mō'kutnā'ax, ha' yāykutnāhā", pu 'Iyaet yōg tikmū'ūn xexkānā!" Hamūn, pāyā' xok, ha hōnhā 'ämnytikoyuk nōg. ²² Yā hōnhā 'ūn te hām'äktux, hak mū kuxānōg. Māyōn xupep 'ihā 'ūn mōg, 'ūxukpot ha' mōg, ²³ pāyā Yeyox xokxax xip 'ohnāg, mīkax xap kox kopa' xip 'ohnāg, ha putpu' nūn, tu pexkox yōg mō'pok xop 'äktux, tu' pēnāhā nō'ōm, ha Yeyox putpu' hi'ax 'äktux, ²⁴ ha tik te xukpot ha' mōg kamah, ha' kox xip, pāyā 'ap pēnā'ah Yeyox. Kaxīy.

²⁵ Ha Yeyox te:

—Äp-tox kummuk, 'äkuxa yūm pu'uk hām'äktux'ax kopah! Hōmā tik hittap te Topa pupi hām'äktux, tu tappet hā kax'āmi', pāyā 'äkuxa yūm 'ohnāg hām'äktux'ax kopah. ²⁶ 'Ok 'äxop te hāmyūmmūg hok? Topa te yāykutnāhā', pu tu' xūy, nūy yāyhā tu xexkah. Kaxīy.

²⁷ Tu Topa tappet hā tik 2 yūmmūgāhā', tu mōnāyxop Mōyyex yōg xat'ax hā hāmyūmmūgāhā', tu mōktu tik xohix te Topa pupi hām'äktux xop 'äktux, tu kama yāy mūn 'äktux, tu Topa yōg hām'äktux hittap hā hāmyūmmūgāhā', nūy yāy mūn 'äktux.

²⁸ Ha mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox mōg'ax nō pehe', ²⁹ pa tik 2 te:

—Nāy, 'ämōg hok! 'Ügmū 'ätu' xip, nūy mōhōn nūnte', yā hōnhā 'ämāxak. Kaxīy.

Yī Yeyox te tik mūtik mōg, ³⁰ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa pu: "Ämax," kaxīy, tu pām koxip, tu yāy xape pu' popmāhā', ³¹ ha Topa te tik pa maxnāhā', ha Yeyox yūmmūg, ha hāpxip 'ohnāg 'ihā Yeyox xip 'ohnāg, yā yāy xaxogāhā', ³² ha yāy pu hām'äktux, hu:

—Yāk kuxa hittup xexka 'ihā hām'äktux putat kopah, tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy. Ha' nōy te: Yamūn! Kaxīy.

³³ Tu' yok mō'ka'ok, tu Yenoyanēn tu' mōg, tu mōktu mōxaha', ha tik te 11 te yāy tu nū'nāhā', xi' mūtik pip xop, ³⁴ tu:

—Hamūn! yā Yeyox te putpu' hi xe'ēgnāg! Yā Ximām te' pēnāhā'! Kaxīy.

³⁵ Ha tik 2 te Yeyox 'äktux, tu Yeyox te putat kopa hāmyūmmūgā 'äktux, tu pām koxip tu ta 'ōm xip hok 'äktux.

Yeyox xip tik xop mūtik

³⁶ Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā', hām'äktux 'ihā', Yeyox te nōm xop kopa' xip, tu:

—Pūyā Topa 'äkuxa māmmā'! Kaxīy.

³⁷ Pāyā tik xop kuxānōg, tu' koxuk yīpkutuk, pāyā 'a' koxuk'ah, ³⁸ ha Yeyox te:

—Teptu 'ākuxānōg? Putep mūn hāpkīy hā xate'? ³⁹ Mā', 'ūgyīm pēnā', xik pata pēnā', yā 'ūgmūn yīnmūn. Mā', nūy 'ūg 'āpit. 'Ūkoxuk te' yīn xip 'ohnāg, xi' kup tox xip 'ohnāg, pak yīm pip, xik pata pip, xik yīn xe'e xip! Kaxīy.

⁴⁰ Tu hām'āktux kux, 'ihā yāy yīm tu' mūg, xix yāy pata tu' mūg, tikmū'ūn te mūtik hāpkumep tu' mūg, ⁴¹ ha tikmū'ūn kuxa hittup xexka nām, tu' yēy, hu yāy kuxa yīkopit, yīy Yeyox te:

—'Ūpk? Kaxīy.

⁴² Ha tu' hōm māhām, ha mō'hap kuxap xox yā' tu', ⁴³ ha' māhā', 'ihā tikmū'ūn xohix te' pēnāhā'. ⁴⁴ Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āmūtik 'ūkxip, tu 'āxop hāmyūmmūgāhā', tu Topa tappet hā 'āyūmmūgāhā', xayīy 'āyūmmūg, ha mōnāyxop hittap Mōyyex te' xat'ax kax'āmi', xix tik xop te Topa pupi hām'āktux te kax'āmi', ha kaxīy 'ūkxūy'ax xik xok'ax kax'āmi', yak mūn Kunnix. Kaxīy.

⁴⁵ Tu yāy yōg xop putox maxnāhā', pu tu hāmyūmmūg, nūy Topa yōg hām'āktux hittap hā hāmyūmmūg, ⁴⁶ tu xe hām'āktux, hu:

—Topa yōg tappet te Kunnix 'āktux, 'ūxuxet'ax nōy yā Topa yōg hāmyāykutnā'ax, ha tappet te' xok'ax 'āktux, tu nō hāpkot'ax 'āktux, tu 'āmnīy tikoyuk nōg 'ihā putpu' hi'ax 'āktux, yāk mūn 'āktux, ⁴⁷ tu' xat, pu hām'āktux, pūyīy hām'āpak max'ax 'āktux hām xexka xohix tu', 'ūhep xohix pu', tu kōmēn Yenoyanēn kopa hām'āktux'ax hāmāxap, pu tikmū'ūn yāyhāhup, tu hāpkummuk mīy kux, pūyīy Topa xaxogā', pu tu' kux. ⁴⁸ 'Āxop te nōmhā hāpxopmā'ax xohix pēnāhā xi' xupak, ⁴⁹ Nāy, 'ūhip, yā Topa te 'āxop pu hām'āktux xex, ha 'āte xa nū'kutnāp-tup, pa kōmēn Yenoyanēn kopa 'āti', 'ūhip tu', tu mōktu Topa te 'āxop ka'ogāhā', tu Topa Koxuk nū'kutnāp-tup, pu 'āka'okgā', ha 'āxop te hāpka'ok'ax mō'tat putup, topixxax putuk. Kaxīy.

Yeyox mōg pepi pexkox tu'

⁵⁰ Tu' xip tu xexka Metān tu' mōgāhā', tu' yīm kute tex pepi', tu:

—Pūyā Topa xa hāmmaxnā! Kaxīy.

⁵¹ Tu hām'āktux 'ihā pepi' mōg, tu pexkox ha' mōg, ⁵² ha nōm tikmū'ūn te' kopaxux ha' mōxip, tu nūktettex, tu' yēy, tu Yenoyanēn tu' putpu' mōg, tu' kuxa hittup xexkah, ⁵³ tu 'āmnīy xohix hā' pip Topa pet xexka kopah, nūy Topa max'āktux pax.

Tu ta tu' kux.

YOĀM TE TOPA YŌG HĀM'ĀPAK MAX'AX KAX'ĀMI'

Topa yōg hām'āktux te tikmū'ūn hīnnāhā'

¹ Hōmā 'ūhittap 'ap xip'ah hām xexka', ha ta' xip Yeyox, tu Yeyox 'āxet'ax nōy hā: Topa yōg Hām'āktux. Kaxīy. Yā tikmū'ūn pu Topa mūg. Topa yōg Hām'āktux te Topa mūti' tihi', tu Topa putuk, yā Topa xe'e'. ² Topa te hām xexka mīy, ha Topa mūti' tihi Topa yōg Hām'āktux. ³ Topa te Yeyox ka'ogāhā', puyīy hāpxop xohix xexka mīy. 'Ok Topa te yāpxehnāg hā' mīy hāpxop? Āmhok. 'Ok Topak-tok mūti' mīy hāpxop xohix xexka'? Hamūn, 'ūmīy hāpxop xohix xexka nūmūtik. ⁴ Topa yōg Hām'āktux te yōnnāhā' xohix hīnnāhā', ha' hi'ax te kuyānām putuk tikmū'ūn kuxa kopah, tu tikmū'ūn pu hāptupmāhā', puyīy hāmyūmmūg. ⁵ ha mō yānām yōn hāpkoxtap kopah, ha hāpkoxtap te kuyānām putex 'ohnāg. Hā kaxīy Yeyox nūn, tu nūktu tikmū'ūn kuxa kopa hāptupmāhā', pa' kummuk xop te Yeyox hupmā yūmmūg 'ohnāg.

⁶ Ha ta' xip tihik 'ūxuxet'ax Yoām, ha Topa te' yāykutnāhā', tu' xut tikmū'ūn kopah, tu nū'kutnāhā' tikmū'ūn hah.

⁷ Ha ta' nūn Yoām, nūy tikmū'ūn pu Topak-tok 'āktux, yā nōm te kuyānām putuk 'āktux, puyīy tikmū'ūn xohix hām'āktux 'āpax, nūy tu' kuxa mām ka'ok.

⁸ Yoām te kuyānām putuk'ah, pa' nūn, nūy nōm te kuyānām putuk 'āktux. ⁹ Nōm te kuyānām xe'e putuk, tu ta' nūn, tu nūktu tikmū'ūn xohix tu' xupep, yā' nūn Yeyox.

¹⁰ Kuyānām, yā Topa yōg Hām'āktux, yā Topak-tok, tu' xip nūnte hām xexka tu'. Hōmā Topa te yāy kutok ka'ogāhā', puyīy hām xexka mīy, pa tikmū'ūn te Topak-tok yūmmūg 'ohnāg nōmhā'. ¹¹ Yā' nūn Topa yōg Hām'āktux, tu nūktu yāy hām xexka tu' xupep pa' xape xop tep-tup nōg, ¹² pa tikmū'ūn yāg te Yeyox putup, tu' kopa' kuxa mām, ha Topa te nōm xop ka'ogāhā', puyīy yāyhā xape xop Topa yōg, yā Topak-tok xop. ¹³ Yā Topa hā xape xop. 'Ok 'ūtut te' put xi' tak te nō' tehe', yīy yāyhā xape xop Topa hā? Āmhok. 'Ok tut tep-tup xi' tak, hu' put? Āmhok. Pa yā Topa mūn hā xape xop. Yā Topa tep-tup, ha yāyhā Topa xape xop.

¹⁴ Ha ta' nūn Topa yōg Hām'āktux hām xexka tu' nūnteh, ha' tut te' put, yā tikmū'ūn Yeyox, tu tikmū'ūn mūti' tihi'. Yā' max xe'ēgnāg, yā' max tikmū'ūn xohix pu', tu hāpxe'e 'āktux, yā Topa te yāy kutok pit puxet 'ūmax xe'ēgnāgāhā', yā Topa te' maxnāhā' tikmū'ūn xohix pu', ha hāmyok xohix 'āktux.

¹⁵ Ha ta' nūn Yoām, tu nūktu hām'āktux ka'ok, hu:

—Hōmā 'āte xa hām'āktux hu: "Ūg pe' nūn putup tihik. Hamūn xexka', ha tak mūn kutōgnāg, yā 'ūyōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg pa yōgnū xohix miax." Kaxīy.

¹⁶ 'Ūkuxa max xe'ēgnāg, hu yūmūg xohix pu hāmmaxnāhā', tu xe hāmmaxnā mōkuma'mōg

¹⁷ Hōmā Topa te Mōyyex pu yāy yōg xat'ax popmāhā', puyīy Mōyyex Yoneo xop xat, pa Topa te Yeyox Kunnīx pu hāmmaxnāhā', yīy ta Yeyox te tikmū'ūn pu hāmmaxnāhā', tu hāpxe'e 'āktux. ¹⁸ Tikmū'ūn te Topa pēnā 'ohnāg, pa Topak-tok puxehnāg te Topa putuk, tu Topa mūti' tihi', ha tikmū'ūn te Topak-tok pēnāhā', hu ta tu' yūmmūg Topah. Yā tute yūmū'ā Topa mūg.

Yoām te tikmū'ūn putox pix, tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux

19 Ha ta' pip Yoneo xexka xop kōmēn Yenoyanēn tu', tu mō'pok 'āmānex xop xix Nemi yōg xop, puyīy Yoām yīkōpit. Ha ta' nūn, tu nūktu' yīkōpit, hu:

—'Ū'ūm 'āmūn? Kaxīy.

20 Ha Yoām te hām'āktux xe'e, hu:

—'Ak mūn Kunnix'ah, yā Topa te Kunnix yāykutnāhā', puyīy tikmū'ūn kuxa kummuk xit. Kaxīy.

21 Ha xe' yīkōpit hu: 'Ū'ūm 'āmūn? 'Ok 'Enit? Kaxīy.

Ha Yoām te:

—'Āmhok. Kaxīy.

Ha xe:

—'Ok 'āmūn nō'ōm, tu Topa pupi hām'āktux? 'Ok putpu 'ānūn? Kaxīy.

Ha:

—'Āmhok. Kaxīy.

22 Ha:

—'Āpu hām'āktux, 'ū'ūm 'āmūn? 'Ūgmū'āte 'āyūmmūg putup, hu mōg, hu nōm te nūg mūg pok xop pu hām'āktux. Putep 'āktux? Kaxīy.

23 Ha Yoām te:

—Yā yānmūn xupep'ax 'ūgmūn, tu hām'āktux ka'ok hām panip xexka tu', hu: 'Āpu 'āxop putat yo'a'. Yūmmūg xuxyā nūn. Yā 'ōg hāpxopmā'ax yo'a'. Kaxīy.

Yā hām'āktux te' putuk 'Iyait yōg, nōm te Topa pupi hām'āktux.

24 Yā Paniye xop te Yoām yīkōpit, **25** hu:

—'A 'āmūn yā Kunnix'ah Topa te nōm yāykutnāhā', xix 'ap 'Enit'ah, xix 'ap nōy'ah nōm te Topa pupix hām'āktux. Tepte 'āxat xate tikmū'ūn putox pix? Kaxīy.

26 Ha Yoām te:

—'Ātep-tox pix kōnāg hā, pa 'āxop kopa' xip nō'ōm, pa yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg, **27** hak pe' nūn putup nō'ōm. Hamūn xexka', hak-mūn kutōgnāg, hu yōg pataxax ko'ap-tup 'ohnāg. Yāk-tōgnāg 'ūgmūn. **28** Yā nōm hāpxopmāhā xiptuxexka Metān tu' kōnāg kox Yohnām xatapah. Yā Yoām te tikmū'ūn putox pix 'ōnteh.

Nōm te tikmū'ūn pupi' xok putup kahnēn xok putuk

29 Hāptup 'lhā' nūn Yeyox Yoām hah, ha Yoām te' pēnāhā', tu:

—'Ūpēnā' nōm te tikmū'ūn pupi' xok putup Topa yōg tihik kahnēn xok putuk. Tute tikmū'ūn xohix kuxa kummuk xit putup. **30** Hōmā 'āte nōm 'āktux, hu: "Tik tek pe' nūn putup, tu' xexkah, ha tak mūn kutōgnāg. Yā 'ūyōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg, pa yōgnū xohix miax." Kaxīy. **31** Hōmā 'a' yūmmūg'ah nōm tihik, pak nūn, nūy tikmū'ūn putox pix, puyīy tikmū'ūn nōm yūmmūg. Kaxīy.

32 Tu xe: 'Āte' pēnāhā Topa Koxuk te pexkox tu' yīxohoh, yā kuuxuxtut putuk, tu nūktu tik tu' xupep, tu nōm yīmū' xip ka'ok. **33** Yā 'āte' yūmmūg'ah tihik, pa Topa te nūgkutnāhā, 'ūyīy tikmū'ūn putox pix. Topa te: "Xate pēnāp-tup Topa Koxuk yīxop-tup, tu nūktu tik yīmū' xip ka'ok putup, ha nōm te tikmū'ūn pu' hōm putup Topa Koxuk." Kaxīy. **34** 'Āte nōm pēnāhā', tu xa' xuktux, tihik yā Topak-tok. Kaxīy.

Yeyox yōg tik xop te māxap

35 Hāptup 'lhā xe' xip Yoām tik tix mūtik, yā Yoām mūtik mōg xop kopa' pip,

36 ha' nūn Yeyox, tu nōdā'yēn, ha Yoām te Yeyox pēnāhā', tu hām'āktux, hu:

—Nōm te tīkmū'ūn pupi' xok putup, kahnēn xok putuk, yā' yī' ohnāg, yā' Topak-tok. Kaxīy.

³⁷ Ha tik tix te' xupak, tu ta' mōg Yeyox hah, nūy Yeyox pe' mōg, tu' mōg,

³⁸ Ha Yeyox yōkānām, tu tik tix pēnāhā', tu:

—Tep mūn xak? Kaxīy.

Ha:

—Notot, pi'yā' āpet yūm?

³⁹ Ha Yeyox te:

—Mā, nūy pēnā'. Kaxīy.

Ta' mōg Yeyox xix tik tix, tu' pet pēnāhā' māyōn he 'lhā' tihi', 'lhā mōktu yā' āmāxak.

⁴⁰ Yā tik tix, ha yāp-xet 'āxet'ax 'Ānene', yā Xīmām Pet taknōy. Yā hōmā tute Yoām yōg hām'āktux 'āpak, hu Yeyox pe' mōg.

⁴¹ Tu ta' mōg 'Ānene', nūy yāy taknōy xax, tu' xipihi', tu:

—'Ūgmū'āte Kunnix xipihi', yā Topa te nōm yāykutnāhā'. Kaxīy.

⁴² Tu ta' nūn 'Ānene', tu' taknōy Xīmām nūn nā' nūn, tu nūktu Yeyox tu' mōxaha', ha Yeyox te Xīmām pēnāhā', tu:

—'Āmūn yā Xīmām, yā Yoām kutok. 'Āte xa 'āxet'ax nōy hōm, yā Xep. Kaxīy.

Yā Xep, yā 'āxet'ax nōy hā: Pet, yā tīkmū'ūn yī'yax hā: mīkaxxap. Kaxīy.

Yeyox te' xānāhā Pinip xix Nātānāyet

⁴³ Hāptup 'lhā Yeyox mōg putup hāpxexka Ganimet tu', tu Pinip xak, tu' xipihi', tu:

—Mā, 'ūg pe mōg! Kaxīy.

⁴⁴ Yā Pinip yōg kōmēn Betxax. Yā 'Ānene yōg kōmēn kamah, xix Pet yōg kamah.

⁴⁵ Ha ta' mōg Pinip, tu Nātānāyet xak, tu mōktu' xipihi', tu:

—'Ūgmū'āte' xipihi nōlōm. Hōmā 'ūhiattap Mōyyex te nōm kax'āmi Topa yōg xat'ax yōg tappet tu', xix Topa pupix hām'āktux xop te nōm kax'āmi kamah. Yā Yeyox, yā Yoye kutok, yā kōmēn Nāyane yōg tihik. Kaxīy.

⁴⁶ Ha Nātānāyet te:

—'Ok 'ūm max tīkmū'ūn 'ōnte Nāyane kopah? 'Āmhok. Kaxīy.

Ha Pinip te:

—Pu yūmū mōy, pēnā'. Kaxīy.

⁴⁷ Tu ta' mōg, pa' xip Yeyox, tu' nōy nūn pēnāhā', tu:

—Pēnā' 'Iyaet xop yōg tik xe'e, yā tik te' koit 'ohnāg. Tik te hāpxopmā yok. Kaxīy.

⁴⁸ Ha Nātānāyet te:

—Teptu xatek yūmmūg? Texīy? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āte 'āpēnāhā', yā 'āxip piget kup kakak, ha Pinip te 'āxānāhā'

⁴⁹ Ha Nātānāyet te:

—Notot, 'āmūn Topak-tok. Xate 'Iyaet xop xat.

⁵⁰ Ha Yeyox te:

—'Āte xa' xuktux 'āte 'āpēnāhā piget kup kakak, yīy 'ākuxa yūm 'ūgkopah. 'Ok kaxīy 'ākuxa yūm? Yā' max nūhū', pa xate xe' pēnāp-tup hāpxopmā max xohix xe'ēgnāg. ⁵¹ 'Āte xa hām'āktux xe'e xate pexkox xōn pēnāp-tup, ha ta pexkox yōg nū'pok xop pepi' mōg putup, tu putpu' yīxop-tup, tu nūktuk mūn xuka' xup putup, yā Tīkmū'ūn Kutox xuka' xup putup.

2

Yeyox te yāyta pēnāhā'

¹ Āmn̄y tix nōg, 'īhā tikmū'ūn yāytap-tup kōmēn Kānā tu' hāpxexka Ganimet kopah, tu 'āmuk xexka mīy, ha Yeyox mūktut xip. ² Ha tikmū'ūn te' xānāhā Yeyox xix yōg tik te 12 xop, pu tu xit. Yī ta' mōg, tu mōktu' mōxaha'. ³ Ha tikmū'ūn xohix te xupyāg xo'op, ha mōktu' kox, ha ta' xip Yeyox mūktut, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ūkox xupyāg. 'Ūnōg. Kaxīy.

⁴ Ha Yeyox te:

—Māy, hōnhā 'ūkxat hok, 'ūyīy hāpxomā xate nōm putup. 'A hōnhā'ah. Pa hāpxip, 'īhā Topa tek xat putup. Kaxīy.

⁵ Ha' tut te kāmānat pu:

—'Āpu hāpxomā tute 'āxop xat. Kaxīy.

⁶ Ha ta' pip naxtox xexkanām mīkaxxap hā nō'ōm 'ūxohix te' 6, ha Yoneo xop te nōm hā yāy pix, xix nax pix, xix kānēy pix, nūy yāy yōg xat'ax mīy. Yā' xexkanām naxtox. Naxtox puxet te' tat nit xohix te' 80, xi' nōy 100.

⁷ Ha Yeyox te kāmānat xop pu hām'āktux, hu:

—'Āpu kōnāg pux, pu naxtox hā nū'xih. Kaxīy.

Ha' pux ha nū'ximnāg.

⁸ Ha Yeyox te:

—'Āpu' hep kutōgnāg xut, nūy pax mōg, nūy 'āmuk xexka yōg xat'ax pu' hōm. Kaxīy.

Ha' xut, tu' pax mōg, ⁹ ha xat'ax te' hep xo'op, pa 'ap kōnāg'ah, yā yāyhā xupyāg. Hām 'ūm tu' nūn 'ūhep? Yā' yūmmūg 'ohnāg, pa kāmānat te' yūmmūg nōm te' hep xut, ha 'āmuk xexka yōg xat'ax te tik te yāyta xānāhā', ¹⁰ tu:

—Tikmū'ūn xohix te' popmāhā xupyāg max hāmāxap, ha tikmū'ūn te nōm xo'op, tu mōktu hix ka'ok, hak-nāy tu' popmāhā xupyāg kummuk, pa nōmhā' pip xupyāg max 'ohnū'. Kaxīy.

¹¹ Yā hā kaxīy Yeyox te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg hāmāxap, yā kōmēn Kānā tu' mīy hāpxexka Ganimet tu' Yeyox max xe'ēgnāg, ha Yeyox yōg tik xop kuxa mām Yeyox kopah.

¹² Hāpxip 'īhā' mōg Yeyox, xi' tut, xi' taknōy xop, xix Yeyox yōg tik xop, tu' nox tihi kōmēn Kapānām tu'.

Yeyox mōg Topa pet xexka tu'

¹³ Hāpxip 'īhā' Yoneo xop te' mīy putup 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōñ'yēn. Ha ta' mōg Yeyox kōmēn Yenoyanēn tu', tu' mōg, tu mōktu' xupep. ¹⁴ Tu ta' mōg Topa pet xexka tu', pa' kopa' pip tikmū'ūn, tu nōmenex mūnūytut pit, xix kahnēn, xix kuxxuxtut, tu tayūmak hā' nōy yānān, ha mīmpe xit'ax 'īhā' mām, ¹⁵ ha Yeyox te xikot mīy poxit hā, tu hāptopa papuk kahnēn xix mūnūytut pit, tu tayūmak nū'xok, yā tayūmak hā' nōy yānān xop yōg, tu' yōg mīmpe xit'ax nū'xok kamah.

¹⁶ Tikmū'ūn te kuxxuxtut nōnenex, ha Yeyox te nōm pu:

—'Āpu kuxxuxtut mōgā nūpeheh. 'Ūmīy hok nāpet nūnte 'ātak pet kopah. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox mūtik mōg xop te' xutigāhā', yā Topa yōg tappet tu' kax'āmi hu: "Yā kuxap putuk 'ūgkuxa kopah, yā 'āte Topa pet putuppax, tu Topa pet hā yūpkumīy." Kaxīy.

¹⁸ Ha Yoneo xexka xop te:

—'Āpu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, 'ūyī yūmmūg Topa te nū'ākutnāhā', xayīy xohix papuk Topa pet kūnāpah. Kaxīy.

19 Ha Yeyox te:

—'Āxop te nū' pet putxok, kopxix xe' mīy'ax 'āmnīy tikoyuk hā. Kaxīy.

20 Ha:

—'Ok xate' mīy'ax 'āmnīy tikoyuk hā? Tikmū'ūn te Topa pet xexka mīy hāmyāxatamuk xohix te' 46 hā. Kaxīy.

21 Pa 'āmhok, Yeyox te yāy yīn 'āktux, yā Topa xip Yeyox kopah, Topa pet putuk. **22** Hāpxip ha ta Yeyox putpu' hi', 'ihā Yeyox yōg tik xop te' xutigāhā Yeyox yōg hām'āktux, hu' kuxa mām ka'ok Topa yōg hām'āktux kopa xix Yeyox yōg hām'āktux kopah.

Yeyox te tikmū'ūn xohix yūmmūg

23 'Uxip Yeyox kōmēn Yenoyanēn tu', 'ihā tikmū'ūn te' mīy 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōñā'yēn, ha Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg punethok. Yā tikmū'ūn te' mīy yūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te' pēnāhā', hu' xohix kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. **24** Pa Yeyox kuxa yūm 'ohnāg tikmū'ūn kopah xix yōg hāmyūmmūg kopah, tute tikmū'ūn xohix yūmmūg tu'. **25** 'Ok Yeyox pu tikmū'ūn yūmmūgāhā'? Āmhok. Yā tute tikmū'ūn xohix kuxa yūmmūg.

3

Yeyox xix Nīkonēm

1 'Uxip tihik 'ūxuet'ax Nīkonēm, yā Yoneo xop yōg xat'ax xop yōg tihik, yā Paniye xop kopa' xip. **2** 'Āmnīy 'ihā' nūn Yeyox hah, nūy hām'āktux, hu:

—'Ūgmū'āte' yūmmūg Topa te nū'ākutnāhā'. Yā xate hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Paxpu Topa 'āyōkāmū mōg hok, ha ta hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg. Kaxīy.

3 Ha Yeyox te:

—'Āte xa hām'āktux hāpxop xe'e. Tep-te Topa pēnāp-tup xix yāy yōg tikmū'ūn, 'ihā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat putup, ha' yīpkox pip? Yā nōm nāhā 'ūxeheh. 'Ap nōy te' pēnāp-tup'ah. Kaxīy.

4 Ha Nīkonēm te:

—Tep texīy tik xiptap 'ūm nāhā 'ūxeheh? 'Ok 'ūtut hā mō'nāhā 'ūxeheh, ha xe' put? Kaxīy.

5 Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Yūmūg xakux. Yūmūg tut te yūmūg pop, ha ta Topa Koxuk te yūmūg mīy Topa yōg tikmū'ūn. Hā kaxīy yūmūg xakux 'ūxeheh, yā yūmūg xakux tix. Yūmūg xe xakux 'ohnāg, kopxix yūmūg mōg xakux 'ohnāg Topa yōg tikmū'ūn xop kopah. **6** 'Un tek-tok pop, ha' hi 'ūk-tok. Ha ta Topa Koxuk te' hīnnāhā Topa yōg tikmū'ūn. **7** 'Āte xa hām'āktux, hu: "'Āpu nāhāy 'ūxeheh. Hām'āktux hok hu: Xok 'ūm?' Kaxīy. **8** 'Āmuuh mōg hām 'ūm tup-tup, ha xate 'āmuuh 'āpak. Pi'a' nū? Xate' yūmūg'ah. Pi'a' mōg? Xate' yūmūg'ah. Yā xate' pēnāh 'ohnāg. Hā kaxīy xate' yūmūg 'ohnāg, Topa Koxuk te' mīy Topa yōg tikmū'ūn, tu' hīnnāhā nōm xakux 'ūxeheh.

9 Ha Nīkonēm te:

—Texīy? Kaxīy.

10 Ha Yeyox te:

—Xate 'Iyaet yōg tikmū'ün pu hāmyūmmūgāhā', pa' yūmmūg 'ohnāg Topa Koxuk te' mīy Topa yōg tikmū'ün. ¹¹ Hamūn, 'āte xa hām'āktux xe'e'. 'Ugmū'āte hāmyūmmūg, hu nōm 'āktux, tu hāmpēnāhā, hu nōm 'āktux, pa' āxop te yōgnū hām'āktux 'āpak 'ohnāg. ¹² 'Āte xa hām xexka yōg xop yōg hāpxomā'ax 'āktux, pa' ākuxa yūm 'ohnāg. 'Āte xa pexkox yōg xop yōg hāpxomā'ax 'āktux. Texiy 'ākuxa yūm putup? 'Ap yūm putup'ah. ¹³ Tikmū'ün te pexkox tu' mōg 'ohnāg, tu yīxo 'ohnāg hām xexka tu', tu pexkox yōg xop yōg hāpxomā'ax 'āktux 'ohnāg. 'Ukpuxet yā Tikmū'ün Kutok te nōm 'āktux, pexkox tuk yīxohoh tu'.

¹⁴ —Hōmā 'ūhittap Mōyyex te kāyā komut mīy hām panip xexka tu', tu mīm yīpaka' xup. Hā kaxiÿ tikmū'ün tek mūn yīpaka xup putup, yā Tikmū'ün Kutok yīpaka xup putup, ¹⁵ puyīy xohix 'üm 'ūkuxa mām 'ūgkopah, tu' hi xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. ¹⁶ Yā Topa te mō'yāxe'ēgnāg hām xexka yōg xohix xop, hu yāy kutok pit puxehnāg nū'kutnāhā' hām xexka tu', puyīy xohix 'üm 'ūkuxa mām ka'ok Topak-tok kopah, hu' xakix ka'ok putup'ah, pa' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg putup, ha' kux 'ohnāg. ¹⁷ Topa te yāy kutok nū'kutnāhā' hām xexka tu', nūy nōm hā hām xexka yōg xohix xop kuxa kummuk xit, nūy kuxa maxnā', nūy nōm yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān hok.

¹⁸ —Topa te' kuxa mām xop yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān 'ohnāg, pa' yānān 'ūkuxa mām 'ohnāg xop yōg hāpkummuk mīy'ax hā, yā' kuxa mām 'ohnāg Topak-tok puxet kopa hah. ¹⁹ Teptu Topa te hāpkummuk mīy'ax hā yānān? Yā Yeyox nūn, yā kūyānām nūn putuk, tu nūktu' xupep nūnte hām xexka tu', pa tikmū'ün tep-tup hāpkoxtap, 'ap putup'ah kūyānām, yā Yeyox putup'ah, hāpkummuk mīy tu'. ²⁰ Yā hāpkummuk mīy'ax xop tep-tup nōg kūyānām, tu' mōg 'ohnāg kūyānām hah, nūy hāpkummuk mīy'ax pēnā hok. ²¹ Pa hāmyoa'ax xop mōg Yeyox hah, yā kuyānām putuk hah, puyīy xohix pēnā', yā Topa 'āpak, hu hāmyok mīy. Kaxiÿ.

Yeyox xix Yoām, yā nōm tep-tox pix

²² Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu hāpxexka Yonex tu' mōxaha', tu' nox tihi', tu tikmū'ün putox pix. ²³ Ha ta' xip Yoām, yā 'Ēnōm tu' xip, yā Xanīn yīkak, tu tikmū'ün putox pix, kōnāg punethok hah, ha ta' nūn 'ūxohix, hap-tox pix. ²⁴ Yā xonat te Yoām mō'tat putup kanet ka'ok hā, pa hōnhā' xip'ah kanet kopah.

²⁵ Ha ta' pip Yoām mūtik mōg yāg xop, tu yāy mānōg kōnāmāhā Yoneo puxet mūtik. Yā Yoneo xop yōg 'āmuk xexka tu yāy mānōg, yā 'āmuk xexka 'āxet'ax Yāy Pix. Kaxiÿ.

²⁶ Ta' nūn Yoām mūtik mōg xop Yoām hah, tu:

—Yāyā, hōmā' xip tihik 'āmūtik kōnāg kox xatapa', yā hōmā xate nōm 'āktux. Hōnhā' tik tep-tox pix, ha tikmū'ün xohix te ha nū' yāy xix. Kaxiÿ.

²⁷ Ha Yoām te:

—Pexkox yōg Topa te tikmū'ün xexka mīy, ha tikmū'ün xohix te nōm pe' mōg, pa' xexka mīy hok, puxix tikmū'ün nōm pe' mōg 'ohnāg. ²⁸ Hōmā 'āte xa yāy 'āktux, hu: "Ūgmūn 'ap Kunnix'ah, yā 'āte tikmū'ün kuxa kummuk xit 'ohnāg, pa Topa te nūgkutnāhā, 'ū mōg hāmāxap, hak-nāy tu nōm nūn." Kaxiÿ. Ha xate' xupak, tu yūmmūg. ²⁹ Yā hā kaxiÿ putuk: Tikmū'ün te yāytap-tup, ha 'ün te yāytaha yā tik te yāytaha yōg. Ha ta' xip tik te yāytaha xape', tu hām'āktux 'ohnāg, pa hām'āpak, tu tik te yāytaha yōg hām'āktux 'āpak, hu' kuxa hittup xexka', tu' yāykūmīy 'ohnāg. Yāg mūn putuk. 'Āte tik te yāytaha xape putuk, tuk kuxa hittup xexka nōmhā, yā tikmū'ün xohix te Yeyox pe' mōg. ³⁰ Yā' max,

nōm xexka nōy nā' mōg, pu tikmū'ūn xohix nōm pēnā', ha ta' max, 'ūgmūn kutōgnāg nōy nāg mōg, pu tikmū'ūn 'ūgmūn pēnāk-tōgnāg.

Nōm te pexkox tu' yīxohoh

³¹ Hōmā nōm xip pepi', tu' yīxohoh. Hamūn 'ūxexkanām, ha ta' xohix nōy 'ap xexka'ah. Hām xexka yōg tikmū'ūn yā hām xexka yōg xop xe'e', tu hām xexka yōg tikmū'ūn yōg hāpxop 'āktux. Ha ta nōm te pexkox tu' yīxohoh yā' xexkanām. ³² Tute hāpxop pēnāhā pexkox tu', tu' pēnā'ax 'āktux, tu' xupak'ax 'āktux, pa tikmū'ūn te yōg hām'āktux kopa' kuxa mām 'ohnāg. ³³ Pa tikmū'ūn 'ūm te 'ūyōg hām'āktux kopa' kuxa mām, puxix hām'āktux hu: "Topa 'ūmax xe'e'." Kaxīy. ³⁴ Topa te yāy kutox nū'kutnāhā', ha tute Topa yōg hām'āktux 'āktux, ha Topa te nōm pu' hōm Topa Koxuk, ha nōm hā nū'xīmnāg Topa Koxuk hā, tu Topa Koxuk 'āpknām. ³⁵ Yā' tak Topa te yāy kutox mō'yāy xe'ēgnāg, tu' nōy pu hāpxop xohix popmāhā', puyīy 'ūxohix xop xat. ³⁶ Tikmū'ūn 'ūm kuxa yūm Topak-tok kopah, tu' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Ha ta' nōy 'ūm te Topak-tok pit 'āpak 'ohnāg, tu' a' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg putup'ah, pa Topa te nōm tu' gāy mōkunā'mōg, ha' kux 'ohnāg.

4

Yeyox xix hāpxexka Xāmānit yōg 'ūhūn

¹ Ta tikmū'ūn xohix te hām'āktux, ha Paniye xop te' xupak. Yā hām'āktux Yeyox mūtik hāpkumep xop xohix nōy nā' mōg xexka', ha ta Yoām mūtik hāpkumep xop xohix tapax 'ohnāg. Tikmū'ūn te kama' hām'āktux, Yeyox te tikmū'ūn xohip-tox pix, ha ta Yoām te tikmū'ūn tīgnāg putox pix. ² Pa 'āmhok. Yeyox te 'ap-tox pix'ah, pa Yeyox yōg tik xop tep-tox pix.

³ Ha Yeyox te nōm 'āpak, tu ta' mōg hāpxexka Yonex kūnāpah, tu putpu' mōg hāpxexka Ganinet tu'. ⁴ Pa' xip hāpxexka Xāmānit, ha nōm hā yāykutut, yā Topa tep-tup.

⁵ Tu ta' nūn, tu nūktu kōmēn Xik tu' xutep hāpxexka Xāmānit kopah, yā Yako yōg hām yīkah. Yā hōmā Yako te yāy kutox Yoye pu hām hōm. ⁶ Yā' xip Yako yōg kōnāg xupup kox, ha ta' tuknōg Yeyox, hu kōnāg xupup kox kux tu' yūm, 'lāhā māyōn te yāy kote' yūm.

⁷ Ha ta' nūn 'ūhūn hāpxexka Xāmānit yōg, nūy kōnāg tat xut. Ha Yeyox te: —'Ā kōnāg 'ūm tat, 'ū xo'op. Kaxīy.

⁸ Yā Yeyox yōg tik xop 'ap xip'ah. 'Ūmōg kōmēn tu', nūy yāy xit'ax pop.

⁹ Ha 'ūn te:

—'Āmūn yā Yoneo xop kopa 'āxip, pak mūn yā Xāmānit xop kopak xip. Teptu 'ātu 'ākax, hu: "'Ā kōnāg 'ūm tat?" Kaxīy.

Yā Xāmānit xop te hāpxopmā 'ohnāg Yoneo xop mūtik.

¹⁰ Ha Yeyox te:

—'Ok xate' yūmmūg Topa te tikmū'ūn pu nōm hok hōm, tu nū' nōm kutnāhā'? 'Ok xate' yūmmūg 'ūgmūn 'ū'ūm? Xate' yūmmūg, nūy ta 'ātu 'ākax, yīy 'āte xa' hōm kōnā'āg, nōm te tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg. Kaxīy.

¹¹ Ha 'ūn te:

—Notot, naxtox 'ūm yūm hok, ha kōnāg xupup kox tox. Tep hā' xut xate kōnā'āg, nōm te tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg? ¹² Yūmū yōg mōnāyxop Yako te yūmū'ā hōm nūhū' kōnāg xupup kox. Yako te' xo'op nūhū' kōnā'āg, xik-tox te', xix yōg xokxop tut xop te'. 'Ok 'āmūn xexka', ha ta Yakok-tōgnāg? Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te:

Tikmū'ūn te' xo'op kōnā'āg nūhū', pa hāpxip 'ihā kōnāg tup-tup xūy 'ūxeheh.
14 Pa 'āte tikmū'ūn pu kōnāg nōy hōm, ha tikmū'ūn te nōm xo'op, tu xe kōnāg putup xūy pip putup'ah. 'Āte tikmū'ūn pu' hōm nō'ōm kōnā'āg, ha nōm te nāgyīkox putuk tikmū'ūn kuxa kopah, tu tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

15 Ha 'ūn te:

—'Ā' hōm nō'ōm kōnā'āg, ha xe kōnāg putup xūy 'ūm pip putup'ah, ha 'āte putpuk nūn putup'ah nūnteh, nūy kōnāg tat xut. Kaxīy.

16 Ha Yeyox te:

—Mōg, nūy 'āyīpxox xānā', pu nū'. Kaxīy.

17 Ha 'ūn te:

—'Ap xip'ah 'ūgyīpxox. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

18 —Hamūn, xate hām'āktux xe'e', 'a' xip'ah 'āyīpxox. Pa hōmā xate 'āyīpxox mūtik yāytaha', tu' nīm, nūy nōy mūtik yāytā', tu mōktu 'āyīpxox xohix te' 5 te kaxīy, ha ta hōnhā 'ātihī tik mūtik, pa yā 'a 'Ipox'ah. Xate hām'āktux xe'e', 'ap koit'ah. Kaxīy.

19 Ha 'ūn te:

—'Āte' yūmmūg nōmhā, xate Topa pupi hām'āktux, yā 'ūgyūmmūg xexkah.

20 'Ūgmū yōg mōnāyxop te Topa pu nūktettex yīktix tu' nūhū', pa 'āxop te' xuktux, 'ūmax, pu Topa pu nūktettex kōmēn Yenoyanēn tu'. Kaxīy.

21 Ha Yeyox te:

—Nixxix, 'ūxupax. Hāpxip puxix tikmū'ūn te Topa pu nūktettex putup, pa yīktix tu nūktettex hok, xix Yenoyanēn tu' nūktettex hok. **22** 'Āxop te Topa pu nūktettex, pa nōm yūmmūg 'ohnāg. 'Ūgmū'āte Topa pu nūktettex, tu nōm yūmmūg. 'Ūgmūg xop yā Yoneo xop, ha ta' xip tik puxet Yoneo xop kopah, tu nōm te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, tu' kuxa maxnāhā'. **23** Pa hāpxip 'ihā, yā hōnhā 'ihā tikmū'ūn te Topa pu nūktettex putup, tu Topa 'āktux max xe'ep-tup yāy kuxa kopah, tu Topa yōg hāmyūmmūg xe'e yūmmūg putup. Topa tep-tup, puyīy tikmū'ūn Topa pu nūktettex hā kaxīy. **24** Topa yā' koxuk, 'ap yīn xip'ah. Yā' max, pu tikmū'ūn Topa pu nūktettex yāy kuxa hā, tu Topa yōg hāmyūmmūg xe'e yūmmūg. Kaxīy.

25 Ha 'ūn te:

—'Ūnūn putup nō'ōm. Topa te nōm nū'kutnāp-tup, yā' xuxet'ax Kunnix, yā Topa te nōm yāykutnāhā'. 'Āte' yūmmūg 'ūnūn putup, tu yūmū'ā hāpxop xohix xexka yūmmūgāp-tup. Kaxīy.

26 Ha Yeyox te:

—Yā hamūn, yāg mūn, nōm te 'āmūtik hām'āktux. Kaxīy.

27 Ha ta' nūn Yeyox yōg tik xop, tu nūktu' pēnāhā' Yeyox te hām'āktux 'ūn mūtik, tu' yēy, tu 'ūn pu' yīkopit 'ohnāg, hu: "Putep putup?" Kaxīy. Tu Yeyox pu' yīkopit 'ohnāg, hu: "Tep mūn 'āktux?" Kaxīy.

28 Ha 'ūn te yāy yōg naxtox nīm, tu ta' mōg kōmēn tu', tu tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

29 —Mā, nūy pēnā tihik, tute' xuktux 'āte hāpxopmā xohix xexka'. 'Ok nō'ōm yā Kunnix, yā Topa te nōm yāykutnāhā'? Kaxīy.

30 Ha ta' mōg tikmū'ūn, nūy Yeyox pēnā'.

31 Ha ta' pip Yeyox yōg tik xop, tu Yeyox mūtik hām'āktux, hu:

—Yāyā, 'āpu 'āxit'ax mā'. Kaxīy.

32 Ha:

—'Üxip xit'ax yōgnū' xate' yūmmūg'ah. Kaxīy.

³³ Ha Yeyox yōg tik xop te yāy mūtik hām'āktux, hu:

—'Ok tīkmū'ūn te tu' hōm 'üxit'ax? Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te:

—Pute 'ūm 'ügxit'ax? Yā 'āte hāpxopmā Topa te nōm putup. Yā 'ügxit'ax putuk. Topa te nūgkutnāhā', hak hām kuxyāp-tup. Yā 'āte Topa puk hām, yā' xit'ax putuk. Yā 'āxop tep-tuppax 'āxit'ax, ha 'ātep-tuppax 'üghām Topa te nōm putup.

³⁵ Xate hām'āktux, hu: "Māyōnhex 'ānuk xohix te' 4 nōg putup, ihā' ta' mīnta!" Kaxīy. Pa 'āte xa hām'āktux, hāmpēnā! Hōnhā 'ūta'. 'Uñunnā', pu' max hōnhā'. Pēnā tīkmū'ūn nūn hōnhā, nūy kuxa mām 'ügkopah, yā' mīnta ta nūnnā putuk hōnhā. ³⁶ Tīkmū'ūn te mīnta ta nūnnāhā', ha xuxyā te tu' pago. Hā kaxīy nōm te 'ātu tīkmū'ūn nūnnāhā', puyīy hi xe' ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg, yīy ta' kuxa hittup nōm te hāpxop xap xok xix nōm te mīnta ta nūnnāhā', yā' hittup 'ūtix. Hā kaxīy tik te tīkmū'ūn puk mūn yūmmūgāhā', ha ta' nōy te tīkmū'ūn māmmāhā 'ügkopah, yā' kuxa hittup 'ūtix. ³⁷ Yā hām'āktux xe'e': "Tik te hāpxop xap xok, ha ta' nōy te mīnta ta nūnnāhā". Kaxīy. Hā kaxīy tik te tīkmū'ūn puk mūn yūmmūgāhā', ha ta' nōy te tīkmū'ūn kuxa māmmāhā 'ügkopah. ³⁸ 'Āte mō 'āxop pok, xa mīnta ta nūnnā'. Xate hāmxā 'ohnāg. 'Uñoy te hām xaha', ha xate mīnta nūnnāhā'. Yā xate tīkmū'ūn kuxa māmmāhā 'ügkopah. Kaxīy.

³⁹ Ha ta' kuxa mām ka'ok Yeyox kopa kōmēn Xāmānit yōg tīkmū'ūn xohix. Yā 'ūn te hām'āktux, hu: "Mā, nūy pēnā tihik, tute hām'āktux 'āte hāpxopmā xohix xexka". Kaxīy. ⁴⁰ Ta' nūn kōmēn Xāmānit yōg tīkmū'ūn, tu nūktu Yeyox tu' kax, pu nox xip. Ha' nox tihī' nūmūtik 'āmnīy tix hā.

⁴¹ Ha xe xape xohix te Yeyox yōg hām'āktux 'āpak, hu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ⁴² tu 'ūn pu hām'āktux, hu:

—Hōmā 'ügmū'āte 'ōg hām'āktux 'āpak, pa hōnhā Yeyox yōg hām'āktux 'āpak, hu' yūmmūg Yeyox te hām xexka yōg tīkmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'üyānān tu'. Kaxīy.

Yeyox te tik xexkak-tok hittupmāhā'

⁴³ 'Āmnīy tix nōg, ha ta' mōg Yeyox hāpxexka Ganimet tu'. ⁴⁴ Yā, hōmā Yeyox te' xuktux hu: "'Üxape xop te Topa pupi hām'āktux xop 'āpak 'ohnāg yāy yōg hām tu', pa hām nōy yōg tīkmū'ūn te nōm 'āpak. Kaxīy.

⁴⁵ Ta' nūn Yeyox, tu nūktu' xupep hāpxexka Ganimet tu', ha Ganimet yōg tīkmū'ūn tep-tup Yeyox. Yā hōmā Ganimet yōg tīkmū'ūn te' pēnāhā Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe' ēgnāg punethok kōmēn Yenoyanēn tu', ihā' xip 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōðā' yēn.

⁴⁶ Ha ta' mōg Yeyox, tu mōktu' xupep kōmēn Kānā tu' hāpxexka Ganimet kopah. Yā hōmā Yeyox te kōnāg hā xupyāg mīy Kānā tu', yā yāyhā xupyāg.

Ha ta' xip Kānā tu kōmēn Kapānām yōg tik xexka' hak-tok pakut. ⁴⁷ Tik te Yeyox nūn 'āpak, tu ta' mōg, tu mōktu' Yeyox tu' kax, pu nū', nūyk-tok pit hittupmāhā', yā' 'ūxok putūmnāg. ⁴⁸ Ha Yeyox te:

—'Āte hāpxopmā ka'ok xe' ēgnāg 'ohnāg, ha ta' 'ākuxa yūm 'ohnāg. Kaxīy.

⁴⁹ Ha tik te:

—Yāyā, mā hōnhā mō'ka'ok. 'Üxok putūmnāg 'ügkutok! Kaxīy.

⁵⁰ Ha Yeyox te:

—Mōg, 'āk-tok hip-tup. Kaxīy.

Ha tik kuxa yūm Yeyox yōg hām'āktux kopah, tu ta' mōg, ⁵¹ pa yōg kāmānat xip putat kopah, tu hām'āktux, hu:

—'Ühi 'āk-tok. Kaxīy.

⁵² Ha tik te:

—Pi'yā' yūm māyōn, 'lhā' hittup kōnāmāhā'? Kaxīy.
Ha:

—Yā māyōn te yāy kote' yūm, 'lhā xuxi'. Kaxīy.

⁵³ Ha tik te' yūmmūg yā māyōn te yāy kote' yūm 'lhā Yeyox te: "Āk-tok hittup". Kaxīy.

Ha tik kuxa mām Yeyox kopah, xix' xape xop kuxa mām kamah.

⁵⁴ Yā Yeyox te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg tix hāpxexka Gаниnet tu'. Yā hōmā Yeyox xip hāpxexka Yonex tu', tu ta' nūn hāpxexka Gаниnet tu'.

5

Yeyox te' hittupmāhā tik yīn mōg hok

¹ Hāpxip 'lhā' xip'ax Yoneo xop yōg 'āmuk xexka kōmēn Yenoyanēn kopah, ha ta' mōg Yeyox Yenoyanēn tu', tu mōktu' xupep. ² 'Üxup puxhep max kōmēn yōg hāmpak'ax yīlkox yīkah. Yā hāmyīlkox 'üxuxet'ax kahnēn yōg hāmyīlkox, ha puxhep max 'üxuxet'ax Metex, yā Yoneo xop yīy'ax kopah. Yā' pip kuxkaxax xohix te' 5 puxhep max yīmap. ³ Ha kuxkaxax kopa' pip pakut xop, yā' pa hok xop xix hāpkumep hok xop xix yīn mōg hok xop. 'Üxohix te kōnāg yo'ok hip. ⁴ Hāpxip ha ta' xupep pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu kōnāg kanop, ha ta pakut xop mōg kōnāg hah, ha nōm mō'nāhā hāmāxap, puxix tu' hittup.

⁵ Ha ta' xip tihik, tu' pakutpax hāmyāxatamuk xohix te' 38 hā. ⁶ Ha Yeyox te' pēnāhā', tu' yūmmūg tik pakut mōkuma'mōg, ha Yeyox te:

—Ok xatep-tup 'āhittup? Kaxīy.

⁷ Ha tik pakut te:

—Yāyā, 'ap xip'ah 'ünōy, nōm tek mōgāhā puxhep max tu', 'lhā kōnāg yo'ok. 'Āte mīkaxxap ku'īn hāg yīxohoh, pa' nōy xupep hāmāxap. Kaxīy.

⁸ Ha Yeyox te:

—Pu 'āg-nīhā xip! 'Ög 'īxtet pa', nūy ta mōg! Kaxīy.

⁹ Ha tik hittup mō'ka'ok, tu 'īxtet paha', tu ta' mōg. ¹⁰ Pa' pip Yoneo xop, tu tik pu hām'āktux, hu:

—Hōnhā nit xap. Yā' kax'āmi tikmū'ūn yōg xat'ax yōg tappet tu', tu hām'āktux, hu: "Nit xap hā 'īxtet tat hok". Kaxīy.

¹¹ Ha tik te:

—Tik tek hittupmāhā', tu 'ā hām'āktux, hu: "Pu 'ög 'īxtet pa', nūy ta mōg. Kaxīy.

¹² Ha:

—'Ü'üm tihik nō'ōm, nōm te hām'āktux hu: "Pu 'ög 'īxtet pa'"? Kaxīy.

¹³ Pa tik te' yūmmūg 'ohnāg, yā' mōg Yeyox. Yā' pip tikmū'ūn xohix 'ōnteh, yīy ta' mōg.

¹⁴ Hāpxip 'lhā' mōg Yeyox Topa pet xexka ha', tu mōktu tik xipihi', tu:

—'Āpu yāy pēnā', yā' āhittup. Pu 'ūxe hāpkummuk mīy hok. Hāpkummuk mīy, nūy ta putpu 'āpakut xexkanām. Kaxīy.

¹⁵ Ta' mōg tihik, tu Yoneo xop pu hām'āktux hu:

—Yeyox tek hittupmāhā'. Kaxīy.

¹⁶ Yīy ta' gāy Yoneo xop, hu Yeyox kute'ex kummuk. Yā nit xap 'lhā tik hittupmāhā'.

¹⁷ Pa Yeyox te tu hām'āktux, hu:

—Yōgnū'ātak hām mōkuma'mōg, tu' hup 'ohnāg, ha tak hām kamah. Kaxīy.

18 Yī ta' gāy xexka Yoneo xop, hu Yeyox putex putup. Yā Yeyox te nit xap yōg xat'ax koxyōy, tu Topa 'āktux hu: "Yognū 'ātak". Kaxīy. Yā Topa putuk Yeyox. Yī ta' gāy Yoneo xop.

Topak-tok te' xat

19 Ha Yeyox te:

—'Āte hām'āktux xe'e, 'ap koit'ah. 'Ūgmūn, yā 'ātak kutox pit, tu yāp-xehnāg hā hāpxopmā 'ohnāg, pa yōg 'ātak te hāpxopmā', ha 'āte' pēnāhā', tu kama' mīy, hā' putuk. **20** Ātak te mōgyāy xe'ēgnāg, yā mō yāy kutox yāy xe'ēgnāg, tuk-tok pu yāy yōg hāpxopmā'ax xohix mūg, puyīy pēnā'. Hōnhā tute tikmū'ūn pu hāpxopmā'ax mūg, ta hāpxip 'ihā hāpxopmā'ax max xe'ēgnāg mūg putup, xayīy 'ākuxa yēy. **21** Yōgnū 'ātak te xakix xop putpu' hīnnāhā', yā tute' hīnnāhā', xixk mūn Topak-tok te tikmū'ūn hīnnāhā kamah, tu tikmū'ūn 'ūm putup tu nōm hīnnāhā'. **22** Yōgnū 'ātak te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit 'ohnāg, nūy yōg hāpkummuk mī'ax hā yānān 'ohnāg. Tute yāy kutox xat, pu kopit, **23** puyīy 'ūgmūn pe tu paxeh xexkah, yā tikmū'ūn te 'ātak pe'paxex xexka putuk. Tikmū'ūn 'ūm tek-tok pe'paxex xexka 'ohnāg, tu 'ātak pe'paxex xexka 'ohnāg kamah. Yā 'ātak te yāy kutox nū'kutnāhā'.

24 —Nūhū yā hām'āktux xe'e'. Tikmū'ūn 'ūm te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu Topa kopa' kuxa mām ka'ok, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Topa te nūgkutnāhā'. Āte nōm yōg hāpkummuk mī'yax hā yānān putup'ah, ha' xakix xe'e putup'ah, pa' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. **25** Nūhū hām'āktux xe'e. Hāpxip 'ihā, yā hōnhā 'ihā kamah, xakix xop te Topak-tok yōg hām'āktux 'āpak putup, tu' xupak xop hip-tup. **26** 'Ātak kopa' xip 'ūhi'ax, yā tute hi'ax hōm. Tute yāy kutox pu' hōm, ha' xip 'ūhi'ax Topak-tok pit kopah. 'Ūgmūn, yā Topak-tok, tu hi'ax hōm kamah, **27** ha 'ātak te yāy kutox xat, pu tikmū'ūn yōg hāpkummuk mī'yax kopit. Hamūn, 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok.

28 —Texīy 'ākuxa te' yēy? Hāpxip 'ihā xukpot tu xakix xohix xop te yōgnū hām'āktux 'āpak putup, **29** tu xukpot nūm putup, tu ta' mōg. Nōm te hāpxopmā max te putpu' hip-tup, tu hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg, ha ta nōm te hāpkummuk mī'yax putpu' hip-tup, ha' kopit putup 'ūyōg hāpkummuk mī'yax, nūy hāpkummuk mī'yax hā' yānān.

Yeyox te' xat

30 Yeyox te xe:

—'Āte yāp-xehnāg hā hāpxopmā 'ohnāg, pa Topa te hām'āktux, ha 'āte' xupak 'ūxohix xexkah. Hā kaxīy 'āte tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' kopit xe'e'. 'Āte' mīy 'ohnāg 'āte nōm putup, pa 'āte' mīy Topa te nōm putup. Tute nūgkutnāhā 'ūgmūn.

31 —'Āte yāy 'āktux, ha ta 'āxop hām'āktux, Yeyox max'ah, yā hām'āktux 'ap xe'e'ah. **32** Pa' nōy tek mūn 'āktux kamah. Yā 'ātak tek mūn 'āktux kamah. 'Āte' yūmmūg tutek mūn 'āktux xe'e'. **33** Hōmā 'āxop te mō' nōy pok Yoām hah, ha Yoām tek mūn 'āktux xe'e'. **34** 'Ap 'ātep-tup'ah, pu tikmū'ūn tek mūn 'āktux. Pa 'āte xa Yoām 'āktux, xayīy 'āxop Yoām yōg hām'āktux 'āpax, puyīy Topa 'āxop kuxa kummulk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'.

35 —Yoām te kuyānām tat'ax putuk, ha xatep-tup, tu 'ākuxa hittup Yoām yōg kuyānām kopah. Yā kuyānām xip, ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg, tu Topa yōg putat max pēnāhā'. Yā' xip Yoām, ha tikmū'ūn tek mūn yūmmūg xix hāmmax yūmmūg. **36** Yoām tek mūn 'āktux, yā' max. Pa 'āte hāpxopmā max.

Yā' max xe'ēgnāg. Yōg 'ātak te nūgkutnāhā', 'ūyī hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Nōm te xak mūn mūg, ha xate' yūmmūg yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā'.³⁷ Ātak tek mūn 'āktux max kamah. Tute nūgkutnāhā nūnteh. 'A xate Topa te hām'āktux 'āpak'ah, tu Topa pēnā 'ohnāg,³⁸ ha 'ap xip ka'ok'ah Topa yōg hām'āpak max'ax 'ākuxa kopah, 'ākuxa mām 'ohnāg Topa yōg hām'āpak max'ax kopah hah. Topa te nūgkutnāhā', pa 'ākuxa mām 'ohnāg 'ūgkopah.³⁹ Āxop te Topa yōg tappet mōkupix punethok, tu hāmpe'āpaxex Topa yōg tappet mōkupix, xayī hi xe'ēgnāg mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg. Pa 'āmhok. Yā Topa yōg tappet tek mūn 'āktux,⁴⁰ pa 'a 'āxop tep-tup'ah, nūy 'ūg ha nū', nūy hi xe'ēgnāg mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg.

⁴¹ —'A 'āte' xak'ah, pu tikmū'ūn 'ūgmūn 'āktux max.⁴² Yā 'āte 'āxop yūmmūg, yā 'āxop te Topap-tuppax 'ohnāg 'ākuxa hā.⁴³ Yōgnū 'ātak te 'ā' hōm yāy yōg xuxet'ax, ha 'āte yāy 'ātak pupik xip, pa 'a 'āxop tek mūn pa 'ohnāg 'ākuxa hā. Yā 'āxop tek putup nōg. Ha ta' nōy nūn, yā 'ūyāy yōg xuxet'ax hā' nūn, ha ta 'āxop nōy pap-tup 'ākuxa hā, tu' nōy putup pax putup.⁴⁴ Āxop tep-tup, pu tikmū'ūn 'āxop 'āktux max, pa 'āxop tep-tup'ah, pu Topa mūn 'āxop 'āktux max. Texīy 'ākuxa mām putup?⁴⁵ Hāmpe'āpaxex hok 'āte yōgnū 'ātak pu 'āxop 'āktux kummuk putup. Āmhok. 'Ākuxa mām Mōyyex kopah, ha Mōyyex te Topa pu 'āxop 'āktux kummuk putup.⁴⁶ 'Ākuxa mām xe'e Mōyyex kopah, nūy ta 'āxop kuxa mām 'ūgkopah, tuk mūn 'āpak. Hamūn Mōyyex tek mūn kax'āmi'.⁴⁷ Pa 'ākuxa mām xe'e 'ohnāg Mōyyex yōg tappet kopah. Texīy 'āxop kuxa mām putup yōgnū hām'āktux kopah, tu nōm 'āpak? Kaxīy.

6

Yeyox te tikmū'ūn pu xit'ax nūm

¹ Hāpxip 'lhā' mōg Yeyox, tu kōnāg xexka xak, yā kōnāg xexka 'āxet'ax Ganimet yōg xix 'āxet'ax nōy yā Timenit.² Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox pe' mōg. Yā Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tu pakut xop hittupmāhā', ha tikmū'ūn te' pēnāhā', hu' pe' mōg.

³ Ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop yīktix tu', tu' mām.⁴ Ha' xip'ax Yoneo xop yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōā'yēn.⁵ Ha Yeyox te' pēnāhā', pa' nūn tikmū'ūn xohix, ha Yeyox te Pinip pu hām'āktux, hu:

—Pi'yā yūmū'āte' pop'ax xit'ax tikmū'ūn xohix pu? Kaxīy.

⁶ Yā Yeyox te nōm 'āktux, nūy Pinip yōg hāpxopmā'ax kopit. Yā Yeyox te' yūmmūg tute hāpxopmāp-tup.

⁷ Ha Pinip te:

—Pām yōg tayūmak xohix. Yā tik hām mey te' 4, nūy tayūmak pop, nūy nōm hā' pop pām, ha ta tikmū'ūn te pām kutōgnāg māp-tup. Kaxīy.

⁸ Ha 'Ānene te hām'āktux, yā 'Ānene te Yeyox yōg tik xop kopa' xip, yā Pet taknōy. 'Ānene te:

⁹ —'Ūxip nūnte kakxop pit, tu yōg pām te xemat hā' mīy, tu' xohix te' 5, xix yōg mām tix pip kamah. Tu texīy tikmū'ūn xohix pu? Kaxīy.

¹⁰ Ha Yeyox te:

—Āpu 'ūxat, pu tikmū'ūn māhām. Kaxīy. Yā' xux xohix pip. Ha' xat, ha' mām tikmū'ūn, yā' xohix te' 5.000 tihik, ha 'ūn pip kamah xix kakxop.¹¹ Ha Yeyox te pām pop, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—'Ūmax pām xix māhām. Puxi'. 'Āmax. Kaxīy.

Tu pām koxip, tu tikmū'ūn pu' nīm, tu mām koxip kamah, tu tikmū'ūn pu' nīm, ha tikmū'ūn te xohix pop, hu ta' kux, 'ap nōy putup'ah. Puxix. ¹² Tu' mā kux, tu' hix ka'ok, ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu:

—Āpu yā 'āxit'ax yāg xohix mām tikmū'ūn te nōm putup'ah. Nōm putyōn hok. Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox yōg tik xop te' xit'ax yāg mām, tu manax hā' tat, yā manax xohix te' 12, tikmū'ūn te nōm mā 'ohnāg. Yā Yeyox te pām xemat te' 5 hā' mīy xohix.

¹⁴ Ha tikmū'ūn te' pēnāhā', yā Yeyox te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg. Tikmū'ūn te:

—Topa yōg tappet tu' xuktux, 'ūnūn putup tik te Topa pupi hām'āktux hām xexka tu'. Hamūn, Yeyox yā nō'ōm. Kaxīy.

¹⁵ Tikmū'ūn tep-tup, nūy Yeyox mōgā mō'ka'ok, nūy Yeyox mīy tikmū'ūn yōg xat'ax, pa Yeyox te' yūmmūg, hu ta' mōg yīktix tu', tu yāp-xehnāg xip.

Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā

¹⁶ Āmāxak ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu yīktix tu yīxoho' tu mōktu' mōxaha kōnāg xexka tu', ¹⁷ tu mīpkox tu' mōxaha', tu nōm mōxakux, tu kōnāg tu' mōg kōmēn Kapānām tu'. Āmnīy, ha ta' xupep 'ohnāg Yeyox yāy yōg tik xop tu'.

¹⁸ Pa 'āmuuh xexka te mō'kouk, ha kōnāg tot xexkah, ¹⁹ ha Yeyox yōg tik xop te mīpkox mōgāhā', tu mōktu 5 kīnōm ha' mōg pe' 6 ha' mōg, tu' pēnāhā', pa' xip Yeyox, ha kōnāg yīmū' hāpkumep, yā' kōnāg yīmū' mōg pata hā, tu mīpkox yīka' nūn, ha ta' yīpkutuk Yeyox yōg tik xop, ²⁰ ha Yeyox te:

—Ügyīpkutuk hok, yāg mūn. Kaxīy.

²¹ Tu ta mīpkox hā mō'nāhā Yeyox, yīy ta' hittup Yeyox yōg tik xop, yā mō'nāhā', ta hāpxip 'ohnāg ha ta' xupep mīpkox hāpkux nōy tu'.

Tikmū'ūn te Yeyox xak

²² Hāptup ha ta tikmū'ūn te kōnāg xexka xatapa' pip hāpkux nōy tu', tu' pēnāhā' mīpkox kutōgnāg yāp-xehnāg mōg nōm te Yeyox yōg tik xop tat, pa Yeyox mō'tat 'ohnāg.

²³ Ha ta' nūn kōmēn Timenit tu' mīpkox xape xohix, tu nūktu' mōxaha hāpkux tu'. Yā hōmā tikmū'ūn te pām māhā 'ōnteh. Yā Yeyox te Topa pu pām 'āktux 'ōnteh. ²⁴ Ha tikmū'ūn te' pēnāhā' 'ap xip'ah Yeyox, ha Yeyox yōg tik xop 'ap pip'ah kamah. Tikmū'ūn te mīpkox tu' mōxaha', tu ta' mōg kōmēn Kapānām tu', nūy Yeyox xax.

Yeyox te pām putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā'

²⁵ Tu ta' mōg tikmū'ūn, tu kōnāg xexka xak, tu mōktu' mōxaha hāpkux nōy tu', tu Yeyox xak, tu' xipihi', tu Yeyox pu:

—Notot, hām'ūmhā 'āxupep nūnteh? Kaxīy.

²⁶ Ha:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'Āxop tek xak, xayīy pām mā', tu mōktu 'āhix ka'ok. 'Āte hāpxomā', pa 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg. 'Ūgka'ok, pa 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg. ²⁷ Āpu pām xax hok, yā hāpxip kutōgnāg 'īhāg-nox pām. 'Āpu pām nōy xax, yā' nōy xip ka'ok hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. 'Ūgmūn, yā Tikmū'ūn Kutok, tu xa' popmāp-tup pām nō'ōm. Hamūn, Topa tek xat, 'ū' hōm nō'ōm. Kaxīy.

²⁸ Ha tikmū'ūn te:

—Topa te putep putup, pu tikmū'ūn mīy? Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—Topa tep-tup nūhū'. Tutep-tup, pu tikmū'ūn kuxa mām nōm kopah Topa te nōm nū'kutnāhā'. Kaxīy.

³⁰ Ha tikmū'ūn te:

—Āpu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, puyīy tikmū'ūn kuxa mām 'ākopah. Putep mūn mīy putup? ³¹ Hōmā 'ūhittap yūmū yōg mōnāyxop te' māhā nōm te pām putuk 'ūxuxet'ax mānā', yā hām panip xexka tu' māhā'. Hāmūn, Topa yōg tappet te: "Topa te pexkox tu' putxok pām, puyīy tikmū'ūn mā". Kaxīy.

³² Ha Yeyox te:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'A' Mōyyex te xa' pōpmā 'ohnāg pexkox yōg pām, pa yōgnū 'ātak te xa' popmāhā pexkox yōg pām xe'e'. ³³ Topa te pām 'ūm popmāhā'? Yā nōm te pexkox tu' nūn, ha nōm te tikmū'ūn xohix hīnnā mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

³⁴ Ha tikmū'ūn te:

—Notot, 'āpu 'ūgmū'ā popmā' nō'ōm pām. 'Āpu nōm popmā mōkumamōg. Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox te:

—Āte pām putuk nō'ōm pexkox yōg. Pām te tikmū'ūn hīnnāhā', ha 'āte tikmū'ūn hīnnāhā', puyīy hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg. Tikmū'ūn tek ha' nūn, puxix putup xūy nōnāp-tup 'ūkuxa kopah. Tikmū'ūn tek mūn kopa' kuxa mām, puxix kōnāg putup xūy putuk nōnāp-tup 'ūkuxa kopah, yā 'a xe kōnāg putup xūy putuk xip putup'ah 'ūkuxa kopah. ³⁶ Pa 'āte xa' xuktux, 'āxop tek pēnāhā', pa 'ākuxa mām ka'ok 'ohnāg. ³⁷ Yōgnū 'ātak te 'ā' popmāhā tikmū'ūn, puyīy' kuxa mām 'ūgkopah, ha nōm tek ha' nūn putup, ha 'āte xohix pop putup, tu 'ātep-tup nōg 'ohnāg putup, yā yōg xop, 'āte mō nōm yāy xe'ēgnāg. ³⁸ Hamūn, 'āte pexkox tuk nūn tuk yīxoho', nūy mīy Topa te nōm putup. Yā tute nūgkutnāhā'. 'Ak nūn'ah, nūy mīy 'āte nōm putup. ³⁹ Topa te nūgkutnāhā', 'ūyīy hāpxopmā', yā 'āte yāy yōg tikmū'ūn xaxok 'ohnāg. Yā nōm te' kuxa mām'ax xaxok putup'ah, ha Hāmgāyāgnāg te nōm pop putup'ah. 'Ātak te 'ā nōm popmāhā', ha 'āte nōm putpu' hīnnāp-tup hāmyāxatamuk xohix xox putox 'Thā'. ⁴⁰ Hamūn, yōgnū 'ātak tep-tup hā kaxīy. 'Ūp-tup, puyīy nōm hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, yā nōm xohix te Topak-tok pēnāhā', hu' kuxa mām Topak-tok kopah. Ha ta hāmyāxatamuk xohix xox putox 'Thā putpu' hīnnāp-tup 'āte'. Kaxīy.

⁴¹ Ha Yoneo xop te Yeyox 'āktux kummuk kōnāmāhā'. Yā Yeyox te: "'Ūgmūn yā pām putuk, nōm te pexkox tu' yīxoho'". Kaxīy.

⁴² Ha Yoneo xop te:

—Yā tihik nūhū', yā Yeyox. 'Ok Yoyek-tok? Yūmū'āte' yūmmūg 'ūyōg 'ātak xi' tut. Teptu hām'āktux pexkox tu' yīxoho'? Kaxīy.

⁴³ Ha Yeyox te:

—Āhup. Yāy mūtik hām'āktux kummuk hok! ⁴⁴ Yōgnū 'ātak tek ha tikmū'ūn nūnnāhā', yā' kuxa mām 'ūgkopah. Ha Topa te tikmū'ūn nūnnāp-tup'ah, yā' kuxa mām putup'ah 'ūgkopah. Ha ta hāmyāxatamuk xohix xox putox Thā 'āte yāy yōg xop putpu' hīnnāp-tup. ⁴⁵ Hōmā 'ūhittap tik te Topa pupi hām'āktux xop te' kax'āmi, hu: "Topa te tikmū'ūn xohix xexka pu hāmyūmmūgāhā". 'Ūxohix te 'ātak 'āpak, hu hāmyūmmūg, yā nōm xohix 'ūg ha' nūn putup. ⁴⁶ 'Ap 'āte hām'āktux'ah tik 'ūm te Topa pēnāhā'. Nōm te Topa ha' nūn, yā nōm puxehnāg te Topa pēnāhā'.

⁴⁷ —Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tikmū'ūn kuxa mām ka'ok 'ūgkopah, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. ⁴⁸ 'Ūgmūn yā pām putuk, tu tikmū'ūn

hīnnāhā'. ⁴⁹ Hōmā 'ūhittap mōnāyhop te pām mānā māhā hām panip xexka tu', pa' xakix pax. ⁵⁰ Pa tikmū'ūn 'ūm te pām nōy māhā', puxix xakix ka'ok putup 'ohnāg. ⁵¹ 'Ūgmūn yā pām putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā', ha' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. 'Āte pexkox tuk yīxohoh. Tikmū'ūn 'ūm te' māhā', puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Pute 'ūm pām nō'ōm 'āte tikmū'ūn pu nōm hōm? Yā yāy yōg yīn. 'Āte yāy yīn hōm, puyīy tikmū'ūn xohix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

⁵² Ha ta' gāy Yoneo xop, tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Texīy tik te yūmū'ā yāy yīn hōm, 'ū mā'? Kaxīy.

Yā tikmū'ūn kuxa mām'ax te' putuk tikmū'ūn te Yeyox yīn māhā'.

⁵³ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tikmū'ūn te Tikmū'ūn Kutox yīn mā 'ohnāg, yāg yīn mā 'ohnāg, pixix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg 'ohnāg. Tikmū'ūn te Tikmū'ūn Kutox hep 'āta xo'op 'ohnāg, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg 'ohnāg. ⁵⁴ 'Ūxohix tek yīn māhā', tuk hep 'āta xo'op, puxix hi mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg, ha ta hāmyāxatamuk xohix xox putox 'īhā 'āte nōm putpu' hīnnāp-tup. ⁵⁵ Hamūn, 'ūgyīn yā xit'ax xe'e, xik hep 'āta yā hep xe'e'. ⁵⁶ Tikmū'ūn 'ūm tek yīn māhā' xik hep 'āta xo'op, yā nōm kuxa mām' ūgkopah, hak xip ka'ok nūmūtik. ⁵⁷ Yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā', tuk hīnnāhā'. Hā kaxīy 'āte tikmū'ūn hīnnāhā', nōm tek yīn māhā', yā' kuxa mām' ūgkopah. ⁵⁸ 'Āte pām putuk, tu pexkox tuk yīxohoh, yā' putuk'ah pām nōy. Mōnāyhop te nōm māhā', pa' xakixpax. 'Ūxohix 'ūm tek yīn māhā', yā' kuxa mām' ūgkopah, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

⁵⁹ Hā kaxīy hām'āktux Yeyox Yoneo yōg Topa pet kopah kōmēn Kapānām tu'.

Yeyox yōg hām'āktux'ax te tikmū'ūn hīnnāhā'

⁶⁰ Yā hām'āktux 'āpak tikmū'ūn xohix, nōm te Yeyox pe' mōg, tu:

—Yā tute yūmū'ā hāmyūmmūg ka'ok yūmmūgāhā'. 'Ū'ūm te nōm 'āpak, nūy yīpkox pi'? Yā tik 'ohnāg. Kaxīy.

⁶¹ Hā kaxīy hām'āktux kummuk Yeyox pe' mōg xop. Tikmū'ūn te Yeyox pu hām'āktux 'ohnāg, pa Yeyox te tikmū'ūn yōg hām'āktux'ax yūmmūg, tu:

—'Ok yōgnū hām'āktux te 'āxop kuxa nōā'? ⁶² Paxpu 'āxop te' pēnāhā 'ūgmūn, yā Tikmū'ūn Kutox pēnāhā', 'īhāg mōg pepix putpu' yāy yōg xip'ax tu', nūy ta putep pe 'āxop paxex putup? ⁶³ Tikmū'ūn koxuk pip, puxix hi tikmū'ūn. Yōgnū hām'āktux te' koxuk putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā'. ⁶⁴ Pa' pip 'āxop kopah tikmū'ūn kuxa mām' ohnāg. Kaxīy.

Yā hōmā 'ūhittap Yeyox te' yūmmūg mōkuma'mōg yāg xop kuxa mām' ohnāg, tu kama' yūmmūg tik te' gāy xop mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy xūygā'.

⁶⁵ Ha Yeyox te:

—Hamūn 'āte xa hām'āktux, Topa tek ha tikmū'ūn nūnnāhā, puxix ūg ha nū'. Pa Topa tek ha tikmū'ūn nūnnā 'ohnāg, puxix nūn 'ohnāg, yā 'ūgkopa' kuxa mām' putup'ah. Kaxīy.

⁶⁶ Yī ta Yeyox nīm tikmū'ūn xohix te', tu xe Yeyox pe' mōg 'ohnāg, ⁶⁷ ha Yeyox te yāy yōg tik te 12 xop pu:

—'Ok 'āxop tek nīm putup kamah, nūy ta mōg? Kaxīy.

⁶⁸ Ha Xīmām Pet te:

—Tep pek mūg mōg putup? 'Ōg hām'āktux'ax tek mūg hīnnāhā', hak mūg hi hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā'. ⁶⁹ 'Ūgmū'āte' yūmmūg 'āmūn yā Kunnux, ha Topa te 'āmūn yāyutnāhā'. Yā Topa tu 'ānūn. Kaxīy.

⁷⁰ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āte 'āxop yīmōgātux tikmū'ūn kopah? Pa 'āxop kopa' xip yāp-xet, yā Hāmgāyāgnāg xop yōg tik te 'āxop kopa' xip. Kaxīy.

⁷¹ Hamūn, Yeyox te Yot 'āktux, yā Xīmām kutox Yot, yā' xip Yeyox yōg tik te 12 xop kopah, pa hāpxip 'ihā' Yot te' gāy xop mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy Yeyox xūygā'.

7

Yeyox xix' taknōy xop

¹ Ta' mōg Yeyox, tu hāpkumep hāpxexka Ganinet tu'. 'A' putup'ah, nūy hāpkumep hāpxexka Yonex tu', yā Yoneo xexka xop tep-tup, nūy Yeyox putex Yonex tu'. ² Hāpxip kutōgnāg 'ihā' xip'ax 'āmuk xexka 'āxet'ax Mīptutnāg Yōg 'Āmuk Xexka'. ³ Ha ta' pip Yeyox taknōy xop, tu:

—'Āpu mōg Yonex tu', puyīy 'āmūtik hāpkumep xop pēnā' xate hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg. ⁴ Xatep-tup, pu tikmū'ūn 'āyūmmūg, ha ta yāy yōg hāpxomā'ax xaptop putup'ah. Xate hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg. 'Āpu 'ūmīy, puyīy tikmū'ūn xohix pēnā', nūy 'āyūmmūg. Kaxīy.

⁵ Yā 'a' taknōy xop mūn te Yeyox kopa kuxa mām 'ohnāg

6 Ha Yeyox te:

—Hōnhā 'ūmīy hok pu' max. 'Ap xe'e'ah hōnhā, pa 'āmnīy xohix 'ūxe'e 'āxop yōg. ⁷ Tikmū'ūn xohix te 'āxop putup nōg yūmmūg 'ohnāg, pa tikmū'ūn xohix tek putup nōg, yā 'āte hām'āktux punethok tikmū'ūn te hāpkummuk mīy. ⁸ 'Āpu mōg 'āmuk xexka hah. 'Ap 'ūgmōg putup'ah nōmhā. 'A 'āmnīy xe'e'ah yōgnū'. Kaxīy.

⁹ Hā kaxīy Yeyox te hām'āktux, tu' nox xip hāpxexka Ganinet tu'.

Yeyox mōg 'āmuk xexka hah

¹⁰ Ha ta' mōg 'ūtaknōy xop 'āmuk xexka hah, ha hāpxip 'ihā' mōg kama Yeyox, pa yāy xaptop, yā tikmū'ūn te' pēnā 'ohnāg. ¹¹ Ha Yoneo xexka xop te Yeyox xak 'āmuk xexka tu', tu tikmū'ūn yīykopit, hu:

—Pi'yā' xip Yeyox? Kaxīy.

¹² Ha tikmū'ūn te hām'āktux pū'ūgnāg punethok, ha' yāg te:

—Yā tik max nō'ōm. Kaxīy.

Pa' yāg nōy te:

—Tute mō'āmā'. Kaxīy.

¹³ Pa' xohix te hām'āktux pū'ūgnāg, yā hām'āktux xaptop, Yoneo xexka xop yīpkutuk tu'

¹⁴ Hāpxip 'āmuk xexka kote 'ihā' mōg Yeyox, tu mōktu Topa pet xexka hā mō'nāhā', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā', ¹⁵ ha Yoneo xexka xop te' yēy, tu:

—Texīy kāy te hāmyūmmūg xexka', pa tappet mīy 'ohnāg? Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te:

—A 'āte yāy yōg hāmyūmmūg yūmmūgā'ah, pa Topa yōg, yā tute nūg mūn kutnāhā'. ¹⁷ Tikmū'ūn 'ūm tep-tup, nūy mīy Topa te nōm putup, puxix yūmmūg putup 'āte Topa yōg hāmyūmmūg 'āktux, 'a yōg'ah.

18 Tikmū'ün 'ün te yāy wōg hāmyūmmūg 'āktux, puxip-tup, pu tikmū'ün hāmpē'paxex yā' xexka nō'om. Ha ta' nōy tep-tup, pu tikmū'ün hāmpē'paxex yā' xexka Topah. Yā Topa te nū nōm kutnāhā', yā tik yok, yā' koit 'ohnāg.¹⁹ Hōmā Mōyyex te xā' popmāhā Topa te nōm xat. Hamūn, pa' āxop xohix te' mīy 'ohnāg Topa yōg xat'ax. Teptu 'āxop tep-tup, nūy 'ūkputex? Kaxīy.

20 Ha tikmū'ün te:

—Yāmīy kummuk xip 'ākopah. Tep-te 'āp-tex putup? Kaxīy.

21 Ha Yeyox te:

—Āte hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg puxet, yīy 'āxop kuxa te' yēy. **22** Hōmā 'ūhittap mōnāyhop tek-tok pit xop xax mep 'ūyīmap hāmāxap, ha ta hāmyāxatamuk punethok nōg, 'ihā Mōyyex te' xat, pu' mīy nō'om, yīy ta hōnhā 'āxop te' mīy 'āmnīy hām hok 'ihā'. **23** Āxop tek-tok pit xax mep 'ūyīmap 'āmnīy hām hok 'ihā', nūy Mōyyex yōg xat'ax mīy. Texīy 'āxop gāy, yā 'āte tik hittupmāhā 'āmnīy hām hok 'ihā'? **24** 'Āxop te hāmpēnāhā mō'ka'ok, tu yōgnū hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok, tu hām'āktux mō'ka'ok 'ūgkummuk. Kaxīy hok! 'Āpu yōgnū hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok hok! Kaxīy.

'Ok Topa te Yeyox yāykutnāhā'?

25 Ha ta kōmēn Yenoyanēn yōg yāg xop te:

—'Ok nō'om tihik? 'Ok tikmū'ün te' kāy putex putup? **26** Pēnā! Tute tikmū'ün xohix mūtik hām'āktux, pa tikmū'ün te Yeyox pa 'ohnāg, yā' mūg 'ohnāg. 'Ok xexka xop te' yūmmūg 'ohnāg yā Yeyox, Topa te nōm yāykutnāhā'?

27 'Uñūn nō'om, Topa te nōm yāykutnāhā', puxix tikmū'ün yūmmūg putup'ah 'ūyōg xip'ax, xix hām tu' nūn yūmmūg putup'ah, pa yūmmūg xohix te' yūmmūg Yeyox yōg xip'ax, xix yōg hām tu' nūn, xix yōg 'ātak, xi' tut. Kaxīy.

28 Ha ta' xip Yeyox Topa pet xexka kopah, tu tikmū'ün pu hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ok 'āxop tek mūn yūmmūg xe'e'? 'Ok 'āxop te' yūmmūg hām tuk nūn? 'Ak puxet nūn'ah, yā Topa xe'e te nūgkutnāhā', pa' 'āxop te Topa yūmmūg 'ohnāg.

29 Pa 'āte nōm yūmmūg. Yā 'āte nōm tuk nūn, ha tute nūgkutnāhā'. Kaxīy.

30 Ha tikmū'ün te' kax, pu xonat xop Yeyox mūy, pa' mūg 'ohnāg, yā Yeyox mūg yōg 'āmnīy xe'e xutep 'ohnāg. **31** Pa tikmū'ün punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, tu:

—Kunnix nūn, yā Topa te nōm yāykutnāhā', ha' nūn, tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Yā Yeyox te' mīy punethok te kaxīy. Kaxīy.

Xonat xat, pu Yeyox mūy

32 Yā tikmū'ün xohix te hām'āktux pū'ūgnāg te kaxīy, ha Paniye xop te' xupak, hu xonat xat xix 'āmānex xexka xop te xonat xat, pu Yeyox mūy.

33 Ha Yeyox te:

—Hāpxip kutōgnāg hāg xip'ax 'āxop kopah, tu tak mōg putup nōm hah, yā nōm te nūgkutnāhā', yā nōm hak mōg putup. **34** 'Āxop tek xak putup, pak xipi tapax 'ohnāg. Yā 'ūgmōg putup nōm hām tu', pa 'āmōg yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

35 Ha Yoneo xexka xop te yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Pī'yā' mōg putup? Texīy yūmū'āte nōm xipi tapax 'ohnāg? 'Ok mōg putup kōmēn tu' hāpxexka Genex tu'? Yā Yoneo xop pip 'ōnteh. 'Ok Genex yōg xop pu hāmyūmmūgāp-tup? **36** Putep 'āktux? Tute: "Āxop tek xak putup, pak xipi tapax 'ohnāg. 'Āmōg yūmmūg 'ohnāg." Kaxīy. Putep xuktux Yeyox? Kaxīy.

Kōnāg kox putuk tikmū'ün kuxa kopah

³⁷ Ta 'āmuk xexka yōg 'āmnīy xox putox, yā 'āmuk xexka yōg 'āmnīy xexka', 'īhā' xip Yeyox, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ū'ūm te kōnāg putup xūynāg putuk 'ākuxa kopah. Mā 'ūg ha, nūy xo'op putuk. ³⁸ Yā Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn 'ūm 'ūgkopa' kuxa mām, tu' kuxa kopa' mōg putup kōnāg kox xexka punethok putuk, yā kōnāg xet putuk, tu hāptopa' mōg putup". Kaxīy.

³⁹ Yā Yeyox te Topa Coxuk 'āktux, yā kōnāg kox putuk Topa Coxuk tikmū'ūn kuxa kopah, tu tikmū'ūn hīnnāhā'. 'Ūkuxa mām xop te Topa Coxuk pap-tup. Pa nōm 'āmnīy 'īhā Yeyox te hām'āktux, 'īhā' hōm 'ohnāg Topa Coxuk. Nāy, pu Yeyox xok, tu putpu' hi', tu yōg hām xe'ēgnāg tu' mōg hāmāxap, tuk-nāy tu Topa Coxuk hōm putup.

Tikmū'ūn hāmpe'paxex'ax yāy pot

⁴⁰ Tikmū'ūn te' xupak, ha punethok te:

—Yā tute Topa pupi hām'āktux xe'e'. Kaxīy.

⁴¹ Ha ta' yāg te:

—Nōm yā Kunnix, yā Topa te nōm yāyutnāhā'. Topa yōg tappet te hām'āktux Kunnix nūn putup. Kaxīy.

Pa tikmū'ūn nōy te:

—'A' Ganinet tu' nūn putup'ah Kunnix. ⁴² Topa yōg tappet te hām'āktux Kunnix te Namix yōg xupepmā xop kopa' xip putup, tu nāp-tup kōmēn Menēg tu', yā Namix yōg xip'ax Menēg. Kaxīy.

⁴³ Ha tikmū'ūn hāmpe'paxex'ax yāy pot. ⁴⁴ Yā yāg xop tep-tup, pu xonat Yeyox mūy, pa' mūg 'ohnāg.

Yoneo xexka xop kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah

⁴⁵ Ha ta' mōg putpu' xonat xop 'āmānex xexka xop hah, tu paniye xop ha' mōg, ha' yīykopit, hu:

—Teupto Yeyox nūnnā 'ohnāg? Kaxīy.

⁴⁶ Ha xonat xop te:

—Yā hām'āktux max Yeyox te'. Tep-te hām'āktux nōm tik yōg hām'āktux putuk? Yā tik 'ohnāg. Hām'ūmhā hām'āktux nōm tik yōg hām'āktux putuk? Yā hām'āktux 'ohnāg, Kaxīy.

⁴⁷ Ha Panixet xop te:

—'Ok 'ākuxa mām 'ūyōg mō'āmā'ax kopa kamah? ⁴⁸ Tik xexka 'ūm kuxa yūm kāy kopah, xix Paniye 'ūm? Hām'ūmhā'? Yā tik xexka 'ohnāg xix Paniye 'ohnāg kuxa mām kāy kopah. Āmhok. ⁴⁹ Tikmū'ūn te' yūmmūg 'ohnāg Mōyyex yōg xat'ax, yīy Topa te nōm xūygāp-tup. Kaxīy.

⁵⁰ Pa' xip Nīkonēm, yā hōmā Yeyox ha' mōg Nīkonēm, yā Paniye xop kopa' xip. Tute:

⁵¹ —Yūmū yōg xat'ax te hām'āktux, hu: "Āpu tik yōg hāpxopmā'ax kopit hāmāxap, tuk-nāy tu' xuktux 'ūkummuk tihik." Kaxīy.

⁵² Ha' nōy te:

—'Ok hāpxexka Ganinet tu 'ānūn kamah Yeyox putuk? 'Āpu mōkupix max Topa yōg tappet, ha xate' yūmmūg putup Topa pupi hām'āktux xop te hāpxexka Ganinet tu' nūn 'ohnāg. Kaxīy. ⁵³ Ha ta' nūn tikmū'ūn yāy pet hah.

¹ Ha ta' mōg tikmū'ūn xohix xexka yāy pet hah, ha ta' mōg Yeyox yīktix 'Onimet Kup tu'² Hāptup māyōn xutep thā' mōg Yeyox tu mōktu putpu' xupet Topa pet xexka tu', pa tikmū'ūn xop xexka te Yeyox xakot, ha Yeyox yūm, tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā'. ³ Ha ta' pip kama tik te hāmyūmmūg xop xix Paniye xop, tu' nūnnāhā 'ūhūn. Hōmā 'ūn te' nōy hā' xupxet, ha tikmū'ūn te' pēnāhā'. Nōm te 'ūn xix tikmū'ūn keppah, hak-nīhā' xip. ⁴ Ha nōm xop te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, nū 'ūn te' nōy hā' xupxet, ha tikmū'ūn te' pēnāhā'. Yā' xonnix. ⁵ Ha ta hōmā Mōyyex te' kax'āmi yūmū yōg xat'ax yōg tappet tu', tu kax'āmi, pu tikmū'ūn 'ūn te kaxīy tu' mīkaxxap hā' tux, tu nōp-tex. Putep xuktux 'āmūn nōmhā'. Putep mūn mīy putup yūmū'āte'? Kaxīy.

⁶ Yā Paniye xop yōg hām'āktux te pamāg putuk. Yā' ūp-tup, puyī Yeyox hām'āktux kummuk, puyī tikmū'ūn xuktux Yeyox 'ūkummuk. Pa Yeyox nū'xup, tu' yīm kutoh hā' kax'āmi hām tu'. ⁷ Ha tik te xe' yīykopit punethok, ha' yok Yeyox, tu:

—'Ok xip nūnte tik te hāpkummuk mīy 'ohnāg? 'Ūxip, puxix mō xap yōn hāmāxap putup. Kaxīy.

⁸ Yeyox nū'xup 'ūxeheh, tu xe kax'āmi hām tu', ⁹ ha' xupak xop 'ūp-xet hu' mōg, yā kutut mōg hāmāxap, tu mōktu tik xip 'ohnāg Yeyox mūtik xix'ūn mūtik. Yā' xip Yeyox xix 'ūhūn, ¹⁰ ha Yeyox yok, tu:

—Nixxix, pi'yā' mōg tihik? Pi'ā' pip tik te hām'āktux 'ākummuk? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Yāyā, 'ūmōg ka'mām, yā' pip'ah. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn, 'a' āte hām'āktux'ah 'ākummuk, 'a yā' ākummuk'ah. Mōg, nūy xe hāpkummuk mīy hok. Kaxīy.

Yeyox te tikmū'ūn xohix yōg kūyānām putuk

¹² Ta xe' xip Yeyox xix tikmū'ūn, ha Yeyox te:

—Āte kuyānām putuk tikmū'ūn xohix pu'. Nōm te 'ūg pe' mōg, yā' xip kuyānām putuk 'ūkuxa kopah, yā' hi'ax kux 'ohnāg yōg kuyānām, ha nōm xop 'a' pip'ah hāpkoxtap kopah. Kaxīy.

¹³ Ha Paniye xop te:

—Nōmhā 'āp-xehnāg te yāy 'āktux, yīy 'ōg hām'āktux 'ūxe'e 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁴ Ha Yeyox te:

—Paxpuk puxehnāg te yāy 'āktux, puxix 'ūxe'e yōg hām'āktux. Hamūn, 'āte' yūmmūg hām tuk nūn, xix hām tuk mōg putup kama' yūmmūg. Pa xate' yūmmūg 'ohnāg hām tuk nūn, xix hām tuk mōg putup kama xate' yūmmūg 'ohnāg. ¹⁵ 'Āxop te hām'āktux mō'ka'ok 'ūnōy kummuk, yā' 'āxop te tikmū'ūn xohix putuk. Pa 'āte hām'āktux 'ohnāg 'ūnōy kummuk. ¹⁶ Paxpu 'āte hām'āktux 'ūnōy kummuk, kopxix 'ūnōy yōg hāpxopmā'ax kopit xe'e'. 'Ūgpuxehnāg xip 'ohnāg, pa yōgnū 'ātak xip 'ūgmūtik. Tute nūgkutnāhā'. ¹⁷ Yā 'ūkax'āmi 'ōg xat'ax yōg tappet tu', 'ūtix te pēnā xop 'āktux, ha hām'āktux tix te yāy putuk, puxi' xe'e 'ūyōg hām'āktux. ¹⁸ 'Āte yāy 'āktux, ha yōgnū 'ātak tek mūn 'āktux kamah, yā hām'āktux tix te yāy putuk. Tute nūgkutnāhā' Kaxīy.

¹⁹ Ha nōm te:

—Pi'yā' xip 'ōg 'ātak? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Ap 'āxop tek yūmmūg'ah xix yōgnū 'ātak 'ap yūmmūg'ah kamah. Paxpu 'āxop 'ūgyūmmūg, hu ta yōgnū 'ātak yūmmūg kamah. 'A 'āxop tek 'ūgyūmmūg'ah. Kaxīy.

20 Hā kaxīy Yeyox te xohix pu hāmyūmmūgāhā Topa pet xexka kopah. 'Onte tikmū'ūn te mīpkox kopa tayūmak nīm. 'A' xonat te Yeyox mūg'ah, yā yōg 'āmnīy xe'e'ah, yī' mūg 'ohnāg.

'Ū'um Yeyox

21 Ta xe hām'āktux Yeyox tikmū'ūn mūtik, hu:

—'Ūgmōg putup nūpeheh, ha xatek xak putup, pa' pip 'ōg hāpkummuk mīy'ax, 'ihā 'āxakix putup, hu 'āmōg yūmmūg 'ohnāg yōgnū xip'ax, tu 'a' nōm tu 'āmōg putup'ah. Kaxīy.

22 Ha Yoneo xexka xop te:

—Tute hām'āktux: "Āmōg yūmmūg 'ohnāg yōgnū xip'ax. Putep xuktux? 'Ok yāy putex putup? Kaxīy.

23 Ha Yeyox te:

—'Ōg pip'ax pip nūnte hām xexka tu', pa 'ūkxip'ax pip pepix pexkox tu'. 'Ōgnū pip'ax yā hām xexka', pa 'ūkxip'ax xip'ah hām xexka tu'. **24** Hā kaxīy 'āte xa hām'āktux, 'ūpip 'ōg hāpkummuk mīy'ax, 'ihā 'āxakix putup. 'Āxop kuxa mām 'ohnāg 'ūgmūn kopah, 'ihā 'ōg hāpkummuk mīy'ax pip ka'ok 'āxop mūtik. Hamūn, 'ākuxa mām 'ohnāg 'ūgmūn kopah, yā 'ūkxuxet'ax nōy yā 'ūgmūn yāg mūn. Kaxīy.

25 Ha nōm te:

—'Āmūn 'ū'um? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āte xa nōm 'āktux punethok **26** 'Āte xe xa hām'āktux punethok, tu xe 'ōg hāpxopmā'ax kopit putup punethok, nūy hām'āktux 'āxop te hāpkummuk mīy punethok. Topa te nūgkutnāhā', yā' xe'e', ha 'āte nōm yōg hām'āktux 'āpak, tu nōm 'āktux tikmū'ūn xohix pu', tu hāpxop nōy 'āktux 'ohnag. Kaxīy.

27 Ha tikmū'ūn te' yūmmūg 'ohnāg Yeyox yōg hām'āktux, yā Yeyox yōg 'ātak 'āktux'ax yūmmūg 'ohnāg. **28** Ha Yeyox te:

—'Āxop tek mūn Tikmū'ūn Kutok xup putup pepix mīpkupnix tu', hak xup putup, tuk xok putup, 'ihā 'āxop te' yūmmūg putup 'ūgmūn yāg mūn, tu 'āxop te' yūmmūg putup 'āte yāp-xehnāg hā hāpxopmā 'ohnāg, pa yōgnū 'ātak yōg hāmyūmmūg 'āktux 'āte', tu hāpxop nōy 'āktux 'ohnag, **29** Ha Topa te nūgkutnāhā', yā' xip 'ūgmūtik, tuk nīm putup'ah. Yā hamūn, 'āte hāpxopmā', hā Topa tep-tuppax, ha hāpxop nōy mīy 'ohnāg. Kaxīy.

30 Ha tikmū'ūn te' xupak Yeyox yōg hām'āktux, ha' punethok kuxa mām Yeyox kopah.

Nōm te hok hā hām putuk

31 Ha Yeyox te Yoneo xop yōg kuxa mām ka'ok xop pu hām'āktux, hu:

—'Āxop te yōgnū hāmyūmmūg tu 'īpkox pip, tu' mīy, nūy ta 'āxop yā yōgnū xop. **32** 'Āxop te nōm te hok hā hām putuk, ha' nōy te 'āxop xatpax. Pa 'āxop te' yūmmūg putup hāmyūmmūg'ax xe'e', ha hāmyūmmūg xe'e'ax te 'āxop mōy putup, xayīy mōg, tu xe nōm te hok hā hām xop putuk'ah. Kaxīy.

33 Pa tikmū'ūn te:

'Amanām yōg xupempā xop kopak mūg pip, tu nōm te hok hā hām putuk 'ohnāg. Yā' nōy tek mūg xatpax 'ohnāg. Teptu xate hām'āktux, 'ūgmūg mōy, nūy ta mōg? Kaxīy.

34 Ha Yeyox te:

—Äte xa hām'äktux hāmyūmmüg xe'e'. Tikmū'ün 'üm te hāpkummuk mīy, ha hāpkummuk mīy'ax putup xūy'ax te tikmū'ün xatpax, ha tikmū'ün te nōm te hok hā hām putuk. ³⁵ A' nōm te hok hā hām xip ka'ok'ah xuxyā xop kopah, pa' mōg putup. 'A' xip ka'ok'ah. Ha tak-tok xip ka'ok xuxyā xop kopah, tu' mōg putup'ah, yā' xip ka'ok. ³⁶ Pak mūn Topak-tok te 'äxop mōy, xa mōg, yā' 'ämōg putup xe'e', tu nōm te hok hā hām putuk putup 'ohnāg, ha hāpkummuk mīy'ax te 'äxop xat putup 'ohnāg. ³⁷ Äte' yūmmüg 'äxop yā' mōnāyxop 'Amanām yōg xupepmā xop. Pa 'äxop tep-tup, nūy 'ükputex. 'Äxop te yōgnū hāmyūmmüg pa 'ohnāg, hup-tup, nūy 'ükputex. ³⁸ Yōgnū 'äatak te 'ä' mūg hāpxop punethok, ha 'äte xa nōm 'äktux, pa 'äxop te' mīy 'ögnū 'äatak yōg xat'ax. Kaxīy.

39 Ha tikmū'ün te:

—Yōgnū 'äatak yā' Amanām. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

Paxpu 'äxop yā' Amanām yōg xop, nūy ta hāpxopmā yā' Amanām putuk. ⁴⁰ Topa te 'ä hām'äktux, ha 'äte xa nōm 'äktux, yā' hāpxop nōy 'äktux 'ohnāg. Pa 'äxop tep-tup, nūy 'ükputex, yā' a' Amanām putuk'ah. ⁴¹ 'Äxop te hāpxopmā 'ögnū 'äatak putuk. Kaxīy.

Ha tikmū'ün te:

—Topa mūn yā' ügmū yōg 'äatak, yā' Topap-xehnāg, yā' mūg yā' Topak-tok xe'e, yā' ap 'ämūn putuk'ah. Kaxīy.

42 Ha Yeyox te:

—Paxpu Topa yā' 'ögnū 'äatak, nūy ta 'äxop putuppax 'ügmūn. Hamūn, 'äte Topa tuł nūn, tu nūktuk xupep nūnteh. 'A' 'äte nū yāy kutnā'ah, pa yā' Topa te'.

⁴³ Teptu 'äxop te' yūmmüg 'ohnāg yōgnū hām'äktux. 'Ok 'äxop te nōä' tot 'ohnāg yōgnū hām'äktux? ⁴⁴ 'Äxop yā' Hāmgāyāgnāg kutox, tu 'äxop te' mīy 'ögnū 'äatak te nōm putup. Yā hām xexka yōg hāmyāxatamuk tox hā Hāmgāyāgnāg te' kixpax. Tutep-tup nōg hok'ah hāmyūmmüg'ax xe'e, yā' Hāmgāyāgnāg 'uyok 'ohnāg, tu' koitpax, yā' Hāmgāyāgnāg te kaxīy, tu' koitpax, yā' koit'ax xohix xexka mīy. Koit'ax yā' Hāmgāyāgnāg kutox. ⁴⁵ 'Äte xa hāpxe'e 'äktux, yā' koit 'ohnāg, pa 'äxop kuxa mām 'ohnāg yōgnū hāmyūmmüg'ax kopah. ⁴⁶ Pi'yā' 'äxop kopa te' xuktux'ax 'äte hāpkummuk mīy? Yā tik te nōm 'äktux 'ohnāg. 'Äte hāpxe'e 'äktux. Teptu 'äxop tek kopa 'äkuxa mām 'ohnāg? ⁴⁷ Topa yōg tikmū'ün te Topa yōg hām'äktux'ax 'äpak, tu' yīpkox pip. Pa 'äxop 'a' Topa yōg'ah, hu 'äyīpkox pip 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox xix 'Amanām**48 Ha Yoneo xexka xop te:**

—'Ok 'ügmū 'äte hāpxe'e 'äktux 'ämūn te Xāmānit xop kopa 'äxip, ha' xip yāmīy kummuk 'äkopah? Yā hamūn. Kaxīy.

49 Ha Yeyox te:

—Ap xip'ah yāmīy kummuk 'ügpah. 'Äte yōgnū 'äatak max 'äktux, ha ta 'äxop tek mūn 'äktux kummuk. ⁵⁰ A' 'äte' xak 'ohnāg, puyīy tikmū'ün 'ügmūn 'äktux max. 'Äte' xak 'ohnāg, puyīy tikmū'ün 'ügmūn xexka mīy. Yā' nōy puxet tek mūn 'äktux max, tuk xexka mīy, tu 'og hāpxopmā'ax kopit, tu' xuktux 'äxop kohe', pak mūn yok. ⁵¹ 'Äte hāpxe'e 'äktux. Nōm 'üm te yōg hām'äktux'ax 'äpak, tu' yīpkox pip, puxix hi xe'ëgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg yā' xakix xe'e putup 'ohnāg. Kaxīy.

52 Ha Yoneo xop te:

—'Ügmū'āte' yūmmūg nōmhā' 'Üxip yāmīy kummuk 'ākopah. 'Amanām xok, xix tik te Topa pupi hām'āktux xop xakix kamah, pa xate' xuktux, hu: "Nōm 'ūm te yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox pip, puxix xakix xe'e putup 'ohnāg. ⁵³ Yūmū yōg 'ātak 'Amanām xok. Xate putep mūn 'āktux? 'Ok 'āmūn xexka', pa 'Amanām kutōgnāg? Yā Topa pupi hām'āktux xop xakix kamah. 'Ok xate hāmpe'āpaxex 'āxexkanām? Kaxīy.

⁵⁴ Ha Yeyox te:

—Paxpu 'āte yāy max 'āktux, tu yāy xexka mīy, puxix tu' kummuk, yā hām'āktux kummuk. Pa yōgnū 'ātak tek mūn max 'āktux, tuk xexka mīy. Yā yōgnū 'ātak te' mīy. Yōgnū 'ātak yā 'āxop te' xānāhā', hu: "Topa yūmū yōg". ⁵⁵ Pa 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg hok'ah, pa 'āte nōm yūmmūg. Paxpu 'āte hām'āktux nōm yūmmūg 'ohnāg, kopxix koit, yā 'āxop putuk. Pa 'āte nōm yūmmūg, tu yōg hām'āktux'ax 'āpak, tuk yīpkox pip. ⁵⁶ Hōmā 'ūhittap 'ōg 'ātak 'Amanām kuxa hittup yā tute' yūmmūg 'āte hāpxopmā'ax, tu' yūmmūg, hu' kuxa hittup. Kaxīy.

⁵⁷ Ha Yoneo xop te:

—'A 'ōg hāmyāxatamuk te 50'ah. 'Ok xate 'Amanām pēnāhā'? Kaxīy.

⁵⁸ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Hōmāg xip ha kunāy tu' xip 'Amanām. 'Ügxip mōkumakmōg. Kaxīy.

⁵⁹ Ha tikmū'ūn te mīkaxxap pop, nūy nō Yeyox tux, nūy putex, pa Yeyox te yāy xaptop, tu ta' mōg Topa pet xexka kūnāpah.

9

Yeyox xix tik pa hok

¹ Ta xe hāpkumep Yeyox, pa' xip tihik, tu' pa hok. 'Ütut te' put, 'ihā' pa hok, tu yōg hāmyāxatamuk tox hā' pa hok. ² Ha ta' pip Yeyox yōg tik xop, tu Yeyox pu' yīkōpit, hu:

—Yāyā', tep-te hāpkummuk mīy, yīy tik pa hok, 'ihā' tut te' put? 'Ok pe tik te hāpkummuk mīy, 'ok pe' tak xi' tut? Kaxīy.

³ Ha Yeyox te:

—'A' tik te yāy pa hokgā'ah, xi' tak te' pa hokgā'ah, xi' tut te' pa hokgā'ah. Yā tik pa hok, puyīy tikmū'ūn yūmmūg Topa ka'ok xexka te tik pu' mīy putup hāpxop max xe'ēgnāg. ⁴ Āpu yūmū hām mōkumakmōg. Yā Topa te nūgkutnāhā', 'ū hām. 'Āpu yūmū hām. Hāpxip 'ihā yūmūg hām putup 'ohnāg, yā 'āmīy putuk 'ihā tikmū'ūn hām 'ohnāg. ⁵ 'Ükxip nūnte hām xexka tu', tu 'āte tikmū'ūn pu Topa mūg xix hāmmax mūg. Yā 'āte kuyānām putuk, yā tikmū'ūn pu hāpxop xohix tupmāhā'. Kaxīy.

⁶ Ta Yeyox te mō' yīyhep yōn hām tu', tu hām kōtūnnāhā', tu putōy mīy, tu putōy hā tik pa mō'nīy, ⁷ tu tik pu hām'āktux, hu:

—Mōg, nūy yāy pa pix puxhep Xino'e tu'. Yā kōnāg kox te puxhep xetnāhā'. Kaxīy.

Yā Xino'e te tikmū'ūn yīy'ax hā: "Mōkutnāhā!" Kaxīy.

Ha ta' mōg tihik, tu yāy pa pix, tu hāmpēnāhā', tu putpu' nūn, tu nūktu' xutep. ⁸ Ha ta' pip tik xape xop xix tikmū'ūn nōy. Hōmā nōm te tik pēnāhā', 'ihā tik te ta tu hāpxop kax xix tayūmak xak. Ha' xohix te:

—'Ok nō'om tihik. 'Ok hōmā' yūm, tu ta tu' kax, nūy tayūmak pop? Kaxīy.

⁹ Ha' yāg te:

—Hamūn nō'om. Kaxīy.

Ha ta' yāg nōy te:

—'Āmhok, yā nōm putuk. Kaxīy.

Pa tik te:

—Yāg mūn. Kaxīy.

¹⁰ Ha tikmū'ūn te:

—Texīy xate hāmpēnāhā? Tep-te 'āpa mīy? Kaxīy.

¹¹ Ha tik te

—'Ūxip tihik 'ūxuxet'ax Yeyox, tu putōy mīy, tu nōm mōg pa nīy, tuk xat hu: "Mōg, nūy yāy pa pix puxhep Xino'e tu". Kaxīy. Ha tak mōg, tu yāy pa pix, tu hāpxip 'ohnāg 'lhā 'āte hāmpēnāhā". Kaxīy.

¹² Ha tikmū'ūn te:

—Pi'yā' xip nōm tihik? Kaxīy.

Ha tik te:

—'Intu', 'a 'ātep yūmmūg'ah. Kaxīy.

Paniye xop te' yīkopit

¹³ Ha ta tik mōgāhā tikmū'ūn te Paniye xop hah. ¹⁴ Yā nit xap, yā Yoneo xop yōg 'āmnīy hām hok 'lhā Yeyox te putōy mīy, tu tik pa mīy. ¹⁵ Ha Paniye xop te xe tik hā' yīkopit, texīy hāmpēnāhā nōmhā'. Ha tik te:

—Yā tute putōy hā mō 'ūgpa nīy, ha 'āte yāy pa pix, hu nōmhā hāmpēnāhā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha Paniye yāg xop te:

—Nōm te' nōy pa mīy, 'ap Topa yōg tik'ah. Yā tute 'āmnīy hām hok yōg xat'ax 'āpak 'ohnāg. Kaxīy.

Pa yāg nōy te:

—'Ok tik kummuk te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg texīy mīy? 'Āmhok. Kaxīy.

Yā yāg tep-tup nōg Yeyox, ha ta yāg tep-tup, yā nōm putox puxet 'ohnāg.

¹⁷ Ha Paniye xop te xe:

—Tep-te xa 'āpa mīy? Xate putep mūn 'āktux? Texīy nō'ōm tihik? Kaxīy.

Ha tik te xe:

—Yā nōm te Topa pupi hām'āktux xop kopa' xip. Kaxīy.

¹⁸ Ha Yoneo xop yōg xexka xop kuxa mām 'ohnāg. Hōmā tik pa hok, pa hōnhā hāmpēnāhā', pa nōm kuxa mām 'ohnāg, hu' xānāhā tik yōg 'ātak xi' tut,

¹⁹ yīy ta' nūn, tu nūktu' mōxaha'. Ha Yoneo xexka xop te:

—'Ok nūhū 'āk-tok pit? Xate hām'āktux, xate' put, tu ta pa hok. Texīy hōnhā hāmpēnāhā'? Kaxīy.

²⁰ Ha' tak xi' tut te:

—Hamūn, 'ūgmūg kutok, hak mū'āte' yūmmūg 'ūnāhā', tu ta' pa hok, ²¹ pak mū'āte' yūmmūg'ah tu texīy tu hōnhā hāmpēnāhā', tuk mū'āte' yūmmūg'ah, tep-te tu pa mīy. 'Āpu 'ūgmūk-tok yīkopit. Yā' xiptap, tu hāmyūmmūg. Tute xa hām'āktux putup. Kaxīy.

²² Yā 'ātak te Yoneo xexka xop yīpkutuk xi' tut te', hu kaxīy hām'āktux. Yā Yoneo yōg xexka xop te' xat, pu tikmū'ūn Yoneo xop yōg Topa pet hā mōxa hok nōm te hām'āktux Yeyox yā Kunnix, yā Topa nū nōm kutnāhā'. ²³ Yīy ta hām'āktux hā kaxīy 'ātak xi' tut, yā hām'āktux hu: "Yā' xiptap. 'Āpu' yīkopit". Kaxīy.

²⁴ Ha Yoneo xexka xop te xe' xānāhā tihik, yā' tut te nōm put, tu ta pa hok. Ha ta tik nūn, ha' nōy te:

—'Āpu hām'āktux xeh Topa keppah. 'Āpu koit hok. 'Ūgmū'āte' yūmmūg 'ūkummuk Yeyox, yā hāpkummuk mīy. Kaxīy.

25 Ha tik te:

—'Āte' yūmmūg'ah 'ok pe tu' max, 'ok pe tu' kummuk nō'ōm, pa 'āte' yūmmūg hōmā 'ükpa hok, pa hōnhā 'āte hāmpēnāhā'. Kaxīy.

26 Ha: Texīy? Putep mūn mīy? Tep texīy 'āpa mīy? Kaxīy.

27 Ha tik te:

—'Āte xa hām'āktux, pa 'āyīpkox 'ohnāg. Tep texīy 'āxop te xe yīkopit? Kaxīy. Ha' nōy te:

—'Ok xatep-tup, nūy Yeyox mūtik mōg? Kaxīy.

28 Tuk-te'ex kummuk, tu:

—Yeyox mūtik 'āmōg, pak mūg mōg Mōyyex mūtik. **29** 'Ūgmū'āte' yūmmūg Topa te Mōyyex mūtik hām'āktux, pa nō'ōm, yā hām 'ūm tu' nūn? Yā' yūmmūg'ah. Kaxīy.

30 Ha tik te:

—Texīy 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg? 'Āxop te' yūmmūg'ah hām 'ūm tu' nūn, pa tutek pa mīy. **31** Yūmū'āte' yūmmūg Topa te hāpkummuk mīy'ax xop 'āpak 'ohnāg, pa Topa te' nōy xop 'āpak, yā nōm te Topa 'āpak, tu' yīpkox pip, tu' mīy Topa te nōm putup. **32** Hām xexka yōg hāmyāxatamuk xohix xexka 'lhā tīkmū'ūn te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, yā nōm putuk 'ohnāg. 'Ok xate' xupak tīkmū'ūn te' pa mīy, nōm nāhā, hu ta pa hok? 'Āmhok. **33** Paxpu Topa yōg tik 'ohnāg 'ōhōm, puxix hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg. Kaxīy.

34 Ha:

—'Āmūn, 'ānāhā hāpkummuk mīy'ax mūtik, tu hāpkummuk mīypax. 'Ok xatek mīy'ā hāmyūmmūgā'? 'Āmhok. Kaxīy.

Tu' ta tik putyōn Yoneo xop yōg Topa pet kūnāpah, tu' xat, pu xe mō'nā hok.

Pa hok xop putuk

35 Yā' putyōn, ha Yeyox te' xupak, tu ta' mōg, nūy tik xax, tu' xipihi', tu:

—'Ok 'ākuxa yūm ka'ok Tīkmū'ūn Kutok kopah? Kaxīy.

36 Ha tik te:

—Yāyā, 'āpu hām'āktux, 'ū'ūm nō'ōm? 'Ūgkuxa yūm putup nōm kopah. Kaxīy.

37 Ha Yeyox te:

Yāk mūn, 'āte 'āmūtik hām'āktux nōmhā. Kaxīy.

38 Ha tik te:

—Yāyā, 'ūgkuxa yūm ka'ok 'ākopah. Kaxīy.

Tu' kopaxux hā' xip Yeyox keppah.

39 Ha Yeyox te:

—'Ūgnūn hām xexka tu', nūy tīkmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy tīkmū'ūn xat. Tīkmū'ūn yāg te hām'āktux, hu: "Ūgmū'āte Topa yōg hām'āktux yūmmūg kutōgnāg, pak mū'ātep-tup, 'ū hāmyūmmūg". Kaxīy. Yā nōm te' pa hok xop putuk, pa hāpxip 'lhā hāmpēnāhā'. Ha ta tīkmū'ūn yāg nōy te hām'āktux hitop, hu: "Ūgmū'āte Topa yōg hām'āktux yūmmūg". Kaxīy. Yā nōm te pa hok xop putuk. Kaxīy.

40 Ha Paniye xop te' xupak, ha' yāg te' yīkopit, hu:

—Texīy, 'ok 'ūgmūg pa hok xop putuk? Kaxīy.

41 Ha Yeyox te:

—'Āxop te hām'āktux Topa yōg hām'āktux yūmmūg kutōgnāg, pap-tup, nūy hāmyūmmūg, nūy ta' pa hok xop putuk, tuk-nāy tu hāmpēnāhā', yā 'āmax Topa keppah. Pa 'āxop te kaxīy 'ohnāg. Yā 'āxop te hitop 'āktux Topa yōg hām'āktux

yūmmūg, nūy ta' pa hok xop putuk, tu 'ākummuk Topa keppa mōkuma 'āmōg. Kaxīy.

10

Kahnēn

¹ Ta xe tikmū'ūn pu hām'āktux Yeyox te, hu:

—'Āte xa' yūmmūgāp-tup hāpxop, tu hāpxe'e 'āktux putup. 'Ūxip kahnēn yōg hāmpak'ax, ha' xupxet te hāmpak'ax 'ātex, pa hāmpak'ax yīkox hā' xupep 'ohnāg, ² pa kahnēn yōg pēnā'ax te hāmpak'ax yīkox hā' xupep, ³ ha hāmyīkox pēnā'ax te hāpxōn, ha' xupep kahnēn yōg pēnā'ax, tu kahnēn xānāhā', yā xuxet'ax xohix hā' xānāhā kahnēn, ha kahnēn te' xupak, hu' pe' mōg, ha kahnēn yōg pēnā'ax te kahnēn mōgāhā hāptopah, ⁴ tu hāptopa' pip, tu' pēnā'ax te māxap tu' mōg, ha kahnēn te' pe' mōg, kahnēn te' yūmmūg pēnā'ax yōg hām'āktux tu', ⁵ ha kahnēn te' nōy pe' mōg 'ohnāg. 'Ūnōy te kahnēn xānāhā', pa kahnēn nūpanām, kahnēn te' yūmmūg 'ohnāg 'ūnōy yōg hām'āktux tu'. Kaxīy.

⁶ Yeyox te nōm 'āktux, nūy tikmū'ūn pu hāpxop nōy yūmmūgāhā', pa tikmū'ūn te hāmyūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te hāmpe'paxex texīy hām'āktux.

Yeyox te kahnēn yōg pēnā'ax max putuk

⁷ Ta xe hām'āktux Yeyox te, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Kahnēn te hāmpak'ax yīkox hā mōxakux hāmpak'ax kopah. Yā' pip 'ūkopah, ha' nōy te kahnēn koxyōy 'ohnāg. Hā kaxīy 'āte yōg kuxa mām ka'ok xop pēnāhā', ha' nōy te nōm koxyōy 'ohnāg. ⁸ Kahnēn te xupxet 'āpak 'ohnāg. Hā kaxīy yōg kuxa mām ka'ok xop te nōm te koit hā' yūmmūgā xop 'āpak 'ohnāg. ⁹ Kahnēn te hāmpak'ax yōg hāmyīkox hā mōxakux hāmpak'ax kopah, tu ta' mōg nōmhā hato'ah kamah, nūy tu xit. 'Ūnōy te kahnēn koxyōy 'ohnāg. Hā kaxīy 'āte yōg kuxa mām xop pēnāhā', ha' nōy te nōm koxyōy 'ohnāg. ¹⁰ Ha ta xupxet nūn, nūy tu xupxet, nūy kahnēn kix, nūy xohix koxyōy. Hā kaxīy 'ūnōy tēp-tup, nūy yōg kuxa mām ka'ok xop kix, nūy koxyōy. Pa 'āte yōg kuxa mām ka'ok xop pēnā max, ha' kuxa mām, tu' hittup, yā' kuxa hittup xexkah.

¹¹ —Ta 'āte kahnēn pēnā'ax max putuk kamah. Kahnēn pēnā'ax max te kahnēn pupi tu xok, yā' 'āte tikmū'ūn pupik xok putup. ¹² Ha ta' xip kāmānat. Xuxyā te nōm pu pago, pu tu kahnēn pēnā', pa 'ap kahnēn yōg pēnā'ax xe'e'ah, yā' kāmānat, yā' 'ūyōg'ah kahnēn. Ta kokexkata nūn, ha ta mōxupaha kāmānat, yīy ta kokexkata te kahnēn pop, ha kahnēn xohix nūpānām. ¹³ Kāmānat mōxupaha'. Hamūn, tayūmak tu' hām, tu kahnēn putuppax 'ohnāg. ¹⁴⁻¹⁵ Pa 'āte kahnēn yōg pēnā'ax max putuk. Yōgnū 'ātak tek yūmmūg, ha 'āte yāy yōg 'ātak yūmmūg. 'Āte yāy yōg kuxa mām xop yūmmūg, ha yōg kuxa mām ka'ok xop tek yūmmūg, ha 'āte mō nōm yāyxē'ēgnāg, hu nōm pupik xok putup.

¹⁶ —Ha ta kahnēn nōy xohix pip hāmpak'ax kūnāpah. Hā kaxīy tikmū'ūn panip xop kuxa mām ka'ok putup 'ūgkopah. Nōm tek mūn 'āpak putup, ha' kuxa mām ka'ok xop nōy mōxakux putup, ha xohix kuxap-xet, tup-tox puxet, ha 'āte xohix xexka pēnāp-tup.

¹⁷ —'Āte' tux hok, pu tikmū'ūn 'ūkputex, puxix tikmū'ūn 'ūkputex, ha putpuh hip-tup. Hā kaxīy 'ātak Topa tek mōyāy xe'e'ēgnāg. ¹⁸ 'Āte tux hok, pu tikmū'ūn 'ūkputex hok, puxix tikmū'ūn 'ūkputex hok. 'Ātep-tup, puxix tikmū'ūn 'ūkputex. Topa te' xat, ha 'ātep-tup, kopxik xok putup, tu putpuh hip-tup. Kaxīy.

¹⁹ Tikmū'ūn te' xupak Yeyox yōg hām'āktux, tu yāy yōg hāmpē'paxex'ax te yāy putuk 'ohnāg. ²⁰ Tikmū'ūn punethok te:

—Yā' xip yāmīy kummuk Yeyox kopah! 'Üp-tox kummuk! Teptu 'āxop te nōm'āpak? Kaxīy.

²¹ Ha ta tikmū'ūn nōy te:

—Tik te hām'āktux max hā kaxīy 'ohnāg nōm kopa' xip yāmīy kummuk. Texīy tute tik pa hok pu' pa mīy? Kaxīy.

Yoneo xop te Yeyox putup nōg

²² Ha ta' xip 'āmuk xexkah kōmēn Yenoyanēn tu', yā Topa pet xexka yōg 'āmuk xexkah. Yā hōmā 'ūhittap tikmū'ūn te xe' mīy Topa pet xexka', tu nō 'āmuk xexka mīy. Yā hām'āxīynāg. ²³ Ha ta' hāpkumep Yeyox te Topa pet xexka kux kaxax kaka', yā kux kaxax 'āxet'ax Xanomām Yōg Kux Kaxax. ²⁴ Ha ta' nūn Yoneo xop, tu nūktu Yeyox xakot, tu:

—'Āmnīy xohix texīy hāg mū'āte' hip'ax, nūy hāmyūmmūg? 'Āpu hāpxe'e 'āktux. 'Ok 'āmūn yā Kunnix, Topa te nōm yāykutnāhā? Kaxīy.

²⁵ Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āte xa hām'āktux, pa 'ākuxa mām 'ohnāg 'ūgkopah. 'Āte hāpxopmā max yōgnū 'ātak te nōm putup, ha 'āxop te' pēnāhā', tu nōm hāg yūmmūg'ax.

²⁶ Pa 'āxop tep-tup 'ohnāg, nūy 'ākuxa mām, 'a 'āxop te yōgnū kahnēn putuk'ah tu', yā yōgnū kuxa mām ka'ok xop putuk'ah. ²⁷ 'Āte yāy yōg kuxa mām ka'ok xop xānāhā', ha nōm tek 'āpak, tu' yīpkox pip. 'Āte nōm yūmmūg, ha nōm tek pe' mōg, yā kahnēn putuk, yā kahnēn te kahnēn pēnā'ax pe' mōg putuk. ²⁸ Yā yōg kuxa mām ka'ok xop, ha' nōy te nōm pop putup'ah. 'Āte yāy yōg xop hīnnāhā', ha' pip hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā Topa yīka', yā' xakix xexkap-tup'ah. ²⁹ Yōgnū 'ātak 'ā kuxa mām xop popmāhā'. Ha yōgnū 'ātak 'ūxexkanām. Úkuxa mām xop yā yōgnū 'ātak yōg, ha' nōy te nōm pop putup'ah.

³⁰ Yōgnū 'ātak 'ūxexka xik mūn yā yāy putuk. Kaxīy.

³¹ Ha Yoneo xop te mīkaxxap pop, nūy Yeyox tux, nūy putex. ³² Ha Yeyox te:

—'Āte hāpxopmā max punethok 'āxop kopah. Yā yōgnū 'ātak te' xat, 'ū mīy. Hāpxopmā'ax 'ūm 'ūkummuk, yīy 'āxop tek tux putup mīkaxxap hā? Kaxīy.

³³ Ha Yoneo xop te:

—'Ūgmū'ātep-tup, nūy 'ātux mīkaxxap hā. Yā xate hāpxop kummuk mīy, yā Topa 'āktux kummuk, yā xate' xuktux 'āmūn yā Topah, pa 'āmhok, yā thikh 'āmūn. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te:

—'Ūkax'āmi 'ōg xat'ax yōg tappet tu', hu: "Āxop te Topa putuk". Kaxīy. ³⁵ Tu xe:

—Topa te nōm pu' hōm yāy yōg hām'āktux, tu nōm xānāhā', hu: "Topa putuk xop". Kaxīy. Yā' kax'āmi Topa yōg tappet tu nōlōm, ha Topa yōg tappet te' koit 'ohnāg. ³⁶ Ha Topa tek mūn yāykutnāhā', tu nūgkutnāhā nūnte hām xexka tu', ha 'āte' hām'āktux 'ūgmūn yā Topak-tok. Texīy 'āxop tek mūn 'āktux kummuk?

³⁷ Paxpu 'āte yōgnū 'ātak pu hāpxopmā 'ohnāg, ha ta 'āpu 'ākuxa mām hok.

³⁸ Pa 'āte yōgnū 'ātak pu hāpxopmāhā'. 'Āxop tek kopa 'ākuxa mām 'ohnāg, pa 'āpu 'ākuxa mām yōg hāpxopmā'ax kopah, yā yōg hāpxopmā'ax ka'ok xe'ēgnāg kopah, nūy yūmmūg xe'e yōgnū 'ātak xip 'ūgmūtik, xik xip yōgnū 'ātak mūtik. Kaxīy.

39 Ha Yoneo xop te xonat xat, pu Yeyox mūy, pa Yeyox te tikmū'ün kopa' xip, tu' mōg, **40** tu mōktu kōnāg kox Yohnām xak putpuk, tu mōktu' xupep Yoām yōg xip'ax tu', yā hōmā Yoām te tikmū'ün putox pix nōnteh, ha Yeyox te' nox xip. **41** Ha ta' nūn tikmū'ün punethok, tu nūktu Yeyox tu' mōxaha', tu hām'āktux, hu:

—Yoām te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, pa Yoām te Yeyox 'āktux, ha hām'āktux xohix 'ūxe'e', yā' koit 'ohnāg. Kaxīy.

42 Ha ta tikmū'ün punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah.

11

Nay xok

1 Ha ta' xip tihik 'āxet'ax Nay, yā' xip xiptuxexka Metān tu', tu' pakut. Ha ta kama' tihi' Metān tu Mānix xi' tutnōy, yā Mā'at. **2** Yā hōmā Mānix te hep haxnāg max pux, yā' takat, tu Yeyox pata yīmū' pux, tu' xe hā' pata nagāhā', yā Mānix te Yeyox putuppax. Manix taknōy yā Nay pakut. **3** Mānix te' nōy mō'kutnāhā xix Mā'at te', puyīy Yeyox xānā', hu:

—Yāyā, yā' āxape 'ūpakut. Xate nōm mō'yāy xe'ēgnāg. Kaxīy.

4 Ha Yeyox te:

—Ya' pakut, pa' pakut, puyīy tikmū'ün pēnā' Topa te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Tikmū'ün te' pēnāp-tup yā' max xe'ēgnāg Topa xix Topak-tok. Kaxīy.

5 Yeyox te mō'yāy xe'ēgnāg Mā'at xi' tutnōy xix Nay. **6** Nay pakut, ha Yeyox te' xupak, tuk-nāy tu' nox xip 'āmnīy tix hā, yā' mōg'ah Nay hah. **7** 'Unōg 'āmnīy tix, ha Yeyox te yāy yōg tik te 12 xop pu hām'āktux, hu:

—'Āpu yīmū' mōg hāpxexka Yonex tu'. Kaxīy.

8 Ha Yeyox yōg tik xop te:

—Yāyā, hōmā hāpxip kutōgnāg 'Thā Yoneo xop tep-tup, nūy mīkaxxap hā'āptex 'ōnteh. 'Ok xatep-tup, nūy putpu mōg. 'Āmōg hok! **9** Ha Yeyox te:

—Māyōn mōg puxet yōg 'ot xohix te' 12. Tik 'ūm te hāpkumep hāptup hah, hu nāp-tup'ah, yā hāmpēnāhā 'Thā' xip kuyānām. Kuyānām xip 'Thā' 'āte hāpxopmāhā'. **10** Pa tik 'ūm te hāpkumep 'āmnīy 'Thā, hu' nāp-tup, yā hāpkoxtap. Hāpxip 'Thā hāpkoxtap'ax, 'Thā' 'āte hāpxopmā 'ohnāg. Kaxīy.

11 Tu xe:

—Yūmūg xape Nay te mō'yōn, pak mōg putup, nūy tuhuk. Kaxīy.

12 Ha Yeyox yōg tik xop te:

—Yāyā, mō'yōn, puyā xip, 'ūhittup putup. Kaxīy.

13 Pa Yeyox te xok'ax 'āktux, yā' xok, pa Yeyox yōg tik xop te hāmpe'paxex, Yeyox te mō'yōn'ax 'āktux. **14** Yīy Yeyox te hām'āktux ka'ok, hu:

—Nay 'ūxok. **15** 'Ak xip'ah Nay mūtik, 'Thā' xok, pak kuxa hittup, yā' 'āte 'āxop kuxa māmmāp-tup. 'Āpu yūmū' mōg Nay hah. Kaxīy.

16 Ha Tōmē', yā' xuxet'ax nōy te 'Ūktonniy, yā Tōmē te:

—'Āpu yūmū' mōg yāyā mūtik, nūy xakix nūmūtik. Kaxīy.

Yeyox te tikmū'ün hīnnāhā'

17 Ha ta' mōg Yeyox, tu' xupak tikmū'ün te hām'āktux hōmā 'āmnīy te' 4 'Thā' Nay hāpkot. **18** Xiptuxexka Metān xix kōmēn Yenoyanēn yōg kinōm te' 3 kōmnāg. **19** Yīy ta' mōg Yoneo xohix, nūy Mā'at kuxa hittupmā' xix Manix kuxa hittupmā', yā' taknōy xok, ha' potaha'. **20** 'Unūn Yeyox, ha Mā'at te' xupak, tu ta' mōg, nūy yāy tu xakux, pa Mānix nox xip yāy pet tu'. **21** Ha ta' mōg Mā'at Yeyox hah, tu mōktu' xupep, tu:

—Yāyā, pax xa xip nūnteh, puxix 'ūktaknōy xok 'ohnāg. ²² Pa 'āte' yūmmūg, xate Topa tu' xak hāpxop 'ūm nōmhā, puxix xa hāpxopmā'. Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Ātaknōy te putpu' hip-tup. Kaxīy.

²⁴ Ha Mā'at te:

—Āte' yūmmūg, hāmyāxatamuk xohix xox putox īhā putpu' hip-tup. Kaxīy.

²⁵ Ha Yeyox te:

—Āte tikmū'ūn putpu' hīnnāhā', tu hi'ax hōm, yā hāmhīnnā'ax xip 'ūkgopah. Tikmū'ūn 'ūm kuxa mām 'ūkgopah, hu' hip-tup. Tikmū'ūn xakix, puxix tu hip-tup. ²⁶ Ha tikmū'ūn 'ūm pip, tu' kuxa mām ka'ok 'ūkgopah, puxix tu xok xexka putup 'ohnāg. 'Ok 'ākuxa mām nū' hām'āktux kopah? Kaxīy.

²⁷ Ha Mā'at te:

—Yāyā, hamūn, 'ūgkuxa yūm. Āte' yūmmūg, 'āmūn yā Kunnix, yā Topak-tok, tu 'ānūn nūnte hām xexka tu'. Kaxīy.

Yeyox potaha'

²⁸ Tu ta' nūn Mā'at, tu nūktu' xupep, tu' tutnōy Mānix mūtik hām'āktux, yā' tix te yāyā mūtik hām'āktux, 'ap nōy xip'ah. Mā'at te:

—Yāyā xip, tu 'āxak. Kaxīy.

²⁹ Ha Mānix te' xupak, tu ta' mōg mō'ka'ok, nūy Yeyox ha mōg. ³⁰ Yā Yeyox xupep 'ohnāg xiptuxexka tu', pa' xip nōm xip'ax tu', yā hōmā hām'āktux Mā'at mūtik 'ōnteh.

³¹ Ha ta' pip Yoneo xop mīptut kopah, nūy Mānix kuxa hittupmā', tu Mānix pēnāhā'. Yā' yok Mānix, tu ta' mōg mō'ka'ok hāptopah, ha Yoneo xop te hāmpe'paxex Mānix mōg xukpot tu', nūy pohoh.

³² Ta' mōg Mānix, tu mōktu Yeyox ha' xupep, tu Yeyox pēnāhā', tu hām tu' xip Yeyox pata yīkak, tu:

—Yāyā, pax xa xip nūnte, puxix 'ūktaknōy xok 'ohnāg. Kaxīy.

³³ Mānix potaha', ha Yeyox te pota pēnāhā' xix Yoneo xop pota pēnāhā nōm nūn Mānix mūtik, tu' kuxa ka' xexkah,

³⁴ tu:

—Pi'yā 'āxop te nō hāpkot? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Yāyā, mā, nūy pēnāhā'. Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox potaha'

³⁶ Yī Yoneo xop te:

—'Ūpēnā', Yeyox te Nay mō'yāy xe'ēgnāg xexka'. Kaxīy.

³⁷ Pa' yāg te:

—'Ok tute tik pa hok pu' pa mīy? Hamūn. Paxpu Nay hittupmā, puxix tu xok 'ohnāg. Kaxīy.

'Ūputpu' hi Nay

³⁸ Ha' kuxa ka' xexka 'ūxehet Yeyox, tu ta' mōg xukpot tu', ha' xip Nay yōg mīkaxxap kox, ha mīkaxxap te mōhāmnīnyīn mīkaxxap kox. ³⁹ Ha Yeyox te xat, hu:

—'Āpu' xut mīkaxxap. Kaxīy.

Ha Mā'at, yā tik mūktutnōy te:

—Yāyā, 'ūhax kummuk xexka'ax. Yā' xok hōmā 'āmnīy te' 4. Kaxīy.

⁴⁰ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āte xa hām'āktux, 'ākuxa yūm, hu ta' pēnāp-tup Topa te hāpxopmā max xe'ēgnāg mīy putup? Kaxīy.

41 Ha tikmū'ün te mīkaxxap yōkānāmāhā', ha Yeyox te pepi pēnāhā', tu:

—Yōgnū 'ātak, 'āmax, xate yōg hām'āktux 'āpak. **42** 'Āte' yūmmūg, xate yōg hām'āktux 'āpak mōkuma'āmōg. Pa 'āte nū 'āktux, puyītikmū'ün hām'āktux 'āpak, hu' kuxa mām 'ūgmūn kopah, yā xate nūgutnāhā'. Kaxīy.

43 Ta hāpxip 'ihā Yeyox te' xānā ka'ok, hu:

—Ney, 'āpep, nūy nū! Kaxīy.

44 Ha ta nōm xok xutep, yā' yīm kīy xix pata', yā xakix xop yōg topixxax kīy'ax hā, xix pa yīn kīy kamah. Ha Yeyox te:

—Āpu 'ūko'a', nūy xut, pu mōg. Kaxīy.

Tikmū'ün tep-tup puyīt xonat Yeyox putex

45 Yā' pip Yoneo punethok, tu' pēnāhā', hu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. Yā' nūn, nūy Manix mūtik pip, tu' pēnāhā' Yeyox te Nay putpu' hīnnāhā', hu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah.

46 Ha ta' yāg mōg putpu', nūy Paniye xop pu Yeyox yōg hāpxomā'ax 'āktux, tu hām'āktux, **47** yīl ta' yāy tu nū'nāhā Paniye xop xix 'āmānex xexka xop xix tik pa te hāmyūmmūg xop, tu:

—Putep mūn mīy putup yūmū'āte'? Tik te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg punethok. **48** Yūmū'āte' tux hok, pu mīy hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg hā kaxīy, puxix tikmū'ün xohix xexka kuxa mām ka'ok putup Yeyox kopah, ha ta' nūn putup Hōm yōg xop, tu yūmū yōg Topa pet koxyōy putup, xix yūmūg xop xohix xexka kix putup. Kaxīy.

49 Pa' xip yāp-xet 'ūxuxet'ax Kaxpax, yā nōm hāmyāxatamuk 'ihā 'āmānex xop xat Kaxpax te', tu:

—Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. **50** 'Ok 'āxop te hāmpe'āpaxex 'ohnāg? Yā' max, pu tik puxet tikmū'ün pupi' xok, pa yā' kummuk, pu yūmūg xohix xexka xakix. Kaxīy.

51 Yā Kaxpax te yāy yōg hāmpe'paxex'ax 'āktux 'ohnāg, pa yā nōm hāmyāxatamuk 'ihā 'āmānex xop xat Kaxpax te', tu Topa pupi' hām'āktux, tu Yeyox xok'ax 'āktux. Yā Yeyox te Yoneo xop pupi' xok putup. **52** Yā Yeyox te Yoneo xop pupi' xok putup, tu' xok putup, nūy yāytunū'xoh nōm nōy kamah, yā hām panip tu' pip hāpxexka xohix tu', yā Topak-tok xop, tu Yoneo xop hā' mīy putup xī' nōy hā', pu tu' pip puxet, yā xop puxet.

53 Ha ta Yoneo xexka xop te yāy mūtik hām'āktux kōnāmāhā nōmhā texīy Yeyox putex putup, **54** yīl ta Yeyox te yāy xaptop hā hāpkumep hāpxexka Yonex tu', tu hāpxip 'ihā' mōg, tu mōktu' xutep hām nak yīka', tu' nox xip kōmēn 'Epayīt tu' yāy yōg tik xop mūtik.

55 Ha ta hāmhūmānā Yoneo xop yōg 'āmuk xexka xuxet'ax Nōā'yēn, ha ta' mōg tikmū'ün punethok kōmēn Yenoyanēn tu', nūy yāy pix, nūy Yoneo yōg xat'ax mīy.

56 Ha ta tikmū'ün te Yeyox xak kōmēn tu', tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Putep hāmpe'āpaxax, 'ok nūn putup Yeyox 'āmuk xexka hah? Kaxīy.

57 Ha ta' xat 'āmānex xexka xop te' xix Paniye xop te', pu tikmū'ün 'ūm Yeyox pēnā', mā', nūy nōm 'āktux, puyīt xonat xat, pu Yeyox mūy.

12

Yeyox xip xiptuxexka Metān tu'

1 Ta xe 'āmnīy te' 6 'ihā' xip'ax 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn, ha ta' mōg Yeyox, tu mōktu' xutep xiptuxexka Metān tu', yā Nay pet yūm Metān tu', yā hōmā Yeyox te nōm putpu' hīnnāhā'. **2** Ha ta' puk 'āmuk, tu Mā'at te xit'ax

nūnnāhā', nūy tikmū'ūn pu' nīm, ha ta' yūm Nay mīmpe xit'ax tu' Yeyox mūtik,
³ ha Manix te' paha hep haxnāg max takat xexkah, yā' kit xahix, yā mīnnut
 nān hā' mīy. Manix te nōm pux Yeyox pata yīmū', tu yāy xe hā' pata nagāhā'.
 'Uħax māynāg 'ūhep yōg, tu hāpxip 'ihā mīptut hā nū' xip 'ūħax max.
⁴ Ha ta' xip
 Yot 'Ixkanot, yā Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, yā' gāy xop mōgāp-tup, puyīy
 Yeyox xūygā'.
⁵ Yot te:

—Teptu hep haxnāg nōmenex 'ohnāg, nūy 2 xēmān yōg hām hā' pop tayūmak,
 nūy hok xop pu tayūmak nīm? Kaxīy.

⁶ Yā Yot te hām'āktux te kaxīy, pa hok xop putuppax 'ohnāg, pa' xupxet
 putup, yā tute' tat tayūmak Yeyox yōg xix Yeyox yōg tik xop yōg, tu nōm hā
 tat'ax kopa yāy pu tayūmak mōypax.

⁷ Ha Yeyox te:

—Pu yā xip 'ūħūn. Hām'āktux kummuk hok. Tute hep tat, nūy 'ūgyīn muk,
 yā 'ūkxok putup.
⁸ 'Uħok xop pip ka'ok mōkuma'mōg 'āxop kopah, pa noxk xip
 ka'ok 'ohnāg 'āxop kopah. Kaxīy.

'Ūxexka xop tep-tup, nūy Nay putex

⁹ Ha ta tikmū'ūn xohix xexka te' xupak hato'a Yeyox xip xiptuxexka Metān
 tu', tu ta' mōg, nūy Yeyox pēnā' xix Nay pēnā', yā putpu' hi'.
¹⁰ Yīy ta 'āmān ex
 xexka xop te yāy mūtik hām'āktux texīy yīp-tex Nay kamah.
¹¹ Yā Yeyox te
 Nay putpu' hīnnāhā', ha Yoneo punethok te' pēnāhā', tu' xupak, hu yāy yōg
 xexka xop nīm, nūy kuxa mām Yeyox kopah, yīy ta' xexka xop tep-tup nūy
 Nay putex.

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn ha mō'nāhā'

¹² Hāptup ha ta' pip tikmū'ūn 'āmuk xexka tu' 'āxet'ax Nōdā'yēn, tu' xupak
 Yeyox nūn kōmēn Yenoyanēn tu'.
¹³ Ha tikmū'ūn xohix te' pop patxap kup
 māg, tu ta' mōg Yeyox hah, tu' mōg, tu hām'āktux ka'ok hu:

—'Uħax xe'ēgnāg Topah. Topa, 'āpu nōm pu hāmmaxnā' xate nū nōm
 kutnāhā', yā tute 'Iyaet xop xat. Topa, 'āpu nōm pu hāmmaxnā'. Kaxīy.

¹⁴ Ha Yeyox te' paha yomēn kutox, tu nōm yīmū' yūm. Yā Topa yōg tappet
 te:
¹⁵ "Kōmēn Xiām yōg tikmū'ūn, 'āpu 'ākuxa nōg hok. 'Uñūn 'ōg tik xexkah, yā
 yomēn kutox yīmū' yūm". Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox yōg tik xop te nōm kax'āmi xutigā 'ohnāg, pa Yeyox mōg putup
 pepi pexkox tu', 'ihā' yūmmūg putup Topa yōg tappet yōg hām'āktux xix
 tikmū'ūn te hāpxopmā yūmmūg putup kamah.

¹⁷ Yā tikmū'ūn te' pēnāhā Yeyox te Nay xānāhā mīkaxxap kox kopah, tu
 putpu' hīnnāhā', ha tikmū'ūn te' xape xohix pu nōm 'āktux.
¹⁸ Ha' nōy te' xupak
 Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, hu ta' mōg Yeyox hah.
¹⁹ Yīy ta yāy mūtuk
 hām'āktux Paniye xop te', hu:

—Pēnā'. Tikmū'ūn tek mūg 'āpak 'ohnāg, pa tikmū'ūn xohix xexka te Yeyox
 pe' mōg. Kaxīy.

Genex yōg xop mōg, nūy Yeyox pēnā'

²⁰ Yā' pip tikmū'ūn xohix Yenoyanēn tu 'āmuk xexka tu', tu Topa pu
 nūktettx, ha nōm xop kopa' xip hāpxexka Genex yōg xop,
²¹ tu' nūn, tu nūktu
 Pinip ha' mōxaha', tu:

—Yāyā, 'ūgmū'ātep-tup, nūy Yeyox pēnā'. Kaxīy.

Yā Pinip yōg kōmēn yā Mettax, yā hāpxexka Ganinet kopa' xip.

²² Tu ta' mōg Pinip, tu mōktu 'Ānene pu' xuktux nō'ōm, ha ta' mōg tik tix, tu mōktu Yeyox pu' xuktux nō'ōm, ²³ ha Yeyox te:

—'Ügmūn yā Tikmū'ūn Kutox. Hāpxip kutōgnāg 'Ihāg xok putup, hak-nāy tu Topa te 'ükxexka mīy putup, ha tikmū'ūn xohix tek mūn 'āktux max putup. ²⁴ Tikmū'ūn te hāpxop xap xok. Yāk-tōgnāg hāpxopxap, pa hāpxip 'Ihā yāyhā kup, tu mīnta ta xohix popmāhā', yā' max xe'ēgnāg. Hā kaxīy putuk 'Ügmūn. 'Ükxok putup, pa putpuk hip-tup, ha nōmhā' max xe'ēgnāg. ²⁵ Hā kaxīy kama tikmū'ūn. Tikmū'ūn te yāy yōg putup'ax mīy 'ohnāg, puxi' pop putup hāpxop max xe'ēgnāg, yā Topa yīka' pip putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Ha ta' nōy te yāy yōg putup'ax mīy, puxi' pop putup'ah hāpxop max xe'ēgnāg, yā Topa yīka' pip putup'ah hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ²⁶ Yōgnū kāmānat te yāy putup'ax mīy'ah, pa' mīy 'āte nōm putup, tuk pe' mōg putup, nūy 'Ügmūtik pip, ha Topa te nōm xexka mīy putup. Kaxīy.

Yeyox te hām'āktux 'Ükxok putup

²⁷ Tu Yeyox te xe:

—Hōnhā 'Ihāg kuxa hittup 'ohnāg. 'Āte putep 'āktux putup? 'Ok 'āte hām'āktux putup, hu: "Yōgnū 'ātak, 'āpu 'ükxūy xut". Kaxīy. 'Āmhok, 'āte nōm 'āktux putup'ah. Pak nūn, nūy tu xok. ²⁸ 'Atak, 'āpu 'āxexka nōy nā mōg tikmū'ūn xop kopah! Kaxīy.

Ha ta' hām'āktux Topa pexkox tu', hu:

—'Āte yāy xexka mīy nōy nāg mōg tikmū'ūn xop kopah, tu xe' mīy putup. Kaxīy.

²⁹ Ha tikmū'ūn te' xupak, tu hām'āktux, hu:

—Yā tex tīnnāhā'. Kaxīy.

Pa' nōy te:

—Yā pexkox yōg nū'pok xop te hām'āktux. Kaxīy.

³⁰ Pa Yeyox te:

—Topa te hām'āktux, xayīy 'āxop xupax. Kaxīy.

³¹ Hāpxip kutōgnāg, 'Ihā Topa te hep yāy koxuk xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā' yānān. Hāpxip kutōgnāg 'Ihā Topa te' pu'ugāp-tup nōm te Topap-tup 'ohnāg xop xat. ³² 'Āte mīpkupnix yīmūg xup putup, tu yāy pu' pop putup tikmū'ūn xohix hāpxexka xohix tu'. Kaxīy.

³³ Yā Yeyox te hām'āktux hā kaxīy, hu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā te kaxīy xok putup.

³⁴ Ha tikmū'ūn te:

—Pak mū'āte' mōkupix xat'ax yōg tappet tu Kunniix xip'ax hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā, pa xate hām'āktux Tikmū'ūn Kutox xup putup mīpkupnix yīmū', tu' xok putup. 'Ü'ūm Tikmū'ūn Kutox? Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox te:

—Hāpxip kutognāg hāg xip'ax nūnteh. 'Āpu 'üg 'āpax, nūy hāmyūmmūg, 'Ihāg xip nūnteh. Yā 'āte kuyānām putuk. 'Ükxip, ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg. Kuyānām xip, ha tikmū'ūn te hāmpēnāhā'. ³⁶ 'Āpu 'ākuxa mām ka'ok 'Ükgopah, 'Ihāg xip, nūy hāmyūmmūg. Kaxīy.

Yoneo xop kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah

Yeyox te hām'āktux kux, tu ta' mōg, tu yāy xaptop, ³⁷ tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg punethok, ha tikmū'ūn te' pēnāhā', pa' kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah. ³⁸ Yā hōmā 'Ühittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, yā hōnhā putuk

hāpxopmā'ax. 'Iyait te: "Topah, 'ū'ūm kuxa mām yūmū yōg hām'āktux kopah? Yā' kuxa mām 'ohnāg. Tep-te' yūmmūg, yā' Topa te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg? Yā' yūmmūg 'ohnāg". Kaxīy.

³⁹ Hā kaxīy 'ūkuxa mām yūmmūg 'ohnāg, Hamūn, 'Iyait te:

⁴⁰ "Topa te tikmū'ūn pa te hāmyūmmūg 'ohnāg mīy,
tu tikmū'ūn putox ka'ok mīy,
puyīy tikmū'ūn pa hāmyūmmūg 'ohnāg,
puyīy tikmū'ūn hāmyūmmūg hok,
puyīy tikmū'ūn hāpkummuk mīy kux hok,
puyīy Topa tikmū'ūn kuxa kummuk xit hok."
Kaxīy.

⁴¹ 'Iyait te hām'āktux, tute' yūmmūg Yeyox 'ūmax xe'ēgnāg tu', hu Yeyox 'āktux.

⁴² Pa Yoneo xexka xohix xop kuxa mām Yeyox kopah, pa nōm te Paniye xop yīpkutuk, hu hām'āktux xaptop, puyīy Paniye xop xat hok, pu Yoneo xop yōg Topa pet hā mōxakux hok. ⁴³ Yā' xexka xop tep-tup punethok, pu tikmū'ūn nōm 'āktux max, pap-tup kutōgnāg, pu Topa nōm 'āktux max.

Yeyox yōg hām'āktux'ax te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit

⁴⁴ Ha ta xe hām'āktux Yeyox, hu:

—Tikmū'ūn 'ūm kuxa mām 'ūgkopah, yā' kuxa mām kama nōm kopah, nōm te nūgkutnāhā'. ⁴⁵ Tikmū'ūn 'ūm tek pēnāhā', yā' nōm pēnāhā kamah, nōm te nūgkutnāhā'. ⁴⁶ 'Ugnūn hām xexka tu', tuk mūn, yā' hām xexka yōg tikmū'ūn yōg kuyānām putuk, yā' kuxa mām 'ūgkopa xop kuxa te hāpkoxtap kopa' pip 'ohnāg. ⁴⁷ Tikmū'ūn 'ūm te yōgnū hām'āktux 'āpak, pa' yīpkox 'ohnāg, koppix yōg hāpxopmā'ax kopit putup'ah. Yā' 'Ugnūn hām xexka tu', nūy tikmū'ūn kuxa kummuk xit, tu' kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu', nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān hok. ⁴⁸ Tikmū'ūn 'ūm tek putup nōg, xix yōg hām'āktux putup nōg, puxix Topa hām'āktux putup, hu: "Yā' kummuk nō'ōm. Nōm te Yeyox yōg hām'āktux 'āpak 'ohnāg. Kaxīy Topa te hām'āktux putup hāmyāxatamuk xohix xox putox 'thā'.

⁴⁹ Hamūn 'āte yāp-xehnāg hā hām'āktux 'ohnāg, pa yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā', tu 'ā' hōm hām'āktux'ax, 'ūyīy tikmū'ūn pu nōm 'āktux. ⁵⁰ Ha 'āte' yūmmūg Topa yōg xat'ax te tikmū'ūn mōgāhā', puyīy hi xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. Yōgnū 'ātak te 'ā' hōm hām'āktux'ax, 'ūyīy tikmū'ūn pu nōm 'āktux.

13

Yeyox te yāy yōg tik xop pata pix

¹ Hāmhūmnāg, yā' āmnīy puxet 'ihā' xip'ax 'āmuk xexka 'ūluxet'ax Nōā'yēn 'ihā Yeyox te' yūmmūg, hāpxip 'ihā hām xexka nīm putup, nūy yāy 'ātak ha mōg. Tute mō'yāy xe'ēgnāg yāy yōg kuxa mām xop, tu mō'yāy xe'ēgnāg kux 'ohnāg.

² Ta xit Yeyox yāy yōg tik te 12 xop mūtik. Hōmā Hāmgāyāgnāg te Yot 'Ixkanot mōgāhā', pu hāmpē'paxex texiy gāy xōp mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy' xūygā'. ³ Ha Yeyox te' yūmmūg yāy yōg 'ātak te tu' popmāhā 'ūxohix xexkah, puyīy nōm xat. Yeyox te' yūmmūg Topa tu' nūn, tu Topa ha' mōg putup putpu'. ⁴ Yeyox yūm mīmpe xit'ax tu', tu tak-nīhā' xip, tu topixxax xut 'ūyīmū nō'ōm, tu topixxax yāy nagā'ax paha', tu nō yāy kunāy hīy, ⁵ tu' pux kōnā'āg pa pix'ax kopah, tu yāy yōg tik xop pata pix kōnāmāhā', tu topixxax yāy nagā'ax hā nagāhā' nōm tek-nāy hīy hā, ⁶ tu' xutep Xīmām Pet yīkak, pa Pet te:

—Yāyā, 'āmhok. 'Ok 'ūkpata pix putup? Kaxīy.

7 Ha Yeyox te:

—Hōnhā xate' yūmmūg'ah 'āte hāpxomāhā', pa hāpxip 'īha' yūmmūg putup xate'. Kaxīy.

8 Ha Pet te:

—Xatek pata pix putup 'ohnāg. 'Āmhok!

Pa Yeyox te:

Paxpu' āpata pix 'ohnāg, ha ta 'āmūn yā yōg'ah. Yā 'āxip'ah yōg tik xop kopah. Kaxīy.

9 Ha Xīmām Pet te:

—Yāyā, 'āpu 'ūkpata pix, xik yīm xik putox! Kaxīy.

10 Ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn te tatxok, hu' xexka tup. 'A xe tatxok putup'ah, pa' pata pix putup 'ūxeheh. 'Āxop xohix kuxa tup, pa yāp-xet 'āmhok, yā' xutputux. **11** Hamūn, Yeyox te' yūmmūg nōm te' gāy xop mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy xūygā'. Hā kaxīy hām'āktux hu: "Āxop xohix kuxa tup, pa yāp-xet, 'āmhok, yā' xutputux". Kaxīy.

12 Yeyox te' pata pix kux, tu topixxax mō'tat putpu', tu ta' mōg yāy yōg xip'ax tu' mīmpe tu' xit'ax tu', tu:

—'Ok 'āxop te' yūmmūg teptu 'āte 'āpata pix? **13** 'Āxop tek xānāhā, hu: "Notot", Kaxīy, xix: "Yāyā". Kaxīy. Hamūn, yāg mūn. **14** 'Āte 'āxop xat, tu 'āte 'āxop pu hāmyūmmūgāhā', tu 'āpata pix kamah. Yā 'ūkxexka', pa 'āpata pix, yīy ta 'āxop te' nōy pata pix, pu' max. Yā 'āte 'āxop hāg teheh. 'Āpu tikmū'ūn hā 'ātehet.

15 'Āte hāpxomā', xayīy 'āxop pēnā', nūy mīy kamah. **16** 'Āte xa hāpxe'e 'āktux nōm te' xat yā' xexka', pa kāmānat yāk-tōgnāg. Nōm te mō nōy kutnāhā' yā' xexka', pa nōm mōg yāk-tōgnāg. 'Ūkxexka', pa yā kāmānat putuk. Yā 'āte 'āpata pix, yā kāmānat putuk. 'Āte 'āxop hāg teheh. 'Āpu kāmānat putuk kamah, nūy tikmū'ūn hā 'ātehet. **17** 'Āxop te' yūmmūg nōm hāpxop xe'e nōmhā. 'Āxop te' mīy, nūy ta 'ākuxa hittup.

18 —'Āte 'āxop xohix xexka 'āktux 'ohnāg, tu tap-xet 'āktux. 'Āte yāy yōg yīmōgātux xop yūmmūg. Pa Topa yōg tappet te: "Tik xit 'ūgmūtik, tu 'ā tu' gāy". Kaxīy. Ta hōnhā' gāy. **19** 'Āte nōm 'āktux hōnhā. Hāpxip 'īhā' 'āxop te nōm hāpxomā'ax pēnāp-tup. 'Āte nōm 'āktux hōnhā, xayīy 'ākuxa mām putup, tu' yūmmūg putup 'ūg'āxet'ax 'ūgmūn yāg mūn. Kaxīy. **20** 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'Āte mō'pok tihik, ha ta xohix 'ūm te nōm putuppax yāg putuppax putuk. Ha nōm tek putuppax te Topap-tuppax kamah, yā Topa te mōgkutnāhā' 'ūgmūn.

Yot te' gāy xop mōgāp-tup

21 Yeyox te hām'āktux kux, tu' kuxa hittup 'ohnāg tu hām'āktux, hu:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux, yā' xip 'ūp-xet 'āxop kopah, tu nōm te' gāy xop mōgāp-tup 'ūg hah, puyīy 'ūgxūygā'. Kaxīy.

22 Ha Yeyox yōg tik xop te yāy pēnāhā', tu' kuxa te' yēy. Putep 'āktux? **23** Ha ta' xip tihik Yeyox yōg tik xop kopah. Yā Yeyox te mō nōm yāy xe'eñgāg, ha' yūm Yeyox yīkak, **24** ha Xīmām Pet te nōm pu' yīm mahap, tu:

—'Āpu 'ūyīkopit, putep xuktux. Kaxīy.

25 Ha nōm mōg Yeyox yīkāgnāg, tu:

—Yāyā, 'ū'ūm nō'ōm? Kaxīy.

26 Ha Yeyox te:

—'Āte pām mō'tat putup hep kopah, tu pām hōm putup nōm tik pu'. Hamūn nō'ōm. Kaxīy.

Tu pām paha', tu mō'tat hep kopah, tu Yot pu' hōm, yā Ximām 'Ixkanot kutok. ²⁷ Ha Yot te pām paha', tu hāpxip 'ohnāg 'lhā Hāmgāyāgnāg te Yot hā mō'nāhā', ha Yot te Hāmgāyāgnāg 'āpak. Ha Yeyox te:

—Xatep-tup, nūy hāpxopmā'. Āpu 'ūmīy mō'ka'ok. Kaxīy.

²⁸ Pa xohix te mīmpe xit'ax tu' mām, tu' yūmmūg 'ohnāg, putep xuktux Yeyox Yot pu'. ²⁹ Yā Yot te Yeyox yōg tik xop yōg tāyūmak tat'ax pēnāhā', ha yāg te hāmpe'paxex Yeyox te Yot xat, pu mōg, nūy pām pop 'āmuk xexka pu', ha ta yāg te hāmpe'paxex Yeyox te' xat, pu mōg, nūy tāyūmak popmā 'ūhok xop pu'.

³⁰ Yot te pām paha', tu ta' mōg hāptopah. Yā 'āmnīy.

'Ūxat'ax tup

³¹ Ha Yeyox te:

—Hōmā tikmū'ūn te' pēnāhā', 'ūmax xe'ēgnāg Tikmū'ūn Kutok. Tikmū'ūn tek yūmmūg, hu' yūmmūg Topa 'ūmax xe'ēgnāg. ³² Tikmū'ūn tek yūmmūg, hu' yūmmūg Topa 'ūmax xe'ēgnāg, yīy ta Topa te tikmū'ūn puk mūn mūg 'ūgmax xe'ēgnāg. Hāpxip kutōgnāg 'lhā Topa te nōm mīy putup. ³³ 'Ūkxape xop, hāpxip kutōgnāg hak xip kux'ax 'āxop kopah. 'Āxop tek xak'ax, pa 'āxop tek mōg'ax yūmmūg 'ohnāg. Yā hōmā 'āte Yoneo xop pu nōm 'āktux. ³⁴ 'Āte xa' hōm xat'ax tup, hu':

—'Āpu 'ānōy putuppax, 'āte 'āxop putuppax putuk. ³⁵ 'Āxop te 'ānōy putuppax, puxix tikmū'ūn xohix yūmmūg 'āxop pip yōg tik xop kopah. Kaxīy.

Yeyox te Pet mūtik hām 'āktux

³⁶ Ha Ximām Pet te:

—Yāyā, piyā 'āmōg? Kaxīy.

Ha Yeyox te

—'Ūkpe 'āmog yūmmūg 'ohnāg, pa hāpxip 'lhāg pe 'āmōg putup. Kaxīy.

³⁷ Ha Pet te

—Texīy 'āpek mōg yūmmūg 'ohnāg hōnhā? 'Āte xa tuk xok putup. Kaxīy.

³⁸ Ha Yeyox te:

—'Ok xate 'ā tu 'āxok putup? 'Āmhok. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, xate hām 'āktux tikoyuk putup, hu: "Ākxip'ah 'ūgmūn Yeyox yōg tik xop kopah". Kaxīy. Hak-nāy tu xokakkak pit xatap-tup. Kaxīy.

14

Yeyox te tikmū'ūn mōgāhā yāy tak hah

¹ Ta Yeyox te:

Ākuxa nōg hok. 'Āpu 'ākuxa māhām Topa kopah. 'Āpu 'ākuxa māhām 'ūgkopah kamah. ² Yōgnū 'ātak pet kopa' pip pip'ax punethok. 'Ūgmōg putup, nūy 'āpip'ax max mīy. Paxpu te kaxīy 'ohnāg, kopxix xa' xuktux 'ohnāg nūhū'.

³ 'Ūgmōg putup, tu' max mīy putup 'āpip'ax, tu putpu kaxīy 'ohnāg nūhū'. ⁴ 'Āxop te' yūmmūg putahat nō' mōg 'ūkxip'ax tu'. Kaxīy.

⁵ Ha Tōmē te:

—Yāyā, 'ūgmū'āte' yūmmūg'ah. Piyā' yūm 'āxip'ax? Texīy 'ūgmū'āte' yūmmūg putahat? Kaxīy.

⁶ Ha Yeyox te:

'Āte putat putuk, tu putat mōg yōgnū 'ātak hah. Hā kaxīy 'āte tikmū'ūn mōgāhā yāy tak hah. 'Ap xip'ah putat nōy. 'Āte tikmū'ūn pu hāpxe'e yūmmūgāhā', tu tikmū'ūn hīnnāhā', puyīy hi max, ha' kux 'ohnāg. ⁷ 'Āxop te' yūmmūg, tu yōgnū 'ātak yūmmūg putup kamah. Hamūn, 'āxop te' yūmmūg yōgnū 'ātak. Kaxīy.

⁸ Ha Pinip te:

—Yāyā, 'āpu 'ūgmū'ā 'ōg 'ātak mūg. 'Ūgmū'āte xa tuk kax putup'ah hāpxop nōy. Kaxīy.

⁹ Ha Yeyox te:

—'Āmnīy xohix hāg xip 'āxop mūtik. Pinip, 'ok xatek yūmmūg 'ohnāg? Tikmū'ūn 'ūm tek pēnāhā', hu yōg 'ātak pēnāhā kamah. Teptu xate' xuktux, hu: "Āpu 'ūgmū'ā 'ōg 'ātak mūg"? Kaxīy. ¹⁰ Pinip, 'ok 'ākuxa yūm 'ohnāg, 'ūkxip yōgnū 'ātak mūtik, ha yōgnū 'ātak xip 'ūgmūtik, tu yā kuxap-xet. 'Āte xa hām'āktux, 'a yōg'ah hām'āktux. Pa yōgnū 'ātak xip 'ūgmūtik, tu hāpxopmā max xe'ēgnāg. ¹¹ 'Āpu 'ākuxa mām nū hām'āktux kopah. Yā 'ūkxip yōg 'ātak mūtik, ha yōg 'ātak xip 'ūgmūtik, tu yā kuxap-xet. Pa yōg hām'āktux kopa 'ākuxa mām 'ohnāg, pa 'āpu 'ākuxa mām yōg hāpxopmā'ax kopah. ¹² 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, tikmū'ūn 'ūm kuxa mām 'ūgkopah, yā nōm te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg mīy putup, 'ūgmūn putup. Yā 'āte hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg mīy, pa nōm te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg punethok mīy putup, yōgnū 'ātak hak mōg putup hah. ¹³ 'Āxop te Topa tu' xak hāpxop 'ūm, tu 'ākuxa mām 'ūgkopah, kopxix xa' popmāp-tup nōm hāpxop xohix. Topa te 'ā' popmāp-tup, ha 'āte xa nōm popmāp-tup. Hā kaxīy 'āxop te Topa max xe'ēgnāg yūmmūg putup. ¹⁴ 'Āxop te 'ā tu' xak hāpxop 'ūm, kopxix nōm mīy putup. Kaxīy.

Topa te Topa Koxuk hōm putup

¹⁵ Tu Yeyox te xe:

—'Āxop tek putuppax, nūy ta mīy putup 'āte nōm xat. ¹⁶ 'Āte Topa tu' xak, ha tute xa Topa Koxuk hōm putup nōm te 'āxop hā' tep-tup, tute xa nōm hōm putup. Yāg mūn putup, yā Topa Koxuk, yā hāpxe'e yōg, ha tute 'āxop mūtik nox xip'ax mōkuma'mōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ¹⁷ Ha ta' kuxa mām 'ohnāg xop te Topa Koxuk pa yūmmūg 'ohnāg. Topa Koxuk pēnā 'ohnāg tu'. Pa 'āxop te Topa Koxuk yūmmūg, yā' xip 'āxop mūtik hah. Kaxīy.

¹⁸ Tu xe:

—'Āte 'āxop nīm tāmnāg putup'ah, yā 'āxop te' hok pip xop putuk putup'ah. 'Āte 'āxop nīm putup, tuk mōg putup, pak nūn putup putpuk 'ā hah. ¹⁹ Hāpxip 'īhā' kuxa mām 'ohnāg xop tek pēnāp-tup'ah, pa 'āxop tek pēnāp-tup, tu 'āxop pip putup, 'ūkxip putup hah. ²⁰ Nōm 'āmnīy 'īhā 'āxop te' yūmmūg putup 'ūkxip yōgnū 'ātak mūtik, ha 'āxop pip 'ūgmūtik, yā kuxap-xet, hak xip 'āxop mūtik.

²¹ —Tikmū'ūn 'ūm te yōgnū xat'ax pop, tu nōm mīy, yā tutek putuppax, ha yōgnū 'ātak te nōm putuppax putup, nōm tek putuppax, ha 'āte nōm putuppax putup kamah, tu yāy mūg putup 'ōm pu'.

²² Yot xip, yā 'a' Yot Ixkanot'ah, pa' nōy, yā Yot te:

—Yāyā, texīy xate 'ūgmū'ā yāy mūg, pa' kuxa mām 'ohnāg xop pu yāy mūg 'ohnāg? Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn 'ūm tek putuppax, yā nōm te yōgnū hām'āktux pap-tup, tu' mīy putup, ha yōgnū 'ātak te nōm putuppax, tu' nūn putup, tu nūktu nōm ha'

xutep, tu' xip putup nūmūtik. ²⁴ Tikmū'ün 'üm tek putup nõg, puxix yõgnü hām'äktux 'äpak 'ohnäg, yã' yïpkox 'ohnäg. 'Äxop te hām'äktux 'äpak. 'A' yõg'ah hām'äktux, pa yõg 'ätag yõg. Tute nūgutnähä 'ügmün.

²⁵ —'Äte xa nōm hāpxop 'äktux nōmhä, tuk xip 'äxop mütik nōmhä. ²⁶ Yõgnü 'ätag te Topa Koxuk nū'kutnäp-tup, ha tute 'äxop hã' tep-tup, yã 'äte 'äxop hãg teheh putuk, 'ihä 'äkuxa mām 'ügkopah. Topa Koxuk tek mūn pupi' xip putup. Tute xa hāpxop xohix yümmügäp-tup, tu 'äxop pu xutigähä yõgnü hām'äktux xohix:

²⁷ —'Äte 'äkuxa māmmähä'. 'Ügkuxa yñm ka'ok, ha 'äte 'äkuxa māmmähä', 'ükputuk. 'Äte hām xexka yõg kummuk xop kuxa māmmä 'ohnäg. 'Äpu 'uyïpkutuk hok. 'Äpu 'äkuxa nõg hok. ²⁸ 'Äxop te' xupak, yã 'äte xa' xuktux hu: "Ügmög putup, pa 'ähak nñn putup putpu'. 'Äxop tek putuppax, nüy ta 'äkuxa hittup, yäg mög putup yäy yõg 'ätag hah. 'Ükxexka, pa nōm xexka nām. ²⁹ Hõnhä 'äte xa hām'äktux hääptup yõg hāpxopmä'ax. Hāpxip 'ihä 'äxop te nōm pēnäp-tup, tu 'äkuxa mām putup 'ügkopah. ³⁰ 'Äte xe hām'äktux kutignäg, yã Topa hã puknög xop yõg xat'ax nñn hõnhä. Nōm tek xat 'ohnäg, ³¹ pa' max, pu tikmū'ün xohix yümmüg 'äte yõgnü 'ätag putuppax, nüy mÿ tute nōm xohix xat. 'Äpu yñmü mög. Kaxiÿ.

15

Yeyox te tox kup künÿ putuk

¹ Ta Yeyox te:

—'Äte xa' yümmügäp-tup hāpxop. 'Äte tox kup künÿ xe'e putuk, yã mûnta 'op yõg, ha ta yõgnü 'ätag te tox pēnä'ax putuk. ² 'Ügkopa kuxa mām xop te tox mäg max putuk xix tox yïpkup max. 'Ügkopa kuxa mām xop te hāpxopmä max, ha nōm te mînta ta pöpmä putuk. Ha tak kopa kuxa mām hok xop te tox mäg kummuk putuk xix tox yïpkup kummuk. 'Ügkopa kuxa mām hok xop te hāpxopmä max'ah, tu mînta ta popmä 'ohnäg putuk. 'Ükuxa mām xop kuxa mām 'ügkopah. Hâ kaxiÿ tox mäg te tox kup xahix tu' pip xix tox yïpkup te'. Yõgnü 'ätag tep-tup'ah kuxa mām hok xop. Hâ kaxiÿ tox pêñä'ax te mîm mäg kummuk mep, tu' putyõn xix yïpkup kummuk. 'Ükuxa mām hok xop te' kuxa mām xop nîm, ha' max nōmhä. Hâ kaxiÿ tox mäg kummuk pip'ah xix tox yïpkup kummuk pip'ah, ha ta tox yïpkup max te mînta ta punethok popmähä nōmhä. ³ Hõmä' 'äkuxa mām yõgnü hām'äktux kopah, ha yõgnü 'ätag te 'äkuxa kummuk xit. ⁴ 'Äpu 'ä tu pip ka'ok, ha 'äte 'äxop tuk xip ka'ok putup. 'Äxop 'ä tu 'äpip ka'ok 'ohnäg, nüy ta hāpxopmä max 'ohnäg, tu 'äxop te' mÿ 'ohnäg putup Topa te nōm putup. Hâ kaxiÿ tox mäg te tox kup xahix tu' pip'ah xix tox yïpkup, puxix mînta ta popmä hok.

⁵ —'Äte tox kup xahix putuk, ha 'äxop te tox mäg putuk xix tox yïpkup. 'Äxop te 'ä tu 'äpip ka'ok, nüy 'äkuxa mām ka'ok 'ügkopah, tu 'äxop tuk xip ka'ok, nüy hāpxopmä max xohix 'äxop mütik, ha ta 'äxop hāpxopmä max punethok, nüy mÿ Topa te nōm putup. Pa 'äxop te 'ä tu 'äpip ka'ok'ah, nüy ta hāpxopmä max hok, tu' mÿ 'ohnäg Topa te nōm putup. Hâ kaxiÿ tox kup xahix xix tox mäg xix tox yïpkup. ⁶ Tox pêñä'ax te' putyõn tox mäg kummuk xohix xix tox yïpkup kummuk xohix, ha' nak, ha tikmū'ün te nōm yäy tu nü'xok, tu kuxap kopa mõ'pok, ha' puk. Hâ kaxiÿ putuk 'ükuxa mām hok xop, yã 'ätu' pip ka'ok 'ohnäg. ⁷ 'Äxop nox pip 'ä tu', ha yõgnü hām'äktux te' nox xip 'äxop tu', 'ihä 'ä tu' xak xate

nōm putup, ha 'āte xa' popmāp-tup 'ūxohix. ⁸ 'Āxop te hāpxopmā max punethok, yīy tikmū'ūn te' pēnāp-tup, yā' max xe'ēgnāg Topah. Hā kaxīy kama tikmū'ūn te' pēnāp-tup 'āxop mōg Yeyox mūtik, yā' mīnta max punethok putuk. ⁹ 'Āte mō'āxop yāy xe'ēgnāg, yā' yōgnū'ātak te mōg mūn yāy xe'ēgnāg putuk. 'Āpu nox pi'ūgmūtik, 'ūyīy mō'āxop yāy xe'ēgnāg. ¹⁰ 'Āxop te' mīy'ātē nōm xat, nūy ta nox 'āpip putup 'ūgmūtik, ha 'āte mō'āxop yāy xe'ēgnāg putup. Yā'ātē' mīy' yōg'ātak te nōm xat. Hā kaxīy putuk 'āxop xik mūn.

¹¹ —'Āte xa nōm hāpxop 'āktux, nūy'ākuxa hittupmā', ha 'ākuxa hittup sexka'. ¹² 'Āte 'āxop xat, hu: 'Āpu'ānōy putuppax 'āte 'āxop putuppax putuk. ¹³ Tikmū'ūn te yāy xape pupi' xok, puxix yāy xapep-tuppax xexkanām. Yā tikmū'ūn xohix te yāy xape pupi' xakix 'ohnāg. ¹⁴ 'Āxop te yōgnū' xat'ax mīy, 'lāhā'ūkxape 'āxop. ¹⁵ 'Āte 'āxānā kux, hu: "Yōgnū' kāmānat xop". Kaxīy. Yā kāmānat xop te' yūmmūg 'ohnāg 'ūxat'ax xop yōg hāpxopmā'ax. Pa 'āte 'āxop xānāhā, hu: "Ūkxape xop". Kaxīy. 'Āte 'āxop pu' xuktux yōg'ātak te nōm 'āktux. ¹⁶ 'Āxop tek mūn yāykutnā' 'ohnāg, pa 'āte 'āxop mūn yīmōgātux, tu mō'āxop pok, xayīy hāpxopmā max punethok, yā' mīnta ta punethok putuk. 'Āxop te hāpxopmā max putup, ha tikmū'ūn te nōm pēnāp-tup, hu' kuxa mām ka'ok putup, tu 'ā tu nox pip ka'ok putup. Ha 'āxop te yōg'ātak tu' xak hāpxop 'ūm, tu 'ākuxa mām 'ūgkopah, ha tute xa' popmāp-tup hāpxop xohix. ¹⁷ 'Āte 'āxop xat, 'āpu'ānōy putuppax. Kaxīy.

Tikmū'ūn te' kute'ex kummuk putup Yeyox yōg xop

¹⁸ Tu Yeyox te xe:

—'Ūkuxa mām hok xop te'āxop putup nōg. 'Āpu hāmyūmmūg, nōm tek putup nōg hāmāxap.

¹⁹ Paxpu'āxop kuxa mām hok xop kopa pip, nūy nūmūtik mōg, puxix 'āxop putuppax, yā' yāy yōg xop putuppax. Pa 'āxop pip'ah nōm xop kopah. Pa 'āte 'āxop yāykutnāhā kuxa mām hok xop kopah. 'Āmūn'ap kuxa mām hok xop'ah. Hā kaxīy nōm te'āxop putup nōg. ²⁰ Hōmā'āte xa hām'āktux. 'Āpu hām'āktux'ax xaxok hok. 'Ūxat'ax xop yā' xexka', pa kāmānat xop yāg-tōgnāg. Tikmū'ūn tek kute'ex kummuk, puxix 'āxop kute'ex kummuk putup kamah. Tikmū'ūn te yōgnū' hām'āktux 'āpak, tu' yīpkoxo pip, puxix 'ōg hām'āktux 'āpak putup kamah, tu' yīpkoxo pip. ²¹ Tikmū'ūn te'āxop kute'ex kummuk te kaxīy, 'āxop yōgnū' hah. Yā nōm te' yūmmūg 'ohnāg Topah. Tute nūgkutnāhā'. ²² Paxpuk nūn' 'ohnāg, puxix tikmū'ūn yāy hāpkummuk mīy'ax yūmmūg 'ohnāg. Pak nūn, tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūg'hāhā'. Nōmhā tikmū'ūn te' yūmmūg yāy yōg hāpkummuk mīy'ax. ²³ Tikmū'ūn tek putup nōg, xix yōg'ātak putup nōg kamah. ²⁴ 'Āte hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg tikmū'ūn kopah, yīy tikmū'ūn te' pēnāhā', tu yāy yōg hāpkummuk mīy'ax yūmmūg, hu' yāyhāhup. Tik nōy te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, 'ak putuk'ah. Pa tikmū'ūn te' pēnāhā'āte hāpxopmā max, tuk putupnōg xix yōg'ātak putup nōg kamah. ²⁵ Hōmā'ūhittap Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn tek putup nōg, pa 'āte hāpkummuk mīy' 'ohnāg'. Kaxīy. Hamūn, hōnhā' tikmū'ūn te kaxīy putuk, yā' Topa yōg tappet te' koit 'ohnāg'.

²⁶ —Ta Topa Koxuk te xa hā'tep-tup, yā' xe'e Topa Koxuk. Hōnhā' xip yōgnū'ātak mūtik, ha 'āte xa nōm nū'kutnāp-tup, ha tutek mūn'āktux putup. ²⁷ Ha 'āxop tek mūn'āktux putup kamah, yā'āxop pip'ūgmūtik hāmyāxatamuk xohix hā' nūnte hām' xexka tu'.

16

1 Ta Yeyox te xe:

—Āte xa' xuktux hāpxop xohix, xayīy putat max xak hok. **2** Tikmū'ūn te 'āxop xat putup, xa mōxa hok Yoneo yōg Topa pet hā. Hāpxip 'lhā tikmū'ūn te 'āxop kix putup, ha 'āxop xakix putup, ha tikmū'ūn te hāmpē'paxex putup Topa pu' hām. **3** Yā tikmū'ūn te' mīy putup yōgnū 'ātak kopa' kuxa mām 'ohnāg tu', xik mūn kopa' kuxa mām 'ohnāg tu'. **4** Pa 'āte xa hām'āktux tikmū'ūn te 'āxop kummugāp-tup. Hāpxip ha ta tikmū'ūn te 'āxop kummugāp-tup, ha 'āxop te' xuktux putup, hu: "Yā hamūn Yeyox te nōm 'āktux hōmā. Yā hōnhā te kaxīy". Kaxīy.

Topa Koxuk te hāpxopmāp-tup

Ta Yeyox te xe:

—Hōmā 'āte xa nōm 'āktux 'ohnāg, yāk xip 'āxop kopah. **5** Pa hāpxip 'lhāg mōg putup, yā nōm hak mōg putup, nōm te nūgkutnāhā', pa 'āxop te' yīkopit 'ohnāg, hu: "Tep hah?" Kaxīy. **6** Pa hōnhā 'āte xa nōm 'āktux, ha 'ākuxa hittup 'ohnāg. **7** Pa 'āte xa hāpxe'e 'āktux, yā' max noxk xip nūntek, pa' max xe'ēgnāg 'ūgmōg. Paxpuk mōg 'ohnāg, puxix Topa Koxuk nūn putup'ah, nūy 'āxop hā tu tehēt. Pak mōg, kopxix nū nōm kutnāp-tup 'āxop hah. **8** Ha ta' nūn putup Topa Koxuk, tu nūktu tikmū'ūn pu hām yūmmūgā', hu: "Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, tu tikmū'ūn te hām yok yūmmūg 'ohnāg, ha Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup, tu nōm xūygāp-tup." Kaxīy. **9** Topa Koxuk te hām'āktux putup, hu: "Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy. Yā Yeyox kopa' kuxa mām 'ohnāg." Kaxīy. **10** Yāy yōg 'ātak hak mōg putup, ha ta Topa Koxuk nūn putup, tu nūktu tikmū'ūn pu hāmyok yūmmūgāp-tup, tu' xuktux putup, hu: "Yā' yok Yeyox". Kaxīy. **11** Topa Koxuk te hām'āktux putup, Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup, tu nōm xūygāp-tup. Hamūn, Topa te' kuxa mām hok xop yōg xat'ax yānān, pu tu' kux, tu nōm xūygāhā', pu tu' kux.

12 —Üpip yōgnū hām'āktux nōy punethok. 'Āxop pu nōm yūmmūgāhā', pu' max, pa hōnhā 'āxop te hamyūmmūgā'ax xohix hā tot 'ohnāg. **13** Pa hāpxip 'lhā' nūn putup Topa Koxuk, tu xa hāmyok yūmmūgāp-tup. Tute 'āxop mōgāp-tup putat max hā, yā xa' yūmmūgāp-tup hāmyok xohix xexkah. Tute yāy yōg hām'āktux 'āktux putup'ah, pa hām'āpак 'āktux putup, tu xa nōm 'āktux putup, tu hāptup yōg hāpxopmā'ax 'āktux putup. **14** 'Āte tu' popmāp-tup hām'āktux, ha tute xa nōm 'āktux putup. Hā kaxīy xate' yūmmūg putup 'ūgmax xe'ēgnāg. **15** Yōgnū 'ātak yōg hāpxopmā'ax xohix xexka yā yōgnū kamah. Hā kaxīy 'āte xa hām'āktux Topa Koxuk te' pop putup yōg hāpxop, tu xa nōm yūmmūgāp-tup. Kaxīy.

'Ūkuxa hittup 'ohnāg, tu' kuxa hittup

16 Ta Yeyox te xe:

—Hāpxip kutōgnāg yīy ta 'āxop tek pēnāp-tup'ah, tu xe hāpxip kutōgnāg yīy ta xek pēnāp-tup. Kaxīy.

17 Ha Yeyox yōg tik yāg xop te:

—Teptu hām'āktux? 'Ūxuktux, hu: "Hāpxip kutōgnāg yīy ta 'āxop tek pēnāp-tup'ah, tu xe hāpxip kutōgnāg yīy ta xek pēnāp-tup". Kaxīy. Texīy hām'āktux? 'Ūxuktux, hu: "Hamūn, yōgnū 'ātak hak mōg putup". Kaxīy. **18** Teptu 'ūxuktux, hu: "Hāpxip kutōgnāg"? Kaxīy. 'Īntu', putep mūn 'āktux? Yūmū'āte' yūmmūg'ah. Kaxīy. **19** Nōm tep-tup, nūy Yeyox yīkopit, ha Yeyox te' yūmmūg, tu:

—Hāpxip kutōgnāg yīy ta 'āxop tek pēnāp-tup'ah, tu xe hāpxip kutōgnāg yīy ta xek pēnāp-tup. 'Ok kaxīy 'āxop te yāy yīkopi? ²⁰ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'Āte 'āxop mūtik tip-tup'ah, ha 'āxop potap-tup, tu 'ākuxa hittup 'ohnāg putup, pa' kuxa mām hok xop kuxa hittup'ax. 'Ākuxa hittup 'ohnāg putup, pa hāpxip 'ihā 'ākuxa hittup putup. ²¹ 'Āte xa' yūmmūgāp-tup hāpxop. Yā 'ūn tek-tok put putuk, yāk-tok put putup, ha' xūy. Pak-tok xip, ha ta' xūy xaxok, tu' hittup, 'ūk-tok pit xip hah, yā' xip 'ūk-tok pit nōy hām xexka tu'. ²² Yā 'āxop putuk. Hōnhā 'ākuxa hittup 'ohnāg, pa hāpxip 'ihā 'āxop hak nūn putup putpuk, ha 'ākuxa hittup putup, ha tikmū'ūn te 'ākuxa hittup'ax nōā' yūmmūg putup'ah.

²³ —Hāpxip 'ihā 'āxop tek mūn tu' xak putup hāpxop 'ohnāg, pa 'āte xa' xuktux 'āxop te yōgnū 'ātak mūn tu' xak putup hāpxop, tu 'ākuxa mām 'ūgkopah, ha tute xa' popmāp-tup hāpxop xohix. ²⁴ Hōmā tu yā hōnhā 'āxop te Topa tu' xak 'ohnāg hāpxop, tu 'ākuxa mām 'ūgkopah. 'Āpu ta tu' xax, xayīy 'ākuxa hittup xexkanām.

Yeyox te' kuxa mām hok xop pop

²⁵ 'Āte xa hāmyūmmūgāhā, tu' xuktux tikmū'ūn te tox māg putuk xix kahnēn putuk. Hōnhā 'āte hām'āktux hā kaxīy. Pa hāpxip 'ihā kaxīy'ah, pa xa yāy 'ātak yūmmūgāp-tup mō'ka'ok. ²⁶ 'Āmnīy xutep 'ihā yōgnū 'ātak tu' xak putup hāpxop 'āxop te', tu 'ākuxa mām 'ūgkopah, ha 'āte xa hām'āktux'ah 'āte yāy yōg 'ātak tu' xak, pu xa' hōm hāpxop. ²⁷ Hamūn, yōgnū 'ātak te mō' 'āxop yāy xe'ēgnāg, 'āxop tek putuppax hah, xix 'ākuxa mām hah. Yā 'ākuxa mām, tu' yūmmūg 'āte Topa tuk nūn. ²⁸ Hamūn, 'āte Topa tuk nūn, tu nūktuk xutep nūnte hām xexka tu', pa hōmāg mōg putup, yā hām xexka nīm putup, nūy yāy yōg 'ātak ha mōg putpu'. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox yōg tik xop te:

—Nōmhā xate hām'āktux mō'ka'ok, 'ap xate hām'āktux nōy hā yūmmūgā 'ohnāg. ³⁰ 'Ūgmū'āte' yūmmūg xate' yūmmūg hāpxop xohix xexka'. 'A xatep-tup'ah tikmū'ūn te xa hāmyūmmūgāhā'. Yā xate' yūmmūg tikmū'ūn yōg hāmpe'paxex'ax xohix xexkah. Nōmhāg mū'āte' yūmmūg Topa tu 'ānūn. Kaxīy.

³¹ Ha Yeyox te:

—'Ok 'ākuxa mām hōnhā. ³² Hāpxip kutōgnāg 'ihā 'āxop te hāpxumā'ax yāy pet tu', kopxix puxet hā xip putup. Pa 'a 'ūkpxet xip'ah, pa yāy yōg 'ātak xip putup 'ūgmūtik. ³³ 'Āte xa nōm 'āktux, xayīy 'ākuxa mām, yā 'ākuxa mām ka'ok 'ūgkopah. 'Ūkuxa mām hok xop te 'āxūygāp-tup, pa 'ākuxa nōg hok, yā 'āte' kuxa mām hok xop pop, yā 'āte' xut. Kaxīy.

17

Yeyox te Topa pu hām'āktux

¹ Ta hām'āktux kux Yeyox, tu pepi' pēnāhā pexkox tu', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Tak, 'āmnīy nōlōm xutep xate nōm 'āktux. 'Āpu 'ūgxexka xe'ēgnāg mīy, puuyī tikmū'ūn pēnā 'ūgmax xe'ēgnāg. Yā tikmū'ūn te' yūmmūg putup kama 'āxexka xe'ēgnāg xix 'āmax xe'ēgnāg. ² Xatek mūn mīy 'ūkxexka', yā tikmū'ūn xohix yōg xexka', tu tikmū'ūn xohix hīnnāhā', hā li xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Xate 'ā' popmāhā 'ūxohix, ha' kuxa mām 'ūgkopah. Yā 'āte nōm hīnnāhā', ha' kux 'ohnāg. ³ Texīy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg? Yā tikmū'ūn te 'āyūmmūg, yā Topa yūmmūg. 'Ap xip'ah Topa xe'e nōy. Texīy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg? Yā tikmū'ūn tek mūn

yūmmūg. Xate nūgkutnāhā'. ⁴'Āte tikmū'ūn pu 'āmax xe'ēgnāg yūmmūgāhā'. 'Āte hāpxomā kux xate 'ā nōm xax. ⁵Tak, 'ūkxip putup nōnteh 'āmūtik. 'Āpu 'ā hōm hāpxop max xe'ēgnāg nōnteh, yā 'ūkxexka miy. Hōmā 'ūhittap 'a hām xexka xip'ah, hak max xe'ēgnāg xik xexka'. 'Āpu 'ām popmā 'ūxeheh nō'ōm.

⁶—Xate tikmū'ün yīmōgātux hām xexka yōg tikmū'ün kopah, tu' ā tikmū'ün popmāhā', pu' ūkgopa kuxa mām, ha' āte tu' ūyūmmūgāhā', yā yōgnū tikmū'ün, ha xate 'ā' popmāhā nō'ōm, ha nōm te' ōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip,
⁷ tu nōm te' yūmmūg xate 'ā' popmāhā hām'ākux xohix, tuk ka'ogā punethok.
⁸ Xate 'ā' popmāhā hām'āktux, ha' āte tikmū'ün pu nōm 'āktux, tu' yūmmūg xe'e', 'ātuk nūn, tu' kuxa mām xate nūgkutnāhā'.

⁹ —'Āte yāy yōg kuxa mām xop 'āktux. 'A 'āte puknōg xop 'āktux'ah. Pa 'āte yāy yōg xop 'āktux xate 'ā nōm popmāhā', yā 'ōg kuxa mām ka'ok xop kamah. ¹⁰ 'Ūxohix xexka yōgnū tikmū'ūn xix 'ōgnū kamah, ha tikmū'ūn xohix xexka 'ōgnū xix yōgnū kamah, ha tikmū'ūn te' pēnāhā', tu' yūmmūg 'āte hāpxopmā xe'ēgnāg. ¹¹ Hāpxip kutōgnāg 'lhā 'ā hak mōg putup, tu' ap 'ūkxip putup'ah hām xexka tu'. Pa yōgnū xop te' kuxa mām hok xop mūtik yāy kotīnnāptup. 'Āpu yōg xop hā 'ātehet. 'Āpu nōm pēnā max, 'āka'ok hah. Yā 'āka'ok, ha xatek ka'ogāhā hā kaxīy. 'Āpu nōm pēnā max, pu' xohix tu' kuxap-xet, yā yūmūg putuk. ¹² 'Ūkxip yōg xop mūtik, tu nōm hāg teheh, tu' pēnā max. Xatek ka'ogāhā', hā kaxīy 'āte nōm hāk teheh, tu nōm xaxok 'ohnāg, yā' kuxa mām kux putup'ah, pa yā tik puxet xaxok. Yā hōmā 'ūhittap Topa yōg tappet te: "Ūxaxogāp-tup yāp-xet". Kaxīy. Hā kaxīy 'āte' xaxok tik puxet. ¹³ Hōnhā 'ā hak mōg putup. Tak, 'āte 'āmūtik hām'āktux hōnhā, puyīy' kuxa mām xop kuxa hittup xexka' 'ūgkuxa hittup putuk. ¹⁴ 'Āte yāy yōg xop pu 'ōg hām'āktux hōm, ha' kuxa mām hok xop te' kuxa mām xop putup nōg. 'A' kuxa mām hok xop'ah nō'ōm, yāg mūn putuk. 'A' kuxa mām hok xop yōg'ah 'ūgmūn. ¹⁵ 'A' 'āte xa tuk kax'ah, xayīy yāy yōg xop mōy 'ūkuxa mām hok xop kopah. 'Āmhok, 'ūmōy hok. Pa 'āte xa tuk kax, xayīy nōm pēnā max, puyīy Hāmgāyāgnāg nōm pop hok. ¹⁶ 'Ūgmūn 'a' kuxa mām hok xop yōg'ah. Hā kaxīy nōm xop 'a' kuxa mām hok xop yōg'ah kamah. ¹⁷ 'Āte hāpxe'e 'āktux, ha tikmū'ūn te' xupak, tu' yūpkox pip, tu' mīy, tu' 'āputuk. 'Ātep-tup nō'ōm. ¹⁸ 'Āte yāy yōg xop mō'pok hāpxexka xohix tu. Xate nūgkutnāhā hām xexka tu', yā yāy putuk. ¹⁹ 'Āte xa yāy mūn hōm, nūy mīy xate nōm putup, puyīy nōm xa yāy mūn popmā', nūy mīy xate nōm putup.

20 — 'Āte yāy yōg xop 'āktux 'āmūtik. Nōm te hām'āpak max'ax 'āktux putup, ha ta' nōy xop kuxa mām putup 'ūgkopah, ha 'āte nōy xop 'āktux 'āmūtik kamah.
21 Tak, 'āte xa tuk kax, puyīy nōm xop xohiz tu kuxap-xet, nūy yāy putuppax yā yūmūg putuk. 'Āxip 'ūgmūtik, hak xip 'āmūtik. 'Ātep-tup, puyīy nōm xop tu kuxap-xet, nūy yāy putuppax, puyīy hām xexka yōg tikmū'ūn yūmmūg xate nūgkutnāhā'. 22 Xatek mīy 'ūkxexka', tuk max xe'ēgnāg mīy. Hā kaxiñ 'āte yāy yōg xop max xe'ēgnāg mīy, puyīy tu kuxap-xet, nūy yāy putuppax yūmūg putuk. 23 'Ūkxip nūmūtik, ha 'āxip 'ūgmūtik, puyīy nōm xop tu kuxap-xehnāg, puyīy hām xexka yōg tikmū'ūn yūmmūg xate nūgkutnāhā puyīy hām xexka yōg tikmū'ūn yūmmūg xate mōg mūn yāy xe'ēgnāg. 24 Tak, xate 'ā nōm tikmū'ūn popmāhā', ha 'ātep-tup, puyīy nōm nox pi' 'āmūtik 'ūkxip'ax tu', puyīy' pēnā 'ūkxexkah, tuk max xe'ēgnāg. Yā xatek mīy 'ūkxexkah, tuk max xe'ēgnāg mīy. Hamūn, hōmā 'ūhittap hām xexka 'ap xip'ah, ha xate mōg mūn

yāy xe'ēgnāg. ²⁵ Tak, xate hāpxopmā yok. 'Ūkuxa mām hok xop te 'āyūmmūg 'ohnāg, ha ta 'āte 'āyūmmūg, ha yāy yōg xop te' yūmmūg xate nūgkutnāhā'. ²⁶ 'Āte nōm pu 'āmūn yūmmūgāhā', tu xe nōm xop pu xe 'āmūn yūmmūgāp-tup punethok, puyīy' nōy putuppax xatek putuppax putuk. 'Āte xe tu 'āmūn yūmmūgāp-tup punenthok, nūy noxk xip nūmūtik. Kaxīy.

18

Ügāy xop te Yeyox mūg

¹ Yeyox te Topa pu hām'āktux kux, tu ta' mōg yāy yōg tik te 12 xop mūtik, tu mōktu kōnāg kox Xet xak, ha ta' xip mīm mātiknāg max, ha Yeyox te nō' mōxakux yāy yōg tik xop mūtik. ² Pa Yot te mīm mūtiknāg yūmmūg. Tute' gāy xop mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy Yeyox xūygā'. Yā mīm mūtiknāg yūmmūg. Yā Yeyox xix yāy yōg tik xop te yāy tu nū'nā punethok 'ōnteh. ³ Ha ta' nūn Yot xonat xop mūtik xix Topa pet xexka yōg xonat xop mūtik. Yā 'āmānex xexka xop te nū'pok Topa pet xexka yōg xonat xop xix Panaye xop te, ha mīkaxxaxka taha' xix mīm topnāg pop xix kuyānām tat'ax tat. ⁴ Ha Yeyox te hāmyūmmūg hāpxopmā'ax xohix, hu ta' nōy ha' mōg, tu:

—Tep mūn xak? Kaxīy.

⁵ Ha nōm te:

—Yā Yeyox mūn xak kōmēn Nāyane yōg Yeyox. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Yāg mūn. Kaxīy.

Yā' xip Yot 'ūgāy xop mūtik.

⁶ Ha Yeyox te:

—Yāg mūn. Kaxīy.

Ha nōm xop te' xām hā' mōg, tu hām tu' xakux.

⁷ Ha Yeyox te xe:

—Tep mūn xak? Kaxīy.

Ha nōm te:

—Yā Yeyox xak kōmēn Nāyane yōg. Kaxīy.

⁹ Yā hōmā Yeyox te Topa pu hām'āktux hu: "Tak, xate 'ā' popmāhā nōm xop, ha 'āte' xaxok 'ohnāg'. Kaxīy. Yā nōmhā putuk hāpxopmā'ax.

¹⁰ Ha' xip Xīmām Pet, tu' xut yāy yōg mīkaxxexka', tu' xak 'āmānex xexka yōg kāmānat yīpkox. Yā kāmānat 'ūxuxet'ax Mā'ok. ¹¹ Ha Yeyox te Pet pu hām'āktux, hu:

—Āpu mō'tat 'ōg mīkaxxexka 'ūxax hā. 'Ok xate hāmpē'āpaxex 'āte xūy hā tot putup'ah? Yā yōgnū 'ātak te 'ā xūy hōm putup. Kaxīy.

Yeyox te 'Ānān ha' mōg

¹² Hāpxip īhā xonat xop te Yeyox mūg xix xonat xop yōg kapitām te' xix Topa pet xexka yōg xonat xop te', tu Yeyox kīy, ¹³ tu ta' mōgāhā 'Ānān hah. 'Ānān yā Kaxpax xuxyā, ha Kaxpax te 'āmānex xop xat nōm hāmyāxatamuk hā. ¹⁴ Hōmā Kaxpax te Yoneo xop pu' xuktux 'ūmax, pu tik puxet te tikmū'ūn xohix xexka pupl' xok.

Pet te hām'āktux Yeyox yūmmūg 'ohnāg

¹⁵ Ha Xīmām Pet te Yeyox pe' mōg, ha ta' nōy te' pe' mōg, yā' nōy xip Yeyox yōg tik xop kopah, yā tik te 'āmānex xop xat hā xape' hu mō'nāhā tik te 'āmānex xop xat pet yōg hāmnuhnōg hā, yā Yeyox mūti' mōxaha', ¹⁶ ha ta' nox xip Pet

hāptopa hāmpak'ax yīykox tu', tu 'ūn mūtik hām'āktux nōm te' yīykox pēnāhā', tu Pet nūnnāhā 'ūkopah,¹⁷ ha 'ūn te Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āxip Yeyox yōg tik xop kopah? Kaxīy.

Ha Pet te:

—'Āmhok. 'Ak mūn'ah. Kaxīy.

¹⁸ 'Ūxapxūy, yī' kuhu' xonat te', xix mīptut pēnā'ax xop te' xix mīptut yōg hāmnūhnōg pēnā'ax xop te', tu kuxap xakot, tu nō xapuk. Ha Pet te kama nūmūtik xip, tu' xapuk.

Yeyox mōg tik te 'āmānex xop xat ah

¹⁹ Ha ta tik te 'āmānex xop xat te Yeyox yīkopit, hu:

—Texīy 'ōg tik xop. Xate putep mūn yūmmūgāhā'? Kaxīy.

²⁰ Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āte hām'āktux punethok tikmū'ūn xop kopah, ha' xohix te' xupak. 'Āte Yoneo yōg Topa pet kopa hām'āktux Yoneo xohix pu', ha' xohix te' xupak. 'Āte hām'āktux xaptop 'ohnāg. ²¹ Hamūn, teptu xatek yīkopit? 'Āpu' xupak xop yīkopit. Nōm te yōg hām'āktux 'āpak, hu hāmyūmmūg. Kaxīy.

²² Yeyox te hām'āktux, ha xonat xip, yā nōm te mīptut pēnāhā' xix mīptut yōg hāmnūhnōg pēnāhā', tu' yīm hā Yeyox kix, tu:

—Texīy xate hām'āktux kummuk tik te 'āmānex xop xat pu'? Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Paxpu hām'āktux kummuk, puxix' max, xa xuktux yā hām'āktux kum-muk. Pā 'āte hām'āktux max. Teptu xatek kix? Kaxīy.

²⁴ Yīy ta mō Yeyox kutnāhā 'Ānān te', yīy ta' mōg Yeyox, tu pipcup mākxap hā' kīy, ha' mōg, tu mōktu Kaxpax ha' xupep. Yā Kaxpax te 'āmānex xop xat.

Pet te xe' xuktux Yeyox yōg tik'ah

²⁵ Ha ta' nox xip tu kuxap hā xapuk, ha nōm te:

—'Ok 'āxip Yeyox yōg tik te 12 xop kopah? Kaxīy.

Ha Pet te:

—'Āmhok, 'ak mūn'ah. Kaxīy.

²⁶ Ha ta' xip tik te 'āmānex xop xat yōg kāmānat, yā hōmā Pet te' nōm yōg xape yīpkox xak. Kāmānat te:

—'Ok 'āte 'āpēnāhā Yeyox mūtik mīptut yōg hāmnūhnōg kopah? Kaxīy.

²⁷ Ha Pet te:

—'Āmhok! Kaxīy.

Ha hāpxip 'ohnāg 'īhā xokakkak pit xataha'.

Yeyox mōg Pinat ha

²⁸ Māyōn kutōgnāg ha ta' mōg Yeyox gohenanok pet tu'. Pa Yoneo xop mōxa 'ohnāg. Yā Yoneo xop yōg xat'ax te' tux hok, pu tu mōxa hok Hōm xop pet kopah, 'īhā 'āmuk xexka mīy, yā 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn. ²⁹ Ha ta' mōg Pinat mīptut kūnāpah, nūy Yoneo xop mūtik hām'āktux, tu:

—Texīy hu' nūnnā'? Putep kummuk mīy? Kaxīy.

³⁰ Ha Yoneo xop te:

—Hāpkummuk mīy 'ohnāg, kopxi' nūnnā 'ohnāg 'ā hah. Kaxīy.

³¹ Ha Pinat te:

—'Ūpip 'āxop yōg xat'ax, yā nōm kax'āmi tappet tu'. 'Āpu' 'ūyōg hāpxopmā'ax kopit. Kaxīy.

Ha Yoneo xop te:

—'Āmhok, 'āpu' 'ūkopit. 'Ūgmū yōg xat'ax te' xat 'ohnāg tikmū'ūn putex. Kaxīy.

³² Hamūn. Hōmā Yeyox te hām'āktux mīpkupnix yīmū' xok putup. Yā Hōm xop te tikmū'ūn kix mīpkupnix yīmū', pa Yoneo xop te tikmū'ūn kix 'ohnāg mīpkupnix yīmū'. Yā Yeyox te hām'āktux xe'e'.

³³ Ha Pinat te putpu mō'nāhā mūptut hā, tu Yeyox pu hām'āktux hu:
—'Ök xate Yoneo xop xat? Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te:

—'Ok yā 'āp-xet te hāmpe'āpaxex, huk yīkopit, pe' nōy te xa' xak, yīy xatek yīkopit? Kaxīy.

³⁵ Ha Pinat te:

—'Ok hāmpe'āpaxex Yoneo xop kopak xip? 'Āmhok. 'Āxape xop te 'ānūnnāhā nūnteh. Putep kummuk mīy xate'? Kaxīy.

³⁶ Ha Yeyox te:

—'Ūkxexkah, tu yāy yōg xop xat. Pa 'āte hām xexka yōg xexka xop putuk'ah. Hā kaxīy 'āte xat'ah. Paxpu hām xexka yōg xexka xop putuk, puxix yōg xop yāy kix 'Ūgāy xop mūtik, puyī' nōy 'Ūgmōgā hok Yoneo xop hah. Pa 'āmhok. 'Āte hām xexka yōg xexka xop putuk'ah. Kaxīy.

³⁷ Ha Pinat te:

—'Ok 'āmūn xexka'? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn, xate nōm 'āktux 'ūkxexka'. 'Ūgnūn hām xexka tu', tuk nāhā', nūy hāpxe' 'āktux, yā hāpxe'ēgnāg. Hāmyoa'ax yōg tikmū'ūn te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip. Kaxīy.

³⁸ Ha Pinat te:

—Pute 'ūm hāmyok? Yā' xip'ah hāmyok. Pute 'ūm hāpxe'e'? Yā' xip'ah hāpxe'e'. Kaxīy.

Yoneo xop tep-tup nōg Yeyox

Tu ta' mōg hāptopa Pinat, nūy Yoneo xop pu hām'āktux, hu:

—'Ap kummuk'ah tihik. ³⁹ Pa 'ōg hāpxomā'ax te kaxīy. Yā hāmyāxatamuk xohix 'Thā' mīy 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōdā'yēn, 'Thā' 'āte kanet ka'ok kopa' xut tik puxet, pu mōg. Pi'yā 'āxop tep-tup? 'Ok mōg putup nōm te Yoneo xop xat? Kaxīy.

⁴⁰ Ha Yoneo xop te hām'āktux ka'ok, hu:

—'Āmnok, 'a' mōg putup'ah. 'Āpu Mahamax xut, pu mōg. Kaxīy.
Yā' xupxet Mahamax.

19

¹ Ha Pinat te' xat ha xonat te Yeyox kix xikot hā. ² Ha xonat xop te' mīy 'ūkuxxax, yā mīmyām tox māg hā' mīy, tu mōktu Yeyox putox yīmū' xix, puyīy xexka xop putuk, tu Yeyox pu mō' xax tat topixxax 'āta', puyīy xexka xop putuk. ³ Tu' nūn xonat, tu hāpkute'ex, hu:

—'Āmax. Xate Yoneo xop xat. Kaxīy.

Tu' yīm hā Yeyox kix. ⁴ Ha ta' mōg hāptopa 'ūxehet Pinat, tu Yoneo xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūxupax. 'Āte tik yōg hāpkummuk mīy'ax xak, pa' pipi 'ohnāg. 'A' kum-muk'ah tihik. 'Āte nōm hā' nūnnāp-tup, xayīy yūmmūg 'āte yōg hāpkummuk mīy'ax pipi 'ohnāg, ti xūygāp-tup'ah. Kaxīy.

⁵ Ha ta' mōg Yeyox hāptopal, hap-tox yīmū' yūm 'ūkuxxax, yā mīmyām tox māg hā' mīy, ha mō'tat topixxax 'āta'. Ha Pinat te:

—'Ūpēnā' tihik! Kaxīy.

6 Ha 'āmānex xexka xop te hām'āktux ka'ok xix Yoneo xexka xop te', hu:

—'Āpu mīpkupnix yīmūp-tex pipcup hā, 'āpu mīpkupnix yīmūp-tex pipcup hā. Kaxīy.

Ha Pinat te' xat, hu:

—'Āpu 'ūmōgā, nūy mīpkupnix yīmūp-tex pipcup hā. 'Āte Yeyox yōg hāpkummuk mīy'ax pipi 'ohnāg, hu' xūygāp-tup'ah. Kaxīy.

7 Pa Yoneo xop te hām'āktux yānān, hu:

—'Ūkax'āmi 'ūgmū yōg xat'ax, tu nōm te' xat, pup-tex. Hamūn, tute hām'āktux, "Ūgmūn yā Topak-tok". Kaxīy.

8 Ha Pinat te' xupak, tu' kuxa nōg nōy nā' mōg. **9** Tu xe mīptut hā mō'nāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Hām 'ūm tu 'ānūn? Kaxīy.

Pa Yeyox te hām'āktux 'ohnāg.

10 Ha Pinat te:

—'Ok hām'āktux 'ohnāg? 'Ok xate' yūmmūg, 'āte' xat, xa mōg, pa' xat hok, xa mōg hok. 'Āte' xat, puxix xonat 'āp-tex mīpkupnix yīmū'. Kaxīy.

11 Ha Yeyox te:

—Topa te' xat, xa' xat, pa' xat hok, xa' xat 'ohnāg. Xate hāpkummuk mīy, pa' nōy te hāpkummuk xexka mīy, nōm te 'āhak mōgāhā'. Kaxīy.

12 Ha Pinat te' xupak, hup-tup, nūy Yeyox xat pu mōg. Pa Yoneo xop te hām'āktux ka'ok, hu:

—Paxpu Yeyox xat, pu mōg, hu ta Hōm xop xape 'ohnāg 'āmūn. Hōm xop tep-tup nōg nōm te yāy xexka mīy. Kaxīy.

13 Ha Pinat te' xupak, tu ta xe mō'nāhā mīptut hā, tu ta Yeyox mōgāhā hāptopah, tu pa te hāmyūmmūg xop yōg mīmpe yīmū' yūm hām tu 'ūxuxet'ax Mīkax Pet Xax. Yā 'āxet'ax nōy yā Gabatah, yā Yoneo xop yīy'ax kopah.

14 Māyōn te yāykote' yūm'ax. Hāpxip 'Thā 'āmuk xexka mīy'ax, yā 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōā'yēn. Ha Pinat te Yoneo xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūxip nūnte 'ohnū xexka'. Kaxīy.

15 Pa Yoneo xop te:

—'Āpu 'ūp-tex, 'āpu 'ūp-tex, 'āpu 'ūp-tex mīpkupnix yīmū! Kaxīy.

Ha Pinet te:

—'Ok 'ātep-tex'ax mīpkupnix yīmū tik te 'āxop xat? Kaxīy.

Ha 'āmānex xexka xop te:

—Yā Hōm xop yōg xexkap-xehnāg tek mūg xat. Puxix. Kaxīy.

16 Ha Pinat te xonat xop pu Yeyox hōm, pup-tex mīpkupnix yīmū pipcup hā. Ha xonat xop te Yeyox pēnāhā'.

Yeyox putex mīpkupnix yīmū'

17 Ha ta' mōg Yeyox, tu mīpkupnix taha', tu' mōg, tu mōktu' xupep hām tu, yā hāhām 'ūxuxet'ax putox kup, yā Yonet xop yāy yīy'ax tu Gok.

18 Ha xonat te pipcup hā' xuhnīy Yeyox mīpkupnix tu', ha' xup. Ha xonat te pipcup hā' xuhmīy kama tik tix nōy mīpkupnix nōy tu', hak-tetex tik tix, yāp-xet xup Yeyox yīpxax tu' xi' nōy xup Yeyox yīpxe'e tu', ha Yeyox xup yāy kote'.

19 Ha Pinat te' kax'āmi', tu' xat, pu nōm xix Yeyox yōg mīpkupnix xox putox tu'. 'Ūkax'āmi, hu: "Kōmēn Nāyane yōg Yeyox. Tute Yoneo xop xat". Kaxīy. **20** Ha Yoneo punethok te nō mōkupix. Hāmhūmnāg yūm kōmēn, tu yōg tīkmū'ün te' yīy'ax tikoyuk hā hām'āktux, yīy ta Pinat te nōm kax'āmi' yūyī'ax tikoyuk hā',

yā Yoneo xop yōg yī'yax hā xix Hōm xop yōg yī'yax hā xix Genex xop yōg yī'yax hā.²¹ Pa 'āmānex xexka xop te Pinat pu hām'āktux, hu:

—'Ükax'āmi hok, hu: "Tute Yoneo xop xat". Kaxīy. Āpu 'ūkax'āmi, hu: "Tik te hām'āktux hu: 'Āte Yoneo xop xat' ". Kaxīy.

²² Ha Pinat te:

—Puxix. 'Āte xe kax'āmip-tup'ah. Kaxīy.

²³ Yā xonat te pipcup hā' xuhmīy Yeyox, tu Yeyox yōg topixxax mōy, tu mō topixxax koxip, tu mōktu topixxax xop te' 4 mīy xonat te' 4 pu'. Nōm te' paha Yeyox yōg kayak, yā 'ūyōg xap'ax xip'ah.²⁴ Ha xonat xop te yāy mūtik hām'āktux, hu: 'Āpu yūmū kayak koxip hok. 'Āpu yūmū mō xap yōn, puyīy xonat puxet pa'. Yā hōmā 'ūhittap 'ūkax'āmi Topa yōg tappet tu', hu: "Nōm te mō'koxip yōgnū topixxax, tu mō xap yōn, nūy yōg kayak pa". Kaxīy. Hamūn, 'ūkax'āmi xe'e'. Hā kaxīy, yīy ta xonat te' mīy.

²⁵ Ha ta' xip Yeyox yōg mīpkupnix yīkāgnāg hā Yeyox müktut xix Yeyox müktut tutnōy, yā Māníx, yā Konop xetut, ha Māníx Mānanēn xip kamah.²⁶ Ha Yeyox te' pēnāhā yāy tut xix tik te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg.

Yeyox te:

—Māy, nō'ōm 'āk-tok pit. Kaxīy.

²⁷ Tu xe hām'āktux 'ūnōy pu', nōm te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, hu:

—Nō'ōm 'ātut. Kaxīy.

Ha tik te 'ūn mōgāhā yāy pet hah.

Yeyox xok

²⁸ Ha Yeyox te' yūmmūg 'ūhām kux, tu hām'āktux, hu:

—Kōnāg putup tek putex. Kaxīy.

Yā Topa yōg tappet yōg hām'āktux putuk. Hōmā 'ūhittap nōm te' kax'āmi Topa yōg tappet tu'.

²⁹ Ha ta' xip naxtox, ha kopa' xup xupyāg kummuk, ha 'ōm te tok hā hep tit, tu nōm mīm hā' xuhmīy, tu' xix Yeyox yīkox xax tu'.³⁰ Ha Yeyox te xo'op, tu:

—'Ūkhām kux. Kaxīy.

Tup-tox put xok, tu' xok, ha ta' mōg 'ūkoxuk.

Xonat te Yeyox xuhmīy

³¹ Ta Yoneo xop te Pinat pu' xak. 'Ūp-tup, puyīy xonat xop xakix xop kup kūnākohob. 'Ūp-tup kamah, puyīy mīpkupnix tu' mōy 'ūxakix xop. Yā sexta pet, ha nōm tep-tup nōg 'ūxakix xop kutetex pepix mīpkupnix yīmū nit xap hā. Nit xap yā Yoneo xop yōg 'āmnīy tuknōg, yā hām hok, ha nōm nit xap xexkah.

³² Ha ta' mōg xonat xop, tu tik puxet kup xa'ah, tu tik nōy kup xa'ah nōm xakix Yeyox mūtik. ³³ Xonat nūn Yeyox hah, tu' pēnāhā' 'ūxok tāmnāg, yīy' kup xa'a 'ohnāg. ³⁴ Xonat puxet te Yeyox puka xuhmīy pox xexka hā, tu hāpxip 'ohnāg 'Thā' xutep hep 'āta xix kōnā'āg.

³⁵ Tak mūn Yoām. 'Āte hāpxop xohix pēnāhā', tu nōm kax'āmi, xayīy 'ākuxa mām Yeyox kopah. 'Āte' yūmmūg, yā hām'āktux xe'e'. 'Ap koit'ah.³⁶ Yā xonat te Yeyox kup xa'a 'ohnāg. Yā Topa yōg tappet te hām'āktux putuk. Yā Topa yōg tappet te: "'Ūkup xa'ap-tup hok". Kaxīy.³⁷ Yā Topa yōg tappet hām'āktux nōy putuk. Yā Topa yōg tappet te: "Nōm te' pēnāp-tup, yā 'ūxuhmīy pox xexka hā". Kaxīy.

Yeyox hāpkot

³⁸ Hōmā kōmēn 'Animātex yōg Yoye te Yeyox pe' mōg. Pa Yeyox pe' mōg yāy xaptop, yā Yoneo xexka xop yípkutuk. Ta' mōg Yoye', tu mōktu Pinat tu' kax Yeyox yīn, ha Pinat te:

—Mōy pa'. Kaxīy.

Yīy ta' mōg Yoye', tu' paha Yeyox yīn, tu' mōgāhā'.

³⁹ Hōmā ha ta' mōg Nīkonēm 'āmnīy 'lhā', tu Yeyox mūtik hām'āktux. Tu ta' mōg Nīkonēm, yā Yoye mūtik mōg. Nīkonēm te' mōgāhā mīm kōnyōn hax max, yā' xohix te' 45 kit, yā' xuxet'ax 'anoex xix mīha'. ⁴⁰ Ta nōm tīk tix te Yeyox yīn kīy topixxax tox hā, tu kopa' mām mīm kōnyōn hax max. Hā kākīy Yoneo xop te' mīy, nūy yīn hāpkot. ⁴¹ Ha ta' yūm xukpot max hām tu Yeyox putex yīkāgnāg, ha xukpot tu' yūm mīkaxxap kox, yā mīkaxxap kox tūmnāg. ⁴² Hāptup yā Yoneo xop yōg 'āmniy hām hok, yā nit xap, ha Yeyox yīn yūm mīkaxxap kox kopah. Yā hāmhūmnāg mīkaxxap kox.

20

Mīkaxxap kox kox

¹ Ye nomiy hāptup'ax, yā hāpkoxxtap ha ta' mōg Mānix Mānanēn, tu mōktu' xupep mīkaxxap kox tu', tu' pēnāhā', pap xip hok mīkaxxap xexka hāmmō'yīnnīn mīkaxxap yīkox tu'. Putep-te' xut? ² Ta' mōg mō'ka'ok, tu Xīmām Pet mūtik hām'āktux, xix' nōy mūtik hām'āktux, yā nōm xip Yeyox yōg tīk xop kopah, yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg. Manix Mānanēn te:

—Tikmū'ūn te' xut Yeyox yīn mīkaxxap kox kopah, hak mū'āte' yūmmūg'ah hām 'ūm tu' yūm 'uyīn. Kaxīy.

³ Ha ta' mōg Pet xi' nōy mīkaxxap kox hah. ⁴ 'Ūmōg mō'ka'ok 'ūtix, pa' nōy mōg mō'ka'ok xe'e', tu mōktu' xupep hāmāxap, ⁵ tu' mō' pa yūm, hu mīkaxxap kox hā mō' pa yūm, tu' pēnāhā topixxax tox, pa mō'nā 'ohnāg. ⁶ Hāpxip kutōgnāg 'lhā' xupep Xīmām Pet, tu mō'nāhā mīkaxxap kox hā, tu' pēnāhā topixxax yūm. ⁷ Ha' xip topixxax tox nōy nōm te Yeyox putox kīy, yā' kīy, tu yāp-xehnāg tu' xip, yā topixxax nōy mūtik xip'ah. ⁸ Ha nōm te mīkaxxap kox hā' xupep hāmāxap, tu mō'nāhā', tu' pēnāhā', tu' kuxa yūm. ⁹ Pa nōm xop te' yūmmūg xe'e 'ohnāg. Yā Topa yōg tappet te: “Üputpu' hi'ax”. Kaxīy.

¹⁰ Tu ta' mōg putpu' Yeyox yōg tīk xop yāy pet hah.

Yeyox te Mānix Mānanēn pu' yāy mūg

¹¹ Ha ta' xip Mānix mīkaxxap kox yīkak hāptopah, tu potaha', tu mō' pa yūm, tu kopa' pēnāhā'. ¹² Pa' pip pexkox yōg nū'pok xop yōg tīk tix, tu topixxax ponnox mō'tat, tu' mām Yeyox yīn xip'ax tu', yā yāp-xet xip Yeyox pata xip'ax tu', ha' nōy xip Yeyox putox xip'ax tu', ¹³ tu:

—Yāhāg, teptu 'āpotaha'? Kaxīy.

Ha:

Tikmū'ūn te' mōgāhā 'ūkxuxyā'. 'A 'āte' yūmmūg'ah hām 'ūm tu' yūm. Kaxīy.

¹⁴ Tute hām'āktux, tu yōkānām, tu Yeyox pēnāhā, pa Yeyox yūmmūg 'ohnāg.

¹⁵ Ha Yeyox te:

—Yāhāg, teptu 'āpotaha'? Tep mūn xak? Kaxīy.

Yā' ūn te hām'pe'paxex yā tihik nōm te xukpot pēnāhā', tu:

—'Ok xate nōm mōgāhā'? 'Āpu 'ā' xuktux. Pi'yā yūm, hak mōg putup, nūy pa'. Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te:

—Mānix! Kaxīy.

Ha Mānix te hā' yōkanām, tu hām'āktux Yoneo xop yāy yīy'ax hā, hu:

—Hamõn! Kaxīy.

Yā tikmū'ün yī'yax hā, "Yāyā". Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te:

—'Āpu 'ūgmūg hok. Yāg mōg putup putpu' yōgnū 'ātak hah. 'Āpu mōg 'ūlkxape xop hah, nūy hām'āktux 'ūgmōg yāy yōg 'ātak hah, yā 'ōgnū, yā yōgnū Topa, yā 'ōgnū. Kaxīy.

¹⁸ Ha ta' mōg Mānix Mānanēn Yeyox yōg tik xop hah, tu mōktu hām'āktux, yā yāyā Yeyox pēnāhā', tu Yeyox yōg hām'āktux 'āktux.

Yeyox te yāy yōg tik xop pu yāy mūg

¹⁹ Ye nomly yōg 'āmākak, ha ta' yāy tu nū'nāhā Yeyox yōg tik xop, tu mōhāmīnnīn pipcup hā, yā Yoneo xexka yīpkutuk. Ha ta' nūn Yeyox, tu nūktu' xip yāy yōg xop kopah, tu:

—'Ākuxa nōg hok. Kaxīy.

²⁰ Yā tute hām'āktux, tu nōm pu yāy yīm mūg xix yāy puka mūg, yā kayax mūg, ha nōm te yāy xuxyā pēnāhā', hu' hittup xexka'. ²¹ Ha Yeyox te:

—'Ākuxa nōg hok. Yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā'. Hā kaxīy 'āte 'āxop mō'pok kamah. Kaxīy.

²² Tute hām'āktux, tu' nōy yīmū' xitxok, tu:

—'Āpu 'ūpa Topa Koxuk. ²³ 'Āxop te tikmū'ün yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok, ha' kux, puxix Topa hāpkummuk mīy'ax xaxok, ha' kux kamah. Pa 'āxop te tikmū'ün yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok 'ohnāg, ha' kux 'ohnāg, puxix Topa hāpkummuk mīy'ax xaxok putup'ah, ha' kux 'ohnāg kamah. Kaxīy.

Yeyox xix Tōmē'

²⁴ Ha ta' xip Tōmē Yeyox yōg tik xop kopah, yā kama 'ūxuxet'ax kutonnix. 'Ap xip'ah 'Thā' xupep Yeyox. ²⁵ Ha Yeyox yōg tik xop te Tōmē pu hām'āktux hu:

—'Ūgmū'āte yāy xuxyā pēnāhā'. Kaxīy.

Ha Tōmē te:

—'Āte' pēnā 'ohnāg 'ūyōg kayax 'ūyīm tu', pipcup te nōm xuhmīy, kopxix 'ūgkuxa yūm putup'ah. Tuk yīpkutok hā kayax 'āpit 'ohnāg, kopxix 'ūgkuxa yūm putup'ah, tuk yīm hā 'āpit 'ohnāg 'ūpuka', kopxix 'ūgkuxa yūm putup'ah. Kaxīy.

²⁶ Xēmān puxet nōg, 'Thā' yāy tu nū'nāhā Yeyox yōg tik xop mīptut kopah, ha' xip Tōmē nūmūtik. Nōm te mōhāmnīnyīn pipcup hā, pa Yeyox nūn, tu nūktu nōm xop kopa' xip, tu:

—'Ākuxa nōg hok. Kaxīy.

²⁷ Tu Tōmē pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'āyīm xix nūnte. 'Āpu 'ūgyīm pēnā'. 'Āpu 'āyīm hāg 'āpit 'ūkpuka'. 'Āpu 'ākuxa yūm 'ohnāg xuxyā'. 'Āpu 'ākuxa yūm. Kaxīy.

²⁸ Ha Tōmē te: Yāyā, yōgnū Topah. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—'Ok 'ākuxa yūm, xate hāmpēnāhā tu'? 'Ūhittup tikmū'ün kuxa mām, pa' pēnā 'ohnāg. Kaxīy.

³⁰ Ta Yeyox te hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg nōy punethok, pa nōm kax'āmi 'ohnāg nū tappet tu'. ³¹ Pa hāpxompā'ax kax'āmi, xayīy 'ākuxa mām, yā Yeyox yā Kuninx, yā Topa te nū'kutnāhā'. Yā' kax'āmi, xayīy 'ākuxa mām, yā Yeyox yā Topak-tok. 'Ākuxa mām Yeyox kopah, nūy ta hi xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg.

21

Yeyox te yāy yōg tik te 7 pu yāy mūg

¹ Ta Yeyox te yāy yōg tik xop pu yāy mūg 'ūxehēh konāg xexka Timenit yōg hāpkux tu'. Yā' yāy mūg hā kaxīy. ² 'Ūpip Xīmām Pet, xix Tōmē 'ūxuxet'ax Kutonniix kamah, xix Nātānāyet, yā xiptuxexka Kānā yōg tihik hāpxexka Ganimet tu', xix Yemeneo kutok xop, xix tik tix nōy, yā Yeyox yōg tik xop kopa' pip. ³ Ha Xīmām Pet te' nōy pu hām'āktux, hu:

—'Ūgmōg, nūy mām xuk. Kaxīy.

Ha xape xop te:

—'Āpu yūmū mōg. Kaxīy.

Tu ta' mōg ka'mām, tu mōktu mīpkox tu' mōxaha', tu' mōxakux, tu ta' mōg kōnāg xexka tu', tu mām xuk 'āmnīy tox hā, pap xuk 'ohnāg. ⁴ Māyōn xupep, 'īhā' xip Yeyox hām kux tu', pa Yeyox yōg tik xop te' yūmmūg 'ohnāg, yā' xip Yeyox. ⁵ Ha Yeyox te:

—'Ūkxape xop, 'ok mām 'ūm xuk hok? Kaxīy.

Ha nōm te:

—'Ap xuk'ah. Kaxīy.

⁶ Ha Yeyox te:

—'Āpu mō māpxuk'ax yōn mīpkox yōg yīpxe'e hā' yūm, tu 'āxop te' pipip-tup. Kaxīy.

Ha nōm te' mīy, ha mām nū'xīmnāg 'ūxuk'ax hā, ha tik te māmxuk'ax mōy yūmmūg 'ohnāg. ⁷ Ha' xip tihik, yā Yeyox yōg tik xop kopa' xip, yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg. Tute Pet pu hām'āktux, hu:

—'Yā yūmūg xuxyā nō'ōm. Kaxīy.

Ha Xīmām Pet xaxtop, hu mō toppixxax tat, tu' pūn kōnāg kopah. ⁸ Ha ta xape te yā' pip mīpkox kopah. Ha ta mīpkox xix hāpkux yōg mēn xohix te' 100. Ha ta' mōg, tu māpxuk'ax nūnnāhā kōnāg kopah, yā mām nū'xīmnāg. ⁹ Tu' mōg, tu mōktu' mōxaha hāpkux tu', tu hāpkux tu' mōg, tu mōktu kuxap pēnāhā', tu mām pugā pēnāhā xix pām. ¹⁰ Ha Yeyox te:

—Putnū' māhām 'āxop te' xuk. Kaxīy.

¹¹ Ha ta mō'nāhā Xīmām Pet mīpkox hā, tu māpxuk'ax yīkūy, tu' nūnnāhā', yā mām nū'xīmnāg mām xohix te' 153. 'Ūxohix māhām, pa māpxuk'ax yāy pot 'ohnāg. ¹² Ha Yeyox te:

—'Mā, nūy 'āxit. Kaxīy.

Ha tik te' yīkopit 'ohnāg, hu:

—'Ū'ūm 'āmūn? Kaxīy.

Yā hā kaxīy yīkopit 'ohnāg, pa' yūmmūg, yā' xuxyā'. ¹³ Yeyox te pām pop, tu tik pu' popmāhā', tu mām pop, tu tik pu' popmāhā'.

¹⁴ Hāmūn, Yeyox te putpu' hi', tu yāy yōg tik xop pu yāy mūg tikoyuk.

Yeyox xix Pet

¹⁵ Ta' xit kux, ha Yeyox te Xīmām Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ok xatek putuppax xexka, pa 'ōm putuppax kutōgnāg? Kaxīy.

Ha Pet te:

—Yāyā, hamūn, xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tikmū'ūn pu yōg hām'āktux yūmmūgā', nūy nōm pēnā'ax putuk. Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te:

—Xīmām, yā Yoām Kutox, 'ok xatek putuppax? Kaxīy.

Ha:

—Yāyā, hamūn, xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tikmū'ūn pēnā' kahnēn pēnā'ax putuk. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te xe hām'āktux, hu:

Xīmām, yā Yoām kutok, 'ok xatek putuppax? Kaxīy.

Ha Pet kuxa hittup 'ohnāg, Yeyox te' yīkopit tikoyuk hah tu:

—Yāyā, xate' yūmmūg hāpxop xohix xexkah. Xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax.

Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tikmū'ūn pēnā', kahnēn pēnā'ax putuk. ¹⁸'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Hōmā 'ātuktup, tu yāy kūnāy hīy, nūy ta mōg, tu hāpkumep hām xohix tu' xatep-tup. Pa hāpxip 'ihā 'ākutut'ax, tu' 'āyīm yoap-tup, ha' nōy te' 'āyīm kīy putup, tu' 'āmōgāp-tup hām tu xatep-tup'ah. Kaxīy.

¹⁹ Hā kaxīy Yeyox te hām'āktux hā kaxīy Pet putex putup, puyīy tikmū'ūn yūmmūg 'ūxexka Topah. Yeyox te Pet pu hām'āktux hu:

—'Āpu 'ūkpe mōg. Kaxīy.

Yeyox te tik nōy 'āktux

²⁰ Pa Pet te yōkānām, tu tik nōy pēnāhā', yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg. Yā hōmā nōm xip Yeyox yīkāgnāg, tu' yīkopit, hu: "Yāyā, tep-te' gāy xop mōgāp-tup 'ā ha, puyīy 'āxūygā'" Hā kaxīy nōm te hām'āktux hōmā. ²¹ Ha Pet te nōm pēnāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yāyā, xix 'ōhōm tihik. Tikmū'ūn te nōm pu putep mūn mīy putup? Kaxīy.

²² Ha Yeyox te:

—Paxpu 'ātep-tup tik nox xihip nūnte, ha mōktuk nūn putpuk, ha ta xate' yūmmūg putup'ah. 'Āpu 'ūkpe mōg! Kaxīy.

²³ Yīy ta Yeyox mūtik mōg xop kopa hām'āktux punethok, yā hām'āktux tik xok putup'ah. Pa 'āmhok. Yeyox 'ap xuktux'ah 'ūxok putup'ah. Pa Yeyox te: "Paxpu 'ātep-tup tik nox xihip nūnteh, ha mōktuk nūn putpuk, ha ta xate' yūmmūg putup'ah". Kaxīy.

²⁴ Nō'ōm tihik yāg mūn. 'Āte hāpxop xohix xe'e 'āktux, tu nōm kax'āmi nūnteh. Yūmū'āte' yūmmūg 'ūxe'e nū hām'āktux.

'Ūkux

²⁵ Yeyox te hāpxopmā nōy punethok kamah. 'Ūkax'āmi Yeyox yōg hāpxopmā'ax xohix xexka', puxix pip'ax tappet xohix xexkah. 'Āte hāmpekpxax hām xexka putuk'ah tappet xohix. Yā hām xexka kutōgnāg, pa nōm tappet xexkah.

Tu ta tu' kux.

YEYOX YŌG MŌ'POK XOP TE HĀPXOPMĀHĀ'

¹ Teop:

Hōmā 'āte xa kax'āmi hāmāxap tappet tu', nūy Yeyox yōg hāpxopmā'ax xohix 'āktux xa', xi' yōg hāmyūmmūg'ax xohix 'āktux, ² ha Yeyox te yāy yōg tik xop yīmōgatux, tu mō'pok, pu hām'āpak max 'āktux, ha Topa Koxuk te Yeyox ka'ogāhā', ha Topa te Yeyox mōgāhā pepi pexkox tu', ³ nōm xok, tu putpu 'hi', ha tikmū'ūn punethok te' pēnāhā', tu 'āmnīy te 40 hā' pēnāhā', yīl ta' xohix te hāmyūmmūg, yā' hi putpu' Yeyox. Tute Topa te tikmū'ūn xat xe'ēgnāg 'āktux, tu Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux, ⁴ tu yāy yōg mō'pok xop mūtik tihī', tu:

—Nāy, Yenoyanēn kopa nox pi'. Hōmā 'Ātak Topa te hām'āktux xex, hu: "Āte yāy Koxuk Xe'ēgnāg nū'kutnāp-tup tikmū'ūn xohix hah," kaxīy. 'Āte xa hām'āktux, ha' xupak, hu' hip kōmēn Yenoyanēn kopah. ⁵ Yoām te kōnāg hāp-tox pix, pa hāpxip kutōgnāg īhā 'āte Topa Koxuk xa nū'kutnāp-tup, 'āp-tox pix'ax putuk nū'kutnāp-tup, puyīy 'āka'ogā'. Kaxīy.

Yeyox te pexkox ha' mōg

⁶ Ha mō'pok xop te nū mūtik pip, tu:

—Hām 'ūm hā xate' puknōg xop mōy putup, nōm puknōg xop te yūmū yōg hām tu' pip? 'Ok hōnhā nō' nōy yānān putup, nūy yūmū yōg tikmū'ūn 'Iyaet xexkānā?' Kaxīy.

⁷ Ha Yeyox te:

—'Āmnīy 'ūm hā' xexkānāp-tup, 'Ātak puxet te' yūmmūg. 'Ap nōy 'ūm te' yūmmūg'ah. 'A 'Ātak Topa te 'āyūmmūg'āp-tup'ah. ⁸ Pa Topa Koxuk yīxop-tup, yā kaxīy Topa te 'āka'ogāp-tup, xak mūn 'āktux tikmū'ūn pu', kōmēn Yenoyanēn kopah hām'āktux putup, xix hāpxexka Yonex tu', xix hāpxexka Xāmānit tu', xix hāpxexka xohix tu hām'āktux putup. Kaxīy.

⁹ Tu hām'āktux kux, ha Topa te' mōgāhā pepi', pexkox ha' mōg, ha yāy yōg mō'pok xop te' pēnāhā', ha hāmgōy xexka te' xaxogāhā', pāyā' kopa' mōg, tu mōktu' xutep. ¹⁰ Ha Yeyox yōg mō'pok xop te' pēnā ka'ok, Yeyox pēnāp-tup tu', tu pepi pēnā', īhā pexkox yōg mō'pok xop 2 mōxa mō'ka'ok, tu topixxax ponnohnāg mō'tat, ¹¹ tu:

—Ganinet yōg tihik, tep mūn xak xate pexkox kopah? Topa te Yeyox mōgāhā pexkox hah, ha xate' pēnāhā', ha hāmgōy xexka kopa' putpu' nūn putup. Kaxīy.

Tik xop te Mātit yāykutnāhā'

¹² Ha yīktix 'Onimet tu' pip tik xop, tu ta' mōg, tu mōktu Yenoyanēn tu' mōxaha'. Putahat 'ap tox'ah, yā' hūmnāg, kinōm puxet. ¹³ Tu mōktu' mōxaha mīptut tox tu', tu mīpku'īn tu mō'kānīn, tu mīptut kox tu' mōgāhā', tu' mōxakux. Tik xohix te: Pet, xix Yoām, xix Tiak, xix 'Anene', xix Pinip, xix Tōmē', xix Matēmēo, xix Māteo, xix 'Appeo kutok Tiak, xix Xīmām, nōm te Yoneo xop xexkanāp-tup, xix Tiak nōy kutok Yot. ¹⁴ Tu' kuxap-xet, xip-tox puxet, ha 'ūn xop nū mūtik yāy tu nū'nāhā', xix Mānix, Yeyox mūg tut, xix Yeyox taknōy xop. 'Uxohix te Topa xak, tu nōm pu hām'āktux pax.

¹⁵ Hāpxip īhā yāy tu nū'nāhā', 'ūkuxa mām ka'ok xop xohix te 120, ha Pet tek-nīhā' xip, tu hām'āktux, hu:

16-20 —'Ũnōy mūnōp xop, hōmā, hāmyāxatamuk xohix punethok 'ihā, Topa Koxuk te hām'āktux, tu mōnāyxop Namix hā hām'āktux, ha kax'āmi' 'ūkte'ex yōg tappet tu', hu:

"Pūyā yāy hām'ax tu' xut, puyū kāmānat nōy hām," kaxī. Tu kax'āmi', ha hāmyāxatamuk xohix nōg, ha Topa yōg hām'āktux hittap hā' mīy nōmhā. Yeyox te Yot xānāhā', pu yūmūg mūtik 'āti', tu hāpxopmāhā', yā yūmūg hā' xape'.

—Pāyā Yot te' gāyxp mōgāhā Yeyox hah, nūy tayūmak pop, tu hām hā' nōy yānān, tu yōkānām tu' nāhā', ha' yōn yāy koxyōy. Ha Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix te' xupak, tu nōm hām 'āxet'ax mīy 'Axenām, yāy yīy'ax hā: "Ühep 'āta'ax tu hāhām," kaxī.

21 —'Āpu, tik nōy yāykutnā', pu Yot pupi hāpxopmā', tik te yūmūg mūtik hāpkumep hāmyāxatamuk 3 hā, 'ihā Yeyox te yūmūg mūtik hāpkumep. **22** Tik te Yoām putox pix'ax pēnāhā', tu Yeyox te pexkox tu' mōg pepi' pēnāhā', yā' xohix pēnāhā', pu Yeyox yā putpu' hī 'āktux, yūmūg mūtik tu hām'āktux. Tu ta tu' kux. Kaxī.

23 Ha tik xop te tik 2 yīmōgatux, 'ūxuxet'ax Yoye Maxamax, yā' 'āxet'ax nōy Hāmyok, xix Mātit, **24** tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Topa 'āxexkah, yūmū'āte xa tu' xak, xate tikmū'ūn kuxa xohix yūmmūg hah, hukmū'ā yūmmūgā': Pi'ā' mūn putup xate? 'Ok pe Maxamax, 'ok pe Mātit? **25** Yot te Hāmgāyāgnāg pet ha' mōg, 'āpu yūmū'ā' nōy yāykutnā', pu Yot pupi hāpxopmā', nūy Yeyox yōg mō'pok xop kopa' xihip, nūy Yot hā' yānān hāpxopmā', Kaxī.

26 Tu mō'xap yōn, puyī' xap hāmyūmmūgā', ha' xut Mātit, ha Mātit te nōm tik te 11 mūtik hāpxopmāhā'.

2

Topa Koxuk te tikmū'ūn ha yīxohoh

1 Hāpxip 'ihā Yoneo xop te 'āmuk xexka mīy, 'ūxuxet'ax Pētekot, ha' kuxa mām ka'ok xop xohix te yāy kotīnnāhā mīptut puxet kopah, **2** tu' mām, tu mō'ka'ok tīnnā ka'ok 'āpak, yā' āmuuh gāy putuk, tu' xupep mīptut kopah, tu mīptut kopa nū'xip, **3** ha' yōyxōg punethok pēnāhā', yā kuxap putuk, tu hāpxummāhā', tu mōktu 'ūp-tox xohix xuka' mām, **4** ha Topa Koxuk te pexkox tu' yīxohoh, tu' xohix ka'ogāhā', pu tu hām'āktux. Yā Topa Koxuk te 'yīgāhā'.

5 Ha hāpxexka xohix yōg Yoneo xop te Yenoyanēn kopa' tihi', nōm te Topa xak, **6** tu' xupak, tu yāy tu nū'nāhā', tu' nūn, tu nūktu mōxaha', tu yāy yīy'ax xohix 'āpak, tu' yēy, **7** tu kuxānōg, tu:

—Pēnā', 'ōhōm Ganinet yōg tihik, tu' yīy, pāyā' yīy'ax puknōg xohix hā hām'āktux. **8** Pute 'ūm? Yūmūg nūn, tu hām'āpak, tu yāy yīy'ax hā hām'āpak. **9** Yā' yīy'ax xohix te: Pat yōg, xix Met yōg, xix 'Enamīt yōg, xix Mēyopatām yōg, xix Yonex yōg, xix Kapanox yōg, xix Po'ōn yōg, xix 'Ax yōg yīy'ax, **10** xix Pinik yōg, xix Pānpit yōg, xix 'Eyt yōg, xix Nip yōg, xix Xinēn yōg, xix nōm te Hōm tu' pip xop yāy yīy'ax nōm xop nūn, tu nūktu Yenoyanēn tu' mōxaha', tu' pip. **11** Yā' yāg Yoneo, xi' yāg yā' puknōg xop, nōm te Topa xak, xix Yoneo mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat. Yā Kenet yōg, xix 'Anap yōg, yūmū'āte Topa yōg hāpxopmā max xe'ēgnā' 'āpak, tu yāy yīy'ax hā' xupak. Kaxī.

12 Hu kuxānōg, tu yāy pu yīkopit, hu:

—'Intu', pute 'ūm nūhū'? Kaxī.

13 Ha tik yāg kute'ex kummuk, tu:

—Yā mīnta hep xupyāg xo'op, hu nō paptux! Kaxīy.
Pāyā 'ap paptux'ah.

Pet te hām'āktux

14 Ha Pet yok, tuk-nīhā' xip tik te 11 kopah, tu' yīy ka'ok tu:

—Yonex yōg tihik, xix kōmēn Yenoyanēn kopa ti xop kamah: 'Üg'āpax, 'āte 'ūm mūgā 'āpax. **15** 'A tik xop paptux'ah. 'Āmhok. Yā hōnhā māyōn te pexkox puka' yūm. **16** Pa hōmā tik hittap Yoeo te Topa pupi hām'āktux, hu:

17 "Hōmā, hāmyāxatamuk xohix nōg putup,

'ihā Topa te yāy Koxuk yīxōnnāp-tup 'ūhep xop xohix hah,
ha 'āk-tok pit xix 'āk-tok hex te Topa pupi hām'āktux putup,
ha' xiptap xop te yāy koxuk hā' pēnāp-tup, ha kutut xop te nō yōnkup putup.

18 Ha 'āmnīy 'ūm 'ihā Topa te yāy Koxuk yīxōnnāp-tup yāy yōg kāmānat xohix
hah, tik xop xix 'ūn xop,
ha Topa pupi hām'āktux putup.

19 Ha Topa te hāpxomā xe'ēgnāg xa' mūg putup pexkox tu' xix hām tu',
ha' hep 'āta pēnāp-tup, xix kuxap, xix kugōy.

20 Māyōn yānām xok putup hāpkoxtap hah,
ha māyōn hex yāyhā' hep 'ātap-tup,
ha 'āmnīy 'ūm puxet 'ihā Topa nūn putup,
tu hām tu' nūn putup, pu hāpxomā'ax xohix kopit.

21 Tíkmū'ūn 'ūm te Topa 'āxet'ax hā' xānā', pu' xut, puxix Topa nōm xut putup,
pe tihik, pe 'uhūn.' Kaxīy.

22 Pet te xe:

—Iyaet yōg tíkmū'ūn, 'āyīpkox pi', tu hām'āpax. Topa mūn te Nāyane yōg Yeyox yāykutnāhā', tu 'āxop ha nū'kutnāhā', nūy xa' mūg. Tu Yeyox hā hāpxomā max xe'ēgnāg 'āxop keppah, ha hāmyūmmūg xate'. **23** Topa te hāmyūmmūg, tu Yeyox hōm 'āxop xohix pu', ha 'āxop tep-tup nōg, tu tik kummuk xop pu' hōm Yeyox, pu mūpkupnix tup-tex. **24** Pa Topa te putpu' hīnnāhā'. 'Uxok xe'e', pāyā Topa mūn ka'ok, tu putpu' hīnnāhā'. Yā Yeyox te Topa hāk-tok xe'e'. **25** Hōmā mōnāyxop Namix te Topa pupi hām'āktux, tu Yeyox 'āktux kamah, 'a yāy 'āktux'ah, hu:

"Āmnīy xohix hā' 'ātek xuxyā pēnāhā',
'ūgyīp xe'e hā' xip, nūy mōknīynām, huk kuxānōg 'ohnāg.

26 Huk kuxa hittup, xik yīy'ax hittup.

Hōmāk xok putup, pāyāk kuxa yūm ka'ok, tu hāmmax hip, tuk hittup.

27 Xatek koxuk nīm putup'ah. 'Ap xukpot tuk nīm putup'ah.

Xatek hep kutox 'āta tux hok, puk-tox 'ohnāg,

yāk mūn tik max xe'ēgnāg.

28 'Ognū putat xe'ēgnāg hāk mōg. Xate 'a' mūg putahat. 'Ügyīkāgnāg hā 'āxip,
yīy' kuxa hittup," kaxīy.

29 Tu xe:

—'Uñōy mūnōm xop, 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Mōnāyxop hittap Namix xok, ha nō hāpkot, ha' yōg hāpkox xip 'ūxukpot tu', tu yā' xip hōnhā. **30** Namix te Topa pupi hām'āktux, tu Topa te hām'āktux xex yūmmūg, tu Topa yā' koit 'ohnāg yūmmūg, yā yāy 'āxet hā Topa te hām'āktux xex, hu: "'Āte 'āmōkputox xekanāp-tup, pu tíkmū'ūn xohix tu xat," kaxīy. **31** Hōmā kumak Namix te hōnhā yōg hāpxomā'ax pēnāhā', tu' koxuk hā' pēnāhā', tu Topa yōg hāmyākutnā'ax pēnāhā', tu' yōg putpu hi'ax pēnāhā', ha Topa te Yeyox nīm 'ohnāg xukpot

kopah, ha Namix te' pēnāhā', tu Yeyox yāy hep 'āta kutox 'ohnāg pēnāhā'.

³² Hamūn, Topa te Yeyox hīnnhā putpu', hak mūg xohix te' pēnāhā'. ³³ Yīy Topa te' xexkānāhā 'ūyīpxe'e hah, tu hām'āktux xex, tu hām'āktux, hu: "Āte Topa Koxuk yīxōnnāp-tup tikmū'ūn hah," kaxīy. Ha hōnhā 'āxohix te' pēnāhā', tu' xupak. ³⁴ Namix mūn te pexkox ha 'a' mōg'ah. 'Ap pepi' mōg'ah, pāyā hām'āktux, hu: "Topa te hām'āktux 'ūlxuxyā pu', hu: —"Ūgyīpxe'e hā yūhūm. ³⁵ 'Āte xa tu' gāy xop hupmāp-tup, xayī' xat, ha 'āmūn pu' yīpkox pi', " kaxīy. ³⁶ Iyaet yōg tikmū'ūn, 'āxop te Yeyox putex mīpkupnix tu'. 'Āte xa hām'āktux xe'e', 'ap koit'ah: Topa te Yeyox yāykutnāhā', puyīy 'āxop hā 'āxuxyā xe'ēgnāg. Tu yā Topa yōg hāmyāyutnā'ax xe'e'. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

³⁷ Ha' xohix te' xupak, tu yāyhāhup, tu' kuxa te' xak, tu hām'āktux Pet pu', xix mō'pok xop xohix pu', hu:

—'Ūnōy mōnōm xop, putep mūn mīy'ax? Kaxīy.

³⁸ Ha Pet te:

—'Āpu yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy'ax kux, hap-tox pix, xa Yeyox yā 'āxuxyā 'āktux, ha Topa te' 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu' kux, ha xa nū'kutnāp-tup yāy Koxuk Xe'ēgnāg. ³⁹ Topa te xa hām'āktux xex, hu: "Āte yāy Koxuk mō'kutnāp-tup xa', xix 'āk-tok hah, yā' xohix hah, nōm te hāptox tu' pip, Topa te nōm xop xānāhā". Kaxīy.

⁴⁰ Ha Pet te hām'āktux punethok, nūy tu ka'ōgā', tu' xānāhā', hu:

—'Ānūn, tu tikmū'ūn kummuk nīm, Topa te tikmū'ūn kummuk xūygāp-tup hah. Kaxīy.

⁴¹ Ha tikmū'ūn xohix xexkah te hām'āpak, tu' yīpkox pip, hap-tox pix, yā yāy koxuk xop xohix te 3.000. ⁴² Ha Yeyox yōg mō'pok xop te hāmyūmmūgāhā mōkuma' mōg. Tu 'āmnīy xohix hā Topa pu hām'āktux, tu nū mūtik hām'āktux xi' xit, nūy Yeyox nōm te' pupi' xok pe'paxeh.

Tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah

⁴³ Ha tikmū'ūn kuxānōg, 'ihā Yeyox yōg mō'pok xop te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg punethok, ⁴⁴ ha' kuxa mām ka'ok Yeyox kopa', tu yāy mūtik pip, tu hāpxop xohix koxip yāy pu', ⁴⁵ ha tik xop te yāy yōg hāpxop xohix hāmenex, nūy 'ūhok xop xohix pu' nīm, tu' xupkumīy 'ohnāg. ⁴⁶ 'Āmnīy xohix hā yāy tu nū'nāhā' Topa pet xexka kopa', tu yāy mūtik xit yāy pet kopa', nūy Yeyox xok'ax pe'paxeh, tu' kuxa hittup, yā kuxap-xet, ⁴⁷ tu Topa 'āktux max, ha tikmū'ūn xohix tep-tup, ha 'āmnīy xohix hā Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' kuxa max tat, tu' xohix nāg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix.

3

Topa te tik te hāpkumep hok hittupmāhā'

¹ Māyōn he 'ihā Pet mōg xix Yoām, tu Topa pet xexka ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux Yoneo xop mūtik. ² Tik 'ūm te hāpkumep hok, tu' xip. 'Ūtut te' put tu hāpkumep hok, yāy hi'ax tox hā. 'Āmnīy xohix hā tikmū'ūn te Topa pet xexka mō'yīnnīn'ax tu' tat, nōlōm mō'yīnnīn'ax 'āxet'ax "Ūmax", ha tikmū'ūn nūn, ha tik te tu' kax, pu tu hāpxop 'ūm hok popmā', ³ ha Pet mōg nōmhā, xix Yoām, tu Topa pet xexka hā' mōxaha', ha tik te hāpkumep hok te' pēnāhā', tu:

—'Ām hok hōm hāpxop 'ūm! Kaxīy.

⁴ Ha tik 2 te' pēnāhā', tu' pēnā ka'ok, tu:

—Hēnā'! Kaxīy.

⁵ Ha tik te hāpkumep hok te' pēnā ka'ok, nūy hāpxop 'ūm pa'. ⁶ Ha Pet te hām'āktux, hu:

—'Ap pip'ah tayūmak, 'ūyā xa hāpxop 'ūm nōy hōm. Yā Nāyane yōg Yeyox Kunnix tekmu'ā yāy 'āxet'ax hōm, 'ū 'āxat, hu: 'Āpu, 'āk-nīhā xihip, nūy hāpkumep! Kaxīy.

Tu' yī'yax hā' hittupmāhā'.

⁷ Tu' yīpxe'e mūg, tuk-nīhā' xip, ha' nōy yok mō'ka'ok, tu' kup ka'ok xi' pata ka'ok, ⁸ tu' hittup xexka', hu: Pūn, pūn, pūn, kaxīy, tu Topa 'āktux max. ⁹ Ha tikmu'ūn te' pēnāhā', tu hāpkumep pēnāhā', tu Topa 'āktux max 'āpak, ¹⁰ tu tik tupmāhā yūmmūg, hu hām'āktux, hu:

—'Āmnīy xohix hā' yūm, tu ta tu' xak Topa pet xexka mō'yīnnīn'ax 'Ūmax tu'! Kaxīy.

Tu' yēy.

Pet te hām'āktux Topa pet xexka kopa'

¹¹ Ha tik te Pet yāy kep hā' mūg, xix Yoām, ha tikmu'ūn kuxānōg, tu' nūn, tu yāy tu nū'nāhā', Xanomām yōg hāptopa hāmyīkox tu yāy tu nū'nāhā', ¹² ha Pet te tikmu'ūn pēnāhā', tu hām'āktux, hu:

—'Iyaet yōg tihik: Teptu 'ākuxānōg, tuk pēnā ka'ok? Putep pe'āpaxex? 'Ak mūg ka'ok'ah, 'ak mūg max xe'e'ah, nūy tik hittupmā'. ¹³ Mōnāyxp hittap 'Amanām yōg Topah, xix Mōnāyxp 'Iyak yōg, xix Mōnāyxp Yako yōg Topah, xix mōnāyxp xohix yōg Topah, yā Topa te' yōg Kāmānat Xe'ēgnāg Yeyox xexkanā xe'ēgnāg, pa 'āxop tep-tup nōg, tu' puknōg xop ha' mōgāhā'. Pinat pa te hāmyūmmūg, tu' xut putup, pu mōg, pāyā xatep-tup'ah. ¹⁴ 'Ūmax xe'ēgnāg Yeyox, pāyā xatep-tup nōg, hu Pinat tu' xak, pu tik kummuk xut 'ūyānān tu', pu mōg, nōm te' nōy putex. ¹⁵ Yeyox te' xohix hīnnāhā', ha xatep-tex Yeyox, pa Topa te' putpu' hīnnāhā', hak mū'āte' pēnāhā'. ¹⁶ Yā Yeyox mūn ka'ok, tu tik hittupmāhā'. Tik kuxa yūm ka'ok Yeyox kopa', ha tik pata kup ka'ogā xe'e'. 'Āxop te' pēnāhā', tu' yūmmūg.

¹⁷ —'Ūnōy mūnōm xop, hōmā' 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, xix 'āxexka xop te hāmyūmmūg 'ohnāg. ¹⁸ Hōmā' tik xop hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tikmu'ūn hittap pu hām'āktux, hu: "Topa te Kunnix yāykutnāhā', pu nū'kutnā 'āxop hah," kaxīy. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox xok mīpkupnix tu' nōmhā. ¹⁹ 'Āpu yāyhāhup, nūy 'ōg hāpkummuk mīy kux, tu Topa ha mōg, puyīy Topa 'ōg mīy'ax kummuk xaxogā', pu tu' kux, ²⁰ puyīy Topa 'ākuxa ka'ogā', tu Yeyox yāykutnā tap, nūy xa nū'kutnā', tu nū'kutnāp-tup putpu', ²¹ pa hōnhā pexkox tu' xip, tu Topa yōg hāptup xe'e hip. Yā Topa pupi hām'āktux xop te' xuktux tap. ²² Mōnāyxp hittap Mōyyex te Yeyox 'āktux kamah, tu: "Hōmā' Topa te tik te yāy pupi hām'āktux yāykutnāp-tup, 'āxop kopa' yāykutnāp-tup, tu tik puxet xānāp-tup, puyī' pupi hām'āktux, 'ūkputuk. 'Ūxupax, nūy xat'ax xohix mīy. ²³ Tikmu'ūn te Topa pupi hām'āktux 'ax 'āpax, tu 'āyīpkox hok, puxix nōm xop yīpkox pip hok xop kix putup," kaxīy. ²⁴ Ha tik xop xohix te hām'āktux, yā' xohix te' xuktux, yā' Xāmō'e, yā' xohix te' xuktux. ²⁵ 'Āxop xik mū'ūg yā nōm tik xop hāk mōkputox, ha hōmā' Topa te pa'ax mīy yūmūg mōnāyxp mūtik, tu mōnāyxp 'Amanām pu hām'āktux, hu: "'Āmōkputox te' hep xop xohix hā hāmmānāp-tup," kaxīy.

²⁶ —Tu nū Kāmānat Xe'ēgnāg Yeyox kutnāhā 'āxop ha hāmāxap, puyīy 'āhittupmā' xa hāpxopmā kummuk kux. Kaxīy.

4

Pet xix Yoām te Yoneo xexka xop keppa' tihi'

¹ Hāpxip 'ohnāg 'lhā Yoneo yōg 'āmānex xop nūn, xix Topa pet xexka yōg xonat xop kapitām, xix Xanoxeo xop nūn, ² ha Pet xix Yoām te hām'āktux tikmū'ūn pu', tu hāmyūmmūgāhā, tu Yeyox yōg putpu' hi'ax 'āktux, ha' xexka xop gāy, ³ tu Pet mūg xix Yoām, tu 'āmnīy hā kanet ha' mō'tat, ha' tihi', ha' 'āmnīy, yā hāptup hip. ⁴ Pa nōm te hām'āpak kuxa mām ka'ok Pet yōg hām'āktux kopa', ha' kuxa mām tik xop xohix nōy nā' mōg, tu mōktu 5.000, yā' xohix xexka punethok.

⁵ Hāptup 'lhā Yoneo xexka xop xix tik xop te hāmyūmmūg xop te yāy tu nū'nāhā Yenoyanēn kopa', ⁶ tu Yoneo 'āmānex xexka xop mūtik pip, 'ūxohix te: 'Anān, yā' 'āmānex xop xohix xat'ax, xix Kaxpax mūtik pip, xix Yoām, xix 'Anexān, xi' xape xop, ⁷ tu Pet xix Yoām xānāhā', tu' yīkopit, hu:

—Putep te 'āxop xat, xa tik pakut hittupmā'? Putep hā' 'āxop te nōm tik hittupmāhā'? Kaxīy.

⁸ Ha Topa Koxuk te Pet ka'ogāhā', ha hām'āktux ka'ok, hu:

—Tikmū'ūn xexka xop, xix tik xop te hāmyūmmūg xop: 'Üg'āpax! ⁹ 'Āxop tek mūn yīkopit, hu: "Putep te 'āxop xat, xa nōm tik hittupmāhā'? Putep hā' 'āxop te' hittupmāhā?'" Kaxīy. ¹⁰ 'Üg'āpax, 'āte xa hāmyūmmūgā'ax, xa hāmyūmmūg, puyīy 'Iyaet yōg tikmū'ūn hāmyūmmūg. 'Āxop te Nāyane yōg Yeyox Kunnix putex mīpkupnix tu', ha Topa te' hānnāhā putpu', hamūn te nōm tik hittupmāhā', Yeyox 'āxet'ax 'āktux hā' hittupmāhā'. Pēnā'. Nōmhā' xip, tu hāpkumep. ¹¹ Yeyox yā mīptut hā' māykup putuk, xix koxuk. A' 'āxop te Yeyox putup nōg, pa Topa te' xexkanāhā xe'ēgnāg. ¹² 'Ok xip tik nōy te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' kuxa max tat? 'Ok xip hāpxexka xohix tu'? 'Ap xip'ah. Yeyox yāp-xet xip. Topa te Yeyox 'āxet'ax hōm tikmū'ūn pu', pu Yeyox yūmūg kuxa kummuk tu xit, nūy nō max tat 'yānān tu'. Kaxīy.

¹³ Ha' xexka xop te Pet pēnāhā xix Yoām, ha' yīpkutuk 'ohnāg, yīy hāmp'e'paxex, hu:

—Tappet xax yūmmūg kutōgnāg, pāyā tute Yeyox mūtik hāpkumep, yā' yōg tik xop, kaxīy.

¹⁴ Ha tik tupmāhā' xip, ha' xexka xop te' pēnāhā', hu yāyhāhup, tu' yīy 'ohnāg, ¹⁵ tu:

—'Āpep, nūy hāptopa mōg. Kaxīy.

Ha' mōg, ha' xexka xop te yāy mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, ¹⁶ hu:

—Putep mūn mī'y'ax? Pet xix Yoām te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Tep tu yā' koit? Yā Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix te' pēnāhā', tu' yūmmūg. ¹⁷ 'Āpu, nōm tik 2 xat hok, pu Yeyox 'āxet'ax 'āktux hok tikmū'ūn pu', pu tikmū'ūn Yeyox xaxok. Kaxīy.

¹⁸ Tu Pet xānāhā xix Yoām, tu' xat hok, hu:

—Yeyox 'āxet'ax 'āktux hok, xix tikmū'ūn pu Yeyox yūmmūgā hok. Kaxīy.

¹⁹ Pa Pet xix Yoām te:

—'Āxop pa te hāmyūmmūg: Pi'yā' max, 'ok pe 'āxop puk yīpkox pip, 'ok pe Topa puk yīpkox pip? 'Āxop te hāmyūmmūg. ²⁰ 'Ügmū'āte Yeyox 'āxet'ax 'āktux putup mō'kuma' mōg, Topa te' xat, hak mūg yīpkox pip Topa pu hāmāxap, hu hāpxopmā'ax pēnāhā' 'āktux putup, xix hāpxopmā'ax 'āpak 'āktux putup kamah. Kaxīy.

²¹⁻²² Ha tik hittup yōg hāmyāxatamuk te 40, yītikmū'ūn xohix te Topa 'āktux max, hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg hah, ha' xexka xop te Pet xūygāp-tup, xix Yoām, pāyā tikmū'ūn yīpkutuk, hu' mīy 'ok pa' gāy, tu Pet xupepmāhā xix Yoām.

Yeyox yōg tik xop te Topa pu hām'āktux

²³ Ha' mōg, tu mōktu mōxaha' xape pet tu', tu' xexka xop yōg hām'āktux'ax 'āktux 'ūxape xop pu', tu' āmānex xexka xop yōg hām'āktux'ax 'āktux, xix tik xop te hāmyūmmūg yōg hām'āktux'ax 'āktux. ²⁴ Ha' xupak, tu Topa pu hām'āktux, tu yāy yītuxet hā hām'āktux, hu:

—Topah, 'āxexka xe'ēgnāg, xate pexkox mīy, xix hahām, xix kōnāg xexka', xix hāpxop xohix te kopa' pip mīy. ²⁵ Hōmā 'Ākokuk Xe'ēgnāg te hām'āktux, tu' xat, pu' ūg kāmānat Namix hām'āktux, hu: "Tep tu' puknōg xop gāy? Ha' hep xop xohix te hāmpe'panōm, hu: "Ükxexka", kaxīy, pak-tōgnāg, tu xe: "Ügka'ok", kaxīy, pāyā' pu' ūgnāg. ²⁶ Hāpxexka xohix yōg xexka xop te yāy tu nū'nāhā', nūy Topa hā kumīy, nūy Topa yōg hāmyāyutnā'ax mūtik yāy tuk-mīy," kaxīy.

²⁷ —Ap koi'tah. Yā Yenoyanēn yōg xexka xop, yā Yoneo yōg tikmū'ūn xi' puknōg xop, xix Pinat, xix 'Enot, tu yāy tu nū'nāhā', nūy ūg Kāmānat Xe'ēgnāg hā kumīy, pāyā xate Yeyox yāyutnāhā', tu nōm xexkanā xe'ēgnāg. ²⁸ Hōmā xate hāmpe'āpaxet, tu hām'āktux tap, yīt yōgnū hām'āktux hittap hā Yoneo yōg tikmū'ūn kummuk te Yeyox kummugāhā nōmhā, xi' puknōg kummuk xop te' kummugāhā nōmhā. ²⁹ Tu' gāy, tu' yīt yāgnām, yīt mū'āte xa tu' xak, xak mūg ka'ogā', 'ūyīt hāpxomā max, nūy nōm xexka xop yīpkutuk hok, nūy ūgnū hām'āktux 'āktux pax. ³⁰ Yā 'āka'ok, hu tikmū'ūn hittupmāhā', tu hāpxomāhā', xix hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg, pu' tikmū'ūn pēnā', tu ūg Kāmānat Xe'ēgnāg Yeyox hā hāpxomāhā'. Kaxīy.

³¹ Tu Topa pu hām'āktux kux, ha mīptut yāy nuhuk, ha Topa Koxuk te' xohix ka'ogāhā', hu Topa yōg hām'āktux 'āktux, tu' yīpkutuk 'ohnāg.

'Ukuxa mām ka'ok xop te hāpxop xohix koxip

³² Yā' kuxa mām ka'ok, tu' kuxap-xet, xip-tox puxet. 'Ap hām'āktux'ah, hu: "Yōgnū'", kaxīy. 'Āmhok. Pāyā hāpxop xohix yā yāy yōg, tu' xupkumīy 'ohnāg.

³³ Ha Yeyox yōg mō'pok xop te hām'āktux ka'ok, tu yūmūg xuxyā Yeyox putpu hi'ax 'āktux, ha Topa te' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā', ha tikmū'ūn tep-tup pax. ³⁴ 'Ap hok xop pip'ah, pap-te xop te mīptut hāmenex xix hahām, tu tayūmak pop, tu' xape xop pu' popmāhā', ³⁵ Ha' mō'pok xop te' pop, tu' hok xop pu' popmāhā'.

³⁶ Ha Xip yōg tik yā Nemi hā' mōkputox, tu' xuxet'ax Yoye Maname', ha' xuxet'ax te tikmū'ūn yīt'ax hā: "Nōm te' nōy ka'ogāhā'", ³⁷ tu yāy yōg hām hāmenex, tu tayūmak paha', tu mō'pok xop pu' hōm.

5

'Ānānīn xix Xapit

¹ Tik 'āxet'ax 'Ānānīn, xi' xetut 'āxet'ax Xapit, tu yāy yōg hām hāmenex, ² ha' nōmenex, tu tayūmak paha', tu mō'pot, tu' yāg xaptop, tu' yāg nōy paxnūn mō'pok xop hah, Yā mō'āmā', hu:

—Yā tayūmak xohix, yā' kux, 'ap nōy xip'ah. Kaxīy.

Ha' xetut te yā' koi't yūmmūg, tu mō'āmā kamah. ³ Pa Pet te:

—'Ānānīn, tep tu xate Hāmgāyāgnāg yōg hām'āktux 'āpak, tu 'āyīpkox xip nōm hām'āktux kummuk pu'? Yā Topa Koxuk pu yā' koi't, tu tayūmak yāgnāg

xaptop, tu' yī 'ohnāg! ⁴ Hahām 'ōgnū, xix tayūmak xohix 'ōgnū'. Putep mūn pe'āpaxex 'ākuxa kopah? Xate tikmū'ūn pu' koit'ah, pa Topa mūn pu' koit. Kaxīy.

⁵ Ha'xupak, tu hām tu' nāhā', tu' xok xe'e', ha nōm te' xupak kuxānōg xexka'. ⁶ Tik xiaptap te 'Ānānīn kīy topixxax hā, tu mō'tat, tu nō hāpkot.

⁷ Ha' ot 3 nōg, 'lhā' xetut mō'nāhā', 'ap te yīpxox xok'ax yūmmūg'ah, ⁸ ha Pet te:

—Pu, 'āyīy. 'Ognū hahām yōg tayūmak xohix te xīy? Kaxīy.

Ha:

—Hamūn. Yā tayūmak xohix, 'ap nōy xip'ah. Kaxīy.

⁹ Pa Pet te:

—Tep tu 'āyīpxox te koit, xix 'āmūn? 'Ok Topa Koxuk pu' koit, nūy nō gāyā'? 'Uxupax: Tik te 'āyīpxox nō hāpkot, tu ta' nūn, tu nū', tu mō'ātat putup kama hāptopa'. Kaxīy.

¹⁰ Pet te hām'āktux kux, 'lhā' xetut te hām tu' nāhā', Pet pata yīka' nāhā', tu' xok, ha tik xiaptap nūn, tu' pēnāhā', tu hāptopa mō'tat, tu' yīpxox yōkāmā' xe nō hāpkot. ¹¹ Ha' kuxa mām ka'ok xop kuxānōg xexka', ha tikmū'ūn xohix te' xupak, tu kuxānōg kamah.

Ha hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg

¹² 'Ukuxa mām ka'ok xop te yāy tu nū'nāhā' Topa pet kux kaxax kaka hah, ha' kux kaxax 'āxet'ax Xanomām yōg, ha Yeyox yōg mō'pok xop te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg tikmū'ūn kopah, puyī' pēnā', ¹³ yīy tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg xop kuxānōg, tu' kuxa mām xop yīpkutuk, 'ap te yāy tu nū'nā'ah nōm xop mūtik, pāyā' xohix te nōm hāp-tup pax. ¹⁴ Ha tikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah, tu' nūn, tu' nōy tu' mōxaha', tu yāy tu nū' kuxa mām ka'ok xop xok, tik xop xix 'ūn xop, ¹⁵ ha tikmū'ūn te' pakut xop tat putat kopah, tu mīm xix 'extet tu' xex, pu Pet koxuk kopa nāy, nūy hīttupmā'. ¹⁶ Ha kōmēn punethok te Yenoyanēn yīka' pip, ha kōmēn nōy yōg tikmū'ūn nūn Yenoyanēn tu', tu' pakut xop tat, xix yāmīy kummuk kopa' pip xop tat, ha' hittupmāhā'.

'Uxexka xop te tik xop kummugāhā'

¹⁷ Pa tik te 'āmānex xop xat'ax te' yīpkumīy, xix Xanoxeo xop te' yīpkumīy, ¹⁸ tu' xat, pu Yeyox yōg mō'pok xop mūy, tu kōmēn yōg kanet ha mō'tat, tu' xex. ¹⁹ Pa 'āmnīy koxtap 'lhā pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, tu hāmyīnnīn'ax xōn, tu tik xop mōy kanet kopah, tu hāptopa' mōgāhā', tu' xat, hu:

²⁰ —Mōg, mōg, Topa pet xexka ha mōg, nūy Yeyox 'āktux, nōm te tikmū'ūn xop xohix hīnnā'ax. Kaxīy.

²¹ Ha hām'āpak, tu' mōg, tu māyōn xupep 'lhā tikmū'ūn yūmmūgāhā' Topa pet xexka kopah.

Ha ta tik te 'āmānex xop xat'ax nūn, xi' yōg xop xohix, tu Yoneo xexka xop xohix xānāhā', pu yāy tu nūnnāy, ha' xat, hu:

—'Āpu, kanet tu nūnnāy Yeyox yōg mō'pok xop. Kaxīy.

²² Ha xonat xop mōg kanet hah, tu' xak, pāyā' 'ap ti'ah, yīy putpu' nūn, tu' xexka xop pu' xuktux, ²³ hu:

—Pipcup ka'ok hā mō'yīnnīn, ha' xōn ha' xīy 'ohnāg, ha xonat xop te hāmyīnnīn'ax yīka' pip, nūy pēnā', hak mū'āte kanet yōg hāmyīnnīn'ax xōn, pāyā' 'ap tik 'ūm xip'ah kanet kopah. Kaxīy.

²⁴ Ha Topa pet xonat xop yōg kapitām te' xupak, xix 'āmānex xexka xop te' xupak kamah, tu:

—Íhok, pute 'üm? Kaxíy.

²⁵ Ha tik 'üm nüñ, tu:

—Höömä 'äxop te tik tigähä kanet kopah, yä hönhä Topa pet xexka tu' pip, tu tikmū'ün yümmügähä'. Kaxíy.

²⁶ Ha xonat xop te tikmū'ün yïpkutuk, tu hämpe'paxex, hu "Pe yä 'ä mïkaxxap tux!" kaxíy. Hu mõ'pok xop xüygä 'ohnäg, päyä' mûg, tu' nünnähä', ²⁷ tu' xexka xop keppa' xex, ha tik te 'ämänex xop xat'ax te' yïkopit, hu:

²⁸ —'Ok 'äyipkox hok? Höömäg mû'äte xa' xat, hu: "Äyï hok, Yeyox 'äxet'ax hä yümmügä hok!" kaxíy. Pa 'äxop te tikmū'ün xohix yümmügähä Yenoyanëñ kopah, nüy 'ügmüg kupex Yeyox xok'ax hah, pu tikmū'ün 'ügmüg 'äktux kummuk. Kaxíy.

²⁹ Pa Pet xix mõ'pok xop te häm'äktux hä' nøy yänän, tu:

—Ügmü'äte Topa yïy'ax 'äpak, tu Topa puk yïpkox pip hämäxp, tuk-näy tu tikmū'ün puk mûg yïpkox pip. ³⁰ 'Äxop te Yeyox putex mïpkupnix tu', pipcup hä' xup mïpkupnix tu', nüy tup-tex, ha mõnähxop yõg Topa te' putpu' hïnnähä', ³¹ tu' xexkanähä yäy yïpxe'e hä', nüy häpkummuk mîy'ax xaxogä', pu tu' kux. ³² Ügmü'äte' pënähä', xix Topa Koxuk te' pënähä', tu häm'äpak, tu xe häm'äktux, ha Topa te yäy Koxuk Xe'ëgnäg nü'kutnähä tikmū'ün hah, nõm xop kuxa mäm ka'ok xop ha nü'kutnähä'. Kaxíy.

³³ Ha' xupak, tu' gäynäm, tu' kix putup, ³⁴ pa Paniye xop yõg tik xip, 'ünxuxet'ax Gämäniyet. 'Öhõm tik te hamyümmüg xexka', tu Topa yõg xat'ax yümmügähä', ha tikmū'ün xohix tep-tup pax. Hak-nñhä' xip, tu' xat, hu:

—Äpu, tik xop häptopa mõgä'. Kaxíy.

Ha' mõgähä Yeyox yõg mõ'pok xop. ³⁵ Ha Gämäniyet te' xexka xop pu häm'äktux, hu:

—Iyaet yõg tik xop, 'ög pa mõxip, xayïy 'ämpe'äpaxeh, nüy häpkummuk 'üm mûy hok. ³⁶ Höömä Teot te tikmū'ün xat putup, tu tik xop te 400 mõgähä', hap-tex, ha nõm xop te' pe' mõg te' xaxok, ha' kux. ³⁷ Ha häpxip 'ihä gohet te tikmū'ün mõ'kupix, tu tikmū'ün xohix te xïy yümmüg putup, hu mõ'kupix, 'ihä Ganinet yõg Yot xip, ha tikmū'ün punethok te Yot pe' mõg, ha' xok, ha tikmū'ün te yïlkäm xupmähä'. ³⁸⁻³⁹ Yïy hönhä 'äte xa häm'äktux, hu: Tik xop nõm, tu' kummugä hok. Pi'yä'? 'Ok pe Topa te nõm nü'pok, 'ok pe tik 'üm te nü'pok? 'Äte' yümmüg'ah. Yï' hip, ka Topa mütik yümmüg yäy tuk-mÿ. Kaxíy.

Ha' xexka xop te Gämäniyet yõg häm'äktux 'äpak, tu' yïpkox pip, ⁴⁰ tu Yeyox yõg mõ'pok xop xänähä', tu' kix xokxax hä', tu' xat, hu:

—Yeyox 'äxet'ax 'äktux hok! Kaxíy.

Tu' tux hok, pu mõg.

⁴¹ Ha' mõg, tu' kuxa hittup. Yä' xexka xop te' xüygähä', Yeyox xüy putuk tu' xüygähä', yï' hittup. ⁴² Tu 'ämniy xohix hä hamyümmügähä Topa pet xexka kopah, xix mïptut xohix kopah, tu Yeyox yä Kuninx 'äktux. Topa te nõm yäykutnähä xe'ëgnäg.

6

Tik te 7 te mõ'pok xop hä' tehe'.

¹ Häpxip 'ihä' kuxa mäm ka'ok xop xohix nøy nää' mõg. Ha Genex yïy'ax yõg tikmū'ün te:

—'Āmnīy xohix hā' 'ăxop tek xit'ax popmāhā yūmū yōg hok mām xop pu', pāyā' 'ūgmūg yī'yax xop xate' xaxok, tuk xit'ax 'ohnāg hōm, 'Ihā Yoneo yī'yax hok mām xop pu' popmāhā'. Kaxīy.

² Ha mō'pok xop te 12 te' kuxa mām ka'ok xop xohix xānāhā', tu:

—Topa tek-mūg xat, 'ūyōg hām'ăktux yūmmūgā', hak mū'āte Yeyox tu hāpxopmāhā'. 'Ap hāmyūmmūgā kux putup'ah, nūy kuxa mām ka'ok xop tu' xit'ax popmā'. ³ Āpu, tik max te 7 yīmōgatux 'ăxop kopah, pu hāpxop popmā', pu yī'yūn xop xaxogā hok, ⁴ pak mū'āte Topa pu hām'ăktux pax putup, tu Topa yōg hām'ăktux yūmmūgāp-tup. Kaxīy.

⁵ Ha' xohix te nōm hām'ăktux putup, hu' kuxa hittup, tu tik xop yīmōgatux, tu 'Extep yāykutnāhā hāmāxap. Yā' kuxa yūm ka'ok, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā'. Ha tik nōy yīmōgatux 'Extep mūtik, tik xohix te: Pinip, xix Ponok, xix Nīkānōg, xix Tīmām, xix Pām, xix kōmēn 'Atikit yōg Nīkonao, yā Nīkonao te Yoneo xop hā' puknōg tap, pāyā hōmā nōm xop kopa mō'nāhā', tu mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat. ⁶ Ha tik te 7 mōgāhā mō'pok xop hah, tu' keppa tigāhā', ha Topa pu hām'ăktux, tup-tox yīmū' yīm nōm, pu Topa Koxuk ka'ogā'. ⁷ Ha tikmū'ūn punethok te Topa yōg hām'ăktux 'āpak, ha Yenoyanēn yōg tikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok, ha' kuxa mām ka'ok xop xohix nōy nā' mōg. 'Āmānex xop kama te Topa yōg hām'ăktux pu' yīpkox pip.

'Ūgāy xop te 'Extep mūg ka'ok

⁸ Ha 'Extep te hāpxopmā xe'ēgnāg, pu tikmū'ūn pēnā', ha Topa te' ka'ogāhā', tup-tup pax, ⁹ ha Topa pet 'ăxet'ax Nimet yōg, ha' yōg xop nūn, tu hām'ăktux hā' nōy yānān 'Extep mūtik, ha tik xohix te: Xinēn yōg, xix 'Anexanit yōg, xix Xinix yōg, xix 'Ax yōg. 'Ūxohix te hām'ăktux hā' nōy yānān nām 'Extep mūtik. ¹⁰ Pa 'Extep te hāmyūmmūg xexka', yā Topa Koxuk te nōm pu hāmyūmmūgāhā', ha' nōy xop te' yēy, tu' gāy. ¹¹ Tu' nōy xop pu tayūmak xaptop hā' hōm, tu' xat, hu:

—'Āmōg, nūy yā' koit. Kaxīy.

Ha' mōg, tu' koit, hu:

—'Extep te hām'ăktux kummuk, tu Topa 'ăktux kummuk xix Mōnāyxop Mōyyex 'ăktux kummuk. Kaxīy.

¹² Tu' yīy hā' tikmū'ūn gāyāhā', xi' xexka xop, xix hāmyūmmūg xop, tu' koit hā' xohix gāyāhā', tu 'Extep mō'tat, tu' xexka xop keppa' xix, ¹³ ha tik xop te koit hā' hām'ăktux, hu:

—'Extep te hām'ăktux kummuk, tu' xuktux pax, ha' kux 'ohnāg, tu Topa pet xexka 'ăktux kummuk, xix Mōyyex yōg xat'ax 'ăktux kummuk. ¹⁴ Kāy te hām'ăktux, hak mū'āte hām'āpak, ha: Nāyane yōg Yeyox te Topa pet xexka koxyōy putup, tu Mōyyex yōg hāpxopmā'ax hittap nōāp-tup, nūy yā' xat'ax puknōg hā' nōy yānān. Kaxīy.

Pāyā' koit.

¹⁵ Ha tikmū'ūn xexka xop te 'Extep pēnā ka'ok, ha' pa hittup xe'ēgnāg, tu pexkox yōg mō'kutnā'ax putuk.

'Extep te yāy pupi hām'ăktux

¹ Ha tik te 'āmānex xop xat'ax te 'Extep yīkopit, hu:

—'Ok tik te hāpxe'e 'ăktux? Kaxīy.

² Ha 'Extep te:

—'Ükxape xop xi' tak münõm xop, 'üg'äpax: Topa xexka xe'ëgnäg te pexkox kopa' xip, tu häm'äktux mõnäyhop 'Amanäm pu', ha häpxexka Mëyopotäm tu' xip hämäxap. ³ Ha häm'äktux, hu: "Ög häm nïm, xix 'äxape xop nïm, nüy mõg häm 'üm tu 'äte xa' müg putup," kaxïy. ⁴ Ha' xip häpxexka Känet tu', tu' mõg, tu mõktu xupep kõmën 'Anäg tu', tu' tihï', ha yäy tak xok, ha Topa te mõ'kutnähä 'ög häm hah, nünte'. ⁵ Pa Topa te 'Amanäm pu häm 'ohnäg hõm, häm 'üm kutõgnäg tu' hõm 'ohnäg, ha 'Amanäm te' puknõg yõg häm tu' xip, pa Topa te häm'äktux xex, hu: "Hõmä 'äte xa nü häm hõm putup, tu 'äxok tehomip, 'ämõkputox pu' hõm putup," kaxïy. Päyä 'Amanäm kutok hok. ⁶ Ha Topa te xe häm'äktux 'Amanäm pu', hu: "Äk-tok xupep-tup xop te' puknõg yõg häm tu' pip putup, ha hämyäxatamuk xohix te 400 hä' puknõg xop te' xüygäp-tup, ha' hok hä' häm putup. ⁷ Ükpa te hämyümmüg, ha hämyäxatamuk te 400 nõg, 'ihä' 'äte' gäy xop 'üyänän tu' xüygäp-tup, ha 'ämõkputox xupepmäp-tup, puk xax nünte, nüy tu nük tetex," kaxïy. ⁸ Ha Topa te pa'ax mÿ 'Amanäm mütik, pu tuk-tok xupep-tup xop xohix hämyümmüg, yä Topa yõg tikmū'ün xe'e', ha Topa te' xat, hu: "Äxop yäy näg xax xak kutõgnäg 'üyimap. Puyä 'äk-tok pit xupep-tup xop xohix yäy xax mep, ha 'a' kux'ah," kaxïy. Ha 'Amanäm tek-tok 'Iyak put, ha 'ämny te 8 nõg, 'ihäk-tok pit yäy xax yimap tu' xak, ha 'Iyak tek-tok pit Yako put, ha Yako tek-tok put te 12, tuk-tok pit xohix yäy xax 'üyimap tu' mep kutõgnäg.

⁹ —Ha mõnäyhop Yako kutok pit xop te' taknõy yïpkumÿ, tu' taknõy Yoye putup nõg, hu' nõmenex häpxexka 'Eyit yõg puknõg xop pu', tu tayümak pop, ha' mõgähä', tu ta tu' mõg, tu mõktu xupep 'Eyit tu', ha Yoye kuxa teknõg, päyä Topa te Yoye mütik tihï', ¹⁰ tu häpkummuk tu' xut, tu mõ'nÿnäm, puyïy hämyümmüg xexka', ha 'Eyit yõg tik te tikmū'ün xat'ax te Yoye putup pax, tu' xexkanähä yäy pet kopah, xix häpxexka 'Eyit kopah. ¹¹ Ha hämyäxatamuk 'üm hä hämhägnäg, 'ap xit'ax pip'ah, ha putup te' kix 'Eyit yõg tikmū'ün, xix Känaä'ág yõg tikmū'ün, ha mõnäyhop te yäy xit'ax xak, päyä xipi'ah. ¹² Pa tik 'üm te häm'äktux Yako pu', hu: "Yä' pip xit'ax 'Eyit kopah." Kaxïy. Ha Yako tek-tok pit te 10 mõ'pok 'Eyit tu', ha' taknõy te 10 mõg hämäxap, tu ta tu' xit'ax xak. ¹³ Tuk-näy tu' mõg 'üxeheh, ha Yoye te häm'äktux yäy taknõy xop pu', hu: "Ügmün yä' 'ätaknõy Yoye!" kaxïy. Ha tik te' xat'ax 'äxet'ax Pana'o', tu Yoye xape xop yümmüg. ¹⁴ Ha Yoye te yäy tak xänähä', xi' xape xop xohix, pu nü', 'üxohix te 75. ¹⁵ Hu' nün, tu ta tu' nün tu nüktu mõxaha 'Eyit tu', ha häpxip 'ihä Yako xok xix Yoye, xi' taknõy xop. ¹⁶ Ha' yïnxax tat Xikëg tu putpu', tu nõ häpkot. Hõmä 'Amanäm te nõm xukpot pop, tu tayümak hä' yänän 'Emõg kutok mütik.

¹⁷ —Ha 'Iyaet yõg tikmū'ün xop xohix nõy nää' mõg, tu mõktu xohix xexka', ha hämyäxatamuk xohix nõg, 'ihä Topa te yäy yõg häm'äktux xutigähä', tu häm xexka hõm 'Amanäm mõkputox pu'. ¹⁸ Ha tik puknõg nõy xip 'Eyit tu', nõm te Yoye yümmüg 'ohnäg, ¹⁹ tu kokexmax putuk, tu' gäynäm, tu yümmüg mõnäyhop xüygähä', tu' xat 'ügäy tu', hu: "Ütut tek-tok pit put, puyä' nïm häptopa', puyï' xok!" kaxïy. ²⁰ Ha Mõyyex müg tut te' put, ha' mäynäg, Topa te nõm putup pax, ha mäyön hex 'änuke te 3 hä yäy tak pet kopa' xip, ²¹ ha häptopa' xupep, tu' xex, ha nõm xat'ax kutok hex te' xipihi', tup-tup, 'ümax hah, tu' nõy yäy. ²² Ha' puknõg xop te Mõyyex pu hämyümmüg'ax hämyümmügähä', puyïy hämyümmüg xexka', ha häm'äktux ka'ok, xix häpxopmä ka'ok kamah. Kaxïy.

²³ 'Extep te xe:

—Hāmyāxatamuk te 40 nōg, 'ihā Mōyyex mōg, nūy xape xop pēnā', ²⁴ tu' pēnāhā', ha tik puknōg te 'Iyaet yōg tik kummugāhā', ha Mōyyex te' xape mō'nīynām, tu 'Eyt yōg puknōg 'ūyānān tu' kix, ha' xok. ²⁵ Ha Mōyyex te hāmp'e'paxex, hu: "Topa tek putup, 'ūxape xop mō'nīynām," kaxīy. Pāyā tik 'ūm te Mōyyex yōg hāmp'e'paxex yūmmūg 'ohnāg. ²⁶ Ha hāptup nōy 'ihā tīkmū'ūn yāykix, ha Mōyyex te' pēnāhā', tu' nōy nīmāp-tup, hu: "'Āxop yā xape'. Putep tu yāykix?" kaxīy.

²⁷ —Pa' nōy tep-tup nōg, tu: "Ū 'ūm 'āmūn? Ū 'ūm te 'āxexkanāhā', xayīy hāpxompmā'ax tu kopit? 'Āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg. ²⁸ Hōmā xate 'Eyt yōg tik putex. 'Ok hōnhā xatek mūn putex'ax?" kaxīy. ²⁹ Ha Mōyyex kuxānōg, tu' xupaha hāptox hah, tu' nōy yōg hāpxexka Mīni'ān tu' xip, tu hāpkumep, tuk-tok pit 2 pop.

³⁰ —Ha hāmyāxatamuk te 40 nōg, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, ha Mōyyex te' pēnāhā', tu hām panip xexka yōg yīktix Xīnāy yīmū' pēnāhā', ha mīxux te kuxap xakot, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te' kopa' xip, ³¹ ha' pēnāhā', tu kuxānōg, tu hūmnāg tu' mōg, tu Topa yī'yax 'āpak, ha: ³² "Ūgmūn yā Mōnāyxop hā Topah, xix Mōnāyxop 'Amanām hā Topah, xix Mōnāyxop 'Iyak hā, xix Mōnāyxop Yako hā Topa kamah," kaxīy. Ha Mōyyex kuxānōg xexka', tu yāy puxu'ux nām, 'ap pēnāp-tup'ah, ³³ ha Topa te: "Hām te 'āk-nīhā 'āxip hām tu', mō'ānā hok, Topa xip tu'. ³⁴ 'Āte yāy yōg tīkmū'ūn xūy pēnāhā 'Eyt kopah, hu' kokōn 'āpak, tuk nūn, 'āhak nūn, nūy mō'ākutnā 'Eyt tu'." kaxīy.

³⁵ 'Extep te xe:

—Hōmā tīkmū'ūn te Mōyyex putup nōg, tu: "Ū 'ūm te 'āxexkanāhā', xayīy kopit?" kaxīy. Pa hōnhā Topa te Mōyyex nū'kutnāhā tīkmū'ūn hah, nūy Mōyyex xexkānā', nūy tīkmū'ūn mōy hām puknōg kopah, ha Topa te pexkox yōg nū'kutnā'ax nū'kutnāhā', nōm te mīxux kopa' xip, pu Mōyyex mūtik tu ti', tu mō'nīynām. ³⁶ Ha Mōyyex te 'Iyaet yōg tīkmū'ūn hittap mōy hāpxexka 'Eyt kopah, tu hāmyāxatamuk te 40 hā' mōgahā', tu hāpxompmā' ka'ok xe'ēgnāg hāpxexka 'Eyt tu', xix kōnāg xexka 'Āta tu', xix hām panip xexka tu', puyīy nōm tīkmū'ūn pēnā'. ³⁷ Hamūn, Mōyyex te tīkmū'ūn hittap pu hām'āktux, hu: "Topa te tik yāykutnāp-tup puyīy tu pupi hām'āktux, 'āxape xop kopa yāykutnāp-tup, 'ānōy, 'ūkputuk," kaxīy. ³⁸ Mōyyex xix tīkmū'ūn te hām panip xexka tu' pip, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux yīktix Xīnāy yīmū', tu Mōyyex pu hām'āktux, xix yūmūg mōnāyxop pu', ha Mōyyex te Topa yōg xat'ax pop, nūy yūmūg xohix pu' popmā'.

³⁹ —Mōnāyxop te Mōyyex yōg hām'āktux 'āpak, pāyā' yīpkox 'ohnāg, tu' nīm, tu hāpxexka 'Eyt xak, tu 'Eyt tu' mōg putup putpu', ⁴⁰ tu hām'āktux 'Anām pu', ha 'Anām te 'Iyaet yōg tīkmū'ūn hā 'āmānex xat'ax hāmāxap, ha hām'āktux, hu: "'Āpu, Topa komut 'ūm pipkup hā mīy, 'ūyīy heyah, puyīy yūmūg xohix tu mōgāhā'. Pi'yā' mōg Mōyyex, nōm tek mūg mōgāhā?' 'Ap yūmūg'ah," kaxīy. ⁴¹ Ha mūnūytut kutok komut mīy, pipkup yānāmnāg 'āta hā' mīy, hu nō heyah, ha xokxop mō'hap nōm mūnūytut kutok komut keppah, tu' haxyāhā', tu' kuxa hittup. ⁴² Pa Topa te nōm topa komut xop putup nōg, hu tīkmū'ūn nīm, 'ūgāy tu', ha' kuxa mām ka'ok māyōn kopah, xix māyōn hex kopah, xix māyōnnāg kopah, ha Topa pupi hām'āktux xop hittap te tappet tu kax'āmi', Topa pupi kax'āmi', hu:

"Hāmyāxatamuk te 40 hā' 'Āxop te 'a' mō'hap 'ohnāg xokxop, 'ūhax, hām panip xexka kopah 'a mō'hap'ah. 'Āmhok.

43 'Āxop tep-tup puknōg xop yōg topahnāg komut xop, 'Ũxuxet'ax Mōnok, yā topahnāg komut Hēnpāg yōg māyōnnāg 'āxop tep-tup pax, tu hāpxop 'ūm 'āyīm hā' mīy putup, hu nō heyah.

'Ate mō'ākutnāp-tup Maminōn kūnāpa', hāptox tu'." Kaxīy.

44 —Mōnāyxop te Topa pet mīy hām panip xexka kopah, ha Topa te Mōyyex yūmmūgāhā', ha' mīy, topixxax ka'ok xexka hā' mīy. **45** Ha mōnāyxop te Topa pet tat, ha Yoyoe te mōnāyxop mōgāhā', ha yāy yōg hām tu nū'tat, 'lhā Topa te' pu knōg xop xohix hām kopa' mōy, nūy mōnāyxop pu' hōm. Ha mōnāyxop pip, ha hāmyāxatamuk xohix mōg, ha Namix te 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat. **46** Ha Topa te Namix putup pax, ha Topa pet max xexka mīy putup, mōnāyxop Yako yōg Topa pu' mīy putup, **47** pāyāk-tok Xanomām te' mīy.

48 —Pa Topa xexka xe'ēgnāg te mīptut 'ūm kopa' ti'ah, nōm mīptut yīm hā' mīy, ha tik te Topa pupi hām'āktux, tu:

49 "Pexkox xexka yāk xip'ax xe'ēgnāg,
ha hahām yāk mūn hā hāptonnok'ax.

Xate 'a mīptut 'ūm mīy putup, puk pip'ax? 'Ak pip putup'ah.

50 'Ugyīm te hāpxop xohix mīy." Kaxīy.

51 Yā 'Extep te hām'āktux kux, tu:

—'Āyīpkox 'ohnāg! 'Ākuxa mām 'ohnāg Topa kopah! Yā 'āmnīy xohix hā Topa Koxuk pu' 'āyīpkox 'ohnāg, mōnāyxop yīpkox hok, xix 'āxop. **52** Mōnāyxop te Topa pupi hām'āktux xop kix, nōm te Yeyox nūn'ax 'āktux, ha 'āxop te Topak-tok hōm hām pu knōg yōg xop pu', puyīp-tex. **53** Pexkox yōg nū'pok xop te xa Topa yōg xat'ax hōm, pa 'āxop tep-tup nōg. 'Ūkux. Kaxīy.

54 Ha' xexka xop te hām'āpak, tu' gāynām, tu' xox kāyānām, 'ūgāy tu'. **55** Pa Topa Koxuk te 'Extep ka'ogāhā', tu mō pexkox kāgmāg, tu Topa yōg yānām xe'ēgnāg pēnāhā', tu Yeyox pēnāhā kamah, ha Topa yīpxe'e hāk-nīhā' xip, **56** tu:

—'Āte pexkox kopa' pēnāhā', tu Yeyox pēnāhā', yā Tikmū'ūn Kutok, tu Topa yīpxe'e hāk-nīhā' xip. Kaxīy.

57 Pa Yoneo xexka xop gāynām, tu' yīy ka'ok, tu mō yīpkox yīnnīn, nūy hām'āpak hok, tu mō' nū'paha', **58** tu kōmēn Yenoyanēn kopa' xut, hak-nāpā' mōg, ha mīkax xexka tux, nūy putex, ha tik xop te' pēnāhā', tu' xax mōy, tu tik xiaptap 'āxet'ax Xaot pata yīka mō'yōn. **59** Ha mīkaxxap xexka tux nām, 'lhā 'Extep te Yeyox xānāhā', hu:

—Yāyā Yeyox, 'āte xa 'ūgkoxuk hōm, pa'! Kaxīy.

60 Tu' kopaxux hā' xip, tu' yīy ka'ok, hu:

—Yāyā', 'āpu 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux! Kaxīy.

Tu hām'āktux kux, tu' xok.

Ha Xaot te' pēnāhā', tu 'Extep xok'ax putup, yī' kuxa hittup.

8

Ha Xaot te' kuxa mām ka'ok xop kummugāhā'

1 Ha Yoneo xop te' kuxa mām ka'ok xop kummugāhā' kōmēn Yenoyanēn kopah, ha nū'paha', tu mō tika' mōg hāpxupmāhā' tu', hāpxexka Yonex tu' mōg, xix hāpxexka Xāmānit tu' mōg, ha mō'pok xop te 12 nox pip Yenoyanēn kopah.

2 Tik xop max te Topap-tup pax, tu 'Extep nō hāpkot, tu mō'nīy, tu ta pota ka'ok.

3 Pa Xaot te hāpkummugāhā', tu' kuxa mām ka'ok xop xūygāhā', tu' pet kopa' mōy, tu' yīm kīy ka'ok, tu kanet kopa' xex, tik xop xix 'ūn xop.

Tik xop te hām'āpak max 'āktux kōmēn Xāmānit kopah

⁴ Ha nōm nū'paha te Topa yōg hām'āktux 'āktux putat tox hā, xix kōmēn xohix kopah. ⁵ Ha ta' mōg Pinip, tu mōktu Xāmānit tu' xupep, tu Yeyox yā Kunnix 'āktux. Yā 'ōhōm Yoneo yōg tikmū'ūn xat'ax xe'ēgnāg. ⁶ Ha Xāmānit yōg tikmū'ūn kuxap-xet, xip-tox puxet, tu Pinip yōg hām'āktux 'āpak, tu hāpxopmā xe'ēgnāg pēnāhā'. ⁷ Ha Pinip te yāmīy kummuk mōy Xāmānit yōg tikmū'ūn kopah, ha yāmīy kummuk yīy ka'ok, tu' mōg, ha hāpkumep hok xop hittup, tu hāpkumep, yāy hi ha' mōg. ⁸ Yīy Xāmānit yōg tikmū'ūn kuxa hittup xexkah.

⁹⁻¹¹ Pa tik 'āxet'ax Xīmām te' xut mīhīm, tu hāmyāxatamuk xohix hā kugōy hāp-tex, tu yāy 'āktux xexka', ha Xāmānit yōg tikmū'ūn kuxānōg Xīmām hā, 'ūxut mīhīm hah, tu' yīpkox pip Xīmām pu', tu: "Yā Topa mūn te Xīmām ka'ogāhā xexka!" kaxīy.

¹² Pa Pinip nūn, tu Yeyox yōg hām'āpak max 'āktux, tu Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux, tu Yeyox yā Kunnix 'āktux, ha tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, hap-tox pix, tik xop xix 'ūn xop. ¹³ Ha Xīmām kuxa yūm ka'ok kamah, hap-tox pix, ha Pinip pe' mōg, tu hāpxopmā xe'ēgnāg pēnāhā', tu tikmū'ūn hittupmā'ax pēnāhā', tu kuxānōg.

¹⁴ Ha Yeyox yōg mō'pok xop pip Yenoyanēn kopah, tu Xāmānit yōg tikmū'ūn yāyāh Yeyox yōg xop yūmmūg, tu Pet xix Yoām mō'pok. ¹⁵ Ha' mōg, tu mōktu mōxaha Xāmānit tu', tu Topa tu' xak, puyīy yāy Koxuk nū'kutnā nōm tikmū'ūn hah. ¹⁶ Hōmā xix hōnhā Topa te yāy Koxuk Xe'ēgnāg nū'kutnā hok Xāmānit yōg tikmū'ūn hah, pa kōnāg hāp-tox pix puxehnāg, Thā Yeyox yā yāy xuxyā 'āktux. ¹⁷ Ha Pet xix Yoām tep-tox yīmū' yīm xex, ha Topa te tikmū'ūn ha nū'kutnāhā yāy Koxuk Xe'ēgnāg.

¹⁸⁻¹⁹ Ha Xīmām te' pēnāhā', tu mō'pok xop tep-tox yīmū' yīm xex pēnāhā', yā Topa te yāy Koxuk nū'kutnāhā tikmū'ūn hah, ha Xīmām te' pēnāhā', hu hām'āktux, hu:

—'A' nōmenex nōm hāpka'ok'ax, yīy xa tayūmak hā' nōy yānān 'ūyīy tikmū'ūn putox yīmūg yīm xeh, puyīy Topa Koxuk 'ūka'ogā'. Kaxīy.

²⁰⁻²¹ Pa Pet te' mānōg, tu:

—Topa te 'ōg tayūmak nōāp-tup, xix 'āmūn nōāp-tup kamah! Xate hāmpel'āpaxex tayūmak hā' nōy yānān, nūy Topa Koxuk pa'. Topa te' hok tu nū'kutnāhā', pāyā xa nū'kutnā hok, 'ākuxa kummuk hah. Topa te' 'āka'ogāp-tup 'ohnāg. ²² Āpu, yāyhāhup, tu hāpkummuk mīy kux, tu Topa tu' xax, pu 'ōgnū hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu' kux. ²³ Āte 'āyūmmūg. 'Ognū hāpkummuk mīy'ax te 'āhīy yāy pu'. Āmūn yīpkumīy xexka nām. Kaxīy.

²⁴ Ha Xīmām te tu' xak, hu:

—Āpu, Topa tu' xax, 'ūgmūn pupi tu' xax, pu tu nū hok hāpxopmā'ax kummuk, nōm hāpxopmā'ax kummuk xate hām'āktux. Kaxīy.

²⁵ Ha Pet xix Yoām te Topa yōg hām'āktux 'āktux, tu ta' mōg putpu Yenoyanēn tu', hu putat tox hā Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, nūy xip tu xexka xohix kopa' xuktux.

Pinip te hāpkumep

²⁶ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te Pinip pu hām'āktux, hu:

—Āyok, nūy mōg Yenoyanēn yōg putat hā, nūy mōy kōmēn Gayat tu 'āpep. Kaxīy.

Ha putat te hām panip xexka kopa' xip.

²⁷ Ha ta' yok, tu' mōg, tu hāpxexka yōg 'Etxop yōg tapāyōg pēnāhā', ha tapāyōg yā 'Ennōk, tu 'Etxop yōg xat'ax hex Kānax hā kāmānat, tu hāpxexka

yōg tayūmak xex, tu' pēnā max, tu' mōg Yenoyanēn tu', nūy Topa xax, nūy Topa pu nū' xup. ²⁸ Tu putpu' nūn, tu te hāpxop yīkūy'ax yīmū' yūm, tu' nūn, tu mō'kupix, tu Topa pupi hām'āktux'ax 'Iyait yōg tappet mō'kupix, ²⁹ ha Topa Koxuk te Pinip pu hām'āktux, hu:

—Mōg, nūy nū müistik mōg hāpxop yīkūy'ax yīmū'. Kaxīy.

³⁰ Ha' mōg mō'ka'ok, tu tapāyōg mō'kupix 'āpak, tu:

—'Ok yūmmūg xate hāpxop mō'kupix'ax? Kaxīy.

³¹ Ha' nōy yānān, tu:

—'Ap yūmmūg'ah. 'A tik 'ūm tek yūmmūgā'ah. Kaxīy.

Tu' xānāhā', pu mōg, pu yāy müistik mōg. Ha hāpxop tat'ax yīmū' mām, tu' nōy müistik mōg. ³² Ha mō'kupix hā kaxīy:

"Tikmū'ūn te kahnēn mōgāhā', nūy putex, hā kaxīy tikmū'ūn te nōm tik mōgāhā', nūy putex.

Tikmū'ūn te kahnēn kutok xax xaxit, ha' yīy hok, yā kaxīy nōm tik yīy 'ohnāg.

³³ Tu' hok tu yāyhāhup, hāpkummuk mīy 'ohnāg tu', yīy tik xop te hāpkohe' mīy, 'Thā tik max pu hāpkummugāhā'.

'Ū 'ūm te tik mōkutox 'ūm pēnāhā'? 'Ap xip'ah, tik xok hah." Kaxīy.

³⁴ Ha tapāyōg te:

—'Āyīy, tik 'ūm 'ōhōm? 'Ok pe 'Iyait te yāy kax'āmi', 'ok pe' nōy pupi kax'āmi'? Kaxīy.

³⁵ Ha Pinip te hām'āktux, tu hāmyūmmūgāhā', tu nōm tappet hittap hā Yeyox 'āktux, tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, tu Topa yōg hām'āktux hittap hā hāmyūmmūgāhā'.

³⁶ Ha' mōg putat hā, tu kōnāgkox pēnāhā', ha tapāyōg te:

—Pēnā! Kōnāgkox! Āpu, kōnāg hāk putox pix! Kaxīy.

³⁷ Ha Pinip te:

—'Āte 'āp-tox pix'ax. 'Ok 'ākuxa yūm ka'ok xe'e'? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Hamūn! 'Ūgkuxa yūm ka'ok Yeyox Kunnix kopah. 'Ōhōm yā Topak-tok xe'ēgnāg. Kaxīy.

³⁸ Ha hāpxop yīkūy'ax tu' xakux, ha Pinip te tapāyōg putox pix kōnāg hā.

³⁹ Ha kōnāgkox tu' xutep, tu putpu' nūn, ha Topa Koxuk te Pinip putmōg, yīy tapāyōg te' pēnā hok, tu' kuxa hittup hā' mōg yāy pet hah. ⁴⁰ Ha tik 'ūm te Pinip pēnāhā kōmēn 'Ayot tu', ha kōmēn xohix tu hām'āktux hā' mōg, tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, tu' mōg, tu mōktu xutep Xeyanet tu'.

9

Xaot te hāpkummuk mīy'ax hā yāyhāhup

¹ Pa Xaot gāy, tu' yīy gāynām, tu:

—'Āte Yeyox müistik mōg xop xohix kix putup! Kaxīy.

Tu' mōg tik te 'āmānen xop xat'ax hah, ² tu tappet pop, pu kōmēn Namān yōg xexka xop tu' mūg, nūy Yeyox yōg putat hā' mōg xop mūy, nūy tik xop xix 'ūn xop mūy, nūy kīy, tu nūktu Yenoyanēn ha' mōgā'.

³ Tu ta' mōg Namān yōg putat hā' mōg, ha kōmēn hāmhūmnāg tu' xip, ha hāpxip 'ohnāg 'lhā kuyānām xexka xakot Xaot yīmap. ⁴ Ha Xaot te hām tu' nāhā', tu yānmūn xutep ax'āpak, ha:

—Xaot, Xaot, tep tu xatek xūygāhā'? Kaxīy.

⁵ Ha Xaot kuxānōg, tu:

—'Ü 'üm 'ämün? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Ügmün yā Yeyox. Xatek mün xüygāhā', ⁶ pa 'äyok, nūy 'äk-nīhā xihip, tu mög tu möktu kōmēn Namān tu xutep. Ōnte tik 'üm te xa hāmyümmügāp-tup. Kaxīy.

⁷ Ha tikmū'ün te Xaot mütik hāpkumep, tu' hip, tu' yēy. Tu' yīy'ax 'äpak, pāyā 'a tik 'üm pēnā'ah. ⁸ Ha Xaot yok, tuk-nīhā' xip, pāyā hāmpēnā hok, ha tik te Xaot yīm mūg, tu' mögāhā', tu möktu mōxaha Namān tu'. ⁹ Ha 'ämniy 3 hā Xaot te hāmpēnā hok, tu' xit hok, xi' xo'op hok kamah.

¹⁰ Ha kōmēn Namān kopa' xip tik kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, 'üxuxet'ax 'Änänīn, ha yāy koxuk hā hām'äpak, ha yūmūg xuxyā te' xānāhā', hu:

—Änänīn! Kaxīy.

Ha:

—Te 'üm? Kaxīy.

¹¹ Ha yūmūg xuxyā te' xat, hu:

—'Äyok, nūy mög putat yok hā Yot pet hah, nūy Tax yog tik 'äxet'ax Xaot xax. 'Üpēnā'! Tute Topa mütik hām'äktux! ¹² Tu' yōtkup hā tik 'äxet'ax 'Änänīn pēnāhā', ha' nūn, tu' xutep, tup-tox yīmū' yīm xex, pu xe hāmpēnā'. Kaxīy.

¹³ Pa 'Änänīn te' yānān, hu:

—Yāyā', tikmū'ün te Xaot 'äktux kummuk. Tute 'ög tikmū'ün xüygāhā Yenoyanēn kopah, ¹⁴ tu Yenoyanēn tu' xip, tu tappet pop Yoneo yōg 'ämānex xexka xop tu', tu' nūn, nūy mūy, nūy kīy, nōm xop te 'äxānāhā'. Kaxīy.

¹⁵ Pa yūmūg xuxyā te:

—'Ämōg. 'Äte Xaot yāykuṭnāhā, puk mün 'äktux hāmpuknōg xop pu', xi' xexka xop pu', xix Yoneo yōg tikmū'ün pu', ¹⁶ tu' xūy putup 'ügmün hā, ha 'äte tu nōm 'äktux putup. Kaxīy.

¹⁷ Ha 'Änänīn mög, tu mīptut tu' xutep, tu mō'nāhā', tu Xaot putox yīmū' yīm xex, tu:

—Ügnōy Xaot, xate yūmūg xuxyā Yeyox pēnāhā putat kopah, hak xat xa', pu xe pēnā', pu Topa Koxuk 'äkuxa ka'ogā'. Kaxīy.

¹⁸ Hāpxip 'ohnāg 'ihā 'üxax 'üm te Xaot pa tu' nāhā', ha' xax yā māpxax putuk, ha Xaot te hāmpēnā max, tu' yok, tuk-nīhā' xip, hāp-tox pix, ¹⁹ ha' xit, xi' xo'op, tu möktu ka'ok.

Xaot te kōmēn Namān tu' xip

'Ämniy kutōgnāg 'ihā Xaot te nōm xop kuxa mām ka'ok xop mütik tihi Namān kopah. ²⁰ Tu' mög Topa pet hah, nūy Yeyox 'äktux, tu hāmyümmügāhā', hu:

—Yeyox yā Topak-tok xe'ëgnāg! Kaxīy.

²¹ Ha' xohix kuxānōg, hu yāy pu hām'äktux, hu:

—'Ok yā Xaot xe'e'? Hömā Xaot kuxa yūm 'ohnāg Yeyox kopah, tu' gāynām nōm xop tu', nōm xop te Yeyox 'äxet'ax hā Topa xānāhā', ha' nūn, nūy mūy, nūy kīy, nūy Yenoyanēn yōg 'ämānex xop ha' mögā'. Pāyā hōnhā Xaot kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, tu Yeyox 'äktux! Kaxīy.

Tu' kuxa te' yēy.

²² Ha Xaot ka'ok, tu hām'äktux max, tu Yeyox yā Kunnix 'äktux, tu yā Topa yōg hāmyäykuṭnā'ax 'äktux, ha tikmū'ün te Namān kopa' pip te' yēy.

²³ Hāpxip kutōgnāg 'ihā Yoneo gāy xop te yāy tu nū'nāhā', nūy Xaot putex.

²⁴ Tu' xaptop hā' pip Namān yōg mō'yīnnīn'ax tu', tu' Xaot hip, tu' 'ämniy xohix hā' hip, xix hāptup xohix hā mō'yīnnīn'ax hā pēnānā' pip, nūy Xaot mūy, nūy

putex, pa tik 'ūm te Xaot pu' xuktux. ²⁵ Ha 'āmnīy koxtap 'ihā tik xop te Xaot mūtik hāpkumep te Xaot xix manax kopah, pu' gāy xop 'ūp-tex hok, 'ūxaptop tu' xix, tu hāpxux 'ihā' yūm, pu tu xupmān, ha' xut, ha' xupaha'.

Xaot te kōmēn Yenoyanēn tu' xip

²⁶ Tu ta' mōg, tu mōktu xutep Yenoyanēn tu', tu nōm xape xop pēnāp-tup, pāyā nōm xop kuxānōg, tu hāmpe'paxex, hu: "Xaot te yā mō'āmā". Tute' koit. 'A Yeyox yōg'ah." Kaxīy. Tu' yīpkutuk. ²⁷ Pa Maname nūn, nūy Xaot mō'nīnyām, tu' mōgāhā mō'pok xop hah, ha mō'pok xop te' pēnāhā, ha Maname te nōm xop pu hāmyūmmūgāhā'. Yā hōnhā Xaot te Yeyox 'āktux, tu yūmūg xuxyā yōg hām'āktux'ax 'āktux Namān kopah, tu' yīpkutuk 'ohnāg.

²⁸ Ha Xaot te nōm xop mūtik nox tihi', tu yūmūg xuxyā 'āktux Yenoyanēn xohix kopah, ²⁹ tu' yīpkutuk 'ohnāg, tu hām'āktux hā' nōy yānān Genex yī'yax xop mūtik, ha nōm gāy xop te Xaot putex putup. ³⁰ Pāyā' xape xop te' yūmūg, tu Xaot mōgāhā Xeyanet tu', tu yāy yōg hām ha' kutnāhā kōmēn Tax tu'.

³¹ Ha hāpxexka Yonex yōg kuxa mām ka'ok xop hittup, tu' kuxa mām, xix hāpxexka Ganimet yōg xop kuxa mām, xix hāpxexka Xāmānit yōg xop, tu' hittup, 'ūgāy nōg hah, tu Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, tu yūmūg xuxyā Yeyox yōg putat hā' mōg, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā', ha tīkmū'ūn nūn, tu nōm xop xohix nōy nā' mōg.

Pet te kōmēn Nit tu' mōg, xix kōmēn Yop tu'

³² Ha Pet te hāpkumep punethok, tu kōmēn xohix tu' mōg, tu 'āmnīy ha ta' mōg, tu mōktu xutep kōmēn Nit tu', tu' kuxa mām xop xape xop mūtik pip.

³³ Ha tik 'ūm 'āxet'ax 'Ēnēy xip, tu hāmyāxatamuk xohix te 8 hā hāpkumep hok, tu mīmpe mō'yōn'ax yīmū' pip. ³⁴ Ha Pet te:

—'Ēnēy, Yeyox Kunnix te 'āhittupmāhā'. 'Āyok, nūy 'āk-nīhā xip, xa 'ōg komenok yūm. Kaxīy.

Ha' yok, tuk-nīhā' xip. ³⁵ Ha Nit yōg tīxmū'ūn xohix te' pēnāhā', xix Xanōn yōg xop te' pēnāhā', hu' kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah, tu yāyāhā Yeyox yōg tīkmū'ūn.

³⁶ Ha 'ūn 'ūm xip, Yop kopa' xip, tu' xuxet'ax Tamit, yā' xuxet'ax nōy Nok, nōm tīkmū'ūn yī'yax hā: "Mūnūy." Kaxīy. Ha Nok kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah. Nōm 'ūn max, tu hāpxomā max, ha tīkmū'ūn te' yūmūg, ha hāpxop hok popmāhā', 'ūhok xop pu' nīm. ³⁷ Tu 'āmnīy 'ūm 'ihā' pakut, tu' xok, ha' pix, tu mīpku'īn yīmū' put mōg, tu' mōg, tu mō'tat pepi mīptut nōy yīmū' mōg'ax kopah, tu' xex. ³⁸ Ha Pet te Yop tu' yīkā' xip, ha' kuxa mām ka'ok xop te tik 2 mō'pok, ha Pet xānāhā', tu ta' mōg, tu mōktu Pet ha mōxaha', tu:

—Mā! 'Ānūn mō'ka'ok! Kaxīy.

³⁹ Ha' yok, tu yōkāmū' nūn, tu nūktu mōxaha mīptut tu', ha 'ūn hok mām xop te Pet yīmap hā' potaha'. Hōmā Nok te topixxax xap, 'ūhok mām xop pupi' xap, yā hōnhā Pet tu nōm xax mūg, nūy Pet tu Nok mūn max mūgā'. ⁴⁰ Ha Pet te' xohix xat, hu:

—Hāptopa 'āmōxān. Kaxīy.

Ha' mōg, yīy Pet te' kopaxux hā' xip, tu Topa pu hām'āktux, tu hām'āktux kux, tu pepi' mōg, tu Nok yīnxax xat, hu:

—Tamit, 'āyok, nūy pepi xip. Kaxīy.

Ha' pa ko'a', tu' yūm. ⁴¹ Ha Pet te' yīm hā' mūg, tu' yoa', tu 'ūn xop xānāhā', xi' kuxa mām ka'ok xop, tu:

—'Ūpēnā'! Yā' hi'! Kaxīy.

⁴² Ha Yop yōg tikmū'ūn xohix te' yūmmūg, hu' kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah, ⁴³ ha 'āmnīy xohix hā Pet te Yop kopa' nox xip, Ximām mūti ti', ha xokxax hā hām Ximām, tu xokxax xut, tu' hīy, tu' xup, ha' nak.

10

Pet xix Kohnēn

¹ Ha tik puknōg 'ūm 'āxet'ax Kohnēn, tu kōmēn xexka Xeyanet kopa' pet, tu 'Itat yōg xonat xop hā kapitām. ² Tu Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, xik-tok te', xi' xetut te', xi' xape xop xohix te Topa xak, nōm te Kohnēn pet kopa' tihi'. Tu Yoneo hok pip xop pu hāpxop hok nīm, tu' xupkumīy 'ohnāg, tu 'āmnīy xohix hā Topa pu hām'āktux. ³ Ha māyōn he 'ihā Kohnēn te pexkox yōg nū'kutnā'ax pēnāhā', yāykoxuk hā' pēnāhā', tu' pēnā max, ha' nūn Kohnēn hah, tu hām'āktux, hu:

—Kohnēn. Kaxīy.

⁴ Ha' nōy te' yēy, tu kuxānōg xexka', tu' pēnā ka'ok, tu:

—Pute 'ūm nūhū'? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Topa te 'ōg hām'āktux'ax 'āpak, tu 'ōg hāpxomā max pēnāhā', tu 'āxaxok 'ohnāg. ⁵ Āpu, tik 'ūm mō'pok kōmēn Yop tu', pu Ximām Pet xānā', ⁶ ha Ximām nōy pet tu' xip, nōm Ximām nōy te xokxax hā' hām, tu' xut, tu' hīy, tu' xup, ha' nak, ha Ximām pet te kōnāg xexka kux tu' yūm. Kaxīy.

⁷ Tu' mōg, pexkox yōg nū'kutnā'ax mōg, ha Kohnēn te' yōg kāmānat 2 mō'pok, xix xonat xe'ep-xet mō'kutnāhā', ha xonat te Topa xak kamah. ⁸ Ha Kohnēn te mō'pok xop pu hāmyūmmūgāhā', tu tu pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux 'āktux, tu Yop tu mō'pok.

⁹ Ha hāptup ha ta' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Yop tu', 'ihā Pet te māyōn te yāy kote' yūm 'ihā pepi' mōg, tu mīptut xanep yīmū' yūm, nūy Topa pu hām'āktux. ¹⁰ 'Upsilon-tup tep-tex, ha' xit putup, pa' xit'ax puk 'ohnāg, yī' hip, tu yāy koxuk hā' pēnāhā', ha pexkox xōn, ¹¹ ha Pet te' pēnāhā', ha pexkox tu topixxax xexka yīxohoh, tu' kuxyā hā' hīy, ¹² tu xokxop kopa' xex, xix putuxnāg, xi' kep hā' mōg xop. ¹³ Ha yānmūn xupep'ax te:

—Pet, 'āyok, nūy kix, nūy mā'! Kaxīy.

¹⁴ Pa Pet te:

—Ak mūn'ah. 'Āte' mā xet'ah xokxop mā hok xop. Kaxīy.

¹⁵ Ha' yānmūn xupep'ax te xe':

—Topa te nōm putup, yī' max. Kaxīy.

¹⁶ Ha' yīxohoh, tu' nūn tehomiip tikoxyuk, ha pexkox tu' mōg, tu yāy xaxogāhā'.

¹⁷ Pa Pet te' yēy, tu:

—Topa tep-tep 'ūgyūmmūgāp-tup? Kaxīy.

Tu hāmēp'paxex, 'ihā Kohnēn yōg kāmānat nūn, tu nūktu mōxaha', tu Ximām pet xak, tu yā' xipi', tu mīptut yōg mō'yīnnīn'ax tu' tihi', ¹⁸ tu' xānāhā', hu:

—Ok xip Ximām Pet? Kaxīy.

¹⁹ Ha Pet te hāpxomā'ax pe'paxex, 'ihā Topa Koxuk te:

—'Upsilon-'! Yā tik 3 te 'āxak. ²⁰ Āpu, nāhāy, nūy nōm xop mūtik mōg. 'Ākuxānōg hok, 'āte nōm tik nū'pok 'āhā. Kaxīy.

²¹ Ha Pet yīxohoh, tu:

—Yāk mūn Ximām Pet. Tep ha 'ānūn? Kaxīy.

²² Ha' nōy te:

—'Āhak nūn. Kapitām Kohnēn tek mūg nū'pok, yā' māx, tu hāmyok mīy, tu Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix te nōm putup pax, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te' xat, hāk mūg nū'pok, ha 'āxānāhā', pu Kohnēn pet ha mōg, 'uyī' ognū hām'āktux'ax 'ūm īpax. Kaxīy.

²³ Ha Pet te tik 3 tu' kax, pu' xit, nūy mōhōn yāy pet kopah.

Hāptup ha ta' mōg Kohnēn yōg tik mūtik, ha' xape xop mōg kamah, ²⁴ tu mōktu hāptup nōy 'ihā' mōxaha Xeyanet tu', ha Kohnēn te' hip, tu' xape xop xohix mūtik hip, ²⁵ ha Pet nūn tu nūktu mō'nāhā', ha Kohnēn te' kopaxux hā' nāhā', tu nū'xup, nūy heyak, ²⁶ pa Pet te:

—Xihip 'āk-nīhā'. Yāk mūn tihik kamah. Kaxīy.

²⁷ Tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu mō'nāhā', tu tikmū'ūn punethok pēnāhā', ²⁸ tu hām'āktux, hu:

—Yoneo yōg xat'ax xate' yūmmūg, ha' xat hok, hu: "Mōnā hok tik puknōg pet kopah," kaxīy. Pa Topa tek mūn yūmmūgāhā', hu: "Hāmpe'āpaxeh hok, hu:

—Topa te' puknōg xop putup nōg, kaxīy. 'Āmhok. Topa te nōm putup, puyīy yāyāhā yāy yōg tikmū'ūn," kaxīy. ²⁹ Xatek xānāhā', 'āhak nūn. Putep hā xatek xānāhā'? Kaxīy.

³⁰ Ha Kohnēn te:

—Hōmā, 'āmnīy te 4 'ihā, māyōn he 'ihā, 'āte Topa pu hām'āktux, tu tik 'ūm pēnāhā', ha' yōg topixxax te yānām putuk, ³¹ ha: "Kohnēn, Topa te 'ōg hām'āktux'ax 'āpak, tu 'ōg hāpxop popmā'ax pēnāhā'. ³² 'Āpu, Yop tu mō'pok, pu Xīmām Pet xānā', ha kōnāg xexka kux tu' xip Xīmām nōy pet kopah, ha Xīmām te xokxax hā' hām, tu' xut, tu' hīy, tu' xup, ha' nak," kaxīy. ³³ Hāpxip 'ohnāg 'ihā 'āte 'āxānāhā', ha 'ānūn, hak mūg hittup. Hōnhāk mūg pip, ha Topa tek mūg pēnāhā', hak mū'āte 'ōgnū hām'āktux'ax 'āpak putup, Topa te nōm 'āxat, xa' xuktux. Kaxīy.

Pet te puknōg xop pu hāmyūmmūgāhā'

³⁴ Ha Pet te hām'āktux, hu:

—Hōnhā 'āte hāmyūmmūg. Yā Topa te' xohip-tup, 'ok pe Yoneo yōg tikmū'ūn, 'ok pe' puknōg, ha Topa pu' nōy putuk. ³⁵ Topa te hāmyok mīy'ax xop xohip-tup pax, ha tikmū'ūn 'ūm xohix te Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, puxix Topa nōm putup, ³⁶ tu yāy pupi hām'āktux'ax nū'kutnāhā 'Iyaet yōg tikmū'ūn hah, tu Yeyox Kunnix nū'kutnāhā', ha Yeyox te' kuxa mām yūmmūgāhā', xix yāy kep hā' mūg'ax kama yūmmūgāhā', 'uyī' yūmūg hittup. Yā Yeyox yūmūg xohix hāg xuxyā'. ³⁷ Yoām te hām'āpak max'ax 'āktux hāmāxap, tup-tox pix, tu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux hāpxexka Ganinet kopah, xix hāpxexka Yonex xohix kopah. ³⁸ Hak-nāy tu Topa te Nāyane yōg Yeyox ha yāy Koxuk nū'kutnāhā', nūy nō ka'ogā', ha yāyāhā ka'ok xe'ēgnāg, tu hāpkumep hāpxexka xohix tu', tu hāpxopmā max, tu tikmū'ūn xohix hittupmāhā', Hāmgāyāgnāg te nōm xop kummugāhā', yā Topa te Yeyox mūtik xip. ³⁹ Hak mū'āte' pēnāhā Yoneo yōg hāpxexka tu', xix Yēnoyānēn kopah, pa Yoneo yōg tikmū'ūn te Yeyox putex mīpkupnix tu'. Kaxīy.

⁴⁰ Tu xe:

—Pa 'āmnīy 3 nōg, 'ihā Topa te' hīnnāhā putpu', hak mū'āte' pēnāhā'. ⁴¹ Yāk mūg xit xi' xo'op Yeyox mūtik. 'Ap tikmū'ūn xohix te' pēnāhā'. ⁴² Ha Topa tek mūg xat, 'ū hām'āpak max'ax 'āktux, nūy tikmū'ūn xohix pu hām'āktux, nūy tikmū'ūn xohix yūmmūgā', ha Topa te Yeyox putpu nū'kutnāp-tup, pu tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit, xi' puknōg yōg, 'ūxakix xop, xi' hi xop yōg

hăpxompmā'ax kopit putup. ⁴³ Hōmā Topa pupi hăm'āktux xop te Yeyox 'āktux, hu: "Topa te tikmū'ün yōg hăpkummuk mīy'ax xaxogā'ax, pu tu' kux, nōm xop kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, 'ūka'ok hah," kaxīy.

Topa Koxuk te Yoneo hă' puknōg xop ka'ogāhā'

⁴⁴ 'Ap Pet te hăm'āktux kux'ah, 'ihā Topa Koxuk te' puknōg xop ha yīxohoh, nōm te hăm'āpak ha' yīxohoh, ⁴⁵ ha Yoneo yōg kuxa mam ka'ok xop te' yēy, tu: —Topa te kama' puknōg xop ha yăy Koxuk nū'kutnāhā! Kaxīy.

⁴⁶ Ha' puknōg xop te yăy pu' puknōg yīy'ax hă hăm'āktux, Topa te' ka'ogāhā, puyī' xuktux, nūy Topa 'āktux max nōmhā!. ⁴⁷ Ha Pet te:

—'U' ūm te' puknōg xop pup-tox pix'ax xat hok? 'Ak mūn'ah. Yă Topa te yăy Koxuk nū'kutnāhā' puknōg xop hah, 'ūgmūg putuk! Kaxīy.

⁴⁸ Hu' xat, hu:

—Kōnāg hăp-tox pix, puyīy Yeyox yă yăy xuxyā 'āktux. Kaxīy.

Ha Kohnēn te' xak, pu tu 'āmnīy kutōgnāg hă' nox xihip yăy pet kopah, ha' nox xip.

11

Pet te hăpxompmā'ax 'āktux

¹ Ha hăpxexka Yonex kopa' pip Yeyox yōg mō'pok xop, xi' xape xop, tu' puknōg xop kuxa mām ka'ok'ax'āpak, ² ha Pet nūn, tu nūktu xupep Yenoyanēn tu', ha' xape xop te' puknōg xop te yăyhā Yoneo hămāxap putup, hu' mānōg, ³ tu:

—Tep mīy xate'? Tep tu 'āxit hămpuknōg xop mūtik, nōm te yăy xax yīmap tu' mep 'ohnāg? Kaxīy.

⁴ Pa Pet te tik xop yūmmūgāhā', hu:

⁵ —'Āte Topa pu hăm'āktux Yop kopah, tu yăy koxuk hă' pēnāhā', ha pexkox tu topixxax xexka yīxohoh, tu' kuxyā hă' hīy, tu' nūn tu nūktu 'ūgha' nūn. ⁶ 'Āte' pēnā ka'ok, ha xokxop găy xop kopa' xuk, xi' kep hă' mōg xop, xix putuxnāg,

⁷ ha' yānmūn xupep'ax te: "Pet, 'āyok, nūy kix, nūy mā!" kaxīy. ⁸ Pa 'āte: "Ak mūn'ah. 'Āte' mā xet xokxop nōm mā hok xop," kaxīy. ⁹ Ha' yānān, hu: "Topa te nōm putup, yī' max," kaxīy. ¹⁰ Ha' xe yīxohoh te 3, ha pexkox tu' mōg putpu', tu yăy xaxogāhā'. ¹¹ Ha Xeyanet yōg tik 3 nūn, tu nūktu mōxahā', tik puknōg te nōm mō'pok 'ā', ¹² 'ihā Topa Koxuk te: "Mōy, 'āmōg, tu' yīkopit hok." Kaxīy. Ha tak mūg mōg, nū' xape te 6 mūtik mōg, tu mōktu mōxaha tik puknōg pet tu'.

¹³ Ha tik puknōg te hăm'āktux, hu: "Hōmā 'āte pexkox yōg nū'kutnā'ax pēnāhā mīptut kopah, ha' xat, hu: "Āpu, tik 'ūm Yop tu mō'pok, pu Xīmām Pet xānā'.

¹⁴ Pet te xa Topa yōg hăm'āpak'ax yūmmūgāp-tup, xix 'āxape, pu 'ākuxa mām ka'ok nōm hăm'āktux'ax kopah, pu Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy nō max tat 'yānān tu', kaxīy." ¹⁵ Yīy 'āte hăm'āktux, 'ihā Topa Koxuk te' puknōg xop tu' yīxohoh, 'ūgmūg putuk. Hōmā Topa Koxuk te yūmū'ā tu' yīxohoh, tu yūmū'ā tu' xip hăm tu kamah. ¹⁶ 'Āte hămpe'paxex. Yūmūg xuxyā te hăm'āktux, hu: "Yoām tep-tox pix kōnāg hă, pa 'āte xa nū'kutnāp-tup Topa Koxuk, puyīy 'āka'ogā'," kaxīy. ¹⁷ Hōmā yūmūg kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah, ha Topa te yūmū'ā nū'kutnāhā yăy Koxuk. Yă hōnhā' puknōg xop kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopa kamah, ha Topa te yăy Koxuk nū'kutnāhā kamah, yă' nōy putuk. 'Āte Topa mutik yăy tuk-mīy putup'ah. Kaxīy.

¹⁸ Ha' mō'pok xop te' xupak, tu' mānōg kux, tu' yēy. Tu Topa 'āktux max, hu:

—Yā Topa te' puknōg xop pu hūpmāhā', pu hāpkummuk māy kux, nūy hi xe'ēgnāg! Kaxīy.

Ātikit yōg xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah

¹⁹ Tikmū'ūn te 'Extep putex Yenoyanēn tu', ha' gāy xop te' kuxa mām ka'ok xop kummugāhā', tu' xūygāhā', ha' xupmāhā hāptox tu', hāpxexka Penix tu', xix hāmyīn yūm Xip tu', xix kōmēn 'Ātikit tu', tu hām'āpak max'ax 'āktux hā' mōg, tu Yoneo yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, 'ap puknōg xop pu hām'āktux'ah. ²⁰ Pāyā Xip yōg tihik, xix kōmēn Xinēn yōg tik mōg, tu ta' mōg, tu mōktu mōxaha 'Ātikit tu', tu hām'āktux hā' mōg, tu yūmūg xuxyā Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux Genex yōg puknōg xop pu' kamah, ²¹ ha Topa te' kuxa mām ka'ok xop mō'nūyñām, tu' ka'ogāhā', ha' puknōg xop punethok kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah, tu hāpkummuk māy kux.

²² Ha' kuxa mām ka'ok xop te' xupak Yenoyanēn kopah, tu mō Maname kutnāhā 'Ātikit tu'. ²³ Ha ta' mōg, tu mōktu xupep 'Ātikit tu', tu Topa te nōm xop ha hāmmaxnā pēnāhā', ha' kuxa hittup xexka', tu hāmyūmmūgāhā', nūy ka'ogā', puyī' kuxa mām xe'e yūmūg xuxyā kopah, mō kuma' mōg. ²⁴ Ümax Maname', yā Topa Koxuk te' ka'ogāhā', ha' kuxa yūm ka'ok xe'e, ha' puknōg xop xohix nūktu Yeyox tu yāy kotīnnāhā'.

²⁵ Ha ta' mōg Maname', tu mōktu xupep Tax tu', nūy Xaot xax, ²⁶ tu' xipihi', tu' nūnnāhā 'Ātikit tu', ha hāmyāxatamuk puxet hā Xaot xix Maname te' kuxa mām ka'ok xop mūtik nūn tu nū'nāhā', tu nōm xop xohix pu hāmyūmmūgāhā', ha nū mūtik yāy kotīnnāhā', ha 'Ātikit yōg tikmū'ūn te' xuxet'ax miy kōnāmāhā', tu: "Kunnix yōg xop." Kaxīy.

²⁷ Ha Topa pupi hām'āktux xop te Yenoyanēn tu' pip, tu ta' nūn tu nūktu mōxaha 'Ātikit tu', ²⁸ ha tik te Topa pupi hām'āktux 'āxet'ax 'Āg, tu' yok, tuk-nīhā' xip, tu hām'āktux, Topa Koxuk te' yūmmūgāhā', ha 'Āg te:

—'Uxit'ax nōg putup, yā hāmhōgnāg, ha putup te' kix putup tikmū'ūn xop xohix te hām xexka xohix kopa' pip. Kaxīy.

Ha hāmhōgnāg, 'lhā Kanao te Hōm yōg tikmū'ūn xat.

²⁹ Ha 'Ātikit yōg kuxa mām ka'ok xop te:

—'Āpu, yūmūg tayūmak 'ūm mōgā', pu Yenoyanēn yōg xape xop pu' popmā'. Kaxīy.

³⁰ Ha' mōgāhā', ha Maname xix Xaot mōg Yonex tu', nūy tayūmak mōgā tik pēnā max'ax xop pu'.

12

'Ugāy xop te xe hāpkummugāhā'

¹ Yā 'Enot te Yoneo yōg tikmū'ūn xat, tu hāpkummugāhā', tu' kuxa mām ka'ok xop xūygāhā', ² tu Yoām taknōy Tiak putex mīkax xexka hā. ³ Ha Yoneo xop hittup, yī' 'Enot te' pēnāhā', tu xe' nōy putex putup, hu Pet mūg kamah, ha kanet ha mō'tat, 'lhā Yoneo yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Pām Tokatok Hok māhā'.

⁴⁻⁶ Ha 'Enot te Pet xix kanet kopah, ha xonat xop yāg te 4 te' pēnānā' pip, ha 'Enot te Pet putex putup hāptup 'lhā', 'āmuk xexka kux, 'lhāp-tex putup, yī' kuxa mām ka'ok xop te Topa pu hām'āktux, tu 'āmny tox hā Topa tu' xak, Pet pupi' xak, 'lhā Pet mō'ōn kanet kopah, ha pipcup māg xap 2 hā' hīy, ha xonat 2 te hāmyīnnīn'ax yīka' tihī', nūy pēnānā' ti'. ⁷ Hāpxip 'ohnāg 'lhā pexkox yōg

nū'kutnā'ax xip, ha kuyānām xexka', ha pexkox yōg mō'kutnā'ax te Pet nuhuk, tu:

—Üpitnāy, nūy mōg mō'ka'ok! Āyok, nūy 'āk-nīhā xihip! Kaxīy.
Ha pipcup māg xap 2 te' yīy yāy ko'a'.

⁸ Ha nū'kutnā'ax te:

—Āxax mō'tat, tu 'āpata xax tat. Kaxīy.

Ha' tat, ha nū'kutnā'ax te:

—Kap mō'tat tu mōyāy nīy, tuk pe mōg. Kaxīy.

⁹ Ha' pe' mōg, pa Pet te hāmpe'paxex, tu yāy koxuk hā' pēnā'ax pe'paxex.

¹⁰ Ha tik te xonat hā' yēn, tu' mōg, tu xonat nōy hā' yēn, ha pipcup mō'yīnnīn'ax yāy xōn, ha kōmēn kotit hā' mōg, ha nū'kutnā'ax te yāy xaxogāhā'. ¹¹ Ha Pet te hāmyūmmūg, 'ap yōtkup'ah, tu:

—Topa te pexkox yōg nū'kutnā'ax nū'kutnāhā 'ūghah, pu 'Enot yōg kanet kopak xut, ha 'Enot tek xūygāp-tup hok! 'Ap Yoneo yōg tikmū'ūn tek xok'ax pēnāp-tup'ah. Kaxīy.

¹² Tu ta' mōg, tu hāmpe'paxex, tu mōktu xutep Mānix pet tu', yā Yoām Mā'ak mūg tut, ha' kuxa mām ka'ok xop xohix te yāy tu nū'nāhā', tu Topa pu hām'āktux pax, tu Pet pupi hām'āktux. ¹³ Ha Pet te hāptopa tu' xānāhā', hu:

—Hāpxōn! Kaxīy.

Ha kakxop hex 'āxet'ax Hone nūn, ¹⁴ tu Pet yīy'ax yūmmūg, tu' kuxa hittup xexka', hu' mōg mō'ka'ok 'ūxape xop tu', tu:

Ya' xip Pet! Kaxīy.

¹⁵ Ha' kuxa mām ka'ok xop te:

—Āp-tox kummuk! 'Ap hamūn'ah! Kaxīy.

Pa Hone te:

—Hamūn! Āte' yīy'ax 'āpak! Kaxīy.

Tu xe' xuktux, ha' xape xop te:

—'Ōhōm yā pexkox yōg nū'kutnā'ax, nōm te Pet pēnā max. Kaxīy.

¹⁶ Pāyā Pet te:

—Hāpxōn, hāpxōn! Kaxīy.

Tu xe:

—Hāpxōn! Kaxīy.

Ha hāpxōn, tu' pēnāhā', tu' yēy. ¹⁷ Ha Pet te' yīm nuhuk, tu:

—Āyīy hok, pu xonat xop nūn hok. Kaxīy.

Tu hām'āktux pu'uk, hu:

—Topa te hāpxomā max, puk mūn xut. Mōg, Tiak pu hām'āktux, nūy kanet kopak xut 'āktux 'ūxape xop pu'. Kaxīy.

Tu' mōg, tu mōktu xupaha'.

¹⁸ Ha hāptup ha ta xonat xop te Pet xak kanet kopah, pāyā 'ap xip'ah, ha xonat xop kuxānōg, tu:

—Pi'yā' xip Pet? Kaxīy.

¹⁹ Ha 'Enot te' xat, pu tu Pet xax, ha' xak, pāyā 'a' pēnā'ah, yīy 'Enot gāy xexka', tu xonat xop mūg, tu' yīkōpit, tu' kix kakixnāg, ha' xakix.

Ha 'Enot mōg, tu ta' mōg tu mōktu Xeyanet tu', tu 'āmnīy xohix hā' nox xip.

'Enot xok

²⁰ Tu ta tu' gāy Tinok yōg tikmū'ūn tu', xix Xinōm yōg tikmū'ūn tu', hu 'ap hāpxop mōgāp-tup'ah. Ha nōm tikmū'ūn kuxānōg, tu' gāy kux xak, pu 'Enot te hāpxop xe mōgā'. Ha yāy tu nū'nāhā' 'Enot pet xexka kopah, tu 'Enot yōg kāmānat Manax yūmmūgāhā', pu 'Enot pu nōm tikmū'ūn pupi hām'āktux.

²¹ Hāptup nōy 'ihā 'Enot te tik te' xat'ax yōg topixxax max mō'tat, tu' xat'ax yōg mīmpe' yūm'ax yīmū' yūm, nūy tu tikmū'ūn xat, tu hām'āktux tox, tu hām'āktux kux, ²² ha tikmū'ūn yīl ka'ok, tu:

—Topahnāg 'ūm yīl'ax putuk, 'ap tik yīl'ah. Kaxīl.

²³ Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'Enot kix, tu' pakutnāhā', ha puxō'ōy te' māhā', ha' xok, Topa 'āktux max 'ohnāg tu'.

²⁴ Ha' kuxa mām ka'ok xop mōg hāptox tu', tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ha tikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah.

²⁵ Ha Maname xip Yenoyanēn tu', xix Xaot, tu' yōg hām'ax kux, tu' mōg, tu ta' mōg tu mōktu mōxaha 'Ākitit tu', tu Yoām Mā'ak mōgāhā'.

13

Maname xix Xaot te hāpkumep kōnāmāhā'

¹ 'Āntikit yōg kuxa mām ka'ok xop kopa' xip Topa pupi hām'āktux'ax xop, xix hāmyūmmūgā'ax xop. 'Ūxohix te: Maname', xix Xīmām Tapāyōg, xix Xīnēn yōg Noxit, xix Xaot, xix Mānā'ēm. Hōmā 'Enot mūg tut te Mānā'ēm paha', ha 'Enot mūtik yāy tu tittap, tu' taknōy putuk, pāyā 'a' taknōy'ah. ² Hāptup 'ūm 'ihā nōm tik xop te Topa pu nūktettx, tu' kuxa te' yēy, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux, ha Topa Koxuk te:

—Āte Maname yāykutnāhā', xix Xaot yāykutnāhā', tu nōm xānāhā', pu tu hāpxompmā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux hāptox tu'. Kaxīl.

³ Ha' xohix te Topa pu hām'āktux, hu' xit hok, tu Maname putox yīmū' yīm xex, xix Xaot, tu hāptox tu mō'pok.

Tu Xip tu' tihi'

⁴ Topa Koxuk te mō Maname kutnāhā', xix Xaot, ha' mōg tu mōktu mōxaha kōmēn Xeneo tu', tu mīpkox hā' mōg, nōm mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, tu mōktu mōxaha hāmyīn yūm Xip tu', ⁵ tu ta' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Xanamīn tu', tu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux Yoneo yōg Topa pet kopah, ha Yoām Mā'ak te mō'nīyām. ⁶ Tu ta' mōg hāmyīn yūm tu', tu mōktu mōxaha kōmēn Pap tu'.

Ha Yoneo yōg tik yā' xut mīlhīm, 'ūxuxet'ax Mayeyox, tu Topa pupi hām'āktux'ax putuk, pāyā mō'āmā'. 'A' max'ah Mayeyox. ⁷ Tu tik nōy mutik xip, 'āxet'ax Xet Paot, tu Xip yōg tikmū'ūn xat, tu hāmyūmmūg xexkah, tu Maname tu' xānāhā xix Xaot, nūy Topa yōg hām'āktux'ax 'āpax max. ⁸ Ha Mayeyox 'āxet'ax nōy 'Enip, ha tikmū'ūn yīl'ax hā: "Ūxut mīlhīm," kaxīl. Tuteptup nōg, tu Xet Paot xut putup, puyīl Topa yōg hām'āktux'ax 'āpax hok. ⁹ Ha Xaot 'āxet'ax nōy yā Paot kamah, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā', yīl mīm pēnā ka'ok, ¹⁰ tu:

—Āmūn yā Hāmgāyāgnāg yōg. 'Ākuxa kummuk, yā hāmmax hā' āpuknōg. Xate koit pax. Topa te' yōg putat yok mīy, pāyā xate' kohe' mīy. Paxīp! 'Āhup! ¹¹ Hōnhā Topa te 'ākix, ha hāpxip kutōgnāg 'ihā xate hāmpēnā hok putup, tu 'āmnīy xohix hā māyōn 'ūm pēnāp-tup 'ohnāg. Kaxīl.

Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā hāmpēnāmnok, tu' pa hok, tu tikmū'ūn xak, puyi' yīm hā' mōgā', ¹² Ha Xet Paot te Topa yōg hāpxompmā'ax ka'ok xe'ēgnāg pēnāhā', hu' kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, tu Topa yōg hāmyūmmūgā'ax 'āpak, tu' yēy.

Tu hāpxexka Pixit yōg kōmēn 'Ākitit tu' tihi'

¹³ Ha kōmēn Pap tu' tihi', ha ta' mōg Paot xi' xape xop, tu mīpkox hā' mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Pānpit yōg kōmēn Pehek tu', tu mīpkox hā' mōg

'üxeheh, pa Yoām Mā'ak te' nīm, tu putpu' mōg, tu mōktu' xupep Yenoyanēn tu'. ¹⁴ Ha ta' mōg Maname xix Paot, Pehek tu' pip, tu' mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Pixit yōg kōmēn 'Ākitik tu', tu Yoneo yōg Topa pet hā' mōxakux, nit xap 'Thā', ha Yoneo xop yōg hāptup xe'e', ha' mām, ¹⁵ ha Yoneo yōg tik te Mōyyex yōg xat'ax mō'kupix, xix Topa pupi hām'āktux xop yōg tappet mō'kupix, tu mō'kupix kux, ha Topa pet yōg tik te' nōy xat, te:

—Ügnōy xop, 'āyīy, nūy 'ōgnū hām'āktux hā tikmū'ūn ka'ogā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha Paot tek-nīhā' xip, tu' yīm xix, pu' nōy tu: “Íy hok!” kaxīy. Tu hām'āktux, hu:

—Iyaet yōg tihik, xik nōy xop, nōm te Topa xak, nōm kuxa te' yēy Topa keppah, 'ūg 'ūm 'āpax: ¹⁷ Hōmā hāmyāxatamuk punethok hā, 'Iyaet yōg Topa te mōnāy xop hittap yīmōgatux, tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn xexkanāhā hāpxexka 'Eiy kopah, tu' puknōg yōg hāpxexka tu' mōy, tu yāy yōg ka'ok'ax hā' mōy. ¹⁸ Ha tikmū'ūn max 'ohnāg, pāyā hāmyāxatamuk te 40 hā Topa te hāpkummuk mīy'ax xop hā' tot, hām panip xexka tu nō'ātot, tu mō'nīynām, tu' nīm 'ohnāg, ¹⁹ tu' puknōg hep xop te 7 kix hāpxexka Kānā'āg kopah, tu' yōg hām pop, tu tikmū'ūn pu' hōm, pu tikmū'ūn mōkputox xohix pi' ²⁰ hāmyāxatamuk te 450 hā.

Ha hāmyāxatamuk te 450 nōg, ha Topa te tikmū'ūn pa te hāmyūmmūg ka'ok xop yīmōgatux, puyīy tikmū'ūn xat, xix Topa pupi hām'āktux'ax Xāmō'eo yāy kutnāhā, puyī' xat. ²¹ Pa tikmū'ūn te tik te' xat xexka xak, ha Topa te Xao yāy kutnāhā', yā Meyamīy yōg Kix kutok pit, ha' xexkanāhā', tu tikmū'ūn pu' hōm, ha hāmyāxatamuk te 40 hā Xao mūn te 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat. ²² Ha Xao xok, ha Topa te Namix yāy kutnāhā', puyīy tikmū'ūn xat, tu hām'āktux, hu: “Āte Namix putup pax, tuk kuxa hittup Yexe kutok pit hā. Yā' max. 'Āte' xat, ha' mīy.” kaxīy. ²³ Ha Namix mōkputox yā Yeyox, ha Topa te 'Iyaet yōg tikmū'ūn ha nū'kutnāhā', pu tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'uyānān tu'. ²⁴ Yoām nūn hāmāxap, tup-tox pix, tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix pu hām'āktux, hu: “Āpu, yāyhāhup, nūy hāpxop kummuk mīy kux,” kaxīy. ²⁵ Pāyā Yoām te hāpxopmā kux, tu: “Tep kurnāy tu hāmpe'āpaxex? 'Ak mūn yā Topa yōg hāmyāy kutnā'ax'ah, pa' nōy tek pe' nūn putup, nōm 'ūm xexka xe'ēgnāg. 'Āte yāy kopaxux hāk yūm putup, nūy tu pataxax koa', pāyāk kutōgnāg, hu yāyhāhup.” Kaxīy.

²⁶ Yā Paot te xe:

—Ügnōy mūnōm xop, 'Amanām mōkputox, xix nōm nōy xop te Topa xak, nōm kuxa te' yēy Topa keppah: Topa te hām'āpak max'ax nū'kutnāhā 'āhah. ²⁷ Pāyā Yenoyanēn kopa tihi tikmū'ūn te hāmyūmmūg 'ohnāg, xi' yōg xexka xop, ha nit xap xohix 'ihā Topa pet ha' mōg, Yoneo xop yōg hāptup xe'e 'ihā' mōg, tu Topa yōg tappet mō'kupix'ax 'āpak, pāyā' yīpkox 'ohnāg, hu Yeyox putup nōg. Hōmā Topa pupi hām'āktux xop hittap te Yeyox xok'ax 'āktux, ha hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn te Yeyox putex mīpkupnix tu', Topa yōg hām'āktux hittap hāp-tex. ²⁸ Yā' gāy nām Yeyox tu', tu Pinat tu' xak, pu Yeyox putex, pāyā Yeyox te hāpkummuk 'ūm mīy 'ohnāg. ²⁹ Ha hōmā, Yeyox mūg tut te nōm put 'ohnāg. 'ihā Topa pupi hām'āktux xop te Yeyox xūy'ax kax'āmi', tu tappet tu' kax'āmi', ha hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn te Yeyox putex mīpkupnix tu', Topa yōg hām'āktux hittap hāp-tex, ha mīpkupnix tu' xut, tu nō hāpkot. ³⁰ Pa Topa te' putpu' hīnnāhā', ³¹ ha 'āmnīy xohix hā' mōg, ha' xape xop te' pēnāhā', nōm te hāmyāxatamuk 3 hā hāpkumep Yeyox mūtik, tu Ganinet tu' pip hāmāxap, tu' nūn, tu nūktu Yenoyanēn tu', tu Yeyox putpu hi yā' pēnāhā', nūy tikmū'ūn nōy pu hām'āktux.

³² —Hak mū'āte hām'āpak max. 'ax xa nūnnāhā'. Hōmā Topa te yūmūg mōnāyop pu hām'āktux xex, ³³ tu hōnhā' mīy Yeyox hīnnā'ax hā, ha hōmā Topa te hām'āktux xex, ha Topa yōg hām'āktux'ax kax'āmi 'ūktex yōg tappet 2 kopah, hu:

“Āmūn yā 'ūgkutok.

Hōnhā 'āte 'āmūn yāg kutox 'āktux.” Kaxīy.

³⁴ —Tu Yeyox kutox 'ohnāg 'āktux, tu putpu' hi 'āktux, hu:

“Hōmā 'āte Namix pu hām'āktux xex, nūy tu hāmmaxnā xe'ēgnāg.” Kaxīy.

³⁵ Tu xe hām'āktux, hu:

“Xatek hep kutox putup'ah, tu' tux hok puk hep kutox hok, 'ūgmūn yā 'ōg kāmānat max xe'ēgnāg hah.” Kaxīy.

³⁶ Tu xe:

—Ha Namix te Topa pu hāpxopmāhā', tu hāpxopmā kux, tu' xok, ha mōnāyop mūtik nō hāpkot, hak-tox, ³⁷ pāyā Topa te Yeyox hīnnāhā putpu', 'ak-tox'ah. ³⁸ 'Uñoy mūnōm xop, 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup: Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, tu Yeyox puxet hā' xaxogāp-tup, pu tu' kux. ³⁹ Tíkmū'ūn kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, puxix Topa nōm hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu' kux. Mōyyex yōg xat'ax hittap pu'uk, tu hāpkummuk mīy'ax 'ūm xaxogā' hok, pāyā Yeyox ka'ok. ⁴⁰ 'Og pa mōxip! 'Āyīpkox pip, nūy Topa gāy'ax pēnā hok, ha Topa tappet te:

⁴¹ “Nāy, xa hip, 'āxop yīxix kummuk xop, 'āxop kuxa mām 'ohnāg xop.

'Āpu 'ākuxa yēy, nūy yāy xaxogā', ha' kux.

Hōnhā 'āte hāpxopmāp-tup,

ha tik'ūm te xa hām'āktux'ax,

pāyā 'ākuxa mām 'ohnāg. 'Ūkux. Kaxīy.”

⁴² Tu hām'āktux kux, ha tikmū'ūn te Paot tu' xak, pu nit xap nōy 'ihā hām'āktux 'ūxeheh. Tu' mōg. ⁴³ Ha Yoneo yōg tikmū'ūn punethok yīpkox pip, xī' puknōg te Topa xak xop, nōm te Yoneo xop hā' mōxakux, tu Paot pe' mōg, xix Maname', nūy hām'āktux'ax 'āpax, ha tikmū'ūn yūmmūgāhā', puyī' kuxa mām ka'ok xe'ēgnāg Yeyox kopah.

⁴⁴ Ha nit xap nōy 'ihā kōmēn 'Ākitit yōg tikmū'ūn xohix te yāy tu nū'nāhā', nūy Topa te hām'āktux 'āpax, ⁴⁵ ha Yoneo xop te' xohix pēnāhā', tu' yīpkumīy, tu Paot mānōg, hu:

—Paot te mō'āmā', yā' kummuk. 'Ūxupax hok. Kaxīy.

⁴⁶ Pa Paot te hām'āktux ka'ok xix Maname', tu' yīpkutuk 'ohnāg, tu:

—Hōmā Topa tek xat, hu: “'Āpu, yōgnū hām'āktux'ax 'āktux Yoneo xop pu hāmāxap,” kaxīy. Pāyā 'āyīpkox 'ohnāg, tu 'ākuxa hi xe'ēgnāg putup nōg, yīk mīg mōg hāmpuknōg xop hah, 'ūyī hām'āpak max'ax 'āpax, nūy yīpkox pi', nūy kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. ⁴⁷ 'Ugmūg xuxyā tek xat, hu: “'Āte mō'āpok pu' puknōg xop pu hāmyūmmūgā', xa' hittupmā', nūy nōm xop pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, xix hāpxexka xohix yōg xop pu hām'āktux, 'ūyī tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu'”, kaxīy. 'Ūkux.

⁴⁸ Ha' puknōg xop te hām'āpak, tu' kuxa hittup, tu Topa yōg hām'āktux 'āktux max. Hōmā Topa te nōm yīmōgatux, pu' kuxa tu mām ka'ok Yeyox kopah, nūy hi xe'ēgnāg mō'kuma' mōg.

⁴⁹ Ha Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux hāpxexka xohix tu', ⁵⁰ pāyā Yoneo xop te Yoneo xexka xop xix 'ūn xexka xop pu hām'āktux, hu:

—'Āpu, tik kummuk xat, pu mōg hāptox tu'. Kaxīy.

Ha 'ün xop te Paot putup nōg, xix Maname', tu' xat, pu mōg hāptox tu'.
51 'Ümōg, tu hāmnak ha pataxax mōy, tuk-to'ok, pu hāpkōnōn nūnnāy, nūy Yoneo xop yōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux. Tu' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn 'Ikōn tu', **52** ha' kuxa mām ka'ok xop kuxa hittup xe'ēgnāg, yā Topa Koxuk te' ka'ogāhā'.

14

Tu 'Ikōn tu' tihi'

1 Tu kōmēn 'Ikōn tu' tihi', tu Topa pet hā' mō'nāhā', tu hām'āktux max, yīy Yoneo yōg tikmū'ün xohix xexka', xix Genex yōg puknōg xop xohix xexka kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. **2** Pa Yoneo yōg tik 'üm kuxa mām 'ohnāg, tu' kuxa mām xop putup nōg, hu' kummuk 'āktux 'üpuknōg xop pu', nūy gāyā'. **3** Ha 'āmnīy punethok hā' tihi', tu yūmūg xuxyā 'āktux, tu' xuxyā te hāmmxanā 'āktux, yā hāpxe'e 'āktux, ha Yeyox te mō'pok xop yōg hām'āktux putup, hu' ka'ogāhā', puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, pu tikmū'ün xohix pēnā'. **4** Ha tikmū'ün te hāmpe'panōm, ha' yāg te: "Yoneo xop mūn max," kaxīy. Ha' yāg nōy te: "Hamūn'ah. Pāyā Yeyox yōg tik xop mūn max," kaxīy.

5 Ha' puknōg xop xix Yoneo xop xi' yōg xexka xop te mō'pok xop kum-mugāp-tup, tu mīkaxxap xexka hā' tux putup, nūy kix, **6** ha' xupak, tu nū'paha', tu mōktu mōxaha hāpxexka Nikōn yōg kōmen Nixtat tu', xix kōmēn Nep tu', xix hām yīmap tu', **7** tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux.

Tu kōmēn Nixtat xix kōmēn Nep tu' tihi'

8 Ha Nixtat kopa' xip tik 'üm te hāpkumep 'ohnāg, ha hāmyāxatamuk xohix hā' mōg 'ohnāg, 'ühi'ax tox hā, yā' yūm ka'ok, **9** tu Paot yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa yūm ka'ok 'ühittupmā'ax kopah, ha Paot te' pēnā ka'ok, tu' nōy kuxa yūm ka'ok pēnāhā', **10** tu' yīy ka'ok, tu:

—Āk-nīhā xihip! Kaxīy.

Ha' yok, tuk-nīhā' xip mō'ka'ok, tu' mōg kōnāmāhā nōmhā, tu hāpkumep.

11 Ha tikmū'ün te' pēnāhā', tu' yīy ka'ok, tu hām'āktux Nikōn yīy'ax hā, hu:

—Yā topahnāg te mōxaha', tu tikmū'ün mūtik yāy putuk! Kaxīy.

12 Tu Maname pu' mīy 'üuxuet'ax nōy, hu: "Yop", xix Paot pu', hu: "Mēkot", hām'āktux punethok hah. **13** Ha topahnāg Yop yōg 'āmānex nūn, ha topahnāg pet te kōmēn kunāpa' yūm, ha mūnūytut pit nūnnāhā', xix mīnnut max, tu hāmpe'paxex, hu: "Nōm tik 2 yā topahnāg, ha 'āte mūnūytut pit kix putup, nūy nōm topahnāg 2 pu mō'hap, nūy haxyā', nūy heyah Nixtat yōg tikmū'ün mūtik," kaxīy. **14** Pa tik nōy te mō'pok xop pu' xuktux, ha' xupak, hu yāy tu topixxax pot, nūy kuxa hittup 'ohnāg 'āktux, tu tikmū'ün ha' mōg, tu' yīy ka'ok, tu:

15 —Āhup! Putep mūn mīy putup? 'Ak mūn yā Topa'ah, yāk mūn tihik, 'āxop putuk, tu hām'āpak max'ax ha xa' nūnnāhā', xa' 'ānmī hāpxop 'üm 'āyīm hā' mīy, nūy heyah, xa Topa xe'ēgnāg xax, yā' hi xe'ēgnāg, nōm te hāmnōgnōy mīy, xix hāhām, xix kōnāg xexka', xix hāpxop xohix kopa' pip. **16** Hōmā tikmū'ün xop xohix te hāpxopmā xohix, 'ap Topa te' kuxyā'ah, pa' tux hok pu mīy, nūy yāy putat hā' mōg, **17** ha xa' nū'kutnāhā tehex, xayīy hāpxop ta nūnnāy 'āpet hah, nūy 'āxit, nūy 'ākuxa hittup. Kaxīy.

18 Ha Paot te Nixtat yōg tik xat hok, pu mō'hap hok yāy pu', xix Maname pu', nūy heyah. **19** Ha 'Ātitikit yōg Yoneo xop nūn, xix 'Ikōn yōg xop, tu Nixtat yōg tikmū'ün pu hām'āktux, tu' gāyāhā Yeyox yōg mō'pok xop hā', ha tikmū'ün

te mīkaxxap xexka tux punethok, nūy Paot putex, ha hām tu' nāhā', tu' xok putūmnāg, ha tikmū'ün te Paot hām manit ha' mōg, tu kōmēn kotit hā' xut, tuk-nāpa' mōg, tu hāmp'e paxex, hu: "Nōmhā' xok xe'e'", kaxīy. ²⁰ Pa' kuxa mām ka'ok xop te yāy tu nū'nāhā', tu Paot yīmap hā' pip, ha Paot yūm, tu' yok, tuk-nīhā' xip, tu' xupep putpu kōmēn tu', tu hāptup īhā Maname mūtik mōg, tu mōktu mōxaha Nep tu'.

Tu Xit xix Ātikit ha putpu' mōg

²¹ Tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ha Nep yōg tikmū'ün punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ha hām'āktux kux, ha putpu' mōg, tu mōktu mōxaha Nixtat tu', tu' mōg tu mōktu mōxaha Ikōn tu', tu' mōg, tu mōktu mōxaha 'Ātikit tu'. ²² Tu hām'āktux xe'e', tu hāmyūmmūgāhā', puyīl ka'ogā', nūy kuxa māmmā ka'ok Yeyox kopah, ha hām'āktux, hu:

—Nōm xop te Yeyox pu yīpkox pip, puxi' xūy'ax hā' tot, īhā pexkox ha' mōg. Kaxīy.

²³ Ha Paot te tik pēnā max xop yīmōgatux, 'ūkuxa mām ka'ok xop xohix kopa' yīmōgatux, tu' xat, pu' nōy xop pēnā max, nūy tu xeh, ha Topa pu hām'āktux, hu' xit hok hā hām'āktux, tu' pēnā max xop pu:

—Ākuxa mām ka'ok Topa kopah. Pūyā hōnhā Topa 'āmōgā', xix 'āpēnā', xix 'ānīm hok! Kaxīy.

²⁴ Tu ta' mōg, Pixit kotit hā' mōg, tu mōktu mōxaha Pānpit tu'. ²⁵ Tu' mōg, tu mōktu mōxaha Pehek tu', tu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, tu' mōg, tu mōktu mōxaha 'Atat tu', tu hāpxompmāhā', tu yā' kux, ²⁶ tu mīpkox hā' mōg, nōm te kōnāg yīmū' mōg, ha mōktu mōxaha hāpxexka Xit yōg kōmēn 'Ātikit tu putpu', nūy Topa yōg hāpxompmā'ax ka'ok xe'ēgnāg 'āktux, nūy kuxa mām ka'ok xop pu' xuktux. Hōmā 'Ātikit yōg kuxa mām ka'ok xop te Topa tu' xak, pu Paot pēnā max, xix Maname pēnā max, ha mō'pok, pu hām'āpak max'ax 'āktux kōmēn xohix tu', tu' mōg tap, tu hāpxompmāhā', tu ta putpu' nūn 'ūxeheh. ²⁷ Ha 'Ātikit tu' mōxaha', tu' kuxa mām ka'ok xop xānāhā', hā' nūn tu nūktu nū'nāhā', ha tik te hām'āktux, tu Topa yōg hāpxompmā'ax xohix 'āktux, tu Topa te' puknōg xop pu yāy yōg putat yok mīy 'āktux, tu' puknōg kuxa mām ka'ok Yeyox kopa 'āktux.

²⁸ Tu 'āmnīy xohix hā' nox ti kuxa mām ka'ok xop mūtik 'Ātikit kopah.

15

Tu Kōmēn Yenoyanēn xop mūtik yāykoṭīnnāhā'

¹ Hāpxip kutōgnāg 'īhā Yonex yōg tikmū'ün nūn, tu nūktu mōxaha 'Ātikit tu', tu' nōy xop yūmmūgāhā', hu:

—Āxop yā puknōg. Āpu, tik xop nāg xax mep 'ūyīmap, puyīl Topa 'āxop kuxa kummuk xit, nūy 'ākuxa max tat 'ūyānān tu'. Mōyyex yōg xat'ax hittap te 'āxat, yīy hōmā xix hōnhā, hāmyāxatamuk xohix punethok hā, Yoneo tik xop xohix te' mīy, yā kakxop pit 'īhā' mīy. Kaxīy.

² Pa Paot xix Maname te:

—Kaxīy hok! 'Āmhok! Topa te' puknōg xop xat 'ohnāg, pu yāy xax xak. Kaxīy.

Tu hām'āktux hā' nōy yānān nām punethok, ha' kuxa mām ka'ok xop te Paot xix Maname yīmōgatux, tu mō'pok, xix 'Ātikit yōg nōy xop mō'pok, pu' mōg Yenoyanēn tu', nūy Yeyox yōg tik xop yīkopit, xix tik pēnā max xop yīkopit. ³ Tu ta' mōg, Penix kotit hā' mōg, xix Xāmānit kotit hā' mōg, tu' puknōg xop te Topa ha' mōg 'āktux, ha' kuxa mām xop xohix hittup xexka'. ⁴ Ha mōktu mōxaha

Yeyoyanēn tu', ha' kuxa mām ka'ok xop hittup xexka kamah, xix Yeyox yōg mō'pok xop, xix tik pēnā max xop, ha Paot te Topa yōg hāpxomā'ax 'āktux, Topa te hāpxomā' Paot hā, xix Maname hā, yī' xuktux. ⁵ Pa Paniye yōg kuxa mām ka'ok xop tek-nīhā' pip, tu:

—Topa te' xat, pu tik xop nāg xax yīmap mep. 'Āpu, hāmpuknōg yōg tik xop xax mep kutōgnāg, nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, puyīy Mōyyex yōg xat'ax hittap xohix pu' yīpkox pi'. Kaxīy.

⁶ Ha mō'pok xop, xix tik pēnā max xop nūn, tu nūktu nū'nāhā', nūy hāmpe tu pānōm. ⁷ Tu hām'āktux hā' nōy yānān nām, ha Pet tek-nīhā' xip, tu:

—Ükxape xop: Hōmā Topa tek yāykutnāhā' 'āxop kopah, 'āxop te' yūmmūg, ha mōgkutnāhā', 'ū hām'āpak max'ax 'āktux hāmpuknōg xop pu', ha' puknōg xop te hām'āpak, tu' yīpkox pip, tu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. ⁸ Topa te tikmū'ūn xop kuxa yūmmūg, tu Topa KoXuk nū'kutnāhā' puknōg xop hah, 'ūgmūg putuk, ⁹ ha' puknōg xop te Yoneo yōg tikmū'ūn mūtik yāy putuk Topa pu', tu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ha Topa te' yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu' kux. ¹⁰ Tep tu 'ākuxa mām 'ohnāg Topa yōg hāpxomā'ax kopah? Mōyyex yōg xat'ax xohix tox xexka', yūmūg'āte yāy yūmmūgāh hok, 'ap mīy yūmmūg'ah, xix mōnāyxop te' mīy hok kamah. Tep tu 'āxop te' puknōg xop xat, 'īhāg mū'āte Mōyyex yōg xat'ax xohix mīy hok? 'Ap max'ah nūhu'. ¹¹ Pāyā yūmūg xuxyā Yeyox te' hok hā' hāmaxnāhā', tu yūmūg kuxa kummuk xit, xi' puknōg xop kuxa kummuk xit kamah, nūy yānān tu' kuxa max tat, yā yāy putuk. Yūmūg xuxyā Yeyox te' hok hā' yānān, nōm xop kuxa mām ka'ok nōm kopah. Kaxīy.

¹² Ha tik xop yīy 'ohnāg, yīy Maname yōg hām'āktux'ax 'āpak, xix Paot yōg, ha Topa te hāpxomā' xe'ēgnāg, puyī' puknōg xop pēnā', ha tik mō'pok'ax te' xuktux, ¹³ tu hām'āktux kux, ha Tiak te:

—Ükxape xop, 'ūg'āpax: ¹⁴ Xīnām te xa hām'āktux, hu: "Topa te' puknōg xop mō'yāy xe'ēgnāg, tu 'ā' hāmyūmmūgāhā' hāmāxap, tu nōm xop yīmōgatus hāmpuknōg xop kopah, ha yāy hā' Topa yōg tikmū'ūn," kaxīy. ¹⁵ Hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux kamah, hu:

¹⁶⁻¹⁸ "Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'īhā, Topa te hām'āktux, hu:
'Hōmā 'āte mōnāyxop Namix xexkanāhā',
ha' yōg tikmū'ūn tek xak,
ha hōnhāk nūn putup,
tu Namix mōkputox puxet xexkanāp-tup, puyī' hep xohix xop 'ūk xax,
ha 'āte nōm puknōg xop mō'yāy xe'ēgnāg,
tu' nōy yāy, nūy yāy 'āxet'ax mīy yōgnū tikmū'ūn," kaxīy. 'Ūkux.

¹⁹ Ha Tiak te xe hām'āktux, hu:

—'Āte 'āpekpaxex. Yā' max hāmpuknōg xop kuxa mām ka'ok xop te Yoneo yōg xat'ax mīy hok, xix mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat hok kamah, nūy kuxa mām puxehnāg Yeyox kopah. ²⁰ 'Āpu, yūmū'āte tappet kax'āmi' kuxa mām ka'ok xop pu', nūy tu' xat hok, pu' mā hok topa komut xop xit'ax, xix xok xop 'ūm māy mūg tup-tex mā hok, xix xokxop hep 'āta mā hok, xi' nōy hā' xupxet hok. ²¹ Yā nit xap xohix 'īhā Yoneo xop te Mōyyex yōg xat'ax mō'kupix Topa pet kopah, tu Mōyyex te hām'āktux 'āktux kōmēn xohix kopah. Yā' puxi'. 'Ūkux. Kaxīy.

Tu tappet tu kax'āmi'

²² Ha mō'pok xop, xix tik pēnā max xop, xi' kuxa mām ka'ok xop xohix te Tiak yōg hām'āktux'ax 'āpak, tup-tox puxet, hu tik 2 yīmōgatux, pu Paot xix Maname mūtik mōg, tu Ākitit tu mō'pok, ha tik 2 'āxet'ax Yot Maxamax, xix Xinax, ha' xape xop tep-tup pax, tu nōm pe'paxex max. ²³ Ha kax'āmi' kuxa mām ka'ok xop pu', tu tik hā mō tappet kutnāhā', ha tappet tu kax'āmi', hu:

"Yeyox yōg mō'pok xop xix tik pēnā max xop te 'āneo, ūkxape xop pu 'āneo, Ākitit yōg kuxa mām ka'ok xop, xix Xit yōg kuxa mām ka'ok xop, xix Xinix yōg kuxa mām ka'ok xop pu 'āneo.

²⁴ Ūgmū'āte' nōy xop yōg hām'āktux'ax 'āpak, nōm te nūnte' tihi', tu 'āhā' mōg, tu 'āxat, hu: "Āpu, tik xop xohix yāy xax mep kutōgnāg, pu Topa 'ākummuk mīy'ax xaxogā 'ūyānān tu', kaxīy. Ha 'ākuxa hittup 'ohnāg. 'Ak mū'āte nōm Yoneo tik xop mō'pok'ah, 'ak mūn te 'āxat'ah. ²⁵ Hu hōnhāk mū'āte xohix te tik 2 yīmōgatux, pu xa mō'pok, ha Paot, xix Maname mūtik mōg. Āxohix te Paot putup pax, xix Maname', tu nōm pe'paxex max. ²⁶ Yā' hi Yeyox tu', yā yāy xuxyā', yīy xe yāy yōg'ah. Yeyox te' xat, pu mōg, ha' mōg, 'ok pe' hi', 'ok pe' xok. ²⁷ Hak mū'āte Xinax mō'pok, xix Yot, ha xa' xohix hāmyūmmūgāp-tup. ²⁸ Ha Topa Koxuk te 'āxat hāmāxap, hak-nāy tuk mū'āte, hu: ²⁹ 'Ūmā hok topa komut xop xit'ax, xix xokxop 'ūm māy mūg tup-tex mā hok, xix xokxop hep 'āta mā hok, tu 'ānōy hā xupxet hok. Puxi', yā' max. Ha' kux." Kaxīy.

³⁰ Ha ta' mōg tik xop, tu mōktu mōxaha Ākitit tu', ha' kuxa mām ka'ok xop te yāy tu nū'nāhā', nūy mō'pok yōg tappet mō'kupix, ³¹ tu mō'kupix kux, ha' kuxa hittup xexka'. ³² Ha Yot xix Xinax yā Topa pupi hām'āktux xe'e', tu' xape xop ka'ogāhā'. ³³ Āmnīy kutōgnāg 'ihā' tihi', tu putpu' mōg, tu mōktu mōxaha Yenoyanēn tu'. ³⁴ Pa Xinax mōg'ah, tu' nox xip Ākitit tu'.

³⁵ Ha Paot xip Ākitit tu', xix Maname', tu' nox tihi', tu hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, 'ūnōy xop mūtik.

Paot xix Maname te yāy xata

³⁶ Ha 'āmnīy punethok nōg, ha Paot te Maname pu hām'āktux, hu:

—Āpu, yūmū mōg putpu', nūy xape xop xohix pēnā', nūy kōmēn xohix kopa' pēnā', nūy Topa yōg hām'āktux'ax xe 'āktux. Kaxīy.

³⁷ Ha Maname te Yoām Mā'ak mōgāp-tup, ³⁸ pa Paot tep-tup nōg. Hōmā Yoām Mā'ak te' nīm Pānit tu', tu hāpxopmā 'ohnāg. ³⁹ Ha Paot te hām'āktux hā' nōy yānān Maname mūtik, tu' gāy, ha Maname gāy, tu yāy xata, ha Maname te Yoām Mā'ak mōgāhā', tu' mōg, tu mīpkox hā' mōg, nōm te kōnāg xexka yīmū' mōg, tu mōktu mōxaha hāmyīn yūm 'āxet'ax Xip tu'. ⁴⁰ Pa Paot te Xinax yāyutnāhā pu mōg, ha' nōy xop te:

—Pūyā Topa 'āmūtik mōg. Kaxīy.

⁴¹ Ha' mōg, tu Xit kotit hā' mōg, xix Xinit kotit hā' mōg, tu' kuxa mām xop ka'ogāhā'.

16

Tīmōn te Paot mūtik mōg, xix Xinax

¹ Tu' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Nep tu', xix kōmēn Nixtat tu', ha tik 'ūm xip, 'ūxuxet'ax Tīmōn, tu' kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, tu' mūg tut Yoneo hex, pāyā' tak Genex yōg, tu Yoneo xop hā' puknōg. ² Ha Nixtat tu' pip xape xop te Tīmōn putup pax, xix 'Ikōn yōg xop te', ³ ha Paot te' mōgāp-tup yāy mūtik, hu' nōy yāy xax yīmap xak kutōgnāg, nūy Yoneo xop gāyā hok, yā' xohix te Tīmōn

mūg tak yā' puknōg yūmmūg. ⁴ Ha ta' mōg kōmēn tu', tu Yeyox yōg mō'pok xop, xix Yenoyanēn yōg tik pēnā max xop pupi hāmyūmmūgāhā', tu' xape xop pu hāmyūmmūgāhā'. ⁵ Ha' xape xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, 'lhā' xohix nōy nā' mōg.

Tik xop te kōmēn Tonot ha' mōg

⁶ Ha ta' mōg, tu mōktu hāpxexka Pinik kotit hā' mōg, xix hāpxexka Ganax kotit hā' mōg, ha Topa Koxuk te hām'āktux xat hok, hu:

—'Ax yōg kōmēn kopa hām'āktux hok! Kaxīy.

⁷ Ha ta' mōg, tu mōktu mōxaha Mīy tu', tu' mōg putup Miñt tu', pa Yeyox Koxuk te' xat hok, pu mōg hok. ⁸ Ap mōg'ah, tu Mīy hā' yēn hā' mōg, tu mōktu Tonot tu' mōxaha'. ⁹ Ha' āmnīy hā' Paot te yāy koxuk hā hāpxexka Māxenōn yōg tik pēnāhā', hak-nīhā' xip, tu Paot tu' xak, hu:

—Mā'! Māxenōn tu' ānū', nūy mōy 'ūgmūg nīynām. Kaxīy.

¹⁰ Hāpxip 'ohnāg 'lhā' Paot koxuk te' pēnā kux, hak mūg mōg putup Māxenōn tu', tu hāmpē' paxex, hu: "Topa tek mūg xānāhā', 'ū Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux Māxenōn yōg tikmū'ūn pu", kaxīy. (Hak mūn Nok te kax'āmi').

Tu kōmēn Pinio tu' tihī'

¹¹ Tuk mūg pip Tonot kopah, tuk mūg mōg mīpkox hā, kōnāg xexka yīmū' mōg, tu mōktu hāmyīn yūm 'āxet'ax Xāmōtanax tu' mōxaha'. Hāptup 'lhāg mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Nēyap tu'. ¹² Tuk mūg mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Māxenōn yōg kōmēn te māxap Pinio tu', ha' yōg gohet yā hāpxexka Hōm yōg, ha' āmnīy punethok hak mūg tihī Pinio kopah. ¹³ Tu nit xap 'lhāk mūg mōg kōmēn kunāpā', tu Topa yōg hām'āktux'ax pet xak, nūy Topa pu hām'āktux, 'lhā kōnāgkox tu' mōxaha', hu kōnāg kux tuk mūg mām, ha' ūn pip, hak mū'āte 'ūn mūtik hām'āktux. ¹⁴ Ha kōmēn Tittit yōg 'ūn xip, tu topixxax max hāmenex, 'ūxuxet'ax Nit, tu Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, tu Yeyox hām'āpak max'ax 'āpak, ha Topa te' kuxa tupmāhā', yīy Paot yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox xip, ¹⁵ hap-tox pix, xi' xape xop 'ūpet kopa tihī' xop putox pix, ha' xak, hu:

—'Ūgkuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, yīy 'ūkpet ha mōg, nūy nox pi'. Kaxīy.

Hak mūg mōg Nit pet hah.

Tu kanet kopa' tihī kōmēn Pinio tu'

¹⁶ Āmnīy kutōgnāg nōg, 'lhāk mūg mōg Topa pet hah, ha' mīm hex te putat hā' nūn, tu yāmīy pupi hām'āktux, tu hāpxompā'ax pēnā hok 'āktux, tu hām'āktux hā tayūmak xexka pop, tu tik xop 'ūm pu' popmāhā', tu nōm tik xop pu' hok hā' hām. ¹⁷ Tu Paot pe' mōg, xik mūg pe' mōg, tu' yīy ka'ok, hu:

—Nū tik xop te Topa xe'ēgnāg hā kāmānat, hu xa hāmyūmmūgāp-tup, nūy Topa yōg putat hā' āmōgā'. Kaxīy.

¹⁸ Tu xe hām'āktux hā kaxīy, 'āmnīy xohix hā' xuktux, ha hām'āktux kux 'ohnāg, yīy Paot gāy, tu' yōkānām, tu yāmīy kummuk mānōg, hu:

—Hōmā Yeyox te yāmīy kummuk mōy tikmū'ūn kopah, tu' mōg pexkox tu', tuk mū'ā yāy 'āxet'ax hōm, pu yāmīy kummuk mōy, hu 'āte 'āxat, hu: 'Āpep, nūy mīm hex 'āpe' nīm. Kaxīy.

Ha' nīm, tu' mōg xupaha'. ¹⁹ Pa tik xop nōy te mīm yōg tayūmak xak, hu' gāy xexkah, tu Paot mūg, xix Xinax, tu' xexka xop keppa' mōgāhā', ha' xexka xop te kōmēn yōg hāmnuknōg tu' pip, ²⁰ ha tik xop gāy, tu' kupex, hu:

—Nū tik yā Yōneo yōg xop, tu kōmēn Pinio yōg tikmū'ūn gāyāhā', tu hāpxomā kummuk yūmmūgāhā', ²¹ ha Hōm yōg gohet te nōm hāpxomā'ax putup nōg, tu' xat hok, 'ū mīy hok, hak mū'āte Hōm yōg tikmū'ūn. Kaxīy.

²² Ha tikmū'ūn te yāy tu nū'nāhā', tup-tox puxet, nūy Paot kix, xix Xinax kix, ha kōmēn yōg xexka xop te tik yōg topixxax koxip, tu' mōy, tu' xat, pu kix mīm mūnāg hā. ²³ Tu' kix kakixnāg, tu kanet ha' mōgāhā', tu kanet yōg xonat xat, hu:

—Pēnā ka'ok, pu tu xupa hok! Kaxīy.

²⁴ Ha hām'āpak, tu kanet hā mō'tat, tu' kopa tigāhā', tu' xex, tu tik kup hīy mīm ka'ax tu', ha' mōg 'ohnāg, tu' pip.

²⁵ Ha 'āmnīy kote 'lhā Paot xix Xinax te Topa pu hām'āktux, tuk-tex, nūy Topa 'āktux max, ha kanet kopa' pip tikmū'ūn te' xupak. ²⁶ Hāpxip kutōgnāg 'lhā hām yāy nuhuk nām, ha mīptut yōg hāpkopa mīkaxxap nuhut, ha mō'yīnnā'ax te yāy xōn, ha tikmū'ūn te kanet kopa' pip, ha' hīy'ax koa', nōm te kanet kopa' xup, ha' mōxaha'. ²⁷ Ha kanet yōg xonat te yāy koxak, tu kanet mō'yīnnā'ax pēnāhā', pa yāy xōn, ha xonat te hāmpē'paxex, hu: "Yā' xohix nū'paha!" Kaxīy. Hu yāy putex putup mīkax xexka hā, ²⁸ pa Paot yīy ka'ok, tu:

—Yāy xuhmūy hok! Yāg mūg xohi' pip! Kaxīy.

²⁹ Ha' nōy te:

—Kuyānām paxnū!. Kaxīy.

Tu mō'nāhā', tu kuxānōg, tu yāy puxu'uxnām, tu' kopaxux hā' nāhā Paot keppah, xix Xinax keppah, ³⁰ tu' yok, tuk-nīhā' xip, tu hāpkopa' mōy, tu:

—'Ugnōy, 'āte putep mīy'ax, puyīy Topa 'ūgkuxa kummuk xit, nūy 'ātu' gāy hok? Kaxīy.

³¹ Ha Paot xix Xinax te:

—'Akuxa yūm ka'ok 'ūgmūg xuxyā Yeyox kopah, puxix Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy yānān tu 'ākuxa max tat, 'āmūn, xix 'āxape te 'āpet kopa' pip. Kaxīy.

³² Ha tik xop te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux kanet yōg xonat pu', xix' xape xop pu'. ³³ Amnīy kote 'lhā' xonat te' nōy yōg kayax pix, ha Paot xix Xinax te xonat putox pix, xi' xape xop, nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. ³⁴ Ha xonat te yāy pet ha' mōgāhā', tu hāpxop pop nūn, ha' māhā', ha xonat kuxa yūm ka'ok Topa kopah, xi' xape xop kamah, hu' kuxa hittup.

³⁵ Hāptup ha ta Hōm yōg xexka xop te' xat, hu:

—Kanet kopa' mōy tik 2, pu mōg, tu nūmān. Kaxīy.

³⁶ Ha xonat te Paot pu hām'āktux, hu:

—Tik xexka xop te 'āmōy putup, ha 'ānūpap-tup, hu mōy, xa 'ākuxa mām. Kaxīy.

³⁷ Pa Paot te:

—'Āmhok! Kaxīy hok! Hōmā tik tek mūg kix kakixnāg, ha kōmēn Pinio yōg tikmū'ūn te' pēnāhā'. Hak mūg yīkopit 'ohnāg, tuk mū yōg hāpxomā'ax kopit, 'okpak mūg hāpxexka Hōm yōg tīhīk, ha kanet kopak mūg tigāhā', yā hōnhā nūmān yāy xaptop tu'! 'Āmhok! 'Ak mūg mōg putup'ah. 'Āpu, tik xānā', pu nū', pu nūy 'ūgmūg mōy kanet kopah, nūy hāptopak mūg mōgā'. Kaxīy.

³⁸ Ha xonat xop te Hōm yōg xexka xop pu hām'āktux, ha' xexka xop kuxānōg, Paot xix Xinax yā hāpxexka Hōm yōg tik hah. ³⁹ Ha' nūn, tu tik 2 pu hām'āktux, hu:

—'Āgāy hok 'ātu'. 'Āte nūktu yāyhāhup hok'ah. Kaxīy.

Tu kanet kopa' mōy, tu ta' mōg, tu kōmēn kunāpa' mōgāhā', tu:

—'Āmōg. Kaxīy.

40 Ha' mōg, tu Nit pet ha' mōg, tu' xape xop mō'nÿynām, tu' mōg.

17

Tu kōmēn Texanōn tu' tihī'

1 Tu ta' mōg, kōmēn 'Āppip kotit hā' mōg, xix kōmēn 'Aponōn kotit hā' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Texanōn tu', ha Yoneo yōg Topa pet yūm, **2** ha nit xap yā Yoneo yōg hāptup xe'e', yīy nit xap xohix īhā Paot te Yoneo yōg Topa pet ha' mōg, hu hōnhā' mōg, tu nit xap **3** īhā hām'āktux hā' nōy kutnāhā'. Kaxīy.

4 Ha tik 'ūm te:

—Hamūn! Kaxīy.

Hu Paot xix Xanax mūtik yāy kotīnnāhā', ha Genex yōg puknōg xop te Topa xak, xix 'ūn xexka xop, tu nōm tik mūtik yāy kotīnnāhā'.

5 Pa Yoneo xop te' yīpkumīy, tu tik kummuk yīmōgatux, nōm hām hok xop, tu hāpkute'ex kummuk pax, 'ap max'ah, tu kōmēn xohix kopa hāpkummugāhā', tu kōmēn xohix gāyāhā', tu Paot xak xix Xanax, hu Yaxām pet hā' mōxakux. **6** Pāyā 'ap ti'ah, yīy Yaxām mūg, tu' xut yāy pet kopah, tu' xape xop mōy kamah, tu kōmēn yōg xexka xop keppa' mōgāhā', tu:

—Nū tik te hām xexka xohix tu hāpkummugāhā', tu nūktu nūn kamah, **7** tu Yaxām pet kop'a' tihī', ha' xohix te hāpxexka Hōm yōg Xex putup pax, pa tik xop kummuk te hāpkummuk yūmmūgāhā', hu: "Hōm yōg Xex tek mūg xat 'ohnāg. Yā Yeyox tek mūg xat xe'ēgnāg! Kaxīy."

8 Ha Texanōn yōg tikmū'ūn te hām'āpak, xix kōmēn yōg xexka xop, hu' gāy,

9 tu tayūmak xak Yaxām tu hāmāxap, xi' nōy xop tu', puyīy Paot xix Xanax mōy, puyīy kōmēn Texanōn nīm. Ha pago, tu nū'paha'.

Tu kōmēn Menet tu' tihī'

10 Ha 'āmnīy hā' kuxa mām ka'ok xop te Paot xix Xanax mōgāhā', tu' mōg tu moktu mōxaha kōmēn Menet tu', tu Yoneo yōg Topa pet hā' mōxakux. **11** Ha Menet yōg Yoneo xop te hāmyok mīy, pa Texanōn yōg xop te hāpkohe' mīy. Yā Menet yōg tikmū'ūn te Topa yōg tappet mō'kupix nām, puyīy Paot yōg hām'āktux kopit, nūy hāmyūmmūg, nūy hāpxe'e yūmmūg. **12** Hū Menet yōg tikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, xix Genex yōg 'ūn xexka xop, xix tik xop. **13** Ha Paot te hām'āpak max'ax 'āktux, ha Texanōn yōg Yoneo xop te hām'āpak, hu' gāy, tu' nūn, tu nūktu tikmū'ūn gāyāhā'. **14** Ha' xape xop te Paot xut, tu:

—Mōg, mōg, pu 'āp-tex hok! Kaxīy.

Ha' mōg, kōnāg xexka ha' mōg, pāyā Xanax nox xip, xix Tīmōn, tu Menet kopa' tihī'. **15** Ha nōm xape xop te Paot mōgāhā kōmēn xexka 'Atēn tu', tu putpu' mōg Menet tu', tu Paot pupi hām'āktux, nūy Xanax xānā', xix Tīmōn, pu kōmēn 'Atēn tu' mōg mō'ka'ok.

Tu kōmēn 'Atēn tu' xip

16 Ha Paot te 'Atēn tu tik 2 hip, tu kōmēn xexka pēnāhā', tu topahnāg komut pēnāhā', ha nōm komut yīm hā' mīy, nūy heyah, ha kōmēn nū'xip nōm hāpxop hā, yīy Paot kuxa hittup 'ohnāg. **17** Tu' mōg Yoneo yōg Topa pet hah, nūy Yoneo xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān nām, xix nōm xop te Topa xak xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān. Tu nāpet ha' mōg kamah, ha 'āmnīy xohix hā hām'āktux hā' nōy yānān 'Atēn yōg tikmū'ūn mūtik. **18** Tu hām'āktux, tu hāmyūmmūg'ax xop 'āxet'ax 'Epikoneo xop mūtik hām'āktux, xix 'Extox xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, ha' yāg te' yīkopit, hu:

—Kāy te hām'āktux punethok. Putep mūn 'āktux putup? Kaxīy.

Ha' yāg nōy te' yānān, hu:

—Tute topahnāg puknōg 'āktux. Kaxīy.

Ha Paot te Yeyox 'āktux, tu Yeyox putpu' hi 'āktux. ¹⁹ Ha tik xop te hāmyūmmūg te Paot yīm mūg, tu 'Axenop yōg hāmyūmmūg xop ha' mōgāhā', pu hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīkopit, hu: koneo xop mūtik hām'āktux, xix 'Extox xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, ha' yāg te' yīkopit, hu:

—Kāy te hām'āktux punethok. Putep mūn 'āktux putup? Kaxīy.

Ha' yāg nōy te'

—'Ok hāmyūmmūg'ax tup nūhū xate hāmyūmmūgāhā'? ²⁰ 'Āpu, 'āyīy, tu hāmyūmmūg'ax puknōg 'āktux, nūy 'ūgmū yūmmūgā'. Kaxīy. ²¹ Yā 'Atēn yōg tikmū'ūn ham hok, xix puknōg xop te kōmēn kopa' tihī' hām 'ohnāg, pa hām'āpax pax, nūy tu xe' xuktux, tu 'ānnīy xohix hā hām'āpax tup 'āpak, xi' xe' xuktux. ²² Ha Paot te hām'āktux, ha 'Anenop xop te Paot xakot, ha Paot te:

—'Atēn yōg tikmū'ūn: 'Āxop te 'ōg topahnāg komut xop xohix xak. ²³ 'Āte hāpkumep, tu topahnāg komut punethok pēnāhā', nōm mīy nūy heyah, ha 'āte topahnāg yōg mīmpe pēnāhā', ha tikmū'ūn te topahnāg pu hāpxop 'ūm hōm, tu mīmpe yīmū' xix, ha tik 'ūm te mīmpe yīmū' kax'āmi', hu: "Nūhū topa puknōg pu," kaxīy. 'Āte xa nōm puknōg 'āktux putup.

²⁴ —Topa xe'ēgnāg te hām xexka mīy, xix hāpxop xohix mīy, hu pexkox xix hahām xat. 'A' pet mīy xak'ah tikmū'ūn yīm hā. Yā mīptut kopa ti 'ohnāg. 'Uxexka xe'ēgnāg Topah. ²⁵ Tu hāpxop 'ūm xak 'ohnāg, yā hāpxop xohix mīy, nūy tikmū'ūn pu' xit xut popmāhā', xi' hi'ax, xix hāpxop xohix yā' hok popmāhā'. ²⁶ Tu tik puxet mīy hāmāxap, tu nōm hā' mīy tikmū'ūn xohix, xi' hep xohix, pu yōg hām tu 'āti', ha Topa te tikmū'ūn pu hām 'ūm hā' xakux'ax xat, xix hām 'ūm hā' xakix'ax xat, tu' pip'ax 'ūm xat, pu mōg hāpxexka pu kopa 'āti'. ²⁷ Puyīy tikmū'ūn Topa xax, nūy xipi', pāyā tikmū'ūn yīka hā Topa xip. ²⁸ Hōmā 'ōgnū tik te hāmyūmmūg te kax'āmi', hu: "Topa hā yīmū'āte' xit xut, xix yūmūg mōg, xix yūmūg tihī'" kaxīy. Ha' nōy te: "Yīmū'ā Topa hā kutok xe'e'," kaxīy. ²⁹ Hamūn, yūmū'ā Topa hā kutok, hu hāmpe'āpaxex hok, hu: "Topa te pipkup yānām putuk," kaxīy. Xix hāmpe'āpaxex hok, hu: "Topa te mīkaxxap putuk," kaxīy. 'Āmhok. Tik 'ūm te Topa xe'e mīy 'ohnāg. ³⁰ Hōmā tikmū'ūn te hāmyūmmūg'ah, ha Topa te nōnā'tot, pa nōmhā Topa te' xat, xa yāyhāhup, tu hāpkummuk mīy kux, pu Topa 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. ³¹ Yā Topa pa te hāmyūmmūg, tu hāptup puxet yāykutnāhā', 'Thā' tute hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit putup, tu tik te hāmyok mīy hā' kopit putup, tu Yeyox yāykutnāhā', pu tu kopit, ha' putpu nōm hīnnāhā', nūy tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgā'. Kaxīy.

³² Ha tikmū'ūn te' xupak, ha' yāg te:

—Putep te hām'āktux? 'Uxok, tu putpu' hi?" Kaxīy.

Tu' yīxix kummuk. Ha' yāg nōy te:

—Yā' max. Hāptup 'ūm nōy 'Thā' xe xa 'āpak putup. Kaxīy.

³³ Ha Paot mōg, ³⁴ pāyā tik 'ūm kuxa mām ka'ok, 'ūxohix te: 'Axenop yōg Nionīy, xix 'ūn Nām, xi' nōy xop kuxa mām ka'ok.

¹ Ha Paot te 'Atēn tu' xip, tu ta' mōg, tu mōktu xutep kōmēn Konīn tu'. ² Ha Pō'ōn yōg Yoneo xip, 'āxet'ax 'Ak, xi' xetut Pinixit, tu hāpxexka 'Itat tu' tihī', tu hāpxip kutōgnāg nūn. Hōmā hāpxexka Hōm yōg tik te tikmū'ūn xat'ax Kanao Xex te Yoneo xop nūmāhā', ha hōnhā Paot mōg 'Ak hah, xi' xetut hah. ³ Ha Paot xix 'Ak te yīmāgkox xexka mīy hā' hām, tu topixxax ka'ok hā' mīy, tu' nōmēnēx, tu tayūmak pop, ha Paot te 'Ak mūtik tihī'. ⁴ Ha nit xap xohix 'īhā Paot mōg Yoneo yōg Topa pet hah, tu hām'āktux hā' nōy yānān nām Yoneo xop mūtik, xix Genex yōg xop mūtik hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā'.

⁵ Ha Xinxax xix Tīmōn te Māxēnōn tu' tihī', tu' nūn, tu nūktu mōxaha Konīn tu', 'īhā Paot te hām'āktux Yoneo xop pu', hu:

—Yeyox yā Kuninx, yā Topa te' yāyukutnāhā'. Kaxīy.

⁶ Pa tikmū'ūn tep-tup nōg, tu' yīpkox 'ohnāg, tu' mānōg, tu Yeyox 'āktux kummuk, yīy Paot te yāy yōg topixxax kuto'ok, tu:

—Topa te 'ōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy hāpkummuk mīy'ax hā' yānān. Kaxīy.

Tu xe hām'āktux, hu:

—Xate Topa yōg putat yok max putup nōg. 'Ak yāy kuxop'ah, huk mōg Yoneo xop hā' puknōg xop hah. Kaxīy.

⁷ Tu' mōg Tix Yox pet hah, ha Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, yā yāy pet te Yoneo yōg Topa pet yīka' yūm. ⁸ Ha Kinix te Topa pet yōg xop xat, tu' kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, xi' xape xop kamah, ha Konīn yōg tikmū'ūn punethok te Paot yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa mām ka'ok, hap-tox pix.

⁹ Ha 'āmnīy koxtap 'īhā Yeyox te Paot pu hām'āktux, ha Paot te yāy koxuk hā' xupak, yīy:

—'Ākuxānōg hok, xix yāy xaptop hok. ¹⁰ Yā 'āmūtik 'ūktihī', tu' 'āpēnānāg xip, pu tik 'ūm 'āmūy hok. Yā yōgnū tikmū'ūn punethok pip nū kōmēn tu'. Kaxīy.

¹¹ Ha' xip hāmyāxatamuk puxet xi' xahi', tu Topa yōg hām'āktux'ax yūmmūgāhā Konīn yōg tikmū'ūn pu'.

¹² Ha Gat te hāpxexka Genex yōg tikmū'ūn xat, ha Yoneo xop te yāy tu nū'nāhā', nūy Paot kupeh, tu' mūg, tu' mōgāhā kōmēn yōg xexka xop keppah, nōm xop pa te hāmyūmmūg keppah, puyī' yīkopit. ¹³ Ha' kупех, hu:

—Kāy te Topa xak'ax yūmmūgāhā tikmū'ūn pu', pāyā tik te yūmūg xat te' xat hok, kāy te hāmyūmmūgā kummuk hah. Kaxīy.

¹⁴ Ha Paot te' yīkox xix, 'ūyīy putup tu', pāyā Gat te hām'āktux Yoneo xop pu', hu:

—Nāy. 'Ok pe kāy tep-tex, 'ok pe nō xupxet, kopxi' kopit, ¹⁵ pāyā 'āxop yīy'ax 'āte yūmmūg'ah, xix 'ōg xat'ax puknōg 'āte kama yūmmūg'ah, xi' xuxet'ax 'ūm 'āte' yūmmūg'ah. 'Ak kopit putup'ah 'āte'. Kaxīy.

¹⁶ Tu papuk hāpxupmāhā', ha' mōg, tu' gāy. ¹⁷ Ha' xohix te Topa pet xop xat'ax Xox mūg, tu' kix Gat keppah, pāyā Gat te' pēnā hok, tu nūpe mō'kep, tu nūpe mō'kut.

Tu kōmēn 'Ākitit tu putpu' mōg

¹⁸ Ha 'āmnīy xohix nōg, 'īhā Paot te mīpkox hā' mōg, nōm te kōnāg yīmū' mōg, ha mōktu xutep hāpxexka Xit tu', ha Pinixit xix 'Ak te nūmūtik mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Xēnkenex tu', ha Paot te' xe mep, tu' xut xok nām, Topa pu hām'āktux xex tu'. ¹⁹ Tu' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn 'Ep tu', tu Pinixit xix 'Ak nīm, tu' mōg Yoneo yōg Topa pet hah, tu hām'āktux hā' nōy yānān Yoneo xop mūtik. ²⁰ Tu' mōg putup, pa Yoneo xop te:

—Nāy! 'Āmōg hok! Kaxīy.

²¹ Pāyā' mōg putup, hu:

—Topa tek putup, kopxix putpu 'āhāk nū'. Kaxīy.

Tu māpkox hā' mōg. ²² tu mōktu xupep kōmēn Xeyanet tu', ha' mōg kuxa mām ka'ok xop hah, tu' mōg, tu mōktu mōxaha 'Ākitit tu', ²³ tu 'āmn̄y punethok hā' tihi', tu' mōg, tu hāpxexka Ganax kotit hā' mōg, xix Pinik kotit hā' mōg, tu' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā'.

'Apot te kōmēn 'Ep tu' xip

²⁴ Ha kōmēn xexka 'Anexānit yōg Yoneo pit nūn kōmēn 'Ep tu', 'ūxuxet'ax 'Apot, tute Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux max, tu Topa yōg tappet hittap yūmmūg xe'e'. ²⁵ Tu Topa yōg putat yūmmūg, tu' hittup, tu Yeyox 'āktux, tu Topa yōg hāmyūmmūg'ax yūmmūgāhā', pa Yoām puxet yōg putox pix'ax yūmmūg, tup-tox pix'ax nōy yūmmūg'ah, 'ūp-tox pix nūy Yeyox yā yāy xuxyā 'āktux yūmmūg'ah. ²⁶ Tu hām'āktux, tu' yīpkutuk 'ohnāg Yoneo yōg Topa pet kopah, ha Pinixit xix 'Ak te' xupak, tu yāy pet ha' mōgāhā', nūy Topa yōg putat yūmmūgāhā'. ²⁷ Ha 'Apot te hāpxexka Genex tu' mōg putup, ha 'Ep yōg kuxa mām ka'ok xop te mō'nīynām, tu tappet kaxāmi Genex yōg kuxa mām ka'ok xop pu', puyī' nū' nūnānām yāy nōy putuk. Ha' mōg, tu mōktu xupep Genex tu', tu nōm xop mō'nīynām punethok 'uyānān tu', tu hāmyūmmūgāhā', tu' ka'ok, tu' nōy xop ka'ogāhā', ha Topa te hāmmxanāhā'. ²⁸ Ha Yoneo xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān nām, tu Topa yōg tappet hā Yeyox yā Kunniñ 'āktux, tu Topa te nōm yāyutnāhā' 'āktux, ha Yoneo xop te' yēy, tu' yī' 'ohnāg.

19

Paot te 'Ep tu' xip

¹ 'Apot te Konīn tu' xip, 'Thā Paot yīnāpa' nūn kōmēn xohix yīktix yīmū' pip tu', tu nūktu xupep 'Ep tu', tu' kuxa mām xop pipihi', ² tu' yīkopit, hu:

—'Ok Topa Koxuk te 'ākuxa ka'ogāhā', 'Thā 'ākuxa mām ka'ok tap Yeyox kopah? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Topa Koxuk 'ūm? 'Ak mū'āte' yūmmūg'ah. Kaxīy.

³ Ha Paot te:

—'Āp-tox pix'ax te xīy? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Yoām yōg putox pi'ax. Kaxīy.

⁴ Ha Paot te:

—Yoām tep-tox pix, xa yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux, xa kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, nōm te Yoām pe' nūn. Kaxīy.

⁵ Ha' xupak, hap-tox pix, 'Thā Yeyox yā yāy xuxyā 'āktux. ⁶ Ha Paot tep-tox yīmū' yīm xex, ha Topa Koxuk te nōm xop ha yīxohoh, ha' yīy'ax puknōg xohix hā hām'āktux, tu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux. ⁷ Ha tik xohix ya'omi' mōg te 12.

⁸ Ha Paot mōg Yoneo yōg Topa pet hah, tu māyōn 'ānuk 3 hā hām'āktux hā' nōy yānān tikmū'ūn mūtik, nūy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux.

⁹ Pa tikmū'ūn yīpkox pip 'ohnāg, tu' kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah, tu Topa yōg putat 'āktux kummuk tikmū'ūn nōy pu', yīy' Paot mōg, tu' kuxa mām ka'ok xop mōgāhā', tu' 'āmn̄y xohix hā Tinān yōg tappet mīy'ax pet kopa hāmyūmmūgāhā'. ¹⁰ Hāmyāxatamuk 2 hā hāmyūmmūgāhā', ha hāpxexka 'Ax

yōg t̄ikmū'ūn xohix te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, Yoneo xop te' xupak, xi' puknōg xop.

Xep kutok put te 7

¹¹ Ha Topa te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tu Paot ka'ogāhā, pu hāpxopmā'.
¹² Ha nōm t̄ikmū'ūn te Paot yōg topixxax yāg pop, tu' pakut xop pu' popmāhā', ha hāmpakut'ax te' pakut xop tu' xupepmāhā', ha' hittup, xix yāmīy kummuk xop tu' xupepmāhā kamah. ¹³⁻¹⁴ Ha Yoneo yōg taknōy xop te 7 pip, tu Yoneo yōg 'āmānex xop xat'ax Xep kutok, tu hāpkumep pax, nūy yāmīy kummuk xupepmā', tu Yeyox 'āxet'ax yūmmūg, 'ihā hāmpe'paxex, hu: "Yeyox 'āxet'ax yā' ka'ok. 'Apu, yāmīy kummuk t̄ikmū'ūn kopa' xut Yeyox 'āxet'ax 'āktux hā', kaxīy. Hu yāmīy tu' xat, hu:

—'Āte 'āxat, Yeyox 'āxet'ax hā, yā Paot te nōm 'āktux. Pu 'āpep xa mōg. Kaxīy.

¹⁵ Pāyā yāmīy kummuk te:

—Yeyox 'āte' yūmmūg, xix Paot yūmmūg, pa 'ū 'ūm 'āxop? 'Āte 'āyūmmūg'ah. Yeyox te 'āxop pu yāy 'āxet'ax hōm 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁶ Ha tik nōm yāmīy kummuk kopa' xip te' yok mō'ka'ok, tu nōm taknōy xop te 7 kix kakixnāg, yīy kayax taha', tu' xax top hā mīptut tu nū'paha'. ¹⁷ Ha 'Ep yōg t̄ikmū'ūn xohic te' yūmmūg, Yoneo xop xix Genex yōg xop te' yūmmūg, tu' kuxānōg, tu Yeyox 'āxet'ax ka'ok 'āktux, tu' kuxa te' yēy. ¹⁸ Ha t̄ikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, tu' nūn, ha nōm te hōmā mīlhīm, tu hōnhā yāyhāhup, tu yāy yōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux, nūy tu mīy kux. ¹⁹ Tu' mīm xop yōg tappet xax xohix popnūn, tu kuxap kopa mō'pok, ha' mō'xut, ha t̄ikmū'ūn xohix te' pēnāhā', ha tappet xax xohix yōg tayūmak te 50.000. ²⁰ Yā kaxīy hā t̄ikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu xe hām'āktux hāptox tu', ha t̄ikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok, tu' yīpkox pip.

Nemēn te 'Ep yōg t̄ikmū'ūn gāyāhā'

²¹ Ha hāpxip kutōgnāg 'ihā Paot mōg putup Yenoyanēn tu', Māxenōn kotit hā' mōg putup, xix hāpxexka 'Akax kotit hā' mōg putup, tu hām'āktux, hu:

—Yenoyanēn tuk mōg, nūy mōy tu 'āpep, tuk-nāy tu 'āte Hōm pēnāp-tup kamah. Kaxīy.

²² Tu Timōn xix 'Enax mō'pok hāpxexka Māxenōn tu', tu hāpxip kutōgnāg 'ihā Hōm yōg hāpxexka 'Ax tu' tīhi'.

²³ Ha 'Ep yōg t̄ikmū'ūn te Topa yōg putat tu' gāy, ²⁴ ha tik 'ūm 'āxet'ax Nemēn, tu topahnāg hex Niām komut mīy, xi' pet komut mīy, pu heyeh, tu pipcup yānām ponnnok hā' mīy, tu tayūmak xexka pop. ²⁵ Tu tik te topahnāg komut mīy xop xānāhā', ha yāy tu nū'nāhā', ha Nemēn te:

—Tik xop: Yūmūg hām, nūy tayūmak xexka pop, 'āxop te' yūmmūg. ²⁶ Pa Paot te hām'āktux, ha t̄ikmū'ūn xohix te hām'āpak, ha hām'āktux, hu: "Tik te' yīm hā' mīy nōm topahnāg komut. 'Ap Topa xe'e'ah, yā hāpxop mō'āmā'ax, yīy hāpxop te mō'āmā'ax nīm," kaxīy. Ha t̄ikmū'ūn punethok yīpkox pip, hu topahnāg komut xop hāmenex putup'ah. ²⁷ Hak kuxānōg, pu t̄ikmū'ūn topahnāg 'a pop putup hok, xix Niān pet 'a' putup hok, xix topahnāg hex Niān mūn putup hok, 'ihā hāpxexka 'Ax xohix te nōm pu heyah, xix hāpxexka nōy xohix te'. Yīy yūmū'āte tayūmak xak. Kaxīy.

²⁸ Ha' xupak, tu' gāy xexkah, tu' yīy ka'ok, hu:

—'Ep yōg Niān xexka xe'ēgnāg! Kaxīy.

²⁹ Ha t̄ikmū'ūn xohix te hām'āktux punethok kōmēn xohix kopah, hu hām'āpak 'ohnāg, tu yāy tu nū'nāhā mīptut xexka kopah, tixmū'ūn yōg yāy tu

nū'nā'ax pet kopah, ha Mäxenõn yōg tik 2 tihi'. Yā Paot mütik hăpkumep, ha tigmū'ün găy, tu nōm tik 2 mōgāhă tigmū'ün yōg yăy tu nū'nā'ax pet hah,³⁰ ha Paot mōg putup, nūy tigmū'ün pu hăm'ăktux, pa' kuxa mām ka'ok xop te' tux hok, pu mōg hok.³¹ Ha 'Ax yōg xexka xop te Paot hă' xape, tu' xak, hu:

Tigmū'ün yōg yăy tu nū'nā'ax pet ha 'āmōg hok pu găyxop 'ăpenă hok! Kaxīy.

³² Ha tigmū'ün yīy ka'ok, tu hăm'ăktux punethok, hu hăm'ăpak 'ohnăg, tu tep tu yăy tu nū'nāhă' yūmmūg 'ohnăg.³³ Ha Yoneo xop te Topa pet xop xat'ax 'Anexān xut, tu' kopa' mōgāhă', pu hăm'ăktux tigmū'ün pu', ha 'Anexān yīm xix, hăm'ăktux putup tu', pu 'Ep yōg tigmū'ün găy hok Yoneo xop tu'.³⁴ Pa tigmū'ün te 'Anexān yă Yoneo yūmmūg, tu' yīy ka'ok, tu xe' yīy xexka', tu xe' yīy, tu yānmūn xupep'ax puxet putuk, tu' ot 2 hă te:

—Ep yōg Niān yă' xexka xe'ēgnăg. Kaxīy.

³⁵ Ha kōmēn yōg kaxămi'ax te:

—'Āhup, 'āhup! Kaxīy.

Tu xe' xuktux, hu:

—Ep yōg tigmū'ün: 'U'üm te kōmēn 'Ep yūmmūg hok? Yă' xohix te' yūmmūg, ha 'Ep te topahnăg hex Niān pet xexka xix, tu topa xap xix, nōm te pexkox tu' nāhă', yă' xohix te' yūmmūg.³⁶ yă' yūmmūg tap, yīy 'āhup, nūy hăpkummuk mīy hok.³⁷ Xate tik 2 nūnnăhă', ha 'ap kummuk'ah, tu topa hex Niān 'ăktux kummuk 'ohnăg, tu topa hex Niān yōg hăpxop 'üm hă' xupxet 'ohnăg.³⁸ Nemēn te hăm'ăktux 'üm putup, xix yăy xop te', puxix tik pa te hămyūmmūg tu' xax, puyī' kopit, yīy mōg, nūy tik 'üm kupeh.³⁹ Pe hăpxopmă'ax nōy kopit putup, puxix tigmū'ün xohix kopit.⁴⁰ 'Āte koit'ah, pa 'āte gohet yōg hămpe'paxex yīpkutuk, pax pu: "Ep yōg tigmū'ün yăykix kakixnăg," kaxīy, puxix xonat xop nū'pok 'Ep tu, puyīk yīkopit, tep tu 'āgăy năm. Păyă 'ap yūmmūg'ah 'āte'. Kaxīy.

⁴¹ Tu hăm'ăktux, tu:

—Mōg. Kaxīy.

Ha' mōg.

20

Paot te Mäxenõn tu' xip, xix Genex tu' xip

¹ Ha Paot te' kuxa mām ka'ok xop xăñhă', tu hăm'ăktux hă' kă'ogăhă', tu:

—'Ūgmōg. Kaxīy.

Tu ta' mōg hăpxexka Mäxenõn tu'.² Tu hăm xohix kotit hă' hăpkumep, tu hăm'ăktux hă' kuxa mām ka'ok xop ka'ogăhă', tu' mōg tu mōktu hăpxexka Genex tu' xupep.³ Tu' xip măyōn 'ănuł 3 hă, ha' mōg, ha Yoneo xop tep-tex putup, ha măpkox te kōnăg yīmū' mōg hă' mō'năhă', nūy hăpxexka Xit kotit hă' mōg, tu Mäxenõn tu putpu' nūn putup.⁴ Ha Paot mütik nūn kōmēn Menet yōg Pihog-tok Xopat, xix kōmēn Texanõn yōg 'Ānixtah, xi' yōg Xegõn, xix kōmēn Nep yōg Gax, xi' yōg Tîmõn, xix hăpxexka 'Ax yōg Tikik, xi' yōg Tonop,⁵ tu Paot keppa' mōg, hak mūn Nok te kax'ămi', hak mū'ăte Paot hip kōmēn Tonot tu'.⁶ Ha Yoneo xop yōg 'ămuk xexka 'ăxet'ax "păm tokatok hok" kux, hak mūg pip Pinio tu', tu măpkox hăk mūg mōg, tu kōnăg yīmū' mōg, ha 'ămnăy te 5 nōg, 'Ihăk mūg mōg tu mōktu mōxaha Tonot tu', ha' nōy xop mütik yăy tu nū'năhă', tu' pip 'ămnăy te 7 hă.

Paot te Tonot tu' xip

⁷ Tu yrenomī 'ihāk mūg yāy tu nū'nāhā', tu pām koxip, nūy mā', nūy Yeyox yā yūmūg pupi' xok pekpaxeh, ha Paot mōg putup hāptup 'ihā', hu hām'āktux tox, tu 'āmnīy kote 'ihā hām'āktux, tu' kux 'ohnāg'. ⁸ Ha kuyānām tat'ax punethok te mīptut nōy yīmū' mōg'ax kopa' pip, hak mūg yāy tu nū'nāhā', ⁹ ha tik xiptap 'Ettik xip, tu mīptut tox yāy yīmū' mōg'ax 3 kopa' xip, tu yanēn kox yīmū' yūm, ha kūmīm tep-tex, ha mō'yōn, Paot yōg hām'āktux tox hah, ha hām tu' nāhā', tu' xok. ¹⁰ Ha Paot te mīptut yīmū' tu' yīxohoh, tu 'Ettik mūg, tu' nōy xop pu hām'āktux, hu:

—Kuxānōg hok! Yā' koxuk te' kopa' xip, yā' hi'! Kaxīy.

¹¹ Tu xe pepi' mōg, tu pām koxip, tu' māhā', nūy Yeyox pe'paxeh, tu hām'āktux yūmūg xape xop mūtik, ha xokakkak xataha', 'ihā hām'āktux kux, tu' mōg. ¹² Ha 'Ettik hi', yīy tikmū'ūn kuxa hittup xexka', tu' yāy pet ha' mōg.

Tu Mīnet ha' mōg

¹³ Hak mūn Nok te xe kaxāmi', tuk mūg mōg mīpkox hā, tu' mōg, tu mōxaha hāmyīn yūm 'Axox tu', tu Paot hip, 'ihā Paot te hām tu yā' mōg. ¹⁴ Tu' xupep, 'ūgmū'āte ta tu yāy tu nū'nāhā', hak mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Mītinēn tu'. ¹⁵ Tuk mūg mōg mīpkox hā, tu Kiox hā' yēn, tu hāptup nōy kōmēn Xāmōy tu' mōxaha', tuk mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Mīnet tu'. ¹⁶ Ha Paot mōg putup nōg kōmēn 'Ep tu', nūy mōg mō'ka'ok, nūy kōmēn Yenoyanēn tu' 'āmōxān, nūy Yoneo yōg 'āmuk xexka Pētekot mīy.

Paot te hām'āktux

¹⁷ Tu kōmēn Mīnet tu' xip, tu 'Ep yōg tik pēnā max xop xānāhā', ¹⁸ ha' nūn, ha Paot te:

—Hōmāg nūn 'Ax tu hāmāxap, ha xatek yūmmūg, tu yōgnū hāpxomā'ax yūmmūg kamah, 'ihā hāmyaxatamuk xohix hāk xip 'āxop mūtik. ¹⁹ Tu hāpxomā'hā Topa tu', tuk kutōgnāg, tuk kuxa hittup 'ohnāg, yā Yoneo xop tek kummugāhā'. ²⁰ Ha xa hām'āktux xe'e, tu Topa yōg hām'āktux'ax xohix 'āktux, tu' xaxok 'ohnāg, tu xa hāmyūmmūgāhā', nūy 'āka'ogā', nūy mō'ānīyām, ha tikmū'ūn tek xupak, 'ihā 'āte kōmēn kotit hā xa hāmyūmmūgāhā', xix mīptut xohix kopa hāmyūmmūgāhā kamah. ²¹ Tu xa hām'āktux xe'e', tu Yoneo yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, xix Genex yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, tu Topa pu yāyhāhup 'āktux, tu 'ōg hāpkummuk mīy kux 'āktux, tu 'ākuxa mām ka'ok Yeyox kopa 'āktux. ²² Yā hōnhā 'ūg'āpax: 'Ūgmōg Yenoyanēn tu', ha Topa Koxuk tek xat, ha nōm puk yīpkox xip, tu 'a' hāmyūmmūg'ah, 'ok pek hip-tup, 'ok pek xok putup, ²³ pāyā Topa Koxuk te 'ā hām'āktux kōmēn xohix tu', hu: "Kanet kopa 'āxix putup, xix 'āxūy putup," kaxīy. ²⁴ Pa' ak kuxānōg'ah, 'a yāy mūn tuk hi'ah, pāyā Topa tuk hi'. 'Ok pek hi', yā' māx, pek xok, yā' max, 'ūyī yāy yōg hāpxomā'ax kux. Yeyox tek yāykutnāhā', 'ūyī Yeyox yōg hām'āpāk max'ax 'āktux, ha'āte hāpxōpmāhā', yā Topa te' hep xop xohix pu hāmmaxnāhā'.

²⁵ —Hōmā 'āte Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux, tu nūktu 'āxop pu hām'āktux, tu hōnhā hāmyūmmūg. Yā 'āxop tek 'ūm pēnāp-tup'ah 'ūxeheh. ²⁶⁻²⁷ 'Ūg'āpax: 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'āte 'āxop pu hām'āktux, tu Topa yōg hām'āktux'ax xohix 'āktux, tu Topa yōg hām'āktux 'ūm xaxok 'ohnāg. Tik 'ūm yīpkox hok, puxix yāy hāpkummuk mīy'ax tat. ²⁸ Pēnā ka'ok! Topa Koxuk te 'āxat, pu' kuxa mām ka'ok xop pēnā max, nūy ka'ogā'; Yā Topak-tok xok nōm pupi', tu yāy hep 'āta nū'nāhā', nūy nōm xop kuxa tupmā'. ²⁹ 'Ūgmōg, ha nōm 'ākopa' pip putup, kokex gāy nām putuk, tu' nūn putup, nūy kuxa mām ka'ok xop kix 'āxop kopah. Kokex gāy te kahnēn kix, hā kaxīy nōm gāy xop te'

kuxa mām ka'ok xop kix putup. ³⁰ Ha tik kummuk te 'āxop kopa' pip putup, tu hām'āktux hā mōlāmāp-tup, ha' kuxa mām ka'ok xop mōgāp-tup, pu Topa yōg putat xax. ³¹ 'Ōg pa mōxip! Pēnā max! 'Ūxaxok hok! Hāmyāxatamuk tikoyuk hā 'āte xa hāmyūmmūgāhā', 'ok pe 'āmnīy tox hā, 'ok pe hāptup tox hā, 'āte' xohix yūmmūgāhā', tuk potaha', 'āp-tup pax tu'.

³² —Yā hōnhā 'āte: 'Āxop yā Yeyox yōg tikmū'ūn. Pūyā Topa 'āpēnā max, xix nū mūtik ti', xix xa hāmyūmmūgā', xix 'ānex, xix xa hāmmmaxnā', xix xa pekrox yōg hāpxop popmā' yāy yōg tikmū'ūn mūtik. ³³ 'Ak xupkumī'ah, tuk nōy yōg hāpxop putup 'ohnāg, tuk nōy yōg tayūmak yīpkumī' 'ohnāg, tuk nōy yōg topixxax yīpkumī' 'ohnāg. ³⁴ Āmhok. 'Ughām punethok, nūy tayūmak pop, nūy hāpxop 'ūm pop, nūy mā', tu' nōy xop pu' popmāhā', ³⁵ nūy xa hāmyūmmūgā 'ūghām'ax hā, xayīy nōm hāpxop 'ūm pip hok xop pu' hōm, xi' pakut xop pu' hōm, nūy Yeyox yōg hām'āktux'ax xutīgā', hu: "Tikmū'ūn te hāpxop 'ūm pa', puxi' kuxa hittup kutōgnāg, pa tikmū'ūn te hāpxop 'ūm hōm, puxi' kuxa hittup xexka," kaxīy. 'Ūkux.

³⁶ Tu hām'āktux kux, tu' kopaxux hā' xip, tu Topa pu hām'āktux 'ūnōy xop mūtik. ³⁷ Ha' potaha', tu yāy kep hā' mūg. ³⁸ Yā' kuxa te Paot xak, hām'āktux'ax hah. Yā' xuktux, hu: "A xe xatek 'ūm pēnāp-tup'ah," kaxīy. Ha' mōgāhā mīpkox hah.

21

Paot te Yenoyanēn ha' mōg

¹ Hak mūg mōg mīpkox hā, tu kōnāg xexka xak, mīpkox te kōnāg yīmū' mōg hā' xak, tuk mūg mōg tu mōktu hāmyīn yūm Kox tu' mōxaha', tu hāptup nōy ha tak mōg tu mōktu mōxaha hāmyīn yūm Honex tu', tu xek mūg mōg, tu mōktu kōmēn Pa'at tuk mūg mōxaha'. ² Ha mīpkox nōy mōg Penix tu', hak mū'āte' xipihi', tu nōm mīpkox hāk mūg mōg, ³ tu hāmyīn yūm Xip pēnāhā', tu 'īpxax ha' mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Xit tu', tu kōnāg hā' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Tinok tu', pu mīpkox hāpxop pop'ax xuupermāhā kōmēn Tinok tu', ⁴ ha' kuxa mām ka'ok xop pipihi', tu 'āmnīy xohix te 7 hā' nox pip kuxa mām ka'ok xop mūtik, ha Topa Koxuk te Paot xūy'ax yūmmūgāhā' kuxa mām ka'ok xop pu', yīy: "Yenoyanēn tu 'āmōg hok!" kaxīy. ⁵ Pa xemān nōg, 'īhāk mūg mōg, ha' nōy xop tek mūg mōgāhā kōmēn kunāpa', xi' xetut xop te', xix kakxop te', hak mūg kopaxux hā' pip, tu Topa pu hām'āktux hāpkux tu', ⁶ tu yāy kep mūg, xix yāy hax, tu 'āneo, nūy mōg, hak mūg mōg mīpkox hā, pa' nōy xop te putpu' mōg yāy pet hah.

⁷ 'Ūgmūg pip kōmēn Tinok tu', tu mōktu mōxaha kōmēn Tonēmāy tu', tu' kuxa mām xop yōg xape xop pēnāhā', tu' nox pip 'āmnīy tox hā. ⁸ Hāptup 'īhāk mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Xeyanet tu', tu Pinip pet tu' nox pip. Pinip te hām'āpāk max 'āktux pax. Hōmā'ūkuxa mām ka'ok xop te tik te 7 yīmōgatux, pu hāpxop xit'ax popmā', nūy hok xop pu' popmā', tu Pinip yāykutnāhā kamah. ⁹ Ha Pinip kutok hex te 4, 'ap yāyta'ah, 'ūxohix yā Topa pupi hām'āktux. ¹⁰ Hak mūg nox pip Pinip pet kopah, 'ihā tik te Topa pupi hām'āktux nūn, 'ūxuxet'ax 'Ag, tu Yonex tu' xip, ¹¹ tu' nūn, tu nūktu xuuper Xeyanet tu', tu Paot yōg nāy hīy'ax paha', tu nō yāy yīm kīy, xi' kup kīy, tu:

—Topa Koxuk te hām'āktux, hu: "Hā kaxīy Yenoyanēn yōg Yoneo gāy xop te Paot kīy putup, nūy puknōg xop ha mōgā!', kaxīy.

¹² Ha' xupak, ha tikmū'ūn xik mū'āte Paot tu' xak, hu:

—Yenoyanēn tu 'āmōg hok! Kaxīy.

¹³ Ha Paot te:

—'Āxop tep-tep mūn mīy? Tep tu 'āpotaha', tuk kuxa xūygāhā'? 'Ak kuxānōg'ah. 'Ok pe kanet kopak xip, 'ok pek xok Yenoyanēn tu', 'āte Yeyox tu hāpxompāhā', nūy Yeyox 'āxet'ax 'āktux max. Kaxīy.

¹⁴ Tu hām'āktux kux, hak mū'āte' hup, tu:

—Pūyā Topa yāy putup'ax mīy. Kaxīy.

¹⁵ Tuk mūg mōg, tu yāy yōg hāpxop pop, tu' xuk, nūy Yenoyanēn tu' mōg.

¹⁶ Ha kōmēn Xeyanet yōg kuxa mām ka'ok xop 'ūm 'ūgmūg mūtik mōg, tuk mūg mōgāhā hāmyīn yūm Xip yōg Mēnān hah, ha' kuxa yūm ka'ok tap, hāmyāxatamuk xohix hā' yūm, ha' pet kopak nox pip.

Paot te Tiak pēnāhā'

¹⁷ Tuk mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Yenoyanēn tu', ha' nōy xop tek mūg pēnāhā', tu' kuxa hittup. ¹⁸ Hāptup Thāk mūg mōg Tiak pet hah, ha Paot tek mūg mūtik mōg, ha tik pēnāmax xop xohi' pip. ¹⁹ Ha Paot te 'āneo, tu Topa te hāpxompā max xohix 'āktux, tu Paot ka'ogāhā pu hāpxompā'ax hāmpuknōg xop kopa 'āktux. ²⁰ Ha' xupak, tu' kuxa hittup xexka', tu Topa 'āktux max, tu Paot pu hām'āktux, hu:

—'Ūgnōy: Yoneo xop punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ha xate' yūmmūg, ha Mōyyex yōg xat'ax xohix pu' yīpkox pip kamah, nūy māynāg mīy. ²¹ Ha tikmū'ūn te 'āmūn 'āktux, tu 'ākupex, hu: "Paot te Yoneo xop yūmmūgā kummuk, tu nōm xop te hāmpuknōg kopa' pip pu hāmyūmmūgāhā', hu: "Āpu, Mōyyex yōg xat'ax nīn, tuk-tok pit nāg xax yīmap mep hok, tu mōnāyxop yōg hāpxompā'ax hittap tat hok kamah," kaxīy. Pāyā tikmū'ūn te koit. ²² Putep mūn mīy? 'Ānūn, ha' xohix te hāmyūmmūg putup. ²³ Nāy, 'ūg'āpax, nūy mīy: Nūnte' pip tik te 4, nōm tik te Topa pu hām'āktux xex. ²⁴ 'Āmōg, tu nōm tik mōgāhā', tu tik xemep'ax hā' pago, pu Yoneo yōg tikmū'ūn xohix pēnā', nūy 'āyīpkox xip Mōyyex yōg xat'ax pu' yūmmūg. ²⁵ Yāk mū'āte' puknōg xop pu tappet kax'āmi', tu' xat, pu topa komut xop xit'ax mā hok, xix xokxop hep'āta mā hok, xix xokxop 'ūm māy mūg tup-tex mā hok, xi' nōy hā' xupxpet hok. Kaxīy.

²⁶ Yī Paot mōg, tu tik te 4 mōgāhā', tu hāptup nōy 'Ihā yāy pix tik te 4 mūtik, tu Mōyyex yōg xat'ax pu' yīpkox xip, tu' mīy, tu tik te Topa pet xexka xop xat'ax pu' xuktux, tu 'āmnīy 'ūm pix'ax kux putup yūmmūgāhā', ha 'āmnīy te 7 mō'nāp-tup, 'Ihā yāy pix kux putup. Ha Paot te xokxop 'ūm putex putup, nūy Topa pu mō'hap, nūy tu' hāxyā'.

Yoneo gāy xop te Paot mūg

²⁷ Ha xemān puxet hā' nōg putup, ha Paot te Yoneo yōg Topa pet xexka kopa' xip, 'Ihā 'Ax yōg Yoneo xop te' pēnāhā', tu Yoneo yōg tikmū'ūn gāyāhā', tu hām'āktux hā nūktu' xohix gāyāhā', tu Paot mūg, ²⁸ tu:

—'Iyaet yōg tihik, mā! Nū tik te hāmyūmmūgā kummuk hāpxexka xohix tu', pu Mōyyex yōg xat'ax xaxogā', tu Topa pet xexka 'āktux kummuk, tu Genex yōg puknōg xop nūnnāhā', pu Topa xip'ax yāyhāp-tup-tūynāg. Kaxīy.

²⁹ Hōmā Yoneo yōg tikmū'ūn te Paot pēnāhā kōmēn kopah, ha 'Ep yōg tik puknōg 'āxet'ax Tonop mōgāhā', ha hāmpe'paxex, hu: "Paot te' mōgāhā Topa pet xexka kopa kamah," kaxīy. Pāyā' mōgā'ah. ³⁰ Ha nōm tikmū'ūn xohix gāy, tu yāy tu nū'nāhā mō'ka'ok, tu Paot mūg, tu Topa pet xexka kopa' xut, tu yāykumāy hāptopah, ha hāpxip 'ohnāg Topa pet xexka mō'yīnnīn. ³¹ Ha

tikmū'ün te Paot putex putup, ha tik 'üm te xonat yōg Kononeo pu hām'āktux, hu:

—Yenoyanēn yōg tikmū'ün xohix gāy nām! Kaxīy.

³² Ha xonat xop yōg Kononeo te xonat xop xat, xix kapitām xop, ha' nūn mōd'ak'ok, ha Yoneo yōg tikmū'ün te' pēnāhā', hu Paot kix kux. ³³ Ha Kononeo te Paot mūg, tu' xut gāy xop kopah, tu pipkup māg xap hā' hīy, tu' yīkopit, hu:

—'Ü 'üm nūhū? Kaxīy.

Tu xe:

—Putep mūn mīy? Kaxīy.

³⁴ Ha nōm tikmū'ün gāy te hām'āktux hā' yānān, yīy Kononeo te hām'āpak 'ohnāg, hu' xat, hu:

—Kāy mōgā xonat pet ka'ok hah. Kaxīy.

³⁵ Ha' mōgāhā mīptut mīpku'ün tu', pa nōm tikmū'ün tep-tex putūmnāg, yīy xonat xop te Paot pupi tu pepi' xup, tu mīptut hā mōxakux. ³⁶ Ha Yoneo yōg tikmū'ün xohix te' pe' mōg, tu' yīy ka'ok, tu:

—'Üp-tex! 'Üp-tex! Kaxīy.

Paot te yāy pupi hām'āktux

³⁷ Ha xonat pet ha' mōgāhā', īhā Paot te:

—'Ok xatek tux hok 'ū hām'āktux? Kaxīy.

³⁸ Ha Kononeo te:

—Xate Genex yīy'ax yūmmūg. 'Ok 'āmūn yā 'Eyit yōg tihik, nōm te tik te 4.000 mōgāhā hām panip tu', nūy gohet mūtik yāykix? Kaxīy.

³⁹ Ha Paot te:

—Ak mūn'ah. Yāk mūn Tax yōg Yoneo, tu hāpxexka Xinit tuk nāhā', ha Tax mūn kōmēn xexka hok'ah. 'Ok xatek tux hok, 'āte hām'āktux tikmū'ün pu'? Kaxīy.

⁴⁰ Ha Kononeo te:

—'Āpu, 'āyī. Kaxīy.

Ha Paot te mīpku'ün yīmū' xip, īhā' yīm xix, pu tikmū'ün yīy hok, ha Paot te hām'āktux tikmū'ün pu', Yoneo xop yāy yīy'ax hā hām'āktux, hu:

22

¹ —'Ünōy mūnōm xop, xi' tak mūnom xop, 'üg'āpax 'āte hām'āktux. Kaxīy.

² Ha Yoneo yōg tikmū'ün te yāy yīy'ax 'āpak, tu:

—Nāy, hup, nūy 'īy hok. Kaxīy.

Tu' yīy 'ohnāg, ha Paot te:

³ —'Ügmūn Yoneo, tu kōmēn Tax yōg tihik, tu hāpxexka Xinit tuk nāhā', pa kōmēn Yenoyanēn kopak tittap, ha hāmyūmmūgā'ax Gāmāniēt te 'ā hāmyūmmūgāhā', tu mōnāyxop hittap yōg hāpxomā'ax xohix 'ā hāmyūmmūgāhā', ha 'āte Topa xak 'āxop xohix putuk, tu' xat'ax mīy māynāg.

⁴ Hōmāg gāy, tu' kuxa mām ka'ok xop kix putup, Yeyox yōg putat putup nōg tu'. 'Ate' mūg, tu kanet kopa' xex nōm xop, 'ok pe tihik, 'ok pe 'ūhūn. ⁵ Ha tik te 'āmānex xop xat'ax te' yūmmūg, xix tik te hāmyūmmūg xop te' yūmmūg. 'A 'āte mōl'āmā'ah, pāyā hāpxe'e 'āktux. Nōm xop te 'a' popmāhā tappet, tu kōmēn Namān yōg Yoneo xop pu kax'āmi', 'ūyīy kuxa mām ka'ok xop mūy, tu' kīy, nūy kix. Kaxīy.

⁶ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tu tak mōg, tu kōmēn Namān tu hāmhūmnāg tuk xip, māyōn yāy kote' yūm īhāk xip, ha hāpxip 'ohnāg īhā kuyānām xexka te pexkox tu' xakot. ⁷ Hak nāhā

hām tu', tu yānmūn xutep'ax 'āpak, ha: "Xaot, Xaot, teptu xatek xūygāhā'?" Kaxīy.

⁸—Ha 'āte: "Ū 'ūm 'āmūn?" kaxīy.

—Ha tute: "Ūgmūn Nāyane yōg Yeyox. Xatek xūygāhā," kaxīy.

⁹—Ha tikmū'ūn te 'ūgmūtik mōg te kuyānām pēnāhā', pāyā 'a' yīy'ax 'ūm 'āpak'ah. ¹⁰ Ha 'āte' yīkopit, hu: Yāyā', putep xatek putup 'ū mīy xa?" kaxīy.

—Ha: "Āyok, nūy mōg, tu mōktu xutep Namān tu', ha tik 'ūm te xa hām'āktux putup, tu Topa yōg xat'ax xa hāmyūmmūgāp-tup," kaxīy.

¹¹—Yā 'āte hāmpēnā hok nōm kuyānām xexka hah, yīy tikmū'ūn tek mōgāhā', yīm hā Namān tu'. ¹² Ha tik te Topa xak, 'ūxuxet'ax 'Ānānīn, ha Namān yōg Yoneo xop xohix te nōm 'āktux max. ¹³ Hak ha' nūn, tuk yīkāgnāg xip, tu hām'āktux, hu: "Ūgnōy Xaot, Topa te 'āpa maxnāhā', xa xe hāmpēnā," kaxīy.

—Hak pa max, ha 'āte 'Ānānīn pēnāhā', ¹⁴ ha: "Hōmā hāmyāxatamuk xohix 'īhā mōnānyxop yōg Topa te xa yāyutnāhā', xa Topa yōg putup'ax mīy, nūy tik te hāmyok mīy 'āxet'ax Yeyox pēnā', nūy nōm yīy'ax 'āpax, ha hōnhā xate' xupak, xi' pēnāhā', xix hāmyūmmūg, ¹⁵ tu Yeyox yōg hām'āpak māx'ax 'āktux putup tikmū'ūn xohix pu', tu hāpxopmā'ax xohix pēnā'ax 'āktux putup. ¹⁶ Putep hip xate'? Āpu, 'āte 'āp-tox pix putup, pu Topa 'ākuxa maxnā', nūy 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', 'īhā Yeyox yā 'āxuxyā 'āktux," kaxīy.

¹⁷ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tuk nūn putpu', tu nūktu xutep kōmēn Yenoyanēn tu', tu Topa pu hām'āktux Topa pet xexka kopah, tu yāy koxuk hā Yeyox pēnāhā', ¹⁸ ha hām'āktux, hu: "Mōg, Yenoyanēn kunāpā 'āmōg, yā tikmū'ūn tek mūn 'āktux'ax putup nōg," kaxīy.

¹⁹—Ha 'āte: "Yāyā', tikmū'ūn te 'āte hāpkummugāhā yūmmūg, ha 'āte' kuxa mām ka'ok xop mūg Topa pet kopah, ha' yūmmūg kamah, yā 'āte kanet ha' mō'tat, tu' kix nōm xop kuxa mām ka'ok 'ākopah, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg. ²⁰ Tikmū'ūn te 'ōg nū'kutnā'ax 'Extep putex, 'īhāk xip, tu pekpaxex max, tup-tup, tu tikmū'ūn yōg topixxax pēnāhā' nōm te 'Extep putex," kaxīy.

²¹—Ha Yeyox te: "'Āmōg, 'āte 'āmōgāp-tup hāptox tu', hāmpuknōg xop hah," kaxīy. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

²²⁻²³ Ha tikmū'ūn te Paot yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīy 'ohnāg, pa Paot te' pu knōg xop 'āktux, yīy ta tikmū'ūn gāy, tup-tup nōg, tu' yīy ka'ok tu:

—'Ūp-tex! 'Ūp-tex! Kaxīy.

—Tik kummuk putex! Kaxīy.

—Pūyā tu xok! Kaxīy.

Tu topixxax tox mahap, tu hāpkōnōn mō'pok pepi', 'ūgāy tu'. ²⁴ Ha xonat xop yōg Kononeo te' pēnāhā', hu Paot xut mō'ka'ok, tu' xat, pu xonat pet xexka ka'ok ha' mōgā', ha xe' xat, pu' kix xokxax hā, ha:

—'Ūxūy hā hām'āktux putup, tu 'ōg hāpxopmā'ax kummuk 'āktux putup. Kaxīy.

²⁵ Ha xokxax xit hā' hīy, nūy nō' kix 'īhā' Paot te Kapitām yīkopit, hu:

—'Ok Hōm yōg gohet te' xat, pu Hōm yōg tik 'ūm kix, 'īhā hāpkummuk mīy 'ohnāg? Kaxīy.

²⁶ Ha xonat xop yōg Kapitām te' xupak, tu Kononeo pu hām'āktux, hu:

—Nāy, paxip. Putep mūn mīy putup? Kāy yā Hōm yōg tihik! Kaxīy.

²⁷ Ha nōm Kononeo nūn, tu Paot yīpkopit, hu:

—Āyīy. 'Ok 'āmūn yā Hōm yōg tihik? Kaxīy.

Ha:

—Ya hamün. Kaxīy.

²⁸ Ha Kononeo te:

—Āte tayūmak xexka hā pago, nūy yāyhā Hōm yōg tihik. Kaxīy.

Pa Paot te:

—Yā Hōm yōg 'ūgnāhā', xik mūg tak, xik mūg tut. Yāk mūn Hōm yōg tik xe'e'. Kaxīy.

²⁹ Ha xonat xop nōm te' kix putup nū'paha', 'ūkuxānōg tu', ha Kononeo kuxānōg kamah, Paot kīy huh, īhā Hōm yōg gohet te' xat hok puyīy Hōm yōg tik kix hok.

Paot te' xexka xop keppa' xip

³⁰ Hāptup īhā Kononeo te Paot xut, tu Yoneo xop yōg tik xop pa te hāmyūmmūg ha' mōgāhā', xix 'āmānex xexka xop keppah, pu' yīkōpit, nūy Paot yōg hāpkummuk mīy'ax yūmmūg. Ha Paot te Yoneo xexka xop keppa' xip.

23

¹ Tu tik xop pa te hāmyūmmūg pēnā ka'ok, tu:

—'Ūnōy mūnōm xop, Topa tek kuxa yūmmūg, ha hāmyok mīy 'ūghi'ax tox hā. Kaxīy.

² Ha tik te 'āmānex xop xat'ax 'Ānānīn, tu' xat, pu Paot yīkox kix, ³ ha Paot te:

—Pūyā Topa 'ākix! 'Āpa max, pāyā 'ākuxa kummuk! Xate' nōy mōgāhā mōd'āmā'ax hā. 'Āyūm, nūy hāpxomā'ax kopit, nūy Mōyyex yōg xat'ax hā' kopit, pa Mōyyex te' kix'ax xat hok. Kaxīy.

⁴ Ha tik nōy te:

—Teptu xate 'āmānex xop xat'ax mānōg? Kaxīy.

⁵ Ha Paot te:

—'Ūgnōy, 'āte' yūmmūg'ah. 'Ok tik te 'āmānex xop xat'ax nō'ōm? Topa yōg tappet tek xat, hu: "Tik te 'āxop xat'ax 'ūm 'āktux kummuk hok," kaxīy.

⁶⁻⁸ Tu' xexka xop pēnāhā', ha' yāg Paniye xop, ha' yāg Xanoxeo xop. Paniye xop xohix kuxa mām ka'ok putpu' hi'ax kopah, hu: "Tikmū'ūn xohix xakix, tu' putpu' hip-tup," tu xe: "Yā' pip koxuk, xix pexkox yōg nū'pok xop," kaxīy. Pa Xanoxeo xop xohix kuxa mām 'ohnāg, tu: "'Āmhok. 'A' koxuk 'ūm xip'ah. Yā' xakix xe'e', tu putpu' hip-tup 'ohnāg," kaxīy. Yīy Paot yīy ka'ok, tu:

—'Ūnōy mūnōm xop: 'Ūgmūn Paniye yōg, huk kuxa yūm ka'ok putpu' hīnnā'ax kopah. Xatek yīkōpit, 'ok pe' xakix xop putpu' hip-tup, 'ok pe' hip-tup hok. Kaxīy.

Ha Paniye xop te hām'āktux hā' nōy yānān Xanoxeo xop mūtik, tu' gāy nām.

⁹ Tu' yīy ka'ok, tu yāykix putup Paot hā, ha tik te hāmyūmmūg yok, yā kama Paniye yōg, tu:

—Yā' max Paot! 'Ok pe koxuk 'ūm, 'ok pe pexkox yōg nū'kutnā'ax 'ūm te kāy pu hām'āktux, kopxix Topa mūtik yūmūg kumīy putup hok. Kaxīy.

¹⁰ Ha' gāy xexkah, yīy xonat yōg Kononeo te Paot hā' yīpkutuk, tu' xat, pu' xut, tu xonat pet ka'ok ha' mōgāhā'.

¹¹ 'Āmnīy koxtap īhā Yeyox xip Paot yīka', tu:

—'Ākuxānōg hok! 'Āmūn tek mūn pupi hām'āktux, tu 'ūgmūn 'āktux putup kōmēn Yenoyanēn tu', xix hāpxexka Hōm tu kamah. Kaxīy.

Ha' xaptop hā Paot putex putup

¹² Hăptup ḫā Yoneo xop te yāy tu nū'nāhā', tu hām'āktux xex, tu Topa 'āxet'ax 'āktux hā hām'āktux xex, tu:

—Paot putex hok, kopxik xit hok! Kaxīy.

¹³ Yā tik te 40 tep-tex putup, ¹⁴ tu' mōg 'āmānex xexka xop hah, xix tik xop te hāmyūmmūg hah, tu:

—'Ūgmū'āte hām'āktux xex Topa pu', hu: "Paot putex hok, kopxik xit hok," kaxīy. ¹⁵ 'Āmōg, Hōm yōg xonat xop yōg Kononeo hah, nūy tu' xax, pu Paot nūnnāy, 'ūyīkōpit nūy, pāyā mō'āmā'. 'Ūgmū'ātep-tex putup putat hā, 'ūxaptop huh 'ūp-tex putup. Kaxīy.

¹⁶ Pa Paot 'ūptix te' xupak, tu' mōg tu mōktu xupep xonat pet ka'ok xexka tu', tu Paot pu' xuktux, ¹⁷ ha Paot te xonat yōg Kapitām xānāhā', hu:

—Nū tik tuktup mōgā 'āxop yōg Kononeo hah, puyīy hām'āpak'ax 'āpax. Kaxīy.

¹⁸ Ha' mōgāhā' nōm Kononeo hah, tu:

—Paot te kanet kopa' xup, tuk xānāhā' pu tik tuktup mōgā 'āhah. Kaxīy.

¹⁹ Ha Kononeo te tik tuktup yīm hā' mūg, tu' xut, tu' yīkōpit, hu:

—Xate putep 'āktux putup? Kaxīy.

²⁰ Ha tik tuktup te:

—Yoneo xop te yāy tu nū'nāhā', nūy 'āmūn tu' xax, xa hăptup ḫā Paot mōgā', pu xe' yīkōpit. Pāyā mō'āmā'. 'A' yīkōpit putup'ah, pāyāp-tex putup. ²¹ Yā tik te 40 te hām'āktux xex Topa pu', tu' xit hok xi' xo'op hok, nūy Paot putex. Yā hōnhāp-tex putup. Kaxīy.

²² Ha Kononeo te tik tuktup pu hām'āktux, hu:

—Hām'āktux hok, 'a' xaptop hok'ah. Kaxīy.

Ha Paot mōgāhā Gohenanok Penik hah

²³ Tu Kapitām 2 xānāhā', tu' xat, hu:

—'Āmnī koxtap ḫā mōg kōmēn Xeyanet tu', yā hōnhā kāmānok te 200 pop, xix xonat xop te 200 pop kamah, pu kāmānok yīmū' mām, ha xonat nōy te 200, te yā' pata hā' mōg, tu pox tox tat pop. ²⁴ Ha Paot pu kāmānok nūnnāy, tu Gohenanok Penik ha' mōgā'. Kaxīy.

²⁵ Tu Gohenanok Penik pu tappet kax'āmi', hu:

²⁶ "Ūgmūn Kononeo Kanao Nix, 'āte Gohenanok xe'e Penik pu kax'āmi', nūy hāmyūmmūgā', tu' 'āneo.

²⁷ Yoneo xop te nū tik mūg, nūy putex, hak xut Yoneo gāy xop kopah. Yā hāpxexka Hōm yōg tik 'āxa. ²⁸ Tu' mōgāhā Yoneo yōg pa te hāmyūmmūg xop hah, nūy Paot yōg hāpkummuk mīy'ax yūmmūg. ²⁹ Ha Yoneo xop te yāy yōg xat'ax hā' yīkōpit, tu' kupex, tu Paot yōg hāmyūmmūg'ax puknōg 'āktux, pāyā kāy te tik 'ūm putex 'ohnāg, tu yā' xupxet 'ohnāg, 'a' kummuk'ah, 'ap putex putup'ah 'āte', yā kanet kopa' xix 'ap putup'ah 'āte kamah. ³⁰ Ha Yoneo xop tep-tex putup 'ūxaptop huh, yīy hāpxip 'ohnāg 'āte xa mōgāp-tup, pu Yoneo xop kupeh, ha xate' kopit. Tu ta tu' kux." Kaxīy.

³¹ Ha ta 'āmnī koxtap ḫā xonat xop te kāmānok yīmū' mām xop mōg, ha xonat xop te pox tox tat mōg, tu' pata hā' mōg, tu putpu' mōg Yenoyanēn tu', ³² ha kāmānok yīmū' mām xop te Paot mūtik mōg. Tu' mōg, ³³ tu mōktu mōxaha kōmēn Xeyanet tu', tu Gohenanok Penik pu tappet hōm, tu Paot mōgāhā Penik keppah. ³⁴ Ha tappet mō'kupix hāmāxap, tuk-nāy tu' yīkōpit, hu:

—Pi'yā 'ōgnū hahām? Kaxīy.

Ha Paot te:

—Yā Xinit. Kaxīy.

³⁵ Ha Penik te:

—Nāy, 'āte 'ōg hām'āktux'ax 'āpak putup, 'Thā kupex'ax xop nū'. Kaxīy.

Tu' xat, pu Paot xix 'ūxat'ax 'Enot yōg kopit'ax pet kopah, ha' mōgāhā', tu' xix.

24

Yoneo xop te Paot kupex

¹ 'Āmnīy te 5 nōg, 'Thā tik te 'āmānex xop xat'ax 'Ānānīn nūn, tu nūktu xupep kōmēn Xeyanet tu', xix Yoneo xexka xop nūn, xix tik gāy xop yōg hām'āktux'ax Tet nūn, nūy Paot kupeh. ² Ha' xānāhā', ha Tet te nōm Gohenanok pu hāmyūmmūgāhā' hu:

—Gohenanok Penik: Tikmū'ūn xohix te 'āp-tup pax, 'ōg hāpxomā'ax max hah, ha Yoneo yōg tikmū'ūn kuxa xohix mām, tu' hittup, xate hāmyūmmūg hah, ³ yīy tikmū'ūn xohix te 'āmūn 'āktux max. Yā' puxi'. ⁴ 'Āte hām'āktux kutōgnāg putup. 'Ūg'āpax, kopxix hāpxip kutōgnāg hām'āktux kux. ⁵ Paot te hām'āktux kummuk, tu' yīy hā nūktu tikmū'ūn xohix gāyāhā', tu hāpxexka xohix tu' mōg, yā Nāyane yōg xop xohix xat. ⁶ Hōmā tute Yoneo yōg Topa pet xexka yāyhāp-tūynāg putup, tu tik puknōg mōgāhā Topa pet xexka kopah, pak mī'āte' mūg, nūy hāpxomā'ax kummuk kopit 'ūgmū yōg xat'ax hā. ⁷ Pa 'āxop yōg Kononeo gāy, tu Paot xut, tu' mōgāhā', tu' xat, pu nū nōm xop kāy kupeh, nūy Paot kupeh 'ākeppah. ⁸ 'Āpu, 'ūyīkopit, nūy hāpxomā'ax kummuk yūmmūg. Kaxīy.

⁹ Ha Yoneo xop te:

—Ya hamūn! 'Āp koit'ah! Kaxīy. Pāyā' koit.

Paot te yāy 'āktux Penik keppah

¹⁰ Ha Gohenanok Penik te tu' yīm xix, nūy Paot pu':

—'Āyīy, ka xīy.

Ha Paot te:

—Gohenanok Penik, hāmyāxatamuk xohix hā xatek mū yōg tikmū'ūn yōg hāpxomā'ax kopit max, yāk hittup, nūy xa hām'āktux. ¹¹ 'Āmnīy xohix te 12 'Thā 'āte Yenoyanēn tu' xupep nūy nūk xup Topa pu', 'ūxohix te' yūmmūg. ¹² 'Āte hām'āktux hā' nōy yānān 'ohnāg tikmū'ūn mūtik, tuk yīy hā gāyāhā 'ohnāg Topa pet xexka kopah, 'a kōmēn kopa hāk 'ūm gāyāhā. ¹³ Yoneo xexka xop te koit. ¹⁴ Pa Yeyox yōg putat hāk xip, tu Topa xak, tu nōm pu nūk xup, tuk yīpkox xip Mōyyex yōg xat'ax xohix pu', xix Topa pupi hām'āktux xop xohix pu'. ¹⁵ Tuk kuxa yūm ka'ok: yā tikmū'ūn te hāmyok mīy te putpu' hip-tup, xix tikmū'ūn te hāpkohe mīy te putpu' hip-tup kamah, ha nōm Yoneo xop te yāy putpu' hi'ax hip kamah, tu hāmmax hip. ¹⁶ Yāk hāmyok mīy, ha Topa tek yūmmūg, xix tikmū'ūn. Kaxīy.

¹⁷ Tu xe hām'āktux, hu:

—Ha hāmyāxatamuk xohix nōg, 'Thāk nūn, tu nūktu xupep yōgnū hāpxexka tu', nūy hāpxop hok popmā Topa pu', xix yōgnū tikmū'ūn pu', ¹⁸ 'Thā 'Ak yōg Yoneo xop nūn, tuk pēnāhā Topa pet xexka kopah, ha 'āte yāy pix, Topa yōg xat'ax tek xat hah, hak yīy 'ohnāg, yāk puxehnāg xip. ¹⁹ Pi'yā' pip 'Ax yōg Yoneo xop hōnhā? 'Ap nūn'ah, nūy 'ūgkupeh. ²⁰ Hōmā Yoneo xexka xop tek yīkopit. 'Āpu, nōm xexka xop 'ūyānān tu' yīkopit, 'ok pe 'āte hāpxe'e 'āktux, 'ok pe 'āte koit. ²¹ Pāyā hōmā nōm xop te yōgnū hām'āktux'ax putup nōg, 'Thā 'āte hām'āktux,

hu: "Hõnhã xatek yïkopit, 'ok pe xakix xop putpu' hip-tup, 'ok pe putpu' hip-tup hok," kaxïy. Tu ta tu' kux.

²² Ha Penik te hämyümmüg, tu Topa yõg putat yümmüg max, pãyã 'ap Paot yïkopit putup'ah, hu:

—Nãy, 'ühip, pu xonat xop yõg Kononeo Nix nû'. 'Ünün, yïy ta 'äte 'äkopolit. Kaxïy.

²³ Tu' xat, ha Paot xix mïptut kopah, pu xonat pënä', pãyã häpkumep mïptut xexka kopah, tu häpxompmäp-tup, puxi' mÿ, ha' tux hok kamah pu' xape xop pënä', nûy häpxop 'üm popmä Paot pu'.

Paot te yây pupi häm'äktux Penik keppah, xix Nonoxit keppah

²⁴ 'Ämnÿ kutõgnäg 'lhä' nõg, ha Penik nûn, xi' xetut Nonoxit nûn kamah, nõm Yoneo hex, ha Paot xänähhä', ha Paot te tikmû'ün kuxa yûm ka'ok Yeyox Kunnix kopa 'äktux, ha' xupak. ²⁵ Ha Paot te:

—Topa te' xak, pu tikmû'ün xohix hämyok mÿ, ha' yõg häpxopmä'ax xohix kopit putup, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk. Kaxïy.

Ha Penik kuxänõg, tu Topa te' kopit'ax yïpkutuk, hu:

—Mõg, mõg! Kaxïy.

Tu xe:

—Häptup nôy korpix 'äxänä'. Kaxïy.

²⁶ Pãyã tayümak 'üm hip, pu Paot tu tayümak 'üm xax, yïy xänä punethok, häm'äktux hää' nôy yänän nãm huh, pa yä Paot te tu' hõm 'ohnäg.

²⁷ Ha hämyäxatamuk 2 nõg, ha Penik mõg kuma' mõg, ha Pox Pex nûn 'üyänän tu', ha Penik te Paot xix mïptut kopah, nûy Yoneo xop kuxa hittupmä'.

25

Paot te Hõm yõg tik te' xohix xat'ax tu' xak, puyi' xut pu mõg

¹ Ha Pex nûn tu nûktu kõmëñ Xeyanet tu' xupep, ha 'ämny 3 nõg, 'lhä' mõg tu mõktu Yenoyanëñ tu' xupep. ² Ha 'ämñex xexka xop te hämyümmügähhä', xix Yoneo xexka xop te hämyümmügähhä', tu Paot 'äktux, tu' kupep, tu' xak, ³ pu Paot nûnnäy Yenoyanëñ tu', 'üxaptop putep putat kopah. ⁴ Pa Pex te:

—'Ämhok. Yä' xip Xeyanet tu', hak mõg putup putpu Xeyanet tu'. ⁵ Nãy, pax xa Paot kupep, hu ta mõg 'ügmütik, nûy kupeh. Kaxïy.

⁶ Ha 'ämny te 10 nõg, 'lhä Pex te Xeyanet tu putpu' nûn, tu häptup nôy 'lhä' xat pu Paot nûnnäy. ⁷ Ha' nûn, ha Yenoyanëñ yõg Yoneo xop te' kupep nãm, tu yïkopit, pãyã häm'äktux hää' koit, ha Pex te' gäy xop yõg häm'äktux 'äpak, tu:

—'Intu'. 'Äte hämyümmüg'ah, 'ok pe Paot te häpkummuk mÿ, 'ok pe' mÿ hok? Kaxïy.

⁸ Ha Paot te:

—'Äte häpkummuk 'üm mÿ 'ohnäg, 'ok pe Yoneo yõg Topa pet xexka tu', 'ok pe Hõm yõg gohet puknõg tu'. Kaxïy.

⁹ Pa Pex te Yoneo xop kuxa hittupmäp-tup, hu:

—'Ok mõg putup Yenoyanëñ tu', 'äte 'äyïkopit? Kaxïy.

¹⁰ Pa Paot te:

—'Ak mõg putup'ah. 'Äte Xex putup, pu yõgnü häpxopmä'ax kopit. Yä' max. 'Äte häpkummuk 'üm mÿ 'ohnäg, ha xate' yümmüg. ¹¹ Pax pu Yoneo xop koit hok, korpix xupap-tup hok. Yä' äte' xok'ax yïpkutuk 'ohnäg. Pax pu Yoneo xop koit, ha 'äte häpkummuk 'üm mÿ hok, 'äpu' xat puk putep hok. 'Äte Hõm yõg tik te' xohix xat'ax putup, yä' äte Xex putup, puk yïkopit. Kaxïy.

¹² Ha Pex te' xexka xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, ha hām'āktux kux, tu Paot pu hām'āktux, hu:

—Xate Xex mūn putup, hu Xex ha 'āmōg. Kaxīy.

Paot te 'Aginip keppa' xip

¹³ Hāpxip kutōgnāg 'ihā' 'Aginip nūn, tu tikmū'ūn xat, tu' nūn tu nūktu kōmēn Xeyanet tu' xupep, xix Menenīn, tu Pex ha' nūn, nūy 'āneo. ¹⁴ Tu' tihi', 'āmnīy xohix hā' tihi', ha Pex te Paot 'āktux 'Aginip tu', tu hām'āktux, hu:

—Tik 'ūm xip, ha Penik te mīptut kopa' xix, tu' xut pu mōg 'ohnāg. ¹⁵ Hōmā 'ūkxip Yenoyanēn tu', ha Yoneo yōg 'āmānex xexka xop te' kupex, tup-tex putup, ¹⁶ pa' āte: "Hōm yōg gohet te' xat hok pu tik 'ūm 'ūhok tup-tex hok. 'Āmhok. Hōm yōg gohet te' xat, pu' kupeh xop kāy ha' nūn, nūy kupeh, pu kāy yā yāy 'āktux, nūy kupex xop yōg hām'āktux hā' yānān," kaxīy. ¹⁷ Ha' nūn yāy tu nū'nāhā', ha' āte' hip putup'ah, tu hāptup nōy hā' xat, pu Paot nūnnāy, 'ūyī' yīkopit. ¹⁸ Ha' kupex xop te' kupex, pa kāy te hāpkummuk mīy 'ohnāg, tup-tex 'ohnāg, tu' xupxet 'ohnāg, ¹⁹ pāyā Yeyox 'āktux, nōm xok, ha Yoneo xop te hām'āktux hā' nōy yānān nām Paot mūtik, ha Paot te: "Yeyox hi putpu'. 'Ūgukxa yūm ka'ok Yeyox putpu' hi'ax kopah," kaxīy. ²⁰ 'Āte hāmpē'paxex, hu: "Pute 'ūm nūhū'? Kaxīy. Tuk yīkopit, pāyā' yīkopit yūmmūg'ah, hu Paot pu": "'Ok mōg putup Yenoyanēn tu', 'āte 'āyīkopit?" kaxīy. ²¹ Pa Paot te: "'Āmhok. 'Ak mōg putup'ah. 'Āte Xex putup, puk yīkopit," kaxīy. 'Āte' xat, pu nūnte' xix, pu Xex ha mō'kutnā'. Kaxīy.

²² Ha 'Aginip te:

—Āte kāy yōg hām'āktux 'āpak putup. Kaxīy.

Ha Pex te:

—Hāptup 'ihā hām'āpak putup. Kaxīy.

²³ Hāptup 'ihā 'Aginip nūn, tu tik te' xat'ax yōg topixxap max mō'tat, tu Pex yōg mīptut hām'āta kox xexka hā' mō'nāhā', tu kōmēn yōg xexka xop xix xonat yōg Kononeo xop mūtik mōxakux, ha Pex te' xat, pu Paot nūnnāy, ha' nūn. ²⁴ Ha Pex te:

—Āxexka 'Aginip, xix 'āxexka xop xohix: 'Āxop te kāy pēnāhā', yā Yoneo yōg tikmū'ūn xohix te' xak, nūy tup-tex. ²⁵ Ha 'āte' yīkopit, ha hāpkummuk xexka 'ūm mīy 'ohnāg, pup-tex, ha yūmmūg xat'ax xexka Xex mūn putup, pu' yīkopit, yīy Xex ha 'āte mō'kutnāp-tup. ²⁶ Tu tappet tu kax'āmi putup Xex pu kamah. Pute 'ūm 'āte kax'āmi'? 'Ap yūmmūg'ah 'āte'. Hu 'āte Paot xat, pu hām'āktux, xayīy yīkopit. Tu' yīkopit kux, kopxix kax'āmi', ²⁷ nūy tappet hā Paot yōg hāpkummuk mīy'ax Xex pu hāmyūmmūgā'. Kaxīy.

26

Paot te yāy pupi hām'āktux 'Aginip keppah

¹ Ha 'Aginip te Paot pu hām'āktux, hu:

—'Āpu, 'āyīy. Kaxīy.

Ha Paot te' yīm pepi' xix, tu hām'āktux, hu:

²⁻³ —Āxexka 'Aginip, xate Yoneo xop xat, tu Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg, yīk kuxa hittup, tu kupex xop pu hām'āktux hā' yānān putup. 'Ūghip, nūy 'ūg'āpax.

⁴ —Yoneo xop xohix tek yūmmūg, yā yōgnū hām tuk xip hāmāxap, tuk nūn Yenoyanēn tu', 'ihāk mūn kakxop tuktup, xi' xiptap. ⁵ Yoneo xop tek yūmmūg, hak mūn Paniye xop yōg, nōm xop te Topa xak xe'ēgnāg. ⁶ Yā hōnhā xatek

yīkōpit Topa te hām'āktux xex hā, ha Topa te mōñāyxop pu hām'āktux xex, hu: "Tikmū'ūn xohix te putpu' hip-tup," kaxīy. ⁷ Hōmā Topa te hām'āktux xex, ha Yoneo yōg tikmū'ūn xohix te' xak, tu' āmīny xohix hā Topa pu nūk tetex, pa Yoneo xop tek kupex, īhāk kux yūm ka'ok putpu' hi'ax kopah, xix hāmmax hip. ⁸ Teptu hāmpe'āpanōm? 'Ok Topa te hāpxopmā'ax ka'ok mīy hok? Yā' mīy. 'Ok Topa te putpu' āhīnn'āp-tup hok? Yāp-tup. Kaxīy.

⁹⁻¹⁰ Tu xe hām'āktux, hu:

—Hōma 'āte hāmpe'paxex, hu: "Yeyox mūn kummuk," kaxīy. Tu Yeyox 'āktux kummuk, tu' kuxa mām ka'ok xop xex kanet kopah, ha Yoneo yōg 'āmānex xop tek xat, tu' ā' hōm yāy 'āxet'ax, 'ūly tu xeh, tu' kix, tuk hittup. ¹¹ Tu' kix kakixnāg Yoneo yōg Topa pet kopah, tu Yeyox 'āktux kummuk yīgāhā', tu' gāynām, tu' pek mōg hāptox tu', nūy mūy, nūy xūygā.

Paot te yāy kuxa yūm 'āktux

¹² —Yā 'āmānex xexka xop te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax, tu kax'āmi tappet tu', ha 'āte nōm tappet mōgāhā', tuk mōg'ax Namān tu', ¹³ tu putat hāk mōg, māyōn te yāy kote' yūm īhā', 'āte kuyānām ka'ok pēnāhā', ha pexkox tu' xakot, ha māyōn yānām kutōgnāg, pa Topa yōg yānām xexka', hak nōy xop te' pēnāhā kamah. ¹⁴ Hak mūg xohix hām tu' xakux, ha 'āte yānmūn xupep'ax 'āpak, ha Yōneo xop yāy yīy'ax hā hām'āktux, hu: "Xaot, Xaot: Teptuk xūygāhā'? Yā tu nō yāy mūn xūygāhā", kaxīy.

¹⁵ —Ha 'āte: "—"ū' ūm 'āmūn?" kaxīy.

—Ha:

"Ūgmūn yā Yeyox, ha xatek xūygāhā' kuxa mām ka'ok xop hā. ¹⁶ Pa 'āyok, tuk-nīhā xip. 'Āhak nūn, nūy xā yāykutnā', xak mūn pu hāpxopmā', xak mūg pēnāhā hāmāxap, ha xa' mūg putup 'ūxeheh, xak mūn 'āktux tikmū'ūn pu'. ¹⁷ Yā 'āte mō'ākutnāp-tup Yoneo yōg tikmū'ūn hah, xix hāmpuknōg xop hah, tu 'āpēnānā' xip, nūy 'āxut nōm gāy xop kopah. ¹⁸ 'Āte nōm tikmū'ūn kuxa hittupmāp-tup, 'ōg hām'āktux'ax hā' hittupmāp-tup, pu hāpkoxtap 'ūkuxa nīm, ha Topa yōg yānām xe'e te' kuxa hittupmāp-tup, pu yōgnū putat hā' mōg, ha xate hām'āktux hā, 'āte nōm tikmū'ūn mōy putup Hāmgāyāgnāg tu', puyīy Topa' kummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux, puyīy yāyhā Topa yōg tikmū'ūn, nōm xop kuxa mām ka'ok 'ūgmūn kopah." 'Ūkux. Kaxīy.

¹⁹ Tu xe:

—'Ok yūmmūg, 'āxexka 'Aginip? 'Ūgmūg xuxyā tek xat pexkox tu', hak yīpkox xip. ²⁰ Tu hām'āktux Namān tu hāmāxap, tuk-nāy tu Yenoyanēn tu hām'āktux, xix hāpxexka Yonex tu', xi' puknōg xop punethok pu', tu yāyhāup yūmmūgāhā', pu hāpkummuk mīy kux, nūy Topa ha mōg, puyīy hāmyok mīy, pu' xohix te yāyhāup pēnā'. ²¹ Pāyā Yoneo xop tek putup nōg, tuk mūg, īhā Topa pet xexka kopak xip, hak putex putup. ²² Pa Topa tek ka'ogāhā', yīy 'āte hām'āktux kux 'ohnāg, tu' xohix pu hāmyūmmūgāhā', tu Topa tappet hittap puxehnāg hā hāmyūmmūgāhā'. Hōmā Mōyyex te hām'āktux, xix Topa pupi hām'āktux xop te hām'āktux kamah, yīy 'āte tikmū'ūn xohix pu hām'āktux hāmāxap, ²³ nūy Yoneo yōg tikmū'ūn kuxa kummuk xit, xi' puknōg xop kuxa kummuk xit, yā hōnhā' hep xop xohix kuxa max yānān'ax. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

²⁴ Tu hām'āktux kux, ha Pex yīy ka'ok, tu:

—Paot, 'āp-tox kummuk! Xate tappet punethok mō'kupix, ha tappet te 'āp-tox kummugāhā'! Kaxīy.

25 Pa Paot te:

—'Ap 'ükputox kummuk'ah. Yã hãpxe'e 'äktux. Kaxiñ.

26 Tu 'Aginip pu hãm'äktux, hu:

—'Äte yãyhãhup 'ohnãg, ha tikmû'ün xohix te' yümmüg. 'Aginip, xate hãmyümmüg kamah. Topa te' xaptop hã' mÿ 'ohnãg. **27** Hõmã Topa pupi hãm'äktux xop te Topa te hãm'äktux 'äktux. 'Aginip, 'ok 'äkuxa yûm ka'ok Topa pup hãm'äktux xop kopah? Yã' yûm. 'A' yümmüg. Kaxiñ.

28 Ha 'Aginip te:

—Nãy, 'ok 'äpe'äpaxex, hu: "Hãpxip kutõgnãg 'Ihã 'Aginip te yãhãp-tup Kunnix yõg"? 'Amhok! 'A yãyhãp-tup'ah 'äte'. Kaxiñ.

29 Ha Paot te:

—Yã' max 'ämün yãyhã Kunnix yõg. 'Ok pe hãpxip kutõgnãg 'Ihã', 'ok pe hãpxip tap 'Ihã', 'ätep-tup 'äxohix yãyhã Kunnix yõg, 'ükputuk, pa kupuk mäg xap hã' hîy'ax 'a' putup'ah. Kaxiñ.

30 Ha 'Aginip tek-nihã' xip, xix Pex, xix Menenïn, xi' xexka xop xohix te nû mütik mâm xop, **31** tu' mõg, tu hãm'äktux hã' nôy yãñän, hu:

—Nûhû tik max, ha' max'ah tik xix kanet kopah, tup-tex mûn kummuk. Yã tik te hãpxopmã max. Kaxiñ.

32 Ha 'Aginip te Pex pu hãm'äktux, hu:

—Kãy xupa'ax, pâyã Xex mûn ha' mõg putup, pu hãpxopmã'ax tu' kopit. Pûyã' mõg! Kaxiñ.

27

Paot te kõmën Hõm ha' mõg

1 Ha Paot mõgäp-tup hãpxexka 'Itat tu' (hak mûn Nok te xe kax'ämi', tuk mõg Paot mütik), mîpkox hâk mûg mõg, nõm mîpkox te kõnãg yîmû' mõg, ha xonat xop te 100 yõg kapitãm te Paot pënänã' xip, tu' kãy nôy xop pënähã kamah, yã Kapitãm Yot te xonat xop 'Ipet yõg. **2** Hak mûg mõg kõmën 'Anamâtîn yõg mîpkox hã, tu hãpkux te hãpkûyâgnãg hâk mûg mõg, ha hãpxexka Mâxenõn yõg 'Anixtañ te kõmën Texanõn, tu' xip, tu' nûn, tuk mûg mütik mõg. **3** Ha hâptup 'Ihã kõmën Xinõm tu' mõxaha', ha Yot max Paot tu', tu hãm tu' mõg tux hok, pu mõg, nûy xape xop pënâ', pu nõm Paot mõ'nîynâm, nûy nõ hãpxop tu' popmã', ha 'ämny hâ' xape pet tu' nox xip, tu mõ'yõn. **4** Tu hâptup 'Ihãk mûg mõg mîpkox hã, tu hãmyîn yûm Xip tu' yîpxe'e hâk mûg mõg, 'amuuh ka'ok tu' keppa mõ'kouk hah. **5** Hak mûg mõg kõnãg xexka xak tu', ha hãpxexka Xinix yîkâgnãg, xix hãpxexka Pënpit, tuk mûg mõg, tu mõktu mõxaha hãpxexka Nix yõg kõmën Miha tu'. **6** Ha xonat yõg Kapitãm te kõmën 'Anexânit yõg mîpkox xipihi', ha' nûn, tu hãpxexka 'Itat ha' mõg putup, hak mûg mõg nõm mîpkox hã.

7 Tuk mûg mõgnâg, pak mûg mõg pu'ügnâg, 'amuuh ka'ok hah, ha 'ämny punethok 'Ihã mõxaha hãmyok tu, kõmën Xinit kepah, pa 'amuuh gãy, ha mîpkox mõg 'ohnãg, hak mûg mõg yîpxax hah, hãmyîn yûm Kenet tu, ha kõmën Xanmõn yîkâgnãg. **8** Ha mîpkox te hãm tu' xutep, tu hãpkux yîkâgnãg hâ' xip, tu' mõgnâg mõg, tu mõktu mõxaha hãmyîkox Kõnãg Xexka Yîkox Max tu', ha kõmën Nayet te hãmhümnâg.

9 Tuk mûg pip 'ämny xohix hã, ha hãmyâxatamuk ka'ax, yã Yoneo xop te 'ämuk xexka 'äxet'ax "yãy kuxa mäxnâ'ax" mÿ tap, ha hõnhã 'amuuh gãy 'äxi mõ'kouk, ha tex gãy, hu kõnãg xexka gãyâhã', ha Paot te tik te mîpkox mõgâhã pu hãm'äktux, hu:

10 —Tihik, hōnhā mīpkox hāk mōg max'ah, 'āmuuh ka'ok hah, Tu' gāy, hak mūg kix putup kōnāg gāy hā, ha kōnāg te mīpkox kopa' pip hāpxop koxyōy putup, xix mīpkox, xix tīkmū'ūn kix putup kamah. Kaxīy.

11 Pāyā Kapitām Yot te hāmpē'paxex, hu:

—Paot te mīpkox mōg'ax yūmmūg kutōgnāg, pa mīpkox xuxyā te' yūmmūg xexka', xix mīpkox yōg tik mōgā'ax. Kaxīy.

Hu' yīpkox pip 'ohnāg Paot pu'. Ha mīpkox xuxyā xi' mōgā'ax mōg putup.

12 Hāmyīkox Kōnāg Xexka Yīkox Max mūn max'ah, pu māyōn 'ānuk mēy 3 hāk nox pi', nūy 'āmuuh gāy kux'ax hip, nūy hām'āxi hāk pip, hu kōmēn Penix tu' mōg putup, nūy hāmyīn yūm Kenet yōg hāmyīkox tuk nox pi'. Penix te mō'kouk yok ha' yūm, hu' max, pu māyōn 'ānuk nūn 3 hāk pip.

'Amuuh gāy te mō'kouk

13 Ha 'āmuuh te mō'kouk ha' xuxi', ha hāmpē'panōm, hu: "Yā hōnhā' max 'āmuuh," kaxīy. Ha pipkup putux te mīpkox hām tu' xup kōnāg kopah, ha' xut, tu' mōg, tu Kenet yōg hāpkux hāmhūmnāg hā' mōg. **14** Hāpxip kutōgnāg 'īhā 'āmuuh gāy te hām tu' xupep, 'āmuuh 'āxet'ax Nōnet, tu' gāy xe'ēgnāg, **15** ha tik te mīpkox 'ūm mōgā' hok, yā 'āmuuh te nuhuknām, yīy mīpkox yāy tu' mōgāhā'.

16 Ha hāmyīn yūm Kanap tuk mūg mōg, pu 'āmuuh hēnāhā', ha' mōg, 'īhā 'āmuuh te xuxik-tōgnāg, mīpkox kutōgnāg te kōnāg kopa' xip, ha' xut, kōnāg hā nōm nūnnāhā', tu mīpkox xexka kopa pepi' xex, tu' hīy. **17** Ha' hīy kux, hak mūg mīpkox xexka hīy ka'ok poxit xexka ka'ok hā, nōm kup tu' hīy ka'ok, pu 'āmuuh koxyōy hok, hak mūg kuxānōg. Nip yōg hāpkux kummuk yīpkutuk tu', tu mīpkox yōg topixxax xexka keppa nūnnāhā', 'āmuuh te nōm mō'kouk, tu' mōgāhā', pu Nip tu mōg hok. **18** Ha 'āmuuh gāy te mīpkox mō'yōn, tu mahamnām kōnāg yīmū', ha mīpkox te hāpxop punethok tat, tup-tux, hak mūg kuxānōg, tuk mū'āte nōm hāpxop mō'pok kōnāg tu', pu mīpkox te tutnap. **19** Tu 'āmnīy 3 hāk mū'āte yāy yōg yīm hā mīpkox yōg hāpxop xuperpmāhā'.

20 'Āmnīy xohix hāk mū'āte māyōn pēnā 'ohnāg xix māyōnnāg, ha ta 'āmuuh ka'ok, hak mū'āte hāmpēkpaxex xakix putup.

21 'Āmnīy punethok hāk mūg xit 'ohnāg, yīy Paot yok, tuk-nīhā' xip nōm tik xop kopah, tu:

—'Āxop, teptu 'āyīpkox 'ohnāg 'ūgmūn pu'? Teptu Kenet tu' nox 'āpip hok? 'Āte 'āyummūgāp-tup, pāyā xatep-tup nōg, yā hōnhā hāpxop punethok xaxogāhā' kōnāg xexka kopah. **22** Pa 'ākuxānōg hok! 'Ap tik 'ūm xok putup'ah, pa mīpkox mūn yāy koxyōy putup. **23** 'Āte Topa pu hāpxopmāhā', yīy 'āmnīy koxtap hā pexkox yōg nū'kutnā'ax tek ha' nūn, tuk yīka' xip, **24** tu 'ā hām'āktux, hu: "Paot, 'ākuxānōg hok. Xate Xex keppa xip putup, ha Topa te mīpkox kopa tīkmū'ūn pēnānā' xip, xayīy 'āxakix hok, yā' hip-tup," kaxīy. **25** Yīy 'ākuxa hitup, Topa te hām'āktux xex hah, 'īhā kuxa yūm ka'ok Topa kopah. **26** Pa mīpkox te hāmyīn yūm yōg hāpkux ha' mōg putup. Kaxīy.

27 Ha 'āmnīy te 14 nōg, 'īhā mū'āte kōnāg xexka Mēnitechān tuk mōxaha', ha 'āmuuh ka'ok te mīpkox yāy mōgāhā', ha 'āmnīy kote 'īhā mīpkox yōg tik xop te hāmpē'paxex, hu:

—Hām'ūm xip tu hāmhūmnāg. Kaxīy.

28 Tu kōnāg yōg mēt mō'kupix, ha kōnāg xet yōg mēt xohix te 36, ha xe' mōg, tu kōnāg yōg mēt xe mō'kupix, ha mēt te 27. **29** Ha hāpkux yōg mīkaxxap xexka yīpkutuk, tu mīpkox te mīkax tu yāy koxyōy yīpkutuk, yīy mīpkox yōg pipkup putux te 4 kōnāg kopa mō'pok, nōm poxit hīy'ax mīpkox nā'kup tu nō'lāp, pu

mǐpkox tu mōg hok. Ha Topa tu' xak, pu hāptup mōnāy. ³⁰ Pa mǐpkox yōg tik xop te nū'pap-tup, tu mǐpkox kutōgnāg te kōnāg yīmū mōg hā' mōxakux, tu tu' xaptop hā' mōgāp-tup, tu hām'āktux, nūy mō'āmā', hu:

—'Ügmūg mōg, nūy pipkup nōy mō'yōn kōnāg xexka kopah, pu mǐpkox tu mōg kux. Kaxīy.

Pāyā' koit. ³¹ Ha Paot te xonat yōg Kapitām pu hām'āktux, xix xonat xop pu', hu:

—'Üxat, pu' xohix mǐpkox kopa' pi', ka' āxop xakix. Kaxīy.

³² Ha Kapitām te' xat, pu mǐpkox kopa' pi', ha xonat xop te mǐpkox kutōgnāg xit xak, ha yāy xe' tu' mōg, ha kōnāg gāy te' xupepmāhā'.

³³ Ha hāptup ūhā Paot te:

—'Āpu, 'āxit. 'Āmnīy te 14 hā' āxop xit 'ohnāg, 'ākuxānōg tu'. ³⁴ Yīy xa hām'āktux, xa' 'āxit, nūy yāy ka'ogā'. Topa te hām'āktux xex, 'ap' āxaxok putup'ah, 'ap' xakix putup'ah, xix 'ap xūy putup'ah. Kaxīy.

³⁵ Tu hām'āktux kux, tu pām paha', tu Topa 'āktux max, tu' koxip, tu' māhā', ha' xohix te' pēnāhā'. ³⁶ Tu' kuxa hittup, tu' xit. ³⁷ Yā nōm xop te mǐpkox kopa' pip xop xohix te 276. ³⁸ Tu' xit, tu' hi ka'ok, tu pām xap xuxnāg te xetox pop, tu kōnāg xexka tu mō'pok, pu mǐpkox tu tutnep.

Tikmū'ūn xohix te hāmnak tu' mōxaha'

³⁹ Tu hāptup ha ta hām pēnāhā', hām'ūm 'ap yūmmūg'ah, pa hāpkux pēnāhā', ha' max, ha hāpkux tu mǐpkox mōgāp-tup. ⁴⁰ Ha pipkup te nǐpkox putux yāhā', ha' mōg 'ohnāg, ha kōnāg xexka kopa mō'pok, tu mīmpe nōm mǐpkox mōgā'ax ko'a', ha topixxax xexka hīy 'āmuuh te nōm tōmāhā', tu hāpkux ha' mōg. ⁴¹ Pa mǐpkox xupup te 'āmot yīmū' pip, tu' mōg 'ohnāg, ha mǐpkox ta kup te kōnāg yīmū' xup, tu yāy mahap, ha kōnāg xexka gāy te' koxyōy.

⁴² Ha xonat xop te tikmū'ūn nōm kanet kopa' pip xop kix putup, pu tu nū'pa hok, ⁴³ pāyā xonat yōg Kapitām te Paot putup pax, tup-tex putup'ah, hu' xat hok, pu nōm xop kix hok, tu xe' xat, pu kōnāg tu tuk-nīhām mōg. ⁴⁴ Ha nōm mōg yūmmūg hok xop te mīmpe hā' mōg, ha' xohix te nū'paha', tu hāpkux tu' mōxaha'.

28

Paot te Māot tu' xip

¹ Hak mūg nū'paha', tu hām'ūm yūmmūg, ha hāmyīn yūm'āxet'ax Māot. ² Ha Māot yōg tikmū'ūn tek mūg kuxa ka', tu kuxap xexka mīy, hām'āxi hah, ha tex tihiix, ha' xap tep-tex. ³ Ha Paot te kuh pop, tu kuxap yīmū mō'pok, ha kāyā gāy kuh tu' xupep, pukpex tu' xupep hah, tu Paot yīm putop, tu ta tu' xup. ⁴ Ha Māot yōg tikmū'ūn te' pēnāhā', tu' nōy pu hām'āktux, hu:

—'Ōhōm tik kummuk putuk. Āte nōm tik te' nōy putex pekpaxex. Kōnāg xexka gāy tu' xupaha', pa Topa tep-tup nōg, tu kāyā pup-tōmāhā'. Kaxīy.

Ha kaxīy nōm tikmū'ūn te Paot pe'paxex kummuk.

⁵ Pāyā Paot te' yīm puhmīy, tu nō kāyā mō'yōn kuxap kopah, tu' pakut 'ohnāg, tu' xūy 'ohnāg. ⁶ Ha tikmū'ūn te Paot yīm mōm hip, tu' xok tu' nā' pēnāp-tup, tu xe' hip, pāyā Paot hittup pax, tu' pakut 'ohnāg, yīy tikmū'ūn te' yēy, hu:

—Hamūn yā topahnāg 'ūm! Kaxīy.

⁷ Ha Māot yōg xexka Pup, tup-texop xexkah, yā' yōg hām punethok pip, tu yāy pet ha tuk mūg xānāhā', 'ū non pix, ha' āmnīy 3 hāk mūg pip. ⁸ Ha Pup mūg

tak pakut, ha' xax pukpex, tu' xakuk xi' ta hep, ha Paot mōg, tup-tox yīmū' yīm xex, tu Topa pu hām'āktux hā' hittupmāhā', hā xax xuxi'.⁹ Ha Māot yōg tikmū'ūn pakut xop te' xupak, tu' nūn, ha' hittupmāhā'.¹⁰ Ha' kuxa hittup xexka', tuk mūg hāpxop hok pōpmāhā', ha mīpkox kopak mūg mōg, ha nōm xop te hāpxop punethok 'ūgmū'ā' nīm.

Tu Māot nīm, nūy Hōm ha' mōg

¹¹ Ha mīpkox nōy te hāmyīn yūm Māot tu' xip, hām'āxi' yōg mēy 3 hā' xip, tu kōmēn xexka 'Anexānit tu' nūn, ha mīpkox 'āxet'ax "topak-tonnix", kaxīy. Ha mēy 3 nōg, hak mūg mōg mīpkox hā. ¹² Tu ta kōmēn Xinakox tuk-mūg mōg, tuk pip 'āmnīy 3 hā. ¹³ Tu hāmhūmnāg tu' mōg, tu 'Itat yōg kōmēn Hey pēnāhā', ha hāptup nōy 'Thā' āmuuh max te mō'kouk, tuk mūg mōgā mō'ka'ok, tu mōktu 'āmnīy 2 hā kōmēn Potepluk tuk mūg mōxaha'. ¹⁴ Tuk mūg kuxa mām ka'ok, tu mōktu mōxaha kōmēn xexka Hōm tu'. ¹⁵ Hak xape xop te' xupak, tu' nūn, tu nūktu 'Ap yōg hām nākox tu' mōxaha', xix Mēn tikoyuk tu' mōxaha', ha Paot ka'ogāhā', ha Paot te Topa 'āktux max, tu yāy kuxa hittup xexkah.

Tu Hōm tu' xip

¹⁶ Tu Hōm kopak mūg mōxaha', ha Paot te xonat puxehnāg mūtik tihi mīptut kopah, pu pēnānā' xip. Ha Paot te mīptut xuxyā pu tayūmak hōm nūy mīptut kopa 'āti'.

¹⁷ Ha 'āmnīy 3 nōg, 'Thā' Paot te Hōm yōg Yoneo xop xānāhā', ha yāy tu nū'nāhā', ha Paot te:

—'Uñōy mūnom xop, Yoneo xop tek mūg, pāyā 'āte hāpxopmā 'ūm kummuk 'ohnāg tīkmū'ūn tu', xix mōnānyxop yōg hāpxopmā'ax 'āte kummugā 'ohnāg, ha kanet kopak xix, tu' pu knōg xop hak mōgāhā'.¹⁸ Hak yīkopolit, tuk xupagāp-tup, 'āte hāpkummuk 'ūm mīy 'ohnāg hah, 'uyīk xok. ¹⁹ Pa Yoneo xop tek putup nōg, yāk putex putup, yīy 'āte tu' xak, pu Xex 'ūgyīkopolit, yāg gāy 'ohnāg Yoneo yōg tikmū'ūn tu'.²⁰ Tu 'āpēnāp-tup, nūy xa hām'āktux, hak hīy kupuk māg xap ha Yeyox hā, yā 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix te nōm hip, hāmmax hip tu'. Kaxīy.

²¹ Ha' nōy te:

—'Ak mū'āte tappet 'ūm mō'kupix'ah, ha Yonex yōg xop te nū tappet kutnā 'ohnāg, ha Hōm yōg nōy xop te 'ākummuk 'āktux 'ohnāg. ²² Hak mū'āte 'ōg hām'āktux'ax 'āpak putup, nūy hāmyūmmūg. Teptu Yoneo xop xohix te Yeyox xop putup nōg? Kaxīy.

²³ Ha Yoneo xop te hāptup 'ūm nūn, Yoneo xop punthok nūn, nūy hām'āpax, tu yāy tu nū'nāhā' Paot pet tu', ha Paot te Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat yūmmūgāhā', tu hāptup tox hā hām'āktux, tu 'āmnīy 'Thā' hām'āktux kux, tu Yeyox 'āktux, tu Mōyyex yōg xat'ax hā hāmyūmmūgāhā', xix Topa pupi hām'āktux xop hā hāmyūmmūgāhā kamah, nūy Yeyox yā Topa yōg hāmyāykutnā'ax 'āktux. ²⁴ Ha' yāg kuxa mām ka'ok, pa' yāg kuxa mām 'ohnāg, ²⁵ tu yāy pu hām'āktux, tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu hām'āktux 'Thā' mōg, Ha Paot te:

—Hōmā Topa Koxuk te hāmyūmmūg, yīy 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu mōnānyxop pu hām'āktux, hu:

²⁶ “'Āmōg, tikmū'ūn hah, tu hām'āktux, hu:
'Āxop te hām'āpak, pāyā hām 'ūm 'āpak 'ohnāg,
tu hāmpenāhā', pāyā hām 'ūm pēnā 'ohnāg.

²⁷ Yā tikmū'ūn putox ka'ok,

tu mõ'yãy yïpkox yïnnñ, nûy hãm'ãpak hok,
 xi' pa kïy kamah, nûy hãmpenä hok,
 ka hãmyümmüg, xix yãyhãhup,
 ka Topa yõg putat hã' mõg 'üxeheh, 'ate nõm hittupmã'ax,
 pãyãp-tup nõg. Yã Topa te' xuktux tap." Kaxïy.

²⁸ Ha Paot xe hãm'ãktux, hu:

—'Ate xa hãpxe'e 'ãktux: Topa te hãm'ãpak max'ax nû'kutnãp-tup hãmpuknõg
 xop hah, ha' yïpkox pip, puyïy Topa 'ükuxa kummuk xit, nûy kuxa max tat
 'üyänan tu'. Kaxïy.

²⁹ Ha Yoneo xop mõg, tu hãm'ãktux hã' nõy yänän nãm hã' mõg.

³⁰ Hãmyäxatamuk 2 hã Paot te' yõg mõptut kopa' xip, ha' xape xop nûn, nûy
 Paot pënä', ha' kuxa hittup, tu Topa te yãy yõg tikmû'ün xat 'ãktux pax. ³¹ Tu
 Topa te Yeyox yãykutnãhã 'ãktux tikmû'ün pu', ha' puknõg xop te' tux hok, pu
 mîy, ïhã' xohix te' yümmüg.

Ha Nok te Yeyox yõg mõ'pok xop yõg hãpxopmã'ax 'ãktux kux.

PAOT TE HÔM YÖG KUXA MÄM KA'OK XOP PU KAX'ÄMI¹

¹ 'Ügmün yä Paot, Yeyox Kunnix tu hâpxopmähä', ha Topa tek yäykutnähä', tuk xänähä', nüy mögkutnä', 'äte häm'apak max'ax 'äktux, hu xa kax'ämi nühü tappet.

² Hämä, hämyäxatamuk xohix 'ihä Topa te mönäyxop hittap pu häm'äktux xex, ha Topa yög pupi häm'äktux xop hittap te' xuktux, tu tappet tu kax'ämi', hu: "Topa te tik xop mö' pok putup, pu xa häm'äpak max'ax 'äktux," kaxïy. ³ Yïy Topa tappet te Topak-tok 'äktux, tu yümüg xuxyä Yeyox Kunnix 'äktux, hak mü yög tikmü'ün kutok pit, yä mönäyxop hittap Namix mökputox Yeyox. ⁴ Tu' max xe'ëgnäg, Topa putuk tu', yä Topak-tok xe'e', tu' xok xe'e, yïy Topa te hâpxopmä ka'ok xe'ëgnäg, tu' hïnnähä putpu', pu' xohix yümmüg, yä Yeyox mün Topa hïk-tok. ⁵ Yä Topa tek yäykutnähä', nüy nügkutnä', tu' ä yäy 'äxet'ax höm 'ü puknög xop xohix kuxa mämmä kamah, pu tu' yïpkox pi häm'äpak max'ax pu', ⁶ ha' 'äxop kuxa mäm ka'ok kamah, kõmën Höm tu' äpip, ha Topa te 'äxänähä', xa Yeyox Kunnix hä' 'äxape'.

⁷ Kaxïy 'äte kax'ämi tappet, tu kõmën Höm yög kuxa mäm ka'ok xop pu ka'ämi', yä Topa te mö' 'äxop yäy xe'ëgnäg, tu 'äxop xänähä', xayïy yäyhä' yög tikmü'ün.

Püyä Topa yümüg Tak xik-tok Yeyox Kunnix xa hämmaxnä', xix 'äkuxa mämmä'.

Paot te Topa pu häm'äktux, tu' max 'äktux

⁸ Äte Topa pu häm'äktux pax hämäxp, hu: 'Ämax, Topah! kaxïy. Tu Yeyox Kunnix hä' xuktux, tu xa hïk hittup kamah. Yä häm xexka xohix yög tikmü'ün xa häm'äktux max, 'äkuxa mäm ka'ok hah. ⁹ Topa tu 'äte hâpxopmähä, nüy müy mäynäg, tu häm'äpak max'ax 'äktux, tu Topak-tok 'äktux, hä' yümmüg Topa te', tu 'äte hâpxe'e 'äktux yümmüg. 'Ap 'äte koit'ah, yä 'äxaxok 'ohnäg. ¹⁰ Tu Topa tu' xak pax, puyïy ka'ogä', tu' xak kamah, pu tu mögkutnä 'ähah, yä Topa te mö yümüg yäy xe'ëgnäg. ¹¹ 'Ähak mög putup pax. 'Äte' xak, 'üyï 'ähak mög, nüy xa hämmax nä', nüy 'äka'ogä' ¹² pu yümüg xohix mö' yäy nülynäm: 'Äxop te mögnÿnäm, xik mün te mö' 'äniynäm, hu Topa yög putat hä yümüg mög kumak mög.

¹³ 'Ükxape xop, 'äte xa häm'äktux xe'e': 'Ügmög putup 'ähah, yä 'ämnïy xohix häk mög putup, pak mög 'ohnäg. 'Ähak mög, 'okpa 'äte' xak, nüy kama 'ämögä'. Hämä 'äte' puknög xop mögähä', nöm xop te Yoneo yög tikmün'ün hä' puknög, Topa yög putat hä' mögähä', yä kaxïy 'äte' xak, nüy 'ämögä kamah. ¹⁴ Topa te mögkutnähä, 'äte häm'äpak max'ax 'äktux, huk yïy hok'ah. Yä häm'äktux putup Yoneo yög tikmün'ün pu', xix puknög xop xohix pu'. 'Äte ta nemën, nüy häm'äpak max'ax 'äktux 'üxohix pu'. 'Ap tayümak ta nemën'ah. Yä' noy, yïy hämyümmüg xop pu 'äte häm'äktux, xix hämyümmüg 'ohnäg xop pu 'äte häm'äktux kamah, tu häm'äpak max'ax 'äktux putup 'üxohix pu', ¹⁵ xix 'äxop pu' xuktux'ax kamah, ha kõmën xexka Höm tu' äpip, yïk mög putup 'ögnü kõmën Höm tu', nüy xa häm'äktux häm'äpak max.

Häm'äpak max'ax mün ka'ok

16 Topa tek xat 'āte hām'āpak max 'āktux, pu tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, pu tu' kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu'. Yā hām'āpak'ax ka'ok, ha 'āte yāyhāup 'ohnāg, nūy hām'āpak max'ax 'āktux. Ha Yoneo xop te hām'āpak hāmāxap, yā hām'āpak'ax ka'ok, tu Yoneo yōg tikmū'ūn kuxa kummuk xit, xix yā' puknōg xop kuxa xit kamah, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu', yā' nōy putuk. **17** Topa tep-tup, pu tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. Puxi', ha nōm tikmū'ūn mō'yāy xe'ēgnāg. Yā hām'āpak max xe'e'. Hōmā tik te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', nūy tikmū'ūn pu' xuktux, hu: "Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Topa kopah, puxix Topa' kuxa kummuk tupmā', pu tu max, puyīy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg," kaxīy.

Yā' hep xop xohix te hāpxopmā kummuk

18 Topa gāy tikmū'ūn kuxa kummuk hah, yūmū'āte' yūmmūg, yā Topa tep-tup hok, pu tikmū'ūn hāpxopmā kummuk hok. Yā tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk pax, tu Topa hā' puknōg, puxi' nōy Topa yūmmūg hok kamah.

19 Ha Topa gāy, tu' yānān tu' kummugāhā, tu' xūygāhā', tu nōm tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā tap, 'ūkuxa kopa' yūmmūgāhā', puyīy tikmū'ūn Topa yūmmūg max, **20** 'īhā' pēnā hok, ha hāmnōgnōy mīy, xix hahām, ha tikmū'ūn xop xohix te hāmnōgnōy pēnāhā', xix hahām, tu Topa te' mīy yūmmūg, hu Topa xexka xe'ēgnāg yūmmūg, xix Topa ka'ok xe'ēgnāg yūmmūg, xix Topa xok hok yūmmūg. Tep te xīy tikmū'ūn te Topa yūmmūg hok? Yā Topa hi xe'ēgnāg.

21 Yā hāmyūmmūg, pāyā tikmū'ūn te Topa xaxok, tu nōm pu hām'āktux 'ohnāg, hu: "Āxexka Topah, xix 'āmax, xatek mū'ā hāpxop xohix popmāhā!", kaxīy. Āmhok, 'ap xuktux'ah, pap-tox kummuk, tu hāmpe'paxex 'ohnāg, tu mōktu hāmyūmmūg 'ohnāg, 'ūkummuk tu'. **22** Tu yāy hāmyūmmūg pe'paxex, 'ūhitop tu hāmpe'paxex, 'ūpa te hāmyūmmūg 'ohnāg tu', tup-tox kummuk. **23** Yā Topa hi xe'ēgnāg, pa tikmū'ūn te nīm, nūy topa komut xop pu nūktetex 'ūyānān tu', ha' komut xop te tikmū'ūn putuk, xix putuxnāg putuk, xix xokxop putuk, xi' kep hā' mōg xop putuk.

24 Yīy Topa te tikmū'ūn putox kummuk xop nīm, pu yāy putup'ax mīy, hu hāpxopmā kummuk, tu yāy kummugāhā', **25** tu Topa nīm, tu hāpxop pu nūktetex 'ūyānān tu', nōm hāpxop Topa te' mīy, ha Topa xe'ēgnāg nīm, tu' xaxok, nūy 'ūkoit'āx putup 'ūyānān tu', pa Topa mūn max, tu' hi xe'ēgnāg, ha' nōg 'ohnāg. Hamūn!

26 Yīy Topa te' nīm, ha hāpxopmā kummuk, tu' nōy pu' hupmāhā', ha 'ūn xop te 'ūn nōy pēnāhā', nūy nū mūtik tu yāyhā' xupxet, **27** ha tik xop te tik nōy pēnāhā', nō mō'āmā, nūy nū mūtik tu nōm kummuk, tu' 'ūn putup nōg, pu nū mūtik tu nōm, pa tik xop putup, yā' kummuk, hu yāy pu hāpkummugāhā', yīy Topa te' kummugāhā', ha' pago.

28 Tikmū'ūn kummuk te Topa xaxok, tu hāmyūmmūg putup 'ohnāg, yīy Topa te' nīm, pu hāmpe'panōm kummuk, nūy hāpxopmā kummuk. **29** Yā' kummuk xe'ēgnāg, 'ūxonni, tu' xupkumīy nām, tu' nōy pe'paxex kummuk, tu' nōy pu hāpkummugāhā', tu' yīpkumīy, tu yāykix, tu' nōy putex, tu yāy tuk-mīy, tu' koit, tu' xupmāhīy kummuk pax, **30** tu' nōy 'āktux kummuk, tu Topap-tup nōg, tu yāy mūn pe'paxex xexka', 'īhā' nōy pe'paxex kutōgrāg, tu hāpkummuk mīl'ax xak, tu yāy tak xi' tut pu' yīpkox 'ohnāg, **31** tu hāpkummuk mīy pax, tu hām'āktux xex, pāyā' xaxok, hu' hitop tu' xex, yā' mīy 'ohnāg, tu' nōy kuxa ka 'ohnāg. **32** Tu Topa yōg xat'ax yūmmūg, ha' xat hok pu' mīy hok, ka Topa te: "Pūyā tu'

xok 'ūyānān tu'," kaxīy, pa' yīpkox 'ohnāg, tu hāpkummuk mīy pax, tu' nōy xop pu hāpkummuk yūmmūgāhā', yā' nōy xapit, puyīy hāpxopmā kummuk kamah.

2

Topa te hāpkummuk mīy ha' pago

¹ 'Ok 'āxop te 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit? Yā' kummuk 'āktux, pa 'āxop te hāpkummuk mīy 'ānōy putuk, hu yāy yōg hāpxopmā'ax kopit'ax kamah. Yā' 'ātix kummuk. Tep te xīy 'āxop kama hāpkummuk mīy? ² Topa mūn max, ha yūmū'āte' yūmmūg, ha' kopit max, tu' xat hok puyī' xohix hāpkummuk mīy hok, ha' kummugāp-tup 'ūyānān tu'. ³ Pa 'āxop te hāpxopmā kummuk, 'lhā 'ānōy tu: "Ūmīy hok' Yā Topa tep-tup nōg hāpxopmā'ax kummuk, hu 'āxūygāp-tup," kaxīy. 'Ok xate hāmpē'āpaxex, hu: "Topa tekmuñ pēnā'ah?" Kaxīy. Yā' koit! Yā' pēnāhā! 'Ūxohix te Topa pu yāy putuk, yīy Topa te yā 'ōg hāpxopmā'ax kopit putup kamah, tu 'ōg hāpkummuk mīy'ax hā' 'āxūygāp-tup. ⁴ Topa pe'āpaxek-tōgnāg hok! Yā' max xe'ēgnāg Topa, tu' hip, xayī pēnā', nūy yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy'ax nūm. Yā 'āxop te hāmyūmmūg. ⁵ 'Āyīpkox hok, puxix Topa 'āxūygā, 'āxūy kutōgnāg nā' mōg, tu mōktu 'āxūy xexka, 'lhā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit, pu' xohix hāmyūmmūg; Yā Topa te hāmyok mīy, ⁶ tu' xohix yōg hāpxopmā'ax yūmmūg, tu pagop-tup 'ūyānān tu', yā tikmuñ'ūn te hāpxopmā kummuk, puxix Topa' kummugā', ha tikmuñ'ūn te hāpxopmā max, puxix Topa hāmmaxnā'. ⁷ Tikmuñ'ūn yāg te' xak, nūy hāpxopmā max, xi' xak, nūy tu max xe'ēgnāg, Topa putuk, xi' xak, pu Topa te: "Āxop yā yōgnū!" kaxīy. Tu hāmmax hip, yīy nōm xop hīnnāp-tup xe'ēgnāg nūy Topa mūtik tu tihī'. ⁸ Pa tikmuñ'ūn nōy te yāy pe'paxex puxet, nūy yāy putup'ax mīy, xix hāpxe'ep-tup nōg, nūy hāpxopmā kummuk pax, ha Topa gāyāhā', ha hāpkummugāp-tup 'ūyānān tu', nūy pago. ⁹ Tikmuñ'ūn xohix te hāpxopmā kummuk, puxix Topa' yānān tu' xūygā', yōgnū Yoneo yōg tikmuñ'ūn hāmāxap, hak-nāy tu' puknōg xop xūygā'. ¹⁰ Tu tikmuñ'ūn max pu hāmmaxnāp-tup 'ūyānān tu', pu tu yāyhā max xe'ēgnāg, Topa putuk, ha' xekānāp-tup, xi' kuxa māp-tup. Yā hāmmaxnāp-tup 'ūyānān tu', tu Yoneo yōg tikmuñ'ūn pu hāmmax nāp-tup hāmāxap, xik-nāy tu' puknōg xop pu hāmmaxnāp-tup. ¹¹ Yā Topa pu 'ūhep xohix te yāy putuk, tu hāpxopmā'ax xohix kopit nūy yūmmūg, 'ok pe' hāpxopmā max, pe tu kummuk, nūy tu pago.

¹² Hām puknōg xop te Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg hok, tu hāpxopmā kummuk, ha Topa te' yōg hāpxopmā'ax kopit, tu tikmuñ'ūn yāy xat'ax hā' kopit, 'lhā' xat'ax yūmmūg 'ohnāg, ha: "Ūkummuk!" kaxīy. Ha Yoneo yōg tikmuñ'ūn te Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg, tu hāpxopmā kummuk, puxix Topa' yōg hāpxopmā'ax kopit, tu yāy yōg xat'ax hā' kopit, hu: "Ūkummuk!" kaxīy. ¹³ Tikmuñ'ūn te hāpxopmā max, puxix Topa tep-tup pax, 'ok pe' xat'ax yūmmūg, 'ok pe' xat'ax yūmmūg hok, ha tikmuñ'ūn te hāpxopmā kummuk, puxix Topa tep-tup nōg, 'ok pe' xat'ax yūmmūg, 'ok pe' xat'ax yūmmūg hok. ¹⁴ Hām puknōg xop te Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg'ah, pa' puknōg te hāpxopmā max, puxix tu' mīy, Topa yōg xat'ax mīy, 'lhā' yūmmūg hok. ¹⁵ 'Ūyūmmūg. Topa te yāy yōg xat'ax yūmmūgāhā', nōm xop kuxa kopa' yūmmūgāhā', yī' kuxa kopa' yūmmūg, 'ok pe' hāpxopmā max, 'ok pe' kummuk. ¹⁶ Hāptup puxet mō'nā'ax, 'lhā Topa te Yeyox xat, pu tikmuñ'ūn xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy hāmpe tu panōm yūmmūg, nūy hāmpe tu pānōm xaptop'ax xohix yūmmūg,

ha 'āte hām'āpak, max'ax hā hām'āktux, yā Topa te hāmpe'pānōm xohix kopit putup, tu hām'āpak max'ax hā' kopit putup.

Yoneo xop xix Mōyyex yōg xat'ax

¹⁷ Ha 'āxop te: “Ügmūl'ūg Yoneo xop yōg,” kaxīy. Ākuxa mām ka'ok Mōyyex yōg xat'ax kopah, mōñāyhop hittap Mōyyex te kax'āmi', ha 'ākuxa mām ka'ok nō'ōm kopah, tu: “Ügmūl'ūg yā Yoneo xop yōg, ha Yoneo yōg tikmūl'ūn yā Topa hā tikmūl'ūn xe'e,” kaxīy. Yā' hitop tu yāy mūn xexka pe' āpaxex. ¹⁸ Tu Topa yōg putup'ax yūmmūg, xayī' mīy māynāg. Tu hāmmax'ax yūmmūg, xayīy hāpxopmā max. Pāyā hitop tu hāmyūmmūg, ¹⁹ hu yāy pe'āpaxex hitop, hu: “Āte hāmyūmmūg, hu hāmyūmmūg hok xop pu hāmyūmmūgā'ax,” kaxīy. ²⁰ Ākuxa mām ka'ok 'ūxat'ax kopah, yā hāmmax xohix yūmmūgāhā', xix hāpxe'e yūmmūgāhā', yīy 'āxop te' tuktup xop pu hāmyūmmūgā'ax, xix hāmyūmmūg hok xop pu hāmyūmmūgā'ax. ²¹ Pāyā yāy pu hāmyūmmūgā'ax xate' xaxok, tu Topa yōg hām'āktux 'āktux, pāyā' mīy 'ohnāg. Āxop te: “Āxupxet hok!” kaxīy, tu 'ānōy pu' xat, pu tu' xupxet hok, īhā xate' xupxet. ²² Tu' xat hok, pu' nōy hā' xupxet hok, pa 'āxop te 'ānōy hā' xupxet kamah. Tu topa komut xop putup nōg, pāyā topa komut pet tu xate' xupxet, nūy puknōg xop gāyā'. Yā 'ākummuk! ²³ Āxop te yāymūn xexka pe'āpaxex, Topa te xa' hōm yāy xat'ax hah, pāyā' a' mīy'ah, 'āyīpkox 'ohnāg tu', yī' puknōg xop te Topa 'āktux kummuk, yā 'āxop te Topa pu' hupmāhā', ha' yāyhāhup. ²⁴ Topa yōg tappet te: “Ūpuknōg xop te Topa 'āktux kummuk, 'āxop Yoneo xop te hāpxopmā kummuk hah,” kaxīy.

²⁵ Yoneo yōg yūmūg tikmūl'ūn te kakxop pit xop yāy nāg xax yīmap tu' mep, puyīy tikmūl'ūn te hāmyūmmūg. Yā Topa yōg tikmūl'ūn xe'e'. Yoneo xop te' xat'ax pu' yīpkox pip, puxix tu max, pa' yīpkox hok, puxix yāy xax mep 'ūhitop tu'. ²⁶ Ūpuknōg xop te' xat'ax pu' yīpkox pi', puxix tu Topa hā tikmūl'ūn xe'e', īhā yāy xax yīmap mep 'ohnāg. ²⁷ Ha kaxīy puknōg xop te yūmūg yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy hāpxopmā'ax yūmmūg, tu yāy xax yīmap tu' mep 'ohnāg, pāyā Topa yōg xat'ax pu' yīpkox pip, nūy hāpxopmā max, pa yūmūl'āte Topa yōg xat'ax yūmmūg max, tu' pit xop yāy xax mep, pāyā' yīpkox hok, tu hāpxopma kummuk, puxi' puknōg xop te yūmūl'ōg hāpxopmā'ax kopit putup. ²⁸ Yoneo yōg tikmūl'ūn yā Topa yōg tikmūl'ūn xe'e'. Piyā' Yoneo xop yōg? Tikmūl'ūn te xīy yā Topa yōg xe'e'? Tikmūl'ūn te' xax xak puxet, tu yāyhā 'ohnāg Topa yōg tikmūl'ūn. Āmhok. ²⁹ Pa tikmūl'ūn kuxa te Topa xak, nō'ōm te Yoneo xop yōg xe'e', ha Topa Koxuk te' kuxa tupmāhā, pu tu Topa hā tikmūl'ūn, 'ūxat'ax te' mīy hok hah. Yā Topa tep-tup, tu' max 'āktux. 'Ap tikmūl'ūn nōy te hām'āktux'ah.

3

¹ Tikmūl'ūn 'ūm te' yīkopit, hu: “Ok max 'ūgmūn yā Yoneo xop yōg?” kaxīy. Xix: “Ok max Yoneo xop pit yāy nāg xax yīmap nūy xak?” kaxīy. ² Yā' max xe'e'. Topa tek mūl'ōg Yoneo xop pu yāy yōg hām'āktux 'āktux, 'ūyīy tu xeh max. ³ Tikmūl'ūn 'ūm te hām'āktux, hu: “Pa Yoneo yōg tikmūl'ūn punethok yīpkox pip 'ohnāg, tu Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox 'ohnāg,” kaxīy. 'A' yūmmūg, pa Topa mūn max, tu Yoneo yōg tikmūl'ūn pu hām'āktux xex, tu' xaxok 'ohnāg. ⁴ Hamūn! Topa te hāpxe'e 'āktux, tu hāmyok mīy, tu' koit 'okpa tikmūl'ūn xohix te mō'āmā', yīy Topa tappet te: “Yā Topa te hāmyok mīy, tu hāpxe'e 'āktux, tu' koit 'ohnāg,

pu' pa te hãmyümmüg xe'e' yïkopit, tu: 'Ümax,' Kaxïy.

⁵ Yümu'äte hãpxopmä kummuk, kopxix tikmu'ün nöy pu Topa mûy, yä hãmyok mîy Topa te', ha yümu' yõg hãxopmä'ax kummuk hã yümu'äte hãmyümmügähä'. Yä tikmu'un punethok te hitop tu hãm'äktux, hu: "Püyä Topa 'ügkummugä hok, nûy yümu' yõg hãpkummuk mîy hã' pago", 'Ap max'ah Topa 'ügkummugä! Kaxïy. ⁶ Nây, Topap-xehnäg te hãmyok mîy' Yä Topa mûn pa te hãmyümmüg xe'ëgnäg, nûy tikmu'ün xop xohix yõg hãpxopmä'ax kopit, xi' hep xop xohix yõg hãpxopmä'ax kopit. Paxpu Topa hãpxopmä kummuk, puxix tu tikmu'ün xohix yõg hãpxopmä'ax kopit hok.

⁷ Äte xe hãm'äktux, hu: Yäk mûn te koit, pâyä Topap-xehnäg te koit 'ohnäg. Tikmu'ün xohix te yä koit pax, hu hãmyümmüg. Yä Topap-xehnäg mûn max xe'ëgnäg. Ha tikmu'ün 'üm te hitop tu yïkopit, hu: "Teptu Topa te' yänän tuk kummugähä", 'äte koit hah?" Kaxïy. ⁸ Tikmu'ün nöy te hitop tu hãm'äktux, hu: Yä' max yümu'äte hãpkummuk mîy, puyiy Topa hãmmaxnä', yä' yänän tu hãmmaxnä!', kaxïy. Ha tikmu'ün nöy tekmu'ün kummuk 'äktux, hu: "Paot te nöm 'äktux." Kaxïy. Tu' koit. Topa te hãm'äktux kummuk xop hãpkummugäp-tup 'üyänän tu'.

'Üxohix te hãpxopmä kummuk

⁹ 'Ok Topa tekmu' yõg Yoneo xop pe'paxex max, xi' puknög xop pe'paxex kummuk? 'Ämhok! Yä' xohix te yäy putuk Topa pu', 'Üxohix te hãpxopmä kummuk putup pax, ha' kuxa hïy ka'ok, ¹⁰ yïy Topa yõg tappet te: "Tikmu'ün yok 'üm 'ap xip'ah.

11 tu yä hãmyümmüg 'ohnäg, xix Topa xak 'ohnäg.

12 'Üxohix te Topa nîm, tu Topa yõg putat xak.

'Ü 'üm te hãpxopmä max? 'Ap xip'ah, 'ap puxehnäg xip'ah.

13 'Üyïy'ax te xukpot hax xûy, yä' kummuk, tu yä mõ'ämä pax,

'Üyïkox te kâyänox yïkox putuk, nûy tu yïy'ax hãp-tex.

14 Tu' mânög, hu: 'Püyä Topa 'äyat hã 'äp-tex!' kaxïy.

15 Yä' xak, nûy tikmu'ün xûygä', nûy putex,

16 tu hãpkut'ex kummuk pax nâ' xip, tu hãpkoxyöy pax,

17 tu' nöy kuxa yümmä 'ohnäg,

18 tu Topa yïpkutuk 'ohnäg, nûy tu nûktettex,

yä' kuxa te' yëy 'okpa Topa xip." Kaxïy.

¹⁹ Yümu'äte hãmyümmüg, tu Topa te' xat'ax hõm yümmüg, ha Yoneo yõg tikmu'ün pu' hõm, tu' hõm puyiy xohix yäy yõg hãpxopmä'ax yümmüg, nûy yäyhähup Topa tu', ha Topa te tikmu'ün xohix, xi' hep xop xohix yõg hãpxopmä'ax kopit putup, nûy yõg hãpxopmä kummuk yümmüg, nûy yänän tu' kummugä'. ²⁰ Paxpu tikmu'ün Topa xat'ax pu' yïpkox pi', puxi' kuxa tupmä hok. 'Ämhok. 'Üxat'ax te tikmu'ün pu hãmyümmügähä', pâyä' kuxa kummuk tupmä 'ohnäg.

Tikmu'ün kuxa yüy ka'ok Yeyox kopah, puxix Topa' kuxa kummuk tupmä'

²¹ Pa Topa te tikmu'ün kuxa kummuk tupmä nömhä', tu' xat'ax hok hã' tupmähä', ha Môyyex yõg xat'ax te yümu'ä hãmyümmügähä', xix tik hittap xop te Topa pupi hãm'äktux, tu yümu'ä hãmyümmügähä kamah, yïy Topa yõg tappet te: Ya hamün! Kaxïy. ²² Topa te' kuxa kummuk tupmähä', pu tu kuxa max. 'Ükuxa yüy ka'ok Yeyox Kunnix kopah, yïy Topa te' tupmähä'. Yä' hep

xohix te yāy putuk, yā Yoneo yōg tikmū'ūn, xix nōm xop te Yoneo xop hā' puknōg, yā yāy putuk. Ha Topa te' kuxa mām ka'ok xop xohix tupmāhā', pu tu kuxa max. ²³ 'Uhep xop xohix te Topa yōg putat xak, tu' nīm, tu hāpxopmā kummuk pax, hu Topa putuk 'ohnāg. ²⁴ Pa Topa te hāmmānāhā', tu nōm kuxa kummuk tupmāhā', 'ūhok hā' tupmāhā', yā Yeyox Kunnix xok hā' tupmāhā', pu tu kuxa max. Yeyox Kunnix xok, nūy tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'uyānān tu'. ²⁵ Topa te tu' mūg Kunnix tu: "Üpēnā!", kaxīy, tu nōm yāyutnāhā', pu mīpkupnix tu tu' xok, puyīy Topa tikmū'ūn yōg hāpkummugā'ax xaxogā', pu tu kux, Yeyox Kunnix xok'ax hā' Topa te' xaxogāhā', tu hāmyok mīy xe'ēgnāg tu' xaxogāhā', tikmū'ūn kuxa mām ka'ok hā' xaxogāhā'. Hōmā Topa te nōā'tot tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kummuk, tu 'ap koit'ah, ²⁶ pa hōnhā Kunnix mūg, ha' xok tikmū'ūn pupi', pu tikmū'ūn xohi' yūmmūg, nūy: "Yā Topa te hāmyok mīy, hamūn, Topa max xe'ēgnāg," kaxīy. Ha hāmyūmmūgāhā', puyīy yūmmūg. Yā Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk tupmāhā', tu' kuxa mām ka'ok xop tupmāhā', nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah.

²⁷ Putep te xīy yāy pe'āpaxex? Putep te xīy 'āyōgkānāmnān hā' āxip? 'Ok yūmū'āte hāmyok mīy, pu Topa yūmūg putup? 'Ok yūmūg yīpkox pip Topa yōg xat'ax pu', nūy yūmūg kuxa tupmā'? 'Āmhok. 'Ap kaxīy'ah. Pāyā yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, hu Topa te yūmūg kuxa tupmāhā', pu tu kuxa max. ²⁸ Hu' yūmūg, Topa te' kuxa yūm'ax puxehnāg hā' tikmū'ūn kuxa tupmāhā', tu' xat'ax hā' tupmā'ohnāg, tu' yīpkox pip'ax hā' tupmā'ohnāg. ²⁹ 'Ok Topa te Yoneo xop puxet hā' yā Topah? 'Ok pe Topa te' puknōg xop hā' yā kamah? Hamūn! Yā' hep xohix xop hā' Topah. ³⁰ Topap-xet, tu Yoneo yōg tikmū'ūn kuxa tupmāhā', 'ūkuxa mām ka'ok hā' tupmāhā', tu' puknōg xop kuxa mām xop kuxa tupmāhā'. ³¹ 'Ok Topa te' xat'ax nōā', puyīy tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox kopah? 'Āmhok. Topa te' nōā' 'ohnāg, hak mū'āte' xat, puyīy yīpkox pi', nūy māynāg mīy.

4

Paotemōnāyxop 'Amanām' āktux

¹ 'Āpu yūmū'āte 'Amanām' āktux, nōm te Yoneo yōg tikmū'ūn xohix hā' mōnāyxop hāmāxap. Putep 'āktux'ax yūmū'āte'? ² Yā Topa te 'Amanām max 'āktux. Teptu Topa te' xuktux? 'Ok hāpxopmā'ax hā' xuktux? 'Āmhok. Yā' hok tu Topa te mō'yāy xe'ēgnāg, yīy 'Amanām te yāy mūn kutōgnāg pe'paxex. ³ Yā Topa yōg tappet te: "'Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, yīy Topa te' kuxa kummuk tupmāhā', pu tu kuxa max." Kaxīy. ⁴ Tikmū'ūn hām, hu tayūmak paha', 'ūhok hā' pa 'ohnāg, pāyā hām'ax tu' paha'. ⁵ Ha tikmū'ūn kuxa kummuk, 'ap hāpxopmā'ax yūmūg'ah, pa' kuxa yūm ka'ok Topa kopah, puxix Topa pēnā', nūy kuxa yūm'ax pēnā', tu' hok hā' kuxa kummuk tupmāhā'. 'Ok Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xohix tupmāhā'? 'Āmhok. Pa nōm xop te hāpxopmā'ax hok, tu' kuxa mām ka'ok, yā Topa te nōm kuxa tupmāhā'. ⁶ Hōmā mōnāyxop hittap Namix te hām'āktux, tu tikmū'ūn hittup'ax 'āktux, Topa te' yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', yā hāpxopmā'ax hok hā' tupmāhā', ha' hittup tikmū'ūn, yīy Namix te:

⁷ "Tikmū'ūn kuxa hittup, Topa te' yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā' hah, pu tu kux.

⁸ Tikmū'ūn kuxa hittup, Topa te' yōg hāpkummuk mīy'ax mō'kupix 'ohnāg, ha' hittup," kaxīy.

⁹ Pi'yā' tikmū'ūn hittup? 'Ok Yoneo yōg tikmū'ūn puxet hittup? 'Ok pe' puknōg xop hittup kamah? Namix te putep 'āktux? Yā Namix te' hep xop xohix 'āktux, nōm kuxa mām ka'ok xop 'āktux, yīl Topa yōg tappet te xe: "Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, yīl Topa te' kuxa tupmāhā", pu tu kuxa max," kaxīy. ¹⁰ Hām 'ūm hā Topa te' tupmāhā? Pi'yā'? 'Ok pe 'Amanām te yāy nāg xex xak 'ūyīmap tu hāmāxap, hak-nāy tu' tupmāhā? 'Ok pe Topa te 'Amanām kuxa tupmāhāmāxap, hak-nāy tu yāy xax xak 'ūyīmap tu'? Yā Topa te' tupmāhāmāxap, ¹¹ hak-nāy tu 'Amanām te yāy xax yīmap tu' xak, puyīy tu yāy kuxa yūm'ax yūmmūgā', yā' kuxa yūm'ax ha Topa te 'Amanām putup, tu' kuxa tupmāhāmāxap, pu tu max, yīl 'Amanām te yūmū' hā mōnāyxop, ha yūmūg kuxa mām ka'ok hā yūmūg kuxa tupmāhā yāy pu', pa yūmūg yāg te yāy xax 'ūyīmap tu' mep hok. ¹² Ha 'Amanām te Yoneo yōg tikmū'ūn hā mōnāyxop yā' kamah, nōm xop kuxa mām ka'ok Topa kopah, tu 'Amanām putuk, Topa yōg putat hā' mōg 'Amanām putuk tu', ha kaxīy 'Amanām kuxa yūm ka'ok hāmāxap, tuk-nāy tu yāy nāg xex yīmāp tu' xak.

Topa te hām'āktux xex

¹³ Topa te 'Amanām pu hām'āktux xex, xix 'Amanām mōkputox pu hām'āktux xex kamah, nūy tu hām xexka hōm'ax 'ōm pu', xi' mōkputox pu', puyīy yāy yōg nū hām xexkah, ha hām'āktux xex, 'Amanām kuxa yūm ka'ok hah. Teptu hām'āktux xex 'Amanām pu'? 'Ok xex 'ūxat'ax mīy hah? 'Āmhok. Topa mūn te hām'āktux xex hāmāxap, 'Amanām kuxa yūm ka'ok hah, hak-nāy tu 'Amanām te' xat'ax pu' yīpkox xip. ¹⁴ Yoneo yōg tikmū'ūn yīpkox pip Mōyyex yōg xat'ax pu'. Paxpu Topa te hām'āktux xex 'ūyīpkox pip xop pu', puxik-tōgnāg, pu' kuxa mām ka'ok, puxix Topa hām'āktux hitop tu' xex. ¹⁵ 'Ūxat'ax te Topa te hāmyok mīy 'āktux. Tikmū'ūn yīpkox 'ohnāg Topa yōg xat'ax pu', nūy tu hāpxopmā kummuk, puxix yāy tu Topa gāyāhā', ha Topa te' kummugāp-tup 'ūyānān tu'. Paxpu' xat'ax tu xip hok, puxix tikmū'ūn hāmyūmmūg 'ohnāg, nūy xat'ax pu' yīpkox pi', puxix Topa tu gāy hok kamah.

¹⁶ 'Ūyūmmūg. 'Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, yīl Topa te hām'āktux xex xe'e', tu' hok hōm'ax 'Amanām mōkputox pu', nōm xop kuxa mām ka'ok xop pu' hok hōm, nōm te Topa yōg putat hā' mōg, 'Amanām putuk, ha yūmū'ā hā' ātak, yā yūmūg kuxa kama mām ka'ok.

¹⁷ Ha Topa yōg tappet te: "Ūhēp xop xohix te 'Amanām 'āktux putup, hu: 'Amanām yā yūmū'ā hā mōnāyxop, yā yūmūg kuxa mām ka'ok kamah, 'Amanām putuk,' " kaxīy. Yīl Topa te hām'āktux xex ka'ok, ha 'Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, yā' Topa xexkah, tu tikmū'ūn xakix'ax hīnnāhā', tu hām xexka xohix yōg hāpxop mīy, tu hāpxop hok hā' mīy, 'ūxat'ax hā' mīy.

¹⁸ 'Amanām kutut, xi' xetut kutut, 'ūka'ok, tuk-tok 'okpa Topa te ta tu hām'āktux xex, hu: "Āmōkputox xohix xexka pip punethok," kaxīy. Yīl 'Amanām kuxa yūm ka'ok, tu hāmmax hip, pa' kutut xe'e 'Amanām, ¹⁹ 'ūyōg hāmyāxatamuk xohix te 100, ha' yīn pu'uk, pa' kuxa yūm ka'ok, tu' yīkopit 'ohnāg, 'īhā' xetut ka'ok yūmūg, ²⁰ tu' hittup, tu' kuxa yūm ka'ok, Topa te hām'āktux xex tu', tu nōm pu: "Āmax. Xate 'ā' hōm putup 'ūgkutok pit. Ya hāmūn. Puxi," kaxīy. ²¹ Tu hāmyūmmūg, hu: "Topa te 'ā' hōm putup 'ūgkutok pit, tu' ka'ok xe'eñnāg, nūy tu 'ā' hōm," kaxīy. ²² Hu' kuxa yūm ka'ok Topa kopah, ha Topa te' kuxa tupmāhā', pu tu kuxa max. ²³⁻²⁴ Topa yōg tappet te 'Amanām 'āktux, tu yūmū'ā 'āktux kamah, yā Topa te' kuxa mām ka'ok xop xohix kuxa tupmāhā', 'ū tu kuxa max, ha yūmūg kuxa mām ka'ok Topa kopah, nōm te yūmūg xuxyā hīnnāhā'

putpu', yā Yeyox Kunnix mūn hīnnāhā', ²⁵ ha te Topa tux hok, pu tikmū'ūn putex, ha yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg yōg hāpxopmā'ax kummuk tu' xok hā' pago, ha Topa te putpu' hīnnāhā', nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā Topa tu'.

5

Topa te yūmūg kuxa kummuk tupmāhā'

¹ Topa te yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', yūmūg kuxa mām ka'ok hah. Yā Topa gāy kux, ha yūmūg kuxa mām, nūy tu hittup. Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te yūmūg kuxa māmmāhā', ² tu yūmūg mōgāhā', 'ūmōg Topa yōg putat hā. Yā yūmūg kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, yīy Topa te yūmū'ā hāmmaxnāhā', ha Topa yōg putat hā yūmūg mōg kumak mōg. Yā yūmūg kuxa hittup, 'Thā' mām ka'ok, tu hāmmax hip, nūy yāyhā tu max xe'ēgnāg, Topa putuk. ³ Yūmū'āte' hip kamah, 'Thā yūmūg xūy, pāyāk kuxa hittup, 'Thāk xūy kamah. Yā kaxiy yūmūg xūy hā' tot. ⁴ Yūmū'āte noā' tot, ha Topa te' pēnāhā', tu yūmūg putup, yīy yūmū'āte hāmmax hip, nūy yāyhā Topa putuk. ⁵ Yūmūg kuxa teknōg 'ohnāg, yā Topa te hām'āktux, tute mō yūmūg yāy xe'ēgnāg 'āktux, ha Topa Koxuk te yūmūg kuxa yūmmūgāhā', tu Topa te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg yūmmūgāhā', ha Topa te yāy Koxuk nū'kuthāhā yūmū'ā', yīy hāmmax hip.

⁶ Hōmā yūmū'āte Topa hāk puknōg, tu hāpxopmā max hok, ha Kunnix xok, yūmūg pupi' xok, yūmūg kuxa kummuk, yī' xok, ha Topa te 'āmnāy puxet yāykutnāhā', ha Kunnix xok nō'ōm 'āmnāy 'Thā', nūy yūmūg kuxa ka'ogā', 'ūyīy yūmūg hāpxopmā max. ⁷ Tikmū'ūn 'ūm te' nōy pupi' xok'ax? 'Ok tik te hāmyok mīy pupi' xok'ax? Yā' ka'ok, nūy nōy yānān tu' xok, pa tikmū'ūn kutōgnāg te tik max 'ūyānān tu' xok'ax. ⁸ Pa Topa te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg, tu yūmūg yūmmūgāhā', yā Kunnix te yūmūg pupi' xok tap, 'Thā yūmūg kummuk nām! ⁹ Ha' xok, nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā', pu tu kuxa max, puyīy Topa gāy xuxyā yūmūg pupi'. ¹⁰ Hōmā Topa te yūmū'ā tu' gāy, pa Topak-tok xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu', ha hōnāhā Topa te yūmū'ā hāk xape', ha Kunnix hi putpu', tu yūmūg kopa' xip. ¹¹ Yūmūg kuxa hittup xe'e', yā Topa yūmū'ā hāk xape, xix Yeyox Kunnix te yūmūg kuxa hittupmāhā', yā yūmūg xuxyā', tu Topa gāy xuxyāhā', yīy Topa hā yūmūg xape'.

'Anāo xix Kunnix

¹² Tik te māxap puxet te hāpxopmā kummuk hām xexka tu', hu' xok, hāpxopmā kummuk tu' xok, yī' hep xop xohix xakix'ax, 'ūxohix te hāpxopmā kummuk tu'. ¹³ Hōmā, hāmyāxatamuk xohixnāg hā, 'ap xip'ah Topa yōg xat'ax, ha' hep xop xohix te hāpxopmā kummuk, pāyā Topa te hāpxopmā'ax kummuk mō'kupix 'ohnāg, yā tikmū'ūn te' yōg xat'ax yūmmūg hok. ¹⁴ Mōnāyxop hāmāxap 'Anāo 'a' yīpkox pip'ah 'ūxat'ax pu', tu hāpkummuk mīy, ha' hep xop xohix te hāpxopmā kummuk, hu' xakix nām, 'Thā 'Anāo xip hāpxexka tu', ha' xohix xakix, tu mōktu mōnāyxop hittap Mōyyex xip, nōm te Topa yōg xat'ax kax'āmi', yā' xohix xakix.

'Anāo yā tikmū'ūn kummuk hā mōnāyxop hāmāxap, ha Yeyox Kunnix 'ūknāy tu' nūn, nūy yāyhā tikmū'ūn kuxa tup xop hā mōnāyxop. ¹⁵ 'Ūyūmmūg. Topa te hāmmax nāhā', pāyāp-xet'ah. Topa te hāmhok hā' hāmmaxnāhā', pa 'Anāo te hāpkummugāhā'. Ya hamūn. 'Ūhep xop xohix xakix, 'Anāo te hāpkummuk mīy, ha' xakix, pa Topa mūn max xe'ēgnāg, tu hāmmaxnāhā hāmhok hā', tu tikmū'ūn kuxa kummuk xit, Yeyox xok hā' xit, nūy kuxa max

'üyänän tu' tat, Yeyox Kunnix te tikmū'ün mō'yā xe'ēgnāg hah. ¹⁶ 'Üyümmüg. Tik puxet te hăpkummuk mÿ, ha Topa gāy, tu: "Yā' kummuk 'öhōml'" kaxī. Pa Topa te hăpkummuk mÿ'ax xop pu hămmaxnāhā', 'ühok hă hămmax nāhā', tu hăpkummuk mÿ'ax xexka xaxogāhā', tu' kuxa kummuk xit, 'ühok hă' xit, nūy kuxa max tat tu' yānān. ¹⁷ Hamün. Tik puxet te hăpkummuk mÿ, yī' hep xop xohix xakix'ax. Yā hăpxopmā xexkah, tu' xohix pu hăpkummugāhā'. Pa tik nōy te hăpxopmā xexka xe'ēgnāg, 'üyxet'ax Yeyox Kunnix, tu hămmax xexka nāhā' 'üxohix pu', nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopa' xop pu hămmaxnāhā', ha Topa te' kuxa kummuk tupmāhā', pu tu kuxa max, ha Kunnix te yūmū'ā xexkānāp-tup, 'üyly nū mütik yūmūg hi xe'ēgnāg, nūy hi mōkumak mōg.

¹⁸ Tik puxet te hăpkummuk mÿ, yī' hep xop xohix xakix'ax, ha hăpxopmā'ax max puxet nōy te' xohix kuxa tupmāhā', tu' hīnnāhā'. ¹⁹ Tik puxet te' hep xop xohix pu hăpkummugāhā', tu Topa pu' yīpkox xip 'ohnāg, hu yāy putox xop xohix pu hăpkummugāhā', yā' hep xop xohix te hăpkummuk mÿ kamah. Pāyā tik puxet nōy te' xohix pu hămmaxnāhā', tu' yīpkox xip Topa pu', hu hămmaxnāhā', tu' kuxa kummuk tupmāhā'.

²⁰ Topa te' xat'ax hōm, nūy hăpkummuk yūmūgā', ha hăpxopmā'ax kummuk te' nōy nā' mōg tu mōktu yā' xohix, pa Topa te hăpxopmā hok hă hămmaxnāhā', tu nōy nā' mōg tu mōktu xohix xexkah. ²¹ Hōmā tikmū'ün te hăpxopmā kummuk, ha' kuxa hīy ka'ok, pa hōnhā Topa te hămmaxnāhā', tu' hok hă tikmū'ün kuxa kummuk tupmāhā', pu tu max, puyīy hāmyok mÿ, nūy tu hi xe'ēgnāg mō kuma' yūmūg xuxyā mütik, nūy Yeyox Kunnix mütik hăpxopmā'ax xohix xat.

6

Kunnix tek mūg kuxa tupmāhā'

¹ Yūmū'ātep-tep 'āktux'ax? 'Ok max, yūmūg hăpxopmā kummuk pax, puyīy Topa hămmaxnā xexka? ² 'Āmhok! Kaxīy hok! Yā yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ha Topa te yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', pu tu kuxa tup, nūy hăpxopmā kummuk putup hok, nūy kuxyā'. Tikmū'ün xok, tu hăpxopmā kux, ha kaxīy yūmū'āte hăpxopmā kummuk tu kux kamah, ³ Yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mütik nūy. Yā yūmūg pupi' xok, 'üyly yūmūg hăpxopmā kummuk tu kux, ha tikmū'ün te yūmūg putox pix, puyī' xohix hāmyūmmüg. Yā Kunnix xok yūmūg pupi', pu yūmūg kuxap-xet yāy kuxa mütik. ⁴ Yeyox Kunnix xok, ha nō hăpkot yūmūg pupi kamah, pu yūmū yōg hăpxopmā'ax kummuk xaxogā'. Ha yūmūg putox pix, nūy yūmū'ā hāmyūmmügā', 'üyly hăpkummuk mÿ kux. Ha Topa yūmūg Tak te Kunnix putpu hīnnāhā', tu yūmūg ka'ogāhā kamah, 'üyly yūmūg hi xe'e Yeyox mütik, nūy tu hăpxopmā max.

⁵ Yā Kunnix xok, yūmūg pupi' xok, 'üyly yūmū'ā hăpxopmā kummuk tu kux, ha' putpu' hi yūmūg pupi kamah, 'üyly yūmūg hi xe'e'. ⁶ Tu hāmyūmmüg. Hōmā yūmū'āte hăpxopmā kummuk, tu' mūy pax, pa Kunnix te mīpkupnix yīmū tu' xok, yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa tupmā', pu hăpkummuk yūmūg kuxa hīy hok, pu yūmū'ā hăpxopmā kummuk tu kux, nūy yānān tu hăpxopmā max. ⁷ Tikmū'ün xok, tu hăpkummuk mÿ kux. ⁸ Kunnix xok yūmūg pupi', 'üyly hăpkummuk mÿ tu kux, tu' putpu' hi yūmūg pupi kamah, 'üyly hi mō'kumak mōg yāy mütik. ⁹ 'Üyümmüg. Topa te Kunnix hīnnāhā' putpu', yīy xe xok putup 'ohnāg. Yā Topa te' hīnnāhā', pu tu hi mō'kuma' mōg. ¹⁰ Yā' xok, ha hăpkummuk mī'ax xop te xe Kunnix putex 'ohnāg, 'ap xep xok putup'ah, pa Topa tu' hi xe'ēgnāg. ¹¹ Yā Kunnix xok 'āxop pupi', nūy 'ōg kummuk mÿ'ax

kuxyā'. 'Ūxaxok hok! Hōnhā Kunnix hi xe'e Topa tu', ha 'ākuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik, nūy Topa tu 'āhi xe'e kamah.

¹² Hāpkummuk mīy hok, xix yāy putup'ax mīy hok, xayīy yāy kummugā hok. ¹³ Topap-xehnāg pu ūpkox pī', pu tu 'āxat. Yā xa hāmmaxnā xexka! Tu 'āhīnnāhā', ha Topa tu 'āhi', nūy hāmyok mīy, yīy 'ānōy pu 'āyūpkox hok, xayīy hāpkummuk mīy hok. ¹⁴ Tikmū'ūn kummuk pu 'āyūpkox hok. Yā yūmūg xat hok. Pa Topa te yūmūg hīnnāhā', 'ap xat'ax te yūmūg hīnnāhā', pa Topa te yūmūg hāmmaxnāhā', tu' hok hā' nāhā', ha yūmūg hi xe'ēgnāg.

Yūmū'ā Topa hā kāmānat xop

¹⁵ Mōyyex yōg xat'ax tap, ha Topap-xehnāg te nōmhā yūmūg xat, tu yūmū'ā hāmmaxnāhā'. 'Āxop te-putep pe'āpaxex? 'Ok Topa te yūmūg kuxa tupmāhā', 'ūyīy yūmūg hāpkummuk mīy? 'Ap hamūn'ah! Yāmhok! ¹⁶ 'Āxop te hāmyūmmūg. Tik te' nōy pu' hām, puxix yā' nōy yōg kāmānat, tu' yūpkox pip, tu hām'āpak, nūy tu hām max. Ha kaxīy tikmū'ūn te Topa pu' yūpkox pip, tu Topa hā 'ūyōg kāmānat, ha nōm pu hāmmaxnāhā', tu' kuxa kummuk tupmāhā', pu tu kuxa max. Pāyā tikmū'ūn yūpkox hok, puxix tu hāpxomā kummuk, tu yāy kuxa tupmāhā'. ¹⁷ Nū mōy Topa pu hām'āktux, nūy: "Āmax Topah!" kaxīy. Yā hōmā 'āxop te hāpxomā kummuk, pāyā hōnhā Topa pu 'āyūpkox pip, hām'āpak max 'āpak'ax tu', ha tikmū'ūn te xa hāmyūmmūgāhā', tu xa hāpxe'e yūmmūgāhā', yīy 'ākuxa tep-tup, tu' hittup xexka'. ¹⁸ Hōmā 'ākuxa hittup 'ohnāg, hāpxomā kummuk tu', pāyā nōmhā Topa yōg putat hā 'āmōg, nūy hāpxomā max, nūy Topa yōg putup'ax māynāg mīy, hu 'ākuxa hittup xexka'. ¹⁹ 'A 'āxop te hāmyūmmūg'ah, yīy 'āte hām'āktux'ax hā' xa hāmyūmmūgāp-tup. Hōmā 'āxop te' xak, nūy hāpkummuk mīy, tu' mīy pax, tu 'ānōy hā'xupxet, tu 'ānōy kummugā pax, Hu mōy, hōnhā xax, nūy Topap-xehnāg pu hāpxomā max, xayīy 'āhi xe'e', xayīy 'ānōy pu hāmmaxnāhā'.

²⁰ Hōmā 'āxop te hāpxomā kummuk pax, tu Topa pu 'āyūpkox 'ohnāg. ²¹ Nāy 'ūxutigā', nūy 'ōg hāpxomā'ax kummuk pe'āpaxeh. 'Ok 'āhittup, 'ihā hāmpe'āpaxex? 'Ok pe xate yāyhāhup? Yā xate yāyhāhup, hāpxomā kummuk tu'. Hōmā 'ākuxa hittup 'ohnāg, yā Hāmgāyāgnāg Pet ha 'āmōg'ax. ²² Pa Topa te 'ākuxa ka', tu 'ākuxa kummuk tupmāhā', xa kuxa max, nūy Topap-xehnāg pu 'āxop hāpxomā max, nūy 'āhi xe'ēgnāg mō kuma 'āmōg. ²³ Tikmū'ūn te hāpxop kummuk hā yāy kummugāhā 'ūyānān tu', nūy pago, hu ta xakix. Pa Topa te hāmmaxnāhā', 'ūhok hā hāmmaxnāhā', nūy tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg. Yeyox Kunnix xok hā' hīnnāhā', nō'ōm yūmūg xuxyā xe'e', ha yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik.

7

Paot te yāyta'ax xop hā hāmyūmmūgāhā'

¹ 'Ūkxape xop, 'āxop xohix te' xat'ax yūmmūg, hu hām'āktux yūmmūg kamah yōgnū'. 'Ūxat'ax yā' xat tikmū'ūn xohix, ha ta' xakix xop 'ap xat'ah.

² 'Ūyūmmūg. 'Ūn yāytaha', ha' xat'ax te 'ūgmīy ka'ok, tu' yūpxox mūggā ka'ok, pa' yūpxox xok, puxix 'ūhīy'ax koa', ha ta' nīm, tu' hok yūm. ³ Kaxīy, 'ūn te tik nōy mūtik nōm 'ihā' yūpxox xip, puxix tikmū'ūn te: "Yā 'ūn kummuk, tu' nōy hā' xupxet," kaxīy. Pa 'ūn yūpxox xok, puxix tup-xehnāg, nūy hok yūm, tu nōm pu' yūpkox xip kux, yā' max, 'ūn te tik nōy mūy, nūy nū mūtik yāytax. ⁴ 'Ūkxape xop, yā kaxīy 'āxop te 'āhok pip xop putuk. Yā Kunnix xok 'ihā Mōyyex yōg

xat'ax pu 'äyïpkox kux, nüy hõnhã Kunnixp-xet pu 'äyïpkox pi'. Yä 'äxop te Kunnix hã' yïn xexka', tu yä hõnhã 'üyõg, ha putpu 'hi', 'üyïl yümmüg häpxopmã max Topa pu'. ⁵ Hõmã yümmüg 'äte häpxopmãhã', tu yä yäy yõg putup'ax xohix mÿ, tikmû'ün xop xohix putuk, yümmüg 'äte' mÿ, ha' xat'ax te häpkummuk mÿ xat hok, 'ümmÿ hok, hu häpkummuk mÿ putup xüy, tu mõktu yümmüg xakix. ⁶ Pa hõnhã yümmüg hok pip, ha yümmüg hÿ'ax koa', yümmüg hok pip, nüy Topap-xehnäg pu häpxopmã max. Topa Coxuk te yümmüg hõnnâhã xe'e', tu yümmüg putox kummuk tupmãhã, ha' xat'ax hittap te yümmüg xat kux. ⁷ Yümmüg 'ätep-tep'äktux'ax? 'Ok xat'ax kummuk? 'Ämhok! Yä' max, päyä' xat'ax tekmuñ pu hämyümmügähã', 'ü yümmüg, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk. 'Üxat'ax tek xat hok, 'üyïl häpxop putup xüy hok. Paxpuk xat hok, kopxix häpxop putup xüy hok, pa hõnhã 'äte hämyümmüg, hu häpxop putup xüy xe'e'. ⁸ Yï' xat'ax tek xat, 'üyïl tuk nöy yõg häpxop putup xüy hok, hu 'äte häpxop putup xüy. Pax puk xat hok, kopxix Topa yõg hämpe'paxex yümmüg hok, xix yäy yõg häpxopmã'ax kummuk yümmüg hok. Yä Topa pa te hämyümmüg xe'ëgnäg, hu' xat, 'üyïl häpxopmã max. ⁹ Hõmã 'äte' xat'ax yümmüg 'ohnäg, tu hämpekpaxex, hu: "Yä 'äte häpxopmã max," kaxïy. Pa Topa tek xat, 'üyïl häpkummuk mÿ hok, ha 'äte' xupak, tu hämyümmüg, tu yäy kuxa kummuk yümmüg, ¹⁰ hu yäy kuxa tu tekniõg. Yä Topa te' xat'ax hõm, puyï tikmû'ün hõnnâ', pak yümmügähã', 'ü yümmüg yäy yõg häpxopmã'ax kummuk. ¹¹ 'Äte häpkummuk mÿ, hu yäy pu mõ'ämä', tu yäy mûn max pek'paxex, päyä' koit. Hu 'äte yäy kuxa putex, tu: "'Äte Topa yõg xat'ax mÿ hok." Kaxïy.

¹² Yä Topa yõg xat'ax max xe'ëgnäg, tu häpxe'e'. ¹³ Tepte xïy? 'Ok häpxop max tek kummugähã?' 'Ämhok! Päyä' 'äte häpkummuk mÿ, ha Topa yõg xat'ax max, tu yõgnü häpxopmã'ax kopit, nüy 'ügmûn yümmügä', yä 'äte häpkummuk mÿ xe'e'.

Tikmû'ün kuxa te yäy tuk-mÿ

¹⁴ Yümmüg 'äte hämyümmüg. 'Üxat'ax yä Topa yõg, hak mûn pu'uk, hu häpxopmã kummuk pax, tu häpxopmã kummuk mõ kumak mõg. ¹⁵ 'Intu! 'Äte häpxopmã maxp-tup, päyä' ap mÿ'ah, tu häpxopmã kummuk putup nõg, päyä 'ümmÿ. ¹⁶ Tu häpxopmã kummuk, 'thä nõm putup nõg, kopxix: Yä hamûn. Topa yõg xat'ax max xe'e'. Kaxïy. ¹⁷ 'Ak mûn te' mÿ'ah, päyä' häpkummuk tek kuxa kopa' xip mûn te' mÿ. ¹⁸ 'Äte' xak, nüy häpxopmã max, päyä' a' mÿ yümmüg'ah 'äte', 'ügkuxa kummuk tu'. ¹⁹ Tu' xak, nüy häpxopmã max, päyä' a' mÿ'ah, tu' yänän tu häpxopmã kummuk. ²⁰ 'A 'äte häpkummuk mÿ putup'ah, päyä' mÿ, yïy häpkummuk tek kuxa kopa' xip tek kummugähã', ²¹ yïy 'äte hämyümmüg. 'Äte häpxopmã max putup, 'thä häpxopmã kummuk 'üpxehnäg. ²² 'Ügkuxa te Topa yõg xat'ax hã' hittup, ²³ päyä' 'äte häpkummuk mÿ pax, 'ügkuxa kummuk tu'. Tu häpxopmã max xak, päyäg kuxa kummuk tuk hÿ, 'ü häpxopmã max hok. ²⁴ Huk hittup 'ohnäg. 'Ü 'üm mûn tek ka'ogä'ax, 'äte häpxopmã max? ²⁵ Topa tek ka'ogäp-tup, yïy 'äte: "Topa 'ämäx," kaxïy. Yä Yeyox Kunnix te 'ü 'üm hã' 'ätehet.

Kaxïy 'ügkuxa kopa 'äte' xak, nüy Topa yõg xat'ax 'ügyïpkox xihip, nüy 'ügmäynäg mÿ, päyä' 'äte' mÿ yümmüg'ah, hu häpkummuk mÿ pax.

¹ Topa te yūmūg kummuk 'ūm 'āktux'ah nōmhā, yā yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik, ha Topa te yūmūg 'ūm 'āktux kummuk 'ohnāg Yeyox Kunnix hah. ² Topa Koxuk te yūmūg hīnnā xe'e Yeyox Kunnix mūtik, tu yūmūg mōy, pu' xat'ax yūmūg kuxa hīy hok, 'ūyī yūmūg hāpkummuk mīy hok, nūy yūmūg xakix hok kamah. ³ 'Uxat'ax te yūmūg 'ūm kuxa tupmā'ah. Yūmū'āte yāy putup'ax mīy, yīy hāpxopmā kummuk pax, pa Topa ka'ok, tu yūmūg kuxa tupmā'hā', pu tu kuxa max, tu hāpxopmā'ax kummuk 'āktux kummuk kamah, hūk-tok piñ nū'kutnāhā', ha yāyhā tikmū'ūn kutox nūy hāpkummuk kuxyā', ⁴ 'ūyī yūmūg hāpxopmā max, nūy tu' xat'ax xohix pu yūmūg yīpkox pi', yā' xat'ax max xe'e'. Ha Topa Koxuk te yūmūg ka'ogāhā', 'ūyī yāy putup'ax mīy hok. ⁵ Tikmū'ūn te yāy putup'ax mīy, puxix tute hāpkummuk mīy, pa tikmū'ūn te Topa Koxuk pu' yīpkox pip, puxix tu hāpxopmā max, Topa Koxuk pekpaxex tu'. ⁶ Tikmū'ūn te yāy putup'ax mīy, puxix tu xakix, hāmpe'paxex kummuk tu', pa tikmū'ūn te Topa Koxuk pu' yīpkox pip, nūy hāpxopmā max, puxix tu hi xe'e', tu' kuxa mām max, Topa Koxuk pe'paxex tu'. ⁷ Yīy tikmū'ūn gāy, tu Topap-tup nōg, nūy yāy putup'ax mīy, tu yāhāmpe'paxex kummuk, tu Topa yōg xat'ax pu' yīpkox 'ohnāg, tu' mīy 'ap yūmmūg'ah, ⁸ yīy Topa te nōm xop putup hok, nōm te yāy putup'ax mīy pax.

⁹ Pa 'āxop te yāy putup'ax mīy 'ohnāg. 'Āmhok. 'Āxop te Topa Koxuk pu 'āyīpkox pip. 'Āxop te nōm pu 'āyīpkox pi', puxix Topa Koxuk 'ākopa xip. Tikmū'ūn te Kunnix Koxuk xip hok, puxix Kunnix yōg hok. ¹⁰ Kunnix te 'ākopa' xip, puxix Topa Koxuk 'āhīnnā', Topa te 'ākuxa tupmā'hā hah, pa 'āyīn xok putup, xate hāpkummuk mīy pax hah. ¹¹ Topa Koxuk te Yeyox Kunnix hīnnāhā' putpu', tu 'ākopa' xip, yīy kamah hīnnāp-tup putpu 'āxop yīn, yāhōnhā' xip 'ākopah.

¹² 'Ukxape xop: Yā Topa te yūmū'ā hāmmaxnāhā', yīy yūmū'āte tu ta nemēn. 'Āpu yūmū'ā yāy yōg putup'ax mīy hok. ¹³ 'Āxop te' mīy, hu ta xok, pa Topa Koxuk pu 'āyīpkox pip, hu ta yā hi xe'ēgnāg. ¹⁴ Tikmū'ūn te Topa Koxuk pu' yīpkox pip, yā 'ōhōm Topak-tok xe'ēgnāg. ¹⁵ Yā Topa Koxuk te 'ākuxa kummugā 'ohnāg, pa' hittupmā'hā', nūy tu kuxānōg hok. 'Ūyūmmūg. Yūmū'āte yāyhā Topak-tok xop, pu yūmūg ka'ogā', 'ūyī Topa pu hām'āktux, hu: "Tak, yōgnū 'Ātak!" kaxīy. ¹⁶ Ha Topa Koxuk te yūmūg koxuk pu hām'āktux, nūy yūmū'ā Topak-tok xop 'āktux. ¹⁷ Yūmūg yāhā Topak-tok xop, hu pexkox yōg hāpxop max xohix pop putup, Topa te nōm xex yāy yōg tikmū'ūn pu', ha yūmū'āte' pop putup Kunnix mūtik. Yā Topa te nōm hāpxop max xex Kunnix pu', tu pexkox kopa' xex, ha yūmū'āte hāpxop mō'koxip putup Kunnix mūtik. Nōm mūtik yūmūg xūy, kopxix yūmūg yāyhā max xe'ēgnāg Kunnix putuk.

Yūmū'āte yāyhāp-tup max xe'ēgnāg

¹⁸ Äte hāmpe'paxex, hu: Yūmūg xūy kutōgnāg nōmhā, tuk kuxa hittup xe'ēgnāg putup hōmā, 'ihā hāptup xe'e nōy punethok mō'nāhā', 'ihā yūmūg yāyhāp-tup max xe'ēgnāg. ¹⁹ Topa te yōnnā'ī xohix mīy, ha' hip, tu' xak, pu Topa nōm tu yāy yōg kutox xop mūg. ²⁰ Hōmā hāpxopmā'ax xohix yāyhā hitop, Topa tep-tup hah, ha hāmmax hip, ²¹ puyīy Topa tux hok, pu tik-tox hok, 'ū yāyhā max xe'ēgnāg, Topak-tok xop xohix mūtik. ²² Yūmū'āte hāmyūmmūg, nōm yōnnā'ī xop tu' kokōn, tu' xūy, 'ūn tek-tok put putup, tu' xūy, tu' kokōn, ha kaxīy yōnnā'ī xohix xūy pu Topa' hittupmā'. ²³ Pāyā' hok pip'ah. 'Āmhok. Yā yūmū'āte kopa yā' kokōn kamah, ha Topa te yūmū'ā yāy Koxuk hok hōm hāmāxap, ha' hip, nūy yūmūg yāyhā Topak-tok xop, yā yūmūg tupmāhā, 'ūyīy

yūmūg tup mō'kumak mōg. ²⁴ Yā yūmūg kuxa tupmāhā', yūmūg kuxa mām ka'ok ha' tupmāhā', ha yūmū'āte hāmmax hip. 'A hōnhā yūmū'āte' pēnāh'ah, tuk kuxa mām ka'ok, hu hāmyūmmūg, yā yūmū'āte' pēnāp-tup. Pax pu tikmū'ūn hāmpēnā', puxi' hip 'ohnāg. ²⁵ Pa tikmū'ūn te' pēnā hok, puxix tu kuxa mām ka'ok, tu hāmmax hip, puyīy Topa 'ā' mīy.

²⁶ Ha Topa Koxuk te mō yūmūg nīynām, yūmūg kuxa pu'uk hah. Ha yūmū'āte Topa mūtik hām'āktux yūmmūg'ah, yīy Topa Koxuk te Topa tu ta tu' xak, yūmūg pupi tu' xak, 'ūkokōn 'lhā yūmūg pupi' xak, nūy 'uyīy hok hā hām'āktux, nūy Topa pu hām'āktux. ²⁷ Ha Topa te tikmū'ūn kuxa kopa pēnāhā', tu yāy Koxuk pe'paxex tu' yūmmūg, ha yāy Koxuk xe'ēgnāg te Topa tu' xak, yāy yōg tikmū'ūn pupi' xak, tu Topa yōg putup'ax yūmmūg. ²⁸ Topa te yūmū'ā hāmmaxnāhā', tu hāmmaxnāp-tup mō'kuma' mōg, tu hāpxopmā'ax xohix hā yūmū'ā hāmmaxnāhā'. Yā yūmū'āte Topap-tup pax xexka', yūmūg yīmōgatux hah, tu yūmūg xānāhā', mō yūmūg yāy xe'ēgnāg tu', ha yūmū'āte' yūmmūg, hu yūmūg kuxa mām. ²⁹ Topa te yūmūg yīmōgatux tap, tu yāy pu yūmūg pop, 'ū yūmūg yāy hā'āhā tuk-tok putuk, pu Kunnix yā māxap, ha yūmūg xohix yā nōm mō nū kuhmōy. ³⁰ Ha Topa te yāy pu yūmūg pop tap, xix yūmūg xānāhā', xix yūmūg kuxa tupmāhā', pu tu kuxa max, 'uyīy yūmūg yāy hā max xe'ēgnāg, Kunnix putuk.

Topa te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg Yeyox Kunnix hā

³¹ Hamūn, yīy yūmū'ātep-tep 'āktux'ax? Topa te yūmū mūtik tihi', yīy tikmū'ūn kummuk te hitop tu yūmū'ā hāpkummugāhā'. ³² Topa te yāy kutok pit puxet kumīy 'ohnāg, pa yūmū'ā' hōm. 'Ūk-tok hōm yūmū'ā', puxix tu hāpxop xohix yūmū'ā' hok popmāp-tup kamah. ³³ Topa te yāy yōg tikmū'ūn yīmōgatux. 'Ok tik 'ūm xip, nūy 'ūkummuk 'āktux? 'Ap tik 'ūm xip'ah, yā Topa mūn te' kuxa tupmāhā', pu tu kuxa max. ³⁴ Yīy tikmū'ūn 'ūm 'ā' kummuk 'āktux'ah. Kunnix xok, yā putpu' hi', tu Topa yīpxe'e hā' xip, tu yūmūg pupi Topa tu ta tu' xak, ³⁵ tu mō yūmūg yāy xe'ēgnāg. 'Ap tikmū'ūn 'ūm xip'ah, xix hāpxopmā'ax 'ūm xip'ah, nūy Topa pu' hupmā hok, puyīy Topa yūmūg putup hok. Yūmūg xūy xix hāpxop xak'ax tat punethok, xix tikmū'ūn te yūmūg xūygāhā', ha putup te yūmūg kix, ha topixxax 'ūm yūmūg xip hok, xix tikmū'ūn kummuk te' xak, nūy yūmūg kix, puxix Kunnix mūn mō yūmūg yāy xe'ēgnāg, tu yūmūg nīm 'ohnāg. ³⁶ Topa yōg tappet te: "Āmnīy xohix hā tikmū'ūn te yūmūg putup nōg, tu yūmūg kix putup, yūmū'ā yā Topa hā tikmū'ūn hah. Tikmū'ūn te kahnēn mōgāhā', nūy putex, ha taxīy yūmūg mōgāhā', nūy yūmūg kix," kaxīy.

³⁷ Pāyā tute yūmūg nōā hok, Yeyox Kunnix te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg hah, yīy yūmūg kuxa hittup xexka', 'lhā pexkox ha yūmūg mōg kumak mōg. ³⁸ Yīy 'āte hāmyūmmūg. Kunnix te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg, tu yūmūg nīm 'ohnāg. Pe yūmūg hi', pe yūmūg xakix, puxix Kunnix yūmūg nīm hok. Pexkox yōg xop xix yāmīy xop te yūmūg nīmmā hok, ha hōnhā Kunnix te yūmūg mūtik tihi', tu hāptup hā yūmūg mūtik hi putup, xix hāptup nōy xohix hā Kunnix te yūmūg 'ūm nīm putup ah, mō yūmūg yāy xe'ēgnāg tu'. ³⁹ Yā pexkox yōg xop te Kunnix nīmmāp-tup hok yūmū'ā', xix hām xexka xix hām kaka' pip xop te yūmū'ā nīmmāp-tup hok kamah. 'Ap xip'ah hāpxopmā'ax te Topa pu hupmāhā', puyīy yūmūg nīm, ha mō yūmūg yāy xe'ēgnāg, yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hā Topa te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg.

9

Topa xix yāy yōg tikmū'ūn

¹ Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ūgmūn yā Kunnix yōg, hu 'ap koit'ah. Topa Koxuk tek kopa' xip, tuk kuxa pu hāmyūmmūgāhā', tu: "A xatep koit'ah," kaxīy. ² 'Ūgkuxa hittup 'ohnāg, yāk kuxa xūy, 'ihā 'āte yāy yōg tikmū'ūn pe'paxex. Yāk xape xe'e Yoneo yōg tikmū'ūn, 'ūgmūg hep puxet tu'. ³ Āte hām'āktux'ax hu: Pūyā Topa 'Ūgkummugā', nūy 'ūkxape hā hāmmaxnā! Tu xe hām'āktux'ax, hu: Pūyā Topa 'Ūgnīm, nūy tuk xape mō'nīynām 'ūyānān tu'. ⁴ Nō'ōm yā Topa yōg tikmū'ūn, ha' yīmōgatux, pu Topa hāk-tok xop, ha Topa te' xexkanāhā', yāy mūtik, tu' pa'ax māy nōm xop mūtik, tu tu' xat'ax hōm. Yā 'ōm te Topa xak, tu' yēy Topa keppah, ha Topa te nō'ōm mūtik hām'āktux xex. ⁵ Ha mōnāyxop hittap mōkputox, ha Kunnix mūn kama mōnāyxop hā mōkputox. Pūyā' xohix Topa xexka 'āktux mō kuma' mōg, 'ūxexka xe'ēgnāg hah. Hamūn.

⁶ Pa 'a Topa te hām'āktux hitop tu' xex'ah. Āmhok. 'Ap kaxīy'ah, pāyā 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix 'a Topa yōg'ah. Āmhok. Topa te' a xohix yīmōgatux'ah. ⁷ Yā Mōnāyxop hittap nām 'Amanām mōkputox, pāyā' yāg Topa hā yāy kutok xop. 'Ap xohix'ah. Yīy hōmā Topa te 'Amanām pu hām'āktux, hu: "Āk-tok 'Iyak mōkputox yā 'āmōkputox xe'e', ap nōy xop 'ūm 'āmōkputox'ah. Yā' puknōg," kaxīy. ⁸ Yīy Topa te 'Amanām mōkputox xohix 'ap putup'ah, pa hām'āktux xex 'Amanām mūtik hu: "Āk-tok 'Iyak mōkputox, nō'ōm 'āmōkputox xe'e', 'āte xa hām'āktux xex hah," kaxīy. ⁹ Tu hām'āktux xex, hu: "Hāpxip 'ihā' putupuk nūn'ax, ha 'āxetut Xat tek-tok put putup," kaxīy.

¹⁰ Ha 'Iyak xetut Hemek, tuk-tok pit 2 pop, ha' tak 'Iyak 'ūp-xet, ¹¹⁻¹² pa Topa tek-tok puxet yāykutnā tap, hak-tok 2 te' tut tex kopa tihi', 'ihā Topa te' tut pu hām'āktux, hu: "Āk-tok hāmāxap te' taknōy pu' hām putup, tu' taknōy 'ūk-nāy tu' nāhā pu' hām putup," kaxīy. Pa Topa te hām'āktux, 'ihāk-tok 2 te' tut tex kopa' tihi', tu hāpxopmā 'ohnāg, pe' māx, pe' kummuk, pa Topa te' yāykutnā tap, ¹³ yīy Topa yōg tappet te: "Āte Yako putup pax, tu'Eyao putup nōg," kaxīy.

¹⁴ Yūmūl'āte putep 'āktux'ax? 'Ok Topa te hāpxopmā kohe'? Āmhok. ¹⁵ Tu Mōnāyxop Mōyyex pu hām'āktux, hu: "Ātep-tup, nūy tikmū'ūn 'ūm kuxa ka', kopxi' kuxa ka'. Yā puxi'," kaxīy. ¹⁶ 'Ūyūmmūg. Topa te nōm tikmū'ūn kuxa ka', 'ok pe tikmū'ūn tep-tup, 'ok pep-tup hok, 'ok pe tikmū'ūn te hāpxopmāhā', pe hāpxopmā hok, pāyā Topa te' kuxa ka'. ¹⁷ Topa yōg tappet te Pana'o hittap 'āktux, ha Topa te nōm pu hām'āktux, hu: "Āte 'āxexkanāhā', nūy xa hāmyūmmūgā', xayīy 'ūgmūn ka'ok yūmmūg, puyīy hām xexka xohix yōg tikmū'ūn tek xuxet'ax yūmmūg," kaxīy. ¹⁸ Yīy Topa tep-tup, nūy tikmū'ūn kuxa ka', puxi' kuxa ka', tup-tup, nūy tikmū'ūn nōy kuxa māmmā hok, puxi' mām 'ohnāg.

Topa te tikmū'ūn kuxa ka', tu hāpkummuk hā'yānān kamah

¹⁹ Pa tikmū'ūn te: "'Ok Topa te hāpkohe māy, 'ihā tikmū'ūn kummuk 'āktux? Topa te tikmū'ūn kuxa māmmā hok, puxix tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg, Topa mūn tep-tup hah," kaxīy. ²⁰ Nāy. Yāy pe'āpaxex xexka hok. Āk-tōgnāg, ha Topa mūn xexka xe'ēgnāg. Xate putōy putup, nōm hā tikmū'ūn te nax māy. Pax pu putōy te: "Tep tu xāhā nax?" kaxīy. ²¹ Nāy. Tikmū'ūn te putōy hā nax māy, yā hāmyok miy, tu' nax hu' māy, tu naxtox nūnnāp-tup, hu' māy. 'Ūp-tup, hu' māy, ha' yāg māynāg, xix 'ūnōy max miax.

²² Ha kaxīy Topa te hāmyok mī̄y. Tute' xohix pu' gā̄y yūmmūgā̄p-tup, pu' xohix Topa yā̄ ūka'ok yūmmūg, yī̄y tikmū'ūn kummuk hā̄ tot, tu nōm koxyō̄y'ax.

²³ Tu' max xe'ēgnā̄g, tu yūmū'ā̄ hā̄mmaxnā̄hā̄, tu yūmū'ā̄ hā̄myūmmūgā̄hā̄, ū yūmmūg. Yī̄y Topa te yūmūg kuxa ka', ū yūmūg yā̄y hā̄ max xe'ēgnā̄g kamah, hamūn mūtik, ²⁴ tu yūmūg xā̄nā̄hā̄, Yoneo yō̄g tikmū'ūn kopa 'ūyā̄g xā̄nā̄hā̄, xi' puknōg xop kopa 'ūyā̄g xā̄nā̄hā̄. ²⁵ Hômâ̄ 'Oyex te Topa pupi hā̄m'āktux, tu tappet tu kax'ā̄mi', hu:

"Āte' puknōg xop putup, yā̄ yō̄gnū tikmū'ūn, hōmâ̄ 'āte tu nōm xop putup nōg, pā̄yā̄ hōnā̄ nōm mō̄yā̄ xe'ēgnā̄g.

²⁶ 'Ōnte Topa xe'ēgnā̄g te nōm xop pu hā̄m'āktux tap, tu:

'Yā̄ 'āxop puknōg, ap yō̄g'ah tikmū'ūn, kaxīy.

Yā̄ 'ōnte Topa xe'ēgnā̄g te yā̄y yō̄g tikmū'ūn 'āktux putup, yā̄ Topa hi xe'ēgnā̄g," kaxīy.

²⁷ Ha 'Iyait kama te Topa pupi ham'āktux, tu: "Yoneo yō̄g tikmū'ūn xohix punethok yā̄ 'āmot xap xohix punethok putuk, pa 'ātek-tīgnā̄g yī̄mōgatux, nūy kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō̄tat 'ūyā̄nā̄n tu". ²⁸ 'Ugnūn mō̄ka'ok, tu' hep xop xohix tu pagop-tup, tu' kummugā̄p-tup 'ūyā̄nā̄n tu", kaxīy. ²⁹ Hômâ̄ 'Iyait te Topa pupi hā̄m'āktux, tu: "Pax pu Topa xe'ēgnā̄g yūmūg mō̄kputox xohix kix, puxix yūmū yō̄g kōmēn te Xonōm putuk, xix Gōmōg putuk, yā̄' hok yūm," kaxīy.

Iyaet yō̄g tikmū'ūn te hā̄m'āpak max'ax 'āpak

³⁰ Yūmū'ātep tep 'āktux'ax? Nūhū': Yā̄' puknōg te Topa xak ohnā̄g, tu hā̄pxopmā̄ max hok Topa pu', pa Topa te' kuxa tupmā̄hā̄, pu tu kuxa max, 'ūkuxa mā̄m ka'ok tu', ³¹ 'ihā̄ Yoneo yō̄g tikmū'ūn te Topa yō̄g xat'ax xak, nūy Topa pu' xat'ax hā̄ yā̄y kuxa tupmā̄, tu' tupmā̄ hok. ³² Tep tu' tupmā̄ hok? 'Ūkuxa mā̄m 'ohnā̄g, tu hā̄pxopmā̄ punethok, nūy yā̄y hā̄ 'ūmax, hu' kuxa mā̄m 'ohnā̄g Topa kopah. Tu tikmū'ūn putuk, nōm tikmū'ūn te mī̄kaxxap xexka yī̄mū hā̄m tu' nā̄hā̄, ha mī̄kaxxap yī̄mū' nā̄hā̄. ³³ Yā̄ Topa yō̄g tappet te Kunnix 'āktux, 'ihā̄ mī̄kaxxap xexka 'āktux, tu:

"Pēnā̄! Yīktix Xiā̄m tu 'āte mī̄kaxxap xexka mō̄yūm, pu tikmū'ūn hā̄m tu nā̄', mī̄kaxxap te' kup hā̄ tak, ha' nā̄hā̄, ha tikmū'ūn kuxa yūmū ka'ok mī̄kaxxap kopah, puxix tu yā̄y pu' hūpmā̄ hok," kaxīy.

Yā̄ tappet te Kunnix 'āktux, nūy tikmū'ūn kuxa mā̄m'ax yūmmūgā̄.

10

¹ 'Ūkxape xop, 'āte' xak, puyīy yō̄gnū tikmū'ūn kuxa mā̄m ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ha 'āte Topa tu' xak pax tikmū'ūn pupi', ² tu hā̄myūmmūg, ha Topap-xehnā̄g xak, pa hā̄myūmmūg 'ohnā̄g. ³ Ap kuxa tupmā̄ yūmmūg'ah, tu yā̄y pe'paxex hā̄ yā̄y kuxa kummuk tupmā̄p-tup, pa Topap-xehnā̄g te tikmū'ūn kuxa tupmā̄hā̄, pu tu kuxa max. ⁴ Ha Kunnix nūn, nūy mī̄pkupnix tu' xok yūmūg pupi', puyīy tikmū'ūn kuxa mā̄m ka'ok 'ōm kopah, puxix Topa' kuxa tupmā̄, pu tu kuxa max, yī̄y Yoneo xop hitop tu' xat'ax mī̄y. Yā̄ kuxa tupmā̄ hok.

Topa te tikmū'ūn xohix kuxa kummuk xit'ax

⁵ Mōnā̄y xop hittap Mōyyex te' xat'ax 'āktux, hu: "Tikmū'ūn yī̄pkox pip 'ūxat'ax pu', puxi' xat'ax nōm hī̄nnā̄p-tup," kaxīy. Ha kaxīy 'ūxat'ax te tikmū'ūn kuxa

tupmāhā Topa pu', īhā tikmū'ūn te nōm pu' yīpkox pip, ha Mōyyex te tu' xuktux. ⁶ Pa Topa yōg tappet te hām'āktux nōy yā kamah, tu Topa te tikmū'ūn kuxa tupmā 'āktux, tu Topa te' kuxa mām ka'ok xop kuxa tupmā 'āktux, hu: "Üyīpkopit hok, hu: "Ü 'ūm te pexkox tu' mōg putup, nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā?" " kaxīy. Tu Kunnix nū'kutnā'ax 'āktux, yā' nūn tap, nūy yūmūg kuxa tupmā". ⁷ Tu xe' yīkopit, hu: "Ü 'ūm te xakix xop pet ha' mōg putup, nūy yūmūg kuxa tupmā?" kaxīy. Yā Topa te Kunnix putpu' hīnnā' tap 'āktux. ⁸ Tu xe hām'āktux, hu: "Topa te hām'āktux, tu hām'āktux 'ūm mō'kutnāhā xa', ha'āxop te hām'āpak, tu xe' xuktux, yā'ākuxa kopa' xip," kaxīy. Hak mū'āte Topa yōg hām'āktux'ax xa' xuktux, xayīy 'ākuxa yūm ka'ok Topa kopah. ⁹ 'Ok xatep-tup, pu Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'uyānān tu'? Xatep-tup, 'āpu 'ānōy pu hām'āktux, hu: Yeyox mūn yāk xuxyā! Kaxīy. Tu 'ākuxa yūm ka'ok Yeyox Kunnix kopah, Topa te' putpu hīnnāhā hah. Xate hāxpomā kaxīy, puxix Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'uyānān tu'. ¹⁰ Yūmūg kuxa mām ka'ok, ha Topa te yūmūg kuxa tupmā', pu tu kuxa max, yūmū'āte' yīkox hā xuktux, puxix Topa yūmūg kuxa kummuk xit. ¹¹ Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok nōm kopah, puxix tu yāy pu hupmā hok," kaxīy. ¹² Ha' hep xop xohix pu hāmmaxnāhā', nōm xop kuxa mām ka'ok Topa kopah, tu Topa pu yāy putuk, Yoneo yōg tikmū'ūn xi' puknōg xop. Topa yā yūmūg xuxyā', tu hāmmaxnāhā 'ūhep xop xohix pu', nōm xop te Topa tu' xak, pu hāmmaxnāhā'. ¹³ Topa yōg tappet te xe: "Topa te' hep xop xohix kuxa kummuk xit putup, nūy kuxa max yānān tu' tat, nōm xop te Topa tu' xak, pu' xit," kaxīy.

¹⁴ Pa' hep xop punethok te ta tu' xak hok, 'ūkuxa mām 'ohnāg tu', hu hām'āpak 'ohnāg. Tu hām'āpak hok, tikmū'ūn te hām'āktux 'ohnāg hah. ¹⁵ Tu hām'āktux hok, tikmū'ūn te mō'kutnā 'ohnāg hah. Topa yōg tappet te: "Yā' max tikmū'ūn nū', nūy hām'āpak'ax max 'āktux," kaxīy.

¹⁶ A' xohix tep-tup'ah. Hōmā mōnāyhop hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu kax'āmi', tu: "Topah, pi'yā' yīpkox 'ūm pip 'ūgmū'āte hām'āktux?" kaxīy. ¹⁷ Yī tikmū'ūn te Kunnix 'āktux'ax 'āpak hāmāxap, tuk-nāy tu' kuxa yūm ka'ok nōm hām'āktux'ax kopah.

¹⁸ Pa' 'āte xe' yīkopit, hu: 'Ok tikmū'ūn te hām'āpak hok? Hamūn. Yā' xupak. Topa yōg tappet te:

"Tikmū'ūn xohix te' yīy'ax 'āpak,
yā hām xexka xohix yōg tikmū'ūn te nōm hām'āktux'ax 'āpak."
Kaxīy.

¹⁹ Hak yīkopit, hu: "'Ok Yoneo yōg tikmū'ūn te hām 'ūm yūmmūg hok?" kaxīy. Yā' yūmmūg. Pa hōmā mōnāyhop hittap Mōyyex te Topa yōg hām'āktux kax'āmi', tu:

"Āte 'āyīpkumīygāp-tup, 'ūpuknōg xop hā 'āyīpkumīygāp-tup,
'ūpuknōg xop yā' hep puxet 'ohnāg, pāyā' 'āte 'āyīpkumīygāp-tup,
'īhā puknōg xop yāyhā yōgnū tikmū'ūn.
Āte 'āgāyāp-tup nōm puknōg xop hah,
nōm puknōg xop pa te hāmyūmmūg 'ohnāg hā
'āte 'āgāyāp-tup," kaxīy.

²⁰ Ha mōnāyhop hittap 'Iyait kuxānōg 'ohnāg, tu Topa pupi hām'āktux tikmū'ūn pu', tu:

"Nōm xop tek 'ūm xak hok, pak xipihi'," kaxīy.

²¹ Tu Yoneo xop 'āktux, hu:

"Ãte tikmū'ün xānāhā', mō'yāy xe'ēgnāg tu',
pāyā' yīpkox 'ohnāg, xix hām'āpak 'ohnāg," kaxīy.

11

Topa te 'Iyaet yōg tikmū'ün kuxa ka'

¹ 'Ãte xe' yīkopit, hu: 'Ok Topa tep-tup hok yāy yōg tikmū'ün? 'Üp-tup! Ügmūn kama nōm Yoneo tikmū'ün yōg. Ügmūn 'Iyaet yōg tihik, yāk mūn mōnāyxop 'Amanām mōkputox, xix Meyamīy yōg xop kopak xip. ² Topa te Yoneo tikmū'ün putup hok'ah, tu nōm yīmōgatux tap. Hōmā mōnāyxop hittap 'Enit te 'Iyaet yōg tikmū'ün 'āktux kummuk Topa pu', ³ tu: "Topah, tikmū'ün te 'ōg tik xop kix, nōm xop te 'āmūn pupi hām'āktux, ha 'ōg mīmpe koxyōy, tu mīmpe hāpxop mō'hap'ax Topa pu' koxyōy, hak mūn puxehnāg xip, hak putex putup kama nōmhā," kaxīy. ⁴ Ha Topa te' yānān tu hām'āktux, hu: "Ãte tik max xop xohix te 700 yīmōgatux, ha topa komut Mat pu nūktettx 'ohnāg," kaxīy. ⁵ Yā hōnhā kaxīy kamah. Topa te tikmū'ün kutōgnāg xop yīmōgatux, tu nōm xop ha hāmmaxnāhā', tu' kuxa ka', ⁶ tu' yīmōgatux 'ükuxa ka tu'. Pax pu Topa hāpxopmā max hā' yīmōgātux, puxix tu tikmū'ün kuxa ka hitop tu', pāyā Topa te' hok hā' hāmmaxnāhā'.

⁷ Yī Yoneo xop te' xak, puyīy 'üyat'ax hā' kuxa tupmā Topa pu', pāyā' hitop tu' xak. Ha tikmū'ün kutōgnag Topa te yīmōgatux, nūy 'ükuxa tupmā yāymūn pu', ha Yoneo nōy xop xexka te Topa pu' yīpkox 'ohnāg. ⁸ Topa yōg tappet te: "Topa te nōm xop putox ka'ogāhā', yā hōnhā hāmyūmmūg 'ohnāg," kaxīy. ⁹ Ha Mōnāyxop Namix te:

"Pūyā Topa 'üyōg hāpxopmā'ax kummuk hā' pago.

Pūyā yāy yōg kummūk'ax hā' kummuk xop mūg ka'ok.

¹⁰ Pūyā' pēnā hok, xix hāpxop xak'ax tu' hittupmā hok," kaxīy.

¹¹ 'Ãte xe' yīkopit. Yoneo yōg tikmū'ün te Kunnix putup nōg, yīy Topa te nōm pu hāpkummugāhā'. 'Ok Topa tep-tup hok? Yāp-tup! Pāyā Topa te' hip, pu tu' pu knōg xop yīpkox pi', puyīy Yoneo yōg tikmū'ün yīpkumīy pu knōg xop hā, nūy tu' yīpkox pi kamah Topa pu'. ¹² Yoneo yōg tikmū'ün te hāpxopmā kummuk, yīy Topa te' hep xop xohix ha hāmmaxnāhā', tu hāmmaxnāp-tup xexka', 'ihā Yoneo yōg tikmū'ün kama' yīpkox pip, 'ihā Yoneo yōg tikmū'ün punethok yīpkox pip hām'āpak max ta tu'. Yā Topa te' xohix te xīy mō'kupix, pu yīpkox pi'.

Topa te Yoneo xop hā' pu knōg xop kuxa kummuk xit'ax

¹³ 'Ãte' pu knōg xop pu hām'āktux nōmhā. Topa te mōgkutnāhā' pu knōg xop hah, pu hām'āpak max'ax 'āktux, hak kuxa hittup. ¹⁴ Pūyā Yoneo yōg tikmū'ün 'ūpu knōg xop pēnā', nūy kuxa mām ka'ok yūmmūg, hu' yīpkumīy, yā 'âte' xak, pu' yīpkumīy, pu Topa 'ükuxa kummuk xit, nūy kuxa max yānān tu mō'tat. ¹⁵ 'Ūpu knōg xop yāyhā Topa hā' xape, 'ihā Topa te Yoneo xop putup nōg, tu Yoneo yōg tikmū'ün xohix putup 'üxeheh, puxix Topa' xakix xop putpu' hīnnā'.

¹⁶ Tikmū'ün te pām koxip, nūy Topa pu 'ōm yāg hōm, puxix pām xohix Topa yōg. Tikmū'ün te yīpxatit hōm Topa pu', puxix mīm xexka kup kama Topa yōg, xix mīmmāg kamah. Yā mōnāyxop hittap te mīm yīpxatit putuk, ha mīmmāg te hōnhā yōg Yoneo xop putuk. ¹⁷ Mīm xexka kup 'Onimet, tu hāmpak'ax xuka' yūm, ha' mīmmāg 'um xak, ha' 'Onimet kup pu knōg tu mīmmāg xut, 'ükup te hāmhipak tu' yūm ha' xut, ha' mīmmāg xut, nūy kup nōy putox tu' hīy, pu tu

tox, mīmmāg nōy putuk. Āxop puknōg xop te 'Onimet puknōg putuk, Topa te xa hāmmaxnāhā', tu xa hāmmaxnāhā Yoneo xop putuk. ¹⁸ Yī Yoneo xop yāk-tōgnāg pe'āpaxeh hok: 'A 'āxop te yīpxatit putuk'ah. Āmhok. Pāyā 'āxop te mīmmāg putuk, yā mīmmāg te' yīpxatit tu' tup.

¹⁹ Pa 'āxop te: "Tikmū'ūn te mīmmāg xe'e' xut, nūy nō puknōg hīy 'ūp-tox tu', pu tu tox. Ha kaxīy Topa te yāy yōg Yoneo xop mōy, nūy 'ūgmūg nōy hā' yānān, puk mūg yā yāy yōg tikmū'ūn, mō 'ūgmūg yāy xe'ēgnāg tu', " kaxīy. ²⁰ Hamūn. Hāpxip kutōgnāg 'ihā Topa tep-tup nōg, 'ūkuxa mām 'ohnāg hah, ha 'ākuxa mām ka'ok, yīy Topa te 'āp-tup pax, pa yāy pe'āpaxeh xexka hok. 'Ākuxānōg, ka 'ākuxa mām kux. ²¹ Hōnhā Topa te yāy yōg Yoneo xop putup nōg. 'Ākuxa te Topa nīm, puxix Topa kamah 'āp-tup nōg. ²² Topa te hāmyok mīy, tu tikmū'ūn kuxa ka kamah. Tu hāmyok mīy 'ihā tikmū'ūn kummuk xūygāhā', tu' yānān tu' kummugāhā', tu 'ākuxa ka', 'āyīpkox pip hah. 'Āyīpkox hok, puxix Topa 'āmōy kamah. ²³ Yoneo yōg tikmū'ūn te yāy putat kummuk nīm, nūy kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, puxix Topa' putpu' kuxa māmmā', yāy yōg xip'ax tu'. Ha tikmū'ūn te mīmmāg xe'e hīy putpu', puyīy xip ka'ok. Kaxīy Topa te Yoneo xop māmmā'ax 'ūxeheh. ²⁴ Āxop puknōg, tu 'Onimet mīmmāg putuk. Tikmū'ūn te mīmmāg xut, nūy kup xe'e tu' hīy, pu tu' kup xe'e hā' mīmmāg. Yoneo yōg tikmū'ūn te 'Onimet kup xe'e putuk, ha Topa te yā yāg putup nōg, tu' xep-tup'ax kamah, puyīy yāy mūn hā tikmū'ūn xe'e 'ūxeheh.

Yā Topa mūn max xe'ēgnāg

²⁵ 'Ūkxape xop, 'ūg'āpax: Hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn yīpkox 'ohnāg, pa hāptup nōy xohix 'ihā' yīpkox pip putup, 'ihā' puknōg xop xohix punethok te Topa yōg putat hā' mōg, ha Topa te' xohix te xīy mō'kupix, pu mōg. 'Āte xa hām'āktux'ax 'āktux, xayīy yāy yōg hāmyūmmūg pe'āpaxeh hok. Ha Topa te hām'āktux xe'e', nūy yāy yōg tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā'. ²⁶ Tu Yoneo yōg tikmū'ūn xohix mōy putup, hāpkummugā'ax tu' mōy putup, yīy Topa yōg tappet te:
"Tik te yīktix Xiām tu' xip,
tu' nūn putup, nūy tikmū'ūn kuxa kummuk xit,
nūy Mōnāyxop Yako mōkputox
kuxa kummuk xit.

²⁷ 'Āte hāmpa'ax mīy putup tikmū'ūn mūtik,
'ihā' 'āte' kuxa kummuk xit,
tu' kuxa max yānān tu' tat," kaxīy.

²⁸ Yoneo xop te Topa hā' puknōg, hām'āpak maxp-tup nōg tu', ha kaxīy 'āxop yā Yoneo xop'ah, nūy Topa hā' 'āxape', pa Topa te Yoneo xop yīmōgatux tap, mōnāyxop hittap ha' yīmōgatux, tu hām'āktux xex, hu: "'Āte 'āmōkputox hāk xape mōg kumak mōg, tuk kux 'ohnāg," kaxīy. ²⁹ Topa te Yoneo yōg tikmū'ūn yīmōgatux, tu mō'yāy xe'ēgnāg, ha' humpā 'ohnāg, yā Topa te' kuxyā 'ohnāg, tu nōm hā hāmmaxnāp-tup. ³⁰ Hōmā 'āxop puknōg, 'ap Yoneo xop'ah, 'āyīpkox 'ohnāg Topa pu', ha Topa te 'ākuxa ka', Yoneo xop yīpkox 'ohnāg ha 'ākuxa ka'. ³¹ Yā Topa te 'ākuxa ka', ha Yoneo xop yīpkox 'ohnāg Topa pu', yīy Topa te' hīy, yāy yōg hāpxopmā'ax ha' hīy, ha Topa te' xohix kuxa ka', pu' xohix tu' mūg.

Pūyā Topa max xe'ēgnāg 'āktux

³³ Topa te yā xohix ha hāmmaxnā xe'ēgnāg, pexkox yōg hāpxop xexka xe'ēgnāg hā, ha hāmyūmmūg xe'ēgnāg. 'A tikmū'ūn te Topa yōg hāpxopmā'ax

xohix yūmmūg'ah, nūy tu nōy pu' yūmmūgā'. 'Āmhok. ³⁴ Yī Topa yōg tappet te:

"Tikmū'ūn 'ūm te Topa yōg hāmpe'paxex yūmmūg'ah,
tu Topa pu hāmyūmmūgā' ohnāg,

³⁵ tu Topa pu hāpxop hōm 'ohnāg kamah, pu tu ta nemēn,
nūy yānān tu' pago. 'Āmhok." Kaxīy.

³⁶ Yā Topa-xet te hāpxop xohix mīy, tu hāpxop xohix hinnāhā', tu yāymūn pu'
mīy, xix yāy pu hīnnāhā'. Yā Topa mūn xexka xe'ēgnāg. Pūyā tikmū'ūn te nōm
xexka 'āktux mō kuma' mōg! Hamūn!

12

'Āpu yūmū'āte Topa tu hāpxopmā'

¹ Yī 'āte xak xape xop xapit, xayīy Topap-xehnāg pu yāymūn hōm, tikmū'ūn te hāpxop hok hōm putuk. Yā 'āxop te ta nemēn, Topa te 'ākuxa ka hah, xayīy nōm puxehnāg pu 'āyīpkox pi'. Yā Topa tep-tup pāx. Hamūn. Yā kaxīy 'āxop te Topa pu nū'āktettex xe'e. ² Hām xexka tu' pip tikmū'ūn yā Topa hā' puknōg, yīy nōm pu 'īpkox hok, nūy yōg hāpxopmā'ax tat hok. Pa Topa te 'āptox maxnā'ax, xayīy Topa yōg putup'ax yūmmūg, nūy hāpxopmā max. Topa te nōm putup, yīy 'āmānāg mīy Topa tu'.

³ Topa tek mūn ha hāmmaxnāhā', tuk ka'ogāhā', yīy xa hām'āktux, hu: 'Āmpe'āpaxeh max, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax kopit max. Topa te 'ākuxa māmmā ka'ok, xayīy 'āxop xohix hāpxopmā max, Topa te yā 'āxat hah. ⁴ Tikmū'ūn yīn puxet, tu' kup punethok, xix hāpxop te yīn kopa' pip punethok, xi' mīy'ax punethok. ⁵ Kaxīy yūmūg xohix punethok, pāyā yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, yāk puxet, yā 'āyīn putuk. ⁶ Topa te yūmūg xohix ka'ogāhā', tu' hok hā ka'ogāhā', nūy hāpxopmā', tu' hok hā yāy yūmūg ka'ogāhā'. Tu tikmū'ūn puxet ka'ogāhā', pu Topa pupi hām'āktux. Pūyā nōm tikmū'ūn hām'āktux, Topa te' kuxa māmmā ka'ok hah. ⁷ Xix tikmū'ūn nōy ka'ogāhā', pu' nōy hā tu tehet. Pūyā nōm tikmū'ūn hā tu' tehet. Xix tikmū'ūn nōy ka'ogāhā', pu hāmyūmmūgā'. Pūyā hāmyūmmūgā'. ⁸ Xix tikmū'ūn nōy ka'ogāhā', pu tu' xape xop mō'nīynām, nūy ka'ogā'. Pūyā mō'nīynām. Xi' nōy ka'ogāhā', pu hāpxop hok popmā'. Pūyā' popmā', nūy tu' xupkumīy hok. Xi' nōy ka'ogāhā' pu tu' xat. Pūyā tu' xat max. Xi' nōy ka'ogāhā', pu tu' nōy kuxa ka', nūy tu hittupmā'. Pūyā tu hittup, 'ūnōy kuxa ka' 'īhā'.

⁹ 'Āxape hā mō'āmā hok, pa nōm putup pax xe'e'. Hāpkummuk'ax putup hok, nūy tu hāmmax xax, nūy hāpxopmā max mō kuma' mōg. ¹⁰ 'Āxop xohix Kunnix hā 'āxape', yīy 'āxop xohix hā yāy xape'. 'Āpu, yāy putup pax, nūy 'ānōy pe'āpaxeh xexkanā xip. ¹¹ Hāpxopmā max, tu tuknōg hok, nūy Topa pu hāpxopmā, 'ākuxa hittup tu'. ¹² 'Ākuxa hittup 'īhā Yeyox Kunnix nūn'ax hā' hip, tu hāpxopmā ka'ok hā' tot, nūy hāmmax hip, xix Topa pu hām'āktux mō kuma mōg, yā' kux hok. ¹³ 'Āxupkumīy hok, tu 'āxape hok xop pu hāpxop hōm, xi' puknōg xop xānā', pu 'āpet kopa' mōy mō'xip.

¹⁴ Topa tu' xax, pu hāmmaxnā tikmū'ūn kummuk hah, nūy nōm xop te 'ākummugā xop ha hāmmaxnā', ha Topa tu' xax hok, puyīy nōm pu hāpkummugā 'ūyānān tu'. 'Āmhok. ¹⁵ Tikmū'ūn potaha', 'āpu nū yōkāmū poho kamah. Tikmū'ūn hittup, 'āpu nū mūtik 'āhittup kamah. ¹⁶ 'Ānōy mūtik 'āti max, ha yāy tukmīy hok. Yāy pe'āpaxeh xexka hok, pa' nōy te 'āxat'ax pu

'āyīpkox pi', nūy nōm pu 'āhām max. Yāy pe 'āpaxeh hok, hu: Yā puxehnāg 'āte hāmyūmmūg. Kaxīy.

¹⁷ Tíkmū'ūn te xa hāpkummugā', 'āpu, 'āyānān tu hāpkummugā hok. 'Āpu, hāpxomā max, puyī' xohix yūmmūg, tu: "Hāpxomā max 'ōhōm," kaxīy, nūy xa hām'āktux max. ¹⁸ 'Ūxax, nūy tíkmū'ūn xohix mūtik yāykix ta tu yāytuk-mīy 'ohnāg, nūy 'āxohix kuxa māmmā'. ¹⁹ Tíkmū'ūn te xa hāpkummugā', 'āpu 'ūyānān tu' kummugā hok. Āmhok. Pūyā Topa' kummugā', ha Topa yōg tappet te Topa yōg hām'āktux 'āktux, tu: "Ūgmūn yā Topah, tu hāpkummugāp-tup 'ūyānān tu', nūy tu pago," kaxīy. ²⁰ Ha Topa yōg tappet te xa hāmyūmmūgāhā', hu: "Tíkmū'ūn te xa tu' gāy, tup-tup xūy, 'āpu, tu' hōm hāpxop, puyī' mā'. 'Ūgāy xop te kōnāg tat xak, 'āpu, kōnāg tat, nūy hōm, puyī' xo'op. Kaxīy xate' gāy xop kuxyāhā', pu yāyhāhup xexka', yā' payīn pukpex," kaxīy. ²¹ Tux hok, xa hāpkummuk mīy hok, pa hāpxomā max, xayīy hāmmax mīy.

13

Gohet yōg tik xop pu 'āyīpkox pi'

¹ Pūyā' xohix gohet pu yīpkox pi', nūy tik xop te tíkmū'ūn xat'ax pu yīpkox pi'. Yā Topa te' tux hok pu tu tíkmū'ūn xat. ² Tíkmū'ūn te gohet xop pu' yīpkox hok, puxix Topa pu' yīpkox hok kamah, ha Topa te nōm tíkmū'ūn yōg hāpxomā'ax kummuk kopit, tu' xūygāp-tup, pu tu pago. ³ Tíkmū'ūn te hāpxomā max, puxix gohet yīpkutuk hok, ha tíkmū'ūn te hāpxomā kummuk, puxi' yīpkutuk. Xatep-tup nūy 'ākuxānōg hok, 'āpu hāpxomā max, puyīy tik te 'āxat'ax 'āmax 'āktux. ⁴ 'Ōhōm te Topa pu' hām, nūy xa hāmmaxnā!. Xate hāpkummuk mīy, 'āpu 'āxat'ax yīpkutuk, tute 'āxūygā'ax, xa tu pago. Topa te' xat'ax xop xat, pu' yānān tu tíkmū'ūn kummuk pu hāpkummugā'. ⁵ Yīy 'āxat'ax xop pu 'āyīpkox pi', Topa te 'āxat hah, 'ākuxa te 'āxat hāmāxap, ha 'āxūygā' hok kamah.

⁶ Ōg tayūmak hā pago kama gohet pu', gohet te nōm tayūmak xak hah. Yā' xat'ax xop te Topa pu hāpxomāhā', 'īhā' 'āxat. ⁷ Hu pago tayūmak hā xate ta nemēn, xix' xat'ax xop pe'āpaxeh xexka kama xate ta nemēn.

Ānōy ha hāmmaxnā'

⁸ Tíkmū'ūn pu ta nemēn hok, pap-tup pax xexka'. Tíkmū'ūn te Topa yōg xat'ax māynāg mīy, 'īhā' nōy putup pax. ⁹ 'Ūxat'ax te: "Ānōy hā xupxet hok," kaxīy, xix: "Ūp-tex hok," kaxīy, xix: "Hāpxop hā xupxet hok," kaxīy, xix: "Ānōy yīpkumy hok," kaxīy. Yā' xat'ax xohix te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', ha hāmyūmmūg'ax puxet, hu: "Ānōy putup pax, yā yāy mūn putup pax putuk. Kaxīy. ¹⁰ Tíkmū'ūn te' nōy putup pax, puxi' nōy pu hāpkummugā 'ohnāg, yīy tíkmū'ūn te' xat'ax pu' yīpkox pip, 'īhā' nōy putup pax xe'e'. ¹¹ 'Āpu, 'ānōy putup pax. Yā hāptup xe'e mō'nā'ax, puxix Kunniñ nū!, nūy yāy yōg tíkmū'ūn yāy tu nū'xok, 'ākuxa tuknōg hok, nūy tíkmū'ūn mō'yōn putuk hok. Yā hōmā yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ¹² pa yā hāptūmnāg, ha hāptup te hāpkanet hā mō'nā'ax, ha kaxīy yūmūg xuxyā xupep putup. 'Āpu, yūmū'āte hāpkummuk mīy kux, nūy 'āmnyī koxtap kopa yōg hāpxomā'ax kuxyā', nūy hāpkummuk mūtik yāy tuk-mīy māyōn xupep 'īhā'. ¹³ Yīy hāmyok mīy nōmāh, yāy xaptop hok. Hāpkute'ex kummuk hok, xix kenmuk xo'op hok, nūy 'āpaptux hok, xix 'ūpēnā pax hok, xayīy hāpkummuk mīy hok, xix 'ānōy hā xupxet hok, xix hāmpe'āpaxeh kummuk hok, xix yāykix hok, xix 'āyīpkumy hok. ¹⁴ Yā yūmūg

xuxyā Yeyox Kunnix te 'āpupi' xip, nūy 'āxeh, yī' tux hok pu xeh, ha yāy pu 'īpkox pip hok, nūy yāy yōg putup'ax mīy hok, ka hāpkummuk mīy.

14

'Ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok

¹ 'Āxop kopa' pip tikmū'ūn kuxa mām pu'uk, 'āpu nōm putup pax, pa hām'āktux hā' nōy yānān hok, 'ūyōg hāmpe'paxex hā yāy tuk-mīy hok. ² Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok, puxi' xit'ax xohix māhā', pa tikmū'ūn kuxa yūm pu'uk te xogyīn mā 'ohnāg. ³ Tikmū'ūn yāg te hāpxop xohix māhā'. Pūyā' nōy mūn putup, nōm te xogyīn ma hok, nūy nōm pe'paxeh kutōgnāg hok. Tikmū'ūn yāg te xogyīn mā 'ohnāg. Puyā' nōy putup, nōm te hāpxop xohix māhā', pu nōm pe'paxex kutōgnāg hok. Topa te nōm putup pax, yā' puxi'. ⁴ 'Ok yāy pe'āpaxex xexka', nūy 'ānōy yōg kāmānat yōg hāpxopmā'ax kopit? Yūmūg xuxyā te' kopit putup, nūy hāmyūmmūg, 'ok pe' kāmānat hām max, pe' hām kummuk. Yā' hām maxp-tup. Topa te' ka'ogā'ax, puyīy hāpxopmā max.

⁵ Tikmū'ūn yāg te hāptup tuknōg putup, 'īhā' nōy te 'āmnīy xohip-tup, ha 'āmnīy xohix te yāy putuk hamūn pu'. Pūyā tikmū'ūn kuxa xohix mām ka'ok, nūy hāmyūmmūg, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax yūmmūg, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk. ⁶ Tikmū'ūn te hāptup tuknōg putup, puxix mōy Topa xexka 'āktux, 'īhā' nōm hāptup putup, ha tikmū'ūn te hāpxop xohix mā', puxix Topa xexka 'āktux, 'īhā' hāpxopmāhā', hu: "Āmax Topah, tu hāpxop xohix 'ā' hōm, nūy 'ūkxīnnā'", kaxīy. Ha tikmū'ūn te xogyīn mā hok, puxix tu Topa xexka 'āktux 'īhā' mā hok, tu: 'Āmax Topah, xa hām yōg hāpxop punethok 'ā' hōm, nūy 'ūkxīnnā'', kaxīy. ⁷ Tikmū'ūn puxehnāg hā 'ap hi'ah, tup-xehnāg hā 'ap xok'ah, pāyā Topa te yūmūg xat, 'ok pe yūmūg hi', pe yūmūg xakix. ⁸ Yūmūg hi, kopxix Topa tu yūmūg hi'. Yūmūg xakix, kopxix Topa tu yūmūg xakix. Yā kaxīy, pe yūmūg hi', pe yūmūg xakix, kopxix Topa yōg yūmū'ā'. ⁹ Kunnix xok, tu putpu' hi', nūy tu yāyhā nōm hi xop yāy xuxyā', xi' xakix xop yāy xuxyā kamah. ¹⁰ Xix 'āmūn, tep tu xate 'āxape yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy hāpxopmā'ax 'āktux kummuk? 'Ānōy 'āktux kummuk hok. Yūmūg xohix te Topa keppak pip putup, pu yūmūg yōg hāpxopmā'ax xohix kopit, nūy hāmyūmmūg, 'ok pe yūmū'ātē hāpxopmā max, pe hāpxopmā kummuk. ¹¹ Yīy Topa yōg tappet te Topa yōg hām'āktux 'āktux. Ha Topa te:

"Āte xa hāpxe'e 'āktux, tu xa hām'āktux xex:
Yāk hi mōkumak mōg,

yīy 'ūhep xohix xop tek keppa nūktettx putup, nūy tu kuxa' yēy,
tutek mūn ha Topa xe'ēgnāg 'āktux putup," kaxīy.

¹² Yīy yūmūg xohix te Topa keppak pip putup, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax 'āktux.

'Ānōy kummugā hok

¹³ 'Āxape kummuk 'āktux hok. 'Āmhok, hāpxopmā hok, nūy 'ānōy pu hāpkummugā hok, puyīy hāpkummuk mīy hok. ¹⁴ 'Ūgkuxap-xet yūmūg xuxyā kuxa mūtik, hu 'āte hāmyūmmūg, ha hāpxop xit'ax xohix max, 'ūyī' mā', pa tikmū'ūn yāg te: "Nōm te xokxop mā hok xop. Yā' kummuk tikmū'ūn te' mā'", kaxīy, puxix nōm xit'ax yā nōm tikmū'ūn hā'ūmā hok. ¹⁵ Xate nōm hāpxop mā', hu ta 'āxape kuxa hittupmā hok, tu' kummugāhā', hu nōm putup nōg. 'Āxit'ax hā'āxape pu hāpkummugā hok, ka tute Topa yōg putat xak. 'Ok yūmūg xate'?

Yā Kunnix te 'āxape pupi' xok, nūy nō hāmmaxnā', pa xate' kummugāhā 'āxit'ax hā. 'Āpu 'ānōy kuxa putex hok! ¹⁶ Xate hāpxopmāhā', tu hāmpe'āpaxex, hu: "Yā 'āte hāpxopmā max," kaxīy. Yā' max, pa 'āxape mūtik hām'āktux hok, nūy nōy yānān hok. Yā 'āxape te hāmpe'paxex nōy. 'Āyīy hok, xayīy 'āxape gāyā hok, ka 'āxape 'ōg hāpxopmā'ax kopit kummuk. ¹⁷ Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, tu tikmū'ūn kuxa tu' xat, tu putep mūn mā'ax 'ap xat'ah, xix putep xo'op'ax 'ap xat'ah. 'Āmhok. Topa te tikmū'ūn xat, pu max, tu' xat, pu tu kuxa yūm ka'ok, tu' xat, pu tu kuxa hittup xexka', ha Topa Koxtuk te' kuxa hittupmā'ax, tu hāpxopmā'ax max hā' kuxa yūmmā'ax. ¹⁸ Ha tikmū'ūn te Kunnix pu hāpxopmā kaxīy, puxix Topa nōm 'ūmax 'āktux, ha tikmū'ūn xohix te nōm 'ūmax 'āktux kamah.

¹⁹ 'Āpu yūmū'āte hāxopmā maxnā', nūy kuxa yūmmā', nūy yūmūg xape ka'ogā'. ²⁰ Pa nūy ta nōy kummugā hok. 'Āxit'ax hā 'ānōy kummugā hok. 'Āmhok. 'Og pa 'āti'! 'Ānōy yā Topa yōg, ha Topa te nōm putup pax, 'ūyōg hah, ha' kummugā hok, nūy 'āxit max. ²¹ Topa tep-tup tikmū'ūn te xogyīn mā hok, xix ta hep xupyāg xo'op hok, ka' nōy hā hāpkummugāhā'. ²² Xate hāpxopmāhā', tu' max pe'āpaxex, 'ākuxa yūm ka'ok, hu 'āxit, xi' xo'op, ha xate' yūmūg, xix Topa te' yūmmūg. Puxi. Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok yāy yōg hāpxopmā'ax kopah, puxix tu kuxa hittup xexka', ha' kuxa te yāy mūn tu: Yā' max. 'Āte hāpxopmā max hōnhā,' kaxīy. ²³ Pa tikmū'ūn kuxa yūm pu'uk, tu yāy mūn yīkopit, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk, 'ū hāpxop 'ūm mā', puxix Topa' tux hok pu' mā hok, 'ūkuxa yūm 'ohnāg hah. Tikmū'ūn kuxa yūm pu'uk, 'īhā hāpxopmā', puxix hāpkummuk mīy, 'ūkuxa yūm pu'uk tu'.

15

'Āpu, 'ānōy yōg putup'ax mīy

¹ Topa tek xat, 'ūyīy yūmūg xape xop mō'nīynām, nōm xop kuxa mām pu'uk mō'nīynām, nūy nō ka'ogā', nūy yūmūg yāy yōg putup'ax mīy hok. ² 'Ānōy yōg putup'ax mīy, nūy nōm ha hāmmaxnā', pu tu kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah. ³ Kunnix te yāy yōg putup'ax mīy 'ohnāg, yīy Topa yōg tappet te Kunnix 'āktux, tu hām'āktux, hu: "Tikmū'ūn te 'ākummuk 'āktux, puxik mūn kummuk 'āktux kamah," kaxīy. ⁴ Hōmā tik xop hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', ha mō'yūmūg nīynām, 'ūyīy nōt'ot, ha Topa yōg tappet te yūmūg ka'ogāhā', 'ū Kunnix putpu nūn'ax hip. ⁵ Topa te 'āka'ogāhā', xix xa hā' totnāhā'. Pūyā Topa 'āxop kuxa puxetnā', xix 'āp-tox puxetnā kamah, xayīy Yeyox Kunnix yōg hāpxopmā'ax tat, ⁶ nūy Topa yūmūg Tak max 'āktux, nūy 'āyīy'ax puxet hā Topa max 'āktux, yā 'ōhōm yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hā' Atak.

Yā hām'āpak max 'āktux Yoneo xop hā' puknōg xop pu'

⁷ 'Āpu, 'āxape putup, yā kaxīy Kunnix te 'āp-tup, tu mō'āyā xe'ēgnāg. 'Āxape putup pax, pu tikmū'ūn te: "Topa mūn max xe'ēgnāg!" kaxīy. ⁸ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Kunnix te Yoneo xop tu hāpxopmāhā', tu nōm xop ha hāmmaxnāhā', pu nōm xop yūmūg, tu Topa te hāmyok mīy yūmūg. Yā Topa te' yōg hām'āktux xex, tu mōnāyop hittap pu' xex, tu' xaxok 'ohnāg, tu māynāg mīy. ⁹ Ha Kunnix te hāxopmāhā', pu' puknōg xop yūmūg kamah, yā Topa te puknōg xop kuxa ka', puyīy Topa max 'āktux, yīy Topa yōg tappet te: "Yā 'āmax Topah, yīy 'āte' puknōg xop pu hām'āktux putup, tuk-tex putup, nūy 'āmax 'āktux," kaxīy.

10 Tu xe hām'āktux, hu:

"Pūyā' puknōg xop kuxa hittup Yoneo xop mūtik.
Yā Topa te Yoneo yōg tikmū'ūn yīmōgatux," kaxīy.

11 Tu xe:

"Pūyā' puknōg xop xohix Topa xexka 'āktux,
pūyā' hep xop xohix Topa pu hām'āktux punethok,
nūy tu: 'Āmax xe'ēgnāg,' kaxīy, Topa pu'," kaxīy.

12 Ha mōnāyhop hittap 'Iyait te Topa yōg tappet tu kax'āmi', hu:
"Yexe mōkputox 'ūm nūn putup, nūy puknōg xop xat,
ha' hittup, tu' hip, pu mōkputox nū'," kaxīy.

13 Yā Topa te yūmūg kuxa hittupmāhā', pūyā 'ākuxa māmmā, xayī' hip, Yā
yūmū'ā hōm putup pexkox yōg hāpxop xohix, ha yūmū'āte' hip, nūy pop. Yā
Topa Koxuk te 'āka'ogāhā', xa hāmmax hip kamah, nūy pexkox yōg hāpxop tu
pop.

Paot te hāpxe'e 'aktux

14 Úkxape xop, 'ūgkuxa yūm ka'ok 'ākopah, yā 'ākuxa max, tu hāmyūmīmūg, ha
'āte 'āyūmmūg, ha hāmyūmmūg max, nūy 'ānōy pu hāmyūmīmūgā'. **15** Pa 'āte
xa kax'āmi tappet, tu xa hāpxe'e 'āktux, tuk kuxānōg 'ohnāg, nūy xa xaxogā
hok. Yā Topa tek yāyutnāhā', 'ū hāpxopmā nōm pupi', tuk hittup xexka'. **16** Yā
hāpxopmāhā Yeyox Kunnix tu', nūy hāmpuknōg yōg xop mō'nīynām, tu Topa
yōg hām'āpak max'ax 'āktux, 'āmānex putuk tu', puyī' puknōg xop kuxa mām
ka'ok Topa kopah. Yā mō'yāy xe'ēgnāg, ha Topa Koxuk te nōm xop yīmōgatux,
nūy Topa kuxa hittupmā'. **17** 'Ūghittup xexka', Topa tu 'āte hāpxopmāhā', tuk
kuxa hittup. Yāk kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik. **18** 'Ap 'ūgkuxānōg'ah, tu
hām'āktux xe'e', nūy Kunnix te hāpxopmā'ax 'āktux, 'a 'āte hām'āktux nōy 'āktux
'ūm putup'ah, pa Kunnix 'ūgmūg 'ūm hā hāpxopmā ka'ok, puyī' puknōg xop
kuxa mām ka'ok Topa kopah, 'āte hām'āktux, nūy hāmyūmīmūgā', puyī' puknōg
xop yīpkox pi Topa pu'. **19** Topa Koxuk te mōgkutnāhā', tuk ka'ogāhā', 'āte
hāpxopmā xe'ēgnāg, puyī' puknōg xop pēnā', hak ka'ogāhā', 'ū hāpxopmā ka'ok
xe'ēgnāg. Yā kaxīy tikmū'ūn 'ūm te' miy hok, yīk xip Yenoyanēn tu', tuk mōg,
tuk xupep hāpxexka 'Init tu', nūy hām'āpak max'ax xohix 'āktux, nūy Kunnix
'āktux. **20** 'Āte hāpxopmā punethok, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, nūy Kunnix
'āktux puknōg xop pu', nōm xop te Kunnix 'āxet'ax 'āpak hok pu' xuktux, nūy
nōy yōg hāpxopmā'ax miy hok. 'Āte putup'ah, 'ūnōy te hāpxopmā hāmāxap, 'ūg-
nāy tu hāpxopmā'.

21 Ha Topa yōg tappet te:

"Tikmū'ūn 'ūm te nōm 'āktux 'ohnāg, pāyā' puknōg te' pēnāp-tup,
ha hām'āpak 'ohnāg xop te hāmyūmīmūg putup," kaxīy.

Paot te kōmēn xexka Hōm tu' mōg putup

22 'Āmnīy xohix hā 'āte' xak, nūy 'āhak mōg, pāyāk mōg'ah. **23** 'Āte hāpxopmā
kux nūnē, kopxix 'āhak mōg. Yā 'āte' hip hāmyāxatamuk xohix hā, 'ūg 'āha
mōg. **24** Huk mōg putup nōmhā. 'Ūgmōg putup hāpxexka 'Expān hah, tu 'āp-
tup, xa mōgnīynām, 'ūyī' 'Expān tuk mōg, tu 'āxop mūtik 'ūkxip putup hāmāxap.
25 Hōhnāh mōg Yenoyanēn tu', nūy Topa yōg tikmū'ūn tu hāpxopmā'. **26** Yā
hāpxexka Māxenōn yōg kuxa mām ka'ok xop, xix hāpxexka Genex yōg kuxa
mām ka'ok xop te tayūmak pop, nūy Topa yōg tikmū'ūn pu' popmā Yenoyanēn
tu', nūy hok xop pu' popmā'. **27** Nōm kuxa mām xop te' popmāp-tup, nūy hok
xop pu' popmā'. Yā' max 'ū popmā', Yoneo xop pu' yānān tu' popmāhā'. Yā

Yoneo xop te' puknōg xop ha hāmmaxnāhā', yī' puknōg xop te tu ta nemēn, nūy yānān tu' hok xop pu hāpxop popmā'. ²⁸ 'Āte hāpxopmā kux, kopxi' hok xop pu hāpxop popmōg, tu 'Expān hak mōg putup, tuk mōg putat hā, kopxix 'āhak mōg kamah. ²⁹ 'Ūgmōg, nūy 'āha hāmmaxnā', pu Kunnix 'āha hāmmaxnā xexka'.

³⁰ 'Ūkxape xop, 'āte 'āxapit, yūmūg xuxyā te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg hah, xix Topa Koxuk te mōgyāy hah, xa mōgnlynām, nūy Topa puk 'āktux nām, puk mūn ka'ogā', ³¹ tuk pēna max, tuk mōgnly, puyī Yoneo yōg kuxa mām hok xop tek kummugā hok. 'Āpu, Topa tu' xax kamah, puyī Yenoyanēn yōg kuxa mām ka'ok xop 'ūgputup, 'āte hāpxopmā max hah. ³² Topa tek putup, kopxik mōg 'ūm 'āhah, tuk hittup xexka', nūy 'āmūtik 'ūktihi', nūy 'āmūtik 'ūgchittup. ³³ Puyā Topa 'ākuxa māmmā', xix 'āmūtik tihi'. Hamūn!

16

Paot te' xape xop pu 'āneo

¹ Pep yā yūmūg xape hex, tu' max, tu kōmēn Xēnkenex yōg kuxa mām ka'ok xop pu hāpxopmāhā', tu' hok xop pu hāpxop popmāhā', ² yī' nōm putup, nūy nō tu 'ātehet, yā yūmūg xuxyā 'ūyōg kamah. Puyā' xohix hā tu' tehet, yā tikmū'ūn punethok hā' xape, xik mūn hā' xape'. ³ 'Āte Pinixit xix 'Ak pu 'āneo hōm, yāk mūn mūtik Topa tu hāpxopmāhā', tu yāk mūn hā 'ūkxape xe'e'. ⁴ Tu 'ā' xok'ax, yī' 'āte nōm pu: 'Āmax xe'e', kaxīy. 'Āte' puknōg xop yōg kuxa mām ka'ok xop xohix mūtik hām'āktux, hu: 'Āmax xe'e! Kaxīy. ⁵ 'Āte' kuxa mām ka'ok xop pu 'āneo hōm kamah, nōm xop te 'Ak pet tu yāy tu nū'nāhā'.

'Āte 'Ēpēn pu 'āneo hōm kamah, hak mūn hā 'ūkxape', tu 'Ax yōg tik te māxap, nūy kuxa yūm Yeyox kopah. ⁶ 'Āte Mānix pu 'āneo hōm, ha 'āxop pu hāpxopmāhā punethok. ⁷ Xix 'Ānenōn xix Yōn pu 'āneo hōm, ha kama Yoneo yōg tīlik, 'ūgmūn putuk, tuk mūn mūtik pip kanet kopah. Yeyox yōg mō'pok xop te' yūmmūg max, ha' kuxa mām ka'ok hāmāxap, hak-nāy tuk kuxa yūm ka'ok kamah.

⁸ 'Āte 'Āpit pu 'āneo hōm, hak mūn hā yā 'ūkxape' xe'e, yāg mūg kuxap-xet yūmūg xuxyā kuxa mūtik. ⁹ Xix 'Ohrmān pu 'āneo hōm, hak mū mūtik hāpxopmāhā', tu Kunnix tu hāpxopmāhā', xix 'Extak pu 'āneo hōm, hak mūn hā 'ūkxape xe'e'. ¹⁰ Xix 'Apet pu 'āneo hōm, yā Kunnix tu hāpxopmā xexka', ha tikmū'ūn te' yūmmūg. Xix 'Anixtop pet kopa' pip xop pu 'āneo hōm. ¹¹ Xix 'Enoniām pu 'āneo hōm kamah, ha Yoneo yōg tik kamah, xix Nāxix pet kopa' pip xape xop pu 'āneo hōm kamah.

¹² Xix Tinipēn xix Tinipox pu 'āneo hōm, yā Topa tu hāpxopmāhā', xix Pex, hak mūn hā 'ūkxape', tu yūmūg xuxyā tu hāpxopmāhā xexka'. ¹³ Xix Hop pu 'āneo hōm, yā hāpxopmāhā xexka Topa tu', xi' tut pu 'āneo, yāk mūn hā yā' tut. ¹⁴ 'Āte 'Axīn pu 'āneo hōm, xix Penegōn pu' hōm, xix 'Ehēm pu' hōm, xix Pa'ot pu' hōm, xix 'Ehām pu' hōm, xix yūmūg xape xop te' pet kopa' pip pu 'āneo hōm. ¹⁵ Xix Pinot pu 'āneo hōm, xix Yonit pu' hōm, xix Neneo pu' hōm, xi' hex pu' hōm, xix 'Onīm pu' hōm, xix Topa yōg tikmū'ūn xohix pu 'āneo hōm, nōm te' mūtik pip xop pu 'āneo hōm kamah.

¹⁶ Yāy kep ha yāy mūg, nūy tu 'āneo. Yā Kunnix yōg tikmū'ūn xohix te 'āxop pu 'āneo hōm.

Paot te hāmyūmmūgāhā'

¹⁷ 'Ūkxape xop, 'āte xa hām'āktux: 'Og pa mōxip! Tikmū'ūn kummuk te xa hām'āktux hā' nōy yānān, puyī' 'āgāyā', puyī' yāy xakot, ha Topa yōg hām'āktux yūmmūgā kummuk. Āpu, 'ūnīm nōm kummuk xop. ¹⁸ Tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk ha xīy, puxix Kunnix yūmūg xuxyā tu hāpxopmā 'ohnāg, pāyā hāpxop xak, nūy xit. Tu hām'āktux māynāg, nūy yā tikmū'ūn pu mō'āmā', nūy tikmū'ūn hāmyūmmūg hok xop pu mō'āmā'. ¹⁹ Tikmū'ūn xohix te 'āyīpkox pip'ax yūmūg, ha hām'āpak max'ax pu 'āyīpkox pip, 'āyī ya tuk hittup, tup-tup, xa hāmyūmmūg, nūy hāpxopmā max, pāyā 'a 'āte putup'ah, xa hāpxopmā kummuk yūmūg. 'Āmhok. ²⁰ Topa te yūmūg kuxa māmmāhā', tu hāpxip kutōgnāg 'lhā Hāmgāyāgnāg koxyōy putup, pu 'āxop totnok nām, tu' nōā'.

Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox xa hāmmaxnā'!

²¹ Tīmōn tek mūtik hāpxopmāhā', tu xa 'āneo hōm, xix Noxit, xix Yaxām, xix Xoxit, te 'āneo hōm kamah. Nū tik xop xohix Yoneo xop, 'ūgmūn putuk.

²² 'Ūgmūn Tex, tu Paot pupi tappet kax'āmi', tu 'āxop pu 'āneo hōm, yāk mūn Kunnix yōg, 'āxop putuk.

²³ Xix Gax te 'āneo, hak mūg pip Gax pet tu', ha' kuxa mām xop te nū pet tu ta tu yāy tu nū'nāhā', tu nū'āktettex. Xix 'Enax te 'āneo, ha kōmēn yōg tayūmak xex, xix Koat te 'āneo, ha yūmū'āhā' xape'.

²⁴ Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āxop xohix ha hāmmaxnā'! Hamūn!

Paot te Topa xexka xe'ēgnāg 'āktux

²⁵ 'Āpu yūmūg Topa xexka 'ūm 'āktux! Tu 'ākuxa māmmā'ax ka'ok, xayīy 'ākuxa mām ka'ok mō' kuma' mōg. Yā hām'āpak'ax te' xuktux, 'āte nōm te xa' xuktux, tu Yeyox Kunnix xa' xuktux. Hōmā Topa te hāpxaptop, ²⁶ pa hōnhā hāmyūmmūgāhā', tu tik xop hittap hā' yūmūgāhā', nōm xop te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', pu Topa yōg tikmū'ūn hāmyūmmūg, ha Topa hi xe'ēgnāg mō' kuma' mōg, tu' xat, pu' hep xop xohix pu' xuktux, pu hām xexka xohix yōg tikmū'ūn pu' xuktux, puyī' xohix yīpkox pi', xi' kuxa mām ka'ok hām'āpak max'ax kopah.

²⁷ Topap-xehnāg, 'ūnōy 'a' ti'ah, ha hāmyūmmūg xe'ēgnāg. Pūyā' xohix Topa xexka xe'ēgnāg 'āktux, Yeyox Kunnix ha hām'āktux.

Tu ta tu' kux.

PAOT TE KONİN XOP PU KAX'ĀMI' I

¹ Ügmün Paot, ha Topa tek mün yāyutnāhā', tu nūgkutnāhā 'āte hāpxomā Yeyox Kunnix pu', tu xa kax'āmi', yūmūg xape Xox mütik 'āte xa ka'āmi', ² nūy tappet xa mō'kutnā', nūy kōmēn KonİN yōg kuxa mām ka'ok xop xohix hah mō'kutnā', 'ākuxa xohip-xet Kunnix kuxa mütik hah. Yā 'āxop Kunnix yōg xop, nūy Topa hā tikmū'ūn xe'e'. Hak mū'āte tappet mō'kutnā'ax kamah 'ūkuxa mām ka'ok xop xohix hah, nōm xop te yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix tu' xak, pu tu' kox ka'ogā'. Yā Yeyox Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xohix hā' xuxyā'.

³ Pūyā Topa yūmūg Tak 'ākuxa māmmā', nūy tu yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix mütik xa hāmmxnā'.

Topa te Kunnix hā yūmū'ā hāmmxnāhā'

⁴ Topa te xa hāmmxnāhā', hak hittup, tu: 'Āmax, Topah! Kaxīy. Yā Topa te xa hāmmxnāhā', Yeyox te 'āxop pupi' xok ha hāmmxnāhā'. ⁵ Yā 'ākuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mütik, pu hām'āktux ka'ok ha 'āyummūgāhā, xa hāmyūmmūg xohix. ⁶ 'Ākuxa mām ka'ok hām'āpak'ax kopah, ha Kunnix 'āktux, ⁷ yī Topa te xa hāmmxnā xexkah, īhā 'āxop te Topa yōg hāptup mō'nā'ax xexka hip, īhā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix nūn putup putpu'. ⁸ Ha 'āka'ogāp-tup, īhā' nūn'ax hip, xayīy 'ākuxa tu max, īhā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xupep, nūy 'ūhep xop xohix yōg hāpxomā'ax kopit. ⁹ Topa xip ka'ok, tu mō'āgmūg xohix hā' xip ka'ok, tu yūmūg mütik tihī', tu yūmūg xānāhā, 'ū nū', nūy yūmūg kuxap-xet yūmūg xuxyā kuxa mütik, nūy Topak-tok Yeyox Kunnix kuxa mütik yūmūg kuxap-xet.

'Ūkuxa mām ka'ok xop te yāy tuk-mīy

¹⁰ Ükxape xop, 'āte 'āxop tu' xak, xap-tox puxet xix kuxap-xet, nūy yāy mütik ta tuk-mīy hok. Yā yūmūg xuxyā te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax, 'āte xa' xak, xayīy 'āgāy hok. ¹¹ Kono xape te xa 'āktux, tu 'āxop te yāy tuk-mīy'ax 'āktux, ¹² ha kaxīy tikmū'ūn 'ūm te: "Ügmün yā Paot yōg," kaxīy, ha' nōy te: "Ügmün yā 'Apot yōg," kaxīy, ha' nōy te: "Ügmün yā Pet yōg," kaxīy, ha' nōy te: "Pak mün yā Kunnix yōg," kaxīy. ¹³ 'Ok 'āxop te Kunnix yōg tikmū'ūn koxip putup yāy pu'? 'Ok 'ūgmün te mīpkupnix tuk xok 'āxop pupi'? 'Āmhok! 'Ok 'āte yāy 'āxet'ax hōm, pu tikmū'ūn 'ūm 'āp-tox pix? 'Ap hōm'ah. Kunnix puxet te yāy 'āxet'ax hōm, pup-tox pix. 'Ak mün'ah.

¹⁴ 'Āte Kinix xix Gax putox pix, pāyā tikmū'ūn nōy putox pix 'ohnāg, yīy 'āte: 'Āmax Topah! Kaxīy. Tuk hittup. ¹⁵ Yā tikmū'ūn te hām'āktux hok, hu: "Paot te yāy 'āxet'ax hōm puyīp-tox pix," kaxīy. Yā' koit. ¹⁶ Nāy. 'Āte 'Exteo putox pix kamah, xi' xape xop, pap-tox nōy 'ap pix'ah 'āte'. ¹⁷ Kunnix te nū 'ūm kutnā'ah 'ūp-tox pix. 'Āmhok. Pa nūgkutnāhā', 'ūyīy 'āte hām'āpak max'ax 'āktux, 'āte hām'āktux max pu kakxop tuk-tup yūmmūg max, nūy Kunnix xexkanā'. Yā yūmūg pupi' xok mīkupnix tu', yā hām'āpak max'ax 'ōhōm.

Topa te Kunnix hā tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'

¹⁸ Tikmū'ūn kuxa yūm 'ohnāg hām'āpak'ax max kopah, puxi' yīxix, tu hām'āktux'ax putup nōg, tu: "'Ap-tox kummuk!" kaxīy, tu' yīpkox 'ohnāg. Pa yūmū'āte' xupak, tu: Hamün! Yā hāmyūmmūg xe'e!' kaxīy, tuk yīpkox pip hām'āktux'ax ka'ok pu', ha Kunnix yūmūg pupi' xok 'āktux, ha Topa ka'ok, hu

yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'ūyānān tu'. Yā hām'āktux'ax ka'ok, tu yūmū'ā hā hām'āpak max xe'e'. ¹⁹ Yā Topa yōg tappet te:

"Āte hām'āktux tox xop yōg hām'āktux kuxyāp-tup," kaxīy.

²⁰ Piyāp xip tikmū'ūn te hitop tu yāy pe'paxex, hu: "Āte hāmyūmmūg," kaxīy. Piyāp xip tikmū'ūn te hitop tu yāy pe'paxex, hu: "Āte hām'āktux max," kaxīy. Yā' mōg, tu' yīpkox 'ohnāg. Topa te hām'āktux hitop'ax tu' mūg, hap-tox kummuk xop yōg hām'āktux.

²¹ Topa te hāmyūmmūg, tu' tux hok, pu tikmū'ūn hāmyūmmūg hok, nūy hāmpe'paxex'ax hā Topa mūn yūmmūg hok, 'ihāk mū'āte hām'āpak max'ax 'āktux, puyīy tikmū'ūn yūmmūg, ha Topa te tikmū'un hā tu tehet, nōm xop kuxa mām ka'ok hām'āpak max kopah, hā tu tehet, 'ihā' kuxa kummuk xit, nūy nō kuxa max mō'tat 'ūyānān tu'. ²² Yoneo xop te Topa yōg hāpxomā xe'ēgnāg xak, nūy pēnā', nūy hām'āpak max'ax yūmmūg, ha Genex yōg puknōg xop te hāmyūmmūg xak, ²³ pak mū'āte Kunnix 'āktux, ha mīpkupnix tu' xok yūmūg pupi', yā hām'āpak max. Pa Yoneo xop tep-tup nōg, xi' puknōg xop te hām'āpak'ax 'āktux kummuk, ²⁴ pa Topa te yāy yōg tikmū'ūn xānāhā', pe Yoneo yōg tikmū'ūn, pe' puknōg, ha' yīmōgatux, pu hām'āpak max'ax 'āpax, ha Topa te Kunnix nū'kutnāhā', pu yāy yōg tikmū'ūn ka'ogā', nūy yāy yōg tikmū'ūn yūmmūgā'. ²⁵ Ha tikmū'ūn 'ūm te hitop tu hām'āktux, hu: "Yā hām'āpak'ax kummuk, tu hāmyūmmūgā hok," kaxīy. Nāy, tikmū'ūn te hām'āktux kohe'. Nōm hām'āpak'ax yā Topa yōg hāmyūmmūg'ax xe'e'. Ha' nōy 'ūm te: "Yā hām'āpak max'ax pu'uk, tu' ka'ogā hok," kaxīy. Pa Topa te' xuktux, yīy hām'āpak'ax ka'ok.

²⁶ 'Ūlxape xop, hāmpe'āpaxeh nōmhā. Hōmā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu tikmū'ūn nōy xat 'ohnāg, ha Topa te 'āxānāhā', yā tikmū'ūn te xa 'āktux 'ūnōy pu', hu: "Hāmyūmmūg kutōgnāg 'ōhōm," kaxīy. Tu xa pe'paxex 'ohnāg.

²⁷ Pa Topa te nōm tikmū'ūn pu' humpāhā', 'ihā' 'āyīmōgatux, 'āk-tōgnāg hah 'āyīmōgatux, xix 'āpuk'uk hah 'āyīmōgatux. ²⁸ Hōmā 'āxop yā hāmhok xop, yā Topa hā' puknōg 'āxop, yīy Topa te 'āyīmōgatux, nūy nōm tikmū'ūn xop yōg hāmpe'paxex kuxyā', ²⁹ pu tikmū'ūn 'ūm te yāy mūn xexka pe'paxeh hok Topa keppah. ³⁰ Pa Topa te 'āxop hā yāykotīnnāhā', tu yāy tu nū' xok Kunnix hā', ha Kunnix te hāmyūmmūg xohix, tu yūmūg hūnnāhā', 'ū tu hi xe'e', yā Topa te mō yūmūg yāy, tu yūmūg kuxa tupmāhā', pu Topa hā yūmū'ā tikmū'ūn. Yā Kunnix te mīpkupnix tu' xok, nūy yūmūg yōg hāpxomā'ax kummuk hā' pago.

³¹ Yīy Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn te hāmpe'paxex xexka putup, pūyā Topa yōg hāpxomā'ax pe tu paxeh xexkah, nūy yāy yōg hāpxomā'ax pe tu paxeh 'ohnāg," kaxīy.

2

Paot te Kunnix xok'ax 'āktux

¹ 'Ūlxape xop, hōmā 'āte xa hām'āktux, tu xa Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux. Hōmā, hāmyāxatamuk xohix hā Topa yīy 'ohnāg, tu hām'āktux 'ohnāg, pāyā hōnhā Topa te hām'āktux, yīy 'āte xa' xuktux Topa pupi', tu hām'āktux max, puyīy kakxop tuktup kama yūmmūg max. ² Yā 'āte hām'āktux'ax nōy putup 'ohnāg, nūy Yeyox Kunnix puxet 'āktux, nūy Yeyox xok'ax puxet 'āktux. Yā mīpkupnix tu' xok, yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu'. ³ Hōmā 'āhak mōg, tu tak pu'uk, tuk kuxānōg, ⁴ tu Topa yōg hām'āktux xa' xuktux, xix xa hāmyūmmūgāhā', pāyā 'ap hām'āktux max'ah,

puyïy tikmū'ün te: "Yā hāmyümmüg 'öhōm!" kaxïy. 'Ämhok, pa Topa Koxuk tek ka'ogähä', 'üyïy Yeyox Kunnix 'äktux, hak ka'ogähä kamah, 'äte hăpxopmä ka'ok, pu tikmū'ün pënä', nüy: "Yā Topa te Paot nü'kutnähä', pu yây pupi hâm'äktux yüümü'ä', tu hăpxopmä ka'ok xe'e," kaxïy. ⁵ Yïy 'äkuxa mäm ka'ok Topa kopah, hu 'äkuxa mäm 'ohnäg tikmū'ün yõg hāmyümmüg'ax puknög kopah, yâ Topap-xet kopa 'äkuxa mäm ka'ok, 'üka'ok hah.

Topa te hāmyümmüg xe'ëgnäg

⁶ Ha 'äte' kuxa mäm ka'ok xop pu hâm'äktux, nööm xop te Topa Koxuk pu' yïpkox pip, ha 'äte Yeyox Kunnix 'äktux, 'öhōm yümmüg pupi tu xok, nüy yümmüg kuxa kummuk xit, pâyä hâm xexka yõg tikmū'ün te hâm'äktux kohe', tu Yeyox Kunnix putup nög, xi' xexka xop tep-tup nög, ha tikmū'ün te nööm xat'ax xop pu' yïpkox pip putup 'ohnäg. ⁷ Yâ 'äte Topa yõg hâm'äktux 'äktux, ha hāmyümmüg xe'e'. Hõmä hāmyäxatamuk xohix 'ihä', 'ap hâm 'üm xip'ah, pâyä Topa te hâmpe'paxex, tu yüümü'ä ha hâmmaxnä xexkap-tup, hu: "Püyä yây kutok tikmū'ün pupi tu xok, nüy nõ kuxa kummuk xit," kaxïy. Pâyä' xaptop, tu' xuktux 'ohnäg, tu' yümmügä 'ohnäg. ⁸ Pax pu Topa hâ' puknög xop yümmüg, puxix yümmüg xuxyäp-tex hok, 'ügäy tup-tex. Pâyä' kuxa mäm 'ohnäg, hu yümmüg xuxyä max xe'ëgnäg putex. ⁹ Pa Topa yõg tappet te hâmmaxnä xexka 'äktux, tu yümmüg xuxyä xok yümmüg pupi'ax 'äktux, hu:
"Tikmū'ün te' pënä 'ohnäg, tu' xupak 'ohnäg,
tu' pe'paxex 'ohnäg,
pa Topa te hâmpe'paxex, nüy yây yõg tikmū'ün pu hâmmax nã xexkah,
nuý tup-tup pax xop pu hâmmaxnä xexkah," kaxïy.

¹⁰ Yâ hõmä Topa yïy 'ohnäg, pa hõnhä yây Koxuk te yüümü'ä hâm'äktux, nüy yümmüg yümmügä', puyïy xehomip xaptop 'ohnäg. Yâ Topa Koxuk te tikmū'ün yõg hâmpe'paxex xohix yümmüg, tu Topa yõg putup'ax xohix yümmüg, xix Topa yõg hâmpe'paxex xohix yümmüg. ¹¹ Tikmū'ün yäp-xet te yây yõg hâmpe'paxex xohix yümmüg, yäp-xehnäg te hâmyümmüg, ha Topa Koxuk yäp-xehnäg te Topa yõg hâmpe'paxex yümmüg. ¹² Ha Topa te yây Koxuk xe'ëgnäg yüümü'ä nü'kutnähä', tu' koxuk puknög yüümü'ä nü'kutnä 'ohnäg, yâ Topa Koxuk te yüümü'ä hâmyümmügähä', nüy Topa yõg hâm'äktux yümmügä'.

¹³ Yïk mû'äte Topa Koxuk yõg hâm'äktux'ax 'äktux putup, xa tikmū'ün yõg hâm'äktux'ax pu 'äyïpkox hok. Yâ kaxïy 'ügmü'äte hâm'äktux, tu Topa Koxuk yõg hâm'äktux'ax yümmügähä', tu Topa yõg tikmū'ün pu hâmyümmügähä', nööm xop te Topa Koxuk pu' yïpkox pip. ¹⁴ Pa Topa Koxuk te tikmū'ün 'üm kopa' xihip hok, puxix tu nööm ka'ogähä hok. Nööm tikmū'ün yâ Topa hâ' puknög, tu' yõg hâm'äktux 'äpak, pâyä' yümmüg 'ohnäg. Yâ' Koxuk xe'ëgnäg te Topa yõg tikmū'ün yäp-xet ka'ogähä'. ¹⁵ Topa Koxuk te tikmū'ün kopa xihip, puxix tikmū'ün pa hâmyümmüg, nüy hăpxopmä'ax xohix kopit, xix hâmyümmüg, pe' max, pe' kummuk. Pa' puknög xop te nööm tikmū'ün yõg hăpxopmä'ax kopit hok. ¹⁶ Yïy Topa yõg tappet te:

"Ök tikmū'ün 'üm te Topa yõg hâmpe'paxex yümmüg?

'Ok tikmū'ün 'üm te Topa pu hâmyümmügähä'? 'Ämhok.

Topa yäp-xehnäg te yây yõg hâmpe'paxex yümmüg,

xix yây pu hâmyümmüg xe'ëgnäg," kaxïy.

Pa Kunnix te hâmyümmüg, tu yüümü'ä hâmyümmügähä', 'üyïy putox puxet Kunnix putox mütik.

3

Yūmū'ā Topa hā kāmānat

¹ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Yā 'āxop tek mūn hā 'āxape', pa 'āte xa hām'āktux yūmmūg, 'okpa Topa Koxuk te 'ākopa' xip. Yā 'āxop te hāmpe'āpanōm kummuk, Topa hā' puknōg xop putuk 'āxop te hāmpe'āpanōm, nōm te Topa pu' yīpkox 'ohnāg, xix kakxop putuk hāmpe'āpanōm, nōm xop te Topa yōg hām'āktux yūmmūg kutōgnāg, yā kakxop putuk, 'ākuxa mām pu'uk tu'. ² Kakxop pu'ūgnāg te' yōktat hep xo'op, tu' xit'ax ka'ok mā hok, ha kaxīy 'āxop pu'uk, tu Topa yōg hām'āktux yūmmūg kutōgnāg, hōmā xix hōnhā 'ākuxa mām pu'uk. ³ 'Āxop te Topa hā' puknōg xop putuk, tu hāpxopmā kummuk, tu' yāykix pax, xix yīpkumāy pax, tu Topa hā' puknōg xop putuk, tu hāpxopmā kummuk. ⁴ Tikmū'ūn puxet te: "Ügmūn yā Paot yōg," kaxīy, ha' nōy te: "Pak mūn yā 'Apot yōg," kaxīy. Yā Topa hā' puknōg xop putuk hāpxopmāhā'.

⁵ 'Apot yā 'a' xexka'ah, xik mūn 'ak xexka'ah. Yāk mū'āte Kunnix tu hāpxopmāhā', puxi'. Tu xa hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'ākuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah. Yūmūg xuxyā tuk mū'āte hāpxopmāhā', yāk mūg xat, 'ūyōg kāmānat hah. ⁶ Tikmū'ūn te hāpxa xexka hā' hām, ha tik hāmāxap te hāpxop xap xok, ha' nōy kūnāy tu' hām, tu kōnāg hā hāpxop xokax pix, puyīy tu tuk mō'ka'ok. 'Utix hām, pāyā Topa te hāmmaxnāhā'. Ha kaxīy 'āte xa hām'āpak max 'āktux, ha 'Apot te xa hāmyūmmūgāhā'. Tikmūg hām, pāyā Topa te xa hāmmaxnāhā', tu 'ākuxa māmmāhā'. ⁷ Kāmānat xop 'a' xexka'ah, pāyā Topa mūn xexka xe'ēgnāg, tu hāmmaxnāhā'. ⁸ Ha kāmānat xop xohix yāy putuk, ha Topa te' hām'ax tu' pagop-tup, tu kāmānat hām xexka tu' pagop-tup punethok, ha kāmānat hām kutōgnāg tu' pagok-tōgnāg putup. ⁹ Yā 'Apot xik mūn hām Topa tu', 'āxop ha tikmūg hām, puyīy Topa 'āka'ogā', yīy 'āxop te hāpxa putuk, ha Topa te xa hāmmaxnāhā', ha 'āxop te mīptut putuk kamah, yā Topa yōg mīptut. ¹⁰ Üxuxyā te' xat, pu mīptut max mīy, tu tik puxet xat hāmāxap, pu mīkaxxap mīm mōg hāpxox kopah, pu nō māykup mō'tat, ha' nōy kūnāy tu' xat, pu nōm mō'xix hāpxox kopah. Ha Kaxīy Topa tek ka'ogāhā', pu hām'āpak max 'āktux hāmāxap, puyīy tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ha 'Apot kūnāy tu' nūn, nūy kuxa mām ka'ok xop yūmmūgā max. ¹¹ Mīptut xuxyā te māykup ka'ok putup, yā māykup te mīptut ka'ogāhā', pu tu yūm ka'ok. Ha kaxīy Topa te Yeyox Kunnix yāyutnāhā', pu yāp-xehnāg hā yūmūg pupi tu' xok, nūy yāp-xehnāg hā' kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu'. 'Ap nōy xip'ah. ¹² Ha tikmū'ūn yāg te pipkup yānām 'āta hā hām'āta max mīy, xi' nōy te pipkup yānām ponrok hā' mīy, xi' nōy te xap max hā hām'āta mīy. Ha' nōy te mīmpe hā hām'āta kummuk mīy, xi' nōy te xuxnak hā' mīy, xi' nōy te xuxnāg xux hā hām'āta' mīy. Hā kaxīy Topa yōg kāmānat hām kamah. 'Uyāg hām max, tu Topa yōg hām'āktux 'āktux, tu Topa yōg tikmū'ūn ka'ogāhā' pu tu hāmyūmmūg. Ha' yāg nōy hām kummuk, yīy Topa yōg tikmū'ūn pu'uk, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. ¹³ Üxuxyā te mīptut kummuk mīy, puxix kuxap hā mō'xut mō'ka'ok, ha' nōg. Hā kaxīy Kunnix yōg hāptup xe'e mō'nāp-tup, 'ihā Topa te yāy yōg kāmānat xop yōg hāpxopmā'ax xohix kopit. Kāmānat hām kummuk, puxi' yōg hāpxopmā'ax xaxogā'. ¹⁴ Üxuxyā te mīptut max mīy, puxix kuxap hā mō'xut 'ohnāg, yā' yūm ka'ok. Kaxīy kāmānat hām max Topa tu', puxix Topa yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy nō kāmānat ha hāmmaxnā xexka'. ¹⁵ Mīptut kummuk mō'xut kuxap hā, puxix kāmānat te hāmhok xip, tu tayūmak pop 'ohnāg, pāyā' xok'ah. Kaxīy Topa yōg kāmānat hām kummuk, puxix yāy

kuxa tup, Topa te' tupmā hah, tu Topa yōg putat hāmhok hā' mōg, pāyā Topa te nōm kāmānat pu pexkox yōg hāpxop 'a' hōm putup'ah. ¹⁶ Yā 'āxop Topa pet xe'e', 'ākopa' xip tu', ha 'āxop te hāmyūmmūg, ha Topa Koxuk te 'ākopa' xip, ¹⁷ yīf Topa te 'āpēnā max, 'ākopa' pet tu'. Tikmū'ūn gāy te 'ākoxyōy putup, puxix Topa'yānān tu 'ūkoxyōy, 'āxop yā Topa pet xe'e'.

¹⁸ Pūyā 'āmūn yāy hā mō'āmā hok. Tikmū'ūn te hāmpe'paxex, hu: "Āte hāmyūmmūg xexka!" kaxīy, pāyā hitop tu hāmpe'paxex, yā Topa te: "Ōhōm hāmyūmmūg 'ohnāg, 'ūkuxa mām 'ohnāg tu', kaxīy. ¹⁹⁻²⁰ Topa hā' puknōg xop te: "Yā hāmyūmmūg nō'ōm," kaxīy, puxix Topa te: "Pūyā yāy hā mō'āmā", hāmyūmmūg hok tu!" kaxīy. Yīf Topa yōg tappet te: "Topa te yāy mūn hā' puknōg xop yūmmūg, tu' yōg hāmpe'pānōm yūmmūg, ha hāmyūmmūg 'ūhitop tu', tup-tox kummuk xop putuk," kaxīy. ²¹ Pūyā tikmū'ūn yāy mūn xexka 'āktux hok, tu yāy yōg hāpxopmā'ax tu'kuxa hittup hok. Yā hāpxop xohix 'ōgnū', pu Topa xa hāmmaxnā'. ²² Yīf Paot, xix 'Apot, xix Pet, 'ūxohix te 'āpēnā max, ha Topa te hām xexka māy, nūy 'ākuxa hittupmā'. Tu 'ākuxa hīnnāhā', xayīy 'āxakix 'īhā', 'āmōg pexkox hah. Yā hōnhā Topa te mō'āyāy xe'ēgnāg, xix hōmā mō'āyāy xe'ēgnāg, xix hāptup 'īhā mō'āyāy xe'ēgnāg putup. Yā' xohix 'ōgnū', ²³ ha 'āxop yā Kunnix yōg tikmū'ūn, ha Kunnix yā Topa yōg hāmyāykutnā'ax xe'ēgnāg.

4

Yeyox yōg mō'pok xop

¹ 'Ūgmū'āte xa hā Kunnix yōg kāmānat, tu hāpxopmāhā', nūy Kunnix pupi xa hāmyūmmūgā', nūy xa Topa yōg hām'āktux xe'e' 'āktux, ² Yīf Topa tek mūg xat 'ū hāpxopmā max, nūy xa hāmyūmmūgā' max, ha yūmūg xuxyā tek mū yōg hāpxopmā'ax pēnāp-tup, nūy yūmūg, 'ok pek mū'āte hāpxopmā max, 'ok pek mū'āte hāpxopmā kummuk. ³ 'Āxop tek mūg hām'ax pēnāp-tup. Pūyā tikmū'ūn pa te hāmyūmmūg tuk mūg hām'ax pēnā'. Yā' hitop. Āte yāy yōg hām'ax pēnā hok yāy pu kamah. ⁴ 'Ūkuxa te' māy max 'āktux, pa yūmūg xuxyā puxet tek hām'ax pēnāhā', tu' yūmūg, 'ok pek hām max, pek hām kummuk. ⁵ Yī 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok, nūy nō' 'āktux kummuk. Nāy, 'ūhip, pu Topa' kopit, 'īhā nū'. Tute hāpxop xaptop'ax mūg putup, xix tikmū'ūn yōg hāmpe'paxex yūmūg putup, 'īhā Topa te hāpxopmā'ax max pu pago.

⁶ 'Ūkuxa xop, 'āte xa hām'āktux tap, tuk mūn 'āktux, xix 'Apot 'āktux. Ātek mūg 'āktux, xayīy 'āxop hāmyūmmūg, ha tappet te' xat, hu: "Tappet yōg hām'āktux pu 'īpkox pi'," kaxīy. Yā' kummuk, tik 'ūm 'āktux max, 'īhā' nōy 'āktux kummuk. ⁷ 'Ok 'āxop te yāy xexka pe'āpaxex? 'Ok 'āxop te 'ānōy kutōgnāg pe'āpaxex? Yā' kummuk. Topa mūn te xa hāmmaxnāhā', tu' hok hā hāmmaxnāhā', xayīy yāy hitop xexka 'āktux hok!

⁸ 'Āxop yā yāy pe'āpanōm 'ūptexop, tu yāy pe'āpanōm 'āxexka xop, tuk mūg pe'āpanōm kutōgnāg xop, Pāyā yāy mō'āmā'. 'Ūyā yūmūg xohix xexka xop! ⁹ 'Āte hāmpe'paxex. Yāk mū'ā mō'pok xop, pe Topa hā yūmūg ka'ax xop, nūy tikmū'ūn 'ūgmūg kix, 'īhā xohix te' pēnāhā', xix pexkox yōg nū'pok xop xohix te' pēnā kamah. ¹⁰ Ha Topa hā' puknōg xop te: "'Ūp-tox kummuk," kaxīy, huk mūg 'āktux, tu 'āxop 'āktux max, pāyā yūmūg xohix Kunnix yōg tikmū'ūn. Hak mūg pu'uk, pa 'āka'ok, ha 'āp-tup pax, pak mūg putup nōg. ¹¹ Yā putup tek mūg kix, hak mū'āte kōnāg tat'ax xak. 'Ūgmūg xax kunox, ha' gāy xop tek mūg kix, tu mūg xūygāhā', 'ak pet 'ūm yūm'ah. ¹² Tuk mūg hām punethok nūy xit, 'īhā

tikmū'ün te: "Püyā Topa 'ākix!" kaxīy. Hak mū'āte hām'āktux hā' yānān, hu: "Püyā Topa xa hāmmaxnā!" kaxīy. Hak mūg kummugāhā', pāyāk mū'āte' gāy xop yōg hām'āktux kummuk hā' tot, tu hāmmax hip. ¹³ Ha' gāy xop tek mū'ā hāpkummugāhā', tuk mūg mānōg, 'lhāk mūg yīy pu'uk, nūy nōy gāy kuxyā'. Yā Topa hā' puknōg xop tek mūg putup nōg, tu: "Mōg, nūy 'āpepl!" kaxīy.

¹⁴ 'Āte xa kax'āmi', nūy xa hāmyūmmūgā'. 'Āte 'āxop putup pax, 'ūgkutok putuk hah, 'a'āte xa' humpāp-tup'ah. ¹⁵ Yā tik punethok te xa hāmyūmmūgā'ax, pak mūn puxet hā' òg 'ātak. 'Āte xa hā' 'ātak, xa hām'āpak max'ax 'āktux tu', ha 'ākuxa mām ka'ok Kunnix kopah. ¹⁶ Hu 'āte xa' kax, pu hāpxomā max, nūy 'ūgmūn putuk. Yā 'āte hāpxomā max, ¹⁷ hu 'āte Timōn mō'kutnāhā', tuk mūn hā' 'ūgkutnā', pu hāpxomā nū mūtik, hak mūg tix hām max yūmūg xuxyā pu'. 'Āxutigāp-tup, xayīy Topa yōg putat hā' 'āmōg ka'ok, yā 'ākuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ha taxīy 'āte hāmyūmmūgāhā', 'ūkuxa mām ka'ok xop xohix pu hāmyūmmūgāhā'.

¹⁸ 'Āxop yāy xexka pe'āpanōm, kopxix 'āhak mōg hok. ¹⁹ Topa 'ūgputup, 'ū mōg, yā hāpxip kutōgnāg kopxik mōg, nūy nōm xop te hāpxomā'ax yūmūg. Ha' yīy ka'ok, yāy xexka pe'āpanōm tu'. 'Āpu hāpxomā ka'ok kamah! ²⁰ Topa te yāy yōg tikmū'ün xat, puyīy yīpkox pi' xe'e', nūy hāpxomā max. Tikmū'ün te hitop tu hām'āktux, tu hāpxomā max hok, puxix tu yīpkox 'ohnāg. ²¹ Pi'yā' mūn xatep-tup? 'Ok 'ūgmōg, nūy xikot hā' 'ākix'ax? 'Ok pep-tup, 'ūyīy'ax pu'uk hā' 'āhittupmāhā'? Piya' mūn xatep-tup? Yā xatep-tup 'ūg 'āhittupmā', yīy hāpxomā max.

5

Tik te' nōy hā' xupxet

¹ Tikmū'ün te 'āxop 'āktux kummuk, yā 'āxop 'ūm yōg tik 'ūm te' nōy hā' xupxet kummuk, yā' xonnix kummuk, ha tikmū'ün nōy te Topa hā' puknōg te' mīy 'ohnāg. Yā tik te yāy tak xetut mūg, nūy nū mūtik 'ānōm, tu hāpkummuk mīy pax. ² Tep te xīy 'āxop te yāy mūn max pe'āpanōm? Yā 'ākummuk! 'Āpu yāyhāhup, nūy tik kummuk xupmā. ³ 'Ūyāk xihip nōmhā 'āxop mūtik! 'Āte tik yōg hāpxomā'ax kummuk kopit, 'lhā hāptox tuk xip, ha yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax, 'āte tik hāpxomā'ax kummuk kopit. ⁴ 'Ūyāk xihip 'āxop mūtik, 'lhā 'āxop te yāy kotīnnāhā', ha yūmūg xuxyā te 'āka'ogāp-tup, ⁵ xa tik kummuk hōm Hāmgāyāgnāg pu'. Püyā tu xok, pāyā Topa te' kuxa kummuk xit, pu' koxuk tu xip ka'ok, 'lhā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix nūn putpu'.

⁶ 'Āxop yāy mūn max pe'āpaxex. 'Ap max'ah. Xate hām hittap yōg hām'āktux yūmūg, yīy: "Pām yōg tokatogā'ax kutīgnāg te pām xexkanāhā," kaxīy. ⁷ Yā tokatogā'ax te hāpkummuk mīy'ax putuk, yīy hāpkummuk mīy kux, nūy tu max, tu pām putuk'ax, pām tokatok hok putuk, yā' tūmnāg. Hāpxip kutōgnāg 'lhā 'ūgmūy yōg Yoneo xop te 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōā'yēn mīy putup, 'lhā kahnēn putex, pu' xohix' mā'. Ha Kunnix te yūmūy yōg kahnēn xe'e', tu mīpkupnix tu' xok tap yūmūg pupi', hu yūmūg hā kahnēn xe'e'. ⁸ 'Āpu yūmūg Kunnix pekpaxeh, nōm te yūmūg pupi' xok pekpaxeh, yā 'āmuk xexka Nōā'yēn putuk, yīy yūmūy 'āte hāpkummuk mīy kux, ha pām yōg tokatogā hok putuk. Yā pām te hāmyok mīy'ax 'āktux, xix hāmmaxnā'ax 'āktux.

⁹ 'Āte xa kax'āmi tap, pu tikmū'ūn kummuk mūtik 'ākotinnā hok, nōm tikmū'ūn te' nōy hā' xupxet. ¹⁰ 'Āxop te hām xexka tu' pip, yīy hāpkummuk mīy xop te xa yāy kote' pip. Yī' xohix tu 'āxop 'āxatat hok. Ha nōm kummuk xop te' nōy hā' xupxet, xi' nōy yōg hāpxop putup pax, xix hāpxopmā kummuk xix topa komut pu nū' xup. ¹¹ Pa tikmū'ūn te yāy 'āktux, tu' kuxa yūm ka'ok'ax 'āktux, tu hām'āktux max, pāyā' nōy hā' xupxet kummuk, xi' xupkumy, xix topa komut pu nū' xup, xix kenmuk xo'op tu mōktu paptux, xi' nōy kupex, xix hāpxop hā' xupxet, puxix nōm tu 'āxatat, nūy nū mūtik 'āxit hok.

¹²⁻¹³ 'Āte Topa hā' puknōg xop yōg hāpxopmā'ax kopit hok. Yā Topa mūn te' kopit putup. Pa 'āxop te yāy yōg hāpxopmā'ax kopit'ax. Yā' max xa' kopit. Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn kummuk xupmā", puyīy 'āxop mūtik tu ti hok," kaxīy.

6

Tikmū'ūn te' nōy kumy kummuk

¹ Āxape te xa hāpkummugā', 'āpu 'āxape nōy ha mōg, 'āxape pa te hāmyūmmūg ha 'āmōg, pu 'ātix kopit. 'Āmōg hok Topa hā' puknōg xop hah, pu tu' kopit, pāyā' 'āxape ha 'āmōg, tik kuxa yūm ka'ok Yeyox kopa ha 'āmōg. ² 'Ok yūmmūg hok xate'? Topa yōg tikmū'ūn te Topa hā' puknōg xop hāpxopmā'ax kopit putup. 'Ok 'āpa te hāmyūmmūg hok? ³ Yā yūmū'āte pexkox yōg nū'pok xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup kamah, hu yāy xape yōg hāpxopmā'ax kopit'ax nōmhā, puyī' nōy hā tu xape 'ūxeheh. ⁴ 'Āxape te 'ākte'ex kummulk, yā hāpxopmā'ax kutīgnāg, ha 'āxape kummugāp-tup 'ūyānān tu', puxix tik puknōg tu' xax hok, puyīy tu' kopit. Kaxīy hok. ⁵ 'Ok yāyhāhup hok xate'? 'Ok 'āxop mūtik xip hok tik pa te hāmyūmmūg, puyīy 'ātix hu' kopit max? ⁶ Yā' xip! 'Āte' yūmmūg! Pa 'āxop gāy, tu' kuxa mām hok xop ha 'āmōg, nūy tu' xax, pu 'ōg hāpxopmā kummuk'ax kopit.

⁷ 'Āxop yāytukmīy tik puknōg keppah, yā' kummuk. 'Ok xate hāmyūmmūg'ax xohix xaxok? 'Ūtux hok pu 'āxape 'ākummugā'. 'Ūtux hok pu 'āxape 'ōg hāpxop pa'. ⁸ Pa 'āxop te 'āxape pu kummugā pax, ha' nōy yānān tu 'ākummugā pax. 'Āhup! Puxi!' 'Āxop xape xop. ⁹⁻¹⁰ Tikmū'ūn kummuk te pexkox ha' mōg 'ohnāg, nōm xop Topa pu' yīpkox 'ohnāg, 'ap mōg putup'ah hāpkummuk mīy'ax xop xohix, nōm te' nōy hā' xupxet, xix nōm te topa komut pu nū' xup, xix nōm te' nōy xetut hā' xupxet, xi' nōy yīpxox hā' xupxet, xix nōm tik te tik nōy pēnā kummuk, xix 'ūn te 'ūn nōy pēnā kummuk xix nōm te hāpxop hā' xupxet, xix nōm xupkumy, xix nōm te kenmuk xo'op tu mōktu paptux, xix nōm te' nōy kupex, xix nōm te hāpxopmā kummuk pax. ¹¹ Hōmā' 'āxop 'ūm te hāpxopmāhā kaxīy, pa Topa te 'ākuxa tupmāhā', xa 'ākuxa max, ha hōnhā 'āxop te Topa hā tikmū'ūn, yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hā' 'āxop yā Topa yōg tikmū'ūn, xix Topa Koxuk hā' 'āxop yā Topa yōg tikmū'ūn.

Topa tu hāpxopmā max

¹² Pa tikmū'ūn 'ūm te hām'āktux'ax, hu: " 'Āte yāy putup'ax xohix mīy'ax," kaxīy. Hamūn. Pāyā' yāy putup'ax mīy, puxix xa kummugā'ax. 'Āte hāpxopmā'ax xohix kamah, pa 'āte' tux hok, pu nō hāpxopmā'ax 'ūgkummugā hok. ¹³ Pa tikmū'ūn nōy te hām'āktux'ax, hu: "Topa te hāpxop xit'ax mīy pu tikmū'ūn mā', ha Topa te tikmū'ūn tex mīy, puyīy tikmū'ūn nō tu xit," kaxīy. Hamūn. Pa Topa te tikmū'ūn tex nōāp-tup, xi' xit'ax nōāp-tup kamah. Yā yūmūg yīn mīy, 'ūyīy yūmūg hāpxopmāhā yūmūg xuxyā tu', yūmūg yīn

'üm mÿ'ah, 'üyîy yümmüg nöy hâ' xupxet. 'Âmhok. Yâ yümmüg yîn yâ yümmüg xuxyâ yôg. ¹⁴ Topa te yümmüg xuxyâ putpu' hînnâhâ, hu yümmüg hînnâ'ax putpu kamah, 'ûka'ok tu'.

¹⁵ 'Ok 'âxop te hâmyümmüg hok? 'Âxop yâ Kunnix hâ 'âyîn puxet, Yâ kummuk xexka, xa Kunnix yôg tik te xotit mütik 'ânõm. Yâ' xotit hâ' yâyâhâ yîn puxet. Pûyâ Topa 'âtux hok, xayîy 'ânõm hok! ¹⁶ 'Ok 'âxop te hâmyümmüg hok? Yâ tik te xotit mütik nõm, puxix 'ün hâ' yîn puxet, Topa yôg tappet te: "Yâ' tix te yâyâhâ' yîn puxet," kaxîy. ¹⁷ Pa tikmû'ün kuxa yümmüg ka'ok Yeyox kopah, puxix tu kuxap-xet yümmüg xuxyâ kuxa mütik.

¹⁸ 'Üg'âpax, xayîy 'ânõm hâ' âxupxet hok. Hâpkummuk mÿ'ax nöy tikmû'ün yây yîn kummugâ'ah, pa tikmû'ün xonnix, puxix yây yîn kummugâ'. ¹⁹ 'Ok 'âxop te hâmyümmüg hok? Yâ Topa Koxuk xip 'âkopah, ha Topa te nû'kutnâhâ', pu 'âmütik tu xip ka'ok, 'âxop yâ yây mûn xat'ah, 'âmhok, yâ Topa te yây yôg tikmû'ün xat. ²⁰ Topa te 'âpop, tu hâpxopmâ ka'ok, nûy 'âkuxa tupmâ', yâ yây kutox xok 'âxop pupi', nûy 'âkuxa tupmâ', yîy hâpkummuk mÿ' hok, puyî' pu knôg xop pêñâ', tu: "Âxop yôg Topa max, tu 'âka'ogâhâ', xayîy hâpxopmâ max!" kaxîy.

7

Tikmû'ün te yâyta'ax

¹ 'Âxop te 'â' kax'âmi tappet tu, tu tappet tu yây 'âktux, tuk yîkopit, tu: "Ok max tikmû'ün yâytax?" kaxîy. Yâ' max pu yâ tik yâytax hok, nûy yâ' hok xip, ² pa tikmû'ün punethok te' nöy hâ' xupxet, yîy 'âte: Yâ' max tik yây yôg 'ün mûy, pu 'ün kamah yây yôg tik mûy. ³ 'Âte xe' xat, pu' yîpxox yây xetut mütik tu nõm max, xi' xat, pu' xetut yây yîpxox mütik tu nõm max. ⁴ Üxetut yîn yâ' yîpxox yôg yîn, yîl' yîpxox te' xat, ha' yîpxox yîn yâ' xetut yôg yîn, yîl' xetut te' xat. ⁵ Xatix yây mûn hõm, nûy 'ü nû mütik 'ânõm, nûy 'âti ka'ok. Pa Topa pu hâm'âktux pax, 'lhâ' âp-tox puxet xix 'âkuxap-xet, hu ta hâpxip kutõgnâg 'lhâ' âhok 'ânom. Pa hâm'âktux kux, 'lhâ nû mütik 'ânõm 'üxeheh, pu Hâmgâyâgnâg xatix kummugâ hok, 'ânõm putup hah.

⁶ 'Âxep xat'ah 'âte nõmhâ, pâyâ xa hâmyümmügâhâ'. ⁷ 'Âtep-tup, pu tikmû'ün xohi' hok pi', 'ügputuk nûy, pa Topa te tikmû'ün xohix ka'ogâhâ', pu tu hâpxopmâ max, tu tik puxet ka'ogâhâ pu' hok xip, xi' nöy ka'ogâhâ pu yâyta max.

⁸ Yîy 'âte' hok pip xop pu hâm'âktux, puyî' hok pi', hu yâyta hok 'üg putuk nûy. Ha' hok mâm xop pu 'âte hâm'âktux kamah, pu' hok mâm. ⁹ Yâytap-tup te 'âp-tex, 'âpu yâytax. Yâyta'ax 'ümax, yâytap-tup xûy mûn yâ' kummuk, yâ kuxap putuk 'âkopah.

¹⁰ Ha' 'âte tikmû'ün yâyta xop pu hâm'âktux, yâ yümmüg xuxyâ te' xat, pu tu yây xatxt hok. ¹¹ Yây xatxt, puxix' hok xip, tu' nöy mûg hok, tu mõktu xe yây yîpxox mûg, xix yây xetut mûg, nûy nû mütik tu ti ka'ok 'üxeheh.

¹² Tikmû'ün nöy pu 'âte hâmyümmügâhâ', 'ap Topa te' xat'ah. Tikmû'ün kuxa yümmüg ka'ok Kunnix kopah, ha 'ün mûg, nõm kuxa yümmüg 'ohnâg, tu' yîpxox mütik tip-tup, puxix 'âti'. Pûyâ' xetut nîm hok. ¹³ Ha' 'ün nöy kuxa yümmüg ka'ok Kunnix kopah, tu tik mûg, nõm kuxa yümmüg 'ohnâg, ha' yîpxox te nû mütik nõm putup, puxix 'âti'. Pûyâ' yîpxox nîm hok. ¹⁴ Yâ Topa te' yîpxox ha hâmmaxnâ'ax, tu' xetut kuxa yümmüg hâ' hâmmaxnâ'ax, tu 'ün nöy ha hâmmaxnâ'ax, 'üyîpxox kuxa yümmüg hâ' hâmmaxnâ'ax, puyîy tuk-tok xohix hu Topa yôg, ka Topa hâ'

puknōg xop putuk, nōm te Topa yūmmüg 'ohnāg. ¹⁵ Pe' yīpxox kuxa yūm hok te' xetut nīm putup, pe' xetut kuxa yūm hok te' yīpxox nīm putup, pūyā 'ā' nīm, ha' kux. Pūyā' kuxa mām ka'ok xop pip. Yā Topa te yūmmüg kuxa māmmāhā', ūyī nōy xop mūtik tu ti max. ¹⁶ A xate hāmyūmmüg'ah, 'a'ānōy kuxa yūmmüg'ah. 'Ok pe' kuxa yūm'ax Kunnix kopah, 'ok pe' kuxa yūm hok. Pūyā mōg, 'ūgmīy hok.

Topa pu' yīpkox xihip

¹⁷ Pūyā tikmū'ūn xohix hāpxopmā max. Topa te' xānāhā', pu tu hāpxopmā max tikmū'ūn kopah. Pūyā tu pip ka'ok, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax mīy. Yā 'āte tikmū'ūn kuxa mām xop xohix pu hāmyūmmügāhā'. ¹⁸ Tik te yāy nāg xax yīmap tu' xak tap, 'ihā Topa te' xānāhā', puxi' xak hok, nūy koex xut. Ha tik te yāy xax xak 'ohnāg 'ihā Topa te' xānāhā', puxi' xak hok, nūy xax xak hok. ¹⁹ Yā' xax xak'ax, xi' xax xak hok, yā Topa pu yāy putuk, pa Topa yōg xat'ax pu 'īpkox pi', nūy hāpxopmā max. ²⁰ Pūyā' xohix hāpxopmā max, Topa te' xānāhā', pu tu hāpxopma max tikmū'ūn kopah. Pūyā tu' pip ka'ok, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax mīy. ²¹ 'Ok 'āhām 'āxat'ax pu, 'ihā Topa te' xānāhā'? 'Ok 'āhok hā'āhām, tu tayūmak 'ūm pa hok? 'Uxutigā hok, pa mōg'ax nūy 'ānōy pu 'āhām, nūy tayūmak pop, puxi mōy, tu' hām. ²² Yā yūmūg xuxyā te 'ākuxa kummuk xut, 'ihā 'āxānāhā', tu' xut, xa mōg, xayīy yūmūg xuxyā hā'āptix, nūy nōm pu 'āyīpkox xihip. Kamah tik hām 'ūnōy pu', nūy tayūmak pop, yā kamah Kunnix hā'āuptix, nūy yūmūg xuxyā pu' hām 'ūhok hā, nūy nōm pu' yīpkox xip. ²³ Topa te yāy kutok nū'kutnāhā', pu 'āxop pupi tu xok. Yā yāy kutok yāp-xehnāg, ha Topa te mō'yāy xe'ēgnāg, pāyā nū'kutnāhā', pu 'āxop pupi tu xok, puyīy 'āxop hā'āxuxyāp-xet. ²⁴ Topa te 'āxānāhā', tu 'āyīmōgatux. 'Āpu pi ka'ok, nūy Topa pu 'āhām mō kuma mōg.

²⁵ 'Ūkxape xop: Xatek yīkopit, hu: "Ok max tikmū'ūn yāytax?" kaxīy. Topa tek xat'ah, 'ūyī 'āte' hok pip xop pu hām'āktux, pāyā 'āte hāmpē'paxex max, ha Topa tek kuxa ka', yīy 'āte nōm xop pu hāmyūmmügā'ax. ²⁶ Hōnhā' gāyxop te yūmūg xūygā punethok, yī' max, pu tu tik yātya hok. ²⁷ 'Ok xate 'ūn mūg'ax, nūy yāytax? 'Āpu, yātya'. 'Ok yā' hok 'āxip? 'Āpu 'āhok xihip. ²⁸ Yā' max pu' xetut mūy, yā hāpkummuk 'ohnāg. 'Ūn hok yūm yāytax, hu ta hāmmax mīy, pāyā' yāykuxop'ax punethok, ha 'āte 'āp-tup'ah, xa yāykuxop.

²⁹ 'Ūkxape: 'Āte xa hām'āktux, nūy xa hāmyūmmügā'. Yā hāmyāxatamuk xohix yōg 'āmnīy xox putox, ha hāpxip kutōgnāg 'ihā tikmū'ūn xohix hok pip'ax putuk hāpxopmāp-tup, 'ok pe' yāytaha', 'ok pe' yāytahok. ³⁰ Ha' kuxa hittup 'ohnāg xop te' kuxa hittup xop putuk'ax, xi' kuxa hittup xop te' kuxa hittup 'ohnāg xop putuk'ax, xix hāpxop pop xop te hāmhōgnāg pip xop putuk'ax, ³¹ ha nōm xop te hāpxop hā'āhām xop te' nōy xop putuk'ax, nōm xop te' yāykuxop 'ohnāg putuk'ax. Yā hāpxip kutōgnāg 'ihā hām xexka nōg putup.

³² 'Āte 'āp-tup nōg, xa yāy kuxop, nūy hāpxop xak'ax tat. 'Ūhok pip xop te yūmūg xuxyā xak, nūy tu hām max, puyīy tu xuxyā kuxa hittupmā'. ³³ Pa' yīpxox xop te hāpxop xak'ax tat, puyī' xetut kuxa hittupmā'. ³⁴ Tu yūmūg xuxyā pu hāpxopmā kamah, yīp-tox tix, xi' kuxa tix. Ha' xetut xop te yūmūg xuxyā pu hāpxopmāp-tup, yāp-tixix, pa' yīpxox kuxa hittupmāp-tup kamah, hu yāykuxop, tup-tox tix, xi' kuxa tix.

³⁵ 'Āte 'āxop hāk putup, nūy mō'ānīnyām, yīy xa hāmyūmmügāhā'. 'A 'āte 'ākummugāp-tup'ah, pāyā 'āp-tup, xa 'āxop hāpxopmā max, nūy tu māynāg mīy,

nūy 'ākuxa hittup, nūy 'ap-tox puxet hā, xix 'ākuxa 'ākuxap-xet hā Topa xa tu hām.

³⁶ Tik te yāyta'ax, pa yāyta hok pe'paxex, tu' xetut 'ap nōm yūmmūg'ah, tu' mūg putup, pūyā' mūy. 'Ap hāpkummuk 'ūm mīy'ah. ³⁷ Pa tik te' hok xip putup tu yāy hok, tu' max pe'paxex, pu' xetut nīm, nūy nū mūtik nōm 'ohnāg, puxix yāyta hok, pāyā' hok xihip. ³⁸ Tik te' xetut xip tap mūg, nūy nū mūtik yāytax, yā hāpxopmā max, pa tik te' mūg 'ohnāg, nūy yā' hok xip, yā hāpxopmā max xe'ēgnāg.

³⁹ 'Ūn te' yīpxox mūg, nūy nīm hok, pa' yīpxox xok, puxix tu kux. Yā' max. pu' nōy mūy, nūy xe yāytax, nūy nōy kuxa yūm ka'ok'ax mūtik yāytax. ⁴⁰ Pa 'āte hāmp'e'paxex, hu: Yā' max xe'e, pu' hok tu xip ka'ok. Yā kaxīy Topa Koxuk te 'ā hāmyūmmūgāhā'.

8

Tikmū'ūn te xogyīn hōm topa komut xop pu'

¹ Āxop tek yīkopit, hu: "Ok max, 'ūgmūg xit'ax xohix mā?" kaxīy. Yīy 'āte hāpxop xit'ax 'āktux putup, tikmū'ūn te' xit'ax hōm topa komut xop pu'. Tikmū'ūn te hāpxe'e 'āktux, hu: "Yūmūg xohix te hāmyūmmūg," kaxīy. Pa hāmyūmmūg'ax kutōgnāg te hāpkummugāhā', 'īhā tikmū'ūn yāy mūn xexka pe'paxex, pāyā' tikmū'ūn te' nōy putup pax, tu' nōy ka'ogāhā', tu hāmyūmmūg xe'e'. ² Tikmū'ūn te yāy pe'paxex, hu: "'Āte hāmyūmmūg'" kaxīy, puxix hāmyūmmūg 'ohnāg, ³ pa tikmū'ūn te Topap-tup pax, puxix yā Topa te nōm yūmmūg.

⁴ 'Āte xa topa komut 'āktux'ax. Yūmū'āte' yūmmūg. Topa komut xop 'ap xe'e'ah. Yā mō'āmā'ax xop, Topa yāp-xehnāg xip pexkox tu', ⁵ pa Topa hā' puknōg xop te komut xop 'āxet "topah", ha topa komut pip punethok pip. ⁶ Pa yūmū'āte Topap-xehnāg yūmmūg, yā Kunnix hā mūnūn tu yūmūg 'Ātak, tu hāpxop xohix mīy, ha Topa tu yūmūg hi'. Ha yūmūg xuxyā yāp-xet xip kamah, yā Yeyox Kunnix, tu hāpxop xohix mīy kamah, yāy Tak mūtik, xi' hep xohix xop mīy, hu yūmūg mīy kamah.

⁷ Pāyā' kuxa mām ka'ok xop yā xohix te' yūmmūg'ah, 'ūyāg te topa koumut xop pe'paxex tap, xix hōnhā pe'paxex kamah, tu hāpxop xit'ax pe'paxex, hu: "Yā tikmū'ūn te nōm xit'ax hōm topa komut pu", kaxīy. Tu' kuxa hittup 'ohnāg, tu' tux hok pu tu xit hok, 'ap xit'ax māp-tup'ah. ⁸ Pa hāpxop xit'ax 'ūm te yūmūg kuxa tupmā 'ohnāg, pu Topa yūmūg putup! 'Āmhok. 'Ok pe' xit'ax mā', 'ok pe' xit'ax mā hok, puxix yūmūg kuxa kummugā 'ohnāg.

⁹ 'Ōg pa 'āti', yāy putup'ax mīy hok, ka xate 'āxape pu'uk pu hāpkummugā', tu' mōgā kummuk, pu tu yāy pu hāpkummuk mīy. ¹⁰ 'Āxape kuxa yūm pu'uk, ha' kuxa te' tux hok pu' xit'ax 'ūm mā hok, tu 'āxit pēnāhā', xate komut xop yōg xit'ax māhā', puxix 'āxape' māp-tup, 'īhā' kuxa te' tux hok pu' mā hok. ¹¹ Ha Kunnix xok 'āxape pu'uk pupi', pāyā' 'āxape te Topa yōg putat xak, nūy 'āpe mōg, nūy 'āmūn pu' yīpkox xip, yīy ta' 'ānōy mōgā kummuk, ¹² tu 'āxape kummugāhā', hu Kunnix pu hāpkummugāhā kamah, Kunnix te 'āxape pupi' xok hah. ¹³ Yīy 'āte xogyīn mā hok, kak xape mōgā kummuk, pu tu yāy kuxa pu hāpkummuk mīy, 'ūkxit hah.

9

Yeyox te mō tik kutnāhā'

¹ 'Ok 'āte yāy xat hok? Yāk xat. 'Ok Yeyox Kunnix te nūgkutnā hok? Yā nūgkutnāhā'. 'Ok 'āte yūmūg xuxyā Yeyox pēnā hok? Yā' pēnāhā'. Yeyox pu 'āte hāpxopmāhā', 'lhā xa hām'āpak'ax max 'āktux, yīy 'ākuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah. ² Yeyox Kunnix te nūgkutnāhā', pāyā' kuxa mām xop nōy tek mūn pu' yīpkox 'ohnāg, ha 'āxop tek mūn pu 'āyīpkox pip, yā' āmōg Topa yōg putat hā, ha tīkmū'ūn xohix te' pēnāhā', hu hāmyūmmūg, yā yūmūg xuxyā te nūgkutnāhā', 'āte hām'āpak max'ax 'āktux.

³ Tīkmū'ūn tek kummuk 'āktux, kopxix yāy 'āktux, ⁴ hu: 'Ok tux hok 'ā' hōm 'ūkxit'ax, xix xo'op'ax 'ūghām hah? ⁵ Pax 'ūkxetut mūy, ha' kuxa mām ka'ok, 'ok 'āxop tek tux hok 'āte nōm mōgā', pu nū mūtik mōg, nūy hām'āpak max'ax 'āktux? Yā mō'pok xop nōy te' xetut xop mōgāhā', yā yūmūg xuxyā Yeyox taknōy xop te' mōgāhā', xix Pet kama te' xetut mōgāhā'. ⁶ Yā Maname xik mūn puxet hām, 'ūgmūg yīm hāk mūg hām, nūy xit, nūy tu pip'ax tu' pago. Yeyox yōg mō'pok xop nōy te' hok hā hāpxop pop, hāmyūmmūg'ax tu' pop. ⁷ 'Ok xonat 'ūm hām, 'ok yāy yīm hā' hām, nūy xit, nūy pip'ax tu' pago? 'Ap hām'ah! Yā gohet te' pago. Tīkmū'ūn 'ūm te yāy yōg mīnta xut hok, nūy mā'? Yā' māhā'. 'Ūxohix te yāy yōg kup tu' xut mīnta, tu' māhā'. Maket 'ūm te' yōg mūnūytut hep xo'op' hok? Yā' xo'op!

⁸ 'Ūxohix te' yūmūg, yā hāpxopmā'ax max, pu yāy hām'ax hā tu xit, xix tu pet, yīy Mōyyex yōg xat'ax kamah yā hām'āktux, ⁹ tu: "Mūnūytut tak yīkox hīy hok, puyī' xit hok, 'lhā' xuxnāg xetox xap mōy tu' tonnok. Pūyā' xux mā'", kaxīy. 'Ok Topa te hām'āktux, tu mūnūytut tak putup pax'ax 'āktux? 'Āmhok. ¹⁰ Pa yūmū'ā' xuktux, 'ūyīy yūmūg yāy hām'ax hā yūmūg xit, xik pet. Tīkmū'ūn te hām'āpak max'ax 'āktux, puxix tik putuk, nōm te hāpxop xap xok, ha tīkmū'ūn te hāmyūmmūgāhā', puxix tik putuk, nōm te hāpxop ta'ax nūnnāhā', yā' xohix te yāy hām'ax hā' xit, xī' pet. Kaxīy Maname xik mūn hām, nūy Topa yōg hām'āktux 'āktux. Yā' hām'ax xe'e'! ¹¹ 'Ūgmū'āte xa hām'āpak max'ax 'āktux. 'Ok 'āxop tek mū'āta te nemēn hok, nūy hāpxop 'ūgmū'ā popmā 'ūyānān tu'? Yā' 'āxop te ta nemēn. ¹² Yūmūg xuxyā yōg tik mō'pok xop te' hip, xa' tu' popmā hāpxop. Yā' max, pa 'āxop tek mū'āta te nemēn hāmāxap.

Pāyāk mū'āte xa tu' xak hā hāmhōgnāg, nūy 'āxop pu humpā hok, nūy Topa puk mūg hām max. ¹³ 'Āxop te hāmyūmmūg. 'Āmānex xop te Topa pet xexka kopa' hām, tu Topa pet tu' xit'ax pop, nūy mā', ha tīkmū'ūn te xokxop mō'hap, nūy Topa pu hāxyā', ha 'āmānex xop te xogyīn yāg paha', tu' māhā'. ¹⁴ Ha kaxīy yūmūg xuxyā te' xat, pu' yōg kāmānat xop kama tu xit, tu yāy yōg hām'āx hā' xit, tu hām'āpak max'ax 'āktux hu hā' xit'ax pop hām'āpak xop tu'.

¹⁵ Hāmyāxatamuk xohix hā'āte hāmyūmmūgāhā', tu hāpxop 'ūm xak 'ohnāg, xak mū'ā pago, xix hōnhā 'āte 'a' xak'ah kamah. 'Ūyāk xok, pāyā hāpxop 'ūm xak 'āte putup'ah. 'A xak xet'ah 'āte'. ¹⁶ 'Āte hām'āpak max'ax 'āktux pax, tuk hittup, pa' kummuk 'āte yāy xexka pekpaxex, hām'āpak'ax 'āktux tu'. Yā 'āte ta nemēn Topa pu', nūy hām'āktux. 'Āte hām'āktux hok, puxix Topa 'ūgkummugā'. ¹⁷ Yīy 'āte hām'āpak max'ax 'āktux putup pax, tu hāmmax hip kamah, pu yūmūg xuxyā 'ā hāmmaxnā'. 'Āte hām'āktux, Topa tek xat hah, yā Topa te 'ā' hōm 'ūghām'ax. ¹⁸ 'Ok Topa te 'ā' pagop-tup? Tu te pago hā xīy? Yāk kuxa hittupmāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, nūy hok hā' xuktux, kaxīy Topa te 'ā' pago, tuk kuxa hittupmāhā', ha 'āte' nōy yōg tayūmak xak 'ohnāg.

19 'Āte yāy xat, nūy Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ha tigmū'ūn tek xat 'ohnāg! Pa tigmū'ūn xohix puk hām, tuk hok hāk hām, puyī tigmū'ūn kuxa punethok mām ka'ok Yoneo Kunnix kopah. **20** 'Ūkhām Yoneo xop mūtik, kopxix 'āte Yoneo xop yōg hāpxomā'ax tat, puyī' kuxa mām ka'ok Yoneo Kunnix kopah. 'A Mōyyex yōg xat'ax tek xat'ah, pa Yoneo xop mūtik xip, 'lhā 'āte' xat'ax puk yīpkox xip, nūy Yoneo xop hāk xape'. **21** 'Ūkxip puknōg xop mūtik, kopxix 'āte Mōyyex yōg xat'ax xaxogāhā', puyī' puknōg xop kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah. Pa Topa yōg xat'ax puk yīpkox xip, ha Kunnix yōg xat'ax tek xat xe'e'. **22** 'Ūxip kuxa mām pu'uk xop mūtik, kopxix 'āte' yōg hāpxomā'ax tat, nūy tu ka'ogā', puyī' kuxa mām ka'ok. Ha kaxīy 'āte' hep xop xohix yōg hāpxomā'ax tat, nūy hāpxomā'ax xohix hā tigmū'ūn 'ūm mōgā Topa yōg putat hā.

23 'Āte hāpxomā'ax xohix tat, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, pu Topa 'ā hāmmaxnā'. **24** Tigmū'ūn mōg mō'ka'ok, ha' xohix mōg, pāyā yāp-xehnāg xupep tap, xi' yāg nōy xohix mōxa tu kunāy tu', pāyā' xohix mōg, puyī' mōxa tap. Ha kaxīy 'āxop mōg. **25** Ha tik xop mōg punethok, tu' xak, nūy tu xupep tap, tu' mōg mō'ka'ok, pa tik puxehnāg xupep tap, tu kānēy māynāg paha'. Pa hāmyāxatamuk xohix nōg 'lhā' kānēy yāykoxyō, pāyā yūmūl'āte mōxp-tup, tu pexkox tu mōxp-tup, 'uyīy pexkox yōg hāpxop xe'ēgnāg pop, ha yāykoxyō 'ohnāg. **26** Kaxīy 'āte hāpxomā max, tu Topa Koxxuk puk yīpkox xip, nūy hāmyok mīy. 'A 'āte hitop tu hāpxomā'ah, pāyā māynāg hāpxomāhā', tu Topa pu hāpxomā max. **27** 'Āte yāy yōg putup'ax mīy'ah, nūy tu hāpxomā max mōg kumak mōg, tuk kuxa teknōg 'ohnāg, 'uyīy hām'āpak max'ax 'āktux kux, puyī' Topa te: "Xate hāpxomā māynāg, mā', mōnāy, nūy 'ūgyīkāgnāg 'āxip ka'ok!" Kaxīy.

10

Topa komut pu nū'āxup hok

1 'Ūkxape xop, 'āte hām'āktux putup, xayīy xaxok hok. Hōmā 'ūgmūg mōnāy xop hittap te Mōyyex pe' mōg, 'lhā hāpxexka 'Eyit tu nū'paha'. Hāmgōy xexka te' xohix mō'nāy, tu kōnāg xexka 'Āta' xak. **2** Tu hāmgōy xexka kopa' pip, xix kōnāg xexka hā mōxakux, 'lhā Mōyyex pe' mōg, **3** 'Ūxohix te pexkox yōg hāpxop puxet māhā', **4** tu pexkox yōg hep xo'op. Yā mīkaxxap xexka tu' xo'op, ha kaxīy Kunnix tu' xo'opmāhā', tu Kunnix mūtik mōg putat tox hā. **5** Pa tigmū'ūn punethok te Topa gāyāhā', hu' xakix hām panip xexka tu'.

6 Ha Topa te' xat, pu tik tappet mīy, nūy yūmūl'ā hāpxomā'ax xohix yūmmūgā', 'uyīy yūmūg hāpxop hitop xak hok. **7** 'Āpu topa komut xop pu nū'āktettex hok, nūy Topa xe'ēgnāg nīm hok. Yā Topa yōg tappet te tigmū'ūn hittap 'āktux, tu: "Tigmū'ūn mām, nūy xit, nūy xo'op, tu' yok, nūy hāmyā' topa komut xop pu", kaxīy. **8** 'Āpu yūmūg xonnix hok, yā tigmū'ūn hittap xonnix punethok, yī' yāg xohix te 23.000 xakix, 'āmnīy puxet 'lhā' xakix. **9** 'Āpu yūmūl'āte Topa gāyāhā', hāpkummuk mīy tu'. Yā tigmū'ūn hittap te' gāyāhā', tu hāpkummuk mīy pax, yīy kāyā gāy te' kix. **10** Yā tigmū'ūn hittap te Topa gāyāhā', yīy pexkox yōg mō'kutnā'ax te' kix, yā mō'kutnā'ax 'āxet'ax 'Ūxok'ax.

11 Ha tappet mīy, nūy yūmūl'ā yūmmūgā', 'uyīy tigmū'ūn hittap putuk hok. Yā hōnhā hāmyāxatamuk xohix ka'ax, tu' xox putox.

12 'Ög pa 'äti'. 'Äkuxänög, Topa tu' xax, pu mō'änlyñäm, xayïy häpkummuk mÿ hok. **13** 'Äxop te häpkummuk mÿ putup, yäy yög putup'ax kummuk tu' mÿ, ha kaxïy tikmū'ün xohix te häpkummuk mÿ putup, pa Topa te xa häm'äktux xex, tu 'äka'ogä'ax, xayïy häpkummuk mÿ hok, yïy Topa tu' xax, hu: Topah, mōknÿnäm, 'üyïy häpkummuk mÿ hok!" kaxïy, ha Topa te 'äka'ogäp-tup.

14 'Äxop tek mün hâ 'üg 'äkape xop, hu 'ög pa 'äti', pu topa komut pu nü'äktet tex hok. **15** 'Äte xa häm'äktux, 'äxop te hämyümmüg hah, hu yögnü häm'äktux kopit max, 'üyïy 'äxop yümmügä'. Yä Topa yög häm'äktux xe'e'. **16** Hämä Kunnix te tik xop pu' hõm känëy, ha mïnta hep xupyäg 'ükopa' xup, ha yümüg xat, 'ü yümüg xupyäg xo'op kamah, pu yümü'ä ha hämmaxnä', yïy yümü'äte kamah känëy hâ' xo'op, tu Topa pu: "Ämax Topah. Xate yümü'ä xupyäg xe'e' hõm, tu pexkox yög xupyäg xe'e' hõm. Puxi," kaxïy. 'Ok hämyümmüg hok, xate'? Xate xupyäg xo'op, hu ta 'äkape xop xohix müistik xo'op, nüy yümüg xohix pe'äpaxex, ha yümüg xuxyä xok, mïpkupnix tu' xok, tu yäy hep 'äta nü'nähä', nüy yümü'ä ha hämmaxnä'. Ha yümü'äte päm koxip, nüy yümüg xape xop müistik mä', nüy yümüg xuxyä pekpaxex. Yä yümüg xuxyä te mïpkupnix tu' xüy, nüy yümü'ä hämmaxnä'. **17** Yä päm puxet, ha' xohix te' mähä', yïy Kunnix hâ yümüg yïn puxet kamah, yä yümüg kuxap-xet Kunnix kuxa müistik.

18 Yoneo yög tikmū'ün pe'äpaxeh. Tu Topa pet kopa' xit'ax mähä', 'ihä' ämänex te mō'hap, nüy Topa pu' haxyä'. **19** 'Ätep-tep 'äktux putup? 'Ok topa komut ka'ok? 'Ap ka'ok'ah, yä' hitop. 'Ok häpxop xit'ax ka'ok, tikmū'ün te nööm topa komut xop pu' hõm? Yämhol! **20** 'Ap ka'ok'ah. Pa tikmū'ün te nööm xit'ax hõm yämÿ kummuk pu', 'ihä komut xop pu' hõm, 'ap Topa pu' hõm'ah. 'Ätep-tup'ah, xa yämÿ kummuk yög häpxop pop. **21** 'Äxop te Topa yög känëy hâ' xo'op, nüy yümüg xuxyä pe'äpaxex. 'Äpu yämÿ kummuk yög känëy hâ xo'op hok. 'Äxop te Topa yög häpxop mähä', nüy yümüg xuxyä pe'äpaxex. 'Äpu yämÿ yög häpxop mä hok. **22** 'Ok yümü'äte Topa gäyäp-tup? 'Äkuxänög! Paxip! Topa ka'ok, ha ta yümüg pu'uk.

Änöy yög putup'ax mÿ

23 Tikmū'ün 'üm te: "Yümü'äte yäy putup mÿ'ax," kaxïy. Môy mÿ, pâyä' mÿ'ax 'üm te xa häpkummugä'ax. Ha xe: "Yümü'äte yäy putup mÿ'ax," kaxïy. Hamün. Pa xate' mÿ'ax 'üm 'ühitop tu' mÿ. **24** Yäy putup'ax mÿ hok, pa 'änöy putup'ax mÿ, nüy nööm kuxa hittupmä'.

25 'Äkuxa te yäy tux hok xa xogyïn mä', 'äpu, xogyïn xohix mä', tu' nööy yïlkopit hok. **26** Yä Topa yög tappet te: "Häm xexka yä Topa yög, xix häpxop xohix 'üyög kamah," kaxïy.

27 Tikmū'ün kuxa mäm hok te 'äxänähä xa 'äxit, 'ämög putup, nüy mõg, nüy häpxop xohix mä', hu 'änöy yïlkopit hok, ka 'äkuxa 'äkupex, hu 'ähittup 'ohnäg. **28** Pa tikmū'ün 'üm te: "Näy! 'Ümä hok! Yä topa komut xop pu' hõm tap!" kaxïy, 'äpu' mä hok, ka 'äkuxa 'äkupex, hu' hittup 'ohnäg, **29** xayïy 'änöy pu häpkummugä hok.

Ha tikmū'ün 'üm te: 'Tep tu 'ätek nööy pekpaxex, nüy xogyïn mä hok? Tep tuk yäy putup'ax mÿ hok?' **30** Näy, 'äte Topa pu häm'äktux hämäxap, hu: "Ämax Topah. Yä xate 'ä' hõm häpxop,' kaxïy, tuk-näy tuk xit. Tep tu tikmū'ün te 'ä xuktux kummuk? Yä Topa te 'ä' hõm xit'ax 'üg 'ümä'," kaxïy.

31 Häpxopmä max, nüy Topa kuxa hittupmä', pe 'äxop xit, peyä' xo'op, pe' yä häpxopmä', nüy ta Topa pu: "Ämax Topah. Xate 'ä' hõm häpxop max punethok.

Puxi'," kaxīy. ³² 'Apu hāpxopmā max, nūy Yoneo xop pu hāpkummugā hok, nūy puknōg xop pu hāpkummugā hok, nūy ta' kuxa mām ka'ok xop pu hāpkummugā hok. ³³ 'Apu hāpxopmā', nūy yōgnū hāpxopmā'ax tat. 'Āte' xak, nūy xohix kuxa hittupmā', 'ap yāy pekpaxex'ah, pak xape xop pekpaxex, 'ūy'l xohix mōgā Topa yōg putat hā.

11

¹ 'Apu yōgnū hāpxopmā'ax tat. Yā kaxīy 'āte Kunnix yōg hāpxopmā'ax tat.

'Ūn xop te 'āmūtik kotīnnāhā'

² 'Āte xa hām'āktux max, xate yōg hām'āktux xaxok 'ohnāg hah, tu 'ā yīpkox pip. ³ Pa 'āte 'āp-tup, xa hāmyūmmūg. Yā Kunnix te' yīpxox xat, ha' yīpxox te yāy xetut xat, ha Topa te Kunnix xat. ⁴ 'Ap max'ah, pu tik xop kuixxax tat, nūy nōd yāykotīnnā' pip, nūy Topa pu hām'āktux, xix Topa pupi hām'āktux 'āxape xop pu'. 'A Kunnix tep putup'ah kaxīy. ⁵⁻⁶ Pa 'ūn xop tep-tox mōd'nīy, puxix tu max. Kunnix tep putup. 'Ūtux hok pu 'ūn tep-tox mōd'nīy, nūy yāykotīnnā' pip, nūy Topa pu hām'āktux, xix Topa pupi hām'āktux 'āxape xop pu'. 'A Kunnix tep putup'ah, 'lhā 'ūn tep-tox mōd'nīy hok, tu 'ūn nōy putuk, nōm te' xe mōy. Pūyāptox mōd'nīy, nūy yāyhāhup hok. ⁷ Tik xop tep-tox mōd'nīy hok. Yā Topa te' nōy yāy putuk ha' mīy, pu Topa kuxa hittupmā', ha 'ūn te tik kuxa hittupmāhā'. ⁸ Topa te tik mīy hāmāxap, tuk-nāy tu tik kup tu' xut, nūy 'ūxetut mīy. ⁹ 'Ap Topa te tik mīy'ah, puyī' xetut hā tu tehe'. 'Āmhok. pa 'ūn mīy, puyī' tik hā tu tehe'. ¹⁰ Yīy 'ūn xop tep-tox mōd'nīy pexkox yōg nūl'pok xop hah, nūy pēnāl, nūy hāmyūmmūg. Yā' xetut te yāy yīpxox pu' yīpkox pip. ¹¹ Topa yōg putat hā tihik xix 'ūhūn te mōd'yāy nīynām. ¹² Topa te tik tu' kup xut, nūy 'ūn mīy, ha kama tik te 'ūn tu' nāhā'. Yā Topa te hāpxopmā xohix.

¹³ 'Apu 'āxop te' kopit: 'Ok max, 'ūn putox mōd'nīy hok, nūy yāykotīnnāhā' pi', nūy Topa pu hām'āktux? ¹⁴ Tik mūn xe tox pu kummuk, yā Topa yōg tikmū'ūn te' yūmmūg, ¹⁵ pa 'ūn mūn xe tox pu max, tup-tox mōd'nīy. ¹⁶ Tikmū'ūn 'ūm te hām'āktux putup yānān tu', tu xe tox 'āktux putup, kopxix 'āte tu xe hām'āktux, hu: 'Ūgmū'āte' xat, xi' kuxa mām xop xohix te' xat, pu 'ūn xop tup-tox mōd'nīy, nūy yāykotīnnā' pi', nūy Topa pu hām'āktux.

Yūmūg xuxyā yōg xit'ax

¹⁷ Hōnhā' 'āte xa hāmyūmmūg'ax nōy 'āktux, 'āxop te hāpxopmā kummuk hah. 'Āxop te yāy tu nūl'ānāhā', tu yāy kummugāhā'. ¹⁸ Tikmū'ūn te 'ā hām'āktux, tu 'āxop 'āktux, ha 'āxop yāy tuk-mīy pax, 'lhā yāy tu nūl'ānāhā', nūy Topa pu hām'āktux, hak kuxa yūm kutōgnāg nōm hām'āktux kopah. ¹⁹ Yā' max 'āxop yāyxatut kutōgnāg, pu hāpxopmā'ax max xop tu mūg. ²⁰ 'Āxop yāy tu nūl'ānāhā', nūy xit, nūy yūmūg xuxyā pe'āpaxex, pu, 'āxit hok. ²¹ Yā 'ūyāg xit mōd'ka'ok, nūy 'ūhi mōd'ka'ok, ha' yāg putup xūy, ha' yāg nōy paptux. ²² 'Ok yā 'āpet 'ūm yūm hok, hu ta xit xix xo'op, nūy 'āhi? Kaxīy 'āxop te' kuxa mām ka'ok xop putup hok, xi' hok xop pu' hupmāhā'. Xatep tep pe'āpaxex? 'Ok hāpxopmā'ax max nōd'ōm? 'Ap max'ah! Yā' kummuk!

²³ Yūmūg xuxyā te 'ā hāmyūmmūgāhā', ha xa' yūmūgā'ax, hu: Yūmūg xuxyā Yeyox te yāy yōg tik xop mūtik xit 'āmnīy hā, ha tikmū'ūn gāy te' mūg'ax, nūy tup-tex, yīy pām pa' tap, ²⁴ tu Topa pu: "Āmax Topah. Tuk mūl'ā' hōm 'āxit'ax max. Puxi!" kaxīy. Tu pām koxip, tu: "Nūhū'ūgyīn, yāk xok 'āxop pupi'. 'Ūg pa', nūy mā', huk xaxok hok," kaxīy. ²⁵ 'Ūxit kux, 'lhā yūmūg xuxyā te kānēy

pa', tu: "Topa te' pa'ax tup mīy tikmū'ūn mūtik, tuk yīn hep 'āta hā' pa'ax mīy, 'ūkxok tu'. Āte yāy hep 'āta nū'nāp-tup, nūy pa'ax tup mīy. Kānēy pa', nūy tu' xo'op, Thāk mūn pe'āpaxex, nūy huk xaxok hok," kaxīy. ²⁶ Āxop te pām māhā', xix kānēy tu' xo'op, puxix yūmmūg xuxyā xok'ax 'āktux pax, ha mōktu putpu' nūn.

²⁷ Tikmū'ūn kuxa kummuk te nōm pām māhā', xix nōm xupyāg xo'op, puxix Topa gāy, yūmmūg xuxyā pe'paxex 'ohnāg hah, yīy Topa te' kummugāp-tup 'ūyānān tu'. ²⁸ Yāy kuxa yīkopit hāmāxap, nūy yāy yōg hāpxompā'ax yūmmūg, nūy kunāy tu pām mā', xix kānēy hā' xo'op. ²⁹ Tikmū'ūn xit, xix xo'op, tu hāmpe'paxex 'ohnāg, tu yūmmūg xuxyā pe'paxex hok, puxix Topa gāy, nūy tu' xūygā'. Yā yūmmūg xuxyā xok yūmmūg pupi, nūy yūmmūg kuxa kummuk xit. ³⁰ Tikmū'ūn punethok te hāmpe'paxex 'ohnāg, hu' pakut, xi' pu'uk, ha tikmū'ūn 'ūm xakix tap. ³¹ Tikmū'ūn te yāy kuxa yīkopit hāmāxap, nūy yāy hāpxompā'ax yūmmūg, puyīy Topa 'ūkuxa maxnā', puxix Topa' xūygā' hok. ³² Pa Topa te yūmmūg yōg hāpxompā'ax kopit, nūy tu' yūmmūg, tu yūmmūg xūygāhā', 'ūyīy Topa yōg putat xak hok, nūy Hāmgāynāgnāg pet hā yūmmūg mōg hok Topa hā' puknōg xop mūtik.

³³ Āxop yāytu nū'ānāhā', nūy Topa yōg xit'ax mā', nūy yūmmūg xuxyā pe'āpaxex, 'āpu' āxape xop hip. ³⁴ Putup te' āp-tex, yīy ta yāy pet tu' āxit hāmāxap, tuk-nāy tu' āxape xop mūtik yāy kotīnnāhā', pu Topa 'āxop xūygā' hok, 'āxop te hāpkummuk mīy hah. Ha hāpxompā'ax nōy 'āte' kopit putup, Thā' āxop mūtik 'ūkxip.

12

Topa Koxuk te tikmū'ūn ka'ogā'ax

¹ 'Ūkxape xop, 'āte 'āp-tup, xa 'āxop hāmyūmmūg max, nūy Topa Koxuk yā tikmū'ūn ka'ogā' yūmmūg, ha' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā', puyīy hāpxompā max. ² Āxop te 'ōg hāpxompā'ax hittap yūmmūg, Thā Topa hā' āpuknōg, ha topa komut xop yīy hok te 'āxat, tu 'āmōgā kummuk. ³ Yīy 'āte xa hāmyūmmūgāhā. Tikmū'ūn 'ūm te: "Pūyā Topa Yeyox pu hāpkummugā!", kaxīy, yā Topa Koxuk te' ka'ogā' ohnāg, pu tu hām'āktux kummuk. Āmhok. Ha tikmū'ūn 'ūm te: "Yeyox yā yūmmūg xuxyā!" kaxīy, yā Topa Koxuk te' ka'ogāhā', pu tu hāpxe'e 'āktux.

⁴ Topa Koxuk te tikmū'ūn ka'ogāhā', pu tu hāpxompā max punethok, tup-xehnāg te' ka'ogāhā', pu tu hāpxompā'. ⁵ Ha yūmmū'āte hāpxompā punethok, nūy yūmmūg xuxyā tu hāpxompā', yā yūmmūg xuxyāp-xet puk hām. ⁶ Ha tikmū'ūn 'ūm ka'ogāhā', pu tu hāpxompā', tu' nōy ka'ogāhā', pu tu hāpxompā nōy, ha Topap-xet te' xohix ka'ogāhā', pu tu hāpxompā'. ⁷ Topa te' kuxa mām xop xohix ha hāmmaxnāhā', tu' xohix tu' mūg. Yā Topa Koxuk te' kuxa mām ka'ok xop xohix kopa' xip, ha Topa te' xip'ax tu' mūg, puyīy xohix pēnā'. ⁸ Topa Koxuk te tikmū'ūn 'ūm ka'ogāhā', puyīy nōy mō'nīynām hām'āktux hā, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy nōy hāmyūmmūgā', ⁹ xi' nōy ka'ogāhā', puyīy kuxa yūm ka'ok, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy nōy pakut hittupmā ¹⁰ xi' nōy ka'ogāhā', puyīy hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg, yā tikmū'ūn puxet te' mīy hok, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy Topa pupi hām'āktux, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy hāmyūmmūg, nūy Topa Koxuk yōg hāpxompā'ax yūmmūg, nūy 'ūkoxuk puknōg yōg hāpxompā'ax yūmmūg kamah, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy yīy'ax puknōg hā hām'āktux, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy nō hām'āktux puknōg yūmmūgā'. ¹¹ Yā Topa Koxuk puxet, tu' kuxa mām xop xohix ka'ogāhā', tup-tup, hu tikmū'ūn ka'ogā'ax pu hāpxompā punethok.

Kunnix hā' āyīn puxet

¹² Tíkmū'ün yīn puxet, tu' kup punethok pip, ha' māg te' yīn kopa' pip punethok, xi' kuxa, xi' tex, yā' xohix, hā kaxīy yūmūg xohix, tu Kunnix hāk yīn puxet. ¹³ Yā yūmūg xohip-tox pix, Topa Koxuk te yūmūg putox pix, nūy Kunnix hā yūmūg yīn puxet. Yā yūmūg xohix, 'ok pe Yoneo xop, 'ok pe' puknōg xop, 'ok pe tayūmak pop tu yūmūg hām, 'ok pe' uxxyā xat'ax pu yūmūg hok hā' hām, yā yūmūg xohix te Kunnix hā' yīn puxet. Ha Topa Koxuk te yūmūg xohix kopa' xip, yīy yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik.

¹⁴ Ha' yīn kup puxet'ah. 'Āmhok. Yā' kup punethok. ¹⁵ Pax pu' pata yīy, tu hām'āktux, hu: "Akmūn te yāk yīm'ah, huk yīn yōg 'ohnāg," kaxīy. Puxi' yā' yīn yōg xe'e'. ¹⁶ Pax pu' yīpkox yīy, tu: "Ak pa'ah, huk mūn yīn yōg 'ohnāg," kaxīy. Pāyā yā' yīn yōg xe'e'. ¹⁷ Pax pu' pa puxet xip 'uyīn kopah, puxix hām'āpak 'ohnāg. Pax pu' yīpkox puxet xip 'uyīn kopah, puxix tu' hax 'ohnāg. ¹⁸ Yīy Topa te tikmū'ün mīy, tu' yīn mīy, ha' kup punethok, xi' māg punethok, 'ūp-tup ha' mīy. ¹⁹ Pax pu' kuxap-xehnāg xip, puxix tu kuxap-xet, 'ap yīn'ah. 'Āmhok. ²⁰ Yā' kopa' pip xop xohix hā' yīn puxet.

²¹ Pax pu tikmū'ün pa yīy, nūy tu' yīm pu hām'āktux, hu: "Mōg, 'āte 'āptupnōg," kaxīy. Yā' kummuk, 'ūhitop tu' xuktux. Ha kaxīy 'āxop yā' 'ākuxa mām ka'ok xop, tu Kunnix hā' āyīn puxet, tu 'āxape xupmā hok. ²² 'Āmhok. 'Uyīm xut, puxi' yīn tu pu'uk, ha kaxīy 'āxop yāy xape xut hok, ka 'āxop 'āpu'uk kamah. ²³ Tikmū'ün te yāy yīn mō'nīy, 'uyāg mō'nīy, nūy nō xex max, ²⁴ tu mō' yāg nōy nīy 'ohnāg. Hā kaxīy Topa te tikmū'ün yīn xohix mīy, ha' xohix max, ²⁵ ha' yāyxatat 'ohnāg, yīy yāy hā tu tehet. ²⁶ 'Uyīn yāg xūy, puxix tu yīn xohix xūy kamah. 'Uyīn yāg tap, puxix tu yīn xohix tap. 'Ūkuxa mām ka'ok xop te tikmū'ün yīn putuk, 'uyāg xūy, ha' nōy xop xohix hittup 'ohnāg.

²⁷ 'Āxop te Kunnix hā' āyīn, yā' 'āxohix te Kunnix hā' āyīn yāg. ²⁸ Topa te hāpxopmā mānyāg 'ūkuxa mām ka'ok xop kopah, tu tik xop mō'pok hāmāxap, hak-nāy tu tik xop nōy te Topa pupi hām'āktux, hak-nāy tu tik xop nōy te hāmyūmmūgāhā', hak-nāy tu tik xop nōy te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, ha tikmū'ün puxet te' mīy hok, hak-nāy tu tik xop nōy te' pakut xop hittupmāhā', xi' nōy xop te' nōy hā tu' tehet, xi' nōy xop te' nōy xat, xi' nōy xop te' yīy'ax puknōg hā' yīy. ²⁹ 'A' xohix mō'pok'ah, 'a' xohix te Topa pupi hām'āktux'ah, 'a' xohix te hāmyūmmūgāhā', xix 'a' hāpxopmā ka'ok'ah. ³⁰ 'A' xohix te' pakut'ax hittupmā'ah, xi' yīy'ax puknōg hā' yīy'ah, xi' nōy pu 'a' yīy'ax 'ūm yūmmūgāhā'. ³¹ Yīy Topa tu' xax, pu 'āka'ogā', xayīy 'ānōy ka'ogā' 'uyānān tu'.

Pāyā 'āte xa' mūg putup putat xe'ēgnāg.

13

Ānōy putup pax

¹ Pax tikmū'ün yīy'ax hāk yīy, xix pexkox yōg nū'pok xop yīy'ax hāk yīy, pāyā 'ātek nōy putup pax hok, kopxi' hitop tuk yīy, yāk yīy'ax te 'āmānex te xap kāyā'ax putuk, yā' kax ka'ok, pāyā hitop hā' kax, tu' nōy yūmmūgā 'ohnāg. ² Pax 'āte Topa pupi hām'āktux, xix hāmyūmmūg xexka', xix hām'āktux xe'e yūmmūg, xik kuxa yūm 'ūm ka'ognāg, nūy yīktix xut hām tu', pap-tup pax hok, kopxi' hitop hā hāpxopmā'. ³ Pax 'āte yāy yōg hāpxop xohix popmā', xix yāy yīn hōm pu mō'hap, nūy Topa pu haxyā', pa 'ātep-tup pax hok, kopxi' hitop hā hāpxopmā'.

⁴ Tikmū'ün te' nōy putup pax, puxi' hip, tu nōä' tot, tu' nōy kuxa ka'. 'Ap yīpkumy'ah, tu yāy mün kutōgnāg pe'paxex, 'a yāy mün xexka 'äktux'ah, ⁵ tu' yīy pu'uk, nüy tu' nōy gāyā hok, 'ap yāy mün te māxap pe'paxex'ah, 'ap gāy'ah, 'a' nōy yōg hāpkummuk mīy'ax xutigā'ah, pāyā' xaxogāhā'. ⁶ Tikmū'ün te' nōy putup pax, puxi' nōy hāpkohe' mīy hā tu hittup hok, pāyā hāmyok mīy'ax hā' hittup. ⁷'Ap kuxa tekñōg'ah, pāyā nōä'tot, 'ükuxa yūm ka'ok tu', tu hāmmmax hip, puyī Topa hāpxopmā'.

⁸ Tup-tup pax, tup-tup kux 'ohnāg. Hōnhā tikmū'ün te Topa pupi hām'äktux, tu' xuktux kux putup. Ha' yīy'ax puknōg hā tikmū'ün yīy, pāyā' kux putup kamah. Ha hāmyūmmūg, pāyā' xaxogāp-tup kamah. ⁹ Ügmū'âte hāmyūmmūg kutōgnāg, ha tikmū'ün te Topa pupi hām'äktux kutōgnāg kamah, ¹⁰ pa 'ämny 'üm mō'nā'ax, 'lhā yūmūg xuxyā nūn, 'lhā' xexka xe'ēgnāg tu' nūn, ha Topa Koxuk te tikmū'ün ka'ogā'ax kux putup, yūmū'âte yāyhā ka'ok hah, ha hāpxopmā'ax hittap yāyxaxogāp-tup.

¹¹ Hōmāk kutīgnāg, yāk mün hā kakxop, tu hām'äktux, tu kakxop putuk, xix 'âte hāmperekpaxex tu kakxop putuk, pāyā hōnhāk xip tap, hu 'âte kakxop yōg hāpxopmā putuk 'a mīy'ah. ¹² Hōnhā yūmū'âte yāy pa pēnā'ax hā yāy pa pēnāhā', tu' pēnā kummuk, pa 'ämny 'üm mō'nāp-tup, 'lhā yūmū'âte Topa pa pēnā max, 'uyīkāgnāg hā' tihi tu'. Hōnhā yūmūg'âte Topa yūmmūg kutōgnāg, pa 'ämny 'üm mō'nāp-tup, ha 'âte Topa yūmmūg maxp-tup, yā kaxīy hā Topa tek yūmmūg.

¹³ Hōnhā yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. Yā hāpxopmā'ax max. Xix yūmū'âte hāmmmax hip, tu Kunnix putpu' nūn'ax hip, nüy yūmūg mōg pexkox hah. Yā hāpxopmā'ax max kamah. Xix yūmūg yāy putup pax, tu' kux 'ohnāg. Yā hāpxopmā'ax max'ax xe'ēgnāg.

14

Topa Koxuk te tikmū'ün ka'ogāhā'

¹ 'Umax, ta' nōy putup pax. 'Apu 'änöy putup pax xexka'. Topa tu' xax pu pexkox yōg hāpxop popmā xa'. Yā' max xe'e', pu Topa pupi hām'äktux. ² Üyīy'ax puknōg hā tikmū'ün yīy, puxix Topa tu hām'äktux, pāyā tikmū'ün 'üm pu hām'äktux'ah, 'uyīy'ax yā' puknōg hah, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā', pu Topa yōg hām'äktux xe'e' äktux. ³ Pa tikmū'ün te Topa pupi hām'äktux, puxix tikmū'ün pu' xuktux, tu mō'nīynām, tu nō teheh. ⁴ Tikmū'ün yīy, 'uyīy'ax puknōg hā' yīy, puxix mō yāy nīynām, pāyā tikmū'ün te Topa pupi hām'äktux, puxi' kuxa mām ka'ok xohix mō'nīynām.

⁵ Äte 'äp-tup, xa yīy'ax puknōg hā 'ayīy, pāyā 'âte 'äp-tup xexka', xa Topa pupi hām'äktux, nüy 'änöy xop ka'ogā', ha' nōy te yāy mün puxet ka'okgāhā'. Yā' yīy'ax puknōg hā hām'äktux. Pāyā tikmū'ün xip, nüy nōy pu hāmyūmmūgā', puxi' yīy'ax puknōg yōg hām'äktux yūmmūgā', nüy hām'äktux'ax hā' nōy ka'ogā'. ⁶ 'Ükxape, 'ähāk mōg, tu' yīy'ax puknōg hāk yīy, kopxix mō'nīynām 'okpa Topa yōg hām'äktux xe'e' äktux. Pāyā 'âte xa hāmyūmmūgāhā', 'lhā tikmū'ün yāy yīy'ax hā 'âte Topa pupi hām'äktux, tu xa' xuktux, kopxix mō'nīynām xe'e'.

⁷ Üg'äpax, xayīy hāmyūmmūg. Tikmū'ün kutex, ha kama hāpxop kāyā'ax pip punethok. Tik kāyā' kummuk, puxix tikmū'ün kutex yūmmūg 'ohnāg. ⁸ Tik 'üm te kāyā'ax, mīxux xop tut hā kāyāhā', nüy xonat xop xānā', tu kāyā' kummuk, puxix xonat te hām'äpak, pāyā hāmyūmmūg 'ohnāg, 'ok yāykix'ax,

'ok pe' xit'ax. ⁹ Ha kaxīy 'ăxop te hăpxopmăhă'. Tikmū'ün te' yīy'ax puknōg hă' yīy, puxi' nōy te hăm'ăktux 'üm yümmüg'ah, 'ăpuknōg hah, ha hăm'ăktux yăyxaxogă'ax. ¹⁰ Hăm xexka yōg yīy'ax xohix punethok, ha' yīy'ax xohix hă' hep nōy xop te hăm'ăktux, tu yăy yīy'ax hă hămyümmüg. ¹¹ 'Ate' yīy'ax yümmüg hok, puxix tik puknōg hăm'ăktux, tu 'ăhă' puknōg, ha hamūn hăk puknōg kamah. ¹² Yīy xax, pu Topa Koxuk 'ăka'ogă', pa' xax hămăxap, pu 'ăka'ogă, xayīy 'ănōy xop ka'ogă kamah.

¹³ Yă' max tikmū'ün te' yīy'ax puknōg hă' yīy, păyă max xexka', 'ünōy xop pu hăm'ăktux yümmügă', nüy tikmū'ün yăy yīy'ax hă hămyümmügă', puyīy hămyümmüg. ¹⁴ Topa pu 'ăte hăm'ăktux, 'üyīy'ax puknōg hăk yīy, kopxik kuxa te hăm'ăktux xe'e', pak putox te hămyümmüg 'ohnăg, 'ăte' yīy'ax puknōg yümmüg 'ohnăg tu'. ¹⁵ 'Ate putep mün mă'yax? 'Ate Topa pu hăm'ăktux yăy kuxa hă, tu' yīy'ax puknōg hăk yīy, pa yăy putox hă 'ăte hăm'ăktux kamah, nüy tikmū'ün yăy yīy'ax hă hăm'ăktux, hu hămyümmüg. ¹⁶ 'Akuxa hă xate Topa pu hăm'ăktux, puxix 'ăxape' xupax, păyă' yīy'ax yümmüg hok, puxix hăm'ăktux yümmüg hok, nüy tu: Hamūn, kaxīy. Yă' hitop hă' xupak, 'üyīy'ax puknōg yümmüg 'ohnăg tu'. ¹⁷ Yīy xate hăm'ăktux măynăg, 'ihă Topa pu hăm'ăktux, păyă' 'ăxape xop mă'năynăm 'ohnăg. ¹⁸ 'Ate Topa pu: 'Amax Topah, xatek ka'ogăhă', 'üg yīy'ax puknōg hăk yīy punethok, kaxīy. Yăk yīy punethok, ha ta 'ăxop yīy kutōgnăg. ¹⁹ Păyă yăy kotinnă' xop mătik tihă', kopxix tikmū'ün yăy yīy'ax hă hăm'ăktux, 'ătep-tup, pu tikmū'ün yōg hăm'ăktux kutōgnăg 'ăpax, puyīy Topa' ka'ogă, pu' nōy xop pu nō hăm'ăktux. Pa' yīy'ax puknōg hăk yōg tox 'ăte putup'ah.

²⁰ 'Ükxape: 'Ăxop hă kakxop'ah, păyă hăpkummuk măy hok, kakxop putuk, 'ihă hămpę'ăpaxeh 'üxī tap xop putuk. ²¹ Yă Topa yōg tappet te Topa yōg hăm'ăktux'ax 'ăktux, hu:

"'Ate năhă tikmū'ün pu hăm'ăktux putup,
tu' yīy'ax puknōg hă hăm'ăktux putup,
xi' puknōg yăkox hă hăm'ăktux putup,
pa yōg tikmū'ün te hăm 'üm 'ăpak 'ohnăg," kaxīy.

²² Tikmū'ün te' yīy'ax puknōg hă Topa pupi hăm'ăktux, puxix tu' kuxa măm hok xop pu hăm'ăktux, yă hăpxopmă xe'ĕgnăg, păyă' kuxa măm ka'ok xop pu hăm 'üm 'ăktux'ah. ²³ 'Ăxop yăykotinnăhă', 'ăxohix te' yīy'ax puknōg hă 'ăyīy, puxix hămyümmüg hok xop te: "Üxohip-tox kummuhnăg!" kaxīy. ²⁴ Pa 'ăxop xohix te Topa pupi hăm'ăktux, 'ihă' kuxa măm hok xop măxakux, puxix hăm'ăpax, tu yăy yōg hăpxopmă'ax kummuk tu' yăyhăhup, ha Topa te' kopit putup, hamūn te hămyümmüg hah. ²⁵ Ha Topa te hămpę'paxex yümmügăp-tup, yīy nă'xup putup, 'ăkuxa te' yēy tu', tu: "Ya hamūn! Topa te 'ăxop mătik pip!" kaxīy.

Hăpxopmă max 'ihă yăy kotinnă' pip

²⁶ 'Ükxape xop, 'ăte xe xa hăm'ăktux putup. 'Ăxop yăykotinnă' pip 'ihă', yă' max 'ăxape 'üm kutex, nüy Topa 'ăktux max, xi' nōy te hămyümmügă', xi' nōy te Topa yōg hăm'ăktux xe'e' 'ăktux, Topa te' yümmügă tu' xuktux. Xi' max, 'ănōy yīy'ax puknōg hă tu yīy, xi' nōy te yīy'ax yōg hămyümmüg'ax 'ăktux, tu tikmū'ün yăy yīy'ax hă hămyümmügăhă', puyī' kuxa măm xop xohix mă'năynăm. ²⁷ 'Ăxop 'üm yīy'ax puknōg hă 'ăyīy putup, 'ihă' 'ăyīy, 'ăp-xet yīy hămăxap, xik-năy tu' nōy yīy, xik-năy tu' noy, tu măktu yă tikoyuk yīy, tu' hip, pu' nōy 'üyīy'ax puknōg hă'

yānān, nūy tikmū'ūn yāy yīy'ax hā' xuktux, puyī' xohix hāmyūmmūgā'. ²⁸ 'Ūxip hok tik te' yūmmūgā', ha ta' kux, tu yāy pu hām'āktux, xix Topa pu hām'āktux yāy kuxa kopah. ²⁹ Tikmū'ūn 2 tu yīy kux, pe 3 tu yīy kux, xa' hip, pu' nōy xop kopit, 'ok pe tik te Topa pupi hām'āktux, 'ok pe' koxuk puknōg pupi hām'āktux. ³⁰ 'Ūxape yok, tu hām'āktux putup, 'lhā' nōy te Topa pupi hām'āktux, puxix tikmū'ūn māxap hā hām'āktux kux, tu ta' yūm, pu' nōy Topa yōg hām'āktux 'yūnān tu' āktux. ³¹ 'Āxop xohix te Topa pupi hām'āktux'ax, 'ūp-xet hāmāxap, hak-nāy tu' nōy te', xik-nāy tu' nōy, tu mōktu' 'āxohix te hām'āktux kux, ha kaxi'y 'āxop te hām'āktux xohix yūmmūg putup, nūy tu hittup. ³² Tikmū'ūn te Topa pupi hām'āktux, puxix yāy mūn xat, 'ok pe' max hām'āktux, 'ok pe' kummuk hām'āktux. ³³ Yā Topa te yūmūg xānā hok, 'ūg hāpxopmā kummuk, pa yūmūg xānāhā 'ūg hāpxopmā max.

Ha kaxi'y 'ūkuxa mām ka'ok xop xohix yāykotīnnānā' pip. ³⁴ Ha 'ūn xop yīy hok. 'Ūxat hok, puyīy hām'āktux hok. Yoneo xop yōg xat'ax te' xat hok kamah, yīy tux hok, pu' 'ūn kuxa mām ka'ok xop xat hok kamah. ³⁵ 'Ūn te' yīkopit putup, puxi' hip, nūy yāy pet kopa yāy yīpxox yīkopit. 'Ūn te hām'āktux, 'lhā' xohix yāykotīnnāhā' pip, puxix tu humpā'.

³⁶ 'Ok 'āxop te Topa yōg hām'āktux mīy? 'Ap mīy'ah. 'Ok pe Topa te mō'āp-xet kutnāhā'? 'Āmhok. ³⁷ 'Āxop 'ūm te yāy xexka pe'āpaxeh, nūy mō'ākutnāp-xet pe'āpaxeh, xix Topa Koxuk te' 'āka'ogā'ax pe'āpaxeh, kopxix xa hāmyūmmūgā'. Yūmūg xuxyā tek xat 'ūxa kax'āmī'. ³⁸ Tikmū'ūn 'ūm te hām'āpak hok, 'āpu nōm pu' 'āyipkox pip hok kamah.

³⁹ 'Ūxape xop: 'Āpu, Topa pupi hām'āktux pax, tu' tux hok, pu yīy'ax puknōg hā tu yīy kamah. Yā' max. ⁴⁰ Pāyā hāpxopmā māynāg, 'lhā yāykotīnnāhā' 'āpip.

15

Kunnix te putpu' hi'

¹ 'Āte xa hām'āpak max'ax 'āktux, ka' xaxok. 'Āxop te hām'āpak, yā 'ākuxa mām ka'ok hōmā xix hōnhā'. ² Yā hām'āpak max'ax hā 'āxop kuxa tup, tu' mām ka'ok 'āmō kuma 'āmōg. 'Ok pe 'ākuxa te yā hitop hā' mām ka'ok.

³ Topa te 'ā hām'āktux, ha 'āte xa' xuktux, yā hām'āktux xe'e', hu: Kunnix xok, yūmūg pupi' xok, yūmū'āte hāpkummuk mīy pax ha' xok, ha Topa yōg tappet te' xuktux, ⁴ ha nō hāpkot, ha 'āmnīy 3 nōg, 'lhā' putpu' hi', ha Topa yōg tappet te' xuktux, ⁵ ha Pet te Kunnix pēnāhā', hak-nāy tu mō'pok xop te 12 te' pēnāhā', ⁶ hak-nāy tu tikmū'ūn te 500 te' pēnāhā', nōm xop kuxa mām ka'ok te 500 te' pēnāhā'. Tikmū'ūn 'ūm yā' pip, pāyā' yāg xakix hittap. ⁷ Hak-nāy tu Tiak te' pēnāhā', hak-nāy tu mō'pok xop xohix te' pēnāhā'.

⁸ Ha ka'ax hā 'āte Kunnix pēnāhā', 'ūka'ax hāk kuxa te yūmūg xuxyā kopa' yūm ka'ok. ⁹ Yā 'āte mō'pok xop hāk ka'ax, tuk kutōgnāg, huk xax te kutuk, tu yāyhāhup, pāyā Yeyox te nūgkutnāhā 'ūka'ax hā. Hōmā 'āte kuxa mām ka'ok xop xūygāhā', huk xax te kutuk. ¹⁰ Pa Topa te 'ā hāmmmaxnāhā', huk mōgkutnāhā, ha 'āte hāpxopmāhā punethok, ha mō'pok xop nōy hāpxopmā kutōgnāg, pak puxet'ah, yā Topa tek ka'ogāhā', 'ūyīy hāpxopmā ka'ok. ¹¹ Yīy 'ātep yūmmūg putup'ah, 'ok pek hām, 'ok pe yāk nōy hām, pak mūg xohix te hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'ākuxa mām ka'ok hām'āktux'ax kopah.

Yūmū'āte putpuk hip-tup

¹² Hak mū'āte Kunnix te putpu hi'ax 'āktux. Tep te xīy 'āxop 'ūm te: "Yūmūg yog xakix xop te putpu hip-tup 'ohnāg," kaxīy. ¹³ Pax pu' xakix xop putpu tu hi hok, puxix Kunnix 'a putpu hi'ah kamah. ¹⁴ Pax pu Kunnix putpu tu hi hok, kopxik mūg hitop hā hām'āpak max'ax 'āktux, hā yā 'ākuxa kama 'ūhitop hā' mām. ¹⁵ Kamah: Kunnix putpu tu hi hok, kopxik mūg yā' koit, 'ihā Kunnix putpu hi'ax 'āktux. Pax pu' xakix xop putpu tu hi hok, puxix Topa yā Kunnix putpu hīnnāhok kamah. ¹⁶ Pax pu' xakix xop putpu tu' hi hok, puxix Kunnix putpu tu hi hok. ¹⁷ Pax pu Kunnix putpu tu hi hok, puxix 'ākuxa hitop hā' mām ka'ok Kunnix kopah, ha 'ākuxa tup 'ohnāg. Yā' kummuhnāg. ¹⁸ Pax pu' xakix xop kuxa hitop tu' mām, tu Topa yōg putat hā' mōg hok, puxix tu Topa hāptox hā' pi nōmhā'. ¹⁹ Pax hām tup-xet hā yūmū 'āte Kunnix hip, xix pexkox hā yūmūg mōg hok, puxix yūmūg kuxa xakix putūmnāg, yūmūg hittup 'ohnāg tu', ha' kuxa mām hok xop tu hittup.

²⁰ Pāyā Kunnix te putpu hi xe'ēgnāg, 'āte hāpxe'e 'āktux, yī' xakix xop te putpu' hip-tup kamah. ²¹ Tik puxet 'Anāo te hāpkummuk mīy, yīy yā' xohix xakix, hā kaxīy tik puxet nōy te' putpu' hīnnāhā'. ²² 'Uxohix xakix mōnāy xop te māxap 'Anāo hah, hā kaxīy 'ūxohix te putpu' hip-tup, Kunnix hāh. Yā' Kunnix te' putpu' hīnnāp-tup. ²³ Tu ta putpu' hi hāmāxap, hak-nāy tu Kunnix yōg tikmū'ūn hip-tup, 'ihā Kunnix putpu' nūn. ²⁴ Yā hāmyāxatamuk ka'ax xohix yōg xox putox, ha Kunnix te hāpkummuk xop yōg xexka xop xohix nōāp-tup, xi' xat'ax kummuk xop xohix nōāp-tup, nūy Topa yūmūg Tak ha' nūnnā', puyīy Topa pu' yīpkox pi'. ²⁵ Ha Kunnix te' xat putup, tu mōktu Topa te' gāyxop kuxyā', tu mōktu hāmgāy xop xohix kuxyāhā', tuk-tok Kunnix ha' nūnnāp-tup, pu tu' nōa'. ²⁶ Ha' ka'ax hā Topa te' xat putup, puyīy tikmū'ūn xakix hok, ²⁷ yīy Topa yōg tappet te: "Topa te' xexka xop xohix nūnnāhā', pu tu' yīpkox pi'," kaxīy. Pāyā Topa mūn xexka', tu Kunnix ha' nūnnā'ax hāmgāy xop yōg xexka xop, ²⁸ tu' kuxyāhā', puxik-tok te yāy Tak pu' yīpkox xihip, pu tu' xat, tu' hep xop xohix xat'ax, 'ūxexka xe'ēgnāg tu'.

²⁹ Tikmū'ūn 'ūm te' nōy xok tup-tox pix, yīy 'āte 'āyīkopit, hu: Teptu xatep-tox pix 'āxape xok pupi', 'ihā xate' putpu' hi'ax 'āktux hok? ³⁰ Xik mū'āg. Tep tuk mūg xūy, xik mūg xakix putūmnāg, nūy hām'āpak max'ax 'āktux? ³¹ 'Ukxape xop, 'āte xa hām'āktux, tu hāpxe'e 'āktux. 'Āmñīy xohix 'ihāk xok putūmnāg. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'Āxop te hāpxopmā max, yīk hittup, yā yūmūg kuxap-xet yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ³² Hōmāk xip nūnte kōmēn 'Exep tu', ha' gāy xop te hāmgāy putuk, tuk putex putup, 'āte hām'āpak max 'āktux hah. Pax 'āte hām'āktux, puyīy tikmū'ūn 'ūgmax 'āktux, kopxi' hitop hā hām'āktux. Pax pu' xakix xop putpu tu hi hok, kopxix max yūmūg hāpxopmā hāmpuknōg xop putuk, ha: "Āpu yūmūg xit, xix xo'op. Yā hāptup 'ihā yūmūg xakix," kaxīy. Yā' hitop hā hāpxopmāhā'.

³³ Yāy hā mō'āmā hok. Tik kummuk mūtik 'āmōg, hu ta 'ākummuk kamah. ³⁴ 'Āpu hāpxopmā kummuk kuxyā', tu Topa yōg putat hā 'āmōg putpu'. 'Āxop 'ūm te Topa yūmmūg 'ohnāg. 'Āte xa' xuktux nūy xa' hupmā'.

Yūmūg yīn te putpu' hip-tup

³⁵ Pa tikmū'ūn 'ūm xek yīkopolit, hu: "Tep te xīy 'ūxakix xop putpu hip-tup?" kaxīy. "Ūyīn te xīy?" kaxīy. ³⁶ 'Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg! 'Āxop te hāpxop xap xok 'ihā' xok, pu tu' xokax. ³⁷ Ha' xap, 'ok pe xuxnāg xetox xap, 'ok pe mīlxux

xap nōy, 'ūxap mūn 'ap mīxux yīnmūn'ah. ³⁸ Ha Topa te hāpxop xap xohix yāyhā mīxux, yā Topa tep-tup.

³⁹ Ha' hi'ax xop xohix punethok. Yā tikmū'ūn yīn puxet, xix xokxop yīn yā' nōy, xix putuxnāg xop yīn yā' nōy.

⁴⁰ Ha pexkox yōg xop yīn yā' nōy, xix hām xexka yōg xop yīn yā' nōy. Ha' xohix max, pāyā hāmmax nōy. 'Ap nōy putuk'ah. ⁴¹ Māyōn max, tu hāptupmāhā', ha māyōnhex max, tu 'āmnīy tumpāhā', ha māyōnnāg xop xohix max kamah, tu hāptupmā nōy. 'Ap nōy putuk'ah.

⁴²⁻⁴³ Ha kaxīy 'ūxakix xop te putpu hip-tup. 'Ūyīn yā hahām yōg, ha nō hāpkot, 'ūkummuk tu', yā' xok xe'e'. Pa putpu' hi, 'ihā' yīn tup, tu yīn ka'ok, tu yīn max, 'a xep xok putup'ah. ⁴⁴ Putpu' hi, 'ihā' yā pexkox yōg yīn. 'Ūyīn hittap yā hām yōg, ha' yīn tup pexkox yōg. ⁴⁵ Yīy Topa yōg tappet te: "Tik te māxap 'āxet'ax 'Anāo, ha Topa te' hīnnāhā", kaxīy. Pa 'Anāo nōy 'āxet'ax Kunnix, tu hāpxohix hīnnāhā'. ⁴⁶ Tu hām yōg yīn mīy hāmāxap, nūy kunāy tu pexkox yōg yīn mīy. ⁴⁷ Ha 'Anāo te māxap mīy, 'ihā' hāpkōnōn hā' mīy, pa 'Anāo nōy te pexkox tu' nūn. ⁴⁸ Hām xexka yōg xop te hām yōg 'Anāo putuk, ha pexkox yōg xop te 'Anāo nōy putuk, nōm te pexkox tu' nūn. ⁴⁹ Yūmū'āte hām yōg tik putuk nōmāh, pāyā tik nōy te pexkox tu' nūn, ha yūmū'āte Kunnix putuk putup.

⁵⁰ 'Ūkxape xop, 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup, hu: Tikmū'ūn yīn yā hām yōg, ha' yīn xi' hep 'āta hā' mīy, yīy Topa pēnā hok pexkox kopah, tu pexkox yōg hāpxop pop hok kamah.

⁵¹ 'Ūg 'āpax, nūy hām'āktux xe'e 'āpax. 'Ap xohix xakip-tup'ah. pāyā yūmūg yāyhāp-tup pexkox yōg tikmū'ūn, ⁵² hāpxip 'ohnāg 'ihā', tikmū'ūn pa xax te kutāgnāg, 'ihā yūmūg yāyhā pexkox yōg tikmū'ūn, 'ihā mīxux xop tut kāyāp-tup. Ha' xakix xop te putpu hip-tup, 'ūyīn yā pexkox yōg yīn, tu putpu' hip-tup, ha yūmū'āte yāyhāp-tup kamah. ⁵³ Yā Topa te hām yōg yīn xit putup, nūy pexkox yōg yīn hā yūmūg mō'tat 'ūyānān tu', pu tu xakix'ax xop yāyhā xakix hok xop, ⁵⁴ Ha pexkox yōg yīn hā mō yūmūg tat putup, 'ūyīy yūmūg xakix hok, yā Topa te' xat putup, nūy yūmūg xakix kuxyā', 'ūyīy yūmūg hi xe'eñnāg mō kumak mog. Yā Topa yōg tappet te: "Topa te' xat hok pu tikmū'ūn xep xakix hok, yīy Topa te' xūy'ax kuxyā kamah, Topa mūn ka'ok xe'eñnāg tu'."

⁵⁵ "Tep tu tikmū'ūn xohix xakix?" kaxīy.

Teptu tikmū'ūn xohix xakix?" kaxīy.

⁵⁶ Yā tikmū'ūn xohix te hāpkummuk mīy, tu' xat'ax pu' yīpkox 'ohnāg, hu' xohix xūy, hu' xohix xakix. ⁵⁷ Pa yūmū'āte Topa pu hām'āktux, tu: "'Āmax Topah. Xatek mū ka'ogāhā', 'ūyīg mūg xakix hok, yāk mūg xuxyā Yeyox Kunnix tek mūg hīnnā xe'eñnāg," kaxīy.

⁵⁸ Yīy Topa yōg putat hā' āmōy kuma 'āmōg. Topa pu hāpxopmā max, yā yūmūg xuxyā te xa pagop-tup, 'āxop te' yūmūg.

16

Paot te tayūmak pop mōg putup hāpxexka Yonex tu'

¹ Hōmā'āte hāpxexka Ganax yōg kuxa mām xop pu hāmyūmmūgāhā', pu tayūmak pop, nūy Yonex yōg 'ūhok xop pu mō'kutnā'. Yā' max 'āxop kaxīy pop kamah, nūy hok pu popmā', ² yīy: Yenomīn xohix 'ihā tayūmak 'ūm mōy, nūy xeh, nōm tayūmak 'āxop te' pop'ax, tu mōktu 'āhak xupep, pu tayūmak pop hok 'ihāk nūn. ³ Tuk xupep 'ihā, 'āte tappet mīy putup, nūy mō'kutnā', 'ihā' 'āxop te

tik xop yīmōgatux, pu tayūmak mōgā kōmēn Yenoyanēn hah. ⁴ Pek mōg kamah tik xop mūtik.

Paot te hāmpē'paxex

⁵ 'Ügmōg putup hāpxexka Māxenōn ha hāmāxap, nūy kunāy tu 'āhak mōg.
⁶ Pak xip ka'ok putup 'āxop mūtik hām'āxī hā, ha 'āxop 'hā 'āte'ax, pu 'āte hāpkumep kumaknāg. ⁷ A 'ātep-tup'ah 'āxop tuk xip pu'ūgnāg. Topa 'ūkputup, 'ūkxip ka'ok.

⁸ Nūn tek xip putup 'Epex tu', tu' hip, pu Yoneo xop yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Pētekot mīy, ⁹ puk hām xexkah, nūy hām'āpak'ax max 'āktux, tikmū'ūn xohix pu', pa tikmū'ūn yāg te hām'āpak max'ax putup nōg.

¹⁰ Timōn xupep 'Thā', mōy xānā' pu 'āpet kopa mō'xip, nūy nō hittupmā'. Yā hāpxompmāhā 'ügmūn putuk, tu yūmūg xuxyā pu hāpxompmāhā'. ¹¹ Pūyā Tīmōn pe'āpaxeh kutōgnāg hok. 'Āmhok, pa hā tu' tehe', pu tu mōg, 'ūkuxa yūm 'Thā', nūy 'ūgha nū putpu'. 'Āte' hip, pu nūk xape xop mūtik.

¹² 'Āte' Apot 'āktux putup. Hōmā 'āte tu hām'āktux, tu xe' xuktux, pu 'āha mōg, yūmūg xape xop nōy mūtik, pa tute hāmpē'paxex, tu hōnhā' mōg putup'ah. Hāpxip kutōgnāg, puxi' mōg.

Tu ta hām'āktux kux

¹³ 'Ög pa mōxip, 'ākuxa mām ka'ok. 'Ākuxānōg hok, nūy ta 'aka'ok. ¹⁴ 'Āpu 'āhām, 'Thā 'ānōy putup pax xexka'.

¹⁵ 'Āxop te 'Exteo yūmmūg, xi' xape xop. Nōm xop kuxa mām hāmāxap hāpxexka Genex tu', tu Topa yōg tikmū'ūn pu hāpxompmā max. 'Āte xa tu' xak, yāk xape xop, ¹⁶ pu nōm xop xi' xape xop yōg hāpxompmā'ax tat, tu hām'āpak, nūy nū mūtik hāpxompmā, xa hā tu tehet.

¹⁷ 'Ügkuxa hittup, 'ūkxape xop nūn, hak kuxa hittup. Yā 'Exteo nūn, xix Potōnān nūn, xix 'Ahkax nūn, ha mōgnīynām 'āxop pupi', 'āxop pip hok hah.

¹⁸ Ha mōgnīynām xexka', tu mō'ānīynām kamah. 'Āte' yūmūg. Yā' max yūmū'āte nōm xop 'āktux max.

¹⁹ Hāpxexka 'Ax yōg kuxa mām xop te 'āneo. 'Ak xix Pinixit te 'āneo, xi' kuxa mām xop te nōm pet tu yāytu nū'nāhā', tu 'āxop pu 'āneo hōm. ²⁰ Hayūmūg xape xop nūnte' pip, tu xa 'ūyīmā'ōy, tu 'āmūg putup yāy kep hā, 'āp-tup pax tu'.

Yūmūg xape xop xohix pu 'āneo hōm, 'ügmūn pupi 'āneo.

²¹ 'Āte tappet kup paha', nūy tappet mīy, hu: 'Ügmūn Paot te xa 'āneo.

²² Nōm xop te yūmūg xuxyā putup nōg, pūyā Topa nōm hā hāpkummugā'. Yā yūmūg xuxyā nūn putpu', yīy mā', Yāyā'!

²³ Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox xa hāmmaxnā'!

²⁴ Yā 'āte 'āxop xohix putup pax Yeyox Kunnix hah. Tu ta tu' kux.

PAOT TE KONİN XOP PU KAX'ĀMI' II

¹ Ügmūn Paot. Topa tep-tup, huk xix Yeyox Kunnix yōg mō'pok xop kopah. 'Āte 'āxop pu' kax'āmi nūhū tappet yāy taknōy Tīmōn mūtik. Ügmū'āte 'āxop pu' kax'āmi, yā Topa kopa' kuxa mām ka'ok xop pu kōmēn Konin tu' xix Topa yōg tikmū'ūn pu hāpxexka Genex xexka tu'. ² Ügmū'ātep-tup, pu yūmū yōg tak Topa xa hāmmaxnā', puyy' ākuxa māmmā' xix yūmū xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā' xix ākuxa māmmā'.

'Ümax Topah

³ Āpu yūmū Topa pu hām'āktux, yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnux mūktak max pu hām'āktux, hu:

—Xatek mū'ā hā'ātehe'. Yā'āmax. Kaxīy.

Hamūn, yūmū yōg tak Topa te yūmūg pēnāhā', tu yūmūg kuxa ka', tu tikmū'ūn xohix xexka hā' tehe'. ⁴ Ügmū yōg hāpkummuk pip, ha Topa tek mū'ā hā' tehe', yīk mū'āte tikmū'ūn hāg tehe'. Yā' pip tikmū'ūn yōg hāpkummuk xohix kamah. Topa tek mū'ā hā' tehe', hak mū'āte' pēnāhā', tu hāmyūmmūg, tu tikmū'ūn hāg tehe', yā Topa putuk. ⁵ Hōmā Kunnix xūy, ha ta hōnhā kamak mūg xūy, yā Kunnix putuk. Topa te Kunnix hā' tehe', ha ta Kunnix tek mū'ā hā' te xexka'. Yā yūmūg xūy, Kunnix putuk, ha Topa tek mū'ā hā' tehe', yā tute Kunnix hā' te putuk. ⁶ Ügmūg xūy, tu 'āxop pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, nūy'āxop hāg tehet, ha Topa te'ākuxa kummuk xit, nūy'ākuxa max tat, 'uyānān tu'. Topa te yūmū'ā hā' tute', kopxik mūg 'āxop hāg tehet kamah, nūy'āxop ka'ogā', xayīy'āxop xūy hā tot, tu hāmmax hip. Yāk mūg putuk, 'ügmū'āte xūy hā tot kamah 'āxop putuk. ⁷ Ügmū'āte xa hāmmax hip punethok. Yāg mū'āte' yūmmūg 'āxop xūy 'ügmūg putuk, ha Topa te'āxop hā' tep-tup, tutek mū'ā' tep-tup putuk.

⁸ Ükxape xop, 'ügmū'āte xa hām'āktux 'üxeheh, hōmā 'ügmūg xūy hāpxexka 'Ax tu'. Yā hāpkummuk xexka 'ügmū yōg, yā' kuxa mām hok xop tek mūg kute'ex kummuk, huk mū'āte hāmpekpaxex 'ügmūg xakix kōmnāg. ⁹ Ügmū'āte hāmpekpaxex tikmū'ūn te' xat, puk mūg kix. Yā hāpkummuk pip, yā' kuxa mām hok xop tek mūg kute'ex kummuk, 'uyīg kuxa mām ka'ok Topa kopah, 'uyīy yāy ka'ok'ax kopak kuxa mām hok. Yā Topa 'ūka'ok, tu tikmū'ūn putpu' hīnnā yūmmūg. Yā' ka'ok Topah. ¹⁰ Ügmū yōg hāpkummuk xekxa' pip, hak mūg xakix kōmnāg, pa Topa te' kummuk kopak mūg mōy, tuk mūg mōy putup kamah. Ügmūg kuxa mām Topa kopah, tuk mū'āte' yūmmūg Topa te' kummuk kopak mūg mōy putup 'üxeheh. ¹¹ 'Āxop tek mūg hā'ā tehe kamah, yā'āxop te Topa puk mūg 'āktux, yā'āxop te Topa puk mūg 'āktux punethok, ha Topa te' xupak putup, tu' mīy putup punethok, tuk mū'ā maxnāp-tup, ha xohix te' pēnāp-tup, hu hām'āktux putup, hu:

—Yā' max Topah. Kaxīy.

Paot te hāpxopmā nōy

¹² Ügmū'āte yāy xexka 'āktux putup. Ügmū'āte hāpxopmā max punethok, huk yāy hāhp 'ohnāg, yāg mū'āte 'āxop pu hāpxopmā max xexka', tuk mū'āte hāmyūmmūg xaptop 'ohnāg, tuk mūg kuxa te' yūmmūg yā' max. Yā Topa tek mūg maxnāhā hā kaxīy, hak mū'āte tikmū'ūn yōg hāmyūmmūg'ax 'āktux

'ohnāg, pa Topa yōg hāmyūmmūg'ax 'āktux. ¹³ 'Ūgmū'āte xa' kax'āmi hāpxop, ha 'āxop te nōm mōkupix, tu hāmyūmmūg mō'ka'ok, yā 'āte' kax'āmi 'āhīynāg 'ohnāg. 'Āte' yūmmūg 'āxop te hāmyūmmūg xexkap-tup. ¹⁴ Hōnhā 'āxop te xahix yūmmūg, pa 'āte' yūmmūg, hāpxip 'thā 'āxop te hāmyūmmūg xexkap-tup, xayīy 'āxop 'ūgmūg 'āktux maxp-tup, 'thā putpu' nūn Yeyox, hak mū'āte 'āxop 'āktux maxp-tup kamah.

¹⁵ Hōmā 'āte nōm yūmmūg xe'e, hu hāmperekpaxex 'āxop hak mōg, nūy xa maxnā 'ūxeheh. ¹⁶ Yā 'āte hāmperekpaxex 'ūgmōg hāpxexka Māxenōm tu', nūy 'āxop hak mōg kamah, nūy putpu' nūn, nūy 'āxop hak mōg 'ūxeheh, xayīy 'ā hā tehet, yā 'ā xit'ax hōm, ha ta putpu' nūn putup hāpxexka Yonex tu'. Yā 'āte hāmperekpaxex te kaxīy, pa 'āmhok, 'ak mōg'ah. ¹⁷ 'Ok 'āxop te hāmpe'āpaxex 'āte hāmperekpaxex hitop? 'Ok 'āte: "Ok pek mōg putup tikmū'ūn hah, pek mōg putup'ah? 'Intu'." Kaxīy. 'Āmhok, hā kaxīy 'āte hām'āktux 'ohnāg. Pa 'āte: "'Ātep-tup. 'Ūgmōg putup." Kaxīy. ¹⁸ Topa te hām'āktux xe'e', ha 'āte hām'āktux xe'e' kamah. 'Āte hām'āktux 'ohnāg, hu: "Ok pek mōg putup, pek mōg putup'ah? 'Intu'." Kaxīy. Hā kaxīy 'āte hām'āktux 'ohnāg. ¹⁹ Hōmā Xinex te xa Topak-tok 'āktux, yā Yeyox Kunnix 'āktux xix Tīmōn te' xix 'āte'. 'Ok 'ūgmū'āte hām'āktux hitop? 'Āmhok. 'Ok 'ūgmū'āte: "Ok pe Yeyox te kaxīy pe' kaxīy? 'Intu'." Kaxīy. Hā kaxīy 'ūgmū'āte hām'āktux 'ohnāg. Pak mū'āte: "Yeyox te kaxīy." Hā kaxīy 'ūgmū'āte hām'āktux xe'e'. ²⁰ Hamūn, hōmā Topa te tikmū'ūn pu hām'āktux xex, nūy Yeyox nū'kutnā'. Hāpxip 'thā' nūn Yeyox. Yā Topa te hāpxe'e' 'āktux. Hak mū'āte Yeyox 'āktux, tu hāpxe'e' 'āktux kamah. ²¹ Ha Topa te yūmū'ā Yeyox yūmmūgāhā', ha yūmū'āte Yeyox yūmmūg xe'e', tu yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. Yā Topa te yūmūg yīmōgātux, kopxix yūmūg Yeyox yūmmūg. ²² Topa te yūmūg yīmū kax'āmi, hu: "Topa yōg". Kaxīy. Tute yūmū'ā' hōm Topa Koxuk. Hā kaxīy yūmū'āte' yūmmūg yūmūg yā Topa yōg xop, ha Topa te yūmū'ā popmāp-tup hāpxop xohix, yā yūmū'ā hāmmaxnāp-tup punethok.

²³ 'Āte hām'āktux, ha Topa te' xupak, tuk kuxa yūmmūg. Hōmā 'āxop hak mōg 'ohnāg. 'Ātep-tup'ah 'āxop mānōg, huk mōg 'ohnāg 'āxop ha kōmēn Konin tu'. ²⁴ 'Ūgmū'āte' yūmmūg 'ākuxa mām Yeyox kopah, yī tak mū'āte xe' 'āxop mōgāp-tup'ah, xayīy 'ākuxa mām ka'ok, pa yūmū'ātep-tup, nūy 'āxop pu hāmyūmmūgā', xayīy 'ākuxa hittup.

2

¹ Yā 'āte hāmperekpaxex 'a 'āxop hak mōg putup'ah, nūy 'āxop mānōg hok. Yā 'ātep-tup'ah 'ākuxa hittup 'ohnāg. ² 'Āte' 'āxop kuxa hittup 'ohnāg mīy, kopxix 'ūgkuxa hittup 'ohnāg kamah. Tep-te 'ūgkuxa hittupmāp-tup? Yā 'āxop te', pa 'ākuxa hittup 'ohnāg. ³ Hōmā 'āte' 'āxop pu tappet kax'āmi, pa 'āxop hak mōg 'ohnāg, nūy 'āxop mānōg hok, pa 'āte' 'āxop mānōg tappet tu'. Pax 'āxop hak mōg, kopxix 'ōg hāpkummuk mīy'ax pēnā', nūy 'ūgkuxa hittup 'ohnāg. Pa 'āxop tek kuxa hittupmāhā', pu' max. 'Āte' yūmmūg, 'ūgkuxa hittup, ha ta 'āxop kuxa hittup kamah. ⁴ Hōmā 'āte xa kax'āmi, nūy 'ōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux, nūy 'āxop mānōg, tuk kuxa hittup 'ohnāg, tuk kuxa nōg, tuk pota punethok. 'A 'āte putup'ah, nūy 'ākuxa hittup 'ohnāg mīy, pa 'ātep-tup, xayīy 'āxop yūmmūg 'āte 'āxop putuppax.

Tik yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok, ha' kux

⁵ Yã hõmã 'äte 'äxop pu tappet kax'ämí, nûy 'äxop pu hãm'äktux hu: “'Äpu tik yõg hãpkummuk mîy'ax hã yãnãn, nõm te' tut mûti' nõm, nõm te 'äxop kopa' xip”. Kaxïy. Yã' xip 'äxop kopah, ha 'äxop kummugã miax. Yã nõm tik xip'ah 'ügmütik, hu 'äte nõm kummugã 'ohnág. ⁶ Pa 'äxop xohix te' yãnãn. Puxix. 'Ükux. ⁷'Äpu 'üxaxogã', pu tu kux. 'Äpu tik kuxa hittupmã', puyïy 'ükuxa tulknög xexka hok, nûy Topa yõg putat max xak hok. ⁸'Äpu tik pu hãm'äktux 'äxop te' putuppax. ⁹ Texiy 'äte xa tappet kax'ämí'? Yã 'ätep-tup, nûy 'õg hãxpomã'ax kopit. 'Ok 'äxop te' mîy 'äte nõm xat? 'Ok 'äxop te tik yõg hãpkummuk mîy'ax yãnãn putup? 'Ok 'äxop te' xaxok putup, pu tu' kux? ¹⁰ Yã 'äxop te tik yõg hãpkummuk mîy'ax xaxok, ha' kux, ha 'äte' xaxok kamah, ha' kux. Tik te 'ügkummugã 'ohnág, pa 'äte' xaxok, ha' kux. 'Äte Kunnix pu nõm 'äktux, 'äxop te' xaxok hah. Yã 'äxop te tik pu hãm'äktux 'äxop te' xaxok. ¹¹ Yûmû'äte' xaxok, puyïy Hämägäyägnág xut hok, pa yûmû'äte' xut. Hamûn yûmû'äte' yûmmûg Hämägäyägnág tep-tup, nûy tik koxyöy.

Paot kuxanõg, hu ta' mõg

¹² Hõmäg mõg kõmën Tonot tu', tu mõktuk xu pep, tu Kunnix yõg hãm'äpak max'ax 'äktux, tu' yûmmûg Topa tep-tup 'äte Topa pu hãpxomã 'õnteh, nûy Topa yõg hãm'äpak max'ax 'äktux. ¹³ Pak kuxanõg, 'äte yûmûg taknõy Tit xipix 'ohnág tu', hu' kuxa mäm ka'ok xop pu hãm'äktux hu: “'Ügmõg.” Kaxïy. Hu tak mõg hãpxexka Mäxenõn tu'.

Topa yõg hãm'äpakmax'ax 'äktux max

¹⁴ Yã' max Topah. Xonat xop mõg, tu mõktu xonat puknõg xop mütik yâykix xix tikmû'ün mütik, tu' xut, tu' pop xonat puknõg xop xix tikmû'ün, tu nõm nûnnähä', tu nûktu' mõxaha'. Ha' xape xop te' pënähä, tu' yûmmûg xonat xop ka'ok. Hää kaxïy Topa te yûmûg mîy yây yõg xop, ha tikmû'ün te' pënähä', 'üka'ok Topah. Ha ta' hax max te hãpxumähä'. Hää kaxïy tikmû'ün te xohix nõy nã' mõg nõm te' yûmmûg 'ümax Topah. ¹⁵ Ha ta' 'ämänex xop te' puk kõmnõn kugõy hax max yõg, ha hax max mõg pepix Topa tu' hãptox tu'. Hää kaxïy yûmû'äte tikmû'ün pu Kunnix 'äktux, ha mõktu tikmû'ün xohix te Kunnix yûmmûg hãptox tu'. Yã yûmû'äte xohix pu Kunnix 'äktux, yâ' kuxa kummuk xit xop pu', xi' kuxa kummuk xit hok xop pu'. ¹⁶ Pa yâ hax max 'ohnág 'ükuxa kummuk xit hok xop pu', yâ hax kummuk, yâ xok kutox hax putuk, pa yâ hax max 'ükuxa kummuk xit xop pu', tu nõm hînnähä'. Yûmû'äte hax max putuk. 'Ok yûmûg max, nûy hax max putuk? ¹⁷ 'Ügmû'äte Topa yõg hãm'äpak max 'äktux, yâ' max Topa yõg hãm'äpak, tu hãpxop takat putuk. Yûmû'äte tikmû'ün putuk 'ohnág, nõm te Topa yõg hãm'äktux 'äktux kummuk, tu hãpxop tamanat hämenex putuk. Pa Topa te yûmûg mõkpok, kopxix hãm'äktux, ha tikmû'ün te' xupak, ha Topa te' xupak kamah. Yûmû'äte hãpxe'e 'äktux. Yûmûg yã Kunnix yõg kämänat.

3

Topa yõg pa'ax tup

¹ 'Äxop te putep mûn pe'äpaxex? 'Ök 'ügmû'äte yây xexka 'äktux? 'Ämhok. 'Ök 'ügmû'äte tik nõy putuk? 'Ämhok. Yã tik tep-tup, puyïy tikmû'ün tappet kax'ämí'. Tappet te: “'Ümax tihik nûhû'. 'Äpu nõm 'äpax!” Kaxïy. 'Ok 'ügmû'ätep-tup tappet te kaxïy, 'äxop te nõm kax'ämí' pe' nõy te' kax'ämí'? 'Ämhok. 'Ätep-tup'ah. ² Tikmû'ün te nõm tappet mõkupix, tu' yûmmûg, 'ümax

tihik. Hā kaxīy tikmū'ūn xohix te 'āxop pēnāhā', tu' yūmmūg, 'āte 'āxop pu hāmyūmmūgā max, yā 'ūgkuxa max. ³ 'Ūnōy te tappet kax'āmi', hak mū'āte mōgāhā tikmū'ūn tu'. Hā kāxīy Kunnix tek mūg pu hām yūmmūgāhā', hak mū'āte tikmū'ūn pu nōm yūmmūgāhā'. Hōmā tikmū'ūn te pipcup xox hā kax'āmi mīkaxxap pe yīmū'. Hā kaxīy Topa Koxuk te tikmū'ūn kuxa maxnāhā', puyīy hāpxomā max.

⁴ 'Ūgmū'āte hāpxe'e 'āktux nō'ōm, yā 'ūgmūg kuxa mām xe'e Topa kopah, yā 'ūgmūg kuxa mām Kunnix kopah. ⁵ 'Ūgmūg ka'ok 'ohnāg, tu' yūmmūg 'ohnāg Topa pu hāpxomā', nūy Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Pa Topa tek mūg ka'ogāhā', 'ūyī Topa pu hāpxomā'. ⁶ Tutek mūg ka'ogāhā', 'ūyī tikmū'ūn pu Topa yōg pa'ax tup yūmmūgā'. Topa yōg pa'ax tup te Topa yōg xat'ax putuk 'ohnāg. Topa yōg pa'ax tup kax'āmi 'ohnāg tappet tu'. Pa Topa Koxuk te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā'. Topa yōg xat'ax te hām'āktux 'ūkummuk tikmū'ūn, yīy ta' xakix tikmū'ūn. Pa Topa Koxuk te tikmū'ūn kuxa maxnāhā', tu tikmū'ūn mīy Topa yōg tikmū'ūn, yā tikmū'ūn hūnnāhā'.

⁷ Hōmā 'ūhittap 'ūkax'āmi Topa yōg xat'ax mīkaxxap pe yīmū' pipcup xox hā, ha tikmū'ūn te' pēnāhā yā' max xe'ēgnāg Topah. Ha ta' xip Mōyyex, ha tikmū'ūn te' pēnāhā Mōyyex pa yīn max xe'ēgnāg, pa hāpxip 'īhā Mōyyex pa yīn max xe'ēgnāg kutōgnāg nōy nā' mōg. Tikmū'ūn pa te māyōn yānām tot 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ūn te Mōyyex pa yīn pēnāt tot 'ohnāg. Hā kaxīy Topa te yāy yōg xat'ax popmāhā'. Topa yōg xat'ax te hām'āktux tikmū'ūn 'ūkummuk, tu' xakix putup. Topa te' xat'ax popmāhā', ha tikmū'ūn te' pēnāhā 'ūmax xe'ēgnāg Topah. Hā kaxīy 'ūmax xe'ēgnāg Topa te yāy xat'ax popmāhā', ⁸ pa' max xe'ēgnāgnām Topa Koxuk te tikmū'ūn mīy Topa yōg tikmū'ūn. ⁹ Topa yōg xat'ax te hām'āktux 'ūkummuk tikmū'ūn, pa' max xe'ēgnāg Topa yōg xat'ax, pa' max xe'ēgnāg Topa Koxuk te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy 'ūyānān tu' max tat. ¹⁰ Yā' max xe'ēgnāgnām hōnhā. Hōmā yā' max xe'ēgnāg, pa' nōg. ¹¹ Hāmyāxatamuk xohix hā' pip 'ūxat'ax, tu' max xe'ēgnāg, pa' nōg. Pa hāmyāxatamuk xohix hā' max xe'ēgnāgnām hōnhā!

¹² 'Ūgmūg kuxa mām Topa yōg pa'ax tup kopah, huk mūg nōm 'āktux ka'ok, tuk mūg kuxanōg 'ohnāg. ¹³ 'Ap Mōyyex putuk'ah 'ūgmū'āte'. Mōyyex te yāy pa yīn mō'nīy topixxax hā, puyīy 'Iyaet yōg tikmū'ūn pēnā hok 'ūpa yīn te' max xe'ēgnāg kutōgnāg nōy nā' mōg, tu mōktu' nōg. ¹⁴ Yā 'Iyaet yōg tikmū'ūn te nōm putuk. Hōmā xix hōnhā 'Iyaet yōg tikmū'ūn te' mōkupix Topa yōg pa'ax hittap yōg tappet, tu' pa te hāmyūmmūg 'ohnāg, yā topixxax te' pa yīn mō'nīy putuk, yīy ta hām yūmmūg 'ohnāg. Ha ta tik kuxa mām Kunnix kopah, tu' tīhi Kunnix mūtik, hu' pa pip, tu hāmyūmmūg, ha 'ap xip'ah topixxax putuk, yā 'ūpa mō'nīy'ax xip 'ohnāg. Yā hāmyūmmūg. ¹⁵ Hōnhā ha ta' pip Yoneo xop, tu' mōkupix Topa yōg xat'ax yōg tappet. Mōyyex te nōm kax'āmi', pa tikmū'ūn pa te hāmyūmmūg 'ohnāg, yā topixxax te' pa mō'nīy putuk. ¹⁶ Pa Topa tappet te Mōyyex 'āktux, hu: "Tute yōkanām, nūy yūmūg xuxyā pēnā', ha' xut topixxax 'ūpa yīn tu''. Kaxīy. Hā kaxīy Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax mōy, ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg. ¹⁷ Yā Topa yōg tappet te: "Yūmūg xuxyā''. Kaxīy. Yā Topa Koxuk. Topa Koxuk xip tikmū'ūn mūtik, puxix tikmū'ūn kuxa kummuk xit. ¹⁸ Topa 'ūmax xe'ēgnāg, ha hōmā Mōyyex te Topa mūtik hām'āktux, yīy ta' max xe'ēgnāg Mōyyex pa'. Hā kaxīy yūmūg xuxyā Topa Koxuk max xe'ēgnāg, tu' nūn tu nūktu yūmūg kuxa tupmā nōy nā' mōg.

4

Nax takat 'ohnāg te hāpxop max xe'ēgnāg tat

¹ Topa tek mūg pēnāhā', tuk mūg kuxa ka', tuk mūg xat, 'ūyīy tikmū'ūn pu Topa yōg pa'ax yūmmūgā', yīy tak mūg kuxanōg 'ohnāg. ² 'Ūgmū'āte hāpkummuk mīy'ax xohix xaptop'ax kux, nūy yāyhāhup hok, hu' koit 'ohnāg, tuk mū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux max, tu' koit 'ohnāg 'ūgmū'āte', pak mū'āte hāpxe'e 'āktux, ha tikmū'ūn te' xupak, ha Topa te' xupak kamah, ha tikmū'ūn te yāy kuxa kopa' yūmmūg 'ūgmū'āte hāpxe'e 'āktux, tu' yūmmūg 'ūgmū'āte hāpxopmā max. ³ 'Ūgmū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. 'Ūkuxa mām hok xop pa te Topa yōg hām'āpak max'ax yūmmūg 'ohnāg, pa' nōy xop te' yūmmūg. ⁴ Teuptu 'ūkuxa mām 'ohnāg? Yā Hāmgāyāgnāg, yā nōm te hām xexka yōg tikmū'ūn xat, tu tikmū'ūn putox ka'ogāhā', puyīy tikmū'ūn Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak kummuk, xix Yeyox max xe'ēgnāg 'āpak kummuk xix Topa max xe'ēgnāg yūmmūg 'ohnāg. Hamūn, Yeyox te Topa putuk xe'e'. ⁵ 'Ūgmū'āte yāy 'āktux 'ohnāg, pak mū'āte Yeyox Kunnix 'āktux nōm te tikmū'ūn xat, tuk mū'āte hām'āktux 'ūgmū'āte 'āxop pu hāpxopmāhā', yā Yeyox te nōm putup. ⁶ Hōmā Topa te: "Pu yā xip kūyānām, puyīy nōā' hāpkoxtap". Kaxīy. Topa te' mīy kama kūyānām putuk yūmūg kuxa kopah, yā yūmūg kuxa tupmāhā'. Yā yūmūg kuxa tup, kopxix yūmūg 'ūmax xe'ēgnāg Topah, tu Kunnix pa max yūmūg kamah.

⁷ Yā hāpxop xohix max xe'ēgnāg pip yūmūg kopah, pa yūmūg max 'ohnāg, yā takat 'ohnāg putuk. Yā' nax putuk, yā nax te hāpxop max xe'ēgnāg tat, pa' pu'uk nax, tu' takat 'ohnāg. Tikmū'ūn te yūmūg pēnāhā', tu' yūmūg Topa 'ūka'oknām, pa yūmūg pu'uk, yā nax putuk. ⁸ Tikmū'ūn kummuk te yūmūg kute'ex, pa yūmū'āte hāpxopmā max kux 'ohnāg. Hāpxip 'ihā yūmūg kuxa mām pu'uk, pa yūmūg kuxa mām kux 'ohnāg. ⁹ Tikmū'ūn punethok te yūmūg tu' gāy, pa yūmūg xape pip. Yūmūg xūy, pa yūmūg kuxa mām kux 'ohnāg. ¹⁰ Yūmūg xakix kōmnāg punethok, yā Yeyox putuk, puyīy tikmū'ūn pēnā' Yeyox mōg yūmūg mūtik. ¹¹ Hāpkummuk pip, ha yūmū yōg hāmyāxatamuk tox hā yūmūg xakix kōmnāg, tu Yeyox pu hāpxopmā max, puyīy tikmū'ūn pēnā' Yeyox mōg yūmūg mūtik. Yūmūg xakix putup, pa Yeyox hi hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ¹² 'Ūgmūg xakix kōmnāg, xayīy tu xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, xayīy hi xe'ēgnāg mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg.

¹³ Topa yōg tappet te: "'Ūgkuxa yūm, hu 'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux". Kaxīy. Topa Koxuk te yūmūg kuxa māmmāhā kamah, ha yūmūg kuxa mām, hu yūmū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. ¹⁴ 'Ūgmū'āte' yūmūg, hōmā Topa te yūmūg xuxyā Yeyox putpu' hīnnāhā', tuk mūg putpu hīnnāptup kamah, tuk mūg mōgāp-tup 'āxop mūtik Topa hah, tu mōktu yūmūg pip putup Topa keppah. ¹⁵ Pa hōnhā 'Ūgmūg xūy, xayīy 'āxop hāpxop max pop, ha Topa te tikmū'ūn pu hāmmaxnāp-tup, ha nōm xohix nōynāp-tup, tu Topa pu hām'āktux nōynāp-tup, tu Topa pu hām'āktux, hu: "'Āmax, xatek mū'ā hāmmaxnāhā'". Kaxīy. Ha Topa te yāy xexka mīy nōynā' mōg putup 'ūkuxa kopah.

Yūmū'ātep-tuppax pepix pip xop Topa yōg

¹⁶ Yīy tak mūg hup 'ohnāg, tuk mūg kuxa nōg 'ohnāg. 'Ūgmūg yīn pu'uk nōynā' mōg 'āmnīy xohix 'ihā, pa Topa te yūmūg kuxa ka'ogāhā 'āmnīy xohix 'ihā'. ¹⁷ Yūmūg xūy kutōgnāg hōnhā nūnte hām xexka tu', pa' nōg putup,

ha hăpxip 'ihă' max xe'ēgnăg, tu' kux putup 'ohnăg pexkox tu'. Yă hōnhă yūmūg xūy, yă hăpxop kutōgnăg, pa pexkox tu' max xe'ēgnăg, yă hăpxop xexka'.¹⁸ Yūmū'ātep-tup 'ohnăg hăm xexka yōg hăpxop tikmū'ün te nōm pēnăhă', pa yūmū'ātep-tuppax pepix pip xop Topa yōg tikmū'ün te nōm pēnă 'ohnăg. Yă hămpēnă xop 'unōg putup, pa hămpēnă 'ohnăg xop pip mōkuma' mōg hămyăxatamuk xohix kux 'ohnăg hă.

5

¹ Hamūn, yūmū'āte' yūmmūg yūmūg pip yăy pet kopah. Hă kaxīy yūmūg pip yăy yīn kopa kamah nūnte hăm xexka tu'. 'Ükpet nōg. Hă kaxīy 'ükxok putup, yăg yīn xok putup, puxix Topa yūmū'ā 'ügyin nōy mīy pexkox tu', ha yūmūg pip putup 'ügyin tup kopah, yă 'ükpet tup putuk. Topa mūn te nōm mīy, ha' xip putup mōkuma' mōg hămyăxatamuk xohix kux 'ohnăg hă. ² Pa hōnhă yūmū'ātep-tup xexka yăy pet pexkox tu', yă yūmūg yīn tup putup, nūy nōm kopa' pi'. ³ Yūmūg pip putup yăy pet tup kopah, yă yūmū'āte' mō'tat putup yăy yīn tup, nūy yūmūg koxuk hok pip'ah. ⁴ Hōnhă yūmūg pip yăy pet kopah, yă yūmūg yīn kopah, tu yūmūg kokōn. 'Ap max'ah. 'A yūmū'ātep-tup'ah yăy yīn putyōn, pa yă yūmū'ātep-tup pexkox yōg pet, yă yūmūg yīn tup putup. 'Ap yūmū'ātep-tup'ah yăy yīn nōm xok putup, pa yă yūmū'ātep-tup yăy yīn tup nōm xok putup 'ohnăg. Yūmūg yīn hittap xok putup, ha ta' pip putup yūmūg yīn tup pexkox tu'. ⁵ Topa te yūmūg mīy, 'üyly yūmūg yăy pet hă' nōy yānān, yă yăy yīn hă' nōy yānān, hu Topa te yūmū'ā' hōm yăy Koxuk. 'Üxip Topa Koxuk, kopxix yūmū' yūmmūg Topa te yūmū'ā yūmūg yīn tup popmăp-tup.

⁶ Hă kaxīy yūmūg kuxa hittup. Yūmū'āte' yūmmūg yūmūg pip yăy yīn kopa nūnteh, pa yūmūg pip 'ohnăg Topa pet kopa pexkox tu'. ⁷ Hamūn, 'a yūmū'āte' pēnăhă pexkox yōg hăpxop, pa yūmūg kuxa măm ka'ok, hu hămyūmmūg. ⁸ Yūmūg kuxa hittup xexka', tup-tup, nūy xok, yă yăy yīn nīm, nūy pet nōy pa', yă yăy yīn tup pa', nūy Topa mūtik pi'. ⁹ Pa yūmū'ātep-tup, nūy Topa kuxa hittupmă', pe yūmūg pip yăy yīn kopah, pe yūmūg pip yăy yīn tup kopa pexkox tu'. ¹⁰ Hăpxip 'ihă yūmūg xohix mōg putup, nūy Kunnix keppak pi', ha tute yūmū yōg hăpxopmă'ax kopit putup yūmū'āte nōm mīy nūnte hăm xexka tu', ha yūmūg xohix te' pop putup yăy yōg hăpxop. Yūmū'āte hăpxopmă kummuk nūnte hăm xexka tu', kopxix hăpxop kummuk pop putup. Pa yūmū'āte hăpxopmă max nūnteh, kopxix hăpxop max pop putup.

Topa xape xop

¹¹ Yūmū'āte Topa yīpkutuk yūmmūg, hu yūmū'āte tikmū'ün xapit, puysi Topa yōg putat hă mōg. Topa te yūmūg yūmmūg xe'e'. 'Ātep-tup, xayīy 'āxop 'ügmūg yūmmūg kama 'ākuxa kopah. ¹² 'Ak mū'ātep-tup'ah, nūy xa yăy 'āktux 'üxeheh, xayīy 'āxop 'ügmūg putup. Pak mă'ātep-tup, xayīy 'āxop 'ügmū yōg hăpxopmă'ax max yūmmūg, xayīy 'āxop 'ügmūg 'āktux max. 'Ügmū'ātep-tup, xayīy 'āxop tikmū'ün pu hăm'āktux max yūmmūg nōm te hăptopa pēnăhă', pa' kuxa yūmmūg 'ohnăg. ¹³ Pa 'āte yăy xexka 'āktux, kopxik putox kummuk putuk. Pa 'āte yăy xexka 'āktux, nūy Topa 'āktux max. Pa 'ükputox max putuk, kopxix 'üp-tup, xa hămaxnă'. ¹⁴ Kunnix te yūmūg putuppax, yīy yūmū'āte hăpxopmă max. Hamūn, yūmū'āte' yūmmūg tük puxet te' hep xop xohix pupi' xok, yă tikmū'ün xohix 'ükommuk, hu' xakix. ¹⁵ Kunnix te' hep xop xohix pupi' xok, puysi tikmū'ün yăy pu hăpxopmă pax hok, pa Kunnix pu hăpxopmă'. Tute nōm pupi' xok, tu putpu' hi'.

16 Tikmū'ün te Kunnix yōg hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok, yā hāmpē'paxex kutōgnāg, tu hām'āktux mō'ka'ok, hu: "Kunnix 'ükummuk". Kaxīy. Yā yūmūg putuk hōmā. Yā hōmā yūmūl'āte Kunnix yōg hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok kamah. Pa hōnhā 'ap kaxīy'ah. Yā 'āte Kunnix yūmmūg xe'e'. **17** Tikmū'ün 'üm kuxap-xet Kunnix kuxa mütik, yā tikmū'ün kuxa tup. Hāpxop kummuk xohix 'ühiattap nōg, pa hōnhā 'ütup hāpxop xohix, yā hi'ax tup, tu' max. **18** Yā Topa te hāpxopmā xohix te kaxīy. Hōmā yūmūg 'ügāy xop, tu Topap-tup nōg. Pa Topa te nū'kutnāhā Kunnix, tu nōmhā yūmūg mīy Topa xape xop, tu mō yūmūg pok, 'üyly hep xop xohix mīy Topa yōg xape xop. **19** Yūmūl'āte tikmū'ün pu hām'āktux Topa te Kunnix mütik tikmū'ün xohix mīy Topa xape xop, tu tikmū'ün yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok, pu tu' kux.

20 'Ügmūl'āte Kunnix pu hāpxopmā max, tuk mū'āte Kunnix 'āktux, yā Topa tek mū'ā hōm yāy 'āxet'ax, 'üyly hām'āktux max, tuk mū'āte 'āxop xānāhā'. 'Ügmūl'āte Kunnix mütik 'āxop xānāhā'. 'Āpu 'ütux hok, puyīy Topa 'āxop mīy Topa xape xop, yā 'āxop gāy tu' kux. **21** Kunnix te hāpkummuk mīy 'ohnāg. Pa Topa tep-tup, yīy Kunnix te yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax tat, tu yūmūg pupi' xok, 'üyly yūmūg yāyahāk max xe'ēgnāg Topa keppah, tu yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mütik.

6

1 'Ügmūl'āte hāpxopmā max Topa mütik, tu 'āxop pu hām'āktux, hu: Hōmā Topa te 'āxop pu hāmmaxnāhā'. 'Āpu hāpxopmā hitop hok hōnhā. Kaxīy. **2** Topa te hām'āktux. 'Āpu 'üxpax. Topa te: "Nōmhā 'āmnīy max xupep. 'Āte 'āxop 'āpak nōmhā. 'Ātep-tup nōmhā, nūy 'ākuxa kummuk xit, nūy 'āxop hāg tehet". Kaxīy. 'Üxpax. Topa tep-tup, nūy 'āxop pu hāpxopmā max. 'Āpu nōm pop, puyīy Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy 'ākuxa max tat, 'üyānān tu'.

3 'Ügmūl'āte Topa pu hāpxopmā max, tuk mū'ātep-tup'ah hāpkummuk mīy. Tikmū'ün te' xak putup, pak mū yōg hāpkohe xipip-tup'ah. **4** Pak mū'ātep-tup, nūy hāmmax mīy xohix, puyīy tikmū'ün pēnāhā', tu' yūmmūg 'ügmūg yā Topa yōg kāmānat. 'Ügmūl'āte hāmmax mīy, tu hāpkummuk hā tot, xix hāpkute'ex kummuk hā tot, xix xūy hā tot. **5** Yā tikmū'ün tek mūg kix xikot hā, tuk mūg xex kanet ka'ok kopah, tu tikmū'ün xohix te yāy tu nū'nāhā', nūy 'ügmūg kute'ex kummuk, hak mū'āte Topa pu hāpxopmā punethok, tu mōgyōn kutōgnāg, tuk mūg xit kutīgnāg. **6** 'Ügmūl'āte hāpxe'e mīy, tu hāmyūmmūg, tu tikmū'ün pu hāmmax mīy, yīy tikmū'ün te' yūmmūg 'ügmūg yā Topa yōg kāmānat. Topa Koxuk xip 'ügmūtik, hak mū'āte Topap-tuppax xix tikmū'ün putuppax, ha Topa 'üka'ok, tu' xip 'ügmūg mütik, yīy tikmū'ün te' yūmmūg 'ügmūg yā Topa yōg kāmānat. **7** 'Ügmūl'āte hāpxopmā xe'e'. Hā kaxīy 'ügmūl'āte Hāmgāyāgnāg kummugāhā', ha Hāmgāyāgnāg tek mū'ā kummugā 'ohnāg. **8** Tikmū'ün yāg tek mūg 'āpak, pa' yāg tek mūg 'āpak 'ohnāg. 'Üyāg tek mūg 'āktux kummuk, pa yā yāg nōy tek mūg 'āktux max. 'Üyāg te hāmpē'paxex 'ügmūl'āte' koit, pa' yāg nōy te hāmpē'paxex 'ügmūl'āte' koit 'ohnāg. **9** Tikmū'ün tek mūg yūmmūg 'ohnāg putuk, pa tikmū'ün xohix tek mūg yūmmūg. Tikmū'ün te hāmpē'paxex 'ügmūg xakix putūnnāg, pa yāg mūg hi'. Tikmū'ün tek mūg kix mīm topnāg hā, pak mūg xakix 'ohnāg. **10** 'Ügmūg xūy, pa yāg mūg kuxa hittuppax. 'Ügmūg yā hok xop, pak mū'āte tikmū'ün putexop xexkanāhā putuk. Yūmū yōg hāpxop pip 'ohnāg putuk, pa yā hāpxop xohix yūmū yōg, yā Topa yōg hāpxop.

11 'Ükxape xop kōmēn Konin tu', ügmü'āte 'āxop pu hām'āktux punethok, nūy xa' xuktux hāpxop xohix ügmüg kuxa kopah. **12** 'Ügmü'āte yāy kuxa yōg hāpxop 'āktux. Yā xate yūmūg yūmmüg. Pa 'āxop tep-tup, nūy yāy kuxa yōg hāpxop 'āktux hok, hak mū'āte' yūmmüg 'ohnāg 'āxop kuxa'. **13** 'Āte 'āxop pu hām'āktux, yā yāy kutox pu hām'āktux putuk. 'Āte yāy kuxa yōg hāpxop 'āktux. 'Āpu xuktux kama 'ākuxa yōg hāpxop 'ügmüg putuk.

'Ükummuk xop nūm

14 'Āpu kuxa mām hok xop mūtik 'āmōg hok. 'Ap max'ah. Texīy max xop mōg 'ükummuk xop mūtik? 'Ap mōg'ah, yā' max'ah. Texīy kuyānām xip hāpkoxtap kopah? 'Āmhok. 'Üxip kuyānām, puxix tu' nōg hāpkoxtap. **15** Texīy Kunnix mōg Hāmgāyāgnāg mūtik? 'Ap mōg'ah, yā' max'ah. Texīy kuxa mām xop te kuxa mām hok xop hā' xape? Yā 'ap xape'ah. **16** 'Ok max tikmū'ūn te Topa pet ha' mōg xix topa komut pet ha' mōg kamah? 'A' max'ah. Yā Topa te:

"Ükxip putup yāy yōg tikmū'ūn mūtik, tu nōm xop kopak xip putup.

'Ügmūn yā nōm yōg Topah, ha nōm yā yōgnū tikmū'ūn." Kaxīy.

17 Topa te xe:

"Āpu kummuk xop nūm, nūy mōg.

'Āpu xupxet xop nūm,

ha' āte 'āxop pop putup,

18 nūy 'āxop hā' ōg 'ātak 'ügmūn,

hak-tok pit xik hex 'āxop.

Hā kaxīy hām'āktux Topa, nōm te hāpxop xohix mīy yūmmüg."

Kaxīy.

7

1 'Ükxape max xop, Topa te yūmū'ā hāpxop xohix 'āktux xex. 'Āpu yūmū hāpkummuk mīy'ax kux, puyīy Topa yūmūg kuxa pix, tu yūmūg putup'ax kummuk nōā. 'Āpu yūmū hāmmāynāg mīy, nūy Topa 'āpax max.

'Ükuxa hittup Paot

2 Pu yā 'ākuxa 'Ükxax. 'Ügmü'āte tikmū'ūn kummugā 'ohnāg, tu tikmū'ūn koxyōy 'ohnāg, tu tikmū'ūn yōg hāpxop pop 'ohnāg. **3** 'A' āte hām'āktux'ah 'āxop kummuk. Pa hōmā 'āte hām'āktux, xix hōnhā hām'āktux 'āte 'āxop xak, yā hōnhā 'āxop xak, xix pexkox tu 'āxop xak putup kamah. **4** 'Ügkuxa yūm'āxop kopah, tu hāmpeskax 'āxop max. Yōgnū hāpkummuk pip, pak kuxa yūm, tuk kuxa hittup xexka'.

5 Hōmāg mūg mōg hāpxexka Māxenōn tu', tu mōktuk mūg mōxaha', hak mūy yōg hāpkummuk punethok pip, yā tikmū'ūn tek mūg kute'ex kummuk, hak mūg kuxanōg. **6** Pa Topa te tikmū'ūn kuxa hittupmāhā', tuk mūg kuxa hittupmāhā kamah. Yā Tit nūn, nūy 'Ügkuxa hittupmāhā'. **7** Yā Tit xupep, yīg mūg kuxa hittup. Yā 'āxop max, yīg Tit kuxa hittup, hu 'ā nōm 'āktux, yīg mūg kuxa hittup kamah. Tit te hām'āktux 'āxop tek xak punethok, tu 'āxop te nōm tik kummuk tu yāyhāhup, tu 'āxop tep-tup punethok, nūy 'ā hā' ātehet.

8 Hōmā 'āte 'āxop mānōg tappet hā, yīg 'āxop kuxa hittup 'ohnāg. Pa puxix, 'ūmax tappet. 'Ok pe' kummuk 'ākuxa hittup 'ohnāg? 'Āmhok. Yā' max. Yā' max tappet. **9** Hōnhā 'Ügkuxa hittup. 'Ok 'ākuxa hittup 'ohnāg, 'yīg kuxa hittup? 'Āmhok. Pa 'ākuxa hittup 'ohnāg, hu hāpkummuk mīy'ax kuxyāhā'. Topa teptup 'āxop kuxa hittup 'ohnāg, nūy hāpkummuk mīy'ax kuxyā'. **10** Yā Topa teptup

'ăxop kuxa hittup 'ohnāg, nūy hăpkummuk mÿ'ax kuxyă, ha Topa te 'ăkuxa kummuk xit'ax. Yă hămmmax, 'ăxop kuxa hittup 'ohnāg, yă' max. Pax xa kuxa hittup 'ohnāg te' kuxa mäm hok xop putuk, puxix tu' kummuk. Yă' kuxa hittup 'ohnāg te tikmū'ün kix. ¹¹ Pĕnă', Topa te hăpxop max mÿ, 'hă' 'ăkuxa hittup 'ohnāg. 'Ăxop te hămmmax xak punethok, tup-tup punethok, pu tikmū'ün yümmüg 'ăxop te hăpxe'e mÿ. 'Ăxop te hăpkummuk mÿ'ax putup nōg xexka', tu nōm hăpkummuk mÿ'ax yîpkutuk xexka', tu 'ăxop tek xak punethok. 'Ăxop te nōm hăpkummuk mÿ'ax yăñän mō'ka'ok, yă nōm tik kummuk yōg hăpkummuk mÿ'ax yăñän mō'ka'ok. Tikmū'ün te' yümmüg 'ăxop te hăpxe'e xohix mÿ.

¹² Yă hōmă' 'ăte xa tappet kax'ămi, xayîy 'ăxop yümmüg 'ăxop tek mûg putuppax, tu Topap-tuppax kamah. Hă kaxîy 'ăte xa tappet kax'ămi'. Nōm tik kummuk te' tut mütik nōm, tu' tak pu hupmâhă'. Pa hă kaxîy 'ăte xa' kax'ămi 'ohnāg. ¹³ Hōnhă' ügmüg kuxa hittup.

Yă 'ăxop te Tito kuxa hittupmâhă', yîg mûg kuxa hittup punethok kamah. ¹⁴ Hōmă' 'ăte Tit pu hăm'ăktux 'ăxop max. Hamün, hōnhă' 'ăte hămperekpaxex 'ăxop max. 'Ügmü'ăte 'ăxop pu hăpxe'e 'ăktux mökumakmōg, tu Tit pu hăm'ăktux 'ăxop max. ¹⁵ Ha Tit te 'ăxop putuppax nōy nă' mōg, tu' yümmüg 'ăxop yîpkox pip, tu Tit yōg hăm'ăktux 'ăpak, tu' mÿ. ¹⁶ 'Ügkuxa hittup, yă' ügkuxa yüm' 'ăxop kopah.

8

Tayümak nîm punethok

¹ 'Ükxape xop, 'ügmü'ătep-tup, xayîy 'ăxop yümmüg Topa te hămmaxnăhă Yeyox kopa kuxa mäm xop pu hăpxexka Măxenõn tu'. ² 'Üyōg hăpkummuk punethok pip, nūy yōg kuxa mäm'ax kopit, pa' kuxa hittup xexkanăm, tu tayümak punethok popmâhă'. Yăp-te xop kutōgnăg, pa' popmâhă 'üpunethok. ³ Nōm te' popmâhă tayümak xohix yăy yōg, tu tehomî' popmâhă'. Yă 'üp-tup, ⁴ tuk mû'ă hăm'ăktux, hu: " 'Ügmü'ătep-tup xexka' nûtayümak popmâhă' Topa yōg tikmū'ün pu hăpxexka Yonex tu'." Kaxîy. ⁵ 'Ügmü'ăte hămperekpaxex, yă' xohix popmâhă'. Yă' xohix, ha nōm te Topa pu yăy popmâhă hămăxap, tuk-năy tu 'ügmü'ă yăy popmâhă kamah, ha Topa tep-tup. ⁶ Tit te 'ăxop hă' tehe', xayîy tayümak yăy tu nû'xoh, hak mû'ăte Tit mütik hăm'ăktux, puyîy xe 'ăxop hă tu tehet, puyîy tayümak yăy tu nû'xoh kux. 'Ăxop te' nōy putuppax, hu tayümak popmâhă'. ⁷ 'Ăxop yăp-te xop kutognăg, pap-te xop xexka putuk. Yă' 'ăxop kuxa mäm xexka', tu hăm'ăktux max yümmüg, tu hămyümmüg xexka', tu' nōy hă' 'ătepax xexka', tuk mûg putuppax xexka'. 'Ăpu tayümak xohix popmâhă kamah.

⁸ 'Ăte 'ăxop xat 'ohnāg, pa' 'ătep-tup, nûy 'og putuppax'ax kopit. Yă 'ăxop te' nōy putuppax, yă Yeyox putuk. ⁹ 'Ăxop te' yümmüg yümmüg xuxyă Yeyox Kunnix te' nōy hă' tehe'. Hōmă' ühittap Yeyox 'üp-te xop xexka pexkox tu', pa' nûn hăm xexka tu', tu yăy hăp-te xop kutognăg, nûy yümmü'ă hă tu tehet. Yeyox 'üp-te xop 'ohnāg, pa' yümmüp-te xop xexka mÿ, yă yümmü'ă hămmaxnăhă'.

¹⁰ 'Ăte hămperekpaxex hă kaxîy. Hōmă' hămyăxatamuk nōy 'hă' 'ăxop te tayümak yăy tu nû'xoh kônămâhă'. Hōnhă tayümak yăy tu nû'xoh kux, pu' max. 'Ăxop te tayümak popmâhă', ha ta' nōy xohix te' popmâhă 'ohnāg. 'Ăxop tep-tuppax, nûy tayümak popmâhă'. ¹¹ 'Ăpu tayümak yăy tu nû'xoh kux hōnhă. 'Ăxop te tayümak nîm putuppax hămăxap. 'Ăpu tayümak nîm putuppax hōnhă, nûy nîm kuxyă. ¹² 'Ăxop te tayümak nîm pax, puxix Topa tep-tuppax 'og nîm'ax. Pa' pip 'ohnāg

'ög hăpxop, puxix Topa pu' max kamah. ¹³ A' ãtep-tup'ah, xayïy 'ãxop tayümak xohix nîm, pa' nöy te' nîm 'ohnäg. Yä' max 'ünöy te tayümak nîm kamah 'ãxop putuk. ¹⁴ Pa hõnhä 'ög hăpxop punethok pip. Yä' max, 'ãxop te nôm hă' ãtehet. Hăpxip, puxix tu' pip 'ohnäg 'ög hăpxop, puxi' nöy 'ãxop hă' tep-tup, yä' nöy yög hăpxop punethok pip. Yä hă kaxïy 'ãxop te hăpxop hok nîm putup, ha' nöy te hăpxop hok nîm putup yäy putuk. ¹⁵ Yä Topa yög tappet te nôm 'äktux, hu: "Tik te' pop hăpxop xohix, pap-te xop xexka 'ohnäg
Ha ta tik nöy te' pop hăpxop tîgnäg, pap hok xop 'ohnäg." Kaxïy.

Tit xix yäy xape xop

¹⁶ 'Äte Topa pu häm'äktux, hu: "Topa, 'ämox. Xate Tit pu häm maxnähä', ha tutep-tup tikmû'ün hă' tehe 'ügmûn putuk". Kaxïy. ¹⁷ Hamûn, hõmä 'äte Tit pu' xak, ha tutep-tup xexka', nüy 'ãxop hă tu tehet. Tutep-tup, hu 'ãxop ha' mög. ¹⁸ 'Ügmû'äte taknöy mõkutnäp-tup Tit mütik. Yeyox kopa kuxa mäm xop xohix te nôm putuppax, tu nôm 'äpak. Tute Topa yög häm'äpak max'ax 'äktux. ¹⁹ Yeyox kopa kuxa mäm xop te nôm yäykutnähä', puyïg mûg mütik mög, nüy 'ög nîm'ax xop mögä', nüy yümmûg xuxyä Yeyox 'üxexka mîy, xayïy 'ãxop yümmûg 'ügmû'äte-tup xexka', nüy 'ãxop hăg tehet.

²⁰ 'Ügmû'äte-tup 'ohnäg, puyïy tikmû'ün häm'äktux, hu: "Paot te tayümak yäg hă' xupxet". Kaxïy. Yä' ãtep-tup'ah. ²¹ Pak mû'äte-tup, nüy hăpxe'e mîy. Yä Topa te' pénâhâ xix tikmû'ün te' pénâhâ kamah.

²² 'Ügmû'äte taknöy mõkutnähä 'ünöy mütik. 'Ügmû'äte taknöy yög hăpxopmä'ax kopit punethok, huk mû'äte' yümmûg 'ümax, tup-tup xexka, nüy tikmû'ün hă tu tehet. Nõm taknöy kuxa yüm 'ãxop kopah, hu 'ãxop hă' tep-tup xexka'. ²³ Tit yä yögnü kämänat, tu hăpxopmähä 'ügmütik, nüy 'ãxop hă tu tehet. 'Ümög putup 'ütaknöy xop Tit mütik. Yä' max 'ütaknöy xop. Yeyox kopa kuxa mäm xop te nôm mõ'pok, nüy Kunnix pu' mîy hăpxop max, nüy Kunnix 'äktux max. ²⁴ 'Äpu nôm putuppax, puyïy Yeyox kopa kuxa mäm xop yümmûg 'ãxop te nôm putuppax, tu' yümmûg 'ügmû'äte 'ãxop 'äktux max, tu' koit 'ohnäg.

9

Tayümak nîm hăpxexka Yonex xop pu'

¹ Yeyox kopa kuxa mäm xop xohix te hăpxexka Yonex yög Yeyox kopa kuxa mäm xop pu' nîm tayümak, ha 'äte xe xa kax'ämi putup'ah. ² 'Äte' yümmûg 'ãxop tep-tup, nüy tayümak nõ' ä tehet, ha 'äte 'ãxop 'äktux max hăpxexka Mäxanõn xop pu'. 'Äte: "'Äxape xop hăpxexka Genex yög xop tep-tup, nüy tayümak nôm hă tu tehet. Yä häm'yäxatamuk puxet hă Genex xop tep-tup". Kaxïy. Ha Mäxanõn xop te nôm mõkupix, tu hõnhä tutep-tup, nüy tayümak nîm kamah. ³ Hõnhä 'äte 'ütaknöy mõ'pok 'ãxop hah, nüy 'ãxop 'äktux max hitop hok, pa 'ãxop te tayümak nîm putup. Yä hă kaxïy 'äte häm'äktux hõmä. ⁴ Pa Mäxanõn yög xop mög 'ügmütik 'ãxop hah, tu' pénâhâ 'ãxop yög tayümak nîm'ax pip 'ohnäg, koprix 'ügyäyhähup putup, xix 'ãxop yäyhähup putup kamah. Hamûn 'ügkuxa yüm 'ãxop kopah. ⁵ 'Äte hämpekpxax 'ümax 'ütaknöy xop mõ'pok hämäxp 'ãxop hah, puyïy 'ög tayümak nîm'ax yäy tu nû'xoh, 'ãxop te häm'äktux xex, hak-näy tu 'ãxop hak mög putup, tuk xupep putup, ha' pip 'ög tayümak nîm'ax, ha tikmû'ün te' pénäp-tup 'ãxop tep-tup, hu' nîm tayümak, pa' nöy te 'ãxop xat 'ohnäg, pu' nîm.

⁶ Ąpu 'űxaxok hok, tikmū'ün te hăpxop xap xok tīgnāg, puxix mīnta ta tīgnāg pop, pa tikmū'ün te hăpxop xap punethok xok, puxix mīnta ta punethok pop putup. Hă kaxīy 'ăxop te' nīm tayūmak tīgnāg, nūy ta hămmaxnăk-tōgnāg, pa 'ăxop te' nīm tayūmak xohix, nūy ta hămmaxnă punethok. ⁷ Ąxop te hămpē'ăpaxex 'ăkuxa kopa tayūmak xohix nīm putup. Ąpu 'ünīm. 'Ũxupkūmīy xop kuxa hittup 'ohnāg. Ąpu 'ăxupkumīy hok. Tikmū'ün te' nīm, 'ünōy te' xat hah. 'Āmhok, yă' max'ah. Pa 'ăkuxa tu hittup hă' nīm, yă' max, yă Topa tep-tuppax. ⁸ Ha Topa te 'ăxop pu popmăhă 'og hăpxop xohix, ha mōktu 'og hăpxop xohix xexka' pip, tu 'ăxop 'üm hok'ah, yă mōkuma'ämōg, tu 'og hăpxop pip, nūy 'ăxop hăpxopmă max. ⁹ Hamūn, Topa yōg tappet te: "Topa te' popmăhă hăpxop xohix 'ühok xop pu', tu hămmaxnăhă mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg". Kaxīy.

¹⁰ Topa te hăpxop xap popmăhă', puyīy tikmū'ün xoh hăpxopxap. Topa te xit'ax popmăhă', puyīy tikmū'ün mă'. Topa te tikmū'ün pu hăpxop xap xohix popmăp-tup, tu' tukgăp-tup, ha tikmū'ün te mīnta ta xohix popmăp-tup. Hă kaxīy Topa te xa hăpxop xohix popmăhă', ha 'ăxop te' nīm tayūmak xohix, ha Topa te tikmū'ün pu' maxnăp-tup nōm te' pop. ¹¹ Topa te 'ăxop mīy putup 'üp-te xop xexka putuk, xayīy 'ăxop tikmū'ün pu' nīm mōkuma'ämōg, ha tikmū'ün xohix te hăm'ăktux putup, hu: "Topa, 'ämox. Xatek mă'ă popmăhă hăpxop xohix". Kaxīy. ¹² Ąxop te tikmū'ün pu' nīm hăpxop xohix, yīy yōg hăpxop pip, puxix tu Topa pu hăm'ăktux, hu: "Topa, 'ämox, xate' popmăhă hăpxop xohix". Kaxīy. ¹³ Ąxop te Kunnix yōg hăm'ăpak max'ax 'ăpak, tu' mīy mōkuma'ämōg, tu nōm 'ăktux mōkuma'ämōg, tu tayūmak xohix nīm hăpxexka Yonex yōg xop pu' xix tikmū'ün nōy pu'. 'Āxop te' nīm punethok, yīy tikmū'ün xohix te Topa 'ăktux maxp-tup. ¹⁴ Tikmū'ün te Topa pu 'ăxop 'ăktux maxp-tup, tu 'ăxop putuppax. Topa te 'ăxop pu' hōm hăpxop max, yă Topa te 'ăxop pu' hōm yăy Koxuk. ¹⁵ Topa te yăy kutok xe'ëgnăg hōm. Ąpu yūmū Topa pu hăm'ăktux, hu: "Topa, 'ämox. Xate yăy Koxuk hōm". Kaxīy.

10

¹ 'Ũgmūn Paot, tu yăy kutōgnăg pekpaxex, tuk găy 'ohnāg, tu hăm'ăktux pu'uk, tu 'ăxop puk max, yă Kunnix putuk. Pa tikmū'ün te: "Paot te yăy kutōgnăg pe'paxex, tu hăm'ăktux pu'uk nūnțe 'Ũgmūg mūtik, pa hăm'ăktux ka'ok hato'ah". Kaxīy. ² Hăpxip 'Thăg mōg'ax, nūy xihip 'ăxop mūtik. 'Āxop yăg te hăpkummuk mīy, kopxix hăm'ăktux ka'ok. Pa 'a 'ătep putup'ah. 'Āpu hăpkummuk mīy hok. Hamūn, 'ăte hăm'ăktux ka'ok 'ükummuk xop pu'. Nōm te hăm'ăktux 'ăte hăpxopmă kummuk, nūy yăy yōg putup'ax mīy. Yă' koit. ³ Hamūn, 'ükkip hăm xexka tu', pa Topa pu hăpxopmă max, nūy tikmū'ün kuxa mămmă Yeyox kopah, tu tikmū'ün mūtik yăykix 'ohnāg, yă' kuxa măm hok xop putuk 'ohnāg 'ăte. ⁴ 'Ukuxa măm hok xop te măm topnăg hă yăy kix xix pox hă, xix măkax hă. 'Ak mă'ăte yăy kix hă kaxīy'ah. Pa Topa te 'Ũgmūg ka'ogăhă', 'üyīy Hămgăyăgnăg yōg yămīy xop yōg hăpkummuk mīy'ax nōă', xix Hămgăyăgnăg yōg tikmū'ün yōg hăpkummuk mīy'ax nōă', xix koit'ax nōă', xix hămyümmăgă'ax te koit nōă'. ⁵ Hăm te' tux hok, pu tikmū'ün Topa yūmmăg hok, ha 'ăte nōm hăpxop ka'ok xohix koxyōy. 'Ũgmū'ăte tikmū'ün pu hămyümmăgăhă', puyīy Kunnix pe tu paxeh punethok, nūy Kunnix 'ăpak. ⁶ 'Āxop te Kunnix tu' pip ka'ok, tu 'ăyipkox pip. Yă' max. Pak mă'ăte yăpkox 'ohnāg xop te hăpkummuk mīy'ax yănnăn putup. ⁷ 'Āxop te hămyümmăg kutōgnăg. 'Ok xip tihik, tu hămpē'ăpaxex, yă Kunnix yōg tihik? 'Ũgmūg yă

Kunnix yōg tihik kamah. ⁸ Topa tek xexkanāhā', pa 'āte nōm 'āktux kutōgnāg, pak yāyhāhup 'ohnāg. Nōm 'āktux, pu' max. Topa tek ka'ogāhā', 'ūyī 'ākuxa hitupmā'. 'Ātep-tup'ah 'āxop nōdā'. ⁹ 'Ap 'ātep-tup'ah 'ākuxanōdā' yōgnū tappet hā. ¹⁰ Tikmū'ūn te: "Paot te hām'āktux ka'ok yāy yōg tappet tu", pa' xip nūnte yūmmūg kopah, puxix hām'āktux pu'uk, tu hām'āktux hitop mīy". Kaxīy. ¹¹ 'Umax, puyī tikmū'ūn yūmmūg, pek mū'āte tappet kax'āmi', pek mū'āte 'āxop pu hām'āktux, yā yāy putuk. Pek xip nūnte, pek mōg, nūy 'āxop kopak xihip, yā yōgnū hām'āktux te yāy putuk.

¹² 'Utihi 'āxop kopa Yeyox yōg mō'pok xop te' koit xop, tu yāy xexka 'āktux. 'Ātep-tup'ah yāy xexka 'āktux, nūy 'ōm xop putuk. Yā tik hitop. 'Ōm te yāy yōg hāpxopmā'ax kopit, tu Topa yōg xat'ax 'āpak 'ohnāg, tu yāy yōg xat'ax mīy. ¹³ Topa tek mūg mōkpok, 'ūyī mūg tikmū'ūn kopa hāpxopmā max xix 'āxop kopa hāpxopmā max. 'Āte nōm 'āktux maxp-tup. Pa Topa tek mūg mōkpok, 'ūyī hāpxopmā nōy 'ohnāg. ¹⁴ Hōmāg mūg mōg 'āxop hah, nūy Kunnix yōg hām'āpak max'ax 'āktux 'āxop pu'. Topa tek mūg xat, 'ūyī hāpxopmā', ha 'āte hāpxopmā nōy mīy putup'ah. ¹⁵ Pa tik nōy te Topa pu' hām, nūy tikmū'ūn kuxa māmmāhā', ha 'āte nōm 'āktux putup'ah 'āte nōm kuxa māmmāhā'. 'Āmhok. Yā' nōy te nōm kuxa māmmāhā'. Pak mū'āte' hip 'āxop kuxa mām nōy nā' mōg putup, hak mū'āte' hip, 'ūyī mūg hāpxopmā nōy nāg mōg 'āxop kopah. 'Ūgmū'āte hāpxopmā max, ha Topa te nōm putup, hak mū'āte hāpxop nōy mīy putup'ah 'āxop kopah, ¹⁶ tuk mū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux yūmmūg hāpxexka nōy tu', ha tik nōy te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux kamah. 'Ap 'āte nōm 'āktux putup'ah 'ūkpuget te hām'āpak max'ax 'āktux. 'Āmhok. Yā' nōy te' kamah. ¹⁷ Pa Topa yōg tappet te: "Ok 'āxop te yāy xexka 'āktux putup? 'Āpu Topa xexka 'āktux". Kaxīy. ¹⁸ Topa te tikmū'ūn 'āktux max, puyī tikmū'ūn tu max. Pa tikmū'ūn te yāy xexka 'āktux, puyī tikmū'ūn tu kummuk.

11

Paot xix Yeyox yōg mō'pok te' koit xop

¹ 'Āte hām'āktux hā hāpkute'ex kutōgnāg putup. 'Āpu 'ūg 'āpax. ² 'Āte 'āxop yīpkūmīy, ha Topa te 'āxop yīpkūmīy. 'Ātak te yāy kutox hex xat, pu yāy tax tik puxet mūtik. Yāk-tok hex yā tuk tup max. Hā kaxīy 'āte 'āxop popmāhā Kunnix pu', yā yāp-xet pu'. Hā kaxīy 'āxop te hex tuktup max putuk. ³ Pa 'ūgkuxanōdā. Hōmā 'āxop te Kunnix tu 'āpip ka'ok, tu Kunnix putuppax xe'e'. Pa 'āte hāmpekpaxex 'āxop te hāmpe'āpaxex kummuk putup, nūy Kunnix nīm, yā 'Ema putuk. Tute hāmpe'āpaxex kummuk. Yā kāyā yōg koit'ax kopa' kuxa yūm. ⁴ Hamūn nōm Yeyox yōg mō'pok xop te' koit xop te 'āxop ha' mōg, nūy Kunnix nōy 'āktux, yā yōgnū Kunnix xe'e 'ohnāg, pa 'āxop te tik yōg hām'āktux 'āpak. 'Āxop te' koxuk nōy paha', 'a Topa Koxuk'ah. Hōmā 'āxop te Topa Koxuk paha', hak mūg pip 'āxop kopah. Pa 'āxop te hām'āpak nōy paha', 'a yōgnū putuk'ah 'ūgmū'āte 'āxop pu nōm 'āktux.

⁵ 'Āxop te hāmpe'āpaxex Yeyox te mō'pok nōm te' koit xop. 'Ok xexka 'ōhōm, ha tak mūn kutōgnāg? 'Āmhok. ⁶ 'Āte' yūmmūg 'āte hām'āktux max yūmmūg 'ohnāg, pa 'āte hāmyūmmūg, tu nō hāmyūmmūgā max. 'Āxop tek mūg 'āpak punethok, hu' yūmmūg.

⁷ Hōmā 'āte 'āxop pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, pa 'ōg tayūmak pop 'ohnāg. 'Āte yāy kutōgnāg mīy, xayīy 'āxexka'. 'Ok 'āte hāpkummuk mīy?

'Āmhok. ⁸ Hōmā 'āte hāpxom̄ā max 'āxop kopah, īhā Yeyox kopa kuxa mām xop nōy te 'āt' popmāhā tayūmak. 'Āte 'ūyōg hāpxop pop, nūy 'āxop hāg tehet, yā' xupxet putuk. ⁹ 'Āte hāpxom̄ā max 'āxop kopah, pa 'āte 'āxop yōg hāpxop xak 'ohnāg xix 'ōgnū tayūmak xak 'ohnāg, pa hāpxexka Māxenōn yōg taknōy xop te 'āt' nūnnāhā hāpxop xohix. Hōmā 'āte 'ōg hāpxop pop 'ohnāg, tu 'a 'āte 'ōg hāpxop pop putup'ah. 'Āte 'ōg hāpxop pop 'ohnāg putup. ¹⁰ 'Āte hām'āktux Kunnix mūtik. 'Āte hām'āktux 'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux putup hāpxexka Genex yōg tikmū'ūn pu', pa 'āte 'ūyōg hāpxop pop putup'ah, ha tikmū'ūn tek hupmāp-tup'ah. ¹¹ Teptu 'āte nōm 'āktux? 'Ok 'āte 'āxop putuppax 'ohnāg? 'Āmhok. 'Āte 'āxop putuppax.

¹² Hōnhā 'āte Kunnix puk hām putup, puyīy tikmū'ūn yūmmūg 'ūkummuk Yeyox yōg mō'pok te' koit xop, puyīy yāy xexka 'āktux hok. Hamūn, nōm te hām'āktux hāpxom̄ā yāg mūn putuk. Pa' koit. ¹³ 'Āp Kunnix yōg mō'pok xop xe'e'ah nō'ōm, yā' koit xop. Nōm te hām'āktux hāpxom̄ā max, tu Kunnix yōg mō'pok xop putuk. ¹⁴ Hāmūn, Hāmgāyāgnāg te yāyhā pexkox yōg nū'pok xop putuk, yā' max xe'ēgnāg xop putuk. ¹⁵ Tikmū'ūn xohix te' yūmmūg Hāmgāyāgnāg yōg tikmū'ūn te hāpxe'e mīy xop putuk. Nōm te hāpkummuk mīy, ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax xohix yānān putup.

Hāpxop kummuk Paotyōg

¹⁶ 'Āte xe hām'āktux, 'āpu hāmpe'āpaxex hok, 'āte hāpxom̄ā hitop. Pa 'āxop te hāmpe'āpaxex, 'āte hāpxom̄ā hitop, kopxix yāy xexka 'āktux, yā' tik hitop putuk. ¹⁷ 'Āte hām'āktux putup, pa Topa te hām'āktux te kaxīy putup'ah. 'Āte yāy xexka 'āktux, kopix tik hitop putuk. ¹⁸ Pa' pip tikmū'ūn xohix, tu yāy xexka 'āktux, yā' hām xexka yōg tikmū'ūn kummuk putuk, yīy 'āte yāy xexka 'āktux putup kamah. ¹⁹ 'Āxop te hāmpe'āpaxex hāmyūmmūg xexka', xayīy 'āxop hitop 'āpapkax. ²⁰ Tik te 'āxop xatpax, ha ta 'āxop nōm 'āpax, tu' mīy. Tik te 'ōg hāpxop pop, ha ta 'āxop nōm popmā'. Tik te 'āxop tuxhok, xa hāpxom̄ā hok, ha ta 'āxop nōm mīy 'ohnāg. Tik te yāy xexka 'āktux, ha ta 'āxop hāmpe'āpaxex 'ūxexka tihik. Tik te yāy yīm hā 'āpa yīn kix, ha ta 'āxop hāmpe'āpaxex yā' max tihik. ²¹ 'Ūgyāyhāhup, pa 'āte hām'āktux putup, 'ūgmūg pu'uk hu nōm tik te hāpxom̄ā putuk 'ohnāg.

Pa tik te yāy xexka 'āktux, kopxix yāy xexka 'āktux putup kamah, tu hām'āktux hitop. ²² 'Ok tik te 'Emeneo xop kopa' pip? Hamūn, yāg mūn kamah. 'Ok tik te 'Iyaet xop kopa' pip? Hamūn, yāg mūn kamah. 'Ok 'Amanām yōg xuperpmā xop kopa' pip tihik? Hamūn, yāg mūn kamah. ²³ 'Ok tik te Kunnix pu hāpxom̄ā max? Hamūn. 'Āte Kunnix pu hāpxom̄ā max punethok. Yā' 'āte hām'āktux hitop, tup-tox kummuk putuk. 'Ūhām pu'uk tihik pak hām ka'ok. Tik pip kutōgnāg kanet ka'ok kopah, pak xip punethok kanet ka'ok kopah. Tikmū'ūn te nōm kix kutōgnāg xikot hā, pak kix punethok xikot hā. Tik xakix kutōgnāg kōmnāg, pak xok punethok kōmnāg. ²⁴ Yoneo xop tek kix xikot hā 'ūxohix te' 39. Hā kaxīy 'ūgkix xohix te' 5. ²⁵ Hōm xop tek kix punethok xikot hā. Hā kaxīy 'ūgkix 'ūxohix te' 3. Yoneo xop te mīkaxxap punethok hāg tux yāp-xet, nūy 'ūkputex. 'Ūgmū yōg mīpkox yāy koxyōy tikoyuk kōnāg yīmū', tuk xip puxet kōnāg kopa māyōn mōg tox hā xix 'āmnīy tox hā. ²⁶ 'Āte hāpkumep punethok, tuk xok punethok kōmnāg kōnāg xexka kopah, tu xupxet tep-tex punethok kōmnāg, ha Yoneo xop tek kummugāhā' xix Yoneo kūnāpa pip xop te'. 'Ūkxok kōmnāg kōmēn kopah, xix mīmātik kopah, xix

kōnāg xexka kopah, ha' xape te' koit xop tek kummugāhā'. ²⁷ 'Ughām ka'ok, hu 'āmnīy punethok 'ihā mōgyōn kutōgnāg, tu putup tek putex punethok, tu kōnāg putup tek putex punethok, tuk xit'ax pip kutōgnāg, xik pet pip kutōgnāg, xix yōg topixxax kutōgnāg, ²⁸ xix hāpxop xohik-tōgnāg, tu 'āmnīy xohix hā 'āte hāpxopmāhā Yeyox kopa kuxa mām xop xohix pu', yāg hām ka'ok. ²⁹ Hamūn, Yeyox kopa kuxa mām xop pu'uk, kopxix 'ūgkuxa hittup 'ohnāg, tuk pu'uk kamah. Tikmū'ūn te Yeyox kopa kuxa mām xop mōgāhā', pu hāpkummuk mīy, kopxix 'ūggāy, tuk kuxa hittup 'ohnāg.

³⁰ Pax 'ū yāy xexka 'āktux, kopxix yāy pu'uk 'āktux putup. ³¹ 'Uxip Topa yā yūmūg xuxyā Yeyox mūktak. 'Umax xe'ēgnāg Topah, tu yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg. Tute' yūmmūg 'āte' koit 'ohnāg. ³² Hōmā 'ūkxip kōmēn Namān tu', ha ta' xip hāpxexa yōg xat'ax yōg gohenanok te mō'pok xonat, puyīy kōmēn pak'ax yōg hāmyīkox pēnā', puyīy xonat 'ūgmūy. Yā mīkaxxap hā nōl'om hāmpak'ax, tu' tox. ³³ Pa' xip hāmkoxnāg hāmpak'ax tu', ha 'āte nōm hāg xupep, tu manex kopak yūm, hak xape tek yīyxohōnnāhā manex hā poxit hā, ha tak mōg.

12

Paot te hāpxop xe'ēgnāg pēnāhā pexkox tu'

¹ A' max'ah, yāy xexka 'āktux, yā' kummuk, yā 'āte xe yāy xexka 'āktux putup. 'Āte yāy yōnkup'ax 'āktux putup, yā Topa te 'ā' mūg hāpxop xohix 'ūgyōnkup hā. ² Hōmā hāmyāxatamuk te' 14 'ihā hām tek mūg, nūy 'ūgmōgā pepix pexkox tu'. 'Āte' yūmmūg'ah, 'ok pek mōg, 'ok pek yōnkup, 'āte' yūmmūg'ah. Yā Topap-xet te' yūmmūg. ³ 'Āte xe hām'āktux. 'Ok pe hām tek mūg, nūy mōgā pepix pexkox tu', 'ok pek yōnkup, 'āte' yūmmūg'ah, pa Topap-xet te' yūmmūg. ⁴ 'Ukxip 'ōnte pexkox tu', tu hāpxop xe'ēgnāg 'āpak, pa nōm 'āktux yūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te nōm xop 'āktux yūmmūg 'ohnāg. ⁵ 'Āte yāy xexka 'āktux putup'ah, pa yāy pu'uk'ax 'āktux putup. ⁶ Pax 'ū yāy xexka 'āktux, kopxix hām'āktux hitop putup'ah, pa hāpxe'e 'āktux. Pa 'āte yāy xexka 'āktux putup'ah. 'Āte yāy xexka 'āktux, puxix tikmū'ūn hāmpe'paxex 'ūgxexka'. Pa 'āmhok, tikmū'ūn te yōgnū hāpxopmā'ax pēnāhā', tu yōg hām'āktux 'āpak, puxix tikmū'ūn 'ūgyūmmūg.

⁷ Pa Topa tep-tup'ah, 'āte yāy xexka pekpaxex. 'Āte' pēnāhā' hāpxop max xe'ēgnāg pexkox tu', yīy ta 'ā' hōm Topa te' hāpxūy, yā mīmyām putuk 'ūgyīn kopah, yā Hāmgāyāgnāg yōg mō'kutnā'ax putuk tuk xūygāhā', 'ūyīy yāy xexka pekpaxex hok. ⁸ 'Āte Topa pu yāy xūy 'āktux tikoyuk, tu Topa pu' kax, puyīy 'ūkxūy xut. ⁹ Pa Topa te: "Āmhok, puxix. 'Ukxip 'āmūtik, tu xa hāmmaxnāhā'. Puxix. 'Ūgka'ok, 'ihā 'āpu'uk". Kaxīy. Topa tek hittupmā 'ohnāg. Puxix, 'ūgkuxa hittup. 'Āte yāy pu'uk'ax 'āktux maxp-tup, ha Kunnix xip 'ūgmūtik, tu hāpxopmā max punethok putup. Yā' ka'ok Kunnix. ¹⁰ 'Ūgpu'uk, ha tikmū'ūn tek mūn 'āktux kummuk, hak xūy, ha tikmū'ūn tek kute'ex kummuk, ha' max'ah hāpxop, 'ihā 'āte Kunnix pu hāpxopmāhā'. Pa puxix. 'Ūgkuxa hittup. 'Ūkpu'uk, kopxix 'Ūgka'ok.

Putep mūn mīy putup Yeyox kopa kuxa mām xop

¹¹ Hamūn, 'āte hām'āktux hitop nōmhā, pa 'āxop tep-tup. 'Āxop te hāmpe'āpaxex 'ohnāg 'ūgmax. Hamūn, 'ūkpu'uk, pak max kamah, yā Yeyox yōg

mõ'pok te' koit xop putuk, nõm tihi 'äxop kopah. 12 'Ükxip Yeyox yõg mõ'pok xop kopah. Äxop te' yümmüg, tu' pënähã häpxompä'ax 'äte nõm mÿ punethok. 'Äte häpxompä ka'ok xe'ëgnäg 'äxop kopah, ha 'äxop te' yümmüg Topa te' mÿ, ha 'äkuxa te' yëy. Yä häpxompä ka'ok xe'ëgnäg. 13 'Äte 'äxop kopa häpxompähä', Yeyox kopa kuxa mäm xop nõy xohix kopa putuk, pa 'äte 'õg häpxop pop 'ohnäg xix 'õg tayümak, pa Yeyox kopa kuxa mäm xop nõy xohix te'ä hää' teheh, tu 'ä' popmähä häpxop xix tayümak. Yä hää kaxïy max'ah. 'Äte' kummuk mÿ. 'Apu 'üxaxogä', pu tu' kux.

¹⁴ Hönhā putat tikoyuk ḫhāg mōg putup 'āxop hah, tu 'a 'āte xa tuk kax putup'ah. 'Āte 'āxop putup, pa 'ōg tayūmak putup'ah. Hamūn, 'ūmax'ah 'ūktok te yōg 'ātak pu popmāhā hāpxop xohix xi' tut pu', pa' max 'ātak tek-tok pu' popmāhā hāpxop xohix xi' tut te'. ¹⁵ Hak kuxa hittup, tu yōgnū hāpxop xohix pōpmāhā', tu xa hok hām ka'ok putup, nūy 'āxop hāg tehet. 'Āte 'āxop putuppax xexka'. 'Ok 'āxop tek putuppax putup kutōgnāg?

16 'Āxop te' yūmmūg 'āte' pop 'ohnāg 'ōg hāpxop, pa tikmū'ūn te hām'āktux putup 'āte 'āxop pu' koit, tu 'āxop mōgāhā, pa' koit. **17** Texī? 'Ok 'āte tik mō'pok, puyīg 'ōg hāpxop pop? Āmhok. **18** 'Āte Tit pu: "Āpu mōg tikmū'ūn hah". Kaxīy. Yiy ta' mōg Tit 'āxop hah. Ha 'āte taknōy nōy mō'kutnāhā Tit mūtik. 'Ok Tit te 'ōg hāpxop pop? Putep hāmpel'āpaxex? Āmhok. 'Ok Tit te hāpxopmā tek mūn putup? 'Ok Tit tep-tup 'āte nōm putup? Hamūn. **19** 'Ok 'āxop te hāmpe'āpaxex 'ūgmū'ātep-tup, tu hām'āktux punethok, xayīy 'āxop 'ūgmūn putup? Āmhok. Pak mū'āte hām'āktux, ha Topa te nōm 'āpak, ha Kunnix tep-tup nōm hām'āktux. 'Ūgmū'āte hāpxopmā xohix, nūy 'āxop hāg tehet. **20** 'Ūgkuxa nōg. 'Āte hāmpekpaxex 'ūgmūg mōg putup 'āxop hah, pa 'āxop te yāyhā kummuk, tu' putuk 'ohnāg 'āte nōm putup. 'Āte hāmpekpaxex 'āte' putuk 'ohnāg 'āxop te nōm putup. 'Ūgkuxa nōg. 'Āte hāmpekpaxex 'āte 'āxop pēnāp-tup, Thā 'āxop te yāy mānōg, tu 'āxop te' yīpkumīy, tu 'āxop gāy, tu 'āxop te' xupkumīy, tu hām'āktux kummuk, tu hāpxūmāhīy, tu yāy xexka pe'āpaxex, tu yāy kute'ex pax. **21** 'Ūgkuxa nōg. 'Āxop hak mōg putup. 'Āte hāmpekpaxex Topa tek mūn yāyhāhupmāp-tup 'āxop kopah, hak kuxa hittup 'ohnāg putup. 'Āte' pēnāp-tup tikmū'ūn kummuk nōm te hāpkummuk mīy, pa' yāyhāhup 'ohnāg, tu hāpkummuk mīy'ax kux 'ohnāg, yā' nōy hā' xupxet, tu hāpkummuk mīy'ax xohix putuppax.

13

Hām'āktux kux'ax

¹ Yā putat tikoyuk nōmhā, ha tak mōg putup 'āxop hah. Topa yōg tappete: "Tikmū'ün tix 'ok pe tikoyuk te, 'Nōm te hāpkummuk mīy, hak mū'āte hāpkummuk mīy'ax pēnāhā". Kaxīy. Āpu nōm 'āpax. Pa yāp-xet te nōm 'āktux, 'āpu nōm 'āpax hok." Kaxīy. ² Hōmā putat tix Thā 'āte hāpkummuk mīy xop pu hām'āktux, hu, "Āxop te hāpkummuk mīy. Āpu 'ūhup!" Kaxīy. Hōmā 'āte xe nōm 'āktux. Hāpxip Thāg mōg putup 'āxop hah, tu 'āte hāpkummuk mīy xohix xop xūygāp-tup. ³ 'Āte hāpxop xe'e mīy putup, ha 'āxop te' pēnāp-tup, tu yūmmūg Kunnix te 'ā yāy 'āxet'ax hōm. Kunnix 'ūka'ok. 'Āxop te nōm pēnāhā'. ⁴ Pa hōmā Kunnix 'ūpu'uk, yā tikmū'ün tep-tex mīpkupnix yīmū', pa hōnhā 'ūxip, ha Topa te' hīnnāhā', yīhōnhā' ka'ok. Yūmū'āte Kunnix kopa kuxa mām, tu nūmūtik

mõg, tu yümmüg pu'uk, pak mõg tip-tup 'ãxop kopah, ha Topa tek mõg ka'ogãp-tup.

⁵ 'Ãpu yãy yõg hãpxopmã'ax kopit. 'Ãpu yãy kopit, nüy yãy kuxa yümmüg. 'Ok 'ãkuxa mäm Yeyox kopah? Hamñ, 'ãxop te' yümmüg Yeyox xip 'ãkuxa kopah. Pa 'ãkuxa mäm 'ohnäg Yeyox kopah, puxix Yeyox xip'ah 'ãkuxa kopah.

⁶ 'Ãte' hip 'ãxop te' yümmüg putup 'ügmüg xe'e', tuk mõg pip Yeyox yõg mõ'pok xop kopah. ⁷ 'Ügmü'âte Topa pu hãm'âktux, tu' xak, xayïy 'ãxop hãpkummuk mîy hok. 'Ak mû'âtep-tup'ah, pu tikmû'ün hãm'âktux 'ügmüg hãm max 'ãxop kopah, yã 'ãxop te hãmmax mîy, pak mû'âtep-tup, xayïy 'ãxop hãmmax mîy, puyïy tikmû'ün yümmüg 'ügmüg pu'uk, pa Topa 'ûka'ok. ⁸ 'Ügmü'âte hãpxe'e koxyöy 'ohnäg, pa hãpxe'e 'ãktux yümmüg. ⁹ 'Ügmüg pu'uk, ha tikmû'ün tek mõg putup nõg, kopxik mõg kuxa hittup. 'Ãxop ka'ok, kopxik-mõg kuxa hittup, tuk mû'âte Topa pu hãm'âktux, tu ta tuk kax, pu Topa 'ãxop max xe'e mîy. ¹⁰ 'Ükxip hãptox 'ãxop tu', tu nû' tappet kax'ämi', nüy 'uggäy 'ohnäg 'ãxop kopah, yã Topa tek xexka mîy putup 'ãxop kopah, 'ûyïy 'ãxop hãg tehet, 'ûyïy 'ãxop koxyöy hok.

¹¹ 'Ükux'ax tappet. 'Ükxape xop, 'ãpu 'ûxax, nüy hãpxopmã max xohix. 'Ãpu yõgnü hãm'âktux 'ãpax. 'Ãpu 'ãp-tox puxet 'ãxop. Yãy kix hok, ha Topa te mõ 'ãxop yãy xe'ëgnäg, tu 'ãxop kopa xip putup, nüy 'ãkuxa mäm'mä'.

¹² 'Ãpu yãy mûy xape max xop putuk. Yeyox kopa kuxa mäm xop xohix te hãm'âktux 'ãxop pe'paxex.

¹³ Topa yõg tikmû'ün xohix te 'ãxop pe'paxex. ¹⁴ 'Ügmü'âtep-tup, puyïy yümmüg xuxyä Yeyox Kunnix 'ãxop pu hãmmaxnä', xayïy 'ãxop mûtik mõg. Tu ta tu' kux.

PAOT TE HĀPXEXKA GANAX YŌG TIKMŪ'ŪN PU TAPPET KAX'ĀMI!

Tute' kuxa mām ka'ok xop pu 'āneo

¹ Ügmūn Paot. 'Āte xa kax'āmi nūhū tappet. Yeyox Kunnix tek yāykutnāhā', xix Topa tek yāykutnāhā'. 'A tikmū'ūn tek nūnnāh. Pa Yeyox Kunnix te nūgkutnāhā', xix yūmūg 'Ātak Topa te'. Yā nōm te Yeyox Kunnix putpu' hūnnāhā'. ² Nūnte ti yūmūg xape xop. Yā' xohix te xa 'āneo hōm, xix hāpxexka Ganax yōg kuxa mām ka'ok xop xohix pu 'āneo hōm.

³ Pūyā yūmūg yōg 'Ātak Topa xa hāmmaxnā', xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā', xix 'ākuxa māmmā.

⁴ Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te yāy mūn hōm, nūy yūmūg pupi tu' xok, yūmū'āte hāpkummuk mīy hah. Üxok, nūy yūmūg mōy hām xexka kummuk kopah. Yā yūmūg yōg 'Ātak Topa tep-tup. ⁵ Āpu yūmūg xohix te Topa max xe'ēgnāg 'āktux mōl'kumak mōg, tu' xuktux kux 'ohnāg. Hamūn.

Yā hām'āpak max puxehnāg Topa yōg

⁶ 'Āy! 'Āxop texiy tu Topa nīm mōl'ka'ok. Tute 'āxop xānāhā', puyiy Kunnix xa hāmmaxnā'. Pa 'āxop te hām'āpak max nōy 'āpak nōmhā'. Yā hām'āpak'ax puknōg, 'ap Topa yōg'ah. ⁷ 'Ap xe'e'ah. Nōm xop te 'āxop kummugāhā', tu' xak, nūy Kunnix yōg hām'āpak max'ax nōy yānān, pu tu' yāyhā hitop. ⁸ Pax 'ūgmūg xa hām'āpak max nōy 'āktux, puxix Topa 'ūgkummugā', nūy pago. Pax pu pexkox yōg nū'pok xop nūn pexkox tu', tu xa hām'āpak max nōy 'āktux, puxix Topa 'ūkummugā', nūy pago. Hamūn. Hōmā 'āte xa hām'āpak max'ax 'āktux, ⁹ 'ūgmū'āte hām'āktux tap, tu hōnhā nōm 'āktux 'ūxeheh. Tik 'ūm te hām'āpak max'ax puknōg 'āktux, pūyā Topa nōm kummugā', nūy tu pago. Yā nōm hām'āpak max puknōg. ¹⁰ Piyā 'āte' xak nōmhā'? 'Ok pe tikmū'ūn te yōg hāpxopmā'ax putup? 'Ok pe Topa te yōg hāpxopmā'ax putup? Yā Topah, 'a tikmū'ūn'ah. Pax 'ūg xak, puyiy tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax putup, kopxik mūn hām hok Topa tu'. Yā tikmū'ūn tuk hām'ax. Pa Topa mūn puk hām xe'ēgnāg.

Texiy Topa te Paot mōl'kutnāhā'

¹¹ Üxape xop, 'āte 'āp-tup, xayiy hāmyūmmūg. 'Āte hām'āpak max'ax 'āktux, 'a tikmū'ūn tek xat'ah, 'āte nōm hām'āpak max'ax 'āktux. ¹² 'A tikmū'ūn te 'ā hāmyūmmūg'ah, tu 'ā' xuktux'ah, pa Yeyox Kunnix te'.

¹³ Ha ta 'āxop te yūmūg yōg hāpxopmā'ax yūmmūg tap. Hōmā 'āte Yoneo xop yōg hāpxopmā'ax tat, tu Kunnix kopa' kuxa mām xop kute'ex kummuk pax, tu' xak, nūy nōm pu hāpkummugā', puyiy nōm xop yāyxatat, tu yāy nōā'.

¹⁴ Hak xexka nōynāg mōg Yoneo xop kopah, yā Yoneo xop mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax xohix tat 'āte'. Yā' xat'ax xohix 'āte' mīy māynāg, tu' xat'ax 'ūm xaxok 'ohnāg.

¹⁵ Hōmā 'ūktut tek put xet'ah, 'ihā Topa 'ā yāykutnāhā', tuk xānāhā', nūy mōgkutnā'. Yā Topa te 'ā hāmmaxnāhā', ¹⁶ tu 'ā' mūg yāy kutok pit, 'ūyiy hām'āpak max'ax 'āktux Yoneo xop hā' puknōg xop pu'. 'Āte tikmū'ūn 'ūm yīkopit 'ohnāg. Nōm te tuk mūn yūmmūgā 'ohnāg. ¹⁷ 'Ak mōg' ah kōmēn Yenoyanēn tu', tu hām'āktux 'ohnāg Yeyox yōg mōl'pok xop mūtik. Yā Yeyox te nōm mōl'pok hāmāxap, tuk-nāy tuk mūn mōgkutnāhā. Ha tak mōg 'Anap tu',

tu mōktuk xutep. Hāpxip 'īhāg nūn putpu kōmēn Namēn tu', tu nūktuk xutep.
¹⁸ Hāmyāxatamuk tikoyuk nōg, ha tak mōg Yenoyanēn tu', nūy nox xip Pet pet tu', nūy hām'āktux, tu noxk xip 'amnīy te 15 hā. ¹⁹ Hamūn, 'āte pēnāhā Pet xix Tiak, yā yūmūg xuxyā yāy taknōy, pa mō'pok xop nōy 'a' pēnāhā.

²⁰ 'Āte kax'āmi nūhū tappet, tu hāpxe'e kax'āmi', tu' koit 'ohnāg. Topa keppa 'āte' xuktux.

²¹ Hāpxip 'īhā tak mōg hāpxexka Xit tu', xix hāpxexka Xinix tu', ²² ha hāpxexka Yonex yōg kuxa mām ka'ok xop tek yūmmūg 'ohnāg, ²³ pāyā hām'āpak, hu: "Hōmā Paot tek mūg kummugāhā", pa hōnhā Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Hōmā tutep-tup, nūy Topa yōg putat max koxyōy, pa hōnhā Topa yōg hāpxompmā'ax 'āktux," kaxīy. ²⁴ Tu' kuxa hittup 'ūgmūn hā, tu Topa 'āktux max.

2

Paot xix Yeyox yōg mō'pok xop

¹ Hāmyāxatamuk te 14 nōg, ha ta xek mōg kōmēn Yenoyanēn tu', Maname mūtik mōg, tu Tit mōgāhā'. ² Yā Topa te 'ā' pēhāhā', tu 'ā' xuktux, tuk xat, 'ūmōg Yenoyanān tu', hu tak mōg, tu mōktuk xutep, tu' pēnā max'ax xexka xop mūtik hām'āktux, 'ap nōy xop mūtik hām'āktux'ah. 'Āte nōm hāmyūmmūgāhā hām'āpak max'ax, 'āte nōm 'āktux hāmpuknōg xop pu', nōm xop te Yoneo xop hā' puknōg, puyī xexka xop 'ūghām'ax 'āktux max. ³ Ha Tit mūn xip 'ūgmūtik, tu hāpxexka Genex yōg tihik, yā Yoneo xop hā' puknōg, pa tik xop tek xat 'ohnāg, pu Tit yāy xax xax 'ūyīmap. 'Amhok. ⁴ Pa' nūn mō'āmā'ax xop, 'ap Kunnix kopa' kuxa mām'ah, yā xetxoxt hex putuk, tu' nūn, tu nūktu yūmū yōg xop kopa' mōxahā', nūy yūmū yōg hāpxompmā'ax max pēnā'. Yā yūmū yōg hāpxop xak'ax 'ap-tux'ah, yā yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik. Pa nōm mō'āmā'ax xop tek putup, nūy yūmūg mōgā putat kummuk hā, nūy yūmūg kuxa hīy, 'ūyīy hittup hok. Yā nōm te' xat pax nām. Yā 'ūyōg hāpxop xak'ax putux. ⁵ Ha tak mū'āte nōm komut xop 'āpak 'ohnāg. Hamūn, nōm 'āpak 'ohnāg hok'ah, xayīy 'āxop pip ka'ok Topa yōg hām'āpak max tu'.

⁶ Ha ta' xexka xop, yā tikmū'ūn te nōm pe'paxex xexka'. ('Ok xexka' pektōgnāg? Yā' nōy putuk. Topa te tikmū'ūn yōg hāpxompmā'ax xohix kopit, tu' xax max hā' kopit 'ohnāg, pāyā' kuxa kopa' pēnāhā'). Nōm xexka xop tehomi 'ā hāmyūmmūgāhā hām' 'ohnāg, ⁷ pa nōm xop tek yūmmūg, Topa te mōgkutnāhā 'ūgmūn, 'ūyīy Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux Yoneo xop hā' puknōg xop pu', pa Topa te mō Pet kutnāhā Yoneo xop hah. Ha nōm xexka xop te' yūmmūg. ⁸ Topa tek ka'ogāhā', tu nūgkutnāhā', 'ūmōg Yoneo hā' puknōg xop hah, ha ta Topa te Pet ka'ogāhā', tu mō'kutnāhā', pu Yoneo xop ha mōg. ⁹ Topa te 'ā hāmmaxnāhā', ha Tiak te' yūmmūg, xix Pet te', xix Yoām te'. Yā' pēnā max'ax xexka xop tek yīm nuhuk, xix Maname yīm nuhuk, yāk mūg xohix xape xe'e'. 'Ūgmū'āte yāy mūtik hām'āktux, tu' xuktux, 'ūmax 'ūgmūg hām Yoneo hā' puknōg xop kopah, ha ta' nōm hām Yoneo xop kopah. ¹⁰ Pa nōm tek mū'ā' xak, pu hāpxop popmā pax 'ūhok xop pu'. Hamūn. 'ātep-tup xexka', nūy hāpxop popmā pax.

Pet xix Yoneo hā' puknōg xop

¹¹ Hōmā ha ta' nūn Pet, kōmēn 'Ātitit tu' nūn, ha 'āte tikmū'ūn keppa hām'āktux, hu: "Pet, xate hāpkummuk mīy." Kaxīy. ¹² Hamūn. Pet xit hāmpuknōg xop mūtik, yā' kuxa mām ka'ok xop, ha ta Tiak te nū'kutnāhā tihik, ha nōm nūn tu nūktu' mōxaha', ha Pet te' puknōg xop nīm mō'ka'ok. 'Ap

putup'ah, puyīy nūmūtik tu xit, Yoneo xop yīpkutuk tu'. ¹³ Ha ta' pip kama 'Ākitit yōg Yoneo xop, yā yūmūg xape xop, tu nōm te Pet yōg hāpxomā'ax tat, tu' yīpkutuk kamah. Hamūn, Maname kama te Pet pe' mōg, tu Pet yōg hāpxomā'ax tat kamah. ¹⁴ 'Āte' pēnāhā', 'ap hāmyok mīy'ah, 'ap hām'āpak max'ax xe'e'ah. 'Āte Pet pu hām'āktux, 'ūxohix keppa' xuktux, hu: "Āmūn yā Yoneo, pa'a xate mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat'ah. Texīy xate' xat, pu Yoneo hā' puknōg xop nōm hāpxomā'ax tat?" Kaxīy.

'Ūxohix kuxa mām Yeyox kopah, yīy Topa te' kuxa kummuk tupmāhā'

¹⁵ 'Ūgmūg mūn yā Yoneo xop kopak pip. 'Ūgmūg tak yā Yoneo, xik mūg tut, yā Yoneo xe'e', 'a' puknōg kummuk xop yōg'ah, ¹⁶ pak mū'āte hāmyūmmūg: Tikmū'ūn kuxa ka'ok Yeyox Kunnix kopah, yīy Topa te' kuxa kummuk tupmāhā', puyīy kuxa tu max. Pa tikmū'ūn nōy te Topa yōg xat'ax 'āpak, tu' mīy. 'Ok hā kaxīy yāy kuxa tupmā Topa keppa nō'ōm? 'Āmhok. 'Ap kaxīy'ah. Yūmūg mūn kama kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, pu Topa yūmūg kuxa kummuk tupmā. Yā hā kaxīy Kunnix kopa yūmūg kuxa mām ka'ok. Mōyyex xat'ax 'ūm te yūmūg kuxa tupmā hok. Tep te Topa yōg xat'ax mīy, puyīy Topa tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā', puyīy kuxa tu max? Yā tikmū'ūn 'ohnāg. ¹⁷ Pa yūmūg kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, nūy yūmūg kuxa tu max, pa hāpkummuk mīy. 'Ok Kunnix te hāpkummuk mīy'ax nōynā' mōgahā'? 'Āmhok. ¹⁸ Hōmā 'āte hāpkummuk mīy kux. Pax xe' mīy, kopxix 'ūgkummuk, yā 'āte Topa yōg xat'ax koxyōy. ¹⁹ 'Ūgkummuk, ha Topa yōg xat'ax te' xat, puk putex, pa Kunnix tek pupi' xok, yīy Mōyyex yōg xat'ax tek xat hok. Hā kaxīy 'ūgmōg Topa peheh, tu Topa yōkāmūg mōg. ²⁰ Hōmā Kunnix tek pupi' xok mīpkupnix tu', ha Topa te' putpu' hīnnāhā'. Hōnhā 'ak puxet'ah, pa Kunnix xip 'ūgkopah. Hōnhā Kunnix mūtik 'ūgkuxa hi xe'ēgnāg. Yāg kuxa yūm ka'ok Topak-tok pit kopah. Tute mōg yāy xe'ēgnāg, tuk pupi' xok. ²¹ Topah, 'āmax, tu 'ā' hok hā hāmmānāhā', yīg kuxa hi xe'ēgnāg. Paxpu Mōyyex yōg xat'ax tikmū'ūn kuxa kummuk maxnā', puxix Kunnix tu' hok hā' xok. Pa Topa te' hok hā' hōm. Yā yūmūg pupi' xok Yeyox, tu yūmūg kuxa kummuk tupmāhā'.

3

Hā texīy Topa te' kuxa kummuk tupmāhā'

¹ Hāpxexka Ganax yōg tikmū'ūn, yā 'āxop putox ka'ok, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te 'āxop hitop mōgāhā hato'ah, hām'āktux kummuk hā 'āmōgāhā'. Hōmāg mū'āte 'āxop xohix pu hām'āktux xe'e', Yeyox Kunnix xok mīpkupnix tu', ha xate' yūmmūg, tu 'ākuxa hā' pēnāhā'. Pa tikmū'ūn te 'āxop mōgāhā hato'ah. ² 'Āpu hām'āktux puxet. 'Ok 'āxop te Mōyyex yōg xat'ax xohix mīy, pu Topa yāy Koxuk nū'kutnā' 'ā hah? 'Āmhok. 'A kaxīy'ah. 'Ok 'āxop te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak, tu 'ākuxa mām ka'ok, puyīy Topa Koxuk 'ākopa' xihip? Yā hamūn. ³ 'Āxop texīy 'āhitop xexka'? 'Āmōg kōnāmāhā Topa Koxuk mūtik, puyīy 'āka'ogā', pa hōnhā xatep-tup, nūy 'āp-xet hā mōg, nūy yāy ka'ogā', nūy 'āp-xet hā hāpxomā'. Teptu 'āxop te' ka'ax hā yāp-xehnāg mōg Topa yōg putat hā? ⁴ 'Ok 'āxop te hitop hā xūy hā tot? Pūyā hitop hok! ⁵ 'Ok 'āxop te Mōyyex yōg xat'ax mīy, yīy ta Topa te xa nū'kutnā yāy Koxuk, tu 'āxop kopa hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg? 'Āmhok. Pa 'āxop te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak, tu 'ākuxa mām ka'ok, yīy ta Topa te xa mō'kutnāhā yāy Koxuk, ha 'āxop kopa hāpxomā max xe'ēgnāg. Hamūn. Yā kaxīy!

⁶ ՚Apú 'Amanām pe'āpaxeh. Topa yōg tappet te: "Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, yīy Topa te' kuxa tupmāhā', pu kuxa tu max. Yā Topa te 'Amanām yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux." Kaxīy. Hā kaxīy yūmūg kuxa mām ka'ok, yīy Topa te yāy Koxuk yūmū'ā nū'kutnāhā'. ⁷ Yā 'āxop te hāmyūmmūg: Yā 'Amanām hā' mōkputox xe'e', yā 'ākuxa mām ka'ok kamah. ⁸ Hōmā Topa yōg tappet te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', hu: "Hāpxip 'ihā Yoneo hā' puknōg xop kuxa mām ka'ok putup Yeyox Kunnix kopah, yīy Topa te' kuxa kummuk tupmāp-tup, puyī' kuxa tu max." Kaxīy. Tu xe 'Amanām pu hām'āpak max'ax 'āktux, hu: "Topa te 'āmūn hā hāmmaxnāp-tup, yā' hep xop xohix ha hāmmaxnāp-tup, xexka xohix tu' hāmmaxnāp-tup," kaxīy. ⁹ Ha ta 'Amanām kuxa yūm ka'ok, yīy ta Topa te 'Amanām hā hāmmaxnāhā', tu' kuxa mām ka'ok xop xohix ha hāmmaxnāhā', yā 'Amanām putuk.

¹⁰ Tikmū'ūn 'um kuxa yūm ka'ok Mōyyex yōg xat'ax kopah, pu tu' kuxa maxnā Topa pu'. Pa Topa yōg xat'ax te hāpkummuk mīy'ax 'āktux kummuk. Hamūn, Topa yōg tappet te: "Úxohix 'ūm te Mōyyex yōg xat'ax xohix xexka mīy hok, puxix Topa' kummugāp-tup 'ūyānān tu', nūy nō kummuk mīy'ax hā pago." Kaxīy. ¹¹ Yā tikmū'ūn 'ohnāg te Mōyyex yōg xat'ax xohix mīy, puyī' Topa' kuxa kummuk tupmā', puyī' kuxa tu max. Pa Topa yōg tappet te: "Úxohix' kuxa mām ka'ok, puxix Topa' kuxa kummuk tupmā', puyī' kuxa tu max. Yā nōm xop kuxa hi xe'ēgnāg," kaxīy. ¹² Pa nōm nōy xop te Mōyyex yōg xat'ax mīy putup, nūy yāy kuxa kummuk tupmā' Topa pu'. 'Ap putuk'ah nōm xop kuxa mām ka'ok Topa kopah, puyī' Topa' kuxa tupmā'. Yā yāy hāpxomā'ax hā' kuxa maxnāp-tup. Yā Topa yōg tappet te Mōyyex yōg xat'ax mīy xop 'āktux, hu: "Nōm 'ūm te Topa yōg xat'ax xohix xexka mīy xe'ēgnāg, puxi' kuxa hi'." Kaxīy.

¹³ Topa te: "Yā' kummuk nōm te Mōyyex yōg xat'ax xohix xexka mīy hok. Yā 'āte nōm ha hāpkummū nō gāp-tup, nūy hāpkummuk mīy'ax hā pago." Kaxīy. Pa Kunnix te hāpkummugā'ax hā' tot yūmūg pupi', tu yūmūg pupi' xok, yā tute yūmūg mōy, 'ūyī yūmūg hi xe'ēgnāg. Yā Topa yōg tappet te: "Yā' kummuk nōm te mīpkupnix tu' xup." Kaxīy. ¹⁴ Ha mōktu Kunnix te yūmūg pupi' xok, 'ūyī yūmūg hi xe'ēgnāg. Topa te' hok hā hāmmaxnāhā', puyī' Yoneo hā' puknōg xop ha hāmmaxnā'. Yā hōmā Topa te 'Amanām pu hām'āktux xex, tu hāmmaxnā'ax hep xop xohix ha 'āktux, 'tu hōnhā Yēyox Kunnix hā hāmmaxnāhā', puyī' puknōg xop kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. Hōmā Topa te hām'āktux xex, tu' xuktux, yā yūmū'ā ha yāy Koxuk nū'kutnāhā'. Ha yūmūg kuxa mām ka'ok, yīy ta Topa Koxuk te yūmūg kopa' xip.

'Üxat'ax xix hām'āktux xex'ax

¹⁵ 'Ükxape xop, 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup tu tikmū'un mīy'ax hā 'āyūmmūgāp-tup. Tik te' nōy pu hām'āktux xex, tu nō kax'āmi tappet tu'. 'Ok tikmū'un te nō hām'āktux xex koxyōy? 'Āmhok. 'Ok tikmū'un te hām'āktux nōy kax'āmi xehomi? 'Āmhok. ¹⁶ Hōmā Topa te 'Amanām pu hām'āktux xex, xix 'Amanām yāy mōkputox pu hām'āktux xex. Yā mōkputox puxehnāg 'āktux, 'ap xohix'ah. Yā Kunnix te 'Amanām hā' mōkputox xe'e'. Yā Topa te yāy nōm kutnāhā'. ¹⁷ 'Üyūmmūg. Hōmā Topa te nōm pu hām'āktux xex, yā Topa te' pa'ax hittap mīy tikmū'un mūtik, ha ta' nōg hāmyāxatamuk xohix te' 430, 'ihā Topa te tikmū'un pu popmāhā Mōyyex yōg xat'ax. 'Ok Mōyyex yōg xat'ax te nō hām'āktux xex koxyōy? 'Ok pa'ax koxyōy? 'Āmhok. ¹⁸ 'Ok Topa te hāmmaxnāhā Mōyyex yōg xat'ax mīy xop hah? 'Ok pe hām'āktux xex 'ūkopa'

kuxa mām xop pu hāmmaxnāhā'? Yā hāmmaxnāhā! Pax pu Topa hāmmaxnā Mōyyex yōg xat'ax mīy xop hah, puxix hām'āktux xex xop kuxa mām ka'ok xop ha hāmmaxnā hok. Pa Topa te 'Amanām pu hām'āktux xex, tu nōm ha hāmmaxnāhā'.

¹⁹ Teptu Topa te' xat'ax xohix xat? 'Üxat, pu tikmū'ün hāmyūmmūg, nūy yāy yōg hāpkummuk mīy'ax yūmmūg. Mōyyex yōg xat'ax pip ka'ok, tu mōktu' xupep 'Amanām mōkputox, ha Topa te nōm pu hām'āktux xex, ha pexkox yōg nū'pok xop te tik pu Mōyyex yōg xat'ax xohix popmāhā', ha tik te tikmū'ün pu nōm popmāhā'. Nōm tik te yāy kote' xip. ²⁰ Pa tik te yāy kote' xip, puxix tu punethok. Pa Topa yāp-xet, 'ap punethok'ah. Topap-xet te hām'āktux xex.

Texīy 'üxat'ax popmāhā'

²¹ 'Ok Mōyyex yōg xat'ax te Topa yōg hām'āktux xex'ax nōñā'? 'Āmhok! Pax pu Mōyyex yōg xat'ax tikmū'ün hīnnā', puxix tikmū'ün nōm xat'ax mīy, nūy yāy kuxa kummuk tupmā'. Pa 'āmhok, 'üxat'ax te' kuxa tupmā hok. ²² Pa Topa yōg tappet te' kummuk 'āktux, tu tikmū'ün xohix xexka kummuk 'āktux, xi' puknōg xop xohix xexka kummuk 'āktux, hāpkummuk mīy hah. Topa yōg tappet te nōm 'āktux, pu tu kuxa mām ka'ok, puyīy Topa hāmmaxnā'. Topa te nōm pu hām'āktux xex, tu' kuxa mām ka'ok xop pu hām'āktux xex, nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah.

²³ Hamūn, yūmūg kuxa mām ka'ok nōmhā, pa hōmā Mōyyex yōg xat'ax te yūmūg kuxa hīy, kanet ka'ok kopa' hīy putuk, ha mōktu yūmūg kuxa mām ka'ok nōmhā. ²⁴ Hamūn, Mōyyex yōg xat'ax te yūmūg hāmyūmmūgāhā', nūy yūmūg mōgā', ha mōktu' xupep Yeyox Kunnix, pu tu yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, puxix Topa yūmūg kuxa kummuk tupmā', 'ūyīy kuxa tu max. ²⁵ Hu nōmhā yūmūg kuxa mām ka'ok, ha Topa yōg xat'ax te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', ha' kux.

²⁶ 'Āxop xohix kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, hu ta 'āxop yā Topak-tok xop, yā' ākuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ²⁷ Yā 'āxohix mōxaha Kunnix yōg xop kopah, ha 'āp-tox pix, yā' ākuxa mām Kunnix kopah, tu nōmhā Kunnix putuk, yā' Kunnix xip 'āxohix kopah. ²⁸ Yā Topa te yūmūg xohix hā tehe', ha' yāy putuk 'ūkuxa mām ka'ok xop, yā' Yoneo xop xi' puknōg xop te yāy putuk. Yā nōm te' hok hā' hām, xix nōm te tayūmak hā' hām, tu yāy putuk. Yā tik xix 'ün te yāy putuk. Yā xohix te' nōy putuk, yā' xohix kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. 'Ap pip'ah 'ūxexka xop xik-tōgnāg xop. Yā yāp-xet, 'ūkuxap-xet, tu yāy putuk. ²⁹ Yā 'āxop mōxakux Kunnix yōg xop kopah, hu ta kama 'Amanām hā' āmōkputox, ha Topa te xa hāmmaxnāp-tup kamah, yā' tute hām'āktux xex 'Amanām mōkputox pu'.

4

¹ 'Üyūmmūg. 'Ütak 'üm yōg hāpxop xohix, tu' xok putup, hak-hāy tuk-tok te' pop putup, 'üyōg 'ātak yōg hāpxop pop putup. Pa' xip 'ātak, hak-tok 'ühok, yā' hok hā' hām yāy tak pu'. 'Üyōg 'ātak te' popmā'ax hāpxop, yāk-tok yōg hāpxop, tu' pop putup, pa hōnhā' pop'ah. Yā hōnhā hāmhōgnāg 'ūk-tok. ² Ha ta' xuxyā te nōm kutox xat, nūy tu pēnā max, ha ta' xuxyā nōy te hāpxop pēnānā' xip, nōm hāpxop 'ātak tek-tok pu' popmā'ax, yā nōm tek-tok pēnāhā', tu hāpxop pēnāhā', tu mōktu nōm 'āmnīy 'üm mō'nāhā', yā tik yōg 'ātak te nōm 'āmnīy 'āktux tap. ³ Hā kaxīy yūmūg mūn hōmā kamah. Yā yūmū'āte nōm kutox putuk, ha yāmīy kummuk xop te yūmūg xat kummuk, ha nōm xop pu yūmū'āte' hok hā' hāpxopmāhā' yāmīy xop pu', xix Topa hā' puknōg xop pu

yūmū'āte hāpxopmāhā'. ⁴ Pa hāpxip 'ihā nōm hāptup mō'nāhā', ihā Topa te yāy kutox pit nū'kutnāhā', ha' tut te' put, yā Yoneo xop kopa' xip Topak-tok, ha ta Mōyyex yōg xat'ax xohix xexka pu' yīpkox xip Topak-tok, nūnte hām xexka tu' xip 'ihā'. ⁵ Topak-tok nūn, nūy nōkōpanat yūmūg xohix, puyī Mōyyex yōg xat'ax yūmūg xat hok, tu' nūn, nūy yūmūg kuxa hīnnā xe'ēgnāg, 'ūyī yūmūg xohix yāyhā Topak-tok xop.

⁶ Yā 'āxop yā Topak-tok xop, yītā Topa te nū'kutnāhā yāy Koxuk 'ākuxa hah, ha Topa Koxuk te Topa pu: "Ātak, yōgnū 'ātak!" Kaxī. ⁷ Hamūn, yā hōnhā' kux, 'āxop te 'a hok hā' āhām'ah, pa nōmhā' 'āxop yā Topak-tok, ha Topa te xa' popmāp-tup yāy yōg hāpxop, yā yāy kutox pu nōm popmāp-tup.

Paot kuxānōg. 'Ok Ganax yōg xop kuxa mām kux?

⁸ Pāyā hōmā' 'āxop te Topa hā' āpuknōg, ha ta topa komut xop te 'āxop xat pax, tu yā mō'āmā'. ⁹ Pa nōmhā' 'āxop te Topa yūmmūg, yā Topa te 'āxop yūmmūg hāmāxap, hak-nāy tu 'āxop te Topa yūmmūg. Texīt tu putpu 'āxop mōg, nūy Topa hā' puknōg xop yōg hāpxopmā'ax tat 'ūxehēh? Nōm hāpxopmā'ax te 'āxop hā te 'ohnāg. Yā 'ākummugā'ax 'ūxehēh. ¹⁰ Yā 'āxat, xa nit xān 'ihā 'āhām hok, tu 'āmuk xexka mīy'ax xat, xix māyōnhex tup'ax yōg 'āmuk xat, xix mō'āgmū'ax yōg, xix hāmyāxatamuk yōg. ¹¹ 'Ūgkuxānōg. 'Ok hitop hāg hām 'ūgmūn 'āxop kopah? 'Ok 'ākuxa mām kux, nūy nō xat'ax hittap mīy?

¹² 'Ūkxape xop, 'āpu yōg hāpxopmā'ax tat. Yā 'āxop hāgkxape, yāg kummugā 'ohnāg. ¹³ Xatek yūmmūg, hōmā' ūkpakut, 'ihā noxk xip 'āxop mūtik, hu 'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux hāmāxap 'āxop pu'. ¹⁴ 'Ūkpakut xexka', pa 'āxop tek putup pax, tuk mūn tu yāyhāup 'ohnāg, tuk kuxa ka', tu 'āhāk tehe', tuk hā' tot, yā pexkox nū'pok xop putuk, yā Yeyox Kunnix putuk, ¹⁵ ha 'āxop tek mūn hā' āhittup xexka! Hamūn, hōmā' 'āxop tek mūn hā' āhittup xexka', pa hōmhā' āmhōk. Texīt? ¹⁶ 'Ok 'āte xa hāpxe'e 'āktux, hu yāyhā 'āxop hāk puknōg? Pa tūy! 'Ok 'āhāg puknōg nōmhā?

¹⁷ Yā nōm xop te 'āp-tup pax 'āktux, nūy 'āxop mōgā, pāyā yōg putat ka'ax kummuk, tu yūmūg yāy xat'at putup, 'āxop xik mūn, xayīt nōm pe 'āmōg. ¹⁸ Ta' max, pu nōm xop 'āp-tup pax. Tīkmū'ūn te' nōy putup pax, tu hāpxopmā max, 'ihā 'āxop mūtik xip, 'āxop mūtik xip hok kamah. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. ¹⁹ 'Ūgkutok xop, 'Ūgkuxa xūy, yā' tut tek-tok put xūy putuk. Hā kaxīt 'āte 'āxop hāg kuxa xūy, ha mōktu 'āxop yāyhā Kunnix putuk. ²⁰ 'Ātep-tup, nūy noxk xip 'āxop mūtik nōmhā, nūy 'ōg hāmpe tu panōm hā' nōy yānān. 'Ūgkuxānōg. 'A 'āxop yōg hāpxopmā'ax max'ah.

Tu 'Agah xix Xat 'āktux

²¹ 'Āpu, 'ā hām'āktux! 'Āxop tep-tup, nūy Moyyex yōg xat'ax mīy, nūy yāy kuxa tupmā Topa pu'. Mōyyex yōg xat'ax tep-tep 'āktux? ²² 'Ūxuktux kaxīt: Yā mōnāy xop 'Amanām kutox 2. 'Ūk-tok puxet mūg tut yā' hok hā' hām, yā' nōy te' xat, ha' hok hā' hām, yā' puknōg. Pak-tok nōy mūg tut yā' ūn xe'ēgnāg, 'ap hok hā' hām'ah, pāyā kāmānat xat. ²³ Ha 'Ūn yā' hok hā' hām, tuk-tok pit put, yā kaxīt ūn xohix tek-tok put. Pa 'ūn nōy yā' nōy xat, tuk-tok pit put, ha hāmhūmnāg ūnā'ax, ha Topa te hām'āktux xex, tu kakxop putnāhā'. ²⁴ Hamūn te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā' hāpxopmā'ax nōy. 'Ūn 2 te hāpxopmā'ax yūmmūgāhā', Topa te' pa'ax mīy tīkmū'ūn mūtik. 'Ūn puxet yā' hok hām. Yā' xuxet'ax 'Agah, ha 'ūn nōy te 'Agah xat. Hā kaxīt Topa te tīkmū'ūn xat, tu'

xat'ax xohix popmāhā yīktix Xīnāy tu', hā kaxīy 'Āgah hā' mōkputox, yā' hok hā' hām, tu' yāy xat 'ohnāg. ²⁵ Yīktix Xināy xip 'Anap tu', tu' yōg tikmū'ūn yā' hok hā' hām, xix kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn yā' hok hā' hām. Nōm xop te 'Agah mōkputox putuk. ²⁶ Ha ta' xip kōmēn Yenoyanān nōy, tu pepi' xup pexkox tu'. Nōm yōg tikmū'ūn te yāy xat, 'ap hok hā' hām'ah, nōm kōmēn yūmū'ā hā' tut xe'e'. ²⁷ Yīy Topa yōg tappet te:

“Āhittup, xate 'āk-tok put xet'ah,

Āhittup 'āk-tok put tu 'āxūy 'ohnāg.

Yā tik te' xetut nōm, hak-tok xohix punethok.

Ha tik te' xetut mūtik nōm, hak-tok kutōgnāg.” Kaxīy.

²⁸ Hōmā Topa te hām'āktux xex 'Amanām pu', yī' xetut Xat tek-tok 'Iyak put. 'Ūkxape xop, hā kaxīy yūmūg yāy hā Topak-tok xop, Topa te hām'āktux xex hah. ²⁹ Yā hōmā 'Amanām kutox puxet, pa Topa te nōm hāmāxap hā hām'āktux xex 'ohnāg. Ha tak-nāy tu' nōy put, ha Topa Koxuk te nōm hā hām'āktux xex, hak-tok te māxapte' taknōy tek-te'ex kummuk. Yā hā kaxīy hōnhā kamah. ³⁰ Putep xuktux Topa yōg tappet? Yā hām'āktux, hu: “Āpu' xat pu mōg, 'ūn te' hok hā' hām, xik-tok. Hāmūn, yā 'ātak te yāy yōg hāpxop popmāp-tup'ah nōm 'ūn kutox pu', pāyāk-tok nōy pu' popmāp-tup, tu yāy xetut xe'ek-tok pu' popmāp-tup.” Kaxiy. ³¹ Yīy ta 'ūkxape xop, yūmūg mūn yā' xetut xe'e hāk kutox xop, nōm te' nōy xat. Ap 'ūn nōy hā yūmūg kutox 'ohnāg, nōm te' hok hā' hām. Āmhok.

5

Tute' xat'ax 'āktux, xi' hi xe'ēgnāg 'āktux

¹ Yā Kunnix te yūmūg kuxa hīnnā tap, 'ūyī hi xe'ēgnāg. Hōmā Yoneo xop yōg xat'ax te yūmūg xat, ha yūmūg kuxa hīy, pa Kunnix te yūmūg mōy, ha yūmūg mōg. 'Āpu nox pi', puyīy' xat'ax 'ākuxa hīy hok 'ūxeheh, ka' hok hā' hām 'ūxeheh.

² Āpu 'ūg-āpax, 'ūgmūn Paot, tu 'āxop pu hām'āktux: 'Āxop te hitop yāy xax mep 'ūyīmap, nūy yāy kuxa kummuk tupmā Topa pu'. 'Ok Kunnix te hitop tu' xok 'āxop pupi'? ³ Āte xe hām'āktux, tik 'ūm te yāy xax mep 'ūyīmap, puxi' max, pu tu mīy Mōyyex yōg xat'ax xohix xexka', 'ap xahix'ah. Topa te' xuktux.

⁴ Nōm 'ūm tep-tup, nūy Mōyyex yōg xat'ax mīy, puyīy Topa tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā', puyī' kuxa tu max, puxix Topa nōm 'ūm hā hāmmaxnā 'ohnāg, ha' kuxa tupmā 'ohnāg. 'A Kunnix yōg'ah. ⁵ Pa yūmūg kuxa mām ka'ok, hu yūmū'ātē hāmmax hip, pu Topa yūmūg kuxa kummuk tupmā' yā Topa te yūmūy yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux. Yā yūmū'ātē hāmmax hip, Thā yūmūg kuxa mām ka'ok, yīy Topa Koxuk te yūmūg ka'ogāhā'. ⁶ Yūmū'ātē yāy xax mep 'ūyīmap, pe' yāy xax mep 'ūyīmap hok, yā' yāy putuk Topa pu', pa Topa tep-tup, yūmūg kuxa mām ka'ok, hu yūmū'ātēk nōy putup pax nōmhā'.

⁷ Hōmā 'āxop mōg putat max hā, tu 'āyīpkox pip, hu hām'āpak max'ax xe'e 'āpak. Pa nōmhā 'āmhok. Putep te 'āxop mōgāhā', pu nōm putat xak? ⁸ 'A Topa'ah yā Topa te yāy ha 'āxop xānāhā'. ⁹ 'Āpu hāmyūmmūg. Tikmū'ūn te: "Ūxip hāmāxap pām tokatogā'ax kutōgnāg, pa hāpxip 'lhā nōm pām xexka,' kaxīy. Hā kaxīy hāpkummuk te' xexka nōy nā' mōg. ¹⁰ 'Ūgkuxa yūm ka'ok Topa kopah, tu hāmyūmmūg, 'a 'āxop te hāmpe'āpaxex nōy putup'ah, pak mūn putuk hāmpe'āpaxex. 'Ūgkuxa yūm ka'ok Topa kopah, tu hāmyūmmūg, Topa te nōm tik kummuk xūygāp-tup, nōm te 'āxop mōgāhā hato'a'.

¹¹ 'Ükxape xop, putep hāmpe'āpaxex? 'Ok 'āte hām'āktux, pu tikmū'ūn Topa yōg xat'ax mīy, nūy yāy kuxa kummuk tupmā'? 'Āmhok. 'A 'āte' xuktux'ah. 'Ok tikmū'ūn tek kummugāhā'? Hamūn. 'Ok tikmū'ūn te Yeyox yōg xok'ax 'āpak, tu' xok mīpkupnix tu xupak, tu' gāy hok? 'Āmhok. Yā' gāy tikmū'ūn! ¹² Nōm te 'āxop kummugāhā', yā' 'ātep-tup, pu nōm yāy mep xexka'!

¹³ Hamūn. 'Ükxape xop, Topa te yāy ha 'āxop xānāhā'. Tutep-tup'ah pu' xat'ax 'āxop xat pax nām. Pa Topa te 'āxop mōy, xa mōg. Pa nōmhā yāy putup'ax mīy hok, 'ākuxa te nōm kummuk tep-tup, pa 'āpu 'ānōy putup pax, nūy ta 'ānōy ha hāmmaxnā'. ¹⁴ Yā mōyyex yōg xat'ax xohix te hāpxopmā'ax puxet 'āktux, hu: "Āpu 'ānōy putup pax, yā yāy putup pax putuk," kaxīy. ¹⁵ Pa 'āxop yāy mānōg, xix yāy kix, puxix xokxop putuk, yā yāy māhā'.

Topa Koxuk xix tikmū'ūn yōg putup'ax

¹⁶ Pa 'āte xa hām'āktux, 'āpu Topa Koxuk pu 'āyīpkox pip, nūy yāy yōg putup'ax mīy hok. ¹⁷ Yā tikmū'ūn te yāy yōg putup'ax mīy, puxix Topa Koxuk pu' yīpkox hok, ha Topa Koxuk pu' yīpkox pip, puxix yāy yōg putup'ax mīy hok. Yā Topa Koxuk te yūmūg yāy yōg putup'ax hā' puknōg, ha yūmūg yāy putup'ax te Topa Koxuk hā' puknōg. 'Ap yāy putuk 'ohnāg, yīy Topa Koxuk puxet pu 'āyīpkox pip. ¹⁸ Ha Topa Koxuk te 'āmōgā', puxix Mōyyex yōg xat'ax 'āxat pax hok.

¹⁹ Yūmū'āte yāy putup'ax mīy. puxix tikmū'ūn yūmū yōg hāpxopmā'ax pēnā'. Yā yūmū'ātek nōy hāk xupxet pax, tu 'ūn xop pēnā kummuk, tu tik xop pēnā kummuk, tu kokex putuk, tu yūmū'āte hā' kaxīy putup pax hāpxopmā'ax xut putux, ²⁰ tu topa komut xop pu nūktettx, tu mīm mīy, tu yūmūg yāy putup nōg, tu yāy kute'ex kummuk, tu yāy tup-tup hāpxop xohix, tu yūmūg gāy, tu yūmūg xupkūmīy, tu yūmūg yāy tuk-mīy, tu yūmū'āte tikmū'ūn xohix nīm, nūy yāgnāg mōgā', ²¹ tu yūmū'āte yīpkūmīy, tu yūmūg paptux, tu yūmūg yāy hi pax, nūy hāpkute'ex pax. Nōm te yāy putup'ax mīy xop texīy mīy. Hōmā'āte xa hām'āktux, tu hōnhā xe' xuktux. Tikmū'ūn te' mīy nō'ōm, 'a' mō'nāp-tup'ah Topa yōg xop kopah, yā Topa te nōm xat xop kopa' xip, pāyā hāpkummuk mīy xop xat 'ohnāg.

²² Pa Topa Koxuk xip yūmūg kuxa kopah, puxi' pip hāpxopmā max xohix yūmūg kopah. Yā mīnta ta putuk yūmūg kopah. Yūmū'ātek nōy putup pax, tu yūmūg kuxa hittup pax, tu yūmūg kuxa mām, tu yūmū'āte hāmmax hīp, tu yūmūg gāy 'ohnāg, tuk nōy ha hāmmaxnāhā', tu' nōy tu yūmūg pip ka'ok, ²³ tu hāpkummuk yānān 'ohnāg, tu yāy putup'ax mīy 'ohnāg. 'Umīy nōm hāpxopmā max, puxix Mōyyex yōg xat'ax hitop tu yūmūg xat. ²⁴ Ha Yeyox Kunnix yōg xop xohix te yāy putup'ax mīy kux. Yeyox Kunnix xok mīpkupnix tu', puyīy yūmū yōg putup'ax kummuk kux. ²⁵ Topa Koxuk te yūmūg kuxa hīnnāhā', nūy yūmūg mōgā', 'ūyīy hāpxopmā max xohix. 'Āpu nōm pu 'āyīpkox pi'. ²⁶ 'Āpu yūmūg yāy xexka pek paxex hok, tuk nōy kute'ex kummuk hok, tuknōy tu yīpkumīy hok.

6

Āpu 'ānōy pupi hāpxop putux tat

¹ 'Ükxape xop: 'ūxip tikmū'ūn 'ūm, tu hāpkummuk mīy. Ha ta nōy 'ūm xip 'āxop kopah, nōm te Topa Koxuk pu' yīpkox xip pax. Yā' max, nōm te Topa Koxuk 'āpak pax te' nōy putpu' nūnnā putat max tu', tu' nōy te hāpkummuk mīy nūnnā

putpu'. Pūyā' gāy hok, Topa Koxuk te nōm xat hah. Pūyā tu yāy kutōgnāg pe'paxeh. Yā paxip, nūy hāpkummuk mīy hok kamah ²'Apu 'ānōy yōg hāpxop putux tat, yā 'ānōy yōg hāpkummuk hā' tat. Hā kaxīy xate Kunnix yōg xat'ax mīy. ³Tik 'ūm te yāy xexka pe'paxex, pāyāk-tōgnāg. Tute' yāy pu' koit. ⁴'Apu yāy yōg hāpxomā'ax kopit, 'ānōy yōg hāpxomā'ax kopit hok pa 'ōgnū 'üp-xet. 'Ānōy yōg hāpxomā'ax 'āktux kummuk hok, pāyā' yōg max. Hā kaxīy tu xate yāy yōg kopit, tu yāy pēnāp-tup max, 'lhā 'ānōy yōg hāpxomā'ax kopit 'onhāg. ⁵Hamūn, 'ūxohix te yāy yōg hāpxop putux tat putup, yā yāy yōg hāpkummuk hā' tot putup.

⁶Tik 'ūm te 'āyūmmūgāhā Topa yōg tappet. 'Apu nū mūtik yāy pu' pot 'ōg hāpxop max xohix. ⁷Apu hāmpe'āpaxeh hitop hok, yā Topa kuxa yūm 'ohnāg koit'ax kopah. Tik te hāpxopxap xok tu nōm hā' ta mōy putup, 'ap ta nōy'ah. ⁸Tikmū'ūn te pēyōg xap xok hām tu', puxix pēyōg ta nūnnāp-tup yāy pet hah. Hā kaxīy tikmū'ūn te yāy putup'ax mīy, puxix hāpkummuk hā' yānān, ha tikmū'ūn te Topa Koxuk pu' yīpkox xip, tu hāpxomā' max, puxix tu'hi xe'ēgnāg mō'kuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. ⁹'Apu yūmūg hāpxomā' max, yā tuknōg hok. Yūmūg hup hok, kopxix hāpxip 'lhā hāmmaxnāp-tup, yāy ha hāmmaxnāp-tup. ¹⁰Hu 'āpu yūmūg hāpxomā' max mō'kumak mōg tikmū'ūn xohix pu', tu' xape xop pu hāpxomā' max xe'ēgnāg, yā' kuxa mām xop xape xop pu'.

'Ūkux'ax

¹¹Ta hēnā', 'āte xa kax'āmi xexka', yā 'ūgyīm hā kax'āmi xexka'. ¹²Nōm tik tep-tup, pu tikmū'ūn nōm 'āktux max. Nōm tik tep-tup nūy 'āxop mōgā', nūy 'āxop xat, xayīy 'āxax mep 'ūyīmap. Texīy? 'Ap nōm xop te Kunnix xok'ax 'āktux putup'ah. Yā mīpkupnix tu' xok, pāyā nōm xop te' xaxok, puyīy tikmū'ūn nōm kute'ex kummuk hok. ¹³Hamūn, nōm te yāy xax mep 'ūyīmap, pa nōm te Mōyyex yōg xat'ax xohix mīy 'ohnāg, pa nōm te 'āp-tup, nūy 'āxat, xayīy 'āxop yāy xax mep 'ūyīmap. Texīy? Nōm tik tep-tup, nūy yāy 'āktux xexka', 'ūxohix te yāy xax mep 'ūyīmap hah. ¹⁴Pak mūn 'a yāy xexka 'āktux putup'ah, pa 'āte yūmūg Yeyox Kunnix 'āktux putup ha' xok mīpkupnix tu', yūmūg pupi' xok. Yā Kunnix tek pupi' xok, 'ūyīy hām xexka yōg hāpxop xohix xak hok, puyīy Kunnix puxet tuk kuxa hi nōmhā, 'āte nōm pu hāpxomā'. ¹⁵Pe yāy xax mep 'ūyīmap, pe yāy xax mep 'ūyīmap hok, yā hāpxomā'ax kutōgnāg. Pa Topa te yūmūg kuxa tupmāhā', yūmūg kuxa tu max, 'ūyīy hāpxomā' max xexka'. ¹⁶'Apu 'āyīpkox pi', xayīy Topa yōg putup'ax mīy. Pūyā Topa 'ākuxa māmmā', xix 'ākuxa ka', xayīy Topa hā yāy yōg tikmū'ūn xe'e'.

¹⁷Nōmhā puxi'. 'Apu tikmū'ūn 'ūsek kummugā hok. Yā hamūn. hōmā tikmū'ūn tek kummugāhā', yīy kayax pip yōgnū', yā Yeyos puk hok hāk hām.

¹⁸'Ūxape xop, pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā mō'kuma' mōg. Hamūn.

Tu ta kux.

PAOT TE KÕMËN 'EP YÖG TIKMÜ'ÜN KUXA MÄM KA'OK XOP PU KAX'ÄMI'

1 'Ügmün Paot, ha Topa tep-tup, pu Yeyox Kunnix nü'kutnä', ha 'äte kõmën 'Ep yög tikmü'ün kuxa mäm ka'ok xop pu kax'ämi, nõm xop te Yeyox Kunnix tu' pip ka'ok, tu' kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mütik, **2** yïy 'äte: Püyä 'Ätak Topa xa hämmaxnä', xix 'äkuxa mämmä'. Püyä yümüg xuxyä Yeyox Kunnix kama xa hämmaxnä xexka', yä 'äkuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mütik.

Topa te Kunnix hää hämmaxnähä'

3 'Äpu yümüg xuxyä yög 'Ätak Topa pu häm'äktux, hu: "Ämax Topah," kaxïy. Yä yümüg xuxyä Yeyox Kunnix yög 'ätkat, tu yümü'ä ha hämmaxnähä', yä yümüg kuxap-xet Kunnix kuxa mütik, yïy Topa te hämmaxnähä', tu yümü'ä popmähä pexkox yög häpxop xohix. **4** Topa te yümüg yïmõgätx hämäxap, nüy yümü'ä ha yäy yög tikmü'ün, 'üyïy yümüg kuxap-xet Kunnix kuxa mütik, hak-näy tu häm xexka xohix mÿ. Yä yümüg yïmõgatux, 'ü yümüg yäyhä max xe'ëgnäg xop Topa pu', mõ yümüg yäy xe'ëgnäg hah, **5** hup-tup tap, 'ü yümüg Topa hää kutok xop, yümüg kuxa mäm ka'ok Yeyox Kunnix kopah, hu hämymümmüg: Yä Topak-tok xop, kaxïy Topa tep-tup, **6** yïy 'äpu yümü'äte Topa xexka 'äktux, ha yümü'ä hää 'ühok tu hämmaxnähä', 'ühäk-tok puxehnäg nü'kutnähä yümü'ä', yä yäy kutok mõ'yäy xe'ëgnäg.

7 Kunnix xok, mïpkupnix tu' xup, tu' xok, nüy yümüg møy pu mõg, nüy yümü' yög häpkummuk mÿ'ax xaxogä', tu yümü'ä hämmaxnähä'. Yä' max xe'ëgnäg Topah, **8** tu yümü'ä' hok hää hämmaxnä xexka', **9-10** yïy hämpe'paxex, nüy häpxop xohix yäy tu nü'xok, nüy pexkox yög häpxop xohix, xix häm xexka yög häpxop xohix yäy tu nü'xok, puxix tikmü'ün xohix yäy tu nü'nähä', puxix Kunnix tu' xat, puyiy nõm pu' yïpkox pi', yïy yümü'ä hämymümmügäp-tup, hu' yümmügähä'. Hõmä Topa te nõm häm'äktux xe'e yümmügä'ohnäg, päyä hõnhä' yümmügähä', 'üp-tup tu'.

11 Topa te hämpe'paxex, tup-tup hämäxap, tu' mÿ, tu yümüg yïmõgatux, 'ü yümüg yäyhä 'üyög tikmü'ün, nüy yümüg kuxap-xet Kunnix kuxa mütik, ha kaxïy Topa tep-tup. **12** Hak müg kuxa mäm ka'ok hämäxap, tu Kunnix hip, tu Topa xexka xe'ëgnäg 'äktux.

13 'Äxop kamah te häm'äpak max'ax 'äpak, yä' nöy te xa' xuktux, yïy 'äkuxa mäm ka'ok Kunnix kopah, ha Topa te xa mõ'xut 'äkuxa pu', yäy Koxtuk hääxa mõ'xut, yä kaxïy tikmü'ün te münüytut mõ'xut nüy yäy yög münüytut yümmügä', yä 'äxop yä Topa yög tikmü'ün xe'e'. **14** Kaxïy Topa te häm'äktux xex, nüy yümü'ä popmähä pexkox yög häpxop xohix, tu yümüg møy putup, 'ü mõg, ha Topa Koxtuk te: "Ya hamün! Yä pexkox yög häpxop pop putup!" kaxïy. 'Äpu, yümüg Topa xexka xe'ëgnäg 'äktux!

Paot te Topa pu häm'äktux

15 'Äkuxa mäm ka'ok yümüg xuxyä Yeyox kopah, tu' xape xohix xop putup pax, yä' kuxa mäm ka'ok xop xohix hää 'äxape, ha tikmü'ün te 'ä' xuktux, **16** yïy 'äte Topa pu häm'äktux näm, tu' kuxyä 'ohnäg, 'ap 'äxop 'üm xaxok'ah. **17** Tu Topa tu' xak, 'öhõm yä yümüg Tak, tu' max xe'ëgnäg, yä yümüg xuxyä Yeyox Kunnix yög Topah, ha tu' xak, puyiy Topa Koxtuk 'äha mõ'kutnä', nüy

xa hāmyūmmūgā', xa Topa tu yūmmūg xe'e'. ¹⁸ xix tu' xak, pu 'āp-tox maxnā', xa hāmyūmmūg xexka'. Kuyānām te hāptupmāhā', ha kaxīy Topa te tikmū'ūn kuxa yūmmūgāhā', pu tu hāmmax hip, ha Topa te 'āxop xānāhā', ha' nū', xayīy pop pexkox yōg hāpxop xohix. Kaxīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn mūtik hām'āktux xex, hu: "Āte 'āxop pu popmāp-tup pexkox yōg hāpxop xohix," kaxīy. Ha 'āte Topa tu' xak, pu pexkox yōg hāpxop xohihnāg xa' mūg, xayīy yūmmūg, ¹⁹⁻²⁰ ha hāmyūmmūgāhā', xa hāmyūmmūg, nūy Topa mūn ka'ok xe'ēgnāg yūmmūg, ha' ka'ok, nūy putpu Kunnix hīnnā', nūy pexkox kopa' yūmmā' Topa yīpxe'e hah, ha kaxīy Topa te yūmūg kuxa kopa hāpxopmāhā', nūy yūmūg kuxa hīnnā kamah. ²¹ Yā Kunnix xexka xe'ēgnāg nōmhā pexkox tu', tu pexkox yōg xop xohix xat, xix hām xexka yōg xop xohix xat, xix Hāmgāyāgnāg yōg xop xohix xat, xix hām xexka yōg gohet xohix xat, xix hām xexka yōg gohet mō'nā'ax xat putup. ²² Topa te Kunnix xexkanā xe'ēgnāg, tu' kuxa mām ka'ok xop ha mō'kutnāhā', pu'yī 'ūp-xehnāg xat, yā' xuxyāp-xet. ²³ 'Ūkuxa mām ka'ok xop te Kunnix yīn putup hah, 'ūkuxa mām xohix xop yā Kunnix hā' yīn, ha Kunnix te nōm xop tu' xip, tu yūmūg yāy putox, tu yūmūg xat, nūy yūmūg pēnā max. Yā Kunnix te hām xohix xop xix pexkox xohix xop hā' xuxyā'.

2

Tu yūmūg hīnnāhā xe'ēgnāg

¹ Hōmā 'āxop te hāpxopmā kummuk pax, yā 'āyīpkox 'ohnāg Topa pu', ² tup-tat kummuk hā'āmōg, xix yāmīy kummuk pu' 'āyīpkox pip, ha' kummuk xop te 'āxat pax, nōm xop yīpkox 'ohnāg Topa pu' xop xat pax. ³ Yā yūmūg xohix te hāpxopmā kummuk, tu yūmū yōg yāy putup'ax mīy, tu yāy mūn xat kummuk, tu hāmpekpaxex kummuk, hu hāpxopmā kummuk kamah. Ha kaxīy hā Topa te yūmūg kummugā'ax 'yūānān tu', tu yūmūg xūygā'ax, ⁴ pāyā tute yūmūg kuxa ka xexka', tu yūmūg mō'yāy xe'ēgnāg ⁵ hu yūmūg hīnnāhā', 'lhā yūmūg pu'uk, yūmūg yīpkox 'ohnāg, huk hittup 'ohnāg, ha yūmūg kuxa hīnnāhā Kunnix mūtik, yā' hok hā yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'yūānān tu'. ⁶ Topa te Kunnix putpu hīnnāhā', tu yūmūg hīnnāhā kamah, 'ūyī hi xe'ēgnāg, yā Kunnix mūtik yūmū'āte' xat, tu pexkox tu' xat Kunnix mūtik. Yā yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ⁷ Topa te yūmū'ā ha hāmmaxnāhā', pu tikmū'ūn mōkputox tu' mūg, ha Topa te yūmū'ā ha hāmmax xe'ēgnāg nāhā', pu' hep xop xohix mōkputox yūmūg, ha Topa te nōm mō'yāy xe'ēgnāg, ha Yeyox Kunnix te yūmūg pupi' xok, nūy hep xohix xop pu mō'yāy'ax yūmūgā'. ⁸ Ha Topa te ta nemēn 'ohnāg, tu xa hāmmaxnāhā', 'lhā' hok tu 'āxop kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'yūānān tu', 'ākuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopa hah. 'Āxop te hāpxopmā max 'ohnāg, pu Topa' yānān tu' xa hāmmaxnā'. Yāmhok. Topa te xa' hok hā' kuxa kummuk xit. ⁹ Hamūn. 'Āxop te hāpxopmā 'ohnāg, pu'yī Topa ta nemēn, nūy 'ākuxa kummuk xit. 'Āmhok. Yīy yāy mūn max pe'āpaxeh hok. Yāk-tīgnāg. Yā 'ākummuk. ¹⁰ Topa te yāp-xehnāg hā' 'ākuxa kummuk xit, ha Kunnix xok, nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā', 'ūyī hāpxopmā max, nūy Topa yōg putat hā yūmū mōy, nūy yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik.

Yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik

¹¹ Hōmā 'āxop puknōg, 'ap Yoneo yōg tikmū'ūn'ah, yīy Yoneo xop te 'āxuxet'ax mīy. "Yāy nāg xax mep 'ohnāg xop." kaxīy, nūy yāy yōg xax mep'ax 'āktux.

Yā' hittap hā xix hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn te' pit xop yāy xax mep 'ūyīmap tu'. Pa 'āxop yōg mōnāyxop te' xax xak 'ohnāg, yā Topa hā 'āpuknōg. ¹² Hōmā 'āxop Kunnix hā 'āpuknōg kamah, 'ap Topa yōg tikmū'un kopa 'āpip'ah, ha Topa te' pa'ax mīy Yoneo yōg tikmū'un mūtik, 'āxop mūtik 'ap mīy'ah, Topa yūmmūg 'ohnāg hah, tu hāpkutnā'ax Kunnix hip 'ohnāg, puyī 'ākuxa tupmā'. Yā Topa hā 'āpuknōg, tu tu 'āpip 'ohnāg. ¹³ Pa hōnhā Yeyox Kunnix mūn te 'āxop nūnnāhā', tu Topa yīkāgnāg ha 'ānūnnāhā', ha Kunnix xok mīpkupnix tu', nūy 'ānūnnā', nūy tu kuxap-xet 'āxop kuxa mūtik. ¹⁴ Yā hōmā 'āxop xix Yoneo xop yāytuk-mīy punethok, ha Kunnix xok, xa 'āxop xix Yoneo xop yāyhā Kunnix yōg tikmū'un puxet, ha' xok, nūy yāytuk-mīy kuxyā', 'ū yūmūg kuxa xohix tu māmmā', xayīy 'āxop yā Yoneo xop hā 'āxape. ¹⁵ ha Yoneo xop yōg xat'ax nōā', ha tikmū'un xop 2 yāyhā tikmū'un xop puxet, tu' yāyhā tikmū'un tup, ha Topa te' kuxa māmmāhā', ¹⁶ Yā Kunnix te mīpkupnix tu' xok, nūy yāykix'ax kuxyā', puyī Yoneo xop xi' puknōg xop yāy putup pax, yīy Topa ha putpu' nūnnāhā', puyī Topa yīkāgnāg hā' pip. ¹⁷ Yā Kunnix nūn, tu hām'āpak max'ax 'āktux, tu Topa gāy kux'ax 'āktux, pu tikmū'un kuxa tu' mām, 'āxop puknōg xop pu hām'āktux, Topa tu hāptox tu 'āpip, xix Yoneo xop pu hām'āktux, nōm xop te Topa tu yīkāgnāg hā' pip. ¹⁸ Hamūn. Kunnix te yūmūg xohix nūnnāhā', pe Yoneo yōg tikmū'un, pe' puknōg yōg tikmū'un, ha yūmūg nūnnāhā Topa hah, ha Topa Koxuk te yūmūg ka'ogāhā', yūmūg Topa hā yīkāgnāg pi'.

¹⁹ Yīy 'āxop puknōg 'ohnāg nōmhā'. Yā Topa yōg tikmū'un kamah, tu Topa hā 'āxape! ²⁰ Topa te tik xop nū'pok pu hām'āpak max'ax 'āktux, tu tik xop nōy nū'pok, pu Topa pupi hām'āktux, ha nōm tik xop 2 te Kunnix 'āktux, tu Kunnix xok'ax 'āktux, ha 'āxop yīpkox pip, tu' kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ²¹ ha' xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix, yā Topa yōg tikmū'un xe'e'. ²² Kaxīy 'ākuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, pu Topa 'āxop tu' xip ka'ok, nūy yāy Koxuk te 'āxop tu' xip ka'ok.

3

Paot te Yoneo xop hā' puknōg xop pu hām'āpak max'ax 'āktux

¹ Yāk mūn Paot, tu Yeyox Kunnix pu hāpxopmāhā', yā kanet kopak xip, 'āxop pu hām'āpak max'ax 'āktux tu', tu Topa pu hām'āktux 'āxop pupi'. ² Yā Topa te nūgkutnāhā 'āhah, nūy xa hāmmaxnā', ha 'āxop te hām'āpak, tu hāmyūmmūg. ³ Hōmā, hāmhitapp 'ihā', Topa te hāmp'e'paxex, pa tikmū'un 'ūm pu hām'āktux 'ohnāg, tu nōm pe'paxex'ax 'āktux 'ohnāg hāmyāxatamuk xohix hā, tu yāk mūn pu hām'āktux nōmhā. 'Āte xa kax'āmi kutōgnāg nūhū tappet tu'. Yā Topa te hāmp'e'paxex tap, tu Yoneo xop xi' puknōg xop yāy kotīnnāp-tup, pūyī yāyhā' xape', puyī Topa' xohix ha hāmmaxnā xexka'. ⁴ 'Āxop te tappet mō'kupix, 'a' yūmmūg, yā 'āte tappet mīy, nūy yōg hāmpekpaxex'ax 'āyūmmūgā', nūy xa Kunnix 'āktux, 'ōhōm xok mīpkupnix tu', yūmūg pupi' xok, nūy Yoneo xop xi' puknōg xop ha hāmmaxnā'. ⁵ Hōmā Topa yīy 'ohnāg, tu hām'āktux 'ohnāg, pa hōnhā Topa Koxuk te hāmyūmmūgāhā', tu tik xop pu' xuktux, tu tik max mō'pok, pu tu hām'āktux, xix tik max xop te Topa pupi hām'āktux tu' xuktux, ⁶ Yā hām'āktux xe'e', hu: Topa te' puknōg xop xix Yoneo xop ha hāmmaxnāhā', yā yāy putuk. 'Ūxohix te Kunnix hā 'ūyīn. Tikmū'un putox te yāy yīn xat, nūy tu' pēnā max, hā kaxīy Kunnix te yūmūg xat, nūy tuk pēnā max. Yā Topa te Kunnix hā hām'āktux xex, nūy hām'āpak max'ax hā hāmmaxnā', nūy Yoneo xop xi' puknōg xop ha hāmmaxnā', yā yāy putuk.

⁷ Topa tek xānāhā', tu mōgkutnāhā', 'ūyīl 'ā hām'āpak max'ax 'āktux, tuk yāy kutnāhā', xik ka'ogāhā'. ⁸ Yāk-tōgnāg, ha Topa yōg tikmū'ūn xohix xexka', pa Topa tekmuñ yāyutnāhā', 'ūyīl puknōg xop pu hām'āpak max'ax 'āktux, ha hām'āpak'ax te Kunnix 'āktux, ha Kunnix te' kuxa mām xop ha hāmmax xe'ēgnāg gāhā', yīl tikmū'ūn kuxa te' yēy. ⁹ Ha Topa te nūgkutnāhā', 'ū hām'āktux xe'e', nūy hām'āpak max'ax 'āktux tikmū'ūn xop xohix pu', tuk hittup. Hōmā Topa te hāmpe'paxex, nūy Yoneo xop, xi' pu knōg xop ha hāmmaxnā', ha hāmyāxatamuk xohix hā' yīl 'ohnāg, pāyā hōnhāk xat, 'āte tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgā'. Yā Topa max xe'ēgnāg, tu hāpxop xohix mīy, tu kama' hep xohix xop ha hāmmaxnāhā'. ¹⁰ Tu' kuxa mām ka'ok xop ha hāmmaxnāhā', nūy pexkoñ yōg xexka xop tu' mūy, nūy xat'ax xop tu' mūy, puyīl hāmyūmmūg, yā Topa te hāmyūmmūg xe'ēgnāg. ¹¹ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'lhā', ap xip'ah hahām, xix pexkoñ ap xip'ah, 'lhā Topa te hāmpe'paxex, nūy Yeyox Kunnix xok'ax hā' hep xohix xop yāy tu nūnnāy, pu nō yāyāhā tikmū'ūn yāp-xehnāg. Yā hōnhā Topa te' mīy, yūmūg xuxyā Yeyox xok'ax hā' 'umīy, ¹²'ūyīl yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, hu' mām ka'ok 'ūkopah, hu yūmūg kuxānōg 'ohnāg, nūy Topa yīkāgnāg hā' yūmūg pi'. ¹³ 'Ulkxūy, pa 'ākuxa tu knōg hok, nūy Topa yōg putat hā' mōg. Yā Topa tek xūy hā' xa hāmmaxnāhā'.

Kunnix te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg

¹⁴ Yīk kopaxux hāk xip yūmūg Tak Topa pu'. Yā yūmūg Tak xe'ēgnāg, tu hāpxop xohix mīy, ¹⁵ tu yūmūg pēnā max, yūmūg 'ātak putuk, mō yūmūg yāy xe'ēgnāg tu', ha hāmmaxnāhā yāy kutoñ xop ha', tu pexkoñ yōg kutoñ xop, xix hām xexka yōg kutoñ xop ha hāmmaxnāhā'. ¹⁶ Yā' max xe'ēgnāg! 'Āte' xak, puyīl Topa Koxuk 'ākuxa ka'ogā', xa 'āka'ok, ¹⁷ ha tu' xak kamāh, pu 'ākuxa māmmā ka'ok, pu Kunnix 'ākuxa kopa xihip, xayīl 'āxapep-tup pax, nūy kama Topap-tup pax xexka', ¹⁸ nūy Topa yōg tikmū'ūn xohix mūtik hāmyūmmūg. Yā Kunnix te tikmū'ūn mō'yāy xe'ēgnāg, yīl nōm pe'āpaxeh mōkto 'ākuxa te' yēy Topa pu', yā yūmūg putoñ ka'ok 'lhā nōm mō'yāy'ax pekpaxex. Ha kaxiy 'ākuxa hittup xexka', yā Topa mūn te 'ākopa' xip ka'ok, ¹⁹ tu mōkto 'āxop te hāmyūmmūg xe'e', yā Kunnix te yūmūg mō'yāy xe'ēgnāg mō kuma' mōg. 'Āpu' xak, nūy mō'yāy'ax yūmūg, nūy 'ākuxa' yēy, ha kaxiy Topa xe'ēgnāg te 'ākopa' xip ka'ok.

²⁰ Pūyā' xohix Topa xexka 'āktux, ha yūmūg ka'ogāhā', tu yūmū'ā ha hāmmaxnāhā xexka', 'lhā yūmū'āte ta tu' xak, pu hāmmaxnāk-tōgnāg. Yā Topa te hāmpe'paxex xexka', ha yūmū'āte hāmpekpaxex kutōgnāg. ²¹ Pūyā' kuxa mām ka'ok xop xohix Topa max xe'ēgnāg 'āktux, pūyā' xuktux mō kuma' mōg. Yā Yeyox Kunnix te yūmūg ka'ogāhā' 'ūyīl Topa max xe'ēgnāg 'āktux. Pūyā hāmyāxatamuk xohix hā' xuktux, pu tu kux 'ohnāg. Hamūn.

4

Kunnix hā yūmūg yīn puxet

¹ Yeyox Kunnix pu 'āte hāpxomāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, hu kanet kopak xip, ha xa tu' xak, xa hāpxomā max. Topa te 'āxānāhā', xa hāpxomā max. ² Yāy kutōgnāg pe'āpaxex, nūy 'āyīl pu'uk, nūy 'ānōy hip, nūy nōdātot, 'āxop te 'āxapep-tup pax tu'. ³ 'Ānōy gāyā hok, nūy yā'āxop putoñ puxet, xix 'ākuxap-xet, yā Topa Koxuk te 'āxop nūnnāhā', xa yāyāhā tikmū'ūn, nūy yāp-xet. ⁴ Topa Koxuk puxet, xix 'āxop yā Kunnix hā' 'āyīn puxet, ha Topa te 'āxānāhā', xa Kunnix nūn'ax hip, xayīl pexkoñ tu nū mūtik 'āmōg, nūy 'āpīp ka'ok. ⁵ Ha

yūmūg xuxyāp-xet kamah, ha yūmūg kuxa mām Yeyox Kunnix yāp-xehnāg kopah, ha yūmūg putox pix kamah, 'ūyī yūmūg xuxyāp-xet 'āktux. ⁶ Ha Topa yūmūg Tak yāp-xehnāg, tu' xohix hā' xuxyā, tu tigmū'ūn kopa hāpxopmāhā' tu' kopa' xip.

⁷ Kunnix te Topa Koxuk yūmū'ā ha nū'kutnāhā', pu yūmūg ka'ogā', 'ūyī yūmūg hāpxopmā ka'ok, nūy yāy xape ka'ogā kamah. ⁸ ha Topa yōg tappet te:

"Tik te pepi' mōg, tu' gāy xop kīy, nūy yāy mūtik mōgā',
xix kanet kopa' pip xop mōy, nūy mōgā kamah,
tu yā tu hāpxop hok popmāhā", kaxīy

⁹ Tep tu hām'āktux, hu: "Tik te pepi' mōg," kaxīy? 'Ūxuktux, nūy tik kaka' mōg hāmāxap'ax 'āktux. Tu yā yūmūg xuxyā Kunnix 'āktux, 'lhā tik puxet 'āktux. ¹⁰ Yā tik puxet xok, ha nō hāpkot, tu putpu' hi, tu pepi' mōg pexkox ha, yā kaka' mōg hāmāxap, tuk-nāy tu pepi' mōg, hāmnōgnōy kūnāpa' mōg, tu hām xexka tu' xip, xix pexkox tu' xip kamah, nūy pexkox xop yīkāgnāg hā' xip, nūy tigmū'ūn yīkāgnāg hā' xip kamah. ¹¹ Tu Topa Koxuk hōm tigmū'ūn pu', puyī' kuxa mām ka'ok xop ka'ogā'. Tu' yāg ka'ogāhā', nūy mō'pok, xi' yāg ka'ogāhā', pu Topa pupi hām'āktux tigmū'ūn pu', xi' yāg ka'ogāhā', pu hām'āpak max'ax 'āktux, xi' yāg ka'ogāhā', pu' kuxa mām xop pēnā max, xi' yāg ka'ogāhā', pu' kuxa mām ka'ok xop pu hāmyūmmūgā'. ¹² Yīy Kunnix pu hāpxopmā max, puyī' kuxa mām ka'ok xop ka'ogā'. Yā' kuxa mām ka'ok xop te Kunnix hā' yīn puxet. Tigmū'ūn putox te yāy yīn xat, nūy tu pēnā max, ha Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xat kamah, nūy tu pēnā max. ¹³ Yā yūmūg kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, hu yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik. Yā Kunnix hā yūmūg xohix yā tigmū'ūn puxet, nūy yūmūg Topak-tok xop xe'ēgnāg, tu mōktu Topa pu yūmūg xiptap xop putuk, tu mōktu Kunnix putuk. ¹⁴ Yā kakxop putuk, 'lhā hāmpe'āpaxeh hok. Āpu hāmyūmmūg, xa tik kummuk xop pu 'āyīpkox 'ohnāg, tu hām'āktux'ax puknōg 'āpax hok, ka Topa yōg putat xax, tik kummuk te xa mō'āmā hah. ¹⁵ Hām'āpax hok. Pa hām'āktux xe'e', koit hok, 'ānōy putup pax tu hāpxe'e' 'āktux, nūy Kunnix putuk. Yā Kunnix yāk xohix hā yūmūg putox, nūy yūmūg pēnā max. ¹⁶ Kunnix hā yūmūg xohix yīn, nūy nōm hām'āpak nām, pu yūmūg xohix xat. Ha' kup te' yīn tu yāy hi', nūy tu mōg max, ha kaxīy tigmū'ūn kuxa mām ka'ok xop xape xop te yāy tu hi kamah, nūy Kunnix hā' yīn, tu yāy hittupmāhā', tu yāy putup pax.

Yūmūg kuxa hi xe'ēgnāg nōmhā

¹⁷ Yī 'āte xa hām'āktux nām, hu: Tigmū'ūn te Topa yūmmūg hok, puxix hitop tu hāmpe'paxex. Yā Kunnix te yāy 'āxet'ax 'ā' hōm, 'āte 'āxat, hu: Hāpxopmā'ax hitop kuxyā', nūy nōm hāmhitop hāmpe'paxex xop mūtik mōg hok, nōm xop yā Topa hā' puknōg. ¹⁸ Hap-tox ka'ok, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tup-tup nōg, pu Topa 'ūhīnnā', tu' yīpkox 'ohnāg Topa pu', yīy nōm kummuk xop nīm, nūy kummuk mīy'ax xop pe 'āmōg hok. ¹⁹ Ha yāyhāhup 'ohnāg, tu' nōy hā' xupxet pax, tu' xak, nūy hāpkummuk xohix mīy.

²⁰ Pa 'āxop te Kunnix yūmmūg max, hu hāpxopmā max, Kunnix te hāpxopmā max hah. ²¹ Hōmā tigmū'ūn te xa Kunnix 'āktux, ha 'ākuxa mām ka'ok nōm kopah, hu nōm mūtik hāmyok mīy, nūy Topa yōg putat hā' 'āmōg, ²² tu hāpxopmā'ax hittap nīm, nūy tu yāy putup mīy'ax hok, yā' 'ākummugā tap, ²³ ha Topa te 'ākuxa xix 'āp-tox tupmā'ax, ²⁴ xa 'āxop max xe'ēgnāg Topa putuk. Yā Topa mūn te hāmyok mīy, tu hāpxopmā max, tu hāmmaxnā xe'ēgnāg.

²⁵ Yīy koit hok, hu ta 'ānōy pu hāpxe'e 'āktux, yā yūmūg xohix te Kunnix hā' yīn. ²⁶ 'Āgāy, 'lhā hāpkummuk mīy hok, pāyā 'āxuxi', nūy 'āmnīy tox hā' 'āgāy hok. ²⁷ 'Utux hok pu Hāmgāyāgnāg 'ākuxa kummugā hok. ²⁸ Tikmū'ūn te' xupxet tap, puxi tu' kuxyā' xupxet, nūy tu max, nūy xe tu xupxet hok, nūy tu hām max, tu hāmyok mīy, puyīy tikmū'ūn hok xop pu hāpxop popmā'. ²⁹ Hām'āktux kummuk hok, hu ta hām'āktux max, nūy mō'ānōy nīynām, nūy 'ānōy hittupmā'. ³⁰ Topa Koxtuk pu' hupmā hok, ka tu' kuxa hittup 'ohnāg. Yā Topa te xa yāy Koxtuk nū'kutnāhā', nūy tu hām'āktux xeh, nūy 'āpēnā max. 'Ap max'ah tikmū'ūn te Topa Koxtuk kuxa pu hupmā'. Yā 'āpēnā max xe'ēgnāg, tu 'ākuxa hittupmāhā', tu xa hām'āktux xex, xayīy Topa yōg tikmū'ūn. Yīy Kunnix te 'āmōgāp-tup pexkox tu', 'lhā hāptup xe'e mō'nā'ax, ha Kunnix nūn, nūy yāy xape xop mōgā'. ³¹ Yipkūmīy hok, xix 'āgāy hok, 'ānōy mānōg hok, hāpkute'ex kummuk hok, ³² pa 'ānōy kuxa ka', nūy tu'yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. Yā Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux, Kunnix xok'ax hā' xaxogāhā'.

5

Yūmū'ā Topa hā yāy kutox xop

¹ Topa hā 'āxop kutox xop, ha mō'āyāy xe'ēgnāg, yīy hāpxopmā max, nūy 'Ātak Topa putuk 'āxop, nūy hāpxopmā max. ² 'Āxape xop putup pax, yā kaxīy Kunnix te mōg yūmūg yāy xe'ēgnāg, tu yūmūg pupi' xok, ha Topa tep-tup, tu' hittup.

³ Topa hā 'āxop tikmū'ūn xe'e', hu hām'āktux max, nūy tu hāpkummuk 'āktux hok, nūy 'ānōy yōg hāpxop putup hok, nūy xonnix hok, nūy 'ānōy hā' 'āxupxet hok, 'ūmīy hok. Yā Topa yōg tikmū'ūn hām'āktux kummuk pu kummuk, ⁴ pa hām'āktux max, nūy hām'āktux kummuk tu kux, nūy hām'āktux hitop tu kux, nūy tu Topa max 'āktux pax, hu: 'Āmax Topa! Kaxīy. ⁵ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa xix Kunnix te tikmū'ūn xop putup nōg, nōm te nōy hā' xupxet xop, tu nōm mūtik tikmū'ūn xat 'ohnāg, yā' kummuk xop te hāpkummuk mīy, tu' nōy hā' xupxet, tu' nōy yōg hāpxop putup pax, yā hāpxop 'ūm te nōm xop hā topa komut, 'ūp-tup pax xexka hah, tu Topa xe'ep-tup kutōgnāg, yā hāpxop xohix mūn putup pax xe'e'.

⁶ 'Utux hok pu' nōy 'āmō'āmā hok hām'āktux hitop hā. Topa te hāpxopmā'ax kummuk putup nōg, tu' yīpkox 'ohnāg xop kummugāp-tup 'ūyānān tu'. ⁷ 'Āpu, nōm kummuk xop nīm. ⁸ Yā hōmā 'āxop te hāpkummuk mīy pax, ha hāpxoxtap te 'ākuxa kopa' xip, pa Topa te 'ākuxa kummuk xit, tu 'ākuxa tupmāhā', hu hāpxopmā max nōm hā'. ⁹ Topa te 'ākuxa tupmāhā', 'āpu hāpxopmā max, nūy 'ānōy kuxa ka', nūy hāmyok mīy, nūy hāpxe'e 'āktux. ¹⁰ Xi' xak, nūy xe hāpxopmā max'ax hā Topa kuxa hittupmā'. ¹¹ Hāpxopmā hitop hok, tikmū'ūn nōy xop mūtik, hāpxopmā hok, nūy xetxo putuk hāpxopmā hok. Yā xetxo te hāpkoxtap 'lhā' xupxet, tu' xaptop. 'Āpu, 'ōg hāpxopmā'ax mūg tikmū'ūn tu'. ¹² Yā hāpxopmā'ax xaptop te yāy pu' hūpmāhā', ¹³ 'lhā tikmū'ūn nōy te' yūmmūg, ha' kummuk, ¹⁴ ha tikmū'ūn te' yūmmūgāhā', nūy tu' mūg, yīy Topa yōg tappet te:

"Āxop mō'āyōn xop, yāy koxak,
'āyok, nūy 'āxit, nūy 'āhi',
ha Kunnix te xa hāptupmāp-tup," kaxīy.

Yā hāptupmāp-tup, ha kaxīy Kunnix te yūmūg hāmyūmmūgāhā', 'yīy yūmūg hāmyūmmūg max.

¹⁵ 'Ög pa 'āti'. 'Āpu, Topa yōg putat hā 'āmōg kuma 'āmōg, tu hāmyūmmūg, nūy hāpxopmā max. ¹⁶ Yā hāmyāxatamuk te' nōy hā yāykutut, yīy 'āmnīy xohix hā Topa pu hāpxopmā max, tikmū'ūn nōy te hāpxopmā kummuk hah. ¹⁷ 'Āptox ka'ok hok, hu hāmyūmmūg max, pa yūmūg xuxyā pu 'āyīpkox pi', nūy 'yīyōg hāmputup'ax mīy.

¹⁸ Ta hep xupyāg xo'op hok, xa paptux hok, ha 'ākummugā'. Pūyā Topa Koxuk 'ākopa xip, nūy 'ākuxa hittupmā'. ¹⁹ 'Āxape pu Topa yōg hām'āktux 'āktux, xix Topa yōg hām'āktux'ax kutex, nūy tu 'ānōy ka'ogā', tu yūmūg xuxyā Yeyox pu 'āxop kutex, nūy nōm pu: Yāyā', 'āmax! Kaxīy. ²⁰ 'Āpu Topa yūmūg Tak pu hām'āktux kamah, nūy 'ūmax 'āktux, ha yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix tep-tup, 'ū yūmūg Topa max 'ūm 'āktux. ²¹ Yeyox Kunnix yā yūmūg xuxyā, yīy yūmūg yāy xape xohix puk yīpkox pip.

'Ūyīpxox xi' xetut 'āktux

²² Pūyā 'ūlhūn yāy yīpxox pu' yīpkox xip, nūy yūmūg xuxyā Kunnix pu' yīpkox pi' kamah. ²³ 'Ūyīpxox te yāy xetut xat, ha kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xat, tu nōm pupi' xok, pu tu yāyhā Kunnix hā tu yīn, nūy Kunnix pu 'āyīpkox pi'. Yā tikmū'ūn putox te yāy yīn xat, nūy tu pēnā max. Ha kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xat, nūy tu pēnā max. ²⁴ Pūyā 'ūn yāy yīpxox pu yāy yīpkox pi'. Kaxīy 'ūkuxa mām ka'ok xop te Kunnix pu' yīpkox pip.

²⁵ Pūyā' yīpxox yāy xetut mō'yāy xe'ēgnāg, yā kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop mō'yāy xe'ēgnāg, tu nōm pupi' xok, ²⁶ puyīy Topa hā 'yīyōg tikmū'ūn, ha kōnāg hā' pix, xix yāy yōg hām'āktux'ax hā yūmūg yūmmūgāhā', ²⁷ 'yīy yūmūg māynāg hamūn pu', nūy hāpkummuk hok hā yūmūg pip, nūy yāyhā max xe'ēgnāg. ²⁸ Tik te yāy mūn pēnā max. Pūyā yāy xetut kaxīy pēnā max kamah. Tik te' xetut pēnā max, puxix yāy mūn pēnā max kamah. ²⁹ 'Ok xip tikmū'ūn te yāy mūn putup hok? 'Āmhok, Yāp-tup. Yā' xohix te yāy mūn putup, hu yāy xīnnāhā', ha kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop putup, tu nōm pēnā max. ³⁰ Yā yūmū'āte Kunnix hāk yīn, pu yūmūg xat, nūy yūmūg pēnā max, ³¹ yīy Topa yōg tappet te: "Pūyā tik yāy tak nīm, xi' tut nīm, nūy tu xetut mūy, nūy nū mūtik 'āti'. Yā yāyhā' yīn puxet. Kaxīy. ³² Ha kaxīy Topa yōg tappet te hām'āktux xe'e', tu yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', hu Kunnix xi' kuxa mām ka'ok xop 'āktux. Yā' kuxa mām xop te Kunnix hāp-tox puxet, ³³ tu 'āxop 'āktux kamah, nūy yīpxox yāy xetut pēnā max, yāy mūn pēnā max putuk, nūy xetut yāy yīpxox pu' yīpkox pi', 'ūyīpxox xexka pe'paxex tu'.

6

'Ātak mūnōm xop xik-tox xop 'āktux

¹ Kakxop, Topa te 'āp-tup, xa 'ōg 'ātak pu 'āyīpkox pi', xix 'ātut pu 'āyīpkox pi', yā hāmyok. ² Topa yōg tappet te: "Yā 'ātak mūn 'āktux max, xix māy 'āktux max", kaxīy. Yā Topa te 'āxat hāmāxap, xa 'ātak max 'āktux, hak-nāy tu hām'āktux xex, pu tikmū'ūn tu hittup tox, ³ hu: "nūy 'āhittup, pu Topa xa hāmmaxnā', xa 'āhittup tox hām xexka tu", kaxīy.

⁴ 'Ātak mūnōm xop, xix māy mōnōm xop: 'Āpu 'āk-tox kute'ex kummuk hok, nūy tu gāyā hok, tu nōm yūmūgā', puyīy hāpxopmā max, yā Kunnix te xa' hōm yāy 'āxet'ax, xa 'āk-tox yūmūgā max.

⁵ Āxop kāmānat xop, 'āxuxyā nōm te 'āxat'ax pu 'āyīpkox xip, 'ākuxānōg, nūy māynāg hāpxopmā', nūy Kunnix pu 'āhām. ⁶ Āxuxyā pu 'āyīpkox xip, nūy 'āhām max, 'āxuxyā te 'āpēnāhā Thā, xix 'āpēnā hok 'Thā' kama 'āhām max. Āmun yā Kunnix hā kāmānat, yīy Topa te 'āxat, xa 'āxuxyā yōg xat'ax mīy, 'āxop te Kunnix putup pax tu'. ⁷ 'Āhām max 'āhittup tu', Kunnix pu 'āhām, hu 'āhittup, 'āxuxyāp-xet pu 'āhām'ah, yā yūmūg xuxyā Kunnix pu 'āhām kamah. ⁸ Topa te yā 'āpēnāhā', tu tilkmū'ūn xohix xop pu pagop-tup, tute tilkmū'ūn te hāpxopmā max pu hāmmāxnāhā', xix tilkmū'ūn te hāpxopmā kummuk pu hāpkummugāhā'.

⁹ Āxop 'āxuxyā xop: 'Āpu 'ōg kāmānat xop pu hāpxopmā max, xix nōm mānōg hok, tu: "Āte 'ākix'ax!" kaxīy. Ěxaxok hok: 'Āxuxyā xop xix kāmānat xop xohix te Topa pu 'hām, ha pexkox tu' xip, ha yā xohix Topa yōg kāmānat, yā 'āxohix te Topa pu yā' nōy putuk.

Topa yōg xonat xop

¹⁰ Hōnhā 'ākuxap-xet yūmūg xuxyā kuxa mūtik, hu 'āka'ok, yā yūmūg xuxyā te 'āka'ogāhā', 'ūyīy hāpkummuk mīy hok. ¹¹ Xonat xop te pipkup hā' yāy mō'tat, puyī' gāy xop kummugā hok. Ha kaxīy Topa te 'āka'ogāhā', pu Hāmgāyāgnāg 'ākuxa kummugā hok. ¹² Yā yūmū'āte tilkmū'ūn gāy mūtik yāykix 'ohnāg. Āmhok. Pāyā pexkox yōg gāyxop mūtik yūmūg yāytuk-mīy. Ěxohix yā hāpkoxtap yōg gāy xop, tu yūmūg nōāp-tup, yīy Topa te yūmūg ka'ogā'ax, 'ūyī' gāy xop yōg kummuk mīy'ax kuxyā'. ¹³ Āpu, Topa yōg hāpkā'ok pa', nūy 'āka'ok, xonat xop putuk, nūy gāy xop yōg hāpxopmā'ax kummuk kuxyā', nūy 'ānū pa hok, 'ākuxānōg 'ohnāg tu'. Yā 'ākuxa tu mām ka'ok 'āpi'. ¹⁴ Ha xonat te' xax ka'ok hā mō'tat, ha pipkup hā' xax mīy, pu xonat xop mō'yāy nīy, tu yāy kūnāy hīy pipkup hā'. Kaxīy Topa te 'āxat, xa hāmyok mīy, nūy yāyhāup hok, yā yāy kūnāy hīy'ax putuk. Ha tilkmū'ūn xohix te 'āxop 'āktux'ax, hu: "Yā' koit 'ohnāg," kaxīy. Kama xonat te pipkup xax mō'tat, nūy nō yāy kep mō'nīy, puyī' gāy xop xonat xuhmūy hok. Ha kaxīy 'āxop te hāpxopmā max, puyī' tilkmū'ūn pēnā', hu: "Yā' max 'ōhōm. 'Ap hāpkummuk 'ūm mīy'ah," kaxīy. Tu yūmūg xuxyā 'āktux max. ¹⁵ Ha xonat xop te pataxax ka'ok tat, nūy hāpkumep mō'ka'ok, ha kaxīy 'āmōg mō'ka'ok, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, 'ākuxa hittup tu', ha hām'āpak max'ax te tilkmū'ūn kuxa māmmāhā'. ¹⁶ Ha xonat xop te pipkup 'ānuk xexka tat, nūy mō'yāy nīy, nūy gāy xop yōg pox xox mō'hap'ax tu xox. Ha kaxīy 'ākuxa mām ka'ok Kunnix kopah, nūy Topa tu 'āpip ka'ok, pu Hāmgāyāgnāg 'ākuxa kummugā hok. ¹⁷ Ha xonat xop te mō'yāy kux xax ka'ok tat, nūy nō yāyputox pak, puyī' gāy xop 'ūp-tox tak hok. Hā kaxīy 'āxop te Topa pe'āpaxex, tu 'ākuxa tuknōg 'ohnāg, hāmpe'āpaxex max tu'. Yā Topa te 'ākuxa kummuk xit tap, nūy mō 'ākuxa max tat 'ūyānān tu'. Ha xonat xop te mīkax xexka pop, nūy gāy xop kix. Ha kaxīy 'āxop te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, nūy yāmīy kummuk yōg hāpxopmā'ax kummuk nō'ā', ha Topa Koxuk te 'āka'ogāhā', xayīy hām'āktux ka'ok. ¹⁸ Āxop te Topa yōg hām'āktux 'āktux, ta Topa pu hām'āktux pax, ha Topa Koxuk te xa hāmyūmmūgā'ax xa Topa pu hām'āktux max. 'Ōg pa 'āti', 'ākuxa tuknōg hok, nūy Topa yōg tilkmū'ūn pupi hām'āktux Topa pu'. ¹⁹ Tu Topa ta tu' xax, puyī' ūgmūn pu hām'āktux, nūy ka'ogā', ūg hām'āktux tilkmū'ūn pu', nūy Topa yōg hām'āktux'ax xe'e yūmmūgā'. ²⁰ Tu te nūgkutnāhā', 'āte hām'āpak max'ax 'āktux, tu' xuktux kamah, 'Thā kanet kopak xip, yīy Topa ta tu' xax puk ka'ogā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux pax.

Paot te' xape xop 'āneo

²¹ Yūmūg xape Tikik te 'ūgmūtik hāpxopmāhā, nūy 'ūgmūn tu nō tu tehet, tu 'āha' mōg putup, hak mūn 'āktux'ax, nūy xa hāmyūmmūgā', ²² tu 'āha' mōg, nūy xa hām'āktux, nūy 'ūgmūg hām'ax 'āktux, xayīy 'āxop hittup kamah.

²³ Pūyā Topa yūmūg Tak xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'ākuxa māmmā', xix mō'āyāy xe'ēgnāg, xix 'ākuxa māmmā ka'ok yāy mūn kopah. ²⁴ Pūyā Topa xa kāmmaxnā', īhā 'āxop te yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix putup pax mō'kuma 'āmōg. Tu ta tu kux.

PAOT TE KÕMĒN PINIO YŌG KUXA MĀM KA'OK XOP PU KAX'AMI'

¹ 'Ūgmū'ūg Paot xix Tīmōn, tu Yeyox Kunnix puk mū'āte hāpxopmāhā', tu nūhū tappet kax'āmi, tu kōmēn Pinio yōg tikmū'ūn pu kax'āmi', nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopa' xop pu kax'āmi', ha' kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik, xi' yōg tik pēnā max'ax xop pu kax'āmi', xix tik xop te' hok xop pu hāpxop popmāhā pu kax'āmi'.

² Pūyā Topa yūmūg Tak xa hāmmaxnā'. Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā kamah, nūy 'ākuxa māmmā'.

Paot te Topa pu hām'āktux

³ 'Āte Topa pu hām'āktux, 'ihā 'āte 'āpekpaxex, tu: "Āmax Topa", yā xate Pinio yōg kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā", kaxīy. ⁴ Hu Topa pu hām'āktux, 'ūgkuxa hittup tu', ⁵ 'ihā 'āte 'ōg hāpxopmā'ax pekpaxex. Yā 'āxop 'ūgmūn 'ahā 'ātehet, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, tu hōmā xix hōnhā 'ūgmūn mūtik hāpxopmāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux. ⁶ Topa te 'ākuxa kopa hāpxopmāhā', tu xa hāmmaxnāhā', tu' kuxyā 'ohnāg, ha mōktu Yeyox Kunnix yōg hāptup xe'e mō'nāhā', ha tute kuxyāp-tup, 'ihā Kunnix putpu' nūn. Yā 'āte yūmūg. ⁷ Tu 'āxop pekpaxex, 'āmnīy xohix hā hāmpekpaxex, tu 'āte 'āp-tup pax xexka', 'ūgmūn mūtik 'āxop te hāpxopmāhā'. Topa te 'āxop xexkanāhā 'ūgmūtik, tu yūmūg xexkanāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, yā 'ōhōm Topa yōg hām'āktux xe'e. 'Āte nōmhā' xuktux, 'ihā kanet kopak xip, tu hōmā' xuktux, 'ihā 'āte hāpkumep hā, hām'āktux ka'ok hā tuk mōg. ⁸ Yeyox Kunnix te mō'āyāy xe'ēgnāg, ha kaxīy 'āte 'āp-tup pax kamah, 'ap koit'ah 'āte', Topa te yūmūg.

⁹ Ha 'āte Topa tu' xak, pu 'āxop 'āxape kuxa mām xop xohix 'ūp-tup pax, tu mōktu yāp-tup xe'ēgnāg, tu hāmyūmmūg, tu mōktu hāmyūmmūg xexka', ¹⁰ nūy hāmmax 'ūm yāykutnā', nūy 'ākuxa tup tat, 'ihā Kunnix te putpu' nūn, xayīy yā 'ōg hāpxopmā'ax xa' humpā hok. Yā Kunnix yōg hāptup xe'e mō'nāp-tup. ¹¹ Ha Yeyox Kunnix yāp-xehnāg te 'ākuxa kopa hāpxopmā max, puyīy tikmū'ūn xohix Topa max xe'ēgnāg 'āktux.

Āte Kunnix tu hāpxopmāhā'

¹² 'Ūkxape xop: 'Āte xa hāmyūmmūgāp-tup. Gāyxop tek xūygāhā', xik hīy kanet kopah, pāyā Topa te hāmmaxnāhā nōmhā', hak xape punethok te 'āhā' tehet, tu hām'āpak max'ax 'āktux, ¹³ ha kaxīy gohet yōg xonat xop te hām'āpak, tu 'āte hāpxopmāhā Kunnix pu' yūmūg, tuk hām'āx ha kanet kopak xip yūmūg. ¹⁴ Ha yūmūg xape xop te' yūmūg kamah, hu' kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah, tu' hittup, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, 'ūkuxānōg 'ohnāg. ¹⁵ Yā' yāg yīpkūmīy, tu' yāykix pax, hu Kunnix 'āktux, pa' yāg hittup, nūy xuktux, ¹⁶ 'ūkputup pax tu 'āktux, Topa te mōgkutnāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'ōm te' yūmūg, ¹⁷ Ha' yāg nōy te mō'āmā pax, tute 'ūgyīpkūmīy tu', 'ūyīy 'ūgkuxa hittup hok, yā' gāy tu hām'āktux max 'āktux, 'ūyīy 'ūgmūn pu humpā'.

¹⁸ Yā' xohix te Kunnix 'āktux, yā' puxi'. Yīk kuxa hittup pax, ¹⁹ tuk kuxa yūm ka'ok 'āxop kopah. Yā 'āxop te Topa tu' xak, puk xut kanet kopah, yīy Yeyox Kunnix Koxuk tek ka'ogāhā', hak kuxa yūm ka'ok. ²⁰ 'Ūgkuxa yūm ka'ok, nūy Topa pu hāpxopmā max, nūy 'āmnīy xohix hā xix hōnhā Topa pu

'āte hāpxopmāhā', nūy yā yāyhāhup 'ohnāg, xik kuxānōg 'ohnāg, pu tikmū'ūn Kunnix 'āktux max, 'ok pek hi'ax, 'ok pek xok'ax. ²¹ Tephak xip hām tu'? Hām tuk xip, nūy Kunnix xexka xe'ēgnāg 'āktux. 'Ūkxok, kopxix pexkox hāk mōg, nūy Kunnix mūtik xihip, nūy 'ūghittup xexka mō'kumak mōg. ²² Hām tuk xip, kopxix hā hāpxopmā max Kunnix tu'. 'Ap yūmmūg'ah 'āte', piyā' mūn max, 'ok pek hām tuk xip, 'ok pek mōg pexkox hah. ²³ Yā' max 'ūkxip hām tu, pāyā 'āte' xak, nūy mōy xip Kunnix mūtik pexkox tu'. Yā' max xe'ēgnāg! ²⁴ Pāyā 'āxop puk max, nūy xihip hām tu', ²⁵ tu hāmyūmmūg, hu 'āxop tuk xip putup, nūy 'āka'ogā', nūy 'ākuxa hittupmā', xayīy 'ākuxa hittup, 'Thā' mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah. ²⁶ 'Āte putpu 'āhak mōg'ax, xa 'ākuxa tu hittup 'ūgmūn hah, yā 'ākuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ²⁷ 'Āxop te hām'āpak max'ax 'āpak, tu 'āyīpkox pip, yīy hōnhā hāpxopmā max, nūy Kunnix putup hāpxopmā max. Kaxīy 'āte 'āxop putox puxet yūmmūg'ax, 'ōg hāpxopmā'ax hā 'āte hāmyūmmūg'ax, 'ok pe 'āhak mōg, 'ok pe 'ahak mōg hok. 'Āxop xohix hām max, kopxix 'āxop kuxap-xet yūmmūg, yā 'āxop te hām'āpak max'ax 'āpak, hu 'ākuxa mām ka'ok. ²⁸ 'Ūgāyxop yīpkutuk hok, nūy ta tu 'āka'ok, ha kaxīy 'ūgāyxop te' pēnā'ax, tu hāmyūmmūg'ax, hu: "Yā Topa te nōm xop mūtik ti xe'e', yīk mūg xūygāp-tup 'ūyānān tu', ha nōm kuxa mām ka'ok xop mōgāp-tup pexkox hah, pu tu pip ka'ok," kaxīy. ²⁹ Ha Topa te 'āxop xexkānāhā', xa hāpxopmā Kunnix pu', nūy 'ākuxa mām ka'ok 'ōm kopah, nūy 'āxūy kamah nōm pu'. ³⁰ Hōnhā 'āxop tek mūtik hāpxopmā'ax, nūy hām'āpak max'ax 'ūm 'āktux, xix 'ūghām'ax pēnāhā', ha' gāy xop tek mūn pu hupmāhā', tu hōnhā kamak xūygāhā', kaxīy.

2

¹ Yā Kunnix te 'āxop mūtik tihi', tu 'āka'ogāhā', tu mō'āyāy xe'ēgnāg, tu 'āhittupmāhā', ha Topa Koxuk te 'āmūtik yāy hi', ha 'āxape kuxa ka', ² xayīy 'āp-xet, nūy hāmpe'āpaxeh puxet. 'Āpu, 'āxop kuxap-xet kamah, nūy 'ānōy putup pax, xayīy 'ūgkuxa hittupmā xexka'. ³ Yā puxehnāg pe'āpaxeh hok, pāyā 'ānōy pe'āpaxeh kamah, nūy yāy pu hāpxopmā', tu' xak hok, pu tikmū'ūn xa hām'āktux max, pāyā yāy pe'āpaxek-tōgnāg, nūy 'ānōy pe'āpaxeh xexka'. ⁴ Topa tu' xax, pu 'ānōy ha hāmmaxnā kamah, nūy yāy puxehnāg pu xax hok.

⁵ 'Āpu hāpxopmā, nūy Yeyox Kunnix putuk, hu:

⁶ Kunnix yā Topa yāy putuk, pa Kunnix xupkūmīy 'ohnāg,

⁷ tu pexkox nīm, xix hāpxop xohix nīm, nūy yāyhā kāmānat, nūy yāyhā tikmū'ūn kutok.

⁸ Tu yāy pe'paxex 'ohnāg, tu Topa yōg putat hā' mōg, nūy nōm pu' yīpkox xip, hu yūmūg pupi' xok mīpkupnix tu',

⁹ yīy Topa te' xexkanā xe'ēgnāg, tu' xuxet'ax mīy, pu tikmū'ūn xohix, xix pexkox yōg xop xohix Yeyox 'āxet'ax 'āpax, tu:

"Yā 'ōhōm xexka xe'ēgnāg, tu yūmūg xohix xat!" kaxīy.

¹⁰ Yā pexkox yōg xop xohix nūktetex Yeyox keppah,

xi' hep xop xohix, xi' xakix xop nūktetex,

¹¹ nūy Yeyox Kunnix 'āktux yāy xuxyāp-xet,

nūy yūmūg 'Ātak Topa xexka 'āktux.

'Āxop te māyōnnāg xop putuk

¹² 'Āxop yāk mūn hā 'āxape xe'ēgnāg, tuk mūn pu 'ayīpkox pip, 'Thāk xip 'āmūtik, yīy 'āyīpkox pip max, 'Thāk xip hāptox tu', 'Āpi hāpxopmā max pax, tu

'ākuxānōg, nūy Topa yōg putat xak hok. ¹³ Yā Topa te 'ākuxa kopa hāpxopmāhā', xa hāpxopmā max, nūy nōm pu 'āyīpkox pi', nūy hāmpe'āpaxeh max kamah.

¹⁴ 'Āpu hāpxopmā max, nūy 'ānōy mānōg hok, nūy yāytuk-mñy hok. ¹⁵ 'Āxop yā Topa hā 'āk-tok xop, hu hāpxopmā max tikmū'ūn kummuk kopah, xix Topa hā' puknōg xop kopah, ¹⁶ ha kaxīy 'āxop te māyōnnāg putuk, yā 'āmnīy hā tikmū'ūn xohix te māyōnnāg pēnā'ax max, Ha kaxīy tikmū'ūn kummuk kopa 'āpip, ha Topa hā' puknōg xop te 'ōg hāpxopmā max pēnāhā', 'Thā nōm xop pu 'āxop te hām'āktux, 'Thā Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux. 'Āxop te hāpxopmā max, kopxik hittup, 'Thā Kunnix putpu'hi nū hām tu', ha hāptup xe'e 'Thā' nūn putup, ha 'āpēnā', kopxik hittup, nūy hāmyūmmūg; yā 'āte hitop tu xa hām 'ūm yūmmūgā 'ohnāg.

¹⁷ Hōmā 'āmānex te xokxop mō'hap, nūy Topa pu' haxyā', pūyī Topa kuxa hittupmā', ha kaxīy 'āxop kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, tu yāy mūn hōm, nūy Topa kuxa hittupmā', nūy nōm pu hām'āktux, nūy nōm pu hāpxopmā max. Hak mūn kuxa hittup kamah, nūy 'āxop mūtik Topa pu hāpxopmā max, pe yāk hi'ax, pe yā kamak xok'ax. ¹⁸ Ha kaxīy 'āxop kuxa hittup kama 'ūgmūtik.

Tīmōn xix 'Epaponit

¹⁹ Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix tek putup, kopxix Tīmōn 'āha mō'kutnā', puyī nōm tek yūmmūgā', 'Thā putpu' nū', 'āxop 'āktux tu', tu mōgnynām. ²⁰ Tu 'āxop putup pax, 'ūgmūn putuk, tu 'āpēnā max kamah. ²¹ 'Ūxohix te yāy yōg hāpxop xak, tu Yeyox Kunnix xaxok, ²² pa Tīmōn te Yeyox Kunnix pu hāpxop xak, nūy Topa yōg hām'āktux 'āktux, nūy 'āpēnā max, tuk mūtik hām, tuk mūn hāk-tok, hakmū'āte hāpxopmāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'āxop te' yūmmūg. ²³ 'Āte' hip, pu gohet 'ūgyīkopit kux, 'ūgyīkopit kux, kopxix mō'kutnā'ax, pu xa' xuktux. ²⁴ 'Ūgkuxa yūm ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kopah, tu' hip, puk xut, 'ūmōg 'āhah.

²⁵ Tu mō'kutnā'ax 'Epaponit kamah, hak mūn hā yā' xape, ha 'āxop te nū'kutnāhā', puk mūn hā tu tehet, tuk mūn mūtik hāpxopmā max, ²⁶ tu 'āxak, nūy 'āpēnā 'ūxeheh. Hōmā 'ūpakut, ha 'āxop te' yūmmūg, hu 'ākuxa tuknōg, ha 'Epaponit te hām'āpak, tu' kuxa hittup 'ohnāg. ²⁷ Yā' pakut xexka', tu' xok putūmnāg, pāyā Topa te' kuxa ka', xix yāk kuxa ka kamah, tu' hittupmāhā', xik kuxa hittupmāhā kamah. ²⁸ Yīy mō'kutnā'ax 'āha, xa' pēnā', nūy 'ūhittup tap yūmmūg, nūy 'ākuxa hittup, xix kamak kuxa hittup. ²⁹ 'Āpu 'Epaponit mūg ka'ok yāy kep hā, 'Thā' xupep, 'ākuxa hittup xexka tu', yā 'āxop hā' xape xe'ēgnāg, hamūn xix 'āxop mūn, yā yūmūg xuxyā hā 'āxape', yī' xānā', pu mōy 'āpet tu' xihip, ha 'Epaponit xuktux max, xix tik nōy xop te Topa pu hāpxopmāhā 'āktux max. ³⁰ Yā' xok putūmnāg Kunnix tu', hāpxopmā punethok tu', nūy mō'ānīnām, xik mūn mōgnynām, 'āxop pupi mōgnynām.

3

Hāmyok mñy xe'ēgnāg

¹ 'Ūkxape xop, pūyā yūmūg xuxyā 'ākuxa hittupmā' punethok. 'Āte xa xe kax'āmi', tup-tup, nūy xa hāmyūmmūgā max. ² 'Ōg pa'āti! Tikmū'ūn kummuk xop te' xat, pu' kuxa mām ka'ok pit xop yāy xax yīmap tu' mep, pu yāyhā Topa yōg tikmū'ūn, ³ pāyā mō'āmā', yūmūg yā Topa yōg tikmū'ūn xe'e'. Ha yūmūg kuxa kopa hāpxopmāhā', ha ta' kummuk xop kopa hāpxopmā 'ohnāg,

ha Topa Koxuk te yūmūg yūmmūgāhā', ū Topa pu nū'āktettex, ha yūmūg kuxa hittupmāhā'. Yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kuxa mūtik yūmūg kuxap-xet, pa yūmūg kuxa mām hok, nūy Yoneo xop mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat hok. Yā tikmū'ūn yāy yōg hāpxopmā'ax pu'uk, tu yūmūg kuxa kummuk tupmā 'ohnāg Topa pu'. ⁴ Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Yoneo yōg mīy'ax kopah, kopxik kuxa yūm'ax ka'ok kamah. 'Ūgmūn yā Yoneo xop yōg, tu nōm mīy'ax xohix mīy tap, 'ūyī yāy kuxa kummuk tupmā', pāyāk kuxa maxnā 'ohnāg'. ⁵⁻⁶ 'Ūktut tek put, ha 'āmnīy te 7 nōg, 'ihā tikmū'ūn tek nāg xax yīmap tu' xak. Yāk mūn 'Iyaet yōg tihix, tu mōnāyxop Meyamīy mōkputox 'ūgmūn, 'ūkhep Yoneo yōg yā xe'e', tu Panieye xop yōg kamah, hu' xat'ax xohix mīy māynāg, tu' kuxa mām ka'ok xop kummugāhā', ⁷ pāyā 'āte hāpxopmā 'Ūhitop tu', yīy 'āte' mīy kux, tu' xaxogāhā', nūy 'ūgkuxa yūm ka'ok Kunnix yāp-xet kopah. ⁸ Hamūn. 'Āte hāpxop xohix xaxogāhā', xi' mīy'ax xohix xaxogāhā', yā' hitop. Yā hāmhōgnāg, yīy 'āte' mīy kux, nūy yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yūmmūg max, ha' max xe'ēgnāg, hak kuxa te' yēy Kunnix keppah, hu hāpxop xohix nīm, nūy Kunnix tuk xip ka'ok. ⁹ Hu' xak, nūy 'ūgkuxap-xet Kunnix kuxa mūtik. Yāk kuxa max 'ohnāg, ha Yoneo xop yōg xat'ax tek kuxa maxnā hok, yīy 'āte' xak, pu Topa tek kuxa maxnā', 'ūgkuxa yūm ka'ok Kunnix kopa hah. ¹⁰ Yā 'āte' xak, nūy Kunnix yāp-xehnāg yūmmūg, nūy Topa yōg hāpka ok yūmmūg. Ha' ka'ok, hu Kunnix putpu' hīnnāhā, yā 'āte' xak, nūy Kunnix 'ūgputuk, nūy Topa yōg tikmū'ūn puk xok kamah, ¹¹ puyīy Topa xe putpuuk hīnnāhā' kamah.

'Ūmōg mō'ka'ok

¹² 'Āte hāpxe'e 'āktux: Hōnhā 'āte Kunnix putuk xet'ah, pāyā 'āte' xak, nūy yāyhā Kunnix putuk. Ha tikmū'ūn mōg mō'ka'ok, nūy tu xutep tap, nūy tayūmak xexka pop, nūy kānēy yānām 'āta māynāg pa'. Kaxīy 'ūgmōg kamah Topa yōg putat hā, tuk mōg kumag mōg, nūy hāpxopmā māynāg, nūy Kunnix putuk. ¹³ 'Āxop te hāmyūmmūg. 'A 'āte Kunnix 'ūm putuk xet'ah, pāyā 'āte hāpxopmā'ax tap xaxok, tu hōnhā hāpxopmā max, nūy hāptup 'lhā xe hāpxopmā max. ¹⁴ Tik mōg mō'ka'ok, nūy xutep tap, nūy kānēy māynāg pa'. Ha kaxīy 'āte Topa yīy'ax 'āpak, hak xānāhā', 'ūghām, nūy Topa yōg hām'āktux, ha Yeyox Kunnix tek hīnnāhā', 'ūyīk hi xe'ēgnāg, ha kānēy māynāg putuk.

¹⁵ 'Ūyā yūmūg hāmpe'paxex max kaxīy, yā Topa yōg putat hā yūmūg mōg tap, tikmū'ūn xip tap putuk, nūy yūmūg putox puxet, nūy hāmpe tu paxeh puxet, nūy hāmpe tu paxeh max, 'ūyāg te hāmpe'paxex nōy, puxix Topa' yūmmūgā'. ¹⁶ 'Āpu yūmūg mōg Topa yōg putat hā, nūy mōg kumak mōg. Kaxīy yūmūg mōg hōmā xix hōnhā', tu Topa yōg hām'āktux pu yūmūg yīpkox pip, nūy hāpxopmā max. ¹⁷ 'Ūkxape xop: 'Ūkpe mōg kuma mōg, nūy hāpxopmā max, 'ūgputuk, xix kuxa mām xop nōy pēnā', xa 'āxop hāpxopmā max kamah. ¹⁸ 'Āte xa hām'āktux tap, tu xe' xuktux, hu: Tikmū'ūn punethok gāy, tu Kunnix putup nōg, ha yūmūg pupi' xok mīpkupnix tu', pap-tup nōg, tu Kunnix hā' puknōg, yīy 'āte xa' xuktux, tuk potahak yūm, 'lhā' xuktux. ¹⁹ Ha' gāy xop te yāy putup'ax pu' yīpkox pip, tu yāy pu hāpxop xak, topa komut xop xak'ax putuk, tu hāpkummuk mīy, tu yāyhāhup 'ohnāg, pa yāy mīy'ax 'āktux xexka', tu pexkox yōg hāpxop xak 'ohnāg, yīy yāy koxyōy putup Hāmgāyāgnāg Pet kopah. ²⁰ Pa yūmūg yā pexkox yōg tikmū'ūn, tu yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hip, ha' nūn putpu', nūy yūmūg mōy hām tu', nūy pexkox ha yūmūg mōgā', ²¹ tu yūmūg yīn pu'uk ka'ogāp-tup,

tu mōktu yāy yīn putuk, tu yūmūg xexkanāp-tup xe'ēgnāg. Yā Kunnix te hām xexka xop xohix xat'ax, xix pexkox yōg xop xohix xat'ax, ha' yīpkox pip putup.

4

¹ Ūkxape xop: 'Āte 'āp-tup pax xexka', tu 'āxak, hak kuxa hittupmāhā', ha 'āte xa hām'āktux, yāk xape xop max! Yī Topa yōg putat hā 'āmōg kuma mōg.

² Ūkxape hex 'Epot xix Xīn, 'āte xa tu' xak, xa yāytuk-mīy kux, xatix yā 'ānōy hā', 'ākuxa mām Kunnix kopah, hu 'ānōy hā tutnōy. ³ Ha 'āmūn, xatek mūtik hāpxopmāhā', yāk xape xe'ēgnāg, yīy xa tu' xak, xa 'ūn 2 hā 'ātehet, ha 'ūn te Kenemēn mūtik hāpxopmā max, xi' xape xop xohix mūtik hāpxopmā punethok, nūy hām'āpak max'ax 'āktux tīkmū'ūn xohix pu', ha Topa te' xuxet'ax kax'āmi', yā yāy yōg tappetxax kopa kax'āmi', pu tu hi xe'e', ha' kux 'ohnāg.

⁴ 'Āmnīy xohix hā 'āhittup, yūmūg xuxyā te 'āmūtik tihi' hah, yā xe xa hām'āktux, hu: 'Āpu 'ākuxa hittup!

⁵ Ānōy kuxa ka'. Hāpxip kutōgnāg 'Ihā yūmūg xuxyā nūn. ⁶ Āxutigā hok, pa Topa tu' xax, pu xa hāpxop xohix popmā', 'Ihā Topa 'ūmax 'āktux, hu: "Āmax Topah! Xate 'ā' hōm hāpxop xohix. Puxi'", kaxīy. ⁷ Yā Topa te 'ākuxa māmmā'ax, yīy tīkmū'ūn kuxa yūm, yāy kuxa yūm hā xīy tute' yūmmūg'ah, Topa te' kuxa yūmmā hah, tu kaxīy te 'āpēnā max, xa 'ākuxap-xet Yeyox kuxa mūtik, xix 'āp-tox puxet Yeyox Kunnix putox mūtik.

⁸ 'Āpu, hāmpe'āpaxeh max, nūy hāpxopmā max kamah. Kaxīy tīkmū'ūn xohix te 'ākuxa tup yūmmūg. Hāmpe'āpaxeh max, nūy hāpxe'e 'āktux, nūy hāmmaxnā', nūy hāmyok mīy, nūy 'ānōy hā' xupxet hok, nūy 'ānōy putup pax, nūy yā' koit hok. Hāmpe'āpaxeh max, xayīy hāpkummuk mīy hok. ⁹ 'Āte 'āxop pu hāmyūmmūgāhā'. 'Āpu hāmyūmmūg'ax hā hāpxopmāhā', yā 'āte hāpxopmā max, ha 'āxop te' pēnāhā', xayīy hāpxopmā max kamah, ha Topa te 'āmūtik tihi', tu yūmūg kuxa māmmāp-tup.

Paot te' kuxa mām ka'ok max 'āktux

¹⁰ Yūmūg xuxyā tek mūtik tihi', yīk kuxa hittup xexka'. Hāpxip punethok hā hāptox tuk xip, pak xaxok 'ohnāg 'āxop te', hu mōgnīynām, tu tayūmak nū'pok, pu 'āte ta tu hāpxop 'ūm pop, nūy puk, nūy mā'. Hōmā tīkmū'ūn 'ūm nūn 'ohnāg, hu tayūmak paxnūn 'ohnāg, pa hōnhā' nūn, tu' paxnūn tayūmak, hak hittup. ¹¹ Hōmā 'āte hāmhōgnāg xip, pak hittup, xix hōnhā yōgnū hāpxop punethok, tuk hittup nōmhā kamah. Hōmā xix hōnhā Topa te 'ā' hōm hāpxop, tuk hittup, yā puxi'. ¹² Hōmā hāpxop putup xūy, ha hōnhā yānān tuk xit max, hu 'āmnīy xohix hāk hittup, xix hāpxexka xohix tuk hittup. 'Ūghok, kopxix yāk hittup, ūkputexop, kopxix kamak hittup. ¹³ Kunnix tek ka'ogāhā', yīy 'āte hāpxopmā'ax 'ūm yīpkutuk 'ohnāg.

¹⁴ 'Ūkxūy, ha 'āxop te hāpxopmā max, tuk mōgnīynām. ¹⁵ 'Āxop yā kōmēn Pinio yōg tīkmū'ūn, tu mōgnīynām hittap. Hōmā 'āte hām'āpax max'ax 'āktux hāpxexka Maxenōn tu', tu' xuktux 'āmnīy kutōgnāg 'Ihā', tu hāpxexka nīm, ha 'āxop kuxa mām ka'ok xop puxehnāg yāy hā 'ātehet, 'ap nōy 'ūm te 'āha te'ah, ha tayūmak 'ā' hōm 'āxop te'. ¹⁶ Hāpxexka Texanōn tuk xip, 'Ihā 'āxop hāk tehet, tuk ha tayūmak nū'pok. ¹⁷ A 'āte tayūmak 'ūm xak'ah. 'Āmhok. Pa 'ātep-tup, pu Topa xa hāmmaxnā xexka'. ¹⁸ Yā 'āte' pop 'ōgnū tayūmak xohix, xate 'ā nōm nū'pok, yā tayūmak xexka'. Hōnhā 'āte yōg tayūmak xohix punethok, 'Epaponit te' paxnūn hah. Ha Topa tep-tup pax, xa 'āxop hāpxop popmā', xix tayūmak

tu' hok hōm, pu hām'āpak max'ax 'āktux 'ūhep xop xohix pu'. Topa pu hāpxop hōm'ax, yā' hax max putuk, tu Topa kuxa hittupmāhā'.¹⁹ Yiy yōgnū Topa te xa' popmā'ax hāpxop xohix, 'ūp-texop xexka tu'.²⁰ Pūyā tikmū'ūn xohix Topa yūmūg. Tak xexka xe'ēgnāg 'āktux, tu' xuktux mō'kuma' mōg. Hamūn!

Yā' ka'ax hā' xohix 'āneo

²¹ Topa yōg tikmū'ūn xohix pu 'āneo, 'ōhōm Yeyox Kunnix yōg. Nūnte' pip xape xop te xa 'āneo,²² xix Topa yōg tikmū'ūn xohix te xa 'āneo, xi' xop te Hōm yōg xat'ax pet xexka tu' hām, tu xa 'āneo.²³ Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āxohix ha hāmmax nā'! Tu ta tu' kux.

PAOT TE KÕMĒN KONOX YÕG KUXA MÃM KA'OK XOP PU KAX'ĀMI'

¹ Ügmün Paot, ha Topa tep-tup, pu Yeyox Kunnix nūgkutnā', yīk mūn xik xape Timōn te nūhū tappet kax'āmi', ² kōmēn xexka Konox yōg tikmū'ūn pu kax'āmi', Konox yōg kuxa mām xop pu kax'āmi'. Yā Kunnix te yūmū'ā hā' xape xe'e', yīy yūmūg xape kamah. Pūyā Topa yūmūg Tak 'āmūtik pip, nūy 'ākuxa māmmā', nūy xa hāmmxnā'.

Tu Topa pu hām'āktux, nūy kuxa mām ka'ok xop max'ax 'āktux

³ Ügmü'āte yūmūg Tak Topa max 'āktux, 'ihā nōm pu hām'āktux 'āxop 'āxape xop pupi', yā Topa te yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hā' Tak. ⁴ 'Ākuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, tu Topa yōg tikmū'ūn xohix putup pax, hak mū'āte' yūmūg. ⁵ Hōmā' 'āxop te hām'āpak max'ax 'āpak hāmāxap, hu hāmmax hip, nūy 'āhi xe'e' mō kuma mōg, hu 'ākuxa mām ka'ok, xi' nōy putup pax 'ihā' hip, nūy hāpxip punethok 'ihā' pexkox yōg hāpxop pop. ⁶ Yā Topa te hām'āpak max'ax hā' tikmū'ūn xohix ha hāmmxnāhā', yī' hep xop xohix pu hām'āktux, yā kama 'āxop te hām'āpak, tu Topa te' xohix ha hāmmxnā'ax 'āpak, ha kaxiy Topa te xa hāmmxnāhā', 'ihā' xupak, ha hōnhā hāmmxnā kamah. ⁷ Ha yūmūg xape 'Epap te xa hāmyūmmūgāhā', tuk mūg pupi hāpxopmāhā', tu Kunnix pu hāpxopmā punethok, ⁸ tuk mū'ā Topa Koxuk 'āktux, ha xa ka'ogāhā', nūy kuxa mām xop xohix putup pax, yīy 'Epap tek mū'ā' xuktux.

⁹ Hak mū'āte' xupak, tu Topa tu' xak, pu 'āxop pu hāmyūmmūgā', xayīy hāmyūmmūg xe'e', nūy yā Topa putup, xayīy 'āxop yūmūg, nūy Topap-tup'ax yūmūg, hu yāy Koxuk te xa hāmyūmmūgāhā', ¹⁰ xayīy hāpxopmā max, ha Topa te 'āptup, xa hāpxopmā max mō kuma 'āmōg, tu mōktu yā Topa yūmūg xe'egnāg. ¹¹ Topa ka'ok xe'egnāg, tu 'āka'ogāp-tup, xayīy nōātot, 'ihā' 'ākuxa hittup, ¹² hu yūmūg Tak Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax Topah, xatek mūg ka'ogāhā', 'ū' pexkox yōg hāpxop pop, yīy 'ōg tikmū'ūn xohix mūtik pop," kaxiy. Yā Topa te nōm hāpxop xex pexkox kopah, nūy yāy yōg xop pu' popmā'. Yā' popmāp-tup yāy yōg tikmū'ūn pu', nōm te Topa pu' yīpkox pip. ¹³ Hōmā' yūmūg kuxa kummuk, yā hāpkoxtap putuk yūmūg kuxa kopah, pāyā yūmūg Tak Topa te yūmūg kuxa maxnāhā', tu yūmūg nūnnāhā yāy kutok hah. Yā yāy kutok mō'yāy xe'egnāg, 'ūk-tok yāp-xehnāg tu', puyīy 'ūk-tok Yeyox Kunnix yūmūg xat, nūy 'ūkpēnā max. ¹⁴ Tu yūmūg pupi' xok tap, nūy yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux.

Tute Kunnix 'āktux

¹⁵ Tikmū'ūn 'ūm te Topa pēnā hok, ha Kunnix te yāy Tak Topa pa putuk xe'egnāg, tuk-tok te māxap, hak-nāy tu Topa te hāpxop xohix mīy. ¹⁶ Yāk-tok mūtik Topa te hāpxop xohix mīy, tu tu hāpxop xohix xat'ax, tu hāpxop pēnā'ax mīy, xix hāpxop pēnā hok mīy kamah, xix pexkox yōg xexka xop mīy, xi' yōg xat'ax xop xohix mīy. Topa tek-tok mūtik mīy, xik-tok pu' mīy hāpxop xohix. ¹⁷ Kunnix xip tap, 'ihā' Topa te pexkox mīy, xix hahām, xix hāpxop xohix mīy, tu nōm mūtik hāpxop xohix xex max, pu tu pip ka'ok. ¹⁸ Ha Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop hāp-tox. Yā tikmū'ūn putox te yāy yīn xat, nūy tu pēnā max, ha kaxiy Kunnix te' kuxa mām xop xat, nūy tu pēnā max, tu nōm xop hīnnāhā', yā Topak-tok te māxap, tu putpu' hi tap, nūy hāpxop xohix hā' tu xexka xe'egnāg.

¹⁹ Yā Topa tek-tok putup, yā Topa xe'ēgnāg kamah. ²⁰ Yī Topa te hāmpe'paxex, tu yāy kutox nū'kutnāhā' hām tu', pu tu xok mīpkupnx tu', nūy tu' gāy nām xop xohix nōā', puyīy Topa hā tu xape'. Tu pexkox yōg gāy xop nōāp-tup kamah, puyī' xohix yā Topa hā tu xape'.

²¹ Hōmā Topa tu 'āpip hāptox hah, tu 'āyīpkox 'ohnāg, tu Topa hā 'āpuknōg, 'ōg hāpxompmā'ax kummuk tu', xix hāpē'āpaxex kummuk tu 'āpuknōg, ²² pa Topak-tok xok, ha hōnhā' Tak te xa hā' xape, nūy yāy keppa 'ānūnnā', tu 'ākuxa tupmāhā', tu 'ōg hāpkummuk mū'ax xaxogāhā', nūy 'āmax 'āktux. ²³ Yī Topa yōg putat hā 'āmōg ka'ok, hu' xak hok. Āxop te hām'āpak'ax max 'āpak, ha xa' hipmāhā', xayīy pexkox yōg hāpxop pop, hu' xaxok hok. 'Ūgmūn Paot te hām'āpak'ax max 'āktux pax, tu hāpxexka yōg xop xohix pu' xuktux, hu hāpxompmāhā'.

Paot te' kuxa mām ka'ok xop pupi hāpxompmāhā'

²⁴ Tuk xūy 'āxop pupi', nūy Kunnix pupik xūy, huk kuxa hittup, Kunnix xop pupik xūy tu'. Yā Kunnix hā yūmūg yīn puxet, ha yūmūg xat, nūy yūmūg pēnā max, yāy yīn pēnā max putuk. ²⁵ Topa tek mūn yāyutnāhā', nūy mōgkutnā' Kunnix yīn xop hah, nūy Topa pupi hām'āktux, nūy xa hām'āktux xohix 'āktux.

²⁶ Hāmyāxatamuk xohix punethok hā Topa te hāmpe'paxex, tu' yīl 'ohnāg, pa hōnhā' kuxa mām ka'ok xop pu' hāmyūmmūgāhā', yā hām'āktux xe'e'. ²⁷ Topa te' hep xohix xop pu hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux'ax xe'e' yūmmūgāhā', ha hām'āktux nūhū', hu: Kunnix te 'ākuxa kopa' xip, nūy xa' popmā pexkox yōg hāpxop xohix, yīl 'āxop yāy hāp-tup max xe'ēgnāg, Kunnix putuk. ²⁸ Ha kaxīy 'ūgmū'āte hām'āktux, tu Kunnix 'āktux tikmū'ūn xohix pu', tu hāmyūmmūg, nūy hāmyūmmūgā max, nūy 'āmōgā Topa hah, xayīy 'ākuxap-xet Kunnix mūtik, nūy Topa hā 'ātix tap, ²⁹ yīl 'āte hāpxompmā punethok, ha Kunnix tek ka'ogāhā', ha 'āte hāpxompmāhā' punethok.

2

¹ 'Āte xa hām'āktux, xayīy yūmmūg. 'Ūghām punethok 'āxop pupi', xix kōmēn Namnixet yōg kuxa mām xop pupi', yā' xohix pupi', nōm tek pēnā 'ohnāg pupik hām. ² 'Āte hāpxompmāhā', nūy 'ūgnōy ka'ogā', puyī' kuxap-xet yāy putup, nūy hāmyūmmūg xexka', nūy hām'āktux xe'e' yūmmūg. Kunnix yā Topa yōg hām'āktux xe'e', Topa te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'. ³ Yāk-tok xe'e te Topa yōg hāmyūmmūg'ax xohix yūmmūgāhā'.

⁴ Yī 'āte xa hām'āktux, hu: Koit'ax pu 'īpkox pip hok, yā' kummuk xop te mō'āmā pax. 'Ūpa max, ha ta' kuxa mūn kummuk. ⁵ Hāptox tuk xip, pak kuxa te 'ākuxa mūtik yāp-xet, 'ākuxa mām ka'ok Kunnix kopah, hak kuxa hittup xexka'.

Kunnix te yūmūg hīnnāhā'

⁶ 'Āxop te: "Yeyox Kunnix yā yūmūg xuxyā!", kaxīy. Hu nū mūtik 'ākuxap-xet, nūy hāpxompmā max. ⁷ Mīm yīpxatit te hām hā mō'nāhā', tu hām kopa' xip ka'ok, kaxīy 'āpip ka'ok Kunnix tu', puyīy 'āka'ogā', xayīy 'ākuxa mām ka'ok xexka', hak mū'āte xa hāmyūmmūgāhā', 'ūxaxok hok, nūy Topa pu hām'āktux, nūy: "Āmax Topah!" kaxīy.

⁸ 'Ōg pa 'āti!' Tikmū'un te 'ākuxa hā' xupxet putup, mō'āmā'ax hā 'ākuxa hā' xupxet putup, hām'āktux hitop hā nōm xupxet putup. Nōm hām'āktux yā Topa hā' puknōg xop yōg hām'āktux, 'ap Topa yōg'ah, ha pexkox yōg xexka xop te Topa tu' gāy, tu hām'āktux, pāyā Kunnix te' xuktux 'ohnāg. ⁹ Yā Kunnix te Topa

xe'ēgnāg putuk, tu tikmū'ūn kutok xe'e', tu yāy putuk xe'ēgnāg, ¹⁰ ha Topa te Kunnix mūtik 'āhīnnā xe'e', yā 'ākuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, ha Kunnix xexka xe'ēgnāg, tu pexkox yōg xop xat, xix hām tu' pip xop xat, nōm xop hā' xat'ax, tu' xat.

¹¹ Yoneo xop te' pit xop yāy nāg xax mep 'ūyīmap, pāyā Kunnix te 'ākuxa kummuk xit, nūy ta' yānān tu kuxa max tat. ¹² 'Āp-tox pix 'lhā 'āxop te hāpxomā kummuk kux, ha Kunnix nō hāpkot, ha Topa te' putpu' hīnnā xe'e'. Yā 'ākuxa mām ka'ok Topa kopa', ha ka'ognāg xexka', tu Kunnix putpu' hīnnāhā', tu kamah 'āxop kuxa hīnnā xe'ēgnāg. ¹³ Hōmā 'āxop te hāpxomā kummuk pax, yā Topa hā 'āxop puknōg, tu kamah Yoneo yōg tikmū'ūn hā 'āpuknōg, pa Topa te 'ākuxa hīnnāhā', Kunnix hīnnā putuk 'āhīnnāhā', tu hāpkummuk mī'yax xohix xaxogāhā', pu tu kux. ¹⁴ Yā Kunnix te yūmūg pupi' xok, tu yūmūg yānān tu' xok mīpkupnix tu', 'ūyīy Topa hāk xape', pūyīy yūmūg kummuk mī'yax hā' pago. Yā yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', pūyīy yūmūg kuxa tu max Topa pu'. ¹⁵ Ha hāpkummuk yōg xexka xop pu' kuxyāhā', tu mīpkupnix tu' xup, nūy mōktuk-tōgnāg, tu pipkup mākxap'ax hā' hīy, tu' hupmāhā', ha' mōgāhā', pu' xohi' pēnā', tu' yūmmūg, tu Kunnix te' xat xe'ēgnāg yūmmūg, ha hāpxohix te nōm pu' yīpkox pip.

¹⁶ 'Ūtux hok pu tikmū'ūn 'ōg hāpxomā'ax kopit hok, nūy xo'op'ax hā 'āxat hok, xix 'āxit'ax hā 'āxat hok, xix nit xān hā 'āxat hok, xayīy 'āhām hok. 'Ūtux hok, pu 'āxat hok, xayīy nit xap yīy ta 'āhām hok, xix 'āmuk xexka mī'yax hā 'āxat hok, xix māyōnhex tup 'lhā 'āxat hok. Yā' tux hok pu 'āxat hok. ¹⁷ Yā' xohix te nū pexkox yōg hāpxomā'ax hā' komut, yā' koxuk putuk, 'ap xe'e'ah. Hōmā Topa te' xat pu Yoneo xop mīy. Topa te tu xo'op'ax xat, xix nōm hāpxop xohix xat, nūy tikmū'ūn pu Kunnix 'āktux, pa hōnhā Kunnix xip xe'ēgnāg, yīy hāpxomā'ax komut yāyhā' hitop, ha' kux. ¹⁸ Tikmū'ūn te koit'ax hā 'īpkox hok, nōm xop te yāy 'āktux xexka hā 'īpkox hok. Tu hāpxomā'ax xe'ēgnāg pēnā'ax 'āktux, tu mō'āmā', 'lhā' xat, xa pexkox yōg nū'pok xop pu nūktettx, nūy nōm 'ūxexka 'āktux, ha hitop hā yāy kutōgnāg 'āktux, 'lhā yāy xexka pe'paxex, tu yāy putup'ax kummuk mīy. ¹⁹ Tu Kunnix nīm, ha' kuxa mām ka'ok xop hāp-tox, pūyīy nōm xop xohix yā kuxap-xet, yāy yīn puxet putuk, ha' xohix nāg nōy nā' mōg, tu mōktu xexka', yā Topa tep-tup hah.

Kunnix mūtik yūmūg hi, xix yūmūg xakix

²⁰ Kunnix xok, nūy 'ōg hāpkummuk mī'yax kuxyā', xayīy yāmīy kummuk yōg xexka xop nīm. Tep tu xate nōm 'āpak? ²¹ Ha 'āxat, hu: " "Ūxupit hok nūhū", kaxīy, tu xe: " "Ūmā hok 'ōhōm," kaxīy, tu xe: " "Ūpa hok nō'ōm," kaxīy. Pa nōm pu 'īpkox hok. ²² Hāpxop xohix nōg'ax, tu yāyxaxogā'ax, ha tikmū'ūn te' xat hok, pu mīy hok, pa Topa te' xat 'ohnāg. ²³ Yā' xat'ax puknōg te hāmyūmmūg putuk, pāyā' hitop, ha' xat pu pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nū'xup, nūy yāy xax te kutuk, pāyā' koit, yā' hitop, tu tikmū'ūn yōg hāp'e'paxex maxnā 'ohnāg, tup-tup'ax kummuk pu hupmā 'ohnāg kamah.

3

¹ Kunnix mūtik 'āhi xe'e'. Hōmā 'āxop te hāpxomā kummuk kux, hu pexkox yōg hāpxop xax nōmhā, yā Kunnix yūm 'ōnte', tu Topa yīpxe'e hā' yūm. ² Pexkox yōg hāpxomā'ax pe'āpaxeh, nūy hām yōg hāpxomā'ax xaxogā'. ³ Hōmā 'āxop te hāpkummuk mīy pax, pa Topa te 'āhīnnāhā', tu Kunnix hīnnā putuk, tu 'āpēnā max, yā 'āxop kuxap-xet Kunnix mūtik, xix Topa mūtik. ⁴ Kunnix te 'āhīnnā

xe'e', nūy 'ākopa tu' xip ka'ok, tu putpu' nūn putup, pu' hep xop xohi' pēnā', ha'nūn, 'īhā 'āxop xexkanāp-tup, ha mōktu yā 'āxexka', Kunnix mūtik yā 'āxexka putup, pu' xohi' pēnā'.

Yūmūg hi xe'ēgnāg

⁵ Yāy yōg putup'ax kummuk mīy hok, nūy hāpkummuk mīy kux, ha tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, tu' nōy hā' xupxet, xi' xonnix, xi' gāy, xi' nōy yōg hāpxop putup. Tikmū'ūn te hāpxop putup pax xexka', puxix tu Topap-tup hok, ha kaxīy hāpxop te topa komut' xop pūtuk, tikmū'ūn tep-tup xexka hah, tu mōktu Topa xe'ēgnāg xaxogāhā', ⁶ ha Topa gāy tikmū'ūn te hāpkummuk mīy tu', nōm xop te Topa pu' yīpkox 'ohnāg, yī' kummugāp-tup 'uyānān tu'. ⁷ Hōmā 'āxop te yāy putup'ax kummuk mīy, hu' mīy pax, Topa pu' yīpkox 'ohnāg tu'

⁸ Pa' kuxyā nōmhā, xayīy mīy hok 'ūxeh, yāy putup'ax kummuk mīy hok, xix 'āgāy hok, xix 'ānōy pu hāpkummugā hok, xatep-tup nōg tu', xi' kupeh hok, xix 'āyīy kummuk hok, nūy 'ānōy mānōg hok. ⁹ Koit hok 'ānōy pu'. Yā Topa te 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'uyānān tu'. ¹⁰ Yīy hāpkummuk mīy'ax xohix kux, pu Topa 'ākuxa tupmā 'āmnīy xohix hā, nūy xa hā yāy putup, xayīy Topa yūmmūg xe'ēgnāg. ¹¹ Yī' kuxa mām ka'ok xop puxet, yā Kunnix hā' kuxap-xet, xip-tox puxet, 'ap' 'āxop Yōneo xop yōg'ah, xi' puknōg xop yōg'ah, xix tikmū'ūn yōg'ah, xix 'āyuhuk yōg'ah, xix kamoka xop yōg'ah, xix kāmānat xop yōg'ah, xi' xat'ax xop yōg'ah, pāyā 'āxop yā Kunnix yōg, ha' xexka xe'ēgnāg, tu yāy yōg tikmū'ūn xohix kuxa kopa' xip, ha' xohix te yā yāy putup Kunnix pu'.

¹² 'Āxop yā Topa yōg tikmū'ūn, ha mō'āyāy xe'ēgnāg, tu 'āyīmōgatux yāy mūn pu', yīy 'ānōy kuxa ka', tu nōā'tot, tu nōm pu hāmmaxnāhā', xix yāy kutōgnāg pe'āpaxeh, nūy 'ānōy pe'āpaxex max, xix 'āyīy pu'uk, nūy 'ānōy gāyā hok, ¹³ nūy 'uyōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', 'īhā 'ānōy te xa hāpkummugā'. Yā kaxīy yūmūg xuxyā te 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux. ¹⁴ Ha ta mōy 'ānōy putup pax xexka', nūy nōm hā 'ākuxap-xet, xix 'āp-tox puxet. ¹⁵ Pūyā Kunnix 'ākuxa māmmā', nūy 'ānōy mūtik tu ti max, nūy yāytuk-mīy hok. Yā Topa te 'āxānāhā', nūy 'ākuxa māmmā', nūy nōm hā 'āp-xet, 'āyīn puxet putuk. 'Ūxaxok hok, nūy Topa max 'āktux, hu: "Āmax Topa, tu yūmū'ā hāpxop xohix popmāhā', yā' puxi'," kaxīy. ¹⁶ Pūyā Kunnix yōg hām'āktux xe'e' 'ākuxa kopa' xip, tu xa hāmyūmmūgāhā', xa' yūmūg, nūy 'ānōy pu' yūmmūgā', tuk-tex, nūy Topa xexka 'āktux, nūy 'ākuxa yā Topa max 'āktux. ¹⁷ 'Ok pe 'āxop te hāpxopmāhā', pe hām'āktux, hu ta yūmūg xuxyā Yeyox 'āktux, nūy Topa yūmūg Tak pu: 'Āmax Topah. Xate yūmūg xuxyā Yeyox yūmū'ā nū'kutnāhā'. 'Āmax! kaxīy.

Te xīy hā hāpxopmāhā'

¹⁸ 'Āte 'ūn xop xat, pu' yīpxox pu yīpkox pi', yā Kunnix te' xat.

¹⁹ Ha' yīpxox xop xat, pu' xetut putup pax, hu' kuxa ka'.

²⁰ Hak-tok xop xat, pu yāy tak pu yīpkox, xi' tut pu yīpkox. Yā Topa te' xat.

²¹ 'Āk-tok gāyā hok, ka 'āk-tok kuxa tuknōā'.

²² Kāmānat xop, 'āxuxyā' nōm tik te 'āxat pu 'īpkox pi', nūy tu hām max, yā 'āmnīy xohix hā hām max, 'ok pe 'āpēnā', 'ok pe 'āpēnā hok, yīy Topa pu hām max, 'āxop tep-tup pax tu'. ²³ 'Āpu hāpxopmā max, pu Topa pēnā', nūy 'ōg hāpxopmā'ax putup, ha Topa pu hāpxopmā', 'āhittup tu'. ²⁴ 'Ūxaxok hok: Yūmūg xuxyā te pagop-tup hok'ah xa', tu pexkox yōg hāpxop xex yāy yōg tikmū'ūn pu', yā Kunnix te 'āxop hā 'āxat'ax xe'e', ²⁵ tu' yānān tu pago, tu hāpkummuk

mÿ xop kummugāhā 'üyānān tu'. Yā Topa te hāmyok mÿ, nūy xohix pu pago, yā Topa pu 'üxohix te' nōy putuk.

4

¹ Āxop 'āxuxyā xop, 'āpu hāmyok mÿ, nūy 'ōg kāmānat pu pago max, Topa yā 'āxuxyā xe'e', tu 'āxat, tu pexkox tu' xip, yī 'ōg kāmānat xop pu pago max, nūy nōm pu hāmmaxnā'.

Paot te hāmyūmmūgāhā'

² Topa pu hām'āktux pax, tu 'ōg pa mōxip, mō'ōn hok, nūy Topa max 'āktux, xa' popmā hāpxop xohix hah. ³ Ha kamak mūg pupi tu' xax, pu Topa 'ūgka'ogā', 'ūgmū Topa yōg hām'āktux xe'e' 'āktux, nūy Kunnix 'āktux. Yā kanet kopak xip, 'āte Kunnix 'āktux tu'. ⁴ Ha Topa tu' xax, puk ka'ogā', 'ū Kunnix hā hāmyūmmūgā max, yā Topa tep-tup pax.

⁵ Hāmyūmmūg, nūy 'ūkuxa mām hok pu hāpxopmā max 'āmnīy xohix hā, xayīy hāmyūmmūg'ax hā Kunnix 'āktux max tikmū'ūn pu'. ⁶ Hāmyūmmūg, nūy hām'āktux max, nūy tu hām'āktux hā' nōy yānān max.

Tuk-nāy tu' āneo

⁷ Yūmūg xape Tikik te Kunnix pu hāpxopmāhā', tuk mūg mūtik hāpxopmāhā', tu xa hām'āpak'ax 'āktux putup, nūy 'ūgmūn 'āktux. ⁸ Āte 'āxop hah mō'kutnāhā', pu 'āka'ogā', nūy putpu' nū', nūy xak mūg 'āktux. ⁹ Tu yūmūg xape 'Ōnēy mūtik mōg, ha 'ōgnū kōmēn yōg tihik, tu xa hām'āpak'ax xohix 'āktux'ax, tuk mūg 'āktux'ax.

¹⁰ Anixtah 'ūgmūtik kanet kopa' tih', tu 'āneo, xix Maname tiktak Mā'ak te 'ā 'āneo kamah. Āte xa hām'āktux tap, tu 'āha Mā'ak mōg'ax 'āktux, pu tu 'āpet kopa' xip, 'thā putpu' 'āha' mōg. ¹¹ Yoyoe 'āxet'ax nōy yā Hāmyok, tu xa 'āneo kamah. Nū tik 2 te Yoneo yōg tihik, tuk mūtik hām, ha Yoneo xop nōy hām 'ōhnāg 'ūgmūtik, puyiy Topa yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip, ha tik 3 te hāpxopmāhā' punethok, nūy tu yāy hāk tehet.

¹² Epap te 'ōgnū kōmēn yōg tihik kamah, tu Yeyox Kunnix pu hāpxopmāhā', tu 'ā 'āneo, tu Topa tu' xak pax, 'āxop pupi' xak, puyiy 'āka'ogā', nūy Topa hā 'āxiptap, nūy Topa pu 'āxop hāpxopmā'. ¹³ Yā 'Epap hām punethok, 'āte' yūmūg, ha 'āxop pupi' hām punethok, xix kōmēn Namnixet yōg tikmū'ūn pu' hām punethok, xix Yenap yōg tikmū'ūn pu' hām punethok. ¹⁴ Notot Nok yūmū'ā hā' xape, tu 'ā 'āneo, xix Nep te 'ā' 'āneo kamah.

¹⁵ 'Ūgmū'āte Namnixet yōg xape xop pu 'āneo, xix Nī'ip pu 'āneo, xi' kuxa mām ka'ok xop pu 'āneo, nōm Nī'ip pet tu yāy tu'nāhā 'āneo kamah. ¹⁶ Āpu nū tappet mō'kupix hāmāxap, nūy kunāy tu Namnixet yōg xop ha mō'kutnā', pu mō'kupix kamah. Mō'kupix Namnixet xop yōg tappet 'üyānān tu'. ¹⁷ Āpu 'Akip pu hām'āktux, hu: "Yūmūg xuxyā te 'āxat, xa hāpxopmā', yīy hāpxopmā max, nūy nō kuxyā Kunnix pu', " kaxīy.

¹⁸ Āte Kax'āmi yāy yīm hā, hu: 'Ūgmūn Paot te 'āxop pu 'āneo. Kanet Kopak xip, yāk xaxok hok!

Pūyā Topa xa hāmmaxnā'!

Tu ta tu' kux.

PAOT TE KÕMĒN TEXANŌN YŌG TIKMŪ'ŪN PU TAPPET KAX'ĀMI I

1 'Ūgmūn Paot. 'Āte' kax'āmi nūhū' tappet, yā 'āxop pu kax'āmi', yā Kunnix kopa kuxa mām xop pu' kax'āmi kōmēn Texanōn tu', yā yūmūg 'Ātak Topa yōg xop pu', yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yōg xop pu' kax'āmi'. Xinax te 'āxop pe'paxex xix Tīmōn te' kamah. Pu yā Topa xa hāmmaxnā', xayīy 'ākuxa mām.

Āxop kuxa mām Topa kopah

2 'Ūgmū'āte Topa pu hām'āktux mōkumak mōg, hu: "Kunnix kopa kuxa mām xop pu 'āmax." Kaxīy. Yā 'āxop pu' max Topah. 'Ūgmū'āte Topa pu 'āxop 'āktux mōkumak mōg. **3** Hamūn, 'Ūgmū'āte yāy 'Ātak Topa pu hām'āktux, tu hāmpe'paxex, 'āxop kuxa mām ka'ok, hu hāpxopmā max xohix. 'Āxop te' nōy putup pax, hu 'āxop te hāpxopmā max punethok. Xate yūmūg xuxyā Kunnix hip kumaknāg. Hā kaxīy yūmū'āte hāmpekpaxex, tu Topa pu hām'āktux. **4** 'Ūkxape xop, Topa te 'āxop putup pax, tu tikmū'ūn xohix kopa 'āxop yīmōgātux, tu 'āxop mīy Topa yōg tikmū'ūn xe'e'. Hā kaxīy 'Ūgmū'āte pe'paxex, tu Topa pu hām'āktux. **5** Hōmā 'Ūgmū'āte xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. 'Ūgmū'āte nōm 'āktux, tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tu Topa Koxuk mūtik xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, tuk mūg kuxa mām ka'ok Topa yōg hām'āpak max'ax kopah. Hōmāg mūg tīhi 'āxop kopah, ha katek mū yōg hāpxopmā max'ax pēnāhā', yāg mūn max xa'. **6** Xate 'Ūgmūg max pēnāhā', xix yūmūg xuxyā Yeyox yōg, tu nō' max putuk. 'Ūnōy te 'āxop kute'ex kummuk, pa 'āxop te Topa yōg hām'āpak max'ax paha', tu 'ākuxa hittup, yā Topa Koxuk te 'ākuxa hittupmāhā'. **7** 'Āxop max, ha 'āmax pēnāhā Kunnix kopa kuxa mām xop te hāpxexka Māxenōn tu', xix hāpxexka Genex tu', tu nō' max kamah, yā 'āxop putuk. **8** Hamūn, 'āxop te yūmūg xuxyā Yeyox 'āktux hāpxexka Māxenōn tu', xix hāpxexka Genex tu', yā' xohix yīmap te' yūmmūg, 'ākuxa mām ka'ok. Putep nōy 'āktux putup 'Ūgmū'āte? Puxi'. **9** Hōmāg mūg tīhi 'āxop kopah, ha 'āxop te topa komut xop nīm, tu ta Topa xe'e pe' amōg, ha tikmū'ūn xohix te 'āyīmap te' xupak, tu hām'āktux. **10** Xate Topak-tok hip, Yā pexkox tu yīxop-tup Topak-tok. Hōmā Topa te yāy kutok Yeyox putpu' hīnnāhā'. Yeyox te yūmūg mōy putup, 'īhā Topa gāy 'ūkummuk xop mūtik.

2

Paot te hāpxopmā max kōmēn Texanōn tu'

1 'Ūkxape xop, hōmāg mūg tīhi 'āxop kopah, tu hāpxopmā max, 'ap kummuk mīy'ah, 'a yāg mūg hitop ti'ah 'āxop kopah. **2** Hōmā tikmū'ūn tek mūg kute'ex kummuk komēn Pinio tu', tuk mūg mānōg, pa hāpxip 'īhāg mūg mōg, tu mōktu 'āxop tuk mūg mōxaha 'ōnte kōmēn Texanōn tu', ha kōmēn Pinio yōg tikmū'ūn tek kute'ex kummuk, 'āxop te' yūmmūg. Pa yūmū yōg Topa tek kuxa hittupmāhā', ha 'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. **3** 'Ūgmū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, tuk mū'āte pe'paxex kummuk 'ohnāg, tuk mū'āte 'ōg hāpxop xak 'ohnāg, tuk mū'āte 'āxop kupex 'ohnāg. **4** 'Ūgmū'āte putep mūn 'āktux? Topa te nō putup, 'Ūgmū'āte nōm 'āktux mōkumak mōg. Hamūn. Topa tek mūg putup, tuk mū'ā Topa yōg hām'āpak max'ax hōm, tuk mūg mō'pok,

ha 'āte tikmū'ūn xohix pu nōm 'āktux. 'Ūgmū'āte putep mūn 'āktux? 'Ok pe tikmū'ūn te nōm putup pax hām'āktux? 'Ok pe Topa te nōm putup pax hām'āktux? Yā tikmū'ūn yōg'ah, pa Topa tek mū yōg putup'ax kopit. ⁵ 'Āxop te' yūmmūg. Hōmāg mūg tihi 'āxop kopah. Ak mū'āte xa hā xape komut'ah. 'Ūgmū'āte 'āxop kupex 'ohnāg. 'Ok 'ūgmū'āte hām'āktux max, pa 'ōg hāpxop putup? 'Āmhok. 'Ak mū'ātep-tup'ah 'ōg tayūmak. Topa te' yūmmūg. ⁶ 'Ak 'ūgmū'ātep-tup'ah, puyīf tikmū'ūn 'ūgmūg 'āktux max. 'Agmū'āte 'ōg hām'āktux max xak 'ohnāg, xix tikmū'ūn nōy yōg kamah. ⁷ 'Ūmax, pu Kunnix yōg mō'pok xop tikmū'ūn yōg hāpxop xak, pak mū'āte nōm hā xak 'ohnāg, 'a' xat'ax xop putuk'ah, pak mū'āte xa' hāpxop popmāhā', yā 'ūn tek-tok pu' popmā'ax putuk. ⁸ 'Ūgmū'āte 'āxop putup pax, hu xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, xix 'āxop pu yāy mūn popmāhā, yāg mū'āte 'āxop ka'ogāhā'. ⁹ Hamūn, 'ūkxape xop, xate' yūmmūg. Hōmāg mūg tihi 'āxop kopah, tuk mū'āte hāpxopmā max punethok. Māyōn mōg tox hāg mūg hām, xix 'āmīny hā, nūy pop hok 'ōg hāpxop xix 'ōg tayūmak, tuk mū'āte xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux.

¹⁰ 'Āxop te' pēnāhā', xix Topa te' pēnāhā', 'ūgmū'āte hāpxopmāhā max 'āxop pu', yā Kunnix kopa kuxa mām xop pu'. Yāg mū'āte hāpxopmā max xe'ēgnāg, xix hāpxopmā yok. 'A' hāpxopmā kummuk 'ūm mī'y'ah. ¹¹ 'Ūgmū'āte 'āxop xohix hāg tehe', yā 'ātak te yāy kutok hā' tehe putuk. 'Āxop te' yūmmūg. ¹² 'Ūgmū'āte 'āxop xapit, tu 'āxop kuxa hittupmāhā', tu 'āxop xapit, xayīy hāpxopmā max. Topa te nōm putup pax. Topa te 'āxop yīmōgatux, xayīy Topa yōg tikmū'ūn xop mōkukox, xayīy Topa max xe'ēgnāg pēnā'.

¹³ Hōmāg mū'āte xa' Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'āxop te' xupak, tu 'āyīpkox pip. Xate' pe' paxex, yā Topa yōg hām'āktux, 'a' tikmū'ūn yōg'ah. Hamūn, Topa yōg. Topa te hāpxopmā max 'āxop kopah, yā' kuxa mām ka'ok xop kopah, ha mōktuk mūg hittup, tu Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax. 'Āmax nōm tikmū'ūn pu'." Kaxīy, ¹⁴ 'Ūkxape xop, hōmā Yoneo xop te Yeyox Kunnix yōg tikmū'ūn xop xohik-te'ex kummuk hāpxexka Yonex tu', xix 'āxape xop te 'āxop kute'ex kummuk kamah, yā' nōy putuk. ¹⁵ Hōmā Yoneo xop te yūmūg xuxyā Yeyox putex, tu Topa pupi hām'āktux xop kix, ha' xakix, tu ta hōnhā yūmūg kute'ex kummuk kamah. Topa te nōm xop putup'ah. Nōm te tikmū'ūn xohik-te'ex kummuk. ¹⁶ Hamūn, 'ūgmū'āte Yoneo xop kūnāpa pip xop pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Yā Topa yōg hām'āpak max'ax te tikmū'ūn kuxa māmmāhā Topa kopah, ha Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Ha ta Yoneo xop tep-tup, nūy nōm hā hām'āktux kuxyā'. Hā kaxīy Yoneo xop te hāpkummuk mī'y xexka', ha' gāy Topah, tu nōm kopit, nūy yōg kummuk hā yānān.

'Ūgmū'āte 'āxop xak

¹⁷ 'Ūkxape xop, hōmā yūmūg yāy xatat hāpxip kutōgnāg hā. Yūmūg yāy xatat, pak mū'āte 'āxop pekpaxex punethok, tu 'āxop xak nām, tu 'ā hak mūg mōg putup pax. ¹⁸ 'Ūgmū'āte 'ā hak mōg putup pax. 'Ūgmūn Paot, 'ā hak mōg putup punethok, pa Hāmgāyāgnāg tek kummugā', hak mōg 'ohnāg. ¹⁹ Yā hamūn, yūmūg xuxyā Yeyox te putpu' nūn putup, thā' 'āxop pip putup Yeyox keppah, tu ta 'āte hāpxop max hip putup, ha 'āxop tuk mūg kuxa hittup putup, tuk mū'āte 'āxop 'āktux xexkap-tup, yā xut'ax 'āktux putup. Yā mō'tat'ax 'āktux putup. ²⁰ Hamūn, 'ūgmū'āte 'āxop pekpaxex punethok, tu 'āxop tuk mūg kuxa hittup.

3

¹ Hōmā yūmūg yāy xatat, hak mū'āte 'āxop xak. 'Āte yāy xatat hā tot 'ohnāg, huk nox xip kōmēn 'Atēn tu', ²nūy 'ā ha mō'kutnāhā Tīmōn, yāg taknōy, yā Topa pu' hāpxopmā max 'ūgmūtik, nūy Kunnix yōg hām'āpak max'ax 'āktux. 'Āte 'ā ha nō mō'kutnāhā, pu 'āxop mūtik tu hāpxopmā max, xayīy 'ākuxa mām ka'ok nōy nā mōg, ³xayīy 'āxop xe hāpkummuk mīy hok, tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk hah. Yā hamūn, xate' yūmmūg, Topa tep-tup, pu tikmū'ūn yūmūg kute'ex kummuk. ⁴Hōmāg mūg tīhi 'āxop kopah, tu 'āxop mūtik hām'āktux, hu: "Nōm tek mū'āk-te'ex kummuk putup." Kaxīy. Yā hāpxip 'īhā tikmū'ūn tek mū'āk-te'ex kummuk. Hamūn. ⁵'Āte' hip'ax hā' tot 'ohnāg, hu 'ā ha mō'kutnāhā Tīmōn, pu 'ākuxa mām yūmmūg. 'Ok Hāmgāyāgnāg te 'āmōgāhā'? 'Ok 'ūgmū yōg hāpxopmā'ax koxyōy? 'Āte' yūmmūg putup.

⁶ Ha ta' mōg, Tīmōn, tu putpu' nūn, tu hām'āktux, 'ākuxa mām ka'ok Topa kopah, tu 'āxop te yāy putup pax, xix Topap-tup pax. Tīmōn te hām'āktux, 'āxop tek mū'ā hām'āktux max, tu xatek mūg pēnāp-tup pax. Hamūn, 'ūgmū'āte 'āxop pēnāp-tup pax kamah. ⁷'Ūgmūg xūy, yā nōm tek mūg kute'ex kummuk, pak mū'āte 'āxop yōg hāpxopmā'ax 'āpak, huk kuxa hittup. 'Ūkxape xop, 'ūgmū'āte 'ākuxa mām ka'ok 'āpak, tuk mūg kuxa hittup. ⁸Topa yōg putat max hā 'āxop mōg kuma mōg, kopxik kuxa hittup. ⁹'Ūgmū'āte Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax, timū'ūn pu'. Tikmū'ūn max, kopxik mūg kuxa hittup. Āmax. Puxi." Kaxīy. ¹⁰Hāptup kopxix Topa pu hām'āktux xexka xix 'āmnīy, tu hām'āktux, hu: "Āpu 'ūgmūg xat, 'ūgmūg mōg tikmū'ūn hah." Kaxīy. Hamūn, 'āxop hak mūg mōg putup, nūy 'āxop pu hāmyūmmūgā xate nōm yūmmūg 'ohnāg Topa yōg putat max yōg hāpxop.

¹¹'Ūgmū'ātep-tup, pu yūmūg 'Ātak Topa 'āxop tuk mūg mō'pok, xix yūmūg xuxyā Yeyox 'āxop tuk mūg mō'pok. ¹²'Ūgmū'ātep-tup, xayīy 'āxop yāy putup pax nōy nā mōg, xix 'āxop tikmū'ūn xohix putup pax nōy nā mōg, ha mōktu 'āxop tek mūg putuk, yāg mū'āte 'āxop putup pax. ¹³Ha mōktu Topa te 'āxop ka'ogāp-tup, ha 'āxop maxp-tup, tu 'āxop max xe'ēgnāg yūmūg 'Ātak Topa keppah, 'īhā yūmūg xuxyā Yeyox te putpu' nūn putup 'ūyāy yōg xop mūtik.

4

Hāpxopmā'ax max, Topa te nōm putup

¹'Ūgmū'āte xe hām'āktux. Hāg mū'āte xa' yūmmūgāhā hāpxopmā max, Topa te nōm putup, ha 'āxop te hāpxopmā max. 'Āte xa hām'āktux xix yūmūg xuxyā Yeyox te xa hām'āktux, hu: "Āpu hāpxopmā max mīy nōy nā mōg." Kaxīy. ²Yā hamūn, hōmā yūmūg xuxyā Yeyox tek mūg mō'pok, 'ūgmū'āxop pu hāmyūmmūgā!. Xate' yūmūg. ³Topa tep-tup, xayīy 'āxop hāpxopmā kummuk kux, nūy ta Topa putuk. Topa tep-tup xayīy 'ānōy hā xupxet hok. ⁴'Ūmax, pu tik yāy pu xetut xax, nūy nōm mūy, tu hāpkummuk mīy 'ohnāg. Tikmū'ūn max te nōm putup. ⁵'Ūkummuk, pu tik yāy putup'ax kummuk hā xetut xax, yā puknōg xop putuk, yā nōm te Topa yūmūg 'ohnāg xop putuk. ⁶'Ūkummuk, pu tik yāy taknōy kute'ex kummuk, nūy yāy pu' xetut xax. Hōmāg mū'āte xa' hām'āktux, hu: "Pa 'ātix, yūmūg xuxyā Yeyox te nōm kummuk yānān putup." Kaxīy. ⁷Topa te yūmūg xat, 'ūyīy yūmū nōy hā xupxet hok. Pa Topa te yūmūg xat, yūmūg hāpxopmā kummuk kux, nūy ta Topa putuk. ⁸Tep te nū

hāmyūmmūgā'ax 'āpak 'ohnāg? 'Ok tikmū'ūn yōg hāmyūmmūg'ax 'āpak 'ohnāg? 'Āmhok. Yā Topa yōg. Yā Topa te xa' hōm Topa Koxuk.

⁹ 'Ok 'āte xa putup pax'ax kax'āmip-tup, yā Kunnix kopa kuxa mām xop yōg putup pax'ax? 'Āmhok. 'A 'āte xa kax'āmip-tup'ah. Hōmā Topa te xa' yūmmūgāhā', xayīy xohix putup pax, ¹⁰ ha 'āxop tep-tup pax Kunnix kopa kuxa mām xop xohix hāpxexka Māxenōn tu'. 'Āpu tikmū'ūn xohixp-tup pax nōy nā mōg. ¹¹ 'Āpu hāmyūmtuk, nūy 'ōg hāpxompā mīy, nūy ta 'ānōy yōg hāpxompā'ax kute'ex hok, nūy ta 'āhām, xayīy 'ōg tayūmak pi'. Yā hōmā 'ūgmū'āte xa nōm 'āktux. ¹² Hā kaxīy nōm xop kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopa te 'āmax pe'paxex putup, ha ta' nōy te 'āxop hā' te 'ohnāg putup.

Yūmūg xuxyā Yeyox te putpu' nūn putup

¹³ 'Ūkxape xop, 'ūgmū'āte-tup, xayīy hāmyūmmūg xakix xop yōg hāpxompā'ax, nūy xakix xop hā'ākuxa xūy hok, nūy 'āpota xexka hok, nūy xate' putuk hok nōm te hāpxop max hip 'ohnāg. ¹⁴ Yūmūg kuxa kopa' yūmmūg, Yeyox xok xe'e', tu putpu' hi', tu putpu' nūn putup, ha Topa te Yeyox mūtik xakix xop nūnnāp-tup, yā nōm kuxa mām ka'ok Yeyox kopa xop nūnnāp-tup. ¹⁵ Topa Xexka te nōm 'āktux, hak mū'āte nōm 'āktux. Yūmūg xuxyā Kunnix te putpu' nūn putup, 'ihā xakix xop putpu' hip-tup, tu' mōg hāmāxap putup Kunnix hah, hak-nāy tu hi xop mōg putup Kunnix hah. ¹⁶ Pexkox yōg nū'pok xop yōg xat'ax te' xat ka'ok putup, ha' nōy te Topa yōg mīxux xop tut kaxyāp-tup, 'ihā yumū xuxyā Kunnix mūn te pexkox tu' yīxp-tup! Ha ta putpu' hip-tup xakix xop, nōm kuxa mām ka'ok Kunnix kopah. ¹⁷ Hag-nāy tu nōmhā hi xop mōgāp-tup pepix kamah, tu mōktu' xohix yāy tu nū' nāp-tup hāmgōy xexka kopah, nūy yūmūg xuxyā Kunnix mūtik mōg. Hā kaxīy nōm te Yeyox mūtik tip-tup, tu xe' yāy xatat putup'ah. ¹⁸ 'Āpu tikmū'ūn kuxa hittupmā nū hām'āktux hā.

5

'Āpu Yeyox te putpu' nūn'ax hip

¹ 'Ūkxape xop, hām 'ūm hā' xip'ax nōm hāpxop? Mō'āgmū'ax 'ūm? 'Āmnīy 'ūm? Putep putuk putup hāpxop xohix, Thā putpu' nūn putup Yeyox? Hām 'ūm hā'? 'Āte' yūmmūg'ah, hu' kax'āmip-tup'ah. ² Yūmūg xuxyā Yeyox yōg hāptup xupep putup, ha Yeyox te putpu' nūn putup, yā xupxet'ax xupep putuk, 'ihā tikmū'ūn te nōm hip 'ohnāg. 'Āxop te' yūmmūg. ³ Tikmū'ūn te hām'āktux putup, hu: "Yāmyīptuk nūnte. 'A' hām xūy 'ūm pip'ah. Yā' max hāpxop xohix." Kaxīy. Pa hāpxip 'ohnāg 'ihā hām xūy pip mō'ka'ok, tu xohix koxyōy, yā 'ūn tek-tok put xūy putuk, yā' xupep mō'ka'ok. 'Ap nūpap-tup'ah tikmū'ūn. ⁴ Pa 'ākuxa kopa hāpkoxtap 'ohnāg, hu Yeyox yōg hāptup hip, yā Yeyox te putpu' nūn hip, yā 'ap xupxet'ax xupep'ax putuk'ah xa'. ⁵ 'Āxop xohix yā kuyānām yōg tikmū'ūn, yā hāptup yōg yā'ākuxa tup. Yūmūg mūn 'a'āmnīy yōg'ah, 'a hāpkoxtap yōg'ah, pa hāmyūmmūg. ⁶ 'Āpu mō yūmū yōn hok, yā 'ap nōy putuk'ah. 'Āpu yūmū pa ka'ok, nūy hāmpēnā', nūy Yeyox hip. ⁷ 'Āmnīy 'ihā mō'yōn pax tikmū'ūn, yā 'āmnīy 'ihā paptux xop paptux. Yā' kuxa mām 'ohnāg xop te kaxīy. ⁸ Pa 'āxop yā hāptup yōg. Pu yūmūg pa ka'ok, nūy hāmpēnā', nūy Yeyox hip. 'Āpu yūmū mō'tat kuxa mām ka'ok'ax xix putup pax'ax. Yā nōm te xonat yōg pipkup hā kep xax putuk. 'A hāpxop kummuk te mō'nāp-tup'ah. 'Āpu yūmū mō'tat kama Topa yōg hāpxop max hip'ax. Hamūn, Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Ta nōm

te xonat xop yõg pipcup hã kuxxax putuk. 'A hãpxop kummuk te mõ'nãptup'ah. 'Äpu mõ'tat. ⁹ Topa te yãy ha yãmûg xãnâhã', nûy yãmû'ä tu' gãy hok, pa yãmûg xuxyã Yeyox Kunnix hã yãmûg kuxa kummuk xit, nûy kuxa max mõ'tat, 'uyânân tu'. ¹⁰ Yeyox te yãmûg pupi' xok, 'uyy nû mütik 'äti', pe yãmûg pip 'ihã putpu' nûn Kunnix, pe yãmûg xakix, 'ihã putpu' nûn Kunnix. ¹¹ 'Äpu yãy mütik hãm'äktux, pu yïpkutuk tu nõg. 'Äpu tikmû'ün kuxa hittupmã'. Yã xate nõm mîy nõmhã. 'Äpu 'ähup hok.

'Äpu hãpxopmã te kaxîy

¹² 'Ükxape xop, 'ügmû'äte xa' xak, 'äpu hãm'ax xupax, nõm te hãpxopmã max 'äxop kopah. Yã Topa te nõm yïmõgäktux, puyiy 'äxop mõgä', puyiy 'äxop pu hãmyümmügä'. ¹³ 'Äpu nõm hãm'ax xupax xexka'. 'Äpu nõm putup pax, tute hãpxopmã max hah. 'Äpu yãy kix hok.

¹⁴ 'Ükxape xop, 'ügmû'äte xa' xak. 'Äpu tuknõgnäg xop pu hãm'äktux, pu tu hãm. 'Äpu 'uyïpkutuk xop kuxa hittupmã'. 'Äpu pu'uk xop hã 'ätehet. 'Äpu 'uyôg hãpxopmã max hip punethok. ¹⁵ 'Äpu hãpkummuk mîy'ax hã yânân hok. Pa 'äpu tikmû'ün pu hãpxopmã max 'äxop. 'Äpu hãpxopmã max mõkuma mõg tikmû'ün xohix pu'. 'Äpu yãy pu hãpxopmã max 'äxop.

¹⁶ 'Äpu yã mâyõn mõg tox hã 'äkuxa hittup pax xix 'ämñy tox hã 'äkuxa hittup pax. ¹⁷ 'Äpu Topa pu hãm'äktux mõkuma mõg. ¹⁸ 'Äpu hãpxop xohix 'ayïmap 'äktux Topa pu', hu: "Puxi". 'Ämax xohix pu'. 'Ämax." Kaxîy. Hamûn, Topa tep-tup nõm hãpxopmã'ax 'ihã 'äxop mõg Yeyox Kunnix mütik.

¹⁹ Yã Topa Koxuk yõg hãpxopmã'ax kuxyã hok. ²⁰ Hämpe'äpaxeh hok: "Yã' kummuk, Topa pupi hãm'äktux xop te hãm'äktux," kaxîy. Yã' max 'uyôg hãm'äktux. ²¹ Pa 'äpu hãpxopmã'ax xohix kopit. 'Äpu hãpxop max putyõn hok, xix hãpxopmã'ax max putyõn hok. ²² 'Äpu hãpxop kummuk mîy'ax xohix kux.

²³ Topa te yãmû'ä' hõm hãmyïptuk'ax. 'Ätep-tup, pu Topa yãy pu 'äxop xohix pop, yã 'uyôg xop xe'ëgnäg 'äxop. 'Ätep-tup, pu Topa 'äxop pënä max, yã 'äkoxuk pënä', xix 'äkuxa, xix 'ayîn, xayiy 'ög hãpkummuk mîy'ax pip putup'ah, 'ihã' putpu' nûn putup yãmûg xuxyã Yeyox Kunnix. ²⁴ Hamûn, Topa tep-tup nõm hãpxopmã'ax. Tute 'äxop xãnâhã', tu 'äxop tu' xip ka'ok. Topa tep-tup.

²⁵ 'Ükxape xop, 'äpu Topa pu 'ügmûn 'äktux.

²⁶ 'Äpu taknõy xohix pu hãm'äktux, hu: "'Ügmû'äte 'äxop xaxok 'ohnäg." Kaxîy. 'Äpu xape xop yãy kep hã mûy, yã taknõy max putuk.

²⁷ 'Äte xa' xak, ha yãmûg xuxyã Yeyox te' xupak, 'äpu nû tappet mõkupix taknõy xohix pu', xix tukûm xohix pu', yã Kunnix kopa kuxa mâm xop pu'.

²⁸ Puyâ yãmûg xuxya Yeyox Kunnix xa hãmmaxnã'.

Tu ta tu' kux.

PAOT TE KÕMËN TEXANÔN YÔG TIKMÜ'ÜN PU TAPPET KAX'ÄMI II

¹ Ügmüñ Paot. 'Äte' kax'ämi nülhü' tappet, 'äxop pu' kax'ämi', yä Kunnix kopa kuxa mäm xop pu' kõmëñ Texanõn tu', yä yümüg 'Ätak Topa yôg xop pu', xix yümüg xuxyä Yeyox Kunnix yôg xop pu'. Xinax te 'äxop pe'paxex xix Tîmõn te kamah.

² Pu yä Topa xix yümüg xuxyä Yeyox xa hämmaxnä', xayïy 'äkuxa mäm.

Yeyox nün putup, ha Topa te xohix yôg hâpxopmä'ax kopit putup

³ Äkuxa mäm nöy nä 'ämög xexka', tu 'äxop te' xohix putup pax nöy nä 'ämög, yïy ta' max, 'uyïy ügmüñ 'äxop 'äktux punethok Topa pu, hu: "Yä' max. Puxi". 'Ämax 'ükxape xop pu'." Kaxïy. ⁴ Ügmüñ 'äte 'äxop 'äktux max Kunnix kopa kuxa mäm xop xohix pu'. Hamûn, 'äkuxa mäm ka'ok'ax xexka', 'ihä tikmü'ün te 'äxop kummugähä', ha xate kummuk xohix hä tot.

⁵ Tikmü'ün te 'äxop kummugähä', yïy ta Topa te tikmü'ün yôg hâpxopmä'ax kopit putup, nüy tu' kummugä 'üyänän tu'. Yä' kopit'ax yok, 'ap kohe'ah. 'Uxohix te 'äxüy pënähä', hu' yümmüg, Topa te tikmü'ün yôg hâpxopmä'ax kopit putup. Yä' yok. 'Äxop te 'äxüy hä tot, yä' kummuk hä tot, ha Topa te' yümmüg. 'Ämax, yä Topa Xexka yôg tikmü'ün xop pu 'ämäx. Hamûn, 'äxüy, Topa Xexka yôg tikmü'ün xop pu 'äxüy. ⁶ Topa te tikmü'ün yôg hâpxopmä'ax kopit putup. Yä' yok, yä' xe'e'. Tute kummugä yänän putup, yä nöm te 'äkummugä hä yänän putup, ⁷ 'ihä yümüg xuxyä Yeyox te pexkox tu' nün pexkox yôg nü'pok xop mütik, yä kuxap kopa' nün putup, tu 'äxüy nödäp-tup. ⁸ Tu kummugä hä yänän putup Topa yümmüg 'ohnäg xop pu', xix 'uyïpcox 'ohnäg xop pu'. Yä nöm te yümüg xuxyä Yeyox yôg häm'äpak max'ax 'äpak 'ohnäg. ⁹ Nöm xop xüy putup mökuma' mög, hâmyäxatamuk xohix kux 'ohnäg hä, tu Topa mütik pip putup'ah, xix yümüg xuxyä Yeyox mütik pip putup'ah. Nöm te yümüg xuxyä Yeyox max xe'ëgnäg pënäp-tup'ah, xix yümüg xuxyä Yeyox yôg ka'ok'ax yümmüg putup'ah, ¹⁰ 'ihä nöm häptup mö'näp-tup, 'ihä putpu' nün yümüg xuxyä Yeyox, puyïy Kunnix kopa kuxa mäm xop te Yeyox 'äktux max, tu Yeyox pe'paxex max, yä' kuxa mäm ka'ok xop xohix xexka te kaxïy. 'Äxop kama nü mütik pip putup. Hamûn, 'äkuxa mäm ka'ok Topa yôg häm'äpak max'ax kopah, 'ügmüñ 'äte xa nöm 'äktux.

¹¹ Ügmüñ 'äte 'äxop 'äktux punethok Topa pu, xayïy 'äxop 'ämäx xe'e' Topa pu'. Yä Topa te 'äxop yïmögatux, xayïy 'ämäx xe'e'. Ügmüñ 'äte 'äxop 'äktux Topa pu, xayïy 'äxop hâpxopmä' max xohix putup, 'äxop te nöm putup. Topa ka'ok te 'äxop hä tute'ax. 'ügmüñ 'äte 'äxop 'äktux Topa pu, xayïy 'ähäm xohix kux, yä 'äkuxa mäm, hu 'ähäm ka'ok. ¹² Hä kaxïy yümüg xuxyä Yeyox 'ümäx xe'e nöy nä' mög putup 'äkuxa kopah, ha ta 'äxop max nöy nä 'ämög putup Yeyox mütik, ha tikmü'ün te' pënäp-tup, tu Topa 'äktux maxp-tup. 'Ümax Topa xix yümüg xuxyä Yeyox Kunnix, tu xa hok hâpxopmähä'.

¹ 'Āte yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te putpu' nūn'ax kax'āmi xix yāy tu nū yūmūg nā'ax Kunnix mūtik kax'āmi'. ² Tik 'ūm te' koit, hu: "Yā' xip yūmūg xuxyā Kunnix yōg hāptup. Yā putpu' nūn Kunnix tu nūktu' xip." Kaxīy. 'Āpu 'uyōg hām'āktux pa hok. 'Ākuxanōg hok. Tep te' nōm 'āktux, pe Topa pupi hām'āktux xop, pe' nōy te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, pe' nōy te hām'āktux, 'āte nōm kax'āmi'. 'Āmhok. 'Uyōg hām'āktux pa hok. Yūmūg xuxyā Kunnix yōg hāptup xip'ah, pa' nūn putup, xix Yeyox xip'ah nōmhā, pa' nūn putup. ³ 'Āpu' koit'ax 'āpak hok. Yūmūg xuxyā Kunnix yōg hāptup nūn putup, yā Yeyox te putpu' nūn putup, pa' xohix te Topap-tup nōg hāmāxap putup, ha ta nōm tik kummuk xexka xip putup hāmāxap, tu tikmū'ūn pu yāy mūg putup, yā Hāmgāyāgnāg yōg tihik. ⁴ Nōm tik kummuk xexka te Topap-tup nōg putup, xix Topa yōg hāpxop xohix putup nōg putup. Tute yāy xexka mīy putup, tu Topak-tōgnāg 'āktux putup. Tu ta' mōg putup, tu' yūm putup Topa pet xexka kopah, tu hām'āktux putup, hu: "Ūgmūn, yā Topah." Kaxīy.

⁵ Xate' yūmmūg nō'ōm. Hōmā 'ūgxip 'āxop kopah, tu nōm 'āktux. ⁶ Hōnhā hām te' tux hok, pu' mīy hok nōm hāpxop kummuk. Xate' yūmmūg. Hāpxip 'ihā nōm tik kummuk xexka xip'ax. ⁷ Hamūn, hōnhā 'ihā hāpxop kummuk mīy'ax xexka pip, tu' xaptop, pa hāpxip 'ihā xut putup hām te' tux hok, ha' nōm hāpxop kummuk mīy'ax pip putup. 'Ap xaptop putup'ah hāpxop kummuk mīy'ax. ⁸ Yā xip'ax nōm tik kummuk xexka', pa yūmūg xuxyā Yeyox te putpu' nūn putup, tup-tex putup, yā xitxut hāp-tex putup, yā Yeyox yōg kuyānām hāp-tex putup. ⁹ Hamūn, Hāmgāyāgnāg te nōm tik kummuk xexka ka'ogāp-tup, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg xohix. Tute' koit putup, ha tikmū'ūn te yōg mō'āmā'ax pap-tup. Yā tikmū'ūn kuxa mām tik kummuk yōg hāpxopmā'ax ka'ok xe'ēgnāg kopah. ¹⁰ Nōm tik kummuk xexka te Topa yūmmūg 'ohnāg xop pu' koit xohix xexkap-tup. Nōm te hāmyūmmūg xe'e yūmmūg 'ohnāg, tu hāmyūmmūg xe'ep-tup pax 'ohnāg, ha Topa te nōm mōy 'ohnāg hāpkummuk mīy'ax kopah. Nōm te Topa pēnāp-tup'ah, pa yāy koxyōy putup. ¹¹ Yīy ta Topa te' xat putup, pu nōm kuxa mām ka'ok koit'ax kopah. ¹² Yīy ta Topa tep-tup nōg putup nōm kuxa mām 'ohnāg hāmyūmmūg xe'e kopah. Yā nōm tep-tup pax koit'ax.

Topa te 'āxop yīmōgātux

¹³ 'Āmax, 'ūgmū'āte 'āxop 'āktux punethok Topa pu', hu: "'Āmax tikmū'ūn pu'. Puxi'. 'Āmax." Kaxīy. Hamūn, 'ūkxape xop, Topa te 'āxop putup pax. Topa te 'āxop yīmōgatux tikmū'ūn xohix kopah. 'A hōmā' xip'ah hām xexka', 'ihā Topa te 'āxop yīmōgatux, nūy 'āxop kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'uyānān tu'. Yā Topa Koxuk ka'ok hā 'āxop kuxa kummuk xit, xayīy 'āxop yāyhā Topa yōg tikmū'ūn, tu 'ākuxa mām hām'āktux xe'e kopah. ¹⁴ Hōmāg mū'āte xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ha Topa te nōm hā 'āxānāhā', xayīy pēnā hāpxop xe'ēgnāg xohix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix mūtik. ¹⁵ 'Ūkxape xop, 'āpu Topa tu nox pi'. 'Āpu hāmyūmmūg max tu nox pi'. Yāg mū'āte xa' yūmūgāhā nō'ōm. 'Ūgmū'āte xa hām'āktux nō'ōm, tu xa' kax'āmi nō'ōm kamah.

¹⁶ Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te yūmūg putup pax xix yūmūg 'Ātak Topa te', tuk mū'ā hok hāpxopmāhā, tu yūmūg kuxa hittupmāhā mōkuma' mōg ha' kux 'ohnāg tu hāpxop max hipmāhā'. ¹⁷ 'Ūgmū'ātep-tup, puyīy yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'ākuxa hittupmā' xix yūmūg 'Ātak 'ākuxa hittupmā', nūy 'āxop ka'ogā', xayīy hāpxopmā max, xayīy hām'āktux max.

3

'Āpu Topa puk mūg 'āktux

¹ 'Ūkxape xop, 'āpu Topa puk mūg 'āktux, 'ūyīl 'ūgmūg yūmūg xuxyā Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux hāpxexka xohix tu' mō'ka'ok, puyīl xohix nōm 'āpak, puyīl xohix putup pax xexka Yeyox yōg hām'āpak max'ax, yā 'āxop putuk kōmēn Texanôñ tu'. Xate nōm 'āpak, tup-tup pax. ² 'Āpu Topa puk mūg 'āktux, puyīl Topa 'ūgmūl 'ā hā tu tehet, 'lhā tigmūl 'ūn kummuk tek mūg kute'ex kummuk. Hamūn, tigmūl 'ūn xohix xexka'ah te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak. Yā' yīpkox 'ohnāg.

³ Pa Topa te yāy yōg xop tu' xip ka'ok. Tute 'āxop ka'ogāp-tup, tu 'āxop hā tu tep-tup, puyīl Hāmgāyāgnāg 'āxop kute'ex hok. ⁴ Yūmūg xuxyā Yeyox tek mūg kuxa māmmāhā 'āxop kopah, yā 'āxop te' mīy nō'ōm. 'Ūgmūl 'āte xa hām'āktux, tu' mīy putup. 'Ūgmūl 'āte' yūmmūg xe'e'.

⁵ 'Ūgmūl 'ātep-tup, pu yūmūg xuxyā Yeyox 'āxop mōgā', xayīl 'āxop Topap-tup pax, xayīl 'āxop nox pi' Topa yōg putat max kopah, yā Yeyox putuk.

Tigmūl 'ūn hām 'ohnāg, puxi' xit hok

⁶ Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix tek xat, tuk mūg xex Yeyox xip'ax kopah, yīl mūl 'āte 'āxop xat, xayīl 'āxop taknōy tuknōgnāg xop tu nox pi' hok, nōm hām 'ohnāg xop, nōm tek mū yōg xat'ax 'āpak 'ohnāg. ⁷ 'Ūmax, xayīl 'āxop hāpxompmā', 'ūgmūg putuk. Hōmāg mūg pip 'āxop kopah, 'lhāg mūg tuknōg 'ohnāg. ⁸ 'Ūgmūl 'āte hok pop'ah tigmūl 'ūn yōg hāpxop, pa hāpxop xohix hā pago. Tuk mūl 'āte hāpxompmā max mōkumak mōg. Hāptup 'lhāg mūg hām pax xix 'āmnīy 'lhā, xayīl 'āxop pago 'ohnāg. ⁹ 'Ūmax, pu Kunnix kopa kuxa mām xop yōg xexka xop 'ōg hāpxop pop, pak mūl 'āte 'ōg hāpxop xak 'ohnāg, tu' pop 'ohnāg, xayīl 'āxop 'ūgmūg pēnā', nūy kama' mīy 'ūgmūg putuk. ¹⁰ Hōmāg mūg tihī 'āxop kopah, tuk mūl 'āte hām'āktux, hu: "Tigmūl 'ūn hām 'ohnāg, puxix xit hok, pu' max." Kaxīy.

¹¹ 'Ūgmūl 'āte kax'āmi nūhūl, 'ūgmūl 'āte' xupak tu', yā tigmūl 'ūn tuknōgnāg pax pip 'ōnte, yā hāpxumāhīygā pax. ¹² Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te' xat, tuk mūg xex Yeyox xip'ax kopah, yīl mūl 'āte 'āxop xat, xayīl 'āxop tuknōgnāg pax xop pu hām'āktux: "Āmax'ah. 'Āpu 'āxumāhīy hok, nūy hām hā' pop yāy yōg hāpxop." Kaxīy. ¹³ 'Ūkxape xop, 'āpu 'ākuxa tuknōg hok, 'lhā hāpxompmā max. ¹⁴ Pa' pip 'ōnte, nōm te nū' tappet putup nōg putup, tu nōm 'āpak putup'ah. 'Āpu tik te kaxīy tu 'āti hok, puyīl yāy yōg hāpxompmā mīy'ax hā yāyhāhp. ¹⁵ Pa' 'āpu nōm tik pu' mīy hāpxop, 'ap puknōg putuk'ah, pa yā 'ātaknōy putuk.

Pu yā Yeyox 'āxop tu xihip ka'ok

¹⁶ 'Ūgmūl 'ātep-tup, yūmūg xuxyā Yeyox 'ākuxa māmmā', 'lhā 'ākuxa mām Yeyox kopah, nūy 'ākuxa mām ka'ok mōkuma' mōg, 'lhā 'āxop te hāpxompmā xohix. Pu yā yūmūg xuxyā Yeyox 'āxop tu xihip ka'ok.

¹⁷ 'Āte' kax'āmi nūhūl, hu: "'Ūgmūl Paot te 'āxop pu kax'āmi', hu 'āte 'āxop pe'paxex." Kaxīy. 'Āte yāy yōg 'āxet'ax kax'āmi hā kaxīy. Yā yōg tappet xohix te kaxīy.

¹⁸ Pu yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āxop xohix pu hāmmaxnā punethok. Tu ta tu' kux.

PAOT TE TĪMŌN PU TAPPET KAX'ĀMI I

¹ Ügmūn Paot. 'Āte xa' kax'āmi nūhū tappet. Topa te mōgkutnāhā xix Yeyox Kunnix te', tu Yeyox Kunnix yōg mō'pok xop kopak xix. Topa te yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Yūmū'āte max hip, yā Yeyox Kunnix hip. ² 'Āte xa' kax'āmi', yā Tīmōn pu', yā 'āmūn yā 'ūgkutok pit putuk, yā Topa yōg putat max kopah yūmūg mōg. 'Ātep-tup, puyīl Topa xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāpxomā max, nūy 'ākuxa ka', xayīl 'ākuxa yūm.

Tik te hāpkummuk yūmmūgāhā'

³ Hōmā yūmūg mōg hāpxexa Māxenōn tu', tu 'āte 'āxak, xayīl hāpxomā'. Ha ta hōnhā 'āte xe 'āxak nō'ōm. 'Āpu nox xihip kōmēn 'Ep tu'. 'Ōnte' pip nōm te hāpkummuk yūmmūgāhā'. 'Āpu' xat, pu hāpkummuk yūmmūgā kux, ⁴ nūy hām'āktux hitop hā mō'āmā kux, nūy mōnāyxop hittap 'āxet'ax xohix xexka kax'āmi hok. Nōm te hām'āktux hā kaxīl, tu' kax'āmi, puxix tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg. Pa Topa tep-tup, pu tikmū'ūn kuxa mām ka'ok nōynā' mōg Topa yōg putat max kopah. ⁵ Putep mūn putup Topa xīk-mūn? Yā' kuxa tup te tikmū'ūn putup pax, tu' kuxa max te tikmū'ūn putup pax, tu' kuxa mām xe'e, nūy nōy putup pax. ⁶ Pa yāg xop te nō putat max xaxok, tu yāy xaxok hām'āktux hitop kopah. ⁷ Nōm tep-tup, nūy Mōyyex yōg xat'ax yūmmūgā', pa yāy yōg hām'āktux yūmmūg 'ohnāg, xix Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg 'ohnāg, pa hām'āktux punethok.

⁸ Yūmū'āte' yūmmūg, yā' max Mōyyex yōg xat'ax, pa xat'ax yūmmūgā kummuk, tu xat'ax mīy kummuk, yā' kummuk. ⁹ Hamūn, tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, yīl ta Topa te hāpkummuk mīy xop pu yāy yōg xat'ax popmāhā'. Hāpkummuk mīy xop te 'ūxat'ax mīy 'ohnāg, tu 'ipkox pip 'ohnāg, tu Topap-tup nōg pax, tu hāpkummuk mīy xohix pax, tu' kuxa kummuk te Topa yūmmūg 'ohnāg, tu yāy tak kix pax, tu yāy tut kix pax, tu tikmū'ūn xohix kix pax. ¹⁰ Tu' nōy hā' xupxet pax, tu pit tix yāy mūtik nōm kummuk xix hex tix, tu' xupxet pax, tu' koit pax, tu hām'āktux xex koxyōy pax, tu hāpxop nōy kummuk xohix mīy, tu hāmyūmmūg xe'e 'āktux kummuk. ¹¹ Yā hāmyūmmūg xe'e, yā Topa yōg hām'āpāk max. Topa 'ūmax xe'eñāg, tu 'ā' hāmyūmmūg hōm, 'ūyīl hām'āktux.

Topa max te yūmūg kuxa ka'

¹² Yeyox Kunnix yā yūmūg xuxyā, tuk ka'ogāhā', 'ūyīl Topa pu hāpxomā max. Yeyox kuxa yūm 'ūgkopah, hu mōgkutnāhā, 'ūyīl Topa pu hāpxomā max, yā 'āte Yeyox pu hām'āktux, hu: "Āmax." Kaxīl. ¹³ Pa hōmā 'āte Yeyox 'āktux kummuk, tu Kunnix kopa kuxa mām xop kute'ex kummuk, yā Yeyox kute'ex kummuk, tu Yeyox tuk gāy. Pa Topa tek pēnāhā', tuk kuxa ka', 'ūgkuxa yūm 'ohnāg tu', yā 'āte yāy yōg hāpxomā'ax yūmūg 'ohnāg. ¹⁴ Tu yūmūg xuxyā Yeyox te 'ā hāpxomā max, tu 'ā' popmāhā mō'yāy xe'eñāg'ax xix kuxa yūm'ax. Nōm hāpxop xohix popmāhā, hak kuxa yūm Yeyox Kunnix kopah. ¹⁵ Ta nū hām'āktux xe'e', ha tikmū'ūn te hām'āktux paha', tu' kuxa mām hām'āktux kopah. Hām'āktux te kaxīl: Yeyox Kunnix te hām xexka tu' nūn tu nūktu' xupep, nūy kummuk xop kuxa kummuk xit, nūy nō' nōy yānān, tu' kuxa max tat, ha tak mūn kummuk xexka nām. Kaxīl. ¹⁶ Ügmūn kummuk xexka nām, ha Yeyox Kunnix te yōg kummuk mīy'ax hā'

tot mōkuma', pu tikmū'ūn pēnā', nūy hāmyūmmūg. Yā nōm te' kuxa mām putup Yeyox Kunnix kopah, yā nōm hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg, yā nōm te hāmyūmmūg putup. Hā kaxīy Topa tek pēnāhā', tuk kuxa ka'. ¹⁷ 'Umax Topah, tu' xexka'. 'Üyōg hāmyāxatamuk xohix xexkah. 'Üyōg hāmyāxatamuk māxap 'ohnāg, 'ap nā'ah. Nōm te māxap tu' xip Topah. 'Ap tut xip'ah, xix' yōg hāmyāxatamuk nōg putup'ah, yā' xok putup'ah. Topa yāy xat 'ohnāg. Topap-xet, yā' nōy xip'ah, ha' nōy te nōm putuk'ah. 'Āpu Topa xexka mīy nōynā mōg, xix 'ākuxa kopa Topa xexka mīy nōynā mōg hāmyāxatamuk kux 'ohnāg mōkuma'. Hamūn.

¹⁸ Tīmōn xōnnē', hōmā Topa pupi hām'āktux xop te 'āmūn 'āktux, yīy ta 'āte 'āxat hā kaxīy kamah. 'Āpu Topa pupi hām'āktux xop yōg hām'āktux xaxok hok. Hā kaxīy xate' xut putup, tu Topa pu hāpxopmā max putup. ¹⁹ 'Āpu 'ākuxa yūm mōkuma', nūy 'ākuxa max. Tikmū'ūn 'ūm yīpkox 'ohnāg, tu mōktu yāy yōg kuxa mām'ax koxyōy. ²⁰ Ha yā kaxīy mīy 'Imēnēm xix 'Anexān, ha 'āte Hāmgāyāgnāg pu nōm popmāhā', pu nōm pu hāmyūmmūgā', puyīy Topa 'āktux kummuk hok.

2

Topa pu hām'āktux

¹ 'Āte xa hām'āktux putup. 'Āpu nū hāpxop mīy hāmāxap. 'Āpu Topa pu hām'āktux, nūy tikmū'ūn xohix pu hāpxop xax, nūy hāpxop pop tikmū'ūn xohix pu'. 'Āpu Topa pu hām'āktux, hu: "Tikmū'ūn xohix pu 'āmax. Xate tikmū'ūn xohix pu hāpxop popmāhā'. Puxi'. 'Āmax." Kaxīy. ² 'Āpu Topa pu tikmū'ūn 'āktux hā kaxīy, xix Topa pu xat'ax xohix xop 'āktux, xix Topa pu xexkanāg xohix xop 'āktux, puyīy tikmū'ūn kuxa mām, puyīy tikmū'ūn yāy kix hok, puyīy 'üyōg hāpxopmā'ax te Topa yōg putuk, nūy hāpxop max mīy. ³ 'Umax, Topa pu tikmū'ūn 'āktux, ha Topa tep-tup pax. Tute yūmūg kuxa kummuk xit, nūy nō' nōy yānān, tu yūmūg kuxa max mō'tat. ⁴ Topa tep-tup, nūy tikmū'ūn xohix xexka kuxa kummuk xit, nūy nōy yānān, tu 'kuxa max mō'tat, nūy hāpxe'e yūmmūg. ⁵ 'Uxip Topap-xet. Ha Topa te tikmū'ūn mūtik yāy nīm. Ha ta' nōy puxet xip, yā Yeyox Kunnix, yā tihik, tu nōm te' nōy ta' yāy tu' mōxa ha' mām. ⁶ Yeyox te' yāy mūn hōm, tu' xok, nūy Topa pu tikmū'ūn xohix popmā', ha mōktu xohix te' yūmmūg, Topa tep-tup, nūy kuxa kummuk xit, nūy nōy yānān, tu' kuxa max mō'tat. ⁷ Ha Topa te Yeyox yōg mō'pok xop kopak xix, tu mōgkutnāhā', 'üyīl Yoneo kūnāpā pip xop pu hāmyūmmūgā', nūy kuxa mām 'āktux, xix hāpxe'e 'āktux. 'Āte' koit'ah, yā hāpxe'e 'āktux.

⁸ 'Ātep-tup, pu hām xexka yōg tik max xohix te Topa pu hām'āktux, nūy pepi' yīm tīgā, nūy gāy hok, nūy yāy mānōg hok.

⁹ 'Ātep-tup kamah, puyīy 'ūn hāmpe'paxex max, nūy yāy pu topixxax max pop, yā' xax yā tikmū'ūn max tep-tup. Yāy xax mō'tat, pa' xax max xe'ēgnāg pe'paxex hok, pu tu tikmū'ūn xax max xe'ēgnāg pe'paxex hok. 'Umax, pu 'ūn yāy xe pahix xexka hok. 'Umax, pu 'ūn pipkup yānām xop xohix ta hok, xix xap max xohix ta hok, xix xax te takat xexka tat hok. ¹⁰ Pa' max, pu' kuxa max mō'tat, nūy hāpxopmā max, yā Topa kopa kuxa mām xop yōg 'ūn max putuk. ¹¹ 'Umax, pu 'ūn hāmyūmmūg nōynā' mōg, pa hām'āktux kutōgnāg, xix yāy kutōgnāg pe'paxex. ¹² 'Āte' xat'ah, pu 'ūn tik pu hāmyūmmūgā', pu 'ūn tik xat, yā' max'ah. 'Umax, pu 'ūn hām'āktux kutōgnāg. ¹³ Hamūn, Topa te 'Anāo mīy hāmāxap, tuk-nāy tu 'Ema mīy. ¹⁴ 'Anāo te koit kopa kuxa yūm 'ohnāg,

pa 'Ema te koit kopa kuxa yûm, tu Topa yôg xat'ax koxyôy. ¹⁵ 'Ümax, pu 'ün kuxa mâm ka'ok mõkuma', xix' nöy mõ'yây xe'ëgnäg mõkuma', xix hâmyok mîy mõkuma', xix yây kutõgnäg pe'paxex, xik-tok pop. Topa te nõm hâpkummuk mîy'ax kopa xupepmâp-tup.

3

Kunnix kopa kuxa mâm xop yôg pêñä'ax xexka'

¹ Hâm'äktux xe'e nûhû', tik 'üm tep-tup, nûy yâyhâ Kunnix kopa kuxa mâm xop yôg pêñä'ax xexka', yâ' max, yâ hâpxopmâ max. ² 'Ümax, pu Kunnix kopa kuxa mâm xop yôg pêñä'ax xexka xohix hâ kaxîy, yâ hâpkummuk mîy 'ohnâg, tu' xetut puxet, tu' gây 'ohnâg, tup-tox max, ha tikmû'ün te nõm pe'paxex max. Nõm te puknõg xop pu hâpxôn pax, tu tikmû'ün pu hâmyümmügä max, ³ tu 'ap paptux'ah, tu yây kix pax 'ohnâg, pa' pax yîmûg tâmnâg, tu tikmû'ün mânõg 'ohnâg, tu tayümak putup pax 'ohnâg, ⁴ tu' yây kutok xat max, xix xetut xat max, hak-tok yîpkox pip, tu' tak 'äpagnâm. ⁵ Pa tik 'üm tek-tok xat kummuk xix xetut xat kummuk. 'Ok nõm te Kunnix kopa kuxa mâm xop pêñäp-tup max? 'Ämhok. ⁶ 'Ümax, Kunnix kopa kuxa mâm xop yôg pêñä'ax xexka te Topa yôg putat kopa' xip hâmyâxatamuk xohix hâ, 'a' tup'ah Topa yôg putat kopah. 'Ütup, tu yâyhâ xexka', puxix yây xexka pe'paxex putup, yâ Hâmgâyâgnâg putuk, tu Topa tep-tup nõg putup. ⁷ 'Ümax, pu Kunnix kopa kuxa mâm xop kûnäpa pip xop nõm tik 'äpagnâm, puyîy Kunnix kopa kuxa mâm xop nõm tik hâhup putup'ah, puyîy Hâmgâyâgnâg nõm tik pa hok.

Kunnix kopa kuxa mâm xop yôg nõm te hok xop pu hâpxop popmâhâ'

⁸ Ha ta' max kamah, pu hâpxopmâ max Kunnix kopa kuxa mâm xop yôg nõm te hok xop pu hâpxop popmâhâ', tup-tox max, tu 'ap te kexmuk xo'op xet'ah, tu xupkumi'y 'ohnâg, ⁹ tu Topa yôg putat yôg hâmyümmüg tu' pip ka'ok, tu' kuxa tup. ¹⁰ 'Ümax, pu tikmû'ün nõm tik yôg hâpxopmâ'ax kopit hâmâxap. 'Ümax, puxix hâm putup Kunnix kopa kuxa mâm xop pu', ¹¹ ha ta' max, pu' xetut kuxa max kamah, tu' nõy hâ xûmâhîy 'ohnâg, tu' paptux 'ohnâg, tu' koit 'ohnâg. ¹² 'Ümax pu' xetut puxet xip, tu' xat max 'üxetut xik-tok, puyîy yîpkox pip. ¹³ 'Ühâm max, puxix tikmû'ün nõm 'äpak, ha nõm te Topa yôg putat yôg hâmyümmüg 'äktux max putup, tu' mõg Topa yôg putat kopa Yeyox Kunnix mûtik.

Topayôg hâmyümmüg

¹⁴ Ta 'äte xa nû' tappet kax'âmi', tup-tup, nûy mõg hâpxip kutõgnâg 'lhâ, nûy 'äxop pêñä'. ¹⁵ Kak xip ka'ok nûnte, puxix nû' tappet xa hâpxopmâ'ax yûmmügäp-tup Kunnix kopa kuxa mâm xop yôg hâpxopmâ'ax. Topa hi xe'e, ha Kunnix kopa kuxa mâm xop te hâpxe'e yûmmüg. ¹⁶ Hâmyümmüg yok xe'ëgnâg yûmû yôg Topa yôg putat kopah, ha Topa te yûmûg pêñänâ' xip hâ kaxîy: "Yeyox nûn, tu nûktu' nähâ' tu tikmû'ün putuk, ha Topa Koxuk te yûmû'â hâmyümmügâhâ', Yeyox yâ' xe'e, ha pexkox yôg nû'pok xop te' pêñâhâ', ha tikmû'ün te Yeyox yôg hâm'äpak max 'äktux hâpxexka xohix tu', ha hâpxexka xohix tu xohix te Yeyox kopa' kuxa mâm, ha ta Topa te Yeyox mõgâhâ pexkox tu'."

Kaxîy.

4

Tik te tikmū'ün pu hăpkohē yümmügăp-tup

¹ Topa Koxuk tek mū'ă' yümmügăhă hak mū'ăte' xupak max. 'Üyümmügăhă hă kaxīy: Häm xexka yōg hămyăxatamuk xohix xox putox 'ihă tikmū'ün yāg te Topa yōg putat max kopa' mög, tu' xak putup, nüy Hämgyägnăg yōg xop te koit xupax, nüy yämŷ yōg hăxpomă'ax yümmüg, nüy mŷ. ² Ha nōm tik te nōm hăpxomă'ax yümmüg, tu' nōy pu nōm hăpxop yümmügăp-tup. Tik te' koit, tu' kuxa kummuk, tu tikmū'ün pu hăpkohē yümmügăhă'. ³ Nōm tik kummuk te' yümmügăhă hă kaxīy: "Ümax'ah yăytaha', yă yătya hok, xix xit'ax yāg mă hok," Kaxīy. Pa Topa te' xit'ax mŷ, pu tikmū'ün mă'. Topa tep-tup, pu kuxa măm hămyok yümmüg xop te Topa pu häm'ăktux hämăxap, nüy Topa pu: "Yă 'ămax. 'Üxit'ax max. Puxi'." Kaxīy. Tuk-năy tu' măhă'. ⁴ Topa te hăpxop xohix mŷ, ha hăpxop xohix yă' max. 'Āpu hämpe'paxeh hok, yă hăpxop 'üm kummuk. 'Āpu hăpxop xohix pop, nüy Topa pu häm'ăktux, hu: "Āmax. Hăpxop max. Puxi'." Kaxīy. ⁵ Topa yōg häm'ăktux xip, ha tikmū'ün te Topa pu häm'ăktux, puxix Topa pu hăpxop xohix 'ümmax.

Yeyox Kunnīx yōg kămănat max

⁶ 'Āpu Kunnīx kopa kuxa măm xop pu' yümmügă nō'ōm. 'Üyümmügă', nüy ta 'ämün yă Yeyox Kunnīx yōg kămănat max. Pu yümmügă nüy Topa yōg häm'ăktux 'ăkoxuk hă pa', yă 'ăkoxuk te Topa yōg häm'ăktux măhă putuk, yă' xit'ax putuk. Topa yōg häm'ăktux te' yümmügăhă 'ăkuxa yüm xix hăpxomă yok. 'Amög nōm putat max kopah. ⁷ 'Āpu nōm häm'ăktux nōy pa hok, yă Topa yōg'ah, yă häm'ăktux hitop. 'Āpu hăpxomă', xayīy yăy koxuk ka'ogă', nüy Topa putuk. ⁸ Hăpxomă', nüy yăy yăy ka'ogă', yă' max, pa hăpxomă', nüy yăy koxuk maxnă', yă' max xe'e'. Yă 'ăkoxuk xip nünte, xix häm nōy tu' xip putup kamah, pa 'ăyăñ xok putup. ⁹ 'Āpu 'üpă nü häm'ăktux xe'e'. 'Āpu 'ăkuxa yüm nü häm'ăktux tu'. ¹⁰ Topa xip, tu tikmū'ün xohix kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mö'tat, 'uyänän tu', tu' kuxa măm ka'ok xop kuxa kummuk xit punethok. Topa xip, yiy ta yümu'ăte hämmax hip, hu yümu'ăte hăpxomă max punethok, tu yümu'ăte hăpkummuk hăg tot.

¹¹ 'Āpu 'üyat nüñhü', nüy nōm yümmügă'. ¹² 'Amün tuktup, pa tux hok, pu tikmū'ün häm'ăktux hok, 'ăxexka'ah. 'Āpu hăpxomă max, ha' nōy te' pĕnăhă', tu kama' mŷ 'ämün putuk, tu 'ög häm'ăktux 'ăpak, tu kama' häm'ăktux 'ämün putuk. 'Āpu tikmū'ün putup pax, ha' nōy te tikmū'ün putup pax putup kamah, tu 'ăkuxa yüm pĕnăhă', tu' kuxa măm kamah, tu 'ög hăpxomă yok pĕnăhă', tu kama' mŷ. ¹³ 'Āpu hăpxomă max punethok măyōn mög tox hă, ha mökту xa tuk xutep. 'Āpu Topa yōg tappet mö'kupix, puyīy tikmū'ün xohix xexka' xupax. 'Āpu Topa 'ăktux, nüy yümmügă'.

¹⁴ Ta hōmă Topa Koxuk te 'ăka'ogăhă', xayīy Topa pu hăpxomă' max, yă Topa pupi häm'ăktux xop te häm'ăktux, 'ihă tik te Kunnīx kopa kuxa măm xop pĕnă max xop te 'ăyimüg yăm xex. 'Āpu nōm hăpxomă mökuma mög. ¹⁵ 'Āpu nōm hăpxop xohix mÿnäm ha tikmū'ün te 'ög hăpxomă max nöynă' mög pĕnăp-tup. ¹⁶ 'Āpu 'ög hăpxomă'ax kopit, xix 'ög hămyümmüg kopit. 'Āpu nōm hăpxomă mökuma 'ämög. Nōm hăpxomă mökuma 'ämög, nüy ta hăpkummuk mŷ'ax hă yăy xatat, ha ta' nōm te' xupak xop hăpkummuk mŷ'ax nüm putup.

5

Tímõn xix Kunnix kopa kuxa mām xop

¹ Ąpu tik kutut xop mānōg hok, pa nōm tu 'ākax, 'ūk-tok te' tak tu' kax putuk. Ąpu tik tuktup xop tu 'ākax 'ātaknōy putuk. ² Ąpu 'ūn kutut xop mānōg hok, pa nōm tu 'ākax, 'ūk-tok te' tut tu' kax putuk. Ąpu 'ūhex tuktup xop tu 'ākax 'āhex putuk. Ąpu hāpxopmā yok.

³ Ąpu 'ūn hok mām xop hā 'ātehet nōm xuxyā xop ti 'ohnāg. ⁴ Pa xuxyā xop 'āti 'ūn hok mām xop yōg, puxi' max, pu xuxyā xop hok mām xop pēnā'. Hā kaxīy kutox te yāy pix xīnnāhā 'ūtut pu', xi' tak pu'. Topa tep-tup. ⁵ Ha ta 'ūn hok mām xop pip, ha xuxyā ti 'ohnāg, nōm kuxa mām ka'ok Topa kopah, tu Topa yōg hāpxop max hip, tu Topa pu hām'āktux mōkuma' mōg, tu Topa yōg hāpxop xohix xak 'āmnīy 'Thā xix hāptup 'Thā'. ⁶ Pa 'ūn hok mām xop nōy te hāpkute'ex pax. 'Ūxip, pa xakix xop putuk.

⁷ Ąpu nū' xat, puyīy tu nōy mānōg hok yā yāy kix hok. ⁸ Xuxyā 'ūm te' xape pēnā 'ohnāg, puxix Topa yōg putat max xak. Yā' kuxa mām 'ohnāg xop 'ūkummuk, pa nōm kummuk xexka nām.

⁹ Ta hok yūm 'ūm hām putup Kunnix kopa kuxa mām xop pu'. Yā' max, pu yōg hāmyāxatamuk 60 tuhomī' mōg, tu yāytap-xet, tu yīpxox nīm 'ohnāg, ¹⁰ tu hāpxopmā max, yā tikmū'ūn te' yūmmūg, tuk-tok hā' tep max, tu puknōg xop hā' tehe' yāy pet tu', tu Kunnix kopa kuxa mām xop pata pix, tu hāpkummuk pip xop hā tehe'. Yā nōm hok yūm hām putup Kunnix kopa kuxa mām xop pu'.

¹¹ Pa tux hok, pu hok mām xop kutut 'ohnāg xop Kunnix kopa kuxa mām xop pu' hām hok. Hāpxip 'Thā yāytap-tup xūy, tu Kunnix nīm putup. ¹² Yā' kummuk Topa pu'. Yā Kunnix pu hām'āktux xex, pa' koxyōy. ¹³ Tu hāpkumep pax, tu' hām 'ohnāg yā tuknōgnāg, tu xūmāhīygā pax, tu' nōy xop yōg hāpxop kute'ex pax, tu hāpxop xaptop 'āktux. ¹⁴ Yā' max, pu nōm yāytax, nūy tuk-tok pop, nūy yīnmūn pēnā max, ha mōktu Kunnix kopa kuxa mām xop kūnāpa pip xop hām'āktux kummuk mīy hok. ¹⁵ Hamūn, hōmā 'ūn hok mām xop yāgnāg te Topa yōg putat max xak, nūy Hāmgāyāgnāg pe mōg. ¹⁶ Ha ta 'ūn 'ūm xip, tu Topa kopa kuxa yūm ka'ok, tu' yōg yīnmūn xop kopa' xip hok yūm. 'Ūmax, pu nōm hok yūm hā tu tehet, 'ap Kunnix kopa kuxa mām xop te'ah. Yā Kunnix kopa kuxa mām xop te 'ūn hok mām xop hā tutep-tup, nōm xuxyā pip 'ohnāg.

¹⁷ Ta tik te Kunnix kopa kuxa mām xop pēnā max'ax xop kopa' pip, tu' hām max. Tute hāpxopmā max, tu' nōy mōgā max. Ąpu nōm hā pago tix. Yā hamūn, nōm hām ka'ok, nūy nōy pu Topa 'āktux, nūy nōy pu hāmyūmmūgā'. Ąpu nōm hā pago max xe'e'. ¹⁸ Yā hamūn, Topa tappet te hām'āktux, hu: "Mūnūyut tak xexka yīkox mō'yīnnīn hok, nōm te mītkup hepmāhā!". Kaxīy. Tu xe: "Āpu kāmānat max tu pago max." Kaxīy. ¹⁹ Nōm puxet 'ūm te nōm tik 'ūm 'āktux, hu: "Yā 'ōm te hāpkummuk mīy." Kaxīy. Ąpu nōm 'āpax hok. Pa nōm tix pe tikoxyuk 'ūm te nōm tik 'ūm 'āktux, hu: "Yā 'ōm te hāpkummuk mīy." Kaxīy. Ąpu nōm 'āpax. ²⁰ Ąpu nōm te hāpkummuk mīy mānōg, puyīy tikmū'ūn xohix xupax, puyīy kuxānōg.

²¹ Topa te' xupak, xix Yeyox Kunnix te' xupak xix pexkox yōg nū'pok xop te' xupak. Yā Topa te nōm yīmōgātux pexkox yōg nū'pok xop. Ąpu yōg hām'āktux 'āpax, nūy mīy. Ąpu xohix yāy putuk, nūy yāy hā tu tehet. ²² Nāy, mōg pu'uk,

nūy 'ūnōy putox yīmū 'āyīm xeh, nūy nōm ka'ogā', puyīy Topa pu hāpxopmā max. Ta 'āpu' nōy hā 'āte hok, puyīy hāpkummuk mīy hok. 'Āpu hāmyok mīy.

²³ 'Āpakut 'āhīynāg. 'Āpu kōnāg xo'op, xix xupyāg kutōgnāg xo'op, nūy 'ātex hā 'ātehet.

²⁴ Xate tik yāg yōg hāpkummuk mīy'ax pēnā mō'ka'ok, ha tikmū'ūn te kama' pēnāhā', Topa te' kummuk hā' nōy yānān putup. Pa tik yāg nōy yōg hāpkummuk mīy'ax xaptop, pa hāpxip 'īhā' pēnāp-tup, hāpxip 'īhā' kummuk hā' nōy yānān putup. ²⁵ Hā kaxīy kama xate' nōy yōg hāpxopmā max pēnā mō'ka'ok, tu ta' nōy yōg hāpxopmā max pēnāk-tōgnāg, pa hāpxip 'īhā' pēnāp-tup. 'Ap xaptop'ah.

6

¹ 'Āte xa hām'āktux nūhū: 'ūhok hām'ax xop, 'āpu 'āxuxyā 'āpax, puyīy tikmū'ūn Topa 'āktux kummuk hok, xix yūmū yōg hāmyūmmūg 'āktux kummuk hok. ² 'Ūhok hām'ax 'ūm xix xuxyā te Kunnix kopa kuxa mām xop kopa' tihi'. 'Ūhok hām'ax, 'āpu 'āxuxyā 'āpax. 'Āpu hām'āktux hok hu: "Hamūn 'ūktaknōy putuk. 'Āte nōm 'āpak putup'ah." Kaxīy. 'Āpu nōm pu hām max, xayīy 'āxuxyā pu hāpxopmā max, yā' xip Kunnix kopa kuxa mām xop kopah. Yā nōm hok hām'ax tep-tup pax Kunnix kopa kuxa mām xop. 'Āpu tikmū'ūn pu nū hāpxop yūmmūgā'!

'Ūptexop xexka'

³ Ta nōm 'ūm te tikmū'ūn pu hāpxopmā'ax nōy yūmmūgāhā', yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yōg hāpxopmā'ax putuk'ah, xix yūmū yōg putuk'ah. ⁴ Hamūn te yāy mūn xexka pe'paxex, pa hāmyūmmūg 'ohnāg. Yā nōm te yāy mānōg putup xūy, tu hām'āktux hitop, tu yāy mānōg putup pax. Ha hāpxip 'īhā tikmū'ūn te' nōy yīpkumāy putup, tu tikmū'ūn xop tu mō'yāy pot putup, tu yāy mānōg putup, tu' nōy kopa kuxa mām putup'ah, ⁵ tup-tox kummuk xop te yāy mānōg putup, tu' kuxa kopa hāpxe'e 'ūm xip'ah, tup-tup, nūy yāyhā 'ūp-texop xexka nōynā' mōg Topa yōg putat kopah. Yā' hāmpe'paxex kummuk. ⁶ Hamūn, Topa te tikmū'ūn putexopmā xexka Topa yōg putat kopah. Texīy 'ūp-texop xexka'? Yā nōm te hāmpe'paxex, hu: "Puxi". 'Āte hāpxop nōy 'ūm putup'ah." Kaxīy. Hā kaxīy 'ūp-texop xexka'. ⁷ Hamūn, yūmūg xakux, 'īhā putep paxnūn hām xexka tu'? Yā hām 'ōhnāg. Ta yūmūg xakix putup, tu hām xexka nīm putup, 'īhā putep paxmōg'ax? Yā hām 'ōhnāg. ⁸ 'Ūpip yūmū yōg xit'ax xix topixxax, puxi'. ⁹ Pa nōm 'ūm tep-tup, nūy tup-texop xexka', yā nōm te hāpkummuk mīy'ax yūmmūg putup. Nōm te hāpxop xohix hitop putup, xix hāpxop kummuk tu hāpxop kummuk mīy'ax hā yāy koxyōy putup, tu mōktu mō'pip, pamāg kopa mō'pip putuk. ¹⁰ Tayūmak putup xūy'ax te tikmū'ūn mōgāhā hāpkummuk mīy'ax xohix tu'. 'Uyāg xop te Topa yōg putat max xak, nūy tayūmak pop, tu mōktu' kuxa hittup 'ohnāg.

'Āpu hā kaxīy mīy

¹¹ Tímōn, 'āmūn yā Topa yōg tihik. 'Āpu nō kaxīy hok. 'Āpu hāpxopmā yok, nūy Topa putuk, nūy 'ākuxa yūm, nūy nōy putup pax, nūy hāpxop xohix hā tot, nūy 'āgāy 'ohnāg. ¹² 'Āmōg Topa yōg putat max kopah, yā' kuxa mām'ax yōg putat kopah. 'Āpu mō'ka'ok, nūy hi xe'ēgnāg mōkuma mōg ha' kux 'ohnāg. Hōmā Topa te 'āxānāhā', xa Topa yōg putat hā mōg, yīy xate tikmū'ūn xohix keppa 'ākuxa yūm'ax 'āktux, ¹³ tu Topa keppa nōm 'āktux kamah. Yā Topa te'

yõnnä'ī hînnâhâ'. Xate Yeyox Kunnix keppa nõm 'äktux kamah. Yã hõmä Yeyox te Põn Pinat keppa häm'äktux max kamah. 'Äte 'äxat, ¹⁴ 'äpu 'âyïpkox pi', nûy mîy mõkuma mõg, ha mõktu yümuñg xuxyä Yeyox Kunnix te putpu' nû'. Yã yümuñg xuxyä Yeyox Kunnix yõg hâptup xe'e 'ihâ' nû'. ¹⁵ Nõm hâptup xe'e 'ihâ' Topa te Yeyox nû'kutnâp-tup. Topa 'ümax, yã' xexkap-xet, 'ap nõy xip'ah, yã gohet yõg xat'ax xi' xuxyä xop yõg xuxyä'. ¹⁶ Topap-xet 'ap nâ'ah. 'Ap tut xip'ah, 'ütut te' put'ah. Hõmä xip'ah hâpxop xohix, pa Topa mûn xip. Topa xok putup'ah, tu yõg hâmyâxatamuk xohix mõ'kupix 'ohnäg. Yõnnä'ī xohix xexka hâ kaxiy'ah. Kûyânâm te Topa xakot, ha tikmû'ün te Topa tu mõxp-tup'ah. Tikmû'ün te Topa pënä 'ohnäg, tu pënäp-tup'ah. 'Äpu, Topa te xexka nõynä' mõg 'äkuxa kopah. 'Üyõg hâpxop xohix xexka ka'ok, yã Topa yõg hâmyâxatamuk xohix kux 'ohnäg hâ. Hamûn.

¹⁷ 'Äpu, 'üp-texop xexka xop xat, pu yã xexka pe tu paxeh hok, puyïy yõg hâpxop punethok kopa kuxa mäm hok. Yã hâpxop punethok 'a' pip ka'ok'ah. 'Äpu 'üp-texop xexka xop xat, pu Topa kopa kuxa mäm. Yã Topa mûn xip ka'ok. Yã Topa te yümuñg'hâ hâpxop xohix popmâhâ' 'üyïy yümuñg kuxa tu hittup. ¹⁸ 'Äpu 'üp-texop xexka xop xat, pu hâpxopmä max, yã hâpxopmä max hâ tahix, nûy hok nõm pax, nûy popmä yây yõg hâpxop. ¹⁹ Hâ kaxiy nõm te yõg hâpxopmä max'ax xex putup pexkox kopa Topa yïka hâmyâxatamuk nõy pu', tu hâpxop nõy pop putup kamah, yã hi xe'egnäg mõkuma'mõg, ha' kux 'ohnäg.

²⁰ Timôn, 'äte 'äxat punethok. 'Äpu nõm hâpxopmä'. 'Äpu häm'äktux hitop 'äpax hok xix hâmyümmüg kummuk 'äpax hok. Yã tikmû'ün te' xuxet'ax mîy, tu: "Hâmyümmüg." Kaxiy. Pa yã' koit, yã hâmyümmüg kummuk. ²¹ Ha tikmû'ün yâg te nõm hâmyümmüg kummuk xak, tu Topa yõg putat max xak. 'Ätep-tup, pu Topa hâpxopmä'ax max 'äxop xohix pu'.

Tu ta tu' kux.

PAOT TE TİMÖN PU TAPPET KAX'ĀMI II

¹ 'Ügmün Paot. 'Āte xa' kax'āmi nūhū' tappet. Topa te mōgkutnāhā 'ügmün, tu Yeyox Kunnix yōg mōkpok xop kopak xix. Yā Topa tep-tup. Tute mōgkutnāhā', 'uyiy hi'ax kux 'ohnāg 'āktux, yā yūmū yōg hi'ax Yeyox Kunnix mūtik hi'ax kux 'ohnāg. Yā hōmā Topa te yūmū'ā hām'āktux xex, nūy yūmū'ā hi'ax kux 'ohnāg hōm, yā yūmūg hi xe'ēgnāg mōkumak mōg, ha' kux 'ohnāg. ² 'Āte xa' kax'āmi', yā TİMÖN pu'. 'Āmün 'ügkutok pit putuk Topa yōg putat kopah. Pu yā Topa xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmxanā, nūy 'ākuxa ka', xayiy 'ākuxa mām.

'Āpu nō hāpxop max pēnā max

³ 'Āte Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax, puxi". 'Ūmax hāpxop xohix." Kaxiy. 'Āte Topa pu hāpxompmā max, tuk kuxa max, yāg xape xop hittap putuk. 'Āte 'āxtigāhā', yā Topa pu hām'āktux 'āmnī 'ihā xix hāptup 'ihā', yā Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax. Puxi.". Kaxiy. Tu Topa pu 'āmün 'āktux. ⁴ Hōmā 'āpotaha', ha 'āte 'āpota xutigāhā', tup-tup xexka', nūy yāy tu 'āmōxān, nūy 'ūgkuxa hittupmā'. ⁵ 'Ākuxa yūm ka'ok Topa kopah, ha 'āte 'ākuxa yūm ka'ok xe'e pekpaxex, yā 'āxukux Nox kuxa yūm ka'ok putuk, xix 'ātut 'Ēnnīy putuk. 'Āte' yūmūg, 'ūkuxa mām, yā 'āmün putuk. ⁶ 'Ākuxa yūm. 'Āpu hāpxompmā xe'ēgnāg. Hōmā Topa te 'āka'ogāhā', xayiy Topa pu hāpxompmā max, 'ihā 'āte 'āyīmūg yāy yīm xex. 'Āpu hāpxompmā punethok nō'om. ⁷ Hamün. Topa te yūmū'ā Topa Koxuk hōm. 'Ok Topa Koxuk te yūmūg pu'ugāhā xix yīpkutugāhā'? 'Āmhok. Topa Koxuk te yūmūg ka'ogāhā', 'uyiy xohix putup pax, tu yūmū'āte yāy yōg hāpkummuk mīy'ax mō'nīy.

⁸ 'Āpu yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āktux, nūy Yeyox hā yāyhāhup hok xik-mün hā yāyhāhup hok kamah, 'ügmün yā Topa yōg kāmānat. 'Āpu hāpkummuk hā tot, nūy tikmū'ūn pu Yeyox 'āktux, ha Topa te 'āka'ogāp-tup. ⁹ Topa te yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'uyānān tu', ha yūmū'āte yāyhā Topa yōg tikmū'ūn. 'Ok yūmū'āte hāpxompmā max, yīy Topa te yūmūg kuxa kummuk tumpāhā', puyiy kuxa tu' max? 'Āmhok. Pa Topa tep-tup, yā 'ihok mīy putup, hu yūmūg kuxa kummuk xit. Hōmā' xip'ah hām xexka', 'ihā Topa te yūmū'ā nō hāpxop hok hōm, yā yūmū'ā Yeyox Kunnix hok hōm, ha' pip hāpxop max yūmū yōg Yeyox mūtik. ¹⁰ Ha ta' nūn Yeyox Kunnix. Ha ta hōnhā' pip nōm hāpxop max yūmū yōg Yeyox mūtik. Yeyox Kunnix te yūmūg kuxa kummuk xit. Yeyox te xakix'ax nōa', tu tikmū'ūn pu hām'āpak max 'āktux, yā tikmū'ūn pu hi'ax kux 'ohnāg hōm putup.

¹¹ Topa te mōgkutnāhā 'ügmün, 'uyiy hām'āpak max 'āktux, 'uyiy tikmū'ūn pu hāmyūmūgā'. ¹² 'Āte hām'āpak max 'āktux, yīy ta' nōy tek kutex kummuk, yīk xūy nūnteh. Pa yā 'āte yāyhāhup'ah. 'Āte Topa yūmūg, tuk kuxa yūm Topa kopah. 'Āte Topa pu popmāhā hāpxop xohix, ha tute nō hāpxop pēnāp-tup nōm hāptup 'ihā. Yā hāptup mō'nāp-tup, ha Topa te tikmū'ūn yōg hāpxompmā'ax kopit putup, 'ok pe max, 'ok pe kummuk. 'Āte' yūmūg.

¹³ Hōmā 'āte xa' yūmūgāhā hāpxompmā xohix xe'e'. 'Āpu, nō kopa 'ākuxa yūm mōkuma mōg. 'Āpu tikmū'ūn putup pax mōkuma mōg. Yā' pop nō hāpxop yūmū yōg Yeyox Kunnix mūtik. ¹⁴ Yā xa' popmāhā hāpxop max xohix. Topa Koxuk

xip yūmūg kopah. 'Āpu nō hāpxop max pēnā', 'Ihā Topa Koxuk te xa hā tu tehe'. ¹⁵ Xate' yūmmūg, hāpxexka 'Ax yōg tikmū'ūn xohix tek nīm, xix Piy xix 'Ehmōg tek nīm kamah. ¹⁶ Puyā Topa 'Ōnēxip xuxyā xop kuxa ka', nūy nōm pu hāpxopmā max. Hamūn, 'Ōnēxip tek kuxa hittupmāhā punethok. 'Ūkxip kanet ka'ok kopah, pa 'Ōnēxip te 'ā tu yāyhāhup 'ohnāg. ¹⁷ Ūnūn tu nūktu kōmēn Hōm tu' xupep tuk xak, tuk xak, tu nūktuk xipihi'. ¹⁸ Pu yā Topa 'Ōnēxip kuxa ka' nō hāptup 'Ihā Kunnix te putpu' nūn. Yā 'Ōnēxip te 'ūgmūg hā tu tehe' punethok kōmēn 'Ep tu'. Xate' yūmmūg.

2

Xonat max putuk Yeyox Kunnix yōg

¹ Xōnnē, 'ākuxa yūm Yeyox Kunnix kopah, tu nūmūtik 'āxip. Tute xa hok hāpxopmāhā'. 'Ūmax, pu Yeyox 'āka'ogā'. ² Xate yōg hām'āktux 'āpak tikmū'ūn xohix mūtik. 'Āpu tik max xop pu' yūmmūgā nōm hām'āktux, puyīy nōm hā tikmū'ūn xohix pu' yūmmūgā'.

³ 'Āpu kummuk hā tot, Yeyox Kunnix yōg xonat max putuk. ⁴ Xonat max te hāpxopmā' puyīy 'ūyōg kapitām tu hittup. Xonat max te hāpxopmā te xonat xop kūnāpa xop hāpxopmā putuk 'ohnāg. ⁵ Ha ta mō'motyōn yūmmūg xop te pēnā'ax 'āpak 'ohnāg, puxix mūn xut 'ohnāg. ⁶ Ha ta tik 'ūm te hām xa ka'ok, puxix hāpxop xohix yīkūy. ⁷ 'Āpu yōg hām'āktux pe'āpaxeh, ha ta yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te xa' yūmmūgāp-tup hāpxop xohix.

⁸ 'Āpu Yeyox Kunnix pe'āpaxeh, yā' Namix hā mōkputox, yā' xok tāmnāg, pa yā putpu' hi'. 'Āte nōm hām'āpak max 'āktux. ⁹ Yā 'āte Yeyox yōg hām'āpak max 'āktux, yīy ta tikmū'ūn te kanet ka'ok kopak xix, tuk yīm kīy xik kup kīy pipkup mākxap hā, yā xupxet putuk, pe' nōy kix xop putuk. Pa tikmū'ūn te Yeyox yōg hām'āpak max'ax hīy 'ohnāg pipkup mākxap hā. ¹⁰ 'Āte' kummuk xohix hā tot Kunnix kopa kuxa mām xop pu', yā Topa te nōm yīmōgātux, puyīy nō kuxa mām Yeyox Kunnix kopah, puyīy Topa nō kuxa kummuk xit, puyīy pēnā hāpxop xohix max xe'ēnāg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

¹¹ Hām'āktux xe'e hu:

"Yūmūg xakix Kunnix mūtik, kopxix ti Yeyox mūtik.

¹² Yūmū'āte kummugā hā tot Kunnix mūtik, kopxix yūmūg tikmū'ūn xat putup Kunnix mūtik.

Paxpu yūmū'āte nōy pu' xuktux Kunnix yūmmūg 'ohnāg, ha ta Kunnix te' xuktux putup yūmūg yūmmūg 'ohnāg.

¹³ Paxpu yūmū'āte Kunnix tu pip ka'ok 'ohnāg, puxix Yeyox yūmūg tu' xip ka'ok. Yā Kunnix te kaxīy, tu hāpxop nōy mīy'ah."

Kaxīy.

Kāmānat max

¹⁴ 'Āpu tikmū'ūn yūmmūgā nūhū'. 'Āpu tikmū'ūn yūmmūgā Topa keppa hā kaxīy, hu: "Pa 'ātix. Yāy mānōg hok. Yāy kix hok." Kaxīy. Hamūn, 'ūyāy mānōg, puxix hāpkummugā', yā' xupak xop koxyōy. ¹⁵ 'Āpu hāpxopmā max, puyīy Topa 'ōg hāpxopmā'ax putup pax xayīy 'ōg hāpxopmā'ax hā yāyhāhup hok. 'Āpu Topa hām'āpak max yūmmūgā max. ¹⁶ 'Āpu hām'āktux hitop 'āpak hok, 'ap Topa yōg hām'āktux'ah. Nōm hām'āktux hitop te tikmū'ūn papuk, pu Topa nāpā mōg. ¹⁷ Kayax te yīn māhā. Hā kāxīy nōm hām'āktux te hāpkummugāhā', yā hām'āktux te 'Imēnēm yōg hāmāktux putuk, xix Pinet yōg putuk. ¹⁸ Nōm

te Topa yōg putat max xak, nūy Kunnix kopa kuxa mām xop kuxa mām'ax koxyō. Nōm te' yūmmūgāhā, hu: "Hōmā xakix xop yīn putpu' hi'." Kaxīy. Pa yā' koit. 'Uputpu' hi'ah hōmā, pa' putpu' hip-tup. ¹⁹ Pa Topa 'ūka'ok, xix Topa yōg tikmū'ün 'ūka'ok, yā' mīptut mīm māykup kā'ok putuk, ha Topa te nō mīm māykup yīmū kax'āmi hu: "Topa te yāy yōg tikmū'ün yūmmūg." Kaxīy. Tu xe: "Kunnix kopa kuxa mām xop, 'āpu hāmkummuk mī'yax nīm!" Kaxīy.

²⁰ Mīptut max xexka kopa' pip kānāy petxax max xix kanenām max. Yā' pipkup yānām 'ātā yīxux hā' mīy xix yānām ponrok hā' mīy. Yā' āmuk xexka pu' max. Ha ta' pip kama nōm nōy kummuk, yā' mīm hā' mīy xix putōy hā' mīy. Yā' āmuk pu'. ²¹ Tikmū'ün te hāpkummuk mī'yax xohix kux, puxix kānēy petxax max putuk xix kanenām max putuk. Topa te nōm hā hāpxopmā max, yā' Topa xexka yōg tikmū'ün, yā' max Topa pu', yā' max mōkuma' mōg hāpxopmā max xohix pu'. ²² 'Āpu tuktup xop yōg hāpkummuk mī'yax kux. 'Āpu hāpxopmā yok, nūy 'ākuxa mām ka'ok, nūy xohix putup pax, nūy yāy kix hok. 'Āpu nōm mīy 'ūkuxa tup xop mūtik, yā' Topa tu' kax xop mūtik. ²³ Tikmū'ün te hām'āktux hitop, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Hāpxopmā hā kaxīy hok 'āmūn. Hāpxip 'lhā tikmū'ün te yāy mānōg xexkap-tup, tu yāy kix-tup. ²⁴ Pa Topa yōg kāmānat te kaxīy'ah, yā' yāy mānōg'ah, pa' xohix pu' max, tu' nōy pu hāmyūmmūgā max, tu' nōy yōg hāpkummuk mī'yax hā' tot. ²⁵ tu' nōy yōg hāpkummuk kohe' mī'yax yoa', 'lhā' gāy 'ohnāg, yīy ta Topa tep-tup nūy kuxa max popmā'. Topa tep-tup, pu tikmū'ün yāyhāhup, nūy hāpkummuk mī'yax kux, nūy hāmyok yūmmūg, ²⁶ tu Hāmgāyāgnāg yōg pamāg putuk kopa mōxaha'. Hamūn, hōmā Hāmgāyāgnāg te nōm mūg, tu nōm xat pax, yā' pāmāg putuk.

3

Hām xexka yōg hāmyāxatamuk xohix xox putox

¹ Hāmyūmmūg nūhū'. Hām xexka yōg hāmyāxatamuk xohix xox putox 'lhā tikmū'ün pu hāpkummugāp-tup. ² Hamūn. Tikmū'ün te yāy putup pax putup, tu tayūmak putup, tu yāy xexka pe'paxex putup, tu xuxet'ax kummuk 'āktux putup, 'ap 'ātak 'āpak putup'ah, xix'tut 'āpak putup'ah, tu' xuktux putup'ah hu: "Puxi". Topa, 'āmax." Kaxīy. Tu Topa putuk 'ohnāg putup, ³ tu' nōy putup nōg putup, 'a' yāy kix kux putup'ah, tu' nōy kupex putup, tu yāy yōg hāpkummuk mī'yax putup xūy kuxyāp-tup'ah, tu' gāy putup, tu hāpxopmā max putup nōg putup, ⁴ tu' gāy xop mōgāp-tup, puyīy yāy xape xūygā', tu' pa te hāmyūmmūg 'ohnāg putup, tu yāy xexka pe'paxex putup, tu' yāy pu hāpxop max xohix xak putup, pa Topa xak 'ohnāg, ⁵ tu Kunnix kopa kuxa mām xop putuk putup, pa yā' ap-tup'ah, puyīy Topa hāpxopmā max nōm kopah, yā' kuxa kopah. 'Āpu nōm tikmū'ün pe mōg hok. ⁶ Nōm tikmū'ün kopa' pip nōm te' nōy yōg xuxyā xop hā mō'xaha', kokex putuk, tu 'ün mōgāhā', ha 'ün te' pe' mōg, yā' 'ün te hāmyok yūmmūg kutōgnāg, tu' koit 'āpak pax, tu hāpxop kummuk mīy pax, 'üp-tup pax hāpxop kummuk, tu' pe' mōg. ⁷ Tu tikmū'ün xohix yōg hāmyūmmūg 'āpak, pa hāmyūmmūg xe'e' ohnāg. ⁸ Hamūn, Yān xix Yām putuk. Hōmā nōm te Mōyyex putup nōg. Hā kaxīy kama hōnhā nōm te hāmyūmmūg xe'ep-tup nōg. Yā' 'üp-tox kummuk, tu' yōg putahat 'ap Topa yōg putat xe'e'ah. ⁹ Pa yā' hāptox ha' mōg putup'ah. Hāpxip 'lhā tikmū'ün xohix te' yūmmūg putup, nōm yōg hāmyūmmūg 'ap xe'e'ah. Hamūn, Yān xix Yām putuk.

'Āpu hāmyūmmūg max

¹⁰ Pa xate yōg hāmyūmmūg 'āpak, tu yōg hāpxopmā'ax pēnāhā', tu' yūmmūg yōg putahat, nōm 'ātep-tup, tu' kuxa yūm'ax yūmmūg. 'Āte nōm hāpxopmā kux'ah, ha xate' pēnāhā'. 'Āte xohix putup pax, ha xate' yūmmūg. 'Āte Topa yōg putat xak 'ohnāg, ha xate' yūmmūg. ¹¹ Tikmū'ūn tek kute'ex kummuk kōmēn 'Ātikit tu' xix kōmēn 'Ikōn tu' xix kōmēn Nixtat tu', yīk xūy, ha xate' yūmmūg. 'Āte' kummuk hā tot, pa Topa te' xūy nōā', ha tak mōg. ¹² Tikmū'ūn max tep-tup, nūy hāpxopmā max Yeyox Kunnix mūtik, yā Topa putuk, tu nōm xohix xexka te' xūy hā tot putup, yā tikmū'ūn nōy te nōm xohix xexka kute'ex kummuk putup. ¹³ Yā kummuk xop kummuk nōynā' mōg putup, xix Kunnix kopa kuxa mām te' koit xop kummuk nōynā' mōg putup. Nōm te' koit, ha tikmū'ūn kuxa mām koit kopah, ha nōm kuxa mām yāy yōg koit kopa kamah. ¹⁴ Pa 'āmūn kaxīy'ah. 'Āpu nox xihip hāmyūmmūg kopah, yā xa nōm yūmmūgāhā'. Yā 'ākuxa yūm, nōm kopah. Xate' yūmmūg nōm te xa' yūmmūgāhā'. ¹⁵ Hōmā 'āmūn kakxop xix hōnhā 'lhā' yūmmūg Topa tappet xe'e'. Topa tappet te xa' yūmmūgāhā', Yeyox te 'ākuxa kummuk xit, nūy kaxa max mō'tat, 'uyānān tu', 'lhā 'ākuxa yūm Yeyox Kunnix kopah. ¹⁶ Topa te kax'āmigāhā hāpxop xohix xexka Topa yōg tappet tu', yā Topa yōg hām'āktux xohix xexkah. Topa yōg tappet te' yūmmūgā max, tu tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax mānōg, tu hāpxopmā kohe yo'a', tu hāpxopmā yok yūmmūgāhā', ¹⁷ puyīy Topa yōg tikmū'ūn yāyhā tu' ka'ok, tu hāpxopmā max xohix yūmmūg, nūy hāpxopmā max xohix.

4

¹ 'Āte xa hām'āktux, ha Topa te' xupak xix Yeyox Kunnix te'. Yeyox Kunnix te' kopit putup tikmū'ūn xohix xexka yōg hāpxopmā'ax, yā hi xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup xix xakix xop yōg, tu' max mō'pot xix' kummuk, 'lhā putpu' nūn putup Kunnix, yā' xip yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix, tu' xat, yāy yōg tikmū'ūn. ² 'Āte xa hām'āktux, 'āpu Topa hām'āpak max 'āktux mōkuma mōg 'āmnīy hā' max 'lhā xix 'āmnīy hā' kummuk 'lhā kamah. 'Āpu hāpkummuk mīy'ax xop pu' yūmmūgā putat max. 'Āpu tikmū'ūn tu' kax, puyīy hāpxopmā max. 'Āpu tikmū'ūn yōg hāpxopmā max hip mōkuma' mōg. 'Āpu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā mōkuma mōg. ³ Hāpxip 'lhā tikmū'ūn te hāmyūmmūgā xe'e' 'āpak putup'ah, pap-tup, nūy hāpxop nōy 'āpax, tu notot xop xak putup punethok, ha ta notot xop te' yūmmūgāp-tup hāpxop nōy nōm hāpxop xohix tikmū'ūn tep-tup, nūy xupax. ⁴ Tikmū'ūn te hāmyūmmūg xe'e' kux putup, nūy hām'āktux hitop 'āpax. ⁵ Pa 'āmūn, 'āpu 'ōg hāxpomā hitop mō'nīy mōkuma mōg. 'Āpu' kummuk hā tot. 'Āpu Topa hām'āpak max 'āktux Yeyox yūmmūg 'ohnāg xop pu'. 'Āpu 'ōg hāpxopmā nōy xohix mīy, tu mōktu' kux. Yā Topa pu 'āhām.

⁶ Ha tak xok putūmnāg. Hāpxip 'lhāg mōg putup. ⁷ Topa puk hām max, ha' kux. Putat kux ha tak xupep. 'Ūgkuxa yūm kux 'ohnāg. ⁸ Topa te 'ā' hōm putup 'ūxut xop yōg hāpxop xe'e'ēgnāg pexkox tu', yā kuxa tupnāg hōm putup yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix keppah. Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit putup. Tute 'ā' hōm putup nōm hāptup, 'lhā' nūn, tu' nōy xohix pu' popmāp-tup 'ūkuxa tupnāg kamah, yā Yeyox Kunnix te putpu' nūn putup pax xop pu' popmāp-tup.

Hā kaxīy 'ūgmūn

⁹ Ta Tīmōn, 'āpu hāpxip 'ohnāg 'lhā nū'. ¹⁰ Hamūn, Nep te hāmxexka yōg hāpxop max putup pax, huk nīm, tu ta' mōg kōmēn Texanōn tu'. Ha ta' mōg Kenexēn kama hāpxexka Ganax tu', ha ta' mōg Tit hāpxexka Namāy tu'. ¹¹ Ta Nok puxehnāg xip 'ūgmūtik. Mōy, Mā'ak xak, nūy nūnnā', pu tu hām 'ūgmūtik. 'Uhām max. ¹² Ta 'āte Tikik mō'kutnāhā kōmēn 'Ep tu'. ¹³ 'Ānūn, nūy paxnū' yōg kayak. 'Āte nōm nīm hāpxexka Tonot tu' Kap pet tu'. 'Āpu tappetxax paxnū kama xix tappet nōy.

¹⁴ Ha ta 'Anexān tek kummukgā xexka', yā pipcup hā' hām 'Anexān. Yūmūg xuxyā Yeyox te 'uyōg hāpkummuk mīy'ax yānān putup. ¹⁵ Paxip tik tu nō'ōm. Tute yūmū yōg hām'āktux mūtik yāy kix pax.

¹⁶ Ha ta hōmā gohet yōg tik pa te hāmyūmmūg te yōg hāpxopmā'ax kopit hāmāxap, 'lhā tikmū'ūn pip 'ohnāg 'ūgmūtik. 'Āte-tup'ah, puyīy Topa nōm tikmū'ūn yōg kummuk mīy'ax yānān. ¹⁷ Pa yūmūg xuxyā Yeyox xip 'ūgmūtik, tuk ka'ogāhā', 'uyīy Topa yōg hām'āpak max xohix 'āktux, puyīy puknōg xop hām'āpak max 'āpax. Yā yūmūg xuxyā Yeyox tek xut hāmgāy yīkox kopa putuk. ¹⁸ Yūmūg xuxyā Yeyox tek xut putup hāpkummuk xohix kopah kamah, tuk mōgāp-tup pexkox tu'. Yā 'ōnte yūmūg xuxyā Yeyox te' xat putup yāy yōg tikmū'ūn. Yā' max xe'ēgnāg mōkuma' mōg. Hamūn.

'Ātep-tup, pu Topa nox xihip 'āxop mūtik

¹⁹ 'Āpu Pinixit pu hām'āktux xix 'Ak pu xix 'Ōnēxip xuxyā xop pu'. 'Āte nōm xaxok 'ohnāg. ²⁰ Ha ta 'Enax nox xip kōmēn Konīn tu'. Ha ta 'āte Tonop pi' komēn Mīnet tu'. Yā' pakut. ²¹ Ta 'āpu nū' mōg'lāgmūg 'āxix hāmmūmū'. Ta 'Eop te xa' hām'āktux xix Pononēn te', xix Nīn te' xix Kanap te' xix Kunnix kopa kuxa mām xop xohix xexka te hām'āktux, 'āxop xaxok 'ohnāg.

²² 'Ātep-tup, pu Topa nox xihip 'ākoxuk mūtik. 'Ātep-tup, pu Topa xa hāmmāxnā'.

Tu ta tu' kux.

PAOT TE TIT PU TAPPET KAX'ĀMI'

¹ 'Ūgmūn Paot. 'Āte xa' kax'āmi nūhū' tappet. 'Āte hāpxopmā max Topa pu'. Yeyox Kunnix te mōgkutnāhā 'ūgmūn. Topa tek yāy kutnāhā 'ūgmūn tikmū'ūn kopah, tu mōgkutnāhā', 'ūyīl Topa yōg tikmū'ūn hāg tehe', puyīl tu' kuxa mām ka'ok nōy nā mōg. Topa yōg hāmyūmmūg xe'e'. ² Topa yōg putat max kopa tikmū'ūn te hi'ax kux 'ohnāg hip. Topa te' koit 'ohnāg. Hōmā tute hām'āktux xex, 'lhā hām xexka xip'ah. Tute hām'āktux, hi'ax kux 'ohnāg hōm putup, yā tikmū'ūn hīnnāp-tup, puyīl hi mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. ³ Hāpxip 'lhā Topa te' ā yāy yōg hām'āpak max'ax 'āktux nō' 'āmnīy xe'e 'lhā. Tute 'ā' hōm yāy yōg hām'āpak max'ax, 'ūyīl tikmū'ūn pu nōm 'āktux. Topa te' xat. Yā Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'.

⁴ 'Āte xa' kax'āmi', yā Tit pu' 'ūgkutok pit putuk Topa yōg putat max kopah. Pu yā yūmūg 'Ātak Topa xa hāmmaxnā', xayīl 'ākuxa yūm.

Tit te hāpxopmā max hāpxexka Kenet tu'

⁵ 'Āte 'āxix hāpxexka Kenet tu', xayīl hāpxopmā max, yā 'āte nōm kuxyā 'ohnāg, xayīl yīmōgātux tihik, nōm te Kunnix kopa kuxa mām xop pēnā max kōmēn xohix tu'. 'Āte' xa nōm 'āktux. ⁶ 'Ūmax, pu tik te Kunnix kopa kuxa mām xop pēnā max xop te hāpkummuk mīy 'ohnāg, ha yāpxehnāg 'ūxetut, yā' xetut nōm 'ohnāg, hak-tok xohix kuxa mām Yeyox kopah, tuk-tok gāy 'ohnāg, tu' tak 'āpak, xi' tut 'āpak.

⁷ Kunnix kopa kuxa mām xop yōg pēnā'ax xop yōg xat'ax te Topa pu hāpxopmā max kamah. 'Ūmax, pu hāpkummuk mīy 'ohnāg, tu yāy xexka pe'paxex 'ohnāg, tu' gāy mō'ka'ok 'ohnāg, tu paptux 'ohnāg, tu' gāy 'ohnāg, tu hāpxop putup xūy 'ohnāg. ⁸ 'Ūmax, pu nōm puknōg xop pu hāpxōn pax, tu hāpxopmā max putup pax, tup-tox max, tu hām yok mīy, tu' max Topa pu', tu' kuxa max. ⁹ 'Ūmax, pu' kuxa mām ka'ok hāmyūmmūg xe'e kopah, tute nōm yūmūg hōmā. Hā kaxīy tute tikmū'ūn pu hāmyūmmūg xe'e yūmūgāp-tup, tu tikmū'ūn hā tu' tep-tup, tu hāmyūmmūg xe'e putup nōg xop mūtik hām'āktux max putup, puyīl kuxa mām.

¹⁰ Hamūn, tikmū'ūn punethok te Topap-tup nōg, tu' nōy mōgāhā koit'ax hā, yā hām'āktux hitop hā, yā Kunnix kopa kuxa mām xop mōgāhā koit'ax hā. Hōmā nōm te' koit pax xop te Yoneo xop nūm, tu hōnhā' pip Kunnix kopa kuxa mām xop kopah. Yā nōm punethok te tikmū'ūn mōgāhā koit'ax hā. ¹¹ 'Ūmax, xayīl nōm hām'āktux kummuk kuxyā'. Hamūn, nōm te tikmū'ūn pu hāpxop kummuk yūmūgāhā', nūy tayūmak pop pax, tu xuxyā xop xohix koxoxyō. ¹² Hamūn, hōmā hāpxexka Kenet yōg tik te hāmyūmmūg, tu hām'āktux, hu: "Hāpxexka Kenet yōg xop te' koit pax, tu xokxop gāy mūn putuk, tu' tuknōgnāg pax, tu' xit pax." Kaxīy. ¹³ Hamūn. 'Āp koit'ah. 'Āpu hām'āktux, hu: "Kaxīy hok!" kaxīy, puyīl tikmū'ūn kuxa mām ka'ok, ¹⁴ puyīl tikmū'ūn Yoneo xop yōg hāmāktux hitop 'āpak hok, puyīl 'āpak hok tik yōg xat'ax, yā nōm tik kummuk te hāpxe'e yūmūg 'ohnāg. ¹⁵ 'Ūmax xop pu' max hāpxop xohix, pa' kummuk xop pu' kummuk hāpxop xohix, yā' kuxa mām 'ohnāg xop pu' kummuk. Hamūn, 'ūp-tox kummuk, tu' kuxa kummuk. ¹⁶ Nōm te hām'āktux, Topa yūmūg, pa hāpxopmā kummuk. Tikmū'ūn te' pēnāhā 'ūyōg hāpkummuk

mÿ'ax, tu' yümmüg nõm te Topa yümmüg 'ohnäg. Yä Topa pu' kummuk, tu' yïpkox pip 'ohnäg, tu häpxopmä max xohix pu' kummuk.

2

Hämyümmüg xe'e'

¹ Pa 'äpu tikmū'ün pu' yümmügä häpxopmä'ax max, yä hämyümmüg xe'e. ² Äpu yümmügä', puyïy tik kutut xop tu paptux hok, nüy putox max, nüy gäynäm hok, nüy kuxa mäm ka'ok pax, nüy nöy putup pax, nüy Topa yög putat xak hok. ³ Äpu 'ün kutut xop pu häm'äktux, puyïy häpxopmä max Topa te nõm putup, nüy xümmähi hok, nüy paptux hok, nüy tikmū'ün pu hämyümmügä max, ⁴ yä 'ühex tuk tup xop pu hämyümmügähä', puyïy yäy yïpxox putup pax xik-tok putup pax, ⁵ nüy putox max, nüy häpxopmä max Topa te nõm putup pax, nüy tu häm max 'üxuxyä xop pu', nüy yäy yïpxox 'äpax. Hääkaxiy tikmū'ün te Topa yög putat yög häm'äktux 'äktux kummuk putup'ah.

⁶ Hääkaxiy kamah, 'äpu 'üpit tuk tup xop pu häm'äktux, puyïy tup-tox max. ⁷ Xix 'ämün, 'äpu häpxopmä max xohix, puyïy tikmū'ün pëñä', tu kama' mÿ putup. Äpu tikmū'ün pu hämyümmügä hitop hok, yä kutex hok. ⁸ Äpu häm'äktux yok, puyïy tikmū'ün häm'äktux kummuk hää kutex 'ohnäg. Paxpu kute'ex, puxix yäyhähup, tu' yëy.

⁹ 'Ühok häm'ax xop, 'äpu 'äxuxyä 'äpax, nüy häpxopmä max xohix, puyïy 'äxuxyä nõm putup. Äpu häm'äktux hää nöy yänän hok. ¹⁰ 'Ümax, pu hok häm'ax xop xat'ax xop yög häpxop hää tu xupxet hok, pa xat'ax xop pu' max mökuma' mög. Pu yä nõm tu' pip ka'ok mökuma' mög. Hääkaxiy tikmū'ün te Topa yög häm'äpax max'ax 'äktux max putup. Topa te yümüg kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mö'tat, 'üyänän tu'.

¹¹ Topa te hok häpxopmä max tikmū'ün pu', nüy tikmū'ün xohix kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mö'tat, 'üyänän tu'. Tutep-tup. ¹² Topa te hok häpxopmä max yümü'ä. Äpu yümü Kunnix kopa kuxa mäm xop künäpa xop häpxopmä putuk hok. Äpu yümü häm xexka yög häpxop xohix xak pax hok. Pa 'äpu yümü yäy yög putup'ax kummuk mö'nïy, nüy häm yok mÿ, nüy Topa putuk, 'Thä yümüg pip nünte häm xexka tu', ¹³ tu yümü'äte' hip, yä Topa max xe'enäg hip, xix yümüg xuxyä Yeyox Kunnix hip. Tute yümüg kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mö'tat, 'üyänän tu'. ¹⁴ Yeyox xok, 'üy yümü'äti'. Yeyox xok, nüy yümüg kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mö'tat, 'üyänän tu', nüy yümüg kuxa pix, püy yümüg pop, yä 'üy yög tikmū'ün yä nõm te' max mÿ.

¹⁵ Tit, 'äpu tikmū'ün pu nü häpxop yümmügä'. Äpu tikmū'ün tu' xax, pu nõm mÿ. Äpu xat 'üyïpkox pip hok xop. Yä Topa te 'äxexka mÿ. 'Ütux hok, pu tikmū'ün yïpkox pip hok.

3

Häpxopmä max Kunnix tep-tup

¹ Äpu tikmū'ün pu häm'äktux, pu gohet yög xat'ax 'äpax, nüy yög xat'ax mÿ, nüy häpxopmä max xohix. ² Äpu tikmū'ün pu häm'äktux, pu tikmū'ün 'äktux kummuk hok, pu yäy kix hok, pa tikmū'ün hää tu tehet, yä tikmū'ün xohix xexka pu' max. ³ Hamün, hõmä yümüg hitop, tu yümüg yïpkox 'ohnäg, tu putat max xak, tu yümü yög putup'ax kummuk te yümüg papuk pax, tu yümüg tox kummuk, tu yümüg yïpkumäy, ha tikmū'ün te yümüg putup nõg, ha yümü'äte

tikmū'ūn putup nōg. ⁴ Pa hăpxip 'Ihā yūmū'āte' yūmmūg hăpxop max Topa yōg, yā Topa te yūmūg putup pax, tu yūmūg hā tu tehe', ⁵ tu yūmūg kuxa kummuk xit, nūy yūmūg kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. 'Ok yūmū'āte hāmyok mīy, yīy ta Topa te yūmūg kuxa kummuk tupmāhā? Āmhok. Pa Topa te yūmūg pēnāhā', tu yūmūg kuxa ka'. Tute yūmūg kuxa tupmāhā', 'ūyīy yūmūg kuxa tu max, yā hăpxop xohix 'ūtup, yā Topa Koxuk hā' mīy. ⁶ Topa te Topa Koxuk hā yūmūg mōgkukoho', 'Ihā yūmūg kuxa mām Yeyox Kunniñ kopah. Yeyox te yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu', ⁷ 'ūyīy yūmūg kuxa tu' max. Topa te' hok mīy, tu yūmū'ā' hōm hi'ax kux 'ohnāg. Yā yūmū'āte nōm hip, yā yūmūg hi xe'ēgnāg mōkumak mōg, ha' kux 'ohnāg.

⁸ Yā hamūn. Ātep-tup, xayīy 'ū yūmmūgā' xe'e' nū hăpxop xohix, puyīy Topa kopah kuxa mām xop hăpxopmā max xohix, yā' max xe'e tikmū'ūn pu'. ⁹ Pa 'āpu 'āpak hok hāmyūmmūg hitop, xix mōnāyxop hittap 'āket'ax 'āktux hitop, xix yāy mānōg'ax, xix Mōyyex yōg xat'ax 'āktux hitop. Yā' xohix te hāmmaxnā 'ohnāg. Yā' max'ah. ¹⁰ 'Ūtux hok, pu yāy kix hok yāy kix pax xop. 'Ūtux hok, tu xe' tux hok, pa' yīpkox pip'ah. 'Āpu nōm tik nīm. ¹¹ Yūmū'āte' yūmmūg, yā nōm tik kohe', yā' kuxa kummuk, tu yāy xūygāp-tup.

Puyā Topa xa hāmmaxnā'

¹² 'Āte mō'pok putup 'Ahat pe Tikik. 'Onte xu pep, 'Ihā nū' kōmēn Nīkop tu'. Noxk xip'ax 'ōnte mō'āgmūg 'āxix hā. ¹³ 'Āpu nō' ātehet Yēn, nōm te xat'ax yūmmūg, xix 'Apot nō' ātehet, pu mōg, pu hăpkumep. ¹⁴ 'Ūmax, pu' xohix hăpxopmā max, pu nō' ātehet 'ūhok xop, puyīy xohix hăpxop popmā'.

¹⁵ Yā 'ūxohix nūnte te xa hām'āktux hu: "Āneo." Kaxīy. 'Āpu, 'āneo 'āktux nōm te yūmūg putup pax Topa yōg putat max kopah. Pu yā Yeyox xa hāmmaxnā'. Tu ta tu' kux.

PAOT TE PINĒM PU KAX'ĀMI'

¹ 'Ūgmūn Paot, 'ūkxip kanet kopah, Yeyox Kunnix pu 'āte hāpxompāhā', tu kanet kopak xip, ha yūmūg xape Tīmōn tek mūtik tihi', yīk mū'āte xa kax'āmi', Pinēm, yāk mūg mūtik hāpxompāhā', ² ha 'kuxa mām ka'ok xop pu kax'āmi kamah, nōm te yāy tu nū'nāhā 'āpet tu', hak mū'āte kamah nū mīy tappet, yūmūg xape hex 'Apit pu' mīy, xix 'Akip pu' mīy, yā yūmūg mūtik hām kamah.

³ Pūyā yūmūg Tak Topa xa hāmmaxnā', xix 'ākuxa māmmā'. Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā'.

Pinēm te' xape xohix putup pax

⁴ Pinēm, xatek mūn hāk xape xe'e', yīy 'āte Topa pu hām'āktux pax, tu 'āpekpaxex, tu Topa pu hām'āktux, hu: 'Āmax Topah! Kaxīy. ⁵ Āte hām'āktux tap, hu: Xate Topa yōg tikmū'ūn xohix putup pax, ha tikmū'ūn te' yūmmūg, tu' xuktux, ha 'āte' xupak, tu 'ākuxa yūm ka'ok'ax yūmmūg, ha 'yūm ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah. ⁶ Topa te yūmū'ā hāmmaxnāhā', tu Kunnix hā hāmmaxnāhā', yīy 'āte Topa tu' xak, puyīy yūmū'ā yūmmūgā', 'ūyīy hāmyūmmūg, nūy yūmūg kuxa mām ka'ok yūmmūg, yā yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik hah. ⁷ Xatek mūn hā 'āxape', tuk mūn putup pax, tuk kuxa hittupmāhā', ha mōgnīyānām. Yā xate Topa yōg tikmū'ūn kuxa xohix ka'ogāhā'.

Paot te Pinēm tu' xak, pu 'Onēy mō'nlyñām

⁸ Yīy 'āte xa' xat'ax, 'āhā 'ātaknōy hah, xa hāpxompā max. ⁹ Pa 'āte 'āputup pax xexka', hu xa tu' xak puxehnāg, yāk mūn Paot, tu Yeyox Kunnix pu hāpxompāhā', huk xip kanet kopah Yeyox 'āktux tu', pa 'āte 'āxat 'ap putup'ah. ¹⁰ Hu xa tu' xak, 'Onēy pupi' xak, hak kutok putuk. 'Āte nō mōgāhā Topa yōg putat hā, yīy 'āhak-tok, ha kanet kopak xip 'īhāk mūn 'Onēy hā' tak, tu hāmyūmmūgāhā'. ¹¹ Hōmā 'Onēy hām kummuk 'āmūn pu', pa' hām max 'ūgmūn pu', xix 'āmūn pu hām maxp-tup nōmhā.

¹² Yīy mō'kutnāhā 'āha putpu', 'īhāk kuxa te' xak. ¹³ A 'āte mō'kutnāp-tup'ah, pāyā tu xip ka'ok nūnte, hu mōgnīyñām, 'īhāk xip kanet kopah hām'āpak max'ax 'āktux tuk xip, pu 'Onēy 'ā miy pupi nō tuk tehet, ¹⁴ pāyā 'āte yāy pu' miy putup'ah, tup-tup, xate 'ā hām'āktux, hu: 'Yā' max, 'Onēy xihip 'āmūtik, nūy 'āhā 'ātehet', kaxīy. Yīy 'āte mō'kutnāhā 'āha, xayīy' tux hok pu putpu nū'.

¹⁵ Pe 'Onēy te xa hāptox ha' xip, nūy hōnhā tu' xip ka'ok 'āmūtik. ¹⁶ Hōmā' hām putup'ah, tu 'ōg kāmānat, tu' hok hā' hām, pa hōnhā 'āmūn hā' xape, 'ātaknōy putuk, tu Kunnix hā 'āxape', ha yūmū'ātep-tup pax, 'āmūn xik mūn, yā yūmū'ā hā' xape xe'e'.

¹⁷ Xate 'āhā 'āxape, 'īhā 'Onēy xānā', pu 'āpet tu mō'xip, xatek mūn xānā'ax putuk. ¹⁸ Ha hāpxop 'ūm xa' xupxet, kopxīx tu pago. ¹⁹ Nūnte 'āte kax'āmi tappet tu', hu: 'Ūgmūn yā Paot, tu 'Onēy pupi pagop-tup. Kaxīy. Hōmā 'āte xa hām'āpak max'ax 'āktux, tu yā Kunnix 'āktux, ha 'ākuxa yūm ka'ok, ha Kunnix te 'ākuxa hīnnā xe'e', 'āte xa' xuktux hah, yīy xatek tu 'ā tu yāy xit'ax hā ta nemēn, pāyā 'āte xa' xuktux putup'ah. ²⁰ 'Ūkxape: 'Āpu 'ūgmūn pupi 'Onēy putup pax, yūmūg xuxyā pupip-tup pax, nūy 'ūgkuxa 'ūm hittupmā', nūy 'āmūn te 'āhā' taknōy.

²¹ 'Āte xa kax'āmi', 'īhāk kuxa yūm ka'ok xa', tu hāmyūmmūg. Yā xate hāpxompāp-tup māyñāg, nūy 'Onēy hā 'āxape xe'e'. ²² 'Āxop te Topa pu

hām'āktux, tu tu' xak, pu 'āhak mōgā', ha 'āte' hip, pu Topa xe mōgkutnā', yīy 'āte 'āpet tu mō'xip putup.

Tuk-nāy tu 'āneo

²³ 'Epap te 'āneo, yā kanet kopa' xip 'ūgmūtik. Yeyox Kunnix pu' hām, hu kanet kopa' xip. ²⁴ Xix Mā'ak, xix 'Anixtah, xix Nep, xix Nok te 'aneo. Yā' xohix tek mūtik hām.

²⁵ Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmmaxnā'. Tu ta tu' kux.

'EMEO XOP YŌG TAPPET

Topak-tok

¹ Hōmā hāmyāxatamuk xohix hā Topa te hām'āktux pax, tu hām'āktux punethok Yoneo xop yōg mōnāyxop pu', ha tik xop te Topa pupi hām'āktux, nūy mōnāyxop pu' xuktux, ² pa Topak-tok te yāy Tak pupi hām'āktux nōmhā, tu yūmū'ā' xuktux. Nō'om te Topa yūmūg Tak mūtik hām xexka xop xohix mīy, ha Topa tek-tok yāykutnāhā', pu hām xexka yōg hāpxop xohix pop, xix pexkox yōg hāpxop xohix pop kamah, ³ yāk-tok max, tu Topa max xe'ēgnāg putuk, tu yā Topa xe'ēgnāg kamah. 'Uyā'ax ka'ok, hu hām xexka xop xohix xat, xix pexkox xop xohix xat, pu tu pip ka'ok, ha māyōn xop mām ka'ok, xix kōnāg xexka xup ka'ok kamah, ha tīkmū'ūn kuxa kummuk tupmāhā', tu' tupmā kux, Thā pexkox ha' mōg, tu Topa xexka xe'ēgnāg yīm xe'e hā' yūm.

Topak-tok xix pexkox yōg nū'pok xop

⁴ Pexkox yōg nū'pok xop xexkak-tōgnāg, ha Topak-tok xexka xe'ēgnāg, yīy Topa te nū'pok xop 'āxet'ax ka'ok mīy, tuk-tok 'āxet'ax mīy max xe'ēgnāg. ⁵ Ap ta nū'pok xop pu hām'āktux'ah, nūy yā nōm xop yāy kutox 'āktux hok, pa yāy kutox pu hām'āktux, hu:

“Āmūn yā 'ūgkutok.

Hōnhā 'āte 'āmūn yāk kutox 'āktux,” Kaxīy.

Tu xe hām'āktux, hu:

“Ūgmūn yā 'ōg 'Ātak.

Yā 'āmūn yāk kutox,” kaxīy.

Tuk-tok pu' xuktux. ⁶ Tuk-tok puxet nū'kutnāhā hāhām tu', ha' xip ta tu', ha:

“Pūyā pexkox yōg nū'pok xop xohix kuxa' yēy 'ākeppah,

nūy tu nūktettx,” kaxīy.

⁷ Pa nū'pok xop 'āktux, hu:

“Pūyā tu hām mōlka'ok, kuxap putuk,

pūyā nōm kāmānat xop yā ka'ok,

tu 'āmuuh putuk kamah,” kaxīy.

⁸ Tu yāy kutox pu hām'āktux, hu:

“Topah, xate' xat mō kuma 'āmōg, tu' xat kux 'ohnāg,

tu 'ōg tīkmū'ūn xat max, nūy tu hāmyok mīy.

⁹ Xate hāmyok mīy'ax putup pax, xix hāpkohe mīy'ax putup nōg,

yīy 'ōgnū Topa te xa yāykutnāhā', xa tīkmū'ūn hā 'āxexka',

nūy 'ākuxa hittup xexka', ha 'āxapek-tōgnāg xop,” kaxīy.

¹⁰ Tu xe yāy kutox pu hām'āktux, hu:

“Hōmā 'āmūn te māxap, tu hām xexka xohix mīy,

yāy yīm hā pexkox mīy, tu hāpxop xohix mīy.

¹¹ Ha pexkox te yāy xaxogāp-tup, tu' nōg,

xix hāhām te yāy xaxogāp-tup, tu' nōg,

pa ta tu 'āxip ka'ok,

ha hāmyāxatamuk xohix punethok nōg, puxix pexkox xix hāhām kutut,

tu' nōg putup, tu topixxax kutut putuk nōg,

¹² ha tīkmū'ūn te topixxax kutut xut,

nūy nō tup hā' yānān, nūy tu mō'tat,

ha kaxīy xate pexkox xut putup, xix hām xut putup,
nūy nō nōy yānān tup mīy,
pa 'āxip ka'ok, tu kutut 'ohnāg," kaxīy.

¹³ Ha Topa te pexkox yōg nū'pok xop xānā 'ohnāg, pu yūhūm, pa yāy kutok xānāhā', hu:
"Yūhūm 'ūgyīp xe'e hā, 'āte nōm kummuk xop nōā',
yīy hip, 'āte nōm kummuk xop nōā',
tu nōm xop xa tu' gāy xop nōā', tu' kummugāp-tup 'yānān tu',
ha ta xate' hip, puyī' xohix yīpkox pi' 'āxat'ax tu', " kaxīy.

¹⁴ Tep te xīy pexkox yōg nū'pok xop? Yā' koxuk xe'e xop, tu Topa pu hāpxompāhā', ha nū'pok, nūy yāy yōg tikmū'ūn mō'nīynām, puyī' mōg, hu mōxakux pexkox tu'.

2

Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit

¹ 'Āpu yūmūg yīpkox pip, hām'āpak max'ax pu yūmūg yīpkox pip, 'ūyīy hāpxompā kummuk hok. ² Pexkox yōg nū'pok xop te hām'āktux, tu hāpxe'e 'āktux, ha Topa te' yīpkox hok xop pu hāpkummugāhā', ³ Tu yūmūg kuxa kummuk xit'ax, tu yūmū'ā hāmmax xe'ēgnāg nā'ax, pa yūmūg yīpkox hok, puxix Topa yūmū'ā hāpkummugāxexka', yūmū'āte Yeyox yōg hām'āktux putup nōg hah. Ha' xuktux hāmāxap, ha hām'āpak xop te' yīkopit, tu hāpxe'e 'āktux, ⁴ Ha Topa te hāpxe'e 'āktux kamah, hu hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg, yā hāpxompā xe'ēgnāg punethok, pu tikmū'ūn pēnā, nūy kuxa' yēy, yā tikmū'ūn te nōm mīy hok. Ha Topa Koxuk tep-tup pax, hu tikmū'ūn ka'ogāhā', pu hāpxompā ka'ok.

Yeyox Kunnix te' kuxa kummuk xit

⁵ Ha Topa te pexkox yōg nū'pok xop yīmōgatux 'ohnāg, pu pexkox tu 'ūyōg tikmū'ūn xat. 'Āmhok. Pāyā yāy kutok Yeyox yāykuhnāhā pu tu xat. ⁶ Ha Topa yōg tappet te:

"Tikmū'ūn yāk-tōgnāg, pāyā Topa te nōm hāmpe'paxex, nūy 'ūxutigā'.

⁷ Ha hōnhā tikmū'ūn kutōgnāg, ha pexkox yōg nū'pok xop xexka',
pa Topa te tikmū'ūn xexkānāhā', pu tu xat,

⁸ Tu' ka'ogāhā', pu tu hep xop xohix xat," kaxīy.

Hamūn. Tappet te' hep xop xohix xat'ax 'āktux, 'a yūmū'āte' pēnā'ah nōmhā, 'ap tikmū'ūn te' hep xop xohix xat pēnā'ah. ⁹ Pāyā yūmūg kuxa te Yeyox pēnāhā', yā hāpxip kutōgnāg 'lāk-tōgnāg, Topa tep-tup hak-tōgnāg, ha nū'pok xop xexka', pa Yeyox xok, tu' hep xop xohix pupi' xok, pu Topa yūmū'ā hāmmaxnā', hu' xexkānā xe'ēgnāg nōmhā, 'ūxok hah xexkānāhā'. ¹⁰ Topa te hāpxop xohix mīy, 'ūp-tup tu' mīy, tuk-tok xop putup, puyīy tu max xe'ēgnāg, nūy Topa putuk tu max xe'ēgnāg. Yīy Yeyox xūy, pu Topa' xūy'ax hā Yeyox yōg hāpxompā'ax kuxyā'. Yā Yeyox te Topa yōg putat hā yūmūg mōgāhā'.

¹¹ Tu tikmū'ūn kuxa kummuk tupmāhā', ha nōm xop te Topa hā' Tak, yā Topa te' kuxa mām ka'ok xop hā' Ātak, yīy Yeyox yāy xape xop 'āktux, 'ap xape tu yāyhāup'ah. ¹² Yīy tappet te Yeyox yōg hām'āktux'ax 'āktux, hu:

"Topah, 'ātek xape xop pu 'āmūn 'āktux putup,
tu'ōg hāpxompā'ax ka'ok 'āktux putup,
tu xa kutex putup, nūy Topa hām'āktux max,
puyīy tikmū'ūn xohix yāykoṭīnnānā' pip," kaxīy.

¹³ Ha tappet te xe:

"Topah, 'ügkuxa yūm ka'ok 'āmūn kopah," kaxīy.

Tu xe:

"Nūntek xip, 'ügkutok xop tek mūtik pip,
Topa te 'ügkutok popmāhā'," kaxīy.

¹⁴ Yeyox tek-tok 'āktux, ha tikmū'ūn xe'e', 'ap koxuk'ah, yā' yīn pip, xi' yīn hep 'āta', yīy Yeyox te yūmū'ā hā tikmū'ūn kutok, nūy tu xok, nūy Hāmgāyāgnāg nōā', nōm tep-tex. ¹⁵ Ha tikmū'ūn kuxānōg, tu' xok'ax yīpkutuk, 'ūyōg hāmyāxatamuk xohix hā' yīpkutuk, ha Yeyox te nōm xop kuxa māmmāhā, nūy nō kuxānōg kuxyā', pu tu hittup. ¹⁶ Yeyox nūn. Tep ha' nūn? 'Ok nūn, nūy pexkox yōg nū'pok xop mō'nīynām? 'Āmhok. Yā Topa yōg tappet te: 'Unūn, nūy mōnāyxop hittap 'Amanām mōkputox hā tu tehet," kaxīy. ¹⁷ Hamūn. Yīy Yeyox yāyhā tikmū'ūn kutok, nūy tu xape xop putuk, nūy xape hā 'āmānex xexka xe'ēgnāg. 'Ūmax, tu tikmū'ūn kuxa ka', tu Topa tu hāpxopmāhā', tu tuknōg 'ohnāg, nūy tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. ¹⁸ Yā Yeyox xūy, tu yāy putup'ax mīy' 'ohnāg, hu hōnhā tikmū'ūn hā tu' tehet, tu' ka'ogāhā', puyīy tu yāy putup'ax mīy' hok kamah, nūy hāpxopmā kummuk hok.

3

Yeyox xix Mōyyex

¹ 'Ākuxa mām ka'ok Yeyox kopah, huk mūn hā 'āxape xop, ha Topa te 'āxānāhā kamah. 'Āpu Yeyox 'ūm pe'āpaxeh, yā Topa te nū'kutnāhā', pu 'āmānex xat'ax yōg hām'ax hā tu' hām, ha yūmūg kuxa mām ka'ok nō 'āmānex xat'ax kopah. ² Topa te Yeyox yāykutnāhā', pu tu hāpxopmā', ha kaxīy mōnāyxop hittap Mōyyex te hāpxopmā max, yāy xape xop xohix kopa hāpxopmā max, tu' tuknōg 'ohnāg. ³ Tikmū'ūn te mīptut max pe'paxex kutōgnāg, pa tikmū'ūn te mīptut mīy, ha nōm tu pe'paxex xexka'. Kaxīy mōnāyxop hittap Mōyyex yā xexka 'Iyaet yōg tikmū'ūn kopah, ha Yoneo xop te nōm 'āktux max, pāyā Yeyox mūn xexka xe'ēgnāg, tu Topa yōg tikmū'ūn xohix hā' xuxyā', yā Topak-tok xe'e'. ⁴ Kaxīy mīptut 'ūm te yāy 'ūm mīy 'ohnāg, ha Topa te hāpxop xohix mīy. Hōmā Topa te 'Iyaet yōg mōnāyxop xānāhā', puyīy yāy hā tikmū'ūn. ⁵ Mōyyex hām Topa pu', 'ūyōg kāmānat tu', tu yāy xape xop kopa' hām, tu tuknōg 'ohnāg, tu Topa pupi tikmū'ūn pu hām'āktux, tu: "Topa te hām'āktux putup," kaxīy. ⁶ Pa Kunnix te hāpxopmā xexka', tu' tuknōg 'ohnāg, yāy Tak pu' hām tu', tu yāy xape xop pēnā max, ha Kunnix hā yūmūg xape, 'ihā yūmūg kuxānōg hok, 'ihā yūmūg kuxa mām ka'ok, tu hāmmmax hip.

⁷ Yīy Topa Koxuk te:

"Hōnhā 'āxop te Topa yīy'ax 'āpak,

⁸ 'Āpu, 'ipkox pi', ka 'ōg mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax mō'tat, ha mōnāyxop yīpkox 'ohnāg, tu Topa gāyāhā', 'ihā hām panip xexka tu' pip," kaxīy.

⁹ Tu xe:

"Önte 'ōg mōnāyxop tek yīkopit, tuk gāyāhā', pāyā yōgnū hāpxopmā'ax xe'ēgnāg pēnā tap, hāmyāxatamuk xohix te 40 hā' pēnāhā',

¹⁰ Yīk gāy nām nōm tikmū'ūn tu', tu:

'Yā' kummuk pax, tu hāmpē'paxex kummuk, tu yōgnū putat xak punethok, hāpkummuk mīy hu',

¹¹ huk gāy, tu yāy 'āxet'ax hā hām'āktux xex, hu:

'Nōm xop tek xip'ax hā mō'āxakux hok,

nūy 'Ügmütik tu hăpxopmă kux hok,' kaxīy."

¹² 'Ükxape xop, 'ög pa 'äti', ka Topa yōg putat xak, 'äkuxa kummuk tu' xak, xix 'äkuxa mām hok tu' xak, ka Topa xe'ëgnäg nīm. ¹³ 'Äpu hōnhā mō 'änöy mō'nýnäm, 'ämñy xohix hā mō'nýnäm, 'ihā Topa te tikmū'ün xānāhā', puyīy Topa pu' yípkox pi'. Yā hōmā Topa yōg tappet te hōnhā 'äktux, tu: "Hōnhā Topa te hām'äktux," kaxīy. 'Äpu, 'äxop yāy nōy ka'ogā', ka 'äyípkox mo' yāy yīnnīn, yāy pu' koit tu', xayīy hăpxopmă kummuk hok. ¹⁴ Hōmā yūmūg kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, yā yūmūg kuxa mām ka'ok mō kumak mōg, kopxix Kunnix hā yūmūg xape'.

¹⁵ Yīy Topa yōg tappet te:

"Hōnhā 'äxop te Topa yīy'ax 'äpax, 'äpu 'äyípkox pi',
ka mōnāyxop yōg hăpxopmă'ax tat,
ha mōnāyxop yípkox 'ohnāg,
tu Topa mütik yāytuk-mīy," kaxīy.

¹⁶ 'Ü 'üm te Topa yōg hām'äktux'ax 'äpak, tu nū mütik yāy tuk-mīy? Yā mōnāyxop te Mōyyex pe' mōg, tu hām'äpak, tu yāytuk-mīy, ha Mōyyex te nōm mōy tap hăpxexka 'Eyit kopah. ¹⁷ 'Ü 'üm tu Topa gāy hāmyāxatamuk xohix te 40 hā ta tu' gāy? Yā tikmū'ün te hăpxopmă kummuk, hu' xakix hām panip xexka tu'. ¹⁸ 'Ü 'üm te Topa yōg hām'äktux'ax 'äpak, 'ihā' yāy 'äxet'ax hā hām'äktux xex, hu: "Öm xop 'Ükxip'ax hā mōxakux hok, nūy 'üg mütik tu hăpxopmă kux hok," kaxīy? Yā tikmū'ün te hām'äktux'ax 'äpak, tu Topa mütik yāytuk-mīy. ¹⁹ Yīy yūmū'äte hāmyūmmūg, yā' mōxa 'ohnāg, nūy Topa yōg xip'ax hā mōxakux, 'ükuxa mām 'ohnāg tu' mōxa 'ohnāg.

4

¹ Hōmā Topa te yūmū'ä hām'äktux xex, tu hām'äpak max'ax 'äktux, hu: "Ükxip'ax hā mō'äxakux'ax, nūy 'Ügmütik 'äpi!', kaxīy. 'Äpu, yūmūg pa 'äti', nūy Topa yōg xip'ax hā mōxakux xe'e'. ² Tikmū'ün hittap te' xupak, ha yūmū'äte' xupak kamah, tu hām'äpak max'ax 'äpak, kamah, pa tikmū'ün hittap kuxa 'üm mām 'ohnāg Topa kopah, yīy Topa te nōm pu hāmmxanā 'ohnāg, 'ükuxa mām 'ohnāg hah, ³ ha yūmūg kuxa mām ka'ok, tu Topa xip'ax hā mō yūmū xakux, nūy Topa mütik hăpxopmă kux, ha:
"Üggāy, hu yāy 'äxet'ax hā hām'äktux xex, hu:
'Nōm xop tek xip'ax hā mōxakux hok,
nūy 'Ügmütik tu hăpxopmă kux hok.' Kaxīy."

Topa te' xuktux tap, 'ihā tu hām xexka xohix mīy tu hăpxopmă kux. ⁴ Yā Topa yōg tappet te hăptup te 7 'äktux, yā hăptup xe'e', hu: "Topa te hăpxopmă kux, tu hăptup te 7 'ihā hăpxopmă 'ohnāg, hăpxopmă kux tu', kaxīy. ⁵ Tu xe: "Nōm xop te Topa xip'ax hā mōxakux hok, nūy nū mütik tu hăpxopmă kux hok," kaxīy. ⁶ Tikmū'ün hittap te hām'äpak'ax max 'äpak hāmäxap, tu Topa xip'ax hā mōxakux hok, nūy nōm mütik tu hăpxopmă kux hok, 'ükuxa mām 'ohnāg tu', pāyā' nōy xop mōxap-tup, nūy Topa mütik tu hăpxopmă kux. ⁷ Hāmyāxatamuk xohix nōg 'ihā Topa Koxuk te xe hām'äktux, ha mōnāyxop Namix te Topa pupi hām'äktux, yīy:

"Hōnhā 'äxop te Topa yīy'ax 'äpak.
'Äpu, 'ipkox pi', kaxīy.

⁸ Pax pu mōnāyxop hittap Yoyoe te tikmū'ün mōgā, pu Topa xip'ax hā mōxakux, nūy tu hăpxopmă kux, puxix Topa xe' xuktux hok mōnāyxop Namix

pu'. Pāyā mōnāyxop mōxa 'ohnāg, 'ūyīpkox 'ohnāg tu', yī Topa te' xuktux 'ūxeheh. ⁹ Pa hāptup xe'e mō'nāhā Topa yōg tikmū'ūn pu', nōm xop kuxa mām ka'ok xop pu mō'nāhā', tu Topa yōg hāptup te 7 putuk, īhā Topa te hāpxopmā kux. ¹⁰ Tikmū'ūn te Topa xip'ax hā mōxakux, nūy nōm mūtik tu hāpxopmā kux, puxix hāpxopmā'ax xohix tu kux, tu xe hāpxopmā 'ohnāg, Topa te hāpxopmā kux putuk. ¹¹ Āpu yūmū'ā Topa xip'ax hā mōxakux kamah, nūy Topa mūtik yūmūg hāpxopmā kux. Āpu yūmūg yīpkox pip Topa pu', ku'u yūmūg tikmū'ūn kummuk putuk, tu yūmū'āte mōxakux 'ohnāg.

¹² Yā Topa yōg hām'āktux xip ka'ok. Tikmū'ūn mīkax xexka 'ūxox tix hā' xuhmīy, tu' xuhmīy nūy 'ūyīn xit, nūy tu' kup mūggā'. Ha kaxīy Topa yōg hām'āktux ka'ok, tu yūmū'ā yāy kuxa yūmmūgāhā'. Yūmū'āte mō'kupix, xix hām'āpax, puxix nōm hām'āktux yāy pekpaxex'ax yūmmūgā', tu yāy pekpaxex xohix yūmmūgāhā' xix yāy putup'ax yūmmūgāhā', 'ūyī yāy kuxa yūmmūg, ¹³ yī tikmū'ūn te hāpxopmā'ax xaptop hok Topa pu'. Yā Topa te hāpxopmā'ax xohix pēnāhā', tu hāmyūmmūg, tu tikmū'ūn yōg hāmpe'paxex xohix yūmmūg, ha Topa pu yūmūg xohix te yāy yōg hāpxopmā'ax 'āktux putup.

Yeyox te 'āmānex xop xohix xat'ax

¹⁴ Āpu yūmūg kuxa mām ka'ok, yā hōmā yūmū'āte hām'āktux, tu yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox kopa 'āktux. Yūmū yōg 'āmānex xat'ax xe'ēgnāg te Topa ha' mōg, tu' keppa' xip, yā' xuxet'ax Topak-tok Yeyox. ¹⁵ Tu yūmūg kuxa ka', yūmūg pu'uk ha yūmūg kuxa ka', ha' kummuk xop te yūmū'ā' kummugāhā', 'ūyī hāpkummuk mīy, tu Yeyox kummugāhā kamah, puyī hāpkummuk mīy, pāyā hāpkummuk mīy 'ohnāg. ¹⁶ Āpu yūmūg mōg, yūmūg kuxānōg hok. Yā Topa ha yūmūg mōg, nūy nōm pu hām'āktux, ha Topa te yūmū'ā hāmmaxnāhā', xix yūmūg kuxa ka', xix mō yūmūg nīynām.

5

¹ Topa te 'āmānex xat'ax yāykutnāhā', tu tikmū'ūn kopa' yāykutnāhā', pu tikmū'ūn pupi hām'āktux Topa pu', ha Topa te 'āmānex xohix yīmōgatux, pu xokxop mō'hap, xix hāpxop, nūy Topa pu haxyā', puyī Topa tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. ² Ha 'āmānex xat'ax yā pu'uk kamah, nūy hāmyūmmūg hok xop hā' tot, nūy hāpkummuk mīy'ax xop kuxa ka'. ³ 'Ūpu'uk, hu yāy mūn pu hāpxop mō'hap hāmāxap, nūy Topa pu' haxyā', puyī hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux, hak-nāy tu 'āmānex te tikmū'ūn pu mō'hap kamah, puyī Topa' yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā kamah. ⁴ Tikmū'ūn te' xak 'ohnāg pu Topa yāykutnāhā', puyī tu 'āmānex xat'ax. 'Āmhok. Topap-xehnāg te yāykutnāhā', tu mōnāyxop 'Anām yāykutnāhāmāxap.

⁵ Ha kaxīy Kunnix te' xak 'ohnāg, pu Topa' yāykutnāhā', puyī yāyhā 'āmānex xat'ax. 'Āmhok. Pa Topa te:

"Āmūn yāk kutok!

Hōnhā 'āte xa hā 'ūgkutok 'āktux," kaxīy.

⁶ Ha Topa yōg tappet te xe hām'āktux, hu:

"Tik hittap Mēkiyenek yā 'āmānex mō kuma mōg, hā kaxīy 'āmūn yā 'āmānex mō kuma mōg kamah, tu' kux 'ohnāg," kaxīy.

⁷ Yeyox xip hām tu', īhā Topa pu hām'āktux, tu ta tu' xak, tu' yī ka'ok, tu' potaha', pu Topa' tux hok pu tikmū'ūn putex hok, ha Topa te' xupak. Yā yāykutōgnāg pe'paxex hah. ⁸⁻⁹ 'Ūk-tok, pāyā' xūy, nūy tu yīpkox pip yūmmūg,

tu hāmyūmmūg max, hu tikmū'ūn kuxa kummuk xit'ax, tu tikmū'ūn yīpkox pip xop kuxa kummuk xit'ax, nūy tu mō kuxa max tat 'ūyānān tu'. ¹⁰ Yā Topa te yāy kutox yāykutnāhā', puk-tok yāyhā' xat'ax, tuk-tok pu hām'āktux, hu: "Āmūn yā 'āmānex xat'ax, tu tik hittap Mēkiyenek putuk," kaxīy.

'Ög pa mōxip, xayły kuxa yūm kux

¹¹ Yā 'ūgmū'āte 'āmānex 'āktux pu' max, nūy xa Yeyox 'āktux, yā yūmū yōg 'āmānex xat'ax, ha xa hām'āktux punethok, nūy xa hāmyūmmūgā', pāyā 'āp-tox ka'ok. ¹² Hāpxip punethok hā'āxop te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, pāyā 'āxop te hāpxaxok, hu 'ānōy pu hāmyūmmūgā hok. Kakxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' yōktat puxehnāg xak, hu' xo'op, 'ap te xogyīn mā'ah. Hā kaxīy 'āxop te hām'āpak kutōgnāg, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, kakxop putuk, 'ap hām'āktux ka'ok 'āpak'ah, 'āp-tox tuknōg tu'. ¹³ Kakxop pu'ūgnāg te' yōktat hep xo'op, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, 'ok pe hāmyok, 'ok pe hāpkohe'. Hā kaxīy 'āxop te hām'āktux te māxap yūmmūg, pāyā hām'āktux ka'ok yūmmūg 'ohnāg, hu hāpxopmā'ax kopit kummuk. ¹⁴ Yā' xiptap xop te xogyīn māhā', tu hāmyūmmūg, tu hām'āktux ka'ok pe'paxex, nūy tu hāmmax yūmmūg, nūy tu hāpkummuk yūmmūg, puyīy hāpxopmā max.

6

¹ Āpu yūmū hāmpe'paxex max, nūy hāmyūmmūg, nūy 'ūxiptap xop putuk yūmū'āte hāmyūmmūg, nūy hāmyūmmūg'ax te māxap yūmmūg max. Yā nōm hāmyūmmūg'ax te: Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, hāpxopmā'ax hok hā' xit, nūy kuxa max mō'tat 'ūyānān tu'. Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, puxix Topa' hok hā' kuxa xit. Kaxīy. Yā hāmyūmmūg'ax te māxap 'ōhōm, ha yūmū'āte hāmyūmmūg. ² Ha kama hāmyūmmūg'ax te māxap, pu' kuxa mām ka'ok xop 'ūnōy putox pix, 'ūkuxa yūm ka'ok hah, ha' nōy putox yīmū' yīm xix, puyīy Topa Kooux ka'ogā', 'āxop te hāmyūmmūg kamah. Yā kama hāmyūmmūg te māxap, hu: Topa te' xakix xop putpu' hīnnāp-tup, ha hāptup xe'e mō'nāp-tup, 'īhā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' kummugāp-tup 'ūyānān tu', tu hāpxaxok 'ohnāg. Yā hāmyūmmūg te māxap 'ōhōm. ³ Āpu yūmū'āte hām'āktux kuxyā', 'ūyīy hām'āktux nōy 'ūm'āktux, puyīy Topa yūmū'ā hām'āktux ka'ok yūmmūgā'.

⁴ Topa yōg putat xak hok. 'Āxop te putat xak, nūy hāpxopmā kummuk, ta putpu 'ānūn hok. Tikmū'ūn te Topa yōg putat hā' mōg tap, tu pexkox yōg hāpxop paha', Topa Kooux te nōm ka'ogāhā', ⁵ ha Topa yōg hām'āktux max xex 'ūkuxa kopah, tu pexkox ka'ok'ax yūmmūg, ⁶ tu Topa yōg putat xak, nūy putpu tu nūn hok, puxix Topa xe' humpā hok, puyīy yāy yōg hāpxopmā'ax kummuk kux. 'Āmhok. Yā' nōy te Topak-tok 'āktux kummuk, tu Yeyox mūn pu hāpkummugāhā'. Tu tep putep putuk? Tu' kummuk xop putuk, nōm xop te Yeyox putex, ha' kummuk xop putuk, hu ta Topa yōg putat xak. Yā Yeyox pu' humpā' xexka'.

⁷ Hām max te tex punethok pop, ha hāpxop punethok xokax, tu' tuk, ha hāpxa xuxyā hittup, ha Topa te nōm pu hāmmaxnāhā'. ⁸ Ha hām nōy te mīmyām punethok pip, xix mīxux kummuk pip, yīy Topa te nōm pu hāpkummugāhā', ha tikmū'ūn te' gōy hax nām. Tikmū'ūn te Topa yōg putat xak, tu hāpxa kummuk putuk, hāpxopmā kummuk tu'.

⁹ 'Ūkxape xop: 'Āte hām'āktux hā'xa hāmyūmmūgāhā', tu hāpxa 'āktux, nūy xa tikmū'ūn kuxa 'āktux. Yā Topa te xa hāmmaxnāhā', a 'āxop te hāpxa kummuk

putuk'ah, nōm Topa tep-tup nōg. 'Āmhok. Pāyā 'āxop te hāpxa max putuk, yā 'āmōg kuma mōg Topa yōg putat hā. ¹⁰ Topa te hāmyok mīy, tu 'ōg hāpxomā'ax xaxok 'ohnāg, ha 'āxop te Topap-tup pax, yīy 'āxape hā tu tehet, nūy nōm xop mō'nīynām. ¹¹ Īgmū'āte 'āp-tup, xa 'āhittup hā Topa yōg putat hā 'āmōg, nūy tu mō kuma mōg, nūy pexkox yōg hāpxop hip, nūy pop. ¹² 'Ākuxa tuknōg hok, pa 'ākuxa mām ka'ok, nōm xop putuk, nōm xop te Topa yōg putat hā' mōg tap, xayīy pexkox yōg hāpxop pop kamah. Yā Topa te xa hām'āktux xex kamah, nōm xop putuk.

Topa te hām'āktux xex

¹³ Hōmā Topa te hām'āktux xex mōnāyxop 'Amanām pu', tu yā' hitop xex hok, tu' xexka xe'ēgnāg, ha' xohik-tōgnāg, yīy yāy 'āxet'ax hā hām'āktux, nūy hām'āktux xex, ¹⁴ hu 'Amanām pu hām'āktux, hu: "Āte xa hām'āktux xe'e", yā 'āte xa hāmmaxnāp-tup, xate yāy kutox pit put putup, pu 'āmōkputox xohix punethok," kaxīy. ¹⁵ Yīy 'Amanām te' hip, tu mōktu yāy kutox put, tu yāy mōkputox pēnāhā'. ¹⁶ Tikmū'ūn 'ūm te' nōy pu hām'āktux xex, hu: Hāptup, kopxix nū', nūy xa pago. Topa te hāmyūmmūg. 'Āte' koit'ah." Kaxīy. Tu Topa 'āxet'ax 'āktux 'īhā ta tu hām'āktux xex, puyīt nōy kuxa yūm ka'ok hām'āktux'ax kopah, nūy nōy kuxa' yēy. ¹⁷ Topa te hām'āktux xe'e, pu tikmū'ūn yīkopit hok, hu yāy 'āxet'ax 'āktux, 'īhā yāy yōg tikmū'ūn pu hām'āktux xex, nōm xop te hāpxop pop'ax pu hām'āktux xex. ¹⁸ Topa 'ap te koit'ah, tu hām'āktux xex, xix hāpxomāhā', tu yāy 'āxet'ax hā hāpxomāhā', tup te koit 'ohnāg, pu yūmūg kuxa mām ka'ok, nūy tu hip, pu Topa yūmū'ā hāmmaxnā', 'ū yūmūg kuxa hittup. ¹⁹ Hu yūmūg kuxa mām ka'ok, tu yāy pu yīkopit 'ohnāg, pāyā yūmū'āte' hip, 'uyīy Topa keppa yūmūg pi'. Mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, ha pipkup putux xexka te mīpkox tu' hīy, tu kōnāg kopa' yūm, puyīy mīpkox mōg hok kōnāg yīmū', ha kaxīy yūmūg kuxa mām ka'ok, tu Yeyox puxehnāg kopa' mām ka'ok. Kamah 'āmānex xexka te Topa xip'ax xe'ēgnāg hā mō'nāhā', tu topixxax max mō'yīnnīn'ax hā mō'nāhā', nūy Topa keppa' xihip. Ha yūmū'āte' hip kamah, nūy pexkox yōg xip'ax tu 'āmōxaha', nūy mōxakux, nūy Topa keppa yūmūg pi'. ²⁰ Yeyox te pexkox tu' xutep hāmāxap, tu mō'nāhā', nūy yūmū'ā hāmmaxnā', yā 'āmānex xop xat'ax xe'ēgnāg mō kuma' mōg, tu tik hittap Mēkiyenek putuk.

7

¹ Nōm tik Mēkiyenek te kōmēn Xanēm yōg tikmū'ūn xohix xat, tu Topa xe'ēgnāg hā 'āmānex, ha 'Amanām te' gāy xop mūtik yāykix, tu' xexka xop kix, tu yāykix kux, tu ta' mōg, yāy pet ha putpu' mōg, ha ta Mēkiyenek te' pēnāhā', tu: "Pūyā Topa xa hāmmaxnā!", kaxīy. ² Ha 'Amanām te' popmāhā hāpxop, 'uyīg hāpxop yāg te 10, tu 'āmānex pu' yāg puxet hōm, ha 'Amanām te nōm hāpxop mōy tap 'ugāy xop tu'. Yā Mēkiyenek 'āxet'ax nōy mīy, tu: Hāmyok xat'ax, kaxīy. Ha kōmēn Xanēm 'āxet'ax mīy, hu: 'Ūkuxa yūm'ax, kaxīy. Yīy 'āmānex 'āxet'ax nōy te: Tik te tikmū'ūn xat'ax, tu tikmū'ūn kuxa māmma'ax, kaxīy. ³ Ha tikmū'ūn te 'āmānex yāy tak yūmmūg'ah, xī' tut yūmmūg'ah, xī' yōg mōnāyxop yūmmūg'ah, xix hām'ūm hā 'ūtut te' put'ax 'ūm yūmmūg'ah, xix 'āmnīy 'īhā' xok yūmmūg'ah, yā Topak-tok putuk, tu yā hāmyāxatamuk xohix hā 'āmānex, ha' kuxa 'ohnāg.

⁴ 'Ūyūmmūg. Mēkiyenek yā' xat'ax, yīy mōnāyxop hittap 'Amanām te' hōm hāpxop yāg puxet, ha' gāy xop tu nōm hāpxop mōy tap. ⁵ Mōyyex te' xat, pu Nemi mōkputox te tikmū'ūn tu' yāg puxet pa', 'ūnōy yāg te 10 yā tikmū'ūn

yōg, ha Nemi yōg xop te yāy yōg tikmū'ün tu' paha', yā kama 'Amanām hā' mōkputox. ⁶ Pa Mēkiyenek mūn 'a Nemi hā' mōkputox'ah, pa 'Amanām tu hāpxop ta tu' yāg puxet paha', tu: "Pūyā Topa xa hāmmxanā!", kaxīy. Yā Topa te 'Amanām pu hām'āktux xex tap. ⁷ Yā tīk xexka xop te hām'āktux, ha tīk kutōgnāg xop te hām'āpак. 'Āxop te hāmyūmmūg. Yīy Mēkiyenek te hām'āktux, ha 'Amanām te' xupak. ⁸ Ha 'āmānex xop te' yāg paha', tu hāpxip 'īhā' xakix, ha' nōy te' yānān tu' paha', tu mōktu xakix kamah, tikmū'ün xohix putuk. Pa Topa te Mēkiyenek hi xe'e 'āktux, ha mōnāyxop yōg hāpxop 'ūyāg paha'. ⁹ Yā Nemi te 'Amanām mūtik pago, ha' mōkputox te yāy yōg tikmū'ün tu' pop. ¹⁰ Tikmū'ün te hām'āktux hu: Nemi mūg tut te' put 'ohnāg, 'īhā' xuxyā 'Amanām te Mēkiyenek pu pago, yīy Nemi te 'Amanām mūtik pago kamah. Kaxīy tikmū'ün te hām'āktux. Yā mōnāyxop 'Amanām te yāy putix pupi pago.

¹¹ 'Iyaet yōg tikmū'ün te Topa yōg xat'ax yūmmūg, ha' xat'ax te 'āmānex xop 'āktux, 'ōhōm 'Anām mōkputox, yā 'Anām xop te Nemi hā' mōkputox, tu mōktu Topa pu' hām, 'ap puxi'ah, 'ūkuxa tupmā hok tu', yīy 'āmānex nōy nūn, yā Yeyox Kunnix nūn, tu Mēkiyenek putuk, tu 'Anām yōg 'āmānex xop putuk 'ohnāg. ¹² Yā 'āmānex nōy, yī' xat'ax nōy kamah. ¹³⁻¹⁴ Yā yūmūg xuxyā Yeyox nūn, nūy 'āmānex yōg hām'ax hā' hām, tu Yona xop yōg tihik, 'ap Nemi yōg tihik, ha Yot xop te 'āmānex yōg hām'ax hā' hām 'ohnāg, yā Mōyyex te Yona xop xat 'ohnāg, pu tu hām.

'Āmānex xat'ax yā Mēkiyenek putuk

¹⁵ 'Āxop te hāmyūmmūg'ax. 'Ūnūn 'āmānex nōy, tu Mēkiyenek putuk, 'ap Nemi hā' mōkputox'ah. ¹⁶ Mōyyex te' xat, pu Nemi mōkputox puxet hām, nūy Yoneo yōg tikmū'ün hā' 'āmānex, ha tikmū'ün te yāyakutnāhā', pu tu hām, pāyā yūmūg xuxyā te yūmū'ā hā' 'āmānex xexka', 'ūhi kux 'ohnāg hā' yūmū'ā hā' 'āmānex. ¹⁷ Yīy Topa yōg tappet te: "Tik hittap Mēkiyenek yā 'āmānex, tu' kux 'ohnāg, hā kaxīy 'āmūn yā 'āmānex kamah, 'akux putup 'ohnāg!" kaxīy. ¹⁸ Yīy Topa te' xat'ax nōā'. Yā tikmū'ün pu'uk, 'a hāpxopmā max yūmmūg'ah, tu' yīpkox pip Mōyyex yōg xat'ax pu', Mōyyex te' xat, ¹⁹ pāyā yāy kuxa tupmā hok, pu tu max, tu hāmmax hip, pu Topa nūnnā', puyīy tu yāy mūtik ti mō'kuma' mōg. Pāyā Yeyox nūn, yīy yūmū'āte' hip, puyīy yūmūg mōgā Topa yīkāgnāg hah.

²⁰ Yā Topa te' xat, pu Nemi yōg 'āmānex xop tu hām, pāyā nōm xop pu hām'āktux 'ūm xex 'ohnāg, pu tu hāpxopmā kux. 'Āmhok. ²¹ Pāyā hām'āktux xex 'āmānex nōy pu', yā Yeyox mūn pu hām'āktux xex, hu:

"Topa te xa hām'āktux xex,
tu yāy pu' humpmāp-tup 'ohnāg, tu:
"Amūn yā 'āmānex xe'e', 'ap 'ākux 'ohnāg.' " Kaxīy.

²² Hu Yeyox mūn yā 'āmānex xe'e', tu' pa'ax tūmnāg yōg 'āmānex, yā' pa'ax tup mūn max xe'e', ha' pa'ax hittap mūn miax.

²³ 'Ūyōg 'āmānex xop xohix punethok, 'ūxakix tu', yī' nōy mōxaha', nūy tu hām. ²⁴ Pa Yeyox hi mō kuma' mōg, 'ūxok putup 'ohnāg, yī' nōy nūn 'ohnāg, nūy yānān tu tu' hām, pāyā Yeyox yā 'āmānex yāp-xet, ²⁵ tu hōnhā tikmū'ün kuxa kummuk xit'ax, xix hāptup 'īhā' xit'ax, 'ap kux'ah, tu nōm xop kuxa te Topa xak xop mō'nīynām, puyīy Topa yīkāgnāg hā nū'. Ha Yeyox te nōm pupi' xak, nūy mō'nīynām, yā' hi mō kuma' mōg, nūy Topa tu' xax, pu mō tu xape nīynām.

²⁶ Hu Yeyox yā 'āmānex xat'ax xe'ēgnāg, ha yūmūg xohix tep-tup pax, ha hāpkummuk mīy 'ohnāg, yā' max xe'ēgnāg. Topa te Yeyox yāyakutnāhā', tu'

xut, tu' xexkanā xe'ēgnāg, pu pexkox yōg xop hā tu xexka'. ²⁷ Ha 'āmānex xat'ax nōy te mō'āpxop hap, nūy Topa pu' haxyā', tu 'āmnīy tu xohix puxix mō'hap, puyīl yāy yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', xix tikmū'ūn xohix yōg mīy'ax xaxogāhā'. Pa Yeyox yāy pu mō'hap 'ohnāg, hāpkummuk mīy 'ohnāg tu', tu tu yāy mūn hōm, tu' xok 'āmnīy puxet 'ihā', nūy tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. ²⁸ Ha Mōyyex te' xat, pu tik xop yīmōgatux, pu tikmū'ūn nō 'āmānex xat'ax, ha' max miax, pa Topa te hām'āktux xex 'ūk-nāy tu', tuk-tok yā hāmyāykuṭnāhā', yā Topak-tok max xe'ēgnāg mō kuma' mōg.

8

Yeyox yā yūmū yōg 'āmānex xe'ēgnāg

¹ Yeyox mūn yūmū yōg 'āmānex xe'ēgnāg, yā pexkox tu' xip, tu Topa xexka xe'ēgnāg yīpxe'e hā' yūm, nūy nōm mūtik tu xexka'. Yā hāmyūmmūg xe'e 'ōhōm. ² Hōmā hāmyāxatamuk xohix 'ihā' Yoneo yōg 'āmānex te Topa pet hā mō'nāhā', tikmū'ūn te nōm pet mīy topixxax ka'ok hā, pu tu xokxop hep 'ūm nūnnāy. Pāyā yūmū yōg 'āmānex xat'ax, tu' hām pexkox kopah, yā nō'ōm Topa xip'ax xe'e', tu pexkox tu' yūm.

³ Topa te 'āmānex xat'ax xop xohix yīmōgatux, pu hāpxop xix xokxop mō'hap, nūy Topa pu haxyā', nūy Topa pu' hōm, yīl yūmū yōg 'āmānex xat'ax hām kamah, nūy Topa pu yāy mūn hōm, nūy yūmūg xohix pupi tu xok. ⁴ Pax pu Yeyox hām tu' xihip, puxix yūmū'ā hā 'āmānex hok. Yā Mōyyex te' xat, pu mōnāyxop Nemi mōkputox tu tu' hām, nūy mō xokxop hāp, nūy Topa pu' haxyā', ha Yeyox yā Nemi yōg xop hā' puknōg. ⁵ Ha Topa te Mōyyex xat, pu topixxax ka'ok xexka hā Topa pet mīy, tu' mīy'ax yūmmūgāhā', ha' mīy, ha' pet te pexkox yōg pet hā pet komut. ⁶ Pa Yeyox te 'āmānex yōg hāpxopmā'ax mīy, tu' māyñāg mīy, yā 'āmānex xat'ax xe'ēgnāg, hu' pa'ax tup mīy Topa mūtik, xix tikmū'ūn mūtik, Topa te hām'āktux xex ha' pa'ax mīy. Yā pa'ax hittap yōg max miax, ha pa'ax tup yōg max xe'ēgnāg.

⁷ Pax pu' pa'ax hittap tu ka'ok xe'ēgnāg, puxix pa'ax tup mīy hok, ⁸ pāyā Topa te tikmū'ūn yūmmūg, ha hāpxopmā kummuk punethok, yīl Topa te:

"Āmnīy mō'nāp-tup, 'ihā 'āte pa'ax tup mīy'ax,
Iyaet yōg tikmū'ūn mūtik mīy'ax,
xix Yona yōg tikmū'ūn mūtik mīy'ax.

⁹ Yā' pa'ax nōy, 'ūtup, ha 'āte nōm hittap mīy mōnāyxop mūtik, nūy mōgā', nūy hāpxexka 'Eyit tu 'ūxupmā', pa mōnāyxop tek xaxok, tuk pa'ax xaxok kamah, yīl 'ātep-tup nōg." kaxīy.

¹⁰ Tu xe hām'āktux, hu:

"Āte pa'ax tup mīy putup,
tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn mūtik yōgnū hām'āktux xex putup,
'āte tikmū'ūn putox tu' xex putup, xi' kuxa kopa' xex,
'āte nōm tikmū'ūn hā Topah,
hak mūn hā yā tikmū'ūn xe'e, 'ūyānān tu'.

¹¹ Tute hāmyūmmūg putup, yā' xohix tek yūmmūg putup, hu' nōy yūmmūgā'ax hitop tu', 'a hām'ūm 'āktux putup'ah, nūy: 'Topa yūmmūg.' Kaxīy.
Yā' xohix tek yūmmūg putup, 'ūk-tōgnāg xop tek yūmmūg nām, ha mōkta xexka xop tek yūmmūg nām.

¹² Ha 'āte hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu kux," kaxīy.

¹³ Hăpxop kutut te yăy xaxogă tămnăg, Topa te' pa'ax hittap kux, ha yăy xaxogă'ax, yăy pa'ax tup măy.

9

Tikmū'ün kuxa te'yĕ Topa keppah

¹ Nōm pa'ax hămăxap te Topa pu nă'xup yümmügăhă', ha tikmū'ün te Topa pet măy, năy Topa pu nă'ănxup, 'üp'a'ax te' pet măy yümmügăhă', ² Ha Topa pet kox hă măxakux hămăxap, ha topixxax ka'ok xexka hă' miy, hă' xuxet'ax măy, hu: Topa xip'ax. Kaxiy. Ha kuyăñăm kup yüm, xix mămppe xup, ha mămppe yüm păm măm, tu Topa keppa' măm. ³ Ha topixxax max te hămyăkox năy mă'yinnă, ha' pet kox 'ăxet'ax Topa xip'ax xe'ëgnăg, ⁴ ha' kopa' xup mămppe', tu pipkup yăñăm hă mă'ny, pu măm xax mă'hap, xix mă' xokxop hap, năy Topa pu haxyă', ha' pa'ax yăg măpkox yüm, ha pipkup yăñăm hă' miy, tu măpkox kopa nax mănyăg yüm, ha' xit'ax 'ăxet'ax măñăg xex nax kopah, yă păm putuk, xix măñăyxop 'Anăm yăg kup tăy xex măpkox kopah. Hămă măxux te năm kup tăy nak tu' xokxap, Topa te hăm'ăktux hah, ha' xat'ax yăg măkaxxap yüm măpkox kopah, ha' xat'ax kax'ămi' măkaxxap tu'. ⁵ Ha măpkox yüm' pip 'üyönnă'l' 2, yă pexkox yăg yönnă'l' hă' komut xop, tu Topa xip'ax yümmügăhă', 'üyimăg kup te mă'kox năy, 'onte Topa te hăpkummuk mă'yax xaxogăhă', pu tu kux. Yă' puxi'. 'Ate hăm'ăktux năy putup kamah.

⁶ 'Amnăy xohix 'lhă 'ämănex xop te Topa xip'ax hă măxakux, năy 'ämănex yăg hăm'ax hă tu' hăm, ⁷ pa Topa xip'ax xe'ëgnăg hă măxa 'ohnăg, yă 'ämănex xat'ax puxehnăg te' xip'ax xe'ëgnăg hă mă'năhă', tu hămyăxatamuk yăg 'ämny puxet, 'lhă Topa xip'ax xe'ëgnăg hă mă'năhă', năy xokxop hep 'ăta nămăy 'üxi'ax kopah, tu yăy măn pu nă'năhă', xix tikmū'ün xohix pu nă'năhă', pu Topa tikmū'ün yăg hăpkummuk mă'yax xaxogă', tikmū'ün te hăpkummuk măy hămyümmüg 'ohnăg tu', ha Topa te' xaxogăhă'. ⁸ Ha kaxiy Topa Koxuk te yüm'ă hămyümmügăhă nămhă, 'üyly yüm'üg yümmüg max, yă 'ämănex xat'ax te xokxop hep nă'năhă', puyly tu hăm mănăy, păyă tikmū'ün năy te Topa xip'ax xe'ëgnăg hă măxakux 'ohnăg, yă Topa te' xat hok, pu xip'ax xe'ëgnăg hă mă tu xakux hok. ⁹ Ha 'ämănex te Topa pu mă'ăpxop hap, xix xokxop, pu tikmū'ün Topa pu nă'ăktettex, păyă 'ap te puxi'ah, yă tikmū'ün kuxa 'üm tupmă 'ohnăg. ¹⁰ Yă Măyyex te' xat hok, pu' xit'ax 'üm mă hok, xi' xat hok, pu xo'op'ax 'üm xo'op hok, xi' xat, pu yăy xax pix, xix kăney pix, năy Topa pu maxnă', păyă yăy kuxa tupmă 'ohnăg, hu' hip, puyly Topa' kuxa kummuk tupmă'.

¹¹ Yă Kunnix năn, tu yăy hă 'ämănex xohix xat'ax, tu yüm'ă hămmaxnăhă', tu Topa pet xe'e kopa' hăm, ha tikmū'ün te năm pet măy 'ohnăg, 'ap hăm xexka tu' yü'm'ah, yă pexkox tu' yüm. ¹² Ha Kunnix năn, tu' pet hă mă'năhă yăp-xet, tu Topa xip'ax xe'ëgnăg kopa mă'năhă', tu' hep 'ăta nă'năhă', păyă 'a mănuytut hep 'ăta 'üm nă'nă'ah, xix 'a mot hep 'ăta 'üm nă'nă'ah. 'Amhok. Yă yüm'üg pupi' xok, tu yăy hăp 'ăta nă'năhă', năy yüm'üg kuxa kummuk 'üm xit, năy tu mă kuxa max tat 'üyăñăm tu', pu yüm'üg hi xe'e, 'ap kux'ah. ¹³ 'Amănex xop năy te mot hep 'ăta nă'năhă', xix mănuytut pit hep 'ăte nă'năhă', tu mănuytut kutok pit mă'hap Topa pu', tu xogyin' putok nă'xok tikmū'ün tu', pu tu nă xax maxnă Topa pu', năy tu hăpkummuk xit, pu tikmū'ün Topa keppa nă'ăktettex, năy kuxa' yăy. ¹⁴ Topa Koxuk hi xe'ëgnăg, tu Kunnix ka'ogăhă', pu tu xok măpkupnix tu', tu yăy hep 'ăta nă'năhă', tu yăy măn hăm Topa pu', năy tikmū'ün pupi' tu' xok. Ha xokxop hep 'ăta ka'ok kutognăg, tu tikmū'ün kuxa kummuk

tupmā hok, pa Yeyox yāy hep 'āta ka'ok xexka', tu yūmūg kuxa kummuk xit, tu yūmūg yōg hāpxopmā'ax hitop kuxyā', nūy yūmūg ka'ogā', yūmūg 'āte hāpxopmā Topa xe'ēgnāg pu'.

¹⁵ Yī Kunniix te tikmū'ūn xapit, pu Topa hā yāy xape xop, tu' pa'ax tup hā' xape, puyīy Topa nōm pu hāmmaxnā', tute nōm xop xānāhā', nūy tu hāmmaxnā mō'kuma' mōg, tu hām'āktux xex tap. Kunniix xok, hu tikmū'ūn mōy pu mōg Topa yīkāgnāg hā, nūy hāpxopmā kummuk kux, yā hōmā' mīy, 'ūpa'ax hittap xip, 'lhā' mīy.

¹⁶ Tikmū'ūn xok putup, ha yāy xape te' yōg hāpxop xohix pop putup, yīy tappet tu kax'āmi', pu tikmū'ūn xexka xop mō'kupix, nūy yūmmūg, nūy tu' xape xop pu hāpxop popmā'. Ha' xok, puxi' xexka xop 'uyōg hāpxop popmā', tik xape xop pu' popmā', tappet tu' kax'āmi tap hah, tu ta' xok xe'e'. ¹⁷ Nōm tikmū'ūn hi', ha ta' pop 'ohnāg, pa' xape xop hip, pu tu xok, ha tappet pu'uk. Pa tikmū'ūn xok, puxix tappet ka'ok, tu' yōg hāpxop popmā'ax yūmmūgāhā', pu tu xape xop pop. ¹⁸ Hā kaxīy 'ūpa'ax hāmāxap te' xat, pu xokxop kix Topa pu, nūy hep 'āta nūnnāy. ¹⁹ Mōyyex te' xat'ax 'āktux hāmāxap tikmū'ūn pu', tuk-nāy tu mūnūytut pit xix mot kix, tu' hep 'āta kanop kōnāg hā, tu nū' xok, pu topixxax nōm 'āta xup, nūy nū'xok, xix mīxux 'ixop hā nū'xok, tu' xat'ax yōg tappet yīmū nū'nāhā, xix tikmū'ūn xohix yīmū nū'nāhā', ²⁰ tu: "Topa yōg pa'ax ka'ok, yīy 'āte nūhū hep 'āta nū'xok, xa' āxop xohix pēnā', nūy 'āyīpkox pi pa'ax tu', " kaxīy. ²¹ Kaxīy Mōyyex te' xat, pu' hep nū'nā Topa pet kopah, xix Topa xak'ax yōg kānēy tu nū'xok. ²² Yā' xat, pu' hep 'āta nū'xok, pu hāpxop tu max Topa pu'. 'Ūhep 'āta puxehnāg hā Topa te hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux.

Yā Kunniix te yūmūg kuxa kummuk xit, 'ūxok tu'

²³ Mōnāyxop Mōyyex te' xat, pu Yoneo 'āmānex hep 'āta nū'xok Topa pet yōg hāpxop tu', puyīy tu hāpxop maxnā Topa pu'. Tu xokxop hep nū'xok, nūy hāpxop maxnā, xix xogyīn putok nū'nāhā', nūy tikmū'ūn xax maxnā Topa pu', pāyā nōm hāmmaxnā'ax te tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā 'ohnāg, yīy Kunniix xok, yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa maxnā Topa pu', tu yāy hep 'āta nū'nāhā', nūy pexkox yōg hāpxop maxnā Topa pu kamah. ²⁴ Yī Kunniix xok hāmāxap, tuk-nāy tu pexkox yōg pet xe'e hā mōktu mō'nāhā', tikmū'ūn te nōm mīy 'ohnāg, ha Topa yīpxe'e ha' yūm nūy yūmūg pupi hām'āktux Topa pu'. ²⁵ Yoneo xop yōg 'āmānex xat'ax te Topa xip'ax hā mō'nāhā', tu hāmyāxatamuk xohix 'lhā mō'nāhā', tu hāmyāxatamuk yōg 'āmnīy tup-xet 'lhā mō'nāhā', tu Topa xip'ax kopa mō'nāhā', tu xokxop hep 'āta tat 'ūxeheh. Pa Kunniix xok puxehnāg, ²⁶ nūy tu' xūy puxet, tu' xok, nūy tikmū'ūn kuxa kummuk tu xit, 'ap xep xok'ah, yā' kux, yā' puxi'. ²⁷ 'Ūhep xop xohix xakix puxet, hak-nāy tu Topa te' yōg hāpxopmā'ax kopit putup, 'ok pe hāpxopmā max, 'ok pe' kummuk, tu' kummuk xop pu hāpkummugāp-tup, nūy tu yānān, tu' max xop pu hāmmaxnāp-tup 'ūyānān tu'. ²⁸ Ha kaxīy Kunniix xok 'āmnīy puxet 'lhā', nūy hām xexka xohix yōg hep xop xohix pupi tu' xok, nūy hāpkummuk mīy'ax xaxogā', 'ap xep xok putup'ah, pāyā putpu' nūn putup, nūy yāy yōg tikmū'ūn hām tu' mōy, puyīy nū mūtik tu pip ka'ok, tu' hip nōmhā, pu nū'.

10

¹ Mōyyex te 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat, pu mō xokxop hap, nūy haxyā', ha' xat, nūy tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā', puyīy 'āmānex xe'e hip, nōm te tikmū'ūn pupi' xok'ax. Yā Yeyox Kunniix mān yūmū yōg 'āmānex xe'e, tu yūmū'ā

hāmmmaxnāhā'. Āmānen xop te mō xokxop hap pax, yā hāmyāxatamuk xohix 'lhā mō'hap, tu tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā 'ohnāg. Yā tikmū'ūn xak, nūy yāy kuxa maxnā Topa pu', puyīy Topa yīkāgnāg hā' mōg, pāyā yāy kuxa tupmā hok. ² Pax pu tikmū'ūn hāpxop mō'hap'ax hā' yāy kuxa tupmā Topa pu', puxix hāpkummuk mīy'ax xaxogā', ha hāpxop mō'hap'ax kuxyāhā', ³ pa tikmū'ūn te hāpxop mō'hap, nūy Topa pu haxyā', ha mō'hap'ax te yāy yōg hāpxopmā'ax kummuk xutigāhā', yī' xaxok 'ohnāg, tu hāmyāxatamuk xohix hā' xe mō'hap, tu xe mō'hap, ⁴ Mūnūyut hep 'āta, xix mot hep 'āta te hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'ohnāg.

⁵ Yīy Kunnix nūn, tu yīy hām tu' nūn 'lhā, tu' Tak Topa pu hām'āktux, hu: "Ātak, xatep-tup'ah tikmū'ūn te xokxop mō'hap, nūy tu haxyā', pak yīn mīy.

⁶ 'Ap 'ākuxa hittup'ah, 'lhā tikmū'ūn te 'ākeppa mō'hap, puyīy hāpkummuk mīy'ax xaxogā'.

⁷ Yīy 'āte hām'āktux, hu: 'Yāk xip, Topah, tuk nūn, nūy 'ōg putup'ax mīy, ha kaxīy tik te' xat'ax yog tappet tu kax'āmi', nūy 'ūgmūn'āktux,' kaxīy.

⁸ Tu hām'āktux hāmāxap, hu: "Xatep-tup'ah tikmū'ūn te xokxop mō'hap, nūy haxyā', 'Ap 'ākuxa hittup'ah, 'lhā tikmū'ūn te 'ākeppa mō'hap, nūy hāpkummuk mīy'ax xaxogā!', kaxīy. Tup-tup 'okpa' xat'ax te' xat. ⁹ Tuk-nāy tu hām'āktux, hu: 'Yāk xip, Topah, tuk nūn, nūy 'ōg 'ūm putup'ax mīy,' kaxīy. Yā kaxīy Topa te mō'hap'ax hitop kuxyāhā', nūy Kunnix 'āktux 'ūyānān tu', ha yūmūg pupi' xok. ¹⁰ Yeyox Kunnix te Topa pu' yīpkox pip, hu yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', yā 'āmnīy puxet 'lhā' xok, tu yūmūg pupi' xok mīpkupnix tu', 'a xep xok'ah.

¹¹ Yoneo yōg 'āmānen xop xohix hām, tu 'āmnīy xohix 'lhā' hām Topa pet kopah, tu mō hāpxop hap punethok, xix xokxop mō'hap punethok, nūy Topa pu' haxyā', pa mō'hap'ax te yūmūg kuxa tupmā hok. Āmhok. ¹² Yīy Yeyox xok yūmūg pupi', 'āmnīy puxehnāg 'lhā' xok, tu xehomip xok 'ohnāg, yā' puxi', 'ūkux, ha Topa yīpxe'he hā' yūm, nūy nū mūtik tu' xexka', ¹³ tu' hip, pu Topa tu ta tu gāyxop nōō', tu' kummugāhā 'ūyānān tu', puyī' xohix yīpkox pi Yeyox xat'ax pu'. ¹⁴ Ha Yeyox xok puxet, nūy tikmū'ūn kuxa tupmā, pu kuxa tu max Topa pu', yīy hōnhā Topa yīkāgnāg hā' pip.

¹⁵⁻¹⁶ Ha Topa Koxuk te hām'āktux hāmāxap, tu tikmū'ūn kuxa tupmā'ax 'āktux, hu: "Hāmyāxatamuk xohix nōg, kopxix pa'ax nōy mīy, yā Topa te' xuktux, tu yā yōgnū xat'ax xex putup, tikmū'ūn putox tu' xex putup, xi' kuxa kopa' xex putup," kaxīy.

¹⁷ Tuk-nāy tu hām'āktux, hu: "'Āte' xaxogāp-tup 'ōg hāpkummuk mīy'ax, xix 'ōg hāpkummugā'ax 'āte' xutigā 'ohnāg," kaxīy. ¹⁸ Tu hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux, 'ap xe mō'hap'ah, 'ap xehomi xokxop mō'hap putup'ah. Yā' puxi'.

Topa yīkāgnāg hā yūmūg pip

¹⁹ Yīy yūmūg mōg Topa keppah, nūy nū mūtik hām'āktux. Yā Yeyox Kunnix xok yūmūg pupi', nūy yūmūg nūnnā', 'ūyī yūmūg mōg, nūy Topa mūtik hām'āktux, tu kuxānōg 'ohnāg.

²⁰ Hōmā topixxax max te nōm hāmyīkox mō'yīnnīn, pu tikmū'ūn mō tu xakux hok, ha Yoneo yōg 'āmānen xat'ax te' xut, nūy mōnāy, ha kaxīy Yeyox xok, yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg mōgā Topa yīkāgnāg hā', nūy yūmūg hi

xe'ēgnāg. ²¹ Ha yūmū yōg 'āmānex xe'ēgnāg te Topa pet xe'ēgnāg kopa' xat, tu pexkox tu' xat, 'ūxuxet'ax Yeyox Kunnix. ²² Āpu yūmū mōg Topa yīkāgnāg hā, pāyā yā yūmūg kuxap-xet, tu yāy pu mō'āmā hok, 'ūmām ka'ok tu', Topa te yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā hah, pu tu kux, ha yūmūg putox pix, 'ū yūmū hāpxopmā kummuk kux, 'ūyī yūmūg hāpxopmā max 'ūyānān tu'. ²³ Topa te hām'āktux xex, 'āpu yūmūg kuxa mām ka'ok nōm hām'āktux kopah, Topa te yā koit 'ohnāg, yīy 'ūgmū'āte' hip, pu Topa yūmū'ā pexkox yōg hāpxop popmā', ha yūmūg nōy pu' xuktux. ²⁴ Āpu, yūmūg xape kuxa ka', nūy 'ūm hāk tehet, 'ūp-tup pax tu', nūy tu xape hā hāmmaxnā'. ²⁵ 'Ukuxa mām ka'ok xop te yāyotīnnā' pip, ha ta mōy kamah, nūy nōm xop mūtik pi', nūy Topa pu hām'āktux. 'Uxaxok hok. Tikmū'ūn nōy mōg'ax kuxyāhā', 'a' max'ah. Pāyā 'āmōg pax, nūy 'ānōy mūtik Topa tu 'ākax, nūy mō yāy nīlyānām. Yā yūmūg xuxyā nūn putup, yīy yāy tu nū'nā' pax.

²⁶ Topa te xa hāmyūmmūgāhā', yīy 'āxop te' yōg hām'āktux xe'e yūmmūg, hu hāpkummuk mīy kux, nūy xehomip hāpxopmā kummuk hok, 'ūp-tup hu' mīy hok, ka Topa 'ōg hāpkummuk mīy'ax xe xaxogā hok. Pāyā' xax, xa Topa pu hāpxopmā max. Yā Kunnix xok tap, xayīy 'āxop hāpkummuk mīy'ax kux. ²⁷ Hu 'ākuxānōg, yā Topa te 'ōg hāpxopmā'ax kopit putup, tu kuxap xe'e hā' gāy xop kix xexkap-tup, yā Topa te' yīpkox hok xop nōāp-tup kuxap xe'e hā. ²⁸ Yoneo yōg tikmū'ūn hittap te Mōyyex yōg xat'ax pu' yīpkox 'ohnāg, tu hāpkummuk mīy pax, tikmū'ūn nōy 2, pe 3 te' pēnā', puxi' xexka xop nōm putex, tu' kuxa ka 'ohnāg. ²⁹ Topa te putep-tep mīy putup, 'hā tikmū'ūn te nōm kutok putup nōg? Yā nōm kummuk xop te Yeyox hep 'āta kutōgnāg pe'paxex, hu: "Yāk-tōgnāg, pu Yeyox Kunnix 'ūgkuxa tupmā!', kaxīy. 'Uyīpkox hok, puxix Topa' yānān tu' kummugā xexka', hāpkummuk xexka mīy ha'. Yā Topa Koxuk te mō'yāy xe'ēgnāg, ha tikmū'ūn te Topa Koxuk kummuk 'āktux, tu' mānōg, puxix Topa' yānān tu' kummugā xexka', hāpkummuk xexka mīy hah. ³⁰ Yūmū'āte hāmyūmmūg, tu Topa te hām'āktux yūmmūg, ha: "'Āte hāpkummugāp-tup 'ūyānān tu', nūy tu nōy yōg kummuk mīy'ax tu pago." kaxīy. Tu xe: "Topa te yāy yōg tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy nō hāpxopmā'ax yūmmūg, 'ok pe max, 'ok pe kummuk," kaxīy. ³¹ Topa gāy tikmū'ūn tu', tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk tu' gāy, yīy 'ākuxānōg, nūy Topa xe'ēgnāg gāyā hok.

³² Hōmā Topa te xa hāmyūmmūgāhā', ha 'āxop xūy, ha' kummuk xop te 'ākummugāhā', pāyā 'ākuxa tuknōg 'ohnāg. 'Uxaxok hok. ³³ Ha' gāy xop te' yāg mānōg, tu' xūygāhā', pu tikmū'ūn xohi' pēnā', ha' yāg nōy xūy 'ūnōy xop mūtik, yā 'ākuxap-xet 'ānōy kuxa mūtik. ³⁴ Tu kanet kopa' pip xop kuxa ka', tu 'ākuxa hittup 'hā' kummuk xop te 'ōg hāpxop xohix hā' xupxet, hāmyūmmūg tu hā hittup, yā 'ōg hāpxop māyānāg pip ka'ok pexkox tu', ha' nōg 'ohnāg. ³⁵ Yīy 'ākuxa tuknōg hok, ka Topa yōg putat xax, ha Topa te xa hāmmaxnā xexkap-tup 'ūyānān tu'. ³⁶ Hāpxopmā'ax ka'ok hā' tot, nūy Topa pu 'ayīpkox pi', nūy nōm putup'ax mīy, xayīy pexkox yōg hāpxop pop, yā Topa te xa hām'āktux xex. ³⁷ Yīy Topa yōg tappet te:

"Nāy. Hāpxip kutōgnāg kopxik nūn putup mō'ka'ok.

³⁸ Ha tikmū'ūn te hāmyok mīy, tu' kuxa mām ka'ok, puxix tu hi xe'e', pa tikmū'ūn te yōgnū putat xak, nūy putpu' mōg, kopxik kuxa hittup 'ohnāg," kaxīy.

³⁹ Pa yūmū'āte Topa yōg putat xak putup'ah, hu yāy 'ūm nōāp-tup'ah. 'Āmhok. Yūmūg kuxa mām ka'ok, nūy yūmūg hi xe'e, nūy Topa yōg putat hā yūmūg mō kumak mōg.

11

Tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Topa kopah

¹ Yūmūg kuxa mām ka'ok Topa kopah, hu hāmmax hip, pu Topa pexkox yōg hāpxop yūmū'ā popmā', ha ta yūmū'āte nōm hāpxop pēnā hok nōmhā. ² Yā mōnāyxop hittap kuxa mām ka'ok kamah, yīy Topa tep-tup pax.

³ Yūmūg kuxa mām ka'ok, hu hāmyūmmūg, yā Topa te pexkox mīy xix hahām, yā hāpxop xohix mīy, hām'āktux'ax hā' mīy, tu hāpxop pēnā hok hā hāpxop mīy, pu tikmū'ūn pēnā'.

⁴ Yā mōnāyxop hittap 'Ameo kuxa yūm ka'ok, hu mō kahnēn hap, nūy Topa pu haxyā', ha Topa tep-tup pax, pāyā' taknōy Kāyīl yōg mō'hap'ax putup 'ohnāg. Ha 'Ameo te hāmyok mīy, 'ūkuxa yūm ka'ok tu', ha Topa tep-tup pax, ha yūmū'ā hāmyūmmūgāhā'.

⁵ Xix mōnāyxop hittap 'Ēnōg kuxa yūm ka'ok, hu' xok 'ohnāg. Yā Topa te hām tu' xut, nūy pexkox ha' mōgā', ha tikmū'ūn te 'Ēnōg xak, nūy tu pēnā', pa' pēnā'ah, ha' kux. Ha Topa yōg tappet te: "Topa te 'Ēnōg putup pax," kaxīy. ⁶ Tikmū'ūn kuxa yūm hok, puxix Topa nōm putup nōg. Pāyā tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok tu: "Yā Topa xip!" kaxīy, tu Topa xak, puxix Topa nōm tikmū'ūn ha hāmmaxnā'.

⁷ Xix mōnāyxop hittap Nōe kuxa yūm ka'ok, hu Topa te nōm pu hāmyūmmūgāhā', tu 'āmnīy mō'nā'ax yōg hāpxopmā'ax yūmūgāhā', ha' yīpkox xip, tu mīpkox xexka mīy, kōnāg xexka yūmū' mōgāhā', pu nōm mōnāy, nūy kopa' pi', xi' xape xop te' kopa' pi', nūy kōnāg hā mō' tutnā hok, puyīy tu xakix hok. Ha kaxīy Nōe te Topa hā' puknōg xop yā' kummuk 'āktux, 'ūkuxa mām 'ohnāg hah, ha Topa te Nōe kuxa tupmāhā', 'ūkuxa yūm ka'ok hah.

⁸ Xix mōnāyxop hittap 'Amanām te Topa te' xānā'ax 'āpak, tu' yīpkox xip, hu' mōg hāptox ha, Topa te hām'āktux xex hah. Ha' kuxa yūm ka'ok, tu yāy yōg hām nīm, tu piyā' mōg yūmūg, 'okpa' mōg, ⁹ tu' kuxa yūm ka'ok, hu' puknōg xop mūtik tihī', ha Topa te 'Amanām pu nōm hām xexka hōm putup. Tu topixxax ka'ok hā' pet, 'ūk-tok 'Iyak mūtik, hak-tok Yako pet kama topixxax ka'ok hā, ha Topa te nōm mūtik hām'āktux xex kamah, nūy tu hāpxexka hōm. ¹⁰ Yā 'Amanām te' hip, nūy Topa yōg kōmēn xe'e tu' xihip, ha pexkox tu' yūm kōmen, ha' koxyōy hok, Topa te' mīy hah.

¹¹ Xix mōnāyxop hex Xat kuxa yūm ka'ok kamah, huk-tok put, tu ta kutut, tu Topa yōg hām'āktux xex yūmūg, tu' kuxa yūm ka'ok, pu Topa 'ūk-tok putnā.

¹² Hā kaxīy 'Amanām kutut, tu' pu'uk, pāyā' mōkputox xohix xexka punethok, māyōnnāg putuk, xix hāpkux yōg 'āmot xohix putuk.

¹³ Ha nōm xop kuxa mām ka'ok, tu mōktu' xakix, tu Topa yōg hāpxop 'a' pop'ah, pa hāptox tu' pēnāhā', tu hāmyūmmūg, tu yāy mūn puknōg 'āktux, tu hāmyāxatamuk xohix hā hāpkumep, tu' pet 'ohnāg hām xexka tu', ¹⁴ tu hām'āktux, tu yāy yōg hahām xak pexkox tu', ¹⁵ a putpu' mōg putup'ah. Pax pu yāy yōg hām hittap xax, nūy putpu' mōg, puxi' mōg, ¹⁶ pap-tup nōg, tu pexkox tu hām nōy xak, nūy ta tu' pi', ha Topa te nōm tikmū'ūn hā Topa xe'ēgnāg, tu nōm tu yāyhāhup 'ohnāg, hu kōmēn xe'ēgnāg mīy pexkox kopa, tu ta tu tu' pip ka'ok.

¹⁷ Xix 'Amanām kuxa yūm ka'ok, yīy Topa te' yōg hāpxompmā'ax kopit, tu' xat, puk-tok 'Iyak mō'hap, pu Topa 'Amanām kuxa kopit, nūy ta tu hāmyūmmūg, 'ok pe 'Amanām yīpkox xip, 'ok pe' yīpkox 'ohnāg. Hōmā Topa te hām'āktux xex tap, ha 'Amanām mōkputox punethok 'āktux, pa 'Amanām yīpkox xip, tu mōk-tok puxehnāg hap'ax, ¹⁸ 'lhā' kuxa yūm ka'ok hām'āktux xex'ax kopah, ha: "Āktok 'Iyak hā 'āmōkputox tu punethok," kaxīy. ¹⁹ Pa 'Amanām te Topa yūmmūg, tu tikmū'ūn putpu hūnnā'ax yūmmūg, Pax puk-tok xok, puxi' tak putpu' put, ha 'Amanām kuxa yūm ka'ok.

²⁰ Xix mōnāyhop 'Iyak kuxa yūm ka'ok, hu Topa te hāmmaxnā'ax 'āktux 'ūktok Yako pu', xik-tok 'Eyao pu' xuktux,

²¹ Xix mōnāyhop Yako kuxa yūm ka'ok, tu' xok putup, 'lhāk-tok Yoye kutox pu hāmmaxnā'ax 'āktux, tu kup tōy tu' xup, 'lhā' kuxa te' yēy Topa keppah.

²² Xix mōnāyhop Yoye kuxa yūm ka'ok kamah, tu' xok putup, 'lhā' 'āmnīy mō'nā'ax 'āktux, tu tikmū'ūn te hāpxexka 'Eyit tu nū'pa'ax 'āktux, tu' xat, pu' yōg xokxax mō'tat, nūy hāpxexka nōy tu nō hāpkot.

²³ Ha tik te hāpxexka 'Eyit yōg tikmū'ūn xohix xat, tu xonat xop xat, pu 'Iyaet yōg tikmū'ūn kutox pit xop xohix kix, 'lhā' tut te' put, ha mōnāyhop Mōyyex mūg tak, xi' mūg tut tek-tok pit put, tu' xaptop, tu mēy 3 hā' xaptop, puyū xonat xop pēnā hok. Yā māynāg kakxop, yī' tak xi' tut te' xat'ax pu yīpkox 'ohnāg, tu' xaptop, puyī' gāy xop 'ūk-tok putex hok.

²⁴ Xix Mōyyex kuxa yūm ka'ok, tu' tut, tu mōktu xiptap, tu' xat'ax kutox hex nīm, pu tikmū'ūn te yā' xat'ax kutox hex kutox 'āktux hok, ²⁵ Yāp-tup, tu Topa yōg tikmū'ūn mūtik xūy putup, tu hāpkute'ex kummuk putup nōg, ²⁶ tu hāmpe'paxex, hu: "Yā' max Topa yōg yīmōgatux xop hāk xūy, pāyā' kummuk, 'āte hāpxexka 'Eyit yōg tayūmak xohix pop," kaxīy. Tu pexkox yōg hāpxop puxet xak, puyī' pa'.

²⁷ Yā' kuxa yūm ka'ok 'lhā hāpxexka 'Eyit nīm, tu tik te' xat'ax yīpkutuk 'ohnāg, xi' gāy'ax yīpkutuk 'ohnāg, tu mō'kuma' mōg, tu Topa 'ātīgāhā', 'lhā' pēnā hok, ²⁸ tu' kuxa yūm ka'ok, tu 'āmuk xexka hāmāxap mīy 'ūuxuet'ax Nōā'yēn, ha' xat, pu hāmyāxatamuk xohix 'lhā' mīy, tu' xat, pu kahnēn hep 'āta hā mō'yīnnīn'ax muk, pu pexkox yōg nū'kutnā'ax mō tu nā hok, nūy tikmū'ūn kutox hāmāxap xohix kix hok.

²⁹ Xix 'Iyaet yōg tikmū'ūn kuxa mām ka'ok, hu kōnāg xexka 'Āta xak, ha hāmnak, tu' xup 'ohnāg, 'lhā tikmū'ūn te' xak. Ha 'Eyit yōg xonat xop xak putup, ha ta kōnāg xexka te mō'nīy, ha kōnāg hāp nūm, tū kopap-nūm.

³⁰ Xix 'Iyaet yōg tikmū'ūn kuxa mām ka'ok, tu kōmēn xexka Yenikot yīmap hā' mōg, tu xe' mōg, tu mōktu xohix te 7, ha kōmēn hām'āta ka'ok, tu kōmēn xohix yīmap, tu yāy koxyōy, ha': No! ³¹ Xi' xotit Ha'ap kuxa yūm ka'ok, ha ta 'Iyaet yōg tik 2 te kōmēn puknōg Yenikot ha' nūn, nūy puknōg yōg kōmen pēnā', ha Ha'ap te tik pēnā'ax 2 xaptop, puyīy xonat xop kix hok, yīy Ha'ap 'a xok'ah, pāyā Yenikot yōg tikmū'ūn xohix xakix.

³² 'Āte putep mūn 'āktux'ax? Yā hām'āktux tox 'ātep-tup'ah, nūy Yine'ām 'āktux, xix Manak 'āktux, xix Xānxām 'āktux, xix Yepte 'āktux, xix Namix 'āktux, xix Xāmō'eo 'āktux, xix Topa pupi hām'āktux'ax xop 'āktux. ³³ 'Uxohix kuxa mām ka'ok, hu hāpxexka yōg tikmū'ūn xohix mūtik yāytuk-mīy, tu hām paha', ha' mōg, ha hāpxompmā max, yīy Topa te tu' hāpxop popmāhā', hām'āktux xex tu tu' popmāhā', ha Topa te' ka'ogāhā', pu tu hāmgāy yīkox mō'yīnnīn, pu' kix hok, ³⁴ ha kuxap xexka kuxyāhā', tu' xupaha', pu mūkax xexka hāp-tex hok, ha' pu'uk, ha Topa te' ka'ogāhā'. Yā' puknōg xop mūtik yāykix tu mōktu hām

paha'. ³⁵ Ha 'ün kuxa mām ka'ok, yī' xape te putpu hi', 'üxakix ka'ok, tu putpu' hi'.

Ha' gāyxop te' yāg xūygāhā', tuk-te'ex kummuk, tu mōktu' kix, ha' xupmāptup 'ohnāg, nūy tu hi xe'ēgnāg. ³⁶ Ha' gāyxop te' yāg pu' hupmāhā', tu' kix kakixnāg, tu' yāg nōy hīy, nūy kanet kopa nū'xok, ³⁷ tu' yāg nōy kix mīkaxxap putux hā, xi' yāg nōy pot xehot hā', xi' yāg nōy kix mīkax xexka hā. Ha hāpkumep hitop tu', tu kahnēn xokxax mō'tat, xix mot xokxax mō'tat, tu hāmhok, ha' xūygāhā', tuk-te'ex kummuk, ³⁸ ha hām panip tu hāpkumep, tu yīktix pepi' mōg, tu hāpkox kopa' pet. Tu' max, ha hām xexka yōg Topa hā' puknōg xop kummuk.

³⁹ Ha' kuxa mām ka'ok, yīy Topa tep-tup pax, tu nōm pu hām'āktux xex, pa Topa yōg hāpxop 'ap pop'ah. ⁴⁰ Yā Topa te nōm xop hipmāhā', pup-xehnāg hā' pop hok, pāyā' hip, nūy yūmūg mūtik pexkox yōg hāpxop xohix pop.

12

Topa te yūmū'ā hā' Ātak

¹ Yā nōm tīkmū'ün xohix te' hip, 'üyī yūmūg kuxa mām ka'ok, yūmūg xape hittap kuxa mām ka'ok putuk, 'üyī yūmūg xohix pexkox yōg hāpxop pop. Yūmūg mōg mō'ka'ok Topa yōg putat hā, kopxix hāpxop putux nīm, nūy mōg xupmān. Yā kaxīy yūmū'āte hāpkummuk mīy hok, nūy Topa puk yīpkox pi'. Yā hāpkummuk mīy'ax te hāpxop putux putuk, yīy mīy hok, 'üyī yūmūg mōg mō'ka'ok Topa yōg putat hā', tu kuxānōg 'ohnāg. ² Yeyox pe yūmūg paxeh, 'lhā yūmūg mōg. Yā Yeyox mūn te yūmūg kuxa māmmāhā', 'üyī mām ka'ok nōm kopah, ha yūmūg ka'ogāhā', 'ümōg Topa yōg putat hā yūmūg. Yeyox kuxa tuknōg 'ohnāg, tu' xok mīpkupnix tu', yūmūg pupi' xok, tu' xūy xexka', pāyā yāy pe'paxeh, hu: "Yāk xūy kutōgnāg," kaxīy, 'lhā' gāy xop nōm pu' hupmāhā'. Pāyā Yeyox kuxa hittup xexka', tu Topa hip tu', pu Topa pexkox yōg hāpxop popmā', ha Topa yīpxe'e hā' yūm nōmhā, nūy yāy 'Ātak mūtik tu xexka pexkox kopah.

³ Yeyox yāy xūy'ax pe tu paxeh, xi' kummuk xop gāy'ax pe tu paxeh. Yā Yeyox xūy punethok hā' tot, 'üyī kamah yūmūg kuxa tuknōg hok, nūy Topa yōg putat xak hok. ⁴ Āxop te yāy putup'ax mīy kutōgnāg. Topa pu 'ayīpkox pip, pāyā kama yāy putup'ax mīy. Yā' max xa Topa putup'ax puxet mīy, xayīy hāpkummuk mīy'ax xohix tu kux.

⁵ 'Ok 'āxop te Topa yōg hām'āktux xaxok? 'Āxop yā Topa hā' āk-tok xop, yīy xa hām'āktux, hu:

"Xonnē", 'üg'āpax! 'Ākuxa tuknōg hok 'āte 'āmānōg hah.

⁶ Yā 'āmānōg, nūy xa hāmyūmmūgā', xayīy 'āmax, 'āmūn yāk mūn hā' āk-tok xop tu', ha mō'āyāy xe'ēgnāg," kaxīy.

⁷ 'Āxūy, tu xa hā' tot, Topa yā 'āxop hā' Ātak, tu xa hāmyūmmūgāhā', 'ōg 'ātak putuk. 'Ok xip kakxop 'ün, 'üyōg 'ātak te nōm mānōg hok? 'Ap xip'ah. ⁸ Pax pu Topa 'āmānōg hok, yīy ta' 'āxop 'a Topak-tok'ah, hak-tok xohix mānōg, nūy tu hāmyūmmūgā', puyīy hāpxopmā max 'üyānān tu'. ⁹ Yūmūg tak xohix te yūmūg mānōg, nūy tu hāmyūmmūgā', ha yūmūg yīpkox pip, tu' tak max pekpaxex. Yīy 'āpu yūmūg Tak Topa pu 'ayīpkox pi', xayīy 'āhi xe'ēgnāg. ¹⁰ Yūmūg tak te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', 'lhā yā yūmū'ā hā kakxop, hāmyok tu hāmpē'paxex hah, pa Topa te hāmyūmmūgāhā' 'ū yūmūg tu max, nūy Topa putuk yūmūg

tu max xe'ēgnāg. ¹¹ Topa te yūmūg mānōg, ha yūmūg kuxa hittup 'ohnāg, pa hāpxip kutōgnāg, 'ihā yūmūg kuxa mām, ha yūmū'āte hāpxomā max, tu hāmyok mīy 'yānān tu'.

Topa te hāmyūmmūgāhā'

¹² 'Āyok, 'āknīhā xihip, 'ākuxa tuknōg hok, nūy Topa yōg putat hā mōg. ¹³ Tu hāmyok hā mōg, nūy tikmū'ūn pu'uk mōgā max, nūy nōm ka'ogā'.

¹⁴ Tikmū'ūn te 'āyīmap hā' pip, yīy nōm mūtik yāytuk-mīy hok, pāyā hāpxomā max, xayīy Topa pēnā'. Yā hāpxomā'ax kummuk xop te Topa pēnā hok. ¹⁵ Topa te xa hāmmaxnāhā', 'ōg pa 'āti', nūy Topa yōg putat xax hok, xa tikmū'ūn kummugā hok, xix xūygā hok, ka 'āxop mīnta xūy putuk, nōm te tikmū'ūn xūygāhā', yā 'ānōy pu' xūygā hok. ¹⁶ 'Ōg pa 'āti', nūy 'ānōy hā xupxet hok, xix Topa yōg hāpxop 'āktux kummuk hok, 'Eyao putuk. Tik hittap 'Eyao yā mōnāyxop 'Iyak kutok hāmāxap, tu yāy tak yōg hāpxop xohix pop'ax. Ha Topa te hām'āktux xex tap, tu 'Iyak kutok hāmāxap ha hāmmaxnā'ax. Pāyā 'Eyao kummuk, tu' tak yōg hāpxop pe'paxex 'ohnāg, 'ap hāmmaxnā'ax 'ūm putup'ah, yīy 'ūxohix nōy yānān, tu' taknōy kuhmōy Yako mūtik nōy yānān, nūy 'āmuk kufīgnāg pa', 'ūp-tup xūy tu'. ¹⁷ 'Āxop te mōnāyxop yōg hām'āktux yūmmūg max. Hāpxip 'ihā 'Eyao te hāmpē'paxex, tu yāy tak yōg hāpxop xak, xix hāmmaxnā'ax xak, hu xe yā nō' nōy yānān putup, tu' potaha', tu' xak, pāyā' kux. 'Ap xe' nōy yānān'ah.

¹⁸ 'Āxop te Topa yīkāgnāg hā 'āpip. Yā 'Iyaet yōg tikmū'ūn hittap te yīktix Xināy kaka' pip, tu hāpxahīgnāg tu' pip, tu yīktix mō'kāmnāg pēnāhā', tu Topa yōg kuxap xexka pēnāhā', tu hāptup 'ihā hāpkoxtap pēnāhā', xix texgāy tu' yānān pēnāhā', tu kuxānōg xexka'. Pāyā 'āxop te nōm hāpxomā ka'ok pēnā 'ohnāg nōmhā, yā 'ākuxānōg 'ohnāg. ¹⁹ Ha nōm tikmū'ūn te mīxux xop tu kāyā'ax 'āpak, xix Topa yīy 'āpak, tu hām'āpak, tu kuxānōg xexka', hu' xak, puyīy tu yīy hok, ²⁰ Topa yīy hā' tot 'ohnāg hah, ha' xat, hu: "Yīktix 'āpit hok, pe tikmū'ūn, pe xokxop, ka mīkaxxap hā tikmū'ūn 'ātux, tu 'āp-tex!" kaxīy. ²¹ Tikmū'ūn te Topa yōg hāpxomā ka'ok'ax pēnāhā', tu' kuxānōg xexka', yīy Mōyyex te: "Āte yāy puxu'ux, 'ūgkuxānōg tu'!" kaxīy.

²² Pa 'āxop kuxānōg 'ohnāg, yā yīktix Xiām tu 'āmōxaha', Topa xe'ēgnāg yōg kōmēn tu 'āmōxaha', pexkox yōg kōmēn Yenoyanēn tu 'āmōxaha', tu pexkox yōg nū'pok xop xohix punethok pēnāhā', ²³ xix Topak-tok xop te māxap pēnāhā', ha yāy tu nū'nāhā', tu' kuxa hittup xexka'. Yā Topa te nōm xop 'āxet'ax kax'āmi pexkox kopah, pu yāy mūtik tu pip ka'ok pexkox tu', xix 'āxop te Topa pēnāhā', ha' pa te hāmyūmmūg, tu' hep xop xohix yōg hāpxomā'ax kopit putup, tu tikmū'ūn yōg mīy'ax xohix tu pago. Xix tikmū'ūn xakix xop pēnāhā', ha hāmyok mīy, yā' kuxa tup, Topa te' tupmāhā', pu tu kuxa max xe'ēgnāg. ²⁴ Xix Yeyox pēnāhā', ha' pa'ax tup mīy, tu' xok yūmūg pupi', tu yāy hep 'āta nū'nāhā mīpkupnix tu', yā' tik hittap Kayīy gāy, tu' taknōy 'Ameo putex, tu' yōg hep 'āta nū'nāhā', pāyā Yeyox hep 'āta nū'nāhā', pu hāpkummuk mīy'ax xaxogā'.

²⁵ 'Ōg pa 'āti! Tikmū'ūn yīpkox 'ohnāg, puxix tu xakix, tu mōxa hok, nūy Topa mūtik tu pip ka'ok, yīy 'āpu yūmūg yīpkox pip Topa yōg hām'āktux pu', nūy yā yūmūg hi xe'e'. ²⁶ Hōmā Topa yīy'ax te hām nuhuk, pa hōnhā Topa te: "Hāpxip 'ihā 'āte xe hām nuhuk putup, ha mōktu pexkox yāy nuhuk kamah," kaxīy. ²⁷ Tu xe hām nuhuk 'āktux, ha ta hām xexka yōg hāpxop nōāp-tup, pu pexkox yōg hāpxop tu pip ka'ok.

²⁸ Yī 'ūyā yūmūg kuxa te Topa max 'āktux. Yā Topa mūtik yūmū'āte' xat putup, tu' xat kux 'ohnāg. Yūmū'āte Topa max 'āktux, tu nōm pu yūmūg nūktettx, nūy yūmūg kuxa' yē, yā Topa tep-tup kaxī. ²⁹ Hamūn. Yūmū yōg Topa ka'ok, tu kuxap putuk. Yā kuxap te hāpxop xohix nōā, ha kaxī Topa te tikmū'ūn kummuk nōāp-tup, nūy 'ūmīy'ax kummuk tu pago.

13

¹ Āxape xop putup pax, nūy tu nōm putup kux hok. 'Ōhōm yā Kunnix yōg tikmū'ūn, yī 'āxop hā' 'āxape'. ² Āxape puknōg xapit, putnū, nūy 'āpet kopa xhip. Hōmā tikmū'ūn hittap te' puknōg xop xānāhā', nūy yāy pet tu pi', nūy nūy mō'nīynām, tu hāmyūmmūg hok, 'lhā pexkox yōg nū'pok xop xānāhā', ha tikmū'ūn pet kopa mō'xip. ³ Kanet kopa' pip xop xaxok hok, pāyā mō'nīynām, xa tep-tup kamah, pu 'ānōy 'āhīy'ax xaxok hok. Xix 'āxape xop xūy'ax xaxok hok, nūy tu mō'nīynām. Xatep-tup kamah pu 'ānōy 'āxūy xaxok hok, nūy mō'ānīynām. ⁴ Yā' max pu yāytax, nūy tu xetut mūtik yāy kep mūg nōm, xi' yīpxox mūtik yāy kep mūg nōm. Topa te' nōy hā' xupxet xop kopit putup, xi' xonnix xop kopit putup, nūy nō hāpkummugā'.

⁵ 'Ok tayūmak putup te 'āp-tex? 'Ūxupkumiñ hok, xix 'ānōy yōg hāpxop putup hok, xayīy 'ōg hāpxop tu 'āhittup, yā' puxi'. Topa te xa hām'āktux xex, hu: 'Āte yā 'ānīm 'ohnāg, nūy 'āmūtik 'āti!', kaxī. ⁶ Yī yūmūg kuxānōg 'ohnāg, nūy tu hām'āktux, hu:

"Topa te mōgnīynām, yī 'ūgkuxānōg 'ohnāg.

Yā tikmū'ūn 'ūm tek kuxa kummugā hok," kaxī.

⁷ 'Āpēnā max'ax xop xaxok hok, Topa yōg hām'āktux xa' xuktux hah, ha' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah 'lhā' xakix, yīy xax, xa' ākuxa yūm ka'ok kamah, nūy yā 'ānōy yōg hāpxopmā'ax tat. ⁸ Yeyox Kunnix xip ka'ok. Yā hōmā hāmyāxatamuk xohix hā' xip ka'ok, xix hōnhā' xip ka'ok, xix hāptup xohix 'lhā' xip ka'ok putup mō'kuma' mōg. Yamūn yīnmūn, tu yāy hā' nōy 'ohnāg, tu yāy yānān 'ohnāg. ⁹ Tikmū'ūn te hāmyūmmūg kummuk hā' xa hāmyūmmūgāp-tup, ha ta 'āyīpkox hok, pu 'āmōgā kummuk hok. Yā Topa te yūmūg kuxa ka'ogāhā', 'ūtu max, pu yūmūgā hāmmmaxnāhā'. Ha' puknōg xop te 'āxat, tu' xat hok, xa' xit hok, yīy 'āka'ogā 'ohnāg.

¹⁰ Mōyyex te Yoneo yōg 'āmānex xop xat hok, pu xogyīn mō'hap 'ax mā hok, tikmū'ūn te Topa pu nōm xogyīn mō'hap, nūy haxyā', ¹¹ ha' yōg 'āmānex xat'ax te xokxop hep 'āta tat Topa xip'ax xe'ēgnāg tu', pu Topa yā tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. Ha xokxop yīn tat, Yoneo yōg tikmū'ūn te' pip'ax kūnāpa' tat, nūy mōy mō'hap, ha' nōg. ¹² Yī Yeyox xok kōmēn xexka kūnāpa' kamah, nūy yāy hep 'āta nūnnāy, pu Topa tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā', pu tu kuxa max. ¹³ Āpu yūmū mōg Yeyox hah, nūy Yeyox pe mōg, nūy yūmūg xūy kamah. Hōmā Yeyox xūy, 'ūkummuk xop te nōm pu' hūpmāhā', ha' xūy, ha kaxīy yūmūg xūy kamah, ha' kummuk xop te yūmū'ā' hūpmāhā'. ¹⁴ Hām xexka yōg kōmēn xohix nōāp-tup, 'āpu yūmū'āte' pexkox yōg kōmēn xax, yā nōm kōmēn xip ka'ok, yīy yūmū'āte' xak, nūy pexkox ha yūmūg mōg. ¹⁵ Hu yūmū'āte yāy mūn popmāhā Topa pu', nūy nōm max tāmnāg 'āktux, tu Topa pu hām'āktux, puyī' xupax, hu: 'Āmax xe'ēgnāg, Topah! Kaxī. ¹⁶ Hāpxopmā max, tu' xaxok hok, nūy 'ānōy hā' 'ātehet. Yā Topa tep-tup.

¹⁷ 'Āpēnā max xop pu 'āyīpkox pi', nūy nō xat'ax mīy. Nōm xop hām Topa pu', tu 'āpēnānā' pip, tu Topa pupi 'āpēnā max, xa' 'āxop mō kuma mōg Topa yōg

putat hă. 'Āyīpkox pi', puxix 'āpēnā max, nūy yāy hăpxomā'ax tu kux. 'Āyīpkox pip hok, puxix yāy pu hăpkummugā', ha 'āpēnā'ax xop yāy hăpxomā'ax tu' kuxa hittup 'ohnāg.

¹⁸ Topa pu hăm'āktux pax, nūy ta tu tu' kax, puk mūg ka'ogā'. Hak mūg kuxa te yāy yīkopit, tu yāy yōg hăpxomā'ax 'āktux. Yāk mū 'āte' xak nūy hăpxomā max pax. ¹⁹ Tu xa tu' xak nām, xa 'āxop Topa tu xax, puyīy mōgkutnā ka'ok 'āhah.

Topa pu hăm'āktux

²⁰ Topa te yūmūg xuxyā Yeyox putpu hīnnāhā', ha Topa yōg tikmū'ūn pēnānā' xip. Yā' pēnā max'ax xexka'. Kaxīy tik te yāy yōg kahnēn xop pēnā max, yīy Topa te' pa'ax tup mīy, ha Yeyox xok, tu' hep 'āta nū'hāhā', pu Topa pa'ax mīy. Ha' pa'ax kuxyā 'ohnāg. ²¹ Puyā Topa 'ākuxa māmmā', xix xa hāmmaxnā', xa 'āyīpkox pi'. Puyā Topa 'āka'ogā', xayīy hăpxomā max, nūy Topa yōg putup'ax mīy. Puyā Topa yūmūg kuxa tupmā, 'ū kuxa tu max, tuk putup tu'. Puyā tikmū'ūn xohix Kunnix max xe'ēgnāg 'āktux, nūy tu' xuktux mō'kuma' mōg.

Tute hăm'āktux kux

²² Ūkxape xop, 'āte xa tu' xak, xa 'āpax, nūy tuk 'āhā' tot. 'Āte xa kax'āmi', nūy 'āk'ogā', xa 'ākuxa tuknōg hok. 'Ap tox'ah nūhū tappet. ²³ 'Āte xa hăm'āpak'ax max 'ūm'āktux, xayīy hāmyūmmūg. Yā yūmūg xape Timōn te kanet tu' xip tap, ha' xut pu mōg. 'Ūg ha' nūn, kopxix mō'kutnā 'āxop hah, puyīy 'āpēnā.

²⁴ 'Āpēnā max'ax xop xohix pu 'āneo, xix Topa yōg tikmū'ūn xohix pu 'āneo. Hăpxexka Itat yōg yūmūg xape xop te 'āneo kamah.

²⁵ Puyā Topa' xohix ha hāmmaxnā'. Tu ta tu' kux.

TIAK TE KAX'ĀMI'

¹ 'Ūgmūn Tiak. Topa pu 'āte hăpxopmăhă', xix yūmūg xuxyă Yeyox Kunnix pu 'āte hăpxopmăhă', tu Topa yōg tikmū'ūn te hăpxexka xohix tu' pip xop pu 'āneo.

Ākuxa yūm ka'ok, nūy tu hāmyūmmūg

² 'Ūkxape xop, 'ākuxa hittup 'lhā 'āxūy xexka', ³ yā 'ākuxa mām ka'ok, hu' xūy'ax hă' tot, nūy Topa yōg putat xak hok, ⁴ nūy 'āmōg kuma 'āmōg, nūy Topa hă' 'āxiptap xop, nūy tu hăpxopmă max xe'e'. ⁵ Tikmū'ūn te hāmyūmmūgă hok, puxix Topa tu' xax, pu tu hāmyūmmūgă', ha Topa hittup, tu hāmyūmmūgă punethok, tu mōktu xohix, yā Topa mūn max, tu' hok hă tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgăhă', ⁶ yīy ta tu' xax, 'lhā 'ākuxa yūm ka'ok 'ōm kopah, tu 'lkopit hok. Tikmū'ūn kuxa yūm hok te kōnāg xexka mahap'ax putuk, tu' kuxa kopa mahapnām, tu' yūm 'ohnāg. ⁷ Topa te nōm xop pu hāmyūmmūgă 'ohnāg, ⁸ 'ūpu'uk hah, 'ap-tox puxet'ah Kunnix putox mūtik, 'ap hăpxopmă'ax yūmmūg'ah.

Ūp-texop xexka xi' hok xop

⁹ Pūyāk xape hok hittup, 'lhā Topa te nōm ha hāmmaxnăhă'. ¹⁰ Pūyāk xape tup-texop hittup kamah, 'ihā Topa te hāmhōgnăgăhă'. Yā' yōg tayūmak yāyaoga'ax, tu mōktu' xok, tu mīnnut puxet putuk, 'ūhok tu'. ¹¹ Māyōn ka'ok, tu mīnxux mō'hap, ha' nak, tu tapmăhă', yīy mīnnut năhă hăm tu', tu' mām, tu' nōg, ha kaxăy 'ūp-texop xexka xok.

Hăpkummugă'ax

¹² Tikmū'ūn xūy, puxix Topa yōg putat xax hok, pāyā' kuxa hittup. Yā Topa te hăpxopmă'ax xohix kopit, tu' kopit kux, 'lhā 'ūlīnnă xe'ēgnăg, tu ta tu hăm'āktux xex, nūy hīnnă', Topap-tup pax hah. ¹³ Pūyāk Tikmū'ūn Topa kupex hok, 'lhā hăpkummuk mīy putup, 'lhā' xūy'ax hă' tot putup'ah, hu: "Topa tek xapit, 'ū hăpkummuk mīy", kaxăy. Yā' koit. Topa te hăpkummuk mīy 'ohnăg, tu tikmū'ūn xapit 'ohnăg, puyīy hăpkummuk mīy. ¹⁴ Pa tikmū'ūn te hăpkummuk mīy, 'ūp-tup tu' mīy, tu yā mō'āmă', nūy mīy. ¹⁵ Tu hăpkummuk pe'paxex, tu' mīy putup, hu hăpkummuk mīy, tu' mīy pax, tu mōktu' xok, tu Topa hă' puknōg xe'e'.

¹⁶ 'Ūkxape xop, yāy pu koit hok. ¹⁷ Topa te māyōn xop xohix mīy, tu' māynăg mīy pexkox tu', yā pexkox yōg hăpxop xohix māynăg. Yā hāmmax xohix Topa te' mīy, tu pexkox tu yūmū'ā hāmmaxnăhă'. Yā Topa mūn max xe'ēgnăg, tu yā yīnmūn, tu yāy yānān 'ohnăg, xix yāyhă' nōy 'ohnăg kamah. ¹⁸ Tu yūmūg putup, hu' xat, pu yūmūg tut yūmūg put, tu hăpxe'e' 'āktux, ha yūmūg kuxa mām ka'ok nōm hăm'āktux kopah, ha yūmūg xe xanăhă', 'ūyīy yūmūg yāyhă Topak-tok xop te māxap, pu hăpxop nōy xohix Topa hăk-năy tu' xop.

Hăm'āpax, nūy hăpxopmă max

¹⁹ 'Ūkxape xop, 'ūxaxok hok: 'Ānōy yōg hăm'āktux 'āpax punethok, nūy hăm'āktux kutōgnăg, yā' 'āgāy hok. ²⁰ Tikmū'ūn găy, puxix hăpxopmă kummuk, ha Topa tep-tup nōg, hămyok mīy'ax putup tu'. ²¹ Yīy hăpkummuk mīy hok, xix hăpxopmă kummuk hok, yāy mūn kutōgnăg pe'āpaxeh, yā Topa yōg hăm'āktux te 'ākopa' xip, yīy 'Ipkok pi', nūy 'ākuxa hī xe'e'.

²² Yāyhā 'āmō'āmā hok. Topa yōg hām'āktux 'āpax, xa 'īpkox pi', nūy hāpxopmā max. ²³ Tikmū'ūn te nōm hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox hok, puxix tikmū'ūn hāmyūmmūg 'ohnāg putuk, ha 'ītypex hā tute yāy pēnāhā', tu yāy pa pēnāhā', tu hāmyūmmūg. Yā yāy pa xe'e', ²⁴ pa putpu' mōg, tu yāy pa xaxok, ha' kux. Ha kaxīy tikmū'ūn te hāmyūmmūg hok te Topa yōg hām'āktux xaxok. ²⁵ Pa tikmū'ūn te hāmyūmmūg, tu' xat'ax max xe'ēgnāg 'āpak, nūy hāmyūmmūg max, puyi' māynāg mīy, puxi' xat'ax hāmyūmmūgā', puyi'y tu' hi' xe'e. Topa te nōm tikmū'ūn ha hāmmaxnāp-tup.

²⁶ Tikmū'ūn te: "Ūgkuxa te Topa xak," kaxīy, pāyā' yīy kummuk pax, puxix tu Topa xak 'ohnāg, tu yā yāyhā mō'āmā', ²⁷ Pa tikmū'ūn te Topa yūmūg Tak xak xe'e', puxix 'ūn hok mām xop hā tu tehet, xix kakxop yāy tak pip hok xop hā tu tehet, nūy nōm ha hāmmaxnā', tu Topa hā' puknōg xop yōg putat kummuk xak, nūy Topa yōg putat hā' mōg kuma' mōg.

2

'Ūxohix yāyā putuk

¹ Ūkuxape xop, 'ākuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kopah, ha' max xe'ēgnāg, yī' hok xop xix 'ūp-texop xexka putup pax, yā' nōy putuk yūmūg xuxyā pu'. ² Pa tikmū'ūn yāg te' hok xop putup nōg, tup-texop xexka putup pax, hap-texop te 'āxop mūtik yāy tu nū'nāhā' tu' xax max mō'tat, tu pīpkup kōnāmōg tat yīpkutok hā', ha tik hok nūn, kamah, tu' xax kummuk mō'tat. ³ Pe 'āxop tep-texop pu: "Yūhūm, nūy nū mīpe max yīmū yūm," kaxīy. Tu' hok pu: Pe yī' 'āknīhā xihip 'ōnte', pe yā hām tu yūhūm," kaxīy. ⁴ Puxi', 'āp-tox 2 'ānōy hā, yā 'āxop hā yāy putuk 'ohnāg.

⁵ Ūkuxape xop, 'ūg'āpax: Topa te' hok xop yīmōgātux, pu' kuxa mām ka'ok hamūn kopah, nūy yīpkox pi', 'īhā Topa te' xat, Topap-tup pax tu', yā Topa te hām'āktux xex nōm xop mūtik, ⁶ ha 'āxop te' hok xop putup nōg, pāyā putexop xexka te xa hāpkummugāhā', tu tik pa te hāmyūmmūg hā 'āmōgāhā', nūy 'ākupeh, ⁷ tu Yeyox Kunnix 'āktux kummuk, ha xa' hōm yāy 'āxet'ax. Hap-texop te xa 'āktux kummuk, ha Topa te xa hāmmaxnaha'.

⁸ Āxat'ax pu yīpkox pi', puxix hāpxopmā max, ha' xat, hu: "Ānōy putup pax, xate yāy mūn putup pax putuk," kaxīy. ⁹ Āxop te hāmhok xop putup nōg, xip-texop putup pax, 'ūxax pēnā tu', puxix Topa yōg xat'ax pu 'āyīpkox pip hok, tu hāpkummuk mīy, ha Topa te' kummuk 'āktux. ¹⁰ Tikmū'ūn te Topa yōg xat'ax puxehnāg pu' yīpkox hok, puxix tu xat'ax xohix pu' yīpkox 'ohnāg. Yā Topa te' xat, pu' xat'ax xohix pu' yīpkox pi'. ¹¹ Ha' xat, hu: 'Āxonni hok," kaxīy. Tu xe: "Ūp-tex hok," kaxīy. 'Ap xatep-tex'ah, pāyā' xonnix, puxix 'āyīpkox hok, tu' xat'ax koxyōy. ¹² Topa te 'ōg hāpxopmā'ax kopit'ax, yī' xat'ax pu 'āyīpkox pi'. Yā' xat'ax te yūmū 'ā hāmyūmmūgāhā', 'ūyīy yūmūg hi xe'e', nūy hāpxopmā max. ¹³ Topa te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax xohix kopit putup, ha tikmū'ūn te' nōy kuxa ka hok, puxix Topa' ka hok xop kuxa ka hok 'ūyānān tu', pa tikmū'ūn te' nōy kuxa ka', puxix Topa te nōm xop pu hāpkummugā hok.

'Ākuxa yūm ka'ok nūy hāpxopmā max

¹⁴ Ūkuxape xop, 'ā' max'ah, yāy kuxa yūm'ax 'āktux, 'īhā 'ānōy te 'ōg hāpxopmā max pēnā 'ohnāg. Yā 'ākuxa yūm pu'uk, 'ap 'ākuxa yūm xe'e'ah. ¹⁵ 'Āxape xax kummuk, ha putup tep-tex, ¹⁶ ha tu hāpxop hōm 'ohnāg, xix topixxax hōm 'ohnāg, pa: "Pūyā Topa xa hāmmaxnā', xayīy 'āxit max, nūy 'āxax max tat

kamah," kaxīy, ¹⁷ puxix 'ākuxa yūm pu'uk, 'lhā 'ānōy pu hāpxopmā 'ohnāg, 'ap 'ākuxa yūm xe'e'ah.

¹⁸ Tikmū'ūn te: "Ākuxa yūm ka'ok, ha 'āte hāpxopmā max," kaxīy. Yīy 'āte: Tikmū'ūn te 'ākuxa yūm'ax pēnā hok, 'lhā xate hāpxopmā 'ohnāg. Pāyā 'āte hāpxopmā max'ax hā xa' mūg, xayīy pēnā', nūy tuk kuxa yūm ka'ok yūmmūg. Yā hāpxopmā'ax max hā tikmū'ūn te' pēnā'ax," kaxīy. ¹⁹ 'Ok 'ākuxa yūm ka'ok Topap-xehnāg kopah? Yā' max. Yāmīy kummuk xop kuxa mām ka'ok kamah, tu Topa yīpkutuk, tu yāy nuhuknām 'ūkuxānōg tu'. ²⁰ Āptox ka'ok, tu hāmyūmmūg 'ohnāg! 'Ākuxa yūm ka'ok, 'lhā hāpxopmā max 'ohnāg, tu' hitop hā 'ākuxa yūm, 'ap puxi'ah. ²¹ Tep te xīy Topa te mōnāyxop hittap 'Amanām max 'āktux? 'Amanām tek-tok 'Iyak hōm'ax, nūy kuxap hā mō'hap Topa pu', hu Topa te 'Amanām max 'āktux, 'uyīpkox xip' hah. ²² Yūmmūg. 'Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, tu' yīpkox xip, tu hāpxopmāhā kamah. ²³ Yīy Topa yōg tappet te: 'Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, yī' kuxa tupmāhā', pu tu max," kaxīy. Ha Topa te 'Amanām hā' xape'. ²⁴ Yī' yūmmūg. Yā Topa te tikmū'ūn putup pax, 'uyīg hāxopmā'ax hāp-tup pax, 'ūkuxa yūm ka'ok ha hāpxopmāhā', ha' kuxa tupmāhā'.

²⁵ Xotit Ha'ap te 'Iyaet yōg tik xop hā tu tehet, nōm xop te' puknōg yōg hām pēnā'ax, ha putat nōy ha' mōgāhā', puyīy tu nūmān, yīy hāpxopmā max, ha Topa tep-tup pax.

²⁶ Tikmū'ūn koxuk te' yīn nīm, puxix tikmū'ūn tu xok, hā kaxīy tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok, tu hāpxopmā hok, puxi' hi xe'e hok.

3

Tikmū'ūn yōyxōg

¹ 'Ūkxape xop: 'Ap max'ah, tikmū'ūn punethok te' nōy xop pu hāmyūmmūgā', 'lhā yāy kotīnnāhā' pip. 'Uyūmmūgā'ax, puxix Topa' yīkopit putup, nūy yūmmūg, pēyā hāmyūmmūgā max, pēyā hāmyūmmūgā kummuk.

² Yūmūg xohix te hāpkummuk mīy, ha tikmū'ūn yāy yīy'ax hā hāpkummuk 'āktux hok, puxix 'ūmax xe'ēgnāg, tu yāy mōgā max. ³ Tikmū'ūn te kāmānok mōgāhā', tu pipkup kohe te kāmānok yīkox kopa' xip hā mōgāhā', pu mōg, ha yūmū'āte yīmū' mām, nūy nō mōg. ⁴ Kamah mīpkox xexka te kōnāg yīmū mōg, ha 'āmuuh ka'ok te' mōgāhā', pa tikmū'ūn te mīm kutōgnāg hā' mōgāhā, nūy nō hāpkux xuhmūy yīmū' 'āpep hāmnak hah. ⁵ Ha tikmū'ūn yōyxōg kaxīy, 'ūk-tōgnāg, pāyā 'uyīy'ax te hāpxopmā xexka'. Kuxap kup kutīgnāg, pāyā hāmhipak xexka mō'ut xexka', ⁶ hā kaxīy 'uyōyxōg kutīgnāg, pāyā' yīy'ax te hāpkummugā xexka', tu Hāmgāyāygnāg yōg kuxap gāy putuk, tu' nōy kuxa tuknōgāhā', tu mōktu kummugā xexka', 'ūxupmāhīy kummuk tu'. ⁷ Tikmū'ūn te xokxop xohix mūg'ax xīx putuxnāg, xīx xokxop yāy hi xip mūg'ax, xīx xokxop yīkūy mūg'ax, xīx mām xohix mūg'ax, ⁸ pa tikmū'ūn te' yōyxōg 'ūm mūg hok, puyīy tu yīy kux, 'ūkummuk hah, tu kāyā gāy yōyxōg putuk, tu' yīy'ax hā' mōy putex. ⁹ Yūmū'āte yāy yīy'ax hā yūmūg Tak Topa max 'āktux, xīknōy mānōg, hu: "Pūyā Topa xa hāpkummugā'," kaxīy, tu' mānōg, yā Topa te' hep xop xohix mīy yāymūn putuk, ha yūmū'āte' xaxok.

¹⁰ Tikmū'ūn yīy'ax 2, tu Topa pu hām'āktux max, 'lhā' nōy pu hām'āktux kummuk. 'Ūkxape xop, kaxīy 'āktux hok! ¹¹ Kōnāg xupup kox puxet te kōnāg

xut, ha kōnāg puxet, pēyā' xuxpex, 'ok pēyā' kohāgnāg, tu kōnāg 2 'ohnāg, paxet. ¹² Tikmū'ūn te xupxak xut hok tepta kup tu', tu gōyap xut hok nanūy kup tu'. 'Āmhok! Yā kaxīy kōnāg kox kummuk tu kōnāg xuxpex tat 'ohnāg.

Hāmyūmmūg xe'e'

¹³ Piyā' xip tikmū'ūn te hāmyūmmūg? 'Ok xip 'āxop kopa'? Pūyā hāpxopmā max, tu yāy mūn kutōgnāg pe'paxeh, nūy hāmyūmmūg xexka'. ¹⁴ Pa 'āyīpkumīy hok, tu yāy mūn xexka pe'āpaxex hok, xi' koit hok, nūy mō'āmā hok, puyī' nōy 'āpe'paxex, hu: "Yā 'ōhōm te hāmyūmmūg!" kaxīy. ¹⁵ Yā hāpxopmā'ax kummuk te yāmīy xop kummuk yōg hāmyūmmūg'ax putuk, xix xokxop yōg, xix Topa hā' puknōg xop yōg hāmyūmmūg'ax putuk. Yā' kummuk. ¹⁶ Tikmū'ūn kummuk te yāy mūn pe'paxex xexka', tu' yīpkumīy, tu tikmū'ūn xohix kummugāhā', tu' mōgā kummuk, yīy hāpxopmā kummuk punethok. ¹⁷ Topa te pexkox tu' xip, tu hāmyūmmūg xe'ēgnāg, tu yāy yōg tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', puyīy tikmū'ūn kuxa tu tup, puyīy yāytuk-mīy kuxyā', puyī' kuxa yūm, ha Topa te hāmyūmmūgāhā', nūy hāmmaxnā', nūy tikmū'ūn hā' xape', tu' kuxa ka', puyīy hāpxopmā max 'uyānān tu', ¹⁸ ha' kuxa yūmmāhā', puyīy hāmyok mīy pax.

4

Topa hā' puknōg xop yā' āxape hok

¹ Teptu yāy tuk-mīy 'ānōy mūtik? 'Āxop te yāy putup'ax kummuk mīy, tu yāykix. ² Tu hāpxop putup xūy, pāyā' pa hok, hup-tex putup, nūy nōm hāpxop pa', tu 'ānōy yōg hāpxop putup, 'ap pa yūmmūg'ah, hu yāykix, tu Topa tu' xak 'ohnāg, pu xa' hōm. ³ Xate Topa tu' xak, tu' pa 'ohnāg, 'ūxak kummuk tu'. Tu' xak, nūy yāy putup'ax mīy. ⁴ 'Āxop te Topa nīm'ax. Topa hā' puknōg xop te Topap-tup nōg. 'Ok yūmmūg hok xate'? 'Āxop te nōm puknōg xop hā' āxape', hu ta Topa hā' āpuknōg kamah. ⁵ Topa yōg tappet te tikmū'ūn kuxa 'āktux, tu' hitop tu' xuktux 'ohnāg, hu: "Topa te tikmū'ūn kuxa mīy, ha' yīpkumīy, tup-tex," kaxīy, ⁶ Pa Topa ka'ok xe'ēgnāg, tu tikmū'ūn kuxa ka'ogāhā', yā Topa yōg tappet te xe: "Tikmū'ūn yāy mūn xexka pe'paxex, puxix Topa putup nōg pak-tōgnāg xop pu hāmmaxnāhā', nōm xop yāymūn kutōgnāg pe'paxex ha hāmmaxnāhā'", kaxīy. ⁷ Yīy 'īpkox pi Topa pu', nūy Hāmgāyāgnāg yīpkutuk hok, nūy nōm mūtik kumīy, ha' xupap-tup. ⁸ 'Āxop yā hāpxopmā kummuk xop, 'āpu Topa hā' mōg, nūy yīka hā' pip, ha 'āha' nūn putup, nūy 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'uyānān tu'. Hāpkummuk mīy kux, 'āyīm pix putuk, nūy 'ākuxa tup, nūy 'āmax, nūy 'āp-xet Topa kuxa mūtik, ⁹ 'Ākuxa hittup hok, nūy pota punethok, nūy hāpkummuk mīy kux, ¹⁰ tu Topa tu' xax, pu mō'ānīynām, nūy 'āka'ogā', ha 'āxexkanāp-tup.

Ānōy 'āktux kummuk hok

¹¹ 'Ūlxape xop, 'ānōy 'āktux kummuk hok, 'ūxuktux kummuk, puxix 'āxop 'ānōy yīkopit, tu Topa yōg xat'ax kopit kamah, yā 'ākummuk. Tikmū'ūn te Topa yōg xat'ax kopit, puxix Topa tu' yīpkox 'ohnāg. ¹² Topap-xet te 'āxat, 'ūpa te hāmyūmmūg, tup-xehnāg hā' ūhep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit putup, tu tikmū'ūn kuxa kummuk xit'ax, nūy yānān tu' kuxa max tat, tu' kummuk mīy pax xop kix'ax. Yāy 'āpe'āpaxeh hok, nūy 'āxape yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy Kunnix yōg xop yīkopit. Kunnix yāp-xet te hāpxopmā'ax xohix kopit, nūy tu hāmyūmmūg, pe yā' max, pe yā' kummuk.

Hāptup pe'āpaxek-tōgnāg

¹³ 'Āxop te: "Pe hōnhā, pa hāptup, kopxik mōg kōmēn tu', nūy nox xihip, nūy hāpxop hāmenex, 'ūyī tayūmak xexka punethok pop," kaxīy. Nāy. 'Ūg'āpax:
¹⁴ 'Āxop te hāptup yōg hāpxopmā'ax yūmmūg 'ohnāg! Tu hāmgōy putuk, yā hōnhā' xip, tu hāpxip kutōgnāg 'ihā yāyxaxogāhā', ha hāpxip kutōgnāg 'ihā'āxop xakix putup, ha kama yāy xaxogāp-tup. ¹⁵ 'Āpu hām'āktux kaxīy, hu: "Topa tek putup, kopxik mūg mīy," kaxīy. ¹⁶ Pa 'āxop te yāy mūn xexka pe'āpaxex, tu yāy mūn xexka 'āktux. 'Ap max'ah. ¹⁷ Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax yūmmūg, tu' mīy hok, puxix hāpxopmā kummuk.

5

'Ūp-texop xexka pu hām'āktux

¹ 'Āp-texop, 'ūg'āpax nōmhā: 'Āpota punethok putup, 'āxūy tu'. ² 'Ōg tayūmak kunox, ha' kut te 'āxax kunoxyāhā'. ³ 'Ōg tayūmak kutut te yāy koxyōy, 'āxupkūmīy hah, ha tikmū'ūn te' pēnāhā', tu 'ākummuk 'āktux putup, 'āxop te tayūmak punethok pop, tu yāy tu' xex. ⁴ 'A 'āxop te' ōg kāmānat xop pu' pago'ah, 'ūhām'ax yānān tu' pago 'ohnāg, yīy 'āxop kummuk 'āktux, tu Topa xe'ēgnāg pu hām'āktux, ha' xupak. 'Ok 'āxop te' xupak hok? ⁵ 'Āxop te hāpkute'ex, tu 'āmuk xexka punethok mīy hām tu', tu yāy tōpmāhā', nūy xok, mūnūytut top putuk 'āxok putup, ha Topa te xa hāpkummugāp-tup 'ūyānān tu'. ⁶ Yā 'āxop te' hok xop kix, ha hāpkummuk mīy 'ohnāg, pāyā' pu'uk, 'ūhok tu', hu' xakix.

Yūmūg xuxyā nūn'ax hip

⁷ 'Ūkxape xop, yūmūg xuxyā pu yūmūg hip, put nū', 'ūxuxyā xop te yāy yōg hāpxop hip, puyīy hāpxop ta punethok nūnnā yāy pet hah, hu tex hip, xix tex ti hip. ⁸ 'Āpu 'ūhip kamah, nūy yūmūg xuxyā hip, ha' nūn putup mō'ka'ok, yīy 'ākuxa tuknōg hok.

⁹ 'Ūkxape xop, 'āxupmāhīy kummuk hok, ka Topa 'āyīy'ax kummuk 'āktux, 'ūpa te hāmyūmmūg tu yūmūg yīka' xip, yā hāpxip kutōgnāg 'ihā' nūn putup. ¹⁰ Topa yōg tik xop pe'āpaxeh, nōm xop te Topa pupi hām'āktux, tu tikmū'ūn pu' xuktux, ha Topa te tu yāy 'āxet'ax hōm, ha' xūy'ax hā' tot. ¹¹ Yūmū'āte nōm xop 'āktux max, 'ūxūy'ax hā' tot hah, xix mōnāyhop hittap Yo 'āktux, yā nōā'tot punethok, yīy Topa te hamūn ha hāmmaxnāhā', yā Topa mūn max xe'ēgnāg, tu tikmū'ūn kuxa ka', nūy nōm pu hāmmaxnā'.

¹² 'Ūkxape xop, 'āte xa hāpxe'e 'āktux. Topa 'āxet'ax 'āktux hok, 'ihā hām'āktux xex, xix pexkox 'āktux hok, xix hām 'āktux hok 'ihā hām'āktux xex. 'Āpu hām'āktux kutōgnāg, hu: "Hamūn," kaxīy, xix: "'Āmhok," kaxīy. Yā' puxi', ka Topa 'ākummugā', xate hām'āktux kummuk hah.

¹³ 'Āxūy, 'āpu mōg, nūy Topa pu hām'āktux. 'Āhittup, 'āpu 'ākteh, nūy Topa max 'āktux. ¹⁴ Tikmū'ūn pakut, puxix tik te 'āpēnā max xop xānā', pu Topa pu hām'āktux, nūy tu hep tox pux, 'ūpakut putox tu' pux, puyīy Topa 'ūhittupmā', yā yūmūg xuxyā te' hōm yāy 'āxet'ax, pu tikmū'ūn hittupmā'. ¹⁵ Topa pu hām'āktux, 'ihā' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, puxix Topa' hittupmā', tu hāpkummuk mīy'ax xaxogā'ax, pu tu kux. ¹⁶ 'Āpu yāy pu 'ōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux, nūy tu yāy pupi hām'āktux, puyīy Topa 'āhittupmā'. Pūyā' kuxa mām xop xohix yāy xape xop pupi hām'āktux Topa pu'. Ha Topa te tikmū'ūn yōg hām'āktux 'āpak, ha 'āxape kuxa te Topa xak, puxix Topa hām'āktux 'āpax. ¹⁷ Mōnāyhop hittap 'Enit te Topa pupi hām'āktux, tu yūmūg putuk, tu Topa xak, tu nōm mūtik hām'āktux ka'ok, tu tu' xak, pu tex hok, ha hāmyāxatamuk 3 hā

xi' xahix tex ti 'ohnāg, ha hāmnak mō'nāhā'. ¹⁸ Ha xe Topa tu' xak, ha tex xat, ha' tihī', ha hāpxop punethok nūnnāhā'.

¹⁹ 'Ükxape xop, 'āxop te Topa yōg putat xak, ha ta 'ānōy te putpu 'āmōgāhā', xayīy Topa yōg putat hā mōg 'üxexheh, puxix 'ānōy xa ha hāmmaxnā'. ²⁰ 'Üxaxok hok: Tikmū'ün te' nōy mō'nlynām, puyīy hāpkummuk mīy kux, ha ta hāpxopmā max, ha nōm mōgā max Topa yōg pūtat hā, puyīy hi xe'ēgnāg. Ha Topa te' yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu kux. 'Ap Hāmgāyāgnāg Pet ha' mōg putup'ah 'ōhōm. Tu ta tu' kux.

PET TE TAPPET KAX'ĀMI I

¹ 'Ūgmūn Pet, ha Yeyox Kunnix te nūgkutnāhā'. 'Āte 'āxop pu' kax'āmi nūhū tappet. Topa te 'āxop yīmōgātux, yā Topa yōg xop 'āxop. 'Āte xa' kax'āmi', tu xa nū tappet mō'kutnāhā hāpxexka Pō'ōn tu', xix hāpxexka Genex tu, xix hāpxexka Kapanox tu', xix hāpxexka 'Ax tu', xix hāpxexka Mīfūn tu', yā hāpxexka xohix tu 'āxop nūpaha'. ² Hōmā 'ūhittap yūmūg 'ātak Topa tep-tup, hu 'āxop yīmōgātux, ha Topa Koxuk te 'āxop hā' mīy Topa yōg xe'e xop, xayī 'āxop Yeyox Kunnix 'āpax, nūy 'āyīpkox pi', ha Yeyox Kunnix te 'āxop pupi' xok, hu 'ākuxa kummuk xit. Puyā Topa xa maxnā xexka'. Puyā Topa 'ākuxa māmmā xexka'.

Hāmmāx hip

³ Āpu yūmūg yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix mūktak pu hām'āktux, hu: "Xate yūmū'ā maxnāhā". 'Āmax'. Kaxīy. Topa te yūmūg kuxa ka xexka', tu Yeyox Kunnix putpu' hīnnāhā', nūy yūmū'ā kuxa tup popmā'. Yūmūg kuxa 'ūtup, hu' max hip punethok. ⁴ Topa te yūmū'ā' popmāp-tup hāpxop max xohix pexkox tu', tu yūmū'ā hāpxopmā maxp-tup. Yūmū'ātē nōm hip, ha Topa te yūmū'ā nōm popmāp-tup pexkox tu'. Pa hōnhā Topa te nōm pēnāhā 'ōnteh pexkox tu'. 'Āk-nox putup'ah, tu 'a hāpxop kummuk hā kofinnāp-tup'ah, tu 'ap kutut putup'ah. ⁵ Yā 'ōgnū hāpxop, ha Topa 'ūka'ok, tu 'āxop pēnā max, ha 'ākuxa mām Topa kopah, ha hāmyāxatamuk xohix xox putox 'Thā Topa te' mōy putup 'ōg hāpkummuk xohix.

⁶ Yā' max. 'Āpu 'ākuxa hittup. Pa hōnhā 'a 'āhittup'ah. Yā 'āxop xūy punethok, ha' kuxa mām hok xop te 'āxop kute'ex kummuk. ⁷ 'Āxop te 'ūkummuk hā tot, ha Topa te' yūmmūg 'ākuxa mām ka'ok. Yā hāpkummuk pip, pa 'ākuxa mām xe'e'. Tikmū'ūn te yānām 'āta yīxux kopit kuxap kopah. Hā kaxīy Topa te 'āxop yōg hāpxopmā'ax kopit, 'Thā' pip 'ōg hāpkummuk. Pa yānām 'āta yīxux yāy koxyōy, pa tikmū'ūn te nōm kopit kuxap kopah. Takat 'ūyānām 'āta yīxux, pa takat xexka 'ākuxa mām'ax. Tikmū'ūn te yānām 'āta yīxux kopit, ha ta Topa te 'ākuxa mām'ax kopit kamah, pu tu xip ka'ok 'ākuxa mām'ax. 'Āxop te' kummuk hā tot, pu tu' kux, ha ta' putpu' nūn putup Yeyox Kunnix, ha Topa te 'āxop 'āktux max putup, tu xa max xe'eñāg mīy putup, tu hām'āktux putup 'āxop max. ⁸ 'Āxop te Yeyox Kunnix pēnā 'ohnāg, pa 'āxop te Yeyox putuppax. 'Āxop te nōm pēnā 'ohnāg, pa 'ākuxa mām nōm kopah, tu mōktu 'ākuxa hittup max xexka'. Tep-te nōm hāpxop max 'āktux yūmmūg? 'Ap yūmmūg'ah. Yā 'ākuxa hittup xexka'. ⁹ 'Ākuxa hittup xexka', yā Topa te 'āxop mōy xet putup hāpkummuk mīy'ax kopah. 'Ākuxa mām, puyīy 'ākuxa mōy hāpkummuk mīy'ax kopah.

¹⁰ Hōnhā Topa te Yeyox Kunnix nū'kutnāhā', puyīy 'ākuxa kummuk xit. Ha ta hōmā Topa pupi hām'āktux xop te Yeyox nūn yūmmūg xak, tu' yūmmūg xak punethok, tu hām'āktux Topa te yāy kutox nū'kutnāp-tup. ¹¹ Hām'ūmhā nū'kutnāp-tup? Texīy hu' nūn putup? Yā nōm te' yūmmūg xak. Topa Koxuk, yā Kunnix Koxuk te Topa pupi hām'āktux xop pu Yeyox xok 'āktux, tu putpu' hi' 'āktux, tu pexkox tu' mōg 'āktux. ¹² Topa pupi hām'āktux xop te yīykopit, hu: "Hām'ūm'hā' nūn? Hām'ūmhā' xok putup, nūy putpu' hi'?" Kaxīy. Ha Topa te: "Yā hōnhā'ah. Yā 'āxape mōgputox xop te' pēnāp-tup". Kaxīy. Ha ta hōnhā 'āxop te' xupak, tu' yūmmūg. Yā Topa te 'āxop pu tik nū'kutnāhā', pu xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Ha ta' xip Topa Koxuk pexkox tu', ha Topa te nōm

nū'kutnāhā', pu tikmū'ün ka'ogā', puyīy xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux max. Ha ta pexkox yōg nū'pok xop te' xak, nūy Topa yōg hām'āpak max'ax yūmmūg.

Topa te 'āxop xānāhā', xayīy Topa putuk

¹³ Āpu hāmpē'āpaxeh xe'e', nūy hāpxopmā max. Āpu pa 'ātix. Āpu hāpxop max hip punethok. Topa te xa nōm popmāp-tup, 'lhā putpu' nūn putup Yeyox Kunnix. ¹⁴ Āpu Topa 'āpax, nūy 'āyīpkox pi'. Hōmā'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' mīypax xate nōm putup. 'Āpu xe' mīy hok xate nōm putup, yā hāpxopmā'ax kummuk. ¹⁵ Pa 'āpu 'ākuxa tup tat. 'Āpu hām yok mīypax, nūy Topa putuk. Yā Topa te 'āxop xānāhā', xayīy Topa putuk. ¹⁶ Yā Topa te yāy yōg tappet kopa hām'āktux, hu: "Āpu 'ākuxa tup tat, nūy hāmyok mīypax, nūy 'ūgmūn putuk". Kaxīy.

¹⁷ Āxop te Topa pu hām'āktux, hu: "Ātak". Kaxīy. Topa te tikmū'ün xohix yōg hāpxopmā'ax kopit. Tikmū'ün te hāpkummuk xexka mīy, puxix yānān xexka'. Tikmū'ün te hāmmmax xexka mīy, puxix hāpxop max xohix popmā'. Tikmū'ün te hāmmmax kutōgnāg mīy, puxix hāpxop max kutōgnāg popmā'. Yā tikmū'ün yōg hāpxopmā'ax kopit xe'e', tu' kopit yāy putuk. Xate' yūmmūg. Āpu Topa yīpkutuk 'og hāmyāxatamuk tox hā. ¹⁸ Hamūn, 'āxop te' yūmmūg hōmā'āxop te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax hitop tat, pa Topa te pago takat, yā yāy kutok nū'kutnāhā, xayīy 'āxop mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax hitop tat kuxyā'. Yā tute pago takat xexkanām, Topa te yānām ponno pago'ah xix yānām 'āta yīxux pago'ah. Yā nōm takat miax. Pa Topa te' pago xexkanām. ¹⁹ Yā tute Kunnix nū'kutnāhā', puyīy 'āxop pupi tu' xok, nūy 'ākuxa kummuk xit. Kunnix xok, yā kahnēn max putuk. Yā kahnēn max kup kohe 'ohnāg xi' kup yāy xa'a 'ohnāg. Hā kaxīy putuk Kunnix, yā hāpkummuk mīy 'ohnāg. ²⁰ Hōmā'ūhittap 'ap xip'ah hām xexka', ha Topa te Kunnix yāykutnāhā', puyīy yūmūg pupi tu xok. Hōnhā yā hām xexka yōg hāmyāxatamuk xox putox 'lhā Topa te yūmū'ā Yeyox mūg. ²¹ 'Ākuxa mām Yeyox Kunnix kopah, tu mōktu 'ākuxa mām Topa kopa kamah. Yā Topa te yāy kutok putpu' hīnnāhā', tu yāy kutok xexka mīy, puyīy tikmū'ün xohix Yeyox 'āktux max. Yā 'ākuxa mām Topa kopah, tu hāpxop max hip Topa yōg. ²² 'Āxop te hām'āktux xe'e' 'āpak, tu 'āyīpkox pip, tu yāy kuxa kummuk xit, nūy hāpkummuk mīy hok, nūy Yeyox kopa kuxa mām xop putuppax xe'ēgnāg. Āpu nōm putuppax xexkanām. ²³ Topa yōg hām'āktux pip ka'ok, tu yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg. Topa te hām'āktux, yīy ta 'āxop yāyhā Topa yōg tikmū'ün. Topa yā yūmūg 'ātak, tu yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg. ²⁴ Hamūn, Topa yōg tappet tu' kax'āmi, hu:

"Hāpxip kutōgnāg 'lhā mīxux nak,

ha hāpxip kutōgnāg 'lhā nū'nāhā mīnnut.

Hā kaxīy tikmū'ün xohix xexka', yā hāpxip kutōgnāg 'lhā' xakix.

²⁵ Pa Topa xexka yōg hām'āktux pip ka'ok mōkuma'mōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā." Kaxīy.

Topa yōg hām'āktux, yā Topa yōg hām'āpak max'ax, yā 'ūgmā'āte xa nōm 'āktux

¹ Ąpu hāpkummuk xohix mīy kux. 'Āpu' koit kux, nūy mō'āmā kux. Ąpu 'āyīpkūmīy kux. 'Āpu hām'āktux kux. ² kakxop pu'ūgnāg te yōktat hep putup xexka', tu xo'op, tu' tuk. Hā kaxīy 'āxop. 'Āpu kakxop pu'ūgnāg putuk. Topa yōg hām'āktux te yōktat hep putuk. 'Āxop te Topa yōg hām'āktux pop, ha hāpxop max xohix nōy nā' mōg 'ākuxa kopah, tu 'āxop tuk putup. Yā Topa te 'ākuxa kummuk xit, tu 'ākuxa maxnāhā'. ³ Yā Topa yōg tappet te: "Ūxit'ax max yā' xuxpex. Hā kaxīy 'ūmax tikmū'ūn te Topa yūmmūg, yā' xuxpex putuk." Kaxīy.

⁴ 'Āxop kuxa mām yūmūg xuxyā Yeyox kopah. Mīkaxxap hi 'ohnāg, pa Yeyox hi'. 'Ūkuxa mām hok xop te Yeyox putup nōg, pa Topa tep-tup, tu' yūmmūg 'ūmax. ⁵ Tikmū'ūn te mīkaxxap hā' mīy mīptut. Hā kaxīy 'āxop te mīkaxxap putuk, ha Topa te 'āxop hā mīy yāy pet, ha Topa Koxuk xip 'ākuxa kopa xix 'āxop kopah. Mā, puyīy Topa 'āxop hā' mīy yāy pet. 'Āmānex te Topa pet kopa Topa pu' hāpxompmāhā'. Hā kaxīy Topa Koxuk te 'āxop ka'ogāhā', ha Yeyox Kunnix te 'āxop maxnāhā', xaxīy Topa pu hāpxompmā xē'ēgnāg. 'Āmānex xop te Topa pu mō'hap xokxop, nūy Topa pu' popmā'. Hā kaxīy 'āxop te Topa pu hāpxompmā max. ⁶ Yā Topa yōg tappet te:

"Āte yāy nōm kutnāhā', yā' max nō'om, yā takat.

'Ūxiп putup kōmēn Xiām tu'.

Hā kaxīy mīptut mīy xop te' yāy kutnāhā mīkaxxap takat, tu nōmhā' mīy 'ūkupkūnīy. Hā kaxīy nōm te yāy yōg xop ka'ogāhā'. Tikmū'ūn te nōm kopa' kuxa mām, tu yāyhāhup putup 'ohnāg, yā' kuxa hittup." Kaxīy.

⁷ 'Āxop kuxa mām Yeyox kopah, tu' yūmmūg 'ūmax xē'ēgnāg Yeyox, yā takat xexka putuk. Pa' kuxa mām hok xop tep-tup nōg Yeyox. 'Ūp-tup nōg, pa Topa te' mīy 'ūxexka', yā Topap-tup xop yōg xexka'. Hā kaxīy Topa yōg tappet te: "Mīptut mīy'ax te mīkaxxap putup'ah, pa' nōy te nōm hā' mīy 'ūkupkūnīy xexka', ha mīptut te nōm yīmū' yūm." Kaxīy.

⁸ Topa yōg tappet te xe:

"Mīkaxxap te tikmū'ūn nū'xok.

Hā kaxīy tikmū'ūn te nōm kopa kuxa mām putup'ah, tu nōm hā yāy koxyōy putup." Kaxīy.

Hamūn, 'ūkuxa mām 'ohnāg Topa yōg hām'āktux kopah, yā Topa te nōm xat.

⁹ Pa Topa te 'āxop yīmōgātux, yā hep puxet yīmōgātux putuk. 'Āmānex xop te Topa pu hāpxompmāhā'. Hā kaxīy 'āxop te Topa xexka pu hāpxompmāhā'. 'Āxop te hām xexka yōg tikmū'ūn putuk 'ohnāg, pa yā Topa yōg xop 'āxop. Topa te 'āxop yīmōgātux, xayīy tikmū'ūn pu Topa max xē'ēgnāg 'ākutux. Hōmā 'āxop te hāpkummuk mīy, yā hāpkoxtap putuk. Pa Topa te 'ākuxa kummuk xit, tu 'ākuxa maxnāhā', yā kuyānām putuk Topa yōg. ¹⁰ Hōmā 'āxop yā Topa yōg tikmū'ūn 'ohnāg, pa hōnhā 'āxop yā Topa yōg. Hōmā Topa te 'āxop kuxa ka', pa 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg. Pa hōnhā 'āxop te' yūmmūg.

Topa yōg kāmānat

¹¹ 'Ūkxape xop, 'āxop te hām xexka yōg puknōg xop putuk, yā' kuxa mām hok xop hā puknōg. 'Āpu hāpkummuk mīy hok, 'āxop te nōm putup. Pox te xonat putex. Hā kaxīy hāpkummuk mīy'ax te tikmū'ūn koxyōy. ¹² Topa yūmmūg 'ohnāg xop pip, hu 'āxop xakot. 'Āpu hāpxompmā max xexka'. Nōm te 'ōg hāpxompmā max pēnāp-tup. Nōm te hām'āktux putup 'āxop kummuk, pa nōm te' yūmmūg putup 'āxop te hāpxompmā max punethok. Nōm te' yūmmūg putup

nōm hāptup 'ihā putpu' nūn Yeyox Kunnix. Nōm te' yūmmūg putup 'āxop max. Yā Topa 'ākutux max putup.

¹³ 'Āpu hām xexka yōg gohet yōg xat'ax xop 'āpax, nūy 'āyīpkox pi', yā Topa xexka tep-tup. Yā Hōm yōg xat'ax 'āpax, yā' xexkanām. ¹⁴ 'Āpu gohet yōg gohenanok xop 'āpax kamah, nūy 'āyīpkox pi', yā Topa xexka tep-tup. Yā Hōm yōg xat'ax te gohenanok xop yīmōgātux, puyīy tīkmū'ūn hāpkummuk mīy'ax hā yānān, puyīy tīkmū'ūn hāmmax mīy'ax xop pu hāpxompmā max. ¹⁵ Tīkmū'ūn te hām'āktux hitop, yā tīkmū'ūn hitop. Topa tep-tup, puyīy tīkmū'ūn 'ōg hāpxompmā max pēnā', nūy tu' yēy, yā hām'āktux hitop kux. ¹⁶ Kāmānat xop te' xuxyā pu' hām, ha' xuxyā te nōm xatpax. Topa yōg xat'ax te tīkmū'ūn xat kamah, tu hām'āktux 'ūkummuk tīkmū'ūn. Pa Topa yōg xat'ax te xa hām'āktux te kaxīy 'ohnāg. Pa 'āpu xe hāpxompmā kummuk hok, pa 'āpu Topa 'āpax, nūy Topa pu hāpxompmā'. ¹⁷ 'Āpu tīkmū'ūn xohix 'āpax. 'Āpu' kuxa mām xop putuppax. 'Āpu Topa yīpkutuk. 'Āpu Hōm yōg xat'ax 'āpax.

Kunnix te yūmmūg pupi' xūy

¹⁸ Kāmānat xop, 'āpu 'ūxat'ax xop 'āpax max, nūy 'āyīpkox pi'. 'Āpu xuxyā 'āpax, yā nōm max 'āpax xix nōm gāy kamah. ¹⁹ 'Āxop te' mīy, puxix Topa xa maxnā'. 'Āxop te' yūmmūg Topa tep-tup. 'Āxop te hāpkummuk hā tot, puxix Topa xa maxnāp-tup. Yā 'āxop te hāpxompmā max, pa tīkmū'ūn te 'ākummugāhā', ²⁰ pa 'āxop te hāpkummuk mīy, ha' nōy te 'āxop kix, ha ta' kummuk hitop hā tot. Pa 'āxop te hāpxompmā max, pa tīkmū'ūn te 'āxuygāhā', ha 'āxop te' xūy hā tot max, puxix Topa xa maxnā'. ²¹ Yā Topa te' xat, xayīy 'āxūy. Yā hōmā Kunnix te 'āxop pupi' xūy, xayīy 'āxop nōm pēnā', tu kama' mīy Kunnux putuk. ²² Kunnix te hāpkummuk mīy 'ohnāg, hu' koit 'ohnāg. Tīkmū'ūn te Yeyox te' koit 'āpak 'ohnāg. ²³ Tīkmū'ūn te Yeyox pu hām'āktux kummuk, pa Yeyox te' yānān 'ohnāg. Tute' xūy hā tot, pa hām'āktux kummuk yānān 'ohnāg, pa Topa kopa' kuxa yūm, ha Topa te tīkmū'ūn yōg hāpxompmā' ax kopit putup, nūy kummuk hā yānān. ²⁴ Kunnix te yūmmūg pupi' xok. Kunnix te hāpkummuk mīy 'ohnāg, ha ta yūmū'āte hāpkummuk mīy, ha Topa te yūmmūg pupi Kunnix xūygāhā mīpkupnix yīmū', kopix yūmūg hāpkummuk mīy kux, nūy hāpxe'e mīypax. Kunnix kayax pip, puyīy yūmūg hittupmā'. ²⁵ Kahnēn te yāy xaxok, tu putat yūmmūg 'ohnāg. Hā kaxīy 'āxop hōmā, tu Topa yōg putat max yūmmūg 'ohnāg. Kahnēn pēnā'ax te kahnēn xipihi', tu' nūnnāhā', ha kahnēn te' pe' mōg, ha pēnā'ax te kahnēn pēnāhā'. Hā kaxīy Topa te 'āxop nūnnāhā', Topa yōg putat tu' mōxaha', ha 'āxop pip Topa mūtik, ha Topa te 'āxop pēnāhā', tu 'ākuxa maxnāhā'.

3

Ípxox xi' xetut xop

¹ Kāmānat xop, 'āpu xat'ax xop 'āpax. Xetut xop, 'āpu 'āyīpxox xop 'āpax kamah. 'Āyīpxox kuxa mām hok Topa yōg hām'āktux kopah, puxix 'ōg hāpxompmā max pēnā', hu' kuxa mām putup. Yā xate hām'āktux putup'ah, ² pa 'āyīpxox te' pēnāp-tup xate hāpxe'e mīy, tu 'āyīpxox 'āpak. ³ 'Ūn te yāy xe panip xap, tu xapmax xohix tat, tu topixxax max mō'tat, puyīy tīkmū'ūn xohix 'ūn 'āktux max. 'Āpu kaxīy hok. ⁴ Pa 'āpu 'āmax yāy putuk 'ākuxa kopah, yā 'ākuxa yūm, tu 'ākuxa gāy 'ohnāg. Hā kaxīy 'āmax yāy putuk xexka Topa pu'. ⁵ Yā hōmā 'ūn xop hā kaxīy, yā' kuxa max, tu Topa kopa kuxa mām, nūy hāmmax hip, tu yāy kuxa max mīy, yā 'ípxox 'āpak, tu' yīpkox pip. ⁶ Hōmā Xat te kaxīy, tu 'ípxox

'Amanām 'āpak, tu' yīpkox pip. Xat te 'Ipcox pu: "Āpu xat. 'Āte nō' mīy putup." Kaxīy. Xix hōnhā 'āxop te hāpxomā max, tu 'ākuxa mām, nūy ta Xat putuk.

⁷ Hā kaxīy 'Ipcox xop. 'Ipcox xop, 'āpu yāy xetut pe'āpaxeh max, yā 'āxetut pu'uk, ha ta 'āmūn ka'ok. 'Āpu yāy xetut 'āpax. Yā Topa te 'āxop hīnnāhā mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg, xix 'āxetut hīnnāhā kamah, ha' kux 'ohnāg. Xate yāy xetut pu 'āmax, nūy ta Topa pu hām'āktux maxp-tup. Pa xate yāy xetut pu 'ākummuk, nūy ta Topa pu hām'āktux kummuk putup.

Nōm te hāpxomā max, yīy tikmū'ūn te nōm xūygāhā'

⁸ Xix 'āxop kamah. Yā' max 'āp-tox puxet xix 'ākuxap-xet. 'Āpu yāy putuppax, nūy 'ātaknōy xop max putuk. 'Āpu tikmū'ūn pu hāpxomā max, nūy nōm 'āpax.

⁹ Tikmū'ūn te 'āxop kummugāhā'. 'Āpu 'uyānān hok. Tikmū'ūn te 'āmānōg kummuk. 'Āpu 'uyānān hok. Pa 'āpu nōm kummuk xop pu hāpxomā max. 'Āpu nōm pu hām'āktux max. Hamūn, Topa te 'āxop xānāhā', tu xa hām'āktux xex, nūy xa hāpxomā max. ¹⁰ Yā Topa yōg tappet te:

"Ok xatep-tup hāpxop max 'ōg hāmyāxatemak xohix tox hā, nūy 'ākuxa hittup?

'Āpu hām'āktux kummuk hok, nūy koit hok,

¹¹ nūy hāpkummuk mīy kux,

nūy yāy kix kuxyā pax,

nūy yāy kix kux.

¹² Hamūn, Topa te' pēnā max hāpxe'e mīy xop,

ha nōm te Topa pu hām'āktux,

ha Topa te' xupak, nūy mīy.

Pa Topa te hāpkummuk mīy'ax xop 'āpak 'ohnāg." Kaxīy.

¹³ 'Āxop te hāpxomā max putuppax, puxix 'ākoxyōy ka'ok putup'ah. ¹⁴ Pa 'āxop te hāpxe'e mīy, pa tikmū'ūn te 'āk-te'ex kummuk, ha ta 'ākuxa hittup.

'Āpu tikmū'ūn yīpkutuk hok. 'Āpu 'ākuxanōg hok. ¹⁵ Pa 'āpu Kunnix 'āpax, nūy nōm xexka mīy 'ākuxa kopah, yā 'āxuxyā xexka'. Texīy 'ākuxa mām Topa kopah, nūy hāmmax hip? 'Āpu nōm pe'āpaxeh. Hāpxip 'Thā tikmū'ūn te xa yīkopit putup, hu: "Texīy 'ākuxa mām? Texīy xate hāmmax hip?" Kaxīy. Yā xate nōm 'āktux yūmmūg putup nōmhā.

¹⁶ Xate yāy kuxa mām'ax 'āktux putup, tu xate hām'āktux max putup, tu' nōy 'āpak max putup. ¹⁷ 'Āxop te hāpxomā max, yīy tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk, yā' max, yā Topa tep-tup. Pa 'āxop te hāpxomā kummuk, yīy tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk, puxix tu' kummuk.

¹⁸ Hamūn, Kunnix te tikmū'ūn pupi' xok. Kunnix 'ūmax, pa tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, yā nōm max te nōm kummuk xop pupi' xok, nūy tikmū'ūn kuxa māmmā Topa kopah. Kunnix yīn xok, pa' koxuk hi', ¹⁹ tu ta' mōg Kunnix koxuk, tu mōktu yāmīy pu hām'āktux kanet ka'ok kopah.

²⁰ Yā tikmū'ūn yōg yāmīy. Hōmā 'ūhittap nōm tikmū'ūn pip hām xexka tu', tu Topa kopa kuxa mām 'ohnāg, ha Topa te' hip punethok, ha Nōe te mīpkox xexka mīy, yā mīptut xexka', yā kōnāg yīmū' mōg nō'ōm. Hāpxip 'Thā tikmū'ūn xohix xakix kōnāg kopah, pa xohix te' 8 mōxakux mīpkox kopah, tu' xakix 'ohnāg, 'ap xakix'ah kōnāg kopah.

²¹ Yā mīpkox kopa' xakix 'ohnāg, yā' hi'. Hā kaxīy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Tikmū'ūn kuxa tup, tu' kuxa mām Topa kopah, hap-tox pix. Yā putox pix'ax te tikmū'ūn xax pix 'ohnāg. Yeyox Kunnix putpu' hi', nūy tikmū'ūn hīnnā'. ²² Tu ta' mōg Yeyox Kunnix pepix pexkox tu', tu mōktu' yūm Topa yīm xe'e tu', tu pexkox yōg

nū'pok xop xohix xat, xix pexkox yōg xexka xop xat, xix pexkox yōg xexkanāg xop xat.

4

¹ Hōmā Kunnix yīn xūy. Hā kaxīy 'āxop xūy putup kamah. 'Āpu hāmpē'āpaxeh Kunnix te hāmpē'paxex putuk. Hamūn, tikmū'ūn xūy, puxix hāpkummuk mīy putuppax'ah. ²'Āpu 'ūmīypax Topa te nōm putup, tu mōktu 'āxakix, ha Topa te 'āxat putup. 'Āpu 'ūmīy hok xate nōm putup. ³Hōmā 'āxop te nōm mīy punethok, tu Topap-tup nōg xop te' mīy putuk. Yā Topap-tup nōg xop te hāpkummuk mīy pax, tu' nōy hā xupxetpax, tu' paptuxpax, tu hāpkute'expax, tu' xitpax tikmū'ūn xohix mūtik, tu yāy kōtūnnāhā', nūy kenmuk xo'oppax, tu topa komut xop pu hām'āktuxpax. ⁴ Pa hōnhā 'āxop te hā kaxīy mīy 'ohnāg Topap-tup nōg xop mūtik. Ha Topap-tup nōg xop te: "Teptu 'āxop te hāpxopmā hok 'ūgmūg mūtik?" Kaxīy. Yā 'āxop gāy 'ohnāg, tu hāpkummuk mīy 'ohnāg nūmūtik, yīy 'āxop mānōg, nūy 'āxop 'āktux kummuk. ⁵ Pa hāpxip 'lhā nōm kummuk xop te Topa keppa' pip putup, ha Topa te nōm yōg hāpxopmā'ax kopit putup, ha nōm te yāy yōg hāpxopmā'ax 'āktux putup. Yā Topa te hi xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, ha ta' xakix xop putpu' hip-tup, ha Topa te yōg hāpxopmā'ax kopit putup kamah. ⁶ Hā kaxīy xakix xop te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak. Hōmā nōm xakix xop yā tikmū'ūn, tu' pip hām xexka tu', ha Topa te yōg hāpxopmā'ax kopit. Nōm xop yōg yāmīy te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak, nūy hāpxopmā'ax te Topa yōg putuk.

⁷ Hāpxip 'lhā hāpxop xohix nōg putup. Yā' kux. 'Āpu 'āp-tox max. Pa 'ātix, nūy Topa pu hām'āktux max. ⁸'Āpu 'ānōy putuppaxnām. Xate 'ānōy putuppax, nūy ta' nōy yōg hāpkummuk mīy'ax yūmmūg kutōgnāg. ⁹ 'Āpu 'āpet xōnpax, puyīy puknōg xop mōxakux. 'Āpu hām'āktux hok, hu: "'Ātep-tup'ah puknōg xop nūnteh." Kaxīy. ¹⁰ Topa te tikmū'ūn ka'ogāhā', puyīy Topa pu hāpxopmā max. Tute yāp-xet ka'ogāhā', pu hāpxopmā', tu' nōy ka'ogāhā', pu hāpxopmā' nōy mīy, yā 'ūxohix ka'ogāhā te kaxīy. 'Āpu nōm xohix mīy, nūy tikmū'ūn hā 'ātehet, ¹¹ Topa te 'āka'ogāhā', xayīy 'āxop tikmū'ūn xohix pu hām'āktux. 'Āpu Topa yōg hām'āktux 'āktux tikmū'ūn pu'. Topa te 'āka'ogāhā', xayīy 'āxop kuxa mām xop pu hāpxopmā max. 'Āpu hāpxopmā max, 'lhā Topa te 'āka'ogāhā', puyīy tikmū'ūn te: "Yā' max xe'ēgnāg Yeyox Kunnix". Kaxīy. 'Āpu Topa pu nōm 'āktux kamah, hu: "'Āmax xe'ēgnāg. 'Āka'oknām. 'Ūgmū'āte nōm 'āktux putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Kaxīy.

Yeyox kopa' kuxa mām xop xūy

¹² 'Ūkxape xop, 'āte 'āp-tuppax. 'Āxop te' xūy xexka hā tot, yā tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk. 'Āpu hām'āktux hok, hu: "Teptu 'ūkxūy xexka?" Kaxīy. Hā kaxīy hām'āktux hok. Yā Topa te' xat, pu' kuxa mām xohix xop xūy hā tot. ¹³ 'Āpu 'ākuxa hittup. Yā Kunnix te' xūy hā tot, ha ta 'āxop te xūy hā tot kamah. 'Āxop te xūy hā tot, xayīy 'āxop kuxa hittup xexka putup, 'lhā putpu' nūn Yeyox, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg putup 'ūmax xe'ēgnāg Yeyox. ¹⁴ 'Āxop kuxa mām Yeyox kopah, tu Kunnix mūtik 'āmōg, yīy ta tikmū'ūn te 'āxop mānōg, nūy 'āxop 'āktux kummuk. 'Āpu 'ākuxa hittup. Tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk, Topa Koxuk mōg 'āxop mūtik hah, yā' Koxuk xe'ēgnāg. ¹⁵ Pa xate' nōy putex, pe' xupxet, pe hāpkummuk mīy, pe hāpxūmāhīy, ha' nōy te xa hā yānān, yīy 'āxūy. 'Āmhok! Kaxīy hok. Yā hitop 'āxūy. ¹⁶ Pa 'ākuxa mām Yeyox

Kunnix kopah, yīy ta' nōy te 'ākute'ex kummuk, ha 'āxūy. Hamūn. Yā' max nōmhā'. Āpu 'āyāyhāhup hok. Āpu Topa pu hām'āktux, hu: "Kunnix, 'āmōg 'ūgmūtik. Āmax". Kaxīy.

¹⁷ Hāpxip 'ohnāg 'ihā Topa te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax xohix kopit putup, tu yāy yōg tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit putup hāmāxap. Texīy Topa te tikmū'ūn yōg hāmxopmā'ax kopit kux putup? Yā tute Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak hok xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy hāpkummuk hā yānān.

¹⁸ Yā Topa yōg tappet te:

"Yā hāpxopmā'ax ka'ok Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, puyīy hāpkummuk mīy'ax hā yānān hok.

Texīy Topap-tup nōg xop nōm te hāpkummuk mīy? Yā Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup." Kaxīy.

¹⁹ 'Āxop te' xūy hā tot, Topa te' xat hah. Āpu Topa kopa 'ākuxa mām ka'ok. Topa te 'āxop mīy. Āpu 'ākuxa mām Topa kopah, nūy hāpxopmā max. Topa te xa hām'āktux xex, tu nōm xohix mīy.

5

Yeyox kopa kuxa mām xop pēnā'ax xop

¹ 'Ūkuxa mām xop pēnā'ax max xop, 'āte xa' kax'āmi'. 'Ūgmūn yā' kuxa mām xop yōg pēnā'ax max kamah 'āxop putuk. Hōmā Yeyox xūy, tu' xok, ha 'āte' pēnāhā', tu tikmū'ūn pu nōm 'āktux, yīy tikmū'ūn tek kummugāhā'. Hāpxip 'ihā putpu' nūn putup Yeyox, ha 'āte Kunnix pēnāp-tup yā' max xe'ēgnāg, ha Kunnix te xa maxnāp-tup. ² Āpu 'ūkuxa mām xop pēnā max, yā kahnēn pēnā'ax te kahnēn pēnā max putuk. Topa te xa' popmāhā'ūkuxa mām xop, xayīy pēnā'. Āpu 'ūp-tuppax, nūy nōm pēnā'. Yā Topa tep-tup. Āpu 'ākokōn hok, pa nōm xop pēnā max. Xate' kuxa mām xop pēnāhā', nūy tayūmak pop, puxix tu' kummuk. Pa xate' kuxa mām xop pēnāp-tuppax, puxix tu' max. ³ Āpu' kuxa mām xop xatpax hok, xate nōm pēnāhā', pa 'āpu hāpxopmā max, puxix nōm 'āpēnā', nūy kama' mīy 'āputuk. ⁴ Hāpxip 'ihā putpu' nūn putup Yeyox. Kahnēn xuxyā te' pēnā'ax pēnā max. Hā kaxīy Yeyox te 'āxop pēnā max, tu xa' popmāp-tup 'ūxat'ax xexka yōg kuxxax max xe'ēgnāg, nūy 'āxexka mīy.

⁵ Tik tup xop, 'āpu tik hitap xop 'āpax, nūy 'āyīpkox pi'. Āpu yāy kutōgnāg pe'āpaxeh, nūy nōy hā 'ātehet. Yā Topa yōg tappet te: "Topa tep-tup'ah yāy xexka pe'paxex xop, pa Topa te yāy kutōgnāg pe'paxex xop pu hāmmaxnāhā". Kaxīy. ⁶ Āpu yāy kutōgnāg pe'āpaxeh nōy nā mōg, ha Topa ka'ok te 'āxop hā tep-tup, tu hāpxip 'ihā tutep-tup putup, tu 'āxop xexka mīy putup. ⁷ Ok 'ākuxanōg? Āpu hām'āktux Topa mūtik, nūy 'ākuxa mām ka'ok Topa kopah, nūy 'ākuxanōg kux.

⁸ Pa 'ātix! Hāmpēnā'. Yā Hāmgāyāgnāg 'ūgāy, tu hāpkumep. Hāmgāy te': mit, mit, mit. Yā xok xak, nūy putex. Hā kaxīy Hāmgāyāgnāg tep-tup, nūy 'ākuxa mām'ax kuxyā'. ⁹ Āpu 'ākuxa mām mōkumamōg. Āpu 'ūtuxhok, pu Hāmgāyāgnāg 'āxop mōgā hok, xayīy hāpkummuk mīy hok. Yā xate' yūmmūg 'āxape kuxa mām xop xohix pip hāpxexka xohix tu', ha' kuxa mām hok xop te nōm kummugāhā', yā 'āxop kummūgā putuk. ¹⁰ 'Āxop xūy putup 'ūxeheh, pa hāpxip 'ihā' kux, ha Topa max xe'e te xa maxnāp-tup, tu 'āxop xānāp-tup, xayīy pi' 'āxop Kunnix mūtik mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg. Yā' max xe'ēgnāg. Topa te 'ākuxa māmmāp-tup, tu xa ka'ok hōm putup. 'Ākuxa mām putup Topa ka'ok

kopah. ¹¹ Yūmū'āte: "Topa 'ūka'ok xexka hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Hamūn." Kaxīy.

Tikmū'ūn te 'āxop pe'paxex

¹² 'Āte hām'āktux, ha Xinax te hām'āktux kax'āmi nū tappet tu'. 'Āte' yūmmūg Xit yā yūmūg taknōy putuk, tu 'ātu' xip ka'ok. 'Ātep-tup, nūy 'ākuxa hittupmā'. 'Āte xa hām'āktux 'ūxe'e nūhū hām'āktux Topa max yōg. 'Āpu 'ākuxa mām Topa yōg hām'āktux kopah.

¹³ 'Ūpip Yeyox kopa kuxa mām ka'ok xop hāpxexka Maminōn tu', yā 'āxape xop. Topa te nōm yīmōgātux. Nōm te 'āxop pu hām'āktux 'āxop pe'paxex. Ha ta' xip kama 'ük-tok pit putuk Mā'ak, tu 'āxop pu hām'āktux kamah 'āxop pe'paxex.

¹⁴ 'Āxop yāy tu nū'nāhā'. 'Āpu yāy putuppax, yā xape xop max putuk. 'Ātep-tup, xayīy 'āxop kuxa mām max, yā 'āxop yā Kunnix yōg xop. Hamūn.

Tu ta tu' kux.

PET TE TAPPET KAX'ĀMI II

¹ 'Ügmūn Xīmām Pet. Yeyox Kunnix tek xat, tu nūgkutnāhā'. 'Āte 'āxop pu' kax'āmi nūhū tappet. Topa te 'ākuxa tumpāhā xix Yeyox Kunnix te', xa tu 'ākuxa max. Yeyox Kunnix te yūmūg kuxa kummuk xit. Topa te 'ākuxa māmmā max xix Yeyox Kunnix te', 'ügmūg putuk. Yā' max kuxa mām'ax, yā hāpxop takat putuk.

² 'Ātep-tup, puyīy Topa xa maxnā punethok, nūy 'ākuxa māmmā punethok, xayīy 'āxop Topa yūmūg xix yūmūg xuxyā Yeyox yūmūg.

Topa te tikmū'ūn xānāhā', tu nōm yūmōgātux

³ Topa 'ūka'ok, tu yūmū'ā hāpxop xohix popmāhā', 'ūyīy hāmmax mīy, nūy Topa max putuk, tu Topa yūmūg. Topa te yūmūg xānāhā', 'ūyīy yūmū nūmūtik pi', nūy 'ūyōg max xe'ēgnāg pēnāhā'. Yā' xexka', tu' max Topah. ⁴ Ha kaxīy Topa te yūmū'ā hāpxop xe'ēgnāg 'āktux xex, 'ūyīy hāpxopmā kummuk putup xūy kux, tu hām xexka xohix yōg tikmū'ūn putuk hok nōm te yāy kummugāhā', pa yūmū'āte Topa putuk putup. ⁵ 'Āxop kuxa mām ka'ok Topa kopah. 'Āpu hāpxopmā max nōynā mōg. 'Āxop te hāpxopmā max. 'Āpu hāmyūmmūg nōynā mōg. ⁶ 'Āxop te hāmyūmmūg. 'Āpu hāpxopmā kummuk putup xūy kux nōynā mōg. 'Āxop te hāpxopmā kummuk putup xūy kux. 'Āpu hāpkummugā hā tot nōynā mōg. 'Āxop te hāpkummugā hā tot. 'Āpu Topa putuk nōynā mōg. ⁷ 'Āxop te Topa putuk. 'Āpu Yeyox kopa mām ka'ok xop putuppax nōynā mōg. 'Āxop te Yeyox kopa kuxa mām ka'ok xop putuppax. 'Āpu 'ānōy putuppax nōynā mōg. ⁸ 'Āxop te' mīy punethok te kaxīy, nūy ta Yeyox Kunnix yūmūg xexka', tu tikmū'ūn pu Yeyox 'āktux max putup. ⁹ Pa xate' mīy 'ohnāg te kaxīy, nūy ta 'āxop hāmyūmmūg kutōgnāg, nūy hāmpēnāg-tōgnāg putuk, nūy pa hok xop putuk. Yā Yeyox te 'ākuxa kummuk xit, pa xate' xaxok.

¹⁰ 'Ükxape xop, Topa te 'āxop xānāhā', tu 'āxop yūmōgātux. 'Āpu Topa yōg putat hā mōg kuma mog. Hā kaxīy 'ākuxa mām kux putup 'ah, ¹¹ tu pexkox hā mōxakux putup, pa' pip putup yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yōg tikmū'ūn, yā' kuxa tup xop, ha Topa te 'āxop xat putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

¹² Hōmā 'āxop te' xupak nōm hāpxop xe'e xohix, tu 'āyīpkox pip, tu' mīy punethok. 'Āxop te nōm yūmūg xexka'. Pa xa nōm yūmūgāhā 'ūxeheh, pu' max. 'Āte nōm xop 'āktux putup punethok 'ūxeheh. ¹³ 'Āte hāmpēkpxax 'ūkxip, kopxix xa nōm yūmūgāhā 'ūxeheh. ¹⁴ 'Āte' yūmūg, hāpxip 'īhāg xip kux putup, yāg xok putup, yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te 'ā nōm 'āktux. ¹⁵ Hōmā 'āte xa yūmūgāp-tup punethok 'ūxeheh, xayīy 'āxop nōm xaxok hok. Hāpxip 'īhāg xok putup, ha 'a 'āxop te nōm hāpxop xaxok putup 'ah.

Kunnix xe'ēgnāg 'āktux

¹⁶ 'Ok 'ūgmū'āte xa yāy yōg hām'āktux hitop 'āktux, nūy xa hām'āktux yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix putpu' nūn'ax max xe'ēgnāg? 'Āmhok. 'Ap hitop'ah hām'āktux. Pak mū'āte' pēnāhā Yeyox 'ūxexka', tu' max. ¹⁷ Yā hōmāg mū'āte' pēnāhā'. Yūmūg 'ātak Topa xip pepix pexkox tu', ha ta' xip Yeyox nūnte 'ügmūg mūtik, hak mū'āte' xupak, Topa te: "Nūhū yā 'ūgkutok pit. 'Āte mō'yāy xe'ēgnāg xexka'." Kaxīy. Hā kaxīy Topa te yāy kutok xexka xe'ēgnāg mīy. ¹⁸ Yā nōm

yānmūn xupep'ax te pexkox tu' nūn, ha tak mūg pip yīktix yīmū', tuk mū'āte nōm 'āpak, īhā' xip yūmūg xuxyā Yeyox xip. Yā' max xe'ēgnāg.

¹⁹ Hōmā 'ūhittap Topa pupi hām'āktux xop te Topak-tok 'āktux, ha ta hōnhāg mū'āte Yeyox pēnāhā'. Yā Topa pupi hām'āktux xop te kax'āmi hām'āktux xe'e', yā' koit'ah. Yā' xe'e'. 'Āpu nōm hām'āktux 'āpax, ha 'āxop te hāmyūmmūg putup. Kuyānām tat te putat tupmāhā'. Hā kaxiy Topa pupix hām'āktux xop yōg hām'āktux te Topa yōg putat max tupmāhā', yā Topa yōg putat tupmāp-tup, ha mōktu yā Yeyox Kunnix te putpu' nūn nōm hāptup 'īhā'. Māyōnnāg xexka xupep. Hā kaxiy Yeyox xupep putup kamah. ²⁰ 'Āpu hāmyūmmūg xe'e'. Hōmā 'ūhittap tik te Topa pupi hām'āktux, tu hām'āktux kax'āmi Topa yōg tappet tu'. Texiy hām'āktux? 'Ok hām yūmmūg xexka', hu hām'āktux? 'Āmhok. ²¹ 'Ok tikmū'ūn tep-tup, hu Topa pupi hām'āktux? 'Āmhok. Pa Topa te tu' popmāhā hām'āktux, ha Topa Koxuk te' yīygāhā'.

2

¹ Hōmā Topa pupi hām'āktux koit xop te kuxa mām ka'ok xop mūtik yāy kotīnnāhā', tu hām'āktux Topa pupi' hām'āktux, pa yā' koit. Hā kaxiy tikmū'ūn te 'āxop mūtik yāy kotīnnāp-tup, nūy 'āxop pu hāmyūmmūgā', pa yā' koit, tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāp-tup, nūy tikmū'ūn kuxa mām kuxyā', tu hām'āktux Topa yōg putat yōg hāmyūmmūg 'āktux, pa yā' koit, tu yūmūg xuxyā Yeyox 'āktux kummuk putup. Yeyox te tikmū'ūn pupi' xok, pa nōm te hām'āktux putup, hu: "Yeyox 'ap xe'e'ah." Kaxiy. Hā kaxiy mīy, ha Topa te yōg kummuk mīy'ax hā yānān putup mō'ka'ok. ² Topa te' yānān putup, pa nōm kummuk xop te yāy yōg putat kummuk kopa' mōg, ha tikmū'ūn te nōm pēnāp-tup, hu Topa yōg putat max 'āktux kummuk putup. ³ Nōm tikmū'ūn kummuk te tayūmak putuppax, hu xa yāy yōg hām'āktux hitop yūmmūgāp-tup, xayiy 'āxop tu' pago. Pa Topa te' yūmūg, hu' hip. Hāpxip kutōgnāg 'īhā Topa te nōm xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān.

⁴ Hōmā 'ūhittap pexkox yōg nū'pok xop te hāpkummuk mīy pexkox tu', ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax yānān, yā nōm putyōn pexkox kūnāpā', tu nōm xex Hāmgāyāgnāg pet kopah, yā kanet ka'ok putuk, tu nōm kīy. Yā hāpkoxtap xexka'. Nōm te' hip, yā hāpxip 'īhā Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup. ⁵ Hōmā 'ūhittap, ha ta tikmū'ūn xohix te hāpkummuk mīy kamah, tu Topap-tup nōg. Ha Nōe te tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āktux xe'e 'āktux. Pa tikmū'ūn te hāpkummuk mīy kux 'ohnāg, ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān. Yā Topa te' xat, ha kōnāg xexka te hām xexka mō'nīy, ha tikmū'ūn xohix xakix kōnāg kopah. Pa' xakix hok Nōe xix yā xape xohix te' 7. Yā' pip mīpkox kopah, yā mīptut xexka kopah, tu kōnāg yīmū' mōg. Pa tikmū'ūn nōy xohix xakix kōnāg kopah. ⁶ Hōmā 'ūhittap ha ta kōmēn Xonōm yōg tikmū'ūn xohix te Topap-tup nōg xix kōmēn Gōmōg yōg tikmū'ūn xohix te', ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān, ha kuxap te nōm kōmēn tix puk xix yōg tikmū'ūn xohix, ha' xakix. Topa te nōm Topap-tup nōg xop tu' yānān. Hā kaxiy tikmū'ūn te' yūmūg Topa te tikmū'ūn xohix yōg hāpkummuk mīy'ax yānān putup. ⁷⁻⁸ Yā No te' pēnāhā'. Yā No te yāyko tīnnāhā kōmēn Xonōm yōg tikmū'ūn kummuk mūtik. Yā tik max No, tu' pēnāhā tikmū'ūn te' nōy hā xupxetpax, tu' yīpkox 'ohnāg. No te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax pēnāhā', tu' xupak, hu' kuxa hittup 'ohnāg, yā 'āmnīy xohix hā' kuxa hittup 'ohnāg. Kōmēn yōg tikmū'ūn xohix xakix, yā kuxap te' kix, pa Topa te No xut, ha' xok 'ohnāg.

⁹ Hā kaxīy yūmū'āte' yūmmūg Topa te Topap-tuppxax xop mōy'ax hāpkummuk kopah, pa Topap-tup nōg xop kīy'ax, ha mōktu nōm 'āmnīy xupep. Yā tute Topap-tup nōg xop yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup. ¹⁰ Hamūn, Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān xexkap-tup, yā nōm tep-tuppxax hāpxompmā'ax kummuk, hu' mīy'ūxohix, tu Topa yōg xat'ax mīy'ohnāg.

Hā kaxīy nōm te' koit xop, nōm te Yeyox kopa kuxa mām ka'ok xop pu hāmyūmmūgāhā', pa yā' koit, tu hām'āktux ka'ok, pa hāmyūmmūg 'ohnāg, tu yāy xexka pe'paxex, tu pexkox yōg max xop 'āpak 'ohnāg, pa nōm 'āktux kummuk. ¹¹ Nōm te' koit xop 'ūpu'uk, pa pexkox yōg nū'pok xop 'ūka'ok xexka', pa pexkox yōg nū'pok xop te pexkox yōg max xop 'āktux kummuk 'ohnāg. ¹² Xokxop gāy xop te hāmpe'paxex max 'ohnāg, pa' gāy. Ha tikmū'ūn te nōm xak, nūy kix. Hā kaxīy nōm te' koit xop te hāmpe'paxex max 'ohnāg, pa' gāy, ha Topa te' kuxyāp-tup. ¹³ Nōm te' koit xop te tikmū'ūn kummugāhā', ha Topa te nōm tu' yānān putup. Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy'ax xaptop, puyīy tikmū'ūn nōm pēnā hok. Pa nōm te' koit xop tep-tuppxax hāpkummuk mīy, puyīy tikmū'ūn nōm pēnā'. Nōm te pām māhā 'āxop mūtik, yā 'āxop te pām māhā', nūy Yeyox xok'ax pe'āpaxeh. Yā 'āxop te nōm te' koit xop mūtik yāyhāphup. Nōm te pām māhā 'āxop mūtik, tu' koit putuppax, ¹⁴ tu 'ūn kummuk pēnāpax, tu hāpkummuk mīy'ax putup xūy kux 'ohnāg, tu' kuxa mām pu'uk xop pu hāmyūmmūgā kummuk, ha' kuxa mām koit'ax kopah. Nōm koit xop te tayūmak putup xūy, ha Topa te hām'āktux, hu: "Yā' kummuk nō'om". Kaxīy. Topa te nōm xūygāp-tup. ¹⁵ Nōm te' koit xop te Topa yōg putat max xak, tu yāy xaxogāhā', yā hāpxe'e yūmmūg 'ohnāg. Hōmā Mana'ām, yā Meot kutok te tayūmak putuppax, tu hāpkummuk mīy, nūy tayūmak pop, ¹⁶ pa Topa te: "Kaxīy hok". Kaxīy. Yā Topa te Mana'ām yōg yomēn yīgāhā', yīy hām'āktux, hu: "Kaxīy hok". Kaxīy. Tu Mana'ām hupmāhā'. Mana'ām xip Topa pupi hām'āktux xop kopah, pa' kummak. Hā kaxīy nōm te' koit xop te hāpkummuk mīy, yā Mana'ām putuk.

¹⁷ Tikmū'ūn te kōnāg xupup kox tu' mōg, nūy kōnāg 'ūm tat, pa' nak, puxi' tat 'ohnāg. Tikmū'ūn te hāmgōy xexka pēnāhā', tu hāmpe'paxex tex tip-tup. Pa 'āmuuh te hāmgōy xexka xit, ha tex ti 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ūn mōg, nūy nōm te' koit xop yōg hāmyūmmūg 'āpax, pa hāmyūmmūg max 'ohnāg. ¹⁸ Nōm te' koit xop te yāy xexka 'āktux, tu hām'āktux hitop tikmū'ūn pu', tu' yūmmūgāhā tikmū'ūn te yāy yōg putup'ax mīy, pu' max. Yā' koit, pa tikmū'ūn te' xupak, tu' mīy. Yā hōmā tikmū'ūn te' kummuk xop nīm, pa hōnhā putpu' mōg. ¹⁹ Nōm te' koit xop te: "Āpu 'ūmīy 'āxop te nōm putup, puyīy 'ūnōy 'āxop xat hok." Kaxīy. Pa yā' koit. Xuxyā xop te kāmānat xop xatpax. Hā kaxīy tik yōg putup'ax te tik xatpax. Hamūn, nōm te' xat te xuxyā putuk, ha' nōy te' mīypax te kāmānat xop putuk. ²⁰ Hā kaxīy tikmū'ūn xohix. Tikmū'ūn te yāy putup'ax mīypax, yā' kummuk. Pa hāpxip 'Thā' kuxa mām yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kopah, ha Yeyox te' kuxa kummuk xit, nūy' yānān tu' kuxa max tat. Pa hāpxip 'Thā putpu' yāy putup'ax mīy. Nōmāhā' kummuk xexka'. ²¹ Hamūn, tikmū'ūn te Topa yōg putat xe'e hā' mōg 'ohnāg, yā' kummuk miax. Pa tikmū'ūn te Topa yōg putat xe'e hā' mōg, pa' xak, tu' mōg, yā' kummuk xexka'. ²² Yā hām'āktux hittap putuk. Yā hām'āktux hittap, tu: "Kokex yōgmīy, tu putpu' māhā'." Kaxīy. Tu xe: "Tikmū'ūn te xapup pix, pa putpu' xe nō yāy muk putōy hā." Kaxīy. Hā kaxīy tikmū'ūn te hāpkummuk mīy kux, pa putpu' hāpkummuk mīy.

3

Yeyox putpu' nūn putup

¹ Úkxape xop, hōmā 'āte xa tappet kax'āmi'. Hōnhā 'āte xa' kax'āmi 'ūxeheh nūhū tappet. 'Āte tappet tix kax'āmi', nūy xa hāmyūmmūgā 'ūxeheh, xayī hāmpe'āpaxeh xe'e'. ² Hōmā 'ūhittap Topa pupi hām'āktux xop xe'ēgnāg te Topak-tok putpu' nūn'ax 'āktux, ha Yeyox yōg mō'pok xop te 'āxop pu nōm 'āktux kamah, yā Yeyox yōg hām'āktux 'āktux. 'Ātep-tup, xayī xe nōm pe'āpaxeh. ³ Āpu nū pe'āpaxeh hāmāxap. Āpu hāmyūmmūg. 'Āxop te' yūmmūg, hām xexka yōg hāmyāxatamuk xox putox Thā' pip putup tikmū'ūn kummuk, tu yāy yōg putup'ax kummuk mīypax putup, tu 'āxop kute'ex kummuk putup, ⁴ tu: "Yeyox te hām'āktux xex 'ūputpu' nūn putup. 'Ok kaxīy hām'āktux? Teuptu putpu' nūn 'ohnāg? Hōmā Topa te' mīy hām xexka' xix hōnhā', yā 'āmnīy xohix te yāy putuk. 'Ap nūn'ah. 'Ūpip mōnāyxop, tu' xakix, pa' nūn 'ohnāg." Kaxīy. ⁵ Pa nōm tep-tup'ah, nūy hāmpe'paxeh max. Hōmā 'ūhittap Topa te' mīy hām xexka', yā kōnāg hā' mīy, tu kōnāg hā' xut, ⁶ tu ta hāpxip Thā kōnāg hā' hām xexka xohix xexka koxyōy xix tikmū'ūn xohix kōnāg hā' kix. Yā Topa te' xat. ⁷ Tu ta' xat putup, tu kuxap hā' koxyōy putup hām xexka xix pexkox yokomak xop. Yā Topa te' hip. Hāpxip Thā tute Topap-tup nōg xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā' yānān.

⁸ Āpu' xaxok hok nū hāpxop puxet. Hāmyāxatamuk te' 1.000 te' 'āmnīy puxet putuk Topa pu', yā Topa pu' yāy putuk. ⁹ Topa te hām'āktux xex Topak-tok putpu' nūn putup. Tikmū'ūn te hāmpe'paxex hāmyāxatamuk xohix xexka nōg, pa' nūn 'ohnāg. Pe' īmhok, 'ap xohix'ah. Topa pu hāmyāxatamuk xohix 'ohnāg. Pa Topa te' hip punethok, puyīy tikmū'ūn yāy yōg hāpkummuk mīy kux. Tuteptup'ah tikmū'ūn koxyōy.

¹⁰ Pa nōm hāptup mō'nāp-tup, ha yūmūg xuxyā Yeyox putpu' nūn putup. Tikmū'ūn te xupxet hip 'ohnāg, tu hāmpe'paxex 'ūnūn putup'ah xupxet. Hā kaxīy tikmū'ūn te Yeyox hip putup'ah, tu hāmpe'paxex 'ūnūn putup'ah. Yā nōm hāptup mō'nāp-tup. Tikmū'ūn te' xupak putup hāmnuhūn xexka', yā' nōg putup pexkox yokoma' xop, yā māyōnnāg xohix puk putup, xix māyōn, xix māyōn hex, yā' xohix puk putup, ha' nōg putup hām xexka xix hām xexka yōg hāpxop xohix. ¹¹ Hā kaxīy 'ūnōg putup hāpxop xohix. 'Āxop te' yūmmūg. Texīy 'āxop hōnhā? Putep mūn mīy putup hōnhā? Yā 'āpu hāpxopmā' xe'e, yā Topa putuk. ¹² Āpu Yeyox te putpu' nūn'ax hip. Topa te yāy kutok putpu nū'kutnāp-tup. Āpu hāpxopmā' max, puyīy hāpxip kutōgnāg Thā' nū' Yeyox. Yeyox nūn putup, ha pexkox yokoma' xop puk putup, ha' nōg putup, yā hāmpukpex xexka', ha māyōn hep pognām putup, xix māyōn hex, xix māyōnnāg xop. ¹³ Pa Topa te hām'āktux xex, ha yūmū'āte nōm hip, yā pexkox yokoma' xop tup hip, xix hām xexka tup. Yā Topa te' mīy putup. Ha 'ōnte tikmū'ūn te hāpxe'e mīy putup.

¹⁴ Úkxape xop, 'āpu Yeyox te putpu' nūn'ax hip. Pu yā 'ākuxa tup, nūy hāpkummuk mīy hok, yā Topa pu 'āmax, nūy yāy kix hok Topa mūtik. ¹⁵ Āpu hāmpe'āpaxeh hōnhā Topa te' hip, yā 'ap xutep'ah Yeyox hōnhā. Tute 'āxop xānāhā'. Āpu 'ōg hāpkummuk mīy kux, ha Topa te' 'ākuxa kummuk xit putup, nūy yānān, tu kuxa max tat. Yā yūmūg taknōy Paot te nōm hāpxop kax'āmi kamah. Yā Topa te Paot pu nōm yūmmūgāhā'. ¹⁶ Paot yōg hām'āktux te yōgnū putuk, tu nōm kax'āmi tappet tu'. Yā' pip hāpxop ka'ok 'ūyōg tappet tu', ha

tikmū'ün te' yūmmūg mõ'pu'uk. Pa' pip tikmū'ün, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tup-tox kummuk, tu tikmū'ün pu Paot yōg tappet yūmmūgā kummuk, tu' koit, yā Topa tappet xohix yūmmūgā kummuk, tu yāy kuxa mām kux.

¹⁷ 'Ükxapexop, 'āte xa nōm kax'āmi', ha 'āxop te nōm yūmmūg. Pa 'ātix, nūy hāmyūmmūg, puyīy nōm koit xop xa yūmmūgā kummuk hok. Pa 'ātix, puyīy 'ākuxa mām kux hok. Yā nōm koit xop te Topa yōg xat'ax mīy 'ohnāg. ¹⁸ Topa te xa maxnāhā'. Āpu 'ūtuxhok, puyīy Topa xa maxnā nōynā'āmōg. Āpu yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yūmmūg nōynā'mōg. Yeyox te yūmūg kuxa kummuk xit. Āpu yūmū hām'āktux, hu: "Yeyox 'ūmax xe'ēgnāg." Kaxīy. Āpu yūmū Yeyox Kunnix xexka mīy hōnhā, xix' xexka mīy hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

Tu ta tu' kux.

YOĀM TE' KUXA MĀM KA'OK XOP PU KAX'ĀMI'

Hām'āktux te tikmū'ün hīnnāhā'

¹ 'Ūgmū'āte xa ka'āmi', nūy xa Topak-tok Yeyox Kunnix 'āktux, ha Topa yōg Hām'āktux putuk. Hōmā hāmyāxatamuk xohixnāg 'ihā', 'ap xip'ah hām xexka', xix pexkox, pa nōm Hām'āktux xip tap, yā Topak-tok, hak mū'āte' xupak, xi' pēnāhā', xik mū'āte 'ūgyīm hā' xupit, ha nōm Hām'āktux yā Topak-tok, tu' xohix hīnnāhā'. ² Tu ta tu' xip hām tu, hak mū'āte' pēnāhā', huk mū'āte nōm hām'āktux putup, yā' hi xe'ēgnāg, tu' hi kux putup 'ohnāg, tu yūmūg Tak Topa mūtik ti ka'ok, ha yūmū'ā tu' mūg, ³ tu xa hām'āktux, nūy xa hāmyūmmūgā', yāk mū'āte' pēnāhā', tu' xupak, tu xa' xuktux, xayīk mūg kuxa mūtik yā 'ākuxap-xet. Kaxīy yūmūg kuxap-xet yūmūg Tak Topa kuxa mūtik, xik-tok Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ⁴ 'Ūgmū'āte tappet mīy, nūy 'ākuxa hittupmā', ha mōktu yā hittup xexka'.

Tu Topa te hāptupmāhā' 'āktux

⁵ Kunnix tek mū'ā hām'āktux, hak mū'āte xa' xuktux, hu: Māyōn te hāptupmāhā', tu 'āmnīy koxtap nōō', hā kaxīy Topa yā max xe'ēgnāg, tu hāpxopmā kummuk 'ohnāg. ⁶ Tikmū'ün te: "Ūgkuxap-xet Topa kuxa mūtik," kaxīy, tu hāpxopmā kummuk pax, puxix tu mō'āmā', tu yā' koit. ⁷ Tikmū'ün te hāpkumep hāptup 'ihā, puxix putat pēnā max, ha' nōy xop xohix te' yōg hāpxopmā'ax pēnāhā'. Hā kaxīy yūmū'āte hāmyok mīy, Topa putuk yūmū'āte hāmyok mīy, kopxix yūmūg kuxap-xet, ha Topak-tok Yeyox Kunnix yūmūg pupi' xok tap, tu yāy hep 'āta nū'nāhā', nūy yūmūg kuxa tupmā, ū yūmūg kuxa tu max.

⁸ Hu: "A 'āte hāpkummuk 'ūm mīy'ah," kaxīy, kopxix yā' koit, 'ap hāpxe'e 'āktux'ah. ⁹ Pa yūmū'āte yāy hāpkummuk mīy'ax 'āktux, xix Topa pu' xuktux, puxix Topa' mīy'ax kummuk xaxogā', pu tu kux, Topa te hām'āktux xexhah, tu hāmyok mīy, nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā', ū kuxa tu max. ¹⁰ Yūmū'āte: "Yāk kuxa max. 'Āte hāpxopmā kummuk 'ohnāg," kaxīy, kopxix yā' koit, yā Topa te' koit 'āktux, tu Topa pu yūmūg yīpkox 'ohnāg.

2

Kunnix te yūmūg mōgnīnām

¹ 'Ūgkutok xop, 'āte nū mīy tappet, xayīy 'āxop hāpkummuk mīy hok. Yūmūg 'ūm te hāpkummuk mīy, puxix Yeyox Kunnix te hāmyok mīy pax, tu yūmūg Tak Topa pu hām'āktux, yūmūg pupi hām'āktux, ² ha Topa te yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', yā Kunnix xok yūmūg pupi', nūy hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. Ya' hep xop xohix yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā kamah.

³ Topa yōg xat'ax pu yūmūg yīpkox pi', kopxix yūmūg Topa yūmmūg, tuk kuxa mām. Yā Topa yūmmūg xe'e'. ⁴ Tikmū'ün te: "'Āte Topa yūmmūg," kaxīy, pa' yōg xat'ax pu' yīpkox hok, puxix yā' koit, tu hāpkohē mīy. ⁵ Tikmū'ün 'ūm te Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox pi', puxix Topa mō'yāy xe'ēgnāg, hā kaxīy yūmūg kuxap-xet 'ūkuxa mūtik. ⁶ Tikmū'ün te: "Ūgkuxap-xet Topa kuxa mūtik," kaxīy, pūyā mōg, nūy hāpxopmā max, nūy Yeyox Kunnix yōg hāpxopmā'ax tat.

Tu' xat'ax tup 'āktux

⁷ 'Ūkxape xop: 'Ūxat'ax hittap 'āte xa kax'āmi'. Yā hōmā tikmū'ūn te xa' xat'ax 'āktux, tu xa hām'āktux hāmāxap. ⁸ Pa kama' tup 'ūxat'ax. Yā Kunnix te' yūmmūgahā', 'lhā tu hāpxomā max. Yā' xohix te' pēnāhā', tu' hittup. Yā 'āmnīy tox kux putuk. Kunnix nūn, tu hāpxomā max, tu yā hāptup koa putuk. Yā māyōn xutep, tu hām xexka xohix tupmāhā', ha kaxīy Kunnix nūn, tu hāmmax yūmmūgāhā', tu hāmmaxnāhā', ha mōktu 'āxop kama te hāpxomā max.

⁹ Tikmū'ūn te: "Āte hāpxomā max," kaxīy. Yāy xapep-tupnōg, puxix yā hitop tu hāpxomāhā', tu tikmū'ūn nōy putuk, nōm te 'āmnīy koxtap hā hāpkumep, tu hāmpēnā 'ohnāg, xix hāmyūmmūg 'ohnāg, tu yā yāy mōd'āmā'. ¹⁰ Tikmū'ūn te xapep-tup pax, puxix hāmyūmmūg, tu' nōy mōd'nlynām, puyīy hāpxomā max, tu' kummugā 'ohnāg. Tu tikmū'ūn nōy putuk, nōm te hāptup 'lhā hāpkumep. Tu hāmpēnā max, nūy nōy mōgā max. ¹¹ Tikmū'ūn te' xapep-tup nōg, puxix tu tikmū'ūn nōy putuk, nōm te yāyxaxok hāpkoxtap kopah. Tu hāmpēnā 'ohnāg, tu tik pa hok putuk, tu hāmyūmmūg 'ohnāg.

¹² 'Ūgkutok xop: 'Āte xa kax'āmi', hu: Yā Kunnix te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux. ¹³ 'Ātak mūnōm xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te yūmūg xuxyā yūmmūg hah, ha' xiptap, 'lhā Topa te hām xexka mīy, ha 'āxop te nōm yūmmūg. 'Ātuk tup xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te hāpkummugā'ax kuxyāhā'.

¹⁴ 'Ūgkutok xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te yūmūg Tak Topa yūmmūg hah, 'Ātak mūnōm xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te yūmūg xuxyā yūmmūg hah, ha' xip tap, 'lhā Topa te hām xexka mīy. 'Ātuk tup xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop ka'ok hah. Topa yōg hām'āktux te 'ākopa' xip, ha 'āxop te hāpkummugā'ax kuxyāhā'.

¹⁵ Topa hā' puknōg xop tep-tup nōg, yīy nōm pu 'ayīpkox hok, xi' yōg hāpxop putup hok. 'Āxop te 'ānōy yōg hāpxop putup xūy, hu ta yūmūg Tak Topa-pup hok. ¹⁶ Topa hā' puknōg xop te hāpxomā kummuk, yā' yōg hāpxomā'ax xohix te: yāy yōg putup'ax kummuk mīy, xi' nōy yōg hāpxop putup, xix hāpxop nū'xok, nūy yāy xexkānā'. Yā' xohix te Topa hā' puknōg xop yōg hāpxomā'ax, 'ap pexkox yōg'ah. ¹⁷ Ha hām xexka nōg putup, xi' yōg hāpxomā'ax xohix nōg putup, pa tikmū'ūn te Topa pu hāpxomā max, xix nōm pu' yīpkox pi', puxix tu hi xē'e kux 'ohnāg.

Tikmū'ūn te Kunnix hā' puknōg

¹⁸ 'Ūgkutok xop: Hāmyāxatamuk xohix xox putox te mō'nāp-tup. Tikmū'ūn te xa hām'āktux, ha hām'āpak, yā tik gāy xexka nūn, tu Kunnix tu' gāy, ha hōnhā tik gāy xop punethok, nōm te Kunnix tu' gāy, ha taxīy yūmū'āte' yūmmūg: Yā hāmyāxatamuk xohix xox putox. ¹⁹ Nōm Kunnix tu' gāy xop te yūmū'ā nīm, 'ūpuknōg tu', 'ūkuxa mām xet tu'. Pax pu yūmū yōg, puxix yā tu pip ka'ok. Pa' mōg, nūy mōy 'ūxohix pu' mūg, yā yūmū'ā hā' puknōg.

²⁰ Kunnix te Topa Koxuk nū'kutnāhā' 'āxop hah, ha 'āha yīxoho', tu xa hāpxe'e yūmmūgāhā'. ²¹ 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te hāmyūmmūg hah, yā' koit'ax te hāpxe'e hā' puknōg, tu yāy putuk 'ohnāg.

²² 'Ū 'ūm te' koit? Tute' koit, nōm te: "Yeyox mūn 'ap Kunnix'ah, Topa te Yeyox yāykutnā 'ohnāg," kaxīy. 'Ōhōm Yeyox tu' gāy, tu Topa yā Yeyox hā' Tak 'āktux hok, tu Yeyox yā Topa hāk-tok 'āktux hok, tute' koit tu hām'āktux. ²³ Tikmū'ūn te Topak-tok 'āktux hok, puxix kamah 'Ātak 'āktux hok, ha tikmū'ūn te Topak-tok putup, puxix tu' Tak putup kamah.

24 Yī hām'āktux'ax hittap xeh 'ākuxa kopah, nūy 'āhi xe'ēgnāg Topa yūmūg Tak mūtik, xik-tok mūtik, tu' kuxap-xet Topa kuxa mūtik, xik-tok kuxa mūtik.
25 Yā Kunnix mūn te yūmū'ā hām'āktux xex, tu yūmūg xohix hīnnāp-tup xe'ēgnāg, 'ūg pip Topa yīkāgnāg pexkox tu'.

26 'Āte xa kax'āmi', puyī tikmū'ūn xa mō'āmā hok. **27** Kunnix te Topa Koxuk yīxōnnāhā 'āxop hah, ha tikmū'ūn 'ūm te xa hāmyūmmūgāhā hok. Yā Topa Koxuk mūn te 'ākopa' xip, tu xa hāmyūmmūgāhā', tu Topa yōg hām'āktux xohix yūmūmūgāhā', tu xa hāpxe'e yūmūmūgāhā', yīhāmyūmmūgā'ax pu ūpkox pi', nūy Kunnix kuxa mūtik 'ākuxap-xet.

28 'Ūgkutok xop: Ya hamūn. Kunnix kuxa mūtik 'ākuxap-xet, hu ta kuxānōg hok, 'ihā Kunnix te putpu' nūn, yīy yāyhāhup hok, 'ap yāy 'ūm xaptop putup'ah. **29** Kunnix te hāmyok mīy, yīy yāy yōg tikmū'ūn te hāmyok mīy kamah, yā Topap-tok xop nō'ōm. Yā' max 'āxop te hāmyūmmūg.

3

Tu Topak-tok xop 'āktux

1 Topa te mōg yūmūg yāy xe'ēgnāg, tu mōg yāy xe'ēgnāg, hu yūmūg 'āxet'ax mīy Topak-tok xop. Yā Topa hā yūmū'ā kutox xop xe'e'. Topa hā' puknōg xop te yūmūg putup nōg, Topa mūn yūmūg 'ohnāg tu'. **2** Ūkxape xop: Hōnhā Topa hā yūmūg kutox xop, ha yūmūg xuxyā nūn, kopxix yūmūg yāy yānān 'ūtup'ax, ha xīy 'a yūmū'ātep yūmūmūg'ah, pa Kunnix nūn, kopxix yūmūg yāy yānān, nūy Kunnix putuk, yūmūg xuxyā xe'e pēnāp-tup tu'. **3** Ha tikmū'ūn te Kunnix nūn'ax hip, tu' xak, nūy hāpxopmā max, nūy Kunnix yōg hāpxopmā max tat.

4 Tikmū'ūn te Topa yōg xat'ax pu' ūpkox hok, puxix tu hāpkummuk mīy. Yā hāpkummuk mīy, 'ihā' xat'ax tu ūpkox 'ohnāg. **5** Kunnix nūn, nūy yūmū'ā yōg hāpkummuk mīy'ax kuxyā', tu hāpkummuk mīy 'ohnāg. Yā 'āxop te' yūmūmūg tap, **6** yīy tikmū'ūn kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, puxix tu hāpxopmā max, tu 'a hāpkummuk mīy pax'ah. Pa tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk pax, puxix Kunnix pēnā hok, xi' yūmūmūg hok kamah.

7 'Ūgkutok xop: 'Ōg pa 'āti', puyī tikmū'ūn xa mō'āmā hok. Tikmū'ūn max te hāmyok mīy, ha kaxīy Kunnix te hāmyok mīy. **8** Tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk pax, puxix Hāmgāyāgnāg yōg, yā Hāmgāyāgnāg te hāpxopmā kummuk tap. Topa te hām xexka mīy, 'ihā' Hāmgāyāgnāg te hāpkummuk mīy tap. Ha Kunnix nūn, nūy Hāmgāyāgnāg yōg hāpxopmā'ax nōñā', pu tu nōg.

9 Topa Koxuk te Topak-tok xop ka'ogāhā', puyī hāpxopmā kummuk hok, Topak-tok xop tu'. **10** Topak-tok xop xix Hāmgāyāgnāg kutox xop 'ap yāy putuk'ah. Yā Hāmgāyāgnāg kutox xop te hāpkohe mīy, tu' nōy putup hok.

Tu yāy putup pax 'āktux

11 'Āxop te hām'āktux hittap 'āpak, hu: "Ūyā yūmūg xohix yā yāy putup pax." Kaxīy. **12** Tik hittap Kāyīy te yāy taknōy 'Ameo putex. 'Ānōy putex hok, nūy Kāyīy putuk hāpxopmā hok. Ha Hāmgāyāgnāg xop yōg, tu yāy taknōy putex. Tep tu Kāyīy tep-tex? Yāy kūmīy'ax kummuk tup-tex, 'ūtaknōy te hāpxopmā max, yīy Kāyīy tep-tex.

13 Ūkxape xop: Topa hā' puknōg xop te 'āp-tup nōg, pāyā 'ākuxānōg hok. **14** Hōmā yūmū'āte hāpxopmā kummuk pax, pāyā Kunnix te yūmūg kuxa hīnnāhā', yīy yūmūg nōy putup pax xexka nōñāhā. Yā taxīy hā yūmūg yāy kuxa hi'ax yūmūmūg. Tikmū'ūn te' nōy putup hok, puxi' kuxa hi 'ohnāg. **15** Tikmū'ūn

te' xapep-tup hok, puxix tu kuxa kopap-tex, ha tikmū'ün tep-tex, puxix tu kuxa hi 'ohnāg. ¹⁶ Ha yūmū'āte putup pax yūmmüg. Yā Kunnix xok yūmūg pupi', nō yūmūg yāy xe'ēgnāg, tu yūmū'ā tu' xok, 'ūyā yūmūg xape pupi xakix kamah! ¹⁷ Üptexop xexka te' nōy hok 'ūm pēnāhā', tu hāpxop 'ūm hōm hok, 'ūkuxa ka tu', puxip-texop te Topa 'ūm putup pax 'ohnāg. ¹⁸ 'Ūgkutok xop: 'Āxop te 'ānōy putup, ha hāpxopmā max, nūy 'āyīy'ax hāp-tup puxet hok. Pa hāpxopmā max, nūy 'ānōy hā 'ātehet, nūy tup-tup pax xe'e'.

Tu kuxānōg hok Topa keppa 'āktux

¹⁹ Hā kaxīy yūmū'āte hāmyūmmüg, yāy yōg hāpxopmā'ax max hā yūmū'āte hāmyūmmüg. Yā yūmūg mūn Topa yōg, hu yūmūg kuxa mām ka'ok Topa kopah. ²⁰ Yūmū'āte yāy kuxa yīkopit, tu yā yāy kupex, puxix Topa hāmyūmmüg, nūy yūmūg kuxa tu yūmmüg kamah. ²¹ Yūmūg kuxa yā yāy kupex hok, kopxix yūmūg mōg yāy nīynām, nūy Topa keppa' pi', nūy nōm pu hām'āktux, nūy yūmūg kuxānōg hok. ²² Topa pu yūmūg yīpkox pip, yīy ta yūmūg xat, 'ū hāpxopmā max, hu Topa tu' xak, 'ū yūmū'ā hāpxop 'ūm popmā', ha' popmāhā'. ²³ Ha Topa te' xat, hu: "Ākuxa mām 'Ūgkutok Yeyox Kunnix kopah," kaxīy. Tu xe: "Āpu 'āxohix yāy putup pax," kaxīy. Yā kaxīy Kunnix te yūmū'ā xat tap. ²⁴ Tikmū'ün yīpkox pi', puxix tu kuxap-xet Topa kuxa mūtik, xix Topa kuxa nōm mūtik kuxap-xet, tu yāy Koxuk yīxonnāhā', pu yūmū'ā hāmyūmmügā'.

4

Tu' Koxuk xe'e' 'āktux, xi' koxuk te mō'āmā'ax 'āktux

Tu' Koxuk xe'e' 'āktux, xi' koxuk te mō'āmā'ax 'āktux

¹ Tikmū'ün punethok te: "Topa Koxuk tek kopak xip," kaxīy. Nāy, 'āpu nōm xop yīkopit, nūy hāmyū mmüg. Pe yā Topa Koxuk xe'e te nōm kopa' xip. Yā tikmū'ün punethok te hām'āktux max, pa Topa pupi hām'āktux'ah. Yā mō'āmā'! ² Hā kaxīy 'āxop te' kopit'ax, hu: Tikmū'ün te Yeyox Kunnix 'āktux, tu Yeyox yā tikmū'ün kutok 'āktux, puxix Topa Koxuk xip nōm xop kopah. ³ Pa nōm tikmū'ün te hām'āktux hok, tu: "Ap tikmū'ün kutok xe'e'ah," kaxīy, puxix Topa Koxuk 'ūkopa tu xip 'ohnāg. 'Āmhok. Pa' koxuk puknōg te' kopa' xip, nōm te Yeyox tu' gāy. Hōmā tikmū'ün te' koxuk puknōg nūn'ax 'āktux, ha hōnhā hām xexka tu' xip.

⁴ 'Ūgkutok xop: Yā 'āxop Topa yōg, hu hām'āktux hā mō'āmā'ax xop kuxyāp-tup. Yā Topa Koxuk te 'ākopa' xip, tu' ka'ok xe'ēgnāg, ha' koxuk puknōg pu'uk. ⁵ Topa hā' puknōg xop te yāy yōg hāpxopmā'ax 'āktux, ha yāy yōg xape xop te hām'āpak, tu Topa hā' puknōg xop hā' xape, hu hām'āpak. ⁶ Pāyā yūmūg mūn Topa yōg. Tikmū'ün te Topa yūmmüg, puxix yūmūyōg hām'āktux 'āpax, ha tikmū'ün te Topa yūmmüg hok, puxix hām'āpak hok. Ha kaxīy yūmū'āte Topa Koxuk yūmmüg, xi' koxuk te mō'āmā'ax yūmmüg kamah.

Topa te tikmū'ün mō'yāy xe'ēgnāg 'āktux

⁷ 'Ūkxape xop: 'Ūyā yūmūg yāy putup pax, yā Topa te yūmūg ka'ogāhā', 'ū xape putup pax. Tikmū'ün te' xape putup pax, puxix yā Topak-tok, tu Topa yūmmüg. ⁸ Tikmū'ün tep-tup pax hok, puxix Topa yūmmüg hok, yā Topa te mō'yāy xe'ēgnāg. ⁹ Tu yūmūg yūmmügāhā', tu tak-tok puxehnāg nū'kutnāhā', tuk-tok puxehnāg nū'kutnāhā hām xexka tu', pu yūmūg pupi tu' xok, nūy yūmūg kuxa hīnnā xe'ēgnāg. ¹⁰ Ha Topa te yūmūg mōg yāy xe'ēgnāg. 'A

yūmū'āte Topa 'ūm mō'yā xe'ēgnāg'ah. 'Āmhok. Pa Topa te yūmūg mōg yāy xe'ēgnāg, huk-tok nū'kutnāhā', pu yūmūg pupi tu' xok, hak-tok xok, nūy yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax xohix xaxogā', pu tu kux.

¹¹ 'Ūkxape xop: Topa te yūmūg mōg yāy xe'ēgnāg, 'āpu yūmūg kamah yāy putup pax. ¹² 'A tikmū'ūn te Topa 'ūm pēnā xet'ah. Yūmūg yāy putup pax, puxix Topa yūmūg kuxa hā yā tu kuxap-xet, ha mōktu yā mō'yāy xe'ēgnāg. ¹³ Hā kaxīy yūmūg kuxa mām ka'ok, 'ūyīy kuxap-xet Topa kuxa mūtik. Yā Topa te yūmūg kopa' xip, tu yāy Koxuk xe'ēgnāg yīxōnnāhā', yūmū'ā'. ¹⁴ Hak mū'āte Topak-tok pēnāhā'. Yā Topa tek-tok nū'kutnāhā hām hah, pu Topa hā' puknōg xop pupi tu' xok. ¹⁵ Tikmū'ūn te Yeyox Kunnix yā Topak-tok 'āktux, puxix Topa kuxa nōm mūtik kuxap-xet. ¹⁶ Yā yūmū'āte Topa yōg mō'yāy'ax yūmmūg, ha yūmūg mōg yāy xe'ēgnāg, ha yūmūg kuxa mām ka'ok nōm kopah.

Topa mūn mō' yāy'ax xe'ēgnāg, ha tikmū'ūn te' nōy putup pax, puxix tu kuxap-xet Topa kuxa mūtik, ha Topa kuxa te nōm mūtik kuxap-xet 'yūnāñ tu'. ¹⁷ Topa te mōg yāy xe'ēgnāg, tu mōktu yūmūg kuxa kopa' xip ka'ok, ha yūmū'āte mōg yāy nīynām. Ha hāptup xe'e mō'nāp-tup, 'ihā Kunnix xe'e te putpu nūn, nūy hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit. 'Uyā yūmūg hāpxopmā max, Kunnix te hāpxopmā max putuk! ¹⁸ Tikmū'ūn te' nōy putup pax, puxix tu' yīpkutuk hok, tup-tup pax, hu' yīpkutuk hok. Tikmū'ūn te' nōy yīpkutuk, puxip-tup kutōgnāg, tu' gāy'ax yīpkutuk, hu' kuxa xūy.

¹⁹ Topa te yūmūg mōg yāy xe'ēgnāg hāmāxap, yīk-nāy tu yūmū'āte Topap-tup pax. ²⁰ Tikmū'ūn te: "Āte Topap-tup pax," kaxīy, tu' xape 'ūm nōy putup nōg, puxi' koit. Tikmū'ūn te' nōy pēnāhā', tup-tup hok, puxix Topap-tup hok kamah. 'Ap pēnā xet'ah. ²¹ Yīy Kunnix te yūmūg xat, hu: "Tikmū'ūn te Topap-tup pax, puxi' xape putup pax kamah," kaxīy.

5

Tute' gāy xop kuxyā 'āktux

¹ Tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, tu yā Topa yōg hāmyāy'kutnā'ax yūmmūg, puxix nōm tikmū'ūn Topa hāk-tok. Tikmū'ūn te' Tak 'ūm putup pax, puxik-tok xop putup pax kamah. ² Yūmū'āte Topap-tup pax, tu 'ōg xat'ax mīy, hu Topak-tok xop putup pax kamah, tu' yūmūg mōg yāy xe'ēgnāg hah. ³ Yā Topak-tok xop te' gāy xop kuxyāp-tup, yūmūg kuxa mām ka'ok, puxix Topa hā' puknōg xop kuxyāp-tup. ⁴ 'U 'ūm te' kuxyāp-tup? Nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopa xop, tute' kuxyāp-tup, nōm te hāmyūmmūg, yā Yeyox mūn Topak-tok.

Tu Yeyox Kunnix 'āktux

⁶ Tu'nūn, hap-tox pix kōnāg hā, ha' hep 'āta nū'nāhā'. 'Ūp-tox pix, 'ihā Topa te yāy kutox 'āktux, ha yūmūg pupi' xok, 'ūyīy yūmū'ā Topa hā kutox xop kamah. Ha Topa Koxuk te: "Hamūn! Yā hām'āktux xe'e!" kaxīy. ⁷⁻⁸ Yeyox Kunnix yā Topak-tok xe'ēgnāg. Topa Koxuk te yūmūg kuxa kopa hāmyūmmūg'hā', 'ūyīy hāmyūmmūg, xix Yeyox putox pix, 'ihā Topa te hām'āktux, xix Yeyox te yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy tu kuxa maxnā', yā hāpxopmā'ax 3 hā yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. ⁹ Tikmū'ūn te hām'āktux, kopxix yūmūg xupax, ha Topa te hām'āktux, kopxix yūmūg yīpkox pi', hāpxe'e 'āktux hah, ha Topa te Yeyox yā yāy kutox 'āktux. ¹⁰ Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Topak-tok kopah, puxix yāy kuxa tu: "Hamūn!" kaxīy. Tikmū'ūn kuxa yūm

hok, puxix tu Topa te yā' koit 'āktux, Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox 'ohnāg hah, ha Topa te: "Yeyox mūn yā 'ūgkutok xe'e!" kaxīy. ¹¹ Tu xe: "Āte 'ākuxa hinnā xe'ēgnāg, 'ūgkutok hā 'ākuxa hinnāhā, ha 'āhi kux 'ohnāg," kaxīy. ¹² Topak-tok te tikmū'ūn mūtik tihī', puxix tu kuxa hi xe'e', ha tikmū'ūn mūtik ti hok, puxix tu hi 'ohnāg.

Tu' hi xe'ēgnāg, ha' kux 'ohnāg 'āktux

¹³ Āte xa kax'āmi', nūy xa hāmyūmmūgā'. 'Āxop kuxa mām ka'ok Topak-tok kopah, tu 'ākuxa hi xe'ēgnāg. ¹⁴ Topa keppa yūmūg pip, tu' yīpkutuk 'ohnāg, tu Topa tu' xak, pu hāpxop 'ūm hōm, 'ūyīl yūmūg hāpxopmā max, puxix yūmū'ā' hōm. ¹⁵ Yūmū yōg hām'āktux 'āpak hah, hu yūmū'ā' hōm putup.

¹⁶ Pēyā tikmū'ūn te' xape pēnāhā', ha hāpkummuk mīy miax, yīy Topa te' xūygāp-tup, pāyāp xok putup'ah. 'Āpu Topa tu' xax, pu 'āxape hīnnā', puyīy tu' xok hok. Yā hāpkummuk miax. Pēyā' xape te hāpkummuk xexka mīy, pūyā Topa tu' xax hok, puyī' hīnnā'. Yā' xok putup. ¹⁷ Hāpkummuk mīy'ax xohix te yāy pu hāpkummugāhā', pa 'ap xohix tep-tex'ah.

¹⁸ Topak-tok xop 'ap hāpxopmā kummuk pax'ah, Topak-tok te' pēnā max hah, yīy Hāmgāyāgnāg te' kummugā hok, ha yūmū'āte' yūmmūg.

¹⁹ Yā yūmū' mūn Topa yōg, ha Hāmgāyāgnāg te Topa hā' puknōg xop xat.

²⁰ Yā Topak-tok nūn tap, tu yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', 'ūyīl yūmūg Topa xe'ēgnāg yūmmūg. Topa kuxa mūtik yūmūg kuxap-xet, xik-tok Yeyox Kunnix kuxa mūtik yūmūg kuxap-xet. Yā Topa xe'ēgnāg, tu yūmūg kuxa hīnnāhā xe'ēgnāg.

²¹ 'Ūgkutok xop: Topa 'ūm komut nīm! Nōm pu nū'āktetex hok! Tu ta tu' kux.

YOĀM TE 'ŪN KUXA YŪM KA'OK'AX PU KAX'ĀMI' II

¹ 'Ūgmūn yā tik pēnā max'ax, tuk xape hex pu kax'āmi', xik xape kutox xop pu kax'āmi', 'āte nōm putup pax xe'e'. 'Ak puxet'ah. Yā tikmū'ūn te hāmyok mīy, tu 'āp-tup pax kamah. ² 'Ūgmū'āte 'āp-tup pax, hāpxe'e tek mū kuxa kopa' xip hah. Yā' xip ka'ok mō kuma' mōg.

³ Pūyā yūmūg Tak Topa xa hāmmxnā', xix ākuxa ka', xix ākuxa māmmā'. Pūyāk-tok Yeyox Kunnix mūtik xa hāmmxnā', xi mōlāyāy xe'ēgnāg, hāmyok mūy tu'.

Tu hāpxe'e 'āktux, xix yāy putup pax 'āktux

⁴ Tikmū'ūn te 'āxop 'āktux, yā 'āk-tok te hāmyok mīy, ha tikmū'ūn te' xuktux, ha kaxīy yūmūg Tak Topa te yūmūg xat, yīk kuxa hittup. ⁵ 'Ūkxape hex, 'ūyā yūmūy yāy putup pax. Yā Topa te' xat tap, 'ūyā yūmūy yāy putup pax. ⁶ Tikmū'ūn te' nōy putup pax, puxix Topa yōg xat'ax mīy. Yā 'āte xe' xat'ax 'āktux, hu: "Üyā yūmūy yāy putup pax mōg kumak mōg," kaxīy.

⁷ Tikmū'ūn punethok te' nōy pu mōlāmā', tu hāpxexka xohix tu' pip. Tu Yeyox Kunnix 'āktux, hu: "Ap tikmū'ūn kutox xe'e'ah," kaxīy. Yā Kunnix tu' gāy xop, tu yā' koit. ⁸ 'Ōg pa 'āti', ka 'āhām'ax xaxok, puyīy pexkox yōg hāpxop hā Topa xa pago.

⁹ Kunnix te hāmyūmmūgāhā', yā' puxi', pa tikmū'ūn te hāmyūmmūg putup xūy, hu yāy pu hāmyūmmūg'ax puknōg yūmmūgāhā', puxix Topa nōm tikmū'ūn mūtik tu ti hok. Pa tikmū'ūn te hāmyūmmūg'ax 'āpax, puxix Topa nōm mūtik 'ati', hak-tok te nōm mūtik thi'. ¹⁰ 'Āha tikmū'ūn nōy mōg, tu Kunnix yōg hām'āktux xe'e yūmmūgā hok, yīy ta 'āpet tu' xānā hok, pu mōlāxip, xix hāmmxnā'ax 'āktux hok, nūy: "Pūyā Topa 'ākuxa yummā!," kaxīy. 'Ūxuktux hok. ¹¹ Yā tikmū'ūn te' kummuk xop pu hāmmxnā'ax 'āktux, puxi' kummuk xop mūtik hāpkummuk mīy.

Tu hām'āktux kux

¹² 'Āte xe xa hām'āktux putup, pa kax'āmi'ax hā 'āte 'ap hām'āktux putup'ah xa'. 'Ūgmōg putup 'āha, nūy xa hām'āktux, xa 'āxop yānān tu 'ā hām'āktux, 'ūyī yūmūg kuxa hittup xexka'.

¹³ Topa te 'āxape hex yāyutnāhā', hak-tok xop te xa 'āneo. Tu ta tu' kux.

YOĀM TE' XAPE 'ĀXET'AX GAX PU KAX'ĀMI' III

¹ 'Ūgmūn yā tik pēnā max'ax, tuk xape Gax pu kax'āmi', 'āte nōm putup pax xe'e'.

² 'Ūkxape', 'āte Topa tu' xak tap, puyī xa hāmmaxnā', xayī 'ākuxa hittup putuk 'āhittup. ³ Yūmūg xape nūn, tu 'āmūn 'āktux, hak kuxa hittup xexka', hak xape te xate hāpxopmā max 'āktux, xix xate hāpxaxok hok 'āktux, xix xate hāmyok mīy 'āktux, ⁴ yīk kuxa hittup, 'āmūn tek mūn hā 'ūgkutok tu'.

Tu Gax 'āktux max

⁵ 'Ūkxape: Yūmūg xape pu 'āhām max, xix yūmūg xape pu knōg pu 'āhām max kamah. ⁶ Ha 'āmūn 'āktux, īhā' kuxa mām ka'ok xop yāykoṭinnā' pip, xix xate 'āxapep-tup pax 'āktux. Hōmhā 'āte xa' xak, xa nūhū 'āxape xop mō'nīynām, pu xe' mōg, nūy hām'āpak'ax max 'āktux, 'āhittup hah, nūy 'āhā 'ātehet, nūy Topa kuxa hittupmā'. ⁷ Yā Kunnix pu' hām, tu hāpkumep, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, tu tikmū'ūn kuxa mām hok xop tu tayūmak pop 'ohnāg. ⁸ Yī yūmū'āte nōm 'a tet'ax, nūy nōm xop mūtik yūmūg pupi' hām, nūy hām'āktux xe'e 'āktux hāpxexka nōy tu'.

Tu Niot 'āktux, xix Nemēn 'āktux

⁹ Hōmā 'āte tappet kutōgnāg mīy, tu 'āxop kuxa mām ka'ok xop ha mō'kutnāhā', pa Niot tep-tup nōg, yāy pe'paxex xexka tu', tu 'āxop xat putup, ¹⁰ yīy 'āhak mōg, tu mōktuk xupep, tu Niot pu hām'āktux putup, tu' yōg hāpxopmā'ax 'āktux putup. Yāk mūg 'āktux kummuk, tu' koit xexka', Tu hāpxopmā kummuk kamah, tu' xape xop 'ap xānā'ah, nūy pet tu mō'xip. Tu' xat hok kamah, pu yāy xape nōy xānā hok, ha' mīy, puxix' xat hok, pu yāykoṭinnā tu' xip hok 'ūxape xop mūtik.

¹¹ 'Ūkxape.: 'Ānōy yōg hāpxopmā'ax max tat, tu hāpxopmā'ax kummuk kuxyā'. Yā Topa yōg xop te hāpxopmā max, pa tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk, 'ap Topa 'ūm pēnā xet'ah.

¹² 'Ūxohix te Nemēn 'āktux max, ha hāmyok mīy, yīg mū'āte' xuktux max, ha xate' yūmmūg, yāg mū'āte hām'āktux xe'e'.

Tu 'āneo hōm

¹³ 'Āte xa hāpxopmā'ax xohix 'āktux'ax, pa tappet tu 'āte' mīy putup'ah, ¹⁴ Hu 'āte' hip, nūy 'āpēnā', īhā' xa hām'āktux putup.

¹⁵ Pūyā Topa 'ākuxa yūmmā'. Yūmūg xape xohix te 'āneo. 'Āte yūmūg xape xop xaxok 'ohnāg, nōm xop te 'āmūtik pip. Hu xa' xak, xak mūn 'āktux, nūy yūmūg xape xohix pu' xuktux. Tu ta tu' kux.

YOT TE' KUXA MĀM KA'OK XOP PU KAX'ĀMI'

¹ 'Ūgmūn Yot, Yeyox Kunnix pu 'āte hāpxopmāhā', yā Tiak hāk taknōy, tu xa kax'āmi', Topa te 'āxop xānāhā hah, ha Topa yūmūg Tak te mō'āyāy xe'ēgnāg, xix Yeyox Kunnix te 'āpēnānā' xip, nūy 'āpēnā max.

² Pūyā Topa 'ākuxa māmmā', xix mō'āyāy xe'ēgnāg, xix 'ākuxa ka', ha mōktu yā 'ākuxa hittup xexka'.

Yot te mō'āmā'ax xop 'āktux

³ 'Ūkxape xop, 'āte 'āp-tup pax, tu xa kax'āmi', nūy 'ākuxa ka'ogā', nūy yūmūg xuxyā 'āktux. Yā yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' kuxa max tat. Yī 'āte nū mīy tappet, nūy mō'āñlynām, xayly kuxa mām hok xop pu hām'āktux hā' nōy yānān. Yā Topa te yāy yōg tikmū'ūn pu hām'āktux xe'ēgnāg, tu 'ap xep 'āktux putup'ah. ⁴ Yā tik xop kuxa mām 'ohnāg, tu' xaptop hā' kuxa mām ka'ok xop kopa' tihī, tu Topa yōg tikmū'ūn pu' koit, tu hāmyūmmūgāhā', tu mō'āmā'ax hā' hāmyūmmūgāhā', tu Topa yōg hām'āktux xe'e hā' yānān hām'āktux nōy. Yā yūmū yōg Topa te yūmū'ā hāmmmaxnāhā', tu yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', pāyā tik te koit xop te' nōy xop pu yā mō'āmā', nūy yāy putup'ax kummuk mīy, tu' nōy hā' xupxet pax, tu yūmūg xuxyā puxehnāg putup nōg, nōm te yūmū'ā hāmyūmmūgā xe'ēgnāg. Ha Topa yōg tappet te nōm tik te koit xop 'āktux tap. Yā Topa te' yōg hāpxopmā'ax kummuk 'āktux, tu' kummugāp-tup 'uyānān tu', nūy tu pago. ⁵ 'Āxop te hāmyūmmūg tap, pāyā' xaxok hok: Yā Topa te 'Iyaet yōg tikmū'ūn mōy hāpxexka 'Eyit kopah, ha hāmyāxatamuk punethok nōg, 'ihā' kuxa mām hok xop kix. ⁶ Pexkox yōg nū'pok xop xohix, pāyā' yāg yīpkox 'ohnāg Topa pu', tu Topa 'āxet'ax xe'ēgnāg pa', nūy Topa yānān tu' xat, yāy xexka pe'paxex, tu' hitop hā' yāy xexka pe'paxex, tu' xat kummuk nām, tu yāy xip'ax nīm. Yī Topa gāy kāmānat kummuk xop tu', tu pexkox yōg kāmānat kummuk hā' gāy, tu pipkup mākxap'ax hā' hīy ka'ok, ha nōm koa hok, ha kaxīy Topa te' kummuk xop mōgāhā', tu' tat, ha hāpkoxtantu' mām, tu' hip, pu Topa' yānān tu' xūygā xexka', ha' xūy kuxyā 'ohnāg. ⁷ Tikmū'ūn te xa kōmēn Xonōm'āktux, xix kōmēn Gōmōg 'āktux, xix kōmēnnāg te hāmhunnāg tu' pip 'āktux. 'Uxohix kōmēn hittap. Ha' yōg tikmū'ūn xop te hāpxopmā kummuk pax kamah, nū'pok xop putuk, tu' nōy mūtik nōm kummuk pax, xi' nōy hā' xupxet. Yā kuxap te mō'hap mō'kuma' mōg, tu' xūygāhā'. 'Uxaxok hok, xa 'āxop kaxīy 'āxūy hok.

⁸ Yā nōm te koit xop yāy yōnkup hā' hāpxopmāhā', nūy yāy yīn kummugā', 'a Topa yōg hām'āktux 'ūm 'āpak'ah, 'uyīpkox 'ohnāg tu', tu pexkox yōg nu'pok xop max mānōg kummuk. ⁹ Yā nū'pok xop yōg xat'ax yā Mīget, tu 'ap nōy xop mānōg'ah. 'Amhok. Hōmā Mīget te Hāmgāyāgnāg pu hām'āktux, tu Mōyyex yōg xokxax 'āktux, ha' nōy yānān, 'Thā Mīget mānōg 'ohnāg, tute: "Pūyā Topa 'āmānōg!" kaxīy. ¹⁰ Pa tik te'koit xop te mānōg, pa hāmyūmmūg 'ohnāg. Tu hām yōg hāpxopmā'ax puxet yūmmūg, xokxop putuk, ha' nōg. ¹¹ Pūyā tu kuxānōg, nōm tik te koit xop! Tute tik hittap Kāyī yōg putat kummuk hā' mōg, nūy yōg hāpxopmā'ax kummuk tat, tu tayūmak putup xūy, tik hittap Mana'ām putup, yīy hāpxopmā kummuk kamah. Hōmā Kone gāy Topa tu', ha Topa tep-tex, hāpkummuk mīy hah, ha tikmū'ūn te hāpkummuk mīy kamah, Kone putuk, ha Topa te' kix kamah. ¹² Ha tikmū'ūn te' koit xop te' 'āxop yōg 'āmuk xexka

hā' mōg, tu kenmuk xo'op, tu mōktu paptux, tu' nōy xop pu' hupmāhā'. Tu yāy pe'paxex, pa' nōy 'ūm pe'paxex 'ohnāg. Yā texgōy xexka putuk, 'āmuuh te 'ūnōā mō'ka'ok. Tu mīnta kup kummuk putuk, yā hāmyāxatamuk xohix hā mīnta 'ohnāg taha', ha mīm kup putuk, tikmū'ūn te nōm xut hām kopah, ha yīpxatit te häptopa tu'tap. ¹³ Tu kōnāg kox xexka gāy putuk, ha yāy mahapnām. Kaxīy tikmū'ūn te' koit te häpxomā'ax kummuk hā' hupmāhā'. Ha māyōnnāg 'ūm putuk, nōm te pexkox yōg putat xaxok, ha hitop hā hāpkumep, tu' xupep 'ohnāg, yīy Topa te' koit xop pu' pet, ha häpkoxtap kopa' pip ka'ok, mō'kuma' mōg, tu' pip kux 'ohnāg, yā häptupmā'ohnāg.

¹⁴ Mōnāyxop hittap xexka 'Ēnōg te Topa pupi hām'āktux, tu tik te māxap 'Anāo hā mōkputox. Yā 'Anāo tek-tok put, ha tehomik tok put, ha tehomik-tok put, ha tehomik-tok put, tu mōktu xohix te 7, ha mōkputox 'āxet'ax 'Ēnōg, tu tikmū'ūn te' koit xop 'āktux, hu: "Pēnā! Yūmūg xuxyā nūn, pexkox yōg nū'pok xop xohix te 1.000 punethok mūtik nūn, ¹⁵ nūy tikmū'ūn yōg häpxomā'ax xohix kopit, tu' nūn, nūy kuxa mām hok xop yōg häpxomā'ax kopit, nūy yōg hām'āktux'ax kummuk hā' kopit, Topa 'āktux kummuk ha' kopit putup, tu' kummugāp-tup 'ūyānān tu', " kaxīy.

¹⁶ Yā' koit xop yīy, yā' nōy nāg, hu yāy pupi' gāy nām, xi' nōy kupex, tu yāy yōg putup'ax mīy, tu yāymūn xexka 'āktux, tu tikmū'ūn nōy pu' hitop hā hām'āktux, hu: "Āte 'āp-tup pax," kaxīy. 'Ūnōy yōg häpxop pop'ax tu hām'āktux max, pāyā' kuxa kummuk!

Tute hāmyūmmūgāhā'

¹⁷ Pa 'āxop yā 'āhā 'ākape, yīy yūmūg xuxyā yōg mō'pok xop pe'āpaxeh, ha Topa pupi hām'āktux, ¹⁸ tu: "Hāmyāxatamuk xox putox mō'nāp-tup, 'ihā tikmū'ūn te' koit'ax nūn putup, tu xa hā yīxix kummuk. Yā nōm xop kuxa mām 'ohnāg, hu yāy putup'ax mīy," kaxīy. ¹⁹ Tu 'āxop gāyāp-tup, xayīy 'āyāyxatat. Yā Topa Koxuk pu' yīpkox 'ohnāg, pa yāy pup-xet yīpkox pip. ²⁰ 'Ukxape xop, 'āpu 'āxop mō'kuma 'āmōg Topa yōg putat hā, 'ākuxa mām ka'ok tu 'āmōg, nūy yāy ka'ogā'. Yā Topa te hām'āktux max xe'ēgnāg, tu 'ākuxa tupmāhā', xa 'ākuxa max. Topa te 'āka'ogāhā', xa Topa pu hām'āktux pax. ²¹ Topa te mō'āyāy xe'ēgnāg, yīy häpxomā'ax nōm pu', 'ihā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hip, puyīy 'ākuxa ka', nūy 'ākuxa hīnnā xe'ēgnāg.

²² 'Āpu tikmū'ūn yāy kuxa yīkopol'ax xop 'ūm kuxa ka', yāp-tox 2. ²³ Tu' kuxa xakix putūmnāg, 'ūmām pu'uk tu'. Tikmū'ūn te kuxap tu häpxop max mōy, ka mō'hap, hu' nōg, kaxīy 'ānōy xop kuxa ka' kamah, pu Topa yā 'ūkuxa ka xexka', pa 'ākuxānōg, ka 'ūyōg putup'ax kummuk te 'āmōgā', xa häpkummuk mīy.

Tu Topa pu hām'āktux, nūy tu' xuktux max

²⁴ Topa te 'āpēnā'ax max, xa Topa yōg putat xak hok, tu 'ākuxa tupmā'ax, xa 'ākuxa max xe'ēgnāg, xix 'ākuxa hittupmā'ax, xa Topa keppa 'āpi'. ²⁵ Pūyā Topa yāp-xehnāg max xe'ēgnāg, xix 'ākuxa xexka xe'ēgnāg, xi' ka'ok xe'ēgnāg, xi' xohix xat xe'ēgnāg, yā hōmā xix hōnhā, xix hāmyāxatamuk xohix xox putox 'ihā', mō kuma' mōg. Pūyā' xohix Topa xexka xe'ēgnāg 'āktux. Hamūn!.

TOPA TE YOĀM TU' MŪG YEYOX KUNNIX XIX HĀPXOP XOHIX

¹ Yeyox Kunnix te yūmū'ā' mūg hāpxop punethok, tu yāy mūn mūg, ha 'āte nōm kax'āmi tappet tu'. Topa te' xat, pu' mūg yāy yōg tikmū'ūn tu', yā yāy yōg kāmānat xop tu'. Hāpxip kutōgnāg 'lhā tikmū'ūn te nōm hāpxop xohix pēnāp-tup, ha Yeyox Kunnix te yūmū'ā nōm hāpxop xohix mūg. Kunnix te nū'kutnāhā pexkox yōg nū'pok xop, puyiy Yoām tu nōm mūg. ² Yoām te' pēnāhā, tu hāpxop xohix kax'āmi', yā' kax'āmi nū tappet tu'. Topa te' popmāhā', ha Yeyox Kunnix te tu' mūg, ³ ha tikmū'ūn te nū tappet mōkupix, puxix tu' kuxa hittup. Tikmū'ūn te nū tappet 'āpak, tu' yīpkox pip, puxix tu' kuxa hittup. Nū tappet tu' kax'āmi hāpxopmā'ax, ha hāpxip kutōgnāg 'lhā tikmū'ūn te nōm pēnāp-tup.

Yeyox kopa kuxa mām xop xohix te' 7

⁴ 'Ūgmūn Yoām, tu nū tappet kax'āmi Yeyox kopa kuxa mām xop xohix te' 7 pu' hāpxexka 'Ax tu'. 'Ātep-tup, pu Topa 'āxop ha hāmmaxnā', nūy 'ākuxa māmmā'. Hōnhā' xip Topah, tu ta' xip hōmā, tu ta' nūn putup.

Ha ta' pip 'ūkoxuk xohix te' 7 Topa keppah xix yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg keppah. 'Ātep-tup, pu Topa 'āxop pu hāmmaxnā', nūy 'ākuxa māmmā kamah. ⁵ 'Ātep-tup kamah, pu Yeyox Kunnix 'āxop ha hāmmaxnā', nūy 'ākuxa māmmā'. Yeyox te yūmū'a hāpxe'e xohix 'āktux. Yā Topak-tok te māxap xip tu' xok tāmnāg, tu putpu' hi', tu hām xexka yōg xat'ax xop xat. Tute yāy yūmūg xe'ēgnāg, tu' xok, hu yūmūg kuxa kummuk xit, tu kuxa max mō'tat, 'uyānān tu', ⁶ tu yūmūg mīy 'āmānex xop, yā Topa yōg xop. Tute yūmūg xat, ha yūmū'āte Topa pu hāpxopmā max, yā yūmūg 'ātak Topa pu hāpxopmā max. Yeyox Kunnix yā' max xe'ēgnāg, tu' max xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Hamūn.

⁷ Pēnā', 'ūnūn putup hāmgōy xexka kopah! Tikmū'ūn xohix xexka te' pēnāp-tup. Hōmā ha ta tikmū'ūn te pox xexka hā' xuhmīy. Yā tikmū'ūn te nōm pēnāp-tup, hu potap-tup. Hamūn. Hā kaxīy.

⁸ Topa xexka 'ūka'ok, tu hām'āktux, hu: "Ūgmūn yā māxap xix ka'ax. Hōmā' xip'ah hām xexka xix yōg hāpxop xohix, 'lhāg xip. Ha ta' nōg putup hām xexka xix yōg hāpxop xohix, 'lhāg xip putup. Hōnhāg xip, tu tak xip hōmā, tu tak nūn putup." Kaxīy.

Yoām te Kunnix pēnāhā'

⁹ Ha tak mūn yā 'ātaknōy Yoām. 'Āte' xūy hā tot, yā 'āxop putuk. 'Ūkxip Topa te nōm xat xop kopah 'āxop mūtik, tu Yeyox tuk xip ka'ok 'āxop putuk. Hōmā 'āte tikmū'ūn pu Topa 'āktux xix Yeyox 'āktux, ha tikmū'ūn tek mūg, tuk xix nūnte hām tot tu', ha kōnāg te' yīmap, yā hām tot 'ūxuxet'ax Pat. ¹⁰ Yenomīy 'lhā Topa Koxuk tek mōgāhā', pa 'āte yānmūn xupep'ax ka'ok 'āpak 'ūkxām tu', yā mīxux xop tut kaxyā'ax putuk, ¹¹ tu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ūpēnā xop kax'āmi', tu tappet hōm Yeyox kopa kuxa mām xop te' 7 pu', yā kōmēn 'Ep tu', xix kōmēn 'Exmīy tu', xix kōmēn Pek tu', xix kōmēn Tittit tu', xix kōmēn Xahat tu', xix kōmēn Pinanep tu', xix kōmēn Namnixet tu'." Kaxīy.

¹² Ha 'ügyōkānām, nūy 'ükxāmpa' pēnā', nūy nōm te hām'āktux pēnā'. Pa' pip kuyānām tat'ax xohix te' 7. Yā yānām 'āta yīxux hā' mīy kūyānām tat'ax. ¹³ Pa' xip nōm te Tikmū'ün Kutok putuk kuyānām tat'ax kote'. 'Üyōg topixxax tox, tu' pata tu' kux, tu' tat'ükotex hīy'ax, yā yānām 'āta yīxux hā' mīy, ¹⁴ tu' xep-nok, yā kahnēn xep-nok putuk, pe tex xap ponrok putuk, tu' pa te kuxap xexka putuk, ¹⁵ tu' pata te kuyānām mō'yōn, yā pipkup monōn pukpex xexka putuk, tu' xutnuk. Tute hām'āktux ka'ok, yā xamoka xexka putuk. ¹⁶ Tu' yīpxe'e hā' tat māyōnnāg xohix te' 7, tu' yīkox tu' xupex mūkax xexka', yā' xox mut tix, tu' pa te kuyānām xexka mō'yōn, yā māyōn putuk mēynix 'ihā'.

¹⁷ Ha 'āte' pēnāhā', tuk nāhā 'üpata yīkak, tuk xok putuk. Pa tik nūn, tu nūktuk yīm' yīm xīx, tu:

—Akuxa nōg hok. 'Ügmūn yā māxap xi' ka'ax. Yā hōmā' xip'ah hām xexka xix yōg hāpxop xohix 'ihāg xip. Ha ta' nōg putup hām xexka xix yōg hāpxop xohix, 'ihāg xip putup. ¹⁸ 'Ükxip. Hōmā' ükxok, pa pēnā' 'ükhi putpu', tuk xip putup mōkumakmōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. 'Ügka'ok. 'Āte' xat, puxi' xakix 'üxohix. 'Āte' xat hok, puxi' xakix hok. 'Āte xakix xop xat kamah. ¹⁹ 'Āpu hāmpēnā'ax kax'āmi yā hōnhā yōg hāpxopmā'ax kax'āmi xix hāptup yōg hāpxopmā'ax kax'āmi kamah. ²⁰ 'Āte xa' yūmmūgāhā hāpxop xaptop, yā tikmū'ün te nōm yūmmūg 'ohnāg. 'Üpip māyōnnāg xohix te' 7 'ügyīpxe'e kopah, ha' pip kūyānām tat'ax te' 7. Māyōnnāg te' 7 yā pexkox yōg nū'pok'ax te' 7, yā nōm te Yeyox kopa kuxa mām xop te' 7 pēnāhā'. Ha ta kuyānām tat'ax yā kōmēn te' 7 yōg Yeyox kopa kuxa mām xop te' 7. Kaxīy.

2

Kōmēn 'Ep yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

¹ Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nōm te kōmēn 'Ep yōg Yeyox kopa kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi', hu:

“Āte xa hām'āktux. 'Āte māyōnnāg te' 7 tat 'ügyīpxe'e hā, tu hāpkumep kuyānām tat'ax yānām 'āta yīxux kote'. ² 'Āte 'āxop yōg hāpxopmā'ax yūmmūg. 'Āte' yūmmūg 'āxop te hāpxopmā max punethok, tu Yeyox tu 'āxop pip ka'ok. 'Āte' yūmmūg 'āxop te' tot 'ohnāg tik kummuk. Tik kummuk te: “Ügmūg pip Yeyox yōg mō'pok xop kopah.” Kaxīy. Pa 'āxop te yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' koit yūmmūg. ³ 'Āxop te hāmmax hip. 'Āxop yā yōgnū xop, hu 'āxop xūy, pa 'āxop te hāpxopmā max kux 'ohnāg. ⁴ 'Āxop te hāmmax mīy, pa 'āxop te hāpkummuk mīy kamah. Yā hōmā' 'āxop tek putup pax max, pa hōnhā 'āmhok. ⁵ 'Āpu hāmpē'āpaxeh. Hōmā' 'āxop te hāmmax mīy, pa hōnhā 'āxop tek putup pax max, pa hōnhā 'āmhok. Pa 'āxop te hāpkummuk kux 'ohnāg, kopxix 'āxop hak mōg, nūy xut 'og kuyānām tat'ax. ⁶ Pa 'āxop max, yā 'āxop tep-tup nōg Nīkonax xop yōg hāpxopmā'ax. 'Ātep-tup nōg kamah. ⁷ 'Āyīpkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'.” Kaxīy.

Kōmēn 'Exmīy yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

⁸ Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nōm te kōmēn 'Exmīy yōg Yeyox kopa' kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi', hu:

“Āte xa hām'āktux. 'Ūgmūn yā māxap xi' ka'ax. Yā hōmā' xip'ah hām xexka xix yōg hāpxop xohix, 'lhāg xip. Ha ta' nōg putup hām xexka xix yōg hāpxop xohix, 'lhāg xip putup, tuk xok tāmnāg pa putpuk hi'. ⁹ Āte' yūmmūg 'āxop xūy. Āte' yūmmūg 'āxop putexop 'ohnāg, pa 'āmhok, 'āxop putexop xexka! Āte' yūmmūg tikmū'ūn te 'āxop 'āktux kummuk, tu hām'āktux hu: “'Ūgmūg yā Yoneo xop kopak pip.' Kaxīy. Pa 'āmhok, yā' koit, yā Hāmgāyāgnāg yōg xop kopa' pip. ¹⁰ Hāpxip 'lhā 'āxop xūy'ax, pa 'āpu 'ākuxanōg hok. 'Ūxupax. Hāmgāyāgnāg te 'ōg hāpxopmā'ax kopit putup, yā' xat putup, pu tikmū'ūn 'āxop xeh kanet ka'ok kopah, ha 'āxūy'ax 'āmnīy te' 10 hā. 'Āpu 'ātu pip ka'ok, hu mōg hu yā 'āxakix, ha 'āte xa popmāp-tup 'āhi'ax kux 'ohnāg yōg xexka xop yōg kuxxax.

¹¹ 'Āylpcox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu!

Tikmū'ūn te xakixp-tup, tuk-nāy tu' mōg putup Hāmgāyāgnāg pet tu', tu' xūy, pa' xut xop mōg putup'ah." Kaxīy.

Kōmēn Pek yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

¹² Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nōm te kōmēn Pek yōg Yeyox kopa' kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi, hu:

“Āte xa hām'āktux. Yōgnū mīkax xexka xox mut tix xip. ¹³ Āte' yūmmūg 'āpip'ax. Yā Hāmgāyāgnāg yōg xexka xop yōg mīmpe yūm'ax xip 'ōg kōmēn kopah, yā Hāmgāyāgnāg yā' xexka', tu' xat kōmēn yōg xop. 'Āxop 'ātu 'āpip ka'ok, hu yōgnū putat max xak 'ohnāg. Hōmā' xip 'Ātip, yā yōgnū kāmānat, tu 'ā tu' xip ka'ok, ha tikmū'ūn tep-tex nōnte Hāmgāyāgnāg yōg xip'ax tu', pa 'āxop te yōgnū putat max xak 'ohnāg. ¹⁴ Pa 'āxop te hāpkummuk mīy, yā yāg pip nōnte, tu Manak yōg hāmyūmmūg tat. Yā hōmā Manak te 'Iyaet xop mōgāhā', pu hāpkummuk mīy, yā xit'ax māhā tikmū'ūn te topa komut xop pu nōm popmāhā'. Tute tikmū'ūn pu' yūmmūgāhā', pu' nōy hā xupxet kamah. ¹⁵ 'Ūpip kama 'ūyāg xop, tu Nīkonax xop yōg hāmyūmmūg tat. ¹⁶ 'Āpu 'ōg hāpkummuk mīy kux. 'Ūkux 'ohnāg, kopxik mōg, nūy yāykix nōm tikmū'ūn mūtik. Yā 'āte yāy kix putup mīkax xexka hā nōm xip 'ūgyīkox kopah.

¹⁷ 'Āylpcox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu!

Āte pām mānā popmāp-tup 'ūxut xop pu'. Āte nōm pu' popmāp-tup kama mīkaxxap ponnox, tu nōm yīmū' kax'amīp-tup 'ūxuxat'ax tup, ha nōm te' pop te 'āxet'ax yūmmūg putup, pa' nōy te' yūmmūg putup 'ohnāg." Kaxīy.

Kōmēn Tittit yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

Tu xe:

¹⁸ —'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nōm te kōmēn Tittit yōg Yeyox kopa' kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi, hu:

“Āte xa hām'āktux. 'Ūgmūn yā Topak-tok, tuk pa te kuxap xexka putuk, tuk pata te kuyānām mō'yōn, tu pipcup monōn pukpex xexka putuk, tu' xutnuk. ¹⁹ Āte 'ōg hāpxopmā'ax yūmmūg. Āte' yūmmūg 'āxop te' nōy putup pax, tu 'āxop te 'ātu 'āpip ka'ok, tu 'ā hāpxopmā'ax punethok, tu 'āxop te hāmmax hip punethok. Hōmā' 'āxop te hāpxopmā' kōnāmāhā', pa hōnhā' 'āxop te hāpxopmā' max punethok. ²⁰ Pa 'āxop te hāpkummuk mīy. Yā' xip nōnte 'ūhūn 'ūxuxet'ax Yeyamet, tu hāpkummuk mīy, pa 'āxop te nōm hupmā 'ohnāg. Tute hām'āktux, hu: 'Topa te nūgkutnāhā'. Kaxīy. Tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', tu' koit,

nūy yōgnū kāmānat xop mōgā', puyī' nōy hā' xupxet, puyī' xit tikmū' ūn te topa komut xop pu nōm popmā'. ²¹ 'Āte' hip, tu 'ūn kummuk pu' popmāhā 'āmnīy xohix, puyīy hāpkummuk mīy kux, pa 'ap-tup'ah, yā' kux 'ohnāg'. ²² Yīy 'āte' ūn xat putup, puyīy mīmpe mō'yōn'ax tu' xihip ka'ok, tu' xūy xexka putup. Ha ta tik te nūmūtik xonnix, yā' Yeyamet putuk, tu' xūy xexka putup kamah. Yā hāpxip kutōgnāg 'lhā' 'āte nōm mīy putup. Pa tik te hāpkummuk mīy kux, kopxi' mīy 'ohnāg'. ²³ 'Āte Yeyamet kutox kix putup, ha mōktu' kuxa mām xohix xop te' yūmmūg putup, 'āte tikmū' ūn kuxa pēnāhā', xip-tox kopa pēnāhā', tu hāpkummuk mīy'ax hā' yānān.

²⁴ Pa 'āxop nōy te kōmēn Tittit tu' pip, tu nōm hāmyūmmūg kummuk tat 'ohnāg. Yā hāmyūmmūg 'ūxuxet'ax, hu: 'Hāmgāyāgnāg yōg hāmyūmmūg xaptop.' Kaxīy. Pa tikmū' ūn te xa nōm yūmmūgā 'ohnāg, yīy 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg. Nōmhā 'āte xa hām'āktux, 'ap 'āte 'āxop xat putup'ah 'ūxeheh, xayīy hāpxop nōy mīy. Puxix. ²⁵ Üpip 'āxop yōg hāpxopmā'ax. 'Āpu 'ūxe' mīy, ha mōktuk nūn putpu'. ²⁶⁻²⁸ 'Āte' xat putup, puyīy xut xop hām xexka yōg xohix xop xat. Yā nōm te' mīy 'āte nōm putup ha mōktu hāmyāxatamuk xohix xox putox, ha 'āte' xat putup, puyīy nōm hām xexka yōg xohix xop xat. Yā nōm xat putup, 'lhā' 'āte nōm xat kamah. Yōgnū 'ātak te' xat, 'ūyīy hām xexka yōg xohix xop xat. Yā Topa tek xexka mīy, hā kaxīy 'āte nōm xop xexka mīy putup, puyīy hām xexka xohix xop xat. Yā' xat ka'ok putup. Tik te nax koxyōy pipkup xexka tox hā. Hā kaxīy 'ūxat ka'ok putup. 'Āte nōm xat xop pu' hōm putup māyōnnāg xexka'.

²⁹ 'Āyīpkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu!'! kaxīy.

3

Kōmēn Xahat yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

¹ Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu', nōm te kōmēn Xahat yōg Yeyox kopa' kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi, hu:

'Āte xa hām'āktux. 'Āte yāy yīm hā' tat 'ūkoxuk xohix te' 7 Topa yōg xix māyōnnāg te' 7. 'Āte 'āxop yōg hāpxopmā'ax yūmmūg. Tikmū' ūn te hāmpe'paxex 'āxop hi', pa 'āmhok, 'āxop te' xakix xop putuk. ² 'Āpu yāy koxah. 'Āpu yāy ka'ogā', nūy hāpxopmā'ax ka'ogā', nūy hāpxopmā max hupmā hok. 'Āte' yūmmūg 'āxop yōg hāpxopmā'ax 'ap xe'e'ah Topa keppah, yā Topa pu' kummuk. ³ Hōmā 'ūnōy te xa hāpxop max yūmmūgāhā', ha 'āxop te' xupak. 'Āpu nōm pe'āpaxeh, nūy mīy, nūy 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax nōā'. Pa 'āxop yāy koxak 'ohnāg, kopxix 'ūgnūn putpu' xupxet nūn putuk, yā tikmū' ūn te xupxet hip 'ohnāg. Texīy 'ūgnūn? Hām'ūmhāg nūn? 'Āxop te' yūmmūg putup 'ohnāg. ⁴ Pa' yāg tihī Xahat tu', tu yōg topixax tup, yā xutputux 'ohnāg. 'Āxop te hāpkumep putup 'ūgmūtik, tu topixax ponnox tat putup. Yā' max te kaxīy. ⁵ 'Ūxut xop te topixax ponnox tat putup, ha 'a 'āte' mōy putup'ah 'yūg xuxet'ax tappet tu', Topa te nōm kax'āmi', yā Topa te nōm tu' kax'āmi', tikmū' ūn 'āxet'ax nōm hi xe'e'gnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. 'Āte hām'āktux putup, hu: 'Yōgnū tikmū' ūn nō'om.' Kaxīy. Yā Topa keppa 'āte nōm 'āktux putup xix pexkox yōg nū'pok xop keppah.

⁶ 'Āyīpkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'!" Kaxīy.

Kōmēn Pinanep yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

⁷ Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu', nōm te kōmēn Pinanep yōg Yeyox kopa' kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi hu:

“Āte xa hām'āktux. 'Ūgmax xe'ēgnāg, tu 'āte hāpxe'e mīy, tuk yīm hā tat Namix yōg pipcup hāmyīnnīn'ax. Tute hāpxōn, ha ta tikmū'ūn te mōhāmyīnnīn yūmmūg 'ohnāg. Tu tu mōhāmyīnnīn, ha ta tikmū'ūn te hāpxōn yūmmūg 'ohnāg. ⁸ Āte 'āxop yōg hāpxomā'ax yūmmūg. 'Āte' yūmmūg 'āxop ka'ok kutōgnāg. 'Āte 'āxop pu hāmyūmmūgāhā', ha 'āxop te' mīy, tu 'ātu 'āpip ka'ok. 'Āte xa hāpxōn, ha ta tikmū'ūn te mōhāmyīnnīn yūmmūg 'ohnāg. ⁹ 'Ūxupax. 'Ūpip Hāmgāyāgnāg nōnteh, tu hām'āktux, hu: “'Ūgmūg pip Yoneo xop kopah.' Kaxīy. Pa yā' koit. 'Āte' xat putup, ha nōm nūn putup, tu nūktu hām tu' pip putup 'āxop keppah, tu' yūmmūg putup, 'āte mō 'āxop yāy xe'ēgnāg. ¹⁰ 'Āxop te yōgnū xat'ax mīy. 'Āte xa' xat, hu: 'Āpu hāpxop max hip. 'Āpu putat max xak hok.' Kaxīy. Ha 'āxop te' mīy. Yīy 'āte 'āxop pēnā maxp-tup, ha ta' nūn putup hāpxop xohix kummuk, puyīl hām xexka yōg tikmū'ūn xohix yōg hāpxomā'ax kopit. ¹¹ Hāpxip kutōgnāg 'īhāg mōg putup 'āxop hah. 'Ūpip 'ōg hāpxomā'ax max. 'Āpu nōm pēnā ka'ok, nūy mīy kux hok, yīy ta' nōy te 'ap xupxet putup'ah. 'Ūxut xop yōg kuxxax yā 'ōgnū'. ¹² 'Āte' xut xop hā' mīy māykup putuk yāy pet yōg. 'Āte 'āxop ka'ogāp-tup, ha xate xek pet nīm putup'ah. 'Āte xut xop yīmū' kax'āmip-tup Topa 'āxet'ax xix Topa yōg kōmēn yōg 'āxet'ax kax'āmip-tup kamah, yā' xuxet'ax kōmēn Yenoyanēn Tup. Kaxīy. Yenoyanēn Tup te pexkox tu' yīxop-tup. 'Āte xut xop yīmū' kax'āmi putup 'ūyōg xuxet'ax tup kamah.

¹³ 'Āyīpkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'!" Kaxīy.

Kōmēn Namnixet yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

¹⁴ Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nōm te kōmēn Namnixet yōg Yeyox kopa kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi, hu:

“Āte xa hām'āktux. 'Āte Topa tuk xip ka'ok, tu Topa yōg xat'ax mīy pax, yāy hup 'ohnāg, tu tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āktux xe'e 'āktux. Hōmā 'āte' mīy Topa mūtik hāpxop xohix. ¹⁵ 'Āte 'ōg hāpxomā'ax yūmmūg. 'Āxop pukpex 'ohnāg xix xuxix 'ohnāg, yā' 'āxop tek putup pax xexka 'ohnāg xik putuppax kutōgnāg 'ohnāg. 'Ātep-tup pe pukpex pe xuxix, ¹⁶ pa 'āxop pukpex miax, yīy 'āte 'āxop yāy yīkox kopa mō'yōn. ¹⁷ 'Āxop te: “'Ūgmūg pute xop xexka', tu hāpxop xohix xexka pip 'ūgmū yōg. 'Ak mū'āte hāpxop nōy putup'ah. Puxix.' Kaxīy. Pa 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg 'āxop yāy 'īgā', xix 'āhittup 'ohnāg, xix 'āp-te xop 'ohnāg, xix 'āpa hok, xix 'āxax top. ¹⁸ Hōmā 'āte xa hām'āktux, hu: Mā, ha 'āte 'āxop mīy putup 'ūp-te xop xexka 'ākuxa kopah. Mā, nūy pop topixxax ponrok, nūy 'āxax top kummuk pak. Mā, nūy pop hehmēn 'āpa pu', nūy hāmpēnā', nūy hāmyūmmūg. ¹⁹ 'Āte mō tikmū'ūn yāy xe'ēgnāg, ha nōm te hāpkummuk mīy, ha 'āte: Kaxīy hok, yā' max'ah. Kaxīy. Tu nōm xūygāhā'. Yā' 'āte mō nōm yāy xe'ēgnāg. 'Āpu hāmpe'āpxeh, nūy hāpkummuk mīy

kux. 20 'Üxupax. 'Ükxip hāmyīnnīn'ax yīkah, tu hām'āktux, hu: Hāpxon! Kaxīy. Tíkmū'ün 'üm 'ükopa' xip, tu' xupak, tu hāpxōn, kopxix mōnāy 'üpet hā, tuk xit putup nūmūtik, ha' xit putup 'ügmūtik.

21 'Āte' xut xop xat putup puyīy māhām 'ügmūtik 'ühexka xop yōg mīmpe yūm'ax yīmū', ha 'āte' xohix xat putup, yā nōm te' xat putup kamah, yāk mūn putuk putup. Hōmā 'āte' xut, tu hōnhāg yūm yōgnū 'ātak mūtik 'üyōg mīmpe yūm'ax yīmū' 'ühexka xop yōg.

22 'Ayīpkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'!" Kaxīy.

4

Topa 'āktux max pexkox tu'

1 Hāpxip 'ihā 'āte' pēnāhā pexkox tu', ha hāmyīnnīn'ax xōn, ha nōm yīy 'üxeheh nōm te' ā hām'āktux hōmā, yā' yīy te mīxux xop tut kaxyā'ax putuk, tu hām'āktux, hu:

—Mā nūnēt pexkox tu', ha 'āte xa mūg hāpxopmā'ax pip'ax hāpxip kutōgnāg 'ihā, yā tikmū'ün te nōm pēnāp-tup! Kaxīy.

2 Hāpxip 'ohnāg 'ihā Topa Koxuk tek mōgāhā', hak mōg, pa' xip nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg, ha 'om te' yīmū' yūm, 3 tu' pa te mō kuyānām yōn, yā mīkaxxap takat putuk, yā mīkaxxap yax putuk, xix mīkaxxap xanōn putuk, ha ta' xip texxux, tu nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax xakot, yā texxux yīxux, tu mīkaxxap 'exmēnat putuk. 4 Ha ta' pip kama 'ühexka xop yōg mīmpe mām'ax xohix te' 24, tu nōm te' xat xakot, ha mīmpe mām'ax te' 24 yīmū' mām tik xexka te' 24, tu topixxax ponrok tat, tu' xexka xop yōg kuuxxax yānām 'āta yīxux mō'tat, 5 ha nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax te kote' xip, ha ta nōnēt tu' xupep yānām kōlāynām, xix hāmnāhūn, xix tex tīnnāhā'. Ha ta' pip nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax keppa kuyānām tat'ax xohix te' 7, tu yōg kuyānām pip, yā' koxuk te' 7 Topa yōg. 6 Ha ta' xip nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax keppa kōnāg xexka', yā gahap putuk, yā mīkaxxap ponrok max putuk.

Ha ta 'om pip, tu nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax xakot, yā yōnnā'ī te' 4, tu' pa pip 'ükeppa xi' xāmpah. 7 Yā yōnnā'ī te' 4 ha yāp-xet te xoxtut putuk, ha ta' nōy te mūnūytut kutox putuk, ha ta' nōy pa te tik pa putuk, ha ta' nōy te mōmōka putuk, tu topahah. 8 'Üxohix te' 4 yōg yīmāg pip. Yāp-xet yōg yīmāg xohix te' 6, ha' nōy yōg te' 6, ha' nōy yōg te' 6, ha' nōy yōg te' 6. Yōnnā'ī xohix pa xohix pip 'üyīmap xi' kopah. Yōnnā'ī tek-te'ex hāptup tox hā xix 'āmnīy tox hā, tu' hup 'ohnāg, tu:

—Topah, 'āmax xe'ēgnāg, 'āmax xe'ēgnāg, 'āmax xe'ēgnāg. 'Āka'ok xexkanām, nūy hāpxop xohix xexka mīy yūmmūg. Hōmā 'āxip xix hōnhā 'āxip, tu 'ānūn putup! Kaxīy.

9 Hā kaxīy yōnnā'ī tek-te'ex nōm te' xat pu, yā nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm, yā nōm ti mōkuma'mōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā, 10 'ihā tik xexka te' 24 te hām tu' xakux nōm keppah, tu' nōm 'āktux max, nūy nōm xexka mīy yāy kuxa kopah, tu yāy yōg xexka xop yōg kuuxxax xex hām tu' nōm keppah, yā nōm te' xat keppah, tu:

11 —'Āmūn yūmūg xuxyā', yā yūmū yōg Topah. 'Āmax, ha' xohix te' yūmmūg 'āmax xe'ēgnāg, xix 'āxexkanām, xix 'āka'ok xexkanām.

Hamūn, xate' xohix xexka mīy. Xatep-tup, yīy ta' pip 'üxohix, tu' hi'. Kaxīy.

5

Tappet tox xix Kahnēn Kutok

¹ Ha ta' pēnāhā 'āte, pa' xip tappet tox kīx xahix 'ūyīpxe'e kopah, yā nōm te' xat 'ūyīm kopah, yā nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm, ha tappet tox kīx xahix yīmū' pip kax'āmi'ax punethok 'ūkeppa xi' xāmpah, ha kīx'ax xohix te' 7 te tappet tox kīx. ² Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax ka'ok, yā Topa yōg kāmānat, ha hām'āktux ka'ok, hu:

—Pi'ā' xip nōm max, yā nōm te kīx'ax mep yūmmūg, nūy tappet tox ko'ah? Kaxī.

³ Pa' xip'ah pexkox tu' xix hām xexka tu' nōm max, yā nōm te tappet tox ko'ah, nūy kopa' pēnā'. ⁴ Ūkpotaha', yā' xip'ah nōm max, yā nōm te tappet tox ko'ah, nūy kopa' pēnā'. ⁵ Ha ta' xip tik xexka', tu hām'āktux, hu:

—Āpota hok. Pēnā', Ūxip nōm ka'ok, tu xoktut putuk, yā xuxet'ax Yona xop yōg xoktut, yā Namix yōg xupepmā xop kopa' xip, yā tute' xut. Tute kīx'ax mep yūmmūg, nūy tappet tox ko'ah. Kaxī.

⁶ Āte' pēnāhā', pa' xip nōm xuxet'ax Kahnēn Kutok. Kaxī. 'Ūk-nīlā' xip nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax yīmū', ha yōnnā'ī te' 4 te Kahnēn Kutok xakot, ha tik xexka te' 24 te Kahnēn Kutok xakot kamah, ha Kahnēn Kutok xok tap, payā' putpu'hi', tup-tox kup xohix te' 7, tu' pa xohix te' 7. 'Ūp-tox kup xi' pa yā koxuk te' 7 Topa yōg, yā koxuk mō'pok hāpxexka xohix tu'. ⁷ Ha ta' mōg Kahnēn Kutok, ha' xip tappet tox 'ūnōy yīm kopah, yā nōm te' xat yīm kopah, yā nōm yūm mīmpe yūm'ax yīmū', ha Kahnēn Kutok te tappet paha', ⁸ yā' paha', ha yōnnā'ī te' 4 te hām tu' pip Kahnēn Kutok keppah xix tik xexka te' 24 te hām tu' pip kamah Kahnēn Kutok keppah. Ha yōnnā'ī yōg 'ap pip, nūy yōg tutxit kaxyā', xix tik xexka xop te' kamah, tu' xohix yōg kānēy yānām'āta yīxux pip kamah, nūy nōm kopa mō'hap 'ūkōnnōn, nūy tu hax max 'āpep pepix. Hā kaxī 'ūkuxa mām ka'ok xop te Topa pu hām'āktux, ha hām'āktux te pepi' mōg. ⁹ Ūxohix tek-tex tup hāk-tex, hu:

—Āmax 'āpu tappet tox pa',
nūy kīx'ax mep.

Hamūn, hōmā tikmū'ūn te 'āp-tex,
yā tikmū'ūn pupi 'āxok,
nūy tikmū'ūn mōgā Topa hah.

Yā' xohix mōgāhā',
yā hep xohix xop yōg xop, xi' yīy'ax xohix yōg xop,
xix hām xexka xohix yōg xop, xix xop xohix.

¹⁰ Ūxohix te 'āmānex xop putuk,
tu Topa pu hāpxopmā max.
Topa te nōm xat, yā' yōg tikmū'ūn,
ha Topa yōg tikmū'ūn te' nōy xohix xat putup hām xexka tu'.
Kaxī.

¹¹ Āte' pēnāhā 'ūxeheh, tu pexkox yōg nū'pok xop 'āpak, yā' xohix te' 10.000 punethok xi' 1.000 punethok. Ūxohix te nōm te' xat xakot, yā nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm, xix yōnnā'ī te' 4 xakot, xix tik xexka te' 24 xakot. ¹² Ūxohix tek-tex ka'ok, hu:

—Hōmā tikmū'ūn tep-tex Kahnēn Kutok.
Pa hōnhā 'āxip, yā' āmax, yā' āka'ok nōynā'āmōg.
Xate' xohix yōg hāpxop pop. Xate' hāpxohix yūmmūg,
ha' xohix te' āmūn 'āpak, nūy 'āxexka mīy, nūy 'āmūn 'āktux max.

Kaxīy.

¹³ Ha ta' xupak 'āte 'ūhi xop xohix pexkox tu' xix kōnāg xexka tu', yā xohik-tex, hu:

—Yā' max xe'ēgnāg nōm te' xat, nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm.

Yā' max xe'ēgnāg Kahnēn Kutox.

Yūmū'āte nōm pu' popmāhā hāpxop xohix.

Yūmū'āte nōm 'āktux max, tu nōm 'āpak,

tu' xexka mūy yāy kuxa kopah.

Tute yūmūg xat putup mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg.

Kaxīy.

¹⁴ Ha yōnnā'ī te' 4 te:

—Hamūn! Kaxīy.

Ha tik xexka xop te hām tu' pip, tu' kuxa te' yēy, tu Topa 'āktux max xix Kahnēn Kutox 'āktux max.

6

'Ūkīy'ax

¹ 'Āte xe' pēnāhā', ha Kahnēn Kutox te' kīy'ax māxap xak. Ha ta' xip yōnnā'ī puxet, nōm te' 4 xop kopa' xip. 'Ūyīy te tex tīnnā'ax putuk. Tute:

—Mā! Kaxīy.

² 'Āte' pēnāhā', pa' xip kāmānok ponrok, ha nōm te' yīmū' yūm, tu pox kīy tat, ha' nōy te tu' hōm 'ūxat'ax xexka yōg kuxxax yānām 'āta yīxux. Ha ta' mōg, nūy hām xexka pop xix yōg tikmū'ūn pop.

³ Ha ta xe' xak kīy'ax nōy Kahnēn Kutox te', yā kīy'ax tix, ha 'āte' xupak, ha yōnnā'ī nōy, yā' tix te hām'āktux, hu:

—Mā! Kaxīy.

⁴ Yīy ta' xupep kāmānok nōy, yā xuttah, ha 'ōm te' yīmū' yūm, ha' nōy te nōm ka'ogāhā', puyīy tikmū'ūn yāy kīy'ax kakīynāgā'. Ha nōm te kāmānok yīmū' yūm, tu' pop mīkax xexka tox. ⁵ Ha ta xe' xak 'ūkīy'ax Kahnēn Kutox te', yā' tikoyuk, ha 'āte' xupak, ha yōnnā'ī nōy, yā' tikoyuk te:

—Mā! Kaxīy.

'Āte' pēnāhā', pa' xip kāmānok nōy, yā' mūnnīy. Ha nōm te' yīmū' yūm, tu' tat hāpxop mōmū'ax. ⁶ Ha 'āte' xupak, ha yōnnā'ī te' 4 te hām'āktux, hu:

—Māyōn puxet ha' hām'ax yōg tayumak te' pop xuxnāg xe tox xap nit puxet pe xenat xap yōg nit tikoyuk. Pa' nōy hok 'ayet hep tox xix xupyāg mōy hok, yā nōnenex hok! Kaxīy.

⁷ Ha ta xe' xak 'ūkīy'ax nōy Kahnēn Kutox te', yā 4, ha 'āte' xupak, ha yōnnā'ī nōy, yā' 4 te:

—Mā! Kaxīy.

⁸ 'Āte' pēnāhā', pa' xip kāmānok nōy, yā pap-nok putuk. Ha 'ōm te' yīmū' yūm, tu' xuxet'ax yā Xakix'ax, kaxīy, xix Hāmgāyāgnāg Pet, kaxīy, tu kāmānok nōy pe' mōg 'ūyīkāgnāg. Ha' nōy te nōm kā'ogāhā', puyīy xat, hām xexka yōg tikmū'ūn yōg yāg te' 4 yōg yāg puxet kix, yā tikmū'ūn te yāy kīy'ax kakīynāg putup, tu' putup xūy hā' xakix putup, tu hāmpakut hā' xakix putup, ha xokxop gāy te' kix putup.

⁹ Ha ta' xak 'ūkīy'ax nōy Kahnēn Kutox te', yā' 5, ha 'āte' pēnāhā', pa' pip yāmīy xohix xokxop mō'hap'ax kakak. Hōnhā yā yāmīy, pa hōmā yā tikmū'ūn, tu hām xexka tu' pip, tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, yīy ta tikmū'ūn gāy,

tu' kix, ha' xakix, tu nōmhā yā' yāmiy, tu' pip xokxop mō'hap'ax kakak, ¹⁰ tu hām'āktux ka'ok, hu:

—Topa, xatek mūg xat, yā' āka'oknām. Xate' xohix xat. Āmax xe'ēgnāg, tu hāpxe'e mīy. Hām 'ūmhā xate hām xexka yōg tikmū'ūn yōg hāpkummugā'ax hā nōy yānān putup? Yā nōm tek mūg kix, hak xakix. Kaxīy. ¹¹ Üxohix te' pop topixxax ponrok tox, ha' nōy te:

—Nāy, 'ūhip kutōgnāg, ha mōktu' xohix xexka nūn, tu nūktu' mōxaha nūnteh, yā Topa yōg kāmānat kamah, yā' āxop putuk, yā' āxape xop. Tikmū'ūn te nōm kix putup kamah, ha' xakix putup. Kaxīy.

¹² Ha ta' xak 'ūkīy'ax nōy Kahnēn Kuto te', yā' 6, ha hām xexka nuhuknām, tu yāy pot, ha ta māyōn yāyhām-nīy, tu topixxax mūnnīy putux putuk, ha ta māyōn hex yāyhā xuttah, tu hep 'āta putuk. ¹³ Ha ta māyōnnāg te pexkox tu' yīxohoh, yā' mīnta pik xakux'ax putuk, yā' āmuuh xexka te' kup nuhuk, hā kaxīy putuk. ¹⁴ Ha ta' nōg pexkox, tu tappet tox kīy putuk, ha yīktix xohix xexka te yāy pip'ax nūn, tu ta' mōg xix hām tot kōnāg yōg xohix te yāy pip'ax nūn, tu ta' mōg. ¹⁵ Ha ta' pip 'ūxat'ax xop, xix xexka xop, xix xonat xexka xop, xix 'ūp-texop xexka xop, xi' ka'ok xop, xix kāmānat xop, xix xuxyā xop. Yā' xohix xexka te yāy xaptop mīkaxxap xexka kakak xix yīktix tu', ¹⁶ tu yīktix pu hām'āktux xix mīkaxxap pu hām'āktux:

—Āpu 'ūgmū yīmūg nāy, nūy 'ūgmū mō'nīy, nūy 'ūgmū xaptop, puyīy nōm tek mūg pēnā hok nōm te' xat, yā nōm te mīmpe yīmū' yūm, puyīy Kahnēn Kuto tek mūg yānān hok. ¹⁷ Yā hōnhā nōm gāy xexka'. Tep te' gāy'ax hā' tot putup? Yā' ap hā' tot putup'ah. Kaxīy.

7

'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix te' 144.000

¹ Hāpxip 'īhā 'āte' pēnāhā pexkox yōg nū'pok'ax te' 4, ha' pip hām xexka tu', ha yāp-xet xip nōntix tu' ha' nōy xip xot tu', ha' nōy xip māyōn mō'nā'ax tu', ha' nōy xip māyōn xupep'ax tu'. Yā' xohix te' āmuuh mūg 'ūyīm hā, puyīy 'āmuuh mōkoux hok hām xexka tu', xix kōnāg xexka tu', xix mīmmātik tu'. ² Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu māyōn xupep'ax tu' nūn, tu Topa yōg kax'āmī'ax tat, yā Topa xe'ēgnāg yōg, yā Topa hi xe'ēgnāg. Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux ka'ok yāy xape te' 4 pu'. Yā Topa te nōm 4 xop ka'ogāhā', puyīy hām xexka koxyōy xix kōnāg xexka koxyōy. ³ Ha nōm pexkox yōg nū'kutnā'ax te:

—Hōnhā' koxyōy hok hām xexka xix kōnāg xexka', xix mīlīm. Nāy, puk mū'āte' kax'āmi Topa yōg kāmānat xohix xexka kux tu'. Kaxīy.

⁴ Hā 'āte' xupak 'ūxohix texīy 'ūkux tu' kax'āmīp-tup, yā Topa yōg xop, yā hep puxet 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix te' 144.000, ⁵ yā Yona yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Ho'op yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Gat yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Nāptanix yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Mānāxex yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, ⁷ xix Xīmēām yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Nemi yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Ixakat yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, ⁸ xix Yemonōm yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Yoye yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Meyamīy yōg xupepmā xop yōg xohix te' 12.000. Yā xohix te' 144.000.

Tikmū'ūn xohix xexka'

⁹ Hăpxip 'Ihă 'ăte' pĕnăhă', pa' pip tikmū'ün xohix xexka', yă' xohix. Tep-te' măkupix? Yă măkupix yümmüg 'ohnăg. Yă' pip punethok, yă xop xohix yōg, xix hep xohix xop yōg, xix hăpxexka xohix yōg xop, xi' yă'ax xohix yōg xop. Yă' xohix tek-năhă' pip năm te' xat keppah, yă năm te mămppe yü'm'ax yimă' yü'm, xix Kahnēn Kutök keppa' pip, tu' xohix te' tat topixxax ponnox tox, tu paxxap xux pop 'uyim hă, ¹⁰ tu' xohix te hăm'ăktux ka'ok, hu:

—Topa te yü'müg kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mă'tat 'uyanăñ tu', yă Topa xexkanăm, xix Kahnēn Kutok, tu' xat'ax yōg mămppe măm'ax yimă' măm. Kaxi.

¹¹ Ha pexkox yōg nă'pok'ax xohix xexka tek-năhă' pip, tu năm te' xat yōg mămppe yü'm'ax xakot tik xexka te' 24 mătik xix yönnă'i te' 4 mătik, tu hăm tu' pip, tu hăm tu năktetex, tu' pip năm te' xat yōg mămppe yü'm'ax keppah, tu Topa xexka măy yăy kuxa kopah, tu:

¹² —Hamün, 'ăpu yü'mü Topa 'ăktux max măkuma' măg, ha' kux 'ohnăg. Topa yă' max xe'egnăg, tu hămyümmüg xexkanăm măkuma' măg, ha' kux 'ohnăg. Topa te yü'mü'ă' popmăhă hăpxop xohix, yă' yü'mü'ăte hăm'ăktux, hu: "Ămax. Puxix. 'Umax." Kaxi. 'Ăpu yü'mü hăm'ăktux hă kaxi hămyăxatamuk xohix kux 'ohnăg hă. 'Ăpu yü'mü yăy yōg Topa 'ăpax măkumagmăg, ha' kux 'ohnăg. Topa te hăpxop xohix yümmüg tu' ka'oknăm hămyăxatamuk xohix kux 'ohnăg hă. Hamün. Kaxi.

¹³ Ha ta tik xexka puxet xip, tuk yă'kopit, hu:

—'U'üm 'öhöm, yă topixxax ponnox tox tat? Hăm 'üm tu' nüñ? Kaxi.

¹⁴ Ha 'ăte:

—'Intu', xate' yümmüg. Kaxi.

Ha:

—Yă hămă' üyög hăpxop kummuk xexka', tu' xüy xexka', tu yăy yōg topixxax pix Kahnēn Kutok hep 'ăta kopah, yă' topixxax ponnox. ¹⁵ Năm xop pip Topa keppa xix Topa yōg mămppe yü'm'ax keppah. Topa pet kopa' pip 'ămnă'y 'Ihă xix hăptup 'Ihă, ha năm te mămppe yü'm'ax yimă' yü'm te năm xop hă tep-tup. ¹⁶ A xe putup 'üm pip putup'ah xix kănăg putup pip putup'ah 'ăxeheh. Ha măyön yăñnăm ka'ok te năm xop puk putup'ah 'ăxeheh, xix kuxap ka'ok te năm xop puk putup'ah 'ăxeheh. ¹⁷ Hamün, Kahnēn Kutok xip, 'ăxat'ax yōg mămppe yü'm'ax tu' xip, tu năm xop pĕnăp-tup, yă Kahnēn pĕnă'ax max putuk, tu năm măgăp-tup hămmax tu', xix kănăg xupep'ax tu', ha yōg kănăg te tikmū'ün hănnăhă', ha Topa te' pota pa hep xohix nagăp-tup. Kaxi.

8

'Ukă'y'ax, yă' 7

¹ Ha ta xe kă'y'ax năy xak Kahnēn Kutok te', yă kă'y'ax 7, ha' yëy, yă hăm'ăpak 'ohnăg 'ot xahix hă. ² 'Ăte' pĕnăhă', pa' pip pexkox yōg nă'pok'ax te' 7 năm te Topa keppa' pip, tu' pop măxux xop tut te' 7, nüy kaxyă'.

³ Ha ta' xip pexkox yōg nă'kutnă'ax năy, tu kănnăñ mă'hap'ax yă'ka' xip. Tute' pop kugăy hax max yōg kănnăñ, nüy pugă', nüy kugăy yă' kotonăñ 'ăkuxa măm' ka'ok xop yōg Topa pu hăm'ăktux mătik, puyă' kugăy măg pepix Topa pu hăm'ăktux mătik Topa hah. 'U'pugăhă kănnăñ mă'hap'ax yăñnăm 'ăta yă'ux yimă' năm te' xat yōg mămppe yü'm'ax keppah. ⁴ Ha pexkox yōg nă'kutnă'ax te kănnăñ nă'xok kănnăñ mă'hap'ax yimă', ha kănnăñ yōg kugăy măg pepi' 'ăkuxa măm' ka'ok xop yōg Topa pu hăm'ăktux mătik, tu măktu Topa tu' măxaha', ⁵ ha pexkox yōg nă'kutnă'ax te kănnăñ yōg kăñey paha', tu kănnăñ mă'hap'ax tu'

paha kuxap, tu' xix kānēy kopah, tu mō'yōn hām xexka tu', yīy ta tex tīnnā punethok, ha yānām kō'āynām, ha hām xexka nuhuk, tu yāy pot.

Mīxux xop tut kaxyāhā'

⁶ Ha ta' pip pexkox yōg nū'pok'ax te' 7, tu' pop mīxux xop tut, nūy kaxyā'.

⁷ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax māxap te mīxux xop tut kaxyāhā', ha tex xap nū'nāhā xix kuxap hep 'āta mūtik tu nūktu: "Po," kaxīy hām xexka tu', ha' puk hām xexka yāg puxet, ha ta yāg tix puk 'ohnāg, ha mīm yāg puxet puk, ha ta yāg tix puk 'ohnāg, ha mīxux yīxux yāg puxet puk, ha ta' yāg tix puk 'ohnāg.

⁸ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy xip, yā' tix, tu mīxux xop tut kaxyāhā', ha ta pexkox tu' xip hāpxop, yā' yīktix xexka putuk, tu kuxap xexka hā' puk, ha nōm te' paha', tu hām tu nū'yōn yīktix, ha ta' nāhā', tu nūktu: "Po," kaxīy, kōnāg xexka tu'. Ha kōnāg xexka yāg puxet te yāyhā hep 'āta', ha ta' yāg tix te yāyhā hep 'āta' 'ohnāg. ⁹ Ha ta' xakix kōnāg xexka kopa' pip xop yāg puxet, ha ta' xakix 'ohnāg yāg tix, ha ta yāy koxyōy mīpkox yāg puxet, ha ta' yāg tix yāy koxyōy 'ohnāg.

¹⁰ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy pexkox tu', yā' pexkox yōg nū'kutnā'ax tikoyuk, tu mīxux xop tut kaxyāhā', ha ta pexkox tu' nāhā māyōnnāg, tu' puk, yā' kuyānām tat'ax xexka putuk. 'Uhnāhā, tu nūktu: "Po", kaxīy, kōnāg kox yāg puxet tu', ha ta' yāg tix hā mō'nā 'ohnāg, tu kōnāg xupup kox yāg puxet hā mō'nāhā', ha ta' yāg tix hā mō'nā 'ohnāg. ¹¹ Yā māyōnnāg 'ūxuxet'ax, tu: kohāgnāg'ax. Kaxīy. Ha kōnāg yāg puxet yāyhā kohāgnāg, ha ta yāg tix yāyhā kohāgnāg 'ohnāg, ha tīkmū'ūn punethok te' xo'op, hu' xakix.

¹² Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy pexkox tu', yā' pexkox yōg nūkutnā'ax 4, tu mīxux xop tut kaxyāhā', ha hāpxop te' kix 'ūyāg puxet māyōn yōg, xix māyōn hex yōg, xix māyōnnāg yōg, ha ta 'ūyōg yāg tix kix 'ohnāg, yīy ta' xohix te yāy yōg kuyānām yāg puxet xaxok, ha ta' yāg tix xaxok 'ohnāg, ha ta hām xexka tu' hāpkoxtap hāptup yāg puxet, ha ta' yāg tix hāpkoxtap 'ohnāg, ha 'āmnāy te kaxīy kamah.

¹³ 'Āte' pēnāhā', pa' xip mōmōka', tu' topaha pepi' mōg, tu hām'āktux, hu:

—Hāpkummuk! Hāpkummuk! Yā' kummuk xexka hām xexka xohix xop yōg, ha pexkox yōg nū'pok tikoyuk nōy te mīxux xop tut kaxyāp-tup. Kaxīy.

9

¹ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy pexkox tu', yā' pexkox yōg nū'kutnā'ax 5, tu mīxux xop tut kaxyāhā'. 'Āte' pēnāhā, pa' xip māyōnnāg hām xexka tu'. Yā hōmā nōm te pexkox tu' nāhā'. Ha' nōy te tu' hōm pipkup mōhāmyīnnā'ax hāpkox tox xexka yōg, ² ha māyōnnāg te hāpxōn, ha kugōy xexka xupep, yā' 'āmuk'ax xexkanām yōg, tu kugōy te māyōn yānām pak, ha yāykote hāpkoxtap. ³ Ha ta' pip kunihit kugōy kopah, tu ta' mōg, tu mōktu mōxaha hām xexka tu', ha' nōy te kunihit kā'ogāhā', ha' ka'ok, yā xokpatakuhmāy putuk. ⁴ Ha' nōy te' xat, pu xux mā hok, xix mīm xux mā hok, xix mīxux puk mā hok, pa' xat, pu tik kute'ex. Hamūn, yā' pip 'ohnāg Topa yōg kax'āmi'ax nōm tik tu'. ⁵ 'Ūxat, pu kunihit tik kix hok, pa' xat, pu tik kute'ex māyōn 'ānuk xohix te' 5 hā, tu' xūygāhā', yā xokpatakuhmāy te' xuhmāy putuk. ⁶ Ha māyōn 'ānuk xohix te' 5 hā' xūy tihik, tup-tup 'ūxakix, pa' xakix 'ohnāg, 'a' xakix putup'ah.

⁷ Yā kunit te xonat yōg kāmānok putuk, nōm te' yāy kix. Tup-tox hā mō'tat 'ūxat'ax xexka yōg kuixxax yānām 'āta yīxux putuk, tu' payīn te tīkmū'ūn payīn

putuk. ⁸ Tu' xe te 'ün xe putuk, tu' xox te xoxtut xox putuk, ⁹ tu' kep xax te xonat yōg kepxax putuk, yā pipkup hā' mīy, tu' yīmāg payāhā te hāmnāhūn xexkanām putuk, yā xonat xop yōg kāmānok hāmnāhūn putuk, xix hāpxop yīkūy'ax te hāmnāhūn putuk, yā xonat yōg hāpxop yīkūy'ax, ¹⁰ tu' nā'kup xox te xokpatakuhūmīy nā'kup xox putuk, tu' nā'kup xox te tik xūygāhā māyōn 'ānuk xohix te' 5 hā. ¹¹ Ha ta' xip kunihit xop yōg xexka', yā pexkox yōg nū'kutnā'ax. Tute hāpkox tox xexka pēnāhā', yā' xuxet'ax 'Amanōm, yā' Emeneo xop yīy'ax kopah, xi' xuxet'ax 'Apōyām, yā Genex yīy'ax kopah. Yā tīkmū'ün yīy'ax kopah, hu' ūkoxyōy'ax. Kaxīy.

¹² Tu ta' kux hāpkummuk māxap, ha' nūn putup hāpkummuk nōy tix.

¹³ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy pexkox tu', yā pexkox yōg nū'kutnā'ax 6, tu mīxux xop tut kaxyāhā', ha 'āte' yānmūn xutep'ax 'āpak, yā xokxop mō'hap'ax yōg xup'ax tu' nūn, yā xokxop mō'hap'ax yānmām 'āta yīxux xip Topa keppah. ¹⁴ Ha yānmūn xutep'ax te pexkox yōg nū'kutnā'ax pu hām'āktux, yā nōm te' 6 pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'āyīm ko'a, pu mōg pexkox yōg nū'pok'ax te' 4, nōm pip kōnāg kox 'Eppanat kūnāpah. Kaxīy.

¹⁵ Ha 'īm ko'a, pu mōg. Nōm te' hip nōm 'ot, xix nōm hāptup, xix nōm māyōn 'ānuk, xix nōm hāmyāxatamuk. 'Uhip, nūy tīkmū'ün yāg puxet kix, puyī tu xakix, ha ta' yāg tix kix 'ohnāg. ¹⁶ Ha 'āte' xupak 'Uxohix nō'om, yā xonat te kāmānok yīmū' mām, yā xonat xohix te' 200.000.000. ¹⁷ Ha 'āte' pēnāhā, tu kāmānok pēnāhā xix nōm te' yīmū' mām, ha yōg kep xax pip, yā' xutta te kuxap 'āta putuk, xix yīxux te mīkaxxap xapit putuk, xix xutta yīxux te mīkaxxap 'ūxop putuk. Ha kāmānok putox te xoxtut putox putuk, ha' yīkox kopa' xutep'ux kuxap xix kugōy xix mīkaxxap 'ūxop. ¹⁸ Yā hāpxop xūygā'ax tikoyuk pip, yā' kuxap, xix kugōy, xix mīkaxxap 'ūxop, tu tīkmū'ün yāg puxet kix, ha' xakix. Ha ta' yāg tix kix 'ohnāg. ¹⁹ Ha kāmānok te' yīkox hā' nōy kix, xi' nāgkup hā' kix kamah. Yā' nāgkup te kāyāp-tox putuk, ha' xox pip, tu nōm hā tu tīkmū'ün putop.

²⁰ Ha ta' pip 'ūhi xop. Yā hāpxop xūygā'ax te nōm kix 'ohnāg. Nōm xop te hāpkummuk mīy kux 'ohnāg, tu yāmīy puk-te'ex kux 'ohnāg, tu topa komut xop pu nūktettx kux 'ohnāg, yā pipkup yānmām 'āta yīxux hā' mīy topa komut xop, xix yānmām ponnonok hā' mīy, xix pipkup monōn hā' mīy, xix mīkaxxap hā' mīy, xix mīm hā' mīy. Yā topa komut xop te hāmpēnā 'ohnāg xix hām'āpak 'ohnāg, xix hāpkumep 'ohnāg. ²¹ Tīkmū'ün te' nōy kixpax, pa yāyhāhup 'ohnāg, nūy hāpkummuk mīy kux 'ohnāg, tu mīm mīy, tu' hup 'ohnāg, tu' nōy hā xupxet, tu hāpxop xupxet, tu' hup 'ohnāg.

10

Tappet tox kīy kutōgnāg

¹ Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax ka'ok pexkox tu', tu kugōy tat, yā topixxax putuk, tu texxux tep-tox xakot, yā' kuixxax putuk, tu' pa te māyōn putuk, tu' kup te kuxap putuk, tu ta' yīxohoh. ² Tu tappet tox kīy kutōgnāg tat 'ūyīm kopah, ha' pata xe'e te kōnāg xexka tonnok, ha' pata nōy te hām tonnok, ³ ha' yīy ka'ok, yā xoxtut punethok yīy'ax putuk. 'Ūyīy ka'ok, ha tex tīnnā'ax xohix te' 7 te' yānmān. ⁴ 'Ūyīy kux, ha 'āte' kax'āmi putup, pa 'ōm yīy pexkox tu', ha 'āte' xupak, ha hām'āktux, hu:

—'Āpu hām'āktux xaptop. 'Āpu textīnnā'ax yōg hām'āktux kax'āmi hok. Kaxīy.

⁵ Āte' pēnāhā pexkox yōg nū'kutnā'ax te kōnāg xexka tonnok xix hāhām, ha' yīm pepi' xix, ⁶ tu hām'āktux, hu:

—Hāpxip kutōgnāg 'ihā' nūn. Topa te yōgnū hām'āktux yūmmūg, yā Topa te' yūmmūg, yā Topa hi mōkuma'mōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā, tu pexkox mūy xix yāykoteh, xix nōm kopa' pip xop, xix hām xexka mūy, xix nōm tu' pip xop, xix kōnāg xexka mūy, xix nōm te kopa' pip xop. ⁷ Hōmā Topa te Topa pupi hām'āktux xop pu hām'āktux xex, yā hāpxop xaptop. Hāpxip kutōgnāg 'ihā' Topa te nōm hāpxopmāp-tup, ha pexkox yōg nū'pok'ax te' 7 te mīkux xop tut kaxyāp-tup. Kaxīy.

⁸ Ha ta xe' yīy pexkox tu', ha 'āte' xupak, ha hām'āktux, hu:

—Mōg, nūy pa tappet tox nōm xip pexkox yōg nū'kutnā'ax yīm kopah nōm te kōnāg xexka tonnok xix hāhām. Kaxīy.

⁹ Ha tak mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax hah, tu:

—Ā' hōm tappet tox kīy kutōgnāg. Kaxīy.

Ha:

—Ūpa, nūy mā'. Xate' māhā', ha' yāyhā' xūy putup 'ātex kopah, pa' xuxpex 'āyīkox kopah, yā pukhep putuk. Kaxīy.

¹⁰ Ha 'āte' paha tappet tox 'ūgyīm kopah, tu' māhā', ha' xuxpex 'ūgyīkox kopah, yā pukhep putuk. 'Āte' māhā', ha hāpxip 'ihā' xūy 'ūktex kopah. ¹¹ Ha tute:

—Xate Topa yōg hām'āktux pop. Xate hām'āktux putup tikmū'ūn xohix pu', xix hāpxexka xohix xop pu', xi' yīy'ax yōg xohix xop pu', xix hāpxexka xohix yōg tik xat'ax xohix pu'. Xate hām'āktux putup, hāpxop kummuk nūn. Kaxīy.

11

Tik tix te Topa yōg hām'āktux 'āktux

¹ Ha' nōy te 'ā' hōm mōhāmmūg'ax tox, tu:

—Āpu mō Topa pet xexka mūy, nūy mēn xohix texīy yūmmūg, xix xokxop mō'hap'ax yōg mēn kamah. Āpu mōkupix 'ūxohix te Topa keppa nūktettex Topa pet xexka kopah. ² Pa 'āpu mō hām mūy hok hām nuhnōg Topa pet xexka kūnāpah, yā Topa pet xexka yīkāgnāg hā. Hamūn, Topa te hām hōm Yoneo xop kūnāpa pip xop pu', ha nōm te hām tonnok putup māyōn 'ānuk xohix te' 42 hā, xix kōmēn xe'ēgnāg tonnok putup kamah. ³ 'Āte mō'pok putup tik tix, puyīy yōgnū hām'āktux 'āktux hām xexka tu'. Nōm te topixxax kummuk mō'tat, nōm hāg tu xago. Hamūn, yā' kuxa hittup 'ohnāg, yā tikmū'ūn te hāpkummuk mūy. Nōm te Topa yōg hām'āktux putup 'āmnīy xohix te' 1260 hā. Kaxīy.

⁴ Yā Topa yōg hām'āktux tat'ax tix te mīm kup 'onimet tix putuk, xix kuyānām tat'ax tix putuk. Nōm te hām xexka yōg xat'ax xexka keppa pip putup. ⁵ Tikmū'ūn 'ūm te nōm tik tix kute'ex kummuk, puxix tik tix yīkox kopa' xupep kuxap, nūy puknōg gāy xop kummuk koxyōy, nūy nōm kix, ha' xakix putup. ⁶ Topa te tik tix ka'ogāp-tup, ha nōm te' xat putup, hu pexkox mō'nīy, yīy tex tip-tup 'ohnāg, ha tik tix te Topa yōg hām'āktux 'āktux putup. Ha Topa te tik tix ka'ogāp-tup, ha nōm te' xat putup, yīy ta kōnāg xupup kox xohix yōg kōnāg te yāyhā hep 'ātāp-tup. Ha Topa te nōm ka'ogāp-tup, puyīy hām xexka kix, yīy ta' nūn putup hāpxop kummuk xohix, tik te nōm putup.

⁷ Tu ta Topa yōg hām'āktux 'āktux kux, ha ta hāpxop tox xexka kopa' xupep xok xexka', nūy tik tix mūtik yāy kix, tu' xat putup, tu' nōy kix putup, ha' xakix, ⁸ ha' yīn pip putat kopa kōmēn xe'ēgnāg kopah, yā tikmū'ūn tep-tex Yeyox mīpkupnix yīmū' kōmēn xe'ēgnāg tu'. Yā kōmēn yōg tikmū'ūn te hāpkummuk

mÿ. Yã kõmëñ 'äxet'ax Xonõm Putuk xix 'Eyit Putuk. ⁹ 'Üxohix xop te tik tix yïn pënäp-tup 'ämniy tikoypuk xix xahix hã. Hämün, 'üxat putup, pu nõ häpkot hok. 'Üxohix te' pënäp-tup, yã häm xexka yõg xohix xop, yã' hep xohix xop xix yïy'ax xohix xop, xix xop xohix, ¹⁰ tu häm xexka yõg tikmû'ün xohix kuxa hittup putup, 'üxakix tik tix hah. 'Üxohix kuxa hittup, tu yây pu hâpxop max hok popmäp-tup. Hamün, nõm tik tix te Topa pupi häm'äktux, tu' xat, pu häm xexka yõg tikmû'ün xüygä'. ¹¹ Pa 'ämniy tikoypuk nõg, 'Thä Topa te tik tix kopa xitxok, nûy putpu 'hînnä', yïy tak-nïhâ' pip, ha' xohix te' pënähâ', hu' yïpkutuk xexkah, ¹² ha tik tix te' xupak, pa nõm te' xänä ka'ok hu:

—Mä nûnte pepi'. Kaxïy

Ha ta' mõg tik tix pepi', tu hämgo yexka hã' mõxaha', tu ta' mõg pepi pexkox tu', ha ta' pip 'ügäy xop häm xexka tu', tu' pënähâ'. ¹³ Ha häm nuhuk xexka', tu' yây pot, yïy ta kõmëñ yäg puxet koxyöy, ha ta' yäg te' 9 koxyöy 'ohnäg, yïy ta tikmû'ün xohix te' 7.000 xakix häm nuhuk hã. Ha ta tikmû'ün nõy kuxanõg, tu pexkox yõg Topa 'äktux max.

¹⁴ 'Ünõg häpkummuk tix. 'Üpënä', 'ünõy nûn.

Mõxux xop tut kaxyähä'yä' 7

¹⁵ Ha ta' xip pexkox yõg nû'kutnä'ax nõy, yã pexkox yõg mõkutnä'ax 7, tu mõxux xop tut kaxyähä', ha ta' yïy ka'ok pexkox tu', hu:

—Yümuñg xuxyä xexka te' xohix xat, yã Kunnix te' xat hâpxexka xohix yõg xexka xop, xix yõg tikmû'ün, tu nõm xat putup hâmyäxatamuk xohix kux 'ohnäg hã. Kaxïy.

¹⁶ Ha ta' pip tik xexka te' 24 pexkox tu', tu' xexka xop yõg mõmppe mäm'ax yïmû' mäm, tu ta' yok, tu Topa pu nûktette, ¹⁷ tu:

—Topa xexka', 'äka'ok, yã 'äxip mõkuma'ämõg hõnhä xix hõmä. 'Ämax, 'äka'ok xexka', tu hõnhä 'äxexka', yã tikmû'ün xohix xat kõnämähâ'. ¹⁸ Ha Topap-tup nõg xop 'ügäy xexka', yã' yümmüñ 'ägäy hõnhä, tu xakix xop yõg hâpxopmä'ax kopit putup. Nõmhä xate 'õg kämänat xop pu hâpxopmä maxp-tup, xix tik te 'äpupi häm'äktux xop pu hâpxopmä maxp-tup, tu 'õg tikmû'ün pu hâpxopmä maxp-tup, nõm te 'äyïpkutuk, yã' xexka xop xik-tõgnäg xop. Nõmhä xate' koxyöy putup nõm te häm xexka koxyöy. Kaxïy.

¹⁹ Ha ta' xõn Topa pet xexka pexkox kopah, pa' pënähâ' ükopa Topa yõg pa'ax yõg mïpkox. Ha ta yänäm kõ'äynäm, ha tex tînnä xe xexka', tu tex xap nû'nähä', ha ta häm xexka nuhuk punenhok.

12

'Ühün xix xok xexka 'äta'

¹ Ha 'äte' pënähâ', pa' xip 'ühün, ha hâpxopmähâ'. Yümuñ'äte' pënähâ', hu' yümmüñ hâpxopmä'ax nûn putup. 'Ün te mäyõn tat, yã topixxax putuk, ha mäyõn hex xip 'üpata kakah, ha mäyõnnäg te' 12 te yõg kuixxax putuk. ² 'Ün tek-tok xuk, tu' put putümnäg, hu' xüy, hu' potaha'.

³ 'Äte 'ün pënähâ', pa' xip xok xexka 'äta', tu': Këm. Yã' xexka nãm, pa kakxexka putuk. 'Üp-tox xohix te' 7, tup-tox kup xohix te' 10, ha' xat'ax xexka yõg kuixxax te' 7 pip 'üp-tox xohix yïmû'. ⁴ Xok xexka 'äta te' nägkup hã' paha mäyõnnäg yäg puxet, ha' yäg tix pop 'ohnäg, tu häm xexka tu' mõ nõy yõn, ha möktu: Po. Kaxïy. Ha 'ün tek-tok put putup, ha ta' nûn xok xexka 'äta, tu nûktu 'ün keppa' xip, nûy kutok mä', ⁵ ha 'ün tek-tok pit put, yäk-tok te häm xexka yõg tikmû'ün xohix xop xat putup, yã pipkup tox xexka hã' xat putup, yã' xat

ka'ok putup. 'Ük-tok put, ha hăpxip 'ohnăg ha ta 'om xip, tuk-tok paha', tu nōm mōgăhă pexkox tu', yă Topa ha' mōg xix Topa yōg mîmpe yūm'ax xe'ēgnăg tu'.
6 Ha ta 'ün mōxupaha' hăm nak tu'. Yă Topa te 'ün pu' xip'ax mîy. Ha Topa te nō tehe 'ämny xohix te' 1260 hă.

7 Ha ta' yă kix kakîynăg pexkox tu' Mîget mütik xok xexka 'äta xix Mîget yōg pexkox yōg nü'pok xop mütik. **8** Nōm te xok xexka 'äta putyön pexkox künâpă'.
9 'Ü'üm xok xexka 'äta'? Yă Hămgăyăgnăg, yă Xatanăy. Yă tute hăm xexka yōg xohix xop pu' koit pax. Yă' putyön pexkox künâpă, xix yă yōg pexkox yōg nü'pok xop, yă yōg xape xop, ha' yîxohoh, tu nüktu hăm xexka tu' mōxoha'.

10 Ha 'äte' xupak, pa' yîy ka'ok pexkox kopa hu:
 —Hõnhă Topa te tikmū'ün mōy hăpkummuk kopah. Hõnhă tikmū'ün te' pĕnăhă 'ük'a'ok Topah, yă' xexka'. Hõnhă Topa yōg Kunnix te' xohix xat! Hamün, hõmă Hămgăyăgnăg xip pexkox tu', tu Topa mütik hăm'ăktux, hu: "Topa kopa kuxa mâm xop te hăpkummuk mîy." Kaxîy. Yă 'ämny xohix hă hăm'ăktux te kaxîy xix hăptup xohix hă. Pa' putyön pexkox künâpă. **11** Hõmă ha ta yûmûg xape xop te' xut, ha ta Hămgăyăgnăg te' xut 'ohnăg. Yûmûg xape xop te' xut Kahnĕn Kutok hep 'äta hă xix hăm'ăktux xe'e hă, tu' xakix yîpkutuk 'ohnăg. **12** Pexkox yōg xop, 'äpu 'äkuxa hittup! Pa hăm xexka tu' kummuk xexka' xix kônăg xexka tu', yă Hămgăyăgnăg te hăm xexka tu' xupep. 'Ügây xexka'. Tute' yûmûg hăpxip kutôgnăg puxix tu' kux. Kaxîy.

13 Ha xok xexka 'äta te' pĕnăhă', yă hăm xexka tu' xip. Pa' xip 'uhün, tuk-tok pit put. Ha ta 'ün yînnăhă' xok xexka te'. **14** Pa 'om xip, tu 'ün pu' yîmăg tix popmăhă', yă' xexka 'uyîmăg, yă mõmõka yîmăg putuk. Ha ta topaha pepix 'uhün, tu' mōg, tu mõktu' xupep hăm nak tu', ha' nōm nöy te 'ün hă' tehe' hăm'ăxa'amuk tikoyuk xix xahix hă, ha xok xexka 'äta te' xuygă 'ohnăg. **15** Yă xokxexka 'äta yîykox kopa' xupep kônăgkox, nüy 'ün mõgă'. **16** Pa hăpxexka te 'ün hă' tehe', tu yăy pot, ha kônăg te hăpkox hă mõ'năhă', **17-18** yîy ta' găy xok xexka 'äta', tu ta' mōg, nüy yâykix 'ün xupepmă xop mütik, xix Topa yōg xat'ax mîy xop xohix mütik, xix Yeyox yōg hăm'ăktux xe'e 'äpak xop mütik, tu' xip hăm kux tu' xok xexka 'äta'.

13

Xok xexka tix

1 Äte' pĕnăhă', pa' xip xok xexka nöy, ha' xip kônăg xexka kopah, tu' xupep, tu ta' mōg, tup-tox kup xohix te' 10, tup-tox xohix te' 7, ha xat'ax xexka yōg kuxxax te' 10 tat 'üp-tox kup te' 10 yîmă', ha xuxet'ax kummuk kax'ămi 'üp-tox yîmă'. **2** Yă xok xexka te neppat putuk, yă hămgăy kõmnăg putuk, tu' pata te 'ux pata putuk, tu' yîkox te xoxtut yîkox putuk. Ha xok xexka 'äta te xok xexka xexkanăhă', tu ka'ogăhă', pu' xat. **3** Pa xok xexka putox puxet xok putuk, pa hăpxip 'ihă' hittup, yîy ta' yêy hăm xexka yōg tikmū'ün xohix, hu xok xexka putup, hu' pe' mōg, **4** tu xok xexka pu nüktettex. Hamün, xok xexka 'äta te xok xexka xexkanăhă', tu' ka'ogăhă', ha tikmū'ün te xok xexka pu nüktettex, tu:

—Yă xe'ēgnăg xok xexka'. Yă' ka'ok xexka'. Tep-te yâykix putup xok xexka mütik? Yă yâykix putup'ah. Kaxîy.

5 Ha' tux hok, ha xok xexka te hăm'ăktux kummuk xexka măyön 'änuk xohix te' 42 hă, tu' xat'ax pax kamah, **6** tu Topa 'ăktux kummuk kõnămăhă', xix Topa yōg xip'ax 'ăktux kummuk, xix pexkox tu' pip xop 'ăktux kummuk. **7** Ha ta' tux hok, ha xok xexka te yâykix Topa kopa kuxa mâm xop mütik, ha xok xexka te' xut. Ha' tux hok, ha xok xexka te' xat 'ühep xop xohix, xix hăpxexka xohix

yōg xop, xix 'ūyī'ax xohix yōg xop, xix xop xohix. ⁸ Hām xexka yōg xohix xop te xok xexka pu nūktettex. Hōmā ha ta hām xexka xip'ah, ha Topa te yāy yōg xop 'āxet'ax kax'āmi', yā Topa kopa kuxa mām xop 'āxet'ax kax'āmi yāy yōg tappet kopah, pu tu hi xe'e, ha' kux 'ohnāg, yā Kahnēn Kutox yōg xop nō'ōm. Yā tikmū'ūn te Kahnēn Kutox putex. Pa' nōy xop pip, ha' xuxet'ax kax'āmi 'ohnāg nōm tappet tu'. Nōm xohix te xok xexka pu nūktettex.

⁹ 'Āyīpkox pip, 'āpu xupax. ¹⁰ Topa te' xat, puxix tikmū'ūn Topa kopa kuxa mām xop pop putup, nūy mōgā yāy yōg hām tu'. Pa Topa te' xat hok, puxix nōm mōgā hok. Topa te' xat, puxix tikmū'ūn Topa kopa kuxa mām xop kix putup mīkax xexka hā. Pa' xat hok puxi' kix hok, yīy ta' max, pu Topa kopa kuxa mām xop Topa tu' pip ka'ok, nūy 'ūkuxa mām ka'ok.

¹¹ Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip xok xexka nōy, tu hām kopa' xutep, tu' xip, yā 'ūptox kup tix, yā Kahnēn Kutox putox kup putuk, tu hām'āktux te xok xexka 'āta yōg hām'āktux putuk. ¹² Xok xexka yā' xexka', yā' xat'ax ka'ok, yā xok xexka māxap te nōm xexka mīy, ha nōm te xok xexka māxap pu' hāmxopmāhā', tu' xat, pu hām xexka yōg xohix xop te xok xexka māxap pu nūktettex. Yā hōmā xok xexka māxap yōg kayax xexka xip, tu' xok putūmnāg, pa' hittup mō'ka'ok. ¹³ Ha xok xexka te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg mīy, yā kuxap xānāhā', ha pexkox kopa' xutep kuxap, tu nū'nāhā', tu nūktu hām tu: Po. Kaxīy. Ha tikmū'ūn xohix xexka te' pēnāhā'. ¹⁴ Yā xok xexka te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg mīy, yīy tikmū'ūn kuxa mām xok xexka kopah. Xok xexka te' koit, yīy tikmū'ūn kuxa mām koit'ax kopah. Xok xexka te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg mīy xok xexka māxap keppah, tu tikmū'ūn xat, pu topa komut mīy, yā xok xexka māxap putuk. Hāmūn 'ūnōy te xok xexka māxap xuhmīy mīkax xexka hā, pa' hi'. ¹⁵ Topa te' tux hok, ha xok xexka te xit xok topa komut kopah, yīy ta' hi', hu hām'āktux, tu' xat, pu' kix nōm te topa komut pu nūktettex 'ohnāg. ¹⁶ Tu' xat pu kax'āmi hām xexka yōg tikmū'ūn xohix yīm xe'e tu', xi' kux tu'. Yā tikmū'ūn xohix xat te kaxīy, yā kutōgnāg xop xix xexka xop, xix 'ūp-texop xexka xop, xix hok xop, xix kāmānat xop, xix xat'ax xop. Yā' xohix. ¹⁷ 'Ūkax'āmi'ax xip 'ohnāg, puxix hāpxop hāmenex 'ohnāg. Yā' kax'āmi xok xexka 'āxet'ax, pe xok xexka yōg xohix texīy.

¹⁸ 'Āpu hāmyūmmūg. Hāmyūmmūg, xayīy yūmmūg putup texīy xok xexka yōg xohix texīy. Yā tik yōg xohix texīy. Yā' 666.

14

Topa yōg xop tek-tex'ax tup hāk-tex

¹ 'Āte' pēnāhā', pa' xip Kahnēn Kutox yīktix Xiām yīmū', ha ta' pip tikmū'ūn xohix te' 144.000, ha yūmūg 'ātak Topa xuxet'ax kax'āmi pip 'ūxohix kux tu'. ² 'Āte' xupak, pa' xip 'ūyānmūn xutep'ax pexkox tu', yā xamoka xexka te hāmāhūn putuk, xix tex tīnnā xexka putuk, xix 'ap kaxyā'ax putuk. ³ Ha tikmū'ūn te 144.000 te pēnāhā nōm te mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg yīmū' yūm, xix yōnnā'ī te' 4, xix tik xexka'. 'Ūxohix tek-tex'ax tup hāk-tex, yā Topap-tup pax xop te' yūmmūg nōm kutex tup, pa' nōy te' yūmmūg 'ohnāg. Topa te nōm kuxa mām xop pop, yā Topa yōg tikmū'ūn, ⁴ yā nōm kuxa tup, tu 'ūn mūtik xonnix 'ohnāg, yā' tup, tu Kahnēn Kutox pe' mōg. Hōmā nōm te hām xexka yōg xohix xop mūtik yāy kotīnnāhā', ha Topa te nōm yīmōgātux, tu nōm pop, yā Topa yōg xop xix Kahnēn Kutox yōg xop. ⁵ Yā nōm xop te' koit 'ohnāg, yā hāpkummuk mīy 'ohnāg.

Topa yōg nū'pok'ax tikoyuk te hām'āktux

⁶ 'Āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, tu topaha', tu pepi' mōg, tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, nūy hām xexka yōg xohix xop pu nōm 'āktux, yā xop xohix pu', xix hep xohix pu', xix yī'yax xop xohix pu', xix hāpxexka xohix yōg xop pu'. Yā Topa yōg hām'āpak xip ka'ok, tu yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg. ⁷ Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux ka'ok, hu:

—Āpu Topa yīpkutuk, nūy Topa xexka 'āktux max. Hamūn, hāpxip kutōgnāg 'īhā Topa te tikmū'ūn xohix yōg hāpxopmā'ax kopit putup. Yā hōmā tute' mīy pexkox xix yāykoteh, xix hām xexka', xix kōnāg xexka', xix kōnāg xutep'ax xohix. Āpu Topa pu nūktet tex. Kaxīy.

⁸ Pexkox yōg nū'kutnā'ax te' nōy te māxap pe' mōg, tu:

—'Ūkoxyōy, ha' nōg kōmēn xexka Maminōn. Maminōn xexka yōg tikmū'ūn te hām xexka yōg tikmū'ūn xohix mōgāhā', pu tu nōy hā xupxet, yā' kummuk, yā xupyāg xūy xexka putuk.

⁹ Ha' pexkox yōg mō'kutnā'ax nōy xape tix pe' mōg, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—Tep-te xok xexka pu nūktet tex xix xok xexka yōg komut pu nūktet tex? Tep-te' paha xok xexka yōg kax'āmī 'ūkux tu', xix 'ūyīm tu'? ¹⁰ Yā nōm te' pop putup Topa yōg gāy'ax xexka', yā xupyāg xūy xexka pop'ax putuk, yā' xūy xexka 'ūkuxa kopah, yā 'ūxop yōg kuxap kopah, ¹¹ tu' xūy pip hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā, 'Thā kugōy te pepi' mōg. Ha' xūy kux 'ohnāg hāptup 'īhā xix 'āmīny 'Thā'. Yā' xūy nōm xop, yā' xok xexka pu nūktet tex xix xok xexka yōg komut pu nūktet tex, tu' pop xok xexka 'āxet'ax kax'āmī'. Kaxīy.

¹² 'Ūmax, pu' kuxa mām xop te Topa yōg putat kopa' pip ka'ok, yā Topa yōg xat'ax mīy xop, yā Yeyox tu' pip ka'ok xop.

¹³ Ha' 'āte' xupak, pa' xip yānmūn xutep'ax pexkox tu', tu:

—Āpu kax'āmi nūhū', tu: "Ūkuxa hittup nōm te yūmūg xuxyā Yeyox mūtik mōg 'īhā' xakix." Kaxīy

Ha' Topa Koxuk te:

—Hamūn. Hōmā 'ūhām ka'ok, pa nū'yāynōynāg putup pax putup, ha yōg hāpxopmā'ax max mōg putup nūmūtik. Kaxīy.

Mō' put yōn hām xexka yōg tikmū'ūn

¹⁴ Ha' 'āte' pēnāhā', pa' xip hāmgōy xexkam-nok, ha 'ōm te' yīmū' yūm, yā tik putuk, tu' xat'ax xexka yōg kuxxax tat, yā pipkup yānām 'āta yixux hā' mīy 'ūkuxxax, ha' xip kupukhe xexka 'ūyīm kopah. ¹⁵ Ha' pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy te Topa pet xexka kopa' xupep, tu hām'āktux ka'ok 'ūnōy pu', yā nōm te hāmgōy xexka yīmū' yūm, hu:

—Āpu 'ōg kupukhe xexka pa'. Mōg, nūy hāpxop xohix put. Hamūn, hōnhā yā hāptup xe'e'. Hām xexka yōg tikmū'ūn xohix te mīnta ta putuk. 'Ūmax, xayīy nōm put hōnhā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha' nōm te hāmgōy xexka yīmū' yūm, tu yōg kupukhe xexka paha', tu mō' put yōn hām xexka yōg, tu' put hām xexka yōg tikmū'ūn.

¹⁷ Ha' 'āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, tu pexkox yōg Topa pet xexka kopa' xupep, ha' xip kama 'ūyōg kupukhe xexka xox max.

¹⁸ Ha' ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy. Tute kuxap pēnāhā, yā xokxop mō'hap'ax yōg kuxap Topa pet xexka kopah, tu xokxop mō'hap'ax yīka' xupep, tu hām'āktux ka'ok 'ūnōy pu', yā nōm te kupukhe xexka xox max mūg, yā nōm pu hām'āktux, hu:

—Mõg, nüy 'ög kupukhe hă put mînta 'op hămxexka yög. Hamün, yă' ta'. Kaxîy.

¹⁹ Ha ta' mõg, tu kupukhe mõ' put yõn hăm xexka tu', tu mînta 'op mep, tu mõ' nõm yõn hăpxop hep xut'ax kopah, yă Topa 'ügäy, ha tikmû'ün koxyöy putup. ²⁰ Yă mînta 'op hep xut kõmën künäpa', ha tikmû'ün hep 'äta xutep, tu puxhep xexka mîy, 'üxexka te' 300 mën putuk, xi' xet te mën puxet xix xahix putuk.

15

Pexkox yög nü'pok xop te hăpxüygä'ax tat

¹ 'Äte' pënâhâ', pa' pip pexkox yög nü'pok xohix te' 7 pexkox tu', tu hăpxüygä'ax te' 7 tat, yă ka'ax, yă Topa gäy kux putup. Yă 'äte' pënâhâ hăpxop xe'e xaptop. ² Äte' pënâhâ', pa' xip kõnäg xexka', yă xunnuk te minino putuk, xix kuxap mütik yäykotïnnä'ax putuk. 'Äte' pënâhâ', pa' pip nõm te' xut xop, pa xok xexka te' xut 'ohnäg, xix yõg komut te' xut 'ohnäg, xix nõm te xok xexka yõg xohix texïy'ax tat, yă 666 kax'ami nõm yïmû', yă' xut 'ohnäg. Ha nõm te' xut xop pip kõnäg xexka yõg hăm kux tu', yă kõnäg xexka te minino putuk yõg. Nõm te' xut xop te' ap mûg, nüy nõm kaxyä. Yă Topa te' popmähâ, ³ hak-tex Môyyex yõg kutex, yă Môyyex te Topa pu' hăpxopmä max. 'Ük-tex kama Kahn n Kutok yõg kutex, tuk-tex, hu:

—Topah, ' xexka, tu' xohix xat. Xate hăpxopmä max xe' gnäg. ' m n yă hăpxexka xohix yõg tikmû'ün yõg xat'ax xexka'. Xate h pxe'e mîy, yă hăpxopmä xe'e. ⁴ Tep-te ' y pkutuk 'ohnäg? Tep-te ' max xe' gnäg ' ktux putup'ah? ' p-xet yă ' kuxa tup xe' gnäg, ha h pxexka xohix yõg tikmû'ün n n putup, nüy xa n ktettex. Ham n, xate h pxe'e mîy, ha' xohix te' p nâhâ. Kaxîy.

⁵ H xpip 'ih  ' te' p nâhâ', pexkox x n, pa' xip Topa pet xexka', yă topixxax ka'ok h ' mîy. Topa xip, ha n nte tikmû'ün te Topa y mm g. ⁶ Ha ta Topa pet xexka kopa pexkox yõg nü'pok te' 7, tu hăpxüygä'ax te' 7 tat, tu topixxax tup ' nuk tat, yă topixxax n n, tu' tat ' kote h y'ax, yă pipkup y n m ' ta y xux h ' mîy. ⁷ Ha ta' pip nõm y nn ' te' 4, ha ta y p-xet te pexkox yõg nü'pok te' 7 pu' popm h  ' muk xak'ax xohix te' 7, yă pipkup y n m ' ta y xux h ' mîy. ' muk xak'ax h  n 'x mn g Topa g y'ax, yă Topa xip h my xatamuk xohix kux 'ohn g h . ⁸ Ha ta' xip Topa y y pet kopah, ha' pet h  n 'x mn g Topa y g h mmax xe' gn g xi' y g ka'ok'ax, y y ta n 'x mn g kug y h . Ha tikmû'ün te' m xakux y mm g 'ohn g, ha m kutu' kux h pxüyg 'ax te' 7. Yă pexkox y g nü'pok te' 7 te n m xat. Hak-n y tu' tikmû'ün te m xakux putup.

16

' muk xak'ax kopa' pux Topa y g g y'ax

¹ ' te' xupak, pa' xip y nm n xutep'ax ka'ok Topa pet xexka kopah, tu pexkox y g nü'pok xop pu h m' ktux, hu:

—M g, n y ' muk xak'ax kopa' pux Topa g y'ax h pxexka tu'. Kaxîy.

² Ha ta' m g pexkox y g m kutn ' ax m xap, tu' y g ' muk xak'ax kopa' pux h m xexka tu', ha ta' pip kayax kummuk xexka tikmû'ün y g. Yă n m y m ' pip xok xexka y g kax' mi, ha n m te topa komut pu n ktettex.

³ Ha ta' m g pexkox y g n 'kutn ' ax n y, y ' tix, tu' y g ' muk xak'ax kopa' pux kõn g xexka tu', ha ta k n ' g hep ' ta, y ' xakix xop y g, y y ta' xakix k n g kopa hi xop xohix xexka'.

⁴ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā tikoyuk, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux kōnāg kox tu', xix kōnag xupepe'ax tu' yīy ta kōnāg te yāyhā hep 'āta'. ⁵ 'Āte' xupak, pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, yā nōm te kōnāg pēnāhā'. Tute:

—Topa 'āmax xe'ēgnāg. Xate hāpxe'e mīy, tu hāpkummuk mīy'ax yānān. 'Āmax xe'ēgnāg, 'Āxip hōnhā xix hōmā. ⁶ Hamūn. Tikmū'ūn te Topa kopa kuxa mām xop xuhmīy, xix Topa pupi hām'āktux xop xuhmīy, ha' hep 'āta nū'nāhā', yīy ta tikmū'ūn pu' hōm hep 'āta', pu' xo'op. Yā' yānān. Kaxīy.

⁷ 'Āte' xupak, pa' xip yānmūn xupep'ax xokxop mō'hap'ax tu', tu hām'āktux, hu:

—Topah, 'āxexka', 'āka'ok. Xate tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit max, yā' xe'e', yā' yok. Kaxīy

⁸ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' 4, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux māyōn tu', yīy ta' pukpex xexka', ha Topa te' xat, pu tikmū'ūn xax mō'hap.

⁹ Hāmpukpex xexka te tikmū'ūn xax mō'hap, ha nōm te:

—Yā' kummuk xexka Topah. Kaxīy.

Yā Topa te' xat, pu' xūygā'. Pa nōm te yōg hāpkummuk mīy'ax kux 'ohnāg, tu Topa xexka 'āktux max 'ohnāg.

¹⁰ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' 5, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux xok xexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg tu', yīy ta hāpkoxtap xok xexka yōg tikmū'ūn yōg pip'ax tu', ha tikmū'ūn te yāy yōyxōg putop, 'ūxūy xexka tu'.

¹¹ tu:

—Pexkox yōg Topah, 'ākummuk xexka'. Xatek mūg xūygā pax, tuk mū'ā kayax popmāhā'. Kaxīy.

¹² Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' 6, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux kōnāg kox 'Eppanat tu', yīy ta' nak. Nōmhā' xip putat nak, puyīy hām tu māyōn xupep tu' nūn 'ūxexka xop. ¹³ Ha 'āte' pēnāhā, pa' pip yāmīy yāy'īgāhnāg tikoyuk, yā hupnāg putuk, tu' pip xok xexka 'āta yīkox kopah, xix xok xexka yīkox kopah, xix Topa pupix hām'āktux mō'āmū'ax xop yīkox kopah, tu ta' mōg. ¹⁴ Yāmīy kummuk te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tu ta' mōg hām xexka yōg xat'ax xexka xohix xop hah, nūy nōm yāy tu nū'xoh, puyīy yāykix kakihnāg Topa ka'ok xexka yōg hāptup 'ihā'.

¹⁵ “Ūg'āpax: 'ūgnūn putup, yā xupxet nūn putuk. 'Āpu 'āpa ka'ok, nūy hāmpēnā'. 'Āpu 'āxax xix 'āyīkāgnāg hā nū tat mō'ka'ok, nūy 'āxax top hok, nūy yāyhāphup hok. Xate' mīy, nūy ta 'ākuxa hittup.” Kaxīy. ¹⁶ Hāpxip ha ta yāmīy te yāy tunū'xoh 'ūxexka xop hāpxexka tu', yā' xuxet'ax 'Ahmāget hāpxexka', yā Yoneo yīy'ax te kaxīy.

¹⁷ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' 7, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux pexkox yokoma tu'. Ha ta Topa pet xexka kopa' xip yānmūnxupep'ax, tu:

—Puxix. 'Ūkux. Kaxīy.

¹⁸ Ha yānām kō'āynāg, ha hāmnāhūn, ha tex tīnnāhā', ha hām xexka yāy nuhuk xexka', tu yāy pot. Yā hām yāy nuhuk xexka nām. Hōmā Topa te' mīy tihik hāmāxap xix hōnhā hām yāy nuhuk kutōgnāg, pa nōmhā hām yāy nuhuk xexka nām. ¹⁹ Ha ta kōmēn yāy koxip tikoyuk. Ha ta koxyōy hāpxexka xohix yōg kōmēn xohix. Ha Topa te kōmēn Mamiñōn xexka pe'paxex, tu' gāy xexka', tu yōg tikmū'ūn xūygāhā'. ²⁰ Ha ta' nōg hāptox xohix kōnāg yōg xix yīktix xohix. ²¹ Ha ta pexkox tu' pip texxap xexka', tu ta nū'nāhā texxap xexka', yā yāp-xet nō hāp-tux ha' 40 kit. 'Ūnū'nāhā', tu nūktu tikmū'ūn tu nū'nāhā', ha tikmū'ūn te:

—'Ükummuk xexka Topah. Kaxīy.

Hāmūn, 'üxüy xexka', yā hāpkummuk, yīy Topa 'äktux kummuk.

17

Xotit xexka'

¹ 'Ükxip, pa' nūn pexkox yōg nū'kutnā'ax, nōm xip 'üxape xop te' 7 kopah, yā hōmā 'ämuk xak'ax te' 7 tat. 'Ünūn tu nūktu:

—Mā. 'Äte xa mūg putup 'üxüygäp-tup xotit xexka', yā kōmēn, yā kōnāg kox punethok puka' pip. ² Ha hām xexka yōg xat'ax xexka xohix xop te xotit xexka mūtik yāy kute'ex, tu hāpkummuk xexka mūy nūmūtik, yā' paptux putuk. Kaxīy.

³ Ha Topa Koxuk tek mōgāhā', ha ta pexkox yōg nū'kutnā'ax tek tat hām nak tu', ha 'äte' pēnāhā', pa' xip 'ühūn, tu kāyā xexka 'äta yīmū' yūm, yā kāyā xexka 'äta yīmū' pip kax'ämī'ax kummuk punethok, yā xuxet'ax kummuk kax'ämī, yā kāyā xexka putox te' 7, tup-tox kup te' 10. ⁴ Ha 'ün te topixxax 'äta tat, tu' tat xapmax, xix yīm hī'ax, xix yīpkutok tat'ax, xi' yīpkox xap, xix patakup hī'yax, yā' xohix te pipkup yānām 'äta yīxux hā' mūy, xix mūkaxxap te takat hā' mūy, xix kupxat xap hā' mūy. Tute' tat kānēy, yā pipkup yānām 'äta yīxux hā' mūy, ha kopa' pip hāpxop punethok yāyīgāhnāg xi' xut putux, yā 'üyōg hāpkummuk mūy'ax yōg hāpxop. ⁵ Ha' kux tu' pip 'ükax'ami 'üxuxet'ax xaptop'ax, hu: "Kōmēn Maminōn Xexka", yā xotit xop mūktut, xi' kummuk xop mūktut hām xexka yōg." Kaxīy. ⁶ 'Äte' pēnāhā' 'ün paptux, yā Topa kopa kuxa mām xop hep 'äta xo'op. Ha Yeyox tu' pip ka'ok, yīy ta' nōy te' kīx.

Ha 'äte' pēnāhā', yā 'ün kummuk. 'Ükuxa te' yēy. ⁷ Ha' nūn pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu 'ä' yīkopit, hu:

—Xate xīy tu 'äkuxa te' yēy? 'Äte xa hāmyümmügäp-tup. 'Ühūn xix kāyā xexka', yā nōm te 'ün tat, yā nōm putox te' 7 xix putox kup te' 10. ⁸ Xate' pēnāhā kāyā xexka'. Hōmā 'ühi', pa' xok. Tute hāpkox tox xexka kopa' xupep putup, ha ta' nōy tep-tex putup. Ha ta' nūn putup tikmū'ün. Hōmā xip'ah hām xexka', Thā nōm tikmū'ün yōg 'äxet'ax kax'ämī 'ohnāg 'ühi'ax yōg tappet kopah, putu hi xe'e, ha' kux 'ohnāg. Nōm nūn putup, tu' pēnāp-tup kāyā xexka xok, hu' yēy. Hōmā 'ühi', tuk-nāy tu' xok, pa hāpxip Thā putpu' xip'ax.

⁹ —'Äpu hāmyümmüg. 'Üp-tox te' 7 te yīktix te' 7 putuk, ha 'ün te yīktix te' 7 yīmū' yūm. 'Üp-tox te' 7 te tikmū'ün yōg xat'ax xexka te' 7 putuk, ¹⁰ tu' xat'ax xexka te' 5 xakix, ha hōnhā yāp-xet 'üxexka', tu' tikmū'ün xat, ha' nōy xexka nūn putup, tu hāpxip Thā' xip'ax. ¹¹ Ha ta kāyā xexka', yā 'üxat'ax xexka nōy, yā' 8. Hōmā' xip, pa hōnhā' xip 'ohnāg. Yā' xip 'üxape xop te' 7 kopah. 'Ünōy tep-tex putup.

¹² —Ha xate' pēnāhā' 'Üp-tox kup te' 10, nōm te' xat'ax xexka te' 10 putuk, tu hāpxip nōm te tikmū'ün xat putup. Yā Topa te' xat putup, ha nōm te tikmū'ün xat putup kāyā xexka mūtik hāpxip kutōgnāg hā, ¹³ tup-tup hāpxop puxet. 'Üp-tup, nūy kāyā xexka xexkanā', ¹⁴ tu' yāykix putup Kahnēn Kutok mūtik, pa Kahnēn Kutok te' xut putup, xix Kahnēn Kutok te nōm xānā'ax xop te' xut putup, yā yōg yīmōgātux xop, yā nōm te Kahnēn Kutok tu' pip ka'ok. Hamūn te' xut putup. Kahnēn Kutok, yā xuxyā xop yōg xuxyā', xix xat'ax xexka xop yōg xat'ax xexka'. Kaxīy.

¹⁵ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'ä hām'äktux 'üxeheh, hu:

—Pute 'üm kōnāg kox xohix xotit te nōm puka' yūm? Yā hām xexka yōg xop xohix xexka', yā tikmū'ün xop xohix, yā' hep xop xohix, yā' yīy'ax xop xohix.

16 Xate' pēnāhā 'ūp-tox kup te' 10 xix kāyā xexka pēnāhā'. Nōm te xotit putup nōg putup. Nōm te' pop putup 'ūyōg hāpxop xohix, ha' xax top'ax, tu xotit yīn māp-tup, tu kuxap hā' koxyōy putup. **17** Hamūn, Topa te' xat, ha tikmū'ūn te kāyā xexka 'āta yōg xat'ax mīy, yā tikmū'ūn tep-tup, yā Topa te' xat.

18 —Xate' pēnāhā, yā' xip 'ūhūn. Yā' ūn te kōmēn putuk, ha kōmēn kopa' pip tihik, tu nōm te hām xexka yōg xat'ax xexka xop xat putup. Kaxīy.

18

'Ūkoxyōy kōmēn Maminōn

1 Hāpxip 'ihā' 'āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, tu pexkox kopa' xupep, tu ta yīxohoh, yā' xexka', tu' xat punethok, ha hām xexka yōg tikmū'ūn xohix te' pēnāhā', yā' max xe'ēgnāg. **2** tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ūnōg, yā kōmēn Maminōn xexka 'ūnōg. Hōnhā yā yāmīy pet xix yāmīy yāyīgānāg pet, xix putux kummuk yāyīgānāg pet. **3** Hōmā tute tikmū'ūn mōgāhā', puyīy hāpkummuk xut putux mīy, ha hām xexka yōg xat'ax xexka xop te' nōm nūmūtik, ha tikmū'ūn te yāyīhām texop xexka', tu' nōmenex kōmēn Maminōn xexka yōg hāpxop xohix. Kaxīy.

4 'Āte' xupak, pa' xip yānmūn xupep'ax pexkox tu, tu hām'āktux hu:
—Yōgnū tikmū'ūn, mā', āpu kōmēn nīm! Mōg!

Āpu hāpkummuk mīy hok nūmūtik,
nūyī 'āxūy hok nūmūtik.

5 Yā' 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax punethok, tu' xexka te yīktix putuk,
tu yīktix xanep te pexkox xuhmīy,
ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax 'ātigāhā'.

6 Kōmēn yōg xop te 'āxop kute'ex kummuk. Āpu' yānān.
Āpu' yānān tix.

Kōmēn yōg xop te 'āxop xūygāhā'. Āpu' yānān, nūyī nōm xūygā tix.

7 Kōmēn yōg xop te yāyī xexka mīy, tu yāyī putexop xexka mīy. Āpu nōm xūygā xexka', yā' kummugā xexka'.

Hamūn, kōmēn yōg xop te yāyī mūtik hām'āktux, hu:

“Ūgmūg, yāg ka'ok, yā' xohix xat.

'Ap hok yūm'ah 'ūgmūn.

A' 'āte hāpkummuk pēnāp-tup'ah!" Kaxīy.

8 Pa' āmhok. Tute hāpkummuk mīy, yī ta' nūn mōka'ok hāpkummuk 'āmnīy puxet 'ihā. Yā' xakip-tup, tu' kuxa hittup 'ohnāg putup, tu putup te' kix putup, ha kuxap te' koxyōy putup.

Yā' ka'ok Topa xexka', tu' nōyī yōg hāpkummuk mīy'ax yānān.
Kaxīy.

9 Ha hām xexka yōg xexka xop te hāpkummuk mīy nūmūtik, ha kōmēn mō'hap, ha kugōy te pepi' mōg, ha xat'ax xexka xop te' pēnāp-tup, tu' potap-tup, tu' kuxa hittup 'ohnāg putup, **10** tu' xūyī yīpkutuk, tu' pip hāptox tu', tu hām'āktux, hu:

—Tu texīy, tu' kummuk? Kōmēn Maminōn yā' xexka', tu' ka'ok, pa' ot puxet nōg Thā' kux. Yā Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax yānān.

11 Ha hām xexka yōg nōmenex xop te kōmēn hā' potaha', tu' kuxa hittup 'ohnāg. Yā tikmū'ūn te yōg hāpxop hāmēn kux. **12** Yā nōmenex 'ohnāg 'ūyōg hāpxop, yā' pipcup yānām 'āta yīxux hā' nō'ōm, xix pipcup ponrok hā' nō'ōm, xix mīkaxxap te takat, xix kupxat xap, xix topixxax te nīn hā' mīy, xix topixxax

yīxux mūnnīy, xix topixxax te xet hā' mīy, xix topixxax 'āta', xix hāpxop māynāg mīm max hā' mīy, xix hāpxop xohix xoktox xox hā' mīy, xix mīm te takat hā' mīy, xix pipkup monōn hā' mīy, xix pipkup hā' mīy, xix mīkaxxap mām hā' mīy,
¹³ xix mīpxax kōnnōn kānēn hā' mīy, xix tēpet xuxpex, xix kōnnōn mō'hap ha' hax max, xix mīha' haxnāg max, xix hep haxnāg max, xix xupyāg, xi' top hep 'ayet, xix xuxnāg max kōnnōn, xix xuxnāg xe tox, xix mūnūytut, xix kahnēn, xix kāmānok, xix hāpxop yīkūy'ax, xix tikmū'ūn kāmānat xop, xix tikmū'ūn kuxa'. Yā hāpxop xohix hāmenex kux. ¹⁴ Ha nōmenex xop te kōmēn 'āktux, hu:

—Kōmēn yōg tikmū'ūn tep-tup hāpxop max xohix, pa hōnhā' nōg. 'Ūp-te xop xexka tu' kux. Hōmā kōmēn max te yāy putuk, pa' nōg, tu xep xip putup'ah. Kaxīy.

¹⁵ Ha nōmenex xop te nōmenex punethok kōmēn kopah, tu hōnhā' xūy yīpkutuk, tu' pip hāptox tu', tu potap-tup, tu' kuxa hittup 'ohnāg.

¹⁶ Tu:

—Tu texīy tu' kummuk kōmēn xexka'. Hōmā kōmēn yōg tikmū'ūn te topixxax max tat, yā nūn hā' mīy, yā topixxax 'āta', xix topixxax yīxux mūnnīy, xix kahnēn xe hā' mīy topixxax 'āta', tu xapmax taha', xi' yīm hīy'ax, xi' yīpkutok tat'ax, xi' yīpkox xap, yā pipkup yānām 'āta yīxux hā' mīy, xix mīkaxxap te takat hā' mīy, xix kupxat xap hā' mīy. ¹⁷ Pa 'ot puxet nōg, 'īhā yōg hāpxop xohix xexka xaxok. Kaxīy.

Ha ta mīpkox mōgā'ax xexka xop te' pēnāp-tup hāptox tu', xix nōm te mīpkox hā' mōg xop, xix mīpkox mōgā'ax xop, xix nōm te mīpkox hā tayūmak pop, ¹⁸ Yā' xohix te hām'āktux ka'ok putup, hu:

—Hāmyāxatamuk xohix xexka hā' xip 'ohnāg kōmēn nōy te nōm putuk. Kaxīy.

¹⁹ Tu yāy putox yīmū hāpkōnnōn mō'pok, yā' kuxa hittup 'ohnāg, tu' potaha', tu' kuxa xūy, tu:

—Tu texīy tu' kummuk? Yā' kummuk kōmēn pu'. Hōmā mīpkox yōg tikmū'ūn xohix mōg kōmēn tu', tu yāyhāp-texop xexka'. Pa 'ot puxet nōg 'īhā kōmēn yōg tikmū'ūn te hāpxop xohix xexka xaxok. Kaxīy.

²⁰ Ha ta pexkox kopa' pip xop te:

—'Āpu kōmēn koxyōy'ax hā' ākuxa hittup. Yeyox kopa kuxa mām xop, 'āpu 'ākuxa hittup, xix Yeyox yōg mō'pok xop, xix Topa pupi hām'āktux xop. Hamūn, Topa te kōmēn yōg tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kummuk yānān. Kaxīy.

²¹ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu mīkaxxap xexka paha', yā' xexka', te mīkaxxap kōnnōnā'ax putuk. Tute' paha', tu nū'yōn kōnāg xexka tu', tu hām'āktux, hu:

—Kaxīy kōmēn Maminōn xexka nū'yōn putup, yā nū'yōn mō'ka'ok putup, ha tikmū'ūn te' xe pēnāp-tup'ah. ²² Tikmū'ūn te xe 'ap kaxyā'ax xupak putup'ah kōmēn kopah, xix kaxyā'ax xop, xix panao kaxyā'ax, xix tonōmet kaxyā'ax, yā xe' xohix xupak putup'ah. Tikmū'ūn te 'a' xupak putup'ah kāmānat hām, xix mīkaxxap kōnnōnā'ax 'āpak putup'ah 'ūxehēh, ²³ tu xe pēnāp-tup'ah kuyānām tat'ax xix yōg kuyānām kōmēn kopah. Tikmū'ūn te xe' xupak putup'ah yāta xop yōg hām'āktux kōmēn kopah. Hōmā kōmēn yōg nōmenex xop 'ūka'ok xexka', pa hāpxexka nōy yōg nōmenex xop ka'ok kutōgnāg. Hōmā kōmēn yōg tikmū'ūn te' koit pax. Kaxīy.

²⁴ Hōmā kōmēn Maminōn yōg tikmū'ūn te' kix Topa pupi hām'āktux xop xix Yeyox kopa kuxa mām xop kōmēn kopah, tu' kixgāhā' 'ūxohix hāpxexka xohix tu'. Hā kaxīy Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax yānān.

19

¹ Hāpxip 'lhā 'āte' xupak, pa' xip yānmūn xupep'ax xexka pexkox tu', yā tikmū'ūn xohix yōg hām'āktux putuk. Tu hām'āktux, hu:

—'Ūmax Topah. Topa te tikmū'ūn mōy hāpkummuk kopah. Topa 'ūmax xe'ēgnāg, tu' ka'ok xexka'. ² Yā' xe'e, tu' yok Topah, hu tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax yānān. Tute xotit xexka yōg hāpkummuk mīy'ax yānān. Xotit xexka te hām xexka yōg tikmū'ūn xohix mōgāhā', puyūy hāpkummuk mīy'ax yānān. Tute kix Topa yōg kāmānat, yīy Topa te nōm xūygāhā'. Kaxīy.

³ Tu xe hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ūmax Topah. Kōmēn xexka mōxut, ha kuggōy te pepi' mōg putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā'. Kaxīy.

⁴ Ha ta' pip tik xexka te' 24, xix yōnnā'ī te' 4, tu Topa pu nūktettx, tu Topa 'āktux max, ha Topa yūm mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg yīmū'. 'Ūxohix te:

—Hamūn. 'Ūmax Topah. Kaxīy.

Kahnēn Kutok yōg yāyta yōg 'āmuk xexka'

⁵ Ha ta' xip 'ūyānmūnxupep'ax 'ūxexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg tu', tu:

—Topa yōg kāmānat xop, 'āpu yūmū yōg Topa 'āktux max. Tihik, yā' xexka xik-tōgnāg, 'āpu yūmū yōg Topa 'āktux max. Topa yīpkutuk xop, 'āpu yūmū yōg Topa 'āktux max. Kaxīy.

⁶ Ha 'āte' xupak, pa' xip hāmnūhūn, yā tikmū'ūn xohix yōg hām'āktux putuk, pe xamoka xexka yōg hāmnūhūn putuk, pe tex tīnnā'ax putuk. 'Āte' xupak, ha nōm te:

—'Ūmax Topah. Yūmū yōg Topa te hāpxop xohix xexka mīy yūmmūg. Hamūn, 'ūxexka'. ⁷ 'Āpu yūmū hittup, tu yūmūg kuxa hittup. 'Āpu yūmū Topa 'ūxexka 'āktux. Hamūn, hāpxip kutōgnāg 'lhā yāytap-tup Kahnēn Kutok hah, ha 'ūn te yāytap-tup te yāy maxnāhā, nūy yāytax, ⁸ tu' pop topixxax tup, yā nīn hā' mīy, yā' xunnunk 'ūyōg topixxax. Kaxīy.

Hamūn, nōm topixxax nīn te Topa kopa kuxa mām xop yōg hāpxopmā'ax max putuk.

⁹ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'ā hām'āktux, hu:

—'Āpu kax'āmi, hu: "Ūkuxa hittup nō'ōm. Yā Topa te nōm xānāhā', pu nū' Kahnēn Kutok yōg yāyta yōg 'āmuk xexka hah." Kaxīy.

Tu xe:

—Topa te hām'āktux xe'e'. Kaxīy.

¹⁰ Ha 'āte' pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nū'xup, pa tute:

—'Āmhok. Kaxīy hok. 'Āte Topa pu hāpxopmā max yā'āmūn putuk xix 'āxape putuk, yā' Yeyox yōg hām'āpak xe'e' 'āpak xop putuk. 'Āpu Topa pu nū'āxup. Kaxīy.

Yā Topa pupi hām'āktux xop te Yeyox yōg hām'āpak xe'e' 'āktux.

'Ōm te kām'ānok ponnox yīmū' yūm'

¹¹ 'Āte' pēnāhā', ha pexkox xōn, pa' xip kāmānok ponnox, ha nōm te' yīmū' yūm 'ūxuxet'ax Nōm Te' Nōy Tu' Xip Ca'ok xix Nōm Xe'e'. Tute 'ūxohix yōg hāpkummuk mīy'ax kopit, yā' yok, tu' nōy mūtik yāykix. ¹² 'Ūpa te kuxap putuk, tu' tat 'ūxat'ax xexka yōg kuxxax punethok, tu 'ūxuxet'ax kax'āmi tat, pa' xohix te' xuxet'ax yūmmūg 'ohnāg, pa nōm puxet te' yūmmūg yāy yōg xuxet'ax.

¹³ 'Ūtat topixxax tox, yā' patok 'ūhep 'āta hā. 'Ūxuxet'ax "Topa yōg Hām'āktux." Kaxīy. ¹⁴ Ha pexkox yōg xonat xop te' pe' mōg, tu kāmānok ponnox yīmū' mām kamah, tu ta' mōg, tu topixxax nīn ponnox tup tat, ¹⁵ ha mīkaxxexka xox max

xip 'üyikox kopah, tu' xupep. Tute mīkax xexka hā' xut putup, ha ta hām xexka yōg xop xohix te' xut putup'ah. Tute hām xexka yōg xop xohix xat putup pipkup xexka tox hā. Tute' koxyōy putup, yā mīnta 'op hep xut'ax putuk. Yā' gāy' Topah. Topa te hāpxop xohix xexka mīy yūmmūg. ¹⁶ Nōm te kāmānok yīmū' yūm, tu topixxax tu' kax'āmi, hu: "Üxat'ax xexka yōg xat'ax xexka xix xuxyā xop yōg xuxyā". Kaxīy. Tu' Paxix yīmū nōm kax'āmi kamah.

¹⁷ Ha 'āte' pēnāhā, pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax māyōn yānām tu', tu' xānā ka'ok putux xohix xop nōm topaha'. 'Üxānāhā, hu:

—Mā, Topa yōg 'āmuk ha nū'. ¹⁸ Mā, nūy 'Üxat'ax xexka yīn mā', xix xonat yōg xat'ax xop yīn, xix xonat yīn, xix kāmānok yīn, xix kāmānok yīmū' mām xop yīn, xix tīk xohix yīn, yā kāmānat xop yīn, xix xuxyā xop yīn, xi' xexka xik-tognāg xop yīn. Kaxīy.

¹⁹ Ha 'āte' pēnāhā, pa' xip kāyā xexka 'āta, xix hām xexka yōg xat'ax xexka xop pip xix yōg xonat xop. 'Üxohix tu yāy tu nū'nāhā', nūy yāykix nūmūtik, yā nōm te kāmānok yīmū' yūm mūtik xix yōg xonat xop mūtik. ²⁰ Ha kāyā xexka 'āta te' xut 'ohnāg, ha' nōy te' mūg, tu' hīy, tu Topa pupi hām'āktux mō'āmū'ax mūg, tu' hīy. Yā hōmā Topa pupi hām'āktux mō'āmū'ax xop te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg kāyā xexka 'āta pu'. Tute hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, pa' koit, yīy ta' pe' mōg tikmū'ūn, yā tikmū'ūn tu' xip kāyā xexka 'āta yōg kax'āmi'ax, tu kāyā xexka 'āta yōg topa komut pu nūktetex.

Ta mō kāyā xexka 'āta yōn kuxap 'üxop yōg kopah, yā' hi', xix Topa pupi hām'āktux mō'āmā'ax xop kamah. Yā kuxap te kōnāg xexka putuk. ²¹ Ha ta nōm te kāmānok yīmū' yūm yōg mīkax xexka te' yīkox kopa' xupep, tu' xuhmīy xonat xop, tu' kix, ha' xakix, ha ta putux yāy'īgā xop nūn, tu nūktu xonat xop yīn māhā', tu' hix ka'ok.

20

Hāmāxatamuk te' 1.000

¹ 'Āte' pēnāhā, pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu pexkox kopa' xupep, tu ya'xohoh, tu' yīm kopa' tat hāpkox tox xexka yōg pipkup hāmyīnnīn'ax xix pipkup māgxap tat, ² tu xok xexka 'āta paha'. 'Ü'üm xok xexka 'āta? Yā nōm kāyā hittap, yā Hāmgāyāgnāg, yā Niap, yā Xatanāy. Pexkox yōg mōkutnā'ax te nōm hīy hāmyāxatamuk xohix te' 1.000 hā. ³ Yā' putxok hāpkox tox xexka kopah, tu mō'yīnnīn, tu' kīy, puyīy hāpxexka yōg tikmū'ūn xe mōgā hok, puyīy tikmū'ūn hāpkummuk mīy hok, ha mōktu' nōg putup hāmyāxatamuk xohix te' 1.000, hak-nāy tu Hāmgāyāgnāg xut, pu mōg hāpxip kutōgnāg hā.

⁴ Ha 'āte' pēnāhā', pa' pip nōm xop te' xexka xop yōg mīmpe mām'ax yīmū' mām. Topa te' xat, ha nōm te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit. Ha 'āte' pēnāhā', pa' pip tikmū'ūn yāmīy. Hōmā nōm tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux kopa kuxa mām, tu hōnhā Yeyox yūmmūg, tu ta' mōg, nūy Yeyox yōg hām'āpāk max'āktux, yīy ta tikmū'ūn te' kix, ha' xakix. Nōm te kāyā xexka pu nūktetex 'ohnāg, xix yōg topa komut pu nūktetex 'ohnāg, tu' pop 'ohnāg kāyā xexka yōg kax'āmi'ax yāy kux tu', pe' yīm tu'. Pa hōnhā hi', tu yāyāhā xexka xop Kuninx mūtik hāmyāxatamuk xohix te 1.000 hā. ⁵ Hamūn, 'üputpu' hi hāmāxap, pa xakix xop nōy te putpu' hi 'ohnāg, ha mōktu' nōg hāmyāxatamuk te' 1.000. ⁶ Yā' kuxa hittup nōm te putpu' hi hāmāxap. Yā xe xakix putup'ah, pa' nōy xe xakix putup, tu' pip putup Topa yōg hāptox tu', yā xakix tīk putuk. Pa' nōy xe xakix

putup'ah. Nōm te Topa yōg 'āmānex xop putuk xix Kunnix yōg, tu' xohi' xat putup Kunnix mūtik hāmyāxatamuk xohix te' 1.000 hā.

Hāmgāyāgnāg nu'xok

⁷ Hāmgāyāxatamuk te 1.000 nōg putup, ha ta 'ōm te Hāmgāyāgnāg xut putup 'uyōg kanet ka'ok kopah. ⁸ Ha ta' mōg putup, nūy koit, nūy mōgā hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn hāpxexka xohix tu', yā Goge' xix Māgoge'. Ha Hāmgāyāgnāg te nōm yāy tu nū'xoh, puyī yāykix, yā tikmū'ūn xohix, yā xohix te 'āmot xap xohix putuk hāpkux yōg.

⁹ Yā' xohix te hām panip tu' pip, tu ta' nūn putup, tu nūktu Topa kopa kuxa mām xop xakot, xix Topa yōg kōmēn xakot, yā Topa te nōm putup pax. Pa hāpxip Thā kuxap te pexkox kopa' xupep, tu nūktu' nāhā', tu nūktu nōm tikmū'ūn koxoyō. ¹⁰ Yā Hāmgāyāgnāg te tikmū'ūn pu' koit. Ha' nōy te' mūg Hāmgāyāgnāg, tu nū'xok kuxap kopah, yā mīkaxxap 'ūxop yōg kuxap kopah. Yā kuxap te kōnāg xexka putuk, ha' pip kama kāyā xexka xix Topa pupi hām'āktux mōd'āmā'ax. Yā' xohix xūy hāptup Thā xix 'āmnly' Thā hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

Tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit

¹¹ Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip 'ūxat'ax xexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg xexka ponnok, ha 'ōm te yīmū' yūm. Ha nōm keppa 'ūnōg hām xexka xix pexkox yokoma'. Yā' ap pip'ah. ¹² 'Āte' pēnāhā', pa' pip xakix xop, yā' xexka xik-tōgnāg xop, ha' xat'ax xexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg keppak-nīhā' pip, ha' xōn tappet, tu' nōy xōn. Yā hi'ax xop yōg tappet yā hi'ax xop 'āxet'ax pip tappet tu', hu' hi mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Yā Topa yīkak pip putup. Ha tikmū'ūn hāpxopmā'ax yōg kax'āmi'ax pip tappet tu'. Ha 'ōm te' mōkupix, nūy tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit. ¹³ Ha ta' putpu' hi' xakix xop, nōm xakix kōnāg kopah. Ha putpu' hi xakix xop, yā nōm pip xukpot tu', tu' xohix nūn, ha' nōy te yōg hāpxopmā'ax kopit. ¹⁴ Ha' putxok kuxap kopa hāpxakix'ax xix xakix xop. Yā kuxap te kōnāg xexka putuk. Kuxap xexka yā xakix'ax tix. ¹⁵ Tikmū'ūn yōg xuxet'ax kax'āmi' 'ohnāg 'ūhi xop yōg tappet tu', puxix nōy nōm nū'xok kuxap kopah, nōm te kōnāg xexka putuk.

21

¹ 'Āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yokoma' nōy tup xix hām xexka nōy tup. Hamūn, 'ūnōg pexkox yokoma māxap xix hām xexka māxap. ² 'Āte' pēnāhā', pa' xip kōmēn xe'ēgnāg, yā kōmēn Yenoyanēn nōy tup, tu pexkox kopa' xupep, tu ta yīxohoh. Yā' max yāy putuk. Yā 'ūn te yāytap-tup putuk, tu' xax max tat, tu' mōg, nūy yāy yīpxox mūy. ³ 'Āte' xupak, pa' xip yānmūn xupep'ax 'ūxat'ax xexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg tu', tu hām'āktux, hu:

—Hōnhā Topa te yāy kofīnnāhā tikmū'ūn mūtik. Tute yāykotīnnāp-tup nūmūtik. Yā yōg tikmū'ūn. Topa xip putup nūmūtik, yā tikmū'ūn yōg Topah. ⁴ Topa te tikmū'ūn pa hep kutux putup. 'A xep xakix putup'ah, tu xe' kuxa hittup 'ohnāg putup'ah, tu xe' xūy putup'ah. Yā' nōg hāpxop hittap. Kaxīy.

⁵ Ta nōm te' xat'ax xexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg yīmū' yūm, tu:

—Nōmhā 'āte hāpxop xohix tup mīy putup. Kaxīy.

Tu xe' ā hām'āktux, hu:

—Āpu nōm kax'āmi' yā hām'āktux xe'e'. 'Ūmax, pu tikmū'ūn kuxa mām hām'āktux kopah. Kaxīy.

⁶ Tu xe:

—Puxix. 'Ükux. 'Ügmün yā māxap xix ka'ax, yā 'Appa xix 'Öm. 'Ok kōnāg putup te 'äp-tex? 'Äte xa hok hōm putup kōnā'āg, yā kōnāg xupep'ax yōg, ha nōm te 'äxop hūnnāp-tup. ⁷ 'Äte 'ä tu' pip ka'ok xop pu nōm hōm, hak mün yā 'üyōg Topah, yā 'ül-tok xop nō'öm. ⁸ Pa' pip 'ükuxanōg xop, xi' kuxa mām 'ohnāg xop, xix yāy'Igā xop, xix nōm te' nōy kix xop, xi' nōy hā xupxet xop, xix mām māy xop, xix topa komut pu nūktettx xop, xi' koit xop. Yā' xohix yōg pip'ax pip, yā mīkaxxap 'üxop yōg kuxap kopah, yā kōnāg xexka putuk, yā xakix'ax tix. Kaxī.

Kōmen Yenoyanēn tup

⁹ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, nōm te' xape te' 7 xop kopa' xip. Hōmā nōm xop te' 'ämuk xak'ax te' 7 tat, ha nōm kopa' pip hāpxüygā'ax te' 7. Yā nōm pexkox yōg nū'kutnā'ax 'ükha' nūn, tu nūktu:

—Mā, 'äte xa mūg putup 'ün te yāytap-tup, yā Kahnēn xetut. Kaxī.

¹⁰ Ha Topa Koxuk tek xat, tuk mōgāhā yīktix xox putox tu', tu 'ä mūg Yenoyanēn, yā kōmēn xe'ëgnāg, ha pexkox kopa' xupep, xix Topa yīka' xupep, tu ta' yīxohoh. ¹¹ 'Üyōg kuyānām yā Topa yōg hāmmax xe'ëgnāg'ax. Kōmēn te kuyānām mīy, yā mīkaxxap te takat putuk, yā mīkaxxap yax putuk, xix 'ütup te mīkaxxap kinixat putuk. ¹² Kōmēn yōg hāmpak'ax tox xexka', ha yōg hāmpak'ax yōg hāmyīnnīn'ax xohix te' 12, ha pexkox yōg nū'pok te' 12 te nōm pēnāhā'. Ha' pip 'ükax'āmi'ax hāmyīnnīn'ax tu', yā 'Iyaet xop yōg hep xop te' 12 yōg xuxet'ax. ¹³ Ha' patpe tu' pip hāmyīnnīn'ax te' tikoyuk, yā patpe xohix te kāxī, yā māyōn xupep tu' tikoyuk, ha xot tu' tikoyuk, ha nōntix tu' tikoyuk, ha māyōn mō'nā'ax tu tikoyuk. ¹⁴ Ha kōmēn yōg hāmpak'ax xip mīkaxxap te' 12 yīmū'. Mīkaxxap te' 12 tu' pip kax'āmix'a, yā Kahnēn Kutok yōg mō'pok te' 12 'äxet'ax kax'āmi'.

¹⁵ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'äktux 'Ügmütik, tu' tat mōhāmmūg'ax, nūy kōmēn yōg mēn mōkupix, xix hāmyīnnīn'ax yōg mēn, xix hāmpak'ax yōg mēn. ¹⁶ Kōmēn yōg hāmpak'ax yōg patpe te' 4. Patpe xohix yōg mēn te yāy putuk. Pexkox yōg nū'kutnā'ax te kōmēn yōg mēn mōkupix, 'ütox te 2.200 kinōm, xix patpe xix patpe nōy yōg 2.200 kinōm kamah. Ha kōmēn tox pepix yōg kinōm te' 2.200 kamah, yā' yāy putuk. ¹⁷ Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hāmpak'ax yōg patpe tix yōg mēn mōkupix, yā' xohix te' 64, yā tikmū'ün yōg mēn hā' mōkupix pexkox yōg nū'kutnā'ax te'. ¹⁸ Kōmēn yōg hāmpak'ax te mīkaxxap yax hā' mīy, ha ta kōmēn te pipkup 'äta yīxux hā' mīy, yā kuyānām mīy tu' tup, tu minino putuk. ¹⁹ Kōmēn yōg hāmpak'ax yōg kupkūnīy yīmū' pip mīkaxxap te takat punethok. Yā 'ükupkūnīy kakak yōg mīkaxxap yax, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip tix yōg mīkaxxap xapit, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip tikoyuk yōg mīkaxxap 'ak, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 4 yōg mīkaxxap 'exmēnat, ²⁰ xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 5 yōg mīkaxxap xanōn, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 6 yōg mīkaxxap xahnix, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 7 yōg mīkaxxap kiniyot, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 8 yōg mīkaxxap menit, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 9 yōg mīkaxxap topay, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 10 yōg mīkaxxap kiniyop, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 11 yōg mīkaxxap yaxīn, xix 'ükupkūnīy yīmū' xip 12 yōg mīkaxxap 'ämātix. ²¹ Ha hāmyīnnīn'ax te' 12 te kupxat xap te' 12 hā' mīy, yā yāpxet te kupxat xap puxet hā' mīy. Ha kōmēn yōg putat te pipkup yānām 'äta yīxux hā' mīy, yā yānām mīy, tu' tup, yā minino putuk.

²² Ha 'äte' pēnā'ohnāg Topa pet xexka kōmēn kopah. 'Ap xip'ah. Yā Topa xip kōmēn kopah xix Kahnēn Kutok xip. Puxix. Topa 'üxexka', tu hāpxop xohix xexka yūmmūg. ²³ Ha 'ap xip'ah māyōn, xix māyōn hex, yā 'ap putup'ah

mäyön yänäm xix mäyön hex yänäm. Hamün, Topa max xe'ëgnäg xix Kahnén Kutok, hu kuyänäm punethok pip. Puxix. ²⁴ Ha ta' pip tikmū'ün häm xexka tu', ha kõmēn te nõm yimü mõ kuyänäm yön, ha häm xexka yõg xat'ax xexka xop nün putup, tu häpxop max nünnäp-tup, tu nüktu kõmēn hää mõxakux. ²⁵ Ha kõmēn yõg mõhämÿinnin'ax xõn häptup tox hää, tu nõhämÿinnin putup 'ohnäg. Hämün, 'ap xip'ah 'ämniy 'onteh. ²⁶ Ha häm xexka xohix yõg häpxop xe'ëgnäg nünnäp-tup kõmēn tu', xix yõg häpxop max. ²⁷ Pa häpxop yäy'igä nünnäp-tup 'ohnäg kõmēn tu', yää häpkummuk mly'ax nünnäp-tup 'ohnäg xi' koit'ax nünnäp-tup 'ohnäg. Pa mõ'näp-tup nõm tikmū'ün, yää 'üyög xuxet'ax kax'ami Kahnén Kutok yõg hi'ax xop yõg tappet tu'.

22

¹ Ha pexkox yõg nü'kutnä'ax te 'ä' mõg kõnäg kox, ha yõg kõnä'äg te tikmū'ün hõnnähä', tu kuyänäm mly, tu' tup, tu kinixat putuk. Kõnäg kox te Topa yõg mõmpe yüm'ax xe'ëgnäg tu' xu pep xix Kahnén Kutok yõg, ² tu ta' mõg putat kote', ha ta' pip kõnäg kox yõg häpkux tix tu' mõm kup tix, yää hi'ax yõg, tu mey puxet 'ihä mïnta ta punethok, ha mey nõy 'ihä minta ta' nõy punethok. Yää hää kaxiy mey te' 12 yõg mïnta ta xohix te' 12. Ha yõg mõm xux te häpxexka xohix yõg tikmū'ün hittupmähä'. ³ 'Ap xip'ah häpxop kummuk, Topa te nõm putup nõg. Ha ta' xip kõmēn kopa Topa yõg mõmpe yüm'ax xe'ëgnäg xix Kahnén Kutok yõg, ha yõg kãmänat te Topa pu nüktet tex xix Kahnén Kutok pu nüktet, ⁴ tu Topa pa pënäp-tup xix Kahnén Kutok pa pënäp-tup, ha Topa 'äxet'ax pip tikmū'ün kux tu', xix Kahnén Kutok 'äxet'ax. ⁵ Ha 'ap xip putup'ah 'ämniy 'üxeheh, yää ta 'ap xip putup'ah kuyänäm tat'ax xix mäyön yänäm. Yää Topa xexka te häptupmäp-tup, ha Topa yõg xop te' xohix xat putup häämyäxatamuk xohix kux 'ohnäg hää.

Yeyox te putpu' nün

⁶ Ha pexkox yõg nü'kutnä'ax te 'ä häm'äktux, hu:

—Nõm häm'äktux 'üxe'e. 'Ümax, pu tikmū'ün häm'äktux kopa kuxa mäm. Ha Topa xexka te Topa pupi häm'äktux xop pu Topa Koxuk hõm, ha ta nõmhä Topa te yõg pexkox yõg nü'kutnä'ax mõkutnähä', nüy Topa yõg kãmänat pu häm'äktux häpxompmä'ax texiy pip'ax häpxip kutõgnäg 'ihä. Kaxiy.

⁷ Ha Yeyox te:

—'Äpu 'üxupax. Häpxip kutõgnäg 'ihäg mõg putup 'äxop hah. 'Ükuxa hittup nõm te nü häm'äktux 'äpak, nüy mly. Nü häm'äktux te 'äxop pu häpxop xohix yüümügähä'. Häpxip 'ihä' pip putup nõm häpxop xohix. Kaxiy.

⁸ 'Ügmün Yoäm. 'Äte' xupak nõm häpxop xohix, tu nõm pënähä'. 'Äte' xupak kux, tu' pënä kux, tu pexkox yõg nü'kutnä'ax pu nükxup, yää nõm te 'ä häpxop xohix mõg. ⁹ Pa tute 'ä häm'äktux hu:

—'Ämhok. 'Ügmün pu nü'äxup hok. 'Ügmün yää Topa yõg kãmänat 'ämün putuk, xix 'ätaknöy xop putuk, xix Topa pupi häm'äktux xop putuk, xix nõm te nü tappet yõg häm'äktux 'äpak xop putuk. 'Äpu Topa pu nü'äxup. Kaxiy.

¹⁰ Tu xe 'ä häm'äktux, hu:

—'Äpu tikmū'ün pu nü häm'äktux 'äktux. Nü häm'äktux te tikmū'ün pu häpxompmä'ax mõg nõm pip putup. Häpxip kutõgnäg 'ihä nõm häpxompmä'ax pip putup. ¹¹ Tikmū'ün te häpkummuk mly, puxix xe häpkummuk mly putup. Tikmū'ün te häpxompmä max, puxix xe häpxompmä max putup. Tikmū'ün 'ümax xe'ëgnäg, puxix xe' max xe'ëgnag. Kaxiy.

12 Ha Yeyox te:

—'Āpu 'ūxupax. Hāpxip kutōgnāg 'Ihā 'āxop hak mōg putup. 'Āte 'āxop pu hāpxop popmāp-tup. 'Āte nōm te hāpxomā max punethok pu' popmāp-tup hāpxop punethok. 'Āte nōm te hāpxomā max kutōgnāg pu' popmāp-tup hāpxop tīgnāg. **13** 'Ūgmūn yā māxap xix ka'ax, yā 'Appa xix 'Ōm.

14 'Ūkuxa hittup nōm te yāy topixxax tox pix, ha' tup. Topa te' xat, ha nōm te mīnta ta māp-tup 'ūhi'ax yōg mīm kup yōg. Tute kōmēn hāmyīkox hā mōxakux putup. **15** Pa kōmēn kūnāpa' pip 'ūnōy hā' xupxet xop, xix mīm mīy xop, xix yāy'īgā xop, xix nōm te topa komut pu nūktettx, xi' koit xop, tu hāpxop mō'āmū' mīy

16 Ha Yeyox te:

—'Ūgmūn Yeyox. 'Āte pexkox yōg nū'kutnā'ax mōkutnāhā', puyīy nū hāpxop 'āktux Topa kopa kuxa mām xop pu'. 'Ūgmūn yā Namix hā xupepmā'. Yōgnū kuyānām ka'ok, yā 'ūgmax xe'ēgnāg, yā māyōnnāg xexka kuyānām putuk. Kaxīy.

17 Ha Topa Koxuk te:

—Mā', Kaxīy.

Ha 'ūn te yāytap-tup te:

—Mā', Kaxīy.

Ha' xupak xop te:

—Mā', Kaxīy.

'Ok kōnāg putup te 'āp-tex? Mā', nūy kōnāg hok pa', yā kōnāg te tikmū'ūn hīnnāhā nō'ōm.

Hām'āktux kux'ax

18 Hak mūn Yoām. 'Āte xa hām'āktux, hu: Xate' xupak nū hām'āktux, tu xa hāpxomā'ax 'āktux nōm pip putup. Xate tehomi kax'ami', pe hām'āktux nōy, puxix Topa 'āxūygāp-tup, yā' putuk nōm hāpxūygā'ax kax'ami nū tappet tu'.

19 Ha xate nū' hām'āktux yāg xut, puxix Topa te 'ōg hāpxop max xut putup, yā nōm mīnta ta xut putup 'ūhi'ax yōg mīm kup yōg, tu 'ōg hāpxop xut putup, yā kōmēn xe'ēgnāg yōg Yā nū tappet te nōm 'āktux.

20 Yeyox te:

—Nū tappet 'ūmax. Hamūn, 'āxop hak mōg putup hāpxip kutognāg 'Ihā'. Kaxīy.

Hāmūn Yāyā Yeyox, mā' mō'ka'ok!

21 Pu yā yūmūg xuxyā Yeyox 'āxop xohix ha hāmmaxnā'.

Tu ta tu' kux.